

טיב גיטין

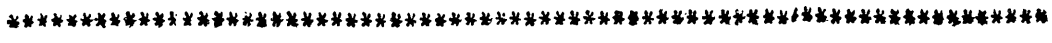
חיושים נפלאים בפלפולים נאים מרבש מתוקים • שבעתים מזוקקים • על כל מסי גיטין
מבור: הרב הגאון האמיתי החרף מאוד המפורסם קדוש ה' מוהר"ר צבי הירש
הלער זצ"ל אשר היה אביד וראש ישיבה בכמה קהילות ולבסוף ימיו נתקבל לאביד
ור"מ בקיק אובין ישן יע"א .

הנגיד המפורסם
שאל דוב

ברפוס של דרבני
מוה"ר
מאירדאער

זאלקווא

Tiw Gitin.

Mit Billigung von Wien den 16. März 1839.

Druck von Saul Meyerhoffer in Zolkiew.

גלשתוך יתחייב עכ"פ לאחר מוחו הכתובה משא"ל בטענת פרוע עכ"פ 7 :

ונוראות

יש להפליא שהרי בש"ס דכתובות ה"ל מבואר להדי' דמקבלי' גם מצעל טענה זו וכבר נחשוררו באמת הראשונים בזה והבוא' בה' אסיפת זקנים וע"ש שהעלו דעכ"פ מהני לוי' מינו זו שלא להפרע ממנו בחייו עד שתתאלמן וממילא הכא דכל הענין לענין לגבות בחייו מן הללוות הרי שפיר מהני גם טענת פרוע שלא לגבות מהם ולע"ג - :

ובאמת

שאם באנו להעמיד דברים אלו על דרכם של הרבני' ה"ל אפשר לומר עד"ז למ"ש הסמ"ע בח"מ בשימין ק"ח הטעם דטענין החזרתיו במינו ולא אמרי' שארץ צדילי מה בעי משום דפקד מלי למימר סמכתא א"ע על המיגו ע"ש והגה' בהחזרתיו במינו דלאכחו מועיל המיגו גם ליהתומים להפטר ולאי די' דלמך א"ע על המיגו אבל במינו ללא גרשתין כיון ללא תהי' לוי' המיגו לענין יתומים כמש"ל בשם הפ"ה וכו' ועכ"ל כיון דלדידי' תהי' המיגו לא חש להפסיד יתומים לאח"מ ומיהו הרי הו"ל טענה גרוע כיון שיוכל לבוא לידי הפסד לאח"מ והוי עכ"פ בגדר טענה ללא שכח לאף דמהימנין לוי' לבעל שלא חש להפסיד היתומים והיינו משום דמאי' לטענוגם טענה ללא שכח אבל ללקוחות אי' מקבלין טענה זו לתימא דממך על המיגו ולא חש להפסיד היתומים כן הוי' מקום לישב דברי הפני' וזו"ק - ועדיין לא ימלט מדוחק קצת - :

ואמנם

יש להרחיב הדברים דנ"מ בכתובה פה"ג לשיטת האחרוני' בשימין ע"א דמחלקי' במיגו כנגד כאמנות אי' חשוב כמיגו במקום עדים - והגה' דעמ' האחרוני' דחלקו בין אם המיגו בעיקר הגאמנות כלומר שיכול לכפור גם הגאמנות בה' מקבלין המיגו - אבל אי' הגאמנות אין יכול לכפור אלא שיש לו מיגו להפטר בטענה אחרת למ"ש משום דהו"ל כבמקום עדי' יעו"ש וע"ש דחידושינו דדברי החוס' כאן מטיין לזה דמהני כשיש לו מיגו בעיקר הגאמנות דאל"כ הרי אכתי' יש חשש שזייף שטר עם גאמנות בחוכו ואז לא נטעין לכו פרוע אלא ע"כ דבכל גווי' מהני וכל זה בכל שטר שיוכל לומר מזוייף הוא עם הגאמנות אבל בגט וכתובה שפיר משכת' לה שהכתובה מקויימת וכתוב בה גאמנות וא"כ אף לית' להו מיגו למזוייף הגט והו"ל כמיגו ללא גרשתין מ"מ הא הגאמנות בכתובה במקומו וא"ל לכפור בו ול"מ טוב המיגו דהו"ל כמיגו במקום עדים וזו"ק היטב' זה נ"מ רבתי' לשיטת האחרונים וק"ל - :

ועיקר

התלוק' ה"ל הוי' נלפע"ג בפשיטות דא"ל לכ"ז רק דנ"מ טובא בכל שטר למה שהעליתי לעיל דעיקר טענת מזוייף לא נתקנה לשיטה זו כ"א בטענת דרי' ממס' - ולפ"י הוי' נ"ל דאף אם היורשי' טעני' בשם אביהם שא"ל שהוא מזוייף אין שומעין להם כיון שלא אמר כן בפני ב"ד קיל כטענת שמה וכמו דקיי"ל באמר לוי' אבא דל"מ אף להשבע היסח לרוב הפוסקי' בש"ס ע"ה ולא חשבינן לוי' כ"א כטענת שמה ולמה דמשמע פרק הכוזב דגם ביהומים שאמרו בשם אביהם שאמר לא לוי' חיי' דין לאומר לא לוי' כאומר לא פרעתי וא"ל המלוה לשבע נגדם יעו"ש דף פ' זלפ"ז י"ל דכה"ג שאמרו בשם אביהם שלא לוח' אין טענינן להם מזוייף דמ"מ הרי אין הטוען מזוייף לפנינו להשבע לטענת דרי' דמזוייף ופרוע נמי לא טענינן כיון דעכ"פ הודה שלא פרע וכה"ג מלינן בכמה דוכתי' בח"מ סי' ע"ב וק"ל דמקבלין דבריו שאמר לחובתו ולא לזכותו וה"ה הכא וזו"ק משא"כ אי' טענינן להו מזוייף ודאי דא"ג נהם וזו"ק - ומ"מ לא שייך לא שכתחיי' כיון דכל כה"ג הרי ביד היורשי' לשחוק מטענת אביהם והיו נפטרי' בטענת פרוע שהיו הב"ד טוענים עבורם ואינהו הוא דאפסדו אנפשייהו וזה הנכון - :

שם ע"ב

בגמרא זרצה לבעי חרי' מידי דהוי' אכל עליות שחזרה וכו' הרב בעל פני' ז"ל האריך כאן - למה דמשמע דס"ד דש"ס הוא חששא גמורה מן החזרה אי"כ כל גיטין שבמדינת הים נמי כשיואלא מתי' הא ש"למה לא מנרדינן ראי' שנכתב לשמה יע"ש מה שכתב ליישב קושי' זי' וגם להעמים בכוונת החוב' ד"ה לבעי חרי' - וחורף דבריו דמעיקרא נמי הוי' ידע דרוב בחייו' הם ואינו אלא חומר' רבנן מטעם חזקת א"א ומ"מ ס"ל דכל דחסינן רבנן כעין לאורייתא תיקון ובעי' שנים - ולמהקנא הוא דחדי' הש"ס דגם חשש איסור מדרבנן אינו כ"א לעז בעלמא עכ"ל - ועדיין הוא ד"ד דחוק לליקוי' ס"ד דש"ס דממקום לא"א דהיינו במדתי' א"ל חזירה כלל - והשמי' שליח והוי' חששתו כלי' של חזרה להנריך שני א"ד גמורי' מטעם כל דתיקון זכו' - ומג"ל לש"ס לאקשו' בפשיטות לבעי' חרי' דייקא - :

ורבן

הוי' נראה ע"פ דרכו הנ"ל בדרך מורחב יותר והוא דבאמת יזוע דרוב בקיאי' הם - דבברא פשוטם הוא שהסופרי' :

רגילי' ויודעין בדבר - אלא דמ"מ שפיר ל"ל בפני' והפני' ח' משום דרובא נגד חזקת א"א ל"מ - לא מבעי' לר"מ דחייס למיעוטא' אלא אף לרבנן מ"מ לפי דעת הרבה פוסקי' כל דאיכא למימר סמוך מיעוטא לחזקת א"א הו"ל כפלגא ופלגא (ולדעת הרבה מחברי' הוא מה"י ואף לדעת הסבורים דהוא מדרבנן מ"מ ודאי שהחמירו חו"ל בדבר כמו פלגא ופלגא ממס') אלא דבה' טוב שפיר יש לחקך בין גט יולא מחמת ידי האשה נגט יולא מח"י השליח - והוא שהרי בגמ' ל"ד דרבין לפי דעת הרשב"א במסורת הדין בשער א' שכתב נישב השגת קושיות הד"ה עליו דאי' שייך חזקת איסור בענין שחטה א"כ ח"ך המכין דיעבד ארוב מלין אלל שחטה מומחין הם הא איכא למימר סמוך מיעוטא לחזקת א"א דבהמה בחיים בחזקת איסור - וכ' הוא ז"ל ד"ל דע"כ לא אמרינן סמוך מיעוטא לחזקה ללא באם עדיין לא נעשה שום מעשה ועסק בבעל החזקה - ומוד חזקה הראשונה בחזקה - מלא"כ א"כ כבר נעשה עסק כשחטה בהוה מטעל חזקת איסור א"א ח"ה א"כ נעשה כהוגן אלא שסופי' נ"ל בדבר א"כ נעשה כהוגן - וכיון שהרוב מעיד שהי' כהוגן שפיר מהי' הרוב ולא מנרפינן חו החזקה למיעוט עכ"ל הגעמי' - ולפ"י הרוב ולא נרפינן חו החזקה למיעוט עכ"ל חזקה כיון שכתובת בלא"ה לא הוי' כאן חשש מטעם סמוך מיעוטא לחזקה כיון שכתובת הגט ונתינתו הרי מטעל חזקת א"א - והו"ל כנעשה עסק המבטל החזקה - ואף דמספקינן א"כ נעשה כהוגן בהו"ל למיזל בחר רובא אלא ד"ל דכל בברא הרשב"א היינו בשבד נעשה העסק דהיינו שבד נשחט ודומי' דהכא א"כ כבר הוי' ניחן הגט - משא"כ עתה שהשליח מביאו ורולה לנשחט בו מעשה הגירושין בה' שפיר י"ל מודה הרשב"א דאין אנו מכיחים ליתנו - דהא עיקר ביטל החזקה ע"י ידי נתינתו והרי כבר נולד הכסף ע"ה א"כ כשר הוא בעוד הוזהר א"א בחזקה שפיר אמרי' סמוך וכו' ולא סמוכי' ארובא - (ועמ"ש בחי' לוי' ד"ל דמסו"ה ס"ל להפוסקי' לכתחלה בעי' בדיוקא ולא סמוכי' ארוב נתיאי' וכו') ואף מאן דשרי' היינו ע"מ שיבדק שהוא מטעם זה ע"ש) והשתא א"ש קו' פ"י דשליח קבלה' - וכן אשה שיואלא גט מחמת ידה בה' ידע דש"ס דמהני רוב בקיאי' להכשירו ול"מ למיעוט להסמיכו לחזקה א"א כיון שכבר נבטל ע"י הנתינה וכבר נעשה כל העסק המטרך להכשירו של הגט טוב לא מנרפי' החזקה ודוקא בשליח הולכה שייך סמוך ודוק היטב כי הוא הנכון :

ועמ"ש

בזה בסמוך בישוב קושי' הש"ס חד אחי בעל ומערער ופסיל לוי' - ללאורה סוחר לדבריו ולקמן בדף ו' ע"כ ב"ד ביאור לשונו ע"פ דבריו שבאין ושכסמוך ביאור כפחור ופרח בש"ד והוא סמוכי' לדבריו אלה :

שם

בגמ' ע"א נאמן באיסורין קצת קשה - דלמה דס"ד דהוא משום ע"א נאמן והוא נאמנות גמורה א"כ מ"מ בין שליח לעד אחר דעלמא דולאי אינו נאמן כדמכות מכמה משניות ולמסקנא דהוא משום עיגולא ניהא - ללא הכשירו כ"א בשליח המביאו שהוכשר ביחיד - וע' בחוס' בסמוך - ואולי י"ל דאביה' אדעת' קושי' הש"ס לקמן דחד אחי בעל ומערער ופסיל לוי' וסנוי דש"ס דמיקד דייק' - וטעמא דמיקד דייק' לא שייך כ"א באומר בש"כ - וכמ"ש חוס' לקמן משום דל"מ לא שהמוטי וגם הוא השליח ואף לפי החוס' לקמן דההוא יפסיל לוי' אינו אלא משום גט ואינו פסול גמור - היינו דחר דמסיק דהסם ספרי' דדייני - אבל לה"ד דהוא חשש גמור ובעי' עזות גמורה אלא דע"א נאמן ודאי דמועיל הכחשה הבעל להיות חד כנגד חד - והו"ל ע"א בהכחשה ולעין ספר"י ז"ל לקמן דאוקי' חד לבהדי' חד - ולכן לא הכשירו כ"א שליחי' ונוטעם מידק דייק' דהאמיניהו אף במקום הכחשה וע' לקמן בפני' שם ובמ"ש שם ועדיין ז"ע קצת ויבואר עול שם - ועמ"ש לשיטת החוס' דלפי שיטתם לא יתכן יישוב זה - ועמ"ש בסמוך עוד מזה בגמ' לקמן בלישא' דאין עדים מלויים לקיימו ומה שהקסינו שם מברייתא דעבד שהביא גיעו לקמן דף ת' ע"ש פלפול נאוח בש"ד :

שם

בגמרא היכא דלא אחזיק איסורא כנון חתיכה ס' חלב ס' שומן - בפני' נחמשה כאן על שיטת רמב"ם ז"ל דסבירא לוי' דחתיכה ס' חלב ס' שומן שרי מן החזרה - וא"כ ל"ל נאמנות ע"א מן החזרה בלא אחזיק יעו"ש - ודבריו ז"ע שהרי רמב"ם מודה באיקובע איסורא דאכור מן החזרה ואפי' חיוב' אשם תלוי איכא ב"ש כאן ב' חתיכות א' חלב וא' שומן וא"כ כה"ג ע"א נאמן לברר הלתיכה ולא מקרי' אחזיק איסורא - כיון דלא אחזיק איסורא כהך דתיפיה גופה כמ"ש רש"י ב"ד"ה דלא איתחזק כו' עיי"ש היטב וזה פשוט מאוד - :

בפרישי

ד"ה ע"א נאמן באיסורין שהרי האמונה חזרה כ"א על הפרשת חרומה ועל השחיטה וכו' מה שהשינו החוס' על רש"י ז"ל שבסמוך פ"י הטעם דזידו - נראה פשוט כמ"ש הר"ן ז"ל בשחיטה ומבואר ג"כ בחידושינו דף נ"ד ע"כ בשיטת רש"י דס"ל דזידו דנאמן לאיתחזק היינו משום דזידו מגרע החזקה וא"ל כלל

כזה אחתהוּק • ומשו"ה עכ"פ מוכח שפיר דע"א נאמן באיורין בלא
 אחזיק ולס"ל ללא ילע מהך פירכא והלוקי' בין אחתהוּק שפיר חשיב
 רס"י גס שחיטה והפרשת תרומה וזה ברור — וז"ה ללא אחתהוּק
 אסורה לחלב בההוא חתיכה גופה • לכאורה הוא שפת יתר • דהא
 ק חתיכה דס' חלב ס' שומן דמייירי בגמ' מייירי אף בחתיכה אחת
 נשיטת רוב המפולשי' ופוסקי' החולקי' על הרמב"ם • וס"ל דס"ל
 לזומרא בכל גוויי ואם נאמר דרס"י ז"ל סובר כשיטת הרמב"ם אי
 נחא למש"ל בגמרא ביישוב קר' הפכ"י לשיטתו דעיקר נאמנות ע"א
 ליידי לא נאמר מן החור' כ"א בשני חתיכות וממילא מייירי באחתהוּק
 חתיכה לאוטרות אלא ללא אחתהוּק בהך חתיכה גופה • אבל כבר כ'
 הזכורשי' ז"ל דרס"י ז"ל לא ס"ל כהרמב"ם וא"כ מי הכריחו לזה •
 גראה ברור דרס"י ז"ל כוונתו על ניקור חלב שהזכיר מקודם
 בהאמינוהו ומזה סייע רב ונכון למ"ש הט"ז ז"ל בשי"ק ק"ז ס"ק
 דכל ניקור חלב לא מקרי אחתהוּק איבורא כיון שאין איבור אלא מלד
 פע ריבואי וע"י הניקור אין אנו מתירין אלא מה שה' מתחלתו לאהר
 שהופרש האיבור ממנו ול"ל לשחיטה ועל כל דלכו מחירים מה שה'
 אסור מתחלה עיי"ם • וז"ה ללא אחתהוּק איבורא בהך חתיכה גופה
 כלומר מה שאנו אוכלים משום שחולין שכבר הופרש האיבור ונאמר
 היתר בהתירו • אבל שחיטה ותרומה דהוי' אחתהוּק איבורא בההוא
 חתיכה גופה שאנו אוכלין גס מה שה' אסור קודם שחיטה והפרשה
 הוצרך לטעם בידוע (וע"ה שכתבאר לעיל דבירו מגרע החוקה ודו"ק)
 ומה שהוצרך לניקור טעם ללא אחתהוּק ולא משום דבירו מוכח מזה
 נתיי' שחיטה והכרע ברור • למה שהעלה בס"ש לקה"ה דבניקור
 לא שייך עומא דבירו כיון דהתשם שמה עדיין לא נהגיקר והוא רוצה
 כהאכיל לנו גס שניהם האיבור וההיתר מה ענין בירו לזה — ודמי
 למי שבידו שתי חתיכות ואומר שהן שומן ואנן מסופקים אם א' מהם
 חלב ללולי דע"א ה' נאמן באיבורין בלא אחתהוּק ללא ה' שייך
 להחירו משום דבירו שלא להאכיל כ"א את הכשירה כיון שאין בירו
 להחיר גס את האיבור עיי"ם הטעם ובשחיטה עיקר הטעם דבירו
 היינו דבירו להחיר האיבור להיתר לגמרי וכן בטבל להפריש ממקום
 אחר ולהחיר כל חתיכות האיבור להיתר יענין שם באריות
 ובקונטרסי לדיני ע"א באיבורין ובתי' להלכות פסח ואכ"מ ועכ"פ
 דברי רס"י מדוקדקים ע"ד זה בלי בגנוס למדקק בליטנא :

ורס"ד דש"ס דהוא חסא גגורה מן החורה ז"ל דבאמת הוי
 מוקי לה כרשב"ג דבשל אחרים מעיד ועדיין ז"ל קלח •
 וע"מ"ש בהמוך בחוס' ד"ה למסקנא דאינו אלא לעו בעלמא בלא"ה
 לא קשה מידי קושי' זו ודו"ק :

בא"ד ומה שפרש"י וממילא שילי' ל' וכו' ללא משמטיט בשום
 דוכחי' ועוד דהו"ל לומר וכו' והרב בעפ"י ראה ליטב
 חושייחם דעיקר כוונה רס"י משום דאין סומכין על הרוב במקום
 ש"לול לברר כיון דהשליח לפנינו ועמד על חתיבת הגט • והעלה דגם
 לרשא הו"ל בכלל אי"י לברורי ולריך לשאלו ומשו"ה לא נקיט הך
 נ"ג ובאמת כי דבריו לשיטת רס"י ז"ל אינם מוכרעי' קלא דרס"י ז"ל
 פ' לקמן דלרשא כולם בקיאיין הם וכל דא"ל לסמוך על הרוב א"כ
 נברר לכ"ע וכמו שגראה להדי' מדברי רס"י דבד"ה ובמה שער
 ראשון אההוא רוב מלא"ם מומחין ועוד אלרש"י דידעתי מהני לרשא
 הלא א"ל השליח להיות בשעת הכתיבה והחתימה כלל — אלא לניחא
 לקיים דינו של רס"י ז"ל ע"פ שיטת שאר מפורשי' דידעתי ל"מ ואם
 נאמר דרשא לית ל' כולן בקיאיין אלא מטעם רוב אלא ללא חייס
 למשכח וכה"ג :

ובלימוד הסיבה העלית בזה דרך לפלול המשך בחוס' מה'
 שהמכו סתירת רס"י למה שפ' ר"ח בההוא דאין
 בקיאיין דאין חוששין וכו' שהרי באמת לכאורה יש לדחות פקוקם על
 פרש"י ז"ל ע"ד שכתב בעפ"י דהוא משום דאיכא לברורי ולכ"ע
 לריך לשאלו דאינו אלא רוב בקיאיין אלא דלכאור'גם זה אינו מוכרע
 שיהי' בגדר איכא לברורי וכמ"ש בחידושי ליו"ד סו' א' דעד כאן לא
 מקרי איכא לברורי אלא אם נוכל לברר האיבור על פיו • וכמו החס
 שאם נבדקנו שא"ל הלכות שחיטה הרי ע"כ לא שחט יפה אבל בדבר
 שהלוי בעידותו הרי אנו ריכין להאמין לעידותו אף אם יאמר שלא
 נכחש לשמה כיון דאינו אלא ע"א ובשלמא לרבה דחייס לאין בקיאיין
 א"כ אין הגט נכשר כ"א בעידותו ואדרבה משום עיגונא הוא דאקילו
 להמוך על עידותו וממילא דאם אומר שלא לשמה הגט פסול משא"כ
 אי' המכין אחריו הרי עידותו כנגד הרוב לפסול הגט שהוא בחוקת
 כשרות מ"ל להאמינו ואינו בכלל איכא לברורי (ועמ"ש שם בענין
 זה על חסע עילופי עיי"ם) — אלא דאם נאמר ע"א נאמן באיבור
 לאסור ג"כ אף כנגד חוקה בדבר שהי' בירו כבר והיינו פלוגתא'
 דאביי ורבא דבטעמא דההוא דק' דג"ד ולרשא דנאמן הרי הו"ל
 איכא לברורי שאם יעיד על שלא לשמה הוא נאמן כיון שהי' בירו כבר
 ודו"ק — אלא דלמה שהעלו הפוסקים שם דנרשא כיון דבאשכחי'
 ולא אמר ולא מידי אינו נאמן בפעם השנית ה"ה בפעם הראשון אם
 ההוירו מיד ליד ולא אמר לו הו"ל ג"כ באשכחי' ולא אמר וכו' א"כ
 הרי כשהביא הגט ואמר בפ"ג מדינא הרי הוא בכלל הנכחש לשמה
 אלא דמוסיפין לשאלו אוחו כדי לברר הדבר יותר דע' שהרי אם הלך
 ולא שאלוהו הרי הוא כשר ע"י אמירתו הראשונה וא"כ טוב י"ל דאזיל
 נאמנוהו במה שלא הודיע מידוע' בס' מולל מאם למוהר"י אלפנדיני
 ז"ל בסו' נ' שמבאר מדבר דגם בעודו בירו ליינין כן לרשא דבלא
 א"ל פעם הראשונה אינו נאמן ושי"ם היטב ולפ"ז א"ש דברי שבכאן
 ודו"ק • (ובדבר זה יש לפקפק אלא אם נאמר השאלה היא כשהגט
 בירו עדיין כ"ו שלא נתנו ומן הסברה נראה קלח כיון דעיהר האמירה
 כפ"ג

בפרש"י

ד"ה רוב בקיאיין הם ואין לחושדן עכ"ל • אם כוונתו
 על חסע טעמו שמה טעמו ולא ידעו שריך לשמה הוא'
 שפת יתר מאוד דהא אהכי עהדרין מעיקרא שיש חסע דשמה אין
 בקיאיין • וא"כ פשיטא דאין בקיאיין הו' יאלכו מהחשש טעמו ועוד דאין
 אחשש טעמו אין הלשון חסד נופל על זה • דחשד בכ"מ הוא על חסע
 הזדה במייד טעוה שלא כדני • וע"כ דכוונתו להוסיף על לשון הגמ'
 דמשני רוב בקיאיין הן לכאורה עדיין לא יספיק נהי דבקיאיין נימא
 לבמזיד עשו שלא כדני • וע"כ כ' דכיון דבקיאיין הן אין לחושדן בזה •
 וזה מוכרח בכוונה — אלא לאכתי' ז"ע למה נטר רס"י ז"ל עד הכא
 למסקנא להורות לנו דאין לנו קשע על מזיד דהא מעיקרא נתיי' ע"כ
 לריך לפרושי הכי דאל"כ לא הוי לריך רשא לחשש דמפני שאין בקיאיין
 יש לשיטת רס"י דהכוונה מפני טעמו (ודלח כפי' ר"ח) אלא מפני
 חסע חסד שלא עשו כדני וגם לרשא דס"ל דבקיאיין הן הרי איכא חסע
 חסד זה וכן לפ"ז מה חילוק בין ח"ל לא"י • וי"ל בדוחק :

אמנם

י"ל עוד להרחיב הדברים בדרך שגון לשיטת הרבה
 ראשונה שכתבו דקיי"ל גס לרבין לז"ח למיעוטא היכא
 דאיכא חוקה סמכי' מיעוט לחוקה אלא ללא אמרינן הכי כ"א
 במיעוט שנסחלק מן הרוב • כמו ברוב נשים מהעברות ויולדות
 דאמרינן סמוך מיעוטא דמפילות כיון דרוב נשים מתעברות אינו
 אלא רוב (דמיעוטא אין מתעברות כלל) אבל לא במיעוט המוסחלק מן
 הכל דזה ל"ח מיעוטא כלל • ע' ברשב"א בחו' יבמות דף ק"ט
 ובמשמרת ה"ב שער ראשון האריך מאוד בזה ע"ש היטב — ולפ"ז
 א"ש דלעיל בריס הסוגי' לא הוי לריך רס"י להשמיענו כ"כ דליכא
 חסע חסד ד"ל דאף שהוא חסע • מ"מ ודאי אינו אלא מיעוטא
 בעלמא ומשו"ה לא חיישי' להו כ"א לאין בקיאיין ד"ל לס"ד בגמרא
 הו"ל טפי ממייעוטא' וללא כפי' הפכ"י לעיל בגמרא והוא חסע גמור'
 אבל עתה דמשני רוב בקיאיין הן שפיר הוצרך רס"י להורות לנו
 דליכא חסע חסד בעולם כלל במזיד דאל"ה הרי ה' נאמר חסע זה
 דאף דאינו אלא מיעוט שנסחדיס מ"מ כיון דהבקיאיין גמי אינם אלא
 רוב ומן רוב בקיאיין מיעוט נחשדים • הרי הוי לריך לחוש אף לרבין
 מטעם סמוך מיעוטא לחוקה א"א כיון דהוי מיעוט הגסחלה מן
 הרוב אבל בא"י וכן לרשא דכולם בקיאיין הם ולא הוי לריך להבירא זו
 דליכא חסע חסד' כ"א דהוי מיעוטא ובמיעוט המוסחלק מן הכל לא
 אמרי' סמוך וי"מ היטב כי היא כוונה נאותה בלשון רס"י ז"ל :

בחוס'

ד"ה לפי שאין בקיאיין כו' מ"ש ממחבר כו' שאין נראית

לשמה וכמש"ל. מיהו יש לדחות גם זה דזה לא הוי מינו דשגא לא תחלה להקבל כל שיש ספק בבע' וע' מש"ל בגמרא ובי א"ה בעל נמי וכו' וביש"ס פ"ב סי' ה' מדיו גט מוקדם ע"י הבעל ע"ש היוב ודו"ק :

בא"ד וי"ל דלמסקנא וכו' אינו אלא לעז וכו' לפרש"י ז"ל לקמן דהחשש הוא מדינא דרבנן משום חשש אשכח אחי הדני קושיחם לדוכתי' . ואמנם לפי שיטת רש"י י"ג קושיחם בפיטת למש"ל על קושיח החוס' מה שנתקשו ענ הרש"י ז"ל דא"כ עה מושל בפ"ג כיון שיש ב' יוב"ש ל"מ לר"מ ולר"א ג"כ לרי"ך עדים שעשו הבעל שליח וכחבנו ע"פ דברי הר"ב"א בתשובה הביאו הב"י ס' י"ן קל"ו דע"י שליח מגרשין נשותיהן זה שגא בפני זה והיא תק"ת והשנת האמינוהו שגא ימסרנו לאשת חבירו ומלמתי ג"כ בס' תורה גיטין להגאון מליבא כ"י . ולפ"ז א"ש דבעל עלמו ליכא חשש אשכח כל שהרי אם הי' יוב"ש אחר לא הוי כוחבין נו ג"כ כלל דממא ממטי ל' לאשת חבירו ודקיין כל ב' יוב"ש אין מגרשין נשותיהן זה שגא בפני זה ודו"ק . והיינו לפי שיטת המפורשים לשיטת רש"י ג"כ בפני"ח הוא משום חשש אשכח עוד העליתי בישיבה בישוב קושיח חוס' בדרך חריף וחריץ ויען שהוא ענין ארוך לא העניתי על המכתב כאן :

בר"ה לאחיהו בי חרי . פי' בקונטרס למ"ד לפי שאין מלוין לקיימו אלו יקיימוהו וקשה לטעו בכיפה חלו להו וכו' ומפ' ריב"א וכו' שהבעל שולחם וכו' דהכי אמר לקמן וכו' הגה האמת דברי רש"י ז"ל אין להם לכאורה מובן מלבד קושיית החופות דמי מפיהם אם מכירי' השלוחי' התחייבות כלל . ואיך מבורר לנו זה ואי שמענו כן מפיהם וא"כ הרי טוב א"י קיום אחר לכ"ע . דהא ידענו בשני עדים הוי כמו בפ"כ . ע"ז דף ב' ע"א ברש"י וחס' ס"ס . וכן חמה בח' רש"י והרב בפ"כ ז"ל כ' להעמיס בדברי רש"י שהוא באמת כוונתו לדברי ריב"א שהקיום יהי' על פיהם בזה שיעשו ששלחם הבעל דהכי סגי כיון ללא חייס לזיוף וכמסקנת דברי חוס' ע"ש באורך . ומעשה קושיח הרש"י מיושבת ספיר :

אך מאוד דחוק הלשון דה"כ להקיום הוא בעידותם ששלחם א"כ הרי כבר מעידים כן עתה . ול"ל להעיד עוד אחר ערעורו של בעל ומלשון רש"י ז"ל משמע ללאחר ערעורו אז הוא לנריכין לעדותם :

אמ"ם לקמן בספ"ב בחידושינו עמדנו על חוכן הדברים הישב לק"י פי' זה דברי רש"י והוספנו עוד מה דק"ל לקל"ה מפורשים על שי"ר ריב"א דמייתי מפ"ב דכשהעדי' מעידי' שכלתם נסתלק חשש היוף לגמרי דעל זיוף הבעל ל"ח לא"כ ל"ל לש"ס לקמן לעמא לאם יאשרו בפנינו גירסה וכו' . ובאמת שדעת הר"ב"ס להעמיס כן בלשון הגמרא אבל הוא דחוק קל"ה . והלשון משמע שהוא בחורה מינו ולכן כחבנו שמ"ז סיוע רב לשיטת הסוברים דהשליח אינו עולה במקום עד על מסירת הגט לאשה ע' בהרא"ש ע"י השולח בשם הירושמני . ובטור אה"ע סי' קמ"א ובאחרונים שם היטב ובק"י להלכות גיטין באורך מזה והי"ט דהשני עומד במקום הבעל ושם כחבנו דטעמייהו דהך פוסקים דאף להנכה רוחת בישראל דשליח נעשה עד בקידושין דף מ"ג ע"א ודנא כשילא דהו"ל כגופא . מ"מ י"ל גמא שראה מדברי הר"ב"ס בתשובה והובא בס' אבני מילואים אה"ע סי' ל"ה דטעמא דשליח נעשה עד היינו לפי שכבר נסתלק בשעת עדות כלומר שלאחר ששעה שליחותו חו נסתלק ממנו שם בע"ד ונאמן להעיד אף מה שראה אז ובהא הוא דפליג ר' ילא-וי"ל דגם אין דס"ל שליח נעשה עד היינו בשם העדות עכ"פ אחר עשיית שליחותו ואף שעדותו על השליחות גופא אבל בשעת מסירת הגט לאשה להכטרף נעדי' מסירה לרי"ך לחול עליו שם עד בשעת מעשה השליחות ממש בהא ל"מ גם לרב ודו"ק . כי הוא עלה נכונה והא דשליח נעשה עד י"ל דהוא באמת רק נגד הכחשת האשה או הבעל הקידושין והוא מעיד לפני הב"ד דשהבי מיירי שם כל הובגיא אבל להכטרף לעידי קידושין י"ל ל"מ לשיטת הפוסקי' הג"ל . (וסם בחי' לאה"ע דלדתי עוד שי"ל שבקידושין מודו גם הגהו פוסקים ול"ד לגירושין לג"ש הגאון הפלאה ז"ל בחי' בק"א לכו' ל"ה . דבגירושין לרי"ך לחול השליחות על הגתיה להיות כיד הבעל דלגני גיטין מעג"ק ל"מ אבל בקידושין דלגני קידושין מעג"ק מהני א"ל השליחות על הגתיה רק על האמירה דקודם הגתיה ע"ש היטב ודו"ק . ובהא חמלא כי יש לחלק בין הענינים גם בהא לזירוף השליח לעדות האמירה מטעם זה עלמו ודו"ק מאוד . ואכ"מ והוא ענין ארוך במקומו בס"ד) . ועכ"פ בשעת מסירת הגט להאשה לשיטה הג"ל הרי השונחים עוד בגדר בעלי דברי' ואין עליהם חורת עדים . ולפ"ז לכאורה בכל שליח איך מושל בפ"כ ובפני"ח שרי"ך להעיד בשעת מסירה ממש או חכ"ד הא הוא בע"ד אף זה אינו דהא בע"ד גופי' נאמן כשאומר כפי תק"מ בפ"ג . וכל הפסוקים כקרים לאמירת בפני נכתב ובפ"ס :

פ"ג הוא הכשר לרי"ך ליתנו בשח אמירה מיז וע' בחוס' לקמן דף ה' ע"ב ד"ה ויש ללמד לכאן ולכאן ושוב אינו נאמן בחורה ע"א נאמן באיסורין לאסור ועדיין אינו בכלל איכא לברורי אמנם לפרש"י ודאי ניחא דהרי איהו מפרש דאין בקיאיין היינו שאין יודעין מפסול זה . א"כ יש לקיים דברי הפ"י והוי בכלל איכא לברורי אמרנה נאמן השליח על כך כיון שהי' בידו ולא הוי כאלכתי' כיון שי"ל מה שלא אמר מעלמו שלא ידע מפיסול זה עד ששאלוהו ולא איחרע כאמנוחו בהכי . משא"כ לפירוש החוס' דאין בקיאיין היינו שידעין מפיסול הזה רק שאין חוששין לו וכבר כתבתי למעלה דע"כ"פ השליח מחזיקין אותו בחושש לדרשא ויודע להוסיף מפיסולו א"כ הרי כיון שלא אמר מעלמו הו"ל כאשכח' ולא אמר לי' ולא יודע כיון שלא הודיע מעלמו פסול שהיינו ע"ו ואף א"כ א"כ לא ידע א"כ לא ידע כלל וממילא דהר"א קו' א"כ להאמינו . וא"כ ע"כ לרבא א"כ לשאל כלל וממילא דהר"א קו' לדוכתי' . וכל הוכחה לרבה נמי א"כ לשאל כיון דע"כ לרבה היא מדינא חו"ל לפרושי בהדי ולומר נ"מ בהא בין רבה לרבא ודו"ק היטב :

בר"ה לפי שאין בקיאיין וכו' וא"ת הא דחגי לקמן וכו' מ"ש הוא משלוחו וכו' ואורי' דנמאי דמסקין וכו' אינו אלא חשש לעז וכו' המפורשים נתקשו דא"כ בס"ד ח"ך ניחא לי' הך ברייתא כיון דהוי סבור דהוא חשש גמורה והרב מוהר"א כחז דבס"ד לא ידע מהך ברייתא דבעל עלמו וכו' והרב מוהר"מ ז"ל נתקשה דאכתי' הו"מ לומר הך נפקותא בין רבה לרבא דבעל עלמו דלמ"ד משום לשמה גם בעל עלמו לרי"ך . ולענ"ד י"ל בזה דלאורה קשה לי אליגנא דס"ה לקמן דפרי"ך א"ה בעל נמי דמשמע דקושיחו דגם דבעל עלמו ראוי דילטרף לומר בפ"כ כמו בשאר שליח ודיהי' מועיל והרי לכאורה דבעל עלמו אי הוי לרי"ך לומר בפ"כ לא הי' ראוי להועיל כלל למה שהשלחי' לעיל לפי ר"ת דהך דאין בקיאיין היינו שאין חוששין להך דרשא ללשמה . ולכאורה הרי הו"ל בכלל חסוד לאחור דבר כיון שאינו חושש לאחור איסור אלא דשליח הוא נאמן א"כ משום דהו"ל עדות בשל אחרי' או דהשליח לא מחזיקין לי' מכלל האין בקיאיין כיון דרוב בקיאיין הם ואין לפסול עידותו משום חשש המי' גוט א"כ דבעל עלמו הרי ממ"פ או דלוינו חסוד לזולל דרשא ללשמה . א"כ ממתמא הקהים עליו עינות כשרי' ולשמה ובפרט בענין בפ"ת לשיטת החוס' לקמן עיקר החשש הוא שהוא לא הי' בקי עיי"ש בר"ה ורבנן הוא דאלטרין ומש"ל . ואי חסוד להחמים שלא לשמה אינו מועיל עידותו כלל דהוי חסוד בשל עלמו . ואמנם כבר כתבנו דלפי האמת דהחשש הוא רק משום לעז בעלמא א"כ אינו בחורה עדות כלל רק דבעל ערעורו א"כ גם מהבעל עלמו מקבלין עידותו . שעכ"פ לא יוכל לערער עוד אחרי שכבר אמר שהי' לשמה וו"פ ועיקר קושי' הש"ס משום שלא חלוק בשליחות וריכו"ג"כ לומר ואינו בחורה עדות כלל . ולפ"ז למ"ד ללא ידעו מחשש לעז כ"א עדות גמורה א"כ לא הי' הבעל נאמן באמת אך לפי הס"ד לא ידע כלל מהך ברייתא כמ"ש המוהר"א על קושיחו הג"ל . ומעשה י"ל ג"כ קושי' מוהר"מ ז"ל בריותא ללא קאמר הך נ"מ לס"ד היינו משום דלמ"ד לרבה אין מועיל כלל בפ"ג דבעל וכוכל לומר כמ"ש החוס' לקמן לשיטת רש"י דידעתי מהני דהא ללא קאמר הך נ"מ משום ללא קאמר כ"א מה דלמר לרי"ך ולומר ל"ל ולא מה דלמר מהני ולמר ל"מ והי"ה הכא כיון דלרבה לא מהני כלל דבעל לא חשש לי' בין הכ"מ דלמר לרי"ך ולמר ל"ל ודו"ק :

ארא דלפ"ז אכתי' לא מיושב לשון החוס' כ"ג מ"ש הוא משלוחו דמשמע דעכ"פ לא גרע משלוחו ומהני אעירחו בפ"ג כמו בשליחי' ולמ"ש לפ"ד דהוי חשש גמור גרע משלוחו דבדידי' לא מהימן גם בפ"כ כיון דחשדין לי' לאחור דבר וכמ"ל והא"ל בשל עלמו דלוינו מעיד לכ"ע :

ונראה דעיקר קושיחם משיקרא אזלי למסקנא וגם מחולה לא עלה בדעת החוס' להקשות אם"ד דברייתא ד"ל כמ"ש מוהר"א ז"ל ללא ידע מהך ברייתא כלל וזה מוכרח מדיות לשום ס"כ מ"ש הוא משלוחו כו' אכתי' יערער הבעל וכו' ואם כוונתם לס"ד בלא"ה הו"מ לאקשוויי אף אם לא יערער אכן מי שבתין ליתן הגט דלמא אינו בקי לשמה שרי' בס"ד הוא חשש גמור אף בלא ערעור כלל (מכאן סיוע רב לפי מוהר"א ז"ל ודו"ק) וע"כ דעיקר קושיחם למסקנא דרבנן אכתי' משום ערעור הבעל אלא דס"ד דעכ"פ כשמערער הבעל אכ"כ הוא ערעור מדינא ואינו לעז בעלמא . והוא חירצו דלוינו גם כשיערער כ"א חשש לעז בעלמא . וכיון שכן גם מ"ש דלקק לפי קושיחם איך יועיל אמירתו בפ"כ כיון שהוא חסוד לאחור דבר לאו קושי' היא דהא עכ"פ כשמעיד לפנינו טוב לא יוכל לערער עוד דכיון שהגיד טוב אין חוזר ומגיד . וכלא ערעורו לא חיישינן למסקנא וא"ש לנכון . מיהו עיקר סברתינו דאי הוי חשש גמור לא מהימן הבעל בפ"כ משום דהוי חסוד יש לפקפק קל"ה ד"ל דאינו נאמן במינו שהי' מוסר לידה וכשהגט כבר ביצה חו"ל"מ על

שהאמינוהו על עיקר חשש זיוף מחקת חכמים דפ"ל ממילא הגע
 אמת ולענין פקדון שייד לומר מטעם היממה כיון שעכ"פ נמסר לידו
 ובאמת מקרוב בל לידו חי' הר"ן על גיטין וראיתי שכתב דברים אלה
 בקלרה קושי' מוהרמ"ם ז"ל ותי' זה דהשליח לאמן בחזרת שליח אחר
 שכתלקה חשש זיוף משום דפ"נ ויטוין גם בחי' רמב"ן קושי' זו בשם
 הראב"ד ז"ל וכמה תירוטים ובחזרו גם חי' הכ"ל :

ואמנם אף לפי הבנה הפשוטה בדברי הרא"ם ז"ל לחכמים ז"ל
 האמינוהו בכתם היפה על השליחות כמו שהאמינוהו על
 דפ"נ אף בלא טעמא דשליח ועל דרכו של הפני"ז ז"ל ס"ס • נוכל ג"כ
 ליטב קו' מוהרמ"ם ז"ל ע"פ מס"ל בחוס' ד"ה ופסיל לי' למה שלא פי'
 החוס' כמ"ש רש"י ז"ל • זהו פסול ממש מטעם דאוקי קל לבהדי חד
 משום דס"ל למדינא יש להאמין להעד טפי מהבעל מטעם כיון שכבר
 נחקבל עיוונו וכ"מ שהאמינה חזרה ע"א הרי הוא כשנים וכמ"ש הרב
 בעפ"י ז"ל ע"ס • והנה לפי מס"ל בחידושינו דף ס"ד ללכאורה דברי
 הרא"ם בחירונו דכשם שהאמינוהו על דפ"נ כך האמינוהו לענין פקדון
 אינו מוכרע לאכתי מה יועיל כשיבוא הבעל ויערער ויכחישו לפי
 שיטת הפוסקים שהוצא ברא"ם ור"פ' שבועת העדות ועדת הרמב"ן
 דבכל עמפ"ע כשכפר הראשון נאמן הראשון ע"ש ולפ"ז הרי ללכאורה
 בכה"ג לא יהי' הראשון כשנים וא"כ הרי יפסול עדותו אכ"כ מדינא
 ואף דבש"ס משיני לקמן דמעיקרא מידק דייק ולא תתי' לאורועי נפשי'
 למ"מ למה שכחבו לקמן לפירוש החוס' לא קאי שינוי דש"ס אלא אם
 לא חיישי' כ"א לעז בעלמא אבל אי הוי פסול מדינא ע"י הכחשתו
 ל"מ הך דמדיק דייק וכמו שיבאר ס"ס לפנינו וא"כ כיון שהבעל מכחיש
 שלא נחננו לו הו"ל ככפר הראשון דל"מ עדות השני מה שאמר מפיו —
 אמנם מזה הכרעו למ"מ הח"מ בא"ע סי' קס"ו בשם גאון א' לחלק
 בדעת הרא"ם ז"ל לעד כאן ל"מ הכחשת החכם לאשה אלא אם לא
 ראתה שתיקן הכלי אלא שהוא אמר לה שהוא מחוקן אבל אם ראתה
 בעלמה שתיקן ל"מ הכחשתו וכבר כתבנו במקומו שיש סמוכין לדבריו
 מלשון הרא"ם ז"ל בפ"י שבועה"ע שד' הטעם דעד הראשון נאמן להכחיש
 העד שאומר מפיו שמת הבעל שהעד השני אינו יודע אם מת ע"ש
 משמע הא דדבר שהוא גם כן יודע כמו הראשון אינו נאמן הראשון
 להכחישו וא"כ ה"ל הכחשה זו דפקדון הרי היא אומרת שידעת דברי
 שנתן לשם גירושין ובה"א אין הבעל נאמן יותר ממנה ושפיר נאמנת
 טפי מטעם כ"מ שהאמינה חזרה וכו' וכמו לענין דפ"נ וא"ש דברי
 הרא"ם ועמ"ס ל' בחי' בדה"ל בחוס' ד"ה בעל אומר בזה בדיוק לשון
 החוס' בחוש' שכחבו אכתי יערער הבעל ויאמר לפקדון וכו' • ולא
 החשו כפשוטו דניחוש אכן לפקדון וכמ"ס לעיל בדבור הקודם עיי"ש
 שם בישב קדוק זה אמנם לדרכיו כאן ניחא היטב דכ"ז שאין הבעל
 מכחיש מהימן השליח בחור' ע"ד ויעיקר קושייתם כשמתחיש אכ"כ הבעל
 יהי' נאמן להכחישו כיון שהראשון אמר מפיו וכמ"ס ל' גו"ק • והחוס'
 פליגו על הברת הח"מ ה"ל בדעת הרא"ם • ומעתה י"ל לנכון קושיי'
 מוהרמ"ם דכ"ז יצדק בטענת פקדון לאז אם יבוא הבעל ויכחיש לא
 יפה כוחו ממנה כיון שעדוהא אמרה ברי לי מפי עלמה משא"כ אם
 נאמינוהו לענין זיוף מלד השליחות וע"כ דלכן אמרי' דהוי עדות שאינו
 מזויף מלד מסיבתו דנשחמא מבר לה בהכשר שאינו חסוד לתקלה
 אבל היא אינה יודעת מאומה מזה כ"א שהומכת על פיו שהוא כשר •
 א"כ לא עדיף מאלו אמר לה בפירוש שאינו מזויף • ובה"ג הרי עיקר
 עידוהא מפי עד כלומר שבדלי הבעל מסר לה בהכשר והו"ל כאלו
 אמרה בשם החכם שאמר שהוא חיקון כיון שכל עדותה נשען על פיו
 נאמן גם להכחישו שלא בזה לפניו כלל ע"ש וה"ל דכוחה יאמן הבעל
 דלא מסר לה כלל שלא יועיל עדותה לענין זיוף ולכן החקינו שחאמר
 דפ"נ וא"ס היא אומרת עדותה מפי עלמה מה שראתה בלי סמך על
 הבעל • ודו"ק מאוד כי גם זה כפון מאוד למבין :

ומעתה א"ש היטב דיוק לשון רש"י ז"ל וע"ד שפי' הגאון בעפ"י
 שכוונתו שאלו יקיימוהו היינו בחזרת עדות על השליחות
 וא"ל דלפ"ז לא הוי ריך רש"י כלל לה"ט שיקיימוהו אכ"כ אלא כיון
 שאעידים עתה ששלקם סגי כמו שפירש הריב"א ז"ל דלרש"י ז"ל קושי'
 ל"י הך קושי' לאיך יהיו גאמנים עתה בחזרת עדות הא הוי בעלי דברי'
 בשעת מסירת הגט • ועכ"ל משום תורת מיגו וכמ"ס ז"ל — וא"כ קושי'
 אכתי כשיערער הבעל הרי יסתלק המיגו דהא אז לא התרלה לסקר
 וכמ"ס ל' • כיון שכבר ילא ערעורי וע"ז שפיר כ' רש"י ז"ל דכשיערער
 ויסתלק כח המיגו • מ"מ לא יועיל שהרי אז לא יהיו עוד בעלי דברים
 ויהי' דינם כשאר שליח שנעשה עד אכ"כ להעיד בד"ז • וכמ"ס למעלה
 וא"כ הרי טוב יקיימוהו ממש שיהיו נאמני' כשאר עדים ודו"ק היטב כי
 הוא כפחור ופרח למבין בס"ד ונכון מאוד :

ויש עוד להוסיף בזה למה שדלדנו לקמן בפ"ב לדעת הטור לכל
 הקיום דשליח על החתימות הו"ל כמעיד לעלמו כיון דהחשד
 שזיוף הוא שהוא זיופו והו"ל כמעיד על עצמו בכל ענין אלא דבחזרת
 חק"מ נאמן כשאר קרוב ובע"ז ולכן אף אם הי' מעידין שמכירים
 החתימה לא הי' עדות כשרה ח"ס לא בחזרת מיגו ואחר המסירה בשעת
 ערעורו של בעל כשהלק מאחס שם בע"ד ומועיל בחזרת עדות והיינו
 יכולים לפרש ע"ד"ז גם באם מכירים החתימה ע"ש היטב • אלא שהוא
 נגד כל הפוסקי' וגם בשיטת רש"י קשה להעמיסו דכהב לקמן דיענו
 מהני • ואפי' אומר ידעתי וא"כ עכ"ל שאין אומרים עתה כלל כ"ל •
 וע"כ המחזור כמ"ס ל' ע"פ פי' הרב בעפ"י בכוונתו ועיין עוד בחי' **ל**
 לקמן פ"ב מזה) :

בא"ד ומפרש ריב"א וכו' • חו לא מהימן לומר וכו' הרב מוהר"ם
 שיק פלפל בחכמה דלמה שכ' הרא"ם ז"ל בשמעתינן דכשם
 שהאמינוהו על דפ"נ כך האמינוהו על השליחות א"כ הר' למוחר הי'
 חקנה דפ"נ יאמינוהו על השליחות וממ"ל לא ניחוש לזיוף כיון
 שהבעל אין חסוד לתקל ולהחתיים עדים פסולים ע"ש באריכות פלפל
 נפלא — :

ובאמת בעיקר דברי הרא"ם ז"ל כבר דברי אמורים עם הספר
 לקמן בחידושינו דף ס"ד ע"א דכוונתו לנאמנות הדינים
 כלומר כיון שעתה הוא יולא מחי' • וז"ל הרא"ם ז"ל בלשונו כיון שהגע
 יולא מחמת ידו ואין הבעל מזוי' להכחישו וכו' אלא שהורכבו להאמינו
 בחק"מ שלא יועיל ערער הבעל אחר שכבר ילא מחי' • והוא ביד האשה
 עיי"ש שכתבנו לדברי הרא"ם וחוס' בניטין לקמן ס"ס דברים אחדים
 ושפה אחת ודלא כמ"ס שם הרב בעפ"י ז"ל בדברי הרא"ם וישבנו בזה
 כל קושייתו שהקשה שם על הרא"ם וחוס' • ומוהר"ם ז"ל והדברים
 ככוי' • וישרים במקומם ובזה אין מקום ממילא לדברי מוהר"ם ז"ל כאן
 לענין חשש זיוף לא שידך להאמינו בחזרת שליח כלל • וכמוהו בש"ך
 פ"ס י"ז בח"מ כיון ש"ל שלא מהרו כלל ולא האמינו אלא דלחל

אך עדיין יקשה לבי שיטה זו בשנים שהביאו שאל"ל בפני"כ ולשיטת
 ריב"א הוא מטעם שמעידים שהבעל שלקם והרי עדות זה ריך
 עדות כשרה ולא קרובים ופסולים • וכאלו מעידים שבפניהם גירשה •
 והרי עתה בשעת מסירה הרי הם בע"ד ואמירתם אין מועיל לבלום
 ואם כי הריב"א אפשר שחולק על הפוסקי' הכ"ל וס"ל דכלל ענין שליח
 נעשה עד אבל על הפוסקים הכ"ל קשה — :

ונראה דלדרכה מכאן ראוי לשיטתם והוכחה לדבריהם דמשו"ה
 איצטרך רש"י לקמן לאכוקי טעמא אולי יאמרו בפנינו
 גרשה מי לא מהימני • וכיאר הדברי' למ"ס בחידושינו דף ס"ד לבאר
 לשון החוס' על מה שנתקשו החוס' לר"ה דאמר הבעל נאמן מה הועיל
 חז"ל דתהנו בפ"נ הא אכתי יערער הבעל ויאמר לפקדון וכו' והמופרשי'
 דקדקו בלשונם • דלמאי דס"ד לבאין שנשחן בעיר ג"ל הבעל נאמן א"כ
 עדיפא הו"ל להקשות לאיך נוחזין הגט בשעת עדות השליח • ניחוש
 לפקדון כמו לחיישינו למזויף אף רודם שיערער הבעל • (ועיין מ"ס
 בכמוך בזה) וכתבנו שם ד"ל לר"ה ש"ה"מ בשם הרב בעל
 מחנה אפרים ז"ל שר"ה לחזק קושיית החוס' דעל טענת פקדון נאמן
 השליח במיגו דאי הוי יחיב לה • ואף שכחבו החוס' ס"ס בכוונתו דשליח
 דלא חשיב מיגו • שאשה לא חתולה לקבל הא מבואר שם הטעם כיון
 שהבעל מכחיש אבל הכא הוי מיגו ליהיב לה קודם שבה הבעל לאז
 תתראה שפיר כיון שאין הכחשה ע"כ דבריו • אמנם אנחנו כתבנו דדבר
 זה ליחא במח"כ דמה בכך להוי יחיב לה אז מ"מ אכ"כ כשיבוא הבעל
 ויערער יהי' לבדה נוספה למפשע שמת האמת אסו וממילא חוס'
 לעלמה ותודה שקבלה שלא כדיו • ועמ"ס שם לפלפל עוד בזה וכו' א"ס
 דיוק לשון החוס' בקושייתם שלא הקשו כ"א דמה הועילו אם יערער
 שיערער לפקדון • ואז לא יועיל גם משום מיגו דכמו דל"מ למיגו
 כשמערער מיד ה"ה דנחטל כח המיגו אחר הערעור (ודמי לא"א
 הייתי וגרשה אזי וכהאי גווי דתל"א) אבל קודם הערעור ודאי מועיל
 שחשף כיון לאז כח המיגו עדיין קיים כיון דליכא ערעור לפנינו ע"ש
 ביאר היטב — ומעתה אומר אני דגם לקמן בפ"ב לאז בחזרת עדות
 נאמנות השניים כ"א בחזרת מיגו • כיון שבידס לומר גירשה וא"כ אף
 אי הוי חזרת בע"ד עליהם מ"מ משום המיגו נאמנים • וא"ל לחוס'
 לטענת הזיוף מאי אמרת שמת לא חתולה ע"ז כמ"ס חוס' לקמן גבי
 שליח • זה אינו דהא השתא ליכא מערער ושפיר מועיל המיגו לכ"ע
 כמ"ס ל' בשם הרבנים הכ"ל :

ומעתה א"ש היטב דיוק לשון רש"י ז"ל וע"ד שפי' הגאון בעפ"י
 שכוונתו שאלו יקיימוהו היינו בחזרת עדות על השליחות
 וא"ל דלפ"ז לא הוי ריך רש"י כלל לה"ט שיקיימוהו אכ"כ אלא כיון
 שאעידים עתה ששלקם סגי כמו שפירש הריב"א ז"ל דלרש"י ז"ל קושי'
 ל"י הך קושי' לאיך יהיו גאמנים עתה בחזרת עדות הא הוי בעלי דברי'
 בשעת מסירת הגט • ועכ"ל משום תורת מיגו וכמ"ס ז"ל — וא"כ קושי'
 אכתי כשיערער הבעל הרי יסתלק המיגו דהא אז לא התרלה לסקר
 וכמ"ס ל' • כיון שכבר ילא ערעורי וע"ז שפיר כ' רש"י ז"ל דכשיערער
 ויסתלק כח המיגו • מ"מ לא יועיל שהרי אז לא יהיו עוד בעלי דברים
 ויהי' דינם כשאר שליח שנעשה עד אכ"כ להעיד בד"ז • וכמ"ס למעלה
 וא"כ הרי טוב יקיימוהו ממש שיהיו נאמני' כשאר עדים ודו"ק היטב כי
 הוא כפחור ופרח למבין בס"ד ונכון מאוד :

ויש עוד להוסיף בזה למה שדלדנו לקמן בפ"ב לדעת הטור לכל
 הקיום דשליח על החתימות הו"ל כמעיד לעלמו כיון דהחשד
 שזיוף הוא שהוא זיופו והו"ל כמעיד על עצמו בכל ענין אלא דבחזרת
 חק"מ נאמן כשאר קרוב ובע"ז ולכן אף אם הי' מעידין שמכירים
 החתימה לא הי' עדות כשרה ח"ס לא בחזרת מיגו ואחר המסירה בשעת
 ערעורו של בעל כשהלק מאחס שם בע"ד ומועיל בחזרת עדות והיינו
 יכולים לפרש ע"ד"ז גם באם מכירים החתימה ע"ש היטב • אלא שהוא
 נגד כל הפוסקי' וגם בשיטת רש"י קשה להעמיסו דכהב לקמן דיענו
 מהני • ואפי' אומר ידעתי וא"כ עכ"ל שאין אומרים עתה כלל כ"ל •
 וע"כ המחזור כמ"ס ל' ע"פ פי' הרב בעפ"י בכוונתו ועיין עוד בחי' **ל**
 לקמן פ"ב מזה) :

בא"ד ומפרש ריב"א וכו' • חו לא מהימן לומר וכו' הרב מוהר"ם
 שיק פלפל בחכמה דלמה שכ' הרא"ם ז"ל בשמעתינן דכשם
 שהאמינוהו על דפ"נ כך האמינוהו על השליחות א"כ הר' למוחר הי'
 חקנה דפ"נ יאמינוהו על השליחות וממ"ל לא ניחוש לזיוף כיון
 שהבעל אין חסוד לתקל ולהחתיים עדים פסולים ע"ש באריכות פלפל
 נפלא — :

ובאמת בעיקר דברי הרא"ם ז"ל כבר דברי אמורים עם הספר
 לקמן בחידושינו דף ס"ד ע"א דכוונתו לנאמנות הדינים
 כלומר כיון שעתה הוא יולא מחי' • וז"ל הרא"ם ז"ל בלשונו כיון שהגע
 יולא מחמת ידו ואין הבעל מזוי' להכחישו וכו' אלא שהורכבו להאמינו
 בחק"מ שלא יועיל ערער הבעל אחר שכבר ילא מחי' • והוא ביד האשה
 עיי"ש שכתבנו לדברי הרא"ם וחוס' בניטין לקמן ס"ס דברים אחדים
 ושפה אחת ודלא כמ"ס שם הרב בעפ"י ז"ל בדברי הרא"ם וישבנו בזה
 כל קושייתו שהקשה שם על הרא"ם וחוס' • ומוהר"ם ז"ל והדברים
 ככוי' • וישרים במקומם ובזה אין מקום ממילא לדברי מוהר"ם ז"ל כאן
 לענין חשש זיוף לא שידך להאמינו בחזרת שליח כלל • וכמוהו בש"ך
 פ"ס י"ז בח"מ כיון ש"ל שלא מהרו כלל ולא האמינו אלא דלחל

בחוספות ד"ה ע"א נאמן וכו' הקשה ר"ת וכו' עיקר הגע
 יוכיח וכו' ותי' דה"ק וכו' בכה"ג שהגע נעשה כבר
 וא"ל אלא גילוי מלתא וכו' המזדריסים ז"ל נקשו א"כ מה פריך מאין
 דבר שבערוה וכו' הא כאן לא הוי אלא גילוי מלתא בעלמא • ולענ"ד
 נראה ברור דכוונתם אינו למשום גילוי מלתא וכו' קיל משאר עדות
 דדבר שבערוה אלא עיקר כוונתם לחלק בין עיקר הגע שעיקר הגירושין
 נגמרו עתה ואז לריך שיהי' עליו שם ספר כריתות בעדי' גמורי' שאינו
 חלוי באמת הענין או שקר שהרי עתה מגרשה לפנינו אלא משום ז"ה
 דבעי עדים ובין אם הוא עדות על דבר שכבר נעשה לאז י"ל כל דשיך
 להאמין שהוא אמת א"ל עדות דוקא וע' בחוס' קידושין דף ס'ו לאבי'
 באשחך וכהו בע"א דמתלקו כה"ג בין קידושין לשאר דבר שבערוה
 אבל למאי דמסקינן דאף ע"ד דדבר שבערוה לריך שני' א"כ ה"ה לענין
 לשמה לאין בזה שום חילוק וזה ברור בעיני ולכל מעיין באמת • וראי'
 עוד לזה דא"כ הרי חל קשיית החוס' לקמן בשקלא וטרי' שם אליבא
 לרבא דשט לא שידך דין החוספות :

בתוס' ד"ה הוי דבר שבערוה וכו' אורי' משום דמספקא ליה
 וכו' מבואר מדבריהם אלו דגם דדבר שבערוה בעינן
 אחזוק איבורא אז אינו נאמן ע"א ודלעת מוהרי"ק בחסובה ע"ש
 שהאריך בזה דעיקר ילכותא דדבר דבר לא נאמרה כ"א נגד חוקה
 ומש"ה לא ניחא ליה לפרושי כקושיית הש"ס בחתתי חלד מסו' דלחחזיק
 ולא

לומר בפניו ובפניו ע"ש והוא קלח דוחק :

ומלכד

זה יש מזה קושי גדולה על פי המפורשי שבחוספות ד"ה ורבנן הוא דאלריך דהך סברא דסתם ספרי אינו אלף על הכתיבה ולא שייכא על החתימה ועל החתימה מה דנאמן השליח היינו מטעמי אחריות ע"י לקמן בדברינו בשם בעפ"י וחזונו הגאון מוה"ב בערוש ג"י ובתי מוה"ר"א ברודא ז"ל :

ולפי דבריהם כל דברי הש"ס אך למוחר הוא דהא לדין לא ס"ל כר"מ בהא דחייש למיעוט וא"כ כ"א לסתם ספרי ולר"מ גופא

הרי באמת א"ל אליבא דרבה בפ"כ כ"א בפני"ח לחוד וכדמסיק הש"ס לקמן להדי' דף ג' ע"ב ויהא דנקיט בדבריהם גם בפני"כ נשאר חסום בקושי' ובכ"מ חירו' דבאמת לאו דוקא וכ"כ שאר ראשונים ויש מהם שחיראו משום איתלופי אבל עכ"פ לא בעי לשמה כלל ועל החתימה ל"מ הך סברא דסתם ספרי לשיטתם - ובאמת כי כבר תבטנו ע"ס שפירושם אין מוכרח אבל לשיטתם קשה טובא :

ואורי י"ל ולפרש לשיטתם ושיהי' סייגתא תכאן לשיטת הרבה מן הראשונים דאף רבנן ללא חיישו למיעוטא מ"מ היכא דשייך

סמוך מיעוטא לחוקה מודו רבנן לר"מ ליתוס למיעוטא מיהו הא ולא לר"ך שיהי' מיעוט גמור שיהי' בו חשש לר"מ בלא חזקה ככה"ג הוא דרבנן מודו עכ"פ בלירוף חזקה אבל מה דר"מ גופא ל"ח ל"י למיעוט כזה אינו חשוב גם לרבנן להטריף וכמ"ס הראשונים ונמלא עיקר הכוונה כאן גם לרבנן - ומשום דהכא איכא חזקה א"א וא"כ י"ל דרבנן מודו לר"מ ליתוס גם למיעוט לכך הולך לאסוקי לר"מ גופי' נמי לא הוי חייש כאן משום דסתם ספרי וכו' ולכן גם בלירוף חזקה לא חיישינן גם אכן למיעוט לרפרו ומשום דסתם ספרי וכו' והו"ל מיעוט דמיעוט ודו"ק ועדיין נא ימלט מדוחק קלח :

דף ג' ע"א

בגמרא ומשום עיגונא אקילו בה רבנן - ומשמעותו

הלאון דאף דמתקינן דרבנן הוא דאלטריך מ"מ לא סגי לו בהא דמ"מ הוי לריך שנים מדינא כיון דעכ"פ רבנן אררכו לברר החשש אין עזות פחות משנים וראי' לזה שהרי באמת אם אין השליח בעלמו מעיד ע"כ כ"א עדים אחרים לריך שנים ולכן הולך לטעמא דעיגונא דמלינו דהקילו חו"ל אף במקום שריך שנים להאמין ע"א וכמו דמלינו בעד מיתהוכה"ג - וזה י"ל דקדוק לשון רש"י כמ"ס לקמן והרב בעפ"י נתקשה דהא מדינא ע"א מהימן כיון דעכ"פ לא איתחזק איסורא כיון דרוב בקיאיין הם ואף אי נמא סמוך מיעוטא לחזקה לא הוי אלא פלגא ופלגא ומה"ח לא מהימן ע"א עיי"ש (והנה למה שהעליתי בקונטרס לדינא דע"א נאמן באיסורין דאיתחזק איסורא וחזקה איסור שני ענייניהם וכל דאיתחזק איסורא מעיקרא אף להשחא אינו אלא פלגא ופלגא אפ"ה לא מהימן ע"א ועמ"ש בזה בשחובותי לדיני עיגונא ע"ד דברי הגו"ב ח"א ביה"ע לת"מ ואכ"מ להאריך אלא דאף לפי הבנת הרב ז"ל דכל כה"ג הו"ל לא איתחזק כיון דהשחא אינו אלא ספק השקל אומר אני) דיש לומר דא"ס ומכאן הכרע לדברי הרמב"ן והר"ן בחי' דהך פירכי ללעיל חדא ועוד ניכיה וקושי' השני' מדבר שבערוה היינו אף אי לא איתחזק אינו נאמן א"כ ספיר הולך למשום עיגונא אקילו בה רבנן - דאל"כ הו"ל עזות דבדר שבערוה דאף ללא איתחזק אינו נאמן אלא דאיתכא קשי' לכאורה דא"כ ע"כ ריכין להך סברא דמשום עיגונא אקילו בה רבנן ללחא חוץ מגדר הדין דבדר לריך שנים א"כ ל"ל להש"ס לכל אריכות ימא דהוא משום עיגונא ואף במילי דאורייתא הרי מהני טעמא דמשום עיגונא אקילו ולפי פשוטו ז"ל ללא הוי עגונא כ"כ להקל כד"ה כ"א דרבנן אלא לאכתי לריך ביאור מ"מ"ל להש"ס הא :

אמנם

ג"ז יתכן מאוד ע"פ מ"ס בחילושינו בכמה לוכתי ובחשובותי בשם מוה"ר"ש ז"ל - לחלק בהא דמלינו בכמה דוכתי להקילו רבנן טפי במזמן מדבר שבערוה והיינו במים שאל"ס וכה"ג יורדין לנחלה ואין האשה נשאית ובע"א מלינו להיפך דנאמן להשיאה ואין יורדין לנחלה וכי הוא ז"ל דבדבר' שיש להסתפק באמת הענין ובמליית הדבר חשו חז"ל טפי באשה מאמנון ובמזמן לא חסשו לחשש רחוק כ"כ כיון שאין כובע אלא באיסור גזל ומזון אחיהיב למחילה משא"כ דבדר שאין להסתפק באמת הענין אלא משום גז'ה או באיסור הקילו חו"ל בכתם היפה שיש בילם לעקור דבר מה"ח עיי"ש ובחשובותינו לדיני עיגונא בכמה מקומו' מזה באורך ולפ"ז י"ל דבאמת קי' הש"ס ללעיל מאי חזקו ומלבר שבערוה הם שני קושיות בטעמים שונים להא' לאינו נאמן ע"א באיתחזק איסורא י"ל דהוא מחשש משקר כיון דהוא נגד החזקה ולכן לא מהימן אף בכל איסורין שבעולם שאינו דבר שבערוה - אבל קושיית דהו"ל דבר שבערוה הוא אף ללא הוי חשש משקר מ"מ הוא דבר שבערוה וגו' כמו במזמן ומש"ה ל"מ במזמן ע"א אף במלחא דעבידי לגלוי' כמבאר בח"מ סי' ל' ע"ש ובחירוש' לשם ובכלל ע"א באיסורין במקומו בס"ל - ולכן גם בחירולא דש"ס מחלק חירולו בחלתי ללחוש' דאיתחזק ושאין ראוי להאמין מחשש שקר בהא אהני לו הרוב בקיאיין ומשום גו"ה דלבר שבערוה אהני לו משום עיגונא להקל כמ"ס ללעיל בזה בשם מוה"ר"ש ז"ל דבהא סמכו חז"ל להקל מחשש עיגון משא"כ אי לא הוי רוב המסייע לעידוהו ואכתי לא מפלטינן מחשש שקר ולזה לא אהני לן חק"ע להקל ודו"ק ועד"ז עצמו פירשנו הסוגי' דיבמות גבי ע"מ ע"ש בחשובותינו הכל' ובקונטרס הג"ל ועמ"ש בסמוך על קושי' הפ"י בזה וע' עוד בחי' לח"מ עוד מזה:

שם בגמרא חד אחי בעל מערער ופסול לוי - מדברי רש"י ופירשו נראה דהוא מדינא לאוקי חד לגבי חד וכמו שכבאר בסמוך - ולפ"ז לכאורה קשי' לפמ"ש"ל בגמ' ד"ה לבעי סרי דאף לפרש"י דהא מדינא חשש אינו אלא מטעם סמוך מיעוטא לחזקה של א"א ולכן בשלים קבלה או אשה עלמה שגיטה יולא מח"י א"ל ראי' שכבאר לשמה כיון שכבר נחבטלה החזקה א"א - בנתינתו ליד אשה וכעין סברת הרשב"א במה"כ ע"ש דביאר היטב - ולפ"ז מה פריך חד אחי בעל ומערער ופסול לוי וכלומר לאוקי חד לבהדי חד - והא אף אי נמא אוקי חד וכו' וליכא כאן עדות כלל הרי אז נוכח לסמוך על הרוב גרידא כיון דליכא חו חזקה א"א כלל - לסדרת סמוך מיעוטא לחזקה כו' לא שייך אלא בשעת נתינה וכמו שכתתי לעיל - וזה לכאורה סתירה מבוארת לדברינו - :

אמנם

עכ"ז אחר העיון נראה לכוון דלמ"מ ועיקר קושי' הש"ס מדוקדק היטב - אההוא לאחמרו רבנן לענין דין בפ"כ למלריכין אותו לומר קודם הנתינה ואם נחן לה ולא אמר בפני"כ הו"ל בכלל משהממטבע שטבעו חכמים בניטין שהרי לר"מ לקמן יולאה וזה לד מזור ולרבנן נמי עכ"פ תלא ע"ש דף ו' - והא פשיטא אף אם עשה בשעת מעשה קדין ואמר בפני"כ וחת"כ הוכחש או הוזה או נתברר עליו מחמת עבירה פיסול או שא"ד למחבטל למפרע אמירה בפני"כ כיון שלא הו' נאמן וא"כ א"ס דמ"מ לס"ד דבעל נאמן להכחיש וא"כ לסתק אמירתו דרבנן למפרע והו"ל כמסתפק ל"מ אם אמר בפ"כ או לא - וא"כ יהו' לבשעת הערעור לא היינו פוסלים הגט מחמת חשש דשלא לשמה לבוד לסמכי' אהרוב אבל הרי נוגע להכחיש אמירתו שהלריכו רז"ל לומר בהכשר ואל"ה פסול הגט אף שנגשה קדין אלא שלא קיים תקנת חז"ל - ושפיר יועיל ערעורו של בעל על אמירת בפ"כ של שעת נתינה לפוסלו משום התק"ח ודו"ק מאוד - ומדינת לשון הש"ס ההוא קולא חומרא היא דע"י תק"ח להקל - והקמירו דין בפ"כ עכ"פ לשעתו יתעורר ערעורו של בעל לפסול עידוהו ויהי' חשש על נתינת הגט שלא הו' קדין ואי לאו תק"ח הו"ל באמת לא הו' מועיל ערעורו של בעל כלום אחר הגשוטין - וזה נכון וברור לשיטת רש"י ז"ל ועמ"ש"ל דף ו' ע"ב בפרש"י דבר נחמד ויקר דביאור לשונו ע"פ דברינו אלה ע"ש"ה :

פריש"י

ד"ה לאי מלרכת חרי וכו' השחא אחי בעל מערער ואוקי חד בהדי חד עכ"ל - מדיוק לשונו נראה דרז"ה לומר לפסול מדינא כיון לאוקי חד וכו' וכבר פי' שיחחו בזה הגאון בעפ"י דרש"י ז"ל רז"ה לפרש גם למסקנא דרבנן הוא דאלריך מדינא הוי אלא למ"מ ע"א נאמן כיון דאיכא רוב נגד החזקה והו"ל כלא איתחזיק איסורא והיתרא דע"א נאמן וממילא לכל דע"א מכחישו ס"ד דמהני באיסורין והבעל נמי כע"א כיון דבאיסורין אף הבעל דבר חשוב כעד כ"ז חורף שיטתו של רש"י לפי הבנת הרב בעפ"י ז"ל אלא דנתקשה דא"כ מה פריך הש"ס לאחי בעל ומערער וכו' הא כיון דנתקבל עידוהו של בעל מחלה נאמן הראשון מדעולא כ"מ שהאמינה חורה ע"א וכו' וע"ש סכ' כמה חילוקים בזה דל"א הכי אלא היכי שיש סברא להאמין הראשון יותר אלא שהכית ב"ע מעגלה ערופה עוד כתב' שם דבלא איתחזיק לא לאיסור ולא להיתר ל"א הך כלל - ובאמת המעיין בדברי הפוסקי' סי' קכ"ד ביו"ד דבריו ל"ע קלח - וכבר תבטנו בזה בקונטרס עמודי כסף ושם ביארנו חורף הדברי' מה שנלעג"ד להוסיף נו"ף על דברי הגאון בכונתו ושיטתו של רש"י דקאי בשיטת הראשונים הובא בש"ך סי' קכ"ד דל"א כ"מ שהאמינה ע"א הרי וכו' כ"א דבדר שבערוה והיכא דגלי קרא שהוא כשנים דהא קיי"ל אין דבדר שבערוה פחות משנים - ומש"ה אין השני נאמן דלאיסורא אינו אלא כע"א משא"כ בשאר איסורא דמדינא לא בעי אלא ע"א והרי ע"א מכחישו ומאי דאולמתי' דהאי מהאי יעו"ש - עוד אומר אני דאף היכא דלא גלי קרא שיהי' כשנים ממש מ"מ אם הראשון סברא להאמינו יותר מן השני י"ל דאם הראשון נאמן כיון שכבר נתקבל עידוהו וסברא להאמינו - ומעתה א"ס הכל למה דביארנו לעיל דכ"מ שהאמינו חו"ל בעיגונא דאיתחא - וכן בעפ"י דהפך אלטרכו חרתי טעמי חדא דרוב בקיאיין הן לסלק חשש השקר שבערוה - ומשום עיגונא לסלק חו הגו"ה דבעי דוקא שנים - וכן בעיגונא ריכין ג"פ לסברא דלייקא ומנסבא לאמתת הדברי' שמת בעלה או משום דלייקא או משום מלחא דעבידי לגלוי' ל"מ אנשי אלא דלפ"ה הולרכו חו"ל לעקור הגו"ה בכתם היפה יעו"ש - ולפ"ז לא שייך כלל הך דעולא לשיטת המפורשי' דלא אחרת כ"א במקום שהאמינוהו כש"ס - והרי בענין חשש השקר לא האמינוהו כ"א כחד והא דנאמן הכא היינו כיון דלא איתחזק וכו' וכמ"ס בפני"כ וא"כ לדבר זה הרי לא הו' לו משולם רק כחד וממילא נאמן השני כמוהו ואף דמ"מ האמינוהו חו"ל כש"ס מלד"גו"ה מ"מ הרי עשה בהכחשת השני הרי חוזר וניער החשש שקר למש"ל לכל דאיכא חשש שקר לא רזו להקל חו"ל משום עיגונא וא"כ כיון דכחשש שקר השני אליו כמו הראשון חו לא יקילו חו"ל משום עיגונא ושפיר פריך הכא וזה ברור - והא דאמרנו בעלמא הך דעולא בע"א שמת בעלה - אף דהתם נמי האמנות כשנים הוא רק לסלק הגו"ה ולא על חשש שקר כמו שביארנו וא"כ לכאורה י"ל כש"ס עד המכחיש חוזר וניער החשש שקר וממילא לא יקילו חו"ל כמ"ס בשם מוה"ר"ש ז"ל - אמנם ז"א דהתם י"ל דלא"ה לא מלריכין לחד דעולא מחשש שקר דלענין חשש שקר ידע הש"ס ואסית' אדעת' דאין

והיינו גט שאני להוא אסורין ונתי דקתי בתר הכי לא"ל באחזקתן
 איסורא אבל להיפך להעיל נהי שאינו נגד חזקה נשאר על הסברא
 גט דמי לאיסורין וממילא בע"א אומר מווייף ראוי להאמינו ד"ת ואף
 לאיחזוקא בהיתרא ע"י הטמ"מ למ"ס הנהו מיימנות בחטובה דה"ל
 לא"ע ע"א להעיל נגד חזקה היינו שמודה העד על החזקה כלומר שגם
 לדק"י עכ"פ היתה אסורה מקודם או מותרת אבל אם לפ"ד העד כל
 החזקה בטעות היתה נאמן העד ע"ש"א"כ במעיד להחיר ע"ס ממילא
 ה"ה לאסור וכיון שכן למה דקיי"ל דבאיסורין גם בע"ד נאמן הרי
 הבעל עכ"פ כע"א לעלמא ולכן דריב"י לחוש לעדותו שהוא מווייף
 בחורת ע"א באיסורין - ולפ"ז לא היתה מותרת כלל ע"פ גט זה והיינו
 דאח"כ ל"י טענת מווייף מלאורייתא טפי מבטורות אלא שא"י להכחישו הרי
 נשאר ע"א באיסורין ועל חזקה א"א הראשונה מעיד שעדיין היא
 בחזקה ודוק כי בזה"ל שבת ה"מ ומ"ס שם באורך - ומעתה
 אין מקום לקושיית פנ"י ליהוי ערעור הבעל כחרי דז"א דערעור
 הבעל להוי בחרי היינו לא בחורת עדות כ"א מלכ"ד והיינו לבחור
 חקתו"ל להצריכו קיום וחשו לזייף וזה לא חשו ח"ו אחר שהאמינו ע"א
 על הקיום הם אמרו להצריך קיום והם אמרו להאמין ע"א וממילא
 אוקמה אד"ת לא"ל קיום כלל ול"ח לערעורו כמו בכל הסטרות ולא
 נשאר לנו חשש כ"א כשיערער יהי עכ"פ בגט אשה לינו כע"א לעלמא
 וע"ז ספיר פריך אחי בעל ומערער ופסיל ל"י כלומר דיהי"ו דינו כעד
 ועד המכחיש"ו ומשני דזייק דייק וע"ד שכתבנו לעיל דבהא ספיר הי'
 פת ביד חו"ל להאמין רק לראשון ולא לשני כיון שאין לאמנותו ג"כ רק
 בעד א"ו דוק"א ו"א"ש ומיושב קו"י הפכ"י וקדוקים הג"ל - :

ובזה ארונתא מה לזכותו כולהו ע"ד הרמב"ם מסוגיא דשמתת'
 דקאמר דרבנן הוא לארריך וכו' והא אי אחי בעל ומערער
 והי' דינו מד"ת להצריך קיום ואיך מעיל עדות השליח * וב"ש כתב
 צ"מ קע"ב כיון שכבר הוחזק קודם ערעורו ומגני ואין בו טעם
 מהפיק אבל למ"ס ניקח ברווחא להעיר א"כ ג"כ אינו אלא
 כהעלאת ע"א לעלמא וממילא לא הוי ע"א אלא הכחשת עד ועד ובהא
 י"ל דמלאורייתא לא מהינעו כלל דהו"ל ע"א בהכחשה וע"ב"ש סימן
 קכ"ז ואף אם יש בו ד' חומרא מ"מ בנתחבל עדות הראשון בחתלה ויש
 סברא להאמין הא' ודאי ביד חו"ל כח להאמינו וכו"ס בפנ"י לפי דרכו
 ועכ"פ אין בו חשש לאורייתא וזה פשוט - :

הן אמת דכריהם ז"ל בטעמו של הרמב"ם צ"פ מהלכות גירושין
 ז"ע א"ד * דהא לכאורה מוכרח הוא לרבינו ז"ל לאו מההוא
 טעמא קאהי עלה שהרי פסק כן בפ"ב מהלכות גירושין דבאשה עלמה
 מביאה גיטה ולא נחקיים להא הבעל מערער אח"כ ואומר מווייף
 דחלא א"ל ג' דהיא עלמה מבחישו - וכבר החפלאו עליו כל חכמי לבב
 ובחי' לח"מ סי' מ"ו כחצו בזה ליב"ש סחירה זו וס' כחצו דס' בפ"ב
 י"ל טעמו של הרמב"ם דהו"ל כליכא עדי מסירה לדין דקיי"ל עידי
 מסירה כרתי ובישי ע"ח דמהני היינו מסוס דהו"ל כעדות על המסירה
 כשהגט יולא מתחת ידה - וכמ"ס הר"ן פ' האגדה ומבואר בחי' כמה
 דוכתי - וכיון דרבנן אחקון קיום דמהני ערעור של בעל עכ"פ לפוסלו
 לדאי' להגשא וכן אפי' אם נשאית חלא מדרבנן הרי איגרי עדות
 החתומה ע"פ דיכא דרבנן שלא יהיו חסודים עוד כע"מ ואף מן החורה
 הוי כליכא ע"מ כיון דאין פעולת הע"ח גומרת ההעלאת כמו ע"מ
 גמורים וא"ל עקירה לד"ת ע"י חקתא דרבנן כיון דמן החורה אינו
 מפורש שיעילו ע"ו כמו ע"מ ואלדריה עיקר הכריתות ע"י מסירה
 ועל"ס - אלא קודם דחקינו חו"ל הקיום הוי בגי' לז מהסברא בע"ח
 כמו בע"מ כיון שהעלאתא הוי ידוע וניכרת לכל - ולבחר חקנה ממילא
 אזיל להכחש ונשאר על דינו דבעי עידי מסירה ממש ולכן כ"ס רבינו
 דחלא עד שחקיים או חביא עידי מסירה וע"ז לא הולך דה"מ לתת
 פנים לדינו של רבינו והוי נחאל ל"י טעם דבריו ע"ד הג"ל - אבל בפ"ג
 שמייירי בש"ה שהביא גט לאשה שאינו מקויים והרי שם לא נזכר לומר
 טעם הג"ל שהרי א"ל ע"מ כ"א כבוא הגט ליד האשה והשליח הרי י"ל
 שידוע מהירחו להאשה ע"י עדים אלא שהבעל מערער ואומר שהשליח
 מזייפו בזה מלאורייתא ל"ח לזיוף והגט כשר וקאי"ל איך אפשר
 שיפסיל כסרו: ע"י חקתא דרבנן והו"ל עקירה ממש וע"ז הולך
 לבחורו דהוא מסוס שהיא א"י לכחישו וע"ד שכתבנו למעלה ודוק -
 מאד זה התורף דברינו שם בקרה"ו וס' מבואר'י הדברי' היטב - והוא
 ענין נכבד למבין בס"ד - :

האומנם עתה בלימוד ישיבה מלאהי עוד דרך ליהיין דברי קדשו
 של הה"מ ז"ל - והנה הרב הב"ש כבר העיר דיש לומר
 דטעמו של הרמב"ם ז"ל הוא לאזיל לשיטתו לפי מה שהבינו רוב
 המפורשי' בדבריו דעדות בטרת חשי' ג"כ מפ"י כחש"ו ול"מ כ"א מחקנו'
 חו"ל משום ג"ד ז"ל דה"ה בגירושין משום חק"ע וממילא כשהצריכו
 אח"כ קיום מחקתו"ל ולא נחקיים הרי הוא בטל וא"ל עקירה לד"ת שהם
 אמרו להכשיר משום מפ"כ והם אמרו להצריך קיום עכ"פ
 הנעמיים - :

בתוס' ד"ה מאן ההוא חנא וכו' - וא"ח למה דמסקינן דרבה אית'
 ל"י דרבא וכו' והוי בפכ"כ משום לשמה יבפנ"ח וכו' ודוחק
 לומר וכו' איירי למה דפ"ד דרבה לית ל"י דרבא וכו' ע"ד פלפול י"ל
 קאי'

לאין סברא להאמין לשני נגד הראשון דהא הראשון יש לו כח יפה
 להאמינו מלך מלחא לעבדא לאגלוי - או דייקא ומינסבא והשני אין לו
 כמה להאמינו אלא דעיקר ס"ד להש"ס להשני יועינ הכחשתו * מלך
 לכיון דלא האמינוהו לראשון כ"א מחקתו"ל ומלך הגז"ה עכ"פ דבעי
 שנים וכיון דהוא גז"ה ואפ"ה האמינוהו יהי מקום לומר דכשיש הכחשה
 נשאר הגז"ה על מקומו * ובזה ספיר שייך לעולא דככ"מ וכו' דהרי מלך
 הגז"ה באמת האמינוהו כשנים ודוק מאד * משא"כ הכא דקושיית
 הש"ס למה יהי' נאמן כלל הראשון יוחר מהשני וכיון שכן איכא חשש
 שקר ושוב לא שייך דעולא דככ"מ וכו' לזוה לא האמינוהו חו"ל כשני'
 וע"ז משני דגם הכא שייך להאמינו לראשון יוחר מהשני משום דייק *
 וכך דהתם ומ"מ איצטרך לעיגונא הקילו מלך הגז"ה ובהא שוב שייך
 ד' לעולא דומי' דע' מיתה הכ"ל וכמ"ס ז"ל וזה נכון בפשטת השמועה *
 ובזה מיושב ג"כ מה דקדק הרב בעפנ"י ז"ל למה דאביק הש"ס
 טעמא למידק דייק ל"ל טעמא דרוב בקיאיין הם ומשום עיגונא ולמ"ס
 ח"ס ואכ"מ להאריך ואי"ה דיני ע"א באיסורין יבואר בארוכה :

שם בגמרא ע"א נאמן באיסורין לפי ס"ל זו קשה לכאורה למה
 דאי"כ מ"ס שליח מע"א לעלמא וז"ל ג"כ כמ"ס לרבה * אלא
 דלכאורה קשי' לי טובא ל"ס דע"א נאמן על הקיום משום ע"א
 באיסורין אכן איך יתכן משנה לקמן דבג' דרפי' שוו גיטי נשים לשחרורי
 עבדים וקחתי דשוים למולך ומי'א' ואיך יעלה על הדעת דע"א יהי'
 נאמן על קיום סטר שחרור דהא הו"ל עדות ממון גמור כיון שבה
 מופקע שיעבוד הבעד מעל אלוכיו וקנין כספו ואין לך הפקעת ממון
 יוחר מזה (והרי בגט אשה נמי אינו נאמן בכחובה כ"א מטעם מדרש
 כתיבה וע"ב"ר"ן בפירקין) וא"ל לעיקרו לעדות איסור כלומר שהוא ב"ת
 ומותר בבח חורין וממילא אסור לעבוד בו עבדות עכ"ל דהו"ל למה
 הרמב"ן והב"ב דר"א ז"ל בקידושין פ"ה האומר שנתקשה לשיטת הסוברי'
 דע"א נאמן באיסורין להחמיר אף נגד חזקה היחר * דא"כ למה אמרי'
 בפ"ב דאם אמר גו' א' משות פ' במקום פ' של הקדש הם אינו נאמן
 אם אין בידו לטנן הא הוא איסור הקדש * וכן במעשר שני ותי' הרמב"ן
 דשאני החס דאפוקי ממונא הוא חויבא להדי' דכל שיש בו אפוקי ממונא
 אינו נאמן גם על האיסור - ולדעת אחר העיון הוא עוד כ"ס מהחם *
 ואמנם לעיל לרבה דהעלוח על לשמה נזכר לומר דהו"ל כאסורין כיון
 שאין מעיד כ"א על פשרות אגב וכשרות הגט ופסולו הוא עדות איסור
 ויש לחלק ב'י' ההוא להרמב"ן שמעיל על עיקר ההקדש וא"כ לרבה
 לחיים שהוא מווייף ולא שחררו כלל הו"ל כעדות על ההקדש ומעשר
 שני ואין לחלק כ"א דדוחק גדול * אמנם בדרייתא דלקמן בעבד עלמא
 שהביא גיטו הי' אפשר לומר דמהימנ' לכ"ע למ"ס הבעפנ"י ז"ל באשה
 עלמה המב"ה גיטה דמדינא א"ל קיום לאית לה מיגו שהיחה אומרת
 דחגרשת' כיון ש'ג' יולא מהחת ידה א"ל קיום לדעת רש"י והרמב"ם
 ז"ל אלא דלא פלוג בחקתאם וי"ל דה"ה בעבד אית ל"י הך מיגו דהא
 גם בעבד ס"ל לרבינו הרמב"ם כן בפ' מהלכות עבדים ואי משום לא
 פלוג י"ל דעכ"פ לענין הממון מהני מיגו ופ"פ מעיקרא לא חיקון אלא
 משום ד' איסורא וסגי בכחמתו ע"א דלא גרע מאשה ולפ"ז הי' אפשר
 דבמשנה מייירי נמי דכוותה אלא דז"א לא"כ באחר שהביא גט לעבד
 בעי קיום גמור - וא"כ לא שייך לא פלוג ראוי לאוקמה אד"ת בעבד עלמא
 שא"ל קיום כלל כיון דבלא"ה דינו אין שוה לשליח אחר ודוק - וגם דברי
 הפנ"י עמ"ס ז"ע מסעיית הש"ס לקמן ספ"ב בדרייתא דמייית' החם
 דילוף לה מק"ו מחמתה נשים וכו' וכבר כתבנו שם בחי' מזה יוכע"ת ז"ע
 צ"כ"ז ביבואר במהדורא בתרא :

שם בגמרא חל אחי בעל מערער ופסיל ל"י לפרש"י לעיל דההוא
 פסיל ל"י מדינא ומשום דאוקי חל לכהדי חל לכאורה פירוש'
 דפסיל ל"י הי' דומי' דהתם ופן היין גם הגאון בעפנ"י ז"ל - אלא
 דאחתי ל"ד לדלעיל למש"ל בשם הרב פנ"י ז"ל להכוונה כיון דנאמנות
 השליח לא הי' אלא מלך דאוקי רוב נגד חזקה והו"ל כלא אחזקין ובהא
 ע"א האסור נאמן כמו להחיר ע"ס דבריו ובמש"ל להרחיב ביאר אבל
 הכא דהתם הוא זיוף ורבנן הוא לארריך אלא שהאמינו לע"א והם
 אמרו והם אמרו א"כ מנ"ל שהבעל או עד אחר יהי' נאמן להכחיש
 הראשון * והרב בעפנ"י ז"ל נחקשה להיפך דהא אמרינן לקמן דערעור
 הבעל חשוב כחרי' - ולי קשה איפכא דמנ"ל שיהי' חשוב אפי' כע"א
 לאחר שחקיים פתקת חו"ל והתם הוי ערעורו כשנים היינו קודם
 שנתקיים חקתו"ל וזה פשוט :

אבל מה ש"ל בדברי רש"י למכאן שיעתא לדעת הה"מ דלעת
 הרמב"ם דבמערער הבעל ואומר מווייף הוא לרריך קיום
 מלאורייתא * וכ' הה"מ שם טעמו משום כיון שהוא טוען ברי והיא
 סמא אוקמה אחזקת א"א ובחי' לח"מ כחצו לדין ככוונה דבריו דאף
 דלא מלינו בשום מקום בשטרוח שיעיל טענת זיוף מה"ה והיינו משום
 דלא חשיד לזיופי והוא בגדר חזקה היינו משום דכ"מ הבע"ד אינו
 בגדר עד כ"א מערער ולכן אינו נאמן לערער מלך חזקה זו ולא
 משגחינן בדבריו כלל אבל בעדים מעידיים שהוא מווייף ודאי מהני אף
 נגד חזקה ואף בעדים עלמס אומרי' שהוא מווייף נאמני' לרוב הפוסקי'
 אלא דבממון בעינן שני עדים אבל בגט אשה כיון שהוא איסורין א"כ
 ע"א ג"כ נאמן לאסור ולהחיר כל לאינו נגד החזקה וכמו דס"ד דע"א
 נאמן לומר שאילו מקויים אף דבשטרות ודאי ל"מ כ"א שני עדים

חחומים בפיסול ובע"כ לריד לפרש לן לאי ראית הש"ס על אין עדים
 חחומים כלל - א"כ לפרש"י דמוכח לה מת"ק דלא פסול אלא מדרכן
 מכלל דר"א מכשיר לכתחלה הלא באין עדים חחומים כלל לת"ק פסול
 מה"ח ולא מכשיר אלא זכ"י דהו"ל כע"ח ואין בו פיסול אלא משום
 זמן וע"כ דרש"י ז"ל מפרש דהש"ס הורד להוכיח דלא נימא דאף דא"צ
 ע"ח מ"מ אי איכ"פ פיסול גרע טפי ולפ"ז קשיא טובא דלמ"ד דלא ידע
 דמודה ר"א בזמון מתוכו איך יעלה על הדעת למפסיל כיון דא"צ
 לעדים כלל ולית ל"י לראי' זו מדמכשיר הגהו גיטין פסולין ועוד דהרי
 למסקנא באמת מודה ר"א בזמון מתוכו ללשמה - ואפ"ה מכשיר
 לכתחלה בהנהגה שלשה גיטין וכעת לא עלה בידי להלוס הסוגי' ופרש"י
 ז"ל ->

בתום ל"ה דחנן ותימא לר"י וכו' - ולא אמר בפ"כ ובפ"ח חלף
 והולד ממזר - ע"כ בפני"מ מ"ס ליבב בזה ועמ"ס בסוף
 הסוגי' - ובלימוד הישיבה אמרתי כמה ארופים ליבב קושייתם ע"פ
 לרכו של הרב ז"ל והכל הולך אל מקום אחד - אמנם עוד היה נלענ"ד
 ליבב דהנה באמת לדעת קלח מפורשי' והובא כן גם בשם הגאון מוהר"א
 צדוקי' זללה"ה - במ"ס חוס' נעיל לעל הסופר חייסין ס"כ להחמל
 ובעדים חייסין שמא הוא החזים ללפ"ז הדרא קושי' לזוכתי' על
 החתימה לבעי חרי כיון שהוא חסע עכ"פ למיעוט גמור וליפא סניף
 דחסס הפרי (ועמ"ס"ל בכונת דבריהם ע"פ פשוטו ע"ס) והס חרלו
 לזחתימה לא הוי אלא פיסול לרבנן לר"א לזמון מתוכו ול"ח למיעוט
 ובהא נאמין ע"א אף בלא טעמא לזחסס הפרי ע"ס - ובס' תורת גיטין
 הוסיף בזה דאף לר"מ לא הוי אלא פיסול לרבנן כיון דמסתמא לוס
 לכחוב (דאל"כ הו"ל עדות סקר דאף בסאר שטרות פסול ול"ח להא)
 וכה"ג הו"ל סתמא ועדיף מיני' ומהני מדאורייתא עכ"פ ועיני"ס סס
 פלכ"ד - והנה לפ"ז ריך להבין לשיטת הירושלמי דכלל ה' גיטין אין
 בקיאיין - וכן דעת קלח פוסקים א"כ הדרא קושי' לזוכתי' איך נאמן
 השליח לחתימת עדים שלא נעשה מחובר דהא פיסול זה לאורייתא הוא
 גם בחתימה וניהו ללענין שאר פסולין י"ל כמ"ס המפורשי' דלא שכיח
 ומוקדם כשר בשליח - ובע"כ ל"ל כמ"ס הגאון מוה' לוב בער זללה"ה
 בהקדמת פני' ללשיטתם ניחא מי הא דנקיט לוקא שלא לשמה משום
 דבאיך דהיינו חסע מחובר הרי כיון שמעיד על הכתיבה שהוא בחלוס
 ע"כ חתמוהו בחלוס וא"כ בפני"ח ל"ל - וע"כ מאוס שלא לשמה ועיני"ס
 וממילא ניחא ללענין מחובר בלא"ה לא שייך לחוש על החתימה כיון
 שכבר העיד בפני"כ ועל כהנא ביום ונחחס בליה הרי הו"ל פסול
 לרבנן ועוד דע"י שליח כשר לקלח פוסקי' וכמו שכתבו המפרשים הג"ל
 לפי דרכם וא"ס ->

(א"ה גם כאן חסר לנו ענין הלא בד מן הכתב)
בתום ד"ה כ"כ בכ"י וכו' וטעמא דהו"ל באין בו זמן וכו' לכאורה
 קשה דא"כ גם לר"א ראוי שיפסול בכ"י ואין עליו עדי' אף
 שמסרו בפני עדים כיון דע"כ מהני כ"י לראי' עכ"פ כמו גם חחוס
 בעדים ונהי ללודי' אין כשר ליכתו בלא ע"מ י"מ הא גם גט שאין בו
 זמן נמי לא יכלה להתגרס כ"א בע"מ - ואפ"ה פסול גם לר"א וכמ"ס
 הפוסקים בס"י קכ"ז והיא שיטת החוס' פ"ג גט פשוט ללא לרשב"ס סס
 ונדקדקו לא פליג ר"א כ"א על כהנא ינו וע"א וכמ"ס הלח"מ ז"ל מהל'
 גירושין ודבריו אלו מוכרחים בשיטתם ועכ"ל דגרט שעדים חחומים
 שפסיד הפירות משעת חתימה גרע טפי וכן לר"י שייך בה אחוחו ולא
 מכשיר אלא באין עדים כלל דלא לא מהימן לחפות עליה - ולפ"ז בכ"י
 דמלי לחפות עלי' פסול וא"כ למ"ד כ"י וע"א סיניו זמה פליגו ר"א הא
 לדיקוהו גם ג' גיטין פסולין מחסע חיפוי לר"י ולר"ל משום פירות -
 ומתחלה עלה ברעיוני כמה חילוקים ולא יסרו בעיני - אמנם אחר כך
 נתישבתי ל"ל לר"א כיון דהיו ע"מ דבזר דע"כ אמר' גם בכ"י חוקה
 חזקין נמסר שחוב להגשא ע"י א"כ יועיל להגט לטרון מלחוחות -
 דהא ע"כ העידי מסירה קראוהו - וכשהי' זמן הכתיבה קודם הי'
 מועדין המסירה כמו בע"ח חוקה שעשו כהוגן ולא חתמו על מוקדם
 ה"ה בע"מ דע"מ כע"ח הם לרבנן ול"ד לגט שאין בו זמן דמה הו"ל
 לנייעבד - אבל בכחוב בו זמן וחחס שמא הוא מוקדם מהני שפיר ע"מ
 וזוכל לטרון מלחוחות ודו"ק אלא לאכתי לחסע חיפוי הרי איכא חסעא
 דימסרנו לה בלא ע"מ ואי דהגט יפסול בלא ע"מ - דלכאורה מהמע
 ללענין חיפוי לא מהני טעמא דיפסול דמ"מ לא יחוס כדי לחפות עלי'
 ובשלמא לענין פירות משמע להמן בחוס' דף י"ז ד"ה עד שעת כתיבה
 דלא חיישי' שיחן לה גט פסול - ועמ"ס פירוש דבריהם לחלק בין חיפוי
 לכירות אלא למדברי מוהר"א ז"ל משמע דבאמת גם מאוס חיפוי ל"ח
 שיחן לה בלא ע"מ ולפי שיטתו ניחא קלח כאן :

בא"ד ולפיכך פסגוהו ולא חפסיד שלא כדון וכו' - לכאורה טעם
 זה מהפיק על הפסד הפירות כיון שכבר בא הגט לידה - ובשלמא על
 נתינה א"א שלא חפסיד הפירות כיון שכבר בא הגט לידה - ובשלמא על
 קודם כתיבה י"ל שלא מקרי כחן עיניו לגרסה כ"א בנט כשר מחס וע'
 בחוס' לקמן דף י"ז להדי' דגם לנ"ד משום חתימה עיקר טעמו משום
 שחן עיניו לגרסה אלא שאין לו קול - אבל מעת שנגרסה לא מסתבר
 שחוס אופן שיכלל הפירות ע"י פיסול לרבנן שצגט ואמנם י"ל דמשעת
 נתינה בלא"ה אין חסע שחובל לבוא לב"ד וכמ"ס חוס' להמן לר"י ושיחל
 החסע שחפסיד משעת חתימה עד שעת נתינה אלא דבהא ג"כ ת"ק
 ד"ל דכ"י בלא"ה אין מפסדת עד שעת נתינה כיון דכ"י ג"ל קלא -
 גימל

קושי' זו למש"ל בשיטת רש"י ז"ל בהא לרבנן הוא לא לר"א להחסע בשלא
 לשמה הוא מחסע אשכח וע"כ בשי"ב יוב"ש בעיר אחת וכתבנו לעיל
 דרש"י ז"ל מן הסוגי' דלא בעי מוכח מחוכו ולענין קושי' החוס' דהא
 גם לר"א בעינן עדים שעשאו שליח ס"ל כהריטב"א בשחזקה הובא בחי'
 ה' קל"ו דתקנת חז"ל ה' להאמין לשליח המביא גט לאשת א"י מהס
 עיני"ס - ושכן כ"ג"כ הרב בעל הורת גיטין נ"י אלא שכתבנו סס לאכתי
 ה' קשה דאי חייסין להכי נטאר קושי' החוס' לקמן דף ס"ד ע"א ד"ה
 בעל אומר לפקדון לאכתי יערער ויחמר לפקדון דא"כ כתיבוסס דשליש
 נאמן דהא כה"ג ל"ח שייך טעמא להימני' דהא אין בידה לומר נחגרשתי
 בעלמי דכשי"ב יוב"ש אין לאמנות אף כשהגט יולא מת"י כ"א ע"י
 ע"מ ושגרסה זה בפני זה כמ"ס חוס' רפ"ב ובהגהת רמ"א סימן קל"ו
 ע"ס - ומוכרתה להודות שקבלה ע"י שליח ויאמר הבעל שלחנאי נחננו
 וכמ"ס סס' ואמנם כתבנו סס לרש"י לשיטתו י"ל כסדרת הא"ל שכתבו
 סס דף ס"ד וז"ל - וא"ל למיירי שיש עדים שעשאו שליח לא"כ א"צ
 כלל בפני"ח וכו' עכ"ל - והיינו דהחוס' לשיטתם דהא ע"פ פי' ריב"א
 לעיל בתום' ד"ה דלחתימה וכו' - אבל לפרש"י נוכל לומר לאכתי הועילו
 בשיהי' עדים על השליחות ואפ"ה לריך בפני"ח מחסע שיערער הבעל
 ויאמר שהוא מזוייף כמ"ס המפרשים להדי' סכן דעת רש"י ז"ל וע' בס'
 תומת יסרים ולפ"ז מיושבת ג"כ קושי' החוס' דהכא דבס"ד ע"כ ליכא
 למימר טעמא משום קיום שכבר כתב הרב בעפני"ח ז"ל בכונת דברי
 חחוס' בקושייתם הכא ללכאורה איך שייך לומר משום קיום כיון לאכתי
 לא ידע מהך כשרא דמודה ר"א בזמון מתוכו - וא"כ לחכשר בע"מ
 שנותן השליח לפניהם - וכתב לחרן דהקושי' הוא להכי לר"א לא בעי
 ע"ח להכשירו של גט אבל אין נאמן על השליחות כיון ס"ל שהוא זייף
 הגט מעלמן ולא שייך עדות כמי שחקרה בגט שאין בו חתימות ודבריו
 מוכרחים - ולפ"ז בס"ד ז' אף רש"י ז"ל ע"כ יודה לסדרת החוס' דאי
 איכא עדים על השליחות חו לא לריך קיום דהא אף אם הבעל יערער
 שהוא זייפו לא אכפת לן כיון דעכ"פ בודאי יתן לידה מהני ע"מ למה
 ידע ממזוייף מחו"ל ולפ"ז ע"כ הקיום בשאין עדים שעשאו שליח וכה"ג
 טוב הדרא קו' לזוכתי' ללרבה דחיישי' לב' יוב"ש ועיקר החסע הוא זה
 א"כ לא הועילו לשענת פקדון כיון דכה"ג לא שייך הימני' וכמ"ס לוד"ק
 ולפ"ז להו"מ לאכתי דרבה אית ל"י לרבה א"ס אכתי לא אכתי אדעת'
 הך דמודה ר"א בזמון מתוכו ועיין היטב במש"ל דף ב' ע"כ ויבואר
 לך דברינו היטב כ"ז העליתי בלימוד ישיבה ->

עיב בגמרא אי ר"א כתיבה בעי חתימה לא בעי הר"ן
 והרמב"ן בחילוקיהם נחקשו ללמא מיירי בנתנו
 לה בלא ע"מ (והיינו לשיטתם בהבנת הר"ן והרמב"ס דכי איכא ע"ח
 לא בעי ע"מ גם לר"א ועמ"ס"ל בזה וע' בנח"מ מהלכות גירושין וכבר
 קדמוהו הר"ן והרמב"ן בדבריו) וליכא למימר דגם כה"ג ל"ל החתימה
 לשמה דהא ליחא דממסיק מודה ר"א בזמון מתוכו והרי שלא לשמה
 אינו כמזוייף - וע"כ הכוונה משום דאי ליכא ע"מ לריך החתימה שיהי'
 לשמה ושייך ללמא אחי למסמך והיינו כמ"ס הרשב"א בשמעתי' הוף
 דבריו על קושיית החוס' עיני"ס ושלא כדברי החוס' וחי' למחני'
 החמא עיירי אף בנתנו בע"מ - ועוד דהא בידו למוסרו בע"מ ולא
 לבעי בכני"ח ע"כ חוקן דבריהם וכ"כ הלח"מ סס' ובאמת שיש לכאורה
 להוסיף על דבריהם דקושייתם ה"מ שפיר אזלא בהכרח דע"כ לא הגי
 בע"מ לחוד דהא כיון דכתיבה בעי גם לר"א לשמה והשנית על כרחו
 אומר בפני"כ והרי קיי"ל דנתנו לה בפני שנים משום דמעיקרא מידק
 דייק ואו שיהי' להס דין ב"ד דלקמן דף ו' ע"ב - א"כ חו"ל בפני"ח
 שהרי אוחן השנים הם ע"מ כשרים וממילא כשר אף אם החתימה
 איננה לשמה ולא ה' לריך לחוקי דמהני' סתמא קחני אלא ד"כ
 איתגוהו ע"מ - אלא לפ"ז אדרבה לכאורה לא מחייבא מסקנא
 דשמעתא לפי האמת דמודה ר"א בזמון מתוכו ולפי הרמב"ן דהכוונה
 היא משום שמא לא יהיו ע"מ - ואז בעי החתימה לשמה והרי ככה"ג
 דהכא שולח ע"י שליח ע"כ יהיו ע"מ בשעת כתיבה משום בפני"כ
 דשליח וכיון שכן הרי לא היו לריכין העדים לחחוס לשמה כיון ללא
 נפיק מיני' חורבא ולמה יופסל באמת ול"ע לכאורה מיהו יש לדחות
 ד"ל דעכ"פ עדים עשו שלא כהוגן למאן לימא לן שימסרו לשליח אולי
 ימסור לה בעלמא ובלא ע"מ והרי ביד הבעל לחזור משליחו וליתנו
 בעלמא והו"ל שפיר מזוייף מחוכו לאכתי לידה תקלה כה"ג וממילא אף
 בשולחו אח"כ ע"י שליח ע"מ כבר נפסל מעשה ראשונה משום מזוייף
 מחוכו ולכן פסול גם אח"כ וגם בזה יש לעיין לדעת המכשירים
 צמוקס ליתנו ע"י שליח אע"ג דהי' עליו סס פיסול תחלה א"כ אפשר
 דה"ה פיסול זה למזוייף מחוכו ויש לחלק הענינים - ובאמת לדעת
 הסוגי' דלשנתחם בפסול אין לו חקקה ע"י שליח ניחא - (א"ה חבל
 על דלברין כאן חסר לנו ענין א"י מהכתב) :

ג בפרש"י ד"ה ואם ניסת הולד כשר אלמא דת"ק גופי' לא
 פסול אלא מדרכנן וכו' ע"מ לאפ"י לכתחלה מכשיר מדקדוק
 לשונו כאן ולעיל ד"ה ולא בעי ר"א וכו' משמע דעיקר דיוקו של הש"ס
 לר"א לא יפסיל חתימה שללא לשמה וכן שאר פיסולים אפילו מדרכנן
 אבל גוף הדין א"ס אין עדים חחומים כלל שיכשיר ר"א אף מדרכנן א"כ
 ראי' מת"ה כי כן פשוט וכמו שהכריחו חוס' כן ד"ה ר"א אומר דבה
 י"ל לא נשתלק כלל הש"ס אלא דה"ד דלא נשמה גרע טפי כיון דעדי'
 גימל

ולמ"ש חוב' לקמן למ"ד משעת חתימה היינו משום דעדים מפיק לקלא
וה"ע קה"א וכל זה א"י יבואר עוד בחילוקי נקמן פ"ב :

דף ד ע"א

בחוב' ד"ה מודה ר"א בצחייף מחוכו חתמה דמה
ענין שלא לשמה וכו' שחתמים קרובים או פסולי
דהאם כדון הוא למפסיל דנמא אחי לממך עלוי א"ע פ' שהדבר אמת
וכו' ע' ברש"א בחילוקי מ"ש בזה • ובמורה"ש ויבואר לקמן
בשמעתא דערכאות ובזו דבריה דלשיטת הרמב"ם ורמב"ם נחא ד"ל
לקאי בין אכתובה וחתמה כיון דע"ח נמי כרתי ע"ש שהעלה ב"ע
אמנם באמת לדעת הרמב"ם ורמב"ם כבר הבאתי לעיני בשם הרמב"ם
והר"ן דלא הו"ב אלא פסולא דרובן ומשום דאחי לממך ענוי
כלומר כיון דאחי לא הו"ב ע"פ הו"ב לרי"ך החתימה לשמה וחיישין דלמא
מכר לה בע"ח לחוד • וכן מהבאר בשיטת הרמב"ם במלחמותיו ס"פ
המגרש עיי"ש ואכתי לא נחא לן כיון דעכ"פ משעה שנמסר לידה חו
ליכ' חשש לא אחי לממך שהרי אח"כ אף אם נסמוך עני' לר"א להשיאה
לגינין זה העדות כשרה וזה הוא העיקר קושי' החוב' • ועיקר החשש
הו"ב קודם הגתירה וזה לא מלינו פיסול בשום מווייף מחוכו דלשטרות
דעלמא (וכבר כתבנו למעלה המכשירים ככתב ביום וכתחם בלילה ע"י
שליח ראוי להבאיר גם כאן ואף להחולקי"ל למודו כאן) והגע בעלמך
בהרחיקו שני שיטין וכה"ג כל שאלאזה בקרובים כשר • וכן מלינו
בכמה דוכתי ואף אם נחלוט באיזה חילוקים מ"מ עכ"פ לא הו"ב מדמי
לה לדנא דר' אבא דהתם כדון הוא למפסיל • משום שסמך אח"כ
עלוי וכמ"ש החוב' ועמ"ל דף י' ע"ב בחוב' דבשרא זו אי חשיב
כה"ג מווייף מחוכו פליג ע"ש רש"י וחוב' ע"ש דו"ק ותשכח — :

דעחו על זה א"כ אין זה שינוי בשליחות מלך העדים ואף שחתמו שלא
לשמה הרי עכ"פ כשרים לר"א דמה הו"ב למיעבד איהו לא ידע איניה
מכא ידעו ולא הו"ב מווייף מחוכו כלל • משא"כ בשליח המביא י"ל
שערערו יחי' שהם עשו שלא כדון נגד דעחו ואיהו לזה לחתום לשמה
וכיון שגא הביאו בעלמנו מהימנין לוי' שלא דקדק שיעשה בהכשר ודו"ק
כי נכון — :

והרב

הגאון בעל פני"ז ל"כ בשם בנו הגאון ז"ל שכ' בפשיטות
לקיי"ש לקא"פ שחתם בגט וכ"כ הרב"ד וק"ל על דבריהם
לחי' ס"ד למשום חשש לקא"פ הוא • א"כ למה הולך הש"ס לאחוי
הך דר' אבא דמודה ר"א במווייף מחוכו • והיינו משום דאחי לממך
עלייהו הא בלא"ה הוא פיסול גמור למ"ש הרב הג"ל ז"ל בעלמנו בכוונת
דברי חוב' דלעיל מה שהקשו בר"ה מאן ההוא חנא דנימא בפנ"ח משום
קיום וכ' הוא ז"ל דא"ע לא אחתי לא אחי לממך דמודה ר"א במווייף
מחוכו וא"כ הרי יוכל לחנו בע"מ מ"מ בשליח המביא א"א בלא ע"ח
דא"כ מנא ידעי' השליחות ע"ש • ולפ"ז הרי אי איכא ע"ח והס קא"פ
הרי אין לנו עדים על השליחות • ואיך נקבל ממנו עשה ומה אהני לן
הע"מ וזה פשוט בעיני שלכן החוב' נטו מדרך זה ודברי הרב"ד באמת
ל"ע נהולמם :

וכן

מ"ש הגאון ליטב ע"פ שיטת רש"י דהחשש משום אשכח ליתא
ע"פ דברים האלה אלא שהרב ז"ל לשיטתו במ"ש לעיל לחרץ
קושיהם בדרך אחר • והקושי' הנה משנים שהביאו גט וכו' אבל החוב'
לשיטתם אזלי' ולכן אין מקום לפירושי' אלו ופשוט :

בא"ד

ולכא למימר וכו' והחשש ליכא עדות כלל ע' בקלה"ס סי'
מ"ה ס"ק א' ומה שכתבתי שם בחילוקי פירוש דברי החוב'
כאן ונקמן פ' הורק ע"ש היטב :

בגמרא

ר' אשי אמר ה"מ ר"י הא וכו' הגאון בעל פני"ז נקשה
למאי דוחקי' לאותמה כשינוי קמא דמודה ר"א במווייף
מחוכו ואי דל"ל דשלא לשמה הו"ב מווייף א"כ אכן אמאי לא פסקינן
כר"א וע"ש שהעלה דר"א מפרש לה דר"י מטעם מווייף מחוכו והוא
דף דחוק קלח ונס במחכ"ת הרמ"ה שמתאוד האריך בזה וכ' היפך דבריו
שבאחרונים בעל חס"ד סי' רכ"ח שמתאוד האריך בזה וכ' היפך דבריו
דר"א לא ס"ל סברת הש"ס ור"ה להעמיס גם בדברי הרמב"ם למכשיר
בשגא לשמה וכדעת ר' אשי והעלה כן גם בדעת א"ז עיי"ש • אמנם
באמת כל הפוסקים מבואר דשייך מווייף מחוכו גם על שלא לשמה
ושגא כדבריו • ועכ"פ מבואר להדי' מדבריו דלר"י פסול מה"ת — :

ובעיקר

הקושי' י"ל דגם ר' אשי"ס ל"ל הו"ב מווייף מחוכו אלא
דלא נחא לוי' שיחקנו רובן בפנ"ח משום פיסול דרבנן
וגזירה בעלמא ולא אחמרו כולי האי אבל אם ידוע שחתמו שלא לשמה
גם הוא מודה לפסיל מדרבנן ולכן מוקי לה כר"י ולדידי' הו"ב פסול מן
החורה וכמו שנתראה מדברי חס"ד לעיל :

אמנם

באמת לכאורה קשי' בשיטתו של חס"ד ז"ל מההוא דאיהא
לקמן במשנה המביא גט ואי"ל בפנ"ח ובפנ"ח יתקיים
בחוחמיני אם יש עליו עדים וכ"ש חזו"ט הא דקחני אם יש עליו עדי'
היינו משום דאחי' כר"א דס"ל ע"מ כרתי וא"כ משכחא לה גט בלא
ע"ח ע"ש • ולפ"ז ר' אשי איך יפרנס משנה זו אמאי נקיט בפנ"ח הא
לר"א גם ביכול א"ל לומר בפנ"ח ולדידי' לא אחקינן לומר בפנ"ח משום
לשמה • ואף לבחר דמסקינן דרבה איח לוי' דרבא ולרי"ך משום קיום •
אמנם נענין קיום חו"ח לחלק בין יכול לאינו יכול והרי מבואר לקמן
בשמעתין דף ה' לרבה מיתוקמא דוקא באינו יכול וביכול ל"מ קיום
משום שמת יחזיר הדבר לקולקולו והרי לר"א מעולם לא חקנו בפנ"ח
מבום לשמה וכו' • מיהו י"ל זה בדוחק ע"פ דברי החוב' לקמן דף ה'
ע"א ד"ה אי הכי יכול נמי ע"ש מ"ש לפרט קושיה' הש"ע דא"ה דהיינו
דוקא לרבה אבל לרבא א"ש דלרבה יכול א"ל היום וכני בפנ"ח ע"ש •
א"כ י"ל לרש"י כיון דמעולם לא חקנו משום לשמה כ"א משום קיום
א"כ הו"ב לרבה כמו לרבא ומתפרשא מחני' דיכול אדרבה א"ל קיום
יעיי"ש ויובן לק' ועדיין יש לגמגם בזה ע"ש היטב בחוב' ובמפורשים
אלא דאכתי קשי' טובא שיהי' כל שקלא וטרי' שלא כהלכתא וכמסקנא
שהרי הרב חס"ד דעחו לפסוקו כר' אשי דהוא בתראיה והרי סובין
הש"ס להמן דף ה' מרישא לסיפא משמע דלא כר' אשי דלדידי' אין
השחלה לקושי' הגמרא לרבה מההוא דיתקיים בחוחמיני דהא לר"א
באמת א"ל בפנ"ח משום לשמה כ"א משום קיום וכיון דבלא"ה אחיא
כר"א • א"כ משו"ה בני בקיום ועכ"פ הו"ל לאסבורי בש"ס דלר"א
ניתא וכדלמא בעלמא בשלמא למ"ד וכו' אלא ש"ז דהסוגי' דלקמן
עיקר השקלא על בפנ"ח איך מהני בתרם ועמ"ש :

אמנם

סוף דברי החו"ט ז"ל ע"ב וביאור ועיין מה שכתבתי לעיל דף
ח' ע"א במשנה דלקמן — :

בתוס'

ד"ה דקיי"ל ה"ל כר"א בביטין סס ב"ד • וכן משמע לקמן
וכו' גבי שנים ששלחו שני גיטין ושמוהיהם שוים וכו' וק' אמר
בגמ' דלא כר"א וכו' ול"ל דמייירי במשולשין דבעי לר"מ שיהי' מוכח
מחוכו ואי לר"א בני בע"ח וכו' דל מהכא עידי מסירה בע"ח בני וכו'
הקדוק מבואר דמה להם להוסיף בהוכחם זו למיירי במשולשין עידי
קושיהם הרי חל על גוף הסוגי' דהחם יהי' איך שיהי' כיון דמשי"ב
החם להדי' דלר"מ ניתא א"כ הרי בני בע"ח יהי' מטעם שא"ל כגן
לר"מ

ואמנם

לולי דבריהם הקדושים ללענ"ד דגם הכא שייך דלמא אחי
לממך עלוי' גם אח"כ וגם הראי' להנשא לא מהכשר
על ידם • ללענ"ד נראה דעדים שחתמו על גט שלא מדעת הבעל •
נראה דפסולי' כדון קרובים או פסולים וכמו בכל שטר אם חתמו שלא
בזיווי דהו"ל פסול גמור דמפי' כחב"ס וכמו בשטר קידושין שיעשה שלא
מדעת האיש והאשה • כמבואר בא"ע סי' מ"ב וע' ס"ד סי' ל"ט ס"ק
ח' ורס"י מ"ו • והנה למ"ש בעפני"ז ז"ל בפ' הורק על שיטת רש"י ז"ל
במשנה ממתבע שבעו חתמים ז"ל הו"ל הולך ממזר מן החורה ד"ל
טעמו כיון דהסופר שינה ועשה בו פיסול כחבטל השניחו' והו"ל כחבט
בלא זיווי • וכן ד"ד הגאון בעל ג"פ סי' קכ"ז ונראה דכ"ש שם שינה
בדבר שהוא פסול מה"ת ובעל לגמרי הגע דהו"ל שינוי גמרי ובה"כ כ"ע
מודים דהו"ל כאלו חתמו בלא זיווי ופסול עדותם גם לר"א • ובה"כ א"ס
לכונן מאז כעין חומר לכיון דאיהו פסול עדותם גם לר"א • ובה"כ א"ס
כדון הרי הו"ב בני בחתימתם לכשרות ולר"א • ולא הו"ב לרי"ך כלל ע"מ
וא"כ מנ"ל שהבעל הו"ב דעחו ליקח ע"מ וכיון ששינוי נחבטל חתימתם
להכשירו של גט עד שהולכרו לבעל עדותן וליקח עדים אחרים להכשרו
של גט א"כ הרי כל החתימה מדעת ע"מם בלי אונאת הבע"ד ופסולים
אח"כ גם לר"א והו"ל כלל קרובים או פסולים ודו"ק • ועל"ז י"ל
להעמיס טעם דברי הגאונים ז"ל דס"ל דשלא לשמה הו"ל גט בטל
לגמרי ופנ"ד הפני"ז בסוגי' לאומר אמרו ואי"ה יבואר בחילוקי פוסקי'
ולקמן בשמעתא דערכאות ובפ' האומר יבואר עוד מזה — :

ועי' דברים

האלה יש לי פרפרת נאה על קושי' החוספות לעיל
בד"ה לפי שאין בקיאיין מה שהקשו למ"ד למא בעל ע"מ א"ל
לומר בפנ"ח והפנ"ח דאכתי יערער ויאמר לא ידעתי שר"ך לשמה וכו'
וכבר כתבנו דמפנ"ח לחוד י"ל בפשיטות לשיטת רש"י דהחשש משום
אשכח ומייירי שיש שני יוב"ש בעיר א' • ועפ"ד הריטב"א בחשובה שכ'
דע"י שליח חקנו חו"ל לשלוח גט לאשת א' מהם אף כשאינה בעיר •
וכמ"ש בד"ה ורבין הוא דלר"ך ע"ש • ולכן בבעל ע"מנו ל"ל לחוס לב'
יוב"ש דהא לא ימסרו בזיו גט • אך עיקר קושיהם נשאר על בפנ"ח
אמנם לשיטת הרמב"ם כפי אשר פרטנו שיטתם ניתא בהרווחא
בס"ד למ"ש לעיל בדיוק לשון החוב' שכתבו שפח יחר שהבעל יערער
אם מתחלה לא ידע שר"ך לשמה ועכשיו ידע דל"ל כ"ז דכלל הסוגי'
הרי חיישי' לערעורו של בעל ולא פרשו באיזה אופן יערער וכחבנו
דהחוב' ר"ו לשלול חו' הרב"א שכ' על קושי' החוב' ז"ל ד"ל דלא
מהימנין לבעל בערעורו לכיון שנתן בעלמנו ע"כ דמדיק דייק שיהי'
בלי שום פיסול עכ"ד • ולפ"ז בכוונת חוב' דנהי' ללא שייך ערעור זה
שידע ואעפ"כ נחן בפיסול דהא לא מהימנין לוי' כיון שהביאו בעלמנו
אבל ניתוס שיטתו שבאמת לא ידע או לפי' החוב' לעיל דאין בקיאיין
ז"ל שלא הו"ב ס"ל דרשא דלשמה ועכשיו קבלה לדרשא גמורה וזה ברור
בכוונתם • ולכן ככולה שמעתין מיינין לפרושי הערעור באיזה אופן
שיהי' אף אם הוא ידע שר"ך אבל העדים עשו הפסול והבן • ואמנם
כן ליישב שפיר קושיהם למה שביארו דחששא דמווייף מחוכו היינו
לשיטת הרמב"ם ז"ל והרי"ף דע"כ נחבטל כל עדות אף לר"א • כיון
ששינוי בשליחתם שיהי' כשר כדון גט לשמה ומשו"ה שייך דלמא אחי
לממך עלוי' כמו בכל קא"פ א"ש לממ"ד א"י הבעל לערער אם יאמר
שדעתו הו"ב לשמה גם בשעת הכתיבה והס עשו הפיסול מדעתם
בהא שייך חירוצו של הרב"א דלא מהימנין לוי' כיון דידע מדרשא
השניח שיתחם כדיו ואם יאמר שאמת אז לא הו"ב ס"ל דרשא • ולא הו"ב

מסוס ללעלמא לא יועיל ההולאה ולא חדין כא"א ומסנה"ל"מ במקדש
בלא עדים אע"פ שניהם מודים : וכן בגירושין ולפ"ז זה שייך דוקא
בהולאה בע"פ ולא בשטר דבזה תחזוק א"א או גרושה לכל העולם .
ובדבריו של רבינו הרמב"ם ז"ל נראה להדי" מלשון מהלכות גירושין
שמפרש טעם זה בגירושין יעווי"ש ובמפורשי דבריו : אמנם לשעמי'
אולי דמהני ע"מ במקום ע"מ ולכן עיקר הטעם דבעי עדים שתחזוק
גם לעלמא בגרושה יעווי"ש . ובמקומו הארכנו בזה בביאור נכון
ואכ"מ : —

אמנם רכותיו בעלי החוס' לס"ל ללא מהימן הולאה בע"מ
בקידושין ובגירושין אף בע"מ היינו משום דמפרשי ההוגי'
קידושין כפשוטו והוא מלד חובה לאחריני ל"מ לחול ההולאה לשעתו .
אף שחיי'מוחזקת בהולאה זו לכל העולם בגרושה אפי"ל ל"מ כיון שלא
היו עדים כלינו והולאה בע"מ לא נאמר במקום הזה שיש בו לד חובה
ומה נעמו בזה דבריהם הקדושים שחלו שרנו לשלול דאף ע"מ ל"מ וזה
אינו מבוחר שם בקידושין ד"ל דהחם הטעם משום דלעלמא אין
נאמנים משום שאין עדים בדבר וכדעת הפכ"י אבל באמת לא הוי כל
חובה כלל וא"כ בעידי הולאה מהני שיחולו הגירושין לשעתו לכך הולכר
להוסיף מדעתם להקובה הוא ממש לאחריני אף באמת משום דאסר
לה . וכן בגירושין וא"כ ל"מ כלל אף הולאה ידועה בעדים לליכא חשש
שקר ודו"ק . וזה כפתור ופרח וכולל לומר עוד להרחיב הדברים כמה
שדקדקו בקידושין לאסר לה אחרים ולא אכ"ע כמ"ס הרשב"א למ"ס
בכידושין לקידושין ממשמעות לשון הרשב"א דעיקר קושייתו ללא הוי
חובה לאחריני כיון שאין להם זכות וכו' סובב והולך על פי' זה דאסר
לה אכ"ע אבל על פרש"י לאסר לה אחרים לא פסיקא לי' להקשות
קאי' זו ע"מ בלשון ובמס"ס וא"כ י"ל דלמס"ס אהו ההוספוח פי' זה
דאיסור קרובים ויחזקו הלך חובה לאחריני ע"מ ואכ"מ להאריך
יותר ויהי' א"ך שיהי' הדבר נכון ומחוקן בדבריהם ע"מ שכתבו בלי
גמגום בס"ד : —

דף ד' ע"ב בפרש"י ד"ה ולא לריך ואע"ג דאין בקיאיין וכו'
ע' בפני"מ מ"ס בכוונתו וכיוצא לדעתו . אמנם
ל"ע בפרש"י לקמן ד"ה רבה אית לי' דרבא וכו' אבל ל"ל דרבה וכו'
דכלהו בקיאיין ול"ע ועיין מש"ל דף ה' ע"א תוס' ד"ה אי הכי יכול
כמי : —

בפרש"י ד"ה יתקיים בחותמיו יבואו המכירים החתימה וכשר
ובמשנה גבי המציא' בא"י אם יש עליו עוררין פרש"י
חרתי שהעדים בעלמא יבואו ויעידו או עדים המכירין . וכן לא כתב
רק אופן השג"י דוקא לומר משום דכא ממד"ה קשה שיבאו עדים לכאן
שהרי גם החם מירי אף ממדינה למדינה למסקנת הגמרא ובאמת
הר"ן ז"ל כתב גם כאן על משנה זו כמו שפרש"י במשנה דלא העדים
עלמא או אחרים המכירים וע"פ פ"ט נראה דרש"י ז"ל כאן לא נקט
אלא מה דלריך בשמעתין להסברת הקושי' של המקשה לרבה דאמר
לשמה מתקיים בחותמיו דעיקר הקושי' לא חייבא כ"א ע"מ הקיום של
עדים אחרים שאין יודעי' מלשמה דאלו אותם עדים הרי יכולי' להעד
גם לשמה ולא הוי פריך דו"ק . ואולי י"ל דרש"י לשיטתו הוכרח לפרושי
דהקיום כאן רק ע"מ עדים המכירים והיינו למה דאסיק הגמ' אוקמתא
דר' יוסף בנחנח לה ולא בהפיק לחנו עד שנתחרא א"כ בשעת קבלת
הגט הרי נחכווין להעד ולומר בפ"נ כלינו אלא שאח"כ נתחרא ונעשה
פסול להעד קודם הנתינה . והנה לדעת רש"י ז"ל במכות וסנהדרין
דבנמלא א' מהם קא"פ ונחכווין להעד בראי' לחוד פוסל עדות
הכשרים ולדיד' ה"ה בהי' כשר בשעת ראי' ואכ"כ נפסל דפסול כיון
שהי' לירוק ראי' בכוונת עדות וכמ"ס בפשיטות האחרונים בסיומן ל"ן
ע' בקה"ח ז"ל ובכ"מ ובחידושינו לשם . וממילא כל אותן שהיו אז
בשעת ראי' א"א להם להעד על הקיום דהו"ל עדות שבעלה מקלחה
ולכן הולכר רש"י ז"ל לפרש שאחרים מכירים החתימה ולא הי' במעמד
עם השליח והם כשרי' לקיומו (וי"ל דמש"ה פרש"י דביבור הקודם ואינו
יכול בגמרא מפרש מה א"י והיינו להקדים דמש"ה ע"כ אין הכוונה על
הקיום כפשוטו שהוא ע"י אותן העדי' שהרי זה הוה קיום המובחר אלא
משום אוקמתא דמסקנא מוכרחים אנו לפרש אף הקיום ע"י אחרים
והבן) ואמנם הר"ן לשיטתו שהשיב על רש"י וסובר דבעי ראי' והגדה
ולדיד' כל שלא הגיד אח"כ עדות לא בטלה עדות הכשרי' ומס"ה פרש
כפשוטו שהקיום גם ע"י אותן העדים ודו"ק . ואף שהרב בעל כ"מ כ"י
דעתו דכה"ג שהי' כשר מחלה כ"ע מודו דא"ל הגדה אין דבריו
מוכרעים וכמו שיבאר שם וע' בקונטרס משו"ג מ"ס על דבריו =
כן הוי' נראה לפענ"ד ובאמת למה שכתב החומים דאשה וקטן אינם
בכלל פסולי עדות לפסול שאר העדים הוי' נראה דה"ה חרש דלמי לקטן
אלא שעדיין דבר זה אינו מוכרע . ועיין מה שכתבתי בכידושין לחשן
המשפט מזה : —

דף ה' ע"א בלמרא אלא לרבה קאי' . ע' במוהר"ם א"א ז"ל מ"ס
לישב הא למייתיה ה"ם ה"ך והוינן בה ע"פ דברי
החוס' דשמעתין דמש"ה לא מוקי לה באלם משום לשון אינו יכול ואי
לאו הכי הוי מוקמינן באלם דלענין לשמה יוכל להעיד מפי כתב-משא"כ
לענין קיום יעווי"ש . ומלכד שדבר זה ל"ע שיפסול באלם משום קיום
לכתוב מפ"כ כיון דמפי כתבם כשר בקיום שטרות וכמ"ס רמ"א בהב"ה
חוי"מ ס"י מ"ו וע"מ באו"ת אלא שדבר זה מוכרח גם מהוה' משמעתין
דפסול

ל"מ מוכח מחוכו ממילא גם לר"א יתחא בהכי וע' במוהר"ם ל' בחי' .
ואמנם הגלעג"ד בכוונת ד"ל דהוכרח ספיר להנחה זו דמירי במשולשין
לכ"כ הוי' מקום לדחות ראייתם זו והוא דלמ"ס הראשונים לדון בטעמם
של הרי"ף ורמב"ם . דבאמת לא מלכרו בע"מ לר"א שטעמם הוא
דהע"מ הרי הם כע"מ כיון שמדובר ע"י עידי החתימה שבה לידה
הו"ל כאלו מעידי' על המסירה . ולפ"ז הוי' נראה לכל זה כשיוכל הגט
להועיל לראי' כשהיא בזה להשאל על ידו או ספיר מועילים ע"מ
במקום ע"מ :

ורפ"ז כשיש ב' יוב"ש בעיר א' וגם לר"א דינא דאין מגרשי' אלא
זה בפני זה ואשה לא תוכל להשאל גם ע"מ : גט בידה כ"א
כסתברר ע"מ ע"מ שיעידו שגרסה בפני האחד . לפמ"ס חוס' ר"פ כל
הגט ומובא בהגהת רמ"א ס"י קל"ו . וגם לדעת הריטב"א ז"ל דיכולי'
לשלוט ביד שליח ול"ח לשמא יחז' לאשח חכירו וכמ"ס לעיל בעלמו דף
ב' ע"ב ד"ה ורובן הוא דאלריך . אבל עכ"פ כשבאה להשאל ודאי אין
מועיל כ"א ע"פ בירור הכ"ל . ולפ"ז נראה דעכ"פ בשעת גירושין א"א
נה להחגרם מעיקרא בלא ע"מ לפנינו ממש דבהא א"א שיעיל ע"מ
כע"מ שהרי אח"כ ע"מ לא יועילו לראי' (ועמ"ס ל' בחוס' ד"ה מאן
חנא עפ"י) וי"ב אולי לפי שיטה זו ולפ"ז א"א דלכחורה לא הוי ראיית'
החוס' מכתבת לאחרי הוי' מ"ס לומר כשיטת הרי"ף ורמב"ם דע"מ
מהני במקום ע"מ גם לר"א כל כה"ג שאין ב' יוב"ש בעיר א' ומטעם
דע"מ כע"מ נחשבו ושאני החם בשנים ששלחו וכו' להגטין שניהם א"י
להועיל לראי' וממילא לריך ע"מ ממש לר"א . ונר"מ דא"ל כלל ע"מ
אלא ע"מ מהני ספיר אי לא הוי לריך שיהי' מוכח מחוכו דהע"מ א"כ
כ"א שיהי' כורחים לשעתו ממש בשעת הנתינה אף אם לא יועיל אח"כ
לראי' משא"כ לר"א לריך ע"מ או ע"מ יועילו כמו ע"מ אם יועיל
לראי' . וב"ב יוב"ש ל"מ לראי' ע"מ ע"מ לא הוי כע"מ לכך הולכרו
הוס' להקדים דבלא"ה ע"כ מירי במשולשין רק אין יודעין הסיומן לפי
שעה וכשיחברר אח"כ יועיל גם לראי' וספיר הו"מ ליחננו גם לר"א
בע"מ ודו"ק כי הוא כוונה נאוחה . ועמ"ס בסמוך כי יש לישב בזה גם
דעת הרי"ף ורמב"ם ללא חסו לראי' זו ע"מ ודו"ק : —

בא"ד ומיהו יש לחלק דממון מהני הולאה בע"מ וכו' אבל
בקידושין ובגירושין לא מהני הולאה בע"מ דקא מחייבת
לאחרינא בקידושין לאסר לה אחרים ובגירושין אכנה עכ"ל . לכאורה
הוא שפח יחר דבריהם לפרש מה היא החובה . וגם יכלא על מה שכ'
סברא זו כאלו הם שחדשו דבר זה . והלא ש"ס ערוך בקידושין דף ס"ה
דפריך אי מה ה"זם הולאה בע"מ וכו' ומשני הכא לא קמחיבי לאחריני
הכא קמחיבי לאחריני . וא"כ הוי' לבעלי חוס' להזכיר הוגי' דהחם
וממילא מבוחר דהו"ל חובה יהי' מה שיהי' התוב עכ"פ ל"מ הולאה
בע"מ : —

אמנם אחר העיון היטב דבריהם הקדושים מווקקים שבעתים .
ע"פ מ"ס בחי' פוסקים טעם מתלוקת הרי"ף ורמב"ם ע"ס
שא"פ בהא דע"מ אי מהני לר"א דחלו בפירושא דשמעתא בקידושין
הנ"ל דבאמת הך חובה לאחריני בקידושין לאסר לה אכ"ע ע"מ בפני'
רש"י נחקשו סם הראשונים ובייחוד הרשב"א ז"ל דאין זה כחובה דלעלמא
שמפקיע זכות של תבירו אבל הכא הרי אין לשום אדם זכות בה . ואף
למ"ד המגבי' מליאה מקרי חב לאחרימ"מ החם שאני להפקר לכל הוא
והו"ל כאלו זכות אחרים עלי' משא"כ הכא ע"מ שהאריך בזה . וחורף
דברי תירולו ליענין הולאה בע"מ שיהי' חשוב כעדים בדבר שקללת
המעשה אין נגמר כ"א בעדים לא ילפי' לי' ממוון כיון שיש בו עכ"פ
לד חובה קל"ת אף שאינה חובה גמורה כיון דכ"ד לממוון שאין בו סוס
לד חובה ע"מ . ובחי' קידושין מה שהוספנו ביאור לזה . ואמנם הרב
בעפני"מ ז"ל כתב לתרץ בדבר מרונן יותר דשאני גבי קידושין דבעינן
שחאסור לכל העולם . וכיון דלעלמא א"א שחאמין הולאה בע"מ שהרי
יוכלו לומר ששקר הוודו וא"כ אם יבוא עלי' א' לא נוכל לעונשו כבא
על א"א שהוא יאמר ששקר הוודו האיש ואשה וכיון שאינה מוחזקת לא"א
לעלמא אין אישות לחלואין ולא חלו גם על עלמא ע"מ . וע' בחי' לח"מ
הי' קפ"ע הרחבנו הדברים יותר . והנה הגמ' בין תי' הרשב"א ז"ל
ובין חי' הפנ"י נראה בכ"ד שכתב החוס' כאן לס"ד דבעי ע"מ דוקא
ומ"מ בממוון מהני ע"מ במקום ע"מ מלד הולאה בע"מ והיינו דחלת
הקנין ייחול מלד הולאה בע"מ ולפ"ז בגירושין וקידושין כה"ג אי יועיל
הולאה בע"מ במקום ע"מ לפי סברת הרשב"א ז"ל לכל כה"ג שיש בו
סוס לד חובה לא הוהק לממוון ואין עושה ההולאה קנין א"כ אף כה"ג
שהי' ההולאה ידועה לכל העולם אף עפ"כ כיון שלא הוי' ע"מ כלינו
ממש אלא שהולאה יפעל קנין ל"מ שלא הרסה חורה לבע"מ שיעשה
מעשה בהולאהו במקום חובה לאחריני (וכמו דמנינו ללא מהימן לשוי'
שליח במקום חובה וכה"ג) אבל לפי הפנ"י ז"ל י"ל ללא הוי כלל חובה
לאחרינא וכקושי' רשב"א ז"ל משום דל"ל לשום אדם זכות בהי' אלא הא
ל"מ בכידושין היינו משום דלעלמא א"א להאמנן הולאתם . והו"ל
אישות לחלואין א"כ בגווי' דכאן דיש ע"מ על הולאהו וא"ל ההולאה
לחול כ"א לשעתו ומאו והלואה הרי תהי' מוחזקת לא"א או לגרושה לכל
העולם ע"פ עידי שטר . וא"כ מהני ע"מ כמו ע"מ בקידושין ובגירושין
כמו בממוון . ומעשה נראה ברור דזה טעמן של הרי"ף ורמב"ם דס"ל
גם בגירושין מהני ע"מ במקום ע"מ דס"ל כפי' הפנ"י ז"ל דהטעם

לפסול לענין קיום חלוצי לא היו קשוי להו לאוקמי באלם • והנה גם מדברי הרמב"ם ז"ל משמע לאלם ת"י להעיד בפני"ח וישוין בש"ך היו מ"ו מה שמעמד שם ע"ד הרמ"א ז"ל • והב"ש ב"י קמ"א הסכים לחלק בין אלם שא"י להעיד בפני גרע טפי וכמו שעלה ע"ד הש"ך שם לחלק וכ"כ האחרונים בבי"מ ז"ל • ובאמת שהחלוק קלוש • והר"ב בעל קצה"ת והסכים עמו גם הבעל נ"מ כ"י • לומר לאלם פסול הגוף הוא כיון שא"י להגיד בפני ומצועט מואם לא יגיד כמו כוונת מאו ראהי ולכן גם בקיום שטרות פסול ועמ"ש שם בחידושינו באורך • אלא שבגט אשה עדיין לא יעלה ארובה כמו שהגיה הר"ב בעלמנו ב"י • דהא גם פסולי הגוף כשרים קרובים ואשה ע"ש •

(*) ובאמת למשמעות הכוונתי לקמן לכ"ג משמע דגם כוונתו כשר לענין בפני"ח • והוא ולאי פיסול הגוף אלא לבאמת בחוב' ורשב"א שם משמע קצת ללא הכשירו כה"ג כ"א פסולתו כשטרות ולא פסיקא להו גם כזה להכשיר לולי משמעות הסוגי' אלמא מהכשר טפי לפסול בפסול הגוף מחמת ראיי' והגדה הקרוב או האו' ואולי כן דעת התוס' דהכ"א והל"ג טעמא לא ידענא אלא שזכת רבותינו רחבה לדעתנו • ועיין בריב"ש ב"י ר"מ מזה וכו' לח"מ ב"י הג"ל - :

וידוי איך שיהי' עכ"פ יש מקום לדברי רבינו הגדול ז"ל עכ"פ באלם לפסול עליו משום קיום • ומשום פיסול הגוף וע' בתשובת מוהר"ש אה"ע ב"י וג' - :

אמנם מ"ה שחממה על רבינו דאכתו מה פריך לרבה כיון שעיקר הוכחה התוס' ללא זיירי באלם משום לשון דאינו יכול ואכתו לוקמה בנעשה אלם כדמוקי בחרש ושפיר מהני כתיבה לענין לשמה ולא לענין קיום והוא קושי' ע"זומה • ואף לר"י מוקי בחרש היינו משום דאיהו כ"ל כרבא • אבל מגופה דמתני' אין קושי' לרבה ויפרש בנעשה אלם • ובאמת שהי' מקום יישוב בזה לדעת הריטב"א כ"א כ"ק למכות הוכח בקצה"ת ב"י ל"ו דב"ד נמלא א' מהם קרוב או פסול כל שראו והגידו ב"ד אף שהם עדות מיוחדת בטלה כל העדות אף שלא ראו כאחד והט' כשם שמלטרפים להכשיר כך מלטרפים לענין פסול ע"ש ביאור הדבר • ולפ"ז אומר אני ה"ה לענין קיום שטרות עם העידו קא"פ עם הכשר אף שאחד מעיד שמכיר החתימה ואחד מעיד שראה שחתמו וכה"ג כל שהי' הגדה וכוונה להעיד י"ל לפסול העדות כיון שהיו מלטרפי' להכשיר (ועדיין ז"ע בזה) ומעשה א"א למקומי בנעשה באלם אח"כ לאל"כ לא משכחת להו קיום גם ע"י עדים אחרי' שהרי מתחלה כוון להעיד ממנו כיון שהוכשר לומר בפני"ח גם בסוף הרי העיד הדבר לפני ב"ד שבפנינו נחתם ע"י הכתיבה שהרי לדעת הפוסלים אלם לאו ללאו שמי' עדות דהא בקיום כשר מפי כתבם אלא שהוא פסול להעיד מפסול גופו ודמי' לקא"פ ממנו שמעיד העדות אלא שאינו אין רשאי לקבל לעשות על פיו והבא גרע טפי שהרי אינו מלרביים אחרו להגדה זו כדי לקבל עידותו על לשמה שאין לנו עדות אחר' כ"א הוא שהמקומים א"י מלשמה וכיון שכן הרי ה' הגדה ב"ד שבפנינו נחתם ובהגדה זו כבר נכלל קיום השטר אלא שהוא פסול ושוב אח"כ פוסל גם שאר עידי הקיום אף שלא נלטרפו יחד לשיטה הג"ל כל שכיון בשעת רא' לעדות ל"ד לחרש שאין מעיד אחת כלום • אבל חוס' הוקשה להם לוקמה באלם מעיקרא ואז ידוע לו בשעת הראי' כי אינו כשר לקיומו כ"א על עדות לשמה • וממלא לענין קיום הו"ל בהגדה לחוד בלא ראיי' בכוונה להעיד ואינו פוסל שאר עידי קיום ודו"ק מאוד • ואם כן הוא עלה עמוקה ומפולטת עכ"ז אין נוחה דעתו בישוב ע"ד הקרוב לזורת השמועה - :

בפרש"י ד"ה לפי שאין בקיאות הלכך בחרי סגו לנהו סהדי דאמר השליח בפ"ג וחי אחי בעל ומערער וכו' ובד"ה לפי שאין עדים וכו' וכיון דלקיומי הוא דבעינן חלחא וכו' דקיום שטרות ב"י עכ"ל • דברי רש"י ז"ל באריות לשון • והנה הר"ב בפ"ג ז"ל כחקשה דהא גם למ"ד לפי שאין בקיאות הא הו"ל עד מה"ע ל"מ וכ' דשאני הכא דהוא כדון אחרון ואפי' קא"פ לאמן ומש"ה מהני עמפ"ע • ובאמת כי אם לאמר כן גם בקיום שייך הכא שהרי בשעת קיום השליח הרי נמי לאמן קא"פ ולמה לא יוכשר גם עמפ"ע • שאומר משמו והא דאמר' בעלמא קיום שטרות בשלשה היינו נמי לפי שאם יבוא ל"ד אחר יהי' עדות עמפ"ע כמ"ש התוס' בפ"ג דכחובות וע' בסו' מ"ו • אבל הכא דהקיום הראשון הרי נחתיים כראוי ואח"כ יעידו השנים שנחתיים בפניהם וכמו בלשמה ואח"כ נאמינס בבוא המערער שכן אמר השליח וקשה להבין החילוק וע' בפ"ג לעיל • דמשמע להדיא דקין שניהם שיה - :

אבר לפענ"ד דברי רש"י מוזקקים היטב • בלי דוחק וגמגום כלל ואינו אומר דגם בלשמה אין טעם הגאון מהפיק לומר משום דלאמן קא"פ על לשמה ה"ה עמפ"ע ובמחכ"ת ליתא דהא לא האמינו שום פסול כ"א השליח הראשון אבל אחר שאינו שליח אינו לאמן אף א' לשכר כ"א ב' כעדות גמורה • ועמ"ש ב"ש הרשב"א דאף ב"ד כשר שמקבלים עדות בפ"ג כ"ד כשר ולא הכשירו פסולים כ"א לענין

השליח לבד • וא"כ אוחן שחונן בפניהם איך יוכשר אח"כ ע"ד חזון על מפי עד והוא דקדוק ענינם :

אבר לענ"ד קושייתו מעיקרא לק"מ • והיינו למש"ל דב"ד לכל עיקר דחשש לשמה הוא מחשש דרוב בקיאות הם • ולפמ"ש הר"ב הג"ל בעלמנו בכוונת רש"י ז"ל דהוא מטעם המון מיעוטא לחוקת א"א עיי"ש ושם כתבנו דעיקר דחשש הוא קודם שניתן הגט מידו לאשה לאו שייך המון אבל אחר שכבר נתגרשה לא שייך חו לסמוך נחוקת א"א כיון שכבר נחשבו בה לבעלה וכת"ש בשם הר"ב בעל משמרת הבית גבי שחיטה ע"ש י"מ"ש הערה זו בשם הגאון מוה"ב עג"ד מרגליות ז"ל וז"ל ואכתנו כחבנו לחלק בזה בין שליח הולכה לקבלה ושם בארנו דמה פריך הש"ס אח"כ חד אהי בעל מערער ופסיק ליי' פרש"י דאוקי חד לבהדי חד • ולכאורה קשה הא לא חלפת לן אחר הגירושין כיון שכבר בא הגט לידה חו ל"ז עדות כלל • כיון ללא שייך המון מיעוטא לחוקת א"א וכתבנו שם דעיקר דחשש הוא כיון שיכתישנו הבעל יהי' נפסול למפרע ולאח"כ שפ"י והו"ל כאלו הביא גט ולא אמר לה דהו"ל דכלל כל המשנה ולהרבה פוסקים אף אם ניבט חלא וא"כ אף דאנו לא הוי חיישינן שם שכחב שלא נשמה • אך למ"מ לרבינו יודע שכדון גיחן כחקי"ח שאמר השליח כדוני בפ"ג ע"ש היטב • ולפ"ז א"ש כאן ל' רש"י ונימוקו • עמו דלמ"ד משום לשמה בני בחרי ליהוון סהדי עליוי' שאמר השליח בפ"ג עכ"ל הל"ה וכוונתו רנ"ו במה שהקשה הר"ב בעל פני ז"ל דהא הו"ל עד מפי עדי' אך באמת למ"ש לק"מ למה שמבואר לקמן כהך דלומר אמרו לקמן דף ס"ו ע"א בחוס' ורמב"ן ושאר ראשונים והם הורונו דלא שייך עמ"ע אלא בדבר שהאחרונים נריכים לידע מעשה הראשון כלומר בגון עידי הלוואה שע"כ השנים שמעידים בחיוב הלוה הוא מפני הלוואה והם א"י מאומה מזה כ"א ע"פ עדים • אבל באומר אמרו א"י לידע כ"א מה ששמעו מפי עדים וע"ז הם עדים גמורים ע"ש היטב ביאור הדברים • ובכ"ד הוא עוד כ"ש מהתם כיון דעיקר דחשש לשמה כבר אין נחון לנו לבררו חס' ה' או לא דיש להמון ארוב בקיאות כיון דליכא הו חוקת א"א ואין לנו חשש כ"א אולי לא אמר השליח בפ"ג כחקתו"ל והרי ע"ז הם עדים גמורי' שהם מעידי' על מה שראו ושמעו באזניהם ממנו שאמרו כדון ואין נכחתי' בזה על אחרי' כ"א על עמ"ס • ואם אמר השליח אמת או שקר בזה אין לנו ענה חקירה כיון שכבר ניתן הגט • ולכן שפיר מהני וזה שלקדק רש"י בלשנו הג"ל כי ה"כ דנהוי סהדי שאמר בפ"ג וכו' וזהו א"ש נמי בקיום מ"ש רש"י ז"ל דקיום שטרות בשלשה ול"מ שני עדים • דהתם שפיר דינו כמו קיום דעלמא דבפחות משלשה הו"ל דין עד מפי עד שהרי חשש זיוף עדיין קיים שהרי אף לאחר שניהת דין הקיום במקומו עומד אלא שהכשירו ע"א להו"ל דחשש ומהני עדותו אבל כיון דבעדותו הוא דמסתלק חשש זיוף הרי לרבינו אינו לשמוע מפיין או מפי ב"ד של ששה שקבלו עדותו כדון ולא הכשירו עמפ"ע כמ"ל דאחר שאינו שליח כריך שיהי' עדותו בהכשר בלי פיסול ובקיום ודאי דמקרי עמפ"ע כיון דע"י עדות זה אינו מחליטין השטר שלא נכתב בזיוף • ונכמד עדותן על ראייית השליח שבפנינו נחתם ולא נזדייק ונ"ל • דלשמה וכמבואר למעין בהשכל והדברי' ברורי' בס"ד ולפיהו ופרח ועמ"ש בדבור שלאח"כ ע"ש היטב :

עיב בגמרא מר סבד שליח נעשה עד ועד נעשה דיין ומ"ס שליח נעשה עד וכו' לכאורה כל הענין דשליח נעשה עד הוא אך לומר בשמעתין דהכל ללא שייך מדי לפולגומי' וחדע דאי הוי שייכות לפסול בנט שליח שהי' עד א"כ לא מלינו שליח שיאמר בפ"ג אף בפני שלשה והרי איכא לא פליגי אלא בפני כמה נוחנו לה • ועוד דע"כ גם מאן דה"ל בעלמא אין שליח נעשה עד • והוא ר' שילא בקידושין פ"ג גם הוא לא פליג אמחתי' דשליח כשר נענין בפ"ג • ונראה דודאי לענין בפ"ג לא שייכא כלל לפסול שליח משום דאין שליח נעשה עד דהא עיקר טעמי' משום דקרוב הוא או כגופו והו"ל כע"ד והרי הכא הכשירו להדי' אשה ובע"ד ולכן בא"ש נחבו בפני ג' א"י כלל למשקל ומיטרי' משום שליח נעשה עד • אבל הכא בנחנו בפני שנים • ואיהו בא להלטרק גם לדיון בהא שפיר הולך הש"ס גם לחקירה דקין שליח נעשה עד דלמבד דחששא דעד אינו נעשה דיין והוא מטעם גז"ה דועמדו וכו' או מטעם עדות שאלה"ו וכמו שיבאר לקמן • ואיכא למ"ד דעד נעשה דיין מ"מ היינו בעד דעלמא אבל בשליח שיעשה דיין הרי ה' מקום פיסול נוסף לדעת ר' שילא דהו"ל כגופי' וכע"ד עלמנו וקרוב • וא"כ נהי' לענין עדות הכשירו קרובי' אבל דיניים הקרובי' לאים ולאשה הרי פסולי' הסי' וכמ"ש הרשב"א שלא הכשירו אלא עדות קא"פ והרי כשיעשה דיין חוזר עליו פיסול בע"ד או חורבה לדעת ר' שילא • ובהא לא הוי חלי' מידי בפולגומא דעד נעשה דיין דקרוב לבעלי דבריו' ודאי אינו נעשה דיין ומש"ה אצטרכי' ל' לש"ס למימרא דס"ל לתרווייהו דשליח נעשה דיין ואינו כגופי' • ולכן לא שייכא כ"א כדון עד נעשה דיין ודו"ק (והא דבאמת לא מוקי טעמא דפני שלשה משום אין שליח נעשה עד דבהא לא פריך גם מקיום שטרות דרבנן וכמ"ש משום דהוא ללא בהלכתא - :

ונראה דבהא לר' שילא אף קיום שטרות דרבנן לא הוי מהני לאכשורי' • דבהא לא מלינו לחלק בין דאורייתא לדרבנן וקרוב אינו כשר לדון • וכיון דהו"ל כגופי' לר' שילא פסיקא דאינו ראאי לקיים גם שטר וכבר פתקי לעיל הא ללא מוקי הש"ס באמת כר' שילא

שילא משום דהוא אדחוייא בש"ע :

אמנם לפ"י יש לדקדק טובא על שיטת הרא"ש כפי מה שהבינו האחרונים בדבריו והוצא בעור אה"ע רס"ק קמ"א דשלית על שליחותו לר"י שני עדים אחרים וכן הגהינה ליד האשה לבעלה לר"ד ע"י אחרים - ה"כ לפ"י להצטרף לר"ד על שליחותו וקיומו הרי אפשר לפסול דאז הו"ל עדיין כגופו - ובשלמא העדות עלמנו א"ש גם להרא"ש דהבעל עלמנו ג"כ נאמן - אבל לא נהיית בכלל ב"ד בשעת הגהינה למה שזכר שם דהו"ל כגופו וכמ"ס שם - וא"כ ה"כ בשעת נתינה אין להצטרף ולשיטת המחלוקי שם בין שליח א"ל לשנים ע"ש בב"ת ובב"י ו"ל דהכא כיון שצטרף לשני אחרים מהני שפיר וכמו בקידושין אלא שכבר חלקו שם האחרונים ע"ז -

ונראה בזה למ"ס שם דעיקר טעמיה דרא"ש וטור ז"ל משום דעד כאן לא מוכחינן שלית להיות עד לקידושין אלא אחר שכבר עשה שליחותו וסחלק ממנו דהו"ל כאחר בשעת הגדה ונאמן למפרע וכנשמעות דברי הרשב"א בחשובה וכמובא בס' אבני מילואי בסו"ל ג"ה עיי"ש - אבל בשעת נתינה הו"ל עידו כבש"ד וכל סר"ך עדים לשעתו לא מצטרף השליח ע"ש כי טוב הוא ובמקומו רפ"ב הארכתו בביאור הענין - ולפ"י י"ל דהכא בקיום כיון שיש שנים וזלחו הכשרי שמקבלי עדותו אלא סר"ך ב"ד של שלשה לקיומו כבר כתבתי לעיל בפרס"י ד"ה לפי שאין בקיאות שהוא רק משום שא"כ סגלצטרף לעשות מעשה ע"פ קיומם יהי' כעמפ"י ע"ש וא"כ עיקר מה סר"ך ב"ד היינו כשהבעל מערער שלא יהי' כעמפ"ע ואז הוא דיין כשר כיון שעשה כבר שליחותו ודמיו להן הן עדין לקידושין למודה הרא"ש דא"כ נאמן השליח כעד נגד האיש ואשה המכחישי' וכמ"ס שם בארוכה ע"ש ובתי' לאה"ע ויובנו לך דדרינו היטב ודו"ק מאוד ועדיין ל"ע בכל זה ויבאר במ"א ח"י"ה -

יש בגמרא מ"ד בפני שלשה קסבר אין עד נעשה דיין לפ"ש הפוסקים לטעמא דאין עד נעשה דיין משום הזמה הוא יהי' מוכח לכאורה משמעתין הספק שבהפקו אחרוני ומיניו בח"מ סו"ל י"ח היכא דע"א נאמן לדין ממון אי שייך ב"י הזמה עיין בקל"ח ס' ובג"מ דאי איתא ללא שייך ב"י הזמה א"כ מ"ט דמ"ד אין עד נעשה דיין הא בלא"ה אין דין הזמה בעדות ע"א אלא דנפמ"ס הפוסקי' דמפרשו הטעם משום גז"ה דועמדו שני אנשי' וע' בחובפות פ"ב דכחובות דף ג' ע"ב ובר"ן מפ"ב באריכות אין רא"י זו מוכרעת :

ואדרבה לכאורה רא"י להיפך משיטת הרז"ה שהוצא שם בר"ן דמ"ל דעדי' הקרובי' לדייני' כשרי' לקיום שטרות משום ללא גרע מעד עלמנו דנעשה דיין - אף דהוא קרוב אכל עלמנו וביאר שם טעמו של דבר כיון דקרוב קיומם הרי א"ל העדים להעיד היום שראו התענה כי בידם לומר שמכירי' החתימה ובג"י כה"ע ע"ש - ולפ"י היכא דהוי שייך הזמה ה"י פסיל לקיום עד קרוב לדיין - ומכ"ס העד עלמנו לדיין והרי הכא ללא הכשירו עדות לשליח כ"א שאומר בפני"כ ונתחם וזמנו - למ"ס הירושלמי דגם על נכח ביום ונתחם בלילה מעיד וא"כ הרי שייך בו הזמה נמורה - וא"כ מה פריך הש"ס אליב"י והא דדרבנן עד נעשה דיין דהא פסול ע"ש אינ"י - ומנה הוי כיישמא איפכא דבע"א בכל ענין לא שייך הזמה - מיהו ג"י יש לדחות ואכ"מ להאריך בפלפוליו ואי"ה לדוג' יבואר בתי' לק"מ סימן כ"ה ח"י"ה -

יש בגמרא והא קי"ל דכדרבנן עד נעשה דיין וכו' עיין בפנ"י מה שפסל לשיטת הר"א כהן ור"ה לקיים בזה גרסת החז"ן ואמנם האמת דגם לשיטת הר"א כהן ניתא דהרי בנא"ה ל"ל הא דלא נוסחתי' על ערעור הבעל וסומכ"י על עדות השליח משום שנשבעו עדיין ה"י קיום מדרבנן וכמ"ס הב"ש בסימן קמ"ב - וא"כ ה"ה דמועיל קיום ב"ד שהיו אז בשעת היתר והוחזק על פיהם ולא חייל אח"כ הערעור - ומכ"ס דא"ש למס"ל בדעת הרמב"ם דערעור הבעל אח"כ לא הוי אלא כע"א ולפי אופן השני הוא באופן שלא נודע הגהינה לאשה והו"ל בעדות מפי ההב"ש כמ"ס כאן שאותן העדי' יהיו עדים על הגהינה לאשה אלא שהכחשה הבעל יהי' על זיוף וכה"ג ביארנו שם דגם הרמב"ם מודה דהערעור של הבעל רק מדרבנן בעלמא כיון שעכ"פ נא הגט מיד השני כדנינו ואמר בפ"י ושוב לא יהי' הבעל אלא כחד במקו' חד ולזה יועיל מה שנתקבל עדותו של השליח חולה והורה ע"פ ב"ד לשעשה וסמכו חז"ל אטעמא דמיה דייק ודו"ק - אמנם כ"ז לשיטת הרמב"ם ז"ל אבל לשיטת הר"א כהן ז"ל דבכל שטר דעלמא ג"כ כשהבעל דין מערער בעי קיום מה"מ - אין לנו כ"א חירוף הב"ש ז"ל כיון שכבר הוחזק בהיתר א"כ הבעל לערער ונ"ע אלא דהא קשי' לכאורה דהא כשהבעל יערער ויאמר שלא אמר בפ"י כדון הרי אז לר"ך להיחם דין ב"ד להכחישו דבשנים הא הו"ל עמפ"ע וכמ"ס ל' - ואז איך יהי' נאמן הוא שהרי עד אינו נעשה דיין בלאורייתא ואז יהי' דין לאורייתא ובה"ה א"ל כהכרת הב"ש שכבר התחזק בהיתר אלא שהרי על זה אנו דנין אולי לא אמר בפ"י ולא נחבטל אז הערעור ולא נתקיים וכשלא נעשה מעשה חולה הרי ערעורו של בעל עומד במקומו ד"ת ממש אלא דגם משום הא לא איירי דין להשנים מה"מ דהצטרפו הרי הם עדי' גמורי' שנתקיים בפני ב"ד של שלשה אז ודמי לשלשה שיסדו לקיום השטר ומת' א"י נהם דהשני' מהם כותבין וחד ליתוה ומיהו

קיומם כשאר ב"ד ול"ח כעד מפי עד - כיון שאז היו שלשה וכמו עדים אחרים שראו ב"ד שקבלו עדותן דמהני עדותן ועיין בחו"מ סוף סימן למ"ד מזה -

ובזה י"ל קושי' הרשב"א ז"ל מה שנתקשה למלאו טעם חלוק במה שהכשירו קא"פ לעדות בפ"י ובב"ד פסולים משום קא"פ להצטרף ובאמת שהדבר נכון בלא"ה מסבירא לחלק כיון דא"י לתקנת עיגונות וכמ"ס הרב ז"ל א"ך לולי דבריו י"ל עוד בטעמא דמלתא לפמ"ס הר"א כהן דכשיהי' השליח פסול משום קורבה וכה"ג הרי כשיערער הבעל ויצטרף עדות על אמירתו שאמר בפ"י בשעת נתינה כדון ולפני ב"ד הרי לא יהי' עדות המספיק אף בשלשה שהרי כיון שצטרף פוסל עדות השנים משום נמלא א"י מהם קא"פ כיון שחורט עדות גם עליהם וכמו שמבואר בכיוולא בזה בח"מ :

בתוספות ד"ה ה"ג ר"ת כיון דאשה וכו' וה"ה דהו"מ למימר זמנין דאיתתי' קרוב וכו' - והנה למה שהעלו קלת פוסקי' דעד הקרוב לדיין בעלמא נמי כשרי' והוא דעת הרשב"א ז"ל בריש דבריו כאן וע"ש בחידושי' דסקיל וטרי טובא אשמעינן למה באמת לא קאמר חסד קרובי' וכ' בפירושו דלא חסדו לקרובי' וז"ל לכן י"ל להלכה דמצטרפי' הכא לפי שאני אומר גם בעלמא לדייני קיום ועדי קיום הקרובי' ז"ל כשרי' כדמוכח הכא וכדאמר' דרבנן עד נעשה דיין ואין לך קורבא גדולה מזו (והאריך בראייתו של דבר ע"ש) אבל לדיינים קרובי' למלוה ולזה ודאי פסולי' בעלמא וכו' אבל הכא הכשירו וזקילו וכו' כמו שהכשירו להבאח הגט וכו' ע"ש עד סוף דבריו ויש בהם בתירה קלת וחסרון כמ"ס ש"ך ע"ז בסו"ל מ"ו ע"ש ובחידושי' -

אמנם באמת לא ידעתי איך יתורץ אליב"י אכתי חסד קרוב לדיינין שהביא דנהי' דכשרי' עדי קיום קרובי' לדייני קיום אדרבה בזה נתחוקה הקרובי' זה לזה דלכ"ע פסולי' לקיום השטר כמבואר בסו"ל מ"ו ע"ש - ואלדברה לדעת הפוסלי' בעדי קיום הקרובי' לדייני' אין החלטה לקשיי' זו דע"כ לא חיישי' להי' דא"כ גם שלשה זולתו ג"כ לא מהני כיון שהעד קרוב להם ול"ע לכאורה - ובאמת דלמסקנת דבריו דהכשירו כאן לדייני קיום הקרובי' למלוה ולזה - ה"ה ד"ל דהכשירו קרובי' זה לזה ול"ע - אבל מעוררת דבריו הקדושי' נראה דלחשש קורבת השליח עם הדיינים א"ל לקולא טפי מבעלמא - ומטעם דבעלמא עדי' קרובי' לדייני קיום כשרי' - ובכל קיום שטרות ודאי דפוסל קורבא בין הדייני' עלמם וזה פשוט לדעתי :

דף ו' ע"ב תוס' ד"ה נישא מלא וכו' וא"ת וכו' ואור"ת דר"ה להחזירה דאפי' פלגשים לא ה"י דרכן להחזיר וכו' וכתיב ותהיינה לרורות עד יום מותן וכו' משמע מלשון החז"ן דמס"ה היו לרורות שאף לאדם אחר שאינו מלך ה"י דרכם לאסרו על עלמם - ובאמת בירושלמי דסנהדרין אפלו זה דהא אמר שלא היו אסורות כ"א דוד שהצמר על עלמנו משום מעשה שה"י אירע לו ובכל יום ויום ה"י אומר לילדו תאבת דבר האסור חייך שאני מצאריך דבר המותר לך ע"ש - וחד לאמר שהיו אסורות ממש כיון שנתחבטו בן הדיוט אינם ראויים למלך עו"ד וכו' משמע דלאחר"ה היו דרכם לחזור ועוד אבי חמה דאיך אפשר שה"י מלך הונות שהרי הם היו אסורות גמורות וכה"ג אף באשמו ממש שרי מן הדין ואין בו סוס לך איסור דאשח ישראל שנאנסה מותרת לבעלה וע"כ דהנהו פלגשים טעמא אחרת הוא דהוה ביה וזוחק גדול לומר דהיו מרובות או דהו"ל כשביות מלך בן נצר דכחובות דנ"א ע"ב ע"ש דחשבי' להו כרלני ולפי שהוברי' שישיאו אותם להם ע"ש - דהא דמתחלק בין מלכות אחרת לכן נצר ודו"ק דכ"ז דוחק ול"ע :

ודע דנראה מדברי החז"ן דפלגשי' בלא קידושין דל"כ פשיטא שאבורי' לבעליהם כשנתחם ויעיין באורך מה שפלגו בזה הרא"מ ב"י החומש פ' חיי שרה וברמב"ם מהלכות מלכים ומהרי"ט וס' עלמות יוסף והפלאה ריש קידושין ומדברי הירושלמי אין הכרע דפלגשי' בלא קידושין ד"ל דאף על פי כן היו מותרת לדוד מדוג' דה"י באונם וכמ"ס ל' - ובלא"ה למ"ס קלת מפרשי' דבמלך ודאי שרי בלא קידושין כיון שאבור' לכ"ע להשחמם כשרביטו של מלך ע"ש במוהרי"ט ז"ל ניתא נמי ברווחא דפלגשי' שלו לא היו בקידושי' משא"כ פלגשים דאנשי' דעלמא ואכ"מ להאריך בכ"ז :

שם הו"ה ד"ה עירבתי פ"י בקונטרס עירובי חזירות ואינו נראה וכו' ע"י בפנ"מ מ"ס בזה והחזי"ט דלדקן דקיי"ל אין מערבינן אלא לדבר מלוה שרי ע"ת בה"ש וע"ש בחז"יט כי מסתקחו שם אין נראה כן - אלא דאף לפי דבריו עוד לא העלה ארוכה דהא ע"ח גם בה"ש שרי ואיך פ"י כאן ע"ח נגד הסוגי' - ובאמת שגוף הסוגי' שם לריכה ביאור לעני' דגוף הסוגי' מה דפריך רישא לסיפא עם חשיכה אין ספק חשיכה לא - והא קחני מערבי' ומאי קושי' הא לכתחלה ודאי דלריך לערב קודם בה"ש שהרי בה"ש גופא עכ"פ ספיקא הוי אף לענין גוף העירוב אס קנה כדנינו ובהנחה בה"ש דיעבד הוא דמקלינן משום ספק דרבנן לקולא - אבל הרי אין עושין בידים ס' דרבנן ובשלמא גוף המשנה דמעירובין י"ל דכיון דעבר זמן הו"ל דיעבד לענין ההכרע שר"ך לטעל או ללאח חוץ לתחום - אבל אם יש שהות להניחו קודם לכן ולהניחו לכתחלה בה"ש מטעם ספק דרבנן לקולא דהו"ל ודאי בכלל עשיית

עשיית הפק דרבנן לכתחלה וע' בפרי מגדים א"ח רס"י חס"ו במג"א ובטו"ז ה"ו חפ"ו כ"ק ה' בשם הר"ן ז"ל דה"ל כן :

ואורי

י"ג דהוי לכתחלה אסור להניחו בה"ש אבל כיון למשמעות לשון המשנה ללעגין שלנת צעה"ב תקנו שיאכל בה"ב בדרך ענה טובה וכו"ג עדיף מלאחר מלהקדו' לגמא פשעו א"כ אין מוטל עליו השאלה אלא בזמן היוחר מאוחר כיון לאש שכתוהו הרי בידם יהי' להניחו לאו יהי' ליעבד וזוחק קלת :

ויותר

נראה להס"ס שם עיקר קושייתו נהי דולאי לכתחלה מוטל עליו לומר קודם בה"ש כדי שלא ינטרו לבוא לידי הפק דרבנן . אמנם עכ"פ הרי אש שכת מלאשאל או שהסיבנה שלא הניחו עדיין משמע שאין לו חקיה עוד לשלול בה' חשיכה לאנ"כ הו"ל לומר סתם ע"ש או עם חשיכה וכו' חשיכה ללעגין עירוב אכלא דבה"ש הו"ל גא מהני והרי בהיפא קחני גס בה"ש מערבי' אגמא דאית לוי' חקנתא בחר הכי נמי ודו"ק . ולפ"ז הו"ל לנו לגמאקא גס בעירובי חלירות עכ"פ עיקר דינו עם חשיכה . אלא למהני גס בה"ש חשיכה . ובה"ש לשון רש"י ז"ל כאן נפי דרכו של הרב בעפ"י ז"ני דנלדין לאין מערבי' אלא לה"מ וכו"ל כרבי דלא גזרו בה"ש על שבות א"א לפרש עירובי תחומין (א"ה חסר לנו כאן מדברי המחבר ז"ל) :

דף ה' ע"ב ת"ר

עבד שהביא גיטו וכו' מדברי רש"י מבואר שפירשו למיירי בחורת שג"ה וכבריתא לאשה המביאה גיטה לתקון ספ"ב . והיינו ע"כ בגומא' דמוקי לה לקמן דמשוי לוי' שליח הולכה עד למטי לקמי ב"ד ובהה הכי משוי ב"ד או הוא עממו של"ה להגרס בו ע"ש היטב . דאל"כ ממי מטי גט ליהא אגרסה לה וה"ה בעבד . ואף לשיטת הסוברי' דבעבד נהגי טני גיטך מעג"ק מ"מ הא עכ"פ נר"ך שניחנו עג"ק קודם שיסתחרר בו . וכלס"ד ההס' לאוקמי כן כאשה ע"ש היטב :

וקשי

לי עובא לר"א דלקמן דף כ"ג דה"ל דעבד ל"מ משוי שליח כיון לאינו ישראל ואחס גס אחס למיעוטי גס עבד אחי אי"כ ה"ה לאינו נעשה שליח . וא"כ איך נעשה שליח להולכה על גב עממו כיון לאינו בחורת שליחות :

והנה

אש נאמר כעת החולקי' על הרב החשב"ץ ע"כ בא"ע סי' ק"מ ובחידושינו סס ולקמן מפ"ב ור"פ האומר ללדעתם כל ענין השליחות להולכה לאשה אינו שניתוח גמור כ"כ נאמרו ליד שליח הולכה . וכגומא' דמהני גס ע"י עכו"ס נאמרו לשל"ה דבעל ולא הוי אלא כמעשה קוף בעלמא . ואפ"ה מהני בפ"ד דלי' . אף לאינו שליח גמור וע' בחסות מזהרס"ד ח"א ע"י י"ג דמיירי בעבד כה"ג שאינו שליח גמור כ"א למוכרו ליד ס"ה דבישראל ואיהו מעשה קוף בעלמא עבד דכה"ג הרי מהני לרוב הפוסקי' גס בשליח עכו"ס ואפ"ה כשאומר בפ"ג מהני לדעתם ולא עוד אלא אף לפנ"ס בה"ג לאסור כה"ג בשנית עכו"ס וע' ברא"ש ורשב"א בפ"ב . אהא דהכל כשרי' נהביא וכו' ח"א כאן מה שיבואר לקמן בחידושינו סס דף כ"ג ע"כ בחוס' דלעמ"מ משום דהוי כטלי גיטיך מפ"ג קרקע וכו"ל דאף ס"ה ל"מ לקבל מעג"ק . ומלאחי אח"כ בתשובת רשב"ן סה' כן להדי' וא"כ בעבד מהני לשיטת הרבה אחרוני' טני גיטיך מעג"ק דמודה בה"ג דמהני ג"כ גס על ידי עכו"ס גמור ומכ"ס בעבד לר"ז ודו"ק . אמנם נשיטת החשב"ץ ח"א שהאריך לבאר לכל כה"ג ללא הוי אלא בגדר מעשה קוף ומהני גס ע"י עכו"ס ה"ה ללא הוי שליח ליהני בפנ"כ דלי' ע"ש באריות . ובאר הסוגי' דהפ"ג דמהני באשה היינו משום דהוי שליחות הולכה גמורה עכ"פ עד שיגיע לאתר והשליח שני מכהה בת ומש"ה מהני בפנ"כ זיהה ע"ש ובתי' לז"ע סס וע"ש ר"פ האומר שהבאתי ראוי ברורה לדבריו הדרא קושי' נדוכתי' דא"כ חקשי' ני' לר"א מבריתא דהכא שהרי ע"כ שג"ה גמורה הוא לשעשה לאנ"כ לא הוי מהני בפנ"כ דלי' ואיך נעשה שליח — :

ובאמת

שלולי פרש"י הוי אפטר לפרש למיירי בריתא בעבד שהביא גיטו שנסחרר מיד דכה"ג אי"כ בפ"ג דומי' לאשה אלא ללעגין האמון שבו הרי הוא כשאר שטרות ללעגין מזוני' וכמו שהכריחו החוס' ריש פירקין ע"ש . למאס עיגוגה הוא דאקילו בגיטין דוקא . ולכן עממו קנה נכסים לא קנה . וכמד מה שכן פי' רבינו הרמב"ם ז"ל כפי השתקצו דין זה בפ' מאלכות עבדים ע"ש (אלא שהרב ככ"מ סס העתיק פרש"י ונראה שהבין כן דעת רבינו ול"י הל"ה אמ"ס משמעות סוגי' דאעתי' מוכחא כפרש"י דמיירי לענין בפ"כ ועמ"ס"ו . וכן משמעות הגאון עבד שהביא לאנ"כ הו"ל גמיהני גט היולא עתי' עבד וכו' :

ואין

לי ליטב קושי' זו כ"א אש נאמר כסברת הגאון בעל פנ"י ז"ל לקמן בחוס' דהא דאלטרין לטעמא בנכרי דלאו בר היחרא הוא ולא נקטו טעם לאתא גס אתא משום דבגיטין גופי' כיון ללא נפחא לן שליחות מתרומה א"כ אין לנו ללמוד מתרומה לכרי לאו בר שליחות הוא ודוקא בכל החורה ולפי' עיקר שליחות מתרומה במה הלך הוא דבעינן דומי' לתרומה וכן אי ילפינן מגירושין וההס ככרי לאו בר היחרא הוא . ומגילא' אימעוט בשליחות בכל החורה כיון ללא משכת לה בגירושין וכעין סכ' הוס' סס דף הג"ע ע"ב ע"ש . אבל בגירושין גופא אי נא ה"ע דבר היחרא הוא לא הוי ילעגין מיעוט לכרי והוי אמרינן בשליחות שייך אף בנכרי ע"ש היטב . וע"ש שכתבונו לפ"ז

בגירושין גופי' היכא ללא שייך היטב ללאו בר כריתות י"ל נעשה שליח אף אם אינו בן ברית ע"ש שיישכנו בזה קושי' המג"א או"ח סי' קפ"ט ע"ש . ולפ"ז למ"ס סס דשחרור דעבד כיון דילפי' לה נה מאשה . י"ג דהו"ל כאלו נקטי שניחות בגופי' דהא ודאי ילפי' מאשה י"ל דמיעוטא דבן ברית לא שייכא וא"כ דומי' דאחס וה"ה עבד לר"א דאימעוט ממא' אחס ישראל כיון לל"ז למילף מחרומה ואף דבגירושין גופי' עבד ליתא בשליחות מטעם לאו בר היחרא מ"מ לענין שחרור כיון לאיחא בחורת גט שחרור שפיר מלי למיהוי שליח . וכמו דלמסקנא דמחלקי' בין גיטין לשחרורי' לענין שליחות עבד כ"כ ליטב . ועמ"ס סס לדון בזה גס על מה שהערנו סס מההוא דראב"ה בחידושין דף ק"ב דה"ל בשטר ע"י אחר' איך א"ש לר"א ע"ש פנפול נעים ואכ"מ להאריך . אמת כי עדיין יש לדון במ"ס כאן דאי נימא דילפי' שליחות דשחרור מאשה מלה לה . וההס עבד ל"מ משום לאיחא בחורת גיטין אי מ"מ מהני בשחרור ללא שייך ה"ט דיל' דלבר זה חלוי בפלוגתא דתנאי אי אמרי' דון מנה ומינה או דן מינה ואחוי באחרה . וע' בזה במס' מנחות דק"ו ובחוס' סס ולמ"ד דון מנה ומינה הוי ראוי למיעוטי עבד כיון דבגירושין נמי ליחי' והס"ס הלקמן דמכשיר בעבד היינו משום דא"ל ללמוד מלה לה וילפי' לה משליחות דכל החורה . ולכן א"ל דומי' דגירושין וכיון ללא שייך ה"ט דאינו ב"כ בשחרור אוקמי' אדינא אבל אי ילפינן שליחות בשחרור רק לה לה מאשה . י"ג דלר"ך להיות כמו ההס ממא' אף ללא שייך טעמא דהסס למ"ד דון מינה ומינה *

וא"ל למ"ס לקמן בחידושינו דמומר כיון דבר כריתות הוא אף לאינו ב"כ מהני גס גירושין גופא מה"ט דא"ל לילפותא מחרומה ע"ש על קו' המג"א א"כ אף אי ילפינן מגירושין מהני בעבד . כיון דמלינו שליחות בגירושין גופא באינו בן ברית דהיינו מומר (ועמ"ס

בזה סס על דברי הפנ"י בהערה זו) דזה אינו דהא אכן קיימינן לר"א דדרש מה אחס ישראל ולדידי' מומר לא אימעוט מאחס כלל . כיון דישראל הוא וע"ש באו"ח סי' קפ"ח בחי' הגאון אכן עזר ז"ל — :

ארא דבאמת יש לחלק ללא דמי לפלוגתא דדון מינה ומינה כיון דהא מלתא דלאו בר כריתות הוא אינו מילפותא דקרא כ"א סברא בעלמא ולא שייך נמינפיהו מהדדי וכיונא' בזה כחבו החוס' והמפרשי' דבמה דוכתי' לענין היקשא דילא' והיתה . לכל ללא שייך של זה בזה לא ילפי' מהדדי :

ועמ"ס דף כ"ג עוד להעיר על ר"א דה"ל עבד אין נעשה שליח מההוא דתרומות פ"ג משנה ד' דאס דרשה לבן ביתו או לעבדו או לשפוחו לתרום דמהני וע"כ דשפחה כנענית מיירי לאמה העברית הא קטנה היא . וכדאיחא בגיטין דף ס"ה ע"ש ובלא"ה דוחק נפרושי' סתם עבד ושפחה בעברי' ועיין מ"ס סס ואכ"מ . וסס יבואר בה"ס ד"ע' בשע"מ הלכות ק"פ ע"ש :

בתוס' ד"ה דהר אמר אב"י לאו משום קושי' דרבא חור בו וכו' אלא דה"ל יד בעה"ט על החתונה . נכאורה עדיין לא יתכן סוגי' הס"ס דעכ"ס לא שייכא דך מלתא בחר קושי' דרבא ולמה לא חור בו מעיקרא וגס בלא"ה קשה לדין ס"ד דאב"י משום לא פלגינן דיבורא יהי' אלים הקינן בדבר שאינו מועיל מדינא ואדרבה יוחר מהבשר לבטל הקינן מחמת גרשון קלחו וכלדמשע נמי לקמן גבי עבד ובס"ס גבי פלוגתא דקמי' את וחמור ואף דמלינו דעה אחת במרדכי והובא בה"ה רמ"א סי' ר"ג ור"ט ד"ה מחוך שקנה מקלחו קנה כולו בשני דברי' שאין בהס קנין המספיק אבל הוא לחוי מרוב הפוסקים עיני' . וכן קשה על פרש"י דפירש מעיקרא האיבעי דנימא דקנה סניחא מטעם נא פנגי' דבר והוא היפך המושכל . וגס המפרשים נתקשו מה"ד מאב"י מ"ס מדר"מ לקמן דלא קנה כלל משום נא פ"ד ע"ש ובמורה"ס — :

ורבין נראה לפרש סברת אב"י שפיר לב"ד ואפ"ה רבא שפיר קא מותיב . והיינו דלמ"ס ל' ריש פירקין בשם מוהר"ם ז"ל דהא דאקילו רבין באיסור ערוה טפי ממון אף דהוא איבור חמור . ובכמה דוכתי מלינו דאחמור טפי עי"ש שכתב דבאש מליאות אסור ערוה חמור טפי אס לא בדבר שחלוי בגוה"כ אז היכא דבאש עיגון אקילו טפי מדל"מ משום שאין בו לורך כ"כ א"כ לענין קיום שהאמינו קו"ל ע"א באיסור ערוה משום עיגוגא ולא חסו לשמא הוא שקר מכ"ס דהוי להס להקל בממון והרי איסור ערוה חמור טפי ול"ל דמ"מ כיון דליכא חסס עיגון אוקמה דלינא אבל לא משום דממון חמור בעיניהם מאיסור דהא זה הוא חסס במליאות דלדרבה החמירו טפי בערוה אלא שאין בו לורך כ"כ . ועמ"ס לעיל במסקנה שו גיטי נשים וכו' דלעת הפנ"י סס בון הסברא דמשום עגוגא הוי כח חו"ל לאמין אף בממון כל היכא דלר"ך בעגוגא ע"ש והוא יסוד מוסד דלברינו אלו ודו"ק מאוד — :

ולפ"ז הוי נראה להיכא שיש בו חסס עיגון לאו הקילו בקיומו לענין האיבור אף שהוא חמור אי איחרימי ג"כ בו דין ממון וא"א להתיר העיגון אס לא שנסמוך על קיום ע"א גס על הממון שדבר זה אין רחוק מדעת כל חורה דמשום העיגון יקילו גס בממון לסמוך על הקיום דבפנ"ח שהרי חזינן דסמכו חו"ל באיסור ערוה חמור ומכ"ס ממון הקל ול"ד לבעלמא בממון דהחמירו משום דסס ליכא חקנת עיגון משא"כ

דבר שאין בו ממש וכה"ג שחלקו בזה יום טובי' דמחוך סקנה מקלחו קנה כולו וי"א ללא קנה הכל והרי מבאין מוכח דאף בקנין אחד מ"מ ל"מ נכיים קנין למה שאין מועיל וכן לבטל הקנין ממקלחו שמועיל בה ואין חלוי זה בזה - דהא דבר שאינו מסויים משמע ללא גרע מדלכל' או מדבר שאין בו ממש' ולמ"ס נחא בזהרוחא דהכא שאני כיון שאין חלות השחרור והקנין' כא' והעבד קונה עלמו בחרות שחרור והכספי' קונה אח"כ בחרות מתנה ומחלוקת הפוסקי' בשחלות הקנינים באחד ממש ודו"ק -

בפרש"י ד"ה שיר קרקע כ"ס וכו' מדנחית לטורי וכו' לדיני נמי שיר וכו' -

ורכאורה קל"ע דמה"ת לומר ששיר עוד כיון שלא נזכר בשטר להדי' ומ"ס מכל שאר שטרי מסנה ללא ליינין הכי ואמרי' ללא שיר אלא מה שמפרש בשטר להדי' ולכאורה י"ל ולהוסיף בטעמו של דבר עפ"מ הר"ן ושאר הראשונים דהא דבעינן לשון כל גכסים נחזים לך אף דבעלמא סתם נכסי כולל גם עבדי' דלא' דב"ב ה"ט דבעי' הכא לישאל יתירא' כיון דבעל ל"מ לקנות עלמו כיון דל"ב יד אלא בחורת ידו וניטו באין כאחד וכל כה"ג לא מפרשינן לטראת הכי אלא בלישאל יתירא' דכל נכסי ע"ש' ולפ"ז י"ל בשייר קרקע וביקור משמעות כלל נכסי אינו י"ל דשוב גם אינהעבד בכלל שאר נכסיו וכללו אמר נכסי בלא כל ללא מכניסין במשמעותו גוף העבד ואינו כשאר נכסים בכללם והרי הוא ג"כ לא נחזוין לכולם בלי שום שיר כללע"ד ככון - ולוי שמפי' קלת מפרשים לא משמע כן :

בתוס' דף ט' בלימוד ישיבה אמרתי כי י"ל קושית החוס' אגוף ההוגי' דשמעתין וכולל לומר דאף

דבעלמא קנה חלי עכ"פ הגרוע - וכמו שהוכיחו הר"ן ורשב"א ומכמה כוניות מ"מ הכא דוקא הוא ללא קנה שום נכסים והיינו אי נימא ללא פ"ד ושחרור העבד חלוי בקנין הנכסים וכן להיפוך - והנה הרשב"א ז"ל בתשובה חקר לאיך קנה חלי שדה למ"ד אין ברירה הא ל"א הוברר מעיקרא שזו החלי הקנה לו והלא הברירה ביד המוכר לברר מה שיראה הוא - ותירון משום כיון דאם הי' מהנה לו שיחול הקנין לאחר שיברר לו החלי הוי מהני נמי אלא ללא הוי חל - אלא לזמן שיוברר בהא לכ"ע אמרי' ברירה שיחול גם מעיקרא ועד כאן לא אמרי' אין ברירה - אלא בדבר שאל לא דרון מלך ברירה דמעיקרא יחבטל לגמרי ולא יהי' לו חלות כלל לעולם ע"ש בח"ג סו' ז"ל שהאריך בזה והובא בחידושינו בכמה מקומות - וע' בחי' לחו"מ סו' כ' וה"א ובסוגי' דמעמ"ס לקמן וברפ"ג - והנה למ"ס הגאון הפלאה ז"ל בחי' קידושין דף ו' דבמסור שער שחרור כדי שיחול לאחר זמן ל"מ אף דבגט אשה מהני כה"ג מ"מ עבד שאני כיון דל"ב יד כ"א היבא דגיטו וידו באים כאחד עיי"ש -

ורפ"ז הכא בעבד שפיר לא קנה נכסי' כה"ג באם אינו מסויים

כיון דעכ"פ לריד לברר לו אח"כ מנחחו חו לא חייל כלל משום דאין ברירה (כיון דבאמת הקנה לו מעכשיו) ועמ"ס'ל בזה וליכא למימר כמ"ס רבינו הרשב"א ז"ל דבידו הי' להקנותו לאחר זמן כשיבורר חלקו דז"ל דבכה"ג שהי' חלוי ועומד עד שיבורר א"כ הרי השחרור לא חל כה"ג ולא הוי חייל גם המחנה כיון דל"ב יד לקנות הנכסי' - וגם אין בידו לחלק מחנה הנכסים מן השחרור להשחרור יחול מהיום ומחנה הנכסים לאחר שיבורר כיון דלא פ"ד הרי כבר יחלוק לשון כל נכסי דהנכסי' עשה לא קנה וממילא לא חייל השחרור כיון דלא מחקיים דיבור כלל וכמ"ס חוב' - ולכן ל"מ ול"ד לגמ"ל בפרש"י ב"ה י"א ב"ת וכו' דא"ל לקול כאחד דבלא"ה מחנה הנכסי' לא קנה כ"א לאחר שחרורו ע"ש שהוכחנו כן - היינו דוקא באם חל מיד קנין גמור משא"כ כה"ג שמחובה ברירת המוכר ובידו לחזור מן הכל כמו במוכר לאחר שלשים יום דמני לחזור כמבואר בכמה דוכחי' ב"ס' ופוסקים כ"ז שלא אמר מעכשיו - וא"כ הו"ל כאלו לא קנה כלל הנכסי' כ"א ע"י קנין חדש - ובכה"ג ודאי לא חל השחרור עתה דהו"ל כאלו נעקר מקלחו - וכיון דכה"ג שהי' מחנה לאחר זמן ל"מ גם עכשיו לא חל משום דאין ברירה ודו"ק כי היא ע"כ נכונה - אלא שגוף דברי הגאון הפלאה במחכ"ת לא מצא חן בעיני' ובמ"א כחבתי שגראה מוכרע להיפוך דגם כה"ג מהני וכ"מ בסוגי' דהכא לעבד שהביא גיטו :

בתוס' ד"ה ואינו חוזר בעבד וא"ר ואמאי י"א ב"ח ומוחר ב"ב"ת

והא מחנה שכ"מ לא חיילא אלא לאח"מ ואגל"מ וכו' מוהרש"ל ז"ל הוסיף הג"ה זו ואמאי מותר ב"ח והרב מוהרש"א ז"ל השינו והיינו למה שהבין בדעת רבינו מוהרש"ל שהכריחו לזה ההוספה משום דק"ל דמאי מהשי' החוס' הא י"ל דמשום שילא עליו שם ב"ח מהני אף דמדינא ל"מ - לכן הבין קושיותם דקאי אמאי מותר ב"ח דמשמע להו דטעמא דילא עליו שם ב"ח לא אליס להתיר ב"ח ולכן השיג הרב דקושיותם לאו משום דלא משמע להו דטעמא דילא עליו שם ב"ח לא אהני להתיר ב"ח אלא דאף אי אהני מ"מ הא לא י"א עליו שם ב"ח כלל עפ"ז השחרור שהרי אף אם מת לא חייל ע"ש עכ"פ ד - ולענ"ד נראה שהדין עם רבינו מוהרש"ל וסגס הוא ז"ל לא הכריחו להוסיף הגהחו מכח טעם שהבין מוהרש"א בדבריו דה"ט דילא ב"ח לא אהני להתיר ב"ח דגם הוא אהיק אדעתי' לקושיות החוס' י"ל דלאולה כפשטוי' ללא הכי בה"ט דילא עליו שם ב"ח אף ללאח ב"ח כיון דלא חל כלל

משא"כ הכא - ולפ"ז א"ס טעמו של אבני בריס דבריו (וכן לשון רש"י ז"ל בפ"י האיבעי') דבאמת אי הוי כ"ל דפליגין דיבורי' ודאי דעל הנכסי' לא יהי' נחמן אף דלענין חיבור דהוא חמור הקילו מ"מ היינו לנורך עיגון - אבל המחנה אין בו לורך לקיימה והי' הדין עלמו קנה נכסי' לא קנה אבני כיון דס"ל לבניו ללא פניג' דיבורא א"כ אם לא ירבה המחנה לא יקנה עלמו ובקנין עלמו הרי איכא עיגון לכן דינן להיפך דמשום עיגון העבד כמו שהמכו על קיום דבפ"ז נבין חיבור כיון שהוא לורך העיגון מכ"ס שגם האמון נמאך אחריו משום עיגולא זו היא סברה אבני והוא ברור לענ"ד :

ואמנם לפ"ז לא מוחיב הכא מידי אלא דגם קושית רבא א"ס ובסוג' לב עוד מה דאמר בשלמא עלמו ליקני מידי דהוי אבני אשה שזה היא שפת יתר סיהי' הטעם מה סיהי' הא מחכי' היא דעלמו קנה י"ל בזה למ"ס הר"ן בחידושו על החוס' לקמן דף ט' שהקשו דבשנמא אשה שהאמינו לשנית בפ"ג משום עיגון אבל בעבד מה עיגון איכא לא ימחרנו ליד השנית ויהי' מותר בשפחה ותי' הר"ן ז"ל מ"מ כיון שכבר האמו אשה על בפ"ח והי' הוא חיבור ערוה החמור טוב נח' נח"ל להחמיר בעבד שלא להאמינו סיהי' דברי חז"ל כסוהרי' אהדלי להחמיר בחיבור קל יותר מבחמור - ומעתה א"ס קושית רבא והכי פריך דבאמת אי הוי עיגון בעבד גופי' הוי נחא דמשום עיגון ידי' הולכרנו להאמין גם על האמון וכמ"ס'ל דל"כ לא הי' מועיל השחרור' אבל באמת הרי בעבד עלמו ליכא עיגון דהא בידו שלא למחרו לו ובקושית החוס' ועיקר נאמנותו אינו אלא שלא יהי' חמור מבט אשה והרי בגט אשה הרי דבר זה א"א לאשכותי שיועיל הצפ"ח גם לענין האמון שהרי לא מלינו שם בחד דיבורא גט ומחנה (ובסוג' דיבורים הרי פליגין דיבורא וליכא עיגון האשה מלך האמון שבגט ודו"ק) ודבר זה לא שייך כ"א בעבד דלשון כל נכסי מהני גם לשחרורו וכיון שאין בזה הוראת חומרת כמו גט אשה שוב אוקמה אדילא כיון דבדידי' ליכא עיגון ואם לא יהי' נחמן מלך האמון גם על הגט לא יהי' סהירה לדין דגט אשה דבגט אשה לא מלינו קולא זו לענין מזון וראוי שאל יקנה - וז"ש מידי דהוי אבני אגט אשה כלומר דעיקר טעם נאמנותו משום זה וההם גופא במאן לא מלינו ש"אמון ולכן כי כבר אהיק רבא הך סברה שוב הולך אבני לומר שלא קנה שניהם בעיקר סברה לא פלגי' דיברא ואוקמה אדילא ורבא לסיטתו דפלגי' דיבורא ס"ל דקנה עמנו ודו"ק כי דבר זה נכון לכאורה בדיבור הסוגיא ומיושבים כמה קושיות :

ובזה יש סמך ובעד לשיטת רוב הפוסקים דבמאן טענין מזוייף

שלא בפניו ורבינו הרשב"א ז"ל ברעוהו להביא ראי' מסוגי' דין דנכסי' לא קנה והרי במאן בלא"ה לא טענין מזוייף וחזר ודחאה ז"ל כדא' האקו ועדער' דלא לריד קיום מדינא וע"פ דבריו אלה דיתוי זה חוזר ונראה דע"כ לא מייירי בהכי דהרי אי מייירי בכה"ג הרי ע"כ האלון מערער כשכבר הגט ביד העבד וא"כ הרי כבר איכא עיגון בעבד מלך עלמו כיון שכבר הגט בידו הרי אסור בשפחה מלך שגא ערעורו של ארון שלא כדנין - בפרט למ"ד דקיום שטרות דרבינן אף במהום ערעור - וא"כ שוב הו"ל לבניו ליסאר ב"ד דדי' דגם נכסים הנה כיון דאם יושג ערעור האלון על הנכסי' יתאסור בב"ח גם כן מהים ללא פלג כן דיבורא וראוי להאמינו על הכל קודם ערעורו כיון דל"ח לזיף ודאי דמי סרין אוחו ליד העבד - וממילא אח"כ משום עיוולא אקינו חז"ל וז"ל הוי חס לקושית רבא ודו"ק הי"ב כי קלרתי - ועוד יבואר בסמוך הכרע נשיטתם דטענין מזוייף :

בפרש"י ד"ה י"א ב"ח שאף הוא בכלל נכסי' ושאר נכסים נמי

קנה וכו' לכאורה צ"ב לגמ"ס היינן בעל קנה"ת הוי ר' סה"ה והובא בח דוסינו בכמה דוכחי' דל"מ גיטו וידו באים כא' בעבד אלא נענין גט - אבל בחרות מחנה ל"מ ע"ש שהוכיחו כן מהלא מהני ב"ה נשמה או מחובר בני שחרור עבד בחרות שטר מחנה עכ"פ ע"ש ונפ"ז איך הנה הנכסי' ע"י שטר מחנה זו דכל נכסים קנינים לך - והני דהוי שחרור נגב עבד גופי' אבל שאר נכסים ע"כ לא קנה כ"א בחורת שטר מחנה והרי ל"ל יד וז"ל דבאמת חל השחרור מעיקרא על גופו ונבחר הכי נגמר מחנה שאר נכסים ע"י שטר זה עלמו כיון דאית לי' יד - ובאמת אינו בבה אחת ממש ועמ"ס'ל בזה בפרש"י אלא דעדין יש לפקפק לר"מ דאיהו ס"ל לא פלגי' דיבורא וכל שלא נגמר קנין כל הנכסי' במחנה השטר זה לא חל גם על החתי' וא"כ הרי בשעת חלות השחרור איך חל על מחנה כיון דלא ל"מ לקנות שאר נכסי' - וכן קשה למסקנת הש"ס דלאו כרוח גיטא לפירוש החוס' דמשום דלא נחקיים כל הדיבור דכל נכסי' א"כ הרי בשעת השחרור אינו מחקיים דיבור דכל נכסי' ול"ל דמ"מ כיון דראוי להחקיים מיד אחר שיחול השחרור לא הו"ל בכלל עקירת מקלחו שיבטל קנין השחרור גם לשעתו כיון שבסוף יחול כולו ועמ"ס בסמוך לזה -

ובזה מיושב ג"כ מה שיש להקשות בשמעתין לפרש"י והגאונים

שהובא בשיטת הראשונים דמפרשו להך דר"ס דלעולם הוא ב"ח דהיינו בנווי' ללא שיר דבר מסויים ומשו"ה ל"מ הקנין על הנכסי' דהו"ל כאלו מקנה לחבירו דבר שאינו מסויים ללא קנה ועיין בש"ע חו"מ ה' רמ"א ור"י - וקשי' מזה על מחלוקת הפוסקי' שהובא בהגה"ה רמ"א סו' רמ"ג ור"ט בהקנה דבר שלב"ל עם דבר שב"ל או

להחיר העבד מאיבורו • וכיון ללא הוי אומללא למוכח אוקמה אדינא דחל ספיר השחרור מיום הראשון • ודינא הוא להעבד מותר בב"ח וזה ברור ובע"כ לריכין אלו לפירוש מוהרש"א ז"ל :

מיהו למ"ס גס מוהרש"ל מודה לכהן הקושי' על הפקעת השיעבוד עגמו וכפי' מוהרש"א אלא דבקושי' הראשונה הולך להוכיף להקושי' לענין החרת ב"ח ומטעם שכתבנו שם וע"ש היטב ומכאן ראוי גדולה לדברינו :

ובזה יחא בחירונום שכתבו דחק"ח הוא וכו' ללכאורה לא ילדק טעם זה באמת להחרת ב"ח דאך יוכלו חז"ל להחירו מאיבורו איבור לאורוי' כח"ע וחב"ח אף שהפקיעו כל זכותו בתקחז"ל מ"מ אבור בב"ח עד שיהי' לו ג"ס ולכאורה הוא דקדוק עגום • אבל למ"ס יחא דעיקר קושיית' על השיעבוד ועל השיעבוד הפקיעו בתקנות חז"ל וממילא עם עמד אין חוזר כלומר לשב לא הוי אומללא למוכח • כיון שלא יגיע לו שום זכות ממנו וממילא חל מחיים כיון שאין כאן תנאי מפורש ולא אומללא למוכח טובא דברים שבלב אינם דברים וכמ"ס ב"ש הרא"ש והבא שם סי' ר"ן ה"ק א' • ושוב מלמדי להדי' בדרישה ח"ג סי' ר"ן שכתב דחק"ח לא מהני להפקיע האיבור ע"ש שכתב בן בכונה הה"מ ב"ש הראש"א ש"כ חירון אחר על קושי' החוס' ולידידי' גס החוס' מודי' לזה אלא דטעמנו ע"ד שכתבנו כאן וזו"ק מאולד :

ארא דלפ"ז לריכוי' אלו לפרש מה שנסתפקו החוס' בכה"ל בכתוב בפירוש שאם יעמוד יחזור אי אהני טעמא דילא עליו ב"ח ללאו לענין החרת ב"ח נסתפקו דהא אף אם נאמר דשייך בכה"ג שילא עליו שם ב"ח מ"מ הרי אינו חל חק"ח ותק"מאני להפקיע איבור חורה והכא לא שייך למימר דעכ"פ ע"י תקחז"ל אינו אומללא למוכח דהא החס א"ל לאומללא כיון שבאמת הוי' חכאי מפורש ועכ"ל' להפקיע סובב והולך על הפקעה שיעבודו דעכ"פ אהני תקחז"ל להפקיע השיעבוד או אפשר דבכה"ג לא תקנו חז"ל כלל דבכה"ג שפורש לא ילא עליו שם ב"ח לכ"ע כנלענ"ד :

בא"ד וי"ל דהכל תק"ח גס מנה שחוזר בכבסי • ללכאורה הלשון אין מדוקדק כ"כ דהא מה שחוזר בכבסי אינו מתק"ח ואלדבה דין גמור כדן כל מחנות ש"א שאם עמד חוזר ועיקר תק"ח מה שא"ח בעבד — :

ואורי י"ל שכווננו ליכ"מ מ"ס לעיל לדייק לפי דבריהם דטעמא ללא כרות גיטא הוא משום דנעקר דיבורו משעה ראשונה דיבור דכל נכחי א"כ כי עמד לחזור בכבסי למ"ס חוס' לעיל דמירי מהיום או שכוונתו הוי' שיחול מחיים ע"כ הטעם דעמד חוזר דהו"ל כחכאי מפורש שאם עמד יחזור בכבסי' למפרע ויחבטל המנהג מהנכבסי מעיקרא (דאי הוי' חל לשעחו הוי' חל לעולם וכמ"ס שם) וא"כ אכתי לא מהני השחרור גס לעבד כיון שנעקר מחנת הנכבי' לנפרע ולכן הוכיפו עתה דעמחו הוי' כמו שיאמרו לו חכמים אח"כ :

שם בגמרא אילימא ערעור חד הארי' אין ערעור פחות משנים משמע דאי הוי מהני הכא ערעור על החרת האשה להשא' בן גרושה וחלולה הוי מהני הכא ערעור על החרת האשה להשא' או אם ניהו כבר • כיון דע"א יוצל להוליא מהחזקה ולכאורה לא א"ש למה דקאמר בש"ם דקידושין דף ע"ד אהא דלמנת הקוי' נומר זה כשר וזה פסול דאם יש עליו עורר אינו נאמן וקאמר החס דאפי' ערעור חד מהני לר"י דעד כאן לא אר"י אלא באיבא חזקה כשרות אבל הכא ליכא חזקה כשרות ויעויין שם בר"ן ז"ל דאף לאתזר שהעידה החי' מ"מ כיון שלא החזיק כ"א ע"פ ע"א נאמן להוליא מחזקתו כיון שאומר שגולד פסול (וז"ל דבן גרושה וחלולה הוי' חזקה מעולה שהחזק לכל העולם וע"פ חזקה אבהתי' קודם שנהחלל וזו"ק ושם יבואר אי"ה) וע"ב ב"ש סי' ד' דלפ"ע ע"ד הר"ן ש"ל שלא הגידה הקוי' בב"ד ומסו"ה ל"מ עדותה נגד המערעב :

ורפ"ז עכ"פ כאן בא"י שלא הוי' כאן שום חזקה ועדות כ"א מה שהחזקה ע"פ הגט ואלדבה מעיקרא הוי' בחזקה א"א גמורה למה לא יועיל ערעור ע"א להעמידה על חזקה א"א הראשונה כיון שלא הועד בב"ד רק שגיטה ילא מת' שליח והרי העד מעיד שהוא זייף מעיקרא ול"ל דחזקה דל"ח לזינפא זהו"ל כחזקה כשרות דהחס וז"ל דלא אילימא מחזקה הנ"ל ואי הוי מהני התם ערעור חד הוי מהני גס הכא • ושוב מלמדי להגאון פני' ז"ל שהבין הסוגי' ע"ד ז' ולענ"ד עייין ז"ע — :

ארא שעכ"פ יהי' זה החירה גדולה למ"ס ב"ש הה"מ בטעמו של הרמב"ם ז"ל דכשבא העבל וערער לריד קיום מן החורה ופירשתי בכוננתו דהוא משום העדות ע"א באיבורין ומשום לאינו נגד חזקה

(* ושם כתבנו לאולי בנע לא מהני עמד כמו בממון משום כיון דאם עמד אינו חוזר כ"א מטעם אומללא ואוכח טובא כמ"ס לעיל ב"ש הרא"ש ז"ל דבנע דינלו מלמא בניטא לאו כלום הוא אפשר דבעי תנאי ממש לביטלו וע"ב שעה"מ פ' מהלכות גירושין באורח ובחילושיו לקמן במולא אשתו משום אייגנות ובסוגי' דאם מתו מחולי זה ע"כ :

כלל אף אם ימות אלא דה"ל דקושי' חוס' לא מלי קאי אגוף יליאתו לחרות דא"כ לא הוו מקשו מידי דמה בכך דמתנה שב"מ לא חיינא אלא לאחר מיתה • מ"מ הא י"ל דחיינא באמת מלך המנהג גופה • למ"ס ב"ש הרב בעקלה"ן ז"ל דגס בנע שחרור שלא לשמה או מחובר הוי' ראוי שיחייב הגט מלך לשון מתנה שבו עיי"ש • ועכ"פ ראוי שילא לחרות כדן המפקיר עבדו וכה"ג ויעיקר חירולו משום דל"ל יד ובחרות מתנה לא אמרי' ודו ומתנתו באים כאחד כמו נבי גט ע"ש בסי' ר' הק"ה • ולפ"ז בחזרה מתנת שכ"מ ודאי ליוכל לקנות עגמו כמו בשאר מתנת ש"מ כיון דכאה ל"ל יד לקנות כלל ודברי שכ"מ ככתובין וכמסורין דמי • ולכן הוכיף הרב מוהרש"ל דעיקר קושייתם דעכ"פ לכשימות א"א שיחול לענין להחירו בב"ח כיון לזהו לריד שחרור גמור בהחרת שטר שחרור זה ודאי ל"מ לאחר מיתה וז"ע ביו"ד סי' רכ"ז • ולכן בקושי' ראשונה של החוס' מאם עמד חוזר לא הוכיף הרב מוהרש"ל גיררא זו דאך מותר בב"ח ד"ל דקושיית החוס' אמאי ילא לחרות וכמ"ס מוהרש"א ז"ל לפי דרכו דמטעם זה לא ילא עליו ב"ח וכה"ג דעמד ליכא דין מחנת ש"מ אף לענין זכות ממון וזו"ק • אלא דלפ"ז הוי' מקום ליכא כל קושיית החוס' לפי מה שכתבנו בכוננתו של רבינו מוהרש"ל ז"ל דקושייתם לענין זכות עגמו בלא"ה אין קושי' כיון ליוכל להפקיע שיעבוד כשאר מתנה • ועיקר קושייתם אהחרת ב"ח וי"ל דר"ן לשיטתו דלקמן דף ל"ח אהא דמוחבבין לעולא דמ"ס דמפקיר יעבדו לריד גט שחרור מברייתא דגר שמת וכו' • והיו בהן עבדים דקבו עגמו בב"ח ומשני ר"נ עבדי דגר כי אשתו מה אשתו משחלתה בלא גט אף עבדו וכו' ומבואר שם דלר"ן כל היכא דפקע זכות ממון דירש' בעבדו ולא קרינן והסתכלהם מיתה מתרה • ולפ"ז הכא נמי כיון דמלך מהנת ש"מ פקע זכות יורש' מממנו דעבד שוב מיתה מתרה אהו ליכא ב"ח • וא"כ הרי ספיר ילא עליו ב"ח כיון דאם הוי' מת הוי' ילא לחרות וזו"ק :

ועדיין יש לפקפק ולתלק בין הך דהחם דהפקר חל מיד בשעת גמר מיתה ואז מיתה מתרה ימ"א כ"כ נמחנת ש"מ אם נאמר דלא חיינא כ"א אחר מיתה וכדמשמע מפרש"י לקמן דס"ו ואין שחרור לאחר משום שכתב חייב לשות יורשין וא"כ י"ל דכבר זכו יורשים גם בממון ואף דבחר הכי פקע שוב מיתה אין מתרה למ"ס הרא"ש ז"ל פ' השולח סי' ק"ט דבעינן בשעת מיתה ממש יופקע זכות הממון מעל העבד או מיתה מתרה ע"ש :

ארא שיש לתלק הענינים דהכא הו"ל כב"א כיון דמיד יחול המתנה ובלא"ה מדברי חוס' שם משמע דליח לייב"ה או של הרא"ש ז"ל • ואפשר דקושי' חוס' א"ש אף לפי דרך שכתב הרב מוהרש"ל ז"ל דאזלו לשיטתם לקמן דף מ' ע"א ד"ה הא אמרה וכו' דמדרבנן לריד ג"ס מן היורשים אף במפקיר ודוקא בבר א"ל ג"ס כלל וא"כ אכתי הרי אבור בב"ח מדרבנן וז"ע :

בא"ד וי"ל דכתוב מהיום וז"ל דאפ"ה אם עמד חוזר ואף על גב דמבואר בסי' ר"ן דהוי כמתנת ברי ממסורין קנין ע"ש מ"מ לענין חזרה שאני דהו"ל אומללא למוכחא טובא ומסתמינת לשון הרמ"א ז"ל לא משמע כן וכ"כ הב"ש ע"ד לא"י לחזור • ונלמדי ב"ס נ"מ שהעיר מדברי חוס' אללו והכריע דיכול לחזור בו אלא דקשי' לי קצת דהא ע"כ החורה הוא בחזרה תנאי ממש כיון דהוא מתנה ברי ועכ"ל' שבאם עמד הוא עוקר המתנה למפרע מן הנכבי' א"כ אף בעבד איך חל הגט הא הו"ל לאו כרות גיטא לפי' החוס' דלעיל דאם יש שור דיבורו לא מהני והרי אגלאי מלמא למפרע דלעולם לא זכה בכבסי' מלך התנאי וי"ל בדוקק :

בא"ד וא"ה כיון דמתנתו דעתו של ש"מ וכו' לכאורה דבריהם כוהרי' למ"ס ב"ש ר"ח לקמן ב"פ מי שאחזו דף ע"ב ע"ב דבנע ש"מ אם עמד אינו חוזר דדוקא במתנה לאינו חל כ"א לכשימות אם עמד חוזר משא"כ בנע כיון דעתו שיחול מחיים דוקא ע"ש • וא"כ ה"ה הכא בעבד כמ"ס חוס' בחירונום השני אהא דאין ג"ס לאח"מ ומכ"ס לחירון הראשון דמירי דכתב מהיום • אלא שכבר כתבנו שם דדברי ר"ח לריכוי' עיון וביאור דע"כ במתנה לאו משום ה"ט אם עמד חוזר אלא משום דהו"ל כתנאי ע"ש ואולי בנע דאם דוקא חלקו בן ולא בשחרור והתלוך נ"ע *) :

בא"ד ואמאי אינו חוזר בעבד מפני' מוהרש"א ז"ל דלא שייך שילא עליו שם ב"ח דולדי יחזור כשיעמוד ולא יולא עליו שם ב"ח כ"ו שהוא חיי שמת יעמוד עכ"ל וביאמת כאן הדברים מוכרעין כפירושן אף לפי גרסת מוהרש"ל והספדים דגרסו לעיל בקושייתם הראשונה ואמאי מותר בב"ח וכפי הבנת מוהרש"ל בדבריהם דה"ט דילא עליו ב"ח ל"מ גס להחירו בב"ח • וא"כ לכאורה גס כאן הוי' מקום לפרש דקושייתם כלעיל דעכ"פ אם עמד לא הוי' ראוי להחירו בב"ח מטעם שילא עליו דזה אינו לכתי לא הו' מקשו מידי דהא י"ל כיון שכבר תקני חז"ל שלא יחזר העבד לעבדותו אף חס יחזור בו א"כ ממילא אם עמד אינו חוזר ומועיל השחרור הראשון להחירו בב"ח דהא למ"ס ב"ש החוס' דמירי מהיום וכה"ג • וא"כ הא דעמד חוזר אף שלא התנה בפני' היינו משום אומללא למוכח שכ"ן שיעמוד יחזור וכוהו וכלמרי' ה"ט בכל מחנת ממון ע"ב ח"מ סי' ר"נ ומבואר שם דהוא משום אומללא למוכחא טובא • וע"ש בהלכה"ח ס"ק ה' משא"כ כאן לאינו ראוי להשתעבד בו למה יחזור בו כיון שאין מועיל לו חזרתו לזכות עגמו כ"א

חוקה לדרכה איכה חוקת א"ה עיי"ש. וכמו דשני עדים באמני' במזון
לומר מזוייה הוא מן התורה כמו כן ע"ה באיסורין ע"ה באריכות בדף
ג' ע"ה בחידושינו והרי כאן לא משכחת לה ערעור חד אלא בעל -
ובאמת שאף אם נאמר בפסוק של דברינו בעת רבינו לערער הבעל
הוי כחרי וכמשמעות הסוגי' כאן כבר נתקשה הר"ב פ"ג א"כ לא ליהני
בפ"ג נגד הבעל כיון שהשליח אינו אלא כע"ה והבעל נאמן כשנים
כדמוכח הכא והניח בל"ע :

אמנם אחר העיון יש לקיים דברי הה"מ וי"ל לאדרכה כייעתי'
מהכא דאי הוי הבעל כחרי לא הוי מועיל בפ"ג אלא דאינו
כ"ה כע"ה. ומשום"ה ספרי מהני בפ"ג דאוקי חד לבהדי חד ומידק דייק
וכמש"ל - והא ללא מוקי לה בערער חד עד דעלמא היינו משום
לכאורה בלא"ה לא א"ה לדרך הה"מ כפי מה שרנונו לפרש דבריו
דערעור דבעל הוי כע"ה. לא"כ עכ"פ לא ליהני כנגד ע"ה שכתב
העיר בראשונה וכדעולא וכמ"ה הפני' לעיל. ומשמע כן בחוס' נמי
דערעור הבעל אינו אלא לעז בשכבר העיר ע"ה וא"כ בא"י נמי נהי'
לא אמר בפ"ג דבריו שלא הורד לז. אבל הרי לפי' התוספות וכל
הפוסקים' כל העשש זיוף רק על השליח עצמו שהוא זיפו ולא שלחו הבעל
מעולם ע"ל דף ב' ע"ב חוס' ד"ה דאחיוה וא"כ הרי גם בא"י הרי בל
בשליחתו של בעל. וא"כ הרי בכלל דבריו שלא זיפו וא"כ הרי יש כאן
עדות ע"ה קודם ערעורו של בעל כמו בת"ל. ואף למ"ה המפורשים
דבת"ל לא מהכי עדותו על השליחות ולא האמינוהו כדון בפ"ג משום
ללא שייך ה"ט מידק דייק. אכתי קשה דהא לא אלתריך לה"ט דמידק
דייק אלא משום חשש ערעור ולעז כמ"ה חוס' ס"ה. וע"כ לה"ט
דבלא"ה לא הוי משגחין עלי' משום לכבר העיר ע"ה א"כ יהיה לבת"ל
שחקנו שלא יהי' גם חשש לעז אבל בא"י שלא חקנו וכבר נתקבל הגט
בהכשר עכ"פ לא יועיל ערעור הבעל מדינא דהו"ל עד נגד עד ומכ"ה
בניסת ללא חלא משום חשש לעז בעלמא :

אמנם למש"ל בחוס' ד"ה דאחיוה ל"ל דמשו"ה לא האמינוהו על
השליחות דבהא יועיל ערעור הבעל מדינא דכיון שהשליח
אינו יודע אם מוזיק כ"ה. מפיו ששלחו אם יבוא הבעל ויערער אף
לאינו אלא כע"ה מ"ה ידעו כמו עד מפי עד והראשון בא ומכחישו
שהראשון נאמן לגמרי נגד השני וכמו ב"פ חס' חיקן לי הכריע"ה.
ולפי' בא"י שאין כאן עדות בפ"ג רק שהעיר ששלחו הרי נאמן עיקר
עדותו על הבעל שפיר מועיל ערעורו של בעל לגמרי לעקור עדות
הראשון לגמרי. והיה ע"ה לאסור וליכא הכחשה נגדו ודו"ק ס"ה היטב
דדברינו ותשכת. משא"כ בערער הד לעלמא אין מועיל גם בא"י דהא
וס' יש כאן עדות השליח מתחלה ששלחו הבעל ונאמן בעדותו כמו השני
וממילא כיון שהעיר ראשון לו נאמן. ואולי אף חשש לעז ליכא בעד
אחר כ"ה בבעל. ועכ"פ י"ל דתנא' דיעבד כשכבר ניתן הגט ומכ"ה
דאם ניסת לא חלא. ובמחזיקי' משמע דהא ערעור גמור ואם לא
מתקיים חלא ודו"ק :

במשנה שו' למוליד ומביא הרב בעל פני' ז"ל פלפל בחכמה
לאידך נאמן על בפ"ג אף במקום ערעורו של בעל. וכן
בא"י מהמינין ל"י לגמרי אף דבעלמא במזון בעי קיום ס"ה עדים
דקא והרי העבד ממון גמור הוא של רבו וחורף דבריו לכיון שהאמינו
לענין איסור ממילא פקע השיעבוד וקאל באידך מישך שייכי וי"ל
לעיל במחנת נכסים דלפני' דיבורי' ע"ה אלא דאכתי קשה למש"ל
להרמב"ם דס"ל דהבעל מערער בעי קיום מן התורה ועיקר
אמנתו לשליח משום דע"ה נאמן באיסורין. כיון דליכא חוקת איסור
ז' ח' שכבר הותרה ע"ה. וא"כ עבד למה נאמן וא"ל כדירד הרב ז"ל
דכיון דנאמן לענין איסור ממילא פקע זכות המזון. דו"ה למה שכתבנו
נריש פירקין דף ג' ע"ה בשם הר"ן ורמב"ן בסוגי' דע"ה נאמן
באיסור שיש בו ממון זייכין איפכא ולא מהימן גם על האיסור וכמו
שהוכיחו מהך דפ"ב מעות של הקדש הן של מ"ה הן עיי"ה :

לכן נראה שיקר ע"ד שכתבנו למעלה בשם הרב מוהר"ש דהא
ללא חק'ו רבנן להאמינן ע"ה במזון לאו משום דמזון המור
טפי מאיסור לאדרכה איסור ערוה חמור אלא שלא הוי לורך בחקנתם
והאמינן במזון. ולפי' בעבד דע"כ איכא עיגונא אם לא נאמן לו על
פוח ממון שלו דא"ה שיטתחרר מבלעדו ע"כ הוכרחו חז"ל משום
עיגונא להאמינן גם להפשיע ממון רבו וכל שהי' לורך לחו"ל יש כח בידם
במזון מכ"ה מבאיסור וזה ברור. וזוה נסתלק גם דקדוק הרב בעל
פני' ז"ל ועמ"ש"ל דף ח' אהא דאבוי מחוד שקנה עצמו וכו' ע"ה דברינו
שבאלו והדברי' כראוי מולקים ע"ה הגהה זו :

אמנם עוד נתקשה הגאון בעל פני' דבש"ה דעבד למ"ד הולך
כזכי בשחרור אידך משכחת לה שיאמר בפ"ג הא הו"ל דיכ'
כשליח קבלה. ובשלמא לפמ"ה הר"ף ללא נגמר עד דמטא ליד' נוכל
לומר ללא נגמר השחרור לגמרי עד דמטי ליד' דעבד וי"ל לשל"ק
לאשה מה שאין כן לשיטת חוכמות והרא"ה שוא"פ החולקי' והוא קושי'
עלומה - :

ורכאורה עלה ברעיוני ד"ל דמחזיקי' עבד עצמו שהביא
גייטו בתורת שלי' דומי' דברייחא לעיל דף ח' והחם
ע"כ דריך לקיים חלא ולמסור לשל"ה אחר וכהך דשפ"ב באשה וזריכה
לומר בפ"ג בפני' ב"ה ע"ה. וזוה הוי' מיושג' מה שלקדקנו לעיל לאמתי

נקיט דברייחא בעבד עצמו ולא בשל"ה אחר המביא גט שכחוד בו כל
נכסיו והיינו דבשליח אחר אל"ל כלל בפ"ג דהו"ל בשל"ק כיון דהולך
כזכי - :

אמנם חורני כי חלא דא"כ ללא משכחת לה אלא בעבד עצמו שבל'
בתורת של"ה א"כ לא הוי לריך בפ"ג לרבה כיון דהוא רק
משום אחלוני ורבה פריך ל"י החם ידענו הכא בפני' והחם אשה ובע"ד
לא מהימני הכא אשה ובע"ד ורבה דתי ל"י דגם הכא ידענו מהני וכתבו
תוס' דלאקושי' לאשה ובע"ד לא חש להסיב כיון דלא שכיחי וכיון דבעבד
בלא"ה ל"ה למימר בפ"ג כ"ה בעבד עצמו וא"כ בכל גוויי איכא
היכירא כיון דהוא עבד ובע"ד וי"ל שום היכרא וע"ה :

ועוד דבלא"ה לא מתיחבא הך דברייחא ע"ד שכתבנו לאשוי' נקיט
עבד עצמו דבאחר הוי' הולך כזכי וי"ל בפ"ג דהא בגוונא
לעיל דכחוד בו כל נכסיו כיון דמחנת הנכסים הו"ל כשאר מחנה
לרוב הפוסקים הולך וזון לאו כזכי. א"כ י"ל דגם לענין השחרור לא
זכה משעת הקבלה לא מבעי' לאבוי' ללא פלגינן דיבורא אלא אפ"ל
בעצמך ונכסי' קנויין לך למסקנת הגמרא דלאו כרוח גיטא לפי' הרי"ף
שיש לו זכות בגט א"כ ל"מ אלא שיש לדחות :

ובאמת ש"ל ע"ד קושי' הפני' דמייירי בגוויי דכחוד כל נכסיו
קנויין לך ד"ל דכיון דקד דיבורא הוא ממש לפי' הרי"ף
כיון דאם רוצה לחזור בו מהמחנה הרי בידו לחזור והשחרור זכה מיד
והו"ל כשאר. ואף לפי' החוס' י"ל ללא שייך לזכות לחלאין בתורת
שליחות כיון דקד דיבורא הוא ושטר אחד. אלא דכ"ה דוחק לפרושי' לשון
האשמה דמייירי בלשון המתנה ועמ"ה ס"ה הרב ז"ל לתרץ - :

אמנם בלימוד הישיבה אמרתי דבר מפולפל ליטב קושיית הפני'
ז"ל הא לריך לומר בפ"ג בשליח של עבד אף לשיטת
החוס' דהולך כזכי ממש למש"ל בחידושינו לקמן דף י"ב ע"ב ובקיי'
לחז"מ ס"י קכ"ה ביישוב דעת הרמ"ה ס"ה ד"ל דאף דנמ"ד דבגט
שחרור א"ל להגיע לידו לאו משום דל"ל סברת הרי"ף והרמב"ם דבלשון
זון אין משמעות שיזכה מיד אלא כשיגיע ד"ל דמוודו לבו דסברא זו
אלא דאפ"ה מלי' לזכות מעצמו ולהעשות של"ק דעבד דעכ"פ איכנו
קפידא שלא יהי' לו זכות שליחות מלד העבד בלי כח שליחותו ולמה שפי'
הר"ן ז"ל ובס"ד דמהני חופס לב"ח שהוא מלד שיוכל להעשות שליח
דעבד אף שהוא חובה לאדון. א"כ בס"ד זו הרי לא הוי' לריך דלימטי'
ליד' כיון דהוא בתורת שליחות קבלה אלא דהסי' דתי ל"י דל"מ למיחוי'
שליח במקום שחב לאדון והיינו כיון דס"ד דהולך לאו כזכי. והאדון מלי'
לחזור בו הו"ל חובה גמורה משא"כ למסקנת דהולך כזכי ועכ"פ אין
האדון יכול לחזור עוד אלא דמלידו לא נגמר עד דמטי לידו מ"מ שוב
אינו בגדר חובה כ"כ לאדון וממילא דשאר הסברא לס"ד דיוכל
להעשות שליח קבלה ממש דעבד וע"ה באורך :

ורפזי י"ל קושיית הפני' דבאמת אם נאמר הדין דאל"ל בפ"ג בחזן
או הולך כזכי דעבד כיון שליח קבלה ממש. לפ"ה הוי' כאן
חובה חדשה לאדון כלומר דאם לא יזכה כ"ה כפי ציווינו בלשון הולך
וזן הרי יהי' דינו לומר בפ"ג כמ"ה לשיטת הרי"ף ורמב"ם וממילא
כשיזכר שחרור בחז"ל במקו' שאין מצויין לקיימו לא יתחבב שטר שחרורו
ואם יעשה מעצמו של"ק דעבד לא יאסרד לומר בפ"ג וכיון שכן שוב
הו"ל כחופס לב"ח במקום שחב לאחרים דהו"ל חובה לאדון וא"כ
לא הוי' לו באפשר להעשות של"ק דעבד ולכן ע"כ הוכרחו חז"ל להשאר
על דינא שיאמר בפ"ג כשאר שליח - אמנם אחר שאומר גם עתה
בפ"ג כדון הולך כזכי חו לא הו"ל שום חובה לאדון ויוכל להעשות גם
של"ק דעבד וא"ל להגיע לידו אחר אצירת בפ"ג ודו"ק מאוד והא'
ע"ה מושכלת למדין :

ובזה הרווחנו ע"ד פלפול גם קושיית חוס' לעיל פ"ה אהא דקאמר
בין לרבה ולרבה קשי' מחובר הא מסובר בכלל מוליד ומביא
לרבה. ואמנם הדברים ארוכים ורחוקים מפשט הסוגי' לא רציתי
להאריך - :

אמנם בעיקר קושיית הפני' י"ל עוד לשיטת הסבורים דכשהעבד
אין מרוצה ל"מ שטר ע"י אחרים בתורת זכיי' ועיין בחי'
רש"י קידושין כ"ג. וא"כ י"ל למייירי כשהעבד אין מרוצה ומשחררו
בע"כ ובעי' דלימטי ליד' וכה"ג הוא לריך לומר בפ"ג וברייחא דעבד
שהביא גיטו כבר בחבתי למעלה דבלא"ה ל"ק קושי' הפני' כיון דנכלל
בו גם מחנת הנכסים. והנכסים ודאי ללא קנה עד דמטי ליד' דמחנתה לא
תן כזכי. ובדרך זה יש לפשט מה שגידו ק"ת אחרונים
רפ"ה בגט בע"כ אי מהני באשה בכ"כ ובפ"ג כיון דהוא חקנתא
דרכן משום עיגונא מלא אמרה לא ניתא לי בתק"מ וע"ה :

ורמיש מוכח דליתא דאל"כ הלא קושי' הפני' דלוחתי' דע"כ
דעבד הרי ל"מ גם בפ"ג ואלו יש לחלק בדוחק בין עבד
לאשה ודו"ק :

ע"ב פרשי' ד"ה חוץ מגיטי נשים ללאו בני כריתות הואיל ולא
שייכי בתורת גיטין אבל על הדיוק נלמנו ב"ג וכו'
והנה מה דנקיט רש"י טעמא דלא ב"כ ולא משום פיסול מצוה ככל
כחבו כמה ראשונים ד"ל דאזיל בשיטת הרב יקר שבהג"ה ללא מפסלו
דא

מן החורה אם לא חשש שקר או פסול גולנות ע"ש ואי"ה עוד יבואר
זוה - :

אבר אכתי לריך זיאר למה הוסיף רש"י ז"ל לזכור על הדגים
שהרי אף אם לא נזכרו מה בכך הא בשאר שטרות לא
שמעין כלל להעדים צריכים להיות שייכי בהך מלתא וליכא למימר
למסבירא שמעין לה שהרי לקמן דף י"ע כ"ב רש"י להדי' בדה' כריתה
למי שאינו בכ"י אינו נעשה עד לכתוב וכ' ונתן מי שיטלו בכתובה ישנו
בכתובה משמע לאי לאו קרא לא הוי לפליגי' להו לעדות אף ללאו בכ"י
פינהו • וא"כ בשאר שטרות לייכא קרא למה הוסיף רש"י ז"ל להוסיף
טעם לזכור וכו' :

ואורי י"ל למש"ל בדברי רש"י לזכורה לא הי' לריך לרשא לזכור
ונתן דתפוק ל"י להא ע"ח צריכי' להיות בני שליחות לא"כ
דא"כ חורה שליחות כ"א שיהי' מדעתיאבל אינו בחורה שליחות ממס'
לאכתי למ"ש הרבה ראשוני' בטעמא לטאר לא נקרא עדות מפי כתבם
דפסול הוא מפי כתבו דבע"ל ושלחותי' דקעבדו • וא"כ הרי דבעו
סיהיו שלוחים שלא יופקע כחו מחמת עדות מפי' וכיון שאינם בחורה
גיטין וקידושין הרי ל"מ למיהוי שליח כמו עבד וכלאי' רפ"ג דקידושין
ולקמן דף כ"ג ע"ב דע"ז א"כ קרא כלל כ"א מסבירא פשיטה (ואגופה
דכוני' ל"ק ל"ל טעמא ללאו ב"כ ולא קאמר לאו בני שליחות דהא
נכריים בכל החורה ל"מ שליחותי' כבר כתבנו לקמן דיש לישב ע"פ
בעפכ"י דף פ"ג ע"ב בחו"ס ד"ה לאו בני היתירא ע"ש היטב • ותיורנו
דסג נמי סידך לאו ע"ש ודו"ק ולקמן ז'ואר) וכתבנו משום דלונת
רש"י לא שכתובי פסול אף בשעת כתיבה ממש שיחול הגט לשעתו דבהא
א"א למפבל משום מפ"כ כמו שהכריחו האחרוני' בחו"מ ס' ביח לדעת
הרמב"ם ע"ש ובתיורשונו ולעיל דף ג' ע"א וזכמה דוכתי וכיון דלא
סידך פסול דמפ"כ אפשר דא"כ חורה שליחות על הע"ק • ולכן לריך
קרא דוכתי ולתן • ולפ"ו הכא בשטרות דע"כ רש"י ז"ל מיירי בשטרי
הלאוה לרתי' דשטרי מחנה באמת בנכרי חספא בעלמא הוא מדוכא
ולא מיתכסר כ"א מלך דילא דמלכותא למאן למכסר וא"כ אי לא הוי
בחורה דיכין ועדות ה"ל לאו בר שליחות לכל מלתא זו והוי השטר רתי'
בלא"ה פסול משום עדות מפ"כ ולכן הוסיף רש"י ז"ל לומר דאיתנהו
בהך משום שנזכרו על הדגים ודו"ק (ועדיין ז"ע *) ויבואר עוד לקמן
בסוגי' דערפאות :

בפריש"י ד"ה ליתא בשטרות והא מלתא איתא
בשטרות שאם מסר לשלוחו וכו' ומת

וכו' להא לא תתנו ל"י ארעא עד דלימטי שטרא ליד' וההוא שעתא
פקע ל"י רש"י ובל"ה אלא בשטר לכוני' ליתא ליקנהו בשטר
ואין שטר מקנה לאח"מ עכ"ל מלקחוק לסוגיותי' גרסא דלונתו דלא
למטעי שלא נאלץ להא בעין תנאי אלא שגוף הקנין הוא ע"י השטר
כדין מחנה בריא וממילא אם נמסר לידו מחיים קנה ויעויין בהשגת
הראב"ד ז"ל פ"י מהל' זכ"י ומחנה הלכה י"ב שכתב ע"ש ד"ה הרמב"ם
לכתב ההוא לילא דתי' כותבין וכותבין וכתב הוא ז"ל וזה לשונו • ואני
ותבירי' אומרים אפי' כתבו ושהעדים שלוחים הם כיון שהשליח מת
מעשה השליחות בטל שהרי לא לחקיימה מעשה השליחות אפי' שעה
אחה בתי' • מריהטח לשונו משמע שהוא מפרש הטעם משום ביטול
השליחות והיינו דלא כפרס"י כאן דהטעם משום דגוף הקנאה ליתא •
ומטעם דכבר תל רשות יורשין והה"מ שם והכ"מ נתלקו בהבנת דברי
הראב"ד ד"הה"מ נראה למפרש שהוא כמשיג על דברי רבינו ז"ל דלר"ה
מדבריו דבהגיע לידו מחיים נהני ולהראב"ד כ"מ • אכן הכ"מ פירש
שמפרש לדברי הרמב"ם ושהליהם מהכנימים לר"א דבהגיע לידו מחיים
נהני ופירש הטעם לאין לנתני' אף בכתבו מחיי' ע"ש ושכן דעת הטור
ז"ל והנה מה שהסבירנו כולם לאף בכתבו מחיים ולא נתנו אין נוחים
לאח"מ לר"ע אף להרמב"ם דבר זה מוכרח כאן בסוגיין דהא בגט
שחרור ודאי ל"מ כתיבה מחיים כמבואר לקמן דף י"ג וא"כ אכתי הו"ל
למתי' כה"ג דאינו שוה גט שחרור לשאר שטרות • אע"כ דגם בשטרות
ל"מ כתבוהו מחיים לקוח • אבל מה שהוסיפו בדעת הראב"ד דף
בשטרות מחיים ל"מ וז"ל משום דתישיבין שמה בון למחנה ש"מ דף
תיילא כ"א לאח"מ וע"י שטר דוקא בלשון הראב"ד ז"ל הדבר קשה שהרי
הלה הטעם בביטול השליחות וכל כה"ג לא סידך טעמא דביטול השליחות •
אשר ראיתי בלח"מ שהרגיש בזה ותירץ דזוחק והסכים לפי' הכ"מ
דלעת הראב"ד שהוא כמפרש ואינו כחולק ע"ש • וכ"מ מרובת המסנה
נראה שהבין דלעת הר"ה שהוא ה"י מפרש דברי הרמב"ם לאין כותבין
אבל אם כתבו בחי' נוחים לאח"מ ולכן השיגו ואמרו א"כ כוונתו ה"י
ל"מ להשיג מש"ם דהכא דע"כ מיירי דומי' גט ושחרור דהכא ע"כ
מיירי בכתב מחיים ודו"ק — ואולי י"ל שרש"י ז"ל ספירש הטעם משום
ההקנאה ולא פירש משום ביטול השליחות אולי הוא מן הסבורי' בשיטה
זו דאף במסרו מחיים ל"מ • ולכן כתב טעם ההקנאה ואז אף אם בידו
ל"מ לקנותי' ומ"ש בל"ה שמה לא אמר להקנות כתיקון חכמים וכו' היינו
שלא ר"ה חתומי' שיקנה בלדברים • אבל בשטר ר"ה שיקנה ומ"מ כדן
מחנה ש"מ לאח"מ אלא שוה דוחק גדול שהרי משמעות הסוגי' רק לאין
כותבין ונוחיים ועוד דהא משמע בגמרא דפסול זה לשטרות דמי לגט
אשה ושחרור ביה' לאין נוחים לאח"מ מיתה ובגט ושחרור ודאי דגה"ו

במסרו לו מחיים שהרי כתבו חוס' לעיל בדה' ואין חוזר בעבר דאף
בסמך מחנה ש"מ בשטר דעתו שיחול מהיום וכ"כ חוס' לקמן דף ע"ג
אגט אשה וא"כ הרי בדין זה דלמסר מחיים א"א שיהי' שוה לשטרות
ובגמרא משמע דהפסולים שוים (ועוד דא"כ הו"ל למיחני בהיפך חלוק
בין גט ושחרור מה דמהני ביה ול"מ בשטרות כה"ג דבמסר מחיים וזה
יש לדחות קלח) :

ובל"ה ע"כ אין כן כוונת רש"י דהא גם בשחרור כ"י רש"י ה"ט
דתיילא רשות יורש' ולא כתב טעמא דביטול השליחות
ושם ליכא למימר דבמסר מחיים ל"מ • וכמ"ש מההוא דש"מ שכתב
כל נכסיו לעבדו ואף שחוס' כתבו לתל תירוצא דכתבו בו מהיום מ"מ
מפרש"י לעיל ורוב המפורשי' גא משמע הכי • ומה שפרש"י ז"ל באמת
הטעם משום חיינות רשות יורשין ולא משום ביטול השליחות (אף די"ל
לעדיפא מני' נקוט) י"ל עוד לחזיל בשיטת הרמב"ם בפ"מ בהלכות
גירושין דאם ה"י ברי בשעת מינוי השליחות ואח"כ נשחפה המזלח
דמלאורייתא מהני והטור שם חולק וכו' רש"י בהרמב"ם וכן פירש
הרב בעל קנה"ח ז"ל בס' הפ"מ בדברי רש"י אלא להראב"ד קשה
למה בחר לו טעמא דביטול השליחות כיון דבאמת הקנין בטל לאח"מ
(ובמסרו מחיים אף אם נאמר דמהני היינו בחורה מחנה ברי וקנה אז
מיד) ולכאורה ה"י אפי"ל דהראב"ד ז"ל כיון לסיפא להלכה י"ג שם
ברמב"ם בייפיה כחו שכתב הרמב"ם שכותבין וכותבין לאחר מיתה
והטעם שלא ביטל כח המחנה ש"מ וכו' להראב"ד דלניהו לנותני' המנה
משום דדברי ש"מ ככותבין אב"ל א"י לכתוב שטר כיון שכתבטל השליחות
ומסו"ה העתיק שם נשון רבינו עד דכותבין וכותבין לאח"מ וזו ה"י כוונה
לאותה אלא שגם זה אינו שהרי דברי הרמב"ם מפורשים בש"ם בעקומו
דבמייפיה כחו כותבין וכותבין לאח"מ ולא ענה רבינו מלבדו ואולי מפרש
לה דמייירי בקנין ואמר ל"י כתבו למשום הקנין א"י נחזור כדעת קלח
פוסקי' ואפשר ל"ל שליחות כה"ג דוחק' הן אמת שדבר זה נעלמו ל"כ
וכבר עמדנו על כיוצא בזה בתיורשונו לחו"מ ס' ל"ט במת הלוה ח"ך
כותבין שטר למלוה ע"ש מ"ש בזה וכ"ז לא סידך כאן ובאורים שם
ס"ק י"א מלאחי' שעמד בזה דרך העברה וכתב דתק"ח הוא ולא אדע
איך מלינו רמז לתקנאה זו בש"ם • ולכן דבר זה הוא ענין ל"ט וביתור
ואכ"מ • עוד י"ל בכוונת הראב"ד שהלריך לטעם דשליחות ע"פ בעל
קנה"ח ס' קפ"ח ס"ק ה"ל דבדוק דבריו למ"ד עבדו"ל אלא שכ"ו
דחוק בעיני ואין כאן מקומו להאריך איה יבואר בעקום אחר :

בגמרא והא ערכאות דפסולא לאורייתא וקחני ע' בפכ"י פלפל
בחכמה • דלכאורה משכתה לה בערכאות פסול מדרבין
בכתב בכ"י והערבתי ע"ח ואין בו אלא פסול לרבין כיון דכתב בכ"י
מדלאורייתא כשר הוא ע"פ כ"י עלמנו • ושוב חזר ודחה די"ל למ"ש
החוס' לעיל דכ"י בכ"י פסול משום דהו"ל כאין בו זמן וכיון דעיקר הגט
כשר הוא מה"מ אלא לברר הזמן שוב יהיו הערכאות כשרי' אף מדרבין
שהרי הזמן אינו אלא עדות רתי' בעלמא ורתי' שטרות שלהם שריים
מה"מ משום דלא מרעו אנפשייהו עכ"ל :

ובאמת שעדיין יש לדקדק בזה ל"ה הרשב"א בחי' לעיל אהא
דמורה ר"א במזוייף מחוכ' על קדושת חוב' הא לא סיד
לענין שלא לשמה דלמא אחי למכמד עבדי' וכח"ה הוא ז"ל דמ"מ כיון
שנסמכים על עדותן כשחב"א להכשא הו"ל שוב חתימתן מכלל הגט ובעי
לשמה ובשטרות כיון דלא אחי נמכמד בשמות מובהקים וכה"ג א"כ
לשמה כיון שלא נעשה מעשה ע"פ חתימתן עכ"ל שם • ולפ"ז דהרא'
קו' דנכתבה לאכתי בכ"י בכ"י והעדים הם גרכאות הרי ממ"כ פסול
משום הכי' ל"כ הא אין בו זמן ואי דבהא כשרים הערכאות והכומכים
עליהם הרי הו"ל בכלל עדות על הזמן והו"ל ככתובת זמן דבעי לשמה
דהא הזמן נמי הוי מחורף הגט יעויין בב"י ס' ק' ולידד ליהוי בכלל
חורף להכריד לשמה מן החורף והפר"ח שם חולק עליו אבל מ"מ מדרבין
ודאי לפסול שלא לשמה • וא"כ אכתי הוי פסול דרבין גם בשחרור דהא
בעי לשמה כמו גבי גט אשה :

אמנם ל"ה דלא תי' אוליבא דר"מ דס"ל ע"ח כרתי נראה דלא סידך
פיהל זה דנחא לשמה בכה"ג בכתב בכ"י וחחומים בו
ערכאות דאע"ג דהא ודאי לנר"מ כתב בכ"י הו"ל כע"ח בשאר גיטין
ובעי סיהי' לשמה היינו בדבר דלוגע בגוף הכריתות אבל כיון שכבר
נגמר הגט בכל מידי דסיך לכריתות אלא שמחוסר הזמן וזה הזמן
מחברר ע"י הערכאות וא"כ חתימתן כ"א לזכור הזמן א"כ אף ואם
נאמר כהברת הרשב"א דנל מידי דיש בו חשבת בנט הו"ל כהורף הא
חורף גופא כשר לר"מ שלא לשמה אף שהוא צורך הגט (ומזה יש לעיין
לר"מ בכתב בכ"י מקלחו שלא לשמה יש לומר דאח"כ כשר
לאותו מקלח לא גרע מחורף לר"מ אף שחתימת העדים קאי עליו •
אפי"ה אינו מכלל החתימה ול"ע בזה • אבל כה"ג דין שכל הגט הכתוב
בכ"י הוא באמת לשמה והכ"י ערכאות הן רק על ברור הזמן וזמן
מנחא אחריהא הוא דלא מוסבל משום של"ה ודו"ק) והרשב"א ז"ל לא
כתב לעיל לפסלו כה"ג אלא משום דמייירי לר"א דלדידי' הכתיבה
עיקר ובעי לשמה וכל כה"ג הו"ל בכלל החורף וא"כ אכתי א"ש דברי
הפכ"י ז"ל בתיורשונו :

אלא דלמסקנא דמוקי לה כר"א אלא לזכור עליה נר"מ נכסיה לא
הו' לריך לשני' שמות מובהקין שהוא דחוק כמ"ש רש"י ז"ל
לקמן

אין בו שום פיסול אף אם נסמוך עליו וממילא יהי מותר בב"ח והיה הרי אית לי ע"י השחרור ד"ת (ובדוחק י"ל דלכתי הוי מווייף מחוכו לחתי למסמך על השחרור שבו גם להחירו בב"ח ופסלין גם לכת המתנה ולשיטת רש"י לקמן ללא פסלין מווייף מחוכו במתנה בלא"ה לא יפסק תי' זה וכו' ע"כ :

מירה למ"ש שם הרשב"א דהנהו ליטני לא פליגי ומר אמר קדא וכו' ושמואל מיירי במקו' דאיכא דינא דמלכותא א"כ י"ל דברייתא דהכא בליכא ד"ד על מתנה • ולכן ספיר פסול משום מווייף מחוכו דחורת שחרור ובמתנה נמי ל"מ כ"א ע"י הע"מ וכמ"ש חוס' שם אלא דלפ"ו הדרא קוש' החוס' לדוכתה דהא הוא מלחא דאיתא בטרות כיון דמיירי באחרא דגם שטר מתנה א"כ בערכאות וממ"ג קשי' - אמנם י"ל דשמואל י"ל כמסקנת שמעתין דמלחא דאיתא בקידושין לא קחני ודינא דינא לאח"מ הוא מלחא דאיתא בקידושין אבל מלחא דאיתא בשאר שטרות ספיר קחני וכמ"ש מוהרש"א בפ"י דברי תוספות עיי"ש :

אבל למ"ש שאר המפורשים (והוא שיטת הפני"ז ולכתב דהוא לשיטת הרמ"ם ומשום דלפעמים כשר משא"כ בגט שחרור דפוסלים בכ"מ בערכאות) דבעת החוס' לקמן דלמסקנא ג"כ מוכרחין להווא חירוכל לנעיל וע"כ דשטר מתנה כשר וא"כ הדרא קו' לדוכתה לשמואל ב"ג א"ך מיירי הברייתא אי ד"ד דכשר יותר בב"ח ע"י כח המתנה כיון דאית לי יד ע"י השחרור ד"ת ואי במקום לויכא ד"ד הו"ל איתא בטרות ואף למ"ש בפני"ז בכיונת החוס' עיי"ש דמשום דלפעמים כשר חסוב איתא בטרות למ"ש לא שייך זה כיון דבהנהו דכשר גם שטר שחרור כשר מכח דין מתנה ודוק מאוד :

ועוד לשיטת רש"י דבשטרי מתנה כשר מווייף מחוכו א"כ פשיטא דקשי' לכוהי ליטני דהא חורת מתנה מהני ע"י הע"מ עכ"פ וממילא יהי מותר בב"ח :

ומחורתא דמיירי שכתוב בלשון שחרור ולא בלשון מתנה וכמ"ש שם דכה"ג א"ל לתי' של הרב • ולפ"ז ע"כ מיירי בכתוב לשון שחרור ולא לשון קנין ובלימוד הישיבה הארכתו בפסול דלבר זה ובישוב קו' חוס' בר"פ ד"ה לפי שאין בקיאתן לאמלא לא קאמר במחוכו לרבה ניהא ואכ"מ להאריך :

בפרש"י ד"ה ופרכינן חזרה גופי' איתא בקידושין שאם חסר לשנחו וכו' ואין כאן זכות וכו' קשיא לי טובא למה שמבואר במס' קידושין דאין כותבין שטר קידושין אלא מדע"ה המתקדשת והרי כה"ג שגלתה דעתה בקידושין כזכות יחשב לה וכמבואר בס"י ג"ה באה"ע ודוחק לחלק ועידי בשחק כי אחר כמה שנים שנחסקה לי דבר זה מלאתיו בס' הפלאה ל"ה קידושין וכולתי ת"ל לדעת הגדול וכעת לא עלה בידי ישוב נכון :

בפרש"י ד"ה כל גט שיש עליו עד כותי וכו' לחסידי אעדות שקר ע' בפני"ז מ"ש על דברי רש"י ז"ל ולע"ז דבריו האחרונים עיקר ותיתי לי שכולתי להבדתו ועמ"ש"ל בגמרא בזה — :

בגמרא מני אי ת"ק אפי' שאר שטרות למין הגאון בעל פני"ז פלפל לשיטת הרמב"ם דעדות בשטר מדרבנן הא י"ל דשאר שטרות הו"ל כלא כתיבא ויש להוסיף על דבריו • דלפ"ז הי' אוקימתא רוויחא לחלק בין גט אשה לשאר שטרות דבגט אשה הרי העדות לאורייתא למ"ד ע"כ כרתי אף לפמ"ש הרמב"ם וכן לר"א אי לויכא אלא ע"מ לפי שיטת הר"י רמב"ם ולא שייך ב"י פסול דמפ"כ לחול לשעתו כמו שכתב כל המפורשים כמו שיבאר לקמן פרק השולח והוי כתיבא — :

וידידי הגאון מוה' זלמן מרגליות מבארל נ"י אמר ליטב די"ל כותים כיון דלא ס"ל דרשא דקראי א"כ גם פסול מפ"כ ל"ל וא"כ לדידהו הוי ספיר כתיבא עדות בשטר עכ"ל • ובאמת מחלה הי' קשה עלי לקבל סברא זו שנסמוך ע"ז להקל ולהעמיד ע"ז נאמנוס לומר שכיון שאין סומכין ע"ד חז"ל חמירא להו דמ"ל הא דלמא פוקרים דדרשות חז"ל החמורים עליהם אבל אם ע"י דרשא חז"ל קולא להם אולי סומכין להקל • ומקלם יגיד להם דרשת חז"ל • עד שמלאתי אח"כ דבר זה מפורש לאחד מגדולי ראשונים הוא הריטב"א ז"ל בחי' מ"ק דף ה' שכתב להדי' לענין טומאת בית הפרס שמיחד לסמוך עליהם בדבר שהם מחויקים ללאורייתא אף לדדין ל"ל הך מלחא ע"ש לענין ס"ט ברה"ר וכיון שיצא מפי הגדול מהראשונים מוכרחים אנו לקבלה בשמחה •

אבל איפכא קשי' לי טובא שאם נאמר דרשא מפייהם ולא מפ"כ ל"ל א"כ הרי איכא אוקומתא רוויחא לפסול שאר שטרות משום שמא לא אמר להם לכתבו והרי אפילו בשאר עדים ישראלים הדין שאם אינם מוחזקים לבקיאין חוששין שמא טעו כמבואר בש"ע חו"מ סי' נ"ט ומכ"ש עליהם ללא ס"ל באמת הווא דרשא משא"כ בגט דגם לדידהו בעי ניווי הבעל דהא עכ"פ בעי לשמה ומשמע דכולה שמעתין דחוששין לדרשא דלשמה בגט ושחרור ולכן דברים :

ומזה נראה שוחר מוכרעין דברי הפני"ז י"ל דאית להו דרשא דמפייהם ולא מפ"כ ואולי משום דרשא פשיטא וכמ"ש שמעתין של קרא אלא דלפ"ה כיון שהכירו חז"ל עדות בשטר טוב הנ"ל בכלל עדות

לקמן דף י' ע"כ אלא הו"מ לאוקמי כה"ג דכ"י דפסול מדרבנן גם לר"ת דאף דר"א מכשיר היינו משום דלא אחי למסמך עליו בשמות מוכהקין אבל כ"י בכ"י שלא נהמוך אערכאות כ"א בזמן הא בכה"ג שרי נסמוך עליהם אף אם כמע לערכאות ניהו וכו' כ"כ פשיטא דפסול משום שלא לשמה דהא ודאי מודה ר"ש דהחתימה בעי לשמה אף ע"מ כרתי וכפשות מחתימתן דפ"ק דאחי' כר"א ובעי לשמה משום מווייף מחוכו והדרא קוש"י הנ"ל לדוכתה :

ומירה י"ל כיון דעיקר הפיסול משום שלא לשמה י"ל דהוי בכלל מוניך ומביא לרבה ונרבה עכ"פ הו"ל פסול לאורייתא ל"מ למה שר"א מדברי הפני"ז י"ל דהרשב"א הו"ל פסול לאורייתא ללא קחני נה אלא אף נמ"ש במ"א דהרשב"א גופי' לא פסיל אלא מדרבנן והיינו דלמי לחורף מ"מ הא כתבו חוס' דמחוכו דרבנן בחופה ג"כ לא קייט ל"י משום כיון דעיקר מחוכו מן החורה • ולפ"ז למסקנא דמסיק דפסול לאורייתא קחני ספיר איכא לאוקמא פסול דערכאות בכ"י בכ"י והערכאות חותמים בו והפסול משום שלא לשמה וליתא בקידושין כיון דהוא רק פסול דרבנן משום מווייף מחוכו כמ"ש רש"י וחס' לא שייך בקידושין • ובוה י"ג קו' מוהרש"א ושאר מפרשים בחוס' ד"ה דאיתא בטרות לא קחני שהקשו הא פסול דערכאות איתא בשטר מתנה וחירו דהשחא י"ל כלישאל בחרא • וקשי' להו למ"ש חוס' לקמן דגם למסקנא מלחא דאיתא בטרות לא קחני לא"כ ליתני זמן דליתא בקידושין וא"כ חקשי ללשאל קנא דלקמן ולמ"ש י"ל דלמסקנא נוכל לאוקמי בכח בכ"י וא"כ אין הפסול אלא משום שלא לשמה וליתא בשטר מתנה ודו"ק כי קלרתי וע' עוד מש"ל בזה בשמעתא דערכאות ע"ד רש"י ז"ל :

בתוס' ד"ה לא יתנו לאח"מ וכו' ורש"י גופי' חזר בו וכו' לקמן דף י"ג יבואר מה ש"ל בסתירת דבריהם דרש"י ושם יבואר א"י • גם בגוף הדין אי בעי מטי לדי' מבואר היטב א"י בחי' לחו"מ] סי' קכ"ה ולקמן בסוגי' דתן כוכי ואין כאן מקומו להאריך :

דף י' ע"א פרש"י ד"ה חזרה ראה לחזור בשניהם יחזור וכו' ופסוקא לאורייתא וכו' דהא בטיל משלח שלוחותי ואין כאן גירושין ורחמנא אמר ונתן בידה וכו' לשון רש"י ז"ל אינו מובן לע"ז דל"ל לא הוי כתיב ונתן בידה פשיטא דכיון דחזור הרי אינו מרובה בגירושין ומי יוכל לכופו לגרש שלא מדעתו איש אין מוליא אלא לרלונו • והרי בשאר שטרות נמי אם ראה לחזור חוזר אע"ג דלא כתיב קרא ודוחק לומר דמיירי בנרובה על הגט אלא שחוזר בשליחות וכו' דל"ל ליהיגו אי לאו קרא אלא שמלבד שהו' דוחק גם בגוף הדין ליתא דכל כה"ג הוי ממילא כחורה דבדר סיכונ לחזור (וכן ק"ק בלשון החוס' ד"ה שליחות בע"כ עיי"ש) :

וראיתי לבעל קיוון דיונה שהקשה בגמ' מה פריך חזרה לאורייתא הוא דהא י"ל דפסול מדאורייתא לא קחני היינו דמה דילפי' לה לה מאשה • אבל הכא משום סברא הוא דיוכל לחזור וליכא ינפוחא לזה בגט ספיר י"ל דקחני אף דהוא פסול לאורייתא עיי"ש • ובוה י"ל שכתובין רש"י ז"ל ביישוב דקדוק זה דגם זה לולי הסברא ידעינן לה מדרשא דוכחב ונתן ואף שלא הי' יכול לחזור מן המעשה אבל השליחות הוא ליבואר ודיבורא ושפיר הו"ל פסוקא לאורייתא כמו ערכאות ודו"ק ועדיין לא ימלט מדוחק קצת :

גם בלא"ה קשי' לי דהא לרוב אחרונים בשחרור מהני גם טלי גיטיך מע"ג קרקע וא"כ באמת השליחות אינו כ"כ כמו בגט • ואולי משום אמירה דהרי זה גיטיך בעי שליחות וכעין שכתבו גבי קידושין וע' בספר הפלאה בס"י ל"ה (ועוד מבואר א"י בנהדורא בחר"א) :

בגמרא לעיל ט' ע"כ ור"א ערכאות דפסולא לאורייתא הוא בעידי מסירה ור"א היא לכאורה קשה א"ך נוכל לאוקמי בשחרור בע"מ ור"א • ועיקר הפיסול משום מווייף מחוכו שהרי למ"ש הרב בעקנה"ח סי' ר' והבאתי לעיל דבריו דכל שטר שחרור פסול משום דילפי' לה לה מאשה עכ"פ הו"ל לאכסורי בחורת שטר מתנה דהא כמו דיקנה בשטר לאחרים ה"ה דר"י לקנות ע"ממו בשטר וחירון משום דאין לו יד לקנות ע"ממו דבחורת מהנה ל"מ ידו ומחנתו באין כאחד כנוו גבי גט אשה ונפ"ו הכא דמלאורייתא גט השחרור כשר כיון דאיכא ע"מ כשרים ואין בו פסול כ"א משום מווייף מחוכו הרי ע"כ אסור בשפחה ובכ"ח בשפחה מן החורה ובכ"ח מדרבנן וא"כ הרי דינו ממש כמו חז"ו עבד וחב"ח דמליחאו ומע"י לע"מ • וא"כ אכתי ליהיגו ל"י שחרור זה בחורת מתנה בהק"ח לקנאו ע"ממו לגמרי והרי אנו קיימין השתא בשעה דשטר מתנה כשר בערכאות וכמ"ש חוס' ד"ה מלחא דאיתא בטרות לא קחני דסבר כלישאל קמא דלקמן וע' בפני"ז ס"כ דגם בנבסקנא קאי חירון זה וממילא יהי מותר בב"ח אף מדרבנן :

אינם למ"ש הרב ז"ל שם דאף אי קונה ע"ממו במתנה מ"מ אסור בב"ח דלא עדיף ממפקיר עבדו לאסור בב"ח ניהא די"ל דעיקר האסור מדרבנן לב"ח דבהא ל"מ נ"י בחורת מתנה אבל למ"ש שם (והוא בחילושיו דף מ' לקמן) די"ל דעדיף טפי ממפקיר עבדו אכתי הוי קשי' אבל הא קשי' דשמואל דלחור לקמן דשטר מתנה כשר ואיהו גופי' ס"ל המפקיר עבדו יצא לחרות וא"ל גט שחרור להחירו בכ"ח • וא"כ הרי הדרא קו' לדוכתה דליקני לע"ממו בחורת מתנה לזה

עדות לעבור עליו בלא חשנה עדות שקר בחייו עיני סם :

בגטרא וכ"ח לחזיק בהא ולא לחזיק בהא וכו' לכאורה קשה למה למשמע מדברי חוס' לקמן בסוגי' למפני מה תקנו זמן לתקנת השחרור לא הי' מחשש חיובי כ"א מחשש דין ממון לעבד שיפקיע שיעבודו מאדון אחר וכו' כמו שכתב הפני"ז ל"ל לעי' וכחב עוד לנ"ח שיקדים האדון הזמן לשחרור שלא כדין - ולפ"ז אם נאמר דכותים חסודים לעדות שקר בכל מיני בעולם שהם נוגעים רק לממון ואינו נוגע לאסור - א"כ לפ"ז לכאורה אכתי מה נעשה בנט שחרור שכתוב בעד כותי לענין בירור הזמן שהרי אז אינו נוגע רק לממון - למ"ש הפני"ז למה ל"ח שיקדים האדון הזמן היבא דיהי' עי"ז איבורא (ואולי גם העבד לא יעשה איסור אחרי שהוא יודע בעלמו שאין משחרר כ"א א"ע הפקעת ממון לחוד ע"ס) ולפ"ז לא יבולק החשש ע"י הגבוה הדי כותים על הבירור נענין ממון לחשידי לאסודי שיקרא בממון - וא"ל דבאמת לא נבמוך על הזמן כשיטרכך עדותן לממון לא"כ הדר פסול השחרור משום גט שאין בו זמן דהא כתב בכ"י עיקר טעמא דפסול כ' החוס' משום דשמה יהי' הזמן אמת ואין נוחס לקנויא ולא נבמוך עליו הוי כאין בו זמן והי' הכא ואין לחלק הענינים כ"א ע"ס הדוחק :

אמנם באמת בסוגי' למשמעתי' לא קשי' הך מלחא ד"ל דשפיר מהני הזמן לסמוך עליו אף לכשיגיע לעסק ממון וא"ע ג' לחשידי אכזהותא דשקרא דבכר הנוגע לענין ממון היינו משום דאינו אלא דבר ממון לחוד ומש"כ לחז"ל קראו סם פיבול על גט שאין בו זמן שאינו ראוי להגדרם בו והבט פסול ופוסלה להגשא על ידו ונכתי' פוסקי' אם נישת תלא וברי' בדיני גט אשה שהי' בכשרות אחווק בהו שפיר סמכי' שלא הי' שום פסול בזמן בין לאחר או להקדים עי"כ והי' חשש פיבול בגט יואף דפסול זה אינו אלא מדרבנן ואכתי' דילמא לא חשו להו דמלאורייתא הגט כשר מ"מ א"ש אכן קיימינן כרשב"ג דאינו סבירא ל"י לחזיק בדלא כתיבה נמי מהני וא"כ אף דרבנן מהני וא"כ כיון דלחזיק בגיטין לא חשידינן להו גם לפסול דרבנן ודוק - :

ובזה יוחא היטב מה שנתקש' הפני"ז לפום שיטתו דסובר דלמסקנא ח"ק באמת תרתי' בעי כתיבה וחזיק ולא כמ"ש חוב' ז"א"כ הדר ליוק החוס' לדוכחי' למה לא קאמר בח"ק לחזיק בהא ולא לחזיק בהא (ונוכף לזה דבהא ל"ק קושיית הש"ס אפי' תרתי' נמי ע"ס באורך) וכפל בזה קושייתו כמה פעמים ולמ"ש דבח"ק א"א לחוקמי הכי לא"כ חקשי קושייתו כיון דלא אחווק בעדות שקר שאר שטרות וחזוי לאסודי שיקרא חו"ל כאין בו זמן בשחרור לחשש הפקעת ממון דשקר אין חוששין מאי אמרת לא"כ בגט יפסל גם להגשא או להחיר בב"ח מחמת פסול דרבנן ועי"כ שכתבו הזמן כתיקונו דזה אינו דהא השתא קיימינן בסברת ח"ק לחזיק בדלא כתיבה ל"מ וא"כ הרי אין חוששי' לפסול דרבנן בגט - ושוב לא נוכל לסמוך אעדותם ופסול ממילא כמו בכתב בכ"י ודוק היטב :

והנה אף אם לאמר דבשחרור יש בו חשש איסור ג"כ לריי' משום חיפוי יש ג"כ להקשות קושייתו על הירושלמי דמוקי טעמא למתניתין דנחשדו על האמון ולא נחשדו על העריות וע' בפני"ז דהיינו כר"ג דע' שהחוס' דכ"מ כשר דכ"ז והרי הירושלמי ס"ל טעמא דזמן משום פירוח ולפ"ז הקושי' עלומה לכאורה דהא גט אשה הי' ראוי לפסול כיון שלגי' הפירות לא יהי' מוכיח הזמן דהא נחשדו על האמון וכיון שכן הרי הו"ל ככ' בכ"י ואין עליו עדים ודמי' ממש להחוס' ל"מ משום פירות (וא"ל לכשר ע"י העד ישראל גם לגבות פירות דז"א דהא בממון ל"מ העדלח האחד ישראל להירושלמי דהא פסיל ל"י בשאר שטרות אף בישראל חתום על השטר ועי"כ כמס"ל טעמו להפקעת ממון לא סמכינן א"ע ח' :

ורבן אין לנו להרץ כ"א ע"ד שכתבו כיון דנוגע לפסול הגט עכ"פ מדרבנן שוב סמכי' אומן גם לפירות לחוקה שעשו כדין להכשירו של הגט - ואף דאינו אלא מדרבנן משום לחזיק וע"כ הירושלמי מוקי למתני' כרשב"ג לחזיק בדלא כתיבה מהני ול"ע עוד ועמ"ל והראשונים נתקנו ביו"ד ס' ב' כדין כותי שחטו אי קי"ל כרשב"ג או כת"ק וע' בש"ך יו"ד ומדברי הירושלמי יש הכרע נכון ודוק ועדיין ז"ע :

ואף למשמע דש"ס דילן דלרשב"ג בקיאיין הם דקדוקי מלות יותר מבישראל ול"ח על לשמה דהא פריך א"ה חרי נמי בהא ע"כ הירושלמי פליג וס"ל דחששא דלשמה חיישינן טפי לפי שאין הכל בקיאיין כדאייתא פ"ק אבל עיקר אוקיותא ע"כ כרשב"ג ודוק ועמ"ס לעיל בזה :

בתוס' ד"ה מלח כותי מותרת וכו' וא"ת אמאי יולא בה י"ח וכו' הרב מוהרש"ל ומוהרש"ל דקדקו למה שלא הקשו על הא דמותרת ללמא יש בה חומץ והרב מוהרש"ל כתב דחייש הכותי שמה יתן לו לאכול והרב מוהרש"ל כ' כיון דעיסת ישראל היא מסתמא גבירי בה וכל המפורשים תפסו עליו לא"כ ר"א אמאי אסור והוא לכאורה תימה רבה - ובימי חורפי' אמרתי בקיום דבריו ושלג' יהיו תמוהים כ"כ דבלא"ה קשה לפי דרכו של הרב לא"כ אכתי קודם דמסקו החוס' לחיירי בעיסת ישראל - אף לא הוקשה להם קושי' זו ול"ל לאקשווי מפת פתי' למשמע

מלשונם להדי' ללולי איסור דפת כותי לא הי' צריך כלל לאוקמי בעיסת ישראל ועכ"פ הו"ל להזכיר דבכריהם דהשתא דמייירי בעיסת ישראל נוחא נמי חשש זה - להן כראה דלרבה לב"ד לחוס' דלא מייירי בעיסת ישראל בלא"ה לא קשי' מחשש חומץ ד"ל דחשש חומץ הו"ל איסורא דיהו לאיכא משום כל יראה (ואלסור חמץ דרבנן י"ל דלא חיישינן כמ"ס ה"ב בעל פני"ז לפי דרכו דברא זו עיי"ס) אלא דבחר דמסקו דמייירי בעיסת ישראל שפיר קשי' ל"י להרב מוהרש"ל דבהא יש לחוש שמה חומץ הכותי ועל ב"י אינו עובר דהא הו"ל חמץ של אחרים ושלך אי אתה רואה וכו' - ולכן שפיר דקדק הרב בלשונו כיון דעיסת ישראל כלומר דעיקר הקושי' לא יחול כ"א אעיסת ישראל ובהא י"ל דמכיר ודוק - ולפ"ז ר"א לאוסר י"ל דמייירי בעיסת שאינה של ישראל ובהא חייש לחשש חומץ גמור ואי דבלא"ה אסורה משום פת - ז"א דהולך דלשמיעני דיש בו ג"כ חשש חמץ דהוא חשש איסור תורה באכילה והנאה מש"כ פ"ב אינו אלא גזירה ודוקא לת"ק דקייט מותרת ל"ל דמייירי גם בפת מעיסת ישראל ודוק"י כן המלחתי לכבוד רבינו הגדול ז"ל :

אמנם לענ"ד יראה יותר נכון בלשון החוס' דלפי דרך זה בכונת מוהרש"ל ז"ל וכן לכל המפורשים שכתבו דבהא שפיר אבסק דלעתי' דנוחן לו או דירא שמה יתן לו א"כ קשה למה הולרכו החוס' בחירושם להזכיר הך דקייטע ראשו של א"י מהם למשמע שהוא ענין מחודש לב"ד חיישי' כולי' האי למכסול אחרים אף אם אכל ממנו ועכ"ל למה שמבאר ביו"ד ס' קיט דהחשוד למכור דבר איסור ולא לאכול *) אם מחארת אללו מותר ואם שולח לו לביתו או ליקח מזנו אסור וטעמא דמלחא כראה דלא חיישי' במחארת שנוחן לו מדבר אחר ממה שהזמין לעלמו ובביתו ודאי דאין מכין דבר איסור כדי להכשיל אורחים :

ורפ"ז לענין מותרת יש לומר דמייירי במחארת אללו ואוכל ממלה

שהכין לעלמו ולמה נוחס שאפה בשביל ישראל אחרי' יאלל לענין שימור הרי עשה זו שנוחן לו לאורח היא עיקר החשש שהרי בשביל עלמו א"ס להיות לו מלה שמורה - וא"כ בהא ודאי חיישי' על מכסול שהרי לדידי' איננה אכילה איסור - ולכן הולרכו לומר שאין לו מלה אחרת ודמכין על אכילתו בחורת שמורה כהוא דפ"ק דחולין ודוק - ובהא יש לכונן ג"כ דברי המוהרש"ל ז"ל וע"ד שכתבנו לעכ"פ קשי' ל"י למה דכבר אבסקו דלעתי' דמייירי בעיסת ישראל שאפאה בהא הדר חשש דלכותה אף לענין אכילה כיון שבכונה אפאה לזורך אורחים וכיוון להכשילם והולך להוסיף דלפ"ז בעיסת ישראל בלא"ה ליכא חשש ד"ל ע"ד שכתבנו למעלה ודוק - ומ"מ דבכרי חוס' ע"למם י"ל בע"א אף לחירושם דעיסת ישראל אלא שאין להאריך דבכר שאינו נוגע כ"א דקדוק קל בלשונם :

בגטרא א"ה מאי איירי חרי אפי' חד נמי הרב בעפני' נחחון מאוד דקדוק דאמאי לא פריך אנופה דמחני' וגם אכתי אמרתי בזה דברים מפולפלים אבל העיקר בלענ"ד ליטב ע"פ פסוטי למה שכבאר בסמוך אוקמתא הירושלמי דמוקי טעמא דמחני' דחשודין הם לד"מ ואין חשודין על העריות והא דלר"ח חד ישראל לפי שאין בקיאיין לשמה וכדבנו סם דהא ל"מ חד ישראל גם בשטרות למ"ש חור' לקמן דל"כ כולי' שטרא מתקיים עפ"י ע"א ותירון דרשב"ג לא שייך כ"א אעדות חבר ע"ס מלחא בטעמא אבל על לשמה ל"ח כיון דמדינא ע"א נאמן בתיבירין וכעין דהקילו בשליח להאמין ע"א - :

יהדי' אף שהי' אנופה דמשה הו"מ לאוקמי ע"ד הירושלמי דבשטרות חשדינן להו ובגיטין לא נמי חשש לשמה איכא וכיון דאיכא חשש לשמה בגי' בע"א ישראל להוציא ע"י שחוחס עמו - ואולי אף בסוף מהני כסברת הירושלמי ולכן הש"ס מיישי ברייתא דאפלוגו הנך חנאי דלכולהי ליכא לחלק בין שטרות לעריות שהרילת"א נהני כתיבה לחוד ולר"א ל"מ כלל ולרשב"ג חלוי באחוח ובי רבה לאוקמי כרשב"ג ואחוח בהא שפיר פריך ל"י כיון דלחזיק לדידי' בלא כתיבה נמי מהני א"כ הרי על לשמה א"ס עדות כלל בין הכתיבה ובין אחתימה להא בקיאיין דקדוקי מלות יותר מישראל ולכן הולך לאוקמי כר"א ובכותי חבד וע"ד שכתוב בסמוך דהש"ס דילן פליג אהירושלמי בהא דלרשב"ג גופי' בקיאיין דקדוקי מלות ואפי' חששא דלשמה לא שייכא וע"כ כר"א ובתחום בתחלה משום דמוכחא דכותי חבד הוא ודוק ועמ"ס ובדבור הסמוך ויב"ל לך :

עיב בגטרא ארי"ס זאת אומרת עידי הגט אין ווחמין אלא זה בפני זה מפשט הלשון מבאר דמ"ס מייירי שהישראל חוסס למטה אלא ל"א רוחא שבי' משום דאין חוממי' אלא זה בפני זה וע"כ דהוא חבד הי' וקשה דהא בנ"ה א"ס כיון דעיקר החשש שמה הוא שקר כמ"ס רש"י לעיל לחשידי אעדות שקר והרי הישראל ע"כ לא חתם עמו כ"א שהי' יודע שהוא עבד כשר דהא אסור להטירק עס עד פסול לעדות אף אם הענין אמת משום אל חשש יתך עס רשע עד כמבאר בחו"מ ס' ל"ד וע"ס בש"ך וא"כ הרי ע"כ הי' מוחזק

מוחזק לו הכותי לעד חבר וכשר ול"ל שהעד הכותי החוס למעלה
 (ולא עוד אלא אף אם חותמים זה שלא בפני זה לשיטת הסוברים
 דבגיטין ערוה מיוחדת פסול ע"י ב"ב"י ל"י בחו"מ באריכות מזה -
 וא"כ לדיוקו לר"ד לומר הגיווי של הבעל לשניהם יחד א"כ הרי ע"כ ה"י
 העד החתום עם הכותי מלורף בשעת הגיווי וא"כ ע"כ שה"י עד כשר
 ושוב מלאחי בפכ"י לקמן פ"ה השולח שהרגיש קלת בזה (זה י"ס לחתום)
 אבל נמ"ד אין חותמי זה שלא בפני זה קשה וכן נחקקה הא"ח ע"ד
 הש"ך ז"ל בסי' מ"ה בפירושו להירושלמי ע"ש ובחידושי לשם -

וה"ל שאלולי כן לא ה"י חותם עמו כיון שיוכל לבוא לידי מכשול ול"ד
 לשאר עדים שמדינת א"י לידע א"י בחיביו למחזיקו בבקי כוונה
 משא"כ בכותי סלריך לבדקו ולהורות לו כדון שאל"כ הרי יושב"ל הגע
 כולענ"ד כוונה וי"שלמי לבי פ"י הרב בעל ק"ע ז"ל) והוא ע"פ תי'
 הרב בעל ק"ע ז"ל - ודלא כפני הפ"מ שכתב לפרש ע"פ סברת הש"ס
 דכותי חבר הוא שהירושלמי אינו הולך ע"ד"ז שהרי משכיר נמ"ד אין
 חותמין זה שלב"ז אף כשחתום כותי לבסוף וכ"ה לעת הראשונה בדעת
 הירושלמי וע' בתו' לחו"מ בסי' מ"ה ובאו"ת ע"ס באורך -

ורעיד נראה דיש ליטב לנכון להנה החוס' הקשו הא כולי טערי
 ע"פ חד סהלא והרשב"א ז"ל כתב לחרץ דאית אלא גילוי
 מלחא בעלמא וכהך דהשמוענה דאחיה דמת הוא וכה"ג דהוי גנוי
 מלחא בעלמא נאמן אפי' עד אחד -

והנה כה"ק ז"ל כתב ע"ס להוסיף כיון דגילו מלחא בעלמא ולא
 אפוקי ממוכא הוא מו"מ ע"ה ע"ה ופירש דאף דבמקום דלא
 הוי אלא גילו מלחא רריך שלא י"ה"י העדות על הממון עלמא אלא שהנא
 יעיד על דבר שאינו נוגע לממון זה דוקא אלא בכלל דברים אחרים
 כלומר שהנא קרובו וממילא א"כ דייקנין על עדותו וחזקה ומהני גם
 נאפוקי ממון אלא אם עיקר העדות הוא רק על ממון זה בזה ל"מ ע"ה -
 ושוב מלאחי בספר מוכחז מ"ל"י שהאריך לפרש דברי הרי"ף וכוונתו
 ע"ד"ז דיש חילוק אם אין מעיד כ"ה על דבר פרטי שאינו עומד לגנות
 כ"כ משא"כ על דבר שסייד לבררו לעולם ע"ס באורך -

והנה כה"ק ז"ל כתב ע"ס להוסיף כיון דגילו מלחא בעלמא ולא
 אפוקי ממוכא הוא מו"מ ע"ה ע"ה ופירש דאף דבמקום דלא
 הוי אלא גילו מלחא רריך שלא י"ה"י העדות על הממון עלמא אלא שהנא
 יעיד על דבר שאינו נוגע לממון זה דוקא אלא בכלל דברים אחרים
 כלומר שהנא קרובו וממילא א"כ דייקנין על עדותו וחזקה ומהני גם
 נאפוקי ממון אלא אם עיקר העדות הוא רק על ממון זה בזה ל"מ ע"ה -
 ושוב מלאחי בספר מוכחז מ"ל"י שהאריך לפרש דברי הרי"ף וכוונתו
 ע"ד"ז דיש חילוק אם אין מעיד כ"ה על דבר פרטי שאינו עומד לגנות
 כ"כ משא"כ על דבר שסייד לבררו לעולם ע"ס באורך -

ואמנם ז"ל דמ"מ אינו אלא השא בעלמא להירושלמי ס"ל ג"כ
 דאחזיק מהני אלא מחשש שאין בקיאיין לשמה דוקא והיינו
 משום דהרי גם בישראל גמור חיישין לשמה טפי משום דבמקום דלא
 נמיירי כגון בת"ל ל"ל ה"ד דרבא זמ"כ"ש דאיכא למיחש על כותים וכל
 כה"ג י"ל דאינו חשש יותר מבכ"כ ובפנ"ח דלאלרכו רבנן לרבה ומהני
 ע"ה מדינא ובפרט על החזמה לר"ה למש"ל בשם המפ רש"ס דבהא
 אף לר"מ ואף דלא שייך סתם ספרי מ"מ הקילו להאמין ע"ה ור"ה
 הכא דמכשר ע"י הוכחה על הסני - אבל אם היו חושדין על עדות
 שקר ממש הו"ל כולי מלחא ע"פ ע"ה וזה העד נכון לדברינו וכמ"ל
 בד"ה ח"ה אפי' הד נמי עיי"ש והש"ס דילן ס"ל לרשב"ג דאחזיק
 מהני אין חושדין גם על לשמה דלדלקין בזה הרבה יותר מישראל
 ומשום ה"י פריך אפי' חרי נמי וכמ"ל וע"ה פ"ה ביה מלויין קושי' הש"ס
 דה"ה חרי דפריך דוקא לרשב"ג וכמ"ל -

ונראה לה"י דכוותה לעדותו מעיד שהוא חבר ולבר זה אינו
 נוגע לממון שער זה דיקא אלא בכלל שהוא חבר וממילא
 הוחזק לנו בחבר ועדות הממון שוב ממילא הכותי בעלמא כשר וכפ"ל
 הרב הנ"ל דברינו מאוד מוזקקים וכראוי מו"ק"ס -

בפרשי ד"ה ח"ח מגיטי כתיב וכו' - ה"ה להו"מ לגנוי בע"מ
 ור"ה היא וכו' אלא דשנונוי דחיקא הוא דהא פרכי עליה
 וכו' ואלטרריך לגנוי ה"י מוכהקי' א"כ וכו' כבר נזכר קמאי דקמאי
 ע"ד רש"י אלו שהרי נשאר ע"ס במסקנא תירוץ זה דהא כי משני לית'י'
 בקידושין ע"כ כה"ג דמוקי מעיקרא בע"מ ור"ה לוי בע"ח וכו' ע"מ
 פשיטא דלית'י' בקידושין דהא פסולא דאורייתא היא -

והנה כה"ק ז"ל כתב הפנ"י במסנה על מה שפרש"י הטעם
 שחשודים אע"פ שער - ולפ"ז אין משכחה לה לאחזיק בהא
 ולא אחזיק בהא כיון שמעיד שקר בממון כבר נפסל לכל עדות שבחורה
 כדון עובר עבירה אחת שפסול וכן הקשה ב"ב ק"ע על הירושלמי -
 אמנם דבריו ברורים מאוד בחירוף הקושי' דאין לא פסלינן לעדות
 בעבירה אחת ל"ה התורה היינו בידוע שעבר עבירה זו - אבל אין הכי
 קאמר' דחשוד לן אי הוי איתרמי ל"י עדות שקר הוי מעיד ולא הוי
 מהימנינן ל"י אבל אין הרי לא נחברר לנו אם עשה כן ועולם לכן אין
 פסול אלא לעדות זה לחשדינן ל"י עכ"ה שם משקר הוא' אבל לעדות
 אחר דלא חשוד לן כשר להעיד לכחלה דהא השתא חומר אמת ועבירה
 אחרת דחשוד לן מאן לימא לן דעבר עלי' בעטשה ז' תורף שברוה אם
 כי קילר דבר בחוס' נופך מש"י ומעשה א"ס ברווחא הסוגי' דאם
 לאם חתום כותי בסוף אין לנו הוכחה שהוא חבר ד"ל לטע"ר עמו
 כיון שה"י יודע שפדות זה אמתית היא כיון שהכותי כ"ה שלא הוחזק
 טעשה כן והעיד שקר אינו פסול ומוחזק בעובר עבירה אלא דלעשות
 מעשה ע"פ עדותו אין אנו עושין שם משקר הוא עתה וחושדין לו -
 אבל עם עכשיו יודעין שמעיד אמת לפוסלו משום חשש שהעיד פעם
 אחרת שקר וכבר נפסל הרי אין אנו מחזיקים אותו בזה לאל"כ הרי ה"י
 פסול להא' לאחזיק ג"כ וכמ"ל בשם הפנ"י - וא"כ קוב אין איסור לעד
 כשר להטע"ר עמו לעדות כזאת האמתית ובפרט אם ידוע לו כי הכותי
 מעיד נ"כ באמת ול"ד לשאר פסול עדות דפסול אף אם אמר אמת
 ומשום ה"סור להטע"ר עמו ואית ב"י נושם אל חשת ידך עם רשע
 עד אבל הכא הרי איהו גופי' דבר שמוחזק לנו שנאמן כשר להעיד
 וכדמוכח מהאי דאחזיק בהא ולא אחזיק בהא ומכ"ש דאין מחוש לעד
 האחר דהטע"ר דבר שהוא חשוד לשקר כיון שעכשיו עדותו נאמנה
 ואין בו פיסול ה"י ופ"ה א"ל"י ובהכ"ה א"ס הטיב קושי' ללעיל דבחתום
 כותי לבסוף אין לנו ראי' מהעד ישראל שכלטע"ר עמו שהוא כותי חבר
 ש"ל שאף אם אינו חבר עמו מ"מ מלטרף עמו ל"י שידע שעדותו
 זאת היא עדות כשרה ואנלית ואין עליו ע"ס עד פסול ומשום חשש
 עמו - ור"ל דמה כדך כיון דער"פ מוכחא מלחא דעדותו זאת אמת
 א"כ הרי עדות הכותי כשרה כיון דנשתלק החשד דזה אינו דבהא שוב
 לא מנינן לעשות מעשה על השטר דהו"ל מחקיים שטר ע"פ חד הסני
 ול"ל כאן תירוץ הרשב"א ז"ל מלחא בעלמא כמו בחתום' למיחל'
 כמ"ל דהתם טעמא דהוא עדות כלליית לא על אחו ממון שאנו דנין
 בנבד והו"ל כאלו מעיד על הגילו מלחא לחוד משא"כ הכא לעל הכותי
 שהוא חבר להכשירו לר"ך כללי עדיין אין לנו עדות מספקת מן השני
 לאפשר דבאמת אינו חבר - שוב הו"ל רק עלוחו רק לממון זה דבאמתו
 פעם העיד אמת והו"ל קוב כמעיד על אפוקי ממון לחוד ל"מ ע"ה
 ודויק כי נכון הוא מאוד -

ואמנם ל"מ י"ס ליטב קושיית המורה"ש' בחוס' ל"ה לית'י'
 בשטרות ע"ס באריכות דבמסקנא שפיר אוקי לאותמא
 בכתב בכ"י והערבאות חתומים עליו ובקושיית הפנ"י וכו' ע"ס דבכה"ג
 יהי' הפסול בערכאות לאו משום דלא מהימני' לאדרבה ודאי מהימני
 כיון דעיקר השחרור נגמר ע"י הגט שבכ"י אלא שמאוסר זמן והזמן
 אינו אלא עדות רא"י ובהא לא מרעו אנפשי' אלא הפיסול משום שלא
 לשמה כלומר דהו"ל ככתוב בו הזמן שלא לשמה וכעין שכתב הרשב"א
 ז"ל בפ"ק ח"ה דנודה ר"ה במזויף מלוכו וכס"ג לא הוי אלא פסול
 דרבנן - ולפ"ו אם נאמר דהנא דברייחא נייירי כה"ג הו ליכא למירמי'
 עלי' מילי מההוא דמכשר הכא ר"ה ללא קשי' מידי דבמחזי' דהכא
 מיירי שכל הגט אינו כ"י דבעל רק כ"י אחרים והערבאות חתומים עליו
 ולכן בשמות מוכהקי' דיע'י' דנכריס' הם לא אחי למסמך עליי' להשיאה
 ושוב אף אם נדע שנכריס' הם הרי מהכשר הגט ע"י חתימתו על הזמן
 והו"ל בכלל חורף הגט וכמ"ל דהא גה ר"ס מודה אלא מעיקרא לפרוך
 החס מר"ה היינו ללמה דס"ד לפסול שלא לשמה לא קהני לרבה
 נושם דהו"ל בכלל מוליך ומביא ול"יבא משה' להו"ל פסולא דאורייתא
 ע"ס עכ"ל דמיירי באינו כה"ב בכ"י והערבאות הם ע"ה והפסול
 משום נזירה דלמא אחי' למסמך ושפיר פריך מר"ס דלא גזר למא' אחי'
 למסמך כיון דשמות מוכהקי' הו"ל והערך לשנוי דש"מ איכא בינייהו
 וזה סינוי דחיקא הוא אבל במסקנא דהנא דברייחא י"ל בכ"י ל"מ לק"מ
 ר"ס מודה ל"י משום דפשיטא דלא פליג ר"ס אמתני' דפ"ק דבפנ"ח
 ל"ל גם לר"ה משום דהוי שלא לשמה וכמ"ל בשם רש"י - ולפ"ו א"ס
 דברי רש"י ז"ל דכאן במחזי' אי נימא דה"ק נמי מיירי בע"מ ע"כ לא
 מיירי כה"ג בכתב בכ"י לא"כ לא הוי פליג ר"ס ולפיכך הכא דעיקר
 השטר נעשה בהלוינות וכל ל"ל הוי סהדי בע"פ המכשירים אותו
 מחשש השקר הרי הוא בכלל הפסול הו ליה ל"י קלא-אבל אי הוי חתומי'
 ערכאות ל"ל עדים אחרים להכשירו הקול יולא ע"י השטר כמו כל
 שטר בעולם לס"ד ע"ה כותי' כיון שהשטר בחזקת לשרות מעלמו זה
 בלור - וממילא דבע"כ עדים חתומים בו הדיוטות לאי לא הין חתומים
 בו כלל א"כ מאן מהי ל"י שטר' כיון דליכא ע"ה וע"מ ל"מ ולא מידי
 וגם לב"ח אינו כלום ומני' למטען פרעתי והשתא פריך שפיר והא בעי'
 כתב שא"י להזייף כיון דקאי לר"מ דהי"ל ליה דבעי' מוכח מחוכו
 וזה ברור -

נוכה מיושב היטב הסוגי' ברווחא מה שדקדק הרב בעל פני' ז"ל
 ללמה לא פריך ח"ה אפי' חרי נמי אגופה למחזיקן שהרי
 עוד נחקקה הרב בעפנ"י לר"ה דס"ל ע"מ כרת' א"כ החתימה לשמה
 אינה אלא מדרבנן ואין מהני לח"ה דבעי' כתיבה דוקא בגט משום חשש
 לשמה) -

ובדברינו א"ס דברי הירושלמי למוקי אוקימתא דמהיחזין דלא
 ללא נחשוד על העריות והא דבעי' ישראל משום חשש
 לאין בקיאיין בדרשא ללשמה וכשחתום ע"ה ישראל ודאי שחתם לשמה

ובדברינו א"ס דברי הירושלמי למוקי אוקימתא דמהיחזין דלא
 ללא נחשוד על העריות והא דבעי' ישראל משום חשש
 לאין בקיאיין בדרשא ללשמה וכשחתום ע"ה ישראל ודאי שחתם לשמה

ובישי כרא"ש לפרש"י דהו"ל מזויף מחוכו ג"כ לק"מ דרש"י ס"ל
 כשיטת הרמב"ם וכפי' מנה שכתבו המפורשים בדבריו לכל
 כה"ג לא הוי מזויף מהוכו בשטרי כלואה בהלוינות וע' בכ"מ פכ"ז
 בהלכות מלוה ולוה ובאו"ת ב"י כ"ח וטעמו דלא מקרי מזויף מחוכו
 אלא אי מכמי' עליי' דההדי אף באמת הו"ל עדות פסולה כמו קת"פ
 דגזו"כ

חידושי טיב גיטין

בעזרת ברום מראשון • נוצריתו באשון • אחל לסדר חידושי פרק ראשון :

לח"מ סי' מ"ו וסי' ק"ז • וכאמת שנס במוני' זו לקמן בגמרא כהא דפר"ך לרבא חד אחי בעל ומערער ופסיל ל"ז"ג ע' טובא לשיטה הג"ל ויבאר אי"ה : —

באד אבל במזמן טענין מזויף דאלת"ה לא שבקת חיי לכל ברי' שיחוסם שטר כרוננו ויגבה שלא בפניו מיתומים או מלקוחות וכו' לפי שיטת הסוברים ללא טענין מזויף לפי פשטות הדברי' דהוא מטעם מלחא ללא שכחי' לא טענין ליחמי' וכדמשמע קלח מרהיטת לשון הפוסקי' כמה דוכתי • ולפי' הו' נראה לדון לכאורא לאקיל לדידהו אם טען האפטרופוס של היחומי' או היחומי' עצמם שמא מזויף הוא מקבלין מני' כדמשמע סי' ר"ז ס"ק ו' • וישו"ש בקל"ה ז"ל • ובסי' ק"ח סק"ה דוחק לומר דה"ל דטענת מזויף הוא ל"ש כלל • וגרוע מטענת נאכסו-דככה"ג גם לאפטרופוס אין שומעין זה אינו דהא לפי האמת לרוב הפוסקי' דה"ל ללא טענין נאכסו אפ"ה ס"ל במזויף דטענין ליחמי' וא"כ איך יחכן להפוסקי' ללא טענין שיהי' גרוע מטענת נאכסו • ואפי' למה שהענה הרב סק"ה בסי' ר"ך לשם ללא כתב הרא"ש שם דמ"ה טענת אפטרופסי' וכן יחומים עצמם במידי ל"ש • אלא בגוונא דמהני גם טענת שמא דהיינו בספק בחייב וכה"ג אבל בטענת ופרע' וכה"ג ללא מהני כ"א בטענת ברי' ממש • כהא לא מקבלין מטענותי' בטענת ללא שכחתי כיון דה"ל אין טוענים עבורם הו"ל טענת שמא ודוקא כשהב"ד טוענים עבור יחומים הו"ל כברי' וע' בש"ך סי' ע"ב ס"ק כ"א ובתי' ל"ה דזבירי ברורים מאוד מ"מ הכא בטענת מזויף הרי טענת' הוי ס' בחיוב וראוי שיקבל אף בשמא :

ורפ"ז הו' צריך לומר דיתקן שקלי' וטרי' של החזקת הדין או הכ"ד טענין בעבורם אם היורשי' ולקוחות לא מסקי' אדעתיהו למטען בעלמם והוא דוחק קלח • גם לפ"ו ראיחס ללא שבקת חיי איבה מדרעת שהרי עיקר החשש דגבי מיתומים ע"כ מיירי בהיחוס גדולים דכלא"ה אין פירע' מנכסי יחומים קטנים • וא"כ עכ"פ בידם למטען שמא מזויף הוא • וכן הלקוחות ואי לא טענו הכי וזהו דאפסדו אנפשיהו לדוחק לומר שכונתם שזיזי' השטר ת"ז שזוכה מהיחומי' כלל כ"ה"ג הו"ל לפרוסי • ומכ"ש לשיטת מוהר"ם לזכין אי אפשר לפרש כוונתם על שטר ת"ז • ועל"כ אף אם נדחוק בכל אלה מ"מ נסתור ראיית החוס' מפ' ג"פ שהביא' האוס' מההוא ללא אמר חזו לא קיימי' לשטריו ד"ל דמיירי מהיחומים עצמם טוענין מזויף :

ועב"ד לשיטה זו ל"מ טענת מזויף כ"א כברי' ממש אף בלוה עצמו וכמו שנראה להדי' מלשון החוס' כחובות דף ז"ב ע"ב דהביא שיטה זו כשם מ"ר ושם מבואר להדיא דעיקר ההבדל ללא מהני טענת מזויף כ"א כברי' ולא בשמא וכי חקנו רבנן היינו נגד טענת הלוה דקיס לי כברי' דמזויף הוא ולא בטוען שמא הוא או יורשיו יעיי"ש הטיב ומבואר שם להדי' ל"מ אף אם היורשי' טועני' בעלמם • ומה שמבואר בלשון קלח ראשונים הטעם משום מלחא דל"ש לא טענין ליחמי' היינו דאי הו' טענין להו מלחא ללא שכחתי הוי כטענת ברי' לאיבהו וכמו בספק פרעון וכמבואר בש"ך סי' ע"ב ס"ק כ"א ובקל"ה ז"ל וכו' ר"ך ס"ק י"ב • ובה"א"ש כל דברי החוס' • וקרוב בעיני לומר דאף למסקנת החוס' דטוענין ליחמי' מזויף אבל כשטוען עצמו הלוה שמא מזויף מודו ל"מ טענתו וכמבואר בחוס' דכתובות אלא דבדורשי' עדין דטענתונו עבורם כטענת ברי' חשוב ובה עדין צריך להתיישב • ויבואר מזה בתי' לח"מ :

באד ומיהו מזה אין להוכיח דאף ללא טענין להו מזויף טענין להו פרוע וכו' המפורשי' ז"ל טרחו למלוא ג"מ בין טענת מזויף לפרוע כיון דס"מ אין גובין מיתומי' והרב מוהרמ"ל כ"ל"מ לחוך זמנו וחמהו עליו כמבואר בהפ"י והרב בעפני' בעל"מ כ' ד"מ לענין גביית כחובה במונא דמחני' שמוציאה גט שאינו מקויים • וכתיבה בידה דאז לא מצינ' למטען פרוע כ"א מזויף הגט עכ"פ • וגם זה תמוה לכאורה דהא ככה"ג גם ע"י הכתובה לא מצי גבי' בטענת פרוע במינו דמזויף הגט שהרי מינו כזו מצינ' להדי' בש"ס פ' הכותב דף פ"ט ע"א כמה דפר"ך לרב מכחובה ואין עמה גט חוס' מיהו חובה ומשי' הבמ"ע במקום שאין טידי גירושין מינו דיכול לומר לא גרשתיך יכול לומר גרשתיך ונחתי לך כחובה אף ששטר הכתובה יולא מתחת ידה וא"כ כיון שהגט אינו מקויים ומצי לימר מזויף • ושוב מלחמי' בס' נתיבות משפט על מישרים דף רס"ז ע"ב שם הוא דרך בדרכו של הפני' והאוס' דאף הבעל לא הוי מריאן פרוע במינו דמזויף שהרי אף הטענות שוות כיון דאם יטעון לא אר"ה

במשנה כפרסי' ל"ה צריך שליח המביאו וכו' ושלח זה עשאו הבעל שליח נאלכה עכ"ל • ביאור דבריו דכשליח לקנה אצל פני"כ ובפני"ח וכבר ביארו בזה טעמו של דבר רבינו הק"ו ז"ל ושאר מפורשי' ועיין בפני"ז ז"ל ומה שנתקשה לשיטת רס"י ז"ל ולרבה דטעמא משום לשמה ושהוא חששא מדיכא מה חילוק בין שליח לקבלה ולקמן ע"ב בגמרא ד"ה לבטי חרי יבואר בס"ד יישוב קושיטו לזכור ע"ש • ואמנם נראה לכל הטעמים ללא דוקא שעשאו הבעל שליח הולכה דה"מ אם עשאו האשה שליח הבאה דג"כ לא יגבר הגט כ"א כשהב"ד לידה דלוינא דלר"ך לומר בפני"כ ובפני"ח וכדבאר • אלא לרס"י שליחות הבאה לאשה אינו חל כ"א בחזרת שיחות הבעל ונא מנד האשה כמו שבואר ל זמן ר"פ האומר עיי"ש בחידושינו ואין להאריך יותר בזה :

בפריטי ד"ה ואם יש עליו עוררין וכו' שהבעל מערער ואומר מן ו' ואם יעידו עדים עכ"ל או עדים אחריו וכו' • לכאורה לפי מה דנקיט עיני קיום שטרות לפרש אופני הקיום הו' לו לה"י ז"ל לפרש עיד עיני הקיום ע"י כהב' ידם יולא ממקום אחר דתהי' בכל השטרות וממ לא דה"ה בניטין ואולי י"ג דרס"י ז"ל אויל בשיטות רב שריא גאון שהובא בשמ"מ סי' ס"ג ובש"ך שם ס"ג קיום זה בכ"י יולא מנ"א הוא קיום דרבנן ולא סמכ"י עליו במידי דברי קיום מן החורה כגון כהב' ודי דגנה וכה"ג ע"ש בש"ך ובשאר אחרוני' • ולפי שיטת הרמב"ם ז"ל ב"ש מהלכות גירושין דכשהבעל מערער ואומר מזויף גט הב"ה ע"י שליח צריך קיום מן החורה וע' מ"ש בזה לקמן בגמרא ב"ה חד אחי בעל ומערער ופסיל נ"י ד"ל דנס רס"י ז"ל אויל בשיטות ופ"י ז"ל ב"ש עליו עוררין דע"י נתינתוין שהבעל מערער באמת למ"ע קיום זה לכ"י יולא ממקום אחר לאכשורי' הקיום שלר"ך מן החור' • ולכן פרס"י ז"ל בדיוק הקיום 'וקא ע"י עדים גמורי' העדי' התחומי' או עדים אחריו' ונשלוג קיום זכ"י יולא ממקום אחר ודוק' — אלא שלדינא דבר זה אינו י"ג ונ"א קל"ה ס"י מ"י • מה שהביא החוס' פתא ושם בחידושינו לחו"מ יבואר עוד מזה :

בתוס' ד"ה ואם שקלנו כדורס הקשה ר"ח וכו' ואומר' דלפי' ב"ד של א"י וכו' כיון שהוא רחוק מיישוב א"י וגופלג מן הישיבות עכ"ל דף ז' ע"ב בסוגיא :

ורבאורה יש לפקפק בדבריהם דכל סברהם יתכן כן לחלק כג"ל רק למסנהא דמסיק הטעם משום דשכחי מחיבתא וכו' קבועי' • אבל לס"ל בש"ס לקמן דף ג' ע"ב דהטעם משום דאיכא לעולי רגלים משכת שכחי' • ועכ"ל לפי סד"א דמח"ל לא"י ללא שכחי' היינו משום דלא מצינו לעלות לרגל מח"ל • ועיין בחוס' פ"ק דפסחי' דף ד' • ולפ"ו בא"י גופא אף שהוא רחוק מ"מ הרי הם בכלל החיוב לעלות לרגל • כיון שדינס כא"י ממש ולפ"ו קשה טובא איך הוי ניקח ל"י לס"ד טעמא דמביא משכו ז"ל בפני"ח — דהיינו מהחלי שבא"י • וכמו שפירשו החוס' ז"ל דהא שם שכחי' עולי רגלי' כמו בכל א"י • ואין לומר דבס"ד דש"ס באמת הוי מפרשינו המטנה בחלי שבח"ל דוקא אלא שהחוס' כתבו כן לפרש הך דר' אילעי • אבל אינו מוכרח לפרש כן משנחיתו ובה"ד דגמרא באמת לא מצינו לפרוסי הכי מלבד שזה דוחק • גם הך דר' אילעי דרייתא היא • ומפורשת בתוספתא • והו"ל לש"ס לאקשוני' מההיעוד קשה גם על אסקנת הש"ס לקמן ודברי לקמן אהא דמאני משום דשכחי' עולי רגלים פריך תינח בזמן שבהמ"ק קיים בזמן שאין בהמ"ק קיים מאל"ל • ומשי' משום דשכחי' מחיבתא ומדלא קאתר אלא דהוי משמע דהדר ב"י לגמרי משונוי' קמא משמע להדי' דגם סברא קמייחא קיימת עכ"פ בזמן שבהמ"ק קיים דאז ממילא ל"ל בפני"כ מטעם דשכחי' עולי רגלי' • וזה ג"כ מספיק • אלא דעל זמן שאין בהמ"ק קיים הולך לסברא זו דשכחי' מחיבתא • וזה לכאורה מוכרע לפי דרך סוגיות הש"ס דעלמא בל"מ ללא קאמר אלא • ולפ"ו הדרא קו' לדוכסה בזמן שבהמ"ק קיים למה הו' צריך לומר בפני"כ בעכו שכל א"י ודוחק לומר ולחלק בזה • ול"ע קלח להולמו • ועיין בהר"ן באורך בשמעתין — :

בתוס' ד"ה ואם יש עליו עוררין וכו' אבל כ"ז ללא אחי בעל ומערער וכו' דמשי' עיגונא אקילו ב"י רבנן אבל במזמן טענין מזויף וכו' כיונס לשלוג דעת הסוברים ללא טענין מזויף גם ליחומים ולקוחות במזמן וראייחס ממחני' דהכ"א דבא"י אכ"ל בפני"ח וכמבואר בתי' רמב"ן לקמן דף ט' ובר"ן ורשב"א לשם יועמ"ש לקמן שם בסוגי' הג"ל לעבד שהביא ניטו ע"ד רשב"א לשם ובתי' נרשדך

מובהקין שייך החשש לילמא אחי למסמך עליוי לנשחשאל וכדחיישינן בעלמא במזוייף מחוכו וה"ל כזווחה כיון שיטעו לומר שישראלני הן :

ונראה לזקנו לכאורה דברי רבינו מוהרש"א דבאמת קשה החשש בהוא להכא שמא יבואו למימכר עניהם כיון לאנן קיימינן בהך הברא גיטין הבאים ושמותיהן כשמות נכרי' ולאי חוששין להם שמא נכרי' ולכן גופא לא מכשרינן להו עמה כ"א בעידי מסיירה מחשש זה וכיון שאנן חוששין לזה הרי גם ביד האשה כשחזרנו נהביא ראי' שחששא אס תוליא הגט לכשתוליא את הגט הרי גם ה"ל שבאוחו פעם ינטרו לחוס לזה החשש ולא יכירוהו כי היכא לאנן לא מכשרינן ל"י כ"א בע"מ מספק שמא נכריים הם והלא תורה אחת לכלובו וזווחת לומר שחוששין לב"ד טועין . ולמי למ"ש דכל שניכר זיפו כשטר לא שייך אחי למסמך עליו ע"ש — :

ורבן דבריו נכונים בון ההבדל וע"כ עיקר החשש דאחי למימכר באכפיי' בגיטין הניתני' מיד ליד האשה וגזרי' הא אטו הא . אבל מ"ש הרב ז"ל דזו הגזירה תלוי בהך גזירה דלעיל דמובהקים אטו א"מ קשה — :

ואמנם כאשר זכינו לזה נראה לישב דברי רש"י ז"ל בטוב טעם ודעת מה ששינה את טעמו לפרש החתלת האבטי' גם לר"ש והכא במסקנא מפרש כרבינו ע"פ דרכו של רבינו מוהרש"א והיינו למה שגראה מדברי הגאון בעפכ"י ז"ל דבת"ל דרוב ישראלים שמוחיהם כשמות נכריים בגדר רוב הוא כלומר והחשש אינו אלא כמו חשש למיעוטא כמו בני בפי"כ לרבה לטעמא דאין בקיאיין לשמה ולא עדיף מיני' . ולפ"ז למ"ש בריש פירקין לרבה על קושיי' הפנ"ה הז' דחיישינן על לשמה טפי בשל"ה משל"ק ומגט אשה היואל מחיי עמ"ה היינו לפי מדויקא ראוי למיזל בחר רובא ולא לחוש למיעוטא אלא משום סמוך מיעוטא לחזקת א"א הוא דחיישינן לה וסם הבאנו דברי הרשב"א במשמרת הבית שלו שער ראשון שכתב לדין דהיכא דנחשמוקו לבטל החזקה חו לא ליימינן לה לסמוכה למיעוטא ולכן כשכבר הגט ביד האשה או ביד של"ק דיכה לא סמכי' חזקת א"א למיעוט דאמרי' שכבר נסתלקה ע"י העסק . אבל בשליח להולכה שעדיין לא ניתן הגט עדיין החזקה בחזקה ותיישינן לסמוך למיעוט ולא ליתן הגט ע"י"ש היטב . ולפ"ז גם אנו נאמר במ"ש לקיים דברי רבינו המוהרש"א ז"ל דלא חיישי' ללמא אחי למימכר עליוי' כיון דחששא דשמוחיהן כשמות עכו"ם יהי' ניכר וגם כשתל"א מחיי תהי' לריכה לברר חשש זה דבר זה אינו מוכרע בגוואל דרוב שמוחיהן כשמות ישראל ואס נאמר דאכתי חיישי' למיעוט א"ב י"ל דזוקא אנן לריכי' לחוש לה עמה בשעדיין הגט ביד השליח ואז עדיין שייך סמוך מיעוטא לחזקה א"א אבל אח"כ כשכבר יהי' הגט בידה הרי אז כשתרצה להגשא מי ימחה בידה ע"י חשש זה כיון דאז נסתלק חזקת א"א ולא נחוש לשמות הללו ונאמרי ארוב דשמוחיהן כשמות עכו"ם ושפיר שייך חששא דאחי למסמך עליוי' :

ומעתה א"ש דברים הסוגי' נוכל לומר דקאי גם לר"ש והחשש ללמא אחי למימכר עליוי' כיון דשמות שא"מ הם וזוה אין חילוק בין גיטין הבאי' ע"י שליח ולכן חיישינן אף לאיכא ע"מ מאי אמרת הא גם אח"כ תלמוד לב"ד ד"ל דלמ"ד החשש גופי' איכנו חשש בגמור ואיכא רובא דרוב שמוחיהן כשמות עכו"ם אלא עמה שהגט ביד השליח חיישינן למיעוט מיעוט סמוך מיעוטא לחזקת א"א ואחר כך לא ניחוש למיעוט והו"ל חששא דלמא אחי למסמך עליוי' ככל מזוייף . מחזכו — :

אמנם למסקנא למשני החס כדקתני טעמא דרוב וכו' ובא"י אזלינן בהר רובא לגמרי ול"ח לה כלל ובא"י דאיבעי ל"י היינו לזיכא רובא כלל א"כ שוב אין לחלק בחשש זה בין אס הוא ביד שליח או ביד האשה עלמה וממילא גם אח"כ תלמוד לברר כשתרצה להגשא למאי שגא כיון לזיכא רובא רק ספק השהול ולפ"ז אזלד לה חששא דאחי למימכר עליוי' וע"כ לריך לגזירה דלמא אחי למימכר סם במקומו או משום שמי' נכריים דשמוחיהן כשל ישראל וכה"ג וכמ"ל . אף לזיכא חששא בגופי' וע"כ הוא לרבנן דר"ש לא גזר בכה"ג הא אטו הא כיון דמכשר בש"מ ודוק כי הוא ענין נכון :

ע"ב בתוכפות ד"ה בניטי נסים אבל לא בשחרורי עבדים וכו' . בירושלמי הרי שהי' עבדו של קלין וכו' בביאור דברי הירושלמי ופי' המשנה לפירושו כבר נחששו המפורשים כולם וזה לי הרבה שנים שעמתי ח"ל על בירורן של דברים . וביארחי באורך בחשובתי לחלמידי הרב מוהרר"י נ"י ע"ש . ותורף הדברים בהלכה למה שמבואר בסוף הסוגי' :

בפרש"י ד"ה ש"מ מדרבנן דאמרו שהשליח יחפוש השטר לאורך העבד ואע"ג דבעל מהדר ב"י ואינו עוד שליח ותפיסה בעלמא הוא בע"כ עכ"ל . מקדוקו לשונו הך נראה לי דרש"י ז"ל אינו מפרש כפי"הר"ן שנעתיק בסמוך בחוס"ד"ה ש"מ דכוונת הש"ס להשליח נעשה מאילוי שליח קבלה מעם דעבד כמו דעשה החס שליח לחפוש לזכות לחבירו ולחוב לחאריים ע"ש . ולפ"י יהי' ענין התפיסה להכא שליחות וא"כ ליתמי' ניוו כלל דכבר זכה בחורח שליחות לקבלה דא"כ לא הוה לתיקו' לשון חפיסה אלא שהשליח נעשה שליח קבלה וכמ"ש הר"ן

דגוה"כ אף אס אומרים אמת ולכן שפיר גזרינן ללמא אחי למסמך עליוי' דאף שהענין אמת הרי גוה"כ הוא דאין לעשות ע"י עדותם אף אס הוא אמת וכמ"ש לעיל פ"ה דף ע"א ע"ש . אבל היכא שאין העדים פסולים מלד עלמס אלא דחשדינן להו במשקרים ולא מהימינן להו וכיון דנחברר לנו שעדותם אמת מה בכך דהב"ד יעשו ע"פ עדותן דבהיה אינו גוה"כ שלא יועיל אף אס הוא אמת והיא הברא ככונה מאוד למינן וה"ל כזווחה כיון דהדיוטות נמי לא פסלו אלא מחשש שקר והשחא נחברר לנו שהוא אמת על ידי העדים אחרים לא אכפת לן אי אחי למסמך עליוי' גם אח"כ ודוק מאוד ועמ"ש בסמוך — :

והא לא ידעו למקרי לכאורה קשה למה שמבואר בתשובות הרמב"ן הובא בב"י ובש"ע ס' מ"ה בעיף ג' דכאס כהוב כשטר לשון פרטי שאינ' יודעי' לקרוהו וחתם בח"י אף שיש עדים שחתם על שלא קראוהו ושאין מצינ' בו אפ"ה מהחייב בכל מה שכתוב בו ומדמה לי' לדין שליט דאמרי' שהמך על נאמנותו אף אס הוא שקר ולדין המחייב דלבר שאינו חייב והכא נמי מאי קושי' הא עכ"פ מעידים שמכר לו שטר כזה שראוי להחייב בו אס ה"ל אמת דהא מהני דידעו כשטר גמור וממילא מחייב בכל מה שכתוב בו אף שא"י מה כתוב בו כמו בדולחא בח"י הלא גרע שטר זה מכ"י דהא גוזה ב"ח כמו החס רק לז"ל קלא וכמ"ל . ומהני מדין מחייב עלמנו דלבר שאינו חייב ולמ"ד דכוני' כמ"ד דע"מ דכתי וליכא בו ע"פ כשטר כלל וכפי' הרא"ש יש לחלק בין הך דהחס דהכא כיון דסהדי מסוי' ל"י שטר בעדותם בע"פ וכיון דא"י הוה כליחנהו אבל בע"מ כה"ג ל"ע ארך יגרע מכ"י כיון שהוא זיוס לחחוס ובחי' לחוי"מ פלפלו בזה ולידנו לכאן ולכאן וכחברנו סם דממשעבדי י"ל לכ"ע שאין הקול יולא כ"א לבר שאינו קרוב ולמ"ד אין קרובין לא בני כה"ג ממשעבדי מהני תפיסה כמו שבשחמוזן אשה וכה"ג שהרי הלכותות א"י לזהר אס נאמר דע"מ מפקי לקלא אבל מב"ח ל"ע — :

ובאמת בסוגיין י"ל בלא"ה דל"מ כיון דהוא משום מחייב עלמנו דלבר שאינו חייב והו"ל כמו שטר מחנה דל"מ דהדיוטות מדיכא דזוקא בערכאות מהני משום דינא דמלכותא דינא אבל בהדיוטות אף על גב דלא משקרו מכל מקום אין מועיל מלד עלמנו והרי לשיטת רש"י ביארנו דהוא מלד עדות ההדיוטות החחומים עלמס) — :

אלא דלמס"ל בשיטת רש"י בלא"ה קאי' דאף אי יומא דע"מ שא"י מה כתוב בו גריע מחסס ידו כה"ג מ"מ קאי' הכא דהא הכא העדי' יודעי' דאינוהו פרהאי ולמס"ל עיקר השטר הוא על ידו והסהדי בע"פ אינ' כ"א לאמתת הדבר ללא שקרו וא"כ הרי א"ל לידע רק שמכרו להחייב בו וכיון שהוא ודאי א"י לקרות דממשע מפטוא דמלתא וא"כ הרי נחן עלמנו על נאמנותם וחייב עלמנו בכך מיהו לשיטת רש"י ז"ל לדעת הש"ג הובא בש"ך חו"מ ס' מ' דאין יכול לחייב עלמנו דלבר שאינו חייב אף כשטר גמור בלא"ה ליתא להוא דינא וע"כ לריך שידע המחייב דהא עיקר טעמו דהרמב"ן משום מחייב עלמנו דלבר שאין חייב — :

ועוד י"ל לכ"ע לשיטת רש"י דכה"ג הו"ל כמתנה ול"מ מדיכא דהדיוטות אף ללא משקרי דמ"מ דינא מלכותא י"ל דלא שייך כ"א בערכאות אבל בהדיוטות לזיכא דינא דמלכותא דינא או לזיכא קפידא אס לא נעשה כדונייהם וע' בחי' רשב"א לעיל :

ארא דאכתי הסוגי' לריכה ביאור לפרש"י ז"ל כיון דעיקר השטר נגמר ע"י עדים החחומים בו והסהדי הם לאוכותי דאין שקר דימינס א"כ מה בכך ללא ידעו למקרי הא י"ל שזכרי' ענין השטר ע"פ וממילא הענין אמת וע' בש"ך ס' מ"ה שרובה לומר דכדיעבד אף עידי ישראל החחומים בו אס לא ידעו למקרי וכיוונו בע"פ מהני דדיעבד להיות שטר גמור על פיהם . והרב האו"ח נחקה מלקמן דף י"ט ועמ"ש סם יישוב נכון אבל מב"ח וכה"ג לכאן ודאי סני בסהדוהא ע"פ אי עכונוו לשטרא ול"ע :

והא בעינן שיקור מענינו של שטר עמ"ש בזה בחי' לחו"מ ס' מ"ד וכו' ס"ח :

ע"ב בפרש"י מאי לאכשורי בע"מ וכו' כבר הרחיב הדיבור והביאור בזה רבינו הגדול הרשב"א ז"ל ושאר מפורשים ותורף הדברים דרש"י ז"ל דיוק מלשון החשובה לא הכשרנו אלא בלוקוס ולום דממשע דה טעמא הוא ועיקר האיבעי הוא מחשש דאחי למסמך אף בלא ע"מ :

ארא שכולם עמדו בקושיא כמ"ש רש"י ז"ל לקמן דל"ה החס כדקתני טעמא וכו' אבל בא"י שאין רוב שמוחיהן כשמות כותים הלכך מספקינן וכו' אפי' בע"מ ורבנן דמחתינן והא בשמות שאין מובהקין גם ר"ש מודה :

ורבינו מוהרש"א ז"ל כתב דבר חדש דבגיטין הבאי' ע"י שליח לא שייך ללמא אחי למסמך כיון שלא ניתן סם אלא לרבנן דגזירו מובהקין אטו א"מ ה"ה לגזרינן אטו גיטין הניתנין שלא ע"י שליח עכ"ל וסוף דבריו דחוקים במחכ"ת הרמה :

אבר ראש דבריו נראה נכון מאוד דהא עיקר העדות מסירה הוא בנתינת הגט ליד האשה ומה עיינונו במסירת העל ליד השליח אלא שהמפורשים נחקשו מאוד על דבריו שהרי בשמות שאין

ו' ר"ן ז"ל בלשוננו גם מסיום לשונו שכ' ואע"ג דבעל קמהדר זי' ואינו עוד שלוחו ותפיסה בעגמא הוא בע"כ משמע שאינה נידונה כ"א כתפיסה והיינו שלא יוכל לחזור בו עד שיגיע לידו . ועוד מלכ' ואינו עוד שלוחו משמע דבתחלה הי' שליח לזיון ועכשיו נפסק וזא מכח תפיסה ואי איתא הלך מיד ויכל להעשות של"ק דע"כ . וכמ"ס בסמוך לפי"ה הר"ן ז"ל אלא דטובר כפירוש החוס' לנס"ד לא הוי מפרטינן נמחני' כ"א למהני לי' נשנית נתפסו עבור העבד שלא יוכל לחזור בו עד שיוגמר השחרור ממס' . ואף שמדברי רש"י ז"ל הי' מקום לדחוק הגשון ונהעמים בדבריו פי' הר"ן ז"ל . אבל לפי"ה החוס' הרי מוכרחין אנו נפי זה להחפיקה היא רק גענין החזרה ולא לגמור הגט דאל"כ לא הוי לריכי לדחוקי בקושיהם להא לא עלדיק מעבד עלמא שא"י לעבד :

שה בגמרא ואפי' במקום שחב לאחרים וכו' לפי פירוש וכו' מאוד קשה להולמו ולולי דברייהם הקדושים הי' אפ"ל עוד באופן אחר ע"פ מ"ס קל"ת מחברי' ובגמלם הרב מוהרש"ל בחשבוה והפני' נהויה שיטת רש"י ז"ל דבעשאו שליח מהני גם במקום שחב לאחרים ומהני שניחות בקידושין וגירושין אע"ג דחב לאחריני דהא קידושין וגירושין קרי חב לאחריני לענין הולאה . וא"כ י"ל דעכ"פ זכיר' ראוי' ללא ליהני בקידושין וגירושין והי' גענין שחרור כמבואר דהו"ל חובה משום איבור שפחה יעויין בקל"ת ה"ס א' ולקמן בחידושינו ושפיר ר"ה להוכיח דחב לאחרים מהני תפיסה . וזוה הוי א"כ גמי מ"ס ה"ה ראי' לדינו של הרמב"ם מהל' זכיר' דהוי מלי נכות במקום שחב לאחרים ממנה למשני הכא דחן כזכי יעויין שחזקתו עניו דהא הכא אינו חב כלל . אצ"כ למ"ס א"כ דהא החובה לאחריני לא נכחה עדיין דוק מאוד . ובמ"ב א"י"ה יבואר גם לפי שיטת המחברים הג"ל הא לאמרי' בקידושין דף מ"ה ודלמא ארנוני ארזי קמי' — :

שה בגמרא החופס לב"ח בנזקם שחב וכו' למחלוקת ר"א וחכמים וכו' דלמא לא היא ע"כ לא קאמר ר"א לא מיגו דאי בעי מפקר וכו' וע"כ לא קאמר רבנן וכו' . הנה מסובג' זו משמע דכל פלוגתא בעשיר וע' ב"מ דף ט' ע"ב דריב"ל אמר מחלוקת בעשיר לעני וכו' אבל בעני לעני ד"ה זכה לו ור"נ פריך לי' החס ולימא מר מעני לעני מחלוקת ע"ס ול"כ מנ"ל ל"ש"כ כאן דבעשיר פליגי — :

וגראה ליבש בדרך נכון מאוד . דהנה הבעל אה"ז הביא קושי' אחת בשם הראשונים לרובין גמי ניהו דלא קנה העני לשיטת הסוברי' להמגבי' מליאה לחבירו יגא קנה המגבי' . א"כ הרי בלא"ה מחוייבי ליתנה לעני זה מטעם דדר דבמיריה בעלמא קנה מה שרלו קל"ת מפורשים לומר דלא הו"ל כדרך מטעם שאינו ברשותו נע"ג ליתא למ"ס הרא"ש בדלרי' דף ל' גבי ככר זה הקל"ת עיי"ש דמבואר דכל כה"ג דבידו לזכות בה מזל הגבהה הו"ל כאלו הוא ברשותו אמנם קושי' זו לא קשה כ"א למ"ל מעני לעני דבעשיר הרי הוא גופי' לא מלי לנזכי בה וגם אם נאמר להמגבי' בעלמא ג"כ לא קנה כיון שלא כוון לזכות בה ידו אינו קונה לו . וע' בחוס' ב"מ וביאה דף ל"ט ע"ס היטב א"כ הרי אינו נדרו"פ אף לדעת הרא"ש דלכך זה הקל"ת דמהני החס בדלרים היינו עזבה בה וכן העלה ידיו הגאון מוהר"ר זלמן נ"י מרגליות בחשבויותיו והוא פשוט :

ומעתה א"ש ללדין דקיי"ל להמגבי' קני לעלמו למ"ס החוס' בינה דהוא פלוגתא לר"ן ור"ש וע"ס בחידושינו דר"ל לשיטתו דה"ל גמס חלירו אין קונה לו שלא מדעתו עיי"ש היטב . וחוקנו זוה דברי הש"ך בחו"מ הי' ער"ה י"לפ"ו לדין דקיי"ל דקונה שלא מדעתו ע"ס בש"ך ממילא ע"כ מחני' בעשיר שיקט דככה"ג לא שייך דך מלחא דלדך כיון שא"ל לו לזכות בעלמו כיון דהוא עשיר משא"כ החס שפיר פריך לר"נ דליהו ב"ל בביאה דגם המגבי' לא קנה ולדלרי' איך פהוקא לי' למחני' מיירי בעשיר דהא גם בעני לעני נחא דלא הוי נדר כיון ללדי' בלמח המגבי' לא קנה בלי כוונה לקנות ודו"ק — :

ועמשי'ר בחי' ב"מ עוד להקשות לדין אפשר לר"א ס"ל זכה לו מטעם זכין שלא בפניו הא ר"ל ב"ל ב"ב פ"י מי שמח דף קנ"ו זכין לקטן ואין זכין לגדול ע"ס :

ובעיקר קושיה המפורסם ליהני מדין נדר לעני' לק"מ ע"פ פשוטו דע"כ לא מקרי נדר אלא אם נתכוון ליתן משלו וכו"ל כמו דלקה וחייב משום צדק זו לקה או משום אמירה לגבוה לדעת הלכ פוסקים אבל הכא באמירתו הראשונה לא הי' בכלל לקה משלו שהרי העני הוא זוכה בעלמו לא על ידו יעויין בר"ן אהא דככר זו ה"ה עיי"ש היטב וכל כה"ג שלא נתכוון לוותר משלו אינו בכלל נדר ואמירה לגבוה וכמ"ס חוס' ור"ן ז"ל אהא דרשות הגבוה בכסף דלא שייך אמירה לגבוה כיון שבתחלה לא נתכוון לוותר משלו ועיין סם בקידושין פ"ה דף כ"ט ע"ס היטב . והוא למיין לנ"ד ודו"ק כי זה ברור :

ע"ב בגמרא המקלם מעשי עבדו אוהו העבד ליה ואוכל ועושה פחות פחות מש"פ וכו' ע"פכ"י שחזקתה לז"ל שיהי' ליה הא יוכל לעשות פחות פחות משו"פ ומוכר ואוכל עיי"ש שיישבו דחוק קל"ת :

ורענ"ד י"ל ברזוחא טובא שהרי לכאורה איכא לאקשוני איך מהנל מה שפורע במ"י פחות משו"פ דהא אכתי אסור בחזרת חלי שיעור דאסור כמו בעלמא דקיי"ל לחי שיעור אסור מן החזרה משום דחוי לאילטרופי . הן אמחא דלבר זה חלוי במחלוקת הראשונים שהובא במ"ל רפ"ל מהלכות שבועות בנשבע שלא יאכל דשיעורו בכזית אי אסור בח"ש שלעת הרמב"ם ז"ל הובא בר"ן בחידושי' דלא מיתסר בח"ש כ"א בחיבור דמתחמת עלמא דלע"ג דסתם אכילה בשיעור כזית היינו למלקות אבל בפחות מכשיעור ניהו דעוגם ליכא אבל הרי איסורא קא אכיל ולענין איסורא אסור גם בפחות מכשיעור משא"כ בשבועה כיון שהוא אסור ע"ע ונתכוון רק לכזית כסתם אכילה פחות מכזית הרי היתרא הוא לגבי עלמא עיי"ש . ולפ"ז הי"ה הכא כיון דלאו דעתו שהקל"ת בפחות משו"פ הו"ל כמו חסם והיתרא הוא ולא מיתסר נמי משום חלי שיעור . אבל ללעת הר"ן והטעם דלאמרי' חסם וס"ל דאף ע"ג דלעת היתרא הוא אפי"ה אסור דכלל ענין דחוי לאילטרופי לשיעור שלם בכלל איסור ח"ש הוא א"כ ה"ה הכא וזה ברור לדעתם והדרת קושי' לדוכתה — :

אמנם נראה דל"ק לכל השטות ונקדים מ"ס הפרי מגדים להסתפק אי הכוונה דחוי לאילטרופי עוד גם עתה כשיאכל השאר והיינו בכא"פ או דוקא אסור ח"ש . אבל אי לא יוכל להלטרף מהיום והלאה ונא יחול עוד איבור זה כשכבר אכל ח"ש הראשון כמו באמ"ה לחלקו מבחון פטור לכ"ע לא מחסר ח"ש או דהאיסור משום שהי' ראוי להלטרף בפעם קראשון וע' בשאלת אריה הלכות חמץ לסובר בפשיטות ככל הראשון וכן הכרעתי מן הירושלמי וישבתי ע"ס זה קושי' הר"ם במס' ע"בול יום ע' בחשבותי בעה"י באריכות מזה ואכ"מ . ולפ"ז יחיל היטב . דהנה לקמן דף מ' ע"ב בהא דאמר רבא הקל"ת חמץ ושחרור מפקיטין מידי שיעבוד שפירש"י ע"ס דוקא קדושת הגוף ול"ל קדושת למים הקרוי סם החוס' טעמו של דבר למ"ס קדושת הגוף מלדושת למים דממנ"פ אי אליס השיעבוד שלא יחול ההקדש משום דכי יקדים את ביתו קודם מה ביתו ברשותו וכו' א"כ שיעבוד הגוף נמי ואי בידו להקדים קדושת למים נמי יפקיע . ותרלו דהטעם דהשיעבוד בתחלתו לא יוכל להפקיע כמו ההקדש משום דכ"ח מאכל ובהבא גובה ואל"כ עד שעת הגוביינא כבר חל אלא דבשעת הגוביינא פקע וקדושת למים פקע אבל קדושת הגוף כיון דחיינה חו לא פקעה ע"ס היטב הסברתי טעמו של דבר . ולפ"ו עכ"פ הא ודאי דבשעת גוביינא מאכל' ולהבא דפקע כת הקדש בקדושת למים ומכ"ס דמעבד שלא יחול ההקדש עוד משעת גוביינא הב"ח על חובו . ולפ"ו א"ש לכיון שכבר ליה מיד אחר שנגמר פחות מש"פ הרי בלמח עדיין לא חל ההקדש גם עתה רק שאסור לו משום חלי שיעור ומשום דחוי לאילטרופי אכן אמרינן בהיפוך דלעת יגבה בעל חובו כיון דבא עת הגוביינא והרי החלי שיעור לא עלדיק מא"ס כבר הוא הקל"ת ללדין לפקוע מן הגוביינא ואליך ומכ"ס שלא יוכל לחול עוד בשום אופן וממ לא לא יהי' חוי לאילטרופי לעוד פחות משו"פ אחר דו"ק מאוד בזה — :

דף יג ע"א בגמרא מאי איריא ליבורין אפי' אין ליבורין נמי דהא קו"ל דברי ש"מ ככחובין ומסורין ינהו . לכאורה הוא שפת יתר בגמרת ה"ס דהא קו"ל דהא מינה ובה איכא לאקשוני דהא ליבורין גופא ע"כ מטעם דברי ש"מ דאל"כ במאי קנה לי' ואפשר לומר דכ"ל דחכמים לא תקנו כ"א בפקדון שהוא בעין ובר קנין הוא כמו למ"ד מטעם שפקדון דוקא וכמו שכתבתי לזו לבאר לקמן בפרש"י ד"ה מ"ע במלוה קנה עיי"ש היטב . והל"ל דה"ה במחנה שכ"מ אבל במידי ליתוי' בעין כגון מלוה לא תקינו ולכן מייתי הך דלדברי ש"מ ככחובין ומסורין לאתאמרא בש"ס דכ"ז גם לענין שטרות אף דמדינא בעי כתיבה ומסירה וגרע כח קנינו טובא דהא לרוב הפוסקי' ליתוי' בר הקנאה מלאורייתא בכל ענין — :

אמנם בלימוד הישיבה הרחבתי הדברים ע"ל אחר והוא דהנה למה דאיתא לקען דף ט"ו בסוגי' דהולך כזכי דכ"מ אמרי' דהולך כזכי וכן פסקו הפוסקים בחו"מ סי' קכ"ה ושם נחלקו האחרונים הרב האו"ח וקל"ת ח"א לין זה בכל ש"מ או דוקא בש"מ המלוה מחמת מינה או במחנה כפולה לדבריו ככחובין ומסורין . והרב בעל קל"ת הכריע דדינו שזה וכל ש"מ דלדבריו קיימין משום דחששו לטירוף דעתו בזה הוא ג"כ שלנו מחמת טירף דעתו לדון לשון הולך כזכי וכמו לקמן בכחבו ותנו דלמליגן דעתו דלמחנה גמור קמכווין עיי"ש שהוכיח כן מש"ס דכ"ז וגרתי' דבריו . וגם ממקומו הוא מוכרע דאל"כ לא הוי פריך הכא מאי אירי' ליבורין אפי' אין ליבורין נמי למ"ס לעיל דהא דלא מוקי כפשוטי' דמיירי דלמח חן וכן כזכי ובגט שחרור ל"מ לשיטת הרי"ף דלא חייב עד דמעט לידו' וכחבנו דלשיטת האומרי' דבמחנה ל"א חן כזכי ובשחרור דלמרי' חן כזכי היינו משום דהו"ל כמו חוב משום דעבד לי' כיוח נפשי' כמ"ס חוס' לעיל א"ש דכסיפא לא שייכא חן כזכי עיי"ש :

ורפ"ז אכתי מאי פריך למחן דמוקי לה בש"מ דהא י"ל דליהו מוקי לה במחנה במקלח ובסין מלוה מחמת מינה אלא דחן לדי' כזכי וכמו לדין דהולך אע"כ כדברי בעל קל"ת דככה"ג דל"א למחנתו קיימת מטעם דברי ש"מ דדידי' לא אמרי' נמי הילך וכן כזכי כמו

כמו דבריה וזה פשוט והנה באמת למה שמבואר שם בחידושינו דף ס"ו
 בשם הרשב"א אהא דקאמר סג גיטו כמתנתו ומה גיטו אף ע"ג ללא
 פירש כיון דקאמר כתבו אף ללא אמר חנו אף מתנתו כיון דלא חנו אש"ג
 לנא קנו מיניי' והקשה הוא ז"ל ללא דמי דהתם הוא רק אומדן דלעתי'
 שכוונתו הי' ציווי ליתן אבל שיעיל בלא קנין המספיק מה בכך לאמדין
 לעתי' מ"מ כיון שלא עשה קנין המושל ל"מ (ועמ"ש בחי' לחו"מ
 רבי' ג"ט ולקמן ר"פ הגיזקין ודו"ק) וכאב לחרץ דבאמת אינו מדינה
 שגדון על דברים שנלבו אלא שתקחו"ל שתיקנו בש"מ לנהני מאוס
 טירוף דעתו • ולפ"ז בכל ענינים שחששו חז"ל עליו לתקן דיבורו כמו
 בש"מ משתמא תקנו נמי דק דיקנה דיבורו כיון שחשבוהו למבזה
 ונטיף דעתו כמו על ש"מ ולכן לבתר תקנתא מלמין הנהו ענינים
 להדלי כמו דחששו לתקנה היולא ליהרג אף שלא אמר חנו כאלו אמר
 חנו אלמא דחז"ל השוה אותו לבהלה דמסוכן הי"ה לתקנו נמי בו תקנתא
 דיקנה בלא קנין כמו ש"מ בדברים בעלמא זה חורף הדברים שם •
 ולפ"ז באמת הענינים עצמם אומדן הלשון שיעיל כאלו אמר לשון מתקן
 ושיקנה בלא קנין אינם מוכרעים זה מזה שאפשר שיקובל לשון כחבו
 כחנו וכן שאר לשונות כמו האלך בכ"ד כופי' ומ"מ דיבור שיקנה קנין
 לא ליהי' וכקושיי' הרשב"א ז"ל • ולפ"ז אף בתי' שאין דבריו קיימים הי'
 אפשר דמהני הולך כזפי ודלא כהכרעת הקלה"ח • אמנם ז"ל דבאמת
 אם לא היו מתקנים בשום ש"מ שיהיו דבריו ככחובין ומסורין מ"מ הי'
 לין זה לאומדנא קיים כיון שא"ל להוסיף קנין חדש כ"א אומדן הלשון
 אבל לבתר דיעי' לכל חולה מטורף וזהו תקנו בו לין דלבריו ככחובין
 ומסורין ואם ראינו יולא מכללו איזה ש"מ דבי' לא תקנו חז"ל דק
 תקנתא ע"כ שלא דימיהו כלל לדין ש"מ • ולכן ממילא שלא חששו לתקן
 לשונות ממה שאמרו וזה לבתר תקנתא"ל אבל אם לא הי' תקנתא"ל לדברי
 ס"מ וכו' אף בחולי מטורף מ"מ הי' לין זה קיים לעכ"פ בחולי בהול
 ביותר דמתקנין לשונות וכוה א"ש היטב ומלוייק לשון הגמרא לאי לאן
 דקיי"ר בעלמא דברי' ש"מ כו' מאלן לא היו מוכח מידי והיו אמרינן
 דמא"ה לא אמרי' בש"מ דלבריו ככחובין אף שהוא מסוכן ומלוה מחמת
 מיתה מ"מ לא רלו חז"ל לתקן קנין חדש אשר לא נעשה וממילא עכ"פ
 במסוכן כזה מהני כחבו כתנו וה"ה הולך כזפי והיו א"ש בליבורין דקני
 משום דתן לדי' כזפי ומיירי בש"מ גמור ומלוה מחמת מיתה ובאין
 ליבורין לא קנה כיון ללא היו קנין האספיק לכך קאמר והא קיי"ל דברי
 ש"מ ככחובין וכו' וא"כ ממילא אי בש"מ כזה איירי א"ל ליבורין ואי
 צנונא דלבריו אין כחובין ומסורין ולא עשו ב' דק תקנה כי לא חשבוהו
 למסוכן א"כ גם בהולך לדי' לאו כזפי ודו"ק כי זה דבר נכון ומתוקן
 דביאור הסוגיא והיינו לשיטת הסבורי' דתן לאו כזפי במתנה וע"פ שיטת
 הרי"ף ז"ל ועמ"ש"ל בסוף פירקין ש"מ מקום לפקוק ע"פ דברים אלה
 על סוגיא' להחם ע"ש היטב :

בגמרא אר"י לעולם דבריה וכלר"ה אמר רב הרב בעל פני'
 נתקשה לא"כ ליתני במתניתין מחיים ללא יחזיר וממילא

שמעינן דיתנו לאח"מ דא"ל ללא תקנו נגד יורשים דק תקלה דמה בכך
 הא כבר זכה בו מחיים ע"ש שכתב לחרץ לשיטת הפוסקים דבמעמ"ש
 מהני מחילה א"כ חזקין ללא אלימא תקנתא א' כ"ז ללא מטי לדי' •
 ועליון ברשותי' קאי למחילה וסד"א הי"ה לשמח פקע הזכות וישב בזה
 קושיי' הנ"ל ללוקמי בתן כזפי עיי"ש • וישבו דחוק ואין נראה דהא ודאי
 למ"ד במעמ"ש קנה בפקדון לוקח ל"מ מחילה לכ"ע וכן מלאתי להדי'
 בחי' רשב"א בביטין וע' בס' תיקון הופרי' על העיטור ז"ל שהאריך
 בזה והעלה כן בפשיטות • ובפרט למ"ש הרב בעלמו לקמן דטעמא דתן
 כזפי בפקדון משום הולך כזפי וכ"פ להדי' בחי' הר"ן ז"ל • ולפ"ז ודאי
 זוכה בחייו ממם בחורת זכו' :

א"ה דבלא"ה י"ל דאם נאמר דטעמא דמעמ"ש בפקדון לוקח הוא
 משום תן כזפי וע"ד הר"ן ז"ל דשפיר אינטרין לאשמועינן

ליחנן לאח"מ דאי לא היו חני אלא שלא יחזור בו סד"א דלפ"ה לא יחנן
 לאח"מ והיינו לשיטת הרי"ף והרמב"ם לס"ל בתן כזפי בשחרור בעי
 ליתמי לדי' ממם ולא נגמר עד שאל לידו (והא ללא מוקי מתניתין
 לשיטתם בתן כזפי כבר כתב למעלה וישבו הדברים לשיטת הסבורים
 דבמתנה לא"ח תן כזפי ע"ש) ולפ"ז אף דבאמת במזמן מודו ללא בעי
 מטי לדי' וכדמוכח לקמן ספ"ק ועיין בקלה"ח ס' ק"ה ומש"ל וס'
 בחידושינו טעם הדברים • אבל עכ"פ יהי' אידן שיהי' הרי אינטרין
 לאשמועינן לדין מזמן חלוק מהך ללעיל בגט שחרור להכא אי מהני
 שחרור תן כזפי להיינו במעמ"ש בפקדון לזכה בו מיד וא"ל להגיע ליד
 כלל ואין דינו כמו בשחרור ולכן נקט דינו דיתנו לאח"מ דבאשמועינן
 לה והבן :

ובזה מיושב לנכון קושיית החוס' דמ"ד למעמ"ש בין במלוה בין
 בפקדון אכתי לוקמה במעמ"ש ואפי' אין ליבורין ד"ל כיון
 לדידי' מעמ"ש אף במלוה א"כ הרי שוב הו"ל למיקט דינו מחיים ללא
 יחזור וממילא יחננו לאח"מ דהא כבר זכה הלה בחולת תקנתא
 למעמ"ש דהא לדידי' ע"כ לא חלי' כלל בסברא דתן כזפי דהא אף
 במלוה לא ללא שייך ה"מ קנה וממילא לאין שום טעם לחלק ודו"ק :

בתוס' ד"ה האומר חנו גט וכו' וכונן שאינו מוסרו מיד ליד וכו'
 עיין באו"מ ובקלה"ח כס"י קב"ה אי בש"מ מהני כה"ג
 ועמ"ש שם לגון על דבריהם :

בא"ד ואי גרסינן תן גט זה וכו' ואשמועי לאף ע"פ שהגט בעין
 בשעה שעושהו שליח ושהוחזק כ"כ מחיים וכו' מדקדוק
 לשונם נראה להרבותא אם הוא בעין בשעה שעושהו שליח אבל אם לא
 הי' בעין בשעה שעושהו שליח אע"ג שכתב מחיים והגיע ליד השליח
 מחיים אפ"ה לא היו לך רבותא נומר שהוחזק שיתחמו מחיים והלכך
 לריך טעם וסברא • אמנם המעיין בלבריו בחי' לחו"מ הי' ל"ע כ"ב
 בההוא דכתבו וחזו ותקירתינו שעמדנו סם לאידן חילי שליחות הגט
 לנתינתו קודם שכתב לדעת הסבורים ללא מהני שליחות דלש"ל
 והשטר קודם שכתב מקרי לשכ"ג כמבואר בטוח"מ ס' רמ"ג סט"ו
 ע"ש • וכתבנו סם דבגט השליחות על הגוף השניח שיהי' כגופו לקיים
 קרא כדכתיב והן צידה ואינו חנ על שטר זה ממם כ"א על הגוף שא"ל
 בעולם ע"ש באר"י וטעמ"ל בגמרא בזה • ולפ"ז בלבר זה דנתינות
 על הגוף אין חנוק בין קודם כתיבה או לאחר כתיבה כנומר אף שלא
 נכתב כלל מחיים הרי חל השליחות על הגוף ואם זה פשוט לנתינתו
 ד"מ ולא קרי התחיל השליחות מחיים א"כ הי"ה חס נכתוב מחיים א"ר
 שמינהו לשליח כיון דג"כ כאן אין שליחות על הגט עצמו כ"א על גופו
 ואי לא יחנן לאח"מ בההוא לשלא נכתב כנן מחיים כדשמעין זה בברי'
 דכתיב הי"ה שכתב מחיים אחר שמינהו השליחות ולכן ע"כ הרב והא
 באם חילי שליחות האדון והבעל על גבי עצמו אפ"ה דזה לא שמעינן
 מאם לא היו כחוב כלל בגט מחיים • ולכך הולירה המגשה נומר באם
 כבר נכתב הגט בשעת מינוי השליחות ללא היו לשכ"ל וחינו השליחות
 על גט הכתוב דלפ"ה לא יחנן לאח"מ דהא לא שמעינן עדין בשום
 דוכתא ודו"ק • ומלשון הרב מוהר"ש"ל וקצת מפורשים משמע דלונת
 החוס' דבשכתב הגט קודם סד"א דזוכה השניח מיד משום דזכות הוא
 ודוקא בשחרור ולא באש"מ אבל משמעות דבריהם כיון שהוחזק מחיים
 לא יגמרו לאח"מ משמע ללא הלקא דעחד פ"א שיעיל הנתינה גם
 לאח"מ מחמת ההתחלה אבז גמר ודאי בעינן ולא בהורת זכיי' ממם
 והללע"ג כדכתיב ועמ"ש בגמרא :

בתוס' ל"ה והא לא נשך חימא מאי פריך והא קיי"ל מלוה לקד"ה
 המרדכי ב"ב כתב לחרץ קושיי' החוספות למאוס מלוה
 לקד"ה אינונן קנין ואם קלמו היורשים ונחננו ומכרו מה שעשו עשוי וכן
 לא מוקי ל'י בכהי דמשמע ליתנו לאח"מ היינו בחיוב גמור ובחפץ כה"ג
 מוליא מיד הנקוחות וכבר כתבתי לקמן סוף פירקין דסוגיא' דשמעתין
 להחם לא משמע הכי ע"ש ומלאתי אכ"כ להרב המובהק בעג
 ב"מ מח"א ז"ל שטעמ' בזה :

ורפ"ז י"ל דהחוס' לא בגי לרו בשינוי' דהמרדכי דס"ל דמלוה
 לקד"ה הוא קנין גמור וכפשיטת לשון הסוגיא נקמן :

א"ה דלפ"ז נא ח"ש מה שחלנו בסמוך ללא מזו לאוקמי הכי דא"כ
 אפי' אין ליבורין נמי ומנא ליה הא כיון דמלוה לקד"ה הוא
 קנין א"כ פשיטא דראוי ללא ליהני כ"א במילי דבר קנין הו"ל שהרי
 במעמ"ש דהוא תקנתא"ל שקיל וטרי טובא אי מהני במלוה וה"ט דגט
 לחז"ל לא תקנו קנין חדש כ"א במילי דליתני' דר קנין ע"ש בפרש"י
 ל"ה מ"ט ובחידושינו סם ומ"ד דמוקי לה דבריה הכא י"ל לאמת דנא
 קני כ"א בפקדון ומהיכי תיתי יהי' זה דבר חדש במלקד"ה דאינו אכא
 לחס"ח להקוני' במלוה ג"כ ובמתנה שכ"מ ה"ט שאל הטרורף דעתו אבז
 במלקד"ה דליתני' אפי' דבריה לא אלים מכל קניני דייבין ללא תיקנהו
 כ"א דבעינן ואכתי סדרא קושי' תוס' לזכחה :

ע"ב בפרש"י ד"ה הא לא אמר חנו וכו' מדלא קהני האומר
 כתבו גט זה וכו' • ללאורה מה דנקיט רש"י
 לשון כתבו גט זה אין לו ביאור לאידן זה שייך בכתבו והחוס' לעיג דב"ה
 האומר תן וכו' מזה הוכיחו ללא גרסינן תן גט זה דלג"כ לא היו פריך
 מידי דהא בכתבו לא שייך דק רבותא דזה • ונראה דרש"י ז"ל לשיטתו
 לגרים זה אבל לרוחב דעתו לא ירדנו ללאורה במה יתוקן הלשון זה
 בכתבו — :

וגרע"ד ככונת רש"י ז"ל ע"פ דבריו בעל קפה"ח שכתב לישיב
 קושיית החוס' שהקשו לשמעתינן דלמא אשמועינן לאין
 כופין משום מלוה לקד"ה וכחז דנמאן דגרים זה בלא"ה לא שייך מלוה
 לקד"ה כיון שלא ליה ליתן רק גט זה ולכן מלוה לקד"ה אינו אלא אם
 יכולים לקיים דבריו להיינו בשחרור אבל אם אמר ליורשים חנו גט זה
 והרי בגט זה א"א לשחררו לאין גט לאח"מ ושיכתבו גט אחר וישחררוהו
 זה אינו בכלל ציווי וע' בר"ן בשמעתינן משא"כ אי היו אמר חנו סקס
 הרי היו שייך לקיים דה"מ בגט אחר :

ונראה דרש"י ז"ל מפרש למתניתין ע"ד"ז דמסו"ה אין כופין
 היורשי' לשחררו וסובר עוד לאי היו מיירי בש"מ דכתבו
 לדי' היו לחנו הוי שייך נמי מלוה לקד"ה אלא ל'י"ג דמיירי בידה להם
 גט אחד שיכתבוהו (והנה באמת בנפסל הגט אמרינן לקמן ליכולים
 לכתוב וליתן אחר אבל בשליח שהולך גט ונפסל אמרינן לא"י לכתוב
 אחר שהבעל לא עשאו שליח רק על גט זה ע"ש בס"ס הי"כ ומש"ש
 טעמו של דבר • ולפ"ז י"ל דגט בכתבו שייך זה כנומר שלא יוכל לכתוב
 אחר ולהעשות שליח כ"א ליתן גט זה דוקא וממילא לא"י לקיים עוד
 שליחותו ואף ע"ג דעדיין לא נכתב הגט מ"מ ייתדוהו לנתינת הגט או
 שלא יהי' להם רשות ליתן אחר כשיופסל וכה"ג ועכ"פ שייך לשון זה
 קודם כתיבה נמי לעינן שלא יחננו ויכתבו אחר זה נלע"ג ד בכונת רש"י
 ל'י

ז"ל (ואף דבירושלמי משמע דכחבו לכ"ע אין כופין הירוסים לשחרר אפטר דה ינו למ"ד דכחבו לא הוי כחבו או דבריא - אבל בש"מ דכחבו ד"י כחבו י"ל דשיך מלוה לקד"ה כמו דכחבו ודוק) ומ"ש הרב בעל הל"ח דלשון רש"י אינו מוכן לשון יחד להסגייר א"ו ליוק כלל דמ"מ שיך זה שאל יכחבו רק אחד וכדרכו ביישוב קושיי' החוב' דכחו וכדי שופקע כח מלוה נקד"ה - אמת' דל"ד למנוה כיון דאחי ליה בחרת ק דושי' - אמנח כ"ו במשעבד עלמנו למי שכבר בעולם בשעת הלוואה לאו חייב גס לחחר שלשים יום מטעם דהו"ל כמו התקדשי לחחר שלשי' והיינו גס חליבא דשמואל דס"ל בבכור אין בנו פדוי משום דאין בידו כפדוח עתה אבל הכא הרי בידו להשעבד אליו מהיום ודמי שפיר לק דושי' משא"כ אם אינו בעולם הרי הוא ענין דומה ממש לבכור דל"מ לחחר שלשים יום לשמואל דקיי"ל כוונתי' לשיטת רוב הפוסקים כיון דגם הכא א"י להשעבד מעכשיו והו"ל ע"כ כמלוה ע"ש הי"ט - ונפ"ו דלא מהני לחחר שלשים יום חו לא מהני אף אם משעבד לו מעכשיו אף דכה"ג לא שיך טעם הנ"ל דהוי כמלוה דהא רובה שיתול עתה כשהסדף בעין מ"מ לא מהני מטעם אין ברירה כיון דלא שיך טעמא דהרשב"א ז"ל שכתבנו בשמו כיון דיוכל לחול עכ"פ להבא דזה אינו כאן לא חייב עתה חו לא חייב לעולם משום טעמא דמנוה וממילא לא"ט טובא קושיות הש"ס דלא לא מעתה הקנה לנולדים וכו' דאף אי משעבד דלשלב"ל מ"מ למ"מ משום דאין ברירה ודוק הי"ט - אבל לר"מ לאדם מקנה לשלב"ל הרי הקנין שנעשה עכשיו מספיק שיקנה דבאול לעולם והכרחי אז עדיין בעין וגם אם מהנהו מעכשיו לא נגרע כחו מהמת א"כ כיון דמני לחול דבאול לעולם ע"י הכסף שהי' בשעה מעשה בעין (וע' הי"ט בזה בחשובותי לדן אשה שנשחטית ובקידושן דק"ס ג' בה"ס וראשונים בענין לכשאתך הרי את קנייך מעכשיו עיי"ש הי"ט ובחידושינו לשם ודוק מאוד ועדיין ז"ע בזה) משא"כ לדין לא"ה מקנה דשלב"ל וכן דלשלב"ל אף למ"ד לכשאתך קנה מבואר בחו"מ סימן ר"י דעכ"פ לריך שהי' קנין הנוספיק כשיבוא לעולם דהיינו ע"י שטר והשטר בעולם עיי"ש בסמ"ע - ולפ"ו אף בכסף אינו קונה כ"א בזמן הנ"ל וא"ו כבר נעשה מלוה ודוק מאוד וע"ש הי"ט -

ועיין בחי' הרמב"ן בב"ב ע"ט דאף מ"ד לכשאתך קנה היינו בעובר דוקא דלא הוי כ"כ דבר שבב"ל אלא דל"ז לז"י אבל קודם שנשעבד ל"מ אף בעובר ע"ש (ונ"ע על קצת אחרונים שפלטו בזה דדיון עובר ולא הראו מקום לדברי הרמב"ן הנ"ל) וא"כ עכ"פ פריך הש"ס הקנה לנולדים שנהעברו וזו"ל וא"כ ובלא"ה ל"ק קושי' הפנ"י ז"ל נדדן ועדיין ז"ע -

ע"ב בחוס' ד"ה הנהו לפלוגי וכו' אור"ח דאף ע"ג וכו' וחזר ומחננו מחול מחר חו כחן במעמ"ס א"י למחול וכו' ע"ב ברא"ש שהבביר טעמם דהא דלמחול חו"מ כ"כ לתקנתו במעמ"ס טפי משאר מחר שטר' היינו משום כיון דעיקר תקנת מעמ"ס הוא רק משום ההגת השוק שפעמיים שקונה דבר בשוק ואין לו מעות לפרוע וכוון להחזיקו שטר' וממחרו במעמ"ס וא"כ הוי יכול למחול לא סמכה דמח"ל המוכר עיי"ש - ובאמת בחי' לחו"מ סי' ס"ו ההשקיה לשאל ע"ב טעם זה דהיינו דהא דהקינו מעמ"ס בכל מחר ומתנה שאינו מחמת גוב לא הוי' והא כל כה"ג שאינו מחמת חוב ליכא תקנת השוק ולמה ייטיב דזה אינו דכיון שהוכרחו לתקן תקנה זו למעמ"ס בנותן וממחה עובר חוב דו לא פנוג חו"מ בתקנתם דא"י לתקן לחלפין שיעיל רק במוכר' זו וע"כ מועיב בכ"מ וההשקיהו לתקן גמור שיעיל כשיהי' במעמ"ס כקנין גמור ומספיק אבל אחי קשה למה העדיפו וחזר דמעמ"ס מקנין כתיבה ומתי' כה"ג ע"פ הדיון שאר זכות המוכר למחול מאי אמרת דא"כ לא הוי' תקנת השוק ללא סמכה דעתי' דהבע"ח להביל בחובו ז"ל דהא כנ כה"ג שהוא עיקר תקנת השוק דהיינו שימחה אהו בחובו ששוקה מהורה - נבא"ה לא יוכל למחול כיון שע"כ עשה קנין המספיק בסחורה ההוא דאל"כ הא אין קנין במלוה וכן במעמ"ס נחוד במטלטלין א"כ טוב בלא"ה לא יועיל המחילה לפמ"ס הרא"ש והטור גופי' דכל דמשעבד מדר"כ א"י למחול והרי משעבד הוא מדר"כ - וא"כ הרי סמכה דעתי' ובעלמא כשממחה שלא בחורת חוב יושאר י"ל דינו דמהני מחילה דבהא ליכא תקנת השוק ולא איכפת לן בהכי ובשגמא למ"ש הש"ך סי' פ"ו לישב קושיית הראשונים ז"ל בהך דהחובל שנתהשו לשיטה זו דבשיעבוד דר' נחן א"י למחול דא"כ הקשי באשה שחבלה חובו לנחבל גופי' לאו לא שיך חו' הש"ס דכל לגבי בעלה מחנה דהא משעבד הבעל מדר"כ וכחז הוא ז"ל דכשחחן לו בחורה זביא ע"ב חובה יופקע כח שיעבוד דר"כ ולא יהי' דינו דנחבל כ"א כלוקח שטר' דעלמא ויועיל המחילה א"ש גס כאן ע"ד ז' עלמנו דעכ"פ המוכר נא סמכה דעתי' לקבל בפרעון חובו ממש שאז יופקע כחו מחורת שיעבוד דר"כ ויועיל המחילה לכך הורכרו לתקן שכל שיתק במעמ"ס לא מני המוכר למחול - אבל לשיטת כל הראשונים' לא נחזו לחירולו של הש"ך וישבו דהך דפ' החובל בדרך אחר משום דבכחובה לא שיך דר"כ - ולפ"ו בשאר חובות כל כה"ג מוכר לבע"ח הוי דינו כשיעבודא דר"כ דהרא קושי' לדוכתה והרא"ש ז"ל בעלמנו מן הסודרים דא"י למחול בשיעבוד דר"כ ע"ש - וס' כחבנו לי"ש ד"ל שמו' ימבור לו השט"ח טרם יעשה קנין המספיק וע"ש כי עדיין הדבר לחוק קצת ועמ"ס עוד בחי' סי' קכ"ו ע"ד הש"ך ע"ש באור' :

בא"ד וכן בספ"ק דב"מ גבי מלא שובר כו' ומשני ש"מ איתא לדמחול וכו' ואכתי ניחוש דלמא זבנה במעמ"ס וכו' - בחידושינו לשם כתבנו לי"ש קושיית החוס' ע"ד פלפול והוא דלכאורה הקשיתי שם קו' עלומה על גוף קושיות הגמרא דניחוש דלמא זבינתה לכחובתה בט"ה וכו' דלמ"ש החוס' שם בדק"כ ע"א דעיקר התשם שמכרה בעודה נשואה ועכשיו היא גרושה דאל"כ לא תריות מידי (דהא לריכה להחזיר הדמיוס) ע"ש הי"ט - והנה למ"ש הא"י איהא דמשני אב"י עבחו"ל דמייירי בשובר שמוכת מתוך השובר שאינו פרעון ממש אלא שמקנהו בתורת קנין במחילה או במתנה ע"ש חזו"ן דעיקר פירש הברייחא דמלא שובר ע"ד ז' להמסקנא - א"כ לפ"ו הרי גוף קושיות הגמרא ג"כ לא קשי' ולא מידי לפי שיטת הרמב"ם שהובא בב"ש א"ע סי' ס"ו דל"מ גס כתיבת התקבלתי בעודה נשואה והרב ז"ש שם כתב דהך דפ' החובל ע"כ מתוך הרמב"ם כמ"ש חוס' בב"ק דף פ"ט ע"א דהכוונה שיגרסנה ותמחול ותחזור ותכשא לו ע"ש - ולפ"ו לכאורה לא הוי פריך הש"ס וניחוש וכו' והא ע"כ אי מכרה הכחובה לאחרים הרי היתה אז נשואה ואם הכינה אז השובר והבעל יאמר שאז נכחה לו הרי לא יועיל לו השובר כלל לגרע כח הלקוחות דיטענו שאז לא הוי' מהני מחילתה דעדיין נשואה היתה ול"מ אפי' כתיבת התקבלתי :

ואמנם קושיי' הנ"ל יש לישבה עפ"מ"ש בחי' לפ' החובל לי"ש קושיית החוס' בדרך אחר דהא שיקסו דהא אפי' כתיבת התקבלתי ל"מ לחל לי"שגא ומאי משני כל לגבי בעלה ודאי מחלה וכחבנו ד"ל הקושי' בטוב טעם ודעת דהנה למ"ש הראשונים' כו"מ ל"מ בשטרי ראי' - וכבר נתקשו דא"כ ארך שטר' נקנה בכו"מ למ"ד ע"ד הרי עיקר השיעבוד ע"י מעות ההלוואה והשטר רק לראוי' וע' בטור הוי' ס"ו והרב בעל קנה"ח ז"ל כ' לי"ש דו"ל כיון דכה"ג בשטר' אף אם לא הוי' חייב כלל וכל להחייב ע"י שטר' בשכחוב דו דרך הלוואה אפי' לויחי מנך וכו' ומנהי נ"י וכל כה"ג ודאי דיקנה בכו"מ דהא עיקר השיעבוד רק ע"י השטר שהרי באמת לא הוי' כאן הלוואה וע"ש בש"ך ממילא ה"ה אם לוח באמת ממנו נא גרע דמ"מ יש בשטר' חוב קדש גס מלך השטר כאנו לא לוח ממנו - וזה החיוב חדש שפיר יקנה בכו"מ וע"ש בבבאורינו לח"מ שחוקנו דבריו וכחבנו שם דכל תקירה זו שייכא ג"כ במכירת שטר' כחוב' בכו"מ דהא ודאי לכאונ' שטר' ראי' הוי' שהרי עיקר הכחובה הקנו חו"ל לז"י לבחולה ולחלמנה ככל חד כדניני' עובר עיקר נשואיהם והשטר אינו לראוי' אלא דל"ל נמי ע"ד כיון דכחב לה כחובה והרי גס אי לא תקינו חו"ל הכחובה יהי' משעבד בשטר זה מלך חוב ע"מנו חדש שהרי חובות נחב מדעתו ודינה ככחובה א"כ עכ"פ איכא בשטר הכחובה גס הך חוב דבעל עלמנו (ובזה פרשנו שם הי"ט דברי הרב"י בסו"ט ז"ל בח"מ וכלקנו שם השגת האו"ה ע"ש הי"ט ואכ"מ) וי"ג דזה החיוב חדש תיהי' שפיר בכלל נכירה ע"י כו"מ וכעין סברת הרב בעג קנה"ח בשטר' ודוק - ובזה ישבנו שם ברווחא קושיות ההוספות בב"ק דהתם שפיר קאמר הש"ס דכל לגבי בעלה ודאי מחלה ויפסיד הלווקח מקחו מאי אמרת דבסוף בימה א"י למחול דיהי' בעילת זכות דו"א לאכתי לא יזכה הלווקח במקחו ממנה דהא כיון דכלל חובות שבעולם מהני מחילה - וכן בחוספות כחובה שנותן לה הבעל ככולם מהני מחילה אלא דגוף מנה ומאזים ל"מ מחילה דלממה רבנן לתקנתם בגוף תקנת הכחובה ג"ה הועיל מחילה בשום אופן ושבעילתו ב"ו - א"כ אין זה מלך השטר שכתב הבעל כ"א מלך עיקר זכות נשואין להבעל - ובזה הזכות הרי לא זכה הלווקח מעולם ע"י קנין הכו"מ בשטר דהא לערין זה הוי' השטר שטר ראי' דג"מ ל"ו כו"מ ועיקר זכות הלווקח עובר חוב חדש שכלל בכחב הכתיבה לולי התק"ח וכמ"ל וכנגד החיוב הקדש ודאי איהי המחילה ודוק מאוד - ובזה י"ל שם קושיית החוס' השני' דהא אכחור נשאות עם אשחו וכו' ולמ"ש א"ש ע"ש בחי' באורך ואכ"מ מזה - ובזה א"ש גס לשיטת הרמב"ם דס"ל דל"מ התקבלתי מהך דפ' החובל וא"ל לחוק כמ"ש הרב ז"ש שיגרסנה וכו' וכמ"ל - ומעתה א"ש גס הך דפ' דב"מ לשיטת הרמב"ם דלא קשי' מה שהקשינו דלדידי' מאי פריך הש"ס וליחוש דלמא זבינתה וכו' דהא לא יועיל השובר לבעל של קודם המכר דהא הוי' אז יושבת חחת בעלה ול"מ גס התקבלתי - דזה אינו למה שביארנו דמה דל"מ כתיבת התקבלתי היינו לגרוע עיקר תיקון חכמים שחקנו כחובה לאשה מלך עיקר חיובו עובר הנישואין - אבל עכ"פ בטל בזה חיוב חדש שהי' לכלל בכתיבת הכחובה שנתחייב מראשו אלולי התק"ח וכבר כתבנו להלווקח א"א שזכה בעיקר זכות זה לתקנת הנישואין שהרי לוח אינו מועיל כו"מ ללוח מיקרי השטר שטר ראי' וכל זכות בשטר הכחובה בחיוב חדש הנ"ל וכיון שכן שפיר מצטל השובר עכ"פ מכר האשה הכחובה שכבר לא נשאר זכות בשטר הכחובה כ"א תיקון חו"ל עיקר הכחובה ול"מ כו"מ לזכות זה ודוק הי"ט :

ובז"מ הי"ט קושיות החוס' דמה משני איתא לדמחול הא אכתי איכא חששא דשמא מכרה במעמ"ס דזה אינו למכירה במעמ"ס בלא"ה ליכא חששא דטריף הבעל שלא כדיון ע"י שיבר המוקדם דהא כיון דע"כ השובר זמנו קודם המכירה ואז יושבת חחת בעלה הרי אינו מועיל לפמ"ס הרמב"ם הנ"ל דכתיבת התקבלתי ל"מ וא"ל כמ"ל דעכ"פ נמחל חובו החדש שבשטר הכחובה ולא נשאר כ"א זכות התיקון חו"ל וזה לא קנה הלווקח ע"י הכו"מ דו"א דהא במעמ"ס א"ל לזכות ע"י

ע"י השדר והרי אף מע"י יקנה במעמ"ס ואם כיון שגוף הקיבוץ נשאר על הבעל גם הקונה יס' לו זכות הנ"ל ולא יופקע זכותו ע"י הסובר כיון דכתיבת התקבלתו ל"מ ג"כ ודו"ק היטבי' וס' ביארתי בזה ע"ד הרא"ש שנתקשה לניחוש שמה זכנתה באב"ק וקו' הש"ך בסי' ה"ו לניחוש לקנין תלפיון ע"מ ואכ"מ להאריך בפלפולים :

תוכפות ד"ה במעמ"ס קנה וכו' אור"ת ללא תקינו מעמ"ס בנכרי וכו' ואם הגותן כותי נראה דקנה דאם ממונו של ישראל הפקיעו כ"ס ממינו שנ כותי וכו' ע"י ב"ש"ך ה"י קכ"ו שמאול חמה בזה ע"ד החוס' ז"ל דלא עיקר טעמא דנכרי לא שייך מעמ"ס ללא עדיף מוכי' גמורה דל"מ בכותי וא"כ מה נ"י אם ה"י ישראלים הגפקד והמקבל ובה אין שניות וכו' נכרי לזכות נישאל על ידי ישראל וכדמוכח בפ' איזהו נשך ע"ש באריכות ודחק טובא על סכמטע' ר"מ להוציא דבר הפוסקי' מפסגן :

אמנם אנכי בחי' שם ביארתי הדברים ענ נכון ופשוט בדך מרווח והוא • דבאמת כבר כתבו החוס' שם הטעם הא' ל"מ באמת מלד שניתוח המקבל לחוד והוא ישראל וה"ל כאלו ישראל נעשה שליח לחבירו הוא משום כיון שהמזון שלהכרי ל"מ שניות של המקבל מתנה כ"א בלירוף שניות הגותן שזוכה על ידו וע' בקה"ת סימן ר"י ובכמה מקומות שהמך בברא זו מלברי הגמ" פ"ק דב"ט בסוגי' לחופס לבע"ח ללעגום בעי שליחות מבעל המזון ולא מלי לזכות עבור אחרים בלי דעת ושליחות בעל המזון וזה הוא טעמא דחופס לבע"ח וכו' ללא מהני ע"ש בנמ"י • אמנם מבואר שם להדיא בכל הסוגי' החופס לבע"ח דכל היכי דשיך מינו דזכי לנפשי' זכי נמי לחברי' אף בלא שליחות בעל המזון ע"ש דף י"ד ע"ל בהא דאמרין שם חלע' לאלו אמר לשותפו לא וגובו וכו' ואלו שותפין שגבבו כו' ע"ש בא"ס ז' ובחידושינו • ולפי מה שהביר לנו הר"ן ז"ל כאן דזכי למעמ"ס הוא ע"ד מינו דזכי לנפשי' זכי לחברי' וחילק מטעם זה דבשחרור לא שייך מעמ"ס כיון ללא שייך מינו דזכי לנפשי' וכו' ע"ש ולפ"ז הרי ע"כ זכ"י למעמ"ס דחזינו חו"ל הוא ע"ד מינו דזכי א"כ חו"ל במעמ"ס שליחות הגותן כ"א שליחות המקבל לחוד • ובזה מה נעמו דברי חוס' וכל הפוסקי' דכשהגותן ישראל והפקד או התקבל כותי הרי אין שליחות נכרי ול"מ ישראל להעשות שליח למקבל כיון כשהמקבל נכרי • וכן כשהפקד נכרי ג"מ הכרי' להעשות שליח לישראל אבל כשהגותן כותי א"כ הפקד א"כ כ"א להיות שליח של המקבל לבר ומהני מאי אמרת דהא אין כאן שליחות מבעל המזון ז"ל דשיך בפקד מינו דזכי לנפשי' ואף לחינו זכ"י באמת • מ"מ מלד חק"ח למעמ"ס קראו עליו שם זכ"י לנפשי' ולחברי' ומהני ספיר כמו במעמ"ס בישראל שיקרו מטעם זה וכיון שאין לנו טעם לחלק כה"ג בין מעמ"ס בישראל מצד חברו הוכי' של השליחות הו' לייניו הק"ו אם ממונו של ישראל הפקיעו וקראו חו"ל מורח זכ"י לנפשי' ולחברי' שיעיל מכ"ס בממונו של נכרי • ולדעתו הדברים ברורים מאד אין בהם גמגום למדין וע"ש בחידושי' עוד יותר ביארור מכל זה :

דף יד ע"א בתוס' ד"ה ולא פש גבי' ולא גידי פרי"ח

וכן ר"ת שהיו הבע"ד מודים וכו' משמע מלזריהם לא"כ לומר טעמיה בנינו דפרעתו וכו' ע"י ב"ש"ך סי' פ"א שהאריך לדחות ראית החוס' מלדברי הר"ת הג"ל והצלה לדיכא דלאמן בטענה טעמיה וס' מבואר לדיכא ובדברי' הש"ך ז"ל מה לדיכא למסקל וגמיתרי בדבריו וע"ש באו"ת :

אמנם לענ"ד לולי דזריהם הקדושי' ה"י נראה להוסיף מדבריו ר"ת ור"ת ח"פכא ללאמן לומר טעמיה והוא שהרי בלא"ה להקשה טובא הרב בעל פני' על לשון החוספות שכתבו דהבע"ד ה"ו מודים לו משמע דאיך גוואלי ה"ו מולד נ"י שלא נשאר בידו כלום והרי אכתי ל"מ האולא זו לחוב למרי דארעא כיון שכבר קבל החוב במעמ"ס וה"ל חב לאחרים ובמעמ"ס הרי ל"מ מחילה הגותן וכבר זכה בו הלה וע' בסי' קכ"ו מזה בטוש"ע שם ואין לומר שהיו מוכנים לפרוע למרא דארעא מתיכס לא"כ לא היו מתעלמים כל כך בדין :

וע"ב נלעכ"ל לבר חלש הנה אף אי נאמין להגותה שטעה בהולדתו ובמינו דפרעתו דבלא מינו אינו נאמן א"כ הרי הוא מפקד ממרא דארעא • אבל אכתי אין זה מושיל לחור ולחבוב מהגותן חובו (אם אין מודה להעשות) כיון דהמ"י דארעא ב"א להוציא ממנו מזון והרי לפי לברו שלא טעה הגמחה אין לו עליו כלום שכבר נשהלק ונפקט ממנו לשיטת הרבה פ' דמעמ"ס אין וכל הגמחה לחור בו ולחבוב חובו מהגותן הממחה בשום אופן אף אם העני או שדוחו ע"י בסי' קכ"ו ע"ש היטב • דאין לומר כיון דהממחה אינו ל"י מינו ונאמן שיעיל לו ג"כ להמקבל לחור ולחבוב ג"כ בזה אינו • (א"ה כאן חסר מכתבי הגאון המחבר ז"ל)

ע"ב בפרש"י הא בש"מ שכי' שלא חזר דבריו ככתובין ומסורין והולך יד"י כזי' וכו' נלעכ"ד עיקר כוונת רש"י ז"ל כמו שהבינו המפורשים דרש"י ז"ל כ"כ דקוקא בהולך זכו היורשי' אבל לא בשאר מחנת שכ"מ דבשאר מחנה ש"מ לא זכו היורשי' א"כ המקבל לרש"י ז"ל סובר דמחנת ש"מ לא קי"א כ"א לאח"מ

הגותן והרי אז כבר מה המקבל ואין קנין למת וללא כהדרת החוספות ורא"ש ז"ל ומש"ה נקט דוקא בהולך (ומ"ס הרב מוהרש"א ז"ל דגם לרש"י הולך ל"ד ונקיט לרבותא דבריא וכו' במחכ"ת הוא לחוק מאוד וא"ל להולמו בלשון רש"י אף שלדעת החוס' דר"ך לפרש כן) וגם נלעכ"ד בזה כמ"ס הבעפני' דגם בהולך ל"מ נענין חזרת עלמנו כלומר דאיהו יכול לחזור ב"ו בכל ענין ומכ"ס בעמד ללא עדיף מא"מ מחנת. ע"מ כ"א נענין זה שזכו בו היורשים דה"ל כמעשה המסירה ליד השליח שלא נימא שכיון שמת נחבטג המחנה מעיקרא כיון שלא זכה הוא בחייו דאין זה אומלל כ"כ לבטל זכיות המקבל כיון דלד"י ליכא נפקותא ול"ד לעמד דהמזון חזר אליו ה"ל אומלל דמוכחא טובא למבטל גם מעשה ממש ולא מיקרי דברים שבלב אבל לענין אם מת המקבל שלא יזכו יורשיו אף ש"ל שלדעתא דהכי לא נתן הגותן מ"מ אין זה אומלל כ"כ שיבטל ענ זה לשהן ההולך כזי' ואלו י"ל לרש"י ז"ל גם סדרת החוס' דבכל ש"מ ה"ל למפרע ככתובין ומסורין אז אלא דס"ל דאף דכן הוא לענין המקבל עלמנו אבל לענין שזכו בו יורשיו דהרי איכא נמימר דלדעתא דהכי לא נתן הגותן מהני לבטל זכיותם אף להוי כמו דברים שבלב כיון דגם המחנת ש"מ לא ה"י כ"א דיבורא בעלמא ודו"ק כי זה נלעכ"ד כיון • ולכן החוס' שכתבו בברא זו גם בלא הולך כזי' וכמבואר מנאסנס כמ"ס בהמון ומסוס דה"ל כמסורין מחיים הולרכנו להברא דלעת הגותן ה"י על היורשים כמו שאבאר בלשון החוס' אבל רש"י ז"ל לא כ"כ סיה"לעת הגותן על היורשים ולכן הולך לו' דמייירי באיך כזי' וה"ל כמעשה דל"מ הך אומלל לא נתן ע"ד כן • אבל ה"מ עלמנו נראה ליכול לחזור אף בהולך כשאר מחנת ש"מ כדמשמע מנאסן רש"י ז"ל בשמעתין לקמן • ונלעכ"ד עוד דאפשר למשו"ה במחנת חן ש"מ אמרי' הונך כזי' טפי מזריא דהיינו דהא ללא אמרי' במחנה חן כזי' אף דבפקדון הונך כזי' היינו משום דאמרי' דמסתמא לא כוון להקנות לו דבר חדש שיעיל לחלוטין ולשליחות עלמין (וכמומיה לי שראיתי סברא זו גם בס' מתנה אפרים ואינו כעת תחת ידי) וניחא לן טפי לפרושי' לשון גרוש שיהי' המזון בחזקתו לחורה וכ"ז בברי' אבל בש"מ דלד"י ליכא נפקותא בהכי אי הולך ליתכו כזי' דהא איהו בכל ענין יכול לחזור אף אי הוי כזי' וכמ"ס ללעת רש"י וכו' שלא חזר בו בלא"ה דבריו קיימין וליכא נ"מ כ"א ליורשיו נגד יורשי המקבל בהא טפי עדיף לן לפרשי' דהמ"י כזי' כמו דבפקדון דהלשון סובל יותר לזי' ובגמ"ל ר"פ האומר ע"ש ודוקי' חזק בלשון רש"י בשמעתין דבריו ככתובין ומסורין כ"ז שלא חזר בו והולך דל"י כזי' וכו' כלומר למשו"ה ניחא לן נפרושי' לשון המרווח כזי' כיון דאין לש"מ עלמנו נפקותא והבן ועמ"ס בלשון החוס' :

בתוכפות ד"ה הא בש"מ אור"י אע"ג דמת נוהן בחיי המקבל

וכו' דלעתו שג הגותן הוא וכו' שזוכה המקבל לאח"מ או הוא או יורשיו ואפי' לא נולדו וכו' אפי' למ"ד המוכה לעובר לא הני דברים ש"מ כשמת כמסורין למקבל משעת נתינה או אמירתו עכ"ל • דזריהם לריכ"י ביאר • והנה ר"ש דזריהם שכתבו דלעתו של הגותן וכו' לכאורה נראה שכוונתם לשלול פרש"י דמשמע מינו' דהיורשים קנו רק מלד ירושת אביהם המקבל וה"ט דאיהו לא מפרשי דהוא מוטעם הולך כזי' בלא מטעם דברי ש"מ ככתובין וס"ל דאי לאו דהוי דעת הגותן נהקנה יורשים לא ה"ו קנו מלד ירושת אביהם א"ה שכוונת הגותן במחנת ש"מ שזכו מלד עלמם ולכן קשי' לכו בנינו לאח"מ המקבל דה"ל נהס שזכו מלד מהגותן בעלמנו כיון דמזכה לעובר לא קני וכו' דה"ה בש"מ (ועיין בחו"מ ה"י ר"י בטוש"ע שם עיי"ש היטב) וכן הולרכו נחלש בסוף דזריהם דהטעם דדברי ש"מ כשנת ה"ל כמסורין למפרע וה"ל כאלו כבר זכה בו המקבל והורישו ליורשיו ויזכר אין דינו כמזכה לעובר לירושה ממינא ודאי זוכה גם העובר וי"ש בסי' הג"ל כ"י וכל האחרונים שם ודו"ק אלא דאכתי ל"מ • כיון דפסיקא ליה להחוס' בסוף דזריהם דהדין כן אף בגולדו יורשי המ"ב לאח"כ אף ללא מלינו כן בש"ס להדי' בע"כ ה"י להס' לרבותינו בעלי החוס' למלתא לפשיטא מלד הסברא או איזה הוכחה מפורשת בשום דוכתא דהדין לן דאל"כ מ"ל לחדש סברא זו דדברי ש"מ ככהדין וכמסורין למפרע שהרי א"ל לזה בכל מחנת ש"מ דבאמת קונה גם לאח"מ כדמשמע בהדי' בכמה דוכתי בש"ס וכמו שיבאר וע' בסימן ר"ן באחרונים זמנינו ובמורה"י שכתובה' וכיון שכבר בלא"ה הוכרחו החוס' לאבוקי הכי (ומכ"ס אם נימא להחוס' ה"ל דכל מחנת ש"מ דקניא הוא בחזרת קנין למפרע) א"כ חו אין חנו לריכין לסברא קמייתא שכתבו דלעת הגותן וכו' שזוכה בה או הוא או יורשיו דאע"פ דלעת הגותן כן מ"מ הרי היורשין זוכה מלד ירושת אביו וכמו בגולדו דודאי לא קנו מלד עלמם כ"א מלד ירושת אביהם ולכאורה הוא ליק ע"ס ועמ"ס בהמון בזה דרך מפולפל ע"פ סדרת מוהרש"ע ז"ל בתשובה הנ"ל :

אמנם לקושטא למלתא נראה שכוונתם ע"ד שכתבו למעלה בדברי רש"י ז"ל דאי אין דלעת הגותן כ"א לזכות להמקבל ולא ליורשיו לא הווי וזכי' בחזרת ירושה נמי והוי בטל מחנת ש"מ מעיקרא רה"ג לא נפקייתה מחבבת הגותן מחנת אומדן דעת שלא נתן ע"מ כן • ואף שאינו נחלי מפורש וכמו דברים שבלב מ"מ כה"ג דאין הזכ"י כ"א מלד דיבורא בעלמא דדברי ש"מ וכו' הוי מושיל אומדן דעת כזה • לכך הולרכו נפרושי' דלעת הגותן עלמנו לזכות ליורשיו ומשו"ה

ומסו"ה זכו בהם היו רשעים ג"כ מלך מחנת שכ"מ וממילא בההוא דשמעון א"ש כפשוטו וא"ל לזה שיהו כמסורין מחיי המקבל שהרי כיון דע"כ לריבין אנו לדון סברא זו שהיא רחוקה לזכות לירשעים הרי ממילא זוכים ג"כ לאחר מיתת אביהם מלך עלמס אבל כשנולדו אח"כ א"א לז' זה מלך עלמס הוכרחו לתקן כיון דאיהו רחוק לזכות לירשעים המקבל וא"ל נהס לזכות מעלמס ע"פ הס' זוכים בחזרת ירושה מאביהם כאלו למסר לו מחיים והנותן להכי נחכווין שיזכרו לזכות במתנה ודו"ק כ"כ שיעור דבריהם לכאורה ועדיין ל"ע :

אבות גוף סברת האוס' במסקנתם דהו"ל כמסורין למפרע קודם שמת הגוהן טעמא בעי ומאין יאל להס כן ולא עוד אלא דמשמע להדי' להיפוך דב"ב ובכמה דוכתי בש"ס לכל עיקר מחנת שכ"מ דקייאל' הוא לאח"מ הנותן וע' עוד לקמן בדף ס"ו ע"א בה"א לאמרין הס' מחקיף דה' ראב"א חומת' כי מחנה מה מחנה ישנה לאח"מ וכו' ובפרש"י סט וע' עוד בר"ן בשמעתין לחלק ג"כ ע"ד התוס' ובק"ה"ח ובב"ח סי' ר"ן :

ורנה מלאתי בחשו' מוה"ר"ט ח"ג סימן ע"ד שכתב דבר מחודש בענין מחנת שכ"מ • והובא גם בס' נ"מ להגאון מליה"א כ"י בקלרה וס' ביאר באורך הא' דמשמע בכל דוכחא למחנת שכ"מ עיקרה לקיין לאח"מ והביא ג"כ דברי תוספות שלפנינו דהו"ל כמסורין למפרע וכתב הוא ז"ל דיל' דיפוי וכן עשאוהו כמ"היס ולאח"מ כלומר שהשיעבוד חל מחיים אס לא יחזור בו הנותן לקנות לאח"מ ונכן הירש' אי' נחזור בהם מלך השיעבוד הקודם אבל בע"מ מ"מ קודם למחנת שג ש"מ ששיעבודו קודם וע"ש שדבריו ל"כ הרבה בו הסברא וא"י"ה יבואר במקום אחר אבל מ"מ חורף דבריו נראה למ"ס התוספות כאן דהו"ל כמסורין למפרע היינו בחזרת שיעבוד :

ובאמת שדבריו ארווח לן טובא מה שנתקשה לנו בדברי החוס' נעיל דלמסקנתם א"כ לא הו' לריבין חו לבדדחם קמייחא דלעת הגוהן שיזכו הירשעים והרי בלא"ה זכו בחזרת ירושה מאביהם כיון דהו"ל כמסורים מחיים למקבל ע"ס • ואמנם לדברי הרב ז"ל נחא שהרי לפי פירושו לאינו אלא שיעבוד מחיים והרי השיעבוד אינו כ"א שיוגבר הקיין אח"כ למי שנתן לו וכיון שמת המקבל חו פקע אח"כ כל כח הקיין כיון שאין קיין למת וא"כ ממילא פקע כח השיעבוד כיון שאין מקום לחול גמר הקיין • ואכתי במה זכו הירש' וע"כ שפיר לריב"ס החוס' לסברא קמייחא דלעת הגוהן לזכות לירשעים וממילא גם דעתו לזכות להס לאחר שיוולדו אלא דמוזה לעובר לא קנו ונוכל לומר דהתוס' ס"ל דהשתעבוד דלשלב"ל שפיר מהני אף למ"ד לאין מקנה לשלב"ל • וע' לעיל בפני"ז ז"ל בסוגי' דמיעמ"ש ובתי' לשם אהא דהקנה לגולדים וכו' ונכן כל כה"ג שפיר מועיל קודם שנולדו בחזרת שיעבוד ולכשילדו נגמר הקיין ודו"ק אלא שכ"ז דחוק בכוננתם ורחוק להעמיס בדעתם וגם הא' נוסא בשיעבוד לשלב"ל שיועיל אין מוסכס וגם הלאון אינו בשמעות כדעת מוה"ר"ט שיהי' כמסורין רק בחזרת שיעבוד •

דברינו אלה ע"פ סכ' לקמן ר"פ השולח דמ"ב טעם דבשכ"מ ל"ז דיני חלתי ונבגו מלחא בעלמא כג' כיון דמעיקרא לא חל הענין מדינא כלל כ"א שלא חטרופו דעתו א"כ היכא ללא הי' דעתו להקנות בטנה תק"ח מעיקרא ע"ס ודו"ק והוא פ' בעיני :

ובזה יש מקום לפרש הסוגי' לקמן דף ס"ו ע"א מה דאמר התם אי מה מחנה ישנה לאח"מ אף גט וכו' ומשני הכי השתא מחנה איחא לאח"מ גט לאח"מ מי איכא ע"ס • שלכאורה מה הוסיף בתירונו יעויין סס ברשב"א ומוה"ר"א ושאר מפורשים • למ"ס דבס"ד הוי סובר כיון דמחנת שכ"מ חייל למפרע א"כ גם גט הרי הוי מ"ז לחול כה"ג ואין הגט לאח"מ וראוי להועיל כמו גבי מחנה וע"ז משני דבשלמא מחנה הרי גם אי לא הוי חייל כ"א לאח"מ ממס נמי הו"מ לחול בכח תקנתא דרבנן וכמ"ס לעיל משו"ה חייל למפרע ג"כ ואין בו חזרת ברירה משא"כ בגט דלא חייל ממס ודאי ל"מ לחול וממילא א"א שיחול רק למפרע ולכן ל"מ ודו"ק :

וייש להוסיף ביאר עוד דלפוס סברת חוס' הו' כדכחובין ומסורין למפרע בה"א י"ל דלאו תק"ח לבד הוא אלא שגם אמרו חז"ל כוונתו שכן הוי בזיוויו ואלמנה שלא יצטרך קיין משום עירף הדעת דוחק לומר דהוא רק תקתו"ל אף שלא הי' דעתו לזה דל"כ לא הוי אלמנה רבנן משום שלא חטרף דעתו שהרי אולי דעתו באמת לא הי' לזכות לבני המקבל וע"כ שכן הוי דעתו וא"כ אומד זה הי' ראוי להיות גם בגט ויעויין סס ברשב"א ז"ל מ"ס אהא דמה מחנתו וכו' ולעיל בחידושי דף י"ג ע"א מש"ס ויהי' אידך שהי' לפי האמת עכ"פ נוכל לומר שכן הוי כוונת המקשה ואהא משני דאף אי נימא כן לא יועיל בגט כיון דלאחר מיתה ממס א"א שיחול וכפי מה שהסברתי לעיל דברי החוס' בשמעתין : (א"ה כאן מלאנו גליון חלוק ערך שני דפיס) :

ומתחלה נבאר דברי הרא"ש זלה"ה ברפ"ק במ"ס שאין צריך עדים על השליחות שכמו שהאמינוהו על הקיום ה"כ האמינוהו על השליחות כיון שהוא יולא מתחת ידו ול"מ הבעל מכחיס ל' שכבר נתקשנו לעיל במהדורא קמא על לשונו דלאו ריש' סיפ' דלפי תחלת דבריו משמע שהנאמנות מטעם כשם שהאמינו ולא משום שליחות וכמ"ס התוס' ושא' פ"י וכן הבינו באמת כל המפורשים דהרא"ש לית ל' טעמא דשליה וא"כ למה הייס בסוף דבריו מטעם שהגט יולא מתחת ידו ועמ"ס סס לתרץ וכתב נלע"ד דרך אחר גם קושיות הגאון בעל פנ"י לקמן בסוגי' דשליה לידך מדמי' טענת פקדון לטענת מזוייף דהתם הטעם משום לקיום סטרות מדרבנן ורבנן הוא דלכארוך וכו' • וכדלפי' בגמ' להדי' משא"כ בטענת פקדון היא דלאורייתא ע"ס • עוד נתקשה בהפר שעה"מ ל"ל להרא"ש ז"ל טעם אחר אנאמנות השליח דאע"ג דפסק כר"ה דבעל נאמן מ"מ הרי החוס' סס בסוגיא דשליה הקשה כן ל"ה וחרלו משום דכשאין שלשון בעיר גם ר"ה מודה דשליה נאמן והרי הרא"ש פסק סס בה"א להקום דלאין שלשון בעיר נאמן וא"כ דבריו סתרו אהדדו עיי"ס באורך :

ובישוב כ"ו אומר גם לשיטת הרא"ש מוכרחין אנו לבדדחם חוס' הג"ל וחילוקם ומתחלה אומר כי מה דלא סגי ל' להרא"ש ז"ל בחירון טעום • נראה כוונתו פשוטה דקשי' ל' להרא"ש קושיית הגאון בעל פנ"י ז"ל מה שהקשה סס על חירון החוס' והוא דלמ"ס סס מהרש"א דבשליח להולכה כשהבעל מערער כשהגט כבר ביד האשה הו"ל אין שליחותו יולא מתחת ידו וא"כ אחתי מנה הועילו כשיבוא הבעל ויערער כשהגט יהי' ביד האשה והגאון סס העלה לדחות דבריו מוהרש"א ושהתוספות אלו בשיטת הרשב"א ז"ל דס"ל לזכות נאמן גם אחר שיאל שליחותו מתחת ידו וא"כ י"ל להרא"ש ז"ל לא אזיל בשיטת הרשב"א אלא דבכל גוונא אינו נאמן כשאין שליחותו יולא מתחת ידו • ולכך לא סגי ל' בחירון החוס' דהטעם משום לאין שלשון בעיר שליח נאמן והלכך להוסיף תירונו לחכמים האמינוהו לשליח כמו שהאמינוהו על הקיום וזה פשוט :

ועתה נבוא לבאר על קושיית הפרי"ז ז"ל שנתקשה לאידך כ"ה הרא"ש כשם שהאמינוהו הא טענת פקדון טענה דלאורייתא היא • ונראה דא"ש דהנה למס"ל דהא ללא נחא ל' בטעמא דשליח נאמן כמ"ס חוס' הוא משום דכשהבעל יערער יהי' השליח אין שליחותו יולא מתחת ידו • והנה הרשב"א ז"ל בחידושי' כ"ה הטעם לאינו נאמן לאחר שיאל מתחת ידו אע"ג דהבעל הימ"זי כשמסרו לידו מ"מ הא עיקר לאמנותו הוא משום שהבעל מסר מעיקרא ע"מ כן שאם ישקר יהי' לגירושין (כלומר ואין אכן מאמינין לשליח מתחת שולחי האמת אחר אלא מ"ל דנתיי זה שאם ישקר וכו') והיינו כל זמן שהוא בידו שיוכל לשקר ולמסרו לאשה לשם גירושין והיא חאמר שנתגרסה בו אבל כשאין עוד בידו הרי אזלא ל' כחו זה ואין צריך הבעל להאמינו על שחרו כיון שאין בידו לשקר עוד ומשו"ה אינו נאמן עוד יעיי"ס כי כן ביאר כוונתו למעייני היטב • וע' בפני"ז סס ואם כי הרב ז"ל הוליא מזה כשמסרו לאשה מהני שפיר ע"ס טעמו מ"מ אין זה מוכרע ואדרבה י"ל כיון שעכ"פ הוליא מתחת ידו בחזרת שליחות להולכה ובעידי מסירה כד"ן והרי א"א לו ולאשה שחאמר כי נהגרשה ממנו בגט זה וממילא לריב"ס להודות שמתער ע"י שליח והו"ז טענת פקדון למקומו דלדעתא דהכי שכבר א"א לו לשקר אין רצון הבעל עוד להאמינו ודו"ק • ומעשה אוני' אני דהכי אזיל תירונו על הרא"ש ז"ל שכיון שרלו חז"ל שהשליח יהי' נאמן

ואמנם יהי' אידך שהי' כוונת החוס' ל"ע מאין הוליא דבר זה דיהיו נחשב ככחובין וכמסורין למפרע • ואף אי פסיקא נהו גלחא דמסתמא קהנו יתסנו לירשעים אף שנולדו אח"כ אבל אכתי יב"י טובא הא דמשמע בכמה דוכתי בש"ס דמהלכת שכ"מ דקונה הוא לאח"מ וכמו שהביא גם הרב הג"ל מוה"ר"ט בשו"ת הג"ל כמה הוכחות נהו וע"ס בק"ה"ח שכתב דלכאורה אחתי רכשי להיות בה זכות מחיים גם מלך קיין לאחר מיתה :

ובאמת ש"ל בדרך אחר ממ"ס הרב ז"ל • והוא דאף שיש בכלל דברי שכ"מ לאלס מלך דהוי כמסורין למפרע מ"מ ע"כ אית בה נמי דך קיין לאח"מ ממס והוא למה דמשמע לקמן דף כ"ד לכל שחונה הנתי' במיתה ל"מ למ"ד אין ברירה נבי מהיזס אס נתי' ונפ"ז הי"ג אידך מהני מחנת שכ"מ להיזס כמסורין למפרע כיון דהוא ע"ת דמיתה • אף למ"ס כמ"ה דפתי בהס הרשב"א בתשובה ח"ג סי' פ' אהא דמוכר חתי שדה דקנה ומשמתינן ביההס אע"ג דלר"ך לברר אח"כ חלק הסקה לא אמרינן לאין ברירה ולא הוברר למפרע חלק הזה שיחול עמו הקנה משעב ראשונה וכזה הטעם ללא אמרי' אין ברירה אלא דבר ששם לא נדון למפרע ויחבטל הקיין נכלל וכלל ולא יחול אף להבא אבל כל כה"ג שיוכל לחול להבא עכ"פ אף אי אין ברירה לחול למפרע ואין הנפקותא כ"א באיחור וקדימה אף שעתה מלר' בנתיים לאחר וכה"ג דאנו מחזיקי' התקח למפרע אבל כיון שאפשר לו לחול גם להבא נוכל לומר ג"כ דים ברירה וחל למפרע שפיר ע"ס היטב ביאר הסברא באריכות לשונו לשון הזהב :

ומעתה א"ש דע"כ האצרכו חז"ל בכח תקנתם שיחול גם לאח"מ ממס דל"כ לא הועילו בתקנתם שיהי' כמסור למפרע ובטעם זה לחול לא הוי נגמר סוס מחנת שכ"מ דכיון דא"א לחול לו לאח"מ כ"א למפרע בהנתי שימות הגוהן חו לא הוי חייל כלל מטעם לאין ברירה ודו"ק משא"כ כיון שהי' בכלל תקנתם שגם אס רוצה להקנות לאח"מ נמי מהני וסויכל לחול גם לאח"מ שפיר אלמנה לבהר הכי נאס יהי' צורך שיחול למפרע בהנתי שאם ימות שיחול ג"כ ולא פקע מחמת אינ צורך שיחול למפרע סברת הרשב"א ז"ל הג"ל ע"ס היטב בתשובת הרשב"א ולקמן בחידושינו רפ"ג דף כ"ד ע"ב ע"ס היטב ודו"ק • ובדרך זה יסתלקו כמה קושיות שהעירו החרחוים • ויש להוסיף עוד על

באמת גם על פקדון מסום עגונא כמו שהוכרחו להאמינו על זייק מלד עגונא הרי חזינן לכן רנו חז"ל והרי על זייק נחוד לא הויעינו בחקנתא אס לא יהי' נאמן גם ענ פקדון כמ"ס הרא"ש ותוספות אס כן ע"כ נאמנותו גם ענ טענת פקדון ומי דטענת פקדון דלורייתא וא"א להס להאמין נגד דין תורה כמו שרואה מהוא דפכ"י דאי הוי קיום שטרות דלורייתא לא היו מאמינים לו (אע"ג דבעממא מלינו לעבדו חקנתא גם על דלורייתא ובחורה אפקעייהו נקידושין מ"מ כבר כתב הרמב"ן והרשב"א בתשובה ללא אמרינן הכי כ"א היכי לאתמר בהדי' וכאן הרי חזינן ללא רלו חז"ל בחורה הפקעה בדלורייתא כמו שהוכחתי) מ"מ לענין פקדון שפיר עבדו והאמנוהו ואינו נוגע כלל להתיר אשת איש דלורייתא דהיינו לבתר שהאמינוהו להא לא יופגע באיבור אשת איש כלל וטעמא דמלתא שיהי' כל זמן שהשלים בידו לעשות כחפצו ולשקר חזינן למ"ד דשנים נאמן להוא מסום דהיימני' הבעל לעמו כנומר שבשעה שבעל מוכר טו ורואה שיוכל לשקר נגדו איהו גופי' דידי' עבדו ומסרו מחלה לגירושין ואמר אס ישקר נגדו אחרי שאי אפשר לו להכלל ממנו איהו גופי' מוכרח למכור ע"מ כן וחזן כאן מכאול א"א גם אס הוא שקר אלא דבעממא לא הו' השלים יכול לשקר כ"א כשימכרונו ליד האשה בחורה גירו' וכיפרו השליחות לגמרו ומסו"ה אס כבר הוליאנו מידו גם אס מסרו ליד האשה הרי כבר לא יוכל לעשות כג"ל וגם הבעל אינו רייד להודות לו על שקרו מיום ההוא והלאה ובשעה מביירה אינו נותן לשם גירושין כשימכרו הערשור בשעה ההוא אבל אחר שחז"ל גזרו אומר בשליח הולכה ממדה"י מסום לורך העיגון יהי' נאמן בעולם לגירושין גם כשיולא מחתה ידו וכיון שכן הבעל מוכר הגט נשליח שידע שלעולם יהי' נאמן נגדו מלד חתמו"ל ואעפ"כ מוכרו בידו ואינו חושש לזה ע"כ כוונתו נחמאי שכל שלים אחר בשעה ששליחו יולא מח"י שגם אס ישקר ויאמר לגירושין יהי' משעה ראשונה לגירושין ובשליח זה לעולם בידו לשקר ממילא מוכרח למוכרו לגירושין לכל זמן ועת שיכחישנו כיון דבלא"ה יהא נאמן ובהא שפיר רשאים חז"ל לתקן תקנה זו כיון דלבתר שיתקן חקנה זו יהי' גט כשר לגירושין באמת מלד נאמנות הבעל וכאלו נחמו באופן זה ודו"ק כי הוא ענה עמוקה (ול"ל לזייק לאי הוי דלורייתא לא היו מתקנים חז"ל כיון לנוגע גם לבתר הכי לאיבור א"א דלורייתא ודו"ק) וממילא גם לתירוק הרא"ש כריכי' אנו לטעמא דשלים וא"ט קוש"י הרב בעל שעה"מ ז"ל דמכ"ל להרא"ש לקמן להוכיח כחילוק החוס' דבאין שלשון בעיר מודה ר"ה דו"א דהא ר"ה חונק ענ כל סברה זו דהיימני' אף בעה"ס ללא שייך אי איתא או דהוי שייך אי איתא גם באין שלשון בעיר לגרוע הך סברה דהיימני' א"כ גם בשליח להולכה לא הוו יבולי' חז"ל להאמינו מלד תקנתא דהוי דינא דלורייתא ונקו' הפנ"י הג"ל :

דף יג ע"ב תוס דיה תכהו לפלוני וכו' אור"ח וכו' מכר או נתן במתא במעמ"ס א"י למחול וכו' וא"ת וכו' וכן בפ"ק דב"ב גבי מלך שובר וכו' איתא כשמואל וכו' ואכתי ניחוש שמא מכרה במעמ"ס וא"י לנחול וכו' ועוד י"ל להחם גבי שובר אין לחוש כלל וכו' ואס יש עדים שהבעל נתרצה או שהק ודאי השובר שקר וכו' עכ"ל :

והנה הרשב"א וגם הר"ן בפירושו על הרי"ף ג"כ העמיקו תירוק החוס' הנו על קושייתא זו דניחוש דלמא מכרה במעמ"ס והסכימו לישב זה כי נכון הוא והיינו מסו"מ מ"ל הנ"ל יאמנא מה לקשי"י טובא שהס נהקשו גם מהונו"ה הג"ל דמלא שובר על שיטת הראב"ד דס"ל דמשתעבדנא לך וכלל דלתי מחמחך א"י למחול דניחוש שמא כ"י בשטר הכתובה משתעבדנא וכו' ודחקו א"ע מאוד ב"שוב הקושי' הוא מלחא לנ"ש ולמה לא תרנו ג"כ כתי' הג"ל שהרי הם כתבו להוא משתעבדנא לכל דלתי מחמחך היינו לכל מי שתרצה הלוה ע"ס בלשון הרשב"א ובר"ן ור"ד שידעו המכר וא"כ הרי ג"כ נוכל לתרן ע"ד זה עצמו דהא ודאי רייד עדים על ריאו' שאנ"כ יוכל הבעל לכפור ושוב מהני מחילה וע"כ שיהי' עדים וא"כ אמ"י אי שתק אז הבעל הרי השובר שקר ואי מיתה הרי השובר אמת . הן אמת שלמ"ס הש"ך בסומן פ"ו הקפ"ו לדינא יס לישב קלת וכן לפי דעת שא"פ סס בש"ך אבל לפי פשוטן של דברים שר"ד שמתרצה בשעת המכר ממש וכמ"ס סס דמיושניו הדרא קוש"י דלכותה ועידי בשתק כי זה הוקשה לי שני' רבות יותר משלמים שגה בעודי בילדותי ואלחרי כן כאשר נתגלה ס' נ"מ להגדון מליבא ג"י מלחתי שהוא כתב בדרך ישוב לקושייתא בזה הסברה אבל באמת אין עולה על הדעת שהראשונה הג"ל לא ירגישו בזה ובפרט הר"ן ז"ל למנה קא סליק ותירוק לקושי' דמעמ"ס כמ"ס תוס' ובתכ"ד נחקקה על הראב"ד ז"ל :

ואמנם כעת בלימוד ישיבה נחמורר לי דרך נכון וקרוב ב"שוב דברי הראשונים הג"ל והוא דלכאורה קשי' טובא על תירוק החוס' במה שתרצו על קושייתא דמעמ"ס דלס יהי' עדים א"כ ודעו אס מוחה הבעל או לא שהרי אכתי לא מהרלא קושייתא דהא אכתי איכא חששא קנינויא שיעשו הבעל והאשה להפסיד ללוקח השטר ההובה לענין גבי' מלקוחות כלומר שהבעל כבר מכר וכסיו קרקעות גל"ל הרהעות בני חורין וא"כ כשיחזירו השובר לבעל ויבא הלוקח לגבות מן הלקוחות הרי הלקוחות ילינו עצמם מן הגובינא ע"י השובר הכתוב לתתם בעלים מניסן ואי שהעלים יעידו שהבעל שתק בשעת המכר

והו"ל כהולאה שהשובר שקר הרי הלקוחות יטענו מה איכפת לן בהולאה ואינו נאמן לגרוע שובר כתוב וחוסס בעדים והרי זה הוא חששא טובא ושכיחא (וא"ל לנ"ל להכי כיון שאין הבעל והאשה ריות בקנינויא זו כיון שאין נוגע להפסידם דהא י"ל דמייירי דלית להו מטלטלין והלוקח הכתובה לא יוכל לגבות מן כיון דמדינא דגמרא מטלטלי' לא משתעבדי נכתובה משא"כ הנוקח באחריות שפיר יחזור עניה וכה"ג יש לחוש עוד בכמה גווני וא"כ הדרא קושי' דלכותה) ולכאורה הוא לקדוק עצום מאוד וי"ע על המפורשים שאלה הרגישו בזה — :

אמנם לכאורה י"ל מזה היוע רב והכרע טובא למה שהעלה הש"ך ז"ל בסי"ס ו"כ ל"ו מה שרצה לחדש דרך לעלמו במעמ"ס בשטר ללא שייך כלל דהו"ל כמחול שיעבדו כיון דהו"ל כנסחלק הראשון ועמד השני במקומו וסוף דבריו כי גם הראשונה שכתבו דשי"ך מעמ"ס בשטר אין כוונתם שיהי' לינו כמלוה בשטר גם לענין משעבדי דזה ליחא מטעם הג"ל אלא דס"ל דעכ"פ מהני לגבי השני כיון מע"פ במעמ"ס ועד"ז פ"י ג"כ מה שנתקשו משמעתי' דמלא שובר דניחוש שמא מכרה במעמ"ס כוונתם לע"פ יגבה הלוקח שטר הכתובה בחורת מע"פ ואי דיטעזן הבעל פרעתי י"ל דכתובה הוי חוד ומנו ע"ס וכו' נתיבות מטעם של רבינו ירוחם העלה גם הוא סברה הג"ל אלא שהוכיף בטעם וסברה דאי לא מחיני מהני המעמ"ס גם למשעבדי אבל כשימחול אז ע"כ לריד הלוקח לבוא בכחו לבד לא מכח הראשון לדידי' לא הו"ל רק כמע"פ ומזמן שני יעויין סס באריכות יהי' איך שיהי' עכ"פ לדברי שניהם כשתחול המלוה הראשון לא הו"ל הלוקח בשטרנו כ"א כדון מע"פ והשתא דברי החוס' ז"ל בחירולם מווקקים מאוד לכיון דעיקר קושייתא שמא מכרה במעמ"ס ולא מהני מחילת הבעל שפיר תרצו דיחברר הדבר ע"י עדים ואס שתק אז שפיר יוכל הלוקח לגבות מן הבעל עצמו ע"י הולאהו מאי אמרת שמא מכר נכסיו והלוקח הכתובה יטרך לגבות מלקוחות דו"א דהא מלקוחות בלא"ה לא יוכל לגבות אחר המחילה ע"י מכר המעמ"ס שלו דהא אין לו אלא דין מע"פ כמ"ס הש"ך ובעל נתיבות מטעם וא"כ עיקר קושייתא החוס' לא חלה כ"א באופן שיבוא לגבות מבעל עצמו דבהא ל"מ מחילה ע"י המעמ"ס וכנגד הבעל הרי יועיני שתיקחו שפיר וספיר תרצו שיחברר ע"י העדים וזה ברור — :

ומיתה א"ס גם מה שלא תרנו הר"ן והרשב"א תירוק זה על קושייתא ענ הראב"ד ז"ל דניחוש שמא כ"י משתעבדנא וכו' דו"א דבהא שפיר הדרא קושייתא הג"ל דלכותה למה בכך דיבואו עדים ויעידו ששתק הרי אכתי יש חששא קנינויא על הלקוחות אס מכר הבעל נכסיו שנגד לקוחות לא יועיל שתיקה הבעל וכמ"ל ובהא לא שייך תירוצינו שהרי כ"י משתעבדנא הרי בא מכח שיטתו הראשון משעה ראשונה והו"ל זכותו כמלוה בשטר לכ"ע דטורף מלקוחות וזה פשוט ודו"ק וספיר הכריחו להירולם דהוא מלתא דגא שכיחא ול"מ :

והנה בעיקר קושייתא שנתקשו עוד על שיטת הראב"ד מהונויא דמעמ"ס דהרי ה"ד טעמא דמעמ"ס משום דלעשה כדאומר משתעבדנא ואמימר קאמר לה הכא וא"כ איך כל מוכר שט"ח מלי למחול והוא ג"כ מימרי' לאמימר נופי' . והנה רבינו הרשב"א ז"ל בחידושו רצה לדחוק א"ע ולחנק בין הענינים לכיון דהוא דלעשה לא הו' הנאי ממש כ"א תקנתא דרבנן וגל תקינו שיעיל כ"א במכר אכ"כ במעמ"ס אבל אס מכר בכומ"מ בזה לא תקנו שיהי' כאלו אמר משתעבדנא ע"ס באריכות :

אמנם הרמב"ן ז"ל בחידושו הוא דקה סברה זו וכי דוחק לומר כן לכיון דע"כ עיקר תקנה זו הוא שיהי' כאלו אמר הלוה כן בשעת הלוואה וכי שיעיל אס באמת ימכר אכ"כ במעמ"ס א"כ מה ננו אס מכר אכ"כ במכירה אחרת מ"מ הנאי זה כאלו כבר הוחנה שהרי גל ידע הלוה אס ימכרונו אכ"כ במעמ"ס או במכר אחר והרי כל לוקח שתקנה השט"ח בא מחמתו מעיקרא כיון שקאלו ואכתי למה יועיל המחילה — :

אמנם לענ"ד נראה ישוב נכון ומספיק מאוד בני שום דוחק על קושי' הג"ל . וחולה נקדים מה שאמרנו לדחות ראיית הש"ך מה שרצה להכריח שיטתו דמעמ"ס לא שייך בשטר וראייתו מההוא דפ"ב לקידושין שהחוס' הוכיחו מסס דמעמ"ס א"י למחול דהא ללא קאמר במע"פ דפליגי אי המכה דעתה או כשמואל ע"ס . והקשה הוא ז"ל דלכתי קשי' אמאי לא מוקי ברישא במלוה בשטר דפליגי אי מעמ"ס מהני במלוה וע"ס . וכן נחמקה מוהרמ"ל בחידושו לקידושין והעלו מהוכחה זו דמעמ"ס לא שייך בשטר :

ורענ"ד נראה דאין זו ראיה כלל והוא למ"ס רש"י בשמעתי' דל"ה וטעמא מאי במלוה מ"ט קנה דהא לית' בעיני' דליקני' וע' בפנ"י שט"מ על לשון רש"י ז"ל דהא בפקדון נמי דלית' בעין איכנו קנין המכפיק כיון דלא הו' משיכה כ"ל דיבור בעלמא ע"ס שנתקח טובא . ואמנם הוכחו בזה כמ"ס הרב קנה"מ סי' קכ"ו שכוונת רש"י כפשוטו דהא ודאי דידע הש"ס דרבנן תחינו במעמ"ס שיהי' קנין אע"ג שאינו מועיל מן התורה לו יהי' קנין אג"ק או משיכה למ"ד מעות קונות מהי"ה ונא משיכה אלא דעיקר קושייתא הג"מ דס"ד דע"ד כאן לא תקינו רבנן מיני קנינים חדשים שאין מועילי' מהי"ה אלא במדי' דלית' עכ"פ

עכ"פ"צו קנין וראוי לחול עליו קנין אבל במידי שאין ראוי לחול עליו קנין בעונם מחמת שהוא דבר שאינו בעין וכה"ג • כה"ג לא תקינו וכו' שפיר חילוק בין פקדון למלוה עיי"ש וכ"כ בע"ס חרות גיטין ודבריהם פשוטים — :

ומעתה

א"ש ברווחא פקפוק הגאונים הכ"ל שהרי חזינן התם גם למה דמוקי פלוגתייהו במע"פ אי מעמ"ס קונה לא עלה על דעתו לדחות כל דינו סג רב במעמ"ס אלא דלכ"צ דיני' דרב אמת בפקדון מיהא חלא לפלוגתייהו אי גם במלוה תקינו או דוקא בפקדון וכבר נחבאר דה"ט להפקדון מהני טפי במלוה כיון דהוא מידי דלית' צו קנין בשאר קנינים • ולפ"ז ממילא ל"מ לאוקמי דגם במלוה בשטר פליגי במעמ"ס שהרי במלוה בשטר לכ"ע ראוי ליועיל ללא גרע מפקדון שהרי מלוה בשטר כבר אית' בר קנין בכתיבה ומסירה ובפרט לשיטת הסובר'ס למכירת שטרות לאוריי"ח כ"כ ספיר הו"ל בר קנין ולמי לפקדון דמודי כ"ע דקונה גם במעמ"ס וזה ברור מאוד (ולא נעלם מאתנו דברי רש"י ופירושו בקידושין שפי' סס טעם אחר בפקדון למהני טפי משום דמכתי' דעת' ע"ש אבל דברי רש"י ז"ל מאוד תמוהי' ולריכסי' עיון וסותר' דברי עלמו בגיטין וכבר עמד בזה הרב בעל תיקון הסופרי' על הבעל עיטור ואכ"מ ואנחנו לא באנו להרח' כ"א גוף הסוגי' וע"ד פרס"י ז"ל שבגיטין ודוק) וכן עמד בזה הרב המובהק מוהר"י מטרני ז"ל בתשובה ח"ב והוכיח דזה אין עיקר הטעם ע"ש היטב — :

ומעתה

אומר לפי דרך זה גם קושיות הראשונים הג"ל על הראב"ד מתייבא ברווחא טובא • ותחלה אומר כי גם למ"ס הפוסקי' דלמהקנא דמסיה דמעמ"ס הלכה לא בלא טעמ'א גם בפקדון הוי הלכה לא בלא טעמ'א ושאי' לחוק בשום דבר בין מלוה לפקדון אמנם זה דוקא נמשקא ללא אשכח במלוה שום טעם אמנם גם דו לאמר דבמלוה הוי טעמ'א דנעשה כאומר משתעבדנא בשעת הלואה ע"כ בה"ד פקדון נשאר על טעמו הראשון דקנה משום שהוא בעין ותקינו נ"ח צ"ג בלי שום טעם שהרי הוא טעם דמשתעבדנא לא שייך בפקדון דמסיה'ט ישעשע לו והוא לא ליה כלל וזה פשוט מאוד למעיני' • והנה הפנ"י רלה לחדש טעם לדברי האומרי' דבמלוה בשטר לא מהני מעמ"ס דהיינו טעמ'א כיון דמעמ"ס לא תקנו חז"ל אלא משום תקנת השוק שיועיל בו להמחות למי שיראה אצל בעל חובו א"כ היינו דוקא במלוה ע"פ שאין בו קנין אחר • משא"כ שטר הרי בידו למכרו בכו"מ יע"ש בחידושינו לקידושין אבל באמת במחכ"ת אין מקום לדבריו שכבר מבואר בלשון הרא"ש ורשב"א ז"ל הפך טעמו וכחבו שטיק תקנת השוק הוי אס לא יהי' לו עידי ושעה הכושר לשום קנין אחר • ושיוכל להקנותו בינו לבין עלמו במעמ"ס אף שיש קנינים אחרים המבטיקים אפ"ה יש צו תקנת השוק וע"כ ספיר כ"ה הפוסקים דגם בשטר שייך מעמ"ס אמנם הא ודאי לאם בשטר הוי דרך גם לקנין מעמ"ס ולא הוי לתקנת חז"ל ודאי נא הלריכו נחקן תקנה חדשה • ופ"ז א"ש היטב דולאי הא דנעשה כמו שאמר משתעבדנא הוא תקנה רח במלוה ולא מדינא כמו שהאריך הרשב"א ז"ל שהרי לא התנה עמו אלא שהולכנו לתקן סיהי' כמו תנאי כדי שיוכל למוכרו במעמ"ס וכל זה הולכנו למלוה ע"פ דלית' בר קנין כשאינו בעין והולכנו סיהי' הא כאומר בשעת הלואה שאז הכסף בעין כמו שפרס"י ז"ל משא"כ בשטר הרי לה"ד זו עדין לריכוי'אנו לומר דבפקדון קונה גם בלא טעמ'א דא"ל משתעבדנא הרי בפקדון לא הו"ל כאומר משתעבדנא וע"כ ששעת המכאה מהני לי' מעמ"ס דקנין בפ"ע דתקינו חז"ל משום שהוא בעין ובר קנין וא"כ הרי כבר הוכחנו למעלה דשטר נמי הו"ל בפקדון לענין זה דלית' בר קנין בכתיבה ומסירה וא"כ למה יתקנו בחנם ששעת הלואה נעשה כאומר משתעבדנא הא גם לענין תקנת השוק שיוכל למוכרו במעמ"ס לא יצטרך נחלאי זה שיוכל להמחות בעמ"ס מטעם דלא גרע מפקדון וא"כ באמת בשטר לא הו"ל כהנהגה וא"ש מימרי' דאמימר דהמוכר שט"ח ויזר ונתקלו מחול ולא קשי' קושיות הרשב"ן דהא הגיה בשעת הלואה לא ידע אולי ימכרו במעמ"ס דז"ל דגם לענין מעמ"ס לא הולרך עלמו להשחעבד לכל דאחי מחמתם והרי הלואה יודע שישעבד בשטר ולכן לא הו"ל כנעשה ודו"ק היטב כי הוא ענין נכון וצירוף של דברים לענ"ד בלי גומגום :

אמנם

לפ"ז ל"ל דלס"ד זו לא הוי חל מעמ"ס במלוה בשטר ג"כ כ"א על שיעבוד נכסי הלואה וכמו מהני הקבלת שט"ח דעלמא בכו"מ וכה"ג דלזה מקרי בר הקנאה וכמ"ס לעיל דעל גוף החוב י"ל דגם בשטר לא עדיף כמו ואכתי לאו בר הקנאה הוא ודו"ק • אלא דמשמעות לשון רשב"ם צ"ב דף קמ"א בש"מ שאמר הלואתו לפלוני משמע דבשטר כיון דע"י כו"מ וקנה גם החוב ע"ש היטב ובמוהרי' מטירני ע"ש היטב ובחי' לח"מ :

ארא

לפ"ז הדרה קו' חוס' לזכותי' דהא במע"פ נמי שייכא דשמואל ונ"ל כחירוץ דמעמ"ס ז"י למחול דלמאן דל"ל מעמ"ס במלוה א"כ בשטר נמי נראה דלא עדיף ממוכר שט"ח דמהני מחילה וחי"ה במהדורא בתרא יבואר עוד מזה :

ברך יו ע"א

בחוס' ד"ה מפני מה תקנו זמן בגיטין וכו' א"ל שחקנו זמן כדי שחולל כל אשה להוליא מבעלה מוונות שלותה ואלה וכו' דבלא"ה נאמנות האשה ע"כ כך מיגו דאי

בעי טעמינא גיטה וכו' ולא חזינאנה עד שתרצה להכשא וכו' משמעות לשונם דא"ל לה להכשא בלא גט ואף דהאשה נאמנת לומר גרשתי כדי להכשא ודוקא לומר שמא יהי' שלא בפניו ואינה נאמנת אח"כ וגם א"ל דהוי כקטעה בינה לבין דלינה נאמנת לומר גרשתי כדמשמע מדבריהם בכחכות דף פ"ט חלא די"ל ללא הוי כקטעה מה שהכחישהו אז ואמרה לא גרשתי וביבמות דף קט"ז לא חשיב כקטעה כ"א להיפוך שהיא אמרה כבר גרשתי שגראה שהי' רלוה להפקיעה ממנו בטענת שקר • ועוד דלבר זה אינו מוכסם שיוגרע נאמנותה בגרשתי מחמת קטעה דהא בש"ס סס לחד לישי קאמר הטעם דלינה נאמנת בנת בעלי בכה"ג דקטעה משום חשש דלמי • ושוב מאתאי להרב מוהר"א שזון בתשובות שכ' להדי' דבגירושין לא שייך קטעה ונאמנת בכל גווי עיי"ש — :

ואורי כוונת חוס' הוא אס תרצה לטול כתובתה ע"י הגט אז תוכרת נהלאותו • ואף דשיטת החוס' דבעיקר כתובתה נאמנת אס אומרת גרשתי וממלש כתובתה ע"י בס"פ הכותב וביבמות אולי מיירי לענין חוס' כתובה דלינה נאמנת ועיון בהשו' מוהרי"ק — :

אלא דלפי פי' זה דעיקר החשש של החוס' הוא בלופן שלא נפרעה עדיין כל הכתובה לאז חלטרך להראות הגט וא"כ נוכל לומר דבלא"ה לא שייך דחששא דמזונת לפי שיטת הרא"ש ז"ל ובע"ה העיטור שפסקו כהירושלמי דכג גרושה יש לה מזונה עבשנה אף אחר הגירושין כ"ז שנה נפרעה כל כתובתה עד פרועה אחרונה ומשמעות הדברים דחייב מזונות ממס בחוקפו בחורת תנאי ב"ד וע"י בפנ"י ז"ל חידושי כתובות דף ל"ז ע"ש היטב • א"כ לפ"ז הרי בלא"ה אית לה מזונות מבעלה אף אס אמר גרשתי קודם לכן כיון שעדיין שטר כתובתה רחתי ידה • אלא ש"ל דהחוס' לא ס"ל דירושלמי לדינא ומס"ה נפיר הולכנו להך כבדא דחראה הגט אח"כ אבל להפוסקי' הג"ל י"ג ספיר חי' הג"ל דממכ"פ אי כבר נפרעה כל כתובתה הרי א"ל לגט עוד ותעמינו לגמרי ותשא ע"י אמרתה גרשתי וכשלא נפרעה עדיין הכתיבה ותלטרך לגט הרי בלא"ה לא יוכל להפסידה מזונות מטעם הירושלמי ודו"ק ויש צו נ"מ למה שצבואר לפנינו במה דקשי' בדרך החוס' בחירוץ מסוגי' דשמעון ולשיטת הפוסקי' הג"ל כחא ויהי' ראוי לשיטתם הג"ל דפסק הלכה כירושלמי וכמו שצבואר בסמוך — :

באר דבלא"ה נאמנת האשה וכו' דאי בעי טעמינ וכו' לשון מהרש"א ז"ל וליכא לוימר נמי משום הפסד דבעל תקנו זמן שלא חולל להוליא ממנו מזונות שאח"ז הכתוב וכו' דהא בכ"ז נמי זמן כיון שהגט בידה חולל להטמין גיטה עכ"ל • לכאורה אין דבריו מהפסיקים בחירוף קושייתו למה דמשמע דקדוק לשון החוס' ז"ל שאח"כ שתרצה להכשא חוכרת להראות גיטה וא"כ תינת דבט שאין בו זמן ספיר כ' חוס' הך כבדא דחטמין עשה הגט ואח"כ תראנו שנה יבואר ע"י הגט זמנו משא"כ כשיש בו זמן הרי כשתרצהו אחר כך יראו ב"ד ערמחה ויוליאו ממנה מה שגטלה שלא כדין ומה אהני לרמאי ברמאותי' :

ובעיקר קושי' מהרש"א ז"ל הוי נראה דבלא"ה ל"מ דלענין הפסד הבעל לא חשו חז"ל לתקן הזמן כיון שהוא הוא שמלוה לכתוב הגט יחוש לעלמו לתקן לעלמו שלא יגיע לו הפסד כ"א מהפסד האשה שפיר חשו מטעם שכ"ה רשב"א כיון שהוא מגרשה בע"כ ע"ש ובפירות דפסלו חז"ל דמוקדם משום הפסדו הוא משום לקוחות כיון שאין מוליא' למזון האשה מכסוי' משעבדי' מפני תיקון העולם וא"כ אינו נוגע כ"א להפסד הבעל ולכן בלא"ה א"ל לתקן הזמן וז"פ ונכון לדעתו — :

ארא למה דכ' חוס' צב"מ דף ט"ו ע"ב וכו' מדבריהם בר"פ הגושא (וע' בחידושינו לכתובות דף ל"ו ע"ב ובחי"מ סי' ס' וסי' קט"ו מזה) דמלקוחות שקנו אחר שכבר נעשה קנוד טורף ספיר משעבדים בין בשבית בין במזונות הבנות ע"ש • והיינו למ"ד שאין קנודין א"כ אכתי הוי מקום חשש שחוליא מהלקוחות שלקחו אחר הגירושין (לפי דברי' שמולית שנאגרשה עתה) והוא נשאר לה חייב ממזונות שקודם הגירושין שהרי כבר נעשה חוב קנוד בעת הגירושין ותחתן במינו דחטמין וכמ"ס מהרש"א בקושייתו ולכן תקנו זמן דלא לא חולל להטמין ומטעם שכתבתי לעיל כיון שיבואר אח"כ כשחששא — :

אך גם זה ליחא וא"ל לפנים דכל כה"ג שוב לא תהא נאמנת להוליא מלקוחות בטענתה שלא נאגרשה עד זמן שטוענת ואלדברה הלקוחות יטענו שגרשה קודם לכן וא"ל כה"ג הוי נאמנת במינו שחטמין גיטה כמ"ס חוס' דז"א דאי חטמין גיטה ע"כ שלא חודה כלל על הגירושין אף עתה ותאמר עדיין א"ל אני וא"כ הרי אינה יכולה להוליא מלקוחות כלל דהא הו"ל אינם קנודי' ודו"ק היטב כי כ"ז פשוט ונכון — :

אמנם אין מזה קושי' על חירוף החוס' שכחצו דבעל לא יוכל להפסידה בלין צו זמן ומשום דהיא נאמנת במינו שהרי אכתי חולל להפסיד כשתרצה לגבות מלקוחות דהא בכה"ג נענין לקוחות ליכא מיגו מטעם שכחצו דל"ל דמסיה לא חשו חז"ל לתקן זמן אס יבואר לה הפסד בגבות המזונות משעבדי' כיון דבלא"ה כל דין מזונות מהללה

מחלה לא איתקן לענין מאועבדי • וא"כ אף אם נזמן אופן שחולל לבנות ממעשבי ותייפה כחה מאוס זה לא יתכן לפסול הגט כיון ללא א"ר. ר"ז דינה מעיקר תקנתו ומכיון שפיר גובה במינו ושפיר תרלו החוס' והבן ועמ"ש ל בהמוך ב"ה מאוס פירי :

אמנם מה שיפלא על"ה החוס' נפי דרך זה לאכתי אידך מכסיר ר"ש מוקדם נהי לנענין פירות ס"ל למשנתן עיניו לגרסה וכו' אבל הרי היא י"ס לה מזונות עד נתינה והרי יוכל להפסידה מזונות שלא כדין ולא סידך לחטמין עד שתרלה להבשיל לאכתי הא יבורר הזמן אח"כ ודוחק לומר לכשהי' מוחזקת לא יוכל הבעל להגליף ממנה מה שנתן לה שחטעון שהוא מוקדם דזה דוחק וכו' לכאורה • וכמומיה שכתב נחקשו בזה מפרשי החוס' ועמ"ש ב"ה ב"ה ע"ד ש"כ ר"א מזה להכרת מהר"ש ז"ל שס' להמגרסה בעלמנו נמי איכא קלא ששנכתוב ביום ונחתם בליה ע"ש היטב ועדיין ז"ע :

תוספות ד"ה שמה יתפה וא"ל לאותמה א"ח א"א וכו' דהרי הוא גרושה לפנינו • ועוד לאוקמה בחוקת לקח וכו' הגאון

בעל פניי ז"ל האריך לבאר כוונת החוס' שני החירולים הם סברא אחת ומשעם דהו"ל תרתי במקום חדל כמו במקרה בר"ש נדה ע"ש באריכות גדול • ועיקר קושייתו לאידך אפשר שחושני הרי גרושה לפנינו לגרוע חוקת א"א שחרי כל חוקה השתא איתרע ואפ"ה אולי בתרה • ואמנם למ"ש הפני' ענמו בשם הרשב"א ז"ל בחי' פ"ב לכתובות דמשו"ה מהני דברי לי כנגד חוקת א"א מאוס עד כאן לא אולי בתר חוקה אלא למי שמסופק אבל מי שודע ברי נגד החוקה לא נוכל נהענישו על סמך החוקה • וכבר הכריח הרב הגדול המנוח מהר"י הכהן זלה"ה בקונטרסו הספיקו דוקא הרב הגדול המנוח מהר"י שאין שום ריעותא בחוקה לא מהני ברי דבע"ד להכתיב החוקה וסוקלי' עליו ע"ש • ולפ"ז י"ל להבא נמי אולי חירון החוקות כיון דהשתא גרושה ואחרע החוקה וטוענת ברי א"א להורגה ודו"ק • והרב בעפ"ז ז"ל כ"ג לקיים דיבור החוס' מאוס טענת ברי דלדי' אלא דלתי עלה מטעם אחר מאוס ברי ושמה ולא הזכיר דברי הרשב"א ז"ל • ואמנם ע"פ דברי הרשב"א מרווחי' הדברים יותר גם במ"ש הפני' ז"ל לפלפל בענין התראה י"ס לקדק בדבריו הרבה ובגוף סברת הרשב"א ז"ל מבואר אלנינו בחיבורי עמודי כסף באריכות ושם כתבנו גם כן לפלפל תהא דסקיל וברי כההדרין אי אולי דב"ד בתר רובא ואי אולי בתר חוקה ב"ה הא רובא עדיף מחוקה וגם הבאתי דברי הפני' בקידושין במה שחידש בדיון רוב ב"ה והוא פלפול ארוך וא"כ ע"ש מה שכתיב בסוף הסוגי' מדברי חוס' אלו :

וזהו ד"ה מאוס פירות ומפסיד פירות עד שעת נתינה וכו' וא"ת גע מאוחר יפסד וכו' ובפ"ג וכו' ע' במהר"ש ז"ל מה שהביא לשון הר"ש ז"ל שכתב בגט מאוחר לפסול אף משעת נתינה ולשון ח"י רשב"א ומ"ש בכוונת החוס' למשעת נתינה ואיך אין לה הפסד יותר שהרי בידה לבוא לב"ד לכתוב י"ס שבה לידה וז"כ נתקנה לפ"ז נ"ק מגט מקושר שהרי י"ל דהתם נתינתו ביום הכתיבה ואין כאן חשש כלל כיון שחולל להביא לב"ד ע"ש שכתבנו לחוקים קל"ה :

אמנם לענ"ד נראה לדון דבר חדש לדעת החוס' ללר"ל למ"ל כלל מה שיכתבו ב"ד שמאוחז וי"ס נתינה וטעמא לפי שכתבו הפוסקים במוקדם דל"מ א"ס כותב על השטר שהוא מוקדם כ"א קודם שראה פ"סולו ב"ד • אבל אי נראה פ"סולו ב"ד שוב אין לו חקיה יעיין בס"ד סי' מ"ג • ולפ"ז י"ל דאף כשבא ניד האשה בשעת נתינה הרי מהכשר ע"י הכתיבה אבל הרי ביד הבעל לעכבו בידו ולהפסידה וכיון שחז"ל פסלו כל גט שיוכל לבוא ליד הפסד האשה א"כ שוב נקרא שם פסול על הגט בבואו לב"ד שהרי כבר הי' יכול לבוא ליד חקיה וכמו כל שטר שיכול להזדייק לפסול אף שבה לב"ד קודם שנעשה זיוף ומש"ה אין הב"ד מכשירי' אוחז ע"י הכתיבה שמאוחז וי"ס נתינה ואמנם נקמן שפיר כ"י חוס' לר"י כיון דאין מפסדי' כ"א משעת נתינה א"כ בעודו ביד הבעל הרי אינו יכול להפסידה וכשבא לידה הרי בידה נתקן המעוות א"כ לא הו"ל פסול כלל שכתבנו לא חקנו מידי בגט זה לפסלו כיון שלא יגיע לה הפסד במה שאין בו זמן ושפיר יכתבו לה ב"ד מכאן ואיך כתב הודעה שלא חפסיד וזה ברור אלני לר"ל שהורכבו לפסול הגט ולחקן זמן כדי שלא חפסיד בעודה בידו הגט דלא ליכא תקנתא דע"י ב"ד ממילא נקרא עליו שם פסול ואף אם הב"ד כותבי' למ"ד דה"ל נראה פ"סולו ב"ד ודו"ק • ומה שיינו החוס' דדבריהם וחפסיד עד שעת נתינה היינו לפרש לשון הגמ' למש"ה לא ס"ל לר"י כר"ל למשום פירות א"ל נתקן זמן שחולל לבוא לב"ד שהרי אכתי עד שעת נתינה אין חקיה שחפסיד עד שעת הנתינה וכיון שכתב חקנו חו מפסדת גם אחר הנתינה וזה הוא כוונת הר"ש ז"ל • וממילא דא"ש דברי החוס' בפשיטת מ"ש להתקנות מגט מקושר לאף אם יתן ביומו פסול מאוס דה"ל לא יכתבו לה כיון שכתב נראה פ"סולו ב"ד ודו"ק :

כשר משום שהאשה מחלה הפירות הקשה עליו הר"ש דמאוחר שכתב שלא מדעת האשה מאי איכא למימר וכ' לחרך עליו וו"ל דלמ נכתב מדעת האשה הרי מחלה וא"כ נכתב שלא מדעת האשה הרי בידה לבוא לב"ד וזכתה בפירות עד שיבוא הבעל ר"א שכתב מדעתה עיי"ש בלשוננו • ולכאורה חמוה לר"ל כלל לזרף סברת הר"ש ז"ל שחמלה הרי בלא"ה י"ס לה חיקון שכתב לב"ד וממילא כשר (וא"ל דר"ל לר"ל דלא לא חולל לבוא לב"ד דא"כ הדרת קושי' לדוכחה בשנכתב שלא מדעת האשה מא"ל שלא מחלה • וגם ליכא תקנתא לבוא לב"ד וע"כ לכל כוונתו רק דאיכא דידן דקיי"ל כר"י דעד שעת נתינה ודו"ק) והרבה נשקוממתי על דברי הר"ש ז"ל ולא מלאתי מי שיעור לפרש דבריו — :

ואין לי לפרש דבריו כ"א ע"פ שאמר בסברת הבעפני ז"ל שכתב בסוף שמעתי' דאף לר"י דס"ל אין לבעל פירות כ"א משעת נתינה ולא הורכבו נתקן זמן עבור הפסד הפירות מאוס שחולל לבוא לב"ד היינו מעיקרא לא תקנו זמן משו"ה כיון דבלא"ה איכא תקנתא וחק דהו"ל ג"כ פסידה לדידה שמה לא חמלא ב"ד אבל מ"מ לא רנו כהתן זמן ולהוסיף על חורף הגט שיש בו כמה חשאי פסולי' • אבל לבחר דהקינו זמן משום שח' אוחזו וכשיכתוב בו זמן בהכשר הרי מועיל לפירו' מדינא וא"ל לשום כתב אחר • שוב לא העמיתו על חקנתא זו ופסלו גם משום פירות כיון דהך תקנתא לא מעלייתא כ"כ ושמה לא כתבא לאשה כיון שבגט שיש בו זמן כדיו א"ל לבוא לב"ד איכא חשש הפסד לאשה וכן נראה דברי מהר"ש ש"ך כאן סברא זו • ולכן כ' הר"ש ז"ל בקושייתו נפסול גט מאוחר מאוס פירות גם לר"י כיון שב"ד לכתוב זמן שלא ינטרף לבוא לב"ד אין א"ל יכולים לגרע כחו שחלט"ר לבוא לב"ד • אמנם נראה דמ"מ הי' כשר אם באמת באתה לב"ד בעוד שלא הי' לה הפסד ויועיל להכשרו ע"כ"פ אם האשה מרובית בזה לסמוך על הב"ד כיון שבהחלק החשש מהפסדה אלא די"ל דבהא ס"ל להרא"ש הך סברא שכתבנו לעיל דכיון שא"ל לא בזה לב"ד להכשיר הגט פסלי' לוי' (ובס"ל דבגט אשה אף שבידה להכשירו ולחקן הפסדו מ"מ כל שלא עשה כן לשעתו פסול הוא לגם משום הפסד לידה מקרי לא נעשה חיקון חכמים ועיין בחי' רשב"א בשמעתי' ובחו"מ סי' מ"ג בס"ד בשם ר"א ששון ובקידושין לגם מ"ש ב"ה) א"כ הו"ל נראה פ"סולו ב"ד וז"ל תקנתא עוד ומש"ה גט מאוחר ס"ל לפסול וממילא דא"ש דברי הר"ש ז"ל דלחר שכתבתי דברי הר"ש ז"ל שא"ל נעשה מדעת האשה כשר הוא • ומשעם למחלה הפירות א"כ שוב אף כבעשה שלא מדעתה בידה לבוא לב"ד לכתוב עליו וזכתה בפירות כ"ז שלא יבורר שמדעתה נעשה כמ"ש הר"ש ז"ל וממילא י"ל דהב"ד מחוייבי' לכתוב לה וגם מועיל להכשיר ללא הו"ל בכלל שטר שראה פ"סולו ב"ד כיון שאין פ"סולו מוחלט שהרי אולי ביד הבעל לברר שמדעתה נעשה וכשר מחללהו וכיון שכן אף אם נחברר אח"כ שהי' מחללהו פסול • וכשר אח"כ בכתיבת הב"ד כיון שבעשה חיקון כ"ז שלא נודע פסולו לפנינו ועתה כשר הוא ודו"ק היטב • ויבואר ח"י"ה בחי' ח"מ סי' מ"ג ככה"ג בדיון מוקדם אם בא לב"ד כ"ז שלא נודע פסולו אי מהני נשיטת הפוסקים הג"ל דס"ל ללא מהני כתיבה ב"ד ועדיין כ"ז י"ע ביישוב לשון הר"ש ז"ל אבל במ"ש בכוונת החוס' נראה לדבר נכון בלי פקפוק :

בא"ד וי"ל דגט מאוחר וכו' דאין ראוי לגרש בו וכו' אבל נכתב ביום לר"ש כשר לר"ש כשר לר"ש כשר לר"ש ע"מ וכו' עכ"ל מקדוק לשונם נראה דס"ל להחוס' דגם לר"ש כשר מאוחר והיינו משום דלכאורה נתיני' גט מקושר שעדין מחוכו אחי' אליבא דר"ש גם כן • ובאמת כי עדיין ז"ע אף לפי תירולם הך דגט מקושר דהא לדידי' הרי מ"שעת כתיבה מפסיד הבעל פירות וא"כ הרי בשעת כתיבה הרי הי' ראוי לגרש בו מעכשיו ע"י עידי מסירה לו יהי' אין בו עדים כלל ול"מ לשיטת רשב"א דמשנתן עיניו לגרסה אף שלא גרסה כלל אחר כך נמי מפיסדי' הפירות אלא דאף לפ"ש החולקים וס"ל דמ"מ זר"ך שיגרסה אח"כ בלוחו כתיבה ע"מ הרי בידו לגרסה גם אח"כ ע"י עדי מסירה ואי יהי' ידון במקושר מיום הכתיבה ואף שלא נעשה כחיקון חכמים משום שעדין מחוכו הרי בלמת מחכר בע"מ לא יהא שלא חממו בו עדים כלל • גם ס"ל דהו"ל כמווייף מחוכו דגרע טפי ז"ל לשיטת הסוברים דכל שניכר זיופו לפנינו מהני ע"מ כיון דלא שייך אחי' למסמך עליוי' וה"ל דכוותי' הרי א"ס לא כתב ע"מ באמת ידון כפשוט ולא חושיל לה לראי' עדי הזמן הכתוב בו אבל כשבאו ע"מ חושיל לה הגירוסין מיום הכתיבה כדין מקושר • ולפ"ז הרי מפסיד מיד הפירות לר"ש ואיך יעשונו פשוט הלא מפסידה שלא כדין ונשאר קושייתם לר"ש וע"כ בזה"ע סי' קכ"ד בדיון דבר שיכול להזדייק אי מהני ע"מ ודוחק לומר דהחוס' מייירי לר"ש במאוחר דלמלא אבל לא בגט מקושר דא"כ ל"ל כלל להחוס' לחלק אליבא דר"ש כיון דאין להם ראוי' מקרעת כלל דמאוחר כשר כ"א מהך דפ"ג וי"ד דהתם בלא"ה לא אחי' כר"ש ז"ל א"כ מנ"ל דמוקד ר"ש בכל מאוחר לפסול וז"ע קל"ה :

ודגה בעיקר דין בגט מאוחר דעת הר"ש ז"ל שחל מיד ואפ"ה לא מפסיל משום פירות דבידה למחול הפירות • אמנם מסברת הר"ש ז"ל נראה להביא ראוי' למה שנסתפק הש"ך לדינא בסני' ס' ובס"ו קט"ו א"ס טורף מלקוחות שקנו אחר שבעשה קלוז למי' מפני שהן קלוזין ע"ש דלפ"ז בלא"ה הוי לן למפסל מאוחר מחשש שתפסיד לבעל

אכ"כ דברי הר"ש עדיין אין להם הבנה מ"ש לר"י ויחנן י"ס לפסול ג"כ מאוחר שהרי לר"י גופי' אין כאן שם פ"סול על הגט כיון דאינו אלא הפסד לאשה בשעת נתינה והרי מיד חולל לבוא לב"ד וכמו שאין בו זמן לר"י דכשר זההוא טעמא וכמ"ש חוס' ור"א ז"ל בשגמ"ס העתק פירושם גם בזירוזו לדברי הר"ש ז"ל שכתב דמאוחר

לבעל מזונות שלא כדון שתאמר שלא נתגרסה עד היום הכתוב בגט ואי כמ"ל כיון דאין נוגע כ"ל להפסד הבעל ל"ח וכמ"ל דז"ל דהא איכא חשש שמחין עד שיקנו לקוחות אחר היוזן הכתוב בו שאז כבר נעשה קרובי ותגבה מהלקוחות שלא כדון אע"ג דלינו גובה בכל ענין מיהו ג"ו יש לקוחות — :

ורגה הרמב"ן והר"ן הביאו לראי' מההוא דיבמות 77 קט"ז גבי עין בר חיי' מהרדעא וכו' דקאמר החס ללמא מילי מהר ולא קאמר בפשיטות ללמא מאוחר הוי ע"ש שחשבה לראי' גדולה • ובאמת שבימי תורפי זה ה' הרבה שנים אמרתי דבר מפולפל מאול ע"ד הראב"ד ש"ל דהיכי דאיכא יוב"ש בעיר אחת אף לדלי' מאוחר פסול והוא דבאמת כבר כתבו האחרונים לכתאורה מאוחר הו"ל לפסול משום חיפוי כיון דיראו בידה הגט קודם וזמנו הרי אין מזכור כלל זמן הכתיבה ויוכל הבעל לומר שנתן לה קודם לכן וכדצו ליבש ע"פ דברי החסופות שכ' דהא ללא קטלי' גה משום דאיכא בהרת הרי גרושה לפנינו וכשהוא מאוחר לא שייך כבדא זו יעו"ש הטעם שכתבו האחרונים אבל עדיין קשה הא איכא גם משום הפסד מזונות לאשה באם יבורר שהגט בידה קודם זמן הכתוב בו ואמר הבעל שקודם לכן גרשה והרי הוא המזונות וא"ל דגם לענין הפסד מזונות י"ל בהרת הראב"ד שמתלה כמו לענין פירות דז"ל למ"ש תוס' דכל החשש למזונות היינו בלותה ואכלה (דאי למלמה עלמא וכוונת משלה בלא ה"ל לחבוב מעלה עיין באה"ע סי' ע' ולשיטת התו"מ בסי' ע' א"י האשה למחול לבעלה כה"ג דהיא משועבדת מד' נתן) :

ואמנם למ"ש תוס' דחובל להצמין הגט עד שחגשא א"כ כאן במאוחר נמי הרי בידה להצמין ולא חוליאנו עד שחגרה להגשא ולכן לשיטת הראב"ד כשר גם מחשש מזונות ודו"ק • ולפ"ו י"ל ב"ש יוב"ש בעיר א' מאוחר פסול מחשש סיפסודה מזונות שלא כדון שיאמר גרשה קודם לכן דא"ל שצמין ז"ל דא"ל לא תוכל להגשא טוב גם ע"י הגט למאי דקיי"ל דשני יוב"ש בעיר א' אין באמת לומר שחגרה אף ע"י הגט כ"ז שאין ע"מ לפנינו שיעידו שהי' בעצמך חבירו וכמ"ש תוס' ר"פ כל הגט ובא"ע סי' קל"ו וא"כ ע"כ לא תוכל להגשא כ"ל ע"י הולדת בעלה שהיא גרשה ואז ג"כ יאמר שגרשה קודם לכן כיון שמוכרת להוקות לדבריו וממילא חבוב לידה הפסד ולריכוס הע"י לכתוב זמן הגט ממנו ודו"ק מאוד כי הוא חריף וכדון — :

בא"ד וקשה לר"י דאמרין לקמן וכו' ופסול אמאי הא יש לו קול וכו' לולי דבריהם הקדושי' הו"י נראה לתרץ קושייתם דר"ך אחר ויתורץ ג"כ מה דאמר לקמן ואיך עד עשרה יומי למה לא אמר ביום מחר • ונראה לנתיב לפי הרמב"ם לקמן בפנוגה דר"י ור"י אי קיימי' במכאן ועד עשרה יומי • שמתא פיום דשיקר החשש לר"ל שגא ביטל הגט בנתיים • ואף לחזור ומגרש בו מ"מ שגא טוב נחבטל זכות הפירות לאשה שמשתת כתיבה ולתטרוף האשה שלא כדון מזמן הכתיבה ולמ"ש תוס' לקמן דף י"ח ע"ב ב"ד"ה שגא פיים ביום דבריהם לחלק לגמ"ד משום עדים דחיישי' שגא פיים היינו משום שלא חתמו כל הנריכי' נחתום ע"י • א"כ א"ש דה"ס קאמר דמ"ד מאגם עדים פסול מכאן ועד עשרה יומים לר"י בלא"ה אי הו"י ס"ל משום עדים הוי פסול משום דת אחותו ור"ל ג"כ פסול אי כלום נאסם עדים משום פירי ואף דיש לו קול משעת חתימה ומפסקי' הפירות מ"מ נר"ל לשיטתו דחיישי' לשמא פיים וביטל זכות הפירות לאשה א"כ שפיר טרפא שלא כדון כיון דלא חתמו כל הנריכי' נחתום לשם עדות חיישי' לפיים ופסול ודו"ק • וא"ש מה גנקיט ועד עשרה יומים דא"ל הוי כשר לר"ל כיון דמשעת חתימת השנים אית לי' קולא • וליכא חשש פיום בזמן מועט • הרי כדון טורפת לר"ל אף אי כולם משום עדים ודו"ק • ובה מירב ג"כ קושיות הפנ"י ז"ל לקמן דקאמר בההוא גיטא דהוי תחום תרי מיני' בימי' וכו' כדאי הו"ל ר"ש לסמוך עליו בשעת הדחק דהא אגן לא קיי"ל כר"ש דמשנתן עיניו לגרשה וכו' והרי איכא הפסד ממון לקוחות ואיך שייך בזה כדאי כיון דטורפת שלא כדון • ולמ"ש ניהא כיון דמסיק החס דכהוא כר"י סבירא ליה ל"ח לשמא פיים א"כ ממילא אין כאן הפסד הלקוחות כדון טרפא משעת חתימת השנים וליכא אלא חשש דבת אחותו ובהא שפיר אמרינן כדאי הוא ר"ש וכו' כיון דלינו נוגע אלא לחשש איסור כמ"ש סם הפנ"י וה"ש בסי' קכ"ז • ויבואר עוד מזה במקומו ובתי' אה"ע טעם להפוסקים שהרבא ברא"ש ז"ל דל"א כדאי הוא אלא כה"ג דחחום תרי מיני' ביומי' אבל בשאר מוקדם לא ולמ"ש כאן טעמם נכון מאוד דדוקא כה"ג לליכא חשש פירות ומטעם שכתבו ע"פ סברת חוס' כאן שפיר סמכי' ארר"ש דלא חייש לבת אחותו משא"כ בשאר מוקדם דשייך חששא לפירות לא שייך נמסר אליבא דר"ש כ"י שגופי' מודה לפסול כל היכי דאיכא חשש הפסד לקוחות ולקוחות גופי' • ודאי דא"ל להיציא מידם שלא כדון משעת הכתיבה כמו דה"ל לר"ש מטעם שעת הדחק לאשה זו ודו"ק • ושם כתבו דהפוסקי' החולקי' ע"כ דס"ל דכלל נכתב ביום לא שייך חשש פירות לר"י דס"ל משעת נתינה ומטעם שכתבו התוספות לעיל דכלל שלא נמסר ביום הכתיבה קל"ה אית לי' וס"ל דאף בגרשה בעלמא יש לו קול לענין לקוחות ויבואר מזה באור"ך בחידושינו לאה"ע סי' קל"ז ואכ"מ להאר"ך יוחר — :

ע"ב בגמרא ור"ל מ"ט לא אמר כר"י לכאורה הו"מ לשנויי

טעמא דר"ל הוא משום דס"ל דאפשי פלוגתא לא מפשינן וכיון דלר"ש ע"כ לית לי טעמא דבת אחותו א"כ ס"ל דה"ל לרבנן ועיקר טעמיה משום פירות כיון דבלא"ה פלוגתא בפירות לכ"ע אי משעת כתיבה או משעת חתימה ואלו י"ל עפ"מ"ש הרב בשעה"מ אליבא דשיטת הרמב"ם בפירוש המשניות דיש לחלק בזנות דבין יום וליילה לא שכיח אלא דבש"ס לא מלי למימר הכי טעמא דר"ש לר"י דס"ל לקמן דר"ש הכשיר אפי' מכאן ועד עשרה ימים וא"כ א"ל לומר כן וע"כ ז"ל ר"ש ס"ל זנות לא שכיח כלל משא"כ לר"ל שפיר הו"מ"ל הכי וא"כ אכתי י"ל דזמן דתיקון לר"ש גם משום בא"ח ולזנות דזמן מרובה וע"כ הו"ל לשנויי דס"ל זנות לא שכיחא כלל אפי' לזמן מרובה • ובאמת שע"פ דרכו של הרב ז"ל הו"י מקום ליבש דברי הרמב"ם על אופן אחר בפ"י הסוגי' ולהרחיב הדוחקים שיש בשיטתו אלא שלשון הרמב"ם ז"ל מלך עלמא אין מוכן כל עיקר מלבד סחירת סוגיות הש"ס כמבואר למעיון וע"כ לא רציתי להאר"ך — :

שם מ"ט דר"ש דמכשיר עיין בפנ"י שכתב להקשות אליבא דר"ש בלא"ה לא שייך חשש דת אחותו למ"ש תוס' לעיל למא"ה שייך חיפוי בגט שאין בו זמן משום לירוף הרי גרושה לפנינו ואוקמה אחזקת דלקח והיינו כמו למסיק הש"ס פ"ק דנ"ל במקוה דהו"ל תרתי לריעותא והו"ל כוודאי וא"כ לר"ש דל"ל הרי חסר לפניך א"כ הרי בלא"ה לא שייך חשש חיפוי עיי"ש שכתב ליהוה דגוף הזמן לא שייך תקוני' אליבא דר"ש אבל מ"מ מוקדם שפיר יש לפסול גם אליבא דר"ש משום בא"ח וכוונתו דבמוקדם הרי חתפה ע"י עלמא ע"י זמן הגט המבורר בו וא"כ לתי' החוס' • אמנם לענ"ד עדיין לא הועיל בתירוטו זה שהרי למ"ש תוס' דכשגרשה אחר יום שכתב אית לי' קלא וגמ"ש מהרש"א סם בזונות דברי חוס' דמ"ש תוס' לחלק בין מגרשה בעלמא דיש לחוש שגרשה בזנעה לחפות וכו' היינו ע"י ע"מ אלא דמ"מ אין לו קול מזכור יום המסירה ולכן ללקוחות לא יהי' הפסד דהא יאמרו אייתי ראי' כיון שע"כ"פ יש לו קול שלא נמסר ביום הכתיבה אבל חיפוי עדיין יש חשש שתאמר שחגרשה קודם וא"כ הדרא קו' לדוכחה הרי גם במוקדם אין חשש לר"ש כיון דע"כ"פ יהי' קול שלא נמסר ביום הכתיבה וא"כ הו"ל רק כגט שאין בו זמן ואז נוקמה בחזקת א"ל לר"ש ודו"ק • אמנם למ"ש לקמן בזונות החוס' דלא כהרב מהרש"א ז"ל ולענין חיפוי חיישינן שימסור לה בזנעה בלא ע"מ ולא יהי' קול כלל א"ש דברי הרב בעפנ"י בתירוטו זה ובלא"ה כבר כ' הפנ"י בעלמא לתרץ קושייתו דלר"ש עכ"פ. ספיקא הוי ולא קטלי' לה ומה ש"ל עוד בדבריו ובדברי התוס' יבואר אי"ה בתי' הו"י :

בגמרא גזי"י לזמן ויהי' נהלי' וכו' בכאן נחלקו אבות העולם דבין גזי"י לריבא אי כשר לבתחלה או פסול ור"ח ז"ל מכשר לבתחלה וראייתו דא"כ לא פריך מיד' דהא כבר שני לוי' דאגני נכתבה לה חגשא • אמנם רוב הראשונים דחו שיטתו וכתבו דראייתו ניתא לפי מה שפרש"י ז"ל דאגני דלכתלה לא חגשא ולא יחחמו בהדי א"כ שפיר פריך בתר הכי גזי"י לזמן דד"י וכו' דבהא הרי כבר חתמו עדים וא"כ אכתי מה אגני • והנה כבר כתבנו לעיל פ"ק בחוס' ד"ה כ' בכ"י דלמה דמשמע שם מלשון החסופות דכל הלכתחלה לא חגשא אינה מפסקת הפירות כ"א מביעת נתינה עיי"ש א"כ אכתי ראי' הר"ח נכונה דפ"ו אי גזי"י לזמן לא חגשא א"כ אכתי יש לו זכות הפירות עד שעת נתינה וא"כ אכתי הועילו בתהגתם דריבא דלפירות ואף דבשעת חתימה הו"י בו זמן מ"מ שח"כ גזי"י ומשעה זו אין לו רשות לגרשה לבתחלה ע"י הגט חזרה דין הפירות למקומו וראי' לזה מלר"ש דס"ל דמשעת כתיבה מפסקי' פירות כיון שראוי לגרש בו מ"מ נראה דל"ס אחר הכתיבה נחלקל הגט שאינו מפסקי' הפירות וכמ"ל בחוס' ד"ה משום פירות וכבר כתבו הגמוראים דלר"ל הפסד דמשעת חתימה הוא ג"כ כטעמא דר"ש אלא דס"ל דלא מקרי נקן עיניו לגרשה אלא משעת חתימה יש לו קול אבל אי אין ראוי לגרשה עד שיכתוב לה גט חסם א"כ בטלה החתימה ראשונה ודבר זה מוכרע מעלמא ואין לר"ך לראי' — :

ונראה דמה שפרש"י ב"ד"ה אגני דלכתלה לא חגשא ולא מחחמו לה עדי' היינו לפרש גם למ"ד משום דת אחותו אבל למ"ד משום פירות בלא"ה א"ש ע"ד שכתבו דבלא"ה אינה מפסיקה שלא כדון ומשעת נתינה הרי מציא לבוא לב"ד ולפ"ו י"ל דר"ח מפרש קושית הש"ס דגזי"י לזמן דומי' דפירכא ראשונה דאזלה בין למ"ד משום פירות בין למ"ד משום ב"א ולכן הכריח דינו דחגשא לבתחלה דא"כ לא קשי' למ"ד משום פירות עוד י"ל בדעת הר"ח ז"ל דא"כ הוכחתו אף למ"ד משום ב"א ד"ל לאויל בשיטת הטור ז"ל שכ' דלמה דקיי"ל גט שאין בו זמן פסול אם זנחה מחוייבת לברר ובא"ל לאו חייבא מיתה • ולפ"ו א"ל לפרש"י ז"ל אלא כל לבתחלה לא חגשא טוב הו"ל גט פסול ומחוייבי' לברר א"כ לפ"ו פשיטא לא הו"י פריך מגזי"י לזמן אי הו"י פסול דמה הועילו שהרי תטרך לברר ג"כ זמן הגירושין וע"כ דגזי"י לזמן כשר לבתחלה ושייך שפיר חיפוי ונדקו דברי ראיינו :

א"ה דלפ"ו שיטת הטור ז"ע דהוא ז"ל פסק ג"כ דגזי"י לזמן פסול לבתחלה כהחולקי' על ר"ח ז"ל וא"כ לדיו' נשאר חשה קשי' זו דא"כ מאי הא דפריך גזי"י לזמן וכו' שהרי כיון שפסול איכא חקנתא שפיר לחיפוי וגם לפירות וכמו שפרשנו ז"ע טובא :

ובה שנתנה דעת הטור שהרי בלא"ה ל"כ טובא מה שנתקשו כולם

חרושי טיב גימין

כולם לאף חי פסול מדרבנן איד אפסר להורגה מספק . ונראה דררנו
עפמ"ם בשם הגמ"י . הוא לכשר הגט שאין בו זמן אף למדינה לריד
דו"ח אף בד"מ מכ"ם דבבר שבערוה היינו משום תק"ח ומשום
לאפקעיניהו נקידושין וכמו בד"מ משום ג"ל . והנה בדין מרומה ה"ל
לכמה פוסקים לזרין דו"ח אף בד"מ ומכ"ם באיבור ערוה וה"ט כיון
דהוא רק תקחו"ל וכיון שיש ספק רמאות בדבר כנ"ל לא תקנו חז"ל
ואוקמה אד"ת וה"ה הכ"א . ומעשה י"ל דבבית דהקינו חז"ל זמן בגט
וכשאין בו זמן לתתא . ויש פוסקים אף אם ניבחה חלה רק שהולד
כשר א"כ עכ"פ חזין ליש רמאות בדבר . לאל"כ מה נהם ללרה זאת
לזרר בגט פסול מדרבנן שוב כל כה"ג עקרו חז"ל תקיחה ואוקמוהו
אל"ת ולכן לריכה נדרר לעג הגט אין הומכי"ו כיון דמחזיק לרישה
וחקירה דו"ק . וכן הורכו לפסול עכ"פ לכחלה דנ"כ אין כאלן דין
מרומה למה אפסר נהו בגט זה כיון שכשר כאוחו שיש בו זמן ולא יוגרע
כחו להרדין דו"ח וע" קלה"ח סי' למ"ט שכתב סברא זו ליטב דברי
הש"ס ביבמות אהא למחקה לה ונשנינו דש"ס דגרמאי לא חישיבין ע"ג
אמנם לעג"ד נדעת העור ככג גט שמין בו זמן הו"ג דין מרומה לאל"כ
מה להם להכניס עמם בפסול גמור מדרבנן וכיון שזכינו נהו נכנס גיט
היטב כוונה הגמרא דגו"י גומן . והוא דמנה שרלה הרב בעל קלה"ח
שם ניטב קושיית הגמ"י בגט שאין בו זמן . והוא דש"י דו"ח . באופן אחר
עפ"ד לעדים שאמרו היום נהו ח"ל טוס לרישה וחקירה וכחב . הוא ז"ל
דבעלות שבסטר כיון דהו"ל כחקה ערוה"ן בד"ד בשעה שחממו א"כ
הו"ל כנדרש וחקר בשעה שחממו והו"ל כאמרו היום למה הבעל לכתוב
עיי"ס . והרב בעל כ"מ ג"י השיג עליו . להכא גרע מהיום למה שהרי לא
נכתוב בשטר היום (וע" מש"ל לענין גט שכתוב בו היום גרשחין)
ולפ"ו באם כבר נכתב זמן בגט וא"כ גו"י שוב אף נד"ת כשר לכ"ע
שהרי בשעה שחממו העידו ג"כ עג הזמן והו"ל כחקה ערוה"ן אז בזמן
וכבר נכתב הגט . שוב אף אם אז הו"ל דין מרומה ואוקמוה על ד"ת
שנרין דו"ח ג"כ למ"מ למפני"ו שהרי נחקר בשעה החתימה וא"כ שפיר
פריך מה הועילו לענין חיפוי דלזו ולזו לא מליין לניקטלה מספק
דו"ק כי הוא דבר נכון אף נעים ליטב ראוי"ה ה"ח אביבא מאלן לפסול
בגו"י ובדעת הטור :

ואמנם הא דפריך בגו"י לזמן מ"מ א"ש ע"ד שכתבו למעלה כיון
שכבר חממו העדים על הזמן הו"ל כחקה עכ"פ כדכר ולא
מפסל משום דו"ח וממילא בכל ענין הרי היא גרושה לפנינו וליכא ח'
א"ה כלל דו"ק מאוד :

ואמנם מה שפלטו בס' קלה"ח ובחתימות המצטט סי' מ"ו ובס'
חורח גיטין לפי שיטת הר"י ז"ל דה"ל ביבמות פרק ד'
אחין ללא אמרי' עדות בשטר כמי שחקרה ביולא מתי' עלים כשעוד
הגט ביד הבעל עוד כ"ז שלא נמסור ליד האשה ע"ס . ילפ"ו י"ל הכ"א
בגו"י בעוד ביד הבעל קודם שחממו להאשה הו"ל ללא העידו עדותן
עדיין על הזמן וכולל לומר דבהא שיטה אזיל ר"ח ז"ל ומש"ה הכרות
כאן דגו"י כשר אף לכחלה (ובדעת הרמב"ם אי כ"ל כהר"ף ע'
באו"ה סי' כ"ח ובחישוביו שם וסי' מ"ו ואכ"מ ושא"פ לשיטתם דל"ל
חילוקו של הרי"ף כמ"ס הפוסקי' בסי' כ"ח שם ואכ"מ להאריך יותר
בפלתולים ויבואר אי"ה בחי' הו"ח מזה :

שם בגמרא פרי למשעת כתיבה א"כ עיין במהר"ם שיק
שפלט בחכמה לכאורה איכא נ"מ עוד בין ר"י
לר"ל לענין נכחב ונחתם ביום וייתן ציליה לר"ל כשר ולר"י פסול
ע"ס . ונראה למכאן ראוי' למ"ס חו"ב שם דכשנמסר שלא ביום כתיבה
קנה איך ל"כיון שזכרו בעדים וחש החיפוי הוא שימסור נה בתיבא
ע"ס . וכבר כ' חו"ב הא דכותבין גט לאיש אע"פ שאין אשמו עמו ול"ק
לחיפוי דזכות משום דלא מקדים אינש פורעניות נפשי' ע"ס . ונפ"ז
א"ש גט לר"י א"ה לפסול כתיבת ציליה לכיון שכבר כתבו וחממו
עדים מה אהני לן כיון דא"ה לפסול כ"ה לכחלה והלרא קושיית הש"ס
נדוכחה למה הועילו בחקנתם וא"ל לכחלה לא תנשא דו"ח לפ"מ
שפיר"י . להפסד ועדים לא כתבו והרי זהו הכתיבה וחתימה שרי
לכחלה ומה להוי הוי ואח"כ ימסור הבעל ולחקן באמת איסור
לכחלה משום חשש חיפוי כבר כ' חו"ב דזה לא חשו משום ללא מקדים
וכו' ואי משום פירות הא ימסור לה בעדים ואיך ל"י קבל ונא חבבה
מלקוחות עד שחביא ראוי' וכמו שכתב החו"ס וזה ברור מאוד גמעיין
דבדרי חו"ב :

בתוס' ד"ה לא שכתב ויחזיק לחוס שמה חזנה משמא זנתה
וכו' כבר חממו כל המפורשים דבבב"ה איד הוי
כאן חשש שמה חזנה דהא דמי ממש להך דכתובות דבשעה שכתב הגט
הרי החשש שמה זנתה כבר קודם הגירושין . ואולם רייתי לומר ע"ד
לפסול קלח נמש"ל בשם הגמ"י דמלאורייתא בעי זמן בגט משום דו"ח
ז"ל דחז"ל אפקעו הקידושין עיי"ס וכבר כתבתי בחשובה דכל
הפקעיניהו הוא בחזרת חנאי משום שאומר כדמו"י וכמ"ס המרדכי פי'
האומר כנומר שהולה בדעת חז"ל אם ירלו לבטל קידושין יבטלג
מעיקרא וא"כ כשחזרו וחקנו זמן היינו שלא יפקיעו הקידושין מעיקרא
ויקום על דין חזרה וא"כ כל החקקה הוי' על שעת הקידושין שלא יהי'
בכלל החנאי והו"ל שמה חזנה דו"ק . האמנם מנבד שזה דרך רחוק
גם כנמש"ג — גם למ"ס בחי' לח"מ על קושיית האו"ת מ"ס להקשות
ע"ד הגמ"י דבבב"ה תקחו"ל הוי' לנו לפסול אף דיעבד מה"ט דלא שייך
אפקעיניהו וכחבנו שם להא ליתא דברי הגמ"י ברורים בזה שהרי כעין
שכתב הדין דל"ל דו"ח בעדות אשה בתימה וגירושין בשאר ענינים
ובעדות בע"פ וכה"ג א"כ ע"כ הוררכו לעקור כל הדין דו"ח והפסול
דאין בו זמן פסלו בחזרת פיטול חשש ולכן אינו אלא לכחלה ע"ס
היטב דו"ק . ובעיקר דברי הגמ"י מבואר אללנו בארוכה שם בחי'
לחו"מ ע"ס היטב :

ואמנם מה שפלטו בס' קלה"ח ובחתימות המצטט סי' מ"ו ובס'
חורח גיטין לפי שיטת הר"י ז"ל דה"ל ביבמות פרק ד'
אחין ללא אמרי' עדות בשטר כמי שחקרה ביולא מתי' עלים כשעוד
הגט ביד הבעל עוד כ"ז שלא נמסור ליד האשה ע"ס . ילפ"ו י"ל הכ"א
בגו"י בעוד ביד הבעל קודם שחממו להאשה הו"ל ללא העידו עדותן
עדיין על הזמן וכולל לומר דבהא שיטה אזיל ר"ח ז"ל ומש"ה הכרות
כאן דגו"י כשר אף לכחלה (ובדעת הרמב"ם אי כ"ל כהר"ף ע'
באו"ה סי' כ"ח ובחישוביו שם וסי' מ"ו ואכ"מ ושא"פ לשיטתם דל"ל
חילוקו של הרי"ף כמ"ס הפוסקי' בסי' כ"ח שם ואכ"מ להאריך יותר
בפלתולים ויבואר אי"ה בחי' הו"ח מזה :

ובלימוד הסיבה הרחבתי עוד הדברים בדעת הטור וטעמו
ע"ד פנפול . והוא דכאורה הקשיא נמ"ס הגמ"י
בפ"ב דמנהרין פאל"מ דמלאורייתא הוי לריד דו"ח גם בגט והי'
פסול בחין בו זמן כ"ה לאפקעיניהו חז"ל לקידושין ומדרבנן הוא לאכשרו
אין בו זמן . והנה הרב א"ה בחי' סי' נמ"ד נחקקה בדבריו דל"כ
בגמ"ה שייך חיפוי בכל גט שאין בו זמן אף אם זנתה קודם שיפקיע
הקידושין להפרש וכעין שהקשו החו"ב גבי בטנו אין מבוטל לקמן דף
ג"ג (ע"ס מ"ס נקמן לפסול בקושי' באריכות) אמנם נמ"ס חו"ב שם
ענ קושייתם ה"ל לאם עושה כן כדי נחפות כה"ג לא תקינו חז"ל
נפקיע הקידושין לתקנה פרוטה ע"ס א"כ בלא"ה לק' קשי' האו"ת
הג"ל ו"פ — :

ומענה עדיין לכאורה יש להקשות על מ"ס חו"ב ד"ה שמה
יחפה דמשו"ה ויכל לחפות ונ"ה לאוקמה אחזקה א"ה
והשחא זנתה משום להשחא גרושה לפנינו . ועוד לאוקמה בחזקה
לדעת . וכבר כ' הגאון בעל פני"ו ז"ל שגני התיורנים ה"ה א' והיינו
דהוי חרתי נרשעותא כמו במקור רפ"ק לדהה עיי"ס באריכות ובר"ן .
ונפ"ו דהרא קו"י לדוכחה דאכתי איד יחפה בחין בו זמן הא נוכח לומר
לאוקמה אחזקה א"ה ושויתתה קודם נתינת הגט ואי להשחא גרושה
ואחרע חזקה א"ה ז"ה לאי לא נהגרשה קודם הזנות הרי גם כן אינה
גרושה ככל כיון דאין בו זמן ולא מתכשר בדעתא כ"ה משום הפקעת
חז"ל קידושין ובכה"ג דזנתה קודם הרי לא אפקיעו ונשאר א"ה וכיון
שכן לא אחרעו כלל חזקה א"ה דו"ק כי הוא קו"י מושכלת לכאורה :

אמנם י"ל למ"ס חו"ב בשם ר"י בר' ברוך בכתובות דף כ"ו ע"ב
דכל שהזתרה ע"פ ב"ד להשחא שוב לא שייך לאוקמה
אחזקה א"ה ע"ס (ובכתובות נודע ביהודה שכחב ג"כ לכל כה"ג עכ"פ
אחרע חזקה א"ה מולאי נפקא אביבא דכ"ע עיי"ס) א"כ י"ל דשפיר
חישיבין בשעה שיחן לה גט אין בו זמן ועדיין לא יפורסם הזנות
זנתונה ב"ד להשחא . ושוב אפ"כ כי יגנה הזנות ויחפוק לנו אם הוי'
השחא כדן מ"מ לא להשחא אפ"כ להשחא מתי' החזקה ונמלא עכ"פ
מותרת להשחא מכאן ולהבא ויחיה לקושיית הגמ"י ודאי שהקשו שפיר
אף לפירש הר"י בר"י ברוך ה"ל דנייהו המשעת ההרה בד"ד אזלה
חזקה א"ה מכאן ולהבא אבל אכתי אין זה מותר לחזקה א"ה שאמר
שלא נהגרשה קודם לכן ויחיתה הוי' באיסורו א"ה ע"פ חזקה ראשונה
בתיורנים שכתבו להואיל והיא גרושה לפנינו עכשיו אחרע ממילא
החזקה גם קודם לכן (והיינו בלירוף עוד ריעותא כמ"ס הפני"ו פני'
אחוזו

ואמנם מה שפלטו בס' קלה"ח ובחתימות המצטט סי' מ"ו ובס'
חורח גיטין לפי שיטת הר"י ז"ל דה"ל ביבמות פרק ד'
אחין ללא אמרי' עדות בשטר כמי שחקרה ביולא מתי' עלים כשעוד
הגט ביד הבעל עוד כ"ז שלא נמסור ליד האשה ע"ס . ילפ"ו י"ל הכ"א
בגו"י בעוד ביד הבעל קודם שחממו להאשה הו"ל ללא העידו עדותן
עדיין על הזמן וכולל לומר דבהא שיטה אזיל ר"ח ז"ל ומש"ה הכרות
כאן דגו"י כשר אף לכחלה (ובדעת הרמב"ם אי כ"ל כהר"ף ע'
באו"ה סי' כ"ח ובחישוביו שם וסי' מ"ו ואכ"מ ושא"פ לשיטתם דל"ל
חילוקו של הרי"ף כמ"ס הפוסקי' בסי' כ"ח שם ואכ"מ להאריך יותר
בפלתולים ויבואר אי"ה בחי' הו"ח מזה :

ואמנם מה שפלטו בס' קלה"ח ובחתימות המצטט סי' מ"ו ובס'
חורח גיטין לפי שיטת הר"י ז"ל דה"ל ביבמות פרק ד'
אחין ללא אמרי' עדות בשטר כמי שחקרה ביולא מתי' עלים כשעוד
הגט ביד הבעל עוד כ"ז שלא נמסור ליד האשה ע"ס . ילפ"ו י"ל הכ"א
בגו"י בעוד ביד הבעל קודם שחממו להאשה הו"ל ללא העידו עדותן
עדיין על הזמן וכולל לומר דבהא שיטה אזיל ר"ח ז"ל ומש"ה הכרות
כאן דגו"י כשר אף לכחלה (ובדעת הרמב"ם אי כ"ל כהר"ף ע'
באו"ה סי' כ"ח ובחישוביו שם וסי' מ"ו ואכ"מ ושא"פ לשיטתם דל"ל
חילוקו של הרי"ף כמ"ס הפוסקי' בסי' כ"ח שם ואכ"מ להאריך יותר
בפלתולים ויבואר אי"ה בחי' הו"ח מזה :

ואמנם מה שפלטו בס' קלה"ח ובחתימות המצטט סי' מ"ו ובס'
חורח גיטין לפי שיטת הר"י ז"ל דה"ל ביבמות פרק ד'
אחין ללא אמרי' עדות בשטר כמי שחקרה ביולא מתי' עלים כשעוד
הגט ביד הבעל עוד כ"ז שלא נמסור ליד האשה ע"ס . ילפ"ו י"ל הכ"א
בגו"י בעוד ביד הבעל קודם שחממו להאשה הו"ל ללא העידו עדותן
עדיין על הזמן וכולל לומר דבהא שיטה אזיל ר"ח ז"ל ומש"ה הכרות
כאן דגו"י כשר אף לכחלה (ובדעת הרמב"ם אי כ"ל כהר"ף ע'
באו"ה סי' כ"ח ובחישוביו שם וסי' מ"ו ואכ"מ ושא"פ לשיטתם דל"ל
חילוקו של הרי"ף כמ"ס הפוסקי' בסי' כ"ח שם ואכ"מ להאריך יותר
בפלתולים ויבואר אי"ה בחי' הו"ח מזה :

ואמנם מה שפלטו בס' קלה"ח ובחתימות המצטט סי' מ"ו ובס'
חורח גיטין לפי שיטת הר"י ז"ל דה"ל ביבמות פרק ד'
אחין ללא אמרי' עדות בשטר כמי שחקרה ביולא מתי' עלים כשעוד
הגט ביד הבעל עוד כ"ז שלא נמסור ליד האשה ע"ס . ילפ"ו י"ל הכ"א
בגו"י בעוד ביד הבעל קודם שחממו להאשה הו"ל ללא העידו עדותן
עדיין על הזמן וכולל לומר דבהא שיטה אזיל ר"ח ז"ל ומש"ה הכרות
כאן דגו"י כשר אף לכחלה (ובדעת הרמב"ם אי כ"ל כהר"ף ע'
באו"ה סי' כ"ח ובחישוביו שם וסי' מ"ו ואכ"מ ושא"פ לשיטתם דל"ל
חילוקו של הרי"ף כמ"ס הפוסקי' בסי' כ"ח שם ואכ"מ להאריך יותר
בפלתולים ויבואר אי"ה בחי' הו"ח מזה :

ואמנם מה שפלטו בס' קלה"ח ובחתימות המצטט סי' מ"ו ובס'
חורח גיטין לפי שיטת הר"י ז"ל דה"ל ביבמות פרק ד'
אחין ללא אמרי' עדות בשטר כמי שחקרה ביולא מתי' עלים כשעוד
הגט ביד הבעל עוד כ"ז שלא נמסור ליד האשה ע"ס . ילפ"ו י"ל הכ"א
בגו"י בעוד ביד הבעל קודם שחממו להאשה הו"ל ללא העידו עדותן
עדיין על הזמן וכולל לומר דבהא שיטה אזיל ר"ח ז"ל ומש"ה הכרות
כאן דגו"י כשר אף לכחלה (ובדעת הרמב"ם אי כ"ל כהר"ף ע'
באו"ה סי' כ"ח ובחישוביו שם וסי' מ"ו ואכ"מ ושא"פ לשיטתם דל"ל
חילוקו של הרי"ף כמ"ס הפוסקי' בסי' כ"ח שם ואכ"מ להאריך יותר
בפלתולים ויבואר אי"ה בחי' הו"ח מזה :

אחוזו א"כ שוב גם לענין פירות לא חיישין להא מטעם דע"כ כחצו
ביום שניהן ג"כ דהמכו ע"ז להקנותו יאמרו אייתי ראוי לאכתי עבדו
שלא כדון משום חשש חיפוי ונמלא א"ש הכוונה דהתם דבלא נפל א"כ
לה"ר אבל השתא שהקדמנו דלכ"ע כחצו"י גט לאיש אף לר"י והוא
משנה ערוכה (והיינו מטעם שכ' החוס' בסוף הדיבור) א"כ אין
לחלק ואף למסקנא דר"י אכתי שייך לומר אייתי ראוי ושפיר קשי' להו
ודו"ק מאוד :

והנה הרב בעפני ז"ל כ' להייע פרש"י וחורף דבריו שהרי לפי
החוס' נמי איכא לאקשוני דמאי משני הש"ס דכי אתי
למיטרף וכו' הא אכתי איכא חשש שטרעף מלקוחות שלא ידעו מגפילה
וע"ס מ"ס לתרן זה ע"פ דברי הוס' ב"מ ושעיקר החשש שע"י החזרת
הב"ד יחזוק השטר גט מיום הכתיבה ממס' וע"ז שפיר משני לכשיודע
הדבר אדרבה יאמרו אייתי ראוי וא"כ ה"ה לפירושו הרי נמי מלין
לפרושי הכי דאף דכלל גט לריכה לה"ר מ"מ ע"י חזרת ב"ד ס"ד דס"ס
גרט טפי ולא ילריכוה לה"ר ולכן משני דאעפ"כ יאמרו לה אייתי ראוי
וכמו לפי החוס' זהו כלל דבריו ולכאורה היא השגה גמורה לפי הבנת
הרב בירכס של החוס' ז"ל :

אבל באמת אחר העיון היטב בדברי חוס' ב"מ לא זו הדרך שרבו
סס רבותינו סיהי' ס"ד להמקטן דע"י הגפילה יתחזק כח
הגט יותר מקודם נפילה - וגם החוס' ז"ל אינם לריכו' לזה היותו לפי
שיטתם אבל עיקר כוונתם סס לתרן הא דאמר תנו נוחים למשמע
לאף בנפל מחצו"י אחר יום הכתיבה ול"ח לטריפת לקוחות וא"כ מה
פריך אההוא גט שנמלא מהשם זה טפי מהתם - וע"ז שפיר חרלו להתם
ל"ח משום דהתם באמת מחזיקי' שלא יתן הגט עדין רק עתה יהי'
הגתיה - ובהא הוכיח' אקול שולא מחמת שלא נמסר בזמנו וכמו
בעיקר הדון דכותבין גט לאיש וכו' דומכ"ע ז"ו וכמ"ס חוס' בשמעתין
אבל הכל שפיר דברי שניהם מגורשת מכבר א"כ ע"י החזרה עתה לא
יאל הקול שלא נמסר בזמן הכתוב בו שהרי אפשר שגרשה קודם וא"כ
הלקוחות לא יוכלו לטעון טפי מכלל גט יולא מת"י אשה שאין אנו
לריכו' ראוי' כיון דלא אחרע ע"י הגפילה מקודם שגפיל לפי ס"ד דס"ס
והיינו כמסקנת דבריהם דהכל שהיגו על שיטת רש"י ז"ל - אבל שאל'
דע"י נפילת הגט עוד יהי' עד ק מגט שלא נפל כלל זה לא עלה ע"ד
החוס' סס יעו"י"ש היטב' וכו' הכריחו ללא כפי' רש"י דא"כ א"כ ס"ד
שי"ו נאמני' דראייהם לגרוע כח הלקוחות בנפל מבטל נפל להלקוחות
אומרי' לה אייתי ראוי' לשיטת רש"י ולפשיטא ל"מ הודאת הבעל
בכ"מ ובנפל יועיל הודאתו ומ"ס לשיטת החוס' קשה מלקוחות שלא
ידעו הגפילה משום זה א"כ לחדש דבר מה שלא נוכר בפירוש בחוספות
וי"ל דבלא"ה לא חיישי' לזה וז"פ :

בא"ד וא"ת לר"י וכו' וי"ל וכו' אבל גט כריד ע"מ וכו' וא"ת
כחצו וכו' הא אית ל' קלא וי"ל וכו' שימסור לה בלגנא
וכו' וא"ת אמאי כחצו וכו' וי"ל דמסתמא אחר הכתיבה וכו' עשה"ד
יעוין במהרש"א ז"ל מה שהאריך לחלק בין קול לקול וכו' והוא דחוק
קלח' - אבל לענ"ד נראה כוונת החוס' דמ"ס חוב' לעיל דקלא אית ל'
כמסור ע"י ע"מ היינו דו א כשימסור לה כדיני בע"מ ואז מפקד
לקנא ואנס להושי שימסור לה בלגנא זה אין חשש משום פירות שהרי
משום פירות לא יתן לה גט הפסול ולא חוכל נהגא בו אכל משום חשש
חיפוי שייך שפיר הו' חשש שוא ימסור בלגנא בלא עדים ואף שפסול
מ"מ יעשה כן להגיל נפשה - ולכן הוצרכו החוס' לחירוף אחר והוא
דכסלמא לענין פירות י"ל שיעשה כן בכוונה וכדי להפסיד ללקוחות אבל
משום זנות לכחלה לכחצו ולחצו משום זה שמת חזקה בנתיים ויתפה
ל"ח דמח"ת יעשה כן אלא שיתחשש שמת הכין גט לחצו ויחזק כד אירע
הזנות בנקרה ויתפה וע"ז שפיר חרלו דבהא אמרי' שבלתי כוונה לא
מקדים אינם פורענות וכו' ומשום פירות אף לאיכא חשש שיעשה כן
בכוונה לעשות קינוני' וכו' נשאר החוס' בחירוים הראשון שלא יעשה
כן בלא ע"מ והרי קלא אית ל' - וכו' דברי הוס' בלי דוחק כלל ועידי
בשחך נאמן כי כבר פרשתי כן זה לי שנים רבות והסברתי כן לחלמנידי
ועתה יאל לאורה הס' חזרת גיטין ראיתי שדרך ג"כ בדרך הזה ולפי'
לא היינו לריכו' עוד לחינוכי' של הרב מהרש"א דהקול שע"י ע"מ אין
יונא כ"א שלא נמסר בזמנו אבל א"י יום המסירה דבלא"ה בחשש חיפוי
איכא חשש שיתן בלגנא וכממשעות לשון החוספות :

דף יח ע"א בתוס' ד"ה הגבו קלא אית להו וכו' ותימא
לענין זנות וכו' מ"מ יכול
לחפות שזנתה קודם וכו' וי"ל וכו' והנה באמת דבר זה לכאורה דחוק
מאוד שיחבר ע"י הקול יום המסירה סיהי' בו כדי להרוג הכפש שהרי
לזה לר"י עדים ממסר כדיון וא"כ הרי סס ע"מ וא"ל לזמן הגט - ובאמת
שלפי דעת הטור ז"ל נוכח לישב דבר זה וע"ד שכתבנו למעלה - אמנם
לשיטת שא"פ קשה ולולי דבריהם הקדושים הי' נראה לי לדון דבר החלש
והוא דכוונת הש"ס אינו לומר דע"י הקול ליכא חשש חיפוי דולאי לא
נוכל לדונה למינה משום הקול - אמנם למה דקאמר לעיל בכחצו בו
שנוע או חלס או שיה דכשר משום דלהגי לקמי' ולכתרי' וכ' חוספות
סס דבכתב ביום וכו' ל"א הכי דחיישי' שמת יתפה בשקר ויאמר מאחזו
היום כתגרשה עיי"ש - ונראה להוכיח ביאור לטעם חלוקה הוא משום
דבזמן הרי הוא חקקה חקקה שתקנו חז"ל לכחצו בו משום חשש חיפוי -

אבל קודם החקקה הרי הי' כשר אף לכחלה והי' ג"כ חשש חיפוי אלא
שלא חשו לזה ונמלא כי נחתימה עכ"פ במקלח תקחו"ל ואהני לקמי'
ולכתרי' חו לא רלו חז"ל לפוסלו משום חקנתם שהרי עכ"פ לא חסר
מקודם החקקה ואדרבה הרי יש בו עכ"פ הועלת לקמי' או לכתרי' -
משא"כ במקום שפיר הרי נכתב בשקר משום חיפוי וא"כ הרי בהא לולי
החקקה ג"כ ראוי לפוסלו דהיי דקודם לכן לא חקינו זמן משום החיפוי
אבל עכ"פ הקדימה במחכונין ודאי אין ראוי להכשירו ומה בכך דלהגי
לקמי' מ"מ עשה כאן פיסול מבורר לטמוך על הזמן בשקר וזה ברור
בסברא - ולפי' א"ש ל"ו במקום גמור דאית בי' חשש שנסמוך על
הזמן הכחצו בו וגרע מקודם החקקה שתקנו זמן דהתם עכ"פ אין כחצו
בו שקר והכל השקר שבשטר מסייע להחיפוי משא"כ אי קלא אית ל'
שלא נמסר ביום הכתיבה א"כ הרי על יום הכתיבה לא נמסר בלא"ה
מחמת הקול אלא - שהיא כתגרשה אחר זמן הכחצו א"כ כיון שעכ"פ
לא יהי' לה סיוע מהזמן הכחצו בו הרי לא גרע עוד מאין בו זמן
כלל וכמו בקודם החקקה ושוב אדרבה מלרפינן להכשירו מה דלהגי
לקמי' ודו"ק מאוד כי הוא יסוב נכון לכאורה לולי דברי הקדמונים
זלה"ה - :

אמנם כאן סיוע רב למה שפרשנו לעיל בדברי חוספות דכל
מקום החשש שמת ימסור לה בלגנא בלא עדים כלל דאי
כפי' מהרש"א סיהי' לו קול אלא שלא יודע יום המסירה ממס' א"כ כל
נכתב ביום נוכשר מה"ט דלהגי לקמי' כיון שעל כל פנים לא חסמוך על
הזמן הכחצו וע"כ כמ"ס ולכן דוקא בהגה דקלא אית להו ודו"ק - :

בא"ד וא"ת מפני מה וכו' למ"ס בישוב קו' חוס' א"ש ברווחא גס
קושי' זו דמ"מ שפיר חקינו זמן משום חשש חיפוי דבזה הזמן
אהני לקמי' וכמס"ל דאי לא הוי כחצו בו זמן כלל לא הוי מהגי מדי
ואכתי הי' שייך חשש חיפוי ככל גט שאין בו זמן ודו"ק - ואולם
לר"ס דמשום פירי אכתי הדרא קו' חוספות לדוכתה וי"ל לכאורה
כחירוש - :

בתוס' ד"ה מאימתי כחצו וכו' הא דאמר בריש אע"פ חגי'
כחצו כחצוה דמי וכו' עשה"ד כבר כחצו
בחילוקי לחו"מ הי' ס"ז דהא דלר"י בקנה ומעב"ד העמדה דין היינו
לפי שהוא מעב"ד לא הוי זקתה במלוה כ"א ע"י העמדה דין א"כ י"ל
לענין זה ת"כ כחצוה דמי דלא הוי זקתה כ"א בהעמדה דין לאפקוי
חוב אחר דמהי' זקתה גרידא ע"ס :

עוד כתבנו סס לחקור דא"י נשמט קנס שלא הועמד דין קודם
שמיטה שהרי קנס לאו ממנו"ל הוא כלל כ"ז שלא הועמד דין
וכל שלא חיוביה ב"ד גברא לאו בר חיובי' הוא כלל כממשע פ' קמא
דמכות דף ה' בחוספות ב"ד"ה וכן לענין קנס ודמי למלוה שהחזקה
כפרניה ובאו אח"כ עדים שאינו נשמט ע' בחו"מ ס"ז וגם י"ל
דבדו בכל שעה להעמידו בדין ויחייב כיון שיש לו עדים משא"כ התם
שבכל זמן השמטה הרי לא היו לו עדים אלא דלפמ"ס הפוסקים לכל
השגה אין לו רשות לחובעו ואינה משמטת אלא בסופה וכיון דא"י
להעמידו בדין הרי הו"ל כלאו בר חיובא הוא כלל ואמאי נשמט בסופו
ומזה יש ראוי' למ"ס בס"י א' בחו"מ לחו"מ דקנס הוי נמי בר חיובא
לפרוע מעלמו בלי חביעה ע"ס ואכ"מ להאריך אלא שיש לדחות ולומר
דכיון דהפקעת דין החביעה ב"ד"ה הוא משום לחא דשביעות בזה הו"ל
כבר החללת דין השמיטה וגזירת נשמט כולו בחצו ודו"ק והג"י וראיתי
להרב האו"ת בס"י ס"ז שנסמט בסברא זו על מה שהוקשה לו דא"י
משמטת בסופו כיון שאין לו רשות לחבוע הו"ל כחצו בחו"מ זמנו ללא
קרינן בי' לא יגוש וכ' דשאני הבא דהוא משום לחא דשביעות - ובאמת
שדברים פשוטים וא"ל לפנים בגוונא דיד' שהרי הוא מלד עלמנו בר
נגישה וא"י אפשר לדמנוח לחוב חו"מ זמנו - וגם כיון דא"י משמט אלא
בסופו הרי מלד עלמנו החיוב עליו לשלם ול"ד לחוב חו"מ זמנו שא"ל
לשלם ואינו בר חיובא כלל - אמנם בהעמדה שהעמדה בחסן שפיר הוי דמי
לחוב ח"מ שהרי גס מלד עלמנו פטור כן דליכא עדים והעמדה בדין -
ובזה שפיר אנו לריכוס לחינוקי הג"ל ועדיין ז"ע קלח ויבאר אי"ה
בחילוקי לחו"מ כי אין כאן מקומו הראוי :

שם ע"ב ור"ל אמר כונס משום עדים לכאורה נראה דהיא ג"כ
בחזרת קנאי שהרי שני עדים נאמנים בכל החזרה ותר'
כמאה אלא דהפלוגנא הוא אי כחין ההנאי לחתימה בעלמא אי כוונת
ההנאי שאינו מגרש עד שיבואו כולם בהכשר עדים כשרים וממילא י"ל
דאי מבטל ההנאי קודם הכתיבה בני לב"ע ומשו"ה לא קאמר דהנאי קותא
וכ"מ קלח מדברי חוס' דלעיל דף י"ז ע"א סד"ה ר"ל שהקשו לר"ל
אמאי פסול הרי ראוי לגרש בו ממי חתמו שנים כמו בכתב ביום ע"ס
לכאורה הרי הי' מהוס מרווח לחלק דבשלמא בכתב ביום אכתי ראוי
לגרש בו גם עתה והו"ל שפיר כיון שלחן עיניו לגרשה וכו' משא"כ הכל
הרי ניהו סה"י ביזו שלא להטיל הנאי אבל הרי מבזון שכבר הטיל בו
ההנאי בשעת הליוו א"כ הרי אין ראוי לגרש בו עתה ועכ"ל כיון
שעכ"פ אינו כ"א בחזרת הנאי וקרי ביזו לטול הנאי ולקיים המעשה
כמ"ס הרא"ש בחשובה להוכיח דיוכל לטול הנאי שהתנה בנט ודו"ק -
ולפי' הי' אפשר לדון דגם אם חתמו אחר ששאית אם אינו מקודם כשר
(ואף דלא משכחת לה בהחזרה כיון שלריכה להצטין ג"ת משום ההנאי
מ"מ נ"מ לענין נשאלת בליבור עכ"פ אין הגט בטל מה"ת או בכה"ג
למקום

למקדש אשר וכלו למ' משום חנאי למהני אף לאחר ששאלוהו כמבואר
 צ"ר פ"ק לגיטין והובא בהג"ה רמ"א סי' ק"כ ועכ"פ לאחר נתינה
 י"ל ודאי מהני אף לכתחלה גם למ' משום עדים ובהני הוי נוחא מה
 ללא קאמרי הך נפקותא בין מ' משום חנאי או משום עדים אם חתמו
 השאר לאחר נתינה וביומני' ד"ל דכה"ג גם למ' משום עדים אשר
 ואמנם לא משמע כן מלשון הפוסקים וז"ע ואולי י"ל דבהא הוי' כמו
 לוקדס כיון דקפיד שיהיו עדים וא"ל להם להעיד כ"א קודם נתינה
 להני"כ מה אהני עלוהם אח"כ על מה שכבר עבר וממילא פסול להנאר
 שיהי' כולם חתומי' בתורת עלות ולפ"ז קשה באמת אמאי לא קאמרי
 הך ג' פ"מ בחתמו בו ביום אחר הנתינה וז"ע • אמנם בדין הראשון
 צביעל התנאי י"ל מ"מ מהני ג"כ למ' משום עדים ללא עדיף משאר
 תנאי וכמו שהוכחו מדברי תוס' בסוגי' דכתב ביום — :

ואמנם ראיתי לרבינו הר"ב ז"ל בחיבורו סי' ק"כ כתב להדי'
 לגמ' משום עדים לא מהני ציטול התנאי אחר כך כ"א
 לשחזור ומזה ע"ש ס"כ כן לפרש ה"מ דאי חתום קרוב או פסול עדי'
 צביעול התנאי לגמ' משום עדים לא מהני כשיטל אח"כ ולדעתו ז"ע
 לדריין ואין בדין ספרי' האחרונים המפורסמי' כנה"ג וג"פ אם לא נרשנו
 צ"ה כי לדעתו ז"ע לחלק בהא בדין למ' משום תנאי או משום עדים
 ובחי' פוסקים ובחשובותי' ה"ה יבואר יותר :

שוב מלאכתו צ"ג ג"פ שחלק על הרב"י וכ' דאף למ' משום עדים
 א"ל לחזור ללוות ע"ש ראייתו • ולקמן כתבתי שיש לדחות
 ראייתו אצל עכ"פ י"ל לדינא כן :

בגמרא אי חתום קא"פ וכו' • ע' בפנ"י שנתקשה לדעת הש"ך
 לז"מ בהזמין בערבובי' כ"א כשיחד לו עדים ול"מ שניים
 נכ"ס וא"כ לסול במנמלא א"י מהם קא"פ • וכבר כתבתי בזה בחי' לחו"מ
 למה חולקים בזה ורמזו ג"כ ברמב"ן בשמעתי' דבגט בראי' לחוד לא
 מפסלו לירוף קא"פ וס"מ מבואר אללנו בארוכה בסו' ל"ו ובסימון מ"ה
 ונלתי להעתיק פה — :

אמנם לעת אמלתי להסביר ביאור דברי רבינו הרמב"ם ז"ל מהני
 גירושין מה שחמיהו כולם בלבריו מ"ש שלא יבאו להרשיע
 צעירות שהרבה עדים חתומים בו קרובים או פסולים ולא הסבירו כאן
 אלא שע"מ עיקר בניעין וכבר נתקשו כולם בזה וע"ש בהפ"מ וכ"ע
 וע"ש בחידושינו שכתבנו לבאר דבריו עפ"ל הר"ן ז"ל בשמעתין — :

אמנם בלימוד הסיפיה הלחצנו הלבנים ע"ל מ"ש ש"ח ב"ח לח"מ
 סי' ל"ו על קושיית הפני' הג"ל לדעת האחרונים לז"מ
 בהאומר שנים מלך לומר שלא נחכוין אלא לכשרים ואחר כך האין
 מתקשר למ' משום תנאי וכתבנו משום ללאורה בקידושין וגירושין
 אין ראוי לפסול לירוף קא"פ לכוין דקיי"ל קידושין וגירושין בעי עדים
 דוקא וא"ל ג"כ למ' אף כשניהם מולידים וא"כ הקידושין בלא עדים מלך
 ע"כמו אינו גרר קידושין כלל וה"ל כאלו נהשר חלק אחד מהקידושין
 וא"כ אם יהיו קא"פ ביריף ולא יראו גוף הנתינה או לא ישמעו אמירת
 המקדש וכה"ג בודאי לא הוי לירוף להא אין בידם עדות קידושין
 כלל ולפ"ז ה"ה אם ה"י קא"פ ביריף העדים רק שלא ראה עלי
 הקידושין והשלים ראו העדים ג"כ אינו פוסל ולפ"ז ה"י קא"פ
 לשיעורו שנתקלה בפניהם הרי הוי' כאלו מעינים שנתקלה בלא
 עדים וה"ל כאלו לא ראה המעסה כלל ואינו ראוי לפסול וע' בקת"ח
 סי' כ"ב מ"ש שם לענין פשר כה"ג וחקונו דבריו בחי' לפ"כ לקידושין
 ובא"ע סי' ל"ה — :

אמנם ש"כ לחצנו לאף על פי כן קושי' הראשונים שהקשו לבניעין
 וקידושין יופסל משום צירוף קא"פ והוכיחו מזה דבני עדים
 ראוי' והלכה נכונים דבריהם דהרי ע"פ כ"ה הרי הם מפורפי' להיות עדים
 אח"כ על הקידושין ללאור האשה וכה"ג מחמת שנתקשה בפני הכשרי'
 והו"ל כשאר עלות דלמא דנב"פ המעשה יגוע להקרוכים כמו
 להכשרים ובה צביעולו שם בחידושינו טעם הפוסקים דמ"ל לגם בניעין
 וקידושין לא נפסלו בראי' לחוד ול"ל סברת הריטב"א שחלק בדין
 קידושין לשם הראי' לחוד פוסל ע"ש טעמו • אמנם ע"פ הדברי' האלה
 להחר מחמתו טעם הרב ז"ל ויש לקיים דברי שאר הראשונים והוא
 ענין אריכות במקומו דרשהו מלש וחרוה למאונך • ומעשה אומר חני
 לקושיית פני' מעיקרא ליתא דע"כ לא כתבו האחרונים להזמין
 צעלרובי' לפסול משום ש"ל שהשנים הם הפסולים אלא בעלמא
 צהלוה וכה"ג להעשה לגמ' אף בלא עדים וא"כ הפסולים לחול
 ג"כ יודעים להעיד על אמת הענין והמעשה כמו הכשרים ואף שלא
 יחד אלא השנים הרי י"ל קשה ג"כ עדים • וכיון שלכנסו בכלל העדות
 הוי' קא"פ ונחשבטל גם ראיות הכשרים משא"כ הכא דע"כ לר"י ה"י
 לשמור לערום על המעשה על עלות הכשרי' שולו עלות הכשרים
 הרי אין כאן עלות על קידושין והו"ל כלא נתקלה כלל וכיון שכבר אף
 צ"ו עלות ע"כ איכא שנים אחרים עדים והרי עכ"פ קפידחו שלא
 יומצאו עדים כ"א שנים ושהיו ארבעה עדים זה הוא כנגד ליווי' ול"מ
 לפסול העדות להו"ל כאלו יחד העדים בשמם שאין יכולים לשנות
 ציור ולהיות עליהם היפך ליווי' ודו"ק מאוד כי הוא כפחור ופרח למדין
 צ"ל — :

ובנה נפול לבאר כוונת רבינו ז"ל דבאלת נהי שכתבנו לא י"א

להעשות עדים שלא מלכת הבעלים כ"א שנים לפני ליווי' אצל עכ"פ מי
 מפים אם לא כוון להפסולים וע"כ עיקר חתימתו בפסולים • ובאמת
 הרי אין כאן עדים כלל על הגט (וחון לדרכינו בביאור דברי הרמב"ם
 י"ל לשיטת הפוסקי' הג"ל לאנן לא מספקי' בהא כלל שזאמר שכולחו
 לפסולי' אלא כיון שלא הולידם בפירוש מהכלל עכ"פ פוסקים לירוף
 הכשרים וכן העליתי שם בחידושי') ליון לשיטת הפוסקים הג"ל ג"ל
 אמרינו הך סברא מסתמא לא נחכוין לכשרים לבל :

אמנם י"ל עפ"י מהר"ם שיך כוונת דברי רש"י בדה' חתום
 קא"פ דכתב דקיי"ל במכות נמלא א"י מהם קא"פ פסול כל
 העדות אלא כתב בפשיטות דהא עכ"פ הם פסולים וממרות לשון הרב
 נראה שרונה לישב דאי משום הכי משום פסול הך פסולים גולתיהו לא
 הוי פסלין כל הגט דהא לר"מ עדי מסירה כרתי • ועיקר הפיטול
 משום מזויף ומזוכי' והכי כיון דעכ"פ שנים מהם כשרים ל"ח מה דלתי
 למסמך על העדים כיון דנהגא לעלמא בחר הב"י סגו בשנים כ"כ
 עיקר כוונתו דוק שם בלשונם וע"כ הור"ך רש"י ז"ל נפרושי' דנפסלו
 כולם וא"כ אין כאן עדים כלל ולפ"ז בכה"ג דהכא שביארנו דפסול
 לירוף קורבה בלא"ה אינו פוסל השאר בקידושין וגירושין :

בתוס' ד"ה א"ל פסול וכו' וא"ת וכו' ואין נראה לר"י וכו'
 (ויקום דלמא גמי לקיומי בקא"פ וכו' עד סוף
 הליבור ע"כ בצה"ס שיך שנתקשה מאוד בביאור דברי החו"מ וחורף
 קושייתו דע"כ החששא שיויף השטר לאל"כ מה בכך לחתי לקיומי
 בקרובי' ליון דהשטר אמר וא"כ מה בכך דיקבע מקום שחתמו הפסולי'
 לאכתי' הך חש' במקומו עומל ע"ש שנתקף לפרש משום חש' החלופי
 ובתח"כ הרמה ג"ה הדרך כוונת תוס' וכוונתם פשוטה דעיקר
 החש' הוא רק כשהשטר אמת וחתום בקא"פ • אפ"ה החש' שגוף יקיים
 כל השטר ע"י הפסולי' ויוליף ממנו שג' כיון ע"פ קא"פ ומ"ש תוס'
 לעיל דף ד' ע"א לענין מזויף מהכ"כ שאין להוציא מנוון ע"פ
 ערות קא"פ אף שהענין אמת וע"כ בסוגי' דערכאות מזה • ולכן
 א"ש כיון דפסלי' קו"ל השטר חו' לא יחתום עליו קא"פ ולא חיישינן
 שיפסיד שטריו כיון שהענין אמת וע"כ בחי' לחי"מ סי' מ"ו בזה לישב
 קו' האו"ת וע"ש עוד מ"ש דש"י הראשונים לוחא כשרים ומטעם
 לווחא שביק י"ל דבלא"ה ל"ח מהסתמא קא"פ שלא לקיים מהם כיון
 שאסור להרשיע שני שיטין והוא דמכשרי' ביצוע בקא"פ מטעם לווחא
 שבקו היינו דבלא"ה עשו שלא כיון במה שחתמו עם קא"פ ולכן כיון
 דלמ"כ עשו שלא כיון חלין טפי ברווחא שביק להכשיר עכ"פ משא"כ
 היכא ליתא רישותא כלל מל"ל לחוש שהרחיקו וע"ש שעדיין ז"ע
 בבבבא זו ואין לזון מקומו :

בא"ד צולפו ואור"ת שאלו עדים שבסטר כנתקרה עדותם
 לוי' בזה ישתמי' שם דברי הר"ן ז"ל וגרסוהו במה דגרים
 למתקם לכתחלה וי"ל לכתחלה פסול אף למאן דמכשר לעיל משום
 דלשכבר חתמו הוא לא"ל לשאלם דהו"ל כאלו כבר נתקרו משא"כ
 לכתחלה דלמא יחתמו לאסודו ודו"ק :

בגמרא כלתי הוא ר"ש וכו' כבר כתבתי בזה לעיל :

בתוס' ד"ה ליו ע"ג ליו כו' ואור"י ללקמן שכתב הראשון הוי'
 שלא לשמה והשלי עשהו לשמה וכו' ע"כ ע"י
 מהר"ם ז"ל בארבע' שא"י לחתום כו' לחתי' חליבא דר"ז וכו' ודבר
 זה ז"ע דמלשון הלובקי' לא משמע כן • ולולי דברי קדשו ה"י נראה
 לכוונת החו"מ הוא דכה"ג שה"י כתב הראשון שלא כיון והו"ל השני רק
 כתיקון הראשון וכאלו לא הוי' כאן רק כתב הראשון ולא מקרי כתב ע"ג
 לכתב משא"כ החס' דע"כ החתימה נקראת ע"ש העדים עלמם וא"א
 שיהי' נקרא ע"ש הראשון שפיר הו"ל כתב ע"ג כתב • ושוב הראה לי
 כי הרב מוהרמ"ל ז"ל כנראה שכתב בדרך הזה ונהגתי לוי' כוונתי
 לדעתו — :

אמנם בחו"מ ג"כ שכתב דף ק"ו משמע מלשונת כפי ההבנה
 הפשוטה שהבין הרב מהר"ם ז"ל ע"ש ואם כתב הראשון
 השני הפסול בין הקלף להאחיות בס"ת וכה"ג ע' בחשובותי' מזה
 וכס' בני יונה על הלכות הפל' מורה וא"כ ע' להאריך מזה — :

ע"ב תוס' ד"ה לעלמא לחיבא לחצ' כו' וא"ת ה"ל דבעי'
 לחיבא כתב כו' אצל כ"ו שאמר גט הוא
 מפורש כו' ללאורה י"ל בישוב קושייתם למ"ש הפוסקים גבי הן הן
 שנתו הן הן עדין דבקידושי' לסף חשיבי נאעיס וכו' ללא כשניהם
 מוליד' עשה ולא הוי נגיעה אפ"ה לא מהני הקידושין לעולם דהוי' ל
 כמתקם בלא עדים כיון ללולי הולדתם הרי לא הוי' העדי' מנועלים ע"ש
 ולפ"ז ה"ה הכא כיון דכ"ד הבעל להכחיש הגירושין א"כ הרי הוי' לאלו
 נהגרשה בלא עדי' ר"ן ע"י הולדתו וע"כ מ"כ בזה בחי' לחי"מ סי'
 דמ"א ולמ"ש שם בחי' לשה"ע סי' ל"ה לחלק בין דיון ה"ל למקדש
 דע"כ לחלק פוסקי' מהני בשניהם מולידים דוקא ע"כ היטב י"ל ג"כ
 כאן ע"ד ז' ומ"ש לחלק הענינים • ואולי החו"מ הובי' כעל
 הפוסקי' לגם החס' מהני כשניהם מולידים וע"כ ברין ויב"א ז"ל בפ"כ
 לקידושין ונליהו י"ל לקושיית החו"מ לכו"ע והיינו לאף דב"ל לא נחית
 בדין דיקה היימ' לם"ל להו"ל רחמי' גירושין וא"ל בליקא אצל מ"מ י"ל
 למסכת

למשכחת לה דיקיה ג' ע"י מ"א לר"א ולפ"י י"ל למהני הודעת הכעל
 שאמתתא הו"א שכחב במי מילין וממילא אף אם לא הודה היינו יכולין
 לעמוד על הדבר ע"י הדקיה וא"כ הרי מבלעדי הודאת הו"ל גע
 גמור והו"ל כאלו הודו שניהם שנתקדשה בפני ב' עדים כשרים למהני
 הודאתם לגבי עצמם לכ"ע. כיון שעכ"פ היו עדים לפי דבריהם בשעת
 הקידושין ודו"ק מאלו ועדיין ז"ע ועמ"ס בסמוך :

שבואר נמי חיישין קאמר . והנה לכאורה הא בשעת הנתינה
 לא היו עדים לשם נתינת קדושה והו"ל כאלו לא קראוהו
 כ"א אחר הנתינה דל"ע . ומה בכך דאמר ה"ו גיטיך הא לל גע שלא
 קראוהו נמי אומר בשעת נתינה ואפ"ה כיון שא"י לעדים ל"ע וע"כ
 אבני מילואים ובעל קה"ח שכתב בשם המב"ט ז"ל ב"ש הע"ד
 לא ראו פני הכלה בשעת קידושין אי מהני כיון שהיו יכולין לראותה אם
 ירצו טוב מהני מה שראוהו אחר הקידושין והרב ז"ל כתב לח"י
 במחלוקת הפוסקים ב"ש לא קראוהו קודם הנתינה אי מגורש ז ע"כ
 באריכות . והנה נודע מחלוקת הפוסקים ב"ש ע"כ ב"ש קרוב
 לה בכת אחד אי הוי ספק מקודשה או לא כיון שהעדים מסופקים
 והאחרונים האריכו בפרט זה מאלו יועיין בח"י נודע ביהודא ח"א
 בא"ע ובח"ב א"ע ובחשוכה הגאון מוהרמ"ז מבראש ובחשוכה הגאון
 מברלין ומהמבורג וממ"ן והגאון נהר"א שעגלר מרגליות והוא אריכות
 וגם אהלו כחבנו מזה בכמה דוכתי :

ואמנם יש לכאורה לה"ר מזה לשיטת החוס' ז"ל ללשאל ול"י
 דקדו נמי חיישין והרשב"א ז"ל כתב לאילן דקדו לא
 חיישי' כלל אלא כשדקדו אז הו"ל ס' גירושין א"כ לשיטתו הו"ל ממש
 כס' קרוב לו שהרי קודם לכן הרי ה"א ממש בחוקת א"א עדיין וכמו
 החס' בס' קרוב לה (וע"כ אבני מילואים הו"ל דגם בגירושין לדידהו
 לא מהני בס' קרוב לו כיון לאיכא חוקת א"א והו"ל לילוע לעדים שלא
 נהגשה ע"ס) ואח"כ גם עתה אין אלא ספק להם ואיך יחשב ספק
 מגורשה ע"פ עדים אלו דבהא לרוב אחרונים ה"ל כשמעיקרא אינו
 אפילו ספק לעדים ואחר כך גם אינו אלא ספק ל"ע לל כלל והו"ל
 כמקדש בלא עדים וה"ה לענין הגירושין . ואמנם לשיטת החוס' לקודם
 הדקיה נמי ספק גירושין א"ס ודו"ק מאלו . ואי"ה בחי' פוסקים יבואר
 יותר מזה ולא רשמתי כעת כ"א לזכרון :

כ"ע"א תוס' ד"ה אי משום לריחות לאית ב"י כו"ו י"ל דר"י
 דשמעתי לא ס"ל כוונתי וכו' במסכת
 עירובין כחבו תוס' עוד שם להקשות מההוא דסופרי' מקרין וכו'
 לאמאי לא חשיב בס"ת כלהלל ומרעו דבגט שאני כו' ולבחר הכי
 אהקו דבגט מדרבנן פסול ואמנם כאן השמיטו תירוץ זה דלכתי לא א"ס
 הסוגי' דלאן כיון דאינו אלא מדרבנן איך יתכן לשון הס"ס למאי נישח
 לה הא מ"מ יש בו חשש גירושין מן החורה ולולי דברי קדשם ה"ו י"ל
 דגם כל קושייתם א"ס גם לפי דבריהם שם בעירובין והיינו כיון שעיקר
 הטעם שכתבו סם החוס' למא"ה הוי ס"ת סת"א ולא הוי כלהלל
 משום שהסופר כותב כן אם יטערך ומא"ה מכשיר מבוטא ע"כ להס'
 סתמא כשר א"כ מנילא א"ס בגט אשה פסול בס"ת אף מן החורה
 דהו"ל כלהלל ולא כתבו לשם גירושין כלל וגרע מהלמא מאי אמרת
 ד"ל שכתבו ג"כ לשם גירושין אם יטערו דז"א כיון דהתמא פסול
 עכ"פ מדרבנן א"כ הרי בודאי לא ישתמשו עוד בס"ת לגירושין א"כ אין
 מעלה על דעתו מחש"ה שיטערו לזה דמי פתי יקח גט פסול ושבו
 פסול מן החורה כמו להלל ממש א"כ בבוטא דז"ל לא פסול סתמא
 וא"כ הס"ס כשר מדינא . טוב גם הוא מעלה על דעתו לכחוב ע"מ כן
 והו"ל שפיר סתמא ודו"ק מאלו כי הוא בברא נכונה וכ"מ טובא לדילא
 ועיין מה שכתבתי עוד מזה לקמן רפ"ב ובחי' לא"ע סימן ק"כ ע"ד
 ה"ש בזה — :

בגמרא ולמא אקנויי אקניו ל"י רבנן לכאורה יש לעיין לפי שכתבו
 הפוסקים דבמעמ"ס כיון ללא הוי זכ"י לרבנן לא הוי
 קידושי חורה . ומטעם דהפקר ב"ד לא משי קנין גמור מן החורה א"כ
 מה מהני לאקניו ל"י רבנן לנהוי גע מן החורה ודוחק לומר דבאמת
 חייב משום דאפקעינהו רבנן לקידושין לכל כה"ג הו"ל לפרושי (ולמ"ס
 בעפ"י ז"ל דמירי בנייר של סופר שקלה במעותי והיא קנאתו לפי
 שקנה במעותי וכלמרינן בב"ק י"ל דל"ה כה"ג לא הוי אלא מדרבנן
 כיון שלא קנה בפירוש לשם האשה וכמ"ס הרב בעל נ"מ דבי' ק' בשם
 הא"ס ז"ל הוא חקנא לרבנן שיקלה לבעל המעות וכל כה"ג טוב מהני
 הפקר ב"ד להפקיע קנינה וקונה הסופר להבעל ע"כ היטב דו"ק)
 ובאמת ש"י עוד למ"ס הב"ע ל"י דעיקר הקפידא שלא יהי' משל האשה
 שלא יחשב כאלו כתבה היא ולפ"י י"ל למה שחלקו האחרונים בחיבוריהם
 לע"כ לא פליגו הפוסקים בקנין לרבנן אי מהני למיילי לאורייתא אלא
 שיחשב קנין אבל הפקר ודאי מהי"ת וע"כ בס' מקור חיים סימן תמ"ח
 ובס' אבני מילואים ס"י כ"ח א"כ ה"ו הרי"א ל"כ האפקר ב"ד להפקיע
 מעות מראשה שלא יחשב מעותי ואף שהוא לא קנאו קנין גמור מן
 החורה לא אכלת לן ועיין מה שכתב בסמוך סמוכים לזה מהך דכתבו
 על אה"י — :

עוד י"ל ל"ע ולהכריח מזה סברת הרב בעל נ"ב בחשוכה ח"ב
 שכתב לע"כ לא פליגי אלא כשגוף הזכ"י מה שנתן לאשה הוא
 לק' מלכנן . אבל היכא שקנה חפץ בקנין לרבנן ואח"כ קידש בו אשה

מקודשת הוא ד"ת (ועמ"ס בחי' לא"ע סמוכי' לחילוקו מטעם אחר
 ולא מטעמי' הרב ח"א לכה"ג י"ל דהוי שניו רשות דהוי קני' מן
 החורה כיון קנייל עכ"פ מדרבנן ודמי לאחר יאוש שכתבו החוס' דחייב
 קנין הס"ל א"ע דהיאוש אינו קנין מ"מ מועיל שיחול מחמת הש"ר
 ודו"ק) ולפ"י י"ל דשפיר חייב גם כאן קנינו בגט לרבנן לחנו אחר כך
 לאשה . ועמ"ס ל"ז בזה לישב קושיות החוס' מהך דאקנויי אקנייתא ל"י
 בדרך נכון מאוד ע"פ חילוקי' אלו ומיושבי' ג"כ בזה דברי הרמב"ן
 שנתקשה בזה הפר"ח וכאשר יבואר שם :

בגמרא כחבו על אה"ג כשר' כבר הקיטתי לשאלו זה שנים רבות
 ללמאן דמלריך שיהי' הגייל מנאלו ולאו מחורת גזילה
 הוא ח"א לל"א דבעינן נמי שיהי' בו קנין ממש' ע' בב"י א"ע ס' קכ"א .
 ולפ"ו הרי לרוב המפורשים כל אישורי הנאה מקרי' לאו לדי' ואף לענין
 ל"ר שרשאי להלות כמו באל"ר או שלא' כדרך הנאה כיון לגוף האיסור
 הנאה לאו לדי' כל הנאות המותרות נמי לית' ב"י זכ"י כ"א דהפקר
 בעלמא וא"כ עכ"פ ה"ו נהי' להגט רשאי לכתוב על אה"ג אבל לא מקרי
 גייר שלו ובשלמא לפ"ס הסוברי' דעיקר שלא יהא זכות אחרים בו א"ס
 לעכ"פ אין כאן זכות לאחרים וכן לשיטת המפורשים לאישורי הנאה
 נמי לדי' הוא לכל' הנאות המותרות וכלמא מדרב"י החוס' בכמה
 ד כתי בל"קש באה"ל שכתבו תירוטים אחרים במה שא"נה מקודשת
 באפר א"ס ומכאן קאת הכרע לשיטתם ובחי' להלכות קידושין כתבתי
 לחלק בכמה אנפי' (ובמהלכות בחרת לחבנו ע"פ דברי קה"ת שהעלה
 דאה"ג אית ל"י בעלי' והו"ל שלו אלא שאינו בראשו ע"כ היטב :

ע"ב בתוס' ד"ה ע"מ שתחילתי וכו' ביאור דברי החוס' שפנות
 קשה קאת להללנו וע"כ ב"ד ע"ד ומהרמ"ס
 לאן ומש"ס ו"ס באל"ו ג"כ להקשות על שיטת הסוברי' דחנאי ומעשה
 דבר אחד אינו אלא כשסותר למעשה ורש"י אית ל"י ע"מ כאומר
 מעשיו ולכן לא הו"ל חנאי סותר למעשה מההוא לקידושין דף ח'
 דפר"ך ל"ב מאי קסבר אי קסבר מחסה ע"מ להחזיר ל"ס מחסה אפי'
 תרומה נמי בל"ז הו"ל . לאקשו אמאי במכר וקידושין לא קנה הא ל"ע
 התנאי כלל כיון דל"מ כ"א בקנין לולאטוי' וע"מ להחזיר א"כ חו סותר
 התנאי למעשה ודו"ק וא"ל כ"א בדוחק עוד כחבנו משם להכריח דעת
 הגאונים דמעשיו לא בעי דיני חנאי ויעיין ב"ש ב"ד ח"א וכו' לא"ע
 סימן ל"ח — :

בגמרא ות"ל להו"ל כחב שיוכל להודיף לכאורה כ"ל דמירי
 שהעדי' באו ומכירין שאין בו זיוף אלא שא"י מהמסירה
 וכבר הארכתי בזה בחי' לח"מ רס"י מ"ב :

שם ת"ס דא"ל הגדרות אין להם חוקה ע' בחי' לא"ע שכתבתי
 שם פלפול ארוך ע"ד הרמ"ה שכתב שם ללאחר ג"ס שפיר
 מגורשה כיון דלאחר ג"ס יש להם חוקה בגדרות וכחבנו שם דקושיות
 האחרונים שנתקשו מהך דאין לבעל חוקה בלכ"י אשחו ע"כ ל"י לפי
 דבריו שגרשה הרי החוקה חוקה גמורה מהני והיינו למ"ס בחי' לח"מ
 הלכות חוקת קרקעות לדין בהאי חוקה שלש שנים אם הוא מפאת
 שיקת המערער מדהוא לא מיתה ג"ס ע"כ מוכח שהוא שלו או משום
 גרעות המחזיק פחות מג"ס . לאתערע חוקתו כיון שלא נזהר בשטריו .
 וממילא אחר ג"ס לטפי לא מוצר איכא אף ששהי' אהת ולא מיתה
 נחבטלה טענת המערער וכן נראה להדי' מדברי' הת' בפתי' ואף
 דבאמת בשעת חירוס וכה"ג לא מהני חוקה אף בג' שנים היינו בכה"ג
 לא"ל לערער הו"ל לזה יותר א"ג' שנים בשטר וחשבי' הח' קה משעת
 שאיעת המערער . ולפ"ו הכא לעכ"פ לפי דבריו נהגרשה והי' בידו
 למחות ולא מיתה א"כ אין כאן ריעותא בשטר וא"ל להו"ל מילו כמו
 במטלטלי' ואולי הוא בכלל דברי' הח"מ ז"ל שם והרבה יש לרלות בזה
 למ"ס בס"י ק"מ בח"מ וס"י ק"כ וכמה דוכתי בה' חוקת קרקעות — :

אמנם מה שיש לדקדק עוד על דינו של הרב רמ"א ז"ל להשיטת
 הרי"ף ורמב"ם ל"ס ל"כ דכ"ש ע"ו א"ל ע"מ ולדברי הלח"מ
 ז"ל שם שטעמיה' ע"פ הס"ס לפ' השולח דהחקין ר"ג הוקן מפני חיקון
 העולם דלמא מ"תי עדים וכו' ואכתי איך סמכי' אע"כ אכתי דלמא
 לא הוי ע"מ כלל וע"כ דל"ל סברת החוס' ורא"ס שכתבו לחוקה
 שנתמר כהלכתו וע"כ הטעם משום דל"ג א"ס ע"מ כלל . וכבר כתב
 הר"ן ז"ל בפ' המגרש הטעם דע"מ מועילי' דמקום ע"מ משום דאין
 להדי' דממסר כלין . וכבר כתבנו לעיל דמא"ה בכתב שיוכל להודיף
 בעי' ע"מ בשעת מעשה דהא לא הוי כאנן סהדי' על המסירה ולכן בעי'
 ג"כ ע"מ בפנינו . ולפ"ו ה"ו כיון דקודם ג"ס אין לה חוקה א"כ ע"כ
 לריך שיהיו ע"מ בשעת הנתינה דל"כ הרי אין כאן ח"ן סהדי' דהא
 הגדרת אין להם חוקה ואי דבאמת הוי ע"מ א"כ אכתי מנה ידעו'
 עתה ע"מ השטר שהיו ע"מ כיון דלסברת הרי"ף והרמב"ם לא סמכינן
 בהא אע"כ שכתבנו לפני ע"מ ודוחק לומר דמהני חוקה ג"ס שנתמר
 כלין בע"מ וא"ל דבאמת לא הוי ע"מ והגט אינו חל כ"א אחר ג"ס
 ודומי' גט מאוחר וא"ל הרי הם ע"מ עכ"פ על לאחר ג"ס מלמד שזה
 דוחק גדול גם לא יתכן לא"כ הדרא קו' לזכותה הא אין ל"אם חוקה
 בככסי' אשחו כיון דהגירושין לא חייבו ע"ד אחר הג"ס חו לא הוי חוקה
 כלל וא"כ לא יועיל לעולם ודו"ק היטב . ובע"כ ז"ל דמירי בבוטא
 שהי' לה סכר קנין בפ"ע ונאכל ובהא שפיר' אהני לה חוקת ג"ס וזה
 הנכון

הנכון • ועוד כתבתי בזה בחי' לא"ע אבל זה קרוב יותר אם כי לא בארוהו האחרוני ועדין ל"ע למ"ש קלח ראשוני' לכל חזקת ג"ש אינו מדינה אלא חקנחא דרבנן ע' קנה"ח סי' ק"מ ואיך יועיל לענין גירושין וזוהו לומר גם כהא אפקעינהו וסם יבואר עוד :

בתוס' ד"ה אשה לא ידעה כו' • הגה הרשב"א נחעורר גם

בההוא לזעיל נימא אקנויי אקניתא לי' ובאמת שי"ל ללא שייך לעיל סברא זו כיון שלא משך מידי קידם הגחינה ושוב מלאתי להרב בעפ"י ז"ל לעיל שכח כן • אמנם מאי קאמר הכא אקניתא לי' ולא קאמר לאקנויי רבנן כלענ"ד כיון מאוד עפ"מ ש"ל להעיר לאיך מהני קנין לרבנן לחול הגירושין מן התורה ע"מ שכחבו כמה אופנים והפן האחד קנין האשה ע"י מעשה לא הוי אלא לרבנן לפי דברי בעפ"י ז"ל • ועוד כתבנו שם לסייע דברי הגאון כ"כ שחולק באם נגמר הגירושין גופא ע"י קנין לרבנן לא מהני מן התורה משא"כ היכא נגמר מעקרא הקני' ובפרט למה שהוכחתי ביאור לחילוקו של הגאון דכה"ג שהבעל קונה מדרבנן שוב הו"ל אלא האשה קנין לאורייחא ע"י שביור שות' והו"ל קנין לאורייחא וכ"ו נא שייך באם הקניף של האשה בעלמו וקנה רק מדרבנן א"כ בשעת הגחינה הו"ל רק קנין לרבנן דש"ר ולאי לא שייך כיון שהי' שלה מכבד ולכן לריך לטעמא לאקנויי אקני' לי' ודו"ק מאוד • ובחי' פוסקי' כתבנו בזה להעמיד ראיית הרמב"ן מההוא דהי' מושלך לבור דא"ל הקנאה והפר"ח דחה האיתו מההוא לאקנויי לי' רבנן ע"ש בסימן ק"כ ולמ"ש נימא ע"ש באריכות — :

אמנם מה שיל"ד קלח בשמעת' בין לפירושיו ובין לפי' התוס'

דקלף דידה לא אקני לי' רבנן דאכתי לא לריך לטעמא לאקנויי אקנייתא לי' למה שחקר הגאון בעפ"י לקמן במשנה להכל כשרים לכתוב הגט לאיך מהני בחס"ו הא למ"ד אומן קונה בש"כ הו"ל כאלו הסופר קנה הגט וחוזר ומקנה הא לאו בני הקנאה נינהו ועיין בקנה"ח סי' ש"ו שדחה דבריו דבהא בני הקנאה נינהו ללאו דיד' הוא אלא ע"ד שיפרענו הבעה"ב ובידו לסלקו בע"כ במעוהו ע"ש • והגאון מוהר"ז בספרו דעתו לאין קונה כלל בחס"ו ע"ש ומ"ש הגאון מנייה"א בזה אין דבריו נכונים • ומלאתי גם בחיבורו של הגאון מוהר"ו הכ"ל כי דחה דבריו וא"כ עכ"פ קודם שבלקו מעוהו הרי הוא קניו לו וא"כ אכתי קשה אפי' כשהקניף שלה מ"מ הרי הסופר קנה אח"כ שבח הכלי ואף לאחר נתינת המעות מ"מ הרי המעות כבר אקני' רבנן לבעל • א"כ הו"ל כגט שלו מה שחנה וכות' האומן ואולי י"ל דמ"מ לא כ"ר ש"ו לגמרי ע"י שבת כלי וע' בפ"ח יו"ד סי' ק"כ לענין טבינת כלים ע"ש שם ע"ד תה"ד בענין זה והאף אי נימא בקידושין שקדשה בעשכון מקודשת אע"ג למ"ד אין קונה עכ"פ הו"ל קנין זו כמו המשכון מ"מ שאני התם לעכ"פ קנחה גם הקוב וא"כ הו"ל זכות חדש לדידה ולא מחויר המשכון ע"ד שיומן לה המעות משא"כ הכא אחר שכבר נסתלק האומן מהשבח בשכרו ממילא אין לאחר שום זכות לזכות זו דהא אין השכר זה חיוב על שום אדם מעתה • ועוד בארתי הדברים יותר בחי' פוסקי' ואין להאריך יי"ר כי אגב גררא בעלמא נקטתינהו להגהו שמעתיא וסם יבואר יותר וגם בתשובה :

בתוס' ד"ה וכותב ככתב ידו וכו' וא"ת וכו' ע' בפני' ע"ש

לחרץ קושיה התוס' לאביי דס"ל עבדו"ל לריך שיהי' השטר בר הקנאה וא"י מוכרח שהרי נשיטת הרי"ף דבמכר לא"א עבדו"ל רק בשט"ח משמע לאינו ג"כ כ"א לתועלת השיעבוד ולהולאת הקול כמ"ש בחי' לח"מ סי' ל"ט גם מ"ש לענין דאקנה למ"ד לאו ט"ס הוא ג"כ אינו מוכרע די"ל דהיינו דוקא לענין משעבדי ללא דייגינין ב"י דין ט"ס אבל מ"מ מיני' דיד' משועבד מן החורה וכ"מ בש"ך סימן ק"ד וסם בארנו וע' עוד מזה בחי' לח"מ סי' נ"ג בדין שטר מאוחר ע"ש שהוכרחו כן לדעת הרמב"ם ז"ל ומ"מ א"ש דבריו לשיטת שא"פ וכמו שמבואר למעין בדבריו שם במקומות הנ"ל :

דף בא ע"א תוס' ד"ה אלא מהכא וכו' קשה לר"י וכו'

וי"ל דבחרתי פליגי וכו' • הגה לערשי' ל"ע אחר שאם מפרש שם פלוגתא דר"י ור"ל בהולאה דוקא משמע שם שיטתו דמחייב עלמו חיוב חדש למ"ל לכ"ע דאל"כ הו"ל לפרושי שם כפיר"ת וא"כ איך מהני כאן במחייב עלמו חיוב חדש • ומזה סייעתא והכרע גמור למ"ש בחי' לח"מ סי' ע' דרש"י ז"ל דסובר דמחייב עלמו ל"מ הוא מפאת קו' תוס' שם בפ' הגושא לאין מטלטלין נקני' בשטר וא"א להקנות מתנה חיוב חדש ע"י שטר וכחבנו דעיקר קושי' האזום הוא משום לאף די"ל דשיעבוד נכסים מהני בשטר דהו"ל כעין קרקעות אבל כיון דהחיוב לא חל על הגוף ממ"ל לא הנכס' פטורי' כלאיתא בכתובות דף מ"ט וח"מ סי' מ"ט וע"ש מ"ש בזה לדעת הרמב"ם וביאור דברי הבעה"ת ולכן כחבנו שם דמה לסובר רש"י בשטר הקנאה דמהני היינו כשלוה אח"כ ואז שפיר חייב למפרע אף שיעבוד כיון דחיוב הגוף חיל ע"י ההולאה באמת ושיעבוד נכסים שפיר מלי להקנות ע"י השטר ודו"ק שם וע"ש מה שיכתבו בזה דברי רש"י הסוחרים בפ"י שטרי הקנאה ע"ש והמלא נחת • ומעתה י"ל דה"כ כיון דהערבות הוא שיעבוד עבור חיוב הגוף של הלוה • שוב מהני שיעבוד נכסים בשטר אף שיעבוד חדש ושלם בשעת הגולה וגוכל לומר

באמת דפליגי בחיוב חדש וכמו לשיטת התוס' וכו' א"ש גם דברי התוס' בפ' הגושא ד"ה מה שנתקשה שם הרב בעפ"י בדבריהם ע"ש היטב כי ער"ז לק"מ ודו"ק ונחשכ' :

אמנם אכתי אינו מדוייק לזון המשנה לומר דבחרתי פליגי דאכתי

לא השיב בן ננס מידי ארין דהולאה ואיך מיייתי עליה מההוא דמי שהי' חונק חברו בשוה וכו' וגם כבר התפללו כל הפוסקים על הרמב"ם שפסק לערב שלא בשעת מ"מ בעי קנין א"כ לא מיייתי הש"ס מידי לפלוגתא דר"י ור"ל בשמעתין להחם לפי פירושו וכן הכא לכ"ע • גם ביוחר חימא על הרב הרמ"א דס"ל דבקנין גובהגם ממשעבדי ובלא קנין א"ג אף מכב"ח א"כ איך יפרנס פלוגתא זו וע"כ בקנין וא"כ במאי פליגי הא בקנין נכ"ע מה"י :

ורענ"ד לך נכון וקדש ביאור הבוגי' וא"ש ברווחא די"ל דבאמת

מייירי בהולאה ובכ"א קנין והיינו שכחב נאחר מחן מעות שכבר נעשה ערב בשעת מ"מ וא"ש הדיוקי' שדייקו החוספוח להכריח דפליגי בחרתי ולפירושוני ניחא דבאמת שיהיה אמת שבאמת הוא שלא בשעת מ"מ עתה • ואמנם נודע כי הולאה דלבר שידוע שאינו חייב הוא קהיל מטעם דמחייב עלמו דלבר שאינו חייב ואי לא מהני גם ענין הולאה זו לא חל ובפרט על ערבות כזה ללא שייך לומר כמו בהולאות אחרות דאמר' דזוכה לו ע"י אחר וכה"ג משא"כ כאן דכ"ז שלא נכתב לו פ"א והלוהו על אמונתו לא משעבד מדינא אם לא לשיטת הרמב"ם דמחייב עלמו דלבר שלא הי' חייב מהני' וע' בכ"מ שם שהרמב"ם הולא לינו מאיסור גיורא אלמא דהולאה כה"ג שידוע שאינו כן לא אליס מחיוב ת"ס • ולפי' אכתי ל"ד לפלוגתא דר"י ור"ל בפ' הגושא לפרש"י דמייירי בהולאה ולא בחיוב חדש אמנם כבר כתבנו גם רש"י מודה בערבות דמחייב עלמו דלבר שאינו חייב דמהני וא"כ שפיר חייב משום חיוב חדש • אך מאן דסובר דבעי קנין נראה ברור לטעמו משום ליהו דחיוב חדש מהני בעלמא היינו כשמחייב עלמו בלא קנאי אבל אם הוא דרך תנאי ל"ע וכמו שדקדק הרמב"ם בלשוןו ה"ל והובא בסו"מ המחייב לאחר בלא תנאי וכחצו המפורשים הטעם משום דהוי אסמכתא ולכן כ"ל בערבות בעי קנין וא"כ אכתי א"א לחול משום חיוב חדש ג"כ הרי הוי אסמכתא ול"ד לבשעת מ"מ ללא הוי אסמכתא כ"כ שעל אמונתו ממש הלוהו בשעת הלוואה משא"כ שלא בשעת מ"מ ולכן אם ידוע שנעשה לאחר מ"מ ל"מ ואכתי איך מהני לר"י ונראה בזה למ"ש הסמ"ע בסימן ר"ז הטעם בדין שאם כתוב בשטר שנעשה בדל"ח ומעכשיו אף דידעין ללא נעשה כן מהני • ואלום במטעגטלי' אג"ק וכה"ג אם ידוע שלא נעשה כן לא מהני וכחב הוא ז"ל משום דהחם הוא עיקר הקנין וכיון דידוע שלא נעשה כן א"א שיעיל משא"כ הכא דמדינא מהני אך ללא ליהו אסמכתא כיון שהולאה אמרי' דמהני דהוי בגילה דעתו שלא נשעבד לאסמכתא כ"א לשיעבוד גמור ע"ש • ולפי' ה"כ כיון שהולאה נעשה ערב בשעת מ"מ לאו לא הוי אסמכתא לענין זה שפיר מהני הולאה שיקע מעליו דיו אסמכתא והחיוב לוני אסמכתא הרי מועיל משום דיוכל לחייב עלמו דבר חדש ובפרט בערב נכ"ע ודו"ק • ולפי' א"ש שני הבוגיות דהחם מיייתי לי' לענין הולאה אי חשיב כאחש עדי' בכה"ג שחם עלמו בשטר ומיייתי שפיר דאל"כ אלא דל"ח הולאה מטעם החיוב לא הוי מהני דהא הו"ל אסמכתא • וממילא דחשיב כאחש עדי' והכא מיייתי ג"כ שפיר דע"כ אחר שנחלק דין האסמכתא מחמת הולאה חל החיוב מעלמו ע"פ שטר בחיוב חדש דמשום הולאה לחוד לא הוי כני כיון דלאן ידעי' ללא נעשה כן ולא יוכל להעשות קנין ע"פ הולאה שטר וכנ"ש בשם הסמ"ע וא"כ שפיר ק"ל הא לאו שטר מהנה הוא וכו' נסתלקו כל הקושיות בחלחא מחסא ודו"ק מאוד • ושיטת הרמ"א א"ש דכה"ג מייירי מחגי' ובלא קנין ודרך הולאה וזה מודה הרמ"א דמהני אף בלא קנין ומשעם שבארנו דהאסמכתא מסחלקת מחמת ההולאה ובפרט למ"ש הפוסקי' דהא דמהני קנין גרידא בערב אף דבשאר אסמכתא בעי מעכשיו ובד"ח משום דע"י הקנין נחוד ידעי' דגמיר דעתו לא שיעבדי וה"ה דההולאה מועיל לגלות דעתו לשיעבוד גמור דהכוון ודו"ק היטב כי הוא ענין נבחר בעוה"י בישוב הבוגי' ושיטת קלח פוסקים — :

שם בגמרא אמר אביי מכדי חזר מהיכי אחרבי מ דה וכו'

למ"ש תוס' דחזרה הו"ל כידה ע"ש • א"כ קשה מנ"ל דמחגרשת בשעה שקונה החזר דהא י"ל דמחגרשת אח"ז מיד שזכתה בחזר והו"ל חזירה כאלו הוא חזרה מכבד וע"כ ז"ל דזה הוי כטלי גיטך מע"ג קרקע • כיון שלא נהגרשה מיד בשעת קניו' והוא סחירה מכאן לדברי הב"ש דמשמע מדבריו סימן קל"ט דכל כה"ג ל"ח כטלי גיטך אף דנעשה ידה אח"כ ע"ש היטב ועמ"ש בסמוך לדקדק בדברי התוס' — :

בתוס' ד"ה אטו שליחות וכו' וא"ת כו' תחגרש בע"כ בחזרת

שליחות וכו' הרב בעפ"י ז"ל נתקשה בהבנת דברי התוס' דהא י"ל שאינה מרוזית על הגירושין ע"ש שדקדק בדעת התוס' ועפ"ז ראה לישב דברי הרמב"ם דבחרתי ע"ש באריכות • ולענ"ד דברי חוספוח כפשטן דעיקר כוונתם דאי חזר בחזרת שליחות יחולו שפיר הגירושין אף בע"כ • והוא עפ"מ שכחב הרשב"א ז"ל בקידושין דף ק"א (ובחזר בשבועות באריכות בדין גט מומרת) דהא מהני בעבד לרבנן כהפ ע"י אחרים אף אם עמד ולות ובעלמא אף דכותה הוא לו מ"מ לא מהני

ל"ה דמ"מ שבדו ממס ולא דנעשה שלוחו דהו"ל כמו יד רבו ממס א"כ הרי עכ"פ נעשה שלוחה להולכה כיון שהוא עבדה ממס. וגם אין עיקר הגירושין בגמר על ידו כ"א כשבא ליה נא הו"ל תורת גיטין וקידושין ביד העבד כ"א אחר"כ ושפיר מהני עכ"פ כשהגיע הגט לידה וכתבאר היטב טעם לדברי הרמב"ם בבבא סב"י וע' ברשב"א לקמן פ' הורקת המשמע מדבריו נהדי' גס בתר' שיך שליחות להובאה :

אמנם אכתי יס לדייק למה לאיתא לקמן בר"פ הורקת דתרה"ג י"ב ל"מ דמה שקנתה אשה קנה בעלה אלא מטעם חליה וגיעה באין כח' והיינו בגמר הגירושין וא"כ עדיין אינו חלירה אף בתורת שליחות להובאה כיון שעדיין לא חלו הגירושין ועדיין אין יד העבד כידה להא העבד קנוי לו לפירות וגם לבעל אינו קנוי לגמרי כיון לאין גו אלא קנין פירות וכמו דקיי"ל לאין יולא בשן ועיין בעבדי מלוג לא לאשה ולא לאיש ע' בבב"ק דף ק' :

אמנם י"ל בעבדו הוי שפיר ידה ממס למ"ס תוס' בפ' הורקת דלאס נתן לה הבעל מתנה קלאה ולינו אוכנ פירות ולכן חייל הגט כה"ג בחלירה אף קודם הגירושין ע"ס שכתבו נחד הירושל' דמה דהולר'ך הש"ס גס במתנתו לטעמא דגיעה והגירה כו' הוא כשלא נתן לה מתנה גמורה כ"א כשאלה וי"ל דרבינו ה"כ כחירוק זה ולכן שפיר חייל בתורת שליח להולכה משום דיד עבדה כידה גס אינו קנוי כלל לתשמישו של הבעל כיון דנתן לה הוא העבד ודו"ק ופ"י בעבדה ממס דלא הוי עבדה מלוג א"א שיחול בתורת שליחות הולכה וממס יד העבד כידה משום דעדיין משועבד לבעל קודם שנתגרשה לגמרי. וזוה א"ס דברי הרמב"ם דבבבא סלפני זה כ' בפסיקות דלינו גט ולא כתב האיד דינו למגורשת כשבא ליה כ"א בעבדו והו"ל כחן מתנה לאשתו דקנתה ואין הבעל אוכל פירות והו"ל יד העבד כידה ודו"ק כי חריף הוא — :

בא"ד וי"ל דדוקא לענין טא בפניו וכו' ולכאורה אין ביאור לדבריהם דמה"ס לחלק בין שלא בפניו דוקא לשאר מילי. ונראה לכוון דבריהם עפ"מ ק"ת מפורשים לפרש ולא גרעא משליחות לאו לאית ב'י' באמת תורת שליחות אלא דהוא יד לא גרעא משליחות וע' בש"ך סי' רמ"ג ולפ"י א"ס דבריהם לכוון ואמנם בתוס' ב"מ לא משמע שפרשו כן — :

שם בתוס' ד"ה ואצ"ע שליחות לקבלה ותימא כו'. וי"ל כל דיכולה להפקירו כו' ולכאורה קשה לי שהרי למאי דמסקי' לקמן לחלרו קנוי לבעלי' ול"מ כ"א בתורת חלירה וגיעה באין כח' ת"כ חנרה נמי בע"כ שהרי א"י להפקירו כיון דהוא נכסי מלוג ואין ידה למכרו ולהפקירו שגא ברשות בעלה והו"ל בע"כ ממס ולמאי דה"ס מתייקרא שם דחלירה ל"מ כ"א ככתב לה דו"ד אין לי בנכסיה א"ס אבן למסקנא שם קשה ובלדרך לימוד הישיבה אמרתי בזה דבר פלפול וישתבי' ג"כ מה שגא הביאו הראשונים דברי א"י כל קושיותיו או דחוי להוסיחו מאיזה טעם דנדין ל"מ בלא"ה קושיא אבני. אמנם יען כי הוא דרך רחוק מכוונת הש"ס לכן לא העליתי על המתב — :

ע"ב בתוס' ד"ה ילא זה שמחוסר קליה וכו' פירש"ם וכו' ביאר דבריהם עכ"ה ל' נזכרתי מה שעלה איזה גרגרי' בלימודי' אז. אמנם ב"מ"ס לנפול כסוגי' ללקמן דכתבו על ענה וכו'. הנה באמת שם דברי רש"י ז"ל לריב"ם ביאור בענין זה למשמע מדבריו דאף בתנאי חיישי' למחוסר קליה ואולם דביבור ש"ח"ז כתב דהו"ל קליה מן המחוסר. ואפשר לומר דרש"י ז"ל ס"ל דמן התלמי' משו"ה לא מקרי מחוסר קליה כיון שאינו מוכרח לנתינת הגט שהרי יוכל לחנו קודם שיקל'נה דאף אם אינו רוצה להקנות השאר מ"מ הא יוכל לשייר לעצמו הנשאר וכמו שהאריך בעפ"ני בזה ודברי שא"פ החולקי' באמת ל"כ. אמנם הא דלמי א"ס להקנותו בשיוור לנפשו בהקנאה זו שיקנה עכשו א"כ שוב י"ל דהו"ל שפיר מחוסר מעשה דהא כל כה"ג הולר'ך הדבר להקנותו בתנאי' החלוש. ולפ"י ב"מ"ס הפני' ז"ל לדון לקמן דבערוץ נקוב א"ס הקנה הערוץ לחברו ושיוור הזרע' לעצמו ל"מ משיכה גס לגוף הערוץ כיון שהזרע' הם הם כקרקע נלריכי' אליו לא קנה כלל. ולפ"י כה"ג אין משום להקנות כששייר לעצמו הזרע' כ"א כשיפסקו היניקה ולכן שפיר הו"ל מחוסר קליה כיון דלרר'ך ל'י' להקנאה א"ס משייר לנפשו ולכן הולר'ך רש"י ז"ל לדבריו דל"מ שיסבור העני' ומסתמא יתן לה הערוץ ובכה"ג י"ל דמהני משיכה גס להזרע' וכמ"ס הב"ח בסי' קל"ו דבמשיכת הערוץ קנה הזרע' (עמ"ס טעמון) אבל אי הוי שובר והוי משייר לעצמו הזרע' הוי מפסל כיון דלפי האמת דעתו לשייר לעצמו הזרע' הרי א"א להקנות במשיכה הערוץ כ"א ע"י שביירו ופסיחה היניקה והו"ל כמחוסר חליה קודם הנתינה ודו"ק מאוד :

ובעיקר דברי הב"ח ז"ל הרב הש"ך ז"ל חמה מאוד עליו ואולם אפשר לקיים דבריו ע"פ מ"ס רמ"א בסימן ר"ג דא"ס הקנה קרקעות ומטלטלי' כאחד דקנה שניהם ואף דהחם מיירי בעשה בשניהם קנין וכמ"ס שם במקומו אלא דכחד ל"מ בזה אמרינן דה"ל מנו דחייל. אבל כה"ג שאין שייכה כלל לקנין ההוא בדבר אחד לא שייך מינו וכמו שביארנו שם בסי' ר"ג ובחשוכה' מ"מ י"ל דגס כאן הוא קנין השייך במשיכה למה שהקד בעכ"ר י"ל דגס בקרקעות ראוי ליהני משיכה

מהני בע"כ וכמו במקבל מתנה שאמר אי אפסי במתנה לא"ל לזכות לו בע"כ וכ' הטעם משום לעבד משחחרר בע"כ נא אכפת לן בדעתו וכיון דזכות הוא לו הו"ל כאלו הוא עומד בפנינו ואינו רוצה להשחחרר דרבו נוחן לו גט בע"כ וט"ה הכא ומתנה להוא מדעת דוקא נכן א"י לזכות בו בע"כ וכן אי הוי חובה לעבד אין חבו' בו לאדם שלא בפניו ע"ס באריכות חילוקי הברותיו וע"פ מה שבארתי בחשוכה' הנזכרת. לפ"י אף אם נאמר דאף לאשה מתגרשת בע"כ מ"מ א"א נזכות נה בע"כ הגט בלי דעתה דהא עכ"פ בעי דעתה לנתיחות וא"כ לדמא אין מהכמת ע"י השליח והרי כל שליחות הוא קנוי ברלוונה וממילא נ"מ כל שאינה עושיה אותו ממס אבל בהור' דרבי' קרא בחורת שליחות והרי אף בל"ע מהני משום דבע"כ מותיב בה וממילא נעשה שליח כיון דמתגרשת בע"כ הו"ל כאלו בא ליה להמניעה מה שאינה מרוצית אין המניעה על השליחות כ"א אגוף הגירושין והרי הגירושין א"צ דעתה וגס לא שייך אין חבין לאדם שלא בפניו שהרי היא עומדת בל' חלירה וזוה שפיר ס"ל לחוס' דכה"ג ראוי לחנו ספיר בחורת שליחות אף בע"כ לאשה ודו"ק היטב ושם בארתי ע"ד"ג גס דברי הרמב"ן בסוגי' דנערה המאורסה במ"ס שזורה ירדה לסוף דעתה האב דבחו נעשית שלוחו ע"ס וגס למ"ד בניטין דף ע"ח דחלר משום שליחות אחרבי אף בגט ע"ס ז"ל ע"כ ע"ד"ג לאל"כ האיד מתגרשת ע"י חלר בע"כ וע"כ ע"ד"ג שכתבו וממילא שאין מקום לדברי הבעפ"י בכונת דברי הרמב"ם גס דברי החוס' לשליל א"ס לענין מהממר שלא מדעתה י"ל דלא יתא לה בשליחות זה דהו"ל אינה משתמר לדעתה וכמו שכתבתי מדברי הרא"ש ז"ל פ' הורקת וא"כ ככה"ג א"א לה לזכות הגט בע"כ כיון דהשליחות רריך רלוונה ודעתה ממס ולא כהבו כן הירושל' כ"א בתר' גמור שאין שום מניעה מל' השליחות כ"א שאינה מוסכמת על הגירושין אבל אם היא היחה מוסכמת על הגירושין אין סהדי דיתא נה בזהוא שליח ע"י שפיר הו"ל כאלו מגרשה ליה ממס ובע"כ דמהני וע"ד סבת הרשב"א הכ"ל ודו"ק מאוד :

ובעיקר דברי הרמב"ם ז"ל הנה נחשורר דבר חדש בדיוק לשונו במ"ס בסוף פ"ה בדון נתן ביד עבדו דא"ס אינו כפוח קנתה העבד ואינה מגורשת עד שיגיע גט ליה והר"ן והרשב"א חולקי' עליו דאף כשהגיע ליה אחר"כ אינה מגורשת משום דהו"ל כעלי גיטך מעג"ק וגס קשה על הרמב"ם שלא זכר דבר זה בבבא סלפני זה בנתנו ביד עבדה ע"ס הלא דבר הוא :

ואמרתי כי י"ל ע"ד פלפול לנכון. דהנה כבר נת' שו החוס' כאן למה לא נימא דהוי שליחות במדי לזכות הוא לה. וכבר בארנו לעיל דברי קושייתם והורף תירוס דאף לאתרי' בחורת שליחות היינו ככה"ג דהו' דומי' ליה. אבל שליחות לחוד לא מהני ועמ"ס בבב"ק ביאור דבריהם וכו' תוס' דמ"ס חלר מהלכת לא מהני ול"א דהו"ל שליח עכ"פ דהא בשליח לא אכפת לן אם מהלך וע"כ לשליחות כה"ג ג"כ לא מהני אם לא הוי דומי' ליה מדתהרבי. נקרא ליה ע"ס. והנה הרב בעפ"ני הוסיף ביאור לדברי החוס' דנמה יתלה דין שליחות בדומי' ליה וכו' הוא ז"ל משום דכיון דחלר מתבאר אינו בר שליחות דהא לאו בר דעת הוא וע"כ מרבוני' דהר"א ליה לכן נריך לדומי' ליה ע"ס וכחך דהא דבעבד ל"ע במהלך הוא ג"כ מטעמא דאינו בחורת שליח לולי ריבוי דחלר דהא עבד אין נעשה שליח לגיטין וקידושין כיון שאין בחורת גיטין וקידושין. ולכן נריך ג"כ נרבוני' דחלר וסייה' דומי' ליה ע"ס. אמנם כן לכאורה קשה על דבריו דא"כ בממון ליהני עבד בחורת חלר משום שליחות אף במהלך דהא בזה לא הוי גרעוהא לעבד משאר שליח שהרי הוא בר דעת ובר הקנאה וראוי שיועיל שליחותו לבעל אף בלא הוי דומי' ליה כגון במהלך. ונראה מכאן ראוי למ"ס הנ"מ פ"ק דב"מ דחלר ל"מ בחורת שליחות במציאה משום דכל מדי דממון בעי תורת שליחות מבעל הממון ואל"ה לא אהני כיום כיון שבעל הממון לא עשה שליח ואף להחונקים שם י"ל משום דבמציאה כיון שחייאשו הבעלים הו"ל כאלו נכחננו בעלי הממון ומהני שליחות הווכה גרידא משא"כ במקח ומתנה ודאי דבעי שליחות מבעל הממון. והוא מבוחר בירושלמי פ' ההקבל דא"י לעשות שליח לקבלה במתנה רק בגט גלי קרא דיכולה לעשות לקבלה ע"ס. וכבר כתבנו מזה בחי' לח"מ וגם האחרונים כבר זכרו דברי הירושלמי. ומעשה י"ל בחלר מהלכת במציאה ומתנה שפיר ל"מ בלא"ה ל"מ בחורת שליחות לחוד כיון דליכא שליחות דבעל הממון דא"ל דהחלר יהי' שלוחו של הגמון דו"א דהא אינו חלרו דנתן או עבד א"י לעשות שליח בחורת חלר כ"א לבעלי' דחלר דבעלי' אהני להו להיות י"ל שלוחם ולא להאחר שאינו בעל החלר וזה פשוט. ומעשה אומר אני דבר חדש לדון דגס במהלך יתול הגט עכ"פ בבואו ליה בחורת שליחות להבאה דהרי האשה יכולה לעשות שליח להבאה ג"כ. ונהי דעבדה לא יכול להעשות לה שליח הבלה ליה במהלך משום דלא הוי דומי' ליה דקרא הא הע"ס כח"הפני' דבעי דומי' דקרא משום שאינו בחורת גיטין וקידושין. ולפ"י לא מצעי' לשיטת הר"י מגא"ס דס"ל דהא לעבד אינו נעשה שליח לפי שאינו בחורת גיטין וקידושין היינו דוקא בשל קני' להבלה אבל שליח להולכה מצי' להעשות לפי שאינו גמר הגירושין א"כ שפיר חייל בחורת שליחות גרידא אלא אף לפי שכתבו החונקים על הר"ן מצי"ס וכו' דגס להולכה אין נעשה שליח והוא ג"כ שיעת ד"ף והרמב"ם מ"מ למ"ס הגמון הפלגה ז"ל לדון בחי' אה"ע בימון

משיכה אלא מזהם לא"ה במשיכה ע"ש סכ' למאן"ה עבד כנעני נקנה
 במשיכה חף ענ נב' לזיתקם נקרקעות • אלא שהאחרונים השיגו עליו
 מהיות להם דבלין אינו נקנה במשיכה אע"פ לאפשר במשיכה וע"כ
 לחיוב מיעוטא דקרקעות אינו נקנה במשיכה וקושייתו מעבד כנעני
 הירנו בענין אחר וע"כ בס' הפנאה בחי' קידושין דף נ"ב א"כ עכ"פ
 נא נפגמת היא דעת הב"ח דה"ג הי"ג בהך דסי' ר"ג דעכ"פ שייך
 מיגו דחיוב אמטאלין חייב נמי דקרקעות כה"ג דשייכי בהו משיכה
 אלא דתימטו ע"ש וכן א"ש הכא דכי יהיב לה כל העלין ספיר קמי'
 במשיכה במנו דחיוב ועכ"פ י"ג כי שור עלמנו הורעים למ"מ וכשיטת
 הפוסקי' וכן כי שבור הענין ה"ג מחוסר קנינה כיון דלגונו לשייר
 הורעים הו"ל לא חייב הקנין כ"ל אחר הקנינה וספיר נ"מ ודברי רש"י
 נכונים מאוד וע"כ בא"ש ב"ב בשם רבינו יונה ז"ל בעליות להקנה
 מטעמי' ומנהגא כ"ל ה"ל קמי' את ותמר חלי' בפנוגתא עוד ו"ל אף
 להחונקס על דינו של הב"ח ז"ל א"ש דברי רש"י למ"מ הגאון הפנאה
 שם דמחנה ספיר קונה הורעים ג"כ במשיכה ה"ג וכוין לשייך בהו
 משיכה ולמי למיאה למהני משיכה ע"ש • וה"ג בנוהן נאשה סניהם
 קנחה סניהם ספיר משא"כ במשייר הורעים לעלמו וע"כ פני' הג"ל
 אלא לגוף דברי רש"י הגאון ז"ל הג"ל נחלק בין מכה ומחנה אינו
 מוכרע לפענ"ל ונ"ע לנאה ואי"ה יבואר בחי' נח"מ מזה ואין כאן
 מקום להאריך עוד ועכ"פ דברי הבעפני' ז"ל יש להם מקום בדעת
 רש"י ושיעורו גייב הסתירה הג"ל :

בתום ד"ה

ולא על הגייר מתוך שהכתב על הגייר ועדיו על
 המתק כו' לשון מהרש"א ז"ל ו"ג והיינו דקחני
 סיכול אח"כ להזדייק ולמתוק הכתב ויהי' הוא ועדיו על המתק אבל
 בכתב על המתק ועדיו על הגייר ל"מ איירי דלח ס"ך ב"י סיכול
 להזדייק כדמכתב פ' ג"פ עכ"ל • והנה כל הבאים אחריו השיגוהו שהרי
 חלילה דבר זה מבוחר שם ב"פ ג"פ דפסול גמור הוא ע"כ בפ"י ודברי
 הלכות גיטין • ואני בעיני' אומר כי חלילה לומר על רבינו הגדול
 לאיסחמית ל"י הסוגיא אחר שהביאה והוא דבר שאין עונה ע"ד שם
 בן דעת סיהי' ח"ו משנה בדבר כזה אבל כוונת דברי קלשו ג"ל בפסוק
 דכוונתו דולחי בכתב על המתק ועדיו על הגייר פסול בלא גירסא בו
 שהרי כיון דקיי"ל דשאר כזה פסול שהרי היא מחוץ לפנינו והרי אינו
 מוכח מחוץ וחספת בשלמא הוא אבל לשון המשנה דקחני מפני סיכול
 להזדייק למשמע דעתה הוא כשר לפנינו ואין בו כ"ל חשש
 כהבא שיתקוף בו איזה זיוף והיינו כה"ג שאח"כ כי חייבין יהי' בו איזה
 חוצות שיחבל הסעד ב"ד עם היוזף ולא יורגש שבו מורה הלשון מפני
 סיכול להזדייק וע"כ מייירי מתני' בהך גוגא והיינו כמ"ש הסו"ס לגייר
 דנ"ע הוא ענ הגייר • ואח"כ כשנתן וכתר הסעד שישברו שכתב
 ה"י בשעת הכתיבה על המתק דשטר הבא הוא ועדיו על המתק דשטר
 וספיר שייך בו סיכול להזדייק וזה מלוקק בנשואו ה"ל והיינו דקחני סיכול
 אח"כ להזדייק אבל בכתב על המתק כו' ל"ז שייך ב"י כו' כגומה דנא
 שייך ב"י הך ליטא והבן • הן אמת דאכתיו ל"ג בשם על המתק
 סיכול להזדייק והיינו בכתב בו אכתו שהרי וכדמקו' הס"ס החס ב"פ
 ג"פ המשנה דמיירי בכתב בו אכתו שהרי ובעל המתק ל"מ משום שא
 ימתוק עוד הפעם ולא שייך בהא אינו דומה למתק פ"א כיון שאין ע"ל
 תדומי' על המתק ע"ש בגמ' ונפ"ו הוא שייך ג"כ ליטא דכול להזדייק
 וכן באמת החוס' ע"כ כתבו ג"כ דמיירי גם בכתב על המתק ע"ש
 אלא דהא אפשר לומר דה"ג עכ"פ ראוי להבטור בעדי מסירה ומ"ש
 החוס' דלח"ק ל"מ משום דה"ג ב"י מוכח מחוץ ודבר סיכול
 להזדייק אין מוכח מחוץ • י"ג בהא ל"מ האוי"ת בח"מ לכל שה"י מוכח
 מחוץ ו"ס א' אחר הכתיבה נא חייבת נן במוכח מחוץ • ונפ"ו הרי
 ב"ס"ס שם פ"ד ונכתב אה"ה יירא ולמתק' וירחו ההבדל בין המתק
 פ"א לשני פעמים ומשני לאינו דומה המתק א"ש נמתק פ"א או נמתק
 ל"ג"ל באותו יום שכתב ספיר וכלו להבחין א"ש נמתק פ"א או נמתק
 ב"פ ונפ"ו אכתיו הו"מ נכתבו ע"י ע"מ כיון דיוזמו עכ"פ אי'
 להזדייק נכד נחא להו ל'קום לפרש"י הבא בגווא' שהכתב על הגייר
 לזה אין מוכח מחוץ גם ביוזמו לז"ר וא"ש כי רחוק הוא שהמהרש"א ז"ל
 ה"י כוונתו לזה היתרון האחרון מ"מ אין כ"כ הגנה על דבריו ופירושו
 ואולי ב"מ דמכתב פ"ג"פ כוונתו להקלא וטרי' הג"ל ועכ"פ בלי ספק
 לי מאור של ישרא' חלילה לומר כי שגה בדברים אלו ע"פ פשוטו כפי
 הבנת הגאונים שהשיגו עליו וכוונתו ע"ד שכתבו והמקום ידוינו לכך
 זכות כסם סדתי רבינו ז"ל :

בתום ד"ה

והבא מיירי ב"ח ע"ג ומזוירין לעשות לשמה כו' למ"ש חוס' כ"סמוך
 בשו"ת ל"מ ע"ג אף בחלינה לכאורה לא הוא לריבין לחוק זה בין
 רואין חוזה נע"ג שהרי י"ל דה"ס החס מוכיח לא"ל כוונה לשחיטה
 מדקחני שוטה בהדי' ול"ל בשוטה טעמא דשמתא יתקלנו דהא בלא"ה
 פסוק משום שאין לו כוונה • ודוחק לומר דה"מ לחות דקחני טעמא
 משום אינך ויש ליישב דבשחיטה נמי כיון דבעי דקדוק היטב בחמשה
 הלכות שחיטה ואי הוא הגי' בכתירה לא הוא בעי דקדוק כולי האי י"ל
 מוכחא מלתא דלשם שחיטה הוא ומיהי כמו בגמ' דו"ק :

בתום ד"ה

מאן חכמים ר"א כו' ורש"י שירשו כו' לר"מ
 בעי מוכח מחוץ ע"מ מ"ש לעיג ר"פ כל הגט א"ש
 רש"י ז"ל סובר לר"מ בעי מוכח מחוץ • אמנם מה שרצה מדברי
 החוס' להוכיח מאין דרש"י ז"ל נ"ל שברת מוכח מחוץ אינו מולרע
 ל"כ וכולל לומר דרש"י ל"י שיטתו הוכרח לדחוק עלמנו בטעם לר"מ
 ל"מ ע"מ ולא יחא ל"י לפירושי מעטעם מוכח מחוץ דרש"י ז"ל לשיטתו
 לפירש לא על הגייר מתק דמיירי בשניהם על המתק ודבר נחקשו עליו
 כל הראשונים להא הוא ועדיו על המתק כשר ולא חיישי' לשמא ימתוק
 ב"פ לאינו דומה למתק ב"פ למתק פ"א וע"כ ל"ל דביטין מחמת'
 פפי וחושבו' נזוף ולא יבחינו היטב נעמוד על המחין א"ש נמתק ב"פ
 פ"י מהשתא אינו נרגש כ"כ וכמ"ס קלח ראשונים לאינו נרגש אלא ל"ד
 ג"ל לעדים ולכן בגיטין חיישינן עפי' ונפ"ו א"ש הענין הפיטול ספיר

חיישי' ל"י אף כה"ג אבל שלא יועילו ע"מ המעידים שלא נמתק ולפסל
 מטעם מוכח מחוץ זה אינו דהא עכ"פ מוכח מחוץ מקרי כשיעורו
 על המתק היטב הרי ירגישו כי נמתק ב"פ ולכן הוכרח לטעמו דגורנין
 דנמא לא יבואו ע"מ ודו"ק ואי"ה לקמן בפ"ג מבוחר עיקר שיטת
 רש"י בזה :

בא"ד

משמע לאי הוה שהרי קמן כו' מתי' מהרש"א ז"ל ס"ל עמ"כ
 עכ"ל כוונתו כמ"ש לקמן בשם מפורשים בכוונת רש"י ז"ל
 דגם אי אחי ע"י חתימה קמן ומעיד' שלא כולייף נ"מ וע"כ בס"ג ס"ו
 ק"ל מ"ש בטעמו שג דבר ונקמן בבאר הכרת שיטתם כן בדעת רש"י
 ורבים דמתקו בכוונתו שג רשינו מהרש"א ז"ל והדבר פשוט שנחזקו לזה
 ועיין בהמך ותמלא המכוון היטב — :

ע"ב בפרש"י ד"ה

ור"א הוא כו' ולא סגי לנתיב' בלא
 ע"מ כו' והבאה להנשא לריבה להביא
 ע"מ לפנינו כו' לכאורה משמע מנכחו ז"ל דלר"א לריבה ג"כ ראי'
 להנשא ע"י ע"מ והיינו דבר שא"ל לשמוע כמו שהוכיחו רבותינו בעלי
 הוס' בכמה דוכחי' וגם רבינו הרשב"י ז"ל כתב גם כאן שגם רש"י ז"ל אין
 לערו כן בכל אשה דענמא אלא דוה"ה הכא בכתוב ע"ל דבר סיכול
 להזדייק מתקין אותה להביא ע"מ אלא דאכתי לריך ביאור דל"כ גם
 לר"מ נזקיקה נכד נבט שכחב ע"ד המזדייק ואף דבעלמא סמכינן
 א"י"ח לחוד מ"מ הכא נזקיקה מחשם זיוף כגון לר"א ומ"ש בין ר"א
 לר"מ וכ"ג ששיעור דברי רש"י ה"ס ע"ד"ז בשלמא לר"א שאי אפשר שלא
 ה"י הנתיבה בנא ע"מ עכ"פ בשעת הגירושין א"כ אגורין נה שרריבה
 גהביאם לברר שלא ה"י זיוף כיון דלאני ידעי' דבכחה לברר הדברי' שהרי
 ה"י ע"כ ע"ל ונסתמא יעלה על לב להרריבה ראי' אבל לר"מ דלא
 בעי ע"מ בשעת הגירושין לא יזקיקוה לזה שסתמר שאין לה ע"מ כלל
 וחיישינן ספיר שנסתא על סמך ע"י חתימה וזה ברור בדעת רש"י
 ורשב"א ז"ל בכוונתו שג רש"י ז"ל אף אכתי קשה כיון דעיקר החשם
 שזדייק בכתב הגט וא"כ הרי יכול להחברר ע"י ע"מ א"י"ח ה"י כחוב
 לפניהם ונזקיקה עכ"פ לראי' ווע"י ע"מ ואין לה התכללות כנג שהרי
 ע"כ ע"י ידעו מה כתוב בו • ומוזה מוכרח דעת רש"י ז"ל דהבא ודאי
 לא סגי ע"י יעידו רק על שעת הכתיבה וחתימה וכמ"ש המפורשים
 בדעת רש"י ז"ל ע"כ באורך בס"ג ס"ו ק"כ וטעמו של דבר אכתי דחוק
 כפי הכנתו של הרשב"א ז"ל וזה כוונתו של מהרש"א ז"ל לעיל בחוספות
 ד"ה מאן חכמים — :

ס"א

שמה שהבינו החוס' והרשב"א ז"ל בדעת רש"י ז"ל דגם לר"מ
 ביאור ע"מ לפנינו ומעידים על שעת מסירה למהני וכ"ש
 ע"ל אחרים לע"ד אין זה מוכרע לולי דבריהם הקדושים וי"ל דאף אי
 לית ל"י נרש"י ז"ל שברת החוס' דלר"מ בעי מוכח מחוץ מ"מ לא מהני
 מטעם דהיון דעכ"פ חובל להחלל ולומר שלא ה"י ע"מ כנג סוב לא
 יתנו עניניהם הב"ד או אחרים שישיאוהו לברר להוקיקם נזה וחיישינן
 דנמא הנשא בנא ע"מ וה"י כמו מוויף מחוץ נר"א דחיישינן למלא
 אחי' למסתך עלי' וזה יוחר מכוון בשטן רבינו רש"י ז"ל •
 וענה עוד ברשינו דברי רש"י מ"ש דלר"א בעי ע"מ להנשא אף
 שהוכחו החוס' מהך דהזקין ר"ג ע"מ למלא מייחי ע"מ
 ט"ו ה"י לרש"י דהיינו בא"ל לברר ולהביא מותרת להנשא אבל כל
 הוכח דלתיגהו לריבה לברר ולהביא ומשו"ה ל"ל לזיוף כ"כ לר"א
 משת"כ נר"מ וזוה א"ל • ון רש"י יוחר כפשוטו ואנקיס יודע כי אחר
 זה הזמן רב יוכני ה' בספר נ"מ על המישרים ונזלאת נפי' כן וכוונתי
 לדעת הגדול — :

בתום ד"ה

והא לאו בני דיעה נינהו כו' לר"א פריד כו' והא
 דמתן פ"ק דחולין כו' מאן חנא דלא בעי כוונה כו'
 והבא מיירי ב"ח ע"ג ומזוירין לעשות לשמה כו' למ"ש חוס' כ"סמוך
 בשו"ת ל"מ ע"ג אף בחלינה לכאורה לא הוא לריבין לחוק זה בין
 רואין חוזה נע"ג שהרי י"ל דה"ס החס מוכיח לא"ל כוונה לשחיטה
 מדקחני שוטה בהדי' ול"ל בשוטה טעמא דשמתא יתקלנו דהא בלא"ה
 פסוק משום שאין לו כוונה • ודוחק לומר דה"מ לחות דקחני טעמא
 משום אינך ויש ליישב דבשחיטה נמי כיון דבעי דקדוק היטב בחמשה
 הלכות שחיטה ואי הוא הגי' בכתירה לא הוא בעי דקדוק כולי האי י"ל
 מוכחא מלתא דלשם שחיטה הוא ומיהי כמו בגמ' דו"ק :

בא"ד

מיהו הבא מהני אף בשוטה ע"ג כיון דמוכחא מלתא
 טובא שכותב שמו ושמה ושם עירו כו' מאן חנא קשה לכאורה
 לפי' הפוסקים למפרשי' לשנוי' והוא ששייר החורף דקאי אדלעיל דמיירי
 בעע"ג ובלא ע"ג ל"מ גם בטופס אלא דשריחא הוא משום גדול
 בעע"ג א"כ איך מהני בשוטה הא כה"ג דמי לחלינה דהא בחופס שאין
 כותב שמו ושמה ושם עירה א"כ לא מוכחא מלתא והרי ה"ל כאלו נכתב
 שלא לשמה וה"ל למיפסל בכל גוונא בשוטה ובאמת שא"ש נאמר ששיקר
 הטעם להספר בעי ע"ג לאו משום חתיבת לשמה דטופס גופי' אלא
 משום גזירה אלו חורף א"ש דבכה"ג טוב ליכא גזירה דבחורף יוכשר
 ע"ג מדינא דשם יהי' מוכחא מלחא אבל א"ש נאמר דמדרבנן לריך
 הטופס גופי' לשמה א"כ הרי מדינא מופסל עכ"פ מדרבנן בשוטה
 דהרי בודאי נכתב שלא לשמה ועוד דגם לטעמא דגזירה שייך חששא
 דיהתוב אחר חורף שלא לשמה אמר כיון דרואה דשוטה כותב טופסו
 גיטין

גיטין בעע"ג אף דולאי היה שלא לשמה א"כ יכתוב ג"כ תורף שלא נכמה מזה אלא ל"ל למ"מ לא גזרו כולי האי כ"א גזירה קרובה טופס הכוונה כנומר לכיון שעסקין בכתיבה יכתוב גם התורף ולכן עיקר החשש רק על חמתו הכותב וממילא בשוטה דכתורף מהני עע"ג מדינת ותיבה ב"י חששא אוקמא אדניא דבטופס כשר אף לאינו כותב לשמה כן ה"ל גרסה אמנם כמה שכתב בסמוך על קושיית הר"ן ז"ל שהקשה המפרשים ז"ל דר"י אמר שמואל אשינויא דנעבי קאי דמייירי בעי"ג ושייר מקום התורף והקשה הוא ז"ל דמנ"ל חי גזרינן טופס הכוונה תורף א"כ עע"ג נמי כיון דל"מ בתורף עע"ג וחי גזרינן א"כ בל"ל עע"ג נמי יכתוב וכתבו דמ"מ הר"ן ז"ל נתקן לעיל בהא דמלינו דלפ"י דהכ"ז שרינן נכתוביה לרוב הפוסקים (אף בלא עע"ג ולשיטת הפוסקים הג"ל בעע"ג) ובמחבר פסלינן לכתוביה ומכשרינן בדעיבז ובטופסי גיטין גזרינן אף דיעבד וחי"ל הוא ז"ל דהכ"ז למתא דל"ל כלל שכתוב חס"ו לא גזרינן אף נכתוביה ובמחבר דשכיחא קלת פסלינן ע"פ נכתוביה ובשאלא לשמה דהוא חששא דשכיחא טובא גזרינן אפי" דיעבד ובזה אמרנו טעם הפוסקי' הג"ל דל"ל עע"ג כיון דל"ל עע"ג כ"י פסולא דלא לשמה א"כ ספיר גזרינן לכתוביה או אף דיעבד ולא מטעם דחששא שכתוב חס"ו אלא למאנס נקח להבסיר שלא לשמה ויכתוב גם פקח שלא לשמה והוא מלתא דשכיחא כלומר הפיסול והגזירה הוא מלתא דשכיחא אבל בעע"ג דהפיסול אינו משום שלא לשמה כ"א משום בר כריתות וא"כ אין כאן חשש כ"א שכתוב מאותם שאינם ב"כ התורף והוא חששא דלא שכיחא כלל לא גזרינן ע"כ דברינו והם דברים נכונים בשו"ת יומת"ה דהק"י נפוס שיטה זו ה"ל בשו"ת לפסול אף עע"ג כיון דבריה"ל לא נכתובה פסוג שלא לשמה ע"י אחר השע"ג כיון דלא מוכחא נולתא א"כ יומ"ק מזה תקנה לאתריי' לכ"ז תורף שלא לשמה והוא חששא דשכיחא גזרינן אף דיעבד כמו ב"זופס"י גיטין או עכ"פ נכתוביה וע"כ לדקדוק לית גזר סברת החוס' ואית להו טעם אחר בתלמוד ו"ל ע"כ :

בא"ד וא"ת והא לאו ב"כ נינהו וי"ל דחשיבי ב"כ כו' אבל קשה אמאי איצטרך גבי נכרי כו' וי"ל דלא בעי ב"כ כו' בדבר שצריך עדות כו' לשיטת המפרשים בש"ס דר"י אמר שמואל ותיירא דר"ה בעע"ג כל חד אתחברי' המוך יס לכאורה ליישב הסוגיא אף אם נאמר דבעי כריתות והיינו למ"ס לעיל על קושיית הר"ן מה חילוק בין עע"ג בגזירה דיופס אטו תורף דאי גזרינן גזור גם בעע"ג ואי לא גזרינן א"כ גם בלא עע"ג לא גזור וכתבו ליישב בסברא נכונה ע"פ דברי הר"ן פ"י שכתב דלא גזרינן טופס אטו תורף בחס"ו משום דלא שכיחא אבל בכותב טופסי גיטין לקמן דחששא משום לשמה הוא חששא דשכיחא וספיר גזרינן ולפ"י י"ל דלא בחס"ו יהי"ג כ"כ פסול דלא לשמה א"כ אכתי לא הועילה לנו הסברא דנאנס דלא שכתב לא גזור דת"ה ב"כ דלא שכיחא מהם כתבו גט אבל ע"י שיראו שהוא כותב טופס שלא לשמה ירגילו עצמם אחרים פקחי' לכתוב תורף שלא לשמה ואמנם אי נימא דמייירי בגזירה דלאו מפסול שלא לשמה כ"א משום לאו ב"כ או לאו בני שליחות א"כ לא שייך לגזור אטו פקחי' כ"א באנשים כמוהם ספיר שייכא סברתו של הר"ן ז"ל ובזה א"ש שיטת המפרשים הג"ל דה"פ דבאין עע"ג דפסול דלא לשמה ל"מ שכתבו אף הופס גזרינן אטו תורף שלא לשמה דהוא חששא דשכיחא ויכתבו אחרים אבל בעע"ג דאי כתבו לשמה רק דהס לאו ב"כ בהא אוקמא אדניא דבטופס כשר ותורף פסול • ולפ"י ז"ל דכל השקלא וטרי' אטופס ומשו"ה לא מני למיפסול נכרי משום דלאו ב"כ דא"כ ליחכשר עכ"פ בטופס דולאי לא שכיחא שכתוב נכרי כמו חס"ו וע"כ דים בו פיסול שלא לשמה דבהא ספיר גזרינן והולך דה"ס לחדש הך סברא דנכרי אדעת' דנפשי' קעביד כ"לע"ד נכון לפי שיטת הראשונים ז"ל ופירושים ואולי משום קושי' זו של החוס' הוכרחו לפירושם דלא פלוגי הך אמוראי אהדדי דלכאורה הוא לחוק בפסג הסוגיא • אמנם זה הלחך דחקים דאיגונו ס"ל דבעי שליחות וב"כ בכתיבת הגט אמנם לעיל כתבנו בזה קושיא לשיטה זו לפ"י החוס' לעיל דבשוטה ל"מ עע"ג במידי דלא מוכחא דעביד לשמה ולפי דבריהם בשיטתא הוה מהני עע"ג בטופס ונאשר חששא דשמה — :

בא"ד וא"ת מה"מ והא לאו בני שליחות נינהו וי"ל דלא בעי שליחות בכתיבה כו' והא דאמר ר'יך שיתמר לכופר כתוב כו' משום דכשלא ליוה הבעל לא חשיב כשמה רק כשהוא נכנס אשה לאו גזרינן א"כ וכוונתם אבנ הכ"ז שהרי ליוה הבעל נחש"ו לכתוב אף דלאו בני שליחות מ"מ מיקרי לשמה • וקשי' לי דלפי מה שכתב החוספות לקמן דף ס"ז ע"ב בחוספות ד"ה הא כתב הג"ז כשר והא מילי לא מימסרין לשלית שהקשו דהא לר"מ אפי" מלאו באשפה כשר כו' ותיירנו בחירושים השני לכיון שליוה הבעל לכתוב ולחוסם גרע ממלאו באשפה דכשנויה לכתוב ולחוסם מודה ר"מ שצריך נע אזה ליווי כו"ע"ג ול"כ כוונתם אפי"פ שעשו כמו שליוה הבעל שיתמרו נכתוב ולחוסם וא"כ הרי לא סיכוי כלום מ"מ הרי הוא רולה שיעשה כן בשליחותו כיון שליוה אותם דוקא וכיון דמדינת אינש נעשי' שותפים משום דמילי לא מימסרין ומודה ר"מ דכל כה"ג שרולה שיהי' שניח ואיגונו בר שליחות דל"מ כן ז"ל ע"כ כוונתם וע"כ במופס"י ז"ל א"כ ה"ל כוונתם כיון שהוא ליוה לחס"ו לכתוב ולחוסם יהוה דשכיחא לא בעי שליחות מדינת אס לא ה"ל מלוה כלל אבל כיון שליוה הרי צריך דאעשות ע"י שליחות והרי אינש בר שליחות ורואי להפסול כמו החוס' באמר אמרו ומ"ס כיון זה נזה וקשה לחלק הענינים אס לא בדוחק גדול ואולי החוס' כאן אולו כשיטת החירושים הראשון ע"כ דל"ל האי סברא ובה"ל מ"מ מ"מ קת"ה מ"מ גמ"ה שידד הרב בעל מ"ז ז"ל בה' שליחות דבמיידי דלא בעי שליחות אס ע"כ אפי" עכ"ל דלאו בר שליחות ה"ל כשלומו ממש ע"כ לענין ברכת עבילת כלים ע"י נכרי ואלי ה"ה לחס"ו וי"ל דהז דמיי' לא מימסרין לשנית גרע טפי ול"מ אף בגזירי דלא בעי שליחות וב"ז דוחק ויותר כראיה כמ"ס ל דהחוס' אולו לשיטת חירושים הראשון נ"א דלמ"ס המרכזי בס"פ ר"ג אהא דלכש"כ"ה אגרסה דאע"כ משום דכל מידי דל"מ עביד לא משי' שניח דאפי"ג דלא בעי שליחות בכתיבה מ"מ לכיון דבעי לשמה שיוכתב מדע"ו ולר"ך דין שליחות א"כ ה"ל ר"ך ג"כ בר שליחות ולפי דבריו מיושב ה"כ בחי' רשב"א ז"ל מ"ס ק"ו דבחס"ו ג"כ לכונן מאור ד"ל דהחוס' למה דס"ל דשחשא נשמה וא"ל ליווי הבעל משא"כ דקידן ר"ך ספיר שליחות וזה יישוב נכון — :

בא"ד וא"ת מה"מ והא לאו בני שליחות נינהו וי"ל דלא בעי שליחות בכתיבה כו' והא דאמר ר'יך שיתמר לכופר כתוב כו' משום דכשלא ליוה הבעל לא חשיב כשמה רק כשהוא נכנס אשה לאו גזרינן א"כ וכוונתם אבנ הכ"ז שהרי ליוה הבעל נחש"ו לכתוב אף דלאו בני שליחות מ"מ מיקרי לשמה • וקשי' לי דלפי מה שכתב החוספות לקמן דף ס"ז ע"ב בחוספות ד"ה הא כתב הג"ז כשר והא מילי לא מימסרין לשלית שהקשו דהא לר"מ אפי" מלאו באשפה כשר כו' ותיירנו בחירושים השני לכיון שליוה הבעל לכתוב ולחוסם גרע ממלאו באשפה דכשנויה לכתוב ולחוסם מודה ר"מ שצריך נע אזה ליווי כו"ע"ג ול"כ כוונתם אפי"פ שעשו כמו שליוה הבעל שיתמרו נכתוב ולחוסם וא"כ הרי לא סיכוי כלום מ"מ הרי הוא רולה שיעשה כן בשליחותו כיון שליוה אותם דוקא וכיון דמדינת אינש נעשי' שותפים משום דמילי לא מימסרין ומודה ר"מ דכל כה"ג שרולה שיהי' שניח ואיגונו בר שליחות דל"מ כן ז"ל ע"כ כוונתם וע"כ במופס"י ז"ל א"כ ה"ל כוונתם כיון שהוא ליוה לחס"ו לכתוב ולחוסם יהוה דשכיחא לא בעי שליחות מדינת אס לא ה"ל מלוה כלל אבל כיון שליוה הרי צריך דאעשות ע"י שליחות והרי אינש בר שליחות ורואי להפסול כמו החוס' באמר אמרו ומ"ס כיון זה נזה וקשה לחלק הענינים אס לא בדוחק גדול ואולי החוס' כאן אולו כשיטת החירושים הראשון ע"כ דל"ל האי סברא ובה"ל מ"מ מ"מ קת"ה מ"מ גמ"ה שידד הרב בעל מ"ז ז"ל בה' שליחות דבמיידי דלא בעי שליחות אס ע"כ אפי" עכ"ל דלאו בר שליחות ה"ל כשלומו ממש ע"כ לענין ברכת עבילת כלים ע"י נכרי ואלי ה"ה לחס"ו וי"ל דהז דמיי' לא מימסרין לשנית גרע טפי ול"מ אף בגזירי דלא בעי שליחות וב"ז דוחק ויותר כראיה כמ"ס ל דהחוס' אולו לשיטת חירושים הראשון נ"א דלמ"ס המרכזי בס"פ ר"ג אהא דלכש"כ"ה אגרסה דאע"כ משום דכל מידי דל"מ עביד לא משי' שניח דאפי"ג דלא בעי שליחות בכתיבה מ"מ לכיון דבעי לשמה שיוכתב מדע"ו ולר"ך דין שליחות א"כ ה"ל ר"ך ג"כ בר שליחות ולפי דבריו מיושב ה"כ בחי' רשב"א ז"ל מ"ס ק"ו דבחס"ו ג"כ לכונן מאור ד"ל דהחוס' למה דס"ל דשחשא נשמה וא"ל ליווי הבעל משא"כ דקידן ר"ך ספיר שליחות וזה יישוב נכון — :

בא"ד ומאי הולך נמי לאתויי ברייתא כו' עיין במהרש"א ז"ל שדקדק בלשון החוס' דלמה נחקקה להם על התרצן ולא על המקשן שהקשה א"ה נכרי למי' וע"כ במהר"מ שדחק עצמו ליישב הלשון בחוס' דבאמת קאי גם למקשן גם להתרצן אבל אני אומר דגם לחירושים כשאר הקושיות על המקשן דאף דחידשו דבמיידי דלאו עדות לא בעי ב"כ חידוש הוא שקידשו מעצמם אבל איך יקשה המקשן בפשיטות דנכרי יוכשר כיון שיש ע"כ טעם אחר עוד לפסול משום ב"כ וגם הברייתא דנכרי פסול וי"ל דהוא ממשם זה :

ואמנם י"ל דהס"ס ע"כ ידע דלא מיפסול משום ב"כ נכרי והוא ע"פ הוס' דלקמן דף כ"ג ע"ב ד"ה אין העבד כו' הקשה החוס' א"כ ליתני עבד ואין ידע' דכ"ש נכרי ותי' דאליטריך לאשמעי' דנכרי פסול אף דבירו להגנייר משא"כ עבד אין בידו לשחרר עצמו וסם כתבנו לפרש דברי חוס' דכוונתו אינו שהי' עולה על הדעת להבסיר הנכרי בגינוחו מטעם שבידו להגנייר שהוא סברא דחוקה מאוד ומה מהני ל"י מה דבירו כיון שעומד בגינותו אבל כוונת החוס' משום סיפא דמתני' דבהי' בתחילתו בפסלות וסופו בכשרות דפסול בזה הוה מחלקינן כיון דהי' בידו להבסיר עצמו וגם עתה כשר הוא סד"א להבסירו א"כ כ"ו נכתוב משא"כ לענין כתיבת הגט לא שייך זה ועיקר הכתיבה בעודו נכרי א"כ ע"כ מוכיח הס"ס דא"א שיהי' טעם נכרי מטעמא דב"כ דא"כ ליתני עבד וכ"ס נכרי וע"כ טעמא משום שלא לשמה וזה ברור ומיישב נמי דקדק המהרש"א לעל המקשן לא מני לאקשווי דהא הכריחו לפרש טעמא דנכרי משום שלא לשמה אלא דקושייתם אגוף הברייתא ואמסקתה הס"ס למה דבאמת לא יופסל מטעם זה ולחירושים א"ש הכל ודו"ק כי קרוב לפסג — :

אמנם אגרא דשחשא סברא דבזה מלאתי טעם נכון ויסוד מוסד לפוסקים למרכזו שליחות בכתיבה • והנה מסוגיא דהכ"ז לא קשי' כ"כ עליהס ד"ל דאולו באינד פירושו דבסמוך דקאי הכ"ז לר"מ כו' אבל יפלא עליהס טובא מ"ס"ס דפ"ק דבחס"ו דמבואר ע"כ להדי' בהיפוך דמוכח דשחשא פסול מההיא דכותב טופסי גיטין ר"ך. שינוי מקום האיש כו' והא משום לא מוכח מידי דהא בלא"ה פסול משום שלא עשאו הבעל שליח והוא פל"ה ע"ז וימים רבים רבו גיעגעי למנולא מקום מנולא יישוב לקי' זו וכבר נזכר חמי' זו בגדולי ראשונים ז"ל — • ועתה נלע"ד נכון דאינהו נמי מוהו דמדינת לא בעי שליחות בכתיבה וכמ"ס החוס' דכתב לא קאי אביעל כ"א אסופר אבל אכתי פסלו כלל מידי דפוסל השליחות בכתיבה מטעם שדברינו דאינהו אולי בשיטת החוס' לקמן דחירושים השני לכיון שליוה הבעל לכתוב ולחוסם הרי הוא כלל ליווי שיעשה בשליחותו וממילא אס אינו בר שליחות או פסול אחר הפוסל השליחות בטל הגט כיון שלא נעשה

בא"ד לעיל במסגה מה שחקר בעל פ"י ז"ל דאיך מהני כתיבת חס"ו למ"ד אומן קונה בש"כ וקטן ל"מ לאקנויי ועיין בק"ה"ח ס"י ס"ו ובנ"מ ובמ"ס"ל בדעתו אבל באמת לפ"י מה שהאריך הרב ז"ל לעיל בסוגי' דויכילא למיפסל כל גיטין ובסוגי' גודרות דגם בשעת הכתיבה צריך להיות משל הבעל וכן דעת הטור בס"י ק"כ וא"כ הרי כל גיטין דעלמא איך מהני מה דאקנויי רבנן זווי לאשה לבעל ליתן

כבר הסתבר הא אין נשגמיה לוכ"א אחר הכתיבה והוא כבר קנאו בשעת הכתיבה וע"כ ל"ג שבאמת נזכרות לו קודם הכתיבה וא"כ מאי הו"י טפי בחס"י מהסופר לעלמא לכיון דפורעין נו קודם הסכר גם קטן אין קונה מתחילה כגל ואפשר דבניטין לעלמא ניהא ל"ג דהסופר מהחלה איהו מטון נקמה כיון שהוא בר דעת או שהחנה בהדי' שאין הוזה נקמה כגל אלא דלפ"ז בקטן נמי ניהו דקונה בש"כ אבל מאן לימא נן גלג יושיל כוונתו או אמרו בפירוש שלא לקנות כגל ודו"ק כי עדין גל"ע — :

דף בג ע"א בגברא בשגמא קטן לאו בני דעה ניהו כו' מזה גלג קאמר הטעם ג"כ משום גלית"י ב"כ דהא בשליחות להולכה הרי נמי בעי ב"כ וכהנקיט הטעם בכרי ומכ"ס דלעת הפוסלי' בעבד להולכה ה"י נראה נכאורה רמי' מדרעט למ"ס החוס' ועיל דחס"י חסידי' ב"כ כיון שאם יתפקח החרש שוטה ויגדיל הקטן יהי' ב"כ וק"ק על החוס' וז"ל שלא הביאו משמעת' ראי' לסדרתם הג"ל וגם ל"ע דלעת החולקים על החוס' איך יתא' לכו סוגי' דשמעת' למה נקיט הס"ס חרי טעמא וז"ל בדוחק דרסי' אשמעי' בכל חד טעם מיוחד וכנומר דבחס"י אף אי גלג הוא לריך ב"כ מ"מ הוה פסול משום דלא בני דעה ניהו ובכרי גלג לריך ה"י בזה מוכרחין אנו לטעמא דנאו ב"כ הוא אבל בקטן לא איכתיבי' נזה כיון דבלא"ה פסול כן לריך נפרש לשיטתם ועמ"ס בזה בסמוך ביישוב דברי רסי' בד"ה ללאו בני דעה כו' ע"פ דברים אי"ה בירך קרוב וכוון :

בפרשי דיה ללאו בני דעה ניהו וגבי שליחות איש בעי' ולא קטן דשליחות נפקא לן בקידושין מויהחו להם איש אחד לוקח לכולן עכ"ל דברי רסי' ז"ל מאוד נפלאים בעיני והגה בראשון מ"ס רסי' ז"ל דשליחות נפקא לן מאיש אחד נוקח לכולם היינו ל"י יונקן החס' דמ"ל אבילת פסח נח מעכבא כמבואר החס' ואולי מ"ל לרסי' להלכה כן וע"פ בחוס' ומהרש"א ז"ל במ"ס ע"ד ר"ה אבל מה שרצה מלשורו לקטן ממילא אימעיט מדכתיב איש נבי ילפוחא דשליחות זה ליינא החס' ואדרבה אינטריך קרא נזכי בפ"ע וכלאיתא החס' נהדיא הן אמת שרבינו מהרש"א ז"ל בפסחים דף ל"א נחקקה שם בזה דהא זכיי' בחורת שליחות וא"כ ל"ל למעוטי קטן שאין זוכה כיון דל"ל שליחות דתיכח מקרא קמא ג"כ לית ליה קרא' אחריתא ועיי"ס בקידושין בחי' יסוד קו' מהרש"א ז"ל ואין כאן מקומו להאריך מיהו י"ל דרסי' סובר דשליחות אימעיט מקרא קמא כיון דאיש כהוב וקרא' דקטן אחי' לזכיה וס"ל דזכיה לא בחורת שליחות וללאו כמ"ס חוס' דפסחים למהאי קרא הוא דילפי' איך שליחות לקטן אלא דאין זכיה לקטן שהרי בשיטת רסי' ז"ל דשליחות לאו בחורת זכיה א"ל לחירוק' ע"ס היטב בלשון החוס' עמ"ס מוכח כן וממילא נאשר סברה מהרש"א ז"ל למאיש קמא דנפקא לן שליחות נמי' ממילא אימעיט קטן כיון דאיש כהוב ב"י וזה ברור שנתכוון רסי' לזה ונבואר דמ"ל להלכתא כר"י ולא כרבי' ק"י אלא שליחות פסחים לא מעכבא - אלא שדברי רסי' תמוהים מלד אחר האיד כהוב דינפינן מויהק להם כו' ניהו דבעלמא לא ידעי' שליחות מתקדים גירושין מצינא אבל הבה הרי ימיינן בגירושין כהוב ב"י שליחות בהדי' ועוד דשברי רבינו ז"ל לכאורה יש בזה סתירה מבוארת מנ"ס בקידושין דף מ"ב ע"א בד"ה וחסברא והא הוה נמי קטנים הא קטנים לאו בני שליחות ניהו וז"ל והא אין שליחות לקטן דגבי שליח ושלחה איש כתיב כי יקח איש כתיב ומנה ילפי' אין קטן עושה שליח עכ"ל הרי דרסי' ז"ל הפס' מיעוט קטן מגירושין גופי' מאיש ולמה הולך רסי' ז"ל נהך דויהקו כו' והנה על קושי' ראשונה אפשר לומר דרסי' ז"ל סובר דאף גירושין גופי' א"ל ללמוד משליחות דקדשי' מ"מ כיון דכל שליחות לעלמא ממעטי' קטן מהחוס' כיון דל"ל מליף ל"י כ"א מהחוס' ממילא ה"ל כגלי לן רחמנא דחלוק שליחות קטן מגדול ממילא ה"ה בגירושין אף דאין בו מיעוט בפ"ע וגם לא ילפינן מהחוס' וכמו שצ"חידו אלו לבאר בזה שיטת החוס' לקמן ע"ב ד"ה נענין שליחות בכרי ע"ס היטב כי הדברים מוכרחים וה"ה בקטן אבל סתירה שבדברי רסי' ז"ל והלע"ד ברור בזה בכונת רסי' ז"ל למ"ס שם בחידושינו לקידושין ביאור דבריו מ"ס דבגירושין דכתיב שלח ושלחה איש כתיב כי יקח איש כו' דאין כוונתו דהוא איש למעוטי שליחות קטן שהרי הוה איש לא קאי כלל אשליחות ולא בגירושין כ"א בקיחה והוה למעוטי שאין אישות לקטן אע"כ הכונה כיון דאימעיט מקידושין וגירושין ולאו ב"כ הוא וממילא א"א שיעשה שליח ומעשה א"ס הכל ברווחא דמאי דלא פורשי' שם הטעם כמו הכא היינו משום דרסי' ז"ל רצה לפרש קושיית הס"ס אליבא דכ"ע גם אליבא דרבי' דיליף שליחות מושטתו ולד"ו ליכא מיעוטא בפסח על שליחות כיון דל"ל ילפינן ל"י מאיש כלל וכמ"ס מהרש"א ז"ל בפסחים ומהוה לאיש זוכה ואין קטן זוכה ג"כ לא מלינו למילף דאין שליחות לקטן כסדרת החוס' שם בפסחים דרסי' ז"ל לשיטת' דכ"ע לאו בחורת שליחות וכמ"ס לעיל וליכא למילף חלף מחברי' וא"כ מ"ל ל"ג ל"א לקשי' אר"ב דלמא הביורא ל"י כרבי' דאכילה פסחה מעכבא וע"ס בפסחים - ולכן הו"י רסי' ז"ל לפירושו דאכתי אין שליחות לקטן כיון דבגירושין ל"מ וס"ל לרסי' ז"ל דקטן מיקר לאו ב"כ אף שאח"כ יגדל וכשיטת החולקים על החוס' שפות לעיל ולכן שפיר פריך הס"ס לרב משא"כ הכא ל"ע רסי' לפירושו פאיש דכתיב בגירושין דהיינו מצי יקח איש כיון דל"ל כתיב אלא בקיחה

ועיקר הינפוחא הוא מסבחת ללאו ב"כ הוא והרי הס"ס השתא רולא נפסוק קטן בלא הי"ט דנאו ב"כ וכמו"ס בפירש הסוגי' לנוס"ה תפס טעם אחר בקטן ומשו"ה ל"מ רסי' נאחוי' קרא דוכי יקח כ"א מקדשי' וכנומר דהס"ס כאן איז חליבא דהינכחא כר' יונקן דאכילת פסחים לא מעכבא וא"כ באמת אין לריך נטעמא דנאו ב"כ דבלא"ה חינו בר שליחות ודו"ק ומה ביוע נמס"י ודו"ק זו הנגע"ד בכונת רסי' ז"ל כפי שעה ולפי חומר הקושי' :

דף בג בגבי נכרי נמי דנאו בר היורא הוא מכלא הינכחא על שיטת הר"י הלוי דבהנכ"כ אשר עבד אף דנאו ב"כ הוא כיון שאין הנמר הבט עג ידו איך קאמר הכא אנכרי ה"ט ובאמת שהי' מקום נומר בזה עפ"מ"ס הפני"ש בחוספות ניישב קושייתם שהקטן אמאי גלג קאמר משום מה אחס ב"כ משום לגירושין דכתיב שליחות בגופ' דל"ל ילפי' מחרומה א"כ לא אימעיט נכרי מהחוס' ומשו"ה לריך נטעמא דנאו ב"כ וכולל נומר דאף דסבחת רמי' הגוי נהקל מטעם זה ושלח לפסול השליחות משום שאינו ב"כ כיון שאינו גמר גירושין ממס' - אכז הוא ולאוי לא גלג הוה ידעי' מיעוט נכרי נשניחות כ"א מלחוס' גם אחס נפוס סבחת בעל פ"י ז"ל דבגירושין דכתיב בגופי' שליחות ה"א דה"ה נכרי א"כ הרי שליחות להולכה נמי כתיב בגופי' וא"כ הרי יוכל נכרי להעשות גם שלי' - אלא כיון זה מוכרח ל"ל דאף לפי הר"י הלוי בשליחות הולכה אינו מוכרע שלא יהי' בו ב"כ כלומר אם יש ביכולת השניח להיות ב"כ ורולה בשליחות כריחות נכות נאסה הרשות בידו ומס' ה רבי' קרא בגירושין האומנם בכרי דל"א נהעשות שניח לגוף הכריחות אמרינן דעכ"פ מועיל בחורת שליחות שאר חפץ (ועיי' בס' הכללה ז"ל בח"ע סו' ל"ה דבהולכה א"ל כ"כ כריחות וכח הגירושין על ידו כיון שא"ל אמירה מה"ט ע"ס) אבל לא נחלוט עבוד כן להיפוך שאם לא הי' מועיל שליחות בעלמא כ"א בגירושין דמ"ע יושעו שליחות להולכה שזו יהי' בהיפוך שיעיל שליחות בחורת כריחות וממילא אי לא הוה מיעיט לנכרי כ"א בחרומה ה"י אמרינן דשליחות להולכה יקיל בחורת שליחות גירושין ואמנם לזה סוב אין ביכולתו מטעם דנאו ב"כ הוא ואי בחורת שליחות שאר חפץ הרי ממעט מלחוס' גם אחס ונ"ס מס' ז"כ בעבד שפיר מכשר הר"י הלוי כיון דאפשר שיוכל שניחו בחורת שליחות חפץ ודו"ק למאוד ואם כי יש פנים נכברא זו מ"מ יוהר נראה בדעת הר"י הלוי שהי' לו גירסא אחרת בש"ס וכמו שהביא מהרש"א ז"ל ולפי הגירסא הג"ל עיקר הקושי' לאינו בר שליחות ולע"ד כדבתי יישוב הג"ל כי הסברא בפ"ע נכונה :

בתוס' ד"ה נכרי נמי דנאו בר היורא כו' הו"מ"ל כו' הרב הגאון בעפ"י ז"ל כתב ניישב על החוס' וכבר הבאחי לעיל דבריו די"ג דבגירושין גופי' דל"ל לריכין נמינף מחרומה לא הוה ידעי' מיעוטא לנכרי כיון דכתיב שליחות בגופי' נכן אינטריך הש"ס נה"ט ובאמת שבדבריו ה"י עוד מיושב ב"א המג"ל בא"ח סוגי' קפ"ח ע"ג שיטת הסוברים על נומר דנאו ב"כ ברי' דל"כ תיקשי הא כתבו הכו"ס ה"ס דלעשה שליח וכן יש נחקשות ממה שמבואר שם לעושה שליח ונמ"ס הגאון בעפ"י ז"ל א"ס ברווחא דבגירושין גופי' לא לריך ב"כ כיון דל"ל ילפינן נ"י מחרומה ונכרי פסול משום לאו ב"כ ומומר הרי הוא ב"כ ודו"ק אלא שגוף סברתו אין מוכרעת אללי למאן דרסי' בחרומה מה אחס כו' וקרא ממעט בהדי' נכרי הרי מלינן למילף ל"י ככל החורה עכ"פ דאין נכרי יעשה שליח דמ"ס כיון דגלי לן קרא מה"ט לחק ב"י גירושין חרומה - ואולי מ"ל גירושין חול אלל חרומה ודוחק כיון דכבר רבי' ב"י רחמנא שליחות בישאלנ' נאפ"ה מיעוט נכרי א"כ י"ל דשפיר ילפינן ל"י לעלמא אף בהנך דכתיב שליחות בגופי' והסברא נוסה כן — :

ואכנס באמת סברתו נכון מאוד לדברי חוספות דלקמן ע"ב ד"ה לרסי' למסקנת דבריהם דבאמת לר"ס ליכא מיעוט כלל בחרומה גופי' על נכרי שהרי לית בחרומה הנפשי' וא"כ מיעוט כלל וכהבו לאנן בעלמא דלמרי' דאין שליחות לנכרי הוא משום דליכא ילפוחא לשליחותו כיון דל"ל ידעינן שליחות כ"א מהרומה והחס' הרי ליהי' בשליחות ע"ס בזה שפיר הסברא מוכרעת כדברי הגאון ז"ל דבזכחא דכתיב שליחות בגופי' מה"ט נעשע נכרי הא מועט בפירוש ליכא ולמילף לה ג"כ אין אנו לריכין מחרומה ובאמת שיטת הרמב"ם שפסק כר"ס וחרומתן לנכרי אינו רק מדרבנן יתא דבאמת הס"ס איז כאן חליבא דהלכתא ואחס' גם אחס אינו מיעוט כלל דבלא"ה ליתא בדנפשי' ובהו ה"י מיושב גם מה שקלקל הגאון על שיטתו ז"ל זו מסוגיות הס"ס דבסמוך דפריך ר"א לר"ח דהא דעבד אין נעשה שליח משום אחס גם אחס ומאי קושי' הא ר"י מוכרח נטעמו בגיטין ללא ילפינן מחרומה ואמנם למ"ס י"ל כיון דר"א ע"כ אי' ל"י כרבנן לנכרי איתי' בחרומה הנפשי' ואחס' גם אחס למעוטי קאחי' סוב ילפינן מיני' לכל האורה אף לגירושין וקידושין ודו"ק אלא של"ל לא יתיישבו הקושי' שזכיר בסמוך ע"ס ועמ"ס שם :

בתוס' ד"ה וה"ה אע"ג דלא חור ונתפחה כו' והא דאמר כו' פסול לעדות כו' דע' דאפי' כוונת כו' דבריהם לא זכיתי להבין דל"ס מאי שיעל דעדיה נבא ומאי רמי' מיידי' מאי דהאמר מצינא אלא סוגיא אמאי נא כיון דלא ידע דבר' מיידי' ובא"י א"ס סכ"ח ולא ע"ה על השליחות כיון דלמנוי' גרימי' ידענא ריש יתקין

פירקין וא"ל להלום דבריהם כ"א על הדוחק הרבה וכמדומה לי שכבר מלאתי אח"כ באיזה ספר מהפרי שו"ת אחרונים שעמד ע"ז וכעת אין עונה על זכרוני וכו' :

ע"ב בתוס' ד"ה אין העבד נעשה שליח כו' ואור"ת דקט נכרי לאשמעי' נכרי ונהגייר כו' אף על פי שבאוחו עשה לעתו ה"ל להגייר כו' מעבד כו' וזו"ל להשתחרר כבר ביארתי לעיל בתוס' ד"ה הא לאו בני דעה לכוונתם דה"ל להכשיר חס באמת נהגייר ודעתו ה"ל להגייר שיוכסר חבנ בעודו נכרי וה"ל כ"מ בידו וז"פ וי"ל הטעם לז"מ באמת טעם דבדו וה"ל בדעתו להגייר כו' משום דאין זה נקרא בידו ממש כיון דגר לריד שלשה ובע"ז דקאמר בקידושין דמי יומר דמוזקקי' ל"י ב"ד וזוה י"ל לדחות ראיתי הגאון בעג אבן עזר ז"ל בס"י קפ"ח דמומר נקרא בן ברית לאל"כ ליחיי בעכו"ס נמי תחילתו והופו בכשרות וכן ראיתי להגאון מהרמ"ם העיר בזה אצל י"ל דמומר באמת מהני א"כ בדעתו להתייבד כיון לא"כ טבילה ושלשה כ"א לחומרם בעלמא וכשר באמת כה"ל וז"ע לדינא כה"ג ובתי פירקי' א"י יבואר . וזו מלתי בתוספות שכתבו סברא לעיני נראה ונדחה דמומר לא מתקלין מה"ט דבדו כיון שאין בדעתו לחזור ע' בתוס' ובתי' וסוכה אלא שיש לחלק העינים ויבואר :

אמנם כן גוף הברת החוסרות ויישוב קושייתם הג"ל עדיין לריד לפנים לאכתי איד"ס"ד לאכסורי בכרי ונהגייר מטעם שבידו ה"ל להגייר ניהו ד"ל כיון דבידו ה"ל להגייר חל השליחות של הבעל שעשאו לאחר שבאמת נהגייר ולא הוה כדבר שלב"ל דלא חייל כלל כיון שבידו עיין ביבמות כ"כ לכשאכנסנה אגרסנה ובתוס' נזיר דף י"ב ע"א בתוס' ד"ה לענין שליחות על חלה מן הקמח וא"כ בשעת נחיה לאשה כבר הוא יתנו בשליחות של בעל וידו כיד הבעל לגרשה אבל אכתי בשעה שבא הגט לידו אז ה"ל נכרי גמור ולא ה"ל עליו דין שליח וה"ל כאלו לא בא לידו בתורת שליחות וז"ל דס"ל לחוס' דאין נפקותא בה"ל דמי' אח"כ נעשה שליח ממילוי אלא לז"ע זה חנוי במחלוקת הפוסקים והוא מה שהוצא בשמעתין ברשב"א ז"ל בשאלה ששאלו מהגאון בשולח גט ליד שליח ישראל להיחוס טיח להולכה ע"י נכרי אי מהני אי נימא דנכרי מעשה קוף בעלמא עביד ועיקר השליחות אח"כ הרי הוא ע"י ישראל או לא ע"כ כיון שהוא באמצעות נכרי פסול אף אם אין עיקר השליחות תחת ידו ע"ש ודעת הגאון לפסול כה"ג וע"כ י"ל להגט בעי שיגיע ליד השליח בשעה שנעשה שליח מיד הבעל בעלמו וע' בתי' פוסקים בק"א שכתבנו מ"ש בסדר גיטין באם הבעל הולך ממקומו קודם שיוגמר כתיבת הגט שימנה שליח במקומו למסור הגט ליד השליח להולכה שמיניה ונכאורה אין טעם לדבר והגאון מליסא כתב דס"ל דבשל"ה נמי פסול בטלי גיטך מע"ג קרקע כמו באשה ול"ע מ"ל הא ולע"ג מ"ס מ"ס טעמו על שיטת הגאון הג"ל וע"כ טעמו דנכרי ל"מ להעשות שליח למסור ליד שליח דא"כ ה"ל השליח כמו בטלי גט מעב"ק לא מיד הבעל כיון דנכרי לאו בר שליחות הוא אף בכל עינים שאינם נוגעים לכתיבת ואפי' לשליחות חפץ בעלמא ודו"ק היטב במס"ל בגמרא ד"ה ללא בני דעה ניהו וע"ש היטב ולפ"ז ה"ל נכרי פסול אף דעתו להגייר דמ"מ תחילת השליחות בעודו נכרי בפסול . אמנם התוס' ז"ל למשמע מדעתם דאי הוה מיקרי בידו הוה כשר ע"כ ז"ל דעתם כרוז הפוסקים התולקים על הגאון ומכשירים וא"ש דבריהם :

אמנם בלימוד הישיבה אמרתי ליישב בזה קושיית התוס' לליחתי עבד וגם מה דקשיא אר"ב אמי דא"כ אידך פשוט ממשנה כיון לאיכא ל' רבותא בכרי טפי ע"פ הדברי' האלה דרך פלפול תריף ועמוק ויען כי הוא אריכות ענין לא העלתי פה :

בפרש"י ד"ה הא במילתא לאיתי' כגון חרומה כו' ואם יש לו טבל שניתן לו ע"מ שאין לרבו רשות ממנו מפריש ממנו חרומה כו' מה שהור"ך רש"י ז"ל לפרש מיהו לאיתא בחרומה דוקא ולא על כל שאר עיני שליחות דעלמא נראה פשוט דע"כ לפרושי הכי פיון דר"א משמע ל"י מידרש אחס גס אחס למעוטי עבד בחרומה ע"כ לריד דך דרשא בחרומה גופי' דאי הוה לית' בחרומה דנפשי' ממילא א"א למידרשי' החס לענין עבדים וכדמוכחא שמעתיא החס בקידושין ר"פ איס מקדש בהא דפריך החס אכרי לר"ש ל"ל אחס וכו' כ"ל פיון לית' בחרומה דנפשי' אף ד"ל לאתי למעוטי בעלמא אף היכי לאיתי' בנפשי' מ"מ לא ה"ל למיכתב קרא בחרומה וזמילא דע"כ לא אתי להכי וע"ש בשעה"מ ז"ל בה"ל גירושין וממילא ה"ה בעבד לר"א וז"פ . אמנם מ"ש רש"י לאשכוחי בעבד שניתן לו ע"מ שאין לרבו רשות זו אינו מלוקק שהרי לר"א קדימינן אליב"י' איהו גופי' ס"ל בקידושין דף כ' דלא פליגי ר"מ ורבנן בעבד דע"מ שאין לרבו רשות לא מהני כ"א בע"מ שחל' זו לחירות דוקא מהני וי"ל דרש"י ס"ל בכל דבר מיוחד שהתנה עמו כגון ע"מ שחלל לפיך וכה"ג מהני ומזה ראוי ע"מא לשיטת הס"ד ז"ל ביו"ד ה"ה עבדים ס"י רס"ז לגס בעבד מהני ע"מ שחלל נושאית ונחתה לפיך ולא כדעת הט"ז שחילק סס על הפרישה וה"ל דל"מ כ"א ע"מ שחלל זו לחירות דוקא ולא סוס אופן אחר דא"כ איך נשכחח לר"א חרומה דנפשי' הא אינו שלו כ"א של אדונו אס לא יתיאנו לחירות וז"ע :

שם בגמרא מה אחס ישראל אף שלוחתכם ישראל כבר הקסימי לשאלו לענין דף ח' ע"כ דברייתא דעבד שהביא גיטו למשמע מינה דעבד נעשה שליח בשחרור קשיא מינה לר"א וכו' קשיא לי מההיא דקידושין פ"ק לרשב"י דל"מ כ"א שטר ע"י אחרים וע"כ דעבד נעשה שליח ל"מ אס זכיי' בתורת שליחות דמוכח מינה דנעשה שלוחו של עבד אלא אף אי זכיי' שלא בתורת שליחות מ"מ כיון דלר"א ממשע"י מעבד מאחס דגבי חרומה לשליחות ה"ה לענין זכיי' כמו בכרי לפי האמת דאין לו שליחות וזכיי' וכמו דאיתא בפ' א"ה נסך דף ע"א ע"ש ומייתי קרא לאחס כו' וע"ש באס"ז בשם הראשון יטעם הדבר כיון דגלי קרא בשליחות לית' בכרי ממילא ה"ה לזכיי' אף שאינו בתורת שליחות וא"כ קשיא דך דעבד . ובאמת שיטת הסוברים דקטן אית לי' וכו' חרומה"ת כיון דבא לידו זכיי' דאורייתא וכדקאמר ה"ע החס וי"ל ה"ה בעבד כיון שע"כ ישתחרר ויבא ככלל שליחות וזכיי' שפיר מהני לי' מה"ת אף לר"א ודו"ק א"ל לשיטת הסוברים אף בקטן הוא דרבנן קשה ואולי הכא עדיף טפי דבאותו מעשה עצמו בא לכלל זכיי' ושליחות ודו"ק — :

ודנה כבר כתבנו סס עפ"ד הרב בעפ"י בשמעתין דבגירושין נכרי בר שליחות אי לאו דאינו ב"כ א"ש בעבד דא"כ ב"כ ואחס לא כתיב כ"א בחרומה וגירושין א"ל למילף מהתם א"ש קושיית הג"ל וכמס"ל באור"ך . אמנם כבר כתבנו לעיל דלמאן דלריש מיעוט מאחס לא יתכן סברת הרב ז"ל ולפ"ז הדרא קושיא הג"ל לר"א לדוכתי עוד קשיא לי ממשנה ערוכה בפ"ג מתרומות משנה ד' ב"ד אלא דיבר אצל אס הרשה את בן ביתו או עבדו ושפתחו כו' נשמע דעבד ושפתח נעשי' שליח לחרומה ואולי מיירי בע"ע או שפתח עברית ומלבד שדוחק לפרש כן כיון דלא תני' בהדיא העבד'י' ובלא"ה שפתח עברית א"א לפרושי דהא קטנה היא ואידך נעשית שליח וכדליק בגיטין דף ס"ה ע"א כה"ג דשפתח אי אית' סימנין מאי בעי גבי' כו' ע"ש היטב — :

בתוס' ד"ה מה אחס ב"ב וא"ת לר"ס כו' וי"ל כו' בחידושיו לקידושין כחבנו יישוב קושיית התוספות וכחבנו לסייע בזה שיטת הסוברים דמומר לאו ב"ב הוא וכבר נחקקה בזה הגאון בעל אבן עזר בחידושי נא"ת ס"י קפ"ח דא"כ מאי פריך הש"ס בקידושין לר"ס דס"ל לית' בחרומה דנפשי' ל"ל קרא . גס אחס הא י"ל דאיטריך למומר דולאי אית' בחרומה דנפשי' ומיעוטי' קרא להיות שליח והנה י"ל בזה דבלא"ה הרי נחקקה סס הרב בעפ"י ז"ל לרבנן נמי דס"ל דנכרי אית' בחרומה דנפשי' אכתי לא איטריך למעוטי נכרי כיון דלא הוה ילפינן שליחות כ"א מבייחא דקדשים וגירושין והרי בגירושין לא מלינו שליחות נכרי וא"כ ממילא לא הוה מרבינן שליחות לנכרי כמ"ש חוס' כאן בחירוס' ואף דבקדשים אית' בשאר קדשים חוץ פסח דנכרים נידרין נדבות כו' אפ"ה לכאורה נראה דבעי שיהי' בחרוויי' שיוכל למילף מיכיי' ע"ש דשקיל וטרי בהא מילתא טובא זאנחנו כתבנו סס דלשיטת הר"י מוגא"ש לק"מ קושייתו נמה דסובר דעבד מלי להיות שליח להולכה גס בנט אע"ג דלאו ב"כ הוא א"כ נכרי נמי אי לאו דמיעוט קרא לשליחות בכל החורה ולא הוה ידעינן פסולו כ"א מטעם דלאו ב"ב הרי הוה מכשרין ל"י בהולכה וא"כ טוב הרי גס איתא בגירושין להולכה ובקדשים והוה ילפינן מבייחא לחרומה דאיתא דנפשי' עכ"פ לכך איטריך קרא לר"ב ודו"ק . ולפ"ז מיושב קושיית הגאון א"ע דלמעוטי נכרי לר"ס ל"מ הש"ס לשנויי' דא"כ חיקשי קושיית הפ"י ז"ל לישחוק קרא מחרומה וממילא לא ידעינן דמומר נעשה שליח כיון דלא הוה ידעינן שליחות בעלמא כ"א מגירושין וקדשים ממה ה"ל והרי דמומר לית' בשליחות בקדשים דהא לית' דנפשי' בקדשים דהא אין מקבלים נדרים ונדבות מפושעי ישראל מקרא דמכס להולי' את המומר וה"ה פסח וכן כל קרבנות וכיון דלא מזינן למילף ממה ה"ל ממועט ממילא משליחות ומש"ה איטריך שינויא אחריתא ודו"ק — :

אמנם לבתר דמסני החס לאיטריך קרא גופי' לשליחות דסד"א מה אחס ולא אפוטרופסין כו' ה"ה דשליח נמי ל"מ ע"ש ופיון לכתיב בחרומה גופי' ריבוי לשליחות הרי טוב שפיר יש מקום ל"עשות דמומר בחרומה יהי' לו שליחות שהרי טוב א"ל ללמדו מקדשים כלל וכעין שכתב הפ"י ז"ל לעיל ע"א ב"ד נכרי נמי וע"ש מה שכתבנו סס ולפ"ז י"ל דמומר לאו בר שליחות הוא אלא דלמסקנת הגמרא לאיטריך קרא לאחס י"ל דמ"מ הך דרשא נמי דרשינן מה אחס ב"ב כו' וממעט מומר משום שאינו ב"ב וכמו לרבנן בכרי אלא דהש"ס אי לאו דאסיק אלעתי' לאיטריך קרא לשליחות בחרומה גופי' מל' עצמו לא הו"מ למימר לאיטריך למעוטי ב"ב וכקושייתם דלעיל דא"כ לשחוק קרא משליחות בחרומה וממילא לא הוה ידעינן ל"י כ"א מקדשי' וגירושין ובקדשים לית' דנפשי' לכן הולך לאכסויי' הך סברא לאיטריך לגופי' דשליחות אבל השתא לאיטריך לגופי' טוב איטריך גס המיעוט דמה אחס למעוטי מומר דא"כ אי הוה כתוב סחמא הוה מומר נמי בכלל והשתא א"ש דלמסקנא גס לר"ס מיעוט נכרי בכל החורה כולה מקרא דגס אחס דאי הוה נמי הולך לך דרשא בחרומה אלא דבחרומה לא לריד כ"א למעוטי מומר דאית' בחרומה דנפשי' ולכל החורה מיעוט גס נכרי מההיא קרא גופי' ודו"ק היטב כ"ז כתבנו סס עוד כתבנו סס אופן אחר לפי שיטת רש"י ז"ל סס בטעמא דר"ס יא

לפוטל בהרומת נכרי ואין כאן מקומו להאריך — :

שייך לעיל) רבי'שי בתוס' ד"ה עבד מהו שיטעה שליח

נחשורר לי ליישב קושיות החוס' ז"ל לסייע מכאן לשיטת הגאון ז"ל שהובא בראשונים לפוטל בכרי גם כה"ג ולא אמרין למעשה קוף בעלמא הוא וטעם מיוסד ע"פ מ"ש לעיל בשניח להולכה פסול בטלי גיטך מעב"ק וכן מלאחי בתשב"ץ סוף ח"ג שמבאר כן להדי' טעמם והנה באמת חירך ר"ח ז"ל ע"ק קושיות אכתי לחוק שם מאוד למה שזכור להדי' בקידושין דף פ"ב גר ג"כ לא מיקרי בידו משום דגר לריך שלשה ומוכיח לה ממזני' לנאחר שאהגייר לאינה מקודשת וא"כ מה רבותא הוא בגר טפי מעבד ואמ"ס לכאורה י"ג דגם אי אין בידו הי' ראוי להועיל בכרי ובהגייר למ"ס האחרונים לחדש בד"ן אשה שנתעית על מ"ס הב"מ ז"ל דימסור הגט ליד השליח בעודה שוטה ונתקשו כולם דהא כל מילי דנ"מ עביד ל"מ משוי שליח וכמבואר בניז' דף י"ב באומר לשלוחו לא וקדש לי אשה וזה למותר בנשים שהי' א"ש בשעת המילוי השליחות אף שנתגרשה אח"כ וכחפי' לתרין ד"ל דא"ע ל"שע"ת המילוי לא הועיל לשעתו מ"מ ליון דגלי לעתם ע"ה השליחות י"ג דמהני אח"כ בתורת זכיי' ובעשה שלוחו מאליו ומתי לדון גילה לעתו לשדכן שחפץ באשה זו דמהני גילוי העלת שיטתו שליח לקדשה לו וכמבואר ברא"פ פ' איש מקדש ובא"ע סו' ג"ה וההיא דנזיר גל"ז שיעיל בתורת זכיי' חירו בחילוק נכון מאוד • חדא י"ל ללא מהני גילוי לעת זה כ"א באם גילה לעת על אשה מיוחדת לא על כל נשים לעגמא דנא מיקרי זכיי' כ"א בתורת שליחות הוא דמהני ועוד דאי בתורת זכיי' לא הוה אסיר מס' זמא כל ללא ידעינן אם קילע שום אשה דזה לא שייך חוקה שליח עושה שליחותו כיון לאינו שליחות ממס' יהי' א"ך שהי' א"כ בכרי ובהגייר באמת אמאי פסול הא יהוה דשע"ת שמתר לו הגט הי' נכרי ולא בר שליחות הא ראוי להועיל בתורה זכיי' כשהגייר יעשה שלוחו מאליו כמו בנשתיח דהא גילה לעתו להדי' שחפץ בשליחותו לגרש על ידו אשמו וזה לכאורה הרגש עולם על שיטה זו ומבין הי' לכאורה הכרע נכון לשיטת הגאון ז"ל דבש"ס נמי מייסד בטלי גיטך מעב"ק וא"כ מייסד מחמת החלת הכתיבה שה"מ נכרי ולא עדיף ממסרו לישראל אח"כ דנ"מ לפי שיטה א' וה"ק ואולי מזה המילוי דין זה ועמילא מיוסד לשיטת קושית החוס' ליתני עבד דז"א דעבד הוה כשר באמת כה"ג כיון דעיקר פיסול העבד רק לחולת גיטין וקידושין א"כ המס' לא' שליח ודאי לכשר על ידו שהרי לעת הי"ג הגוי דכל שליח כשר בעבד וס"ל ללא שייך ה"ט וגם להסבולא עכ"ל כה"ג שאין שום החלתה וגמר הגירושין על ידו דמהני כשליחות ממון וכה"ג דנ"מ עכ"ל כעלי גיטך מעב"ק ולכן לא שייך פסול זה בעבד דה"ק ועדיין ז"ע :

בגמרא

ואם לחתך אדם גומר כו' ואם היה עוברה זכתה לו כו' מלשון זה מבואר דעיקר הקושי' אר"י רק מהא דמקבלת גיטה מיד רבה ומצ"ס דיד העבד כ"ד רבו ואג"ס ברא"פ ז"ל פ"ו מה' עבדים מבואר דאי עובר לאו ירך אמו בג"ה לא מהני מטעם למזכה לעובר לא קני ולדבריו קשה מהגוי' שלפנינו וגם בכריחות דנא הוהר קוש' זו וכבר רגש בזה הג"מ ש"ע"ס ובאמת איני חמה עוד דנש"ט הרשב"ד ז"ל דחני' דין מוכה לעובר עליוס קשי' לממה דמוקם בסוגיא דכריחות פלוגתא דרי"ג וחכמים בהרי' אח' ב"ח וולדך עבד בפלוגתא דעובר ירך אמו אי לאו דמס' דבריו קיימים משום דה"ל נהבמים עובר לאו ירך אמו ושיירו משוייר ומשמע להדי' דלוקא בשירוי בפירוש אבל אם נהן לשפתחו סתם וי"ל בלא הנאי דגם הוולד ב"ח ומכ"ס בפירוש גם על הולד והרי' אי לאו ירך אמו הוה ל"מ הסטר שחרור להוולד כלל ע"י אמו כיון דע"כ כריך גט ממס' כמו אמו ואמו ל"מ לזכות לו ע"י משום דה"ל מוכה לעובר ולדעתו הוא כע"ג :

אמנם

לנוי דברי הרשב"ד ז"ל הי' נראה לענ"ל הפלוגה לחתך בין דין דמזכה לעובר לקבלת ג"ס והטעם נראה לכיון דחזינן דמהני בעובד טפי גם במילי דזכיי' טפי משאר דשלב"ל והטעם כדבו הפוסקים לעובר מיקרי דשלב"ל אלא ללא בר זכיי' הוא זהרי דבנו קיי"ל דמהני משום דלעתו של אדם קרובה אלל בנו ומזה הוכיח הרשב"ד ז"ל לבירושה דממילא בר זכיי' האז' אלמא כל היכא דא"ל זכיי' אלימאז' כ"כ מהני גם בעובדי והנה כבר כתבנו בכמה דוכתי דיש לחתך בין כתיבה דגט ללא בעי דרך זכיי' כ"כ ומקור מוצא הדברים כתבנו מלשון רבינו הרשב"א בחשובה חלת ר"י דמס' מהני בגט דכהבו על אה"ג ובשאר שטרות לא הוה מהני כה"ג וע' בקה"ח סו' ר"י ס"ק ה' שכתב ג"כ על"ז לענין גיטין וידו באין כ"א ל"מ בשאר שטרות כ"א בגט וכן העלה הרב בעל פ"י ז"ל בקידושין דף ת' בתוס' ד"ה ואם הי' סלע של שניהם בשיטת רש"י ז"ל לאף אי דחלל השוחטין אין קוין זה מזה בעלמא בקידושין וגירושין ללא בעי כ"א כתיבה הוי כתיבה גם כה"ג ולפ"ז י"ל ה"ה לעובר דמהני ליה ל"מ לזכות לעובר אבל שליחות שא"ל תורת זכיי' ממס' כ"א ליתמי' לילי' מהני בעובר ג"כ וס' כה"ג שא"ל זכיי' אלימאז' כ"כ כל כה"ג בר זכיי' הוא לענין זה ודו"ק היטב • כי הדברים ניתנו מאוד להאמר (אך לא יתכן זה כ"א למ"ד דעובר נקרא לשלב"ל לענין זכיי' רק זכיו ל"מ אבל לשיטת שאר פוסקים להוה לשלב"ל ז"ע) אמנם מה שיש לעיין בזה לשיטת הסבורי'

לכיי' משום שליחות אלקי' הדרא קו' לדוכה לכ"ע דהא עכ"פ ודאי דאין שליחות לעובר מן החור' עכ"פ ללא גרע מקטן ולשיטת הראשונים דקטן ג"ל זכיי' רק מדרבנן פסיטא לעובר לא עדיף מהטן וכבר נתקשו החוס' כיוצא בזה אהיא' דבר קטן מטבילין אותו ע"ד כ"ד ובתבו דנא הוה גר רק מדרבנן ע"ד שנגיל אבל הכא דוחק לפרש כן שהרי משנגיל לריך גט שחרור גמור מחלש כיון דלשעתו לא אהני ל"י שליחותה (וע' מס"ג בחוס' ד"ה עבד כו') ונגל"ה דחוק לפרש כן וגם למ"ס חוס' בטהלהרין נחל שינוי' דמס' מלאורי' מהני מטעם דהמעשה בגופו של קטן לא שייך הכא גם לג"ס בחשובה זיישוב על חוספות שם יע"ש בד"ן פדיון הבן לקטן וע"ס היטב ג"כ לא שייכא הכא ומוז' רא"י דזכיי' ללא בתורת שניחות • והנה דברי רבינו הגדול הרמב"ם ז"ל שם בפ"ו נוהל' עבדים חזומים ובהומים באנך עקאין כאשר הקשה עליו רבינו הרשב"ד ז"ל שם במקומו דקשיא רישא לסיפא לפי מ"ס בהלכה דבאמר לשפתחו ה"א שפחה ונגדך ב"ח דנ"מ מטעם דה"ל כמשחרר חני' עבדו אלמא דה"ל עובר ירך אמו ה"א לאנ"כ לא ה"ל כחני' עבד א"כ אמאי ברישא באמר הרי אח' ב"ח ונגדך עבד דבריו קיימים ולא ה"ל כמשחרר ח"ע ועודא העלה כדעת הרמב"ם אוליב דלניא דעובר לאו ירך אמו הוא ע"ס ומרן בכ"מ שכתב שהוה פירוש לדברי הרמב"ם שיפה פירש הס' דברים נפלאי מאוד כמבואר למעיין ואילו ביאור לפי קולר דעתינו ואונס הרב בטל נח"מ ז"ל הוא יוצא לחלה לדעת רבינו ז"ל מרישא לסיפא ד"ל דכך כה"ג מ"ד העובר לא נקרא משחרר חני' עבדו ומטעם דאוולד נגרר אחר האם טפי מהאם אחר העובר • זו הוא תורף סברתו ועם כל זה הדבר קשה מליאת סברא זו בלי איזה רא"י מוכרעת מן הסוגיא — :

גם בעיני יפלא על מה שלא הרגישו כולם להקשות על רבינו כ"א

מדברי עלמנו מרישא לסיפא ומטעם משחרר ח"ע ולא נתקשה להם דברי רבינו ז"ל ברישא גופא שהוא כנגד סוגיא ערוכה דכריחות דמבואר להדיא דאי עובר ירך אמו הוא ראוי לפסוק כר"ט דוולדה למנה שהרי מליקרא רבה לאוקמי פלוגתא דר"ט וחכמים בפלוגתא דשיירו משוייר והיינו אי עובר ירך אמו ובמההגא מוקי לכ"ע שיירו משוייר ובעמא דר"ט משום דקרא דשפחה וילדי' חסי' לאדוני' אבל מהא הרי לא הדר ב' דאי עובר ירך אמו הוא וולדה כמוה ול"ע — והנה מחשילה אומר אני להחזיק סברתו של הרב בעל נח"מ ז"ל בלעת רבינו ומה שלע"ל נכון מאוד להכריח סברא זו שממקומו הוא מוכרע וסאלולי' כן לא יתכן הסוגיא' שהרי לכאורה יש לדקדק בסוגיא עובד וחמיה בעיני' שלא הרגישו בזה המפורשים לאיך ס"ד לאוקמי טעמא דלבינן דוולדה כמוה משום דס"ל דוולד בהמה דשיירו אין משוייר דהא ע"כ לא דמיא כלל דבשלמא חס' בבהמה אי עובר ירך אמו הרי ה"ל למקדש חני' בהמה ובגופה אס' שייר ודאי לאינו משוייר ומשום דפסטה קדושה בכולה ומשום דקדושת מובח הוא אבל בעבד הרי גם בעבד גופי' ע"כ ללא איכפח לן בהא שהרי במשחרר ח"ע ממס' חזינן דפליגי רבי ורבנן אי קנה חניו או לא קנה כלל אבל הא מודו כ"ע לא כשחרר כולו ואי דמי לבהמה נימא דכשחרר כולו משום שהיא חני' וא"כ ע"כ לא דמי בהא לבהמה ומשום דלא דיינינן כ"א בקדושת בהמה ולא בשחרור ואיך יתכן דהעובר יהי' עדיף מחלי גופו של עבד והוא קושי' עולמה לכאורה ומה ש"ל בזה הוא דבאמת למה שביארו לנו הראשונים ז"ל דשחרור וחמין והקדש מפקיעין מידי שעבוד לחלק בין קדושת הגוף לקדושת דמים ומשום דקדושת הגוף אלימא טפי לכיון דחילל חו' לא פקע וע"ס בחוס' וחי' הרשב"א ז"ל שכתבו דשחרור דמי לקדושת הגוף בהא א"כ לפ"ז באמת קשה אנוך הפלוגתא רבי ורבנן למה לא יהי' דמי להקדש בהמה חניו' דפסטה קדושה בכולה והרי גם באשה לקיי"ל ולא חני' אשה פריך הס"ס נימא פסטה קדושה בכולה וכמו בבהמה ומשני משום דאיכא דעת אחרת דהיינו האשה ע"ס דף ק' ומדמי לה לבהמת שוחטין אבל במשחרר חני' עבדו דמייירי בעבד שלו ואינו חנוי כ"א דלעתו הי' ראוי' שופטע השחרור בכולו ובאמת לרבנן דס"ל ללא קנה כלל הי' מקום ליישב נח"ס הרב בעל הפלאה ז"ל לדון דגם בקידוש' אשה למההנא לא אמרי' הך סברא דפסטה קדושה בכולה והיינו משום דלוקא בבהמה דאף אי נימא ללא פסטה בכולה עכ"פ חילל מקלחו בהא שפילי' שייך דפסטה בכולה דלולין בחר מקלחו אבל באשה הרי איכא למיזל בחר איפכא דלדרבה כיון ללא קידש אלא חניו' ואין הקידושין כלום א"כ לא שייך שופטע בכולה ע"ס שכתב לפרש הסוגיא דעיקר הקוש'א תקרא דעכ"פ משמע דאיכא גוונא דקידש חני' אשה והרי לא משכחת לה יעיי"ס :

ורפ"ז לרבנן די' ללא קנה כלל א"ס דלולין באמת בחר איפכא

דגם החני' לא נתפס ואין כאן קדושת הגוף כלל אבל לרבי קנה חניו קשה וגם לרבנן בכסף דמוז' לרבי דלרא קו' לדוכה למה לא ישחרר' כולו אמנם מנה שלע"ד בזה נכון הוא למנה שנתבאר אללינו במקומו דגם באשה לא ס"ד דליינינן דפסטה קדושה בכולה כ"א מ"ד לשון קדושה וכמ"ס חוספות שם דמייירי באומר בשלון הקדש ושגם בזה לא דיינינן כ"א מ"ד הבעל דמהני לשון הקדש דלוי' גרידא וא"צ לירוף קנין אחר דמס' מ"ד האשה לא חיינא כלל דמלידה אינה נתפסה בתורת הקדש כ"א מ"ד הקנחה עצמה כמו שאר מכר דמס' ה מיקרי דעת אחרת האשה גם אם נהרתי' עצמה לחזיי' ע"ס וגם בספר אכני מילואים בבי' ל"א ואומר אני דלכן למקרא לא שייכא כ"א בבהמה

בבהמה למלך זכות ממון הבעלים א"ל הקנאה חדשה להקדם והקדם בעלמו הוא המועיל לבדו להפקיע זכותו ולחלות ההקדם ובהא סבירא נן להקדישה נפשות אבל בעבד מלבד הקדושת הגוף שיש לב"ח שחרורו וה"ה דין שמים אבל זכות רבו עליו עיקרו הוא זכות הממון ור"ך ג"כ שטר ממנו להפקיע שיעבודו חלע להרי גס בעבד עברי אמרינן גופו קנוי ול"מ בלא שטר א"כ עיקר השטר שחרור שיחול מלך ר"ן רבו גהפקיע זכות הממון וגם להפקיע איסורו אבל זכות הממון אינו נכר מעלמו מחר קדושת הגוף (ובאומר בלשון הקדם גופא לא ילא לחירות לפי מה דקיי"ל ללא כרז לקמן דף ל"ח ע"ב וגם לרז אינו ללא בלשון קדושה אבל בשאר שחרור מודה לעיקרו להפקיע זכות הממון) ולכן כיון דכלל זכות מהון לעלמא פשיטא דל"א נהפקיע ממון האדם שיופסע בכולו כ"א כפי ר"ן הבעלים ה"ה בעבד וזכות ממון זרבו ממילא מעכב שא"ל יופסע הקדושה בכולו דומיא דלע"ז אחרת האשה למעכב מ"ס דלילה ליתא מלך הקדם ה"ה בעבד זכות ממון דל"ד עומד ומעכב ע"ה הקדושה נחול כיון שהיא מאושבד אליו מלך זכות ממון לאניס טובא וגופו קנוי לו וע"ד כאן לא כתבו התוספות ורשב"א ה"ל לדמות קדושת הגוף לעבד לקדושת מזבח אלא לענין שאם כבר חל לשעמו כיון שגם זכות הממון פקע אז לגמרי אבל שיופסע מעיקרא במה שלא ראה הארון מעולם לשחררו לא מהני וזה ברור :

והנה נודע מ"ש קת"ה פוסקים ומכללם רבינו הרמב"ם והט"ע ברה"ר דעובר מיקרי דש"ל גס לענין הקנאה ע"ש בסי' והוא מהירושלמי המוכר וילדי בהמתו ושפתחו לחבירו דל"מ ומפרשו לה גס בשכר מעוברת ל"מ אלא דבמשייר לעלמו מבוא"ש בירושלמי זמנהי היינו משום דבעין יפה שיר ושייר זכות הגוף הבהמ' וזה"ל כמוכר נפשה לעוברת ע"ש בירושלמי ובאמת שלכאור' קשיא לשיטתו משמעתי דלפ"ז איך יתכן באומר ה"א ב"ח וולך עבד דלבריו קיימים לאיך יהי לו זכות עוד בוולד כיון דה"ל כמשייר דש"ל דל"מ ואי דלימא גס כן דשייר לעלמו זכות בגוף השפחה דזה אינו דלמה דקיי"ל כרזנן דמסחרר חלי עבדו לא קנה א"כ הרי גס אי לאו עובר ירך אמו אבל בשפחה עלמה הרי ל"מ לשייר עלמו שום זכות להשפחה עכ"פ ר"ך לשחרר כולה בלי שום שיר דל"ל דזה לא נקרא שיר כולי האי שהרי מלינו בירושלמי ובב"ב דבגט אשה אס משייר מ"י לעלמו לא הוה כריות ע"ש והובא גס בחי' רשב"א גיטין בסוגיא דנכתב ביום ע"ש משום דה"ל זכות בגופה אע"ג אלינו אלא זכות ממון גרידא וידה גופה לא קניא לבעלה אפ"ה מיקרי שיר בגט (ומכאן יש להוכיח ג"כ מה שכתבו האחרונים לחקור אי איסור דרזנן מיקרי שיר בגט כיון דמלאוריירא ה"ל הגט כורת בינה לבינה וכמ"ס במקומו) וע"כ ל"ל לשיטתם להיא' דלבריו קיימים אינו שיהי זכות הוולד שייך לו אלא לענין אסורא המיירי והיינו משום דלא נכלל בכלל השחרור והוא עבד וכל המחזיק בו זוכה בו אלא לאסור בב"ח מיהת וכמדומה לי שכן מלאחי הערה זו בס' מחנה אפרים לדחות דעת הפוסקים לעובר מיקרי דש"ל ולמ"ש יש לפרש ע"ד שכתבו :

ובזה א"ש הסוגיא בררוחא טובא דשפיר מדמי לה הש"ס להיא' דשיירו אין משייר לכמו החס פשטה קדושה בכולה ה"ה כאן בעובר השפחה דלע"ג דבמסחרר חלי שפחה גופה לא הוה פשטה קדושי בכולה כמו שהוכחו כבר כתבנו להס"ט דלד זכות הממון עומד ומעכב על הקדושה שלא יופסע הקדושה בכולה אבל הכא למ"ש הא דלבריו קיימי' הוא רק לענין איסורא גרידא א"כ הרי מלך זכות הממון אין כאן עיכוב ומלך האיסור שפיר שייך פשטה קדושה כמו גבי קדושת המזבח וזקן כי הוא כפתור ופרח בביאור הסוגיא :

ומעתה ממילא איכא שיעתא טובא לסברת רבינו ז"ל דאי משייר העובר גס למ"ד עובר ירך אמו לא מיקרי מסחרר חלי' לרזנן שלא יחול השחרור על השפחה מיהו וכמ"ס הלח"מ ז"ל דלעמו לאי נימא דגס כה"ג מיקרי מסחרר חלי' ולא קנה כלל א"כ הדרא קושייתו לדוכה דלפ"ז גס למ"ד שיירו אין משייר למה יהי וולדה כמוה הא מעדין ממסחרר חלי' דל"מ לאין לומר דפשטה קדושה בכולה ומשום לאין כאן דל זכות הממון המעכב על העושה (דגס למ"ד עובר ירך אמו ג"כ ל"ל כן לשיטת הפוסקים לעובר הוה דש"ל שהרי בדינו של הירושלמי לא מלינו שום חלוק בזה בין מ"ד ירך אמו או לא ולא אישתינוט בשום דוכתא חלוק דדבר והוא פשוט בעיני' דזה אינו נמוס"ל בשם הגאון בעל הפלגה ז"ל ללא אמרינן סברא זו דפשטה קדושי בכולה כ"א ביוגא דלא חל לא יופסע בכולה יחול עכ"פ במקנהו אבל אם לא יחול לכלל לא יחול כלל אזלינן בחר איכא א"כ הרי גס כאן הוי שייך לדון להיך דמשום שיר העובר לא יחול גס בשפחה ולא חייילא קדושה כלל ואכתי למה יהי הוולד כמוה וע"כ פסברת הלח"מ וממילא דעכ"פ יחול שחרור השפחה וא"כ שפיר אמרינן פשטה קדושה בכולה ודוק"מ כי גס זה כיון מאוד בס"ד :

ועד"ן כוכל ליישב גס מה שנתקשו על רבינו ז"ל בעיקר דינו שפסק כחכמים דלבריו קיימים ולא פסק דוולדה כמוה כיון דה"ל שיירו אין משייר ומבואר בסוגיא דלמ"ד דע"א ושיירו אין משייר וולדה כמוה דבלא"ה יש לקלקל קת"ה דאיך ס"ד דטעמי' דר"ט משום הכי הוא דא"כ ל"ל קרא להכי דלזקן לומר דקרא גופא אחי להשיעמו

דין לעובר ירך אמו הוא ללכאור' משמע לעיקר פלוגתי' בהא מסברא בעלמא ולא מלך איזה לימוד וילפוחא אמנס י"ל לפי דרכינו נעיל דכל הסברא לדין כאן בשפחה וולדה לדמות להיא לוו"ד קדשים הוא מלך גס הכא בשחרור שייך פשטה קדושה בכולה כיון לקדושת הגוף הוא והנה למ"ש האחרונים דלע"ז הרמב"ם ז"ל שא"ל חס לקושיית התוספות בקידושין דף ח' ושאינו מחלק באשה בין לשון קידושין לשאר לשונות הוא דס"ל ללא לייכין הך סברא דפשטה קדושה בכולה כ"א הכי דגלי קרא בהדיא להקדים חלי' הקדים כולה להרי מיבעי' דרזנא הוא דבעי בעוף מאי אלמא דבקדשי מזבח גופא יש לחלק בין בהמה לעוף ומכ"ש בשאר קדושת הגוף וולאי לא מדמינן לקדשי בהמה עכ"ד ולפ"ז גס בקדושת עבד פשיטא ללא ה"י עולה על הדעת מן הסברא לדמות לקדשי מזבח ולכן גס לר"ט אינעריך קרא להכי שגס בזה גלי דשייך לפשוט קדושה בכולה אבל מ"מ נבחר דגלי קרא טעמא דקרא מיוסד על זה דשיירו אין משייר ודעובר ירך אמו הוא לאנ"ה ודאי דה"ל כסני גופיים ולכן מוכיח מזה דע"א ושיירו אין משייר וא"ש (והא ללא מוקי טעמא דרזנן משום דלא דרשו הך קרא ולעולם דבהמה ס"ג שיירו אינו משייר משום דבעי לאוקמי מלתא דר"י בפלוגתא לתנאי עכ"פ חלע דבחר הכי רוצה לאוקמי מלתא דר"י ככ"ע ואי הוה מפרשינן טעמא דרזנן משום הכי ה"ל מימרי' דר"י ללא כמאן וזה פשוט) : והנה בס"ס לקידושין דף ס"ח שם בחומ' ד"ה נעשה כמי שהקנה לה א' מאיברי' תיגאל לר"י כו' עשה"ל הא דלא קשי' להו הכי אכל מסחרר חלי עבדו ובאמת כי הגאון בעפ"י לקמן פרק השולח נתקשה בזה בכל מסחרר חלי עבדו ועמ"ס בחידושינו שם ללדל על קושייתו ד"ל דחייב בתורת יד כיון דיום א' עובד לעלמו ומ"י ומליאתו שלו באוחו יום וי"ל דשעה ראשונה זוכה לעלמו אלא דגס בהא לא הוה ניתק לן למ"ד אין ברירה וא"כ הא דיום א' עובד לעלמו י"ל דה"ל כמוכרין זה לזה מ"י ומליאתו וע' בקלה"ס סי' קע"א ובחי' לקמן פ' השולח אבל הכא איך זוכה לעלמו מהפק' ללמא הוא שעה של רבו ואי זוכה לעלמו בשעה הראוי לו באמת הרי מעיקרא לא חל לשעמו כלל גס למחלה כיון שלא ה"י לו יד וא"כ התחלת החלוקה משעה השני' ואכתי החשם הזה במקומו עומד ואין לדבר הו"ק ודוק היטב ודעיני ברירה יבואר אי"ה — :

וראיתי מי שרצה לפרש דברי החוס' דפלוגתא דר' ורזנן גופא איכא לאוקמא בשוכה לו ע"י אחר ובאמת שזירושלמי פ' לקידושין באמת מפרש פלוגתא דר' ורזנן בזוכה לו ע"י אחר דל"ה לא משכחת לה שחרור חלי' משום יד עבד כיד רבו וקעמא דרזנן מפרש משום שכל שאין לו זכות בעלמו גס אחר ל"מ לזכות לו ואין משמעות ש"ס דילן כוונתם בהא — :

ואולם לעג"ד נראה לא דרבה קידם החלוקה ביניהם כל המליאות ומ"י הם בשותפות עם רבו וכשאר שותפים וכיון דאית ל"י יד בכל זכוי' לאמנע וחלי שלו ה"ה דשחרור מהני ל"י לחינו לחליו אית ל"י יד מיהא גס בשחרורו ואף דלחר השותפין אין קונין זה מזה י"ל כמ"ס הקלה"ח ללשונות קונה זה מזה ע"ש ועדיין ל"ע — ובאמת ש"ל דהירושלמי בהא לשיטתו למה שהביא הקלה"ח סי' ר"ס ס"ד לשון הירושלמי סוף ב"מ דמשמע דיד המשותפות אין קונה כלל במליאה וע"ש ובגוף הירושלמי לפני משה שם שפי' — :

שם בגמרא אשה נאמנת להביא גיטה מק"ו כו' נאמנת להביא גיטה כו' לכאורה קשיא טובא לאיך שייך לדין ק"ן כיון דכל החשם דל"ה החמשה נשים במיתה הוא מחשם קלקולא והכא לא שייך קלקולא ומש"ה נאמנות דבא"י באמת אין נאמנות ובאשה עלמה בלא"ה לא שייך חשם זה א"כ נילף לה מכל עד ואשה לעלמא ואיך שייך כלל לאתווי' ההיא דחמשה נשים לסייע או לסחירה מעדות מיתה כיון דלא שייכא הכא ובעיני יפלא על מה שלא הרגישו המפורשים ז"ל להוסיף ביאור :

ומה שללע"ד דבלא"ה יש לחמוה טובא על לשון המסנה שבבואר וטעם אחר לחלק בין עדות מיתה לכאן משום שהכח מוכיח והרי לשינויא דגמ' בלא"ה ליכא כאן חשם קלקולא וגם בזה אני חמה מאוד על המפורשים שלא כתבו בזה שום ביאור — אבל לעג"ד נראה לכוון שהרי בלא"ה כבר הרגישו החוס' שהרי אכתי איכא חשם קלקולא גס בח"ל שמת יביא הבעל עדים שמוזוין וח"י חוס' קת"ה דחוק ונראה להא דלא חיישינן להכי שמת באמת מוזוין הוא היינו משום דסמכינן אלאורייתא דל"צ קיום כלל ול"ח אינש לזיופי דמשו"ה מקלינן בא"י משום עגונא בליכא ערער כלל אלא דבח"ל לאו חיישינן שיו"ל הבעל לעו שלא כתיב ויקלקלה כמבואר ברי"ט פ"ה ע"ש וממילא דל"ש בררוחא דלאינטרכו שני הטעמים ושניהם דקו יחדיו דכמסנה הווכר הטעם שהכח מוכיח לסלק החשם שמת באמת מוזוין הוא ושייך קלקולא בעדים ע"ז קאמר הטעם שהכח מוכיח שהוא אמת אלא דלפ"ה בא"י חיישינן שמת יבוא הבעל ויערער שלא כתיב ואז לא נוכל לסמוך על הכח ואיכא קלקולא אבל בח"ל ליכא קלקולא ולענין אמרי' צפ"ג הימנה רזנן כיון דהוא אמה מטעם החזקה וכשיערער הבעל לא יהי' באמת נאמן ולכן הימנה כלל אשה דלמא והשחא א"ש נמי דבריייתא לענין נאמנותה אין ליחוס שמת מסקרת וכוונת לעלמה ממה

מזה להאמת חמשה נשים מדינה ול"ח שמה באמת הוא שקר
יצואו עדים וע"כ המכין אכ"ז והיה בדירה הנאמרת מה"ט ודוק :
(דיבור זה שייך לעיל דף י"ז תוס' ד"ה ר"ל אמר)

בא"ד

וי"ל דגם מאוחר אין הבעל מפסיד פירות כו' שאין ראוי
לגרש בו כו' אבל נכתב ביום כשר לגרש בו גר"ש ע"י עדי
הכירה כו' כבר הקסימי לשאלו בחידושינו לעיל במהדורא קמא דף נ"ד
ע"א דהרי משאם נראה שהוכרחו כזה לקיים הד כשרא שאין הבעל
מפסיד הפירות כ"א משעה שראוי לגרש בו גם לר"ש כי היכי דתנן
הסוגי' דגט פשוט גס לר"ש ולא יחא להו דההיא סוגיא דמקושר שכתבו
עדיו מחוכו לאמרינן שיוכל לעשותו פשוט לא יהי' אליבא דר"ש והרי
אף לפי חילוקם עתה לא יתכן מ"מרא להחם אליבא דר"ש לא"כ אכתי
יפסול אליב"י דידי' משעת הכתיבה שהרי אז עדיין לא הי' מאוחר והי'
ראוי למוהרו בע"מ וע"ש באורך וזוהק לומר לכל שכתב בחורת
מקושר ל"ג בלא ע"ק ר"ח בע"מ דלכך זה לא מלינו ואע"ג דנחתם אח"כ
ומשעה זו לא הי' ראוי לגרש מ"מ למה שהזכרנו לשיטת הרב"י בסימן
ק"כ ל"מ ביטול בפולס עכ"ל כבוד החוס' דלעיל דזה מיקרי ראוי
לגרש אם לא הי' הבעל מקפיד ע"ש היטב :

ואמנם

עתה אחר שירדנו לעומק העיין הגה נחמדם לנו דבר
מחודש מאוד והוא ללכאורה קשיא כי טובא על מה
שנראה מלשון החוס' דלר"ש ראוי לגרש בגט בכתב ידי הופר לבד בלא
ע"מ רק בע"מ דכפי הנראה יש בו פיסול גמור וכמו שאבאר. הגה ידוע
לעת הפוסקים דר"א דס"ל דע"מ כרתי ופליג במשנה דשלישה גיטין
פסולים דלפי' לא חתמו בו עדים כלל רק שחתמו לו בפני עדים כשר
ללא פליג על צבא לאין בו זמן דבהא מודה כיון דליבא חש הפסול
פירי' לפסול ללא המכין אע"מ שמה ימחו או ישכחו הזמן ע"ש ויעיין
ברמב"ן ז"ל פ"ג ובלח"מ פ"א מהל' גירושין ובג"פ והנה החוס' לעיל
דף ד' ע"ב אהא דכתב בכתב ידו ואין עליו עדים שכול שהעלו טעם
הפיסול לאו משום שמה יקדים הזמן ויעשה קנוי' על הלקוחות שהרי'
באמת הלקוחות לא ילטרבו לחוס נזמן שבו משום חש קנוי' אלא
להפיסול הוא משום גירושין כח האשה שלא תוכל לטרון מלקוחות גם
לזמן האמיתי שלא חיי' נאמנו וה"ל כגט שאין בו זמן וע"ש בחידושינו
מ"ש לחקור בכ"י ויש ע"מ לר"א אי מועיל לטרון ע"י הכ"י מחמת
החוקה שבזמנו נמסר ע"ש אבל הא' ודאי בכתב אחר ואין ע"מ
לפימ' דולאי ל"ג וזה פשוט מאוד) ודמסו הפסולו חו"ל גט שכתוב
בכ"י ואין מפסיד באמת הפירות כ"א משעת נתינה כיון שאין ראוי
לגרש בו לכתחילה מתקו"ל ע"כ חוכן דכריהם ומעתה לפ"ז איך
יתכבד נר"ש יתן גט כחוב בכתב ידי אחר ואין בו ע"מ כיון דלדידי'
מפסיד הבעל פירות משעת כתיבה והרי הזמן שבו לא יוכיח ולא יועיל
לטרון מלקוחות אם לא יהי' ע"מ לפנינו והרי יגיע לה כזק שלא יאמינו
לה על הזמן וזומי' שכתבו החוס' בכתוב בכתב ידו הג"ל והכא הרי
גרע טפי שאין בידה העלאה וראי' כלום על הזמן (ול"ל שכתב לב"ד
לכתוב לה ראי' דהא ליחא וכלמוכח מדברי חוס' שם ב"כ בכ"י וע"ש
במפורשים) ואין לומר דהה"ל לאסור לכתחילה לגרש בגט כזה א"כ
הצדק קו' הש"ס לדוכחה אמאי מכשר ר"ש מוחדם דהיינו נכתב ביום
ונחתם בלילה מטעם כיון שכתב עיניו לגרשה כו' הרי לפי האמת אי
אפשר להפסיד לו משעת הכתיבה למ"ש החוס' כאן דבעינן שיהא ראוי
לגרש בו והרי כיון שפסלו חו"ל אינו מפסיד וכמ"ש החוס' שכתב לעיל
לענין כתב בכ"י לרובן דר"ש דמיקרי אין ראוי לגרש בו ע"י פסול חו"ל
לכתחילה וה"ה לר"ש דמ"ש דבהא מודו כ"ע דבעי שיהא ראוי לגרש בו
אלא לרובן ס"ל דבעי נמי קול ומאיכתי תיתי לחלק בזה בין ר"ש לרובן :

דחק הרשב"א על פרס"י דלמשמע לר"ש הפסול במכאן ועד אחר עשרה
ימים כמו לרובן משום פירוש ע"ש ברשב"א מה שפי' נפי דרכו וכחצנו
דגם כוונת רש"י ע"ד ע"ל ע"ל ע"ל ע"ל ע"ל ע"ל ע"ל ע"ל ע"ל ע"ל ע"ל
ימים א"כ הרי כבר נפסל הגט לכתחילה משום פסול גט יטן והרי טוב
אין ראוי לגרש בו לכתחילה וחזר זכות הפירות להבעל וממילא טרפא
האשה מנקוחות שלא כדן ופסול משום מוקדם הרי אף אם ניסת חל'א
גם לר"ש כמו לרובן ודו"ק כי זה ברור הוא ונפ"ז חוזר וייער גם קושיא
הג"ל לא"כ גם לר' יוחנן איך מחכר לר"ש אם נאמר לכיון שעבר יומו
אין ראוי לגרש בו עוד מחשם הפסול הפירות לידה א"כ טוב הוור זכות
הפירות להבעל וא"כ הרי טרפא האשה שלא כדן מלקוחות ואיך יכשיר
ר"ש לשיטתו דה"ל משתן כו' אין לבעל פירות ודו"ק מאוד כי הוא
עמוק עמוק ונע"ג ליישב לענ"ד :

ער

מה שקדקו המפורשים בהא דפריך גיטין הבאים ממדה"י מה
הועינו חכמים בתקנתן למה נקיע לוקא ממדה"י הא גם בא"י
ממדינה למדינה שייך דך חששא דשמה יתפה ובלמוד השיבה אמרתי
דך פסול ליישב לנכון מאוד . ויהי' מזה ראוי לשיטת רבנו ז"ל כל
שטר נקרא מפ"כ ופסול מן החורה ומרובן שהכשירוהו משום נעילת
לח ובגט משום חקנת עיגון וכמו שאבאר שהרי קושיית הש"ס בלא"ה
לריך ביאור כיון דעיקר הקושיא למ"ד שמה יתפה כמו שהוכיחו חוס' ש
ז"ג והנה למ"ש חוס' והרשב"א לקמן דף ל"ג בסוגיא דבטלו מבטל
לכל דיעינן לויקא דעביד לחפות חיישינן שמה יתפה אבל אם לפי חומנו
הבעל עשה ולא נכתוין לחפות אע"ג דילול מזה חיפוי או טהרת ממזרי'
לא איכפת לן ע"ש בלשון רשב"א ע"כ עיקר קושיית הש"ס כאן רק על
חיפוי שלא כדן שהרי כאן בגיטין הבאים ממדה"י ודאי דליהו לא
נכתוין לה שהרי עוד לא זינחה ומה כ"כ דיוחפה בגיטו ע"כ ל"ל
דהתם שאני שהחיפוי כדן כיון דליהו לא נכתוין לזה ובאמת אפקעינהו
חו"ל לקידושין אע"ג דהפטר ממיחה אבל הכא הרי עיקר החיפוי בשקר
ומה כ"כ דליהו לא נכתוין לכך אכתי לא מקיים וביערת הרע מקרבך
שהיא חיוב על ב"ד וז"פ א"ל לכתוב מרוב פשיטתו ונפ"ז לכאורה הי'
מקום לדחות קושיית הגמ' שהרי כבר כתבנו בחי' לח"מ ורי"פ פ"ק דלפי
שיטת הרמב"ם ז"ל הג"ל לכל שטר נקרא מפי כחשם וכמ"ל והנה כבר
כתבו המפורשי' דלדידי' ל"מ ע"מ בגט מן החורה כ"א לר"מ להכשירו
של גט שאז אינו בחורת עזות אבל לר"א דע"מ ח"ה הם לראי' ל"מ מן
החורה אם בזה להגשא וע"כ משום דאפקעינהו (וכבר כתבנו שם
למע"ג כל שאינו ההפקעה רק לראי' להחירא לינשא לא שייך שינשא
בהכי שהרי אם יודה שגירשה או יחברר הדבר בלא"ה א"צ להפקעת
חו"ל כיון שהעינן אמת מלד עצמו וחז"ל לא הולכרו להפקיע אלא בלד
אם הוא שקר ע"ש היטב ביאור הדברים דלדך מושכל אבל אכתי שייך
אפקעו חו"ל גם להכשירו של גט בגוונא דהא להרמב"ם ז"ל דהיינו לפי
שיטתו שפסק כהרי"ף ז"ל לכל דליכא ע"מ בגט א"צ גם בשעת מסירה
ע"מ והיינו כמו שביארו המפורשים דע"מ כיון דעזות מועיל לראי'
איננה במקום ע"מ ונפ"ז מדין חורה דע"מ אינ' מועיל לראי' משום
מפי כחשם הרי הי' הגט פסול בשעת נתינתו כיון דליכא עדים לראי'
כלל על המסירה וע"כ מה שהכשירו הרמב"ם בע"מ לבד היינו לבתר
תקנתו ולמשום חיקון העולם וע"כ שייקר חלות הגט משום אפקעינהו
וע"ש היטב ותראה כי הדברים ברורים ומכוונים :

והנה

בריש שמעתין לקאמר דחיקו זמן משום שמה יתפה בגט
שאיין בו זמן לפי שיטה זו הרי בידי לחפות ע"י שיחונט בע"מ
בלא ע"מ וג"כ חפסור מלד אפקעינהו ע"כ ל"ל גם בזה כתיבין החוס'
ורשב"א ל"ל להזנן לכל כה"ג שיתן גט כזה אחר הזנות לא יועיל דהרי
עביד מעיקרא ע"מ לחפות ולא היקנו חו"ל כה"ג וכמ"ש שם ולעיל
במהדורא קמא ולפ"ז קשה מה פריך הגמרא בגיטין הבאים ממדה"י
מה הועיל שהרי יתפה הא כל כה"ג שהבעל לא נכתוין רק דאין חיישי'
חיפוי בשקר ואלא יתקיים ובערת הרי בידינו למכור הגט באמת בע"מ
בלא ע"מ ומדינא חפסור ממיחה ויהי' החיפוי כדן וגם בלא כוונה לא
מהיחם ולא מהאשה שהרי הגט נכתב במדה"י והזנות מקרה הוא וכדי
שלא יהי' החיפוי שלא כדן מוטב שנעשה חתנה זו (והזמן שבגיטין
מועיל ג"כ שפיר לזנות שקודם לכן לכל כה"ג לא יועיל ההפקעה כיון
שנעשה אחר הזנות וכלעיל) שפיר הוא בכלל חקנה הזמן כמו בכל
גיטין דעלמא לחיפוי זנות שקודם הגט :

אמנם

יתכן קו' הגמ' שפיר למה שכתבנו לעיל לכל ההפקעה ע"י
ע"מ בלא ע"מ הוא אם היינו כריבין ההפקעה להכשירו של
גט בשעתו (דמה דמועיל לראי' בזה לא שייך שיחפה כיון שאם הבעל
מודה א"ל לראיית הע"מ ובפ"ט בבאן להבעל לא נכתוין לחפות ואינו
מחכוון לשקר וכ"א אם יתן בלא ע"מ לשעתו ולריך לר"ק ע"מ במקום
ע"מ . והנה למ"ש רבנו רמב"ן בחי' ברפ"ק בזה דפריך אי לר"א
כתיבה בעי חתימה לא בעי דא"ל למחני' מיירי בלא ע"מ ומסו"ה בעי
חרווי' לשמה משום כיון דלריך לומר בפ"ג ובפני שנים נזכרו לה הרי
הס ע"מ . ולפ"ז בגיטין הבאים ממדה"י א"א ליחנס בלא עדי נתינה
וממילא א"צ להפקעת חו"ל הקידושין ולכמוך על ע"מ כיון דיש בלא"ה
ע"מ וכיון דא"א להפקיע בזה הקידושין הרי טוב הוא א"א והחיפוי שלא
כדן ונשאר קו' הש"ס בחוקתו' אבל בא"י שפיר הו"מ לשנויי דעבדינן
באמת הכי ליחן בע"מ לבד בלא ע"מ ודו"ק היטב — ובאמת לאכתי
הו"מ לקשו"י גם מגיטין שבא"י ואליבא דר"מ דס"ל ע"מ כרתי אלא

ובאמת

שקושיא זו איכא לאקשו"י גם למסתגף לר' יוחנן דיש
לבעל פירות עד שעת נתינה לפי הרא"ש והחוס' ש
לחטעם משום דאחר הנתינה חוכל לבא לב"ד גם בלא ע"מ והרי כה"ג
בלא ע"מ א"י לבא לב"ד ותפסיד הפירות גם משעת נתינה ואילך אמנם
לפי' הר"ן והרשב"ן ימחא שהם כתבו לר' יוחנן בלא"ה ליכא חששא
משום שהאשה תולית הכ"מ מרשות בעלה בשעת הגירושין (ועמ"ס ל'
עוד הזכחה לפי' הר"ן והרשב"ן ז"ל מההיא דמכשירינן בכתב שיוכל
להזדייק ע"י ע"מ והא איכא ג"כ חששא דהפסול הפירות אם לא יתרונו
ע"מ לבוא לב"ד ולמה לא יופסל עכ"פ בגט שאין בו זמן ע"ש ובחי'
לא"ע ואפ"מ) אכ"ל לר"ש דליית לי' משעת כתיבה מפסיד נשאר קשה
כ"ל דהא אית לה פסולא ומדרבנן מיהא לפסול כמו כן גט שאין בו זמן
לדעת הפוסלים גט שאין בו זמן אליבא דר"א וע' בסימן קכ"ז ובג"פ
והכור הייתי לומר דבאמת לר"ש אינו כשר לגרש בו כ"א ברוחם ע"מ
הזמן מהיום ובההיא הוא דרשאי לגרש ביומו וקא' לאין לאשה הפסול
למשעת גירושין הרי חזינ' הג"מ מהבעל כשיטת הרמב"ן והר"ן הג"ל
אלא דלפ"ז הדרא קו' לדוכחה דא"כ אמאי הכשיר ר"ש מכאן ועד עשרה
ימים הרי כיון שעבר יומו הרי חזר זכות הבעל בפירותיו כיון שמיים
ההוא והלל'ה אין ראוי לגרש בו לכתחילה וא"כ חערוף לקוחות שלא כדן
ובפרט למ"ש לקמן ליישב מה שנתקשו אמאי דפריך לקמן אהא עובדא
לחזום חרי מיכ"י ביומי' ואיך מכאן כו' לאמר ריב"ל דלאי הוא ר"ש
לכמוך עליו בשע"ה והא אמר ר"ל לא הכשיר ר"ש כו' חיישינן שמה
פייס ולפרס"י דלחטעם משום גט יטן א"כ הרי דיעיבד אם ניסת לית
להתם הרי כפר מינשאת והוא קאשיא עלומה מאוד וכחצנו דבלא"ה כבר

שג"ז ויל ולהזיב ראי' מזה לעיקר סברה ר"ח ז"ל שחידש לעיל בפ"ק דגמ' לר"מ לרי"ך ע"מ בשעת מעשה משום לאין דבר שבערונה וי"ל דגם להחזיקים היינו באמת מה"ט לענין זה כ"ע מודים דע"ח הם במקום ע"מ וכ"ז לבתר החז"ל להכשירו מפ"כ וכמ"ס לעיל ודו"ק גם בלא"ה י"ל דניחא ל"י לאקשוויי' אביבא דהלכתא דהלכה כר"א בגיטין לכ"ע — :

בתום ריה

ב"מ ור"א הוא כו' אבל לר"מ כו' דבעי מוכח מחוכו כו' ור"ח למאן דחייש לשני שויירי כו' א"כ כלגט יפסל כו' וי"ל כו' אבל חשיב שפיר מוכח מחוכו עכ"ל ביאור דבריהם נראה פשוט לאף דזה ולאי גס כב"ד לחוספוח כבר נחתו לזו הסברה למאן דחייש לשני שויירי הוא דווקא בנפלו ותיקור כמבואר לקמן בסוגיא בפשיטות מ"מ קשיא לכו שפיר דהא ודלתי דעיקר החשש נשמא יש עוד יב"ש אחר נח שי"ך לחלות בפילה לומר משום דנפלו איקורע הדיא גיטא ינטרף ריעותא שהיא בעיר הזאת יב"ש אחר לאטו נולד עתה דבר חדש מה שלא הי' ולכן ע"כ אגן הכי האמרינן דבלא החזוקו ניהו דיל"ש שיש עוד יב"ש אחר בעיר אבל ל"ח כ"כ כל שנה נפל שזה הגט בא מיד יב"ש אחר רק בנפל לאיקורע חיישינן שמה מאחר נפל והוא קשיא לכו דעכ"פ לאף דלא נפל והוא תחת ידו והוא בולאי גט שלו ויש לחוש שמה יב"ש אחר בעיר הזאת וא"כ ממילא פסול מחמת מוכח מחוכו ובחירו"ס לחוק ונולו דבריהם הקדושי"ל דבלא"ה ל"כ בשמעתינן לפי שיטתם דבכל גוויי לר"מ ל"מ ולא מיקרי מוכח מחוכו כיון שיש עוד יב"ש אחר בעיר דא"כ בהחלת הסוגיא ה"ל לאוקמי כר"א ונלמה נטר עד סוף הסוגיא לפרושי דמייירי בע"מ ור"א הוא הא אף אי הוה אמרינן כרבא דטעמא לפי ששני יב"ש מוליאין שטר על אחר מ"מ ע"כ אחי' כר"א משום דאינו מוכח מחוכו ועכ"כ לומר דל"מ דרבא דל"ח נפילה כלל י"ל דשפיר מיקרי מוכח מחוכו אף שיש עוד יב"ש אחר דמה בכך דכל מי שהגט יולא מהתת ידו הרי עבורר שהוא שלו בהרי מ"ס"ה לא חיישי' באמת שאחר גירסה והיינו מלד החזקה כל מה שתחת יד אדם הוא שלו וא"כ הרי מוכיחים הגירושין מגט זה ואי"ל ראי' אחרת להעיד על הגירושין ולכן י"ל דאחי' גס כר"מ אבל עיקר הכרח הש"ס לוקמי כר"א היינו לפי מה דדחי במסקנא דמייירי בע"מ וא"כ הגט בעלמא אין ראי' על הגירושין דחיישינן לנפילה ולסמוך רק על העדים זה ולאי הוה אין מוכח מחוכו וזה ברור לענ"ד ולוי שמדברי הוס' וכל הקדמונים לא משמע לחלק בכהי' אבל הוא סברא ישראל ליישב דברי הש"ס וזוהי א"ס מה דל"ח בלא החזוקו לשמא יש עוד יב"ש והוה אין מוכח מחוכו דז"א כיון דבלא נפל ל"ח לכ"ע שמא בא הגט מיד אחר לידה וכמ"ס בריש דברינו דבהא מודו החוס' גס בקושייתם א"כ ממילא דמטעם זה ג"כ מיקרי מוכח מחוכו כיון שחזק להכשא ע"י הגט עלמנו בלי שום צירוף עדות אחרת וזה נכון — וזוהי יש ליישב קושיית החוס' מהך דב"ב דפרי"ך וליחוש כו' ולר"מ הא לא משני מידי דהא לא הוה מוכח מחוכו והולרכו לומר דאחי' כר"א ולדחוק בשינוי הסוגיות דהכא ודחוס ואמנם למ"ס י"ג ברונחא ע"פ מה שברא' מדברי הר"ן ז"ל לפרש הסוגיא דזאת אומרה שני יב"ש כו' להכונה הוא לאין כוחבין כלל ליב"ש הא' לבדו וא"כ ליכא למיחש למידי ע"ס שכתב דהא דחיישי' בשמעתינן לנפילה היינו דוקא כהך דמחני' דבשעת כתיבה לא הי' בעיר רק יב"ש אחד ואח"כ בא השני ע"ס ולפ"ז כשהחזוקו שני יב"ש בעיר א' בשעת כתיבה חו כשרולית להכשא אח"כ בגי' בטיה שתחת ידה ול"ח לשום דבר ע"ס היטב וחרתה שכן הוא - לפ"ז בגוונא דחוס' א"כ כלל ע"מ ולר"מ גס ככה"ג מיקרי מוכח מחוכו כיון שא"כ ראי' אחרת להכשא ודו"ק היטב ובשמעתינן דייקא אחי' כר"א מטעם שכתב הר"ן דכאן חיישינן לנפילה ובעי ע"מ ולפ"ז א"ס כל הסוגיות על מכוון וזוהי יישבתי ג"כ ע"ד פלפול גס הקו' החוס' מהך דשנים ששלחו גיטיהם ועפ"ד הריטב"א שהוא ברפ"ק דברינו בהוס' ד"ה ורבנן הוא דאילטרין ואכ"מ להאריך ואי"ה בתי' פוסקים מבואר יותר מזה :

דיחגלה אח"כ שיש שני יב"ש בעיר הזאת וכשתנשא ג"כ יטעו לומר שאין כאן כ"א יב"ש אחד אע"כ שזו היא שנתגרסה אז מצעלה ועכ"ל שאין מכירין לורחם רק שמותייהם וכה"ג ולכן גס אח"כ לפ"ז יודע ודו"ק דאל"כ אלא דאח"כ יודע שיש שני יב"ש בעיר אחת א"כ לפ"ז לא הוה לרי"ך הש"ס לשנוי' לשני יב"ש אין מגרשין נסותייהם אלא זה בפני זה דהא תוס' השתא איירי לר"מ ולרי"ך בלא"ה לא חזק להכשא אח"כ כשיוודע מיב"ש האחר שהרי יופסל משום מוכח מחוכו ודו"ק מאוד :

ואמנם

נראה ברור בכונתם כאן דלפ"י זה שר"ז לפרש דהקו' דוליתוס היבא ללא החזוקו יפורש הסוגיא בדרך זה דהגם כבר כ' הרמב"ן ז"ל שם לחוש חששי שא"ל לחקן פשיטא דל"ח לאל"כ איכא למיחש בשטרי הגואה שיהו ליב"ש שבעיר אחרת ע"ס ולפ"ז א"ס דבס"ד דש"ס החס' דע"כ הוה ס"ל לש"ס דלא חיישינן חששא דממטי גיטין לאיחת' דהיאך אלא אם אינה בפני הב"ד אבל כולי האי לא חיישינן שכתב אשה אחרת לב"ד וא"כ אף בהחזוקו בגי' כזה שכתב אשמו לב"ד והוא הערמה ללא שכיחא חדע שהרי עיקר קושיית המסקנא אמחני' דכוחבין גט לאיש בלא אשמו משמע דאי לא הוה כוחבין גט בלא אשמו עמו הוה ניחא ל"י וא"כ בהא שפיר פרי"ך דניחוס אף בלא החזוקו שהרי אפשר לחקן החששא אף שאין יודע לנו מיב"ש האחר שלעולם לא יכתבו גט לאיש כ"א כשאשמו עמו וע"ז מתרץ ז"א אומרת שני יב"ש אין מגרשין אלא זה בפני זה כלומר לאיש יש באמת שני יב"ש ל"מ מה שכתב אשמו עמו דיש לחוש שהיא אשת יב"ש האחר ואין חקקה אחרת בעולם להך חששא אלא כשיגרש זה בפני זה ולפ"ז חו לא שייכא הך חקנתא כ"א בשני יב"ש ידועים בעיר וממילא אי באלו לחוש בלא החזוקו לא מצינן לכחוב כלל ולכן לא חיישינן ל"י כלל וכמ"ס ל"ח דהרמב"ן ז"ל — ואף שזה נוטה לפי' הר"ן שהוכרנו לעיל בשמעתינן ולא ע"פ פי' החוס' דכאן והחוס' הרי לא רלו לפרש כפי' הר"ן ז"ל נראה דהחוס' עיקר מה שמיאלו בפ"י הר"ן היינו ללא משמע להו כפי' הר"ן דלמסקנתם דעיקר הקושיא דמייירי בהחזוקו ג"כ כוחבין גט לאיש בלא ומשמע ל"י לש"ס פירושא דמחני' דלעולם כוחבין בלא אשמו עמו ואיך יתרץ הטר"ן לאף באשמו עמו אין כוחבין ומחני' לא מייירי כלל בהחזוקו אבל לפי' זה שפיר י"ל כפי' הר"ן ודו"ק ועוד הארכתיו בלימוד הישיבה ואכ"מ להאריך :

ומזה

העליתי ראי' נכונה לשיטת המפורשים שר"ז לפרש דעת הרמב"ם דהסופר והעדים צריכין להכיר איש ואשמו גס דפר"ק פנים ושחולקים ע"ד החוס' כאן ופירושם ע"ס ובשעה"מ פ"ב מה"ג וע' בא"ע סו' ק"כ ובג"פ שם ושכתבו הטעם משום דלא הוה לשמה דא"כ הדרא קו' לדוכחה דניהו דאגן קיי"ל דאין חוששין בלא החזוקו ע"מ למאן דחייש איך יפרש המשנה דכוחבין גט לאיש אף שאין אשמו עמו דניחוס לשני יב"ש ואין לנו חירין אחר רק דזשום דא"א לחקן בענין אחר לאף בשאשמו עמו ג"כ איכא למיחוש שמה אחרת הוה ואי נימא דבלא"ה צריכין הסופר והעדים להכיר בפנים וא"כ הרי אם לא יכתבו רק כשאשמו עמו הרי שפיר מתקנתא הך חששא אי לא יכתבו רק כשאשמו עמו לייכא שום חששא עוד בעולם וא"כ למה לא נחוש וע"כ דא"כ להכיר כ"א שום וכמו שהעלה שם הרי"ב בעל ג"פ זל"ה וע' במכתב מאל"י שער ודו"ק היטב — :

דף כה ע"א בגמרא

ואזלא ר"י לטעמי' דאר"י האחינן שחלקו כו' לכאורה ל"ע למה שפי' רש"י דהוא ספק שמא התליפו חלקיהם א"כ הרי קמן דאף לר"י דאין ברירה מ"מ אינו אלא ספק וכיון דאין מחזירין רק משום ספק א"כ אמאי ס"ל לר"י הכא דאינו פוסל הא הוא ספק גט ועוד דא"כ ר"א נמי מוכרח להודות דלינא דר"י גבי אחין שחלקו למחזירין כיון דמשום ספק מחזירין וא"כ הא דלדידי' נמי ספק מיהת הוה - וכבר עמד בעפ"י ג"כ ע"ז אלא שכתב הך דקאמר לקמן דסד"א דלחזמרא מחזירין הוא דת ללריכוחא בעלמא אבל לקושטא למלחא טעמא דר"י משום דאין ברירה בולאי ע"ס טעמו אבל אחתי לשון רש"י קשה להולמו שכתב לעיל דעיקר טעמא דר"י משו' ספיקא משמע דלקושטא דמלחא לר"י הטעם משום ספק ואע"ה מחזירין וא"כ הרי אין כאן לטעמי' דהא בנט כולהי אמוראית מספקא להו ור"ה דמזה מצינן למ"ס במקום אחר דביני חזקה בשם מ"ל דבספק דלינא לא אזלינן בחר חזקה גר"א קמ"א ומעבה א"ס שהרי בלא"ה חקשו אמאי קיי"ל דמחזירין זה לזה ביוכל כיון דהוה ספיקא נימא הממע"ה וע' בפ"י בזה ובס"ג ג"פ חירין דכה"ב אזלינן בחר חזקה מר"א קמ"א שהיתה בשחפוח כולם וי"ד ל"ה מיקרי מוחזק גב יורש אחר ע"ס ואמנם דברים אלו לא יתכן אם נאמר דמסקנא לן דלינא אי קיי"ל יש ברירה כיון דבספיקא דלינא לא אזלינן בחר חזקה א"כ הרי אחתי לא הי' ראווי להחזיר ומזה מוכח כשיטת מהרש"ל דבלאורייתא ודאי אין ברירה ודו"ק ויבואר אי"ה באורך דליני ברירה ונעשה אומדן אני דרש"י ז"ל סובר לאף דבעלמא אי אין ברירה בולאי כמו הכא בנט הגט בטל לגמרי היינו משום דלא שייך ספק בזה כיון דקיי"ל א"כ הרי בשעת כתיבה אין מבזרר שכתב לשמה כיון דלא סמכין אמה שנתברר אח"כ והוי ודאי שלא לשמה משא"כ החס' באחינן שחלקו ניהו דהברירה אין מבררת למפרע אבל אחתי הוא ספק שמא איחזמי חלקו אמנם לזה י"ל כיון דדין ברירה ליכא ספיקא כ"א בספק יב

בא"ד

ואי"ה כו' ואי בלא החזוק הא מסקינן לקמן דל"ח ואי בהחזוקו כו' לר"מ כו' הא אין מוכח מחוכו כו' עכ"ל הא שהולרכו לסחור פירושם דמייירי בלא החזוקו משום המסקנא דל"ח ולא כתבו בפשיטות דהא אף מאן דחייש לא חייש אלא בנפל וכמ"ס ל"ח ד"ל דעכ"פ לכתחילה לכחוב ודאי חיישינן אליבא מאן דחייש בנפל ודוקא דלעבד לא חיישינן אי ליכא ריעותא דנפילה וכדמשמע בש"ס דב"מ דף י"ב ע"ב הך סברה לכתחילה הו"ל בחד גוונא כחששא דיעבד דנפילה ע"ס דלמה דלמשי רב אמי דחיישינן לשמא כחז ללות וכל שטרי דאתי לקמן דל"ח משום דלא ריעי פרי"ך אלא הא דתנן כוחבין כו' לכתחילה היכי כחבין משמע דאי לאו דחזית לן רב אמי הך חששא בנפל לא הוה חיישינן לכתחילה וזה פשוט בכונתם - אמנם מה שיש לחמוה דבריהם לאיך אפשר לפרש דמייירי בלא החזוקו דא"כ איך יתכן לפ"ז שייחא דש"ס דזאת אומרת אין מגרשין אלא זה בפני זה כיון דלא ידעינן להו וכן כחבו שם החוס' בפג"פ והרשב"א בחד' כאן ואין לומר דכונת הש"ס הוה בחירו"א כדמסקנא החוס' ללריכה להביא ראי' שגירסה זכ"ז בהחזוקו עכ"פ ולפ"ז א"ס כתובא אשת יב"ש אחר להכשא אז יהי' לינא כהחזוקו כיון דיוב"ש זה יודע עתה ואז יתגלה מיב"ש בעל האשה האחרת ולא סוכל להכשא בגיטתה דהוה אינו דלמלכד דהחוס' עוד לא חקשו אדעתם הך פירושה גס ע"כ לא ס"ל לחוס' סברתו זכ"ז

השחיטה ואינה מועלת אפילו מדרבנן • ומכ"ש לא"ש דברי החוב' גם בסוגיא דהתם לפסחים שהרי החוב' פירשו סם דהא למשני שה לבית אבות ל"ד לאף אי אין ברירה מכל מקום מהני משום דשה לבית אבות לאו לאורייתא וא"כ חזינן שאף בלא מינוי שהרי א"ב אפ"ה רשאין לאכול ואהא ספיר הוכרחו לחירוס וז"ק (ועמ"ש לקמן דלפ"ז יהי' סיוע לחירוס והוכחה קלת שלא כתיבין הר"ן ז"ל) ולחלק מטעם דברבנן יש ברירה יבואר בחוק דברינו :

ומענה

לאמר דאם באמת מינה הקטן על הפסח לבתר תקנתא דחז"ל י"ל דה"ל כמנויין ממש וה"ל זכיית בשל חורה וממילא י"ל דרשאין לשחוט עבורו הפסח ולא ה"ל חולין בעזרה ושפיר נוכל לפרש מחז"ל כפסגא שחט רק לנורך הקטנים ומהני ג"כ למ"ד שה לבית אבות ל"ד ולכן מוכיח הש"ס מכאן דיש ברירה גם בגט כיון דלריך שהי' מבורר לשם בעלים וכמו שתיבין הפ"י ודבריו נכונים לאתר העיון • ובה מבוארים היטב דברי החוב' בשמעתיין ד"ה א"ב דאמניניהו מעיקרא שפיר תימא כו' וי"ל דסוגיא דהכא סברה דשה לבית אבות לאורייתא ולכאורה יפלא מה חדשו בזה שהרי ע"כ מהתחלת הסוגיא ע"כ דלזלא אליבא דמ"ד שה לבית לאורייתא דל"כ הרי א"ב לברירה כלל וא"כ כל קושייתם והי' להם לכתוב מיד בהתחלת הסוגיא שהרי למ"ד ללאו לאורייתא א"ל מינוי כלל אבל למ"ש ניחא מאוד דקושיית הש"ס י"ל דאית' ככ"ע דאף למ"ד שה לבית ל"ד וא"ל מינוי כלל לשיטת החוב' מ"מ הכא בשמעתיין דעיקר השחיטה ע"ש הקטן ודאי לריך מינוי גמור מחיים ושפיר פריך הא א"ב אבל במה דמייתא ה"נ מסתברא מסיפא דמוצה אחיו עמו דאף אי יש ברירה איך קאי אבישרא ומזכי להון כו' עיקר הראי' על אכילת האחר' דהא שפיר קשיא לכו דמלך אכילה הרי י"ל שה לבית ל"ד וא"ל מינוי כלל והולכנו לחירוס דהסוגיא סברה דלאורייתא והדברים ברורים • ודברים אלה נבוא ליישב מה שנתקשה הרב בעפ"י ז"ל לשגנוי' ל"י דשה לבית אבות ל"ד וברבנן יש ברירה ע"מ"ש דרב אושעיל לשיטתו (ובזה יש מקום פקפוק גם לשיטת החוב' דא"ל מינוי כלל אין מקום לכל דבריו דהא א"ל ברירה כלל ועכ"ל שהכוונה על השחיטה וכמו שביארנו לעיל) אבל י"ל למה שהעלו האחרונים דעיקר החלוק בין לאורייתא לרבנן משום שפיקא דלאורייתא אזלינן לחומרא וברבנן אזלינן לקולא ולפ"י כל זה שייך באם הספק אינו נוגע אלא לאיסור דרבנן ולכן לא החמירו אבל אם הוא נוגע לאיסור חורה כלומר שע"י סגירתה הוכי' דרבנן שוב גם מלאורי' אינו לגנויין וה"ל איסור חורה חולין בעזרה א"כ שפיר דמי ממש דלאורי' ושפיר פריך אי א"ב דלאורייתא ג"כ לא מהני כה"ג ודוק :

ארא

לפירש מהרש"ל דאף אי ודאי א"ב מהני דרבנן שוב י"ל ג"כ כתיבין הפ"י ז"ל לחלק בין לאורי' לרבנן כיון דהוכי' מהני אלא דג"ז ליתא לפי דרכו של הרב בעפ"י דבעי שחיטה שהי' לשם בעלים המבוררים וא"כ אכתי עיקר הברירה עיקרה על איסור לאורייתא קאי וז"ב ועוד דגם על הוכי' גופא כה"ג יש לדון דלא שייך הכא דרבנן יש ברירה כיון דאדרבה דמן התורה ל"ל זכי' אף אם הוא מבורר :

ועי'פ

כל הדברים האלה יש לנו להעמיד סתירת-שני הסוגיות אלה שהדברים ארוכים ואי"ה בדני ברירה ובלרוש לשה"ג שם יבואר אי"ה באריות • אלא דגוף דברי הרב בעפ"י ז"ל אינם נוחין לי שפרש המשנה בלא שחט אלא על הקטנים וי"ל דמסתמא שחט גם על עצמו והנה רבינו הרמב"ם ז"ל בפ' מהל' ק"פ הלכה כחב להדיא דאין שוחטין על הקטנים בפ"ע שאין להם דעת וע"ש בכ"מ מ"ש שם ולענ"ד י"ל כפשוטו דה"ל כיון דשה בית אבות ל"ד ה"ל חולין בעזרה ונית ל"י קד סברא שכתבנו דמשום הוכי' דרבנן להחיר איסור חורה וא"כ לדידי' לא מתפרטא המשנה כ"א כה"ג שיש עוד מנויים גדולים עמם ואולי מטעם זה השמיט רבינו כל המשנה זו ואי"ה בחי' הרמב"ם יבואר בס"ד — :

בגמרא

מה ענין פסחים אלל גיטין הב"ע דאמניניהו מעיקרא כו' לכאורה יפלא דלשון מה ענין פסחים אלל גיטין משמע דמתקן איזה חלוק ביניהם והרי אין שום חילוק דמפרש בעינין אחר המשנה • ומלאתי בס"ג ג"פ שנתקשה ג"כ בזה ורצה להגוש ע"פ דברי ר"י לעיל בחוב' אלא שדרכו דחוק מאוד כי דעתו לפרש שהם שני תירומים ודבר זה א"א לאומרו גם בלא"ה שינויא דש"ס חמוה דלפ"ז אין ענין למשתינו להשמיט כיון שאין בו חדוש דין דהא אינו אלא זריזות בעלמא מה שאין בו לורך כלל • ולולי פרש"י וחו"ה הי' אפשר לומר דדרך אחר והוא ע"פ מ"ש מהרש"ל ז"ל דקמ"ל דלא נימא דמה שאמר א"כ הריני שוחט ע"מ שיעלה ה"ל חורה מהמנאה דמעיקרא ע"ש אמנם באמת היא גופא טעמא בשי שהרי באמת בפה מלא אמר בשעת שחיטה שוחט על מי שיעלה לראשון והרי בידו לחזור מהמנאה ראשונה ומי מפיהם שבלבו אינו חושב כן ושאינו עושה רק לזרוז ועוד דברים שבלב אינם דברים ולכן הי' אפשר לומר דאף אי הוה המנאה חדשה מ"מ לא איכפת לן ושפיר משני הש"ס שהרי באמת כבר כתב בעפ"י ז"ל דהוי' לחלק בין גט לזבחים כיון דמסתמא לשמן קיימו אלא דל"מ לחלק בהכי משום דעד כאן לא"ה בקדשים סתמא לשמן קיימו אלא באם כב"ה הופרש כדינו משא"כ הכא דעיקר המנאה הוא על סוף הברירה שאכ"ר א"כ ומש"ה דמי לגט ע"ש הא קטן דאם הוא אחר

המנאות חו לריך להחזיר ביוכל משום דכה"ג אזלינן בחר חוקת מרא קמא וכתירין הרב בעל ג"פ הכ"ל והסתא א"ש ברווחא דלפי האמת ס"ג לרש"י דבאחין שחלקו לא נפיק מידי ספק המנאות עכ"פ שמא איתרמי לו חלקו כסומא בארובה • אלא דמשום ספק זה לריך להחזיר ומ"מ מוכיח מינה דה"ל עכ"פ לא מספקא לן בדינא אי יש ברירה דאי הוה ספיקא דדינא הרי לא הי' לריך להחזיר כלל לזהו ל"מ חוקת קמייתא וממילא בגט לא שייך כלל ספק המנאות ואינו גט לגמרי כיון ששעת כתיבה אין מבורר וע"י ברירה דלהבא לא נקרא מבורר שהרי נכתב שלא לשמה משא"כ לאיך אמוראי דה"ל גט בגט דהוה ספיקא וע"כ דמסופקי' בדינא ולדידהו באמת אין מחזירין ביוכל דהמע"ה והא דקאמר במוקד לחומרא היינו ללריכותא בעלמא וכמ"ש הפ"י ז"ל שם ע"פ דרכו אבל לקושטא למילתא ב"ה דדינא א"ל להחזיר ונסחייב מכאן שיטת מהרש"ל דלאורייתא א"ב היינו ביוולתי א"ב ודוק ועמ"ש בסמוך — :

שם בגמרא

איתבי' הריני שוחט את הפסח ע"מ שיעלה לירושלים כו' זכה ומזכה את אחיו עמו כו' ע"פ ב"י שנתקשה לשיטת החוב' דבעי' לשם בעלים ממש כמו בגט ומש"ה מדמי להו אהדדי (ועמ"ש בזה דבריו אלה) וכ' דאף שהחוב' כתבו בעירובין דבקדשים כיון דמסתמא כשר א"ל להיות מבורר בשעת שחיטה לשם מי היינו בשי"ש קרבן בעולם מכבר שוב השחיטה סתמא לשמה קאי אבל אם בשעת שחיטה הוא המינוי א"כ הרי סתמא לאו ע"ש בעלים נשחט כ"א בשוחט בפירוש לשמם עכ"ל ודבריו נכונים בגוף הסברא וכמו שאבאר עוד בזה אבל מה דקשה לכאורה על דבריו דמשמע דמפרש למחז' שהבא לא המכה את עצמו על פסח זה רח בניו דל"כ הרי א"ל ששוחט לשם כולם כיון דעכ"פ יש לפסח אחד מהם שהם בעלים מבוררים והרי ששחט למנויין ושלל למנויין כשר מכ"ש דהשאר א"ל להיות מבוררים וא"כ אכתי א"ל לשמם ממש וע"כ כמ"ש והרי פירושא דמחז"ל אינו מוכרח כן ומכ"ל לאקשוני שהרי למ"ד שה לבית אבות לאו לאורי' ע"כ דמפרש למחז"ל שהמנה על פסח שלו דל"כ איך מני שחיט פסח כלל והא מלאורייתא לאו בני פסח נינהו וה"ל חולין בעזרה והחוב' קשיא להו בפסחים הכי דף פ"ט גס על האכילה למ"ד שה לבית אבות ל"ד הא נאכל שלא למנויין וחירצו משום חניך שרי ולא היו דומיא דזבילות ולומר שהם חתיכה לאיסורא ממש והר"ן ז"ל בדרים הוסיף לומר דכל כה"ג שאינם ראויים להמנות אינם בכלל האיסור וכל זה לא יתכן על השחיטה דהוא ודאי איסור ממש חולין לעזרה ואיך שרינו משום מלוה דרבנן ודוחק לומר דה"ל כמ"ד שחז"ב ע"ל דתחלי' בפלוגתא דתנאי והרי אגן קיי"ל דשה לבית אבות ל"ד ע"כ פי' שהמנה על פסח שלו לאו השחיטה מותרת משום חלקו א"כ חו לא קשיא גם למ"ד שה בית אבות לאורייתא דעכ"פ ה"ל כל כה"ג שוב סתמא לשם בעלים האחר' כיון שעכ"פ הא' מבורר והדלא קו' הפ"י ז"ל לדוכחה לחלק בין גט לקדשים דבגט לריך שיהי' מבורר עפי ומה ש"ל בקיים דבריו הוא ע"פ מה שהעלתי בחי' קידושין דבר חדש בטעמא דמלתא דקאמר שה בית אבות לאו לאורי' ללכאורה אין מדוייק הלשון שהרי אי מלאורייתא לאו בני חיובא הוא א"כ אינם בכלל שה לבית אבות ואם חו"ל התייר א"כ להקטנים לאכול או גם חייבם משום חניך הוא תקנה בפ"ע ואינו ענין לקרא דשה לבית אבות שהרי הכתוב לא מיירי בזה וה"ל לומר קטנים לאו לאורי' ולכן אמרנו דבאמת כ"ע מודי' דבקרא נכלל כל בני בית שזריכי' להמנות אלא למ"ד ל"ד היינו כיון שאין להם זכי' ואין להם דעת א"א לזכות מה"ת וממילא אינם בכלל שה לבית • אבל אם הי' להם זכי' הרי הי' חל גם עליהם החיוב דאף הם בכלל בית וכתבנו שם דזה חלוי דבין זכי' לקטן אי הוה מה"ת או דרבנן ולא מיבעי' למאן דמ"ל דאף היכא דעת אחרת מקנה ג"כ לא זכי' אלא מדרבנן דפשיטא דקטן ל"מ לזכות דעת אלא אף למ"ד דעת אחרת מקנה מהני מה"ת י"ל דהיינו דוקא בכל קנינים שבעולם דא"ל כוונה להקנאה כל שאחר מקנה לו וכמו שכתבו הפוסקים והובא בקצה"ח סי' רע"ג וסי' רל"ח ורמ"ג ע"ש ולכן לא גרע קטן אף דאין לו דעת לקנות מ"מ מהני משא"כ בקדשים לריך דעת בעלים וכלאיתא שם בדרים וע"כ קטן דל"ל דעת לקנות לא מנינן למזכי' עבורו ולכן למ"ד שה לבית אבות לאורי' מהני זכי' עבורו שהרי א"ל דעת בפסח אף בגדול דמבואר שם בדרים ע"ש היטב ודוק • ולפ"ז לבתר שחלקו חו"ל דין זכי' בקטן אף מן ההפקר חו הרי מני לזכות גם בפסח ממילא לבתר תקנת חו"ל אינו יולא מכלל שה לבית דגם הוא בכלל בית וזכייתו מועלת ושפיר חייבוהו חו"ל בפסח מדרבנן מקרא דשה לבית ומדויק שפיר לשון הש"ס שה לבית אבות ל"ד כלומר מדרבנן הוא ג"כ בכלל שה לבית והבן בזה • ולפ"ז לכאורה י"ל חזין מרווח על מה שנתקשו החוב' והר"ן ז"ל אי שה לבית אבות ל"ד הא נאכל שלא למנויין ואיכא איסור חורה דזה אינו ד"ל כיון דאית ל"י זכי' עכ"פ מדרבנן הרי הוא שוב מנויין ג"כ מה"ת וכלאשכחן בעלמא לשיטת הפוסקים דכל דאית ל"י זכי' מדרבנן שוב מהני גם למילי' לאורייתא לקידושין ולשאר מילי' ע"י בא"ע סי' כ"ח ובחי' שם ואין כאלן איסר כלל • אלא ד"ל דהחוב' והר"ן ז"ל שפיר קשיא להו אסוגי' דנדרים דהתם הרי חזינן דשרי לקטן לאכול שלא בחורת מינוי כלל שהרי בשי"ס קאמר דקאי אבישרא ומזכי' להון והרי החוב' ג"כ הכירו סוגי' זו ובהא שפיר קשיא להו דהא ה"ל אכילה שלא למנויין דהא המינוי הי' בחר

ג"כ שהרי מה שזוהי אינו בא לכלל הפרשה ואינו אסור משום חרומה:

בתום דיה

דברי ר"מ כו' ע"ה"ל מה שהקשו מההיא למחזירין זה לזה ביובל ולא משכחת בכורי יבואר לקמן ס"פ השולח וישב דברים אלה בזמנה אופנים על דברי הרמב"ם ז"ל ומתוכו מיישב כל קושייתם יע"ש ותמלא נחת בס"ד — אמנם מה שהקשו בסוף הדבור שמואל אלדמואל מההיא לתקין שמואל בגיטא הנה גם בספר ג"פ האריך בזה בסו"ק ק"כ ע"ש שכתב כמה דרכים וכולם דחוקי' בפ"י הסוגיא וגם הגאון בעפ"י פ' מי שאתו האריך ליישבו וגם אני אענה את חלקי בשני אופנים והאופן הא' הוא ע"פ מ"ש בחטובה אחת ליישבו מה שכתב הרב מוהרי"ט ז"ל על הה"מ ז"ל שכתב טעמו של רבינו הרמב"ם ז"ל לאין לכתוב תנאי בגט משום דחושש לאין ברירה לא"כ מה מהני כשמחנה על הכתיבה הא' לתנאי אין ברירה בחלות הגט בשעת כתיבה ואמרתו דל"ק"מ ד"ל דס"ל לרבינו דאי אין ברירה עכ"פ לא גרע מסתמא וע' דברים זכאים לה"ש מדמי לה לסתמא גבי לאיזה שאלה אלא לה"ש דתי לה וכתב סס רש"י ז"ל הטעם משום ד"ל למחילה היחה דעמו לאחרת משא"כ בתנאי שאין בידו וכה"ג י"ל דהוה כסתמא וכל דסתמא כשר א"כ שיהי' מבורר (וע' בתום) עירובין דף ל"ח ובפ"י בשמעתין דוק) ולפ"ז נמה שהוכיח הרב בעל קלוה"ח ז"ל בסיתן ל"ה בכפרו על א"ע מדברי הרמב"ם גתנית הגט א"כ שיהי' לשם גירושין ממש אלא שלא יהי' בהיפוך לשם פקדון ולפ"ז ממילא סתמא כשר ולכן א"כ ברירה אבל הכתיבה הרי לריך שיהי' מבורר דוקא לשמה ממש ולכן שפיר אי א"כ ל"מ דהוה כסתמא דפסול דו"ק. ואמנם לפ"ז יש לדקדק בש"ס דא"כ היכי מוכיח מר"י דבחולה דעת אחרים י"ב הא' י"ל דמייירי שהחנה התנאי בשעת כתיבה ולכן מהני כשימות דעל הנתינה א"כ לברירה כמ"ל. אמנם בזה י"ל למ"ש במקום א' ליישב מה שדקדקו המפורשי' ראשוני' במעכשיו א"כ ת"כ וקודם לנעשה ושאר דיני תנאים מכל המשניות ששנו הכל בלשון מעשה קודם לתנאי וע"כ משום דמייירי במעכשיו ואכתי חשה טובא לשיטת הסוכרים דגם במעכשיו לריך ת"כ איך יתכן המשניות דדוקא לומר ששנו שלא דקדקו וגם להגאונים עצמם ג"ע מה יענו למ"ד בגמ' דאומר ע"מ לאו כאומר מעכשיו דמי וא"כ לדידי' המשניות אכתי נשנו שלא דקדקו ואמרנו ד"ל דרך אחר והוא למ"ש הרב בעפ"י בחי' גיטין הטעם בדברים וזירות לא"כ דינו תנאי לענין א"כ לקיימו ע"י שליח משום דעיקר דילפינן מב"ג וב"ר ולריך שיהי' דומיא ממש היינו כסדרת התום' משום דמסתברא לא אחי דבור ומבטל מעשה וכמ"ש בפ"י אע"פ אבל נדרים וזירות דהוא דבור בעלמא אחי דבור ומבטל דבור וא"כ לנפוחא דב"ג וגי' כלל ע"ש והזקנו דבריו בחי' לא"ע סו"ל"ח בדיני תנאי ושם כתבנו דמ"ש"ה רצינו בכל דבר ע"י מעשה קודם אם נהגתי בכחובתי וכה"ג ולפ"ז י"ל דבר חדש למה שרצה מדברי תום' פ' השולח דף ל"ב ע"כ ד"ה דקודם כנגמר הגט לכ"ע דיבורא הוא ואם ביטלו אין חוזר ומגרש בו ולפ"ז י"ל כה"ג שממנה על הכתיבה לא בעי דיני תנאי ומהני אף מעשה רודם לתנאי ואפ"י לא כפ"י ולפ"ז י"ל לכל הנהג משניות הם בדיוק ומייירי בהחנה בשעת כתיבת הגט ללא בעי דיני תנאי ומעשה א"ש דמוכח הש"ס שפיר ממתני' דהרי זה גיטך ד"כ שהרי כיון דע"כ מייירי להחנה על הכתיבה מדמהני מעשה קודם לתנאי והרי בכתיבה טוב בעי לר"א מבורר לשמה וא"ש דברי הגמ' והבן — :

ומעתה

י"ל דלא קשיא שמואל אלדמואל ואדרבה מדויק לשון הש"ס טובא כמה דנחית לתקין שמואל כו' שהרי פירושא למתני' ע"כ בהך גוונא דכפ"י ומאי תקנה תיקון שמואל ה"ל לומר דבריו דרך פירוש על המעשה דדוקא לומר דעיקר תקנתו שיאמר לא מח קודם ולא יקדום פורענותי' לנפשי' דא"כ ה"ל למימר כך הא מלתא לחולא) וע"כ נראה מכאן שיעתא לבריינו דבמשנה דס"ל די"ב לא הי' לריך לכל הנהג מילי שלא יהי' מעשה קודם לתנאי ושיהי' כפול שהרי הי' מחנה על הכתיבה לכן התקין איהו שיהי' התנאי בשעת כתיבה דלשיטתו דא"כ א"א להחנות על הכתיבה וממילא הולך לכל הנהג לישני שיהי' דינו כדיון כל תנאי שמבטל המעשה שריך שיהי' כפול והן קודם ללאו ותנאי קודם למעשה ודו"ק. ובה מיושב ג"כ מנהגו בגט ש"מ כיון שמתנין בשעת כתיבה דוק היטב כי הוא ענין נחמם. עוד י"ל ולחלק בין הכתיבה לתנינה ליישוב קו' מוהרי"ט ע"ל הה"מ הנ"ל על מה שפירש דברי הרמב"ם משום דא"כ וקשיא ל"י מה חילוק באם מחנה על הנתינה והוא ע"פ מה שמבואר בחי' לת"מ סו"ל"ח וס"א וס"ו בשם הרשב"א ז"ל בחטובה ח"ג שחדש דבר מחודש בענין ברירה דעד כאן ל"א אין ברירה כ"א אי לא אמרינן הוברר למפרע לא יחול כלל אף מכאן ולהבא אבל בדבר שחייב עכ"פ מכאן ולהבא ולא איצטרכינן לברירה כ"א שיחול למפרע כה"ג דעכ"פ חייב לכ"ע אמרינן ברירה ע"ש היטב והרב בעל ר"מ כיון לזו הסברא מדעתו בסיתן ס"א אבל כבר קדמו הרשב"א הג"ל ובה מיושב היטב מה דמיתי מהרינו בועלך ולא ממתני' דע"מ שיראה אבא ובחשו' שאגת ארי' דתקן בזה למתני' מייירי להבא ואין דבריו עולה בסוגיית הש"ס כמ"ש בחידושינו לא"ע אבל לדברי הרשב"א יוחא בריווחא אף למפרע כיון דמאי לחול להבא דוקא מביאה פריך וכן מה"ז גיטך אס מחי וכ"כ הרב בעל נ"מ נ"י ע"ש. ולפ"ז י"ל דה"ל לענין הנתינה שפיר א"כ לברירה כיון דאי הוה מגרשה

אחר שכבר הופרש לשמו אז בשעת שחיטה א"ל להיות מבורר כמו גט ומעתה א"ש דהק' מה ענין פסחים אלל גיטין כלומר דהכא לא מייירי שהוא המנאה ראשונה ולא המנה מעולם כי באופן אחר כ"א למי שיעלה ראשון דבהא זלתי דמי ברירה זו לברירה דגט דבעי נמי מבורר אבל הכא איירי שכבר המנה לכ"א מינוי בפירוש אלא בשעת שחיטה מחנה שיעלה ראשון א"כ כל כה"ג גם המנא קמיתא מועלת לענין זה שעכ"פ א"ל להיות כ"כ מבורר בשעת השחיטה וסנסמוך בהא על הברירה מה שיעלה אח"כ שהרי חזרה בפ"ע לא חזר מהמנאה ראשונה רק ע"י תנאי זה ודו"ק) דעכ"פ לא גרעה הברירה ממה שהם נשחט סתם שהי' כשר ע"פ המנאה ראשונה והרי זה שיעלה ראשון יקיים תנאו הרי לא נגרעה זכותו גם מהמנאה ראשונה ללגבי' דידי' אין כאן חזרה כל"ל וא"כ שפיר מחלק בין גט לפסחים כלומר דברירה זו שאני ודו"ק מאוד כי קרתיי אבל הוא ענין נכון למעיין :

ובזה

נראה ג"כ ליישב הסוגיות מה שכתבנו מה' דבגדלים מוקי לה כמ"ד שה לבית אבות ל"ד וחירונו לסוגיא דהכא הברה דהוא דלורייחא ואכתי קשה סוגיא דמכ"ל לאכחוי דשה לבית אבות ל"ד הא י"ל דמייירי באמניניהו מעיקרא כדמוקי הכא וע"ז לא חירונו התום' כלום ואמנם למ"ט דהא דממניניהו אין מועיל בחזרת מינוי הראשון שהרי עכשיו בשעת שחיטה הוא שוחט על תנאי השני אלא דמהני עכ"פ שיחול הברירה יותר מבגט כיון שכבר הם נמנים כולם והי' כולם בעלים של הפסח ואכתי לריך לברירה אלא דלפ"ז איך יוחא ל"י סיפא דמוכה אחיו עמו כיון שהם לא נמנו כלל על הפסח כיון שחזר מהמינוי ראשון ולא שחט עם כולה אך באמת מלשון מהר"מ מלובלין (וע' בחי' הר"ן על גיטין שבראה שמפרש קלת ע"ד"ע ע"ש היטב ובמ"ב יבואר עוד אי"ה יותר באורך) נראה שמפרש דהרי קאמר שוחט ע"מ שיעלה ראשון שהוא יהי' עיקר הזוכים וכולן יזכו על ידו וא"כ י"ל שגם הם זוכים ממנו למפרע על ידו מחיים ולא חזר בו לגמרי מהם וממילא לא הוה כנמנין על אחר שחיטה אלא נראה דפירש זה במשנה לא יתכן אלא למה דמוקי באמניניהו מעיקרא א"כ י"ל שלא חזר בו לגמרי מהם רק שיזכו על ידו והוא יהי' ראש הזוכים משא"כ בלא אמניניהו כלל א"כ הרי אין זכר להם כלל וע"כ שמוכה אחיו לאחר שחיטה ממש ומש"ה שפיר מוכיח הש"ס דמייירי באמניניהו מעיקרא וא"כ אף שאמר א"כ ע"מ שיעלה כוונתו שהוא יהי' ראש הזוכים ומ"מ זוכים למפרע ומהני ג"כ בחזרת ברירה ל"ד לגיטין זה הוא כלל כוונת הסוגיא דפה. אמנם הא גופא שפירש מהרמ"ל כוונתו שהוא יהי' ראש הזוכים ושהם יזכו על ידו חלוי באם קטן וזכה לאחרים דאי נימא דאין קטן וזכה לאחרי' אכתי לא מועיל בזה לענין האחרים אף אי מייירי באמניניהו מעיקרא כיון שבשעת שחיטה לא שחט כ"א על א' מהם ואף אי נימא דכוונתו ד"ן שהוא יהי' ראש הזוכים וכולם יזכו על ידו לאין לו שליחות ואמנם ר"י ס"ל בגיטין דף ק"כ ד"ד דקטן וזכה לאחרים ג"כ ע"ש ושמעתין אחי' כוונתו ולכן שפיר מחוקמא באמניניהו ומועיל לזכות לאחרים אבל סס לפסק הלכה דאין זוכה לאחרים א"כ סתמא דש"ס סס לא מוקי באמניניהו למה בכך מ"מ הא בשעת שחיטה אינו שוחט לשם כולם וגם אם כוונתו לזכות על ידו ל"מ ולכן מוכיח שפיר דשה לבית אבות ל"ד ודו"ק אס כי קלת דרך פלפול מ"מ הברכות נכונות ואיננו רחוק ממרכז ובקונטרס דיני ברירה יבואר עוד בסוגי' זו ומ"ש הרב על דברי מהרי"ט בחטובה בענין מוכה למי שאין מבורר פלפול ארוך השיך לכאן ומבואר ג"כ בחידושינו מ"ה ס"א :

ע"ב בגמרא

שני לוגין שאני עתיד להפריש לכאורה נראה הא דקאמר שאני עתיד להפריש דאל"ה הוה אסור מאו' מדומע דככה"ג ודאי לא המכנין אברירי' שהרי הוא תערוכו' איסור ממש והי' מזה הקירה על מה דמשמע בחוס' יומא דכל כה"ג שלא הוכר האסור מעולם בפ"ע והוא בחוץ המעורבות סמכינו אברירה אף שהוא תערוכות גמור ועיין מזה פלפול בס' עמק המלך להרב מה' אלמן וואלף ז"ל אלא דיש לדחות משום דלכמה תנאי אין ברירה כ"א כשמבדר דבריו בהדיא כמ"ש החוס' ולדידהו כה"ג לא מהני משום ברירה אבל למאן דלא מחלק באמה מהני גם כה"ג אלא דבאמת י"ל בלא"ה ל"מ כה"ג משום שאין שירי' ניכרין וכמבואר במשנה פ"ג דחרומות אך באמת בסוגיא דעירובין משמע דלטעמי' דשירי' ניכרין ל"מ גם בשני לוגין שאני עתיד להפריש ואולי י"ל דזו היא הברת למשני החס' אבל איך אמוראי פליגי עלי' בהא ומחלקו בין הרומח הכרי בחוכו ובין שאני עתיד להפריש ולכן אגן קי"ל בחרומח הכרי דל"מ ואולי הכא לא אמרינן אלא משום דאין ברירה ושמא מדומע ששה אבל עיקר החרומה חייבא וכמו שבאר וע' בקל"ה ס"ה ס"א וע"ד ד"ע כ"ז ושוב מלאחי פלפול גדול בזה בס' בית אפרים לדידי הגאון מוהר"ז ג"ל בינו לבין הגאון קלוה"ח זל"ה וע"ש ואין הזמן מהכיס כעת לעיין א' אך דאיפכא קשיא לכו למה דמבואר בפרס"י בכמה דוכחי דהא דאסור רבנן היינו משום דא"כ ושמא מדומע ששה ומשמע דעכ"פ חרומה הוה ואמאי כיון דחזינן דהחרומה לא חייבא כ"א עם ההפרשה כפי תנאו חלע שהרי מאן דחייש לשיבוע הוה אמר הטעם שמא שוהה טבלי' נמפרע ולא אמר שמא שחה מדומע למפרע אלמא דכל שלא בא לידי הפרשה כלל לא הוה חרומה למפרע א"כ הרי אין כאן חשה מדומע

מגרשה אז בשעת קיום האלף הי' חל א"כ א"ל לביריה אף לחול למפרע - אמנם כ"ז בשאר הנאמרים אבל בחנאי לאם מתי אף אם מחנה על הנתינה לר"ך לביריה דהא ל"מ לחול גם בשעת החנאי מחמת דאיננאי מלחא ודו"ק ולפ"ז י"ל ג"כ קו' רש"י וחוס' מה ללא מיתתי משאר הנאמרים דו"ל דמחנה על הנתינה וא"ל לביריה כיון דמתי לחול גם בשעת החנאי מכאן ולהבא עכ"פ וג"כ י"ל בזה קו' החוס' מהאומר ה"ז תרומה אם ירדו בשמים היום כו' וי"ל ג"כ לאם מחנה על התרומה שיחול לאחר שלשים יום נמי מהני וע' בנדלים דמסוקי דמהני מטעם אמירתו לגבוי כו' ולכן ספיר א"ל לביריה וזה ישוב נכון על קלת קושיית התוספות בשמעתין למענין היטב ואי"ה בדיני ברירה יבואר באורך - :

בתוס' ד"ה ר"י ור"ש אומרין כו' בדבר העומד להחזיר כו' ע' במוהר"ל בח"ט ובמהרש"א ז"ל מ"ט לחלק

לר"י ללא חייל כ"א שעה א"י קודם מוחו לא ה"ל דבר העומד להחזיר בזדאי כיון שאפשר שלא ימות מחולה זה ולא נחבריה השעה ורבים חמיה עניו דא"כ לר"י א"ך מגורשת ואינה מגורשת ולכי מיתת הוה גיעת הא מספקא ל"י שמא כוונתו שעה א"י קודם מוחו וא"כ הרי גם כשימות ל"י חייל מאוס דא"כ כיון דאין סופו להחזיר והוא קושיא גדולה - א"י רחמיה מכאן להכריח שיטת הרמב"ם בזה שילא לידן בשני דברים חדשים האחד מ"ט ב"ך לחאקיין שאול בגיטא דאף בלא מעכשיו מהני חנאי כיון שהוא כפול ולא הוה גט לאחר מיתה וע' בלח"מ מהל' אשות מ"ט להכריח דבריו מההיא סוגי' דלעיל דאמר ה"ז גיטך אם מתי אלמא אם מתי לאחר מיתה משמע ע"ש באורך ובס' מכתב מאלי' שהוסיק ביאור לדברי הרמב"ם ז"ל ע"פ שיטתו דבחנאי לאם אם נשאח לאחר לא חל מן הבעל ול"א כשם שאסורה לבעל גום בחנאי לאם מחיל הגירושין מיד ואין גומרין כ"א בשעת קיומו וע"ש היטב כי דבריו עדין מהוסרין תכלין ואמנם יתכן בלירוף סברת הרב הלח"מ במקומו ויבואר אי"ה במקומו היטב עכ"פ יולא לנו דבחנאי לאם י"ט מקום שיחול בעח מיתה הגט ולא הוה בכלל אגלתי מלחא ולפ"ז י"ט לדייק קלת מה פריך לר"י וכי מיתת הוה גיטא אגל"מ אמ"י י"ל דר"י ס"ל דהו"ל כחנאי לאם ומחיל הגט גם מתיים ולא הוה בכלל אגל"מ וכמו דס"ל לרבינו בכפ"י לחנאי' א"ך י"ל דמזה הול"א רבינו שיטתו דלעיל דבחנאי לאם אם זינתה לא לאסרה לבעל ול"א קושיית הש"ס ספיר לר"י דלדידי' מוכח דלית ל"י ליהוי ממש דיני כחנאי לאם דא"כ לא ה"ל למימר הרי היא כ"א לכל דבריו שהרי י"ט הפרש בין א"א בגמרה לענין איסור לבעל וע"כ ללא הוה כחנאי לאם וא"כ הוה גט לאחר"מ וקושיית הש"ס מע"כ דזק כי הוה כפחור ופרח כבעד שיטת רבינו ז"ל ולפ"ז י"ל לר"י ה"ל דינו כחנאי לאם כיון דלא קאמר הרי היא כ"א לכל דבר' ומלמא לא הוה גט לאחר"מ וממילא א"ש דזקא לר"י מוכח דו"ב שהרי לדידי' לריכין לחירץ הש"ס דאינו חל כ"א שעה א"י קודם מוחו ואותו השעה אינה ברורה משא"כ לר"י דו"ל דחייל בשעת מיתה ממש וכסברת האפורשים ואותו שעה ברורה ודו"ק היטב כי קלתי ואי"ה בחי' לקמן פ' מי שחזו יבואר יותר בס"ד ועיין בס' מולל מאש שנסחפק במי שדא על אשת איש ולא נודע שמח בעלה גאח"כ נודע שהיתה פנוי' אי אסורה לבעל ע"ש בקונטרס ח"א סימן ג' ע"ז וע' תשו' ת"כ סו' ב' י"ג ומוהרי"ט - :

דף בו ע"א תוס' ד"ה ר"א מכשיר כולן פרש"י ובלבד

שינת מקומו האלה כו' וקשה לר"י כו' עשה"ד כבר אמרתי ליישב קו' תוס' ומלחתי אח"כ באו"ק רס"י מ"ח ס"כ ג"כ דכדרי דהש"ס מוכיח דאזי תורף מדינא פסול ה"ל לר"א למגורי אטו חורף גם בשטרות כמו בגיטין וע"כ דלמיתוי כשיקרא ל"ח ועיקר הטעם בחורף משום גזירה דגיטין וה"ל גזירה לגזירה ותיתי כי כי כוונתו לדעתו ומיושב ג"כ קושיית תוספות השני' בזה - :

אמנם מה דקשיא לכאורה לפרש"י כיון דעכ"פ לר"א פסול

בשטרות ככתוב החורף קודם ההלוואה לו יהא מלך גזירה דגיטין או טעם אחר הדרא קו' הש"ס לדוכתה גבי שטר שלוח בו ופרשו ניהו דלמיתוי כשיקרא ל"ח עכ"פ הא כתוב החורף ג"כ קודם ההלוואה וה"ל ככתוב טופסי שטרות ולא הניח החורף לפסול ומה לי פסול זה או פסול דמיתוי כשיקרא ודחוק לחלק - אבל י"ל בזה יישוב נכון ומרווח לפי מ"ש הגאון האו"ח בסו' מ"ח על קו' הריב"ש ז"ל גבי הא דפריך ות"ל דהוה מוקדם דהא נמחל שעבודו עדיף ל"י לפסול אף מבני"ח ות"י הוה ז"ל שהרי באמת הירושלמי קאמר טעמא אחרניא לפי שאין עידי השטר על ההלוואה כיון שאינם יודעים מזה וכחב הוא לל"ל דהא ללא נקיע הש"ס טעם זה הוא משום דאלולי דנמחל שעבודו פסול ה"ל עדים דחתימאם על כל הלואות שיעשו על שטר זה וכמו שא"ל לידע בהלואות ראשונה אי עבדוהו ה"ה שהם עדים גם על הלואה שני' ע"ש ולפ"ז ספיר פריך כיון דפסול משום מוקדם א"כ אין כוונתם להעיד על דבר הפסול חו לא ה"ל עדות כלל ופסול אף מבני"ח ע"ש ויש לפרש גם קו' הש"ס מה דפריך מחשש מיתוי כשיקרא ג"כ ע"ד' שהרי ודאי דנמחל שעבודו ה"ל פיסול טפי ממיחזא כשיקרא אללא כיון שיש ל"ד פיסול בהש"ס א"כ לא כוונו להעיד על ההלוואה שני' ופסול לגמרי ודו"ק ומעתה א"ש דכ"ז אי פסול משום מיתוי כשיקרא א"כ ע"כ אין עזאזים

על השני' משא"כ איגס למיתוי כשיקרא ל"ח - וא"כ י"ל עדותם על הלואה שני' כמו על הראשונה וכיון אין כאן לחא דכופר הכותב טופסי גיטין שהרי כ"ז אינו שייך כ"א בלא ליה הלואה אותם לכתוב ולחתום משא"כ הכא הרי ליוני מחתינה קאי על כל הלואות שיעשו אחר כך וכשר לגמרי כנ"ל נכון ודו"ק - וזה כמה שנים נכחפק לי בנט כה"ג שכבר גירשה בו אי מלי לגרשה פעם שני' ועתה מלחתי דק"א על הירושלמי פ' הוורק במשנה ג'ט י"ט שחקר בזה ע"ש שהביא דברי הרשב"א ז"ל שכתב דל"מ והוא העלה דמהני ובאמת ש"ע בלא"ה הא הוה ככתוב חורף קודם הגירושין ולמ"ס י"ט ליישב קנת וע' בפני משה שם שהבין הירושלמי בע"א ואין רמז לדין זה ובמ"ב אי"ה יבואר מה שיש לקדק מזה בכוננין ודו"ק מאוד וע' בחשו' רדב"ז ז"ל ה"י הכ"א ש"כ ג"כ דבגט א"א לגרש ב"פ ע"ש אלמא משמע קנת דהיינו בקרעתו ואמנם מן הסברא אין חלוק כיון דשייך נמחל שעבוד ודומיא דשטר שלוח ופרשו דאין חלוק ע"ש היטב :

מה שמקשיין העולם על מ"ס בא"ז ריש כחובות בשם הרא"ש מלוגיל

לחלק בין נשואה לארוסה דגונת לארוסה שכיח טפי דא"כ מה פריך הכי לר"ל בארוסה מ"ט ניימא דבהא מודו ר"ל לטעמא דר"י משום חיפוי וכבר חיראתי בדרך פלפול באופני' אונים אבל כעת נלע"ד בפשיטות דהנה לכאורה י"ל גם לר"י בארוסה דהא לעיל פריך בש"ס כחב"י ואנחי' בכיסתי' מאי ופי' דקשיא ל"י מה הועילו חכמים בחקנתן ומשני הגמ' לא מקדים אינש פורענות' לנפשי' והרמב"ן ז"ל בחידושי' פי' הטעם ללא מקדים פורעניות לנפשי' משום פירות שיפסיד ע"ש ש"כ דבאין בו זמן ספיר חיישינן שיקדים לכתוב הגט ולפ"ז בארוסה למה יופסל בלא זמן הא גם בזמן לא הועילו דיכחזו וינח בכיסתי' ללא שייך לא מקדים כו' כיון דבלא"ה אין לו פירות וא"כ ללא הועילו יוכשר גם באין בו זמן אך זה א"ש דלע"ד תלוי במחלוקת הפוסקים ראשונים בגוי' לזמן אי כשר דלעת ר"ח להכשיר מה"ט כיון דחזינן דהוא רמאי א"כ לא הועילו בחקנתם ואמנם הפוסקי' חולקי' ופוסלין ו"ל דטעמי' דעיקר קושיית הש"ס מה הועילו היינו שלא יתקנו כלל חקנתם אבל לבתר דמשני דשפיר תיקנו משום לרמאי ל"ח א"כ שוב לא פלוג ופסלו כל גט שאין בו זמן דלע"ד ללא הועילו אללו אבל א"ג"ב לוותר הדין שכבר גזרו שגט שאין בו זמן יפסול יהי' לחובלת או לא זה נראה צדור דבעתם ומש"ה לר"י א"ש כיון דהתשח חיפוי הרי שייך בארוסה כמו בנשואה הגם דבארוס' לא הועילו כיון דעיקר החקנה חלה בנשואה ומשום אוחו חשש עלמנו דבזה ספיר הועילו משום דלא מקדים א"כ שוב גם בארוסה פסול אין בו זמן כיון דשייך ב' חיפוי ודומיא דגוי' לזמן כנ"ל וז"ב אללי והשחא א"ש דהתינת לר"י לכבר גזרו על חיפוי בנשואה אבל לר"ל דבנשואה אין הטעם משום חיפוי רק משום פירות וזה לא שייך בארוסה ולחוש חשש חיפוי בארוסה לחוד ובדאי לא תקנו כיון דלא הועילו כלום דהא בידו לינח בכיסתי' וז"ב מאוד וכו' - :

דף בו ע"א בפרש"י ד"ה לא יחזיר לא לבעל כו'

ולאשה לא יחזיר שמא חשש בו ע' במוהר"מ ש' ספקת דלמה לא פירש לעיל רש"י טעמא וגם באיך דמחני' לא יחזור לדון או לנחן ונראה דהטעם באיך משום שאף שיביא אח"כ המקבל עדים מ"מ לא יהי' לו שטר ראוי' שעדים אחרים שאינם עדי השטר א"י לעשות שטר אחר כיון שאינם שלוחים לזה' ואף דבכאבד כותבין ע"פ ב"ד ובשטר מחנה כותבין אפי' עשר שטרות אולי היינו דוקא אותם עדים ובעדי אבדה דייקא (ועוד דלמי נשטר שיש בו אחריות כיון דגובה מלקוחות שלקחו מעשי ידיו ונכסיו מהאדון אמנם זה אין נראה) ועמ"ש בחי' לח"מ סו' פ"א על קושיית הש"ך ז"ל שם מה שהקשה על הבע"ח מש"ס דב"מ דף כ' דלוקמי בשובר שא"ל כחבו וכחבו לישב בזה דא"כ ה"ל להחזיר לבעל וע"כ כה"ג שר"ך כתובו ולכן אין מחזירי' לאשה שמא יביא עדים שאמת הוא ונא יהי' בידו שטר ראוי' כיון שחזרי' אי' לכתוב ודו"ק ואכ"מ להאריך - :

בא"ד ולאשה לא שמא חשש בו עיין במוהר"מ ש' נחקה גם בזה

דלמה לא פירש שגובה הכתיבה מלקוחות וקושייתו נכונה ואף דגם הבעל עלמנו חו לא מהימין לומר פרעתי מטעם דה"ל כאלו אמר לא ליתוי וה"ל כהודה שלא פרעו וכמ"ש הב"ש בסו' קנ"ג ע"ד הב"ש שם מ"מ הא לגבי לקוחות נ"א כל האומר לא ליתוי כו' וכמ"ש הר"ן ורשב"א ר"פ שבועת הדיינין ע"ש :

אמנם לפע"ד דברי רש"י ז"ל ברורי' מאוד דבאמת לפי מה דמסיק

בש"ס שם ב"מ דאי אחיא למטרף לקוחות אמרי' אייתי ראוי' אימתא מטא גיטא לידך ומחלקי' האם בין גט לשאר שט"ח דבשאר שטרי חוב אמרינן מלאהדרוהו קמו במלחא משא"כ בגט דעיקר' להנשא ספיר ניעא ללא אהדרוהו לגבות - וא"כ ע"כ ל"מ שישהכח הכפילה א"כ ממילא כל דאיכא חשש פרעון חו לא חוכל לגבות מלקוחות לעולם מחשש זה שהלקוחות יאמרו שבאמת נפרעה ולא אהדרו כ"א לראי' שחשש בו וכיון שכל מהמנינן להו בכל הטענות כמו אם עדיין לא החזירו ולא מהני באמת לענין גביית כתובה כ"א לפירות זמנן דמטא לידה שאין ללקוחות עוד טענה מה אבל לענין כתובה ה"ל כפירות שקודם למטא לידה כללו של דבר כי הגט אין מועיל לה כלל לראי' מתמת ריעותא דנפילה וז"ב מאוד למעיין :

פריך כ"א אברייחא כיון שאודה שממנו נפל וע"ז נתקשו להא גס במתני' א"א לאלתר לידעי' לממנו נפל לא"כ ל"ל ברישא שמה נמלך שהרי בולאי ממנו נפל ע' כפ"י ז"ל ובלומוד הישיבה אמרנו בזה פנים שונים בכונת החוס' ולא ימלטו מלוחק אבל לפמ"ס הרי"ף ז"ל נחא ד"ל דכל כה"ג לא אחמרו תו"ל כ"א בתרתי לריעותא כיון לזיכא חש עיגון וה"ל כמיתה ובהא ידע גס המקנן ל"ח כ"א בתרתי לריעותא אבל ככה"ג למודה הבעל ויוכל לכתוב אחר שפיר ס"ל להחמיר טפי והולך לשנויא לאמוראי ודו"ק היטב ועיין בר"ן ז"ל בסמעת' ע"ס מ"ש בלעת הרי"ף וברא"ם ויבואר לך היטב דברינו בס"ד ובמהדורא בתרא נכתוב בזה ליישב בזה דברי הרי"ף ז"ל. מה שנתקשו על לשונו במס' גיטין ביאור נכון מאוד :

בתוס' ד"ה

בזמן שהבעל מודה כו' וי"ל דבעל שאמר גרשתי כו' ויתור היינו בעדים כו' הרב בעל תיח ז"ל פקפק בזה ע"ד החוס' ודעתו לפרש דיתור היינו סגורסת למפרע ואף דבעל שאמר גרשתי א"כ למחר ע"ש מה שחולק וכן הבעפ"י הכינס לשיטתו מטעם אחר . ולע"ד נראה עוד לחלק בזה בחוספות ביאור והוא למה שחקר הרב בעל ש"ס ז"ל בסמעתא דהא ללא מהמנין לבעל באומר גרשתי מחורת ע"ל נאמן באיסורין דקיי"ל באיסורין חף באיתחוק כל דהי' בידי נאמן וע"ס שבעלה דלבר שבערוה דינו כדבר שבמזמן ולא מהני טעמא דבידו כ"א בתורת מינו ממס' אמנם ידוע דלעת כמה ראשוני' דלבר שבערוה בעי' ג"כ איתחוק והרב בעפ"י ז"ל כ' בקידושין בסוגיא דקידושין א"ח בתי דעד כאן ל"מ ע"א כנגד חוקה אלא בלא איתרעי החוקה כלל לולי העד אבל אם בלא העדות העד כבר בלי ספק תו מהני דב"מ דכ"ל קיי"ל כו' ויחוק למסוס השיטור כתב דים להביא רא"י מפ"ק דב"מ דלא קיי"ל כו' ויחוק למסוס בת אהורו - דאל"כ ה"ל לאקסויי אמנא גט שמה זינה ויחפה בגט וכתב לדחות ד"ל דכ"מ למיפרך הכא דלאף ח"י לא יחזיר מ"מ לא קטלין לה לעכ"פ ספיקא הוה אס' נפל ממנה ולכן אין חשש שיחזירו ע"ס והנה נלמד מדבריו דכל שהגט נמנא תו ה"ל ספק מגורשת מיום שנכתב בו וסוב ז"ל נאמן הבעל לכ"ע בתורת ע"א לומר שגורשת מקודם ללא ספק חוקה א"א כיון דאיתרע בלא גט הגמלא ודו"ק כי הוה ע"א ככונה . אמנם כן לפ"י לכאורה הדרא קו' חוס' לדוכתא דלמא משו"ה מחזירי' מחמת אעירת הבעל ולא שיד חירוש דלמפרע חינו נאמן שהרי למ"ס שפיר יש להאמינו גס למלרע - :

ונראה

לעיקר הברת הבעה"ע היינו בדיעבד שזה הוא גיטה ולא ידעין אם בא לידה לאיכא נמי למימר מהחמא ביום שנכתב גמאר ואיתרעי חוקה טובא משא"כ אם מספקין אם נכתב לה גט כגל שמה אחר הוא שפיר ה"ל חוקה א"א ולא איתרע כלל וקטלין לה נמי וע' בתוס' בסוגיא דככתב ביום ומ"ס שם ולכן מוכיח דעכ"פ ל"ח גוה ויש עוד להוסיף דברים בענין זה והארכתי בלימוד החלמילי' וקראתי נפי ש"ס לפקפק על גוף הברת בעפ"י ה"ל ויבואר במקומו א"י דיני ע"א באיסורין מה ששיד לזה הסוגיא מענין סימנין וחשש שאלה מנבואר הכל בתחבובינו ובמהדורא בתרא חזרנו מכל מ"ס כאן ע"ס וע"כ דברינו אלה ליתנהו אחר העיון - :

בתוס' ד"ה

והנייה זקן או הולד כו' חמא לב"ה המפקיד אמרי' ללמא שכ"א סבא כו' למ"ס החוס' בשם רבינו מחס היינו בקידושין ומ"ה ע"כ דכל כה"ג ה"ל כשמה יעות ולכן אסרינן לקדש קטנה שמה קדשה אבי' במדה"י ועכ"ל דלף לעיקר האיבו' חל משעה שקדשה אבי' אכ"ס כ' אסרינן לעשות מעשה שיכול לחול אח"כ איבור א"א על ידיו דשמה יקדש אח"כ והלא כר"ת ז"ל שחלק שם עליו א"כ ה"מ ע"כ כאן קושיית החוס' ברווחא דהמס' אכן הכי קאמרינן כיון דלשמה ימות חייסין א"כ לא נוכל להור' ד קרוב לכר"י שמה חמות אח"כ אלת שהחוס' כאן נמסכו לשיטת ר"ת שם ולכן שפיר קשי' להו וע' בתשו' ג"כ שהאריך בזה והמ"ב מהדורא תנינא ולדבריו יש לפלפל הרבה ולרלות בזה - :

אמנם

מדברי הלמ"ב והראב"ל פ"ג מ"ס הלכה במ"ס דאין מפיקין פירות אפי' אכל חדר שמה ימות ובני ע"ה כו' יש ללמוד דכל כה"ג הוה כשמה ימות וחיי' שפיר וניתא קושיית החוס' ג"כ ע"ד הג"ל ונ"ע ככ"ז :

בגמרא

שהרי אסרה עליו שעה אחת מתקוף לה כו' ללמא אפי' מייחא ברישא הוצר לכאורה קשה להולמו במה איפלגו המקנן והתרו הראשוני' ז"ל כתבו שהיא שנויה דחיקא ולכאורה ה"י אפשר להסביר הדברים עפ"י דנ"י דעת הרמב"ם דכל ספק דאין לקולא כ"א באהמה איבור' דהיינו חתיכות מהני חתיכות אז הוה ל"י ספק דאורייתא וראיהו מדחייב עליה אשם תלוי ומבואר שם הטעם דה"ל איקבע איבורא כיון שיש כאן ודאי איבור' ולפ"י ננוי"ל דהכא עיקר הברת המקנן דלף דחוקת ח"י אינה חוקה אבל לא מחמירין כ"כ כ"א מהספיקא ללא ה"ל אלא ספק ומלאורייתא לקולא ומדרבנן לא אחמרו לחוש למיתה ולאוסרה מהספק לעולם משא"כ בים שעה אחת ודאי אסורה ה"ל כמו חתיכה משני חתיכות לאחת ודאי אסורה והרי גס בזמן מנינו נמי למיין דשני חתיכות למ"ס מחמירין בספק בין השאסו' וע' בכריתות ובסי' ק"י בדברי הפ"מ ופר"ח וע"ז שפיר קא מוסיב דהא

בתוס' ד"ה הא אמר תנו כו' וא"ת כו' נתוור לה' רא"י בעלמא ע' במהרמ"ט ז"ל ביאור דבריהם באריכות ובאמת שאני בעניני לא זכיתי להבין דברי החוס' במה שהחליטו סברא זו דכל שיש חשש שמה מאחר נפל שמחזירין אותה לרא"י שחששא בשטר פסול חזק להא בכ"ע חייסין לשקר ופסול אף שהענין אמת והרי בזמנינו מחוכו שפסלו חז"ל שלא יסמכו על הקרובים אף שהענין אמת כמ"ס תוס' פ"ק דף 7' ע"א מ"כ"ש בשטר פסול לגמרי ובפ"ד אחין דחייסין לסהדי למסהדי מחזק כחכם ורחמנא אמר מפייה ונא מפ"כ אף שהענין אמת וכמ"ס שם במקומו והכא נחזיר לכתחילה שחששא בשטר פסול ועוד דהא גוף ער הרי הוא של אחר ואיך נחזיר שמה יבא האחר ויחן בו סימן או יתן ט"ע והרי השטר רריך לו לרא"י ואיך נחזיר של אחר' למי שאין לו לו יבא כנ' אבידה שבעולם שהוא מונח עד מי שיביא עדים שהוא שלו והשטר בעלמנו מלך רא"י שבו הרי הוא שופט וכמ"ס הפוסקים בס"י כ"ד ומכאן רא"י למ"ס ה"פ"ד שם דל"מ קן לענין היסת ומ"מ הדבר קשה להולמו ועדיין נ"ע בעיני - :

בתוס' ד"ה

כאן שהשירות מלויות כו' וי"ל לידעין שמה יב"ש נפל המפורשים כתבו דה"ה דהמ"ל לחי' ללא חשדינן לבעל שיסגר כמ"ס החוס' לקמן וכדבר דהכ"י נחא לר"י דמשני גס אבריי' דאין שירות מלויות והה"ה א"א לתרן כמ"ס החוספות כאן לידעין שמי"ס זה נפל ע"ס וע"כ ללא חשדינן ל"י שיסגר עכ"ד ואכתיב"ב טובא כיון דע"כ לריכין הך סברא אליבא דר' זירא ל"ל לחוס' לשנויי' כאן שנויא אחרינא לידעין שמה יב"ש נפל ולכן נראה דבמסנה ניכא לתרתי בחירוף לקמן מזהם ללא חשדינן ל"י לבעל שיסגר דלכתי חקקה רישא דקאמר הטעם שמה כחובי' היו נמלך עניהם כו' הא כיון דעכ"פ אין הבעל מעבד לפינו שמה שלה ממילא אין נההיר מחס שמה מאחר נפל ונ"ל כנגד דהא עיקר כ"א מחמתו דבעל מזהם שידו נגרסה והכא הרי הוא אין רו"ה נגרסה ולכן הנזכר החוס' לחירוף דכאן לידעי' שמה נפל אבל בברייתא שפיר ז"ל נבוא וזו דמהמנין לבעל דהא לא נקיע בר"ש הטעם למלך כו' וא"ס דברי החוס' ופ"י לקמן שכתבו החוס' כדבר' לפרש חיר' לא דר' ירמי' דמשולם לא חזמו ע"פ הברת דקאמרינן לבעל ונפירו מהר"ם ז"ל שם נחד ח' ללא מלין לפרושי נתיבולא דר' ירמי' בגווא שכתבו החו' כאן לידעי' שמה נפל ופ"י לא יחכו שנויא דר' ירמי' על המסנה לא"כ ל"ל טעמא דמלך חירוף ל"י דחייסין שמה של אחר הוא ואף דהעדים אומרים ל"ח מ"מ ז"ל שלאחר החמושי מיהו לחירוף השני שם במהר"ם א"א נחא או י"ל דר' ירמי' ה"ל כר"י דמהני' י"ל לאלתר ולא מתרן דק אבריי' . אמנם כן באמת בלימוד הישיבה אמרתי בזה ראי' לדברי רבינו הרי"ף וסויעהו שכתב ברמ"ס בסמעת' דמתקין בין גט למיתה דמיתה י"ח אף בשירות מלויות ובגט דחייסין לפי שאין כאן עגון שהרי יוכל הבעל לכתוב אחר לפינו ע"ס והוא לכאורה הברת רחוקה להמליא בזה בלי ראי' ואמרנו כי מוכח זה משינויא דר' ירמי' ומפאת קושייתנו ה"ל למ"ס מהר"ם ז"ל דע"כ מייירי שלא ידעין ומאלו נפל ללא חשדינן לבעל שיסגר א"א ה"אך מיהו קמ' רישא דמחזירי' שמפורש הטעם משום דמלך משמע דחשק לאחר נפל ל"ח ועכ"כ דכאמת ר' ירמי' אין רו"ה לתרן בחירוף קמ' ז"ל דבשירות מלויות לחוד אף שמה החוקו חייסין דניבו דל"ח כדברות מלויות וכאן שאין שירות מלויות כ"ס ז"ל דמסתמא מייירי בכל גווא ורב המהומות הם שירות מלויות אבל אכתי הרי אוקומתא רוחא לאוקמי כשאל החוקו שהרי דבר זה לא שכיח שיתחוקו שני יב"ש ושלא יכתבו בו דורות . דאל"כ אין מגרשין כשזניהם זה שלא בפני זה והייטב"ל ז"ל דהך עגמו לפרש משנתינו איך משכחת לה בהחוקו ע"ס דקידושין וא"כ הרי אוקומתא רוחא ונ"ל לר' ירמי' לקוח בגווא אחרינא וע"כ דמ"ל דחייסין אף בלא החוקו וניתא ל"י לאוקמי אף כשירות מלויות ומ"ב בפ"י ס"ג ג"כ ע"ד . אמנם לפי דעה ה"ל דה"ע קיישי' טפי בגט הוא משום הניכא עיגון ולכאורה ל"ב דחיתכ כשהבעל לפינו שיכול לכתוב גט אחר אבל אכתי איכא חשש עיגון כשאין הבעל לפינו וכה"ג ומה נחוש בגט ג"כ ונ"ל דהכי כונת הרי"ף דהרי בגט אמ"ל אס' אין הבעל לפינו וללנות שיתנו לה הרי אין מחזירי' לה מחשש נמלך וכמבואר במסנה וברייתא ואין נפקותא כלל לחוש שמה מאחר נפל ועיקר הנפקותא הוא כן כשהבעל מודה ומלנה ליתן לה וא"כ הרי טוב איכא תקנתא וליכא עיגון וכשפיר חייסין ולפ"י א"ס מה שהשניו לר' ירמי' חקקה יחזי' עכ"פ ברישא ל"ל לטעמא דמלך הא איכא חשש מאחר נפל והעלאת עדים ל"מ דז"א דרישא אי לא הוה חששא דמלך הרי ה"י נ"מ בחשש שמה מאחר נפל גס באין הבעל לפינו שהרי אי לא חייסין לאחר ה"י מחזירי' לה ונ"כ באמת לא הוי חייסין כשירות מלויות לחוד כיון דאיכא עיגון דמיא למיתה דל"ח כשירות מלויות לחוד וממילא לאיכא לאוקמי בלא החוקו וע"כ עיקר קושיית הס"ס מהא דאמר תנו וכן כשהבעל מודה דמחזירין הא כה"ג ראו' לחוש שמה מאחר נפל כיון דמזרנה בירושין וע"ז שפיר י"שני כשהע"ד אומרי' לא חזמו רין על אחר ומלרטינן הולאת הבעל שכלו הוא וכמ"ס החוס' ודו"ק כי הוא כפפור יצרת - :

וגניין עמנו יש ליישב ג"כ קושיית המפורשים על דברי החוס' ז"ל מ"ס ב"ה אמר תנו כו' דמהני' י"ל למיני' לאלתר ולא

דהא חתח אס היצדאלי עשה אחת אסורה אצל הרי אפשר שלא תקבע איבור כלל והיא חמות בחייו ודוק :

ועיין ברש"י לקמן דף ע"ד ע"א ב"ה ר' יוחי אמר בעילתה ספק לפירש לאי מייית לבסוף חו לא מחייב רק אסם תלוי גם אי צא עליו קודם אוחו עשה וי"ל גם כן כהבדל זו כיון דיש עשה המותרת תו ה"ל כחתיכה אחת היתר לפנינו ומחויב גם על האסור רק אסם תלוי אבל אם כי דברי רש"י ז"ל קשים להולמים אבל יש ללמוד דע"פ להחמיר ולאי שייך לזרף עשה האסורה שיהי' נידון כדון שני חתיכות ודוק ובלמוד הישיבה הארכתה ע"ד פלפול ליישב קו' חוס' הראשונה דה"ל לחקשני תרומה אחרונה ולא רציתי להאריך בזה :

ע"ב תוס' ד"ה והא בעי סמיכה כו' אע"ג דסמיכה לא מעבדא כו' וא"ח והא דחנן ושיניהם עביאיים חטאת תלו כו' אלמא מיייתי קרבן בלא סמיכה כו' וי"ל דולאי שקנו חכמים להביא קרבן בלא סמיכה כו' אבל להביא קרבן ודאי כו' לא התירו חכמים להביא בלא סמיכה כו' דבריהם לכאורה מוקשי' דלכחי מה חילוק בין שם זה לזה הא קרבן זה שמביאים על הספק הוא ג"כ חייב בזולאי סמיכה דהא א' מהם חייב בזולאי והרב בעפ"י ז"ל כתב להסביר הדברים ואינם מוכרחים למה ענין הסמיכה לחתיכה ההקדש חייב הסמיכה עיקרו לחול רק בשעת הקרבה ועדיין ל"ע סם דהא לא הוה בעילתא דמ"ע דהבאת קרבן לא מיקרי עד גמר השחיטה וזריקה ומ"ע דסמיכה מבטל קודם שחיטה וע' בזבחים דף ו' דמ"ע דסמיכה קרי ל' עשה לאחר שחיטה ע"פ ודוק ואי"ה במעורר אחרת יבואר לנכון ונלע"ד אופן מרווח דבאמת כל שחייב קרבן על הספק הוא ג"כ מלוה וחייב ודברט בפסח שהוא כרת אלא לרעה לאין זה יתיר מחייב עשה ולא מזי דחי למלוה אחרת דהיינו סמיכה דהא קיי"ל דלא אחי עשה ודחי עשה ואף לעשה שיש בו כרת דחי לעשה אחרת מ"מ אף בפסח הרי החייב משום ס' וכו' א"ן בו כרת וה"ל רק מ"ע גרילא ולא דחי לעשה אף למ"ש במקום אחר הטעם דלא אחי עשה ודחי עשה משום מאי אולמיה דהאי עשה מההיא עשה שהטעם עפ"מ"ש הרמב"ה הטעם לעשה דוחה ל"ח אף ל"ח חמירא טפי הוא משום דרחמנא כיוונו שיעשה עכ"פ מלוה בקום ועשה כלומר שאם יהי' כהיפוך של"ח ידחה העשה א"כ לא קיים שום מלוה רק שלא עשה עבירה וה' חפץ למען דלקו כי ירבה קיום המלוה בעולם עכ"פ הגשמיים ולפ"ז נראה לכן אין עשה דוחה ל"ח כיון דע"פ יקיים ג"כ מלוה בקום ועשה לא דחי חד לחבר' וזה דאמרי' מה אולמיה שהרי עשה ג"כ עשה מעשה מלוה ממש ולפ"ז כל זה אי יקיים עכ"פ מלוה אחת אבל אם לא חלשה כלל א"כ ה"ל כ"ח דלכחה ספיר מפני עשה ובה א"ש סברת ההוב' מאוד על כיון דבקרבת חמס שהרי אי לא יחברו לו בלא סמיכה נמלא לא יקיים מלוה הקרבן המושלח עליו וגם לא יעשה מלוה סמיכה ובהא ספיר אדרבה מתירין אוחו להביא קרבן ולא יסמוך שיעשה ג"כ מלוה חלה משא"כ החס שהקרבן השני עומד להקרבה בסמיכה אם לא יתנה עליו זה א"כ שוב לא דחי עשה לעשה דסמיכה שהרי עשה מלוה סמיכה כפחור בקום ועשה על הקרבן ולא דחי עשה לעשה והדברים ברורים כפחור ופרת כב"ד וע"פ בזה בחי' לקידושין דף ג"ה ע"ב ב"ה שם ישוב לקו' מהרמ"א ע"פ דברינו אלה ע"פ ישוב נכון :

תוס' ד"ה אבל חטאת לא יעול חולין לעזרה כו' וא"ח הלא חטאת ספק כו' וי"ל דאדם עצמו דבין הוא שמביא על הספק לפטור עצמו כו' וי"ע דהא כהנים מקריבים ועובדי' על חולין בעזרה ולבישח בגדי כהנים להרמב"ם ז"ל דכהני' שלוחי דרחמנא ניגהו וכל שאדם מחייב בו מחוייבים הם במלוה רחמנא. להיות שלוחו אבל לאדם אחר לא חייבה רחמנא ואפשר דאף אי שלוחי ידון ניגהו מ"מ הם מחוייבי' במלוה החורה להיותם שלוחין משא"כ אדם אחר ועוד י"ל דכהנים נמי עבדו מלוה בהקרבה וה"ל ספיר ספק מלוה ג"כ משא"כ שלוח אחר שאין עושה מלוה וביורה יש להוסיף ביאור עפ"מ"ש במקום אחר דאף דכהנים שלוחי ידון ניגהו מ"מ ה"ל כחצר דבע"כ מוחיב בה וע"פ בחי' לא"ח סו' חמ"ח וזכרתי' דקידושין ולמה שמבואר מפ"ק דב"מ דכל היכי דבע"כ מוחיב בה אמרינן דיש שלד"ע א"כ י"ל דכהנים אף אי שלוחי ידון מותר' להקריב הקרבן דאף אם חולין בעזרה מ"מ שניתחו עושי' ובהא יש שלד"ע כיון דה"ל כחצר משא"כ באלם אחר אם הוא חולין בעזרה ה"ל כאלו הוא עושה האסור דאין שלד"ע כיון דלא בעי לא עבד ודוק כי הוא דרך חידוד :

בתוס' ד"ה וקחני ושיאו אח אסחו כו' מהא דקחני כו' לא ושיאו אח אסחו כו' הרב בעפ"י ז"ל פלפל בחכמה כאן על דברי החוס' דלכאורה אין ראוי' מהא דלא ישיאו אח אסחו דו"ל דלכילת תרומה תלוי באלם הוא ספק גמור אבל במים שאל"ם וכה"ג דלויכא רובא בכה"ג לא החמירו כ"א בחומר א"א וז"ל אין ראוי' מההיא דלא ישיאו אח אסחו וע"כ הכריח מדברי חוס' דהחוס' מפרשו לסיפא דמתני' ג"כ במים שאל"ם אחר שחלף נפשו ותרומה תלוי' בשואבין וממילא ב"ד של ככרים דלפילו חומר דמים שאל"ם ליכא ע"כ ספיר הקשו אמנם הביא דברי הרב"ש ז"ל דמפרש למתני' בלא שיהי' עד שחלף נפשו ומשמע דבמים שאל"ם אין נוחנין עליו חומר' חיים

בתרומה ולפי דברי הרב"ש אין מקום לקושיית החוס' ע"פ דביאור היטב בדברי הרב ז"ה :

ואני חמה ללכאורה הדברים מוכרעין בהריב"ש ז"ל וסוגיא דשמעתין לא אונא בענין אחר שהרי אם נפרש דמתני' מייירי בשהה וכל ענין חומר רק להשיא האשה ואכילת תרומה תלוי בהא ולפ"ז לעת הרמב"ם האחין יורדין ננחה כמו במים שאל"ם וע"פ בובב והאך לישגי' דר' יוסף אי מייירי ב"ד ישראל או שג נכרי וא"כ מה פריך ללישנא קמא דר' יוסף מההיא משנה דמכות דכ"מ שיעמדו שנים שזה נגמר לינו והרג הא פשיטא לן בכולי חלמולא דב"ד אולינן בחר רובא וכלעזובת ב"פ בן סורר להדיא וע"פ ב"ד דלפילו בנא פסר נמי אולינן בחר רובא ולא החמירו כאן כ"א מאס חומר א"א ואיך דמי להדל' כמו דל"ח שמא טריפה הרג כמו כן ל"ל לחוס לזה משא"כ לפי' הריב"ש יתח' מאוד כיון דמתני' עליו חומרי חיים אגמא אפינו רוב ליכא וספיר ה"ל נו שם שלא יתירג והוא קושיא עלומה כלפי שיעת החוקקים על הריב"ש ז"ל :

ובאמת כיה אחי דרך נהגמדי שיעת החולקים והוא ע"פ מה דביארנו כבר זה לי כע"פ שנים בחסו' אחת על קושיית החוס' בחולין דף ל"ו ע"א אהא דאמרינן החס דאי אמרו סהדי פליגי דההיא סימנא קטיל גברא לא קטילינן אפוא' ונחקשו סם דא"כ בניסאח אשה ע"פ סימנים ונחקשה לאחר לא יתירג בא עליו משום א"א כו' ע"פ מ"ש בזה וכל העפורחים דחקו ביישוב קושייתם ואמרתני כי נלע"ד הדבר ברור דבלא"ה נחקשו למה לא יועילו הסימנים הא סימנים מוכהקים ולא מהני ואמנם מה ש"ל דקוא ב"ד לא מהני והטעם כיון דקיי"ל דב"ד בעי שעדים יעידו על ראוי' ממש ולא מהני עדות שבידיעה שלא בראוי' דמהני ב"ד מ"מ דלכחיב ב"י או ראה או ידע וא"כ א"ן הכי קאמרינן באמת הסימנין מבררין שהוא זה ממנה דלזולינן בחר רובא אבל עכ"פ כל זה הוא לברר אמת הענין והוא רק כמו אומדנא אבל אינו ראוי' ממש רק הוכחה מבחון דרחמנא גוריה לילך בחר' כמו רוב או חותה וכל זה בדבר האסור לב"ד לזון עליו אבל עדים אינם ליינים רק חורה עדות לריך בהגדלם וכל שלא ראוי' עיניהם ממש אין ראוי' להעיד עליהם ולכן הב"ד ספיר הולכין בחר רוב שהם א"כ כ"א ידעיה אם הוא חייב דבין או לא ע"פ שהמחוקקו הדברי' יתיר וביארנו בזה החוס' במכות מ"ש ליישב הא דאמרו ר"ע ור"ע אם היינו בסנהדרין כו' דשיילינן לכו טריפה הרג או שלם ונחקשו החוס' דהא מינה ילפינן פ"ק דחולין דלזולינן בחר רובא וכחבו לחרן כשאלו העדי' ואמרו אין אנו יודעין גרע טפי והיינו טעמא לפי דביארנו דאף ע"ג דע"י רובא הלא גם עדים יודעים ששלם הוא אבל בהעלאת עדים ל"מ רובא דכל עדותם לריך ראייית עין ממש ולכן אם שאלו' אוחס חשוכסם ה"ל אינו יודע שהרי לא ראו וכ"ז דייקא בהעלאת עדים אבל הב"ד דנין ספיר על הרוב לקייבו ולומר דלא ה"י טריפה וע"פ דביאור היטב הדברים על מכונס ובה ממילא סרה קו' החוספות לכששאת האשה ע"פ הסימנין הב"ד כדון החירות דסימנין אלימא כמו רוב וכשבאו אח"כ עדים להעיד על זינחה הלא אין דבר זה תלוי בעדותן מיתח קבעל הראשון ואינם לריכין להעיד אלא על מה שראו עתה במראית עינם והוא עדות ראוי' ואם היא א"א בקידושין שניים או לא זה דבר המסור לב"ד וב"ד ספיר מחייבי' אוחו ע"פ סימני' ראובני' ודוק ומעשה יש לומר דאף אי הוה רוב לומר שלא חו לי' וזכרתי' לאחר גמר לינו אפ"ה ספיר פריך מההיא דיהרג כיון דחוינן דהוא חסם שמא ראו זכות ואינו אלא חורה רוב ללא חו לי' וזכרתי' ומס"ה בעדות מיתה דאחמרו חו' ללסמוך אחותה א"א ולא ללסמוך ארוה ל"מ א"כ ממילא לא ה"י ראוי' לקבל עדות העדים שמעידים עליו שנגמר לינו שהרי הם לא מעידים על דבר העבירה כ"א אגמרו דין וכיון דאפשר לומר דעדיין לא נגמר לינו דחוי לי' וזכרתי' ועד ש"ל לבית הסקילה אין הדבר ברור דלזוכו למיתה אף דהרוב לא נשתנה דינס מ"מ שוב ה"ל חסרון בגוף עדות העדי' שאומרינן שנגמר לינו ואין הדבר ידוע כ"א בהורה הרוב וה"ל שוב עדות שבידיעה שלא דראוי' ולא מהני לקבל ע"פ זה אע"כ דאף מיעוטא ליכא וא"ל לחוס לו כלל אף בא"א דלא אולינן בחר רובא ודוק כי הוא ענה עמוקה למדין ועדיין יש לחלה הרבה הענינים ולכן יתיר מוכרח דעת הרב"ש ז"ל לדעת ובחי' פוסקים א"ה יבואר :

שם בגמרא ורמינהו אמר לסיים כו' ה"ו יכתבו ויתנו המפורשים נחקשו דב"ד א"ך הוה ניתח ל"י במשנה גופא החלוק בין שנים לשלשה כיון דלא ידע הנהו טעמא ע"פ שגלחחו ואולי י"ל ע"פ מה שנסתפק הרב המ"ל ב"פ מה' גירוסין אם שלוח ראשון עושה שלוח אחר לגרע כחו משליחות דראשון וי"ל דזין לו רשות כה"ג כיון דגרועי' גרועי' ועמ"ל בזה ולכאורה יש לפשוט הספק מההיא דהכא למ"ש הרמב"ם ז"ל ליישבנו הא דלא הוה כעד מפי עד בסיים שאמרו לאחרים לחוס וכ' הוא ז"ל דעדים שחוממי' אינהו עבדו ע"פ העדים שהרי שומעי' מפייהם העדות ואף שאח"כ כשנשתת האשה לא מוכל לסמוך על פיהם שהרי אין ידוע עדות מפי עדים לא איכפה לן וראשין לעשות והאשה באמ"ה חוזר אחר ראשונים וכתב הא למה זה דומה לשלוח שמוסר הגט לשי"ח שני אף שאין יודע אם הבעל מסרו לינו מ"מ יוכל למסרו לאשה וכשיערער הבעל באמת חוזר האשה על עדי שלוחות ע"פ היטב' מזה חזו"ן דא"ע ג' דגרעי' לשליחותן נמי

נמי יכול לעשות שליח אחר לחל"כ איך רשאי באמת למסור לשליח אחר
הא איהו יהי' נאמן על השליחות כשהגב ויולא מתחת ידו לשעת הרבה
פוסקים והאחר אין נאמן כיון שא"י מזה כ"א ע"פ הראשון וכן בעדים
לאטרטרכין לטעמיה דמיני לא מימחרן ותיפוק לי' שבגרעין השליחות
שהרי בחתימתם הוכל האשה להגשא ע"פ ערוחם וע"פ אחרי' לא הוכל
להגשא ועכ"ל ללא איכפה לן בהא ונפשוט ההתפקות הג"ל ולפ"ז
אפשר לומר דבכ"ד באמת הוה ס"ל דאין רשאיין מטע' גירעון השליחות
ולכן בשלשה שאז לא הוה עד מפי עד כמבואר בכל המפורשי' וחתימתם
מועיל בכל כמו הראשונים שפיר יכולין להחתיים אחרים משו"ה פריך
ממחתי' דהכא לא"כ אמאי משלחו ביד אחר הא"ל גרועי' גרעי' ולכן
מחיק דגם החס טעמא אחרינא איכא ודו"ק ובאמת דגבי חתימת עדי'
קשה קלח נר"ח דע"מ כרתי ואין לריך ע"מ כלל כ"א לרווחא למנחא
וכתקנת ר"ג לזמא מייתי עדים כו' איך רשאיין לשנות להחתיים שלא
יועילו ואם הי' כוונתו כן ל"ג ללוות על ע"ת כיון שבהכשרו של הגט
א"ל ע"מ כלל כ"א לראי' ונ"ע קלח ויהי' איך שיהי' בעיקר ספיקו של
הרב נראה מוכרע דאין לחוש לו ועמ"ס לקמן ובחי' לא"ע :

בתום דיה משום בזיון דבעל כו' אגב יכתבו נהתי יתנו א"כ
כו' ע"פ"י שפלט אי ה"ל כה"ג מילי במה שמורה
קודם הכתיבה על הנתינה ואוליין בחר מעיקרא או בחר הגמר דהיינו
אחר הכתיבה שאז לא ה"ל מילי וכ' להכריע ללא הוי מילי כה"ג וגם
בס' ג"פ שקיל וטרי בזה טובא וכן בקלה"ח סי' רמ"ד אמנם הביא
דברי רש"י לקמן בפ' התקבל דף ס"ג ע"ב אהא דכתבו וזכו ויוליד לי'
דמספ"ל לש"ס אי סלקי סלקינהו כו' פירש לשליח שמיניתי מבואר דהס'
איכס יכולים ללוות השליח בשמו והיינו משום שאמר להס קודם כתיבתו
וע"ס בקלה"ח מ"ס בזה ע"פ דרכו :

ואמנם לדעתי נראה לדבר זה תלוי במה שהערהי מכבר והוא
בהירושין לח"ע דאין מועיל לשליחות על הנתינה בעוד
שלא נכתב הגט וכן בשטרות הא"ל דלכ"ל כ"ז שלא נכתב לשיטת
הרמ"ה ז"ל בס"י רמ"ב ס"ט"ו דה"ל דאף בהקנה לזכות אחי הסטר אין
מועיל שלא יהי' יכול לחזור בו דהוה דלכ"ל והרי בשליחות כה"ג נמי
ל"מ כמבואר בחוס' יבמות דף נ"ב ובזויר דף י"ב ושם רייתי לומר
דבגט א"ל שליחות על עיקר הגט כ"א על גוף השליח כלומר שגופו
יהי' במקום הבעל לקיים וכן בידה וא"ל דרך הקנאה כמו בשאר
שטרות וכמ"ס סם בשם הרשב"א ז"ל בחסובה ולפ"ז הי' נראה דע"כ
בחר מעיקרא גוליין וה"ל מילי לזה נוכל לומר שיוכל אחר לגמר דא"כ
ה"ל בכלל דלכ"ל אמנם החוס' ס"ל אפשר כשיטת הפוסקים סם בכו'
רמ"ג ללא ה"ל דלכ"ל ע"מ אמנם ראיתי סם בס' כ"מ להגאון מליה
נ"י שעמד ג"כ על חקירה זו וכ' משום דכידו לכתוב מהיז והיינו במורה
לאחד הכתיבה והנתינה ע"מ שכתב דס"ל לכל שבדיו לא הוה דלכ"ל
אף למחוסר מעשה ובאמת שהחוס' בנייר חלקו ע"ז גבי שליחות אבל
דעת כמה פוסקים ומכללם המרדכי הוכרז דמהיז גם לזה מה שבדיו
ואולי דעת החוס' דהכא כדכריהם אף אכתי' י"ב דחינת אס מלוא על
השליחות דנתינה למי שבאו לכחוב אבל אס מלוא לאחר שיכתוב ולשליח
שיתן כל כה"ג נראה ללא שייך טעם שבדיו ולא חייל השליחות בשעת
גמר הנתינה משום דלכ"ל ואמנם אס העדים בידם ליתן בעלמם
ומלוים לאחר ליתן נראה דולאי דמהיז לכוין דהס שלוחים גמורים על
הנתינה בעת דנגמר הגט מטעם דכידו א"כ הרי יכולים לעשות שליח
על הנתינה דאז חו לא ה"ל מילי אבל אס לא הרשה לעדיה כלל הנתינה
רק לאחר בזה י"ל לכ"ע הוה מילי לא"ל לחול השליחות כ"א על גופו של
השליח להיוחו עומד במקום הבעל דאלו שיתול בשעת נתינה ה"ל
דלכ"ל דהא לא הוה בדיו וכיון שכן למאן דה"ל דאף בממנה שליח ע"י
שנית ה"ל מילי ל"מ והשתא א"ס דברי רש"י ז"ל לקמן דהתם הרי לא
עשה לעדים שלוחים כלל רק שהשליח יוליד לה והס יכתבו לכן הוכרח
לפרש לשליח שמינה בעלמו אבל בזוואר דהכא מודה דזק אלא לשיטת
הסוכרים דהוה דלכ"ל אף כשהוא בדיו והוא שיטת החוס' בנייר ל"ע
לדינא אי מהיז כה"ג ואי לא מיקרי מילי וכמ"ס הפ"י בריס דכריו ובחי'
פוסקים אי"ה יבואר לדינא :

בגמרא מחנה ה"ז כגט כו' לכאורה קשה מסוגיא זו על שיטת
הש"ך בס"י ל"ט ה"ב שהשיב על המחבר דקין קיין שטר
שכתב הרב"י דאין כוחבין בלא דעת הלוא אף שאומר המלוה שיהי'
מוגח בידם ואם ילוא ליתנו אזי יהגו אפ"ה פסול והיינו משום דעיקר
החתימה בשקר והרב"ה הש"ך דע"הו למתה דקיי"ל דלמיתו כשיקרא ל"ח
אף שהוא שקר בשעת חתימה מהני וי"ח"כ השטר לאחר זיון ליתן ע"ס
ומה הקשה על דין זה התיפוק לי' דה"ל מפי כחבס כיון שכתב שלא
מדעת הלוא ע"ס באו"ת באריכות ובחידושינו לשם א"כ קשה דלפ"ז
הא אכן קיי"ל בשטר מחנה לריך לאמלובי ב"י קודם הנתינה וא"כ ע"כ
שנמלכו א"כ"כ בשעת נתינה והרשס ליתן וא"כ לא מיבעי' אס נמלכו
החותמים דולאי ראוי' לדיבני לשיטת הש"ך ז"ל ללא גרע מכתבו וחתמו
שלא מדעתו כלל וליס א"כ"כ ליתן דמהיז אלא אף נמלכו הראשונים
מ"מ כיון שאינם ליתן הרי בשעת נתינה חו לא ה"ל מילי לכ"ע וא"כ הרי
יכולים ללוות הנתינה לאחרים וה"ל כנחנו עתה ע"פ ליווי ושפיר ה"ל
בשעה מסירה שטר כשר ולמה לא מהיז כיון שהליוו עכ"פ כדין הוא
ואין לחלק ולומר להבא מודה הש"ך ז"ל למה שביאר סם בחזק דבריו

דאיכא דהוא שקר גמור אף אחר הנתינה לכ"ע פסול וא"כ הכא הרי
חתימתו עכ"פ שקר גם אחר הנתינה שהרי עכ"פ חתימתו שלא כדון שהרי
אז הי' מילי ולא מימחרן לשליח ואינו נכשר למפרע דזה אינו דמה בכך
מ"מ עדותו אינו שקר והוא אמת כמ"ס פוסקים ללא הוה עד מפי עד
ע"ס בחוס' וברמב"ן וכמו שנבאר עוד בזה לקמן לחל"כ בלא"ה פסול
ויהי' איך שיהי' עדיין אקת ועיקר הפסול שעשו החתימה בלא שליחות
והרי ג"כ חתמו בלא ליווי וא"כ אכתי ראוי לדמות לדינא הג"ל וליחכשר
ע"י ליווי דנתינה שהוא בכשרות ובפרט למאן דפוסל במחנה אומר
אמרו ע' בח"מ סי' רמ"ד בטוש"ע דהוא עדות כשרה רק שהוא בלי
שמועה מבעל השטר דמהיז לשיטת הש"ך ז"ל וע"כ מוכח כשיטת
המחבר ז"ל דמ"מ פסול :

ואמנם י"ל דהש"ך ז"ל אינו חולק סם כ"א בשטר ראוי' דהתם הרי
הקנין נעשה אח"כ ואין בשטר כ"א ראוי' על הקנין ולכן
נכשר אח"כ אבל בשטר מחנה שיקר הקנין על ידי שטר זה אף דבאמת
עיקר הקנין נגמר ע"י מסירת השטר מ"מ לריך שליחותו על הכתיבה
והחתימה ואל"ה לא מיתכשר אף שמלוא אח"כ הנתינה כדון ושיטת בעל
כ"מ ז"ל בס"י ר"מ דכל שטר מחנה לריך שליחות גם על הכתיבה ודאי
דיס לחנק כנ"ל אלא שכבר כתבנו סם דלע"ז ליתא מכל הפוסקים
ובפרט בדברי המפורשים בסוגיא דערכאות ואכ"מ להאריך ונ"ע —
אמנ' כן עכ"פ מיושב היע' בזה קושייח הגאון בעפ"י שנתקשה בשמעין
דלכ"ע ראוי לפסול בשטר מחנה משום עד מפי עד ודוברת החוספות
לקמן גבי גט לא ניתא לי' במחתי' ע"ס מ"ס לחלק בין גט למחתי' דמחתי'
א"ל להעיד ע"פ אחרי' ואומר אני דבאמת כבר כ' הרמב"ן בזה שברא
ברורה דהא לא שייך עד מפי עד כלומר דהא לדידהו ה"ל עדות גמורה
ששומעני' מפי עדים שרשאים לחתום וא"כ הרי הם יכולים לעשות
מעשה שהרי שני עדים נאמנים וכל שעושין בעלמם ע"פ עדים אינו
נקרא עמפ"ע כ"א כשאשה תלטרך להגשא ולראי' גט זה אז באמת לא
נוכל להמוך על אלו מטעם עד מפי עד ולא איכפת להו להנהו בהדי
בהא אס חנשא הרי הם יודעים שקלין הוא ואם יחברר הדבר שחתמו
מפי אחרים לז"ז ויזריכו הב"ד לאשה עדים הראשונים ומה לעדי' בזה
תטרח האשה באמת אחרי עדים ואין מזה אסור לעדים עכ"פ מה
שמותירם לעשות כמו ששמעו מפי עדים ששני עדים הראשונים הם
עדות כשרה עליהם ע"כ תוכן דבריו למעיין היטב וסברא עמוקה
וברורה הוא ואומר אני שמה שתירצו לקושייחם באופן אחר ולא ניתא
להו בחיזק הרמב"ן אף שבהו א"ל לחלוק עליו שעדים עלמם החותמני'
ועושים המעשה זה לא נקרא עמפ"ע אמנם אולי דעתם שעדים אינם
רשאיין לחתום כיון שרשאי' עכ"פ מיקרי עמפ"ע לסמוך על עדותם
להשיאה וא"כ אס לא יחברר לב"ד ויחשבו שהם החתומים שלייה הבעל
ולא ינטרכו לראי' אחרת ה"ל עדות פסולה ויאף שהענין אמת מ"מ ה"ל
כמוזייף מחוכו ע"י קרובים או פסולים שכתבו החוס' לעיל דהטעם
דלמא אחי למסמך עלי' וגוזה"כ הוא שאין לעשות מעשה ע"פ פסולים
וה"ה ע"פ עדות מפי עד דרחמנא פסלה וכמו בעדות מפי כחבס
וה"ה רמב"ן בזה לריכה ביאור קלח ויבואר במקומו בס' ד לקמן בפ'
התקבל ומעשה אומר אני לא מיבעי' לפי שיטת הש"ך ז"ל דולאי ניתא
שהרי בכה"ג שגמסר אחר כך כדון ובזיוו הבעל א"כ אין כאן תורת
עמפ"ע כלל שהרי עיקר המחנה א"ל שליחות ולראי' הרי בשעת מסירה
הוכשר עדותן למפרע ועדות המסירה הוא בפ"ע הרי אכן ליינין
מחמת חזקה שנמסר כדון שהרי ע"ז עדי השטר הראשונים בחתימתן
אין מעידי' ע"ז ולכן כל השטר כשר לו יהא חתמו בלא ליווי הלוא ונדע
להס אח"כ שהוא כד"מ :

במשנה המביא גט במדה"י וחלה עושה שליח כב"ד ואומר
בפניהם בפ"ג ובפני"ח כו' אלא אומר שליח כ"ד אני
מפשטא למילתא משמע לריך כ"ד של שלשה וכן מבואר בפשיטות
בלשון הפוסקים ולכאורה לריך ביאור למה לא חבגו בשנים כשהשליח
כשר כיון דקיום שטרות עד נעשה דיון כמו במהרו ליד אשה בעלמו
דמלטרך כמבואר בפ"ק ומטעמא דקיום שטרות דרבנן דוחק לומר
כיון דהשני אין אומר בפני"ח ואומר שליח כ"ד אני ופרש"י מסתמא עשו
כ"ד כדון דחיי כיון דהבי מדינא בשנים לענין קיום א"כ גם בהא נסמוך
שעשו כדון ונראה דמכאן ראוי' למ"ס החוס' בפ' התקבל דהא דלאמן
על השליחות הוא מטעם שליח וכבר כ' סם הפ"י פירוש דבריה דאף
כשהבעל יערער לא יהי' שליחותו יולא מחת ידו מ"מ כיון בשעה
שמסרו לידה הי' נאמן שוב חלו בגירושין אז ועמ"ס הרשב"א סם
לזכות מי שמסרו נאמן וה"מ כיון דהימני' הבעל כשיסר יהי' לגירושין
הרי כבר חל משא"כ הכא שאחר שכבר הוליה מחת ידו עדיין לא נגמר
הגירושין וא"כ קודם שנמסר ליד האשה ה"ל אין שליחותו וממילא דהי'
לריך עדים על השליחות ולכן ל"ל בפני כ"ד וקיי"ל בח"מ דלס הוליה
בפני כ"ד נאמן נעול' אמנם למ"ס בפ"ק בפ"י דברי הרא"ש ז"ל דמס"ה
האמיניהו על השליחות אף שא"כ לא יהי' שליחותו יולא מחת ידו כיון
שעמה אומר בשעה שיולא מחת ידו לאז לא הי' הבטל מלי מבקשי' ל"י
ושבו האמיניהו חז"ל גם אח"כ שלא יועיל ערער והוא חקנחא בעלמא
ואף דכפ"י לא האמיניהו כ"א מטעם קיום שטרות דרבנן וטענת
פקדון טענה לאוריחא וכמו שנתקשה סם הרב בעפ"י ז"ל ע"ד הרא"ש
כתבנו סם דהכא ג"כ הרי טענה פזרון לא הי' נאמן הבעל בשעה
שהגט יולא מחת ידו כיון שעדיין שליח הוא שפיר הו"נ נתן נתן שגם
מח"כ

אח"כ יהי נאמן ע"ש ציבור הדברים וכחצנו צוה הטעם דאין מועיל
 בפני"ח לאחר שנתן הגט כבר ליד האשה שכיון לכבר הוליה מת"י ואינו
 נאמן על השליחות הרי בלא"ה ילטרך עדים על השליחות ולא הועילו
 חז"ל בחקיקה כמו שהוכיח הרא"ש מטעם זה דע"כ נאמן על השליחות
 דאח"כ נא הועילו בחקיקתם ולכן כל שאינו נאמן על השליחות חו לא
 האמינוהו גם על בפני"כ כיון שלא הועילו בחקיקתם הדרת קו' הכ"ז
 לדוכתה דלמה לריך ב"ד של שגסה הא עכ"פ נהקבל עדותו אז כשהי'
 יולא מחמת ידו ודומיא דשליח ראשון דעמינא נאמנותו כה"ג והי' נאמן
 הכרע לביטחו של הרשב"א הג"ל לכל נאמנות השליח הראשון מטעם
 דכיון דהימני' אס יאמר לגירוסין שהי' גירוסין א"כ הרי אז כבר
 צעטת מכירה לאשה חלו הגירוסין ע"פ דיבורו והו נא פקע ולכן זה
 שייך דוקא בשליח ראשון שמוכר מיד לאשה נאמ"כ באם מוכר שליח
 ראשון לשני ה"ל ילא שליחותו מחמת ידו קודם גמר הגירוסין טוב אינו
 נאמן אס לא כשהוליה ב"ד גמור של שגסה למה עד אינו נעשה דיון
 ואין מלטרף השליח כיון שהוא טענה לאורייתא ועמ"ש לעיל בספ"ב
 ודו"ק * טוב ראיתי כי באמת בכל הפוסקים לא נזכר דבר זה שהוא
 מלטרף כ"א בשליח שני ולכן הדברים ברורים * ומכל מקום
 גם לדברי רשב"א ושיטתו יתא מה לריך לומר בפ"ג בסעף מסירת
 הגט לאשה ולא אח"כ מטעם שביארנו לאמר האמיר"טוב ילא שליחותו
 מח"י ואס לא אמר עדיין שהוא שליח הרי לא אהני עדותו אח"כ ועדיין
 ז"ע בכ"ז ועמ"ש פ"ק דף ה"ע"ב ובפ"ב ומ"מ מוכח נאמן לריך
 להוליה השליחות בפני ב"ד דווקא ואל"ה אינו נאמן ועדיין בחי"מ סי"ג
 כעיקר' ובס"ד וכו' שם ובח"י ל"ס עוד הערה דלמ"ש האוסקי' דיוכל
 הראשון בטל השני וליתנו בעלמ' י"ל דלא מיקרי הוליה שליחותו מח"י
 כיון דכינו לתזור ולקבלו עירו ולפלתה בזה הרבה בלמוד הישיבה —

לא ילטרך לחזור ולפרוע וכל שלוח א"ל לפרוע וזכה המחזיק נגד בעלים
 ראשונים ע"ש באריכות כי בזה קיימנו לדינא דברי הרמ"א בסו' קס"ג
 ע"ש וסלקנו כל קושיית הר"ן ולפ"י י"ל דהכי קאי קושיית הש"ס דלדיבא
 דמ"ד לעשאו כזכה וכן במזכה ע"י אחר אינו אלא חקיקת דרבנן
 כמ"ש הרשב"א ז"ל וע"כ הא דעמינא ללאח ידי נתינה ל"ח משום שעכ"פ
 הופקע זכות הדברים אחרים ע"י חקיקת חז"ל והכא כיון שחייאשו
 הבעלים א"כ ניהו דלא מהני לנדי כהן הלוח אבל שאר קהלים לדידכו
 ה"ל החוב הפקר וא"כ נחוש לזכותו שבתקנת חכמים כיון שבאמת אין
 לו חוב שדמחלק ממנו ואין לריכיש להלה את עצמו מזכות המצטרף
 ע"י חוב האבוד שנו ומתירא כיון שכן הרי נא קיים מנות גזילה מדלו'
 ליון דלא מש"י לדי' וא"י להפריש עליו וגם אין אסור להגיש נזכות
 במעשרות מלך זכות הלוח הכהן כמ"ש חוב' בגזל שהרי גם הוא לא
 ילטרך לפרוע מניכורו כיון דאי ל"ג נא בעי גאלומי' א"כ ספ"ד כריך
 פשיטא ומשגיף דר"ב במיורי כהונה י"ל דהוא סובר באמת יאוש חובה
 בגזל גם לגזנ' והי' לחוב וזקוקים הפס' נאבאר אלו העניני' בארוכה
 והוא דרך פנפול ולעיקר קו' הפנ"י מבואר שם עוד ישובים נכונים :

בפרש"י דיה ואין בו משום דייבית כו' בשאר פוסקים צעיקן
 כו' וכאן אשי' לא ילא העשר לכאורה נראה
 דר"ל דא"כ מה קמ"ל ובאמת שהחוב' כחבו לאפי' בפחות מהשער
 שרי ונכאורה קו' מכל הא דלמא אין דינו כ"א כשאר פוסק ואפ"ה
 אינטרך לאשגעי' כאן משום דלאליה הוא אסור כאן למ"ש רש"י
 פ' איזה נשך העשם דמלי לפסוקי' משום דאי הוא חוזר בו הוא חיל
 עליו מי שפירע וא"כ הוא ככהן דבע"ה שא"ל לקבל מי שפרע כמבואר
 בראש"ן להדיא שפיר הוא בו רישית אי לאו עממי' דמ"ס משום דאי ז"ל
 לא והיב גי' ופ' ליי"ב :

שה בפרש"י ל"ש אלא ביה"ב ככהן כו' שכתבו בידו וזה
 לא ה"ו למשך כו' אבל כהן בבעל הבית
 יכול כו' כיון דעשאוהו כזכה יכול לומר לא משכה ממני
 פירוש עכ"ל לכאורה תמוה דממ"ל אי בהר משיקרא אוליגן הרי לא הו'
 מה למשך ויקנה שניהם ואי בהר השקא אוליגן שיגסם הפירות בעולם
 א"כ הרי איכא מידי למישך ונראה כזוונת רש"י ע"פ מה שגפסל
 רבינו הרשב"א ז"ל בשמעתין דהרי הבעה"ב יכול לחזור בו משום דה"ל
 דשלב"ל והרי בכל דשלב"ל אינו קנין גם לזקוק וכהן הוא ז"ל דעל כאן
 לא קאמרין דלכבר שלא בא לעולם הקונה יוכל לחזור בו אלא בנוכח
 שהי' צריך להוציא מקחו מיד הבענים כמו בפירות דקל שגלו הפירות
 צרעות המוכר אבל כאן הרי לא הי' צריך להודיע כלל להמוכר משום
 הוא אינו יוכל לחזור בו אבל כהן דבעה"ב שפיר יוכל לחזור בו לא מביעי'
 קודם שבה לעול' הא אינו קנין אלא אף לאחר שבה לעול' דמני בעלמ'א
 מ"מ הכא מחוסר משיכה ע"ש שכל כן דבריו מבוואר מלשונו דסברתו
 שחדש דכל דבר שגא פא לעולם א"ל להוציא מיד המוכר מהני טעי'
 נאקלאה הוא רק נחל' לך להקין הלוואה שלא יוכל לחזור בו אבל המוכר
 לעולם יוכל לחזור בו אף כה"ג וא"י שהי' לח"מ סו' ה"י יבואר טעם
 הדברים ואכ"מ ומעתה נראה ברור דרש"י ז"ל בשיטה זו חזי' ולכן
 צעיה"ב דלדידי' לא מהני חקירה מטעם דשלב"ל כיון שא"ל להול' א
 מקחו א"כ הרי חל קנינו בעוד שלא הו' בעולם א"כ גם המצטרף הי' קנין
 גמור שהרי אז לא הו' לו מה למשך אבל כהן דבעה"ב שפיר יוכל לחזור
 דבעה"ב לא מלי לנפשו על המקח בהורח קנין בעוד שלא הי' פירות
 שאז הרי הי' דשלב"ל ואף אס מצטרף הונות מ"מ בדשלב"ל ל"מ דנזכר
 המוכר ליהא להלות הג"ל של ה"ש"א ובמבואר בדבריו אלא דא"כ כבר
 באו לעולם דלא אוקיכול לחזור בו מטעם דשלב"ל כיון שלא חזר בו קודם
 כדון פירות דקל א"כ הרי עיקר הקנין נגמר בטעם שכתב הפירות
 בעולם בזה שפיר י"ס לו טענה דלא חו מצטרף לא הוה קנין כיון דכבר
 הי' לו מה למשך ודו"ק כי הוא נכון מאוד בציבור הדברים ויכול לומר
 דרש"י ז"ל לשיטתו שפסק בר"ל למשיכה מפורשת ד"ה ואף חזי' לא שייך
 נשרבו חייך כו' מ"מ אין כסף קולה כ"א בנאחש דליכא לך משיכה ע'
 בחוב' ע"י ובכורות מוס באורך וזוה עיושב קו' המפורשים ז"ל —

בפרש"י דיה אין חושש ישראל זה כו' שגא לאחר שזכרו חזר
 הגוי ועשאו הרומת מצד' לו' דכיון דלא משך
 יוכל לחזור בו ואף על פי שא"ל ברשותו של ישראל לא קני ל"י מצינו
 דאיתת קניי' האזי לוי דליקניי' ישראל כו' כל דברי רש"י ז"ל ק"ל נאמנן
 כמ"ש המפורשים —

אנוס מה דפרש"י כאן טעם דלא קני ל"י רשותא ולא פי' כן לצייל
 שהרי שם אלן קיימין רח משום דמחוסר משיכה וא"כ ה"ל
 לקלות עכ"פ בחוקר רשותו של ישראל הפסד נומר לעיקר כוונת ר"י
 מטעם חזר והתם לא שייך סיגלה קנין אחר שהרי בטעם הקלאה צעיקן
 לא הי' בעולם וניהו דלאחר שבה לעולם א"ל לחזור בו היינו שסקיין
 הראשון נפטר אח"כ כיון שלא הי' רשותא ל"א מחמת דשלב"ל נגמר
 צבואו לעולם וכדמסמך מדברי הפוסד' גבי פירות דקל ובדמ"ב דקין
 דרש"א והוא בקלה"ח ז"ל בכו' קב"ג בחמ"ע ע"ש אבל קנין חדש שיחול
 צבואו לעולם לא שפיעו שהרי לא חזר וזכרו לו בקנין זה ולכן לא שייך
 התם כ"א קנין כסף אבל הכל שיהבואה בעולם א"כ מאן נימא נה
 שסיגלאל לא המך עלמנו מיד לקיחה גש בחוקר חזר ואף שלא התנו סך
 עמלאל

בגמרא ואם מה בטלו כולן כו' הא לאבא דקטלוחתא הוא כו'
 מכאן ק' לכאורה על שיטת הפוסקים בעיניה הבענ שנית
 ולשחטה אח"כ דמועיל השניחות כיון שהמניו ה"ל דבריאותו ומתקנים
 בין מה הבעל להטעם דפקע כת הבעל דאין גט לאחר מיתה אבל בעורו
 חו אף שפסקו כהן השליחות מהני ג"כ ע' בקל"ס ח' סו' קפ"ח ובחש"ו
 שלי דא"כ קשה עובא מה כ"ד דר' אשי' נומר דבטלו משום דמכח ראשון
 קאחי' לו יהא שבה מכחו מ"ע הא כבר עשאו שליח בחייו וראוי שיהקיים
 והכא נא שייך ה"ט גזבי מיתת הבעל שהרי כת הגירוסין עדיין הוא
 כבלאשונה ולא נגרע מחמת מיתת השליח כיון שהבעל קיים ונבאורה
 הוא ראוי לעומה וז"ע מזה ודברי הקל"ס ז"ל בלמ"כ הפמ"ה שם
 צה"י קפ"ח נענם ממנו כוונת להכא ע"ש היטב שהרי נא הבית ככל
 שקלא וערי' דהכא —

בגמרא והא שליח שנה יתן לגירוסין הוא עיין בפנ"י שנתקפה
 דא"כ היאך מני לעשות שליחותו בעלמו ולכאורה י"ל
 לעיקר הטעם דה"ל מיני ולכן לשליח אחר לא מיימסרן משא"כ השליח
 הראשון מהני אף למיני בעגמ'א כמבואר לעיל כסוגיין אלא דמלשון
 המפורשים לא משמע הכי :

גמרא דף ל"י ג"א והא לא מעא ליקוי כו' עשאו שאינו זוכה
 כזכה נכאורה י"ל לשיטת הסבורים דע"י קנין דרבנן לא
 מהני למיני דלאורייתא וע' מזה בשעה"מ פרק נני' ובא"ע סימן כ"ח
 ובאחרונים שם ובס' מקור חיים הלכות פסח סימן המ"ח ובחיבוריו
 בכתב מקומות וא"כ אכתי ארך יולא ריי נתינה מן החורה ודוקא נומר
 למיילי בהרומות ומע שרונה אה"ז דרבנן ואמנה י"ל על כן ע"פ מ"ס
 ידילי הג"ון מוה"ז כ"י מבואר בספרו בית אפרים סברא נכונה ליישב
 קושיית הראשונים שהקשו אהיה דישאל שאלת לגוי כור מעשר לך
 בידי למלכישו הרומת מעשר מטעם להוה מחכה מועטת ויש בו משום
 מחוסר אמנה דאכתי כיון דלא קיי' לגנורי שהרי אס חזר בו הירשאל'
 מהני ואך יפריש דבר שאינו שלו ע' באה"ז מ"ש בזה כמה חירובים
 וכחב הוא לחרץ משום דמדינא באמת מחכות כהונה הא של כהן ממש
 וא"ל הקנאה כלל וע' בקלה"ס סו' רמ"ג אלא דכיון דמני ליתנו לכל
 כהן שילוח א"כ אינו ממנו משום סיובל להיות שהוא של כהן אחר אבל
 גמון ישראל אינו וכיון שבעסה מעסה שעי"כ נאחלקו ונתייבאו ממנו
 כהנים אחרים ממילא שייך לו ע"ש שביאר הסברא לכוון ומעתה א"ס
 עובא כהן דבאמת הרי כ"ע מורו דהפקד ב"ד הפקר עכ"פ להפקיע
 זכות ע"י קנין דרבנן וכמ"ש שם בעל מקור חיים כ"י אלא דס"ל להנהו
 פוסקים לכת הקנאה א"ל להס לחז"ל לעשותו מדלאורייתא והכא ע"י
 קנין דרבנן עכ"פ הופקע בחורה הפקר ב"ד זכות שאר הכהנים
 מהמעשרות וממילא הוא שלו מדלאורייתא וא"ל דלמיט' ליקוי כמו אלן
 לא הי' אלא כהן א' בעולם וא"ל נתינה ובכ"מ שהוא הוא של הכהן
 ודו"ק יבוא אמרת ע"ל לפנול בהסוכה אחת ליישב קושיית הרב בעפ"י
 בשמ"עין על שיטת הפוסקים דל"מ יאוש בטוס חוב' דנ"כ מאי פריך
 לקמן פשיטא דהא יאוש ל"מ כלל בחוב' ואמנם אכחנו שם בציורנו
 דטעמי' משום דלא עדין מגזל דיאוש גרילא לא הני דהיינו לגזנ' גופי'
 דבאיסורא אחי ליקוי אבל אחר המחייב אחר יאוש זכה כמו שהעלן
 החוב' ב"ד דף ס"ט ע"פ דעכ"פ הבעלים נאחלקו אלא שאסור
 להחזיק בה מלך הגזלן שהוא יחייב לגרוע פשם אחרת ע"ש היטב
 וה"ה נחוב הלוח ולדי דלריך לשלם אחר יאוש אבל מ"מ אס אחר החזיק
 בפצוען החוב' מהני נגד הבעלים גנא שאפור להחזיק מלך הלוח שהוא

אמילא קנה כיון דיודעים שהיא בחלרו כמבואר ב"ב כיון שקבל עליו ה"ה קנה וכו' בח"מ ה"ר ר' — אלא שלשון רש"י ז"ל כ' אשפ"י שהוא ברשותו לא קנו לו משותיו . משמע דה"ל להקנין משות יקול ע"י שהוא ברשותו ולא בחזקת חלר ואולי משום דלא שייך נטרפו כה"ג כדליתא פ' הוהבבב"מ קל"ה בהיתקת עליה המוכר מוסכרת ללוקח אמרם כבר כתבנו לעיל דרש"י דף ל' הוכר להנכחא כר"ל וגם שם בעל"י מוסכרת לעת הרבה פוסקים הוא מטעם חלר ולא פליג חז"ל בתקנתא ועדיין כ"ע גם קשה דרש"י דעכ"פ כיון דע"כ לריכין אנו נוגעין באן הטעם . משום דלא קני' איהו ויהיו כמ"ס מהר"ש דבמוכר נא עשאיהו חכמים כוונתא ח"כ א"ל לומר הטעם משום דלא משך והיפוק ל' דלא קני' הלוי — ומלבד זה קשה ל' שהרי בגוף הדין להלוי יוכל לעשותו חרומת מעשר כבר נתקחו הראשונים הא אין שלו והרב בעל אסיפת זקנים בב"מ כבר עמד שם ע"ז והב"א שני חירושים או דמירי במכירי כהונה וה"ל כבא לידו או דה"ל כאנו הישראל הרשעו לחרום מפירותיו על של חבירו כגומר שאף שהם עדיין של ישראל חלה התרומה ולפי"ז הכא ממ"כ אי מיירי במכירי כהונה הרי יכול להקנותו לישראל כיון שהוא ברשותו וגם הלוי ה"ל כקניי' שיחול המכירה ולתירוק השני פשיטא דקשה כיון דהישראל קנהו ח"כ לא הרשעו . להפריש מהם חרומנו ומעשרות וא"כ ניהו דלא ה"ל המוכר גם חרומת מעשר ללוי לא חייל ממילא כיון שאין שלו ואין כאן מכשול של ישראל עיי' ב"ב דף קכ"ג דכל כה"ג בכור נוטל פי שנים דה"ל כמוזק ממש וה"ל כפקדון ביד הנותן ע"ש בחי' ר"י מיג"א שם ובפקדון הרי יוכל למכור כמבואר ביו"ד ה"ל קע"ג וע"ש בחו"מ ב"ב דמאמע קת' דלא כדברי ר"י מיג"א ש"ז ולגל עדיק ממי שאמר כור מעשר כו' ועיי' גם בס' מ"א ה' זכיי' סי' ח' ש"ל לחלוק האב"א דמ"ל דהטעם משום דאסור לחזור בו אלא משום דהשאר הכהנים אסחי דעתיה' ואייתאש מזה ע"ס . והן קשה לחירונו של הרב קה"מ שם כיון דככה"ג אין להלוי חרומות במה שהורו בו כיון שגם הוא ממכר שלו לישראל למה לא יוכל הלה לחזור בו ויבוא למכשול על ידו וכיון שחזר וודאי דלא חייל התרומה כמ"ס ידיו הרב בעל בית אפרים נהויות במישור דגם הר"ן כדברים לא מיירי אלא יכשבא לידו אח"כ ע"ש בחלק סימן באורך ובקלה"ח ויבואר לך וכן יקשה זה על חירונו של הרב בעל בית אפרים שהבאתי בסוגיין דזה ג"כ רק מטעם חרעומות וכיון שכן שהוא חוזר בו מחכירתו לא היה גם ממחוכר אמנה וא"כ הרי גם חרומת מעשר שלו לפי רש"י שמכרו קודם שהפריש עליו חרומת מעשר ואף שיש לדחות מ"מ דוחק הוא בעיני — :

אמילא קנה כיון דיודעים שהיא בחלרו כמבואר ב"ב כיון שקבל עליו ה"ה קנה וכו' בח"מ ה"ר ר' — אלא שלשון רש"י ז"ל כ' אשפ"י שהוא ברשותו לא קנו לו משותיו . משמע דה"ל להקנין משות יקול ע"י שהוא ברשותו ולא בחזקת חלר ואולי משום דלא שייך נטרפו כה"ג כדליתא פ' הוהבבב"מ קל"ה בהיתקת עליה המוכר מוסכרת ללוקח אמרם כבר כתבנו לעיל דרש"י דף ל' הוכר להנכחא כר"ל וגם שם בעל"י מוסכרת לעת הרבה פוסקים הוא מטעם חלר ולא פליג חז"ל בתקנתא ועדיין כ"ע גם קשה דרש"י דעכ"פ כיון דע"כ לריכין אנו נוגעין באן הטעם . משום דלא קני' איהו ויהיו כמ"ס מהר"ש דבמוכר נא עשאיהו חכמים כוונתא ח"כ א"ל לומר הטעם משום דלא משך והיפוק ל' דלא קני' הלוי — ומלבד זה קשה ל' שהרי בגוף הדין להלוי יוכל לעשותו חרומת מעשר כבר נתקחו הראשונים הא אין שלו והרב בעל אסיפת זקנים בב"מ כבר עמד שם ע"ז והב"א שני חירושים או דמירי במכירי כהונה וה"ל כבא לידו או דה"ל כאנו הישראל הרשעו לחרום מפירותיו על של חבירו כגומר שאף שהם עדיין של ישראל חלה התרומה ולפי"ז הכא ממ"כ אי מיירי במכירי כהונה הרי יכול להקנותו לישראל כיון שהוא ברשותו וגם הלוי ה"ל כקניי' שיחול המכירה ולתירוק השני פשיטא דקשה כיון דהישראל קנהו ח"כ לא הרשעו . להפריש מהם חרומנו ומעשרות וא"כ ניהו דלא ה"ל המוכר גם חרומת מעשר ללוי לא חייל ממילא כיון שאין שלו ואין כאן מכשול של ישראל עיי' ב"ב דף קכ"ג דכל כה"ג בכור נוטל פי שנים דה"ל כמוזק ממש וה"ל כפקדון ביד הנותן ע"ש בחי' ר"י מיג"א שם ובפקדון הרי יוכל למכור כמבואר ביו"ד ה"ל קע"ג וע"ש בחו"מ ב"ב דמאמע קת' דלא כדברי ר"י מיג"א ש"ז ולגל עדיק ממי שאמר כור מעשר כו' ועיי' גם בס' מ"א ה' זכיי' סי' ח' ש"ל לחלוק האב"א דמ"ל דהטעם משום דאסור לחזור בו אלא משום דהשאר הכהנים אסחי דעתיה' ואייתאש מזה ע"ס . והן קשה לחירונו של הרב קה"מ שם כיון דככה"ג אין להלוי חרומות במה שהורו בו כיון שגם הוא ממכר שלו לישראל למה לא יוכל הלה לחזור בו ויבוא למכשול על ידו וכיון שחזר וודאי דלא חייל התרומה כמ"ס ידיו הרב בעל בית אפרים נהויות במישור דגם הר"ן כדברים לא מיירי אלא יכשבא לידו אח"כ ע"ש בחלק סימן באורך ובקלה"ח ויבואר לך וכן יקשה זה על חירונו של הרב בעל בית אפרים שהבאתי בסוגיין דזה ג"כ רק מטעם חרעומות וכיון שכן שהוא חוזר בו מחכירתו לא היה גם ממחוכר אמנה וא"כ הרי גם חרומת מעשר שלו לפי רש"י שמכרו קודם שהפריש עליו חרומת מעשר ואף שיש לדחות מ"מ דוחק הוא בעיני — :

לא ע"א תוס' ד"ה

ובמחשבה כו' וא"ת כיון דשרי חרומה כשנתן עיניו כו' וי"ל דשאני מדומע שכבר נתקן אבל תחילת חיקונו של טבל לא שרינן משום דאפשר במחשבה כו' כן כתבו ג"כ במ"ס חולין דף ז' ולכאורה חילוק זה מחוסר להבין דמה חילוק בין זה לזה — :

אמנם

בחידושינו לחולין הרחבנו הדברים בס"ד — והיא עפ"י מה דמצינו שנתקנו הפוסקים בענין טבילת כ"ח בשבת שיש מחירין לפי דה"ל כנטמא בולד הטומאה דאבילין ול"ח כמתקן משום דאינו אלא טמא מדרבנן והה"מ ז"ל חילוק ביניהם דשאני כלי טמא מדרבנן דראוי להשתמשות בדברים טמאים משא"כ בטבילת כלים שאסור נ"ל חשמים שבעולם וה"ל ספיר מתקן אף דהוא דרבנן עכ"ל ולכאורה ל"ב לפי שיטתם א"כ בטומאה לאורייתא למה חשיב מתקן הא ראוי להשתמשות בדברים טמאים וע"כ ל"ל דיש שני מיני חיקון . ה"א בגוף הכלי אף אם לחשמישים שלנו ה"ו ראוי מ"מ הכלי עכ"פ שם טמא נקרא ועכשיו נטמא וחיקון לורך חשמישים שלנו ואמנם חיקון זה לא שייך רק בטומאה לאורייתא אבל בטומאה דרבנן לא חשיב חיקון לכלי כל כך כיון דטהור מדאורייתא ולכן אנו מחשבין החיקון רק מחמת חשמישינו ולכן ספיר מחלקין בין טומאה דרבנן לטבילת כלים דרבנן דבטומאה כלים לא שייך חיקון זה מה שראוי להשתמש בו כיון שהוא ראוי למקלת חשמישים ואלו דברים ברורים הם והארכנו בזה במקומו בתשובה ומעתה אומר אני דה"ה נהך חיקון דהפרשת תרומה יש משני מיני חיקון או לגוף הטבילת שחילתו ה"ו אסור ושם טבל ועכשיו מחיקון וגם מלך חיקון מה שמוחר באכילה ללרכינו וקודם לכן לא ה"ו ראוי לאכילה ובחיקון גוף הטבל להוציא משם איסורא ע"ז לא שייך להחיר חיקון במעשה משום דאפשר לחקונו במחשבה דמה' נכך הרי עכ"פ עשה אנו מתקנין אותו במעשה ומה יועיל מה דאפשר לחקונו דהחיר לעשות חיקון באיסור ולכן אין זו סברא כלל להחיר אסור משום דאפשר לעשות בהיחר ולכן כל הסברא דמ"ס משום דאפשר ליתן עיניו הכי פירושו לאינו חיקון כלל כלומר כדל"ח חש החיקון הוא רק ללרכינו שמתחילה ה"ו אסור ולא ה"ו ראוי ללורך אכילתו ועכשיו ה"ו מותרים בו . ע"ז ספיר נוכל לדון שה"ו ראוי לאכילה ע"י נותן עיניו ואינו חיקון וזוהי א"ש חילוק החוס' דהתם במדומע אין החיקון משום עמנו שכבר נתקן ואין החיקון רק מה שחילתו ה"ו אסור באכילה ועכשיו ה"ו מותר ספיר מלרפינן הך סברא דאפשר ליתן עיניו אבל תחילת חיקונו של טבל ה"ל איסור חיקון על הפירות עצמם שיוצאים מטבל לגחיקון אסור אף דאפשר לעשות בהיחר ודו"ק היטב כי קרתי וביארתיו במ"א ושם ביארתי ג"כ דע"כ לריך לחלק בין איסור לטומאה ממה דמצי אסור משום מתקן גופו של טבל ובולד הטומאה שרינו וע"כ דאין לדמות הענינים כ"כ להדדי והארכתי בזה בדיון טבילת אשה משום כהם שבת ואכ"מ להאריך — :

שוב

מאלתי ברמב"ן ובתי' שנתקנה כן על טעם הירושלמי כמו שהקשיתי לעיל ע"ס — שוב הגיע לידו ספר מתנה אפרים ומלאתי ש"ל לפרש דברי רבי' ז"ל דאך ילא ידי נהינה כיון דלא מטא לידוי' ללוי דהטעם לאם נהון דמי חרומה ומעשר לכהן וללוי נמי ילא מלות נהינה דמה לי הן ומה לי דמיהן ואחלק בין פאה דעזיבה כחייב צ"י ובין חרומה ומעשר דכתי' ב' נהינה ע"ש ב"ה זכיי' ומתנה הימנ' ע' ומלבד דלבר זה חדוש הוא גם לא נהייתו כל הפקוקים בדברי רש"י ז"ל ועיי' עוד בתשו' רדב"ו סימן ס"מ בחלק ראשון דפוס וויניציא באריכות גדול . ומשעשע שחולק עם הרב בעל מח"א הנ"ל וא"י במהדורא בתרא יבואר — :

אחר

יזמן רב זכיתי ללמוד בירושלמי פ"א מה' חרומות ומלאתי שם סוגיא אחת וזו תוארה ר' יוחנן ב"ש ר' ינאי ישראל שאמר ללוי כיר מעשר כו' והלך הבן לוי ועשאן על מקום אחר וחזר הישראל ונתן לבן לוי אחר אין לו עליו . אלא חרעומות הלא דתימא כשנתנו זה על שלא עשאו זה אבל אם עשאו זה על שלא נתנו זה לא כהלא מחני' אם על שלא חרם ביטל כו' ואם משחרם ביטל חרומתו חרומה וכולה מיני' (ופי' המפרש שם דהיינו כלשון כל כמיני' שש"ס דילו בכ"מ וכיון שאמר לו כיר מעשר יש לך בידי נעשה שנתנו ומלאתי כחורם ברשות ישראל פת"ל לה כר' יוסי דאר"י בעה"ב שחרם את המעשרות מה שצטוי עשוי עכ"ל והרב מוהר"א פולר"א ז"ל ה"ה שם פירש דהכי קאמר דהיאך יוכל לחזור הישראל גם קודם שעשאו הלוי ח"מ דלע"ג דככל שליח דעלמא דינא הכי דיכול לטבל על שלא חרם כמבואר במעשה שהביא היינו כיון שיוכל הבעה"ב בעמנו לתרום ולעשות המעשה אבל הכא ס"ד דאין הבעה"ב יכול לחרום המעשרות וכיון שהוא א"י לעשות המעשה בעמנו לא יח' רשאי לחזור בו אחר נהינת הרשות ועלה משני דלתי' באתת כר' יוסי דהבעה"ב יוכל לחרום ג"כ בעמנו ולכן מהני חרומתו ג"כ ע"ש היטב ולפי פירושו ה"ל ה"ה א"ש סוגיא דהכא בפשיטות בפשיטות והוא ינחא מה דאמרינן לחיישינן שמא עשאו חרומת מעשר אחר שנתנו לישראל וכמ"ס רש"י הטעם דתימא קניי' דיוכל למוכרי לישראל כלומר דאי הוה קניי' קנין גמור הוה מלי להקנות ע"י חלר או כסף אבל כיון שאין שלו וה"ל דיכול לחרום חרומת מעשר הוא רק בחזקת שליחות דבעה"ב אבל אינו שלו וא"י דהישראל חוזר בו י"ל להשתא קיימינן בתנאי' דפליגי אבא בן גמלא לקמן וסבירא לו דהבעה"ב א"י לחרום ומלאתי דלא מועיל חזרת הבעה"ב ג"כ לפי דברת הירושלמי ה"ל והרי לקמן בסוגיא הוא דקדחתין לאשת

ע"ב בגמ'

חלוקתו עליו חבירו כו' דחנן מקוה שגמולד כו' טמאות עד סוף הסוגיא בפסטה הסוגיא לכאורה נראה דקאי למסקנת הש"ס דמ"ס נדה הם מהורג ודאי ובהכי הוה ינחא לי דלמה מייחי לחלוקין עליו ממחני' למקוה דמירי בעינין אחר ולא מייחי מחניתינן דהמפריש יין ומלאתי חומץ שהוא מעינין הרומה והרי בש"ס מסיק התם דהוא עינין א' כמקוה אלא ש"ל דהתם לא קתני רק ספק . אמנם אכתי השה דמה נכך מ"מ האי נשמע מינה ספיר לחלוקין עליו חבירו דעכ"פ טמאות מספק למפרע והכא אינו חשם אלא מע"ל : והוא לכאורה דקדוק עצום — ובלימוד הישיבה אמרתי בזה דבר מפולפל דהנה הרב הכר"י ביו"ד סי' א' ה"ה חקר בזה דאך אפשר בחביות הוי ספק הא חרומה בזה"ז דרבנן וא"כ הא ס"ד לקולא וכתב להדין משום דהוה דשיל"מ ובדשיל"מ אפי' — ס"ד

ורו מסיק הרב בעל מנחת מאלי מלשון הכ"ס ז"ל בפשט לשון המשנה
אלא לרצא דס"ל גילוי דעת בגיטא מהני לכאורה קשה באמת
למה ל"מ בחורח גילוי דעת וכיון שאמר בלשון ביטול ולא שייך מ"ס
החוס' בד"ה מהו דתימא ע"ז ונראה דהיינו טעמא דלא גלי דעתו
כ"א נבטל בפני האשה ובפני השליח דמהני לכהחילה אבל אין רוצה
לעבור על האיבור לכהחילה לנבטל שלא בפניהם ללא נחל נ"י
למישבר איבורא וזה ברור ודו"ק קלרתי — :

בגמרא למימרא דבטל ליבטל משמע כו"ע עיי' ברש"א ז"ל
נחקה למ"ל לביטול משמע דילמא ליעבר משמע
ובטל הוא דביטולתי מעיקרא ומימין משום
מינו דהוא מבטל עכסיו לרבי דס"ל ביטולו מבטולו וכו' קשי' ל"י אמאי
לא מייחתי מחני' כו' והעלה לחרץ דבאמת מסויה לא קשי' ל"י אגוף
המשכ' ל"ל דהוא מעיקרא ומסוסימיו אלא לאצריי' קשיא ל"י למשמע
ל"י דהוא דומיא דא"א דה' דולדאי טעמי' נשום להבא וע"כ דה"ה
בטל הוא . ע"ש ולא זכיתי נהבין דברי קלשו דא"כ איך יתכן לקמן
בסמוך דבעיית הגמרא דרנ"י לקמן בבטל מהו ופי' רש"י אי משמע
מעיקרא או להבא . ומאי מצעי' ל"י הא אין נ"מ לדינא כלל דהא
גם אי מעיקרא משמע הרי הוא נאמן דביטלו ומשום מיגו לסדרת
הרשב"א ז"ל וי"ל בדוחק וסוד מלתי' בב"ש ס"י קמ"א שנתקשה
בזה — והגה לכאורה . וי"ל דאכתי איכא נ"מ רבתי אי
נאמן משום מינו א"ס נשום להבא משמע בגוונא דאמר והתנה
נאמנה עני שלא פייסתי לפי' דהשגח שמה פייס הוא ביטול הבט
ע"ש בזה"ש דף ונשיטת הפוסקים אפי' נגד עדים מהני כאמנוחה
עיי' לעני דף ובחי' לשם וכו' מכתב מל"י דף מזה וא"כ מכ"ש
דמינו נ"מ דהא נא עדיף מעדים מעידי' שבטלו לנא מיבטל הבט
בהכי אבן אי להבא משמע י"ל שביטולו דפ"ע והיא אינו רוצה לשקר
והכחישו ומודית בדבר והיינו אי להבא משמע משא"כ אם הוא לשעבר
א"ל לחוס' לדבריו ודו"ק והרשב"א ז"ל קשיא ל"י דמ"מ מאי פריך הא
איכא נאומי דברייתא דמייירי בכתמא ללא אמר לה נאמנה שלא
פייסתי ושפיר נאמן במיגו ועמ"ל — אלא למדברי החוס' דלעיל
דף י"ח מבואר דל"מ נאמנה כלל על ביטול הבט דמה בכך דהאמינה
כיון שבאמת ביטלו אח"כ אכתי הבט בטל ע"ש ומפרשו נאמנה עלי
שנא פייס רק על חשם ייחוד ולעז' בעלמא ועמ"ל בזה ולקמן
בחי' דמינו דף באריכות — ושם כתבנו ע"ד הר"ן דשקול וערי
בפירקין דביטול מודעות דגט איך מהני ורוצה להכריח מהיה דפ' מי
שאחו דמוקו הך דמעכסיו א"ס לא באת לנ"ח שמה פייס משום דאמר
נאמנה עלי שנת פייסתי אלמא דמהני נאמנתו גם על ביטול הבט
וכתי' דמהיה י"ס לדחות כיון דמייירי במעכסיו א"כ י"ל שהתנה
שיחול הבט מעיקרא וממילא ל"מ פיוסו וחזר והביא מהיה דל"ס
לא באתי כו' דמייירי בלא מעכסיו ואפי' מהני נאמנתו על הביטול
ואכתי כתבנו שם דל"מ חוזר ומגרש בו אף דביטול הבט א"כ גם
היה דל"ס לא באתי וכל לפרש כן דהתלווה א"ס חשק אפי"כ
יחולו הגי' ושי' בשעת צום התכתי ואף שביטולו קודם לכן דהא נמ"ד
ק"ז ומגרש בו לא נחבטל הבט לאחר שיהרצה וכיון שכן כשמ"ויה
בבוקר מהני וא"ס שהוא עומד דביטולו מ"מ דמי לבעל אומר נפיקדון
ושלש אומר לגירושין דאמרי' דמחילה כד ה"י דל"ס יסקר השליח
יהי' לגירושין וה"ה הכה"ל בהתנה שא"ס הוא חשק ע"כ יחול
לגירושין מאלו ולהבא עכ"פ ע"ש באורד מ"ש בזה ולפי"ז א"ס נמי
הכא — דמהני נאמנה עלי גם ביטול הבט וכ"מ ברש"א בחי' לקמן
בסוגיא דשלי' דמדמי נאמנת השלי' לנאמנות שלא פייסתי ע"ש ועיי' :

פירשי דיה בין ברה"ר טמאות דקיי"ל ספיקו טהור הכא
טמא כו' אבל מה שהי' טמא וולאי אל
חטהרנו מס' כו' מלשון נראה שכיון ללישא דאב"א דמס' נדה ולא
ל"ק דתתי לריעותא והדבר יפלא דמנ"ל לרש"י ז"ל דהבוגיא דהכא
כליטנא בחרא וזינת תימא על הרב משנה למלך פ' מה' מקואות סכ'
שם בכוונת רש"י בחירולא לאבע"א סג"מ חידוש לן דתתי לריעותא
לא אמרינן כ"א נבי טומאה אבל לא בעלמא ע"ש שהשיג על הרב
מהר"ם מנובלין ז"ל בכוונת רש"י וישב בזה דברי הרמב"ם דמתקן
בין חבית נמקוה ואיד' נעלם מעינו פין הבדולח דברי רש"י בכלן
שרש"י ז"ל הסיב הקושיא כאן ללישא בחרא ומותיב מינה אחרונה
להכא וע"כ שלא כפירושו שם ומה שכלע"ל ברור בכוונת רש"י כאן
וט"ס דאדרבה ה"ס שם בלישא בחרא חוזר בו לגמרי מסברא דתתי
לריעותא שיהי' חשוב כולדאי והיינו משום דהא דמוכיח בתחילת
הסוגיא דמקוה ה"ל כולדאי פ"י רש"י שם . דההכחה מדטמאת
ברה"ר וע"ז מסיק בלישא בחרא . דה"ט לרבנן דמסו' ב"ב ד"ר
משום דלא ילפינן סוף טומאה וא"כ באמת דטמאות רק מס' רק
דאפי' ברה"ר טמאינן ספק זה וזה נראה ברור ומדיק בגמ' רש"י
ז"ל שם וכאן מפורש עוד יותר שזו דעת רש"י וא"כ למסקנא גם
במקוה אינו אלא ספק ללישא בחרא לדעת רש"י ז"ל ומעשה א"ס
הכל דמזה שיישאה גדולה למ"ש הרב בשעה"מ ז"ל בישוב דברי הכ"מ
פ' מה' תרומות וכ"כ בעל פרי מגדים . דבפירושו ונאבדו לא שייך
חסר ואחתי ולא ה"ל תתי לריעותא וע"כ אוקמה לרש"י ז"ל דל"ק
דהא מה מייחתי מתקוה הא לא שייך כאן טעמא דתתי לריעותא ולכן
פירש הקושיא לל"ג לזין הטעם משום דתתי לריעותא א"ל משום
דהוא ספק ואפי' ברה"ר מטמאינן ל"י ללא ילפי' מעוטה כה"ג ומכ"ש
הכא בתרומה לכל איבורין . דבלא"ה ספיקו להחמיר . דהוא ספק
זה נראה ברור כוונת רש"י ז"ל אמת וליכי' בס"ד למעיין לאמתו ודלא
כהרב בעל משנה למלך ז"ל ה"ה — :

במשנה ואם משהגיע בט לידה א"י לבטל עיי' בפניו ז"ל
שנסתפק בשלח ע"י שליח לבטל אי מהני אף שלא
הספיק השולח עד שבה ליד האשה וטעמו דמשעה שא"ל לשליח ה"ל
כביטול שלא בפניו דל"ס ביטול מהני דביעבד (ועוד האוסף לפקפק
ד"ל דגם לפני אחד י"ל דמהני ל"ד שנייה בחוס' דהוא מטעם חקנות
ממזרות י"ל ללא שייך כה"ג כיון שאינה לא נחכין כ"א להגיע
השליח להאשה או לשליח ולע"ד גם לפי ספיקו לא מוכרעת סברא
זו ובאמת שלכאורה ה"י מקום הכרע דע"כ ל"ח ביטול משעה שאמר
לשליח מלדמרי' בגמ' דהיה בבה — דשלא שליח אשמעי' דלא
חימא דלא איני' שליחות דבחרא משליחות דקמא ע"ל והרי גם אי
הוא אמרי' היה בברא ה"י מועיל משום לשון הביטול עלמנו שאומר
להשליח דהוא ביטול הבעל עלמנו והגדת השליח לשליח הרי לא ה"ל
אלא גילוי מלמא בעלמא וראיתי להרב בעל מנחת מאלי' ז"ל בסוף
שער סכ' ג"כ להסתפק בדבר ולכאורה הוא מוכרח להיפך אלא ש"ל
דספיקו הוא כה"ג דה"י בעדים וכה"ג דמהני ביטול הבעל שלא
בפניו אבל במשנה שא"ל לשליח שלא — בעדים וכה"ג דלא לא מהני
מזל ביטול הבעל כ"א כשאמר לשליח ה"ל כביטול בפניו דא"ל עדים
משום וכו"מ החוס' לקמן — ובהא שוב י"ל דסד"א דלא אלי'ם
שליחות . דבחרא משליחות . דקמא ודו"ק אבל עכ"פ מ"ס הרב
בעפ"י נלד דגם בע"א מהני כה"ג ודלא שייך חקנת ממזרות הא
ודאי מוכרעת רא"י ז"ל גם למה דה"ל לקנת פוסקים לעולם לריך
הביטול בפני שנים משום אין דבר שבערוה ג"כ רא"י ז"ל מוכרעת אלא
דאי ימא דמהני בפני שנים זה שלא בפני זה יש לדחות ועמ"ל בסוגיא
דאמר לעשרה ומ"ג נראה לדינא דמשעהגיע גט לידה נ"מ בכל גווני
כה"ג

ורגה מ"ש עוד הרב ב"ש ז"ל דל"ס אומר שביטול בפני השליח
בלא"ה השליח נאמן וא"כ הבעל להכחישו משום מהני
דה"ל כמו שלי' דל"ס נאמן אף במקום מינו דבעל מלבד שפ"ז עוד
אנו לריכין לתירונו של הרשב"א ז"ל כמ"ס הרב ה"ש בעלמא דהא
יוכל הבעל לומר שביטלו שלא בפני העדים דכה"ג אין השליח יודע
להכחישו וכ"כ הרב ב"ש עלמא בכוונת הרשב"א ז"ל ואולי י"ל לכל
כה"ג

סד"ר לחומרא כמבואר פ"ק דבילה והנה עדיין לא ילך י"ח ביאור כי
אף לטעם נקרא דשיל"מ לענין ביטול אבל שיהי' דינו גם בספק
להחמיר מטעם דשינ"מ נראה דתימא שהי' א"ן קי"ל בסימן ק"ב לכל
דבר שיש בו הפסד לבעלי' . לא מיקרי דשיל"מ ולפי"ז שייך דוקא
בוודאי טבל דלאו אין לו הפסד שהי' בלא"ה ה"י לריך להפריש עליו
אבל כה"ג טבל א"ס נחמיר עליו נהפריש מספק הרי מפסיד התרומה
ולמה חשיב דשיל"מ ונ"ע לכאורה על הרב ז"ל אמת נראה דכריס
ככונים דהיה דנמלא חומץ והיא לדברי' החוס' סכ' בכמה דוכתי
דמחני' אחיה נמי כרבנן לין וחומץ מין א' הוא ואפי' לריך נהחזיר
ולהפריש דוקא במחכין מחומץ על היין מהני מא"כ בטעם וסבר
שהוא יין א"כ א"ס דה"ל דשיל"מ שיוכל עוד הפעם להפריש מיני'
מן החומץ על היין ואז אין לו הפסד שהי' בלא"ה החומץ מעורב
בתרומה משום ס' שמה היתה הראשונה כלין (וגם אין כאן משום
חורס מן הרעה על היפה כיון שאינו מפריש אלא מכ' וא"ל להפריש
יותר כ"א מה שאינו מפסיד בו הפרשה אחרת ה"ל סד"ר ולקולא
ודו"ק) ולפי"ז א"ס דאי הוה מייחתי מחני' לין וחומץ לא שמעינן אלא
הפק וממילא דהכא אפי' מכ' א"ל להפריש דה"ל סד"ר לקולא ודפרט
בחרומת פירות ולא הוה דשיל"מ כיון דמפסיד לגמרי שהאי אב"ז נכד
מייחתי ממקוה דס' הוא כולדאי כדמסיק בנדה וא"כ ליהוי הכא כולדאי
ודו"ק אמת למה שאבאר בסמ"ך בפ"י רש"י מבואר שלא פי' כן
ולדבריו נשאר ק' אמאי לא מייחתי מתרומה י"ל — :

פירשי דיה בין ברה"ר טמאות דקיי"ל ספיקו טהור הכא
טמא כו' אבל מה שהי' טמא וולאי אל
חטהרנו מס' כו' מלשון נראה שכיון ללישא דאב"א דמס' נדה ולא
ל"ק דתתי לריעותא והדבר יפלא דמנ"ל לרש"י ז"ל דהבוגיא דהכא
כליטנא בחרא וזינת תימא על הרב משנה למלך פ' מה' מקואות סכ'
שם בכוונת רש"י בחירולא לאבע"א סג"מ חידוש לן דתתי לריעותא
לא אמרינן כ"א נבי טומאה אבל לא בעלמא ע"ש שהשיג על הרב
מהר"ם מנובלין ז"ל בכוונת רש"י וישב בזה דברי הרמב"ם דמתקן
בין חבית נמקוה ואיד' נעלם מעינו פין הבדולח דברי רש"י בכלן
שרש"י ז"ל הסיב הקושיא כאן ללישא בחרא ומותיב מינה אחרונה
להכא וע"כ שלא כפירושו שם ומה שכלע"ל ברור בכוונת רש"י כאן
וט"ס דאדרבה ה"ס שם בלישא בחרא חוזר בו לגמרי מסברא דתתי
לריעותא שיהי' חשוב כולדאי והיינו משום דהא דמוכיח בתחילת
הסוגיא דמקוה ה"ל כולדאי פ"י רש"י שם . דההכחה מדטמאת
ברה"ר וע"ז מסיק בלישא בחרא . דה"ט לרבנן דמסו' ב"ב ד"ר
משום דלא ילפינן סוף טומאה וא"כ באמת דטמאות רק מס' רק
דאפי' ברה"ר טמאינן ספק זה וזה נראה ברור ומדיק בגמ' רש"י
ז"ל שם וכאן מפורש עוד יותר שזו דעת רש"י וא"כ למסקנא גם
במקוה אינו אלא ספק ללישא בחרא לדעת רש"י ז"ל ומעשה א"ס
הכל דמזה שיישאה גדולה למ"ש הרב בשעה"מ ז"ל בישוב דברי הכ"מ
פ' מה' תרומות וכ"כ בעל פרי מגדים . דבפירושו ונאבדו לא שייך
חסר ואחתי ולא ה"ל תתי לריעותא וע"כ אוקמה לרש"י ז"ל דל"ק
דהא מה מייחתי מתקוה הא לא שייך כאן טעמא דתתי לריעותא ולכן
פירש הקושיא לל"ג לזין הטעם משום דתתי לריעותא א"ל משום
דהוא ספק ואפי' ברה"ר מטמאינן ל"י ללא ילפי' מעוטה כה"ג ומכ"ש
הכא בתרומה לכל איבורין . דבלא"ה ספיקו להחמיר . דהוא ספק
זה נראה ברור כוונת רש"י ז"ל אמת וליכי' בס"ד למעיין לאמתו ודלא
כהרב בעל משנה למלך ז"ל ה"ה — :

במשנה ואם משהגיע בט לידה א"י לבטל עיי' בפניו ז"ל
שנסתפק בשלח ע"י שליח לבטל אי מהני אף שלא
הספיק השולח עד שבה ליד האשה וטעמו דמשעה שא"ל לשליח ה"ל
כביטול שלא בפניו דל"ס ביטול מהני דביעבד (ועוד האוסף לפקפק
ד"ל דגם לפני אחד י"ל דמהני ל"ד שנייה בחוס' דהוא מטעם חקנות
ממזרות י"ל ללא שייך כה"ג כיון שאינה לא נחכין כ"א להגיע
השליח להאשה או לשליח ולע"ד גם לפי ספיקו לא מוכרעת סברא
זו ובאמת שלכאורה ה"י מקום הכרע דע"כ ל"ח ביטול משעה שאמר
לשליח מלדמרי' בגמ' דהיה בבה — דשלא שליח אשמעי' דלא
חימא דלא איני' שליחות דבחרא משליחות דקמא ע"ל והרי גם אי
הוא אמרי' היה בברא ה"י מועיל משום לשון הביטול עלמנו שאומר
להשליח דהוא ביטול הבעל עלמנו והגדת השליח לשליח הרי לא ה"ל
אלא גילוי מלמא בעלמא וראיתי להרב בעל מנחת מאלי' ז"ל בסוף
שער סכ' ג"כ להסתפק בדבר ולכאורה הוא מוכרח להיפך אלא ש"ל
דספיקו הוא כה"ג דה"י בעדים וכה"ג דמהני ביטול הבעל שלא
בפניו אבל במשנה שא"ל לשליח שלא — בעדים וכה"ג דלא לא מהני
מזל ביטול הבעל כ"א כשאמר לשליח ה"ל כביטול בפניו דא"ל עדים
משום וכו"מ החוס' לקמן — ובהא שוב י"ל דסד"א דלא אלי'ם
שליחות . דבחרא משליחות . דקמא ודו"ק אבל עכ"פ מ"ס הרב
בעפ"י נלד דגם בע"א מהני כה"ג ודלא שייך חקנת ממזרות הא
ודאי מוכרעת רא"י ז"ל גם למה דה"ל לקנת פוסקים לעולם לריך
הביטול בפני שנים משום אין דבר שבערוה ג"כ רא"י ז"ל מוכרעת אלא
דאי ימא דמהני בפני שנים זה שלא בפני זה יש לדחות ועמ"ל בסוגיא
דאמר לעשרה ומ"ג נראה לדינא דמשעהגיע גט לידה נ"מ בכל גווני
כה"ג

עדים אחרים לפניו ואף לשיטת התוס' לקמן שנתחפקו לאף בפניו צעי עדים וא"כ וולאי גם הגילוי לעת לרין עדים (ועיי' בא"ט סי' ל"ה בב"ש ט"ק ודו"ק) מ"מ י"ל שלא נודמנו לי שנים יחד ועיי' לקמן בתוס' דף ל"ב ע"א ד"ה ר' אמר ע"ס ולמסנה אחרונה וולאי לא"ס שאין רוצה לעבור על חקתה ס"ג מלומן ב"ד אסורה —

בא"ד ועוד נראה לר"י כו' עיי' בפני מ"ס לחלק עוד מסברא דנפשי וקיימתי מסברא דנפשתי עס בחי' לקידושין יעמ"ס בחי' לח"מ סי' ט' ולקמן דף ל"ד ע"ל הראשונים בענין מודעה בגט ע"ס הכובע לכאן —

בפירשי ר"ה בטלה הוא כו' משמע בטלה היתה קודם שקבלתי הודלחת בע"ד כמאה עדים למי וה"כ חניא לקמן כתבתי וכתתי כו' והוא אומר לא נחן לו הודלחת בע"ד כמאה עדים כו' כלשון הזה כ' גם הר"ן ז"ל ולכאורה נראה מנשנס דגם הכא מיירי בכה"ג שהנחן מכחישו ואומר שקבלה מידו וזכה זה לא"כ לא הוה לריבא להודלחת בע"ד שהי' כמאה עדים מלמ' דננ"ס הרשב"א ז"ל בטעמו שז' דבר דעזני' בחר הודלחת הנקבל ולא בחר הודלחת הנותן אע"פ דחשיבא נמי כמאה עדים משום דליקון חרי לכהרי חרי ולוקי' ארעא בחוקתי' לפי"ז בנפלטטין הוה רתוי' סיזכה המקבל משום הודלחת הנותן הן אמת דמפי' רס"י ז"ל בכריחות משמע דמימר' דר' שסת בלא"ה מיירי בקרקע ע"ס אלא דמשמעות לשון כל הפוסקי' לא משמע לחלק בזה בין קרקע נמלטטין וגם רס"י לא חכז עס החילוק כ"א אלשון אי אפסי שז'ו לשוק הפקר — והיוחר נראה להכא לא מיירי כלל בהכחשת הנותן ואפ"ה אינעריכו לטעמא להודלחת בע"ד כמאה עדים לחילוף הכי לא מהני מיהת דכיון שקבלה ה"ל כאן שהדי שנתחון לזכות וטענה גרועה מאוד היא לקבלה ממנו כיון ששחק וזכ' לידו בססה ולאו כל כמניני' להפקיע מיד בע"ח אי לאו משום הודלחת בע"ד כמאה עדים לחובתו ואע"פ דחז' לבע"ח בהודלתו כבר כ' הרשב"א ז"ל נחלק בין הדיא דאמר שטר אמנה הוא אבל עכ"פ טעמא להודלחת בע"ד קבע עדים הוא דמעולה טענתו וזה פשוט ועמ"ס בזה לקמן —

בתוס' ר"ה מבטלת היא כו' תימא כו' מיהו לספרי' דגרסי התם כו' דבריו קיימא א"ס כו' עיי' בפני' שנתקפה טובא על הך גירסא דא"כ בטנה הוא לא הוה דומיא דאי אפסי וע"ס סכ' לשיטת הראשונים דס"ל במימר' דר"ל להפקר מלך הראשון א"ל אלא ללא יחא לוי לפירושו מלך סוגית הס"ס דכריחות ועמ"ס ל' בסוף דבור זה לקיים טענה זו באופנים שונים ועפ"י עס ה"י אפסר ליישב גם קושייתו על טעה זו והבן — ועיי' בר"ן מ"ס לקיים שני הגירסאות ולכוונם לדרך אחד יהרצ' בשעה"מ ז"ל נחקשה על שטחו לאי נימא דבטל שני — לשונות משמע הפקר וגם מעיקרא א"כ מה משני הס"ס ליישגא דמהני ב"י קאמר דהא אכתי ענא ידענין דכוונתו לבטלה מעיקרא דלמא רוצה להפקירה עכ"ל שהאריך להכריח מזה פ"י הריטב"א ולא ידענא מאי קושית ל"י שהרי למ"ס הראשונים דמיירי בבע"ח שרוצה לגבותה א"כ ע"כ רצונו לבטלה מעיקרא שלא יהי' לבע"ח זכות זו לחי' בחורת הפקר הרי הבע"ח וזכה נגד המוחזק בנכסיו וכדין הבא לגבות מהיורם וכמ"ס בטוש"ע סי' ער"ה וע"כ קונה בהפקעה שלא זכה בה מעולם ולכן ה"ל לישני' דמהני ב"י לשון עבר וזה פשוט מאוד וביהר' דברי תוס' יבואר במהדורא בתרא' לקמן —

בתוס' ר"ה ואפקעינהו כו' הקסה הר"ר שמואל ז"ל יתפה על בת אחותי כו' ואור"י לאין לחוס כו' אבל הכא כדן מחפה ומה"ח פטורה כו' הנה נכאורה קשה דאכתי לר"י לעיקר חקתה הונן משום חיפוי' למה הורכי לךך שהרי אם ירצה לחפות בידו לחפות בהיורא ולמה לו לחפות עליו' שלא כדן ובטענת שטר וכמדומה שכבר העירו קלח מן המפורשים • ובאמת שלכאורה י"ל בפשיטות דר"י דס"ג חקתה הונן משום חיפוי' היינו נפי ההלכה דקיי"ל דבטלו מבטול וא"כ אין בידו להפוק בגט ע"י שליח — אלא דאכתי לא מחייבת כלל קלח לפת"ס החוה"כ • דאף לרבי דבטלו מבטול מ"מ בפחות משנים נמ"ד לעיל בפני שנים וכן למ"ד בפני שלשה אס ב"טו בשנים לכ"ע לא מהני ומשמע לעיל בתוס' דהוא ג"כ מטעמא • דאפקעינהו חו"כ כיון דנ"ל קתא ע"ס כהוף ד"ה ור"ן אומר ע"ס היטב ולפי"ז הדרא קו' לזכותה דנמא' הורכי לחתן זמן כיון דבידו לחפות לשלוח שליח ולבטלו • בפני אחד למ"ד בפני שנים וכן למ"ד בפני שלשה בפני שנים ויוקע הקידושין — ומיהו למ"ד בפני • שנים י"ל דא"ס דלחיתו זמן משום חיפוי' די"ל דמחא"ל לחפות ע"י גט ע"י שליח ויבטלו בפני אחד שלא בפני השליח די"ל דכה"ג ל"א לפוטרה ממיתה שהרי בלא"ה לידו ההוה נעיל נומר דל"מ בפני אחד כיון דאין — דבר שבערוה פחות משנים אלא שבהוף דבריהם משמע דלא ברירא להו אי הוה בכני' דבר שבערוה שאין דינו פחות משנים וע"כ טעמי' כמ"ס הרב בעפ"י ז"ל די"ל דלא מיקרי דבר שבערוה ולכן הורכו לטעמי' דאפקע חו"ל הקידושין כ"א להוליא מחותה א"א לפני' או שהיפוך בקידושין מ"ס פנוי' לאשה אים אבל הכא העד שאומר שביטל הגט הרי הוא מעמידה בחוקת א"א ומחיי' ע"א שפיר ולפי"ז א"ס להתוס'

כה"ג למיעבל נפשי' רשיעא לי"מ המינו וכמ"ס קלח המפורשים בכוגיא להאומר שטר אמנה הוא הטעם דא"כ במיגו עיי' פני' ז"ל בכחובות י"ט ע"א וזכא"ס עס ואפשר ללכ"ע עכ"פ לא טענין ל"י הכא ליפרש כוונתו ששעה איבור וא"כ ממילא עיקר קושיית הרשב"א יתכן רק שפירש' דבריו על ביטול בפניו ושאיכא כהרת הרב ב"ס מלך שלים —

ועוד י"ס להרחיב הדברים למ"ס לקמן בחידושינו בשם הרב בעפ"י ז"ל דנאף בפניו י"ל דמהני טפי פסול עדי מודעה וע"ס מ"ס להחזיק דבריו א"כ י"ל שפיר פסול עידי' מודעה בשעה שמסרו ולכן אין עוד חשס כ"א לביטול בפניו בזה נאמן השלי' בחורת שנים דלעת ה"ס ז"ל : אבל עיקר דבריו ז"ע בעיני' לעיקר הטעם להימניו היינו לאף אי נימא דמשקר אכ"ה חל הגט מטעם דאמרינן • לחיהו נחן לו מעיקרא לשם גירושין וכמ"ס עס הר"ן • ותוס' עס להדיא וממילא טעמיה נפקדון לאז כלום הוא לגרוע כח הגט שכבר חל עפ"י החכמי משא"כ הכא שהשליח עלמנו אינו אומר רק להלכה ועדין הגט בידו ולא הביע ליד האשה ואם האמת כדברי הטעל שביטלו כבר איך אפשר שיחולו הגירושין ע"י גט זה • ל"מ לשיטת הסוברים דביטול הגט עלמנו אין חוזר ומגרש בו דא"א שיחול גירושין ע"י גט שוב לעולם אלא גם למ"ד חוזר ומגרש בו או שלא ביטל אלא השליחות ללכ"ע חוזר ומגרש היינו כשמרובה אח"כ אבל כ"ז שאינו מרובה הרי הוא חספא בעלמא ולכן דברי הרב ז"ל ז"ע ומה שהי' יכול למסור לאשה קודם הביטול אינו ענין לנאמנותו דבלא"ה מדינא לא הוה מהני ול"ד להסס שהי' בידו לסקר ודו"ק ובעיקר קושיית הרשב"א ז"ל עלה ברעיוני עוד דמשכחת לה באומר נאמנה עלי שלא פייסתי וכדמוקי' לקמן וא"כ מהימנא האשה נגדו ול"מ מינו דבעל לשיטת הסוברים דבהימני' כבי חרי לא מהני מיגו ד"ל כדמוקס עדים וכחיסור כה"ג י"ל כ"ע מודו ועיי' בחי' לא"ע סי' וזכ' מכתב מאל"י שער' וז"כ כ"מ טובא לאי בטל להבא משמע מועיל עכ"פ כשהאשה נודית וחוששת ע"ע שלא להגרס • בגט פסול ולבנין ביטול שלא בפ"ע י"ל לא חייסנין בנא"ה לעבד איבורא כמ"ל וגם דאכת י"ס להקשות קו' הרשב"א ז"ל על המקסן דמנ"ל לאהשו"י למא בריתא לא מיירי כה"ג והטעם משום מיגו עכ"פ נרויח בזה קושיית הב"ס בזה ה"ל לאיבעי' דמרא' דבטל שפיר י"ס לפרש כה"ג אלא דבמתני' וכן דבריתא לא א"ס גם דר' זה לכאורה נראה דבנאמנות שלא פייסתי ל"מ כלל בע"י שליח מה"ע שכתבו לעיל כיון דא"א באמת ביטלו ה"ל חספא וזמה ההגרס ומה יועיל נאמנותו וזכא"מ שהחוס' לעיל דף י"ט הכריחו מזה דכל החשס פיוס אינו רק לעד בעלמא דאי הוה ביטול ממש לא הי' מועיל הנאמנות ע"ס ועמ"ס עס בחי' ולקמן דף ע"ה ע"כ בשיטת הר"מ ז"ל ושפ"ה די"ל דלא חשו לקושיית התוס' וד"ל דהנאמנות מועיל כעין טעמא דשלישו' ע"ס אבל בשליח ולא זכ' הגט לידה עדין לא יתכן זה ושחגרת אחר שלשים יום וכה"ג על תנאי אחר ומה דמוקי' לה בנאמנות שלא פייסתי לקמן דף ע"ה ע"כ הרי מיירי שכבר זכ' ליד האשה ולעיל דף ע"ה דמייחתי חששא דפיוס בגט ע"י שליח ומייחתי אוקימתא זו היינו דמניה פריך דכיון דחיישי' בעלמא לפיוס ול"מ כ"א בנאמנות א"כ בשליח נשאר הך חששא ודו"ק ועמ"ס עס בחידושינו אלא דמלשון רס"י עס משמע קלח דגם בשליח שייך נאמנות וי"ל דס"ל דהוא אף חשס לשו"ע ע"ס בחידושינו ואכ"מ נהאריך :

ואורי י"ל מ"מ לאיבעי' דבטל עכ"פ איכא לאוקמי כה"ג בשכבר זכ' גיד האשה והאמינה על הביטול ועלה פירש דלא מהימן הבעל שביטול בפ"ע גם במינו כיון שהאמינה גם נגד עדים ומיבעי' ל"י אי להבא משמע בהודלחת אשה או שהי' בפני ב"ד וכה"ג ל"מ החגי' והרשב"א ז"ל שפיר קשיא ל"י קושייתו במהני' ובריתא דלא שייכא אוקימתא זו כיון דמיירי בשליח ולא שייך נאמנות שלים כיון שנתבטל קודם שהגיע לידה וזוק וזוד יבואר לקמן דברים אלו בתוס' יבואר ובלין פיסול עדי מודעה וביטול לעת הרשב"א ז"ל ועס יבואר בס"ד לנכון —

אמנם מה דקשיא לי טובא לשיטתו של הרשב"א ז"ל דעכ"פ בשליח הרי לישני' דבטל מהני לבטל הגט בכל גווני' גם אי לשעבר משמע ועיקר קושיית המקסן אינו אלא אלישגא דבריתא דדקתני לה גבי אי אפשר לפני' הרי לא יתכן שיגויל דס"ס דמסני דמשמע להבא ולשעבר ולישגא דמהני ב"י קאמר כלומר דבגט כיון דל"מ רק להבא משמע להבא שהרי לפני' אינו דומה לאי אפסי כיון דמועיל לפסוק ובטול הגט גם אי שלעבר משמע א"כ אכתי מנא לן • שדעת הטעל באמת להבא דלמא כוונתו על שבעבר כיון שדבריו יועילו גם באופן זה וא"כ אכתי ל"ד לא"א דהסס אין כוונתו רק להבא והגם ש"ס לחות וליישב לא ימנע מדוחק ואולי לעת הרשב"א לפרש כפ"י הריטב"א שהבא בשעה"מ ו"ל בפ"י מה"ג דכוונת הגמ' בחירולו שבלמח משמע שני הלשונות שלעבר וזל הבא —

בתוס' ר"ה מהו לתימא כו' ואע"י דבעלמא כו' בדין הוא ללא הוה דברים כו' אבל כאן עושה מה שיכול לעשות כו' אינו מדוקדק לפי משנה ראשונה שהרי הי' יוכל לבטלו מ"מ בפני שנים שלא בפני האשה ואולי י"ל דזה לא מיקרי בידו שאין מוזמני' לה

ההחוס' ז"ל ספיר הארתי לטעמא — שעקרו חז"ל הקידושין דל"כ איכא חשש ממורות כיון דבאמת אי הי' מהני הביטול בפני ע"א וכדיני הי' נאמן העד דא"כ ג"כ להעיד על הביטול שהרי עדותו יהי' נהזקת חזקה א"ל דמעיקרא וכיון דהאשה לא חשמה מזה דל"ל קלא ועדות העד יועיל א"כ יהי' בני' ממזרי' לכך הפקיע חז"ל הקידושין ואף אסאמת שביטול לא מהני אבל נמסקי' שכבר הפקיעו חז"ל כח הקידושין ושו"י פנוי' אם אשה אחת תזנה ותחייב מיתה על זנותה בעודה א"ל ואם אח"כ יתרמי שע"א יעיד שביטול הבעל בפני' ושויעיל עדות לפוטרה ממיתה ע"י עדותו כיון שביטול כה"ג הפקיעו חז"ל הקידושין על זה בלא"ה אין מועיל ע"א דהא עתה עדותו להחזיר חזקה א"ל וטוב ה"ל בכלל אין דבר שבערוה פחות משנים . כיון שהיה קד הזקת א"ל נזה לו חס מעיד ע"י ירושין או מיהא או עדות זה ואף שעדותו הוא ששקרו הקידושין מעיקרא ע"י כח חז"ל מ"מ ה"ל עדות החזקה וכמתמע להדיא בפ"י האשה רבה דאי אהחזק איסורא אין ע"א נאמן ואינו נאמן בקונמות דהיה של מרע עליו אף שפני' דבריו עקר ההקדש מעיקרת ודו"ק וכן א"ש גר' יוחנן . לשיטתו לא יסור ה"ל כאן בפני שנים ולדידי' ספיר י"ל דתקנת הזמן משום חיפוי . ומיהו נמ"ס החוס' לעי' דפני' שנים היינו דיוקא בשם ביחד אבל לפני שנים זה שלא בפני זה נ"מ אף דהם שנים דיון הליגס ביחד . ל"ג קלא א"כ אכתי הרי מלי נחפות גם למ"ד בפני שנים ואיל דלא יהי' נאמן על הביטול כיון שהוא נוגע להפקיע הקידושין ה"ל כמעיד נגד חזקה א"ל דבכה"ג ודאי א"כ ע"א כיון דהוה דבר שבערוה ואי אהחזק וכמ"ס לעיל מ"מ הא יוכל לעשות כן בפני שנים זה שלא בפני זה ויהי' שני עדים להעיד ע"י שפקעו הקידושין ויועיל גם לפוטרה ממיתה ומזה הי' ראוי' לדעת האומרים דערו מיוחדת בניטין וקידושין ל"מ ג"כ הרי הרב"י ז"ל דעתו להכריע דמהני וכבר כתבנו לעיל ב"חוס' ד"ה ור"ג אמר דדברי החוס' מ"טין ומוכתיין כן שהרי דלדי אי מהני ביטול בפני אחד משום דהוה דבר שבערוה ואין דבר שבערוה כו' ואפ"ה פשיטא להו מילתא דשנים אפי' זה בפני זה . מהני אלמא דמהני עדות מיוחדת וכמ"ס שם וא"כ לכאורה הדרא קושייתו לדוכחה הא בידו נחפות כה"ג והעדים יהי' נאמנים אף דהוא נגד חזקה א"ל כיון שהם שנים :

א"ת לל"ע כראיה ברור דלכ כה"ג דהוא להפקעת הקידושין גם בעדות מיוחדת ל"מ וגם הרב"י ז"ל וזה לזה שהרי באמת הרב ז"ל בעלמא פסקא דהוה ליה לית שיהי' מועיל עדות מיוחדת בגיטין וקידושין והיינו משום כיון דאחי' לדיני נפשות לענין זכות ושאר דברים אוני דינו כד"ל דל"מ עדות מיוחדת אלף שמאקנתו דמהני לפי דעכשו עדותו אינו על דכ"פ נמשא אלף על הגירושין והקידושין ואף דבסוף יוכל לבא לד"מ מ"מ אין הוכיח כ"א אחר עדות אחת שעה כ"ג טעם דבריו ולפי"ז א"ש לעיל ספיר כתבו חוס' בענין חשש ממורות ספיר שאם לא עשו חז"ל חקקה דדבר והי' נשאר על דינו ממש שיעיל הביטול והו' נרא' אשח איש כמו בראשונה א"כ י"ל דהי' מועיל בפני שנים זה שלא בפני זה כיון דאין עדותם עתה נוגע לדיני נפשות ואין מקבלין הסדות' לענין ביטול הגט שהוא מבוטל והוא א"ל כבראשונה לכל חיובי איש לאשמו וממילא אם יבוא אח"כ לב"ד לחייב מיתה הבא עלי' וכה"ג לא איכפת לן אף שהוא ע"י עדות מיוחדת וכמ"ס שם הרב"י ויהי' בין סבב נחבל כדני ובהכשר ועיי' מ"ס בזה וברמב"ם פט"ו מה' כההדרין הלכה . ובר"ק פ' החולין גבי אשה המורעניתו דאחיה למיתה הוא וממילא הי' מועיל עדותם לשנות הבנים ממזרים ולכן הארכו חז"ל לעקור בכחם היפה הקידושין מעיקרא אבל לבחור שחקנו חז"ל שלא יועיל ביטול לענין הגט כ"א בפניהם שיהיה ביחד וכל שלא עשה כן לא נחבל הביטול כלל . דמה לנו ולעדוהם והב"ד אינו נזדקקין כלל לשמוע דבריהם כיון שאין מועיל ואין עתה נפקותא בדבר אם אין מועיל מדינא או מצד הפקעה ואף אם אירע בעקרה ששמו הב"ד דבריהם מ"מ הרי לא עשו שום מעשה להחזיק דבריהם כיון שהגט נשאר בחוקפו א"כ טוב שזיכתה והדבר נוגע אה חייבת מיתה או לא ונחבל עתה עדות הביטול זה שלא בפני זה כדי להפקיע הקידושין מעיקרא ונחפוטטר מיתה ע"י כן הרי זה הגדון לא היינו לריכין לדון כ"א עתה בשבב . נחגלה כי בא הדבר לד"מ בהא טוב לא מהלי עדות מיוחדת לכ"ע שהרי לכל עיקרו . בא לד"מ ממש וק"ל כמעידין בחולין' לד"מ ולכן לא מלי נחפות גם בכה"ג ודו"ק — (ובאמת בכה"ג שזיכתה וא"כ כשרואים לדינה אם באו עדות מיוחדת להעיד שנגרשה שלא שמענים עד היום ג"כ ל"ע בין שלא נחבל ע"י חוס' מחילה בעוד לא הי' נוגע לד"מ אלא שבזה י"ל דמ"מ להבא מועיל עדותו גם לדברים שאינם נוגעים לד"מ וא"כ עדיין יש בו עדות שאינו נוגע לד"מ אב"ב ב"ד ל"ע ד' ל"בא ספיהא כלל שהרי אין שום נפקותא יוצא בעדותם כ"א הפטור מניחה וכמ"ס רוב המפרשים לאף במילתא דדיינינו מ"מ לכל מילי שבעולם דוכס כאלו הי' קידושין גמורין משעה ראשונה . ועיי' בא"ש ר"י ריש כהיובת ובחידושינו לשם) ועמ"ס בזה לקמן ע"כ מזה ראוי' מוכרעת לשיטת רבינו הרמב"ם ז"ל למה שהעמים הרב בעל מחבר מאל"י פירש דבריו בפ"י מה' גירושין הלכה דבין אמר לעשרה כתבו גט לאשתי כו' אלא שכאורה עדיין דחוק קלא דא"כ ר' יוחנן דלמחר משום חיפוי לאו אליבא דכ"ע הוא קאמר למילתו' דהא לרשב"ג דלמחר ביטולו אין מבוטל ע"כ לא הכר' לה משום חיפוי דהא

לדידי' בלא"ה מלי נחפות ע"י ביטול בפני ד' גמור . ויהי' עדות גמורה . גם על הפקעת הקידושין ואף דכלא"ה לא קאמר מינתי' אליבא דכ"ע דהא ר"ש החס' במשנה ודאי סובר משום פירות וכדקאמר לעיל אליבא דר"ש לא קאמינא מ"מ הו"ל כ"ס לפרושי יהי' בהדיא — מיהו לזה י"ל דמ"מ חקנת הזמן שהיתה משום חיפוי הוא קדומה מחקנת ר"מ שאו ודאי הי' מועיל בביטול בב"ד וכיון שכבר חקנתו טוב לא נחבטלה גם אחר חקנת ר"ג וכעין שכתבו הרמב"ם דבזה"ל אף דליכא מיתה ב"ד מ"מ נשאר חקנת הזמן . כדמעיקרא — אלא לאכתי קשי' לפי"ז על סוגיית הש"ס דף י"ז דפר"ק ר"ג מ"ט נא כר"י והא איכא למימר דמסו"ה נא קאמר ר"ל כר"י משום דלדידי' הכא בפני שלשה א"ל נוגר משום חיפוי כיון דפירו נחפות ע"י גט ע"י שני וביטולו בפני שנים וגם הארכו נחקה זו . וכמ"ס ל' ובאמת כי עלה ברעיוני ליישבו זה נמה שפשיא הרשב"א בחידושי פ"י ביישוב הו' החוס' דהכונה בש"ס כיון דאפקיענה חז"ל קידושין וזקא שא"ל עושה ב"ד ולא מהימנינו על הביטול ע"ש אמת שהקשה על פי' זה דתיבתא שאפה ארוכה מאל' ולפי"ז י"ל דעיקר קושיית הש"ס לר"ג מאי לא אמר בראשונה עכ"פ כר' יוחנן דהתם בנא"ה מ"ט נחפות ע"י גט ע"י שנית ואי משום ארוכה הוה גם טעמא דפירות לא שייך כ"א בראשונה דמסקין הש"ס לר"ל לעיל דף ק"ז וזוה יישבו ג"כ דברי הרא"ש מלוגי"ל שהוא בא"ש שכתב דזנות לארוכה שכיחא לכ"ע ונחפוט מהכונה דנעיל דפר"ק לר"ג בארוכה מ"מ הא איכא למימר משום דזנות דשכיחא לר"ל ונ"מ ש"ס נחפוט אחר אומרי דברים ה"ל מלאתי לפלוג בזה בחשובי' הגאון מוהר"ז מרגליות כו' ומלאתי עיקרי הדברים הנ"ע ע"ש — :

אב"ט כעת אמרתי עוד דרך אחר ביישוב קושיא הג"ל דלאמאי לא קאמר הש"ס לעיל דר"ל נשיטתו דסובר בפני הלכה דרך לפלול בלימוד הישיבה דנכאורה בעיקר קושיית החוס' הי' מחוס ליישבו ללא שייך כלל חשש חיפוי בביטול שלא בפני השליח למה שביארנו לעיל בסוגיא . לחופס לבע"ה בסוגיא דתק"ג זה לעבדי דנ"ס ד"ש הי' נחפוט דמהני' דמסו"ה אם רלה נחפור לא יחזור משום דהשליח מלי נחפוט עבור העבד מעלמו דה"ל כחופס לבע"ה וכיארנו שם היטב בלשון רש"י וחו"כ שם דל"ע ג' דלא נגמר דבחי השחרור עד שפא ליד העבד אפי' יוכל לעבד ע"י האדון החורה . ולהביע הגט ליד העבד בע"כ ומלהי תפיסתו לזה — ומבאר עוד שם בחוס' דלאמרינו דהאלון בעלמו כוונתו הי' שיוכל לחפוטו ואף שם השליח לא נהכוון דהא שדעחו הי' כמו שרלון האדון ורלון האדון הי' כן ולפי פשטות הסוגיא שם משמע דגם באשה הוה שייכא להפיכה זו אם הי' זכות לאשה (ואף שהר"ב בפ"י ז"ל קיהה בדבר דלא שייכא בהרת חוס' באשה ועמ"ס שם) מ"מ פשוטן של דברים דגם באשה שייכא סברתם) אלא לפני המסקנא גם בעבד ל"מ בחורת הפיכה משום דחב לאדון וה"ל חופס לבע"ה במקום שחב לאחרים ובאשה פשיטא ל"מ הא ה"ל חובה נמי לדידה ולפי"ז אם לא הי' גום חוב הוה מהני בחורת הפיס' ולפי"ז י"ל דבביטולו שלא בפני השליח לא הוה חובה לבעל וגם לאשה כלומר כיון דחז"ל חקנו שגא יועיל ובכחם היפה לע"י הקידושין למפרע א"כ ממילא לא חוסאר אשמו ע"י הפקעת חז"ל וגם היא הפסיד המזונות וכל חיובי הבעל ע"י הפקעה חז"ל הקידושין בזה טוב דיינינו להיפוך דביטול כזה אין בכח הבעל כלל דלכ"ה ל"ג ל"כא חובה . והם והשליח מלי נחפות בכח הפיכהו כמו ל"ג דלעיל ל"מ חזרת הבעל נגד הפיכהו כמו כן עתה למסקנא נהי' דביטול בפניו . באופן שיוכל לחול חזרת הבעל ל"מ לחפוט שהרי הוא חובה ממש לבעל ולא י"ל אבל בשלא בפניו לאחר שכבר חקנת חז"ל חו בלא"ה לא יחול החזרה להחזיר אשמו ע"י ביטול וכן היא לא חוזר אליו . ואין כאן נפקותא כ"א אם יופקעו הקידושין למפרע כל כה"ג מהני הפיכה השליח וחילי בחורת גירושין בלא . ליד האשה אח"כ דהא אין עשה בחפיכה זו חובה להם (ואלדבה זכות הוא נהס שאין למפרע וגם למפרע אי' לה חיוב כהובה ומזונות כלינה עד שפא ליד האשה ממש — אלא ל"ל דאכתי חלה קושיית החוס' ספיר לפי הנראה משיטתה לעיל דק"ל ע"כ ד"ה דביטול הגט עלמנו אין חוזר ומגרש בו ונלא כ"א לחזור ומגרש בו כ"א דביטול השליחות וא"כ אכתי איכא שייכות חיפוי אף שלא בפניו . דהא למ"ס ל"פני שטה זו דמהני ביטול הגט עלמנו א"כ לא א"ש ה"ל דהטעם ל"מ לחזור בו הוא משום הפיכה השליח והגט עלמנו לא נגמרה כ"א בבוא ליד העבד בעלמו א"כ מה מהני ל"י הפיכהו הא ביד האדון לבעל גט השחרור והי' כקרקע או נסרק כיון דנפסל ובמה יתגרס . (ולפי המסקנא דחן כובי א"ש אף לפ"י ש"הר"ק ז"ל לר"ק שיבוא הגט ליד העבד דלראה דכה"ג ודאי ל"מ ביטול דה"ל כמעשה כיון דוכה ממש עבורו והוא בכלל לא אחי' דיבור ומבטל מעשה דהא עיקר הטעם דר' יוחנן דכ"ז שלא מטא ליד האשה הי' דיבורא . אבל כיון דבע"כ יוכל לזכנו לעבדים ה"ל ודאי כמעשה) ודחוק לומר דמיירי כשאינו רוצה לבעל הגט בעלמו כ"א נחזור משניחות אמנם כתבנו שם . ל"ס ד' דהפיכה פועלת לעכב — החזרה י"ל דאליס נמי מעשה השליחות שלא יועיל ביטול הגט בעלמו דלכ"ה סהולאו מידו וא"א עוד לחזור בו לעכב ליתנו ולפי"ז א"ש כאן דלנאף החס' ל"מ דאפי'

לאפי' כשחב לאחרים מהני חפיסה וא"כ ל"מ חזרתו בשום אופן אף בפני השליח שפיר וכול לומר דה"ל כמעשה כיון שאין בידו לעכב הנתינה לאשה אבל אם נאמר ללא אהני חפיסת הבל"ח כ"א כה"ג צביטל שלא בפניו כיון דבלא"ה ל"מ לבטל הגט לא ה"ל חובה לבעל ולאשה אבל בפניו כיון דהביטול יוכל להועיל לגמרי ל"מ חפיסה דה"ל חב לאחרים וא"כ שוב לא ה"ל כמעשה ממש כבא ליד האשה דהא יוכל לעכב בפניו ושוב אף שלא בפניו דמאי להכנס אבל הוא מביטל הגט והרי לא מהני ל"י אף שבה ליד האשה דה"ל גט פסול וא"כ שפיר קשיא לכו דיוכל לחפות שלא בפניו והיינו ע"י ביטול הגט ומ"מ לא מהני ל"י לגמרי משום חשש מזירות וע"כ לאפקעינהו חז"ל לקידושין ושפיר יוכל לפוטרה ממיתה דכה"ג לא שייך חפיסה מלד השליח ודוק — :

והנה לפי המבואר נעיל דף נ"ב ע"ב בפ"י רס"י ובפ"י מהרש"ל בח"ס דכל השקלא וטריא לנעיל צביטלו אם חוזר ומגדש או נח הוא הכל כר' יוחנן דה"ל במקדש לאשה לאחר ל' יום חזורת וכו' דזה לא מקרי מעשה כיון שיכולים לחזור עד שלשים יום וי"ל דה"ל גט דלדי' מחלק דהכא לא ביטל כ"א השליחות אבל לר"ל דס"ל אינה חזרת וכו' לדיבורא לא מביטל מעשה כי האי ה"ה ל"מ לבטל גם גוף הגט דגט הוא כמו נתינת מעשה החס ע"ש היטב בדיוק לזון רש"י ומהרש"ל בח"ס ולפ"ז א"ש קושיא לנעיל דשפיר פריך ר"ל מ"ט לא אמר כר' יוחנן משום חיפוי לזיבא למומר דידרו לחפות לבטל שלא בפני השליח בפני שנים ויפקעו הקידושין דזה אינו ללדי' שפיר מהני חפיסת השליח כיון דלדי' דה"ל אינה חזרת בלא"ה ל"מ ביטול לגוף הגט כ"א על השליחות ועל השליחות מהני חפיסה כיון דאינה חובה לאשה ולא לבעל וכמ"ל ודוק כי הוא חרוף למזין : — ונ"ל ג"כ קושיית העולם על הר"א מלוגיל אם נאמר דעיקר הזכות החפיסה הוא רק שלא יהי' צב"ו למפרע וגם שלא יופקעו חיובי הבעל וזממ"ל וא"כ י"ל בארובה לא שייך כ"ז וניהו לזיבא חובה בחפיסתו אבל זכות נמי ליבא דהא בלא"ה ל"מ הביטול ע"י הגט חז"ל הקידושין ומה איכפה לה בהפקעת הקידושין מן האירוסין גרידא ודוק היטב :

כמ"ל משום הודאה בע"ד) וכיון דעכ"פ מועיל עדותו לגבי עמ"בנו לא ה"ל חזי דבר כמ"ס הראשונים גבי עדות חזקה והך דהכא עדיפת מיני' דמועיל לאחורו דבר הביטול עצמו על שליחתו ושפיר מהני עדות מיוחדת ודוק מיהו לקושטא דמילתא דבר זה שיהיה כעין גזא"כ אין מוכרע וי"ל דכוונתם משום חשש שקר וממילא לאין מקום דמיון לקידושין בלא"ה ועמ"ל עוד בזה :

בא"ד אבל כאן אפי' שידעו כולם שביטלו הבעל כו' פעמים יטעו ויאמרו שאחרים לא נחבטלו וחנשא ע"י גיטת וכו' לכאורה קשה לפ"ז לקטן בגמרא דקאמר דנ"מ בין טעם שביטלה מקלחתה כו' לטעמא דלריכה למיסלפה דכולכם לא שייכא חששא דביטלה כולה כיון דלריכין כולם לחתום והרי לפי פ"י החוס' לחשש הטעות שילמרו ע"י ביטול מקלחת לא נחבטלו כולם א"כ אכתי איכא הך חששא דכולכם שידעו שביטלו ולפי דעת הב"י ז"ל בסיומן ק"ד דכולכם למ"ד שנים משום עדים והשאר משום חנאי אף שחזר אח"כ ממקלחת א"ל ללוות השאר עוד פעם אחר דה"ל כביטול החנאי אחר חתימת הגט דמ"מ הגט חיים ע"ש ולפ"ז לא יהושו לאחוס שנחבטלו אף שאמר כולם כיון שאח"כ חזר בו הבעל ויבדלו שסגי בחתימתן לבר ובאמת נחבטלו כולם מטעם עדות שביטלה מקלחתה כו' דהא לענין ההיא דשמעתין דין לעדות שביטלה מקלחתה נראה דגם למ"ד כולן משום חנאי חיישינן לה לאין ענין לההיא דהתם דנמלא אחד מהם קא"פ וכמ"ס הראשונים ז"ל וראייתו להרב בעל ג"פ ז"ל שהשיג על הרב"י שס"ו דמאך דשמעתין משמע דגם למ"ד כולן משום עדים לא ביטלה כולה ע"ש ולדידי דכדכ"ע דהרב"י ז"ל כוונתו שס משמע נמלא קא"פ דבזה ודאי ביטלה כל העדות למ"ד כולם משום עדים ולמ"ד משום חנאי דכשר היינו לפי המסקנא הכא דלא ביטלה כולה אלא דעל הגט אינו יכול לחסום משום איחולופי ולכן צריך להוילתם מכלל שאר העדים ומש"ה מהני למסקנא דהתם וז"ב אל"י :

ע"ב בגמרא אי בעידי כתיבה ה"ג הב"ע בעידי הולכה ע"י בספר מ"ס עמוקים נחשקה למ"ס החוס' לעיל דגם לרבי דס"ל דביטול מביטל איכא חששא כשמביטל זה שלא בפני זה ולמ"ס החוס' דהביטול אין מועיל פחות משנים ומה דאמרין דיוכל לבטל היינו כשמביטל לשני השלוותין זה שלא בפני זה וא"כ בשלוותי האלה הרי ע"כ שביטל אותם לכ"א שלא בפני חבריו דאל"כ בלא"ה ל"מ ואז פקע כולה חששא דהא שוב לא יכתוב שום א' מהם הגט ולמה לא יועיל הביטול ול"ד למ"ס החוס' דאף אי ביטל לכולם אח"כ מ"מ ל"מ דהתם עכ"פ כשביטל מקלחתם היה חשש כיון שהי' מהני ולא היה ל"י קנא משא"כ הכא דכ"ז שזא ביטל לשניהם הרי לא היה ביטול כ"א בפני א' ע"כ חוכן דבריו והנה באמת מה שנראה מדבריו דהתוס' דלעיל כוונתם שמביטל דוקא בפני אלו השלוותין וזה שלא בפני זה אינו מוכרע כוונתם ולא נמלא מפורש בדבריהם ש"ל דהתוס' ר"ל דיביטול בפני אחרים רק שהם זה שלא בפני זה אמנם למ"ס לעיל לסלק קו"י הפנ"י ולחלק דבר בין קידושין ל"מ עדות מיוחדת לכאן משום דהתם הוה חזי דבר דקידושין בע"ל ל"מ אבל הכא לא הוה חזי דבר דהא מועיל הביטול גבי עצמו דהא הוא בפניו וא"ל שני עדים ע"ש א"כ בע"כ כוונתם לשנים זה שלא בפני זה בשלוותים עצמם דבאחריתי ה"ל באמת חזי דבר וי"ל דאזיל הרב דשיטתו של העפ"י ז"ל דביטול שייך נמי גו"ה דלבר שבטורה כמו גוף הגירושין וקידושין וא"כ באמת גם בשלוותי הולכה לכאן ע"כ שביטולם לזה שלא בפני זה להכניח שלוחים עצמם וזוהו תחבן קושייתו ואמנם אף אם נאמר כנ"ל וכוונת החוס' לעיל ע"ד ז"ל מ"מ אין החתלה לקושיית הרב ז"ל דבאמת מה שהכריחם לחוס' לעיל שביטולם לשנים מהם זה שלא בפני זה היינו דחז"ל לא היה להם חשש אחר כלל מה שתיקנו שאם ביטל מקלחתם לא יועיל גם לגבי עצמם מחשש ממזרות דהא אם יביטלו בפני שנים אחרים שאינם שלוחי' ממ"מ א"ש יהי' זה בפני זה הא לרבי ביטלו מביטול דיעבד למ"ד בפני שנים דשני' קרי ל"י ב"ד ואי זה שלא בפני זה הא ה"ל ח"ד וע"כ ייירי חשש לאוחז השלוותי זה שלא בפני זה (לפי הבנת הרב ז"ל דדבריהם) דלא לא הוה חזי דבר ומועיל ויהי' חשש ממזרות וגורו בחקנתם שלא יועיל הביטול אף דיעבד אבל הכא דקיימינן לרשב"ג דאיכו י"ל אף צב"ד גמור ל"מ ביטול לאיכא חשש ממזרות א"כ הולכנו חז"ל לחקן שלא יועיל ביטול מקלחתם אם יביטל לא' מהם בפני שנים אחרים שהם עדים גמורי' ואז אין שום פיסול בעדות הביטול וכיון שכבר תיקנו דלא יועיל ביטול לאחד מהם שלא יהיה חשש שהאחר לא ידע מזה והוא יתן הגט וא"כ אף אי נימא דכוונת הב"י יתא' שביטול לאחד מהם בפניו ואז ליכא הך חששא כמ"ס הרב ז"ל מ"מ כיון שכבר תיקנו חז"ל שלא יוכל לבטל לאחד בלא חבריו ושלא יועיל הביטול אף עליו שוב ע"כ ה"י בכלל חקנה שאחד מהם אינו יכול להביטל שליחותו א"כ ממילא אף כה"ג דליכא חששא נשאר דין זה וכמ"ס החוס' לעיל דבבב"א ע"ש במהרש"א לזכרה דבריהם וה"ע שא"א שיהי' תחבן חז"ל לחלואין ויהי' כחוכא וטולא שאם יראו שיעיל ביטול אחד מהשלוותין עצמם אף שלא ביטל השני איך יתכן אחר כך כשיביטל בפני שנים אחרים לא' מהם שלא יועיל הביטול וע"כ לא ה"י אפשר לחז"ל ללבוש דבר משא"כ לעיל עיקר החשש לא ה"י אלא בדיוקא זו דביטול להם עצמם זה שלא בפני זה — וזוהו א"ש היטב ז"ל

בתוס' ר"ה רבי עבר עדות שביטלה מקלחתה וכו' וא"ת מ"ל כו' דנמלא חבר בענה כולה ואפ"ה יכול לבטל דיעבד כו' וי"ל דמשמע ל"י דיוכל לבטל אפי' בפני א' אע"ג דאין דבר שבטורה פחות משנים מ"מ כיון שהשליח אומר שהוא מביטל כו' א"כ אפי' ל"מ בלא שנים אפ"ה יכול לבטל בפני שנים זה שלא בפני זה כו' ע"ן בפנ"י נחשקה לכיון דהתוס' לפום סברא דהשחא בוכרים לאפי' בפני השליח פריך שנים דלמי לעידי קידושין וגירושין דגו"ה דבעי שנים ואף אם היה אמת ל"מ בלא עדים וא"כ כה"ג דקידושין וגירושין הא גם עדות מיוחדת ל"מ כמבואר בדברי הפוסקים בא"ע סי' מ"ב ע"ש שהניח בל"ע — והנה ראייתו לקצת המפרשים שכתבו לפרש דברי החוס' דגם בחירון השני מה שנסתפקו החוס' שמא בעי שנים שלא בני כשמביטלו בפני השליח בלא עדים לאו על ביטול שליח זה האי דהשליח עצמו שמוע הביטול ודאי לאין רשאי לכתוב עוד גט אבל עיקר הכיפת שעכ"פ השאר שלא שמעו הביטול והרי ה"ל כביטולו שלא בפניהם לדידהו ה"ל כשאר דבר שבטורה שאינו פחות משנים — ולכ"ע ד' הדברים מוכרחין כן דאל"כ קשיא לי טובא דלא יועיל הביטול לשליח בפניו אף לגבי עצמו אף אם נאמר כהבנת העפ"י ז"ל דגזא"כ הוא והוה כמו הקידושין וגירושין דבפחות משני עדים לא תפקיימו כלל אף שנים מודים מ"מ הא לא שייכא הכא הך מילתא שהרי התם גופא פריך הש"ס בקידושין דין גו"ה לכיון דילפינן דבר דבר ממזמן מה התם הודאה בע"ד כמאה עדים דמי אף הכא נמי ומשני התם לא מחייבא לאחרינא הכא מחייבי לאחרינא ובין לפירוש אחד התם דאסר לה אכ"ע ובין לפי' השני דאסר לה לקרובים הכא לא שייכא הך מילתא שהרי עדין הוא א"א ולא הוה עליהם מכבד וא"כ אין זה חובה להם דמי יבדק אותו לגרשה ולהתירה להם וכיון דהשליח במקום האשה והבעל והשליח מודים ודאי הולאתם כמאה עדים דמי אמנם לפי המפרשים הנ"ל יתא' דקאי אאינן ואינור אינם מודים בדבר ומש"ה ה"ל כדבר שבטורה — וזוהו י"ל קושיא בפנ"י דיש לחלק בין קידושין להכא לל"מ עדות מיוחדת לא מביעיא אי נימא דכוונה החוס' אינו כלל מטעם גזא"כ אלא מיעטם דאין אחד לחקן להעיד בדבר ננד האחרים שנחבטלו דה"ל כעד דעלמא וי"ל שאינו נאמן מטעם חשש שקר והכא שהם שנים ע"כ לריכים גם האחרים להאמינם אלא שאף אם נאמר דהחוס' כוונתם דה"ל דבר שבטורה ממש ומטעם גזא"כ בעי שנים עדים אף אם הענין אמת אלא לגבי השליח בעצמו מהני מטעם הודאתו דה"ל כמאה עדים וממילא לגבי האחרים ג"כ שייך טעם דהודאה בע"ד י"ל דל"ע כלל הביטול בלא עדים מ"מ י"ל דא"ש למ"ס בחיזוסינו לח"מ ד"ל דבקידושין ל"מ עדות מיוחדת היינו משום דה"ל חזי דבר כיון שא"א עדים אין הקידושין כלום אף אם הוא אמת וממילא עדותו שתתקדשה לפניו היינו קידושין בע"א דלאו כלום הוא וה"ל כמעיד שתתקדשה בחזי פרוטה וכה"ג ומש"ה גם לירוק לא שייך ע"ש היטב ולפ"ז אם מביטל הכא בפני שלוחים אלו שנים זה שלא בפני זה שפיר מועיל הירוק כיון דאינו חזי דבר שהרי הוא עכ"פ דבר שלם לגבי שליחות עצמו עכ"פ בטל עפ"י ביטול הבעל (ולדידי' א"ש עדים

נע"ד מה שקלקה הר"ן ז"ל בשמעתין לקאמר להלכה כרבי בשניהם
 למה לא אמר בשלשון דהא ג"כ בשליחות פלוגי ומזה רנה לביע
 שיטת הרמב"ם בשליחות אבל נע"ד י"ל בפשיטות ללא הולרך להזכיר
 שליחות כיון דכבר פסק כרבי דנב"ד לא שייך חשש ממזרות וא"כ
 בשניהם שלוחין אף אינימא דבטלה כולה ג"כ ליכא חששא כנ"ל דממ"נ
 אם יבטלו בפני אחרים אם יהי' שנית ביחד הא אית ליה קנא ואיזה
 שלא בפני זה לא באמת מטעם ח"ד מאי אמרת לאוחס השלוחים
 בעלמם זה שלא בפני זה לאו מהני מ"מ בהא שוב הדרא קו' הרב בעל
 מים עמוקים לדוכתה דהא ליכא חששא כלל כל זמן שלא ביטל גם
 להשני הא הו' ביטל בע"א ולא חל וכשביטל גם השני פקע שוב החששא
 דממזרות כיון ששניהם כבר ידעו מהביטול ודו"ק כי זה נכון מאד
 ודוקא רשב"ג לשיטתו איהו ס"ל ספיר שא"י לביטל והטעם שמה יבא
 לביטל לאחד מהם בפני שני עדי' גמורי' וכמס"ל ושוב לא נתקן בדבר
 ואין מועיל גם אם ביטל אוחס זה שלא בפני זה וכמס"ג - והגה
 בדברי הרמב"ם ז"ל נחלקו המפרשי' בפ' דבריו והרב בעל מכתב
 מאל"י העלה דבר חדש בפירוש דבריו דהרמב"ם ז"ל הוזהר דהא
 דשליחות שבטלה מקלחה לא בטלה כולה וכשמבטל לאחד משלוחים
 יכול דבריו ליחן הגט היינו כשבטל רק השליחות אבל כשביטל גוף
 הגט בפני א' מהם שוב אין רשאיין כולן ניחן ע"ש טעמו של דבר אבל
 אכתי נ"ע דהא ל"ל קלא וא"כ ה"ל כביטול הגט שלא בפני השני דל"מ
 בלא כ"ד וע"כ ל"ל דביטול הגט עלמנו ובפני א' מהשלוחים לא השו
 חז"ל תקנת ממזרים וטעמו של דבר ל"ע וגם אף אם נמלא טעם
 אכתי מכ"ל לרבינו דבר זה ונריך ראי' - ולע"ד י"ל ראי' לדברי
 הרב ה"ל והוא דלמס"ל בחום ד"ה ואפקעינהו ליישב קושיה העולם
 דהא לכאורה לר"ל אף חיקו זמן משום חפיו הא בלא"ה יוכל לחפות
 שישלח ע"י שליח ויבטלנו בפחות מנ"ד דבהא אף רבי מודה דבטלו אין
 מבוטל משום חשש ממזרות וכמ"ש תוס' לעיל וע"כ דאפקעינהו חז"ל
 לקידושין וא"כ הרי ביזו לחפות בהיתרא ועיקר חירולנו לעיל
 באריכות דלר"י א"ש דהא לדיו' בפני שנים הוה ב"ד ובפחות משנים
 לא יהי' כאמרי' על הביטול כיון דאין דבר שבערוה פחות משנים והוא
 כנ"ל חזקת א"ל ואף דכחכו החוס' לעיל דאף אי אין דבר שבערוה
 פחות משנים מ"מ מהני בעדות מיוחדת זה שלא בפני זה כחבנו סם
 לעדות המיוחדת דמהני בגיטין וקידושין היינו אי מועיל לשטחו על
 גוף הקידושין וגירושין ומהני אח"כ גם לד"כ אבל אם מעולם לא
 נתקבל עדותן לענין גוף דבריהם כ"א כשכבר נזין על חיוב מיתה
 ולפורי זו הוה כעדות ד"ל ול"מ שוב עדות מיוחדת ע"ש היטב וה"ל
 כשמבטל זה שלא בפני זה הרי העדות לא הועיל שיחול לביטול הגט
 ואח"כ כשנזין על הזנות מלד הפקעת הקדושין שוב אין יכולין לקבל
 עדותן שראו זה שלא בפני זה כדי לפטרה ממיחה דה"ל עדות מיוחדת
 דל"ל ע"ש היטב ואכתי קשה הא יכול לחפות ע"י שליח לכמה שלוחי'
 ליחן הגט ואח"כ יבטל לפני מקלחם זה שלא בפני זה ואז יתקבל עדותן
 על עצמם דהא על עצמם ליכא חשש ממזרות וכיון שיועיל לשטחו
 יועיל אח"כ כשיחזרו האחרי' שופקעו הקידושין כיון שלא נבטלו בפני
 צ"ל דהיינו שנים ביחד דבהא גם רבי מודה דביטול אף דיעבד אין
 מבוטל ומשום דל"ל קלא ותפסור ממיחה - אך זה אינו דהא רבי
 ס"ל שליחות שבטלה מקלחה לא בטלה כולה וא"כ ממ"נ אם לא יבטל
 רק אוחס יכולים השאר ליחן הגט מן הדיון ואם יבטל בפירוש גם
 הנשארים א"כ ה"ל כשתי עדיות ומעיקרא לא מתקבלין העדות כ"א
 על עצמם אבל מה שאומרי' שביטול גם האחרי' בפניהם הרי הוא
 עדות אחרת ממש כיון שאינו הלוי זה בזה וכל שמבטל שליחות השליח
 שלא בפניו לר"ד גמור כלין ואל"ה לא מהני שיחול הביטול וא"כ
 הרי לא נתקבל עדותן בשעת העדאתם ול"מ אח"כ ג"כ לפטרה
 ממיחה ע"י עדות כוה דה"ל ד"ג וכמס"ל :

אמנם

הרי אכתי מלי לחפות באופן שיבטל גוף הגט לפני שנים
 מהם זה שלא בפני זה והרי לאוחס השני' שביטול בפניהם
 מהני שהם אין רשאיין ליחן עוד הגט ונריך לקבל עדותן על ביטול הגט
 לגבי עצמם וכיון שביטול הגט מועיל הרי מדינא אין רשאיין גם שאר
 השלוחים ליחנו עוד אלא דמתקח"ל כיון דל"ל קלא האחרי' רשאי'
 ליחן הגט וא"כ ע"י הפקעת הקידושין וכה"ג הרי חזר חשש חפיו
 למקומו דהא יהי' שני עדי' וע"י עדות מיוחדת דל"ל קלא חפ"ל
 כד"ל דהא כבר נתקבל עדותן מחלה לגבי עצמם בהכשר והרי זה
 עדות אחת שנתבטל הגט וממילא יועיל אח"כ גם הפטרה ממיחה
 ומזה ע"כ מוכרח דכל כה"ג באמת בטל כל השליחות ולא חשו כה"ג
 לחקנת ממזרי' וכיון שכן א"ל לו לחפות גם באופן זה ודוק מאד
 ואמנם הטעם של דבר ל"ע למה לא חשו חז"ל באמת לחקנת ממזרי'
 ככה"ג ול"ע :

שם בגמרא

ה"ג מהסתברא כו' אא"א בעדי לחיבה כו'
 מצטרפים כו' ללמא כריב"ק ס"ל
 קשיא לזי דהא הדיחוי דילמא כריב"ק ס"ל ע"כ
 אחא לקימוי סבלת הפסחן הראשון כלומר דמיירי בעדי כחיבה
 וממילא דכפוטו האיבעי' דכוללם דהא בעדי כחיבה שנים ככוללם
 למי וכדקאמר לעיל והיינו דהא ליכא חששא שהשני יכתוב ויחזום
 הגט לבדו כיון דהוא יחיד וכמ"ש רש"י לעיל והרי לפי המסקנא
 דמוכרת מן הכופא דע"כ קיימא הך ברייתא אליבא דריב"ק דעדות

מיוחדת מצטרפת גם בכתיבה וחימת הגט וא"כ פשיטא דה"ה
 בשתי כחות עדים אם אומר לכל כת בפ"ע שיכתבו ויחזמו לאח"כ אם
 רוצי' א' מכת זו וא' מכת זו נהגטרף דרשאין לחתום הגט ואף לאין
 עדי' של גט חותמין על הגט אלא זה בפני זה כבר העלו המפרשי'
 דעיקר הכוונה על אוחס שנים שחומצין על הגט אבל שאר העדי' כל
 זמן שלא אמר כוננס א"ל להיות בשעת חתימת השני' כיון שא"כ
 לחתום (ודבר זה מוכרח ג"כ ברש"י הסוגיא דלג"כ ליכא חשש כלל
 באומר לעשרה אף בלא כוללם וע' במהרש"א ולענין בחי' רמב"ן דף
 י' ע"ב) וא"כ אכתי הו' להם לחז"ל נתקן גם בשני' שגא יועיל ביטול
 א' בלא השני שגא אמר עוד לע"א או לשני' שיחתמו ענ הגט ואח"כ
 אייתי היחיד מכת שלו שביטל השני שנלטרף עמו ונא ידע מביטול
 לירופו יזמן עם אותו העד שאמר להם הבעל בפ"ע שאם ירלה
 יחזום ויחזים עמו הגט שהרי א"ל להמתין דוקא ענ עד שהפסו כיון
 דעדות מיוחדת מצטרפת ובאמת חתימתו עבדונת היא ע"י ביטול
 עד שנלטרף עמו והרי ליכא חשש חקנה גמורה ודוקא נזמר להבעל
 מעיד שלא ליוה לאום כת לחתום יותר דהא דהוי נא פניג חז"ל
 בחקנהם חדע דלטו באמר לעשרה כהפסו למ"ד לא"י נבטל אם ביטול
 חשעה מהם שלא נשאר רק א' מזוהו כת יועיל הביטול כיון שאין חשש
 ענ העשירי וההמא קחני שא"י נבטל כו' ולא חל אף לאוחס החשעה
 וע"כ דלא פלוג דכיון דכבר התקנו בלא יחול ביטול זה שלא בפני זה
 א"כ שוב נא הו' אפשר חז"ל לביזוהו הר"ן דבאחרי טומר היכא ללא
 שייך חשש חקלה שיועיל וכמס"ל ביטוב קו' מים עמוקים וה"ה ה"כ
 דכוותי' כיון דאם הו' מזוהו הבעל עוד לאחרי' ליכא חשש חקלה שוב
 ראוי שלא יועיל אף אם לא נאחזקתו ביטול זה שגא בפני זה ולכ"ד
 לא קשיא כי"ד דל"ל דהוה ה"ל דלא כריב"ק אבל למסקנא קשיא :

דף דר ע"א בתוס' ד"ה יחומי' שבאו לחלוק כו'

ואחד אינו לפנינו כו' דהא
 הוי ההם כמה יונקי שלים מהיו אין ראייה גמורה משם כו' י"ג אורים
 והומים ומס"ה הגדילו א"י למחות כו' כל זה הוא שפה יתר בחוב'
 מ"ש דהגדילו א"י למחות דמה שייכת נהכא ורתיחי במרדכי שכ"ג
 כההיא לישאל ובחידושינו לקידושין כתבנו בזה דאפשר לפרש דבריהם
 שהרי בלא"ה נתקשו המפרשים דל"כ אף יליף כלל מהחוקה הארץ
 דינא דר' גי'ל כיון דאיכא לפלוגי כמ"ש תוס' משום דהוה חזרי'
 והומי' ועפ"י הדבור וע"כ י"ל דנא חליא בהא כלל דלא חתוקה היתה'
 בגורל ואורי' והומי' אבל מ"מ נענין גוף חז"ל ליחומי' הו' ככל שאר
 זכויות שבעולם שהרי החורה ליוחה שיקחו איש איש ויחזקו בזה שאר
 חלוקות יחומי' ונכן ספיר ילפי' מיהו לכל יחומי' שבה לחלוק - וא"כ
 לכאורה דברי הוס' אין מובני' במ"ש נענין זה לחלק בין חלוקת הארץ
 לכאורה בלינו לפנינו להחלוקה ובקידושין שם פלפלו ג"כ במחאת
 לשאר חלוקות בלינו לפנינו להחלוקה בלא"ה מה ספיקי' באם
 אחד מהם ע"ש - וכחבנו משום דנכאורה בלא"ה מה ספיקי' באם
 אינו לפנינו אם מעמידין לו אפוטרופוס דנמה לא כיון דליינין נהו
 בחורה זכות מה איכפת לן במה שאינו לפנינו דהא דוכין נאדם שנא
 בפניו זכין לו אף אם אין ידוע לעשו כלל וגם במ"ש החוס' כאן דמוחה
 מהני ובקידושין נבהפקו בזה גם כן לר"ד ביאור דהא מחאת קטני'
 לאו כלום היא אף במ"ד דמהני מחאתם בגדלות כמ"ש הראשונ'
 אהא דגר קטן מטבינין כו' דדוקא הגדילו יכולין למחות אבל מחאה
 דקטנות לאו כלום היא וא"כ מ"ש כאן דבעי ריבוי' ומהני מחאה -
 ול"ל עפ"י מ"ש הרשב"א ז"ל והובא בס' א"ס ז"ס דהא דמחזיקין
 לקטן בנר אע"ג דהגדילו יכולין למחות ושמה ימחה אח"כ והרי הוא
 ככרי למצער וכמו דפריך הסם הקנס וכהיבה דילמא מניה ואכנה
 בגיחה וכתב הוא ז"ל משום דבאסורא סימכין אחזקה כיון שנתרצה
 עמה שוב לא ימחה גם בגדלותו והא דפריך גבי קנס וכחיבה ליהוש
 כו' היינו דלענין אפוקי ממונא לא סמכין אחזקה זו עכה"ד ע"ש
 ולפ"ז י"ל דה"ה ה"ג בחלוקת נכסים בין יחומי' איכא הך חששא שמה'
 ימחווה אח"כ בגדולהם ונהבטלה החלוקה למצער ודלמא יסודפו
 בנתיים הנכסי' וכה"ג ואיכא פסידא גם איכא איסור גול להגדולים
 בהשחמשת ואכילה פירות ול"ל דכה"ג כיון שהוא רק חלוקה ואינו
 אפוקי ממונא בכדי סמכין ספיר אחזקה כמו באיסורא ולא הוה
 אפוקי ממונא כ"כ כמו במקום כחובה כן ל"ל לדעת הרשב"א ז"ל
 וביותר יתכן זה שכתבנו למ"ש הר"ן ז"ל ל"מ דכתובין אהא דהגדילו
 כו' דהא א"ל ללמנא שימחו מיד וכחך שהכוונה שאם מיחו בעודם
 קטני' אף דבעודם קטני' ל"מ המחאה אבל כשעומדי' במחאתם לאח"כ
 שיגדילו הוה מחאה ע"ש דזקן כי זה בעד לכל דבריו כאן למעיין
 ומבין - לפ"ז י"ל דמס"ה לר"ד ריבוי' ריבוי' עמה בפירוש מן היחומי' דהוה
 דעחה א"ל לעתה כ"א דעת אפוטרופוס וב"ד אבל כיון שלא שמענו
 ריבוי' בפירוש ליכא חזקה וחישיבין על מחאה לגדלותם דודאי מועיל
 ומס"ה אין ב"ד מזדקקין להם ולא מיבעיא למ"ד הגדילו יכולין למחות
 דודאי איכא הך חששא אלא אף למ"ד הגדילו א"י למחות מ"מ הא
 מדינא דלאי דיכולין למחות אלא משום מה כתב"ל יפה ומשום הפקר
 ב"ד הפקר כמ"ש רש"י ז"ל בשמעתין והיינו אי הב"ד עשו כדון בחחלה
 ונזדקקו להם דהיינו דריבוי' ולא הו' להם לחוס שמה ימחו פיון שהיה
 להם חזקה ברורה להמוך עליו בשעת' שוב אף אם אירע שמיחו אח"כ
 אלמנה בכח ב"ד והפקר ב"ד אבל כל דליכא חזקה בשעתה ממילא
 עיקר

גימור הזקוקותם שלא כדון להי' לקם לחוש על מחאה בהא מודה ר"ן שאין רשאיין משום חששא מחאה דגלות שהיא ע"פ הדין ודוק וכאשר זכינו לזה יתיישב היטב לשון החוס' גוף מ"ש מחלוקת הארץ אין ראוי לפי שהי' ע"י אוריי' וחומי' כו' והוא עפ"י מ"ש בחי' קידושין וכחבנו דלקמ' דבלא"ה לריד' דס' ב"אור' דבדי רש"י שמבואר מלשונו דגם למסקנת ה"ס' דמימרא דקרא אחי' לדינא דג' מעמידין אפוטרופוס לחוב ע"מ לזכות לקטני' ולפינן נמי לגדולי' זכות גרידחא דזכין לאדם שלא בפניו וע"כ לגדולי' זכו הנשיאוי' בחורת זכי' ולא בחורת שליחות (וטעמו של רש"י ז"ל שפי' כן מבואר דס' היטב בחידושינו ע"ס) והרי לגדולי' אין זכין כ"א בדבר שאין חובה כלל אפי' קלח טובה וכמו דקדק ס' רש"י ז"ל בשונו וכ"כ ס' הרשב"א ז"ל דס' דקדק לחוב ע"מ לזכות כ"מ כ"א בקטני' וא"כ בגדולי' נשאר' קוסית הגמרא והסברא הא חובה נמי תיכף לתיכף ליתחא ליה בהר כו' והוא לכאורה דקדוק ע"מ אבל אחר העיון לק"מ דהא בלא"ה לריד' להבין מאי חובה היא זו כיון דהיא חנוקה עפ"י גורל אורי' וחומי' ואין לך בירור גדול מזה שכן מה שפול לו בהנקה הוא שנו וא"כ מה כד' ליתחא ליה בבקשה כיון שמעונס לא הי' נו זכות בבקשה ומה חובה היא כיון שאין מניע לו זכות יותר מזה ול"ל דלעפ"כ חובה הוא עיקר החלוקה דהא קודם החלוקה שלא הי' החלקי' מבוארי' הי' משתמש בבקשה ועכשיו ע"י חלוקה פקע ממנו זכות השתמעות זה וא"כ גוף החנוקה אינו זכות לו ואדרבה חובה אלא לכאורה ע"ג גוף החנוקה הרי א"ל שיהי' זכות שהרי בדבר שיש בו דין חנוקה שוחפין כו' וא"ל לחלוקה ובדבר ל"ל יוד' גוד אגוד בלא"ה לשיטת ר"י אין רשאיין בקטני' וא"כ מה בכך דהוא חובה דהא מוכרחין לזה אמנת קו' ה"ס' ספיר אקטני' דלאו בני כפי'י נינהו נודינא וא"כ אי גאו דזכות ה"א לא הי' רשאיין הב"ד לחלוק בלא ברונס וא"כ אף דבקשה וזה הוא חקק ממש אבל כון ש"ט לו זכות קודם החלוקה א"ל להפקיע ממנו ש"ט חלוקה ובפיר' פריך וילי' מניה דרשאין ב' דלעשות כן נהוה ע"מ טובה נקטני' ואחיינן ספיר דברי רש"י ז"ל דבגדולי' ה"ל זכות גרידחא דגדולי' כיון דר"י שלחם על החלוקה א"ל דהא כופין א"ל חנוקה ובגוף ה"ל א"ל ח"כ החלקי' אין חובה במה ליתחא ליה בבקשה כיון שהגורל וא"ת העידו כי לא הי' לו משולם חלק אחר וזה ברור וא"כ נמי בפשיטות קו' ההפלאה דאף דבכל החלקי' יכולין למחות כשהגדילו החס' הוא בדבר שיש להם ע"מ על החלקי' וכמ"ס ד"ש ב"ר רוחה ואפשר שיסתנה החלוקה כולנו משא"כ הכא בחלוקה הארץ שלא תועיל זיהאמס לענין זה דהא אף אם יחלוקו פעם אחרת לא יפול לו חלק אחר וכל עיקר החומה הי' בקטנותם לענין רילוי על גוף החלוקה אש הי' להם חוב בדבר ולא הי' לריבוי לחלוקה עד שיגדילו אבל אש כד' הגדילו אין להם עוד פסחוק פה על חובתם זה כיון שכבר נעשה בזה ב"ד ומה ש"ב"ר אין וגם זה ברור ופשיט — ומעשה א"ס לכון חוב' ונרדכי כאן כיון דכל עיקר טעמו של ר"י דאין לכנינו ג"מ ה"א ח"כ"ש למעלה כיון שאין ל"מ חזקה שלא ימחו חייבינו שמה ימחו בגלות וכל זה בכל החלוקה הגדילו יכולין למחות שיכולין לערער שיסתנה החלוקה משא"כ בחלוקה הארץ שהי' ע"פ גורל אורי' וחומי' א"כ הגדילו נמי א"י למחות כיון שא"ל זהם לשנות החלוקה ואין כאן חשש משה"ה לא איכפת לו אם אינם כאן דבקטנותם לא חיישינן לריבויים ומה י"א כמ"ס בחלוקה דברינן ודוק מאד והדברי' מכווני' כנוני' חומר כ"ז כחבנו ס' בחי' וגם כחבנו ד' דמה שבראה מדברי' החוס' ז"ל דכל החלוקה הי' ע"פ אורי' וחומי' אינם מוכס' לכ"ע ע' במפרשי' ההורה פ' פנחס ומטות דיש מהם סוברי' דהאורי' וחומי' הי' רק על חלקי' הכבתי' אבל בכל שבת החלוקות לבית אבות הי' עפ"י גורל כשאר חלוקה וע' לקמן פ' השולח אהא דלא משכחת דמייתי בכורי' כו' ע"ד יב"ק ובמפרשי' ס' :

הי' דעתו בפירוש שגם אונס יהי' בכלל תנאו אבל עכשיו חוזר בו ואומר ששל כל האונס אין גומר לקיום תנאו וכיון שבידו לחזור מכל הגט מה לי כולי' או מקלחו הא חז"ל לא אמרו דאין אונס אלא מלד דעתו שבתחלה שהי' כן הרי לא מלי לכפותו עתה שיקיים מחשבתו הראשונה והרשות בידו לחזור (ואף למ"ס הרב בעפני' ז"ל דאם אינו רוצה להצות תנאי גם על אונס כפי דעת חז"ל אפקעינהו לקידושין מעיקרא וא"כ אכתי פנוי הוא מלד הפקעה גם זה אינו להס' היינו אש מחלה אינו רוצה לכניס לתקחז"ל להתנות כפי דעתו ושייך חס' דלניעות ופרולות ולכן אפקעי הקידושין אבל הכא אין הכי קאמרינן מתחלה התנה כדנינו גם על אונס רק עכשיו חוזר במקלח התנאי ושבדיו לבטל מקלח התנאי כמו אש הי' מבטל כל הגט והתנאי וע"ז א"ל לחז"ל לכופו שלא יחזור בו דהא בידו לחזור לגמרי אש ירצה ועדיין ל"ע בזה כבוגיא דהס' אבל לדברי הרמב"ן ז"ל א"ל בלא"ה לכל זה דאיהו קובר דחז"ל לא אפקעו בשום דופן ע"ס דבריו רק דליינין ע"ד הבעל שע"כ עשה כן מתחלה שירא שמה יפקיעו חז"ל הקידושין) וממילא דלא שייך לקיומי תנ"י בעי דההיא לקיומי' תנאי' ממילא הוא חורה על תנאי ראשון שהי' ע"כ אף על אונס ועתה חזינן דעל אונס אין מרובה וכיון דבידו לחזור וגילוי דעתא הוה מילתא הוי ליינין לביטול תנאו הראשון ויחיל אף באונס ומש"ה חלי ספיר בפלוגתא דאביי ורבא אמנס כל זה בא"כ שמה שד' בו שאין אונס הוא מתקחז"ל ומש"ס חס' לניעות ופרולות שאין טעם בדבר כ"א באפקעינהו והוא לפי שירא שמה יפקיעו ע"כ ה"א מהכ"י מתחלה שלא יועיל לו טענת אונס זה שאין ר' לה לעזוב ב"ד אבל באונס שמדינא אין אונס ולא עשו בו חז"ל תקנה להפקיע הקידושין א"כ לא ליינין כלל דעתו שמעשה ראשונה ואונס זה א"ל להכניס עצמו בחלה שהרי בזה לא עשו חז"ל תקנה כלל ולאפקעינהו א"כ ספיר ז"ל שלא עלה ע"ד כלל בשעת תנאי ראשון אש כה ואש כה ומעשה א"ס הך דלעיל בפסקי' מבואר דהס' גם לליטא דיש אונס בגיעין מהיק דא"פ"ה ל"מ משום דה"ל אונסא דשכיח ואיציגי' ליה נאחזי ע"ס ונלמ' ש"ל ספיר לקיימי תנאי בעי שאין בזה חורה כלל דמעיקרא ג"כ הי' בלבו שאינו מתנה עליו ואפ"ה ל"מ משום דבריס שבב' כיון שלא התנה בפירוש וכל כה"ג דלא שייך להך דאפקעינהו כהנהו אונסי' אין זה נגד דעתו הראשונה כלל ושפיר קאמר ה"ס' לקיימי תנאי' בעי ודוק היטב וזה ישוב נכון אלא דלמ"ס הרב מוהר"ש ד' ח"ב ס' מ"ה דלמסקנא דקו' ל' אין אונס בגיעין חו א"ל להך סינאי דאונסא דשכיח שאני ואין חילוק בין שכיח אי לא דרר קו' החוס' דדוכחא אבל מדברי' ה"ס' ד' ביו"ד ובח"מ ס' נ"ה מבואר דל"ל דינא דהרב מוהר"ש ד' ז"ל והביאו עוד תשובת ר"א ששון כדבריו • ובמ"ס לעיל ליישב קו' חוס' מיושב היטב בטוב טעם קושיית הראשונה ז"ל בדברי' דף ק' ע"א אהא דמייתי החס' הך דפסקי' מבואר להוכיח מינה דל"מ טענת אונס בדברי' ודלמא אונסא דגמוליא שאני ונחסקה הר"ן ז"ל ה"ה דה"מ לדחויי משום דאין אונס בגיעין משום לניעות ומשום פריעות ע"ס ש"יר לו דחוק אבל למ"ס א"ס ברווחא לולי דבריו הקדושים דלרבה גופי' דה"ל הכא דגילוי דעת מלתא הוא א"כ א"א לומר משום דאין אונס דא"כ ה"ל ליהני בחורת חורה וע"כ ל"ל דל"מ טענת אונס מלד עצמי' גם בעלמא וכו' דהס' או משום דהוא אונס א' דזכיחא וה"ל לאחזי וכמ"ס ל' באורך ודוק היטב ושוב מלאתי אחר זמן רב במפורש בלשון הא"ס ז' ריש כחובות דס' א' מהקדמוני' ז"ל לחוק את דבריו הנ"ל ובאמת שלדעת רש"י ז"ל ד"ה לקיימי תנאי' כו' נראה שיון ג"כ לחלק העניני' וליישב קו' חוס' דהס' טוען ממש קיום התנאי שלדעתו ה"ל בכלל קיום ואש הי' יודע שא"ל קיום תנאי אין בדעתו לטעון כלל נגדו משא"כ הכא שטענתו שהוא אונס וא"ל לקיימו והחלוק ג"כ א"ס לפי הגחוחינו הנ"ל :

עם בתוכי דיה

ואי משום גילוי דעתא כו' היינו לפי סברה אביי אבל רבא קאמר לעיל כו' לקיימי תנאי' הוא דקבעי' ולא פליג רבא הכא לכאורה הוא דקום בלשון הגמרא למשמע דרבא פליג בהא ובאמת שלולי דברייהם הקדושי' הי' נלע ד' לפרש לשון הג"מ כפשוטו דרבא באמת פליג הכא ולא שייך הכא הא דלעני' שהרי באמת למא דקאמר מעיקרא אי משום אונס אין אונס בגיעין מבואר מזה דהי' טענה אונס ממש ואי הוה קי"ל י' אונס הוה מהני אלא משום דהלכתא דאין אונס ומבואר דס' בריש כחובות דמדינא י' אונס אלא משום לניעות ופרולות אפקעינהו חז"ל לקידושין ושם העלה ב"ס' פני' ז"ל דבאמת א"ל להפקיעה דליהוי באמת פנוי' למפרע אלא דאנן הכי קאמרינן דאיהו גופי' ע"כ מתנה על כל אונסינן שבטולם בשעת תנאו כי היכי דלא לפקעו רבנן קידושין ואש הוא אינו רוצה להנהות כן אז אפקעינהו לקידושין אבל מההמא אמרי' שלא נחכוין לעבור ע"ד חז"ל וכו' בחשבה להרמב"ן הי' חמ"א ש"כ כן בפשיטות דפירוש הגמרא כן הוא דאיהו מקבל עליו כל אונס (ומשמע לא"ל כלל לטעון שעבר ע"ד חז"ל ע"ס) ויהי' איד' שיהי' עכ"פ הרי ב"מ דאין אונס הוא מלד תנאי' שהוא קיבל עליו כן כדי שלא יבא לירי הפקעה והנה למא דמשמע להדיא דעובדא דהכא הי' בתנאי' דאש בידו הי' לבטל הגט לגמרי אש הי' רוצה שהרי ה"ס' מייחי מינה לפלוגתא דגילוי דעתא משמע דאי הוה מילתא הי' בטל הגט וא"כ הרי ע"כ הוה גילוי דעתא שאינו מרובה על אונס וכלומר אף שמתחלה

חוס' דיה אין אלמנה נפרעת כו' וא"ת הא לא ניתנה כחובה כו' ואמר ר"ל אין אדם פורע ח"ו כו' לכאורה למ"ס החוס' פ"ק דב' דבפליג' הבן גם אביי ורבא מודן כיון דאפשר שלא יבא לירי חוב' לכ"ע א"א פורע א"כ לא הוה צריכי' לאקשוני' אביבא דר"ל דוקא דהא כחובה לכאור' למי להס' שמה חמות בחייו ולא חבא לירי גביי' וכו' בחבו המפרשי' בכמה דוכתי דבכחובה לכ"ע שייכא החזקה ושם כחבנו בחידושינו נח"מ ס' ע"ק דבלא"ה י' לחלק בין פדיון הבן כיון דל"מ הפרעון בחוד' שלשים שאין הפדיון חל בחוד' שלשים ולדידן דק"ל דבנתאכלו אין בנו פדיון א"כ ככה"ג ודאי דלא שייך ללא ליטרדן כמו בשאר חובות כיון דלא נפטר בכהי' בחובו מה'ל להקדים כיון שר"ד לפדיונו מחדש אחר שלשים דשמה יתאכלו ולא הוה צריכי' להבדרסם לולי דמדברי' רבוחינו בעלי החוס' נראה דלא נקחו לזה ובדרכינו זה א"ס מה דפריך החס' מכותל חצר דלדרכס' של החוס' דהיכי דאפשר שלא יבא לירי חוב מודה אביי הולכרו לחוק דהמ"ל ולטעמין דהא כותל חצר נמי אפשר שלא יבנה ולפוס שיטחנו עיקר מילתא דמודה אביי בפדיון הבן הוא משום שאין בנו פדיון חוד' שלשים ואינו ענין כלל לחצר ודוק ואולי החוס' דכאן אולו בשיטה זו — אלא דבלא"ה הי' נלע ד' דבכחובה מודו אביי ורבא דהא ודאי לא פרע בנו זמנא והיינו עכ"פ על ע"ק כחובה דהא ה"ל כמשהה עם אשחא בלא כחובה ואף כפוחת הוי נמי ב"ז ואיך נקשגנו ש"עשה ב"ז וז"ע כמ"ס ל' דעיקר

פוסקי' ומכל זה ראוי למס'ל לפרס' דברי רש"י למוריא הקינא הוא בעיקר חסד התפסת' לררי :

בגברא

כתי חרי עבדה ניהו' מכלאן דתקסא רביו הרמב"ן על שיטת הרמב"ם שספק דמזונות חשבה כחלה ובסוף לא"כ כ"ל לרבה בר"ה באמת נשמא דמזונא' דהובעת כחובה כו' חיפוף ל"י דגם מזונות לריבה נשבע והרי נמנעו להשביעם והוא באמת קושיא תפורה נכאורה — ונכאורה ענה ברישוי דבר פשוט דענין מזונות אף דמנעו להשביעם מימ' חזת נה מזונות נמ"ס הרא"ש פ' כג הגשבעין נחקר נהגכה דין חסד המוניא שטר על יחזומים אלו דינו למפסיד דקין וירשים מן הירשים גרם ושמאל' או הוא נכנג' אבו דלא נוסף ענה והביא רמ"ן מההיא דרב נא מנבי כחובה נאחמיה לא נא גרעית מחמתה ואמאי מפסידה ועכ"ל דחשיד דינו ביחומי' מן היחומי' והוא ה"ל יומא סיגי' ע"ג דברי הרא"ש לדיך מייחי' ראוי' מרם ה"ל דגדולי' ניהו' גס בכג הגשבעין (ובטולן מפסידין וניד' יחומים מן יחומים ע"י כחידוש נה' נח"מ סי' ל"ב) וכיון דקין זה הוא מעמם דרב' שמאל' והרי חסד נדינה דרב' ושמאל' גופא אמרינן חסד בממ' סמוכות דנכ"ס דאמרי' שטר השומל לבנות נכסיו דמי אף דנרד' ליטבע' אבנ' יורשין אין מפסידין כסא"י ליטבע' וראוי' סגוין בן במזונות אף דהיון דק"ל דלא כב"ס שטר השומל לבנות כיון דק"י' במזונות חמשה נכסי בחוקת' אגמיה קיימי' וה"ל כמחוקק' וכמבואר בכחובות דף ג"ו ובש"ע א"ש סי' ל"ג סעי' ומאלתי' חק"י כס' הפלגה שכתב כעין זה אלא דבאמת נמה שבואר בחי' גא"ש סי' נ"ג כס' החפזונים דלא נכסי בחוקת' אגמיה קיימי' כ"א בא"ש וע' דמזונות מדיני' בודאי על הנכסים אלא דעשיהם מנה פדעוין ומריה וכה"ג אבנ' אס' אלו מחוסרין' ע"ג עיקר הדין אס' יש נה חייב מיתה כנג' סא נכסי בחוקת' יורשים קיימי' וס' הכרעו דברי' אלו כשיהי' רביו הרמב"ם ז"ל דאנו ביחומים אומרי' נהני' נחד גירסא גמל' הרמב"ם סי' דא"י נסבין כנג' כ"א היכה ועדין נאמנה על המזונות דנרד' ניטבע' הקהל' והנו באגמיה הרי ספק בהדות דחשבו שבויה חמיה' הויה שפתי' מזונות וע"כ מכוס דחממה הבאה ליטול' אמרי' חסד' סא נפרעה כחובתה וא"כ כנר' להחקה מכניעיה הויה מרינו' ולריבה ניטבע' ס"ח וא"כ נשמא דברי' חזקין זה ונג' כה"ג סוב סיד' גס אין אדם מורים שבויה וס' כ' סא אלו יכל' ניטבע' דראוי' סיפסיד' ונכחי' דלדא קו' דלכחה דבית' דמנעו להשביע' אף הטוב מזונות — אונס' ארבע' נרא' לייס' קושיית' הרמב"ן ז"ל נכסין והוא ז"ל למ"ל לפרס' דברי' רש"י בד"ה אחיא לאורוי' החירא במ"ס ובכורה שבער טרחתו וטולחו ואינה נחשב לה נפרעין כו' דהכונה הוא שאף לחייסוין להחסות לררי מהיים היינו שהחפסיה למסכן (ועמ"ס ל' בחו"ל ד"ה אין אגמיה כו') וא"כ בידה להחשו' ע"ג

דעיקר החסד לררי היינו למסכן והאחריות יבאר על ו דכס"ג שרי ועמ"ס ל' בפ"י רש"י ד"ה ע"ס ודוק :

ובהרי

יחא ג"כ מה שמעתי להקשות דלא י"ל בכחובה ודאי פורע ה"ו משום דמתיירא מהפסד מזונות לאח"י שהרי קי"ל באכשי גליל דהירוש' א"י להלק' כחובה בעל כרחה וא"כ י"ל דמקד' ופרע נכ"מ ועמ"ס לכל החסד שנקפיה למסכן א"כ נראה ככה"ג אית נה מזונות ויכולה להחזיר אררי לרשות הירוש' ועמ"ס ל' בזה ודוק :

אכנס

לפי' י"ל דאף לפי פירו' וינו' ס' על פדיון הבן משום ל"מ הפדיון חוק זמני י"ל דגם בכחובה שייכא כדרא' זו כיון דע"כ לרד' לקבל אחריות האררי ענין לא"כ ה"ל כמשה ע"ס אשחזו בני כחובה א"כ טוב מה לו לרבה האת' להקד' עלמו וסויה' האחריות ענין דומיא דפדיון הבן ודוק כי עדין יש לחלק בין הענינים ואולי י"ל דמ"מ חייסוין שסמך נמוחו פרו' זה ולא עבר אהשהאיה כנא' כתיבה :

בגברא

מאי אחיא אגמיה אפי' כ"ע נמי אגמיה איכא שרי ל"י נכאורה נמ"ס הויה' נחד פירושא' בכחובות דף ל"ו אלא דמוכרת סא ב"ב נריכה שבויה דאיכא עיה' הס"ס ה"ל כנג' אגמיה נענין שבויה יחומי' ע"ג הכחובה א"כ טובא קא"ל דנריכה שבויה אף דמוכרת סא ב"ב והנכסי' בחוקתה כד"ל דלא חשבה ובנימוד הישיבה פלפלו בזה על קו' מהר"ש א"ש בחו"ל ואכ"מ להאריך בפירו' ואין נוגעים נגוף הגכה :

רף ליה עיא

בפ"י רש"י ד"ה אחיא לאורוי' החירא כו' בדבר מועט ובכורה שאין פדעוין לה ובשטר טרחתה נעלמה עכ"ל לכאורה יכא' דא"כ יהי' עיקר שבויה האגמיה רק על מה שחפסה מעלמה מנכסי יחומים אח"מ בענה ואין זה במשמע כלל בש"ס וכן הפוסקים למשמע דעיקר שבויה האגמיה הוא על הפיסח לררי בחיי בעלה ופ"ן משמע בהויה לעיל ובפ"י מי שמת ע"ס דל"כ נא הויה לררי לכפרת' משום דהנא"י ב"ב מקשים לה אף שהוא ח"ל דהא חסד' הוא סתפסה אח"מ בענה והחוק נומר דמ"ל דעיקר שבויה באמת רק ע"ג החפסיה לררי בחיי בענה ולא הויה משבעי' ליה על חסד' זה שנקתה אח"מ בענה על סדר טירחה כ"א מל' דגבול ואפי' נמנעו מלהשביע' משום שבויה הנגבול דוה דוחק ועוד דלשיטת' רוב הפוסקים דנגבול ל"א מחוק' שא"י ניטבע' משום דלא' ע"י שבויה נגבול ל"א מחוק' שא"י מקשה וז"ל לא ה"י ראוי' להפסידה כחובתה עבור זה ועוד קשיא טובא מה שדקדקו לקמן ע"ג דברי מהרי"ט ז"ל בחטובה ע"ס — אבנ' העיקר נלע"ד בכונתו הוא כמ"ס בפתח' דעיקר חסד' לררי הוא על התפסה מנעולין בחורה משכונ' כמ"ס גס מהרי"ט ז"ל ס' בסוף דבריו ומה שפ"י בדברי הר"ן ז"ל בפתח' ומהו' ני שמונחי' בזה לדבריו טרם ראיתי דבריו ז"ל וא"כ עיקר חסד' שגארו בידה אח"מ בענה והנה אס' לא ה"י מוריא החירא ע"ג סדר טורח' ע"כ היתה לריכה זו לחוב' זה נפרעוין דלא"כ ה"ל כגוונ' לעונה ממנה נפרע' וכמ"ס הר"ן אבל עכשיו דמוריא החירא ע"ג סדר טורח' חושב' זו הנררי לומר טורח' שהרי עדין נא קבלתה לפרעוין ממ' (דא"כ הויה משתכנא לשיקרא וכמו שאבאר עוד לקמן) ובידה לחשבו' על כל מה שמניע' לה כיון דלפי דעתה עכ"פ אינו נול' ובאמת כיון שאין מניע' זה שטרטתו ע"כ עולה בפרעוין וכמ"ס הר"ן דונויה ג"כ עולה במקום פדעוין והוה כדור בכונתו ועמ"ס בזה נקטן בישוב' ק"י הרמב"ן :

והנה

ראיתי להזכיר כאלן מה שנקשה לי דברי רבי מהרי"ט בחטובה ח"א סי' כ"ד ובחמנה פלפול אי' שבויה סא מכה או שלא אגמיה הוא עיקר שבויה אין נגבול שבויה נ"ל להכריע דהוא שבויה עיקרית וראייתו מההיא דמנע' להשביע' האגמיה משום דמוריא וחסו לחומר' עונש שבויה ולמה לא שקגי' השויה משותפין וארוסין סא יורו החירא בשבעו' וע"כ ל"ל דהחשק' כאן על צדו נכסי היחומים ע"ס ביאר הגוקים והוב' חזר ודחה דיל' דבשמיא כאל' למפסידה כחובה ע"כ ספיר נמנעו מחסד' טוב' שבויה כלל בשותפין ואירוסין כיון דאס' ימנעו מלהשביע' ופטרו' כאל' שבויה כלל כל כה"ג לא תקינו רבנן ע"ס והנה כן כונתה לדעתי בחלות' השני טוב מלאחי' כן משורש' לאחר מהקדמוני' ז"ל והוא סגאוח' מיימית :

אכנס

אני תמה על ריש דבריו דאס' כאמר דבנוף השבויה סא החפסיה הבעל לא שייך מוריא החירא א"כ הוינה קודם שהחקין ר"ג הדין ולא הויה שקלה כלל ספיר דלא מישתבעה כלל כיון דבלא"ה לא שקלא' אבל לפי האמת דהחקין ר"ג הדין שנוטלת ע"י נר' א"כ למה יחנו' לה היחומי' הכחובה כנדר' לחוד ועכ"פ ה"י לירוש' להשביעה' על התפסה לררי שבויה נמורה וכ"ח אה"ל אס' לא נזכר כשום דוכתא כמ"ס ופוסקים ואל' דרבא משמע להדיא שא"כ כ"א נדר' לחוד :

אכנס

למסקנת' דבריו יחא' שפיר אף לבתר דחקינו' חז"ל להדיה ל"מ היחומים לבעוין כיון דמ"ס גבוי' א"כ נשביעה' דא"כ תיהדר' חק"י לזכותה ולא יצוה כלל וע"כ שהכריחו להיחומים לקבל ממנה רק נדר' סא להפסידה כחובתה ודוק כי דברי הרב ז"ל ני' בעיני' גס ביתר' דבריו יש לנו הרסורי' דברים ויבואר אי"ה בחי'

הדושי' לכוף האלמנה ליקח השויר ושופפרו ממונות ים לפקפק בזה קלח :

האמנם

למה שרואה מדברי הרב מוהרש"ך ז"ל בחסובה דלין זה אינו מובחם להלכה נכח הראשונים ושי"ל דאס"ד מדינא דנמרא כ"א הקנת הגאונים האחרונים ע"ס באריכות א"כ יתקיימו דבריו וע' במהדורא דברא' טס השתקלו ייסוב זה בדרך קלר יותר נכון מאד :

שם בנכרא

ועפ"י מש"ל מיושב היטב עם מה שנתקטיה לנכורה טובא על מ"ס הב"ש בפסיטות דלינא בשם הרב מוהרש"ך דהא לחובתה כחובתה אין לה מוונות היינו באופן שנקמה באמה אח"כ היהומים אבנ אס אין רולים נפרוע חו כל כה"ג לא הפסידה סיכונה נומר שלא מנתה כ"א אלתהא דפרעון א"כ מה הסיבנה מונוי נמי ל"ג כו' דהא ביזן לרבנא מגבי כחובתה כו' א"כ לא הפסידה המוונות דלתהא דלפי ודאי לא מחלה דינה וכאזמיה סבבר נקשה בזה האופן הפלחה ז"ל — ונמ"ס ניהא מאד ברונחא דכיון דעכ"פ א"ס הי' רולין' לפדוע לה הכחובה היחה לריבה ניטול להפסיד המוונות א"כ טוב אלנו המוונות בלא"ה א"כ ליהינה מתשם לררי טמא דבר הכסה דררי בחייו וזריכה שבועה וז"ל כמו דכתיבה דהו נא מגבי' דהא אין בידה להפסיד בע"כ על המוונות הררי כיון שחל"ע"ה עכ"פ הפסידה זכות זה סתו' בע"כ גם אס רולים ליתן לה כסובה וא"כ הרי יכולים לחשב הררי שזיה בע"כ על הכתיבה ואין לה כלום לא מוונות ולא כחובה וחק מאד כי הוא כפחור ופרס למבין :

(בשעה"י מה"ע מרי"פ ה' האג"ל ז"ב ע"א)

חוכ' ד"ה

מבטל שני לשונה משמ"ע שהכונה שרובני שני הכוונות שבעבר והבא עדין אין לדקדק קלח למ"ע ענינ בכונן דק"י וז"ל דהא דמסימנין נבעל מחנה הוא בחורה הולדת בע"ד כמאה עדים ואי נאזו הסי ודחי טענה צרועה הוא שלא נחשין נזכות (ויש עוד מוסרין לזה מדינים המבוארים בח"מ רס"י ספ"ג ד"פ ב"טענה זו נגדו"ז זכות אחרים א"ס לא במונוי וע"כ בתירוטו לח"מ) וע"כ שנתחובה לאל"ה ספיר ואי נישא לזוכא נמי הורה הפקר בדבריו אין מהימנין נ"י : בהולדתו לבעלה מעיקרה ודחיקהא למרא' קמאי' הא חב נאחרים הוא אוחן שהי' יכולים לזכות מההפקר ואע"ג שעדין לא זכ בה דהא חשבינן המגביה מליאה לחבירו חב לאחרים נה"ט א"כ ח"ל דכל דלחי' בבית א"י מהני ספיר וע' במ"ס חמורה דליבע"י ל"י ל"ט' ב"מזמר על האקט כסונטר רובו הי' הפקר אי מהני ומתיק דדברי הרב ודברי ההלמוד דברי מ"י שומעין אבל אי באו שניהם מכחו לא איפטיא אע"ג דשני האכותים באו מכחו דב"א וע' מ"ס הרשב"א נחלק בין האומר שטר אמנה כו' ועדין ל"ע בעיני ועיין עוד בסיומן רמ"ה וטו"ע וב"ח וב"מ ע' וס' א"י יכולת עוד מזה וע' בקל"ה"ח ס"י כ"ו ב"ק ג"ל שכתב לדון קצין דברא זו במהינה השטר והאמנם בחיודו כחבנו דמחילה נל"ד דנא שייכא כלל דך כברא אבני ים לדון כן בטולא' וכחבנו בזה גייסע לנאן דהרשב"א בחסובה שרובא בש"ך ס"י כ"ו ס"ק ה"ג לנעין שבועה השבעני בחין לו נכסים למזכר ושי"ל להקט"ב אייל בשיטת הקובצים דברוע גיפא מחילה הא' עיין בס"ך ז"ל ב"ק ג"ה ע"ס היטב וס' יבואר בס"ד :

ע"ב בא"ד

ורס"י פ"י בכריתות כו' ולא פריך מא"א ללא אמה בלוח ב"ר דקי אב"ד ר"ל במתנת מטלטלין כו' הוא לזון א"א הפקר אבל לר"ע עדין לא כל לידו כו' נבאורה נ"ע ס' בסוגיה מה דמייחי' בחר הי' לזכותי' מההיא דס"מ סכ"כ נכסיו כו' והי' בהם עבדים כו' לר"ג דכ"ל דהוה הפקר דהא חס' נמי עדין לא כל לידו אלא שמשמעות לטין הפוסקים לחלק בין ש"ע דה"ל כמ"א ל' ד' א"ב נכאורה א"ן טעם לקב"ר ובמחמת שבלשון רס"י ז"ל והו"כ כא' הי' אפשר להטעים הדברים וז"ל דעיקר טעמו של רס"י ז"ל דכשבא לידו כב' שידן לשון הפקר כיון שכבר זכה בו אבל כ"ז שלא כל לידו לא שידן לשון הפקר דבר שש"ד אין שנו וברשותו וע"כ נריכין אנו לדון בחורה ביטול מחנה וא"כ י"ל בשכ"נ דחכוב כחובין וכחבורין למפרע נכמה מילי וע"ל ס"ק דהו"ב ודין מחנה ש"מ דא"י נמחיל דה"י כמ"א ליד' כמ"ס ה"י ז"ל וע' בח"מ נה"י ס"ו ה"ה דשי"ך לשון הפקר בני' כאלו כבר זכה וכל ברשותו וההיא דעבדי' פירושוהו לפליא בש"מ וע"כ ספ"י רס"י ז"ל וברא"ש ב"ב ובר"י ע"ס ומ"ס :

והנה

בבואר הכוונא דכריהות היא עמוקה מאד לשיטת כל הראשונים ז"ל ובפרט להאריך מיטרא דר"ל שנתקלו מאד אי מיירי בשכבר כל לידו המאגס וההפקר מלד המקבל או מלד הזון ולכנ' חד לפי שישנו לא מהותא' הכוונא' ספיר וסנה להעמומים בגירסה רס"י ז"ל דההו"א הוא מה הוא דבעלה הוא דבריו הימים ומפרטה לנה להוסיף הוא כיון מלד הולדת בע"ד אינו רואה לקבל ה"ל הפקר ומשמש דר"ל איירי גמי' בכ"י' לכבר כל לידו אלא כלל א"ס סוף הכוונא' האמר בפשיטות דמחש"ב לא קשיא דכי יוכי' אדעתא דליקבנ מינ' כו' ואי נאן הדרת למריה שהרי זו היא הפך

בכרת ר"ל ואי ר"ל מיירי בחורת הפקר ואחר שכל לידו לא מתקמא פירכא קמייחא ועוד נתקשו טובא על שיטה זו ועיין פלפול ארוך בחוס' וברא"ש ובחי' רמב"ן פ"ב :

והנה

הרב בעפ"י העיר דרך נכון לכאורה להנהו חרי טעמי שייכיל להדי הדלי כלומר דא"ס לאחר שכל לידו הוה א"א לשון הפקר ע"כ אינו הפקר גמור אלא סילוק בעלמא ומאילא דגס קודם שכל לידו מהני בחורת סילוק גס מהראשין שהרי עכ"פ נשחנק הראשון מזכותו והרי סילוק ג"כ מהני ע"ס אלא שהסוג"א עדין אינה מתיישב' לפירושו ע"ס ובאמת נמה שרואה ועולה מסוגיית הס"ס דפ' הכותב וגם סס בכריתות דסילוק בדבר שהוא ברשותו וזכותו נ"מ כ"א כשעדין לא זכה ממנו או שאינה ברשותו א"כ ים לחלק דכשלא בשני שעדין לא זכה ספיר מהני א"א בחורת סילוק כיון שעדין אינה שנו מכבר ועתה הוא שעה שיוכל לזכות וה"ל ככותב לה ועולה ארוכה מש"א"כ הראשון שהוא שנו וברשותו כ"ז שלא זכה בה אחר דכנ היכא דתיחא ברשותא למרא' תיחא וידך יועיל סילוקו וע"כ ל"מ רק בחורת סילוק מן השני והפקרו והיינו כשבא לידו ומלי לזכות בה והפקודה אבל בשעה דקרקע הוא ל"מ כמ"ס רס"י ז"ל אבל מבטנה הוה ספיר פריך שהרי א"ס נאמר דמהני בחורת סילוק עכ"פ ראוי ללא ליהדר נמרא קמא מתורת סילוקו סס והיינו נמה שביארנו למעלה דהולדת המקבל ע"כ רק לחובתו הוא דנקבלין לה וטענה גרועה מאד הוא שנאמר שבאמת לא זכה בה אלא למלד גוה"כ הולדת בע"ה כמאה עדים וע"כ דמפקעין לה מרשותו אבל הרי הראשון בשעה שנתן ועדין לא הולדה זה הרי ילאה הקרקע מרשו'ו נגמי' וא"כ להני בחורת סילוק וע"כ דכ"ל לשון הפקר ממנו והוא שק"ל וברי' ס' ל"ב עבדים ספיר מייחי' וז"ל ר' שיהי' הפקר בכח השני מכת יא"ו ולכן ג"כ לא מחנה ס"ס מ"עס לאדעתא דל קבלה כו' שהרי י"ל שכל כה"ג לא הוה בכלל התנאי שהרי י"ל שבאמת קבלה והולדתו הוא בשקר וא"כ ניהו דחשבינן לה כמאה עדים לחובתו אבל זכות הנתון לא הדר למרה עד שעת הולדתה וכבר ה"ל הסילוק אבל לקמן ספיר מסיק דך סברא ומוהיב' רק מת"ק דרשב"ג ד"כ"פ לחול בחורת הפקר מן השני כן יהי' לכאורה אמנם אחר העיון כללע"ד דרך להעמיר הכוונא' על נכון ועפ"י דרכו של הרב ז"ל דס"ל לה"ל מני לכברא פשוטה דאי איי' מהני לאחר שזכה א"כ גס ה"ל הראשון מני להסתלק בכה"ג שרלה ליתן המהנה ונכתבלה מלד המקבל וה"ל בחורת יאוש או הפקר וכמ"ס הרשב"א ב"ב ובייעחו' וה"ט שכבר הבית דעתו וביטול המהנה לא הי' מלד הנתון סילוק זה ה"ל כאי' הפסי' מדינא האמנם כי גס הי' אפשר לאדעתא דהא לא הוה מסלק נפשי' י"ב דנא איכ"פ לן בהכי לשיטת הפוסקים ה"ל דאי מדינא ה"ל כיאוש או הפקר נא בני לן לבעל בדברים שבלבו ואינו בכלל ח"ן שהדי נבעט בחורה גימ' דעת או חלפי כיון שלא נתפרס אבל עיקר מיטרא דר"ל מיירי שכבר כל לידו בחורת הפקר מן השני אבנ דין שניהם שוה ופנ"ש הרב ז"ל לפי דרכו :

ואמנם

מה דנא מוחיב לר"ל מרשב"ג אלא מח"ק ומאס' לוסברא פשוט' דכי יהיב אינטי כו' א"ס ברונחא טובא והוא למ"ס בחסובה סברא חחה על מ"ס הראב"ד ז"ל לחקור בה' חמים דעים אהא דבינה דך' דההיא דאמר הבו ארבע מאה זוזי ולכתיב לברתי דמאי' ה"ס' דחי' נסיב שקיל כו' דהא ה"ל מעשה קודם לחלפי' וזוה המליא כלל מחה'ס והרמב"ן ז"ל במלחמותו כו' דבמחמת ש"מ גס בחתי' א"ל דיני' חלפי' עמוס שלא הטרוף דעתו והוא חק"ח ע"ס אבל חנחנו כחבנו שנוני דבריר'ן י"ל דס'ס מדינא ממס' א"ל דיני' חלפי' כמ"ס ועטס' דבריים נל"ע דבור ומכון מאד — שהרי כבר חקרו הראשונים הא כל חלפי' יועיל בחורת גילוי דעת והמונחא לאדעתא דהכי לא מברונחא ורבים שכתבו באמת שא"ל דיני' חלפי' בשכ"מ ד"מ מ"עס זה אמנם שחר הראשונים כתבו דכשהתנה ולא התנה בהלכתה גרע טפי והבעה"מ ז"ל הוסיף דכ"ד י"ל שהי' בלבו להמנות כרואיו וכוננה' דלע"ג דיעדין דבירור גמור שנקוי' דעתו וה"ל בכלל דברים שבלב דל"מ אע"ג דיעדין מה שבלבו וכמ"ס חו"ש ר"ש פירקין אבל כיון שלא נעשה החלפי' כהלכתו אלוים חלפי' המעשה כנגד דברים שבלבו ומקיימו ג"כ א"ס הוא כנגד כוונתלכבו וזה פשוט :

ואמנם

נראה דזה נוחא בכל מעשים שבעולם וכל הקנינים שבאמת המעשה אלוים טובא נגד התנאי שהרי אלוני דילפי' ל"י מ"ג וז"ל לא הי' מועיל לבעל המעשה כלל לכן כל שלא החנה כהלכתו לא משגיחין על דעתו החמיטית משא"כ בש"מ שהרי מדינא אין קנין כלל שהרי עיקר התנהה לאחר מיחה ונלוו בר הקנאה הוא פמבואר בפ"י מי שמה דמחנת ש"מ ליחי' למחנה בעולם וחיל' דתקנהו משום שלא הטרוף דעתו וחמו על כוננה דבריו א"כ לא עשו הקנה זו כ"א להעמיד כוננהו שפיון שבוה א"ס לא חתקיים מחשבתו הטרוף דעתו אבנ נמה לן לאלוני התנהה הפך מהשבתו וממילא כל כה"ג גילוי דעת ספיר מהני וא"ל דיני' תנאי והבן :

וכעתה

גם כאן א"ס דנחמן בעבדים דמיירי בש"מ לפ"י שיטת רס"י ז"ל בחורה מחנה ש"מ כיון שנתן כל נכסיו ספיר קאמר הש"ס בפשיטות דמחש"ב לא קשיא לשמואל דגס אי נישא לכל כה"ג

מה' שהדרין מ'ש אט' פ' שאין ב"ה פחות משלשה יתיר מותר לו לדין
 שנאמר בלדק השופט כו' לגס לרד אחא לכסרת חין נקרא ב"ה כיסא
 שלשה לדבר שנרד ב"ד דהיינו לבני' או נהולאה וכה"ל וא"כ ספיר
 י"ל דגם נר"ט הב' הוא ואלה הוא דקסיף י"ל נר"ט י"ל להני חו"ט
 לשנים בח ב"ל עמש אית להו וזה א"ס גם דברינו להכא גם בח ב"ד
 אית להו ומשעם שכתבו ושיין עוד מ"ש בזה נקמן בחידושינו פרק
 באגדה לאן הדיוטות הן ע"ש ה"ט וזקן —

כה"ג נשאר מתוך בריא כל שנתקלה האגרה מלך המקבל לא הדרת
 למרה ע"כ משום לאף אי ידעין שנה נחכון כ"כ אדעתא למקבל
 אם מצינא נסתלק בהורח הפקר לא חולקין בחר מחשבתו ונתקיימה
 הטעמה משא"כ הכל הרי הפקד גופי' איתו עמך כ"כ בשלשה
 שהמחנה ראוי לחול דהיינו לא"ס ואז הרי אית שם חלות' לאום קיין
 או הפקר מדינא כ"כ אם ה"י חוזרת לזה לכחלקה ב"י מופלג בחורח
 מתנת ש"מ להא בהפקיר בפרהס מה"י בש"מ אבל אן הרי ידעין
 ללא נחכון לה"י א"כ א"ך יחול הסילוק שלו ולכן לא תשיא ל"י כ"כ
 מת"ק דה"ל קניינהו המקבל לא"כ יועיל בחורח הפקר מה"י וזקן כ"י
 הוא נכון מאד :

דף לג ע"א בתוס' ד"ה ואפסקינהו רבנן כו' הקשה

הר"ס כו' עשה"ה ומאי
 שהקשה כו' אי ידעין שלכך נקטוין לא מפיקוין מיני' כבר הארכתי
 בזה בקידושינו כע"כ במהדורא קמל' וחזרו ליישב קו' החוס' ע"ש
 באורך וע"ה ננע"ד לרד פשיט ויהר' אי נמצא בספרתו של הר"ס
 ללא חילוק חו"ט וכן בשחכונן נחפות העמ"ו חקתה אומר אני
 לנק"מ דהא ולא עכ"פ ללא העמ"ו חקתה אלא כל כה"ל לשיך
 טעם עיקר החקתה משום חשש חקתה ממזורים אבל כל כה"ל לזכור
 שום חששא בצונס בכ"ה נ"ר ולא נא עבדו דבריו חו"ט חקתה בכלי
 להפקיע הקידושין מעיקרא ויפוט לחפ"ה עליו ואינו אומר כי בכל
 אשה שיפקה בעדים וכה"ל גם ח"ט לא נחתיבה מיניה טוב לא שיך
 חקתה זו כלל ויכ"ל שום חשש ממזירות ועיגון ע"י הכיטול וע"ע הדבר
 הוא לפי המנהג בא"ע ה"י קי"מ לכל האגרה נכילה הו' ה"ל הג"ע
 זכות לאשה ושיך לזכות נ"ה הג"ע וכמו בא"ש מומר והחולקים שם לא
 פקדו כ"כ שלר"ד עכ"פ סי' ב' הנ"ל וע"פ שיטת הר"י וז"ל
 אבל עכ"פ ד"ל דאי נחזור ב"י בסמוכה לה ע"י הולך או חן כז"י
 ומעקה אומר אני ד"ל דליך לדוק ב"י נ"ר וזו או שאמר בשלשן אחר
 חו"ט אי נחזר ב"י ע"ה ומשעם שכתבו לעיל שהרי כו' לעכ"פ
 מליה ה"ז זכות נגזר הפוסק' ה"ה וה"ל כמו עבד לרב"ן דמיעקרא
 ס"ד בנמ"א כע"כ ד"ל ק"י נ"ר דגם אי יגיד ג"ל כו"כ מה"י ל"י בחורח
 חופ"ס נכ"מ ונע"ה מה"י מלוח' ע"ש בחוס' ועיקר דל"י ל"י
 ה"ט ס"ד סך הכל משום דלא לא זון רבוה לחזור בו ואינו מחויב לסתור
 כמ"ס חוס' ע"ש הרב"ב א"כ אי הוה עזוב מדינא וזלי ללא הוה
 משחיתין בהובתו במה שז"ה לחזור בו ועיין במחנה אפרים ז"ל ס"כ
 לכל שכתב לג"ס או איכ"ל שום איבור בדבר לחזור לכחלה טוב מ"י
 זה לחפוס כע"כ שאינו עוד חובה להגותן וכ"כ הקמ"ח סי' קכ"ה
 ע"ש ומצינא הכל לכל שינהה תחתיו הפעל מחויב לגרשה מדוכ'ת
 ואינו יכול עוד להחיות א"כ בשום חופן שהרי מעט מן הפוסקים וכמ"ס
 לקמן למה יושב עוד חולה' והפיר בנ"ל שה"י מה"י חסיסה השל"ת וא"י
 לחזור בו ופרט נע"מ הר"ן ז"ל בנ"ל דברי הגמ' לכל כה"ל נעשה
 מאניו שליח קבלה לאשה משה רחוקה אלא למלך הבעל א"כ ל"י
 לזכות להולחובו לבעל אבל כה"ל יוכל להעשות שליח הבעל אן בחורח
 זכ"י ומצינא בנ"ל נ"מ יעזוב דבע"ל כשיגיע עכ"פ ליד אשה בלי
 ידיעה ותגרשת מדוכ'ת ומצינא נא ישי' שום מנסול בדבר ונמה יופקע
 הקידושין בחוס' ולכן כל כה"ל א"ן כאן חס' חסינו כלל וזה ברור לדעת
 ר"ה אמת שדבר זה שיתחייב הפעל לגרשה מדוכ'ת יש בו לרלוח הרבה
 שבחוס' בזבחים משמע שאין כופין אותו לגרשה ע"ש בר"ה זבחים
 ד"ה ס"ג א"ש לאו נגידושין קיימא ובחס' נכ"י מה"מ ח"ש פ"י
 כתב שלא נמצא להם חבר בדברי הראשונים ז"ל ובא"ת שבדבריהם
 מבואר גם בחסוב' רש"י והוא בחדו' רש"י ע"ש מה"מ פ"י ב"ב ז"ל
 והובא ב"י סי' ק"ט וע"ש מבואר ש"ל הטעם למאיסה ל"י ונ"ח שיבא
 עלי' והרב ה"ל ז"ל ר"ה נחנה בין אונס לרצון ומדברי החוס' ה"ל
 משמע לאין חלוק לא"כ אכתי משכתה לה סחמא נכמה כה"ג באונס
 ככה (א"ל דנמ"ס ב"ה חומ"ס יס"ד סי' ר"א משמע לכל שאסורה
 עליו גם בלא בעל עובר בכ"י ע"ש ויס"ד אוחו לגרשה ע"ש וא"כ
 לחזק דוקא בשבו"י א"ך פ"ו ג"ס ומשמע דבריו דגם בכ"ה חוב
 לאין סדוק כן ע"ש וה"ה א"ך סי' נ"ה לכז"ה בב"ה ה"י לכוף לגרשה
 וא"כ כל כה"ג סחמא נכמה ח"י אלא שאין דבריו מוכרחין אלא יע"ה
 בא"ח סי' קכ"ד במנ"א ובא"ר שם ובחידושינו לקמן בסוגיא דנוהריה
 ובבאה מחמת טענה שראוי לכופו כ"י דבריו וז"ע וב"כ מנ"א
 להחוספתא מבואר שם חסובה להגותן ז"ל הי"ח מדבריו חוס' בחופ"ה
 ס"ג דכל ענין כופין אותו לגרשה בבאה ממזנה ע"ש וא"כ
 פשיטא דנפ"ו לא ה"י חובה לבעל ועוד ד"ק נמ"ד ד"ן כופין נראה
 דאינו בכלל חובה כיון שעכ"פ אסורה לו ואין לו בזה שום רצון כ"כ
 לעברה וכה"ג וזה אינו בכלל חובה ז"ל ונ"ל זה מה ש"ל לנפ"ו בזה
 מלך ביטול הג"ע ע"מ לשיטת הסבורים דמה"י ביע"ל כבר נתבאר
 לעיל באורך :

בפירשי ד"ה בפני שנים דבשלמה כד"מ בעינן שלשה אבל

הכא חרועי מילתא בשלמה הוא עכ"ל
 לבאורה משמע מלפניו להכא א"ל חורח ב"ד כ"כ עדים
 אבל לפ"ו לא יבין הטעם לקרי ל"י ב"ד ובפרט למה שנראה משי"ת
 רש"י ז"ל נקמן דגם עיקר הביטול דמה"י הוא בכ"ה כ"ד וכמו שר"ה
 מלפניו נקמן ד"ה בטעם מבוטל וכסוגיא לאמר לעשרה שביארנו שם
 באריכות וא"כ הרי ע"כ לרד ג"כ לכה ב"ד ומ"ס מ"ג דכ"י טענה
 לכה ב"ד ואונס שם מאן הכרע נמ"ס בחידושינו לח"מ ה"י נ"י בשטות
 הרמב"ן ז"ל דמ"ד דמדינא דאורייתא ג"מ קבלה להדיעות ופקד
 דמדינא ולא לפני הדיוטות וביארנו שם לשיטתו הא דמה"י קבלו
 שנים גדידן אש"נ דלענין אסורה ג"מ קבלה בע"ד כמו שבארנו שם
 הר"ן בר"ה שנהדרין וז"ל מצינו שם וגם בשלשה שהכשירו מר"ל משום
 ב"ל לא ה"י כח בידם להפקיע האיסור כ"כ בחורח שיהיה קמאי
 ומצינא כיון דשנים לא הכשירו ולא נחזו קמאי השליחות קמאי
 להאסור שיעמוד במקומו ולא יועיל קבלה הדיוטות וכחכ"ס ע"פ
 מה שר"ה מלפני הרב מה"י ז"ל בקידושינו לקידושין ובה"ל ז"ל
 חו"ט שלשה הדיוטות הוא משום דלפני עיקר חקתה ה"י מ"ס ז"ל
 נע"ה ללא שלא ינמ"א מומחין וכן לענין שלשה הדיוטות דשח"ח חו"ט
 כאן נ"ל לא עבדו חקתה בכ"י וכ"כ דלמ"ס הר"ן ז"ל דש"י ח"ה
 ס"ה דה"ל הוא א"ל להפע"ל שלא ייה" כונ"ו כיון שמדינא אין עליהם
 חיוב נסמוע כ"כ שגשה מומחין ואלה הלרכו לכה הפקר ב"ד משום
 ב"ל ושליחות קמאי לר"ך להפקיע האסור לפניהם כו' דבא לא שיך
 הפקר ב"ד והאיסור שלא יחמטו הדיוטות ככה מומחין אלא דאיהו
 גופי' מסורו בחורח שליחות לכה"ר ע"ש באורך ובח"י שם לח"מ
 שביארנו כוננה דבריהם באורך כמ"ד א"כ י"ל לשליחות קמאי לא
 ה"י להם חילוק בין חל לשגשה כיון דלולם הדיוטות ניהו מה"י חל
 ל"י חלף אלא שיתא שהרכיבו חו"ט מלך הפע"ל להפקיע ממונס בע"כ
 משום הפקר ב"ד וזה לא ה"י כח בידם להפקיע כ"כ בעירוף הטעם
 דנ"ל א"כ בין חל לשגשה יליכא לנ"ר כה"ל חיל קסידת הכע"י
 למקומו שה"י עכ"פ טענה וא"ן כח ביד קמאי להפקיע ממנה גם בזה
 ה"ל כונן ליכ"ל נ"ל ונ"ד דבר דלר"ך לע"ז בעני דניס כונן במוח'
 וגוש דמ"ל שב"ה אבל כאן הרי א"ל כ"כ כח ב"ד שיפ"מ"י כח
 הביטול שה"י כח ב"ד וכמו שבאר לקמן וא"ן ביד האשה לעכ"ב ע"ז
 שהרי עיקר הג' רושין מכה היע"ל וכן ביטלו וא"ל בו רק שליחות קמאי
 שה"י להדיעות תיקון ב"ד מומחין שפיר נחזו שליחותי' לשנים כמו
 לשלשה (יחד ד"מ ז"ל משום לאין דבר שבערה או משום חקת
 עמ"ו ח"ה וזה) וה"ה ע"ש נכון ומספיק :

ובזה נראה ג"כ ליישב הקו"ה שבדעה רבינו האור ז"ל שכתב

בפרובול בשלשה לתיקא ונגע בשנים וכבר נתקשו בזה וע'
 בכה"ג באורך ובאמת שקלת האחרונים כחבו להכא לא בעי כח ב"ד
 רק ערוס שה"י לו קול אבל באמת כבר כתבו ש"כ לא נהלמו בכל
 הכוניא לקרי ל"י ב"ד אבל מ"ס א"ס לא"ש ג"כ הכלל לא בעי ב"ד וכן
 ב"ד אבל א"ל ב"ד לזון בין אדם לחבירו ואינו נוגע לאום דין שה"י
 לר"ך כח הפקר ב"ד וכה"ל וא"ל רק שליחות ואינה מלכ' שמסרו
 השליחות מה להם שנים או שלשה כיון דם"ס הדיוטות ניהו וב"ל א"ה
 אינם ב"ד מדינא אבל בפרובול שמה שאינו משמע הוא לפי שגשג
 ועומד הוא ובמזכר שטרותא לכ"ד והרי כח ב"ד זה בין המגונה ולוה
 טוב לר"ך שה"י שלשה מדכ"ל שהרי נוגע לבין אדם לחבירו וא"ן בידם
 להכשיר שנים כיון שזכ"ל לזון בע"כ לכך לר"ך שלשה ור"י מדמי
 פרוובול בעי ב"ד שזכ"ל לזון בע"כ לפי שמתן דמ"ל לכל דין
 לפרובול וס"ל דגם בהם בעי שנים הוא לפי שמתן דמ"ל לכל דין
 דל"מ בשנים כמ"ס בחוס' ומש"ה ס"ד לפרושי גם בפרובול בשנים
 אבל לדין דקב"ל ד"מ בשלשה ע"כ חלוק דין פרוובול מנגו ועכ"ז הלכה
 כר"כ א"ך שבדחה ראייתו מ"מ הלכתא כוותי' כיון דר"י ס"ל הכ"י וזה
 נכון טוב מלאסי להרב בעל חו"ט הוא כתב ג"כ ליישב בדרך ה"ה טוב
 מצאתי להרב בעל חו"ט הוא כתב ג"כ ליישב בדרך הא' שיטת הטור
 ח"ל שלפ"ו דבריו כאן א"כ ב"ד כ"כ ה"ל דלמ"ס עדים והא דחוק לפע"ד
 אבל למ"ס הדברים מרווחים להכא שנים כח ב"ד נמי אית להו בחורח
 שליחותא קמאי וזה —

אמנם דברי רש"י ולאנו ג"ע לכאורה במ"ס לא"ש ג"ל ד"מ בנ'

כו' דברי הכל ידעין לה"ר ור"י גם ב"ד"מ ס"ל במ"ס
 ואולי כוונתו ליישב חילוקהו דמדינא ואליכא דר' יוחנן דמ"ג נמי כר"י
 או אפשר כיון דבר"מ עכ"פ נכחלה בעיניו שלשה ונקראו ב"ה א"ף
 בפחות מג' ויותר א"ס לא"ש קלת מפרשים לפרש דברי הרמב"ם ב"פ

שם בפירשי ד"ה יכול לבעל מותר לבעל ולומר לשנים

אן הבהניא וא"ן זה לעקור חקתה ר"י
 מדקדוק לשונו שכתב ולומר לשנים כו' נראה דמ"ל ללא בני' בייטו
 בפחות משנים וכיון דהם רבים א"ל לר"ך שהרי הם עמם עדיה
 בדבר ועש"ל ואמנם מ"ס יכול לבעל מותר כו' לבאורה ה"י נראה
 פשוט בכוונתו דר"י ז"ל נחשיון ליישב קו' החוס' שכתבה דהא
 לרבי בלא"ש דבריו כוננה מביטל וגם א"ה הוה סובר שהוה טענה
 מקלפה בטענה כונה וע"כ כתב דר"י מ"י ר"י לכחמה וכע"כ ש"א חוס'
 ליישב קו' יחסת אלא שא"כ סה"ה סה"ה יתנו זה עול יחב"ל לקמן

שדכר זה אינו כוונתו וביאור לשונו יבואר אי"ה בסמוך :

שם בריה אי"ה לבטל שאף זו מן התקנה כו' משמע מלשנו שזה עלמו בכלל ראשונה דר"ג וכן הבינו החוס' בדעתו ובסמוך פי' רש"י ד"ה עדות שבזולה מקלחה לא בטלה כולה הלכך נא חס ר"ג להוסיב ב"ד ונמנות על כך שאין בזה חיקון העולם משמע להדיא דאי היה סבר רבי דבטלה כולה והי' חס חיקון העולם שהי' ר"ג לר"ד למנות ב"ד ולחקן בזה מחדש וזה סוחר לפירושו הג"ל ובחוס' ד"ה רבי סבר יבואר יבואר אי"ה ישוב הדבר כו' ע"ש ותמלא נחת :

בתום ריה רבי סבר כו' וא"ת מג"ל להסי' כו' וי"ל דמשמע לי' ממיילתי' דרבי כו' א"כ ל"מ בלא שנים יכול לבטל בפני שנים זה שלא בפני זה עיין בפני"מ מ"ש להקשות על דברי החוס' ובמ"ש מהדורא קמא אמנם בגוף הדבר דביטול לא קני' נדבר שבטעורר לענין זה שלא בפני זה יבואר עוד לקמן :

באיך אי"ה אף על גב דביטולו בע"מ י"ל פעמים יטעו ויבדלו שח"י לא נחבטלו עכ"ל כבר הקשינו לשאלו בחידושינו לעיל דא"כ גם כוננכם איכא ה"ה חסא דלמ"ד בטלה כולה לא ידעו שכתבנה כונס וכל כה"ג שידעו שהוליו שנים מהכלל ראשית לכתוב ולחוס' וכמו שהבאחי לעיל בשם הרב"י ז"ל (ומ"ש סל להלין בעד הרב ב"י ז"ל מה שהשיג עליו בכו"ג משמע חיון) דהר"ב ז"ל כוונתו משום נמלא קא"פ ע"ש והכל כולס כשרים הוא דאמרינן ללא נחבטל כונס כעת וכתיב ל"מ בני יעקב וראיתי שגם הוא כ"י כן ע"ש בדף י"ד ע"ד ומ"ש להקשות על הרב"י יבואר במקומו ועכ"פ קושייתו לכאורה עמומה — :

באיך אבל מתוך פי' הקוטרם משמע לרש"ג בטלה כולה אף זה מחקת ר"ג כו' ונפירושו מה שכתפת הו כרבי והי כרשב"י כו' באמת שחמיה לי במה שהבינו רבוחיו בעלי החוס' ז"ל דרש"י ז"ל החליט כן שהוא חקנה אחת ושם לרבי אי היה סובר בענה כונה הו נדליו' חלא חקנה ונחקשו מההיא דהי כרבי והי כרשב"ג שהרי ארצה מלשון רש"י ז"ל ב"ד"ה לא בטלה כולה שהעקתי לעיל שכתב הלכך לא חס ר"ג למנות ב"ד על כך ולחקן כו' משמע להדיא לרבי הו' לר"ד חקנה חדשה בזה וא"כ הרי בפני רש"י עלמו יש כחירה נפי הכיחוס ובאמת שהי' כל להעמיס כוונת רש"י ז"ל גם תירוטם זה לחשף להכל ג"כ עפי' ושבג רבי מודה בה (ומ"ז רש"י ז"ל ד"ה והגך נא ידעו דבטל ז"ל כוונתו) ש"ל שטול העדות (והוא) אלא דגרשב"ג כיון דגם בחקנה ראשונה אלימא שלא יושל בבטולו בפני ב"ד ג"כ א"כ לא הולכרו להקנה חדשה דהוא כ"ש מהתם ובכלל מאקיים ענה אבל לרבי דמ"ל דכתבנה ראשונה בני לי' ב"ד ספיר הוסיף רש"י ז"ל בנשנו דאי הוה ה"ל דבטלה כולה והוה חס גרוע טפי הי' באמת מוסיב ר"ג ב"ד על כך לחקן כן ובה הוה א"ש הסחירה בלשנו וגם קושיית החוס' מההיא דלקמן והבן — ואולי דחיקא ליה להעמיס החסם הוה בלשנו רש"י כ"ה דא"כ ה"ל לפרושי בהדיא וגם מנשנו לקמן — :

אמנם כן בלימוד הישיבה הרחבת הדברים בדקדוק לשונו הג"ל ובישוב קו' חוס' בדרך מרווח וסלולה ואומר אני דרש"י ז"ל הקשה לו קושיית החוס' דמג"ל לש"ם לרבי סובר לא בטלה כולה שהי' ר"ג רבי לטעמי' וגם הוא לא נתיישב דעתו לפרש לשון יכול מותר האכנת החוס' מהך דב"מ (ולשונו מ"ש ב"ד"ה יכול מותר יבואר אי"ה בסוף דברינו לזכרון) והנה החוס' ז"ל בחידושים הראשון כבר העירו שהנה כונה דא"כ ה"ל לפרושו דביטול דוקא בפני ב"ד אלא שחורו נפקת למ"ד בפני שנים שהרי בלא"ה נר"ד הביטול בפני שנים משום דאין דבר שבעתה וא"כ הוא נמי ב"ד וזה הוא להקשה לי' גם לרש"י ז"ל והנה החוס' כתבו דמשפת לה לזה שלא בפני זה ונראה דרש"י ז"ל לא יחא לי' בזה ומעמיס זה סכבר חקנה הרב דבפני"מ ז"ל דאי דמי נדבר שבעתה א"כ ל"מ גם זה שלא בפני זה וה"כ בפני ע"כ ה"ה הג"ס ביחד והדר ס"ל ב"ד — ונראה שזה כיון רש"י ז"ל במה נשנו במ"ש ב"ד"ה יכול לבטל מותר לומר לשנים מהם ולבטל כו' והנה הרב ב"ש ז"ל בא"ע ס"י קמ"א כבר הביא דיעות חלוקות אם השליח עונה במקום עד לענין ביטול ושהירושלמי סובר דעולה במקום עד ושאר פוסקים חולקים אמנם הרב ב"ש כתב ליישב דעת הירושלמי דסובר דלע"מ בנירושין אין עולה ולמה לענין ביטול עולה וסירוף מאם דבנירושין הוא מעיד לקיים שליחו ושהירושלמי סובר דשליח כבעל ולכן ל"מ להפטרף אבל ערות הביטול הוא שיחבטל שליחו ואי לא יהי' ב"ד ועדיין ל"ב חילוק דתינת כשמעיד לפני ב"ד א"כ על הביטול השליחות אבל הרי עתה בשעת הביטול איך חלטרף שיתקיים הביטול ע"י עדות הרי עתה עוד הב"ד ובעל אינו נאמן על עצמו בשום דבר אף שנגע לחובתו או להולקו הא למה זה דומה למורר שמלטרף לעד על מכירתו אי הוה נר"ד עדים ללא הוה מהני אמנם נראה דא"כ יבואר על הדבר הוה כמ"ש כבר בחידושינו דכל מיד דדבר שבע"ה שהריכה דהאנא גז"ה דבעי עדים אף לחלות הענין בשעת מעשה הוה סני' נן בהולח בע"ד וכמו שכתבו החוס' להדיא במילתין פי"ה ק"ד ע"ש דמ"ש א"כ ע"מ לר"א בטרר מרר להולח

בע"ד על המכירה עצמה מועלת בעדים אלא דבקיודשין ל"מ משום דמחייבי לאחריני ושם ביאר הגאון בעפני"י ז"ל להכונה לפי דלעלמא לא יושל הולחם לחייב לאחריני א"כ לא יהי' עדות מהפקת לכל על פיהם לב"ד ואין קיודשין וגירושין לחלאין ולפ"ו א"ש לכיון דאחר סכבר נחבטל ה"ל כאיש דעלמא להעיד על הביטול דבזה לא שייך לומר דה"ל כגופי' שהרי לא נעשית שליחותו א"כ ה"ל בשעת עדותו עד כשר מאי אמרת דעכ"פ בשעת הביטול איך קל כיון שעוד שליחותו הגע בידו דזה אינו דבשעת הביטול בני לי' בהולח השליח והבעל דהוי כמאה עדים וכיון דא"כ יתקיים הולחא זו לעלמא שוב מהני שפיר ע"י הולחא לשעתה וא"כ יהי' גם כשר להעיד ודוק ובפרט בכלן דלא חב כלל עתה בהולחא כמו שיבאר לקמן בסמוך ועמ"ס"ל בחידושינו שם מזה טעם דברי הר"ף והרמב"ם ז"ל דמכשרי בגט בע"מ לחוד ע"ש ובכמה דוכתי בחידושינו — יש עוד להרחיב הדברים לכל השיטות גם להחולקים על הר"ף והרמב"ם וכפי מה שכתבתי לעיל בחידושינו ק"ד טעמם משום דעיקרו של הולחא אינה מועלת במקו' חובה דאחריני והוא ע"מ מ"ל ליישב קושיית הבעפני"י ז"ל ע"מ להקשות על שיטת החוס' ודברי רש"י דלאין דא"כ ל"מ לביטול דין דבר שבעתה לענין שלא יושל בפניו גם בהולחא בע"ד ושויעיל עדות זה שלא בפני זה מ"ש בקיודשין ל"מ גם לירוף ואמנם הדברים נכונים לע"ד עיין חומר דבאמת מהי' דאין דבר שבעתה פחות מעשים נאמר על שני הענינים הן בחלות האישות או הגירושין גז"ה שהי' עדים וגם על העלאת הענין אח"כ על אמתתו דה"ל כמו דבר שדמיון ל"מ כ"א בשני עדים ואמנם בהעלאת על אמתתו י"ל ללא חמיר מד"מ ובגטין וקיודשין ג"כ לא הוה כ"ד וכמו שהארך הרב"י נפנפל בזה :

והנה בגוף הדבר שכתבו החוס' דביטול הו דבר שבעתה ומכמ"ד הוה בקיודשין ממש שהי' שנים מגז"ה כבר קיינו לעיל שהרי החס עיקר הטעם דמחייב לאחריני ובקיודשין אסר לה אכ"ע ובגירושין אכהן והרי דביטול הגע עדיין אינו חב לשום אדם לא לאוכרה אכהן שהר' ארצב"א מבטל הגירושין ולקרובים או לעלמא הרי עוד לא הותרה ועדיין לא זכה בה שום אדם ואיך שייך בזה שום זד חובה בענה שעתיד להיות אלא לל"מ ד"ש"ה דמועלת ה דזה גם במקום דחב לאחריני הוה ס"ד דהוא עדות מהפקת ים אח"כ ולמאי דמשי ערפא משי ודוק ול"ל לעושה שליח לקבל מליאה שכבר נעשה הפקר מעיקרא ועיין ברשב"א בקיודשין מ"ש בזה וכמ"ש במ"א ע"ש דבריו וכן נראה דבאמת גם לפי' החוס' לעיל בהי' דמחייבי לאחריני משום דאסר לה עיין לעיל בחידושינו מודים לההיא סברא שכתבו המפרשים לפי דרכם בפירוש דמחייבי לאחריני שצ"כ שר"ך שהי' עדות מהפקת גם אח"כ להעיד ואם לא חויעיל הולחא אח"כ כעדים ל"מ גם לחו"כ הקיודשין כיון דגז"ה דבעי עדים גם בשעת מעשה אלא דאינו מוכפי לכל כה"ג גם עיקר הולחא לא חל ולפ"ו הכא באם ליכא עדים כלל על הביטול אף דהי' בשעת מעשה הי' הולחא שלא לחוב לאחריני אבל הרי הביטול שלא בפניו או בפניו לגרע כח הגט כשיחזן וזה הרי לא אז הולחא בע"ד לאוכרה לעלמא שהרי יהי' עדותם לאוכרה וא"כ ה"ל עדות לחלאין ולא יושל ולכו לר"ך עדים יפ"ו א"ש המילוק דבקיודשין ג"מ עדות מיוחדת כיון דסלחנות הקיודשין לר"ך עדות ולא הולחא לשעתה נמי דלחייבי לאחריני ואין כאן ערות דע"י לירוף לא שייך שיחולו לזלאין אבל דביטול יהי' לר"ך עדים כמו כל דבר שבעתה אבל הרי חין כאן חובה כ"א אחר שנלטינו לעדות והרי להעיד על אמתת הדבר יושל גם זה שלא בפני זה כמו כל עדות גיטין וקיודשין לדעת הפוסקים דעדות מיוחדת מהני ודוק כי הוא כפחור ופרח בעיני :

ואמנם דברינו כאן לשיטת רש"י ז"ל א"ס נאמר כשיטת הסוברים דגם בכל עדות אישות לא בני בעדות מיוחדת משום דלחייבי לר"ג וכדעת קת פוסקים בחי' לשם בח"מ וע"כ הולך לפרשה בשני עדים שלוחים אמנם מרווחא מזה להרחיב סברת הרב ב"ש ז"ל דעכ"פ כיון דליכא זד חובה לאחריני בעיקר חלות הביטול מעיקרא לשעתו א"כ כ"א עדות מהקיימת אח"כ ואז עדים להעיד כיון שכבר נחבטל שליחותם ולא יעשה מעשה על פיהם כלל לא ה"ל כגופא דין בשעת העדות וכמ"ל ודוק) נחזור לענינינו דעכ"פ בכה"ג שוב מחייבא קושיית החוס' ברווחא דהוכחת הש"ס שפיר דע"כ רבי ס"ל לא בטלה כולה דאי הוה סובר דבטלה וכרשב"ג בהא הוה מודה לרשב"ג דביטולו אין מבוטג גם בד"ע בד כיון דאיכא חס מכשול וחקון ממזרים והיינו למ"ש החוס' והמפרשים לקמן לרבי ס"ל בעלמא כרשב"ג דמה כח ב"ד יפה וגם באיסור א"א ולהפקיע הקיודשין כ"א הכא דביטול פליג רבי כיון דהביטול מעיקרא נעשה בב"ד וכח ב"ד אל"ס טובא והכא הרי זה הביטול ה"ל כעשה שלא בב"ד שהרי באמת הם שלוחי הבעל ועל הביטול גופי' ראוי שלא יהי' גם כעדים לשעתו דה"ל כגופי' אלא לעדים סני' שיועיל עדותם אח"כ כשכבר יחבטל שליחותם וכמ"ל ואז לא הוה כבעל משא"כ כח הב"ד עג הביטול הרי נר"ך שהי' לו בשעתו ממש ובשעתו הרי הי' פסולים בהורה ב"ד לחדש קרוב לשמנו ולכן כל כה"ג ראוי שלא יושל הביטול משום כח ב"ד היפה שהיא חקת ר"ג ודוק — אלא דלכאורה איכא למישרי נראה עדיין בזה דאכתי לא מחייבא קו' החוס' והדרא להוכחת לעלמא אית לי' דבטלה

לז הועיל שהרי עכ"פ אין מחויבין לחתום כיון שלא ליוה אותם בפירוט
 וא"כ איכא חשש חקלה שיגמור השני הגט בלא החתימה רק בפני ע"ז.
 כיון שהרשות בידו לעשות כן (ולכאורה עלה ברעיוני לפרש בזה
 דקצוק הלשון בפרש"י ובסמוך ובפרש"י ד"ה יכול לבטל מ"ש ואין זה
 כפסר להיות עד בדבר עד שיחזור וילוונו שהוא ספק יתר לכאור' ועמ"ס
 בסמוך ש"ל דרש"י ז"ל הקשה לו כן וע"כ פירש שלא הו' הביטול ע'
 הנתיחה כ"כ ענ החתימה ואע"ג ללא הועיל בזה לאכתיו יכוניס לית
 בלא ע"ח מ"מ נ"מ אם עברו על ליווי וחתימו א"ע לרבי פסול
 חתימתו ולרשב"ג כשר אם חתם הוא עלמנו אלא שכ"ן רחוק בעיני
 ואינו נכון — ומה שרצה בזה הוא דגם ע"י ע"ח ה"ל ככולכם שהר
 אם לא יחתמו בו סוף א"ל נגרס בו ע"י שליח כ"ז שאין שנים מנידין
 שמתר להט הפעל עדות זה (ה"ל אם לא שם יעידו ע"ז וכיון שהוא
 ביטל האחד נא חוי להצטרף ובלא עדות אינו גט דמי מפיו אם הבע
 שלחו ובת"ם הרמב"ם ז"ל ה' גירוסין — ולפ"ז כל ראית הרב
 המגיד שם אינה מוכרעת נגד סדרת הפיקו של הרב ג"פ שהרי עכ"פ
 מגוף הכותב אין ראוי שהרי י"ל בעדי כתיבה היינו על כתב הגט
 דבפ"ג נמי שייך עדות שבעלה מקבלתה ורש"י ז"ל שכ"ע על החתימה ג"ל
 דקנסטא נקט להרשות בידם לחתום ג"כ אבל באמת גם בלא החתימה
 שייך כג הפסול אי רשאים למוסרו לאשה עפ"י עדותם על הכתיבה
 וכלליל ועדין ז"ע בעיני :

לבעלה כולה ושיך הקטש ואפ"ה מהני מאס לדידי' בטלו מבוטל
 ועל כרחו חל ואי ללא הוה על הביטול הבעל כח הב"ד מחמת שהן
 שלוחיו וה"ל כנופי' זה אינו דהא עיקר המכשול מזל האחר' שנחבטלו
 עמהם והרי על אחרים הם כשרים להיות ב"ד גם בשעת הביטול
 וא"כ הרי נחבטלו בכח ב"ד ומס"ה ל"ל תקנתא ועל פרוח חויל כמו
 בכל ביטלו מבוטל לטעמי' דרבי מאס הכי אלא דגם הא תקנתא שפיר
 שהרי עכ"פ י"ל לרבי דכל שאינו על הראשון בכח ב"ד שפיר מלי ב"ד
 לאמלוכי ולבעל דיעבד גם באיסורא א"כ גם הכא ה"ל לר"ג לאשכוחי
 תקנתא מעניתיא להליל מכשול האסור שהרי כאן שייך שלא בעול את
 כולם וכמו שהוכיחו המפרשים (ולדעת הבעה"ה שיבואר לקמן ל"מ
 כלל מדינת הביטול של אחרים מזה עצמם שלא בפניהם כיון שיוה להם
 א"ל נבטל ליווי כ"ל בפ"י ע"ג) וא"כ עיקר הביטול מזה שנחבטלו
 מקצתם בפניהם וממילא בענה כולה מזה עדות שבעלה מקבלתה
 ובמבואר ואם כן הרי הו' אפשר לר"ג לחקן לבטל הביטול של אותם
 השלוחים כיון דע"כ איכא חשש ממזרות וביטל אותם השלוחים שפיר
 כח ב"ד יפה להפקיע שהרי עליהם לא חל כח ב"ד יפה וכמ"ס ל' שאין
 בע"ד דיין וממילא יתקיימו שאר שהרי אין כאן עדות שבעלה מקבלתה
 171 ז"ל :

ומעתה

מה נכון אף נשים כוונת רש"י ז"ל ומתקן לשונו שאחר
 שפירש מתחלה שהביטול נעשה בפני שני שלוחים ע"ז
 כ' אח"כ לרשב"ג א"ס כפשוטו שהוא מכלל ההקנה ראשונה שהרי
 לדידי' גם כח הביטול האחרים גם מזה עצמם אם הו' חל ובכח ב"ד
 ג"כ ה"ל ביטלו אין מבוטל א"כ פשיטא דגם כאן נפקע כח הביטול
 שהוא שלא בפניהם והגם לדעתה מבעלין גם השנים שביטל דפניהם
 מזה הקבול וכמ"ס חו"ט הטעם שלא חקנו להלאין והיינו כיון שבעלה
 כולה יהי' מאוזה טעם שיהי' עכ"פ הרי הא פשיטא שיכול להסתבטל
 מה שלא נעשה בכח ב"ד ואין זה אלא תוספת על ההנהגה ראשונה
 וקלה ממנה והוא בכללה כל היכא דאפשר ללא לדי מכוול ל"מ ביטול
 אף דחייל מדיכא משום מה כח ב"ד יפה יהי' בפניו או שלא בפניו
 שיעקר חלו מזה מכשול וז"ל רש"י ז"ל שאף זו מכלל התקנה כלומר
 שהיא כללית בהאשמה ולא לריך למינוי ב"ד כלל שהיא היא בכללה
 לדידי' טעין שום חילוק ביניהם דהיינו שלא בפניו — משא"כ לרבי
 דבתקנה ראשונה הרי אדרבא לא היה זו בכלל שהרי הסם ה"ל ביטול
 מבוטל וכל שגמשה ב"ד לא נתקן לעוקרה ורק בזו שקלה הביטול
 שנעשה בפניהם הוא דכחו לבטל לעל האחרים שלא נחבטלו בפניהם
 לא היינו יכולין להפקיע דיעבד מזה תקנה המשנה א"כ הרי היה
 תקנה זו חדשה ומחודשת והי' לריך מינוי ב"ד על ככה לכן הוה רש"י
 ז"ל להסיק דמשום ד"ל לר' ללא בעלה כולה לא חש למנות ב"ד על
 כך כו' ודוק כי הוא נכון מזה בישוב קו' חוס' ובלשון רש"י ומ"ס רש"י
 לעיל דר"ה יכול כו' מותר לבטל וא"ל לעקור תקנת ר"ב אין כוונתו
 ליישב קו' חוס' כאשר עולה בהקפה ראשונה רש"י ז"ל בא כמחרף
 דלמסקנא דרבי ס"ל לא בעלה כולה א"כ אין כאן שום חשש ולמה נקט
 יכול למשמע דיעבד הא גם לכחולה שרי וע"ז כ' דבאמת הכוונה על
 מותר וכדמשני ב"מ על לשון יכול וז"ל ע"ד :

שם בפרשי דיה

יכול לבטל כו' ואין זה כשר להיות עד
 שיחזור וילווה לכאורה הוא אך נמוקר
 ומה שלא פיר' רש"י ז"ל כן בכל הכותב וכשר עד הכא ואולי י"ל כו' ש
 הרב בעפ"י נעיל לר"ג ב"ג ונראה דעדות שבעלה מקבלתה כו' שהכוונה
 אי הו' כוונתו לבטל כוונ' ודרבי ה"ל שלא הו' כוונתו לבטל האחרים
 רק אלו אבל אי הו' כוונתו כוונתו שיתבטלו כולם לכ"ע בעלה וע"ז
 הקשה לרש"י ז"ל דבשמיא נעיל שו' עשרה נוכל לתנות כוונתו ללא
 קפיד כ"א על אלו חבנ כוונתו בקיום הגט ע"י האחרים אבל בשנים
 מהיכי תחוי לפרש פון שהרי לכאורה ע"כ כוונתו שיחבטל כל הגט דהא
 השני לא יוכל לחתום הגט וא"כ ראוי לחתום כוונתו על ביטול הגט
 לגמרי וע"כ הסיק שכוונתו הו' שיחזור וילווה ועדין אינו מוספיק
 בעיני :

שם בגמרא

ואם לרבי כי אטמרי אטמורי מאי הוי
 לכאורה קשה מזה ענ דעת סה"ח שיבאר
 לקמן דלא בפניו ל"ש א"ל נבטל ליווי הבעל והמס"ה מהני ביטול
 מודעת בשעת ג' וז"ל רש"י ז"ל ישוב על הרשב"א ז"ל
 וא"כ י"ל דהכא נמי הו' כופא אה"כ לבטל המודעות אלא דחשש שלא
 יבטלו בפניהם הכתיבה ואז לא יועיל ביטול המודעות וכמו שיבאר
 לקמן ומס"ה מהני כי אטמורי דלא בפניהם א"ל לבטל ואולי י"ל
 דמניקטא דאלו אטמורי ממע ל"י שלא יערכו עוד שום דבר רק יתנו
 לאשה שוב בלא דעתו ושפיר קשה ל"י שהרי יוכל לבטל שליחות הכתיבה
 שלא בפניהם ומה מבואר דגם בשליחות שייך פלוגתא דר' ורשב"ג
 וללא כדעת סה"מ לדעת הרמב"ם ז"ל :

דף לר עיא בגמרא

אוחיפי קרי באודיכיי כו' מה
 שהקשה הרשב"א ז"ל לאכתיו ה"ל
 ביטול שלא בפניו יש ליישב לכוון לדעת סה"ח שהקשה בשמעתין
 למה לא כתיבו על ביטול המודעות וזכרנו משום דר' ששח"ב אין
 חוזר ומגדש בו וכן כשנבטל ליווי הכתיבה ל"מ ביטול מודעת שאח"כ
 אבל אכן דכוונתו על ביטול מודעות היינו משום דלא בפניו ל"מ
 ביטול הליווי ע"ס ולפ"ז י"י נמי דבחר כן ג"כ כפשוטו לבטל המודעת
 אלא שאם יבטל בפניהם לא יועיל משא"כ עתה מני"נ על השל חות
 הרי יועיל ביטול מודעת ועל הליווי כיון שלא שמע א"ל לחוס דה"ל
 כשלא בפניהם ודוק — וע"כ בפ"י סכ' נמ"ס הרשב"א ז"ל דסי"ל עידי
 מודעת הו' תקנתא א"כ הרי הו' יכול לפסול עידי מודעת ואלא
 דפניו ל"מ דך תקנתא ע"ס וע"כ ד"ס להוסיף על דבריו שהרי
 בנא"ה קוהה הר"ן לדין מהני בזה פיסול עדים שהרי אם אמת הוא
 מ"מ נחבטל הגט אלא ל"ל לכאורה נמ"ס החוס' נעיל דביטול י"ל
 דהוה דבר שבערה ולריך שנים מדינא וע"ס מ"ס דלפ"ז ה"ל ממש
 דבר שבערה דאפי' אם האמה שביטל ל"מ בלא עדים א"כ י"ל שפי'
 מהני פיסול עדי מודעת כיון דאין נאמנים ה"ל כביטל בלא עדים
 אמנם בפניהם ר"ל לרוב הפוסקים דא"פ עדים או י"ל דבכה"ג בלא"ה
 לא שייך פיסול שהרי ע"כ כשרים הם עליו להשיג על הגירוסין וא"א
 לפסולן לח"אין ודוק מאד וכן ע"כ מהני ע"דן ושפיר חש לביטול
 בפניהם ודוק — ובעיקר קושיית הרשב"א ז"ל הו' עוד אפשר להשיג
 שהרי עיקר טעמי' דרבי דכ"ל דביטולו מבוטל וז"ל מה כח ב"ד יפה
 הוא משום דאיסורא הוא וכמ"ס חוס' לעיל והיינו משום דאע"ג
 דשייך אפקעינהו לקידושין אבל עס כ"ז לא ניתא לן בזה כ"א ע"כ
 הדוחק יותר ולכן אוקמה אדעתא שיבטל הגט שלא ינטרף להפקעת
 הקידושין ולפ"ז כוונת דלא"ה ע"כ הו' כאן בגירוסין אלא הפקעת
 קידושין י"ל דמודה לרשב"ג וזהו לקמן דף פ"ח מבואר דהא דכופין
 שליכא כמובן על הגירוסין הוא משום שליחותא דמאלי דמדינת
 הדושות אכן וכוונה אמרתי דומן ה"ס"ה לא הו' ראשין כ"א משום
 שליחותא

ובזה

מיושב היטב מה שקלק הרב מהרש"א ז"ל בראשון דמ"ל
 ל"ס"ם דרבי ס"ל לא בעלה כולה דהא י"ל דמודה לרשב"ג
 לדיכא אלא דס"ל לעכ"פ לא נחבטלו אותם שביטל כיון דליכא חשש
 קלקול וקושיית החוס' ופליגי בהבנת החוס' בחירושם — אמנם
 למ"ס א"ס ברווחא טובא לר' א"א כלל לומר דך סברא שיחבטלו
 האחרים ושיתקיימו ביטול של אותם השלוחים לאל"כ הרי יחזור התקנה
 רק על האחרים והרי עליהם חל הביטול בכח ב"ד שהרי על אחרים
 כשרים בחורב ב"ד והרי לר' א"א כלל להפקיע כח ב"ד דמש"ה ס"ל
 בטלו מבוטל בשלא בפניו וא"כ לרבי ע"כ להיפוך דהתקנתא על
 הביטול שביטל בפניהם שלא יחול והחוס' שנתקשו כן גם לפי דרכינו
 הוכרחו לחירושם לרשב"ג שהרי לדידי' אין חילוק וגם מה שנעשה בכח
 ב"ד כח ב"ד יפה לבטלו ע"כ לריך החוס' לחי' ודוק בכל פלפול
 הזה כי הוא ענין נכבד וכפתור ופרש בס"ד :

בפרשי דיה

כולכם תחומי קו"ל אינו גט עד שיחתמו
 כולם כו' לכאורה נראה דמייירי שלא ביטל
 אלא החתימה ולא הכתיבה לאל"כ הא גם ככולכם איכא חשש חקלה
 בהכתיבה דהא הכתיבה א"ל שיכתבו כולן ומ"מ הם שליחות ועדות
 אחת וכמו שיבאר בהמ"ד אלא ש"ל גמם בכתיבה ליכא חקלה כיון
 דעכ"פ בחתימה לריבין להחאסף יחד וא"כ הנהם שנחבטלו לא יחתמו
 וממילא לא יגמור הגט וז"ל :

אמנם

בההיא דסמוך דעייחי באמר לשנים חנו ומלמי ל"י
 לכולכם והיינו כיון דאין גט בפחות משנים לכאורה למה
 דקי"ל כר"א ז"ל מ"מ כרתי א"כ הרי איכא חששא שלא יבא על התחום
 כלל ויחנהו הא' בכתיבתו לבד ונפשי' ע"מ ולענין הכתיבה ודאי דבעלה
 כולה ל"ל דכלל חנו ה"ל כאלו כיוס על החתימה דוא אינו ואדרבא
 הרב בעל ג"פ נהפך דבר כו' ק"ף אם ראשין לחתום באמר חנו
 לחוד והרב המג"ל ל"מ ל"ב כ"פ מה"ג להריע מהו"א זו דגם החתימה
 בכלל מדא"ד למוקמי בעידי כתיבה והיינו משום דע"כ הכא כל
 השקליא וטריא לענין החתימה דמלמי לה לכולכם אבל גם לפי דרכינו

שליחותא לקמאי ותקנת עגונות וכתבו כמה ראשונים להוא משום
 דהפקעיהו חז"ל לקידושין א"כ הרי אין כאן ר"י שסח ור"י דאסקלי
 נגיטא ג"כ ה"י רק בכח הזה ולפ"י י"ל דביטול אין מבוטל וכ"ע מולו
 נדב"ג ודוק אלא שדבר זה חדתא הוא ונזהר ה"י א"כ מהחלק פקפוקו
 של הרב בבי"ת דבין ביטול המזונות אלא דפ"ז בבע"כ לא ה"י
 מועיל גם ביטול השליחות שלא בפניו וכרשב"ג וזה לא מילנו בשום
 כנסתא בדינא וע"כ ה"א פליג בין זמן הס"ב לזמננו בזה ור"ע —
 וכתיבך מה שהכריח הרב הסה"ח שלא ישלם ביטול שגא בפניו על
 לויי הבטל ועג הבט הזה טעמא בעי כי דבריו ל"ע מהל
 ונכאורה ה"י אפשר ללמד בדבר דמ"ש חוס"ל ע"ל בדף כ"ב דלגונא
 לא בעי בכתיבת דין שליחות גם לר"א רק דבעי לויי הבטל משום דלא
 ה"י נכסיה כ"א ע"י לויי ממש והנה בחוס"ל בזה"ל ע"כ כחבו
 שם אלא דלמדין שם דקדשים כשרים שחננו משא"כ באשה לאו
 לגירושין קיימא וכי ה"י א"ע"ז דייגה מ"מ לאו להגרש בבט זה
 קיימא ועוד דאין כופין בו' ונפ"י י"א לנו בדין שבוין אותו שוב
 נקראתה שפחה לגירושין וכשר בנא לויי וגם לכתבא ראשונה ללאו
 בנ"ז ע"מ דת"י י"ל לבתר לויי הבטל ע"י כפי' וגם נתידין אנו לכבוד
 על ביטול מזונות הרי שוב בזה הגט עומדה להגרש א"כ שפיר גם
 אם נחבטל הפיווי ה"ל ככהו מדעה עלמא ונקרא לשמה עפ"י הסה"ס
 דבשר בקדשים לכתחלה וא"ל דעמו וגם בחתימה י"ל דאין פסול אלא
 מלדבן משום מזויף מחוכו וכל כה"ג שאינו נוגע לאיסור א"א
 דאורייתא גם רבי מודה לרשב"ג דלמדין מה כתב ד"ר יפה להבטל
 הביטול ומש"ה סמכין שפיר אליווי הראשון וע"י ביטול מלדעא
 שאחרי כן ודוק — ואם היינו מחליטים סברא זו ה"י אפשר ג"כ ליישב
 הערוח שה"י מגרש בו עוד והיינו למ"ש קלח מפרשים טעם הדבר
 דאין חוזר ומגרש בו עוד וביטול לויי ושלוחתו ובאלו חוזר
 דמקמי ביטול הבט הוא ג"כ מלד ביטול לויי ושלוחתו ובאלו חוזר
 ומגרש בו ומה שדברנו הכא ל"ח לחזרתו ומטעם שכתבו אונס גם
 זה אם נאמר לביטול הבט מהני מלד עלמא וע"י בחוס"ל נש"ל דאשמע
 מאוס דל"ח מעשה גמור ע"ש ומ"מ יש נקודים אחי לחת טיב טעם
 דנ"מ כנ"כ"ג שלא בפניו אפי' לרבי : —

נפרעה מצעלה פרעון ממש לשם הכוזה שלא ה"י עולה על דעתה
 ליטבע חש"ג דהוא קטרחי קמי מיחמי שהרי גם לפי דעתה שנגיע לה
 שבר טירחה איך חוכל לישבע שלא נפרעה דהא מאי דהוי ה"י והרי
 השביעה שקר גם לפי מחשבה ואין הרי ל"ח כ"א בחזרת הוראת
 היחר וע"כ ל"ל דעיקר החשש כה"ג שלא ה"י לשם פרעון והא דאין
 כשבעת ע"ז שלא נפרעה היינו משום דלא מועילין בהא שהרי אם לקחה
 בעלמה באיזה אופן שיהי' הרי הוא עולה ממילא לשם פרעון א"כ
 אכתי ה"י שבעת שקר ול"ל חקנתא בדין וגם אין נ"ע דמה לו נפרע
 בפירוש או ש"ס פרעון בידה ממקום אחר לא וזל חדא היא ומעשה
 אומר אני דבר נכון וחדש דל"מ בחובעת כחובתה וכבר באה למפרע
 אז לריכה שבעה מטעם שכתבו לשיטת הרמב"ם שמה נפרעה כל
 כחובתה ונמלא שאין לו עוד שום חיוב מזונות על הנכסים ובהא לא
 שייך נכסים בחזקתה כמש"ל אמנם אם באה לתבוע רק מזונות גם
 להרמב"ם גם בזמן שנמנעו מלהשביעה היתה יכולה להשביע על
 מזונותיה' וטעמא דלי למה דקי"ל דאלמנה שפסדה אפי' ככר זהב
 במזונותיה' מה שפסדה חפסה וגם הלכה כהנשי גליל דאין יכול לכופה
 לקבל פרעון כחובתה בע"כ ולפ"י אין עיקר השבעה חלה כ"ע על
 פרעון כחובתה ממש כלומר שמה נפרעה בפירוש בחזרת פרעון שאז
 נסתלקה מחיוב מזונות והרי בידה לישבע שבעה זו דבהא לא שייך
 הוראת היחר כלל וכמ"ש לע"י מאי אמרת דתיחוס שמה לא ה"י בפירוש
 בחזרת פרעון בידה כ"א בחזרת שבר טירח וכה"ג ועולה ג"כ ובהא כל
 כחובתה וא"כ ג"כ אין לה חיוב מזונות וא"ל נשבע מלד הוראת היחר
 בג"ל דו"א דבהא שוב אין היורשין יכולין לחשוב לה על כרחה בחזרת
 פרעון ולא שייכא בהא סברת הר"ן ז"ל שהרי אין חובתה פרעון
 כחובה כ"א מזונות ואין עולה לה בע"כ כ"א עבור מזונות ומה
 שהפסדה חפסה מאי אמרה אכתי המזונות שרליח ליטול עתה הוא
 שלא דקין כיון שכבר בידה מזונות וא"כ אכתי שבעתה בשקר בהא
 שוב א"ל לישבע כלל שהרי כיון שעכ"פ גם לפי האמת לא ה"י פרעון
 כחובה ממש ז"ל יכולה לישבע ונשבעה א"כ לא נסתלק חיוב מזונות
 מעל הנכסים ואין זה אלא כחשד שפסדה על מזונותיה' כבר לא גרע
 מאלו יקומים אומרים בפירוש נחננו שא"ל לישבע כלל ומכ"ש להפסיד
 במה שא"ל לישבע ודוק וכללו של דבר מה שרריכה לישבע לדעת
 הרמב"ם על המזונות זה יכולה לישבע גם עתה ועל מה שא"ל לישבע
 מחשש הודלת היחר בזה יודה הרמב"ם ז"ל שא"ל שבעה לנענין זה
 נכסים בחזקתה דוק מאלו והבן :

דף לה ע"א בגמרא

החובעת כחובתה בב"ד כבר
 כחבתי באורך בדין שנינו מהדורא קי"א ועתה נלע"ל לחזור ולשנותו
 לדף קל"ה כי שם יש כמה נותרו דברים ועיקר דברינו סובבים
 והולכים עתה לקיים שיטת הרמב"ם שפסק שריכה השביעה על
 המזונות ונתקשה עליו הרמב"ן מהבויאל דשמעון דא"כ ל"ל לר"ה
 לפספסיה מהך דשמואל דבלא"ה ה"א א"ל לישבע וכי לא"ל לישבע
 אמנם כבר ביאר הרב ב"ש ז"ל כוונת הרמב"ן דאע"ג דגם נדקין
 לכאורה קשיא שהרי נכאורה משמע דעיקר הטעם ללא השבע בתחלה
 משום דשבע בסוף והרי הכא לא השבע לעולם כיון לרב לא מגבי
 כחובה ד"ל דמדינא א"ל לישבע על המזונות ובסוף דשבעת הוא
 רק בחזרת גלגול ולכן לא קשיא ל"י להרמב"ן כ"א עג שיטת הרמב"ם
 ז"ל אמנם י"ל בטוב טעם גם לשיטת הרמב"ם שהרי בלא"ה ל"ב למה
 באמת על המזונות א"ל לישבע מדינא כ"א בחזרת גלגול ול"ל משום
 דקי"ל נכסי ב"ח אלמנה קיימי וה"ל כאלו היא מוחזקת בנכסים תחת
 ידה וא"ל לישבע כ"א כשנוטל אבל לא להחזיק וכמדומה שכ"כ
 המפרשים להדיא שזה טעם הפותרים משבעה ואמנם י"ל דטעמו
 שג הרמב"ם ז"ל דפליגי בהא וכ"ל דלריכה לישבע שלא נעלם ממנו
 הברא דהאלמנה מיהרי מוחזקת אמנם עכ"ז טעם פסקו להצריך
 שבעה א"ש והוא ע"פ מ"ש האחרונים ז"ל דבין כתיב איבעי' ללא
 איפשיט' שם צ"ל אלמנה ניזונה אם האלמנה יש לה מזונות שיש סרלו
 לזכות האלמנה לפי שהיא מוחזקת מלד הגזר דנכסים בחזקתה והם
 כחבו שיש לחלק בין הנושאים דעל כן לא אמרין דנכסים בחזקתה
 אלא בגוונא שהאלמנה ודאי יש לה חיוב מזונות ממש רק
 שהיהומים אמרו נהניי והם מחולקים אם קבלה קלח מהם אבל עיקר
 חיוב המזונות עדין לא לקע מעל הנכסים אלו אבל אם הספק אם יש
 לה חיוב כלל על הנכסים או שכבר פקע זכותה מכל וכל בהא היחומי'
 נקראו ננוחזקים ע"ש בחש"ו והסברא נכונה (וע"ש ב"ר"ם דף ק"א
 ודוק) ולפ"י ז"ל דספיר פסק הרמב"ם דלריכה שבעה על המזונות
 דאף דנכסים בחזקתה אבל החשש שמה"ל כבר נפרע כתובה בחיי' וא"כ
 כבר פקע כל חיוב המזונות על נכסים אלו ולגיטין ספק זה נכסים
 בחזקת יחמי ולכן לריכה שבעה והבן והנה רבינו הר"ן ז"ל כתב
 בשמעון להוביח דמי ש"ס לו שט"ח על חבירו ולא נפרע בפרעון ממש
 כ"א יש לו ממון חבירו בידו בגזל שוב א"ל לישבע שלא נפרע מהגזל
 שבידו עולה ממילא לפרעון ע"ש וכונתו מבוחרת מלחייטין בשבעת
 אלמנה למוריא החירא משום דקטרחא קמי יהמי ע"ש בפרש"י
 דסבורה היא ששכר טרחה נוטלהו וא"כ הרי לא נאכזבה ליקח לשם
 פרעון וא"כ אף לפי האמת אינו אלא גזל בידה ואפ"ה חייטין
 להשביעה מחשש שבעת שקר חזינן דזה הוא בכלל השבעה שלא
 נפרעה ולא נהנית להגזל עולה ממילא בפרעון והשבעה חתי'
 שבעת שקר ומה שמבואר דבאמת אי לאו הוה חשש זה ודאי הוה
 משפטינן לה ולא חשדינן לה למסקרת ממש וממילא דגם אם היה

ובזה

מיושב היטב הדקדוק שקלקלו לשיטת הרב מוהרש"ך
 והב"ש ז"ל דכל החובעת כחובתה דמפסדת מזונות היינו
 אם הגבוה היו"שים באמת יושבו לה לומר שלא מחלה כ"א אדעתא
 דפרעון כחובה דא"כ תיקשי שמעון ושוב מלאתי אח"ז בהפלה
 שבעה ע"ז — ולמ"ש יתחא ברווחא דכיון שכבר חבבה כחובתה שוב
 הרי היורשים יכולים לפרעה בע"כ וממילא אם גזל בידה כבר עולה
 לה לפרעון בע"כ שוב אי"ל על המזונות כמו על הכחובה מחשש
 שפסדה בעלמה ושמא עולה כנגד כל דמי כחובתה דאז ג"כ אין
 הנכסים בחזקתה כיון שכבר נסתלקה מחיוב המזונות ודוק היטב :

בגמרא

וגודרת ואוחרת פירות שבעולם כו' ללאו קבילת
 מהחובתה כלום כו' בחשו' מהרי"ט ז"ל חלק א"ע סי'
 כ"ד האריך אי שבעה שלא מחלה ושלח בצדקה הם שבעת עיקרת וע'
 לעיל בהי' מ"ש קלח על דבריו ורצה להוביח מההיא דלעיל ששבעה
 קונס אם נהניתי כו' ורצה לדחות ראייתי בחרי' אנפי קדא ד"ל דזה
 בכלל הנאה מחילה וכל כה"ג או דאפשר דלריכה לחזור ולישבע ומ"מ
 ה"ל קפידה ולכאורה יש הוכחה מהך דהכא למפורש שלא נדרה כ"א
 שלא קבלה כחובתה כלום ואין בכלל זה מחילה אמנם נראה דגם מזה
 אין רא"י דלמ"ד דמייירי בגרושה י"ל שבאה לחבוע כחובתה מצעלה
 וטען השבע לי לכל כה"ג הרי א"ל לישבע כ"א מה שטען נגדה והוא
 לא טען אלא פרעון ולמסקנא דמייירי בנע' יבמין לפי' החוס'
 שנתייבמה וגירסה ובהא לחבוע מנכסי ביגלה הראשון א"כ הרי עיקר
 שבעתה נגד יבם שהוא יורש אחיו א"כ י"ל דבלא"ה א"ל לישבע על
 חשש מחילה לבעלה שאם מחלה לבעלה הרי נחתיי היבם כחובה מכח
 מעב"ד אף שלא כתב לה דהא כ"ז שאין לה כחובה מן הראשון איח לה
 מן השני ובאמת דאם היתה גובה מן הלקוחות של הראשון היה לריכה
 לכלול הכל אמנם בש"ס לא מייירי בכה"ג וע' במפרשים ז"ל משא"כ
 בשבעה שלא קבלה כחובתה א"ש שהרי י"ל שהי' בחזרת רררי' או מה
 שהדויתה בשכר טירחה וכלעיל וכמו שסיימו החוס' וא"כ זה עדיין
 בידה ויכולה להפרע ממה שחשח ידה וא"ל היבם לפרוע לו משלו ודוק
 כי ז"ב אמנם כ"ז לפי' החוס' לחמן אבל לפי' רש"י שם שרא"י נכונה
 דא"ל לכלול מחיל' הוא דוחק דעל המחיל' נשבע בפירוש כיון דלא שייך
 כ"כ מורית החירא וכמ"ש במהדורא קמא ע"ד מהרי"ט ז"ל וע"ש :

ע"ב בתוס' ד"ה

גט יבמין פי' בחולטרים כו' לפי' החוס'
 ק' לכאורה למ"ש החוס' במשנה דהא
 דאין נפרעת מנכסי יחומים הוא רק מחשש רררי' שהחפיהה קודם מוחו
 והנה ברא"ש מבואר הטעם דחייטין להכי משום דה"ל כמו הגיע זמנה
 כבר כיון שהוא שעת מיתה ונפ"י לא שייך סברא זו כ"א אם לא היתה
 זקוקה

שיטתו מה דרבה מוקי לה לוקא לאחר ייאוש ולדרכיו יונתקו מאד דקולס יאוש ה"ל כמטונו של ישראל גמור והוא האדון ל"מ נ"י חוקת כבוד ודוק :

וביה י"ל ג"כ מה שחשקה הפני"י מההיא דאין יאוש לקרקעות ועבדים הקשו לקרקעות ובאמת שלענין זכות העבד מלד יאוש עלמנו הרי מנאה מזה כל הוגיא דשמעתין דלפירקין וא"כ הקושיא לא הוה על נשון רש"י וי"נ בעלמנו ואולי הרב ז"ל קשיא לי טפי בפרש"י למשמע דהיא קנין נגד הגזון הנכרי ב"כ — ויהי איה שיח"ל למה שבאחר לקמן להעבד מלי לזכות בעלמנו ע"י יאוש האדון ע"ש שכתבו לדון עפ"י דעת הרשב"א ז"ל בחי' ר"פ הכותב להעבד שייך בו זכ"י מלד הילוק האדון שיעבדו מעליה ע"ש היטב וא"כ הרי גם אנו אין לריבין לזכות היות כ"ל לזכות זכות האדון הישראל מעל העבד הכנגד האדון ל"מ חוקת כבוד מלחמה אבל נגד העבד בעלמנו איה גי' בלא"ה זכ"י מלד כבוד וממילא לא"ש דהרי היות עכ"פ מהני להפקיע זכות האדון מלד הילוק וכבר הו' ראוי לזכות העבד בעלמנו אם הו' לו להזכיר טוב חיילי עלי' מיד זכות הגזון מלד חוקת מלחמה כיון דאין זוגע כ"ל לעבד ונגד העבד איה גי' לנכרי שפיר זכ"י ודוק :

וביעתה לפי"ז א"ש ג"כ מה דקאמר לקמן שמואל לטעמי' כו' א"ל גט שחרור ע"ש ברשב"א מה שקדקק סס והיינו דאי א"ל גט א"כ הרי הוא ב"ח גמור ונ"מ נגד עלמנו ג"כ חוקת כבוד וכמ"ש הרשב"ן לפי שיטתו סס והדברים נכוחים להעמיד כל שיטת רש"י וי"נ בזה ועוד יבואר לפנינו וע' ב"כ כפות המרים בפ' לונב הגזל שהעלה דכרי מנכרי שפיר קרקעות ג"כ נגזלין ודוקא בישראל קרקע אין נגזלת ויש להוסיף בזה יישוב קושיית הפני"י מהך דקרקע אין נגזלת כיון דהעבד הוה עלמנו ביאוש והגזילה הוא אה"כ הנכרי לעבד עלמנו ל"ל להעבד אין דינו כישראל ממש ואף להוה קרקע נגזל ג"כ ודוק היטב :

ורנה דברי הרשב"א בשם הרמב"ן מלד ל"ב וכן הוא בחי' רמב"ן עלמנו ביישוב קו' הראב"ד דבמה קני' השבלי' כיון דבגזילה הוא חתך ידו והורף חירונו לנאחר יאוש קני' השבלי' כונו בגזול כלים וימכרן לאחר יאוש דקונה הלוקח (והיינו דהוא יאוש ושינוי רשות) ע"ש דהגזון עלמנו לא קנה והעבד בעלמנו לא זכה בעלמנו כאן דיאוש לא מפקע מיני' אלא קנין פירות והיינו כמ"ד המפקיע עבדו לרד"ק גט שחרור אבל למ"ד דא"ג גט שחרור דישראל גמור הוא זוכה העבד בעלמנו דשבלי' לית לי' קנין דישראל גמור ע"ש בלשוננו והנה גוף הדבר שהמליא להקנין הוא מטעם שינוי רשות וכאורה לא יתכן אה"כ סוגיית ה"ש במה דשקיל וערי בקנין הנכרי ואימא הא היתב דבספא אבנ בחוקה לא שרי אף שהכרי אין קונה מ"מ קנה העוהק מטעם יאוש ושינוי רשות וכמו בכל גל דענמת דהגזון לא קנה והלוקח קנה ומה לו ענין לקנין חוקה — ובאמת שבה"ש ז' ה' מקום נומר עפ"י מה שכתבו בחי' לח"ע סו' ז' וב"י גביה בלאורך בענין קנין שינוי לדון דבר החדוש להשינוי מלד עלמנו אינו קנין להגזון כ"ל שעת הגזילה או קנאה ואמנם השינוי הוא עיקרה לפי שד"ה דכתיב נבי גזילה בעלמנו והשי' לדון דנשחטה לא חייבה רחמנא בהשבה ונמילת נחשורר קנין הגזיל למפרש ויבואר בזה הטעם והנה דר"ק ע"כ גבי בל דמקתרת ע"ש ולחכמו בזה שעת מספיק למה שהעלה הר"ש ז"ל בפ' הגזול לאינו מסלם כ"ל שעת הגזילה אף שכתביר קודם השינוי וגם הגזות וולדות דנמכרע קודם שינוי הוא של הגזון לכיון דנשחטה אה"כ הגזילה חייב קנין דשעת גזילה ובה ביארנו הסוגיא דחמורה דף ה' בענין אי עבד לא מהני דפריך משינוי דנחשקה הא שינוי ממילא נמי מהני וכל כה"כ לא שייך אי עבד ל"מ ובה"א"ש דפירכה ה"ש אשעת גזילה שלא יקנה מלד אי עבד ל"מ וממילא ל"מ השינוי אה"כ וביארנו בזה ג"כ דברי רש"י ז"ל בע"ז דף ע"ב במה שפירש סס אי משיכה בנכרי אין קונה ע"ש ביישוב קושיית ההוס' סס והדברים סס ארוכים במקומם ובה העליתי דה"ט לשינוי רשות הוא קנין גם לגזון דמה"ט יוכל להקדים ולקדם בו אשה דה"ל כדלד' אף להשינוי בעת שזילת מוחת ידו דה"ט לכיון דאיכא אה"כ שינוי רשות א"כ ממילא חייב למפרע קנין הגזון בשעת הגזילה והוא כדלד' משעה ראשונה ע"ש ואמנם קנין דשעת הגזילה לרד"ק קנין המספיק כמו במכר וכדמכת בהך דע"ז דף ע"ב דלילת מ"מאח בגזילת מטלטלין אי משיכה בנכרי קונה וע"ש הוס' ד"ה וממילא דה"ה בגזילת קרקע בכה"כ דלילת אי יכול נכרי לקנות קרקע בחוקה מהני גזילתו ולפ"ז הוה א"ש גם כאן דשמעתין דעיקר שקלא וטריא אף דה"ה יאוש ושינוי רשות מ"מ הא לרד"ק הגזון לקנין שעה הגזילה עכ"פ וע"ז שפיר פריך ואימא ה"מ דבספא אבל בחוקה לא ודוק אלא שדרך זה קלת רחוק מכוונת הרמב"ן ז"ל ויחור נראה למפרש הך פירכות ה"ש לדימא ה"מ דבספא כמו ש' רבינו הרשב"א ב"סוף דכרי דהכונה הוא לדימא ה"מ בקנין שמתרלה לו הישראל למוכרו אבל בחוקה כלומר בחוקה יד שאין הישראל מתרלה אליו ל"ל שום קנין ואם י"ל דגם קנין השינוי לגזון הנכרי אינו קנין כיון דהוא דרך גזילה וע"ז הוכרח לאחיינו הך קראי דשייך קניני גזילה ג"כ בנכרי וי"ל דמ"מ הוא בחורת חכין יאוש ושינוי רשות דבאמת כבר כתבו הרשב"א והרמב"ן דב"כ בקנין יאוש ושינוי

זקוקה ליבוס אבל אם זקוקה ליבוס הרי ה"ל כעורו בחיים ולא ניתנה לגבות כלל וגם יש חשש שמא חמות קודם ליבוס ומהיכי תיתי יפרע לה כהובתה כיון שאפשר שלא יגיע לה החוב וכמ"ש החוס' ב"ב דף ד' דבהא כי"ע מוזו דא"ל פורע ובשלמא לפי' רש"י ז"ל שהי' יקוע לו שלא ייבמה רק יתלון לה משא"כ לפי' החוס' ל"ל הכי שרי באמת ייבמה וי"ל להחוס' ל"ל טעם זה כ"ל מלד תנאי ב"ד ונ"מ בלשון שאר ראשונים ז"ל בכלן :

דף לו ע"ב בגמרא ודלחזקי' כו' שמא יפיל עלמנו לגייסות כו' ע"כ בפני"י נחשקה לפי הסברים דבגזילה לא הוי סתמא יאוש א"כ הרי מילתא הלא בייחא הייאוש ואיך יפיל עלמנו לגייסות הא חיים שמא לא יחייא' רבו ממנו ע"ש — ואמנם לפי"ש הרשב"א לקצן דנרבא דה"ל דרבו שני קני' ל"י למעשה ידיו היינו מלד חוקת כבוד מ' חמה ונרתיקא קני' אף בלא ייאוש מתנת חוק' כבוד והא דמוקי' רבא לאחר ייאוש היינו דשפלתו לשם ב"ח ה' ראוי להעבד לראשון כיון ששיעבוד גופו נשאר לראשון ולא פקע מתנת שחרור רבו הסני ע"ש היטב וא"כ עכ"פ כ"ו הוה סתם יד רבו הסני הרי אין לראשון זכות במעשה ידיו וגם אם נמכרו הסני לשם עבד מהני ג"כ ועיקר זכותו לראשון חלו ויעומד אם יפלטו אחר מיד רבו הסני לשם בן חורין לפי"ז נראה לכל כה"ג ולפי' הוה סתמא ייאוש כיון שכתב דקין קנאו רבו קני' גמור וא"ל להוליא מידו בדין ע"כ כ"ל בלשוננו הטוב אם ירנה לשחררו ועל כן לא הוה גזילה סתמא כאינו מייאש אלא היכא דקין וכול להוליא מידו בגזילה כל זמן שהי' ידו חקפה עליו אמרינן ללא מייאש ועיתידים בעני' ז"רע ליפול אבל בנידון דכאן הרי קנאו דקין תורה ומי ידע אם יתרנה רבו לשחררו או ימלא אים שיפלטו לשם ב"ח וכל כה"ג סתמא מייאש רבו ולכן אף כשפלטו אחר לשם ב"ח יהי' דינו כלאחר יאוש לראשון ומש"ה חיישינן שפיר לשמא יפול עלמנו לגייסות ודוק :

ובאמת ש"ל בזה קושיית ההוס' ושאר ראשונים שחשקו על המפרשים דיתעבד לרבי שני לא"כ אכתי איכא חששא דפיל עלמנו לגייסות משום זכ"י ומתנה דאין זכות לרבו הסני ד"י"ל למשום זה לא יפיל עלמנו לגייסות דמתא לא יתייאש רבו ממנו בפירוש ואף דסתמא הוה יאוש היינו נמעשה ידיו דרבי שני איה גי' זכות בגווי' מלד חוקת כבוד מלחמה וזה לא יועיל דהא אכתי מעושבד לרבו שני למעשה ידיו מדחוקי' כל"ל ובמ"ש ז"ל ואינו מעושבד רק לרבי שני למעשה ידיו לבד וזכותו של ראשון פקע בגמרי' משא"כ מלחמה ומתנה הרי בלא"ה איה ל"ל לרבו ראשון אף בעורו ביד הסני וא"כ הרי אינו מועיל כ"ל כשיתייאש בפירוש ושבו ל"ח דמתא ידע העבד שיתייאש והכא דאמרין דילא ב"ח נגמרי' היינו בידע' דנתייאש בפירוש דאז אהני הייאוש לכל מיני ודוק ואינו מעושבד רק לרבו שני למע"ל לפי' וזכותו של הראשון פקע בגמרי' אלא שכבר זה ל"ע בעיני' דל"י שייך ענין ייאוש העבד לחאין ושיקע פח מעשה ידיו וישאר לו זכות מהנה :

בפירשי' דיה ישחשבה לרבו ראשון כו' למידע ידעשכו' ודעתו נגזולו כו' עיקר כוונתו לתרץ קו' החוס' כיון דמתכוין לשם גזילה לא איכפת לי' אם דקין שייך לרבו ראשון ובין כך ובין כך לא ימנע מלפלוהו ודוק וכ"כ קלת מפרשים והוא הנכון :

דף לח ע"א בפרי"י דיה בחוקה ובל"ה עמו ומואב טיבה בסיחון כפי' רש"י פירושו שישראל אפקרי' לעבד ביחוס וזכה בו הנכרי בחוקה והנשון זה הוליא רבינו הרשב"א דחוקת כבוד ל"מ לפי שיטתו דרש"י ז"ל כ"ל לאחר יאוש וע"ש בחי' רשב"א שחשקה הריבא קושיית והאריך להוכיח ללא חליה בייחוס גס הרב דבעכ"ל נחשקה לא"כ העבד גופי' כבר זכה בעלמנו ע"י יאוש ע"ש באריות עוד נחשקה דהא לשבלי' ל"מ היותו כיון דבאחורא חתא ליד' אבל נע"ד נראה ברור דעת רש"י ז"ל דלמה שנתנה להדיא מנסון רשב"א ז"ל שמשמע נ"י נדברי רש"י דגם הוא סובר שבת רמב"ן שהבא במו"דוסי' דלא קני נכרי הישראל גמור כ"ל עבד שילדין אינו ישיבה גמור כ"ל נקלת ענות ע"ש ולפ"ז נראה דגם בעבד נמי דאף לזית גי' נכרי זכות נקנות באי"ה קנין היינו מיד נכרי (או אם קושה העבד עלמנו בעורו עבד כמו בעבדים קטנים דלקמן דף ל"ט וכה"ג) משא"כ אם יש לישראל הישראלי וא"כ במה יקנה והרי חפי' הגזילה הוא על זכותו של האדון הנכרי בחוקה וא"כ לא גרע מממונו ומכ"ש ממנו של ישראל אין קונה הנכרי בחוקה וא"כ לא גרע מממונו ומכ"ש ע"י גזול ומעשה י"ל דבאמת גס לרש"י ז"ל חוקת כבוד מלחמה הוא קנין בנא יאוש וכמו שהכריח הרשב"א ז"ל אלא דאכתי ל"מ להפקיע זכותו של ישראל ע"י חוקה זו ומש"ה פ"י רש"י דמייכי לאחר ייאוש וא"כ זכותו של האדון הישראל הופקע מן העבד ע"י יאוש וא"כ אין וא"כ זכותו כ"ל נגופו של העבד ואף דהעבד מלי לזכות בעלמנו מ"מ כנגדו קנין חוקת כבוד קנהו להשחשבל לו וס"ל כמ"ד המפקיע עבדו ולא לחירות ולרד"ק גט שחרור להחירו ב"ח וא"כ אכתי דין עבד לו ענין מלות ומלי הנכרי לקנות בחוקת מלחמה ובה סרו כל הפקוקים ה' הרב דבעפני' ז"ל גס הרשב"א ז"ל האריך לחוק נפי

ויקלנוי רשות הוא קנין לשניהם ומכירתו וקנייתו באין כאחד כמו שהבאר חללינו בתרומה ב"ע סי' כ"ח ובכמה דוכתי אין עת האהב

אכנס מה שצריך ביאור מאל פשיטת הרמב"ן ופירושו מה שכ' לחקק לנמ"ד לרריך גט שחרור לא זכה העבד בעלמו כיון שלא פקע ממנו כ"א שיעבוד מעשה ידיו ונמ"ד א"ל גט שחרור זכה בעלמו לזה חלוק יש בין זה לזה הא חף נע"ד לרריך גט שחרור היינו רק נעקין איבודת גרידא אבל לכך דבריו שבמזון כבר ילא מרשות רבו וזכי לנפ"י מעשה ידיו ומניאחו ומתנתו אך עלה על הדעת שהא יחי' לו יד לזכות בעלמו גם מ"ל הטעם לאי א"ל גט שחרור ה"ל כישראל גמור ול"כ נכרי קנין בגווי' שהרי בלא"ה הא זכי נכפ"י ע"י האו"ל ובשנאל נפמ"ש רש"י לנעיל ניחא לנו החלוק באר היטב למה שביארנו להוציא והלך עפ"י דעת הרשב"א לאית ל"י לחזקת כבוש הוא חזקה בא"ס אינו ישראל גמור ועידי עבד ולפ"ז בא"ס לרריך גט שחרור עדיין מהני גזילה הכרי נקוהו בחזקת כבוש מלחמה משא"כ בא"ס ילא ב"ח נגמרי הו' ל"ג נ"י חזקה בגזילה אבל הרי הרמב"ן ז"ל ל"ל הך סברא לחזקת כבוש כ"א משעם יאוש ושינוי רשות וכיון שהעבד זוכה בעלמו א"כ הרי לא אהנו ל"י לגזלן ונראה לבאר דבריו עפמ"ש בחי' נח"מ על מ"ש הפוסקים לעב"כ לגזלן לא הוי שגוי רשות וכחצנו לזף לנכאורה המחזיק רתוי נזכות מטעם יאוש גרידא כמו שהתוס' בסוגיא לאונכ"י דקרקע אין גזילה היינו מ"ל היאוש לאי יאוש נהני גם בקרקע רק הסוגיא רשות ל"ג הרי עכ"פ יזכה הגזלן מ"ל היאוש לחוד להא ל"די' בהתירא ח"י ל"די' ע"כ וא"כ בע"כ נמי להני מההיא טעמא ובהי דעינים ה"ל הם מבעלי תוב' עלמס וא"כ דבריהם סוהרים לכאורה ודברי החוס' ב"ק דף ס"ג ד"ה באג"ח ל"ע כמ"ה ש"ס שמוחו) אמנ"ס שם כתבנו ביאור הדברים לנראה למ"ס הפוסקים דהשינוי רשות הוא קנין גם להגזלן וכל יאוש וס"ר ה"ל הקנין מ"ל הגזלן המוכר ג"כ כמו שהכריח מהרש"ל ז"ל ב"ש"ס פ' מרובה וה"ל דהקד"ם וקידושין דחייב מ"ל יאוש וס"ר וא"כ לפ"ז א"ל שיקנה ביאוש לחוד לכיון דלקנה הוא ה"ל מ"ל מ"ל ש"ר להאוש ורוב הא זכות הגזלן ג"כ באותו טעם והרי הוא אין רובה להקנות ונכ"ל א"ל שיו"ל הקנין מ"ל יאוש הבעלים לחוד שהרי א"כ יחול זכות הגזלן וה"ל כ"די' ומ"כ לפי מה שהעניתי לקנין הגזלן קודם כשיש שינוי רשות ותייל בשעת הגזילה לפשיטא ל"מ זכיה הו"ה א"ל לפי מה שרמ"א מפטות לשון הפוסקים דב"ב קנין הגזלן עם הנזירה מ"מ הא נמי ל"מ כיון דזכות הגזלן מטעב עליו באותו טעם ולא חייילא חרווייהו לן לרעה ביאור הענין ובהו א"ס דבעי שגם הגזלן יחלפה לאו חיייל הקנין גם מ"ל הגזלן ובעל כרחו ל"מ משא"כ החוס' בסולה שפיר כתבו לאי בקרקע ל"ג שינוי רשות א"כ אין ל' גזלן שום קנין מ"ל שינוי רשות וממילא אין מטעב שום דבר על זכ"י האו"ה שלא יזכה מ"ל יאוש גרידא והפקד ודוק כי הדברים ברורים למבין (ולד"ר החוס' ב"ק דף ס"ג ט"ו שאל נראה כן מדבריהם לכאורה יבואר במקום אחר :

יאוש היינו משום דקודם יאוש ל"מ כשפלאו לש"כ ב"ח לאכתי ישחעבד לרבו ראשון כיון דגוף העבד שייך לו ולפ"ז ע"כ הא דמוקי לאחר יאוש היינו משום דיאוש מהני בעבד וא"כ הרי אדרבא מוכח איפכא דיאוש מהני בעבדים — ובאמת שה"ל לו להרב הש"ך ז"ל לדחות בענין אחר הך דא"י והוא לפי דרך הפוסקים שהביא שם דהא דיאוש מהני או לא מהני שייך בא"ס עבדים וקרקעות נגזלים או לא א"כ י"ל דבעלמ"א קי"ל עבדים וקרקעות אין נגזלים והכא שאני כיון דחזקת מלחמה גלי קר"א דהוה גזילה וקונה בחזרת גזילה ממילא מהני נמי יאוש ודוק וע' בחי' נח"מ שכתבנו עוד טעם הדברים ל"מ יאוש בקרקעות היינו דיאוש נ"מ כ"א כשאינו ברשותו אבל ברשותו מהני היאוש וכמ"ש הרב בעל מחנה אפרים ומעתה י"ל לכיון דקרקע בחזקת בעלים עומדת נ"ל ילא מרשותו לעולם משא"כ בעבד לענין שילא לחירות י"ל כיון דאינו א"לנו והעבד מוחזק בעלמו. ה"ל כ"א מרשותו לגבי עלמו ודוק • (אמנ"ס אין זה במשמעות דברי הש"ך ז"ל ע"ס בלשוננו היטב וגם יקשה עליו מה שהקשיתי ל"מ על שיעחו) ובר מן דין נא ידעתי איך ניחא ל"י להרב הש"ך ז"ל לדחות הקושיא של הרשב"א ע"פ שיטה זו דחזקת כבוש מלחמה מהני דהא אכתי קשה מר"ש הסוגיא דמוכח דגם לא"י לאתא יאוש ילא לחירות והרי אכתי ל"ל חזקת כבוש מלחמה דמהני ואיך מהני ל"די' יאוש והנה בגוף ראיות הרשב"א מ"ל דשמעתי ל"י ל"יטת שאר הפוסקים דס"ל לחזקת כבוש מלחמה מהני ואז עיקר הקושיא רק מההיא דילא לחירות ביאוש לכאורה ה"י מקום לומר דחלוי בחזקת הרבאונים אי כל אדם הוקם לקרקעות או דוקא עבדים והובא בש"ך ח"מ סי' ל"ה ודעת הרשב"א בהשגות שם דכל אדם יקם לקרקעות ולא דוקא עבדים ואלו שאר פוסקים חולקים ומעתה הרשב"א ז"ל לטעמי' שפיר מיתתי רא"י שהרי לא ה"י לו לקנות בעלמו ביאוש כיון דהוה בקרקע אבל לשיטת הפוסקים דמחלקים וס"ל דדוקא עבד הוקם לקרקע א"כ י"ל ל"י יקנה עלמו ב"ח הרי יהי' דינו ככל אדם וא"כ כל כה"ג אזלינן בתר השחא כלומר דקניינו ושחרורו בא"ס כא' ומהני היאוש לשווי' כמ"ל ט"ל כ"ב ודוק בזה הן אמת שד"יין י"ס לפקפק כיון דק"ל לרריך גט שחרור לענין איסור א"כ י"ל לעוד דינו כעבד והוי בקרקע ושוב מ"ל ח"י להרב בעל קה"ח ב"ס ל"ה שחפ"ס בפשיטת הסברא דכ"א לא ה"ל בקרקע לשיטת המחלקים בין עבד לב"ח אבל טעמו שם אין ברור חללינו ומבואר שם בחידושינו ח"י :

אמנ"ס

בעיקר הדברים יראה ל"י נפון לעכ"פ מהני יאוש להפקיע זכות האדון מהעבד ושיזכה בעלמו והיינו למ"ס במקום אחר דיאוש ל"מ בדבר שאינו נגזל היינו כיון דברשות קיימא ל"מ כיון דיאוש לא הוי כ"א כשילוק בעלמ"א ולמה שרמ"א מדברי בעל מורה אפרים בסופו ובהגותי להרמב"ם הנזכר עבדים דבעבד שייך לשון שילוק כיון דמסלק שיעבוד מעליו העבד יזכה בעלמו אף דגופו קניו ע"ש היטב וא"כ י"ל דבעבד שאני דהוא גופו אינו אלא כמ"ש עבד לאדונו וכל שנסלק שיעבודו גופו ל"די' הוא וכל כה"ג מהני יאוש אף דאינו נגזל וממילא לילא לחירות ועמ"ש ל"ל בזה אליבא דר"י ז"ל אבל מה שדן רבינו הרמב"ן לזכות רבו שה"י מדין יאוש וס"ר אין ב"די' כעת ליישב הדברים כ"א בשיטת הרשב"א דעבדים נגזלים ו"ע ע"דין ככ"ז ח"י בחי' ח"מ יבואר היטב :

בגמרא

שמואל לטעמי' דאמר כו' וא"ל גט שחרור כו' אלא עבד שיש רשות לרבו יגלו קרוי עבד כו' הרשב"א ז"ל נחקה לאכתי לא מוכח מזה ל"י ק"י רבו שני בחזקת כבוש מלחמה ובאמת כבר כתבנו דלשיטת רש"י ורמב"ן דאין נכרי קונה ישראל גמור א"ס וכמ"ס הרמב"ן עלמו אבל לשיטת שאר מפרשים קשה לכאורה וכלימוד החלוקים אמרנו כמה אופנים • אמנ"ס הדרך היותר קלר וכיון מה ש"ל בזה ויזקק עוד לשון הגמרא מה דמייטי טעמי דשמואל מעבד איש כו' לכאורה שפת יתר הוא דיהי' טעמו מה שיהי' עכ"פ לדינא ה"ל לא"ל גט שחרור — אמנ"ס מה ש"ל בענין זה לדעת הסוברים לחזקת כבוש מלחמה כ"א לאחר יאוש וכמו שהביא הרשב"א בתחלת דבריו וא"כ לכאורה יקשה באמת לאיך מהני ל"י לרבו לזכות בו כיון שבעתה יאוש הרי זכה העבד בעלמו ונראה ד"ל למ"ס הרב בעפ"י ז"ל לקמן לחקור ולהוכיח דע"כ יאוש מהני בחזרת הפקר דאי בחזרת מתנה לא מ"ל העבד לזכות בעלמו מרבו בחזרת מחנה שהרי אין לו יד לזכות מרבו וא"כ הא"ך זוכה בעלמו וע"כ דיאוש הוא מטעם שילוק והפקד וכיון שכבר נסתלק רבו ממנו שוב אית ל"י יד לזכות בעלמו וביאור דבריו הוא דבמתנה ללא נפיה מרשות נוח ע"ד דמטא ל"די' דמקבל וכיון דל"ל יד בעודו עבד הרי נשאר המחנה ברשות רבו ול"מ לזכות לעולם משא"כ כשילוק והפקד ל"ל למחלפה עכ"פ נסתלק רשות רבו ואף דאין לו יד מ"מ מהני להפקיע רשות רבו וממילא א"כ כשאין לו אדון הרי הוא זוכה במליאחו והפקרו ומעתה נראה דא"ס שהרי בשעת היאוש עלמו עוד לא זכה העבד בעלמו רק דלהני להלק רשות רבו ולרריך הדבר מהון שיחול ההפקד וא"כ יזכה בו משום דל"ל יד לזכות משעה ראשונה אבל רבו אית ל"י יד שפיר לזכות מיד בשעת חלוט היאוש מיד וא"כ שוב זכות רבו קודמו לזכות בו בשעת היאוש עלמו ודוק היטב :

ומעתה

א"ס טובא מה דקאמר שמואל לטעמי' דמבואר לקמן עלוהא

ומעתה

י"ל ש"ס הובאים והולכים דברי הרמב"ן כיון לפירושו הך דסק לטרי אי מהני חיהה בנכרי היינו על אוחו קנין דיאוש וס"ר לגזלן דזה הוה בע"כ לגזלן וכמ"ס ב"ס הרשב"א ופירושו וממילא דאף למסקנא לא נפקא לן לכה"ג מהני בחזרת גזילה כ"א בעבד דאינו ישראל גמור וכמ"ס הרמב"ן בסוף דבריו בש"ס ז"ל ולפ"ז כישראל גמור ל"מ קנין שינוי רשות גזלן וממילא דוקא למ"ה המפקיר עבדו לרריך גט שחרור ל"מ העבד לזכות בעלמו כיון דלא זכה בעלמו ה"ל שינוי רשות ויקנה גם הגזלן ולכן מטעב עליו רשות הגזלן שלא יקנה בעלמו מ"ל יאוש הבעלים למ"ל חיייל ג"כ זכות הגזלן ע"י השינוי רשות ולכן לא מהני ל"י כ"א כשמתנה רבו לרבו שני מרלונו כמו בכל יאוש ושינוי רשות דגזילה ל"מ בע"כ דגזלן וכמ"ס משא"כ אי אין לרריך גט שחרור הרי זכה בעלמו בחזרת בן ח רין גמור ושוב לא אהני זכות הגזלן לגזלו בשום קנין דגזילה וממילא לא נפקא זכיותו ודוק היטב כי הענין הוא עמום — ומדברי הרמב"ן ה"ל מבואר להדיא דאז"ל בשיטת הפוסקים לעבדים נגזלים ול"ל לקרקע וכשיטת הרשב"א ז"ל בפ"ט מה' גזילה דהרי בקרקע ודאי לא שייך קנין יאוש ושינוי רשות ו"ע לכאורה כי כפי הנראה רוב הפוסקים חולקים על שיטתו של הרשב"א ז"ל וע' בח"מ ה"י ש"ס ב"ש"ך בסי' שס"ו ס"ק י"ג וכ"כ מלשון הרשב"א בשמעתין — ובמה שדחה הרב הש"ך ז"ל ראיות הרשב"א מ"הך דשמעתין' וכחצו ל"ל דהכא גלי קרא דיגזלן מקרא דוישב ממנו שבי כו' והוסיף עוד לומר דמדברי הרשב"א מוכח כן בשמעתין דמין יאוש לעבד כמו בקרקע אלא דגלי קרא לחזקת מלחמה מהני כבר כתבתי שם בחידושינו ל"ל דברי הרב ז"ל בזה חמוהין מ"ל דמלכד שאין כן שום משמעות בדברי הרשב"א ז"ל כדבריו ואלדבא הרי הרשב"א ז"ל לא הוכיר דבריו שום קושיא מזה דיאוש איך מהני בעבדים אלא להוכיח לחזקת כבוש הוי חזקה אף בלא יאוש מקרקעות ל"מ בהו יאוש וע"כ לחזקת כבוש לחוד מהני ומינה הוכיח ל"דין לעבד"י גם הביא סוגיא דבבא קמ"א דיאוש לא שייך בגופו אבל מזה לא הוכי' דיאוש לא שייכא בגזילה לעבד"י ומלכד כל זה הרי מבואר ומוכח מדבריו איפכא דיאוש מהני בעבדים שהרי לפי חירונו העלה לחזקת מלחמה מהני אף בלא יאוש ואמנ"ס הא דמוקי רבא לאחר

לי כיון דש"כ אין ידס קנין להקדש וע"כ מסוס לאין יד להקדש ועיי' בר"ן בשמעתין שהאריך בזה ואין נהס כ"א זכות לגיס מה שיקבלו מיד אחרים והס יד"ה נהס קנין גופו דמה"ט הוא דהס אין משחררין אותם והתקנים יכולין להחרין א"כ הרי עתה גם זכות מתקנה שנהס הוא ולמה יגמרו ע"מ שאין לרבו רשות שהרי האתון כבר נשתנה וידס פנוי עד שיקנס אחרים ואולי לענין מהנה ומליאה מ"מ אין ידס לעלמס לקנותי (והוא דחוק בעיני) ומ"מ מעשה ידיו סייד להקדש וה"ה מליאה ומהנה ועמ"ס בסמוך ואדרבה י"ל בזה מה דקשיא לכאורה שהרי בעבד קי"ל דל"מ ע"מ שאין לרבו רשות כו"כ ע"מ שינא נחירות ודחוק לומר שר"י ז"ל לא לקנס בנאנו אמנס י"ל לכה"ג לאין ידו כיד רבו ממש אף לזוטה ההקדש במתנה מ"מ מהגי ע"מ שאין לרבו רשות כו"כ באשה ועינין ז"ע :

שם בגמרא שלא הקדים אלא דמיו מפסות הסוגיא היה כלאה לפרס דהיינו כאומר דמי עני ולכאורה ה"י מוכרע לומר כן דל"י יס קדושו בגופו להמכר לא ה"י ראוי לעשות ונאכזב כיון דחנה קדושה עליו כגופו ללא גרע מהקדש קרקע ובהמה למוענין בו וא"כ עכ"פ נעשה ידיו ראוי שלא ליהנות בו כמו במקדש נעשה ידו עבדו לעיל בפ"ק וסוד מלאכי בח"י הר"ן שראה כן מדבריו וז"ל דאע"ג דכנ"ה ה"ך דרייהא פליגא עלי' דברייהא לגזברין אפ"ה פריד מניה לרב ללא משמע ל"י סיה"י שלם מחלוקת בדבר או דמלסון דברייהא דייק דעכ"פ אין סברא לומר דעס קדוש קאמר וכמו שפ"י הפ"י ז"ל בשיטת החוס' אלא דהרב בעפ"י ז"ל כתב בפשיטות לפרס לשון רש"י ז"ל דהכוונה סיה"י קדוש לומר ולדל"י ז"ע מ"ש ענהא דמקדש מ"י עבדו דל"ביל ואולסי"ל דלס"ד דש"ס דמפרס דל"כדי מוקי נהך דאין מעלה לו מזונות וכיון דסוגיא אזנא אליבא דרב דאיהו כ"ל לעיל דף י"ג דבאין מעלה מזונות גם מעשה ידי עבדו אין יכול להקדיש דאינו יכול לומר לו עשה עמי ואיני נזך אלא דלפ"ז בכל עינין אין יכול להקדים ול"ל לחנא דברייהא שלא הקדישו אלא דמיו שהרי עיקר טעמו לאין יכול להקדישו כלל לענין זה ואולי י"ל דל"י הוא שייבא קדושה גמורה בגופי' לא ה"י מועיל להפקיע הקדושה ממנו מחמת חיוב מזונות רבו וה"י אסור הנאה במעשה ידיו ומזונות באננה ה"י מספיקין לו ממקום אחר אבל עכ"פ קדושה ה"י חל על מעשה ידיו וז"ע ובאמת שהרמב"ם ז"ל השמיט דין זה דברייהא ואף שפרק דשייד קדושה בעבד דמיו אולי הוא מה"ה דלדין דק"י"ל יכול לומר עשה עמי כו' וא"כ אף באין מעלה מזונות חל קדושה על מעשה ידיו ולריד לעשות פחות פחות מפרוטה כלעיל והס"ק קאי הכא לרב ואוקימתא דש"ס כר"מ ליכא למימר אליב"י שהרי כיון דל"י דהקדישו לדמיו א"כ טוב אין דבריו נכטלה וממילא דאסור במעשה ידיו ובלא"ה הרמב"ם פסק דנא כו"כ אלא שקשה מה שהביא דהמקדים עלמנו וכמו שהמה הרב המ"ל ס"ס וכעת ז"ע עוד בזה — ואולי יס לחלק בין מקדש מ"י עבדו ובין מקדש עבד עלמנו אפשר לאין אסור בהנאה מעשה ידיו והיינו למס"ל קדוש שמכרוס הגזברים אית ל"י יד לנפשי' נמליאה ומהנה ומטעם שנהבאר דבריו הר"ן ז"ל שהבאחי דגופס אין קניו להקדש אף שהלוקח מהס יס נו קנין בגופו דומיא דנכרי שקנה עבד מישראל וחרו ומכרו לישראל וע"כ ביו"ד רס"ו ודב"י ס"ס וא"י מוסקי' טעם הדבר למ"ס הראשונים דב"ב לאין חנר ויד להקדש אלמא מידי דחגיו ביד לא שייך בהקדש וכיון דמליאה ומתנה שייך לרבו הוא הכל מטעם דיד עבד כיד רבו והרי רבו דהוא ההקדש גופי' ל"ל יד וא"כ אף המעשה ידיו ודאי שייך להקדש היינו רק זכות האמון שראויס להמכר לאחרים :

בהוס' ד"ה כל המחזיק בהס זכה בהס כו' וי"ל דלעת אחרת מקנה אותס שאני עיין בפ"י שהאריך בזה חירה דברי הס"ך דב"י רמ"ג בזה וסוף דבריו להוכיח דמהני דעת אחרת מקנה למה דמסמע לעבד קטן משחרר בשטר וע"כ דילפינן לה לה מאשה והרי באשה יס לה יד בקטנה וילפינן מגירוסין כלאיחא בפ"ק דב"מ אבל קטן ל"ל יד ואמאי לא ילפינן משחרר דעבד קטן גם לקטן וע"כ ל"ל מסוס דבשחרור י"ל דהוא כדעת אחרת מקנה כיון דזכות הוא לו ולא יליף מגט כ"א מטעם דה"ל חובה דלמי נמליאה ע"ס ובאמת דגם לר"מ דה"ל חוב הוא לעבד מ"מ י"ל דבטן י"ל מודה דלא טעים טעמא דאסורא כדקאמר פ"ק דכתובות אבל מה דקשיא לכאורה לפי דרכו דא"כ לראב"ס דש"ל דשטר דוקא ע"י אחרים ונ"ל ידו וגיטו באין כאחד דילפינן לה לה מאשה כלאיחא פ"ק לקיודסין קשה להא דבטן ע"י אחרים לא מהני מדיון חורה לרוב הפוסקים דה"ל דוכיי' בחורח שליחות ול"מ דבטן מן החורה והרי אף בגט קטנה אין עושה שליח ועיין ברמב"ם פ"ו מה' גירוסין ובראב"ד ס"ס ודחוק לומר דלראב"ס לא משחרר קטן ע"י שטר והרי החוס' לקמן ע"כ נהקשה לאבא שאול היאך קטן משחרר בשטר ולא הספיקו עלמס לומר דכאמת לא ה"ל דבטן השחרור ע"י שטר וע"כ דסברא פשוטה היא וכעת ז"ע בעיני ואי"ה יבואר במקום אחר :

שם בפריש"י ד"ה עבדו דגר כאשחו כו' לומר אין הפקר זה כהפקר מחיים לעבד נמר לה לה מאשה כו' הנכד מתקיים אין לו תקנה בשטר כו' לכאורה יס כמה מותר

פלוניא לאבא שאול וחכמים לאבא שאול בגר טמה גדולים קנו עלמס ב"ח וקטנים כל המחזיק בהס זכה ונרצחן ילא ב"ח אף הקטנים ומיה מוכיח הס"ס דל"ג ג"ס דמי כתב גט שחרור לאנו והיינו מסוס שאין רשות לרבו עליו וכזבו החוס' דאף לאבא שאול אית ל"י ג"ס הך דרשא לאין רשות לרבו עליו מ"מ ס"ג דמי נקרא אין רשות לרבו עניו כ"א כשיס נו יד לזכות בעלמנו ורצחן ס"ל גנא תליא בהכי אלא כיון שנהלק רבו אף שאין לו יד לזכות נמי ה"ג נמי עבד שאין רשות לרבו עליו וי"ל ב"ח וגם נהסקנא דדקי הס"ס החס מסוס מיתת האדון י"ל דכ"ע מודו לסברא זו דקרוי אין רשות לרבו עניו אף היכא לאין ל"י וזה נראה יותר לכיון מן הסברא ומעשה א"ס טובא להפוסקים שפסקו כרצחן וא"כ אין חגיו באס יס ל"י או נא רק דבינון רבו ממנו וא"כ טוב העבד מלי לזכות בשעה ראשונה ממש כטעת היאוס אף דל"י יד ונפ"ז ממילא ל"מ רבו לזכות בו מחמת הוקת מלחמה ללא מהגי כ"א בשעת היאוס עלמנו ובחורו עשה מהגי ל"ג גם לעבד להפקיע זכות רבו וי"ל ב"ח מתנה שאין רשות לרבו עליו וע"כ סוגיא לעיל כמ"ד לריד גט שחרור ול"ל דרשא לעבד אים וע"כ ה"י כריד יד לזכות בעלמנו ומדוקק היטב לשון הגמרא שמו"ל לטעמי' כו' דכתיב עבד אים כו' דמה"ט הוא דנפקע גם זכות לרבו סני מסוס חוקה כגוס מלחמה ודוק היטב כ"י הוא כגון לשיטת פוסקים הג"כ :

ע"ב בגמרא מלוה שאני בש"ס דברכות פריד עלה והא מלוה הבאה בעבירה היא ומשני מלוה דרביס שאני ומזה נהקשה הרב בעל מ"א עג הר"ן ז"ל בשמעתין שהביא בש"ס יס מפרשים להטעם דכ"ג לא הוה עשה כיון דמשחררו ללורכו וללורך המלוה לא"כ לא הוה פריד החס מידי ואוני י"ל נחומר הקושיא דכוונת הס"ס דגוף הדבר הרי אינו ללורך כ"כ כיון דאיתו אלא נקיים המלוה והרי גם עתה עובר על מלוה אחרת ללעולם בהס קטעומו ומאי אולמא וא"כ כיון שאין מריות בזה טוב הוא רק ללורך העבד וה"ל נטובת העבד דאסור וע"ז משני מלוה דרביס שאני וא"כ מריות יותר האדון במלוה זו וטוב אין עליו איסור כלל ודוק ומ"מ הוא דחוק — וע"ד חידוד החלמנדים אחרתי ביישוב הסוגיא ושינוי הלסון ללא מהיב כאן כלמסיק ההס מלוה דרביס שאני והיינו דנמ"ס המפרשים ס"ס דהא דליצטרך לטעמי' מלוה דרביס היינו מסוס דברייהא דמיעקר היא עשה לא מקיימא אחריתא ולכן לריד לה"ה מלוה דרביס דוקא ופירשו כן לשון הס"ס הא מהב"ז היא דהיינו מוסד דאינו בעינא ע"ס בלשון הרש"ס ז"ל ובל"ס — והנה לכאורה ה"י מקום לומר דהשחרור ה"י בלא שטר רק בלירופו לעשרה ודומיא דהשיאה אשה וכן בהניח לו חפלין דראשו וכה"ג מטעם ללא הוה עבד אס"ר ומכ"ס דפ"ג שטרפו לעשרה וגם הוא כלטרף שדולחי הילה שיעבודו ממנו דמהני כמבואר ביו"ד ס"י רס"ז סעיף ע"א וע"ב ע"ג ע"ס ולפ"ז הרי הוא בעינא דמיעקר ואכתי לא לריד לטעמי' מלוה דרביס (ואף דס"ס קי"ל דכופין לכהוב גט שחרור מ"מ י"ל לשיטת רס"י לאסור דב"ח דמ"מ כבר ראוי ללירוף עשרה ובגמ"ה הרי י"ל דה"ל לרי"א דל"ג גט שחרור שהרי פלוגתא להנ"ה היא כמ"ס החוס' לקמן דף ע"א וביותר י"ל כן בסוגיא זו דאיתא אליבא דשמואל היא על הממרל דעובר בעשה ושמואל הרי אית ל"י בהד"א דל"ג גט שחרור וא"כ יס לפרס כה"ג ודוק) אך ד"ל להס ל"מ למוקמי בהכי שהרי ס"ס איזל הסוגיא למ"ל חשלה ועבד מלטרופי ומסקינן דהשחרר חד ונפיק בחד וע"כ מלד הלירוף לחוד הרי אכתי לא ילענין למי משניהס שחרר עדין כ"י שהרי כג שאינו יודע וידע בעלמנו שהוא הוא המשחרר עדין אינו בר חיובא ואין ליטרף לעשרה הא לריד סיה"י עליו דין ב"ח גמור הראוי מלד עלמנו ללירוף וע"כ שהשחרור ה"י ע"י דבר הנבדור לנו ושהועיל שחרורו לו שישאר ב"ח דע"י דביר בעגמא עדין לא חנ עליו חובה מלוה שהרי ביד האדון לחזור בו וע"כ שה"י שחרור גמור קודם נמי שטרף אליו ושפיר פריד החס מהב"ז היא ללא הוה בעינא משא"כ הכא דקאי למסקנא דחשעה ועבד אין מלטרפי' וא"כ י"ל דהשחרור ה"י רק לאחר ע"י לירוף כיון שמבדור אלנו שהוא הוא טוב חיל בשעת הלירוף וה"ל בעינא וא"ל לשינויא דמלוה דרביס ודוק מאד :

בגמרא ילא לחירות כו' עיין בפ"י שפקח אף מהני שחרורו דבדור בעגמא וע"ס מ"ס מסוס דהוה בכלל אמירה לגבוה ואני מוסקי' עוד למ"ס הרמב"ם ב"ה עבדים ובטו"ט ע"ס רס"ז סעיף ע"ג שאס הולחי מפיו דכריס שולחי מסהלמ ממנו דיו"ל לחירות וע"ס בס"מ מח"א בהנהותיו דל"כ כ"א סילוק גמור וממילא דעכ"פ לשון הקודש מועיל להילוק גמור ושהוא מפקיע לזכות שיעבודו וממילא מהני לעבד ודוק אלא דקלח קשה דא"כ ה"ל לס"ס לומר דמ"ד מפקיר אבל מקדים ל"מ מסוס למ"מ דבירא בעלמא ובלימוד הישיבה ישבתי דקדוק זה ע"פ דברי הפנ"י בשמעתין זה גופי' לא קדים ע"ס בלורף ואולס דלרכינו אפשר לומר דלשינויא ל"י דכה"ג הוה לשון סילוק גמור ומיהו וכמ"ס הרמב"ם ודוק :

בפירש"י ד"ה אין הגזברין כו' וחונה א"ע בכסף אס לחנו ע"מ שאין לרבו רשות בו — ובל"ה נוחן לעני עבדו ויולא פ"י רש"י עמד לריד שיקבל מעות כה"ג ולרידי קשיא

מחרי דברי בלסונו ונרא' ציבור כוונתו דרש'י ז"ל סובר דאין הפי' בגורא דהילפותא נאשה ללמוד משם היחרא דמיתת האדון שאין לו ענין כלל ללמוד עבד מאשה לכל הילפותא מהדדי הגת רק לענין גט שחרור ומקרא לזה לא אכל שא"ל לא שייכי להדדי ועל כן הולך להפך הדברים כנוער דהא מלתא דהפקר יועיל הוא מלתא דמהברא וואלי דמקרא עבד איש שאין רשות רבו עליו לא קרוי עבד אלא דינפיקן לה לה מאשה שאל יועיל מחיים סוס היחר בעולי לאסורא וממילא דלחחר מיתה ליתא הך ינפוחא שהרי גם באשה מותרת ספיר עחירו ההפקר מלך שאין רשות רבו עליו וזה ברור ומכוון בלסונו הך ומה דפריך א"ה ישראל נמי ופי' רש"י לא יזכו בניו כו' גם זה סיבב ע"ז הכוונה ללאו משום מיתה האדון פריך דמיתת האדון בפ"ע אינה היחר אלא דם"ל דינפיקו מחמת שאין רשות לרבי כלומר שזכוחו נפקע ולא יזכו בניו בירושה זו כיון דלחחר מיתה לא ילפינן לה לה מאשה שרריך שטר וע"ז משני דהכתיב והנחלתם שזכות אביהם שהי' רבו לא נפקע כלל כיון שהניח יורשים ויורשיו כגוהו לכך פריך בחר הכי ממפקיר עבדו כו' שפ"ע זכותו לגמרי ויועיל הפקעת רשות רבו והאברור ועמ"ל בזה לפיכך :

ע"ב בפרשי דיה

וקא דייקת מינה כו' לא איירי רבי אלא במפקיר עבדו גדול שיש לו יד לקנות לעלמו ומשהפיקרו אין עליו אלא איסור כו' כאשה כו' אבל בעבד קטן לא איירי רבי דלאו דומיא דאשה הוא דליכא דררא דממונא עליו ובידיו כ"ל דיש חקנה בשפקה כו' מדקדוק לשונו יראה לע"ד דמורה רש"י דבאמת מהכי שטר שחרור לאסורא וממון שהרי חד בחבר' מישך שייך אלא דמדויק דרבי דמלמי עובדא דיד' לאשה איהו מיירי כה"ג ממש ואף אי ליתא אין נחלק ביניהם ע"מ יממשע ל"י להסובחו של רבי מיירי כגוונא דאשה ממש ולליכא בחרא כו' דממילא הוה דומיא דאשה בזה האל דמה אשה בין גדולה ובין קטנה ואף שאין דומים ללך ממון מ"מ הוי חסוכו דומיא דאשה מלך דמה אשה בין גדולה בין כו' אבל שלא יועיל גם בגדול כ"ל כשיפיק רבו חתילה וכמו שהבינו החוס' ושאר ראשוני' משיטת רש"י והיה סדק כן באמת מנבד שהוא ענין תנאה וקשה להולינו גם אינו מדוקדק לשון רש"י במה שכתב דנא איירי רבי כו' וה"ל לפרש בפשיטות כיון דנאקשינן לאשה לרין להיות כמו אשה ונפקען לא מהכי שחרור דשטר כלל ויהי' עי' דהקדוק מטעמא דר' יוחנן דנופרס בדברי רבי ולא מרבי גופי' כפ' הבבאם בדברי רש"י ז"ל ומס' אגבם בטלה דמתי בזה עכ"ל לא מיעתי מלכחבו כי מלאכת שמים הוא :

אמנם

מה דקשה טובא בדברי רש"י לכל הדרכי' בדבריו לעכ"פ מנ"ל דש"ס דסובר כאבא שאול דילמא כרבנן וממילא דגם קטן הוי דומיא דאשה כיון דגם הוא אין לבעלי' עליו כ"ל אסור ולא ממון שהרי כ"ל לרבנן דילא לחורין וזהו ש"ל בזה דלמ"ל בכוונת רש"י דכל עיקר טעמא דרבנן אף לשי באמת דא"ל גט שחרור הוא מטעמא דרשא דמי שאין רבו רשות עליו אלא דמחיים ל"מ לענין איסור משום גז"ם לזה גה כמ"ס לש"ל ולפ"ז נראה דגם רבנן אית להו ע"כ טעמא דקמיני' זכו בעלמא הוא משום דרשא דעבד אשה כלומר דוודאי אין להם יד לזכות בעלמא אלא דמ"מ יאל לחירות משום דאיהו נסתלק עכ"פ וכמ"ס הוסי' בד"ה וכי מי כתב גט שחרור לאנו ע"ס ולפ"ז יראה דהיינו דוקא לחר מיתה דבאמת מלך שאין רבו רשות עליו פקע הכל האיסור והממון משא"כ מחיים כיון דעכ"פ נענין אסורא ילפינן לה לה מאשה דל"מ א"כ נראה דמוכרחים רבנן להודות לאבא שאול דממילא לא זכו בעלמא ג"כ שהרי מלך ידס אין להם זכות כלל ומלך שאין רשות רבו עליו הרי כיון דנענין שטבד הנוק וז' האיסור עליון רשות רבו עליו וממילא קרוי עבד וכיון דהוי עדיין עבד הרי שוב גם לענין ממון לא יוכל לזכות בעלמו וכטאר עבד גם לענין זכות הממון וכיוצא בזה מנינו להרא"ש ז"ל לקמו בהוגינן מ"ג ס' דבאמת רבו נכרי אף דלא קרוי לו למעשה ידיו לא פקע רשות ראשון מחמת שאין רבו רשות ע"י מיתה כיון דבשעת מיתה הי' קנוי לשני עכ"פ למעשה ידיו וממילא אף שמת הנכרי אח"כ ל"מ ע"ז דו"ה ו"ה"ה ד"ל אש עדיין רשות רבו גם לענין אסור דו"מ ללך ממון ובשלמא לחחר מיתה דיינינן מלך הממון להחיר גם האסור ע"י כן ונפיק כולי' מרשות רבו משא"כ מחיים דאין מועיל לענין אסור ממילא דלפי מה דאית לן דלריך גט שחרור לענין אסור ומגז"ם לזה לה דל"מ בהא שאין רבו רשות חוזר וריער ג"כ זמא ממון ונשאר עבד וניהו רבו ל"ל עוד זכות ב"י מלך הפקרו אבל כל המחיות בהם זכה כיון דקרוי עבד לענין אסור וזהו א"ס כל דברי רש"י ז"ל דלרכינו דה"ס מוכיח דע"כ ס"ל כאבא שאול דאי ס"ל כרבנן א"כ איבעי' זו דבעי מרבי באומר נחייאשתי מהו שייך ג"כ בחטן אלא דלדרכה עוד נחוסק נפקותא באיבעי' הגיל עפי בקטן מבגדול דאלו בגדול לא נפקא לן מהאיבעי' כ"ל על זל האסור כלומר אי דריך ג"ס עכ"פ נפיק לחירות ע"י הפקר שהרי יש לו יד גמור לזכיי' ולא כשאר עליו אלא האסור להחירו ע"י הגט ואי א"ל גט שחרור גם לענין איסור יאל לחירות אבל בקטן

נפקא לן מכלל האיבעי' זו גם ללך הממון שבו לאי א"ל גט שחרור יאל לחירות בין לממון בין לאסור כיון דאינו קרוי עבד כלל וכמו דס"ל לרבנן במת הגר מה"ט דילא לחירות לגמרי משא"כ מי ה"ל דלריך גט שחרור לענין אסור ממילא כל המחיות בהם זכה וזהו זכה בעלמו גם ללך הממון שהרי אין לו יד לזכות וגם אין לו לזכות מלך שאין קרוי עבד שהרי עדיין קרוי עבד וממילא דהאיבעי' בהגונן אחר על קטן ומדקאמר רבי בפשיטות כאשה משמע ל"י לש"ס (ולפי' רש"י כפי מ"ס לש"ל בכוונתו) דהלך האיבעי' הי' ג"ע ד"ז זה ממש בגוונא דדומיא דאשה לאין נפקותא בגט כ"ל לענין אסור משא"כ בקטן כה"ג הרי הי' נ"מ בגט גם לענין הממון דאין קרוי עבד כלל ואף ש"ל שלטיקר הדיו' הוא גם בקטן אבל משמע ל"י ללא איירי רבי כ"ל במיתה דלמי ממש והיינו בגדול דלא תלוי זכיותו לענין ממון לזכיותו לענין אסור כיון דזכה בעלמו מטעם ידו וא"ל לדרא דקמולא מלך שאין רבו רשות עכ"פ לענין זכות הממון (ומדוקדק בלשון רש"י ז"ל מ"ס אבל בקטן כו' דליכא דררא דממונא עליו ולא כ' דאית ל"י ממון עליו דוודאי הוא אין לו זכות ממון עליו' אלא דליכא דררא דממון עליו מלך עבדוה מנה שעוד משתעבד לכל מי שחוקין בו וז"ל וכיון דלא איירי רבי בהא ע"כ פשיט דה"ס דס"ל כאבא שאול וממילא לא הי' מקום לחול אביעיותו כ"ל בגדול דבקטן הרי נאבא שאול לא זכה בעגמו וע"כ כמ"ס החוס' לפיל עלדידי' לא דרשינן הך דרשא דאין רשות לרבי עליו כ"ל היכא דיש לו יד לזכות בעלמו אבל בקטן מיקרי רשות רבו עליו בכל ענין א"כ ממילא אף אי נימא בעלמא האפקירי עבדו' א"ל גט שחרור אין נפקותא בקטן כיון דשיקר טעם מלך מה שאין רשות רבו עליו וזה כיון דל"ל יד ה"ל כרשות רבו עליו וממילא דמותר בשפקה ואינו נותר כ"ל ע"י גט שחרור דאף דהפקירו י"ל דמ"מ יוכל להחירו כיון דלענין איסור קאי ברשות רבו ולכן לא הלה האיבעי' כ"ל בגדול ובגדול באמת הוי דומיא דאשה ממש שאין הגט כ"ל להחיר האסור והממון זכה בעלמו מלך יד ודו"ק היטב כי זה נראה ברור בכוונת רש"י ז"ל למשינן היטב ואם כי לשוני קלמ מעורבב מפאת הטורד אבל דעת רבנן נקל להכיר הדברים לנכון והוא דרך הקרוב יותר מכל דברי הגופוראים ז"ל שקדמוני שוב האיר ה' אינו אחר זמן רב שכתבתי בזה ומלאתי בחשובת הרב"י ז"ל בחי' גיטין שכ' ג"כ בדיוק לשון רש"י ז"ל מ"ס דליכא דררא דממונא וכו' שהוא ע"ל דבקטן לא וואי לזכות בעלמו אלא שעוד מבואר כאן יותר וסמחתי כי כוונת בעו"ה לדעת גדול וקדוש :

בתוס' דיה

מה דאשה כו' וא"ל מה שכתבתי בסאר אש לא יפקידנו חתילה כו' עיינ בפכ"י מה שרצה לומר דזכה בעלמו מלך הממון מלך מחנה דע"י שטר אית ל"י יד ספיר ובאמת למ"ס בחיוריו דף ח' ונקיטן מ"ב בזה קא"ה"ת ז"ל דבמנה"ל ל"מ מלך ידו ומתנתו בהין באחד ע"ס ולפ"ז הדרס קוי החוס' דזכותה בחוקפה דא"כ הרי בשעת השחרור בעלמו אש נהון נכד האסור לחוד הרי ל"מ כיון שעדיין זכות הממון עליו ול"מ גם לענין איסור כמ"ס החוס' בלחוקקוסייתא אש לא יפקידנו חתילה משמע דמפקירו אלו"כ כ"מ והיינו דבשעת היחר האסור דריך שלט' יהי' לו עוד זכות הממון והרי אז שייך ל"ל יד ואל"כ ממילא ל"מ כלל השחרור אף אם נאמר דבבת א' מהני ג"כ אבל הרי ה"ל זכות הממון א"ל לבנות לידו כ"ל כשכבר היחר האסור כיון דבמיתה ל"מ ידו ומתנתו כאחד והוה תרתי דהתרי אהיני דו"ק ובנא"ה דבריו ל"ע דא"כ אף מהני שחרור בע"כ עבד — ובאמת שכבר כתבנו שלע"ד הקלוס' רש"י ז"ל לא כיון לזה שלא יועיל לענין אסור וממון אלא דרבי באיבעיתו לא עירי בבכי ע"ס הלא שאף אם נאמר כהבנת החוס' בדעה דרש"י ז"ל לכל דליכא אסורא וממילא ל"מ השחרור דשטר עוד יש ליישב דבריו וע"פ דרכו של הי"ב בפכ"י הג"ל וכמו שאבאר — ובאמת שלט' החוס' בלסוגם אש לא יפקידנו חתילה משמע דלא מהני אף כשיפקירו אח"כ כיון דעכ"פ בשעת הכזיבה הרי עוד הי' זכות הממון קיים אין מועיל הגט כלל אף לענין איסור כיון דלא הוי דומיא דאשה א"כ אין מקום לדברי הרב בעפכ"י ז"ל דמה בכך דאית ב"י לשון מתנה ג"כ מ"מ הא לא חייב קודם הגט וע"כ ל"ל דה"ב ז"ל נסתלק דבבת אחת נמי מהני ועיקר הקפידא שלא יושאר הזכות הממון אף אחר תלות הגט וא"כ ה"ל כוונת החוס' בל"ה הוה קשיא על דבריה' דא"כ בכל גט הרי א"ל לחול הגט כ"ל על האסור וממילא פקע זכות הממון כיון שיש לו היחר לענין ב"ח ע"י הגט ואלא לחירות לגמרי הרי א"ל לעבד דו עוד עבודה עבד ועמבאר בפ' החילן בעבד שקדם ועבל בעלמו לשם ב"ח דחו ל"מ לחול עליו שיעבד לרבו ואף דהס' מיירי באש אינו משיעבד שיעבד הנוק היינו משום שרואה לזכות בעלמו וכתו זה אין לו כמשיעבד גופו משא"כ אם רבו בעלמו הפקיע ממנו קנין הנוק לענין מנות וטעמו ישראל גמור א"כ י"ל ממילא חייב עליו שם חירות ופקע שיעבד מלאכתו וא"כ אין מקום לכל שקליא וטריא דחוס' אף לפי דרכו ונס בוניא דהכא לא יחכן לפי"ז ד"ל דגם הכא בקטן חייב מלך הפקעה עלמו לחירות ע"י הגט אלא דבעיקר דממון להך דפי החולין יס

שנחן לה ואיך תשחרר בזה הקנין ואולי יש לחלק בחרת חליפין
 למ"ד כליו של מקנה כיון לחילוף מלך אבד הנאה למחבל מיני' לא
 בעי הקנאה לגמרי לחפץ כיון דעכ"פ הנאה איח' לי' כיון
 להקבלת מיני' והרי מתנה ע"מ להחזיר נמי מהני וא"כ י"ל דכה"ג
 נמי מהני אף דל"ל יד ועדיין ז"ע בזה סס בסוגיא דמעבע נעשה
 חליפין ואי"ה דמקומו יבואר בזה :

בפירש"י ד"ה דה"ל כליו של קונה כו' ומשום דברי ש"מ

ליכא כו' משמע מדברי רש"י ז"ל דליהו
 שייך מחנה ש"מ הוי מהני נמי אף להחירו דב"ח משום כח חז"ל
 אף דהוא לענין איסור דאל"כ אין מקום לקושייתו ד"ל לא עשה
 ולא כלום היינו לענין להחירו דבת חורין וכה"ד משיקרא אי
 מפרשין כר"ס שהרי ע"כ הו' מועיל עכ"פ לענין ממון וע"כ
 ז"ע דלא עשה כלום רק לענין איסור וכה"ד רש"י לעיל וא"כ הי"כ
 נימא הכי אלא שהדבר קשה בעיני למ"ד דאין כח ביד חז"ל
 לעקור דבר מן החורה דפרט בקום ועשה שהוא נושא ב"ח ועובר
 על הלואה ואף דמשמע בש"ס ב"ב דף קמ"ז דאלמנה למחנה ש"מ
 כ"ל חורה ממש היינו בדבר שבממון לשיך הפקר ב"ד אבל להחירו
 דב"ח י"ל דנ"מ לכ"ע וגם לא שייך דלפקעיהו חז"ל לקנין רבון
 כיון שהי' מעיקרא נכרי גמור וזכמ"ל בש"ס השאנוח ארי' ז"ל
 בסוגיא דחלי"ה עב"ל ועמ"ס ש"ס ד"ל לשיך גס כהא דלפקעיהו ועיי'
 בטוש"ע יו"ד סי' רס"ז שראיה דמהני וגם להחיר
 דב"ח — :

ובאמת אם נאמר כמ"ס דמשום מקנה ש"מ לא מועיל

לענין איסור והא דלא עשה כלום היינו לל"ד האסור
 וכס"ד דש"ס לר"ס ה' נכון ומדוקלק לפי הסוגיא — ולכאורה
 קשה לגמ' דס"ד דלתי' כר"ס א"כ מאן דחוי' איך אפשר לטעי
 בהא כיון דבאמת הוה כליו של קונה הרי' היחה לאשעבדה עדיין
 ג"כ שהרי לא חול' כלל הקנין לפרש"י וא"כ מאן דחוי' הרי לא
 הו' לו מקום לטעות דאי' כר"ס הו' ראוי לה עכ"פ לכח ב"ח מן
 השיעבוד וע"כ ר"ד ללחוק למאן דחוי' לא אסיק' אדעתיה לחקור
 על זה וראה וטעה בזה דבד"ר ש"ס לעמוד עליו אבל לדרכיו הוה
 נייחא דגם למסקנא ה"ס יראה לחירות משיעבודה מטעם
 מחנה ש"מ עכ"פ ומאן דחוי' שפיר קא חוי' שילא' לחירות מן
 השיעבוד אלא שגאברה לב"ח ומש"ה אסיק' אדעתיה כר"ס ודו"ק
 אלא שלעת רבותיו רחבה מדעתיו וכלי' ספק שנימוקס עמס
 בכל זה ועוד עדיין ז"ע — :

ובאמת בלא"ה י"ל • בקושיית רש"י דפשיטות אף לפי

דרכם ללמסקנא לא עשה ולא כלום אף לשיעבוד
 מ"מ א"ס למ"ס רבינו הרמב"ם ב"אס ל"וה במתנת ש"מ ליתן
 לנכרי ל"מ • דלא עבדו דב"ח תקנה דאסורא דליכא לא מחנה ע"כ
 ולפי"ו י"ל דה"ל ל"מ מתנת ש"מ מדרכין דליכא איסורא דמסחרר
 עבדו עובר בעשה דאף למ"ס הרשב"א ז"ל דכל כה"ג ש"מ
 לירוסים לשחרר חלינן דעשה לו טובה וה"ל כמכור לו ע"כ מ"מ
 היינו דווקא דחוינן שעשה בן מרלונו וחלינן בחוקת שכרות
 משא"כ הכא דלדרכה • חזינן דה"מ בעצמו לא נחשורר לשחררה
 ככל כ"א דלחית ונכית קמין וא"ס הו' מחוייב דבד"ר הו' עושה בן
 מעצמו • ולכן לא חלינן בהיתרא אלא אי הו' קנין גמור בתליפין
 כה"ג שפיר מהני אף במקום אסור כיון דהוא קנין גמור • גם בלא"ה
 כחבנו לקמן דלעת החוס' ורש"י דלא כהרשב"א ז"ל כהא דלא
 חנינן מבפאק שהי' חייב עליו לשחררה וכה"ג ועמ"ס בסגור
 בזה ולק"מ ואולי החוס' ורש"י ז"ל דעת
 הרמב"ם ש"ס וע"ס במ"ל ובמ"ס ש"ס בחי' אבל לשיטת הרמב"ם
 לק"מ — :

דף מ' ע"א בגמרא אל ישעבדו כו' וכופין את

היורשים וכאדבין גט שחרור
 כו' כי אחא ר"ס בר יהודה כו' פ' שפתי עשה לי קורת רוח כו'
 נכאן נחקה הרשב"א על מ"ס החוס' לעיל דף ל"ו ע"א ד"ה כל
 המסחרר למש"ה כופין את היורשין לכחוד גט שחרור כיון שכבר
 יצאחה לחירות כו' ועל"הגט ליכא עשה שהרי משמע מסוגיין דגם
 החירות משיעבוד חלוי ביד היורשין וכבר כתבנו סס דמסוגיא זו
 אין הברע ואדרבה משמע דכל מה שצויה לריבין לקיים אלא
 דאל ישעבדו לא משמע אלא עבדות המלכה ולא זכות וולדות
 שלהן וכל כה"ג אבל מה שצויה הוא י"ל דהוא קנין המספיק למאן
 דס"ל מלוה לקיים דברי המת עושה קנין ועיי' בזה בה' מתנה
 אפרים וכיון דעושה הקנין חל שוב אף אי איכא
 איסורא וכמ"ס ונראה ששיטת החוס' לעיל ע"ד הפוסקים
 ה"ל ואלדרכה מבואר בסוגיא דלקמן דאי אמר לשון שחרור גמור
 מהני אף ליורשין והכא ש"מ שלא הפקיעה משאר זכותיו וי"ל דלזה
 שוב ליכא עשה לעולם דעבדו ולענין וולדות אף דנוגע
 להסתלק לבניכס וא"ל דאינו אלא רשות ולעולם בהם תעבדו •
 ג"כ פלוגתא דתנאי אי הוה רשות וי"ל דעשה דוהסתלקס דהיינו
 על הולדות שיוולדו על להבא אין פאן מ"ע כלל וי"כ כוונת
 החוס' :

מקום לחלק עליון דלוקא החס' מהני להפקיע השיעבוד והיינו
 משום קדושת גופו דהוא ב"ח ואסור לעבד בו עבודה עבד
 והשחרור מפקיע לשיעבודו דה"ל כדושת הגוף ועיי' בחלוה"ח
 סי' קע"א אבל הכא י"ל דנייהו לאסור לעבד בו עבודה עבד
 מטעם האסור אבל מ"מ עדיין מקרי אסורא וממונא כיון דעכ"פ
 לא הופקע לגמרי כח השיעבוד כיון דהשיעבוד הוה למי שעבד
 הגוף וכל כה"ג אף ד"ל דאסור לעבד בו מלך איסור אבל לא הועיל
 כ"כ להפקיע שיעבדו ועכ"פ דיעבד זכות הממון הוא שלו
 ואיסורא דעבד עבד לכל כך אין כח השחרור מפקיע כיון דגם
 הו' בו קנין הגוף וה"ל עדיין אי' וממונא מלך עיהר השיעבוד כיון
 דאינו אלא איסור לכחילה אבל א"ס עבד בו הוא של רבו ודו"ק
 היעב :

אמנם השאל' דלחנין להכי ניתא לנו בזה ליישב כל קושיית

החוס' אף לפי הבנתם מדברי רש"י ז"ל דבקטן דליכא
 אסורא וממונא לא מהני הגט אפ"ה א"ס כל קושיית החוס' בזה
 הדבור וע"פ דרכו של הרב דעפ"י ז"ל דאי הו' מופקע מזכות
 הממון דבת אחת עם השחרור מהני לכ"ע וכמ"ס לעיל ומעשה
 אומר אי' דכל עבד שפיר מופקע זכות הממון ע"י לשון השחרור
 גופי' דהוה כמו הפקר ואף שהחוס' הוכיחו דלשון הכחוד כבטר לא
 הוה לשון הפקר וסילוק למש"ה בעי' דווקא שטר שחרור אומר אי'
 דבאמת הכי הוה באומר לו בע"פ לשון זה אבל כוונתו לו לשון זה
 כבטר מהני מדין סילוק למש"ל בש"ס הרמב"ם לכשאומר לו לשון
 שברי שנסחלק משיעבודו יאל לחירות וכחבנו דוה הטעם דמקדם
 עבדו ע"ס ופכ"י סס ומעשה אומר אי' דשכחב לו לשון זה כבטר
 א"כ הרי השטר עושהו ב"ח ושוב אסור לעבד בו וכמ"ס וממילא
 אין ידעין דמסלק עצמו משיעבודו בסילוק גמור שהרי יודע
 שיעשה ב"ח בזה ולכן מהני שפיר משא"כ בלא שטר אין מועיל לא
 לממון ולא לאיסור ולפי"ו א"ס בכל גדול דעלמא אבל הכא בקטן
 למה שביארנו לעיל בכוונת רש"י ז"ל דלררא דממונא הוה מה שכל
 המחוץ בו וזכה בו א"כ כה"ג הממון אין בידו להפקיע שהרי הוא
 בלא"ה אין רשאי לעשות מלאכה בו וא"כ נשאר זכות הממון שפיר
 ומש"ה הו' אסורא וממונא ולא מהני ודו"ק היעב ובה מיושב ג"כ
 קושייתו השני' ודו"ק :

בא"ד ועוד דאפי' ע"י הפקר כו' היאך משחרר קטן

לאבא שא"ל ע"י לע"ל י"ל דאף א"ס נאמר כהבנה
 הפשוטה דנמרא ורש"י ל"מ לענין ממון א"ס לא ע"י הפקר י"ל
 דבקטן ג"כ מהני והיינו לפי דעת הפוסקים והוצא גם ב"ל דהפקר
 דינו כדעת אחרת מקנה אוחו לענין זכו' אי' הרי קטן מלי זכות
 דהפקר ולע"ל דליפלגו רבנן ואבא שאול היינו בגר שמת כו'
 דהפקר ל"מ כדעת אחרת מקנה ל"א במפקיר מרלונו ומתכוון
 לזכות לכל מי שיזכה • וה"ל במתנה משא"כ הכא שהוה הפקעה
 דעלמא כיון שמת ואין לו יורשים דינו ממש כדן מליאה וכה"ג
 וז"ל דלעת הפוסקים ה"ל ובעיא דתייאשתי למשמע ג"כ דקטן
 ז"ל זכו' לראה דלעת הפוסקים ה"ל די"ל דיאוש א"ס משום
 טעמא דהפקר והיינו משום לאין ברלונו הטוב כמו בזוילה ואבד'ל
 וא"כ י"ל — דהכא מיידי כה"ג שתייאש בע"כ ולכן לא ה"ל דעת
 אחרת מקנה דומי למליאה (ואף אי מיידי באומר בן מרלונו נפטי')
 כיון שמוליא מלכונו לשון יאוש י"ל דאין לעשו לזכות יותר מזכות
 יאוש למהני דעלמא בגזל ומליאה ופיון דביאוש דעלמא קטן לאו
 ד"ר זכו' ה"ה הכא ודבר זה עדיין נריך הכרע ודו"ק) אבל באומר
 לשון הפקר ממש וולאי דמהני לשיטת הפוסקים ה"ל ומיושב
 קושיית החוס' דפשיטות דקטן שפיר משחרר כה"ג וק"ל —
 ולפי"ו מוכח מדברי הרמב"ם ב"פ מה' נדרים שכ"ס ס"ד דגם
 דהפקר דקטן קטנים לא זכו בעלמס דה"ל דהפקר לא הוה
 דלעת אחרת מקנה ועיי' במ"ל בפ"כ ט"ו מהלכו' תכירה ובה"ה סס
 ה' ת' ודו"ק מאוד וז"ע — :

בפירש"י ד"ה אירעה כל הפרשה כו' בשפחה כנענית

המאורסת לע"ע שהוא מותר בשפחה
 ודב"ח לכאורה הוה שפח' יתר דהא אף בישראל שאסור בה מ"מ
 ליהא הכי ועיי' לעיל בחי' רשב"א ז"ל דף ל"ו בש"ס ר"ת שכ"כ
 עיי' ה"ה וע"ס בחידושינו אמנם באמת דב"ר רש"י כאן מדוקדקים
 לפיון למרא דאגעתא הכא ר"ס בש"ס רע"ף ולדילי' י"ל דב"ח
 גמור כה"ג שקילס חלי"ה שפחה וחלי"ה ב"ח לא חיינו הקידושין
 כיון דס"ל לרע"ף אין קלושין חופסין בחייבי לאוין וכיון דעכ"פ
 אסורא עליו משום לאו • ללא יהי' קלס ולו"ק ודבר כחבנו כעין
 זה נעיל דף ל"ו ע"א בחוס' ד"ה בזמן שאינה משמע ע"ס כי'
 כן י"ל ג"כ בסוגיא דכריתות דקאי אליבא דרע"ף — :

בגמרא א"ל זיל קני הא וקני כו' לכאורה קשה מזה

על מה שהכריע הרב דעפ"י ז"ל לעיל דף ל"ו
 דעבד ל"מ לקבל מתנה מרבו משום דיל עבד כיד רבו דלוי ובע"פ
 ל"א ידו ומתנתו בלין באחד ע"ס והרי הכא הרי לא חייב כלל קנין •
 החליפין אף לתי' דכתיבון של מקנה שקרי' ז"ל יד' כלל לזכות בחפץ

הקוים חבל מה שהקשו מההיא ליעשו לה קורת רוח וזלתי קשה לזרעה לנהא וזלתי לכל הפקעת השיעבוד הוא מלד היורשים והרי עובדים בעשה ונראה לארצה לא מיעביא - לניכא חיובתא כשיטת רבותינו בעלי החוס' אלא - לאיכא גס סייעתא שהרי בחמת למח הפס הש"ס לקמן דפלוני אמר שעשאה לו שפחתו קורת רוח כו' הי"ל נומר דפשיטות סליה שיעשו לה קורת רוח יהי מאיזה טעם סיה' וכלניקט בליגא קמא אכל הכפון בזה דגם החוס' ס"ל סברת הרמב"ן - דכל שעושה מחמת טובה שעשה לו עבדו לא הוה איסורא וה"ל כמוכרנו אלא דה"ל למתמתא לא ריגין בהיתרא להפקיע כח היחומים דמנא ידעינן בהא פלוגו אהרמב"ן ז"ל ומעתה א"ס - ללעיל כיון סליה שלא ישחעבדו והפקעת השיעבוד מחמתו וזכה מטעם מנהא לקיים דברי המת - גיטות החוס' עושה קנין לא איכפת לן מאיזה טעם שאמר אף אם הוא אסורא כבר זכה בעלמא וממילא דרשאין לכתוב ג"ס מש"כ הכא ליעשו לה קורת רוח הרי על היורשים איכא אסורא - שהם ופיקענה משיעבודה לכך הולך להוסיף שפחתו עשאה לי קורת רוח וכל כה"ג ליכא אסורא ודברי הש"ס מוזקים לפי דרך רבותינו בעלי החוס' :

דכסף אין גומר וכמ"ס רשב"ס עכ"פ זה סברא קיימת לאי כבר ילא לחירות ע"י כסף שוב השחרור היו מתנה בעלמא וזולתי ל"מ האפוטרופוס לשחררו ולכן הולכו להברתם להעמידוהו ברשותו ממש וזו"ק מיהו מ"ס עפ"י דברי הפס"א יש להעמיד חירון זה דבהא י"ל להשחרור ע"י המשות שוטל המחזיק - וכה"ג יב כח בידם ואין כאן משום זילול נכסי יחומים ומטעם שהפקיעו כח חז"ל בכחם לענין העבדות להוי דבר שבממון ובהא בר כפיי' הוא וממילא דמהני השחרור וזו"ק - :

ובאמת יש ללקק קלח למ"ס הרמב"ן במלחמות פ' שור שנגח דבקרע הטעם ללא היו הולדת הנותן כמאה עדים לה"ל כחרי וחרי ואוקמה ב"ח הנותן א"כ בעבד להוא מוחזק בעלמא אמאי אזלינן בחר הולדת העבד ועיי' לעיל תוס' גיעין דף י"ז ד"ה מפני מה וכו' במקום אחר דה"ג הי"ל כשמת ושמת וי"ל דכה"ג לא אזלינן בחר המוחזק ועיי' בפ' המזיר דף ס"ו ע"ב בתוס' במ"ס שם הרשב"א ז"ל ע"ס ועוד יבואר באריכות בדין תרי וחרי בעבד בחיבורי עמודי כסף ואין כאן מקומו להאריך - :

הוס' דיה צריך ואין לו תקנה כו' דאמר לעיל עבד שרלח כו' לע"ז י"ל עפ"י מ"ס החוס' לקמן לכל היכא דקני' ליי' לוללות וקנס קרי ממון ועמ"ס שם המפורשים מסוביא דשמעתין ושם יבואר זה ובהפסקר גמור שהופקע מכל זכותיו אכל החוס' י"ל ללא הוה אלא מלד יאוש השבאי ונמ"ס לעיל בדף ל"ו בחוס' ד"ה גזילה דעבד לא הוה סתמא יאוש אלא למעשה ידיו דקנה השבאי אכל לא לשאר זכותיו ועמ"ס שם בחוס' ד"ה יישוב קושיותם וא"כ י"ל דמייירי כה"ג וא"כ הרי ווללות וקנס שלו ומהני שחרורו ספיר וזו"ק היעבד שם ויבואר היטב - :

דף מ"ו ע"ב תוס' דיה הקדש חמון ושחרורו כו' פ"י בקונטרס דוקא קדושת הגוף אבל קדושת המים לא כדמשמע פ"י בעירוכין כו' וקשה לר"ת דאי חשיב ברשותו כו' ואי לא חשיב ברשותו כו' לכאורה דברי רש"י ז"ל הלא הם מוכרחים מהוגיא - לעירוכין הג"ל וא"כ קושיא זו לא על רש"י בלבד ילא - כ"א על הש"ס גופי' - אמנם בלימוד הישיבה אמרתי כי י"ל דקו' ר"ת קאי רק על לשון רש"י והיינו דלכאורה הי' מקום לומר דלעת הרמב"ם מה' עירוכין שכ' בזה דבר חדש והנראה שלונתו ליישב קו' תוס' והוא דלעפ"י דבעודה הקדש א"י הבע"ח לגבות אבל מ"מ כשיפדנה אחר ויולא לחולין הדר חייל שיעבדא דבע"ח הקודם ומלמי לה למי שכתב אין פי דין ודברים לנזקח ראשון דחוזר וגובה - מלוקח שני ע"ס ונפ"ז הי' טעם נכון לחלק בין הירשת - גמיס לקדושת הגוף כיון דבקדושת המים עכ"פ ראוי לפדיו ולכן ספיר א"א שיפקיע ההקדש השיעבוד לגמרי וכלברי הרמב"ם ז"ל אמנם הא תינתן על גוף - הסוגיא לעירוכין י"ל ככ"ל ומיי'י במקרקעי להוא שיעבוד גמור וחייב לגבות חיל הפודה אמנם לפי"ז הי' נראה דמטלטלין א"ל להוסיף ליכר שהרי בלא"ה לתקשו על - לשון רש"י ז"ל דאין אפשר לקדושת המים לא מפקיע החיעבוד שהרי אף במכר שורו אינו גובה מאפוחיקו ואין יגרע כח הקדש למים וחירלו הראשונים ז"ל משום - לנוקח עדיף משום פסילא דלקוחות משא"כ בהקדש ועיי' בבע"ה שער ולפי"ז במטלטלין גס בהקדש למים נפקע החוב לגמרי לפי דעת הרמב"ם ז"ל דממ"ז בעורו ביד הקדש א"א לבע"ח גבות ועיקר הגוביילא לשיפדנה כמ"ס הרמב"ם ומלוקח הפודה בלא"ה אינו גובה במטלטלין כיון דאית ליי' פסילא - ומדמחלק רש"י ז"ל גס בשאר אפוחייה בין קדושת המים לאין מפקיע השיעבוד ע"כ דסובר דגס בעורו הקדש מלי הבע"ח לגבות והלרא קושיא לדוכתא מ"ס קדושת המים מקדושת הגוף - דאי חשיב ברשותו קדושת המים נמי ואי לא חשיב ברשותו קדושת הגוף נמי לא וזו"ק היטב - :

בגמרא זילו תהלוו אבני מרווחא קמאי כו' לכאורה קשה לי נמה שגראה מדברי הר"ן לעיל - בכוונת דמקדים עבדו וכן דעת קלח פוסקים ביו"ד סי' רס"ו דבמוכר עבדו להכרי אף להכרי לא קלאו כ"א למעשה ידיו אבל כשחור ומכרו ישראל קלאו השני קנין הגוף לניהו להכרי ז"ל זכוי' ביופא אבל זכות המכירה לקנין הגוף ספיר אית ליי' דעכ"פ הראשון מכרו וכל זכות שלו בכלל המכר וכ"כ הר"ן לענין הקדש וא"כ כה"ג דמת רבו שני הרי הוא בעלמא מלי לזכות קנין הגוף כמו במכרו רבו שני ואיניו גופי' אי הוה נותן כסף לרבו שני הי' משחרר לגופו מלד מכר והיה בזכוי' מהפסקר למ"ד א"ל גט שחרור ואף דסוגיין דהכא במ"ל לריך ג"ס היינו נגד פי ש"ס לו זכות הגוף בו אבל הכא נימא דהראשון כמי שכתחלק כיון שמכרו וכיון שהעכו"ם יוכל למכרו לישראל לקנין הגוף ה"ה שיוכל להפקירו ויזכה בעלמא לגמרי וריר לחלק בין מכירה לישראל דאי מלי ישראל זכות מה שאפשר שזכה אף דהעכו"ם גופי' לא קלאו ובין מה העכו"ם וכה"ג דאין לו לעבד זכות ע"י הפקר רבו כ"א מה שזכה בו אבל אכתי קשה לפי"ז מה מועיל שחרור ראשון כיון דכבר פקע ממנו במכירתו לנכרי ואין חזר אגיו זכות הגוף במיתת העכו"ם וכ"ז ביאור עמוק לדעתי עוד יבואר אי"ה בחי' הפוסקים ובההוא דבתרא - :

בא"ד וי"ל דרצא לטעמי' דס"ל מכאן ולהבא גובה כו' יש ללקק לפמ"ס קלח הפוסקים בח"מ סי' קי"א דבאפוחיקי מפורש אם מכרה מוי"ז עולם אף לשעה אינו מכור וס"ל דברייתא והירושלמי דלקמן דמחלק בין מכר עולם למכר שעה הוא בכל אפוחיקי ולאו דוקא בכתובות אשה א"כ הרי בהקדש הוא בכל פעם הקדש עולם לא"ל שהקדישו לזמן - וא"כ הרי גס לשעתו לא חייב וא"כ אכתי מ"ס קדושת הגוף דמפקיע מן השיעבוד הא לא חל כלל ולא שייך סברת החוס' בחירושא ונראה דגס לשיטת הפוסקים הג"ל א"ס ברווחא שהרי י"ל לכאורה מהטעמי' דס"ל במכר עולם אין מכור כלל ונראה דטעמא הוא כיון דבאפוחיקי מפורש א"י הולוקח להלק המים וכיון דא"י להלק הדי למפרע גובה א"ל הרי משעת מכירה"ל דבר שאין שלו משום שיעבוד הבע"ח ואף דהבע"ח גופי' מלי לסלוקי בזווי אף באפוחיקי מפורש וה"ל כדדי' לענין מכירה לשעה אבל מלד הולוקח בטל המכירה שהוא קנה דבר שאינו שלו שהרי מקחו בטל שמעת המכר כשיבא הבע"ח לגבות יהי' שלו למפרע כיון דאיהו לא מלי לסלוקי והרי בכל מקח בעינן שיוחל המקח מלד שניהם להמוכר ולוקח ולגבי הולוקח יש כאן ביטול מכר מלידו וכ"ז במכירה אבל בהקדש הנה גוף ההקדש י"ל וזלתי דמפקיע כח ההדיוט אלא דעיקר קו' החוס' דהא המקדש אין לו כח להקדיש כיון שהוא אין ברשותו ואיש כי יקדש ביתו כתיב וכמוכר לעיל לשון החוס' אבל אי הוה מלי להקדיש שוב ההקדש חייב מלד טעמו אף לגבי הבע"ח וממילא כיון דעכ"פ אי הוה מלי לסלוקי בזווי והרי הוא ברשותו הרי חייב ההקדש וההקדש אף אם נאמר ל"מ לסלוקי מ"מ ההקדש ספיר ויכל להפקיע כח ההדיוט אף אי לית ליי' לסלוקי בזווי

ע"ב בתוס' דיה וכתב ליי' גיטא דחירותא כו' לא נהירא לר"ס פי' רש"י כו' ואע"ג דפעוטות מקחן מקח כו' ונראה לו לפרש כו' ואע"ג דבעלמא אין אפוטרופין רשאין לשחרר כו' והעמידוהו ברשותו כו' לאפוטרופסין חורמין ומעשרין כו' לכאורה כל דבריהם מה שהאריכו לוחן טעם על שחרור האפוטרופוס הוא אריכות למחר לפי שיטתם לעיל בכוונת דמקדש עבדו להוא רק חקנתא דרבנן משום זלול נכסי יהוימ"ס א"כ בפשיטות הו"מ"ל ללא שייך הכא כיון דעכ"פ פעוטות מקחן מקח וממילא כבר ילא מרשות הקטן לכל מלי רק לענין להחירו בב"ח לריך הגט א"כ ככה"ג אין זלול נכסי היחומים וא"כ הרי איכא לאוהגמא חליה דהאפוטרופסיהם יש להם כח לשחררו והוא לכאורה דקדוק עלום בדברי החוס' ובאמת שבאופן זה היינו יכולין עוד לתרץ קושייתם עוד באופן אחר אף בלא טעמא דפעוטות והיינו למ"ס הרשב"א הטעם דקטן לאו בר כפיי' הוא משום דכיון דמ"מ הכפיי' שהרי גיטו אינו גט ולא מהני א"כ י"ל דעכ"פ מהני הכפיי' להפקיע שיעבודו וממילא כיון שאין כאן זלול נכסי יהוימ"ס הרי שוב יש כח ביד האפוטרופוס לשחררו לשי"ז החוס' דלעיל וזוחק לומר שכל דבריהם דכאן לפי רש"י שם לאפוטרופוס מדינא אין לו כח שחרור ונראה למ"ס הר"ן ז"ל ליעיל בכוונתו לשחררו כיון דכבר קבלו דמיו הי"ל השחרור כמתנה בעלמא ורצה לפרש פלוגתא לרבי ורבנן עד"ז אלא שלכסוף העלה דרבנן כ"ל ללא מהני אף אי כסף גומר ע"ס היטב לכן הארכנו החוס' לעיל לסברתם דקו"ל כסף גומר והכא בקטן

צווי ודוק היטב :

עוד כ"ל בפסיקות יותר להלך בדממה הא למוכר ממכר עולם לא חל אף לשעה נראה דה"ט דאין הקנאה להל"אין כיון שלא יחול לעולם ממנוא נהבטל המקח לגמרי דאף שיוכל יהיה לפי שעה מ"ט הרי כיון שכתבטל מקלחו נהבטל גם השאר כיון שכוונתם ה' שיהיה לעולם וכ"א יכול להחזיר בו אף במה שאפשר לחול וכ"ז לענין מכר שא"א שיחול יותר מלשעה משא"כ בהקדש כיון שע"י שיחול נמקלחו יחול לעולם דקדושת הגוף לא פקעה בכדי א"כ הרי יתקיים כל ההקדש וממילא אוליין בתר תיפכא כיון שעכ"פ ראוי לחול לפי שעה וע"כ יתקיים כל המכר ולא יפקע כלל וספיר דח"ל בקדושת הגוף ודוק היטב :

בא"ד וא"ת כו' וכל לזה יפקיע נכסיו כו' כבר מילתי אמירה בזה בחי' לכתובות ליישב קו' זו והו"ף הדברים דממ"כ אם מקדש מקלח נכסיו כגון מטלטלין או קרקעות לבד א"כ הרי הב"ד יכולין למכור נכסיו ולקנות בעדם הנכסים שהמלוה מותר בהם לחלוטין מותרים ואם יקדש כל נכסיו י"ל דכ"ע לא הייל דאף מ"ד דמ"ל דמכ"א ונהבא גובה היינו משום דאף הוה ל"י וזו הוה משגל ל"י אבל עכ"פ הרי הוה ל"י דלמ"ד ל"י במירוי וא"כ לענין הפקעת כל החוב לגמרי שידך למפרע גובה אף לרבה ובעין זה כ' הרב בעפ"י בחי' כתובות דף פ"א ע"ד ד"ה על קו' מהרש"א ודוק מיהו בחי' שישנו ע"ס שד"ק נרנא בדברי הפ"י הכ"ל ועמ"ס בחי' לח"מ סו"פ פ"ו מזה ואין כאן מקום להאריך :

דף מח בא"ד וא"ת לאביו כו' היכא משני לעתניי דהכא כו' ואי שחררו ב"ח שני כו' לאביו לאמר למפרע גובה כו' דספיר אקדים וספיר זבין כו' לע"ד נראה ליישב קושייתם למ"ס החוס' בנכחים דנ"א למפרע גובה כ"א כשבטלו בקוף ואומר אני למכ"א יש לפשוט הסתפקות הרב המ"ל ז"ל בפ"י ב"ה בקדש אשה על תנאי בקום ועשה וגריסה קודם שנתקיים התנאי דל"מ וה"ל כאומר לאשה לכשתהנה ארבעה דאינו בטל והיינו משום דאף כשנתקיים התנאי חייב למפרע מ"מ לא אמרי' תיגלתי מלתא למפרע שיהיו גם הגירוסין ע"ס ראייהו מחולק משפחה ולפ"י אף אם נאמר כיון דשחררו דמי ג"כ גבט אשה בזמן זה ולכשתהנה ארבעה כמבואר להדיא בב"ב ודמות דף נ"ב ע"ב ע"פ ופ"י גם בעבד ל"מ השחרור קודם שגהו. אם מחובר קודם התנאי ולפ"י ממילא א"ס דבשטר אם שחררו ונדאי ל"מ השחרור אף משעה שגהו כיון דבשעה שכתב השחרור ל"מ כיון שעדיין לא גבאו וא"כ י"ל דמירוי ששחררו בשטר ואף ששחררו בכסף י"ל דל"מ למ"ס הר"ן ז"ל בחי' לעיל דף ל"ט גבי גזרין דרבנן דפליגי ארבי וס"ל דהגזרין מוכרין לאחרים ולא ס"ל דאף הוא נוהג דמי ע"מ ויולא דה"ל כנוכרו לו היינו משום דס"ל דהיולאות אתקשו להדדי וע"י דרבנן מהגות עירוכין וכיון דל"מ שחרור הגזרין בשטר אין יכולים לשהדרס גם בכסף והרי אין קו"ל כרבנן א"כ י"ל דמלוה כיון דשחררו בשטר ל"מ ה"ה סוף וממילא ספיר דיוכל לאוקמי כעולא ועוד י"ל טעם דל"מ בכסף לפי מה שיבואר לקמן דף מ"ב ע"א ד"ה בסיי שוחפין ע"ס ודוק היטב ושם יבואר אי"ה ועיין בפ"י בכ"א :

בא"ד ועיין בפ"י מה שהקשה ללוקמי כששחררו רבו לאשון ומדיא אין העבד חייב כמלוה. אלא משום שילא עליו שם ב"ח כופין כו' ופליגי במזיק שיעבדו כו' לדעת הר"ב ז"ל שכ' דקו"ל רבנן דאף דבעלמא מוזיק שיעבדו של חבירו חייב הכא שאני כיון דבדל"י קעבדי מו"ה פטרו רבנן והיינו לרבא דמ"ל מכ"א ונהבא גובה א"כ י"ל כיון דלאביו למפרע גובה ה"ל כאלו שלו למפרע וה"ל כמזיק בשועבדו של חבירו ללאו בדל"י עבדו וא"כ ל"מ לאוקמי רבנן דלא כהלכתא וא"כ נ"ק קושייתו אלא לבשיקר קושייתו יש להקשות לכאורה להיפוך דוקמי דפליגי בהיות שאינו ניכר אי סמו' היות ולכ"ע חייב במזיק שיעבדו — עיין בפ"י נחלקה לשיטת החוס' ו"ל אמאי לא קאתר בפסקים כ"מ זין אביו ורבא באקדים לזה קדושת הגוף דלאביו לא חייב גט קדושת הגוף ובה דושינו לח"מ סו' קו"ו נחבאר יישוז כגון ע"פ מה שהעלינו שם דבהקדש בעשאו אפוחיקי גובה בקדושת מים אע"ג דל"מ בזמ"ר וכדעת קל"ה"ס ז"ל שם בשם החוס' עירוכין ע"ס דלא כהלכתא וכחבנו שם דגנה שהעלה הרב ז"ל ע"פ זה דגם מע"פ גובה מן הקדש הוא ליהא גם לדעת החוס' וה"ט כיון דהפקיעו חז"ל ש"עבדו הלקוחות ממילא ה"ל קרקעות כדון מטלטלין דלא משחשבו כיון שיוכל להבדיל ע"י מכר וכמ"ס שם ב"ה באריות ר"ק בעשאו אפוחיקי דהוא סגך דעמו גם על המטלטלין וכמ"ס הסמ"ע בסי' קי"ג ר"ק דל"מ קלא בזה בהקל"ת ללאוקמי א"די וכו' חבנו לזה חלוטין בפלוגתא אביו ורבא בר"פ הניקין ודע דלפ"י שם הרמב"ם שהבאחי לעיל דמ"ל דגם מקדושת מים אין בע"ח גובה אלא דלאחר שימכר ח"ל החוב ואי שיעבד בפ"ע מהני מן החורה ועיין בקל"ה"ס ומדעי לה לכתב דין ודברים אין לי בנכס"ס ע"ס כ"ס הא דקו"ל דאין נפרעין מנכס"ס הקדש אלא בשבועה וכן בש"מ אהקדים כל נכסיו ואמר תנו מנה לפלוני דשקיל וערי אי אדם עושה

קנוייה על ההקדש דהבונה הוא כיון שזא להפסיד ההקדש אף דבאמת כל עיקר הפרעון חל על לוקח מ"מ הרי ההקדש נפסד ע"י כן כיון שאין יכול למכרו — ודע עוד מדברי החוס' הכ"ל מבואר פהדיה דתירא נדברי בעל קל"ה"ס בחי' ס"ו ס"ק מ"ס שם להשיג על דברי האו"ת מ"ס לדון דלאביו דמ"ל דלמפרע גובה י"ג מזירות שורות לאורייתא והר"ב ז"ל הסיג דבכ"ג לא שידך דין דלמפרע גובה כיון דע"כ לא יבא לידו גובייתא ע"ס היטב וא"כ ה"ל בהקדש נימא הכי דאף למ"ד למפרע גובה ח"ל דהקדש דקדושת הגוף כיון דהוה לא חתי לידו גובייתא ע"י ההקדש והשחרור ע"ס וספיר כי הדברים דומי' להדדי וקשה לחנך ביניהם כ"א על כד דחוקק ואמנם הרב בעפ"י בכ"א נראה דאז"ל בשטת זו וע"ס בחי' שישנו לח"מ ושם יבואר :

חוס' ד"ה לישא שפחה א"י וא"ת כו' וי"ל דאי הו"מ לקו"י"ס שבה כל דהוא לא הוי כייפינן לרבו דלא מחיי בה כיון דאנוס הוא כו' כוונת דבריהם מ"ס כיון דאנוס הוא ע"כ דהיינו לשני החירוטים האחרונים שחילנו בסמוך לקושייתם דליתי עשה דפ"י ולידתי לז"ל דנא י"ה קדש דהיינו משום בעידיה כו' או כיון דהוא לא מיפק דאנו כו' לחירוטם הראשון דהיינו משום דאפשר לכוף האדון ה"ל כאפשר לקיים שניהם א"כ אף אי הוי יכול לישא שפחה הרי הוא לא מקיים פ"ו בשפחה וא"כ הרי אכתי ח"ל א"ל דפ"י ע"ס לישא ב"ח ואי לא הוה כפי"ן לרבו הרי ונדאי הו"ז נ"מ מ"מ טעם דחית עשה לל"מ כיון דא"ל לידתי בענין א"ס כמו שאכתב בהמוך וא"כ אדרבה הוא אינו חנוס במה שמשעבד לרבו רק דאין לא שבקינן ל"י כיון דאפשר ל"י לכוף לרבו א"כ אכתי דהרא קושיא לדוכחה דאף הו"מ לישא שפחה מ"מ כייפינן את רבו כדו שזא י"מ א"כ לקנות העשה לל"מ ולכן לחירוטם הראשון דלקמן לא א"ס דבריהם דהכא ואין לדחות דבר זה כ"א בדוחאי גדול ובאמת שלקמן ב"ה לא תהו לא כחבו הך סו"ס בדבריהם משום שהוא חנוס וי"ג כוונת דבריהם דלא כפי"ן ל"י כלל נרבו כ"א מטעם שבה ונוכל לומר ע"ד שכתב הרשב"א ז"ל במ"ס שבה דהא דכייפינן לרבו אע"ג דה"ל חוטא כדו שזכה חבירו היינו משום דהוא מלוה רבה ונא כמו שכתב מדברי החוס' לקמן ד"ה כופין כו' ע"ס ולפי דבריו י"ל דנא מקרי פ"ו מלוה רבה מל"א י"כא בזה גם לשבח אבל בגונאל דיכול לקיים שבת בע"ג אחר אף דנא מקיים פ"ו חו לא הוה פ"ו אלים עפי משאר מ"ע ואין אחרים חטא ודוק אבל באמת דברי החוס' בהמוך אין מורים כן ולכן עיקר לע"ד דחירן זה קאי רק לחירוטים האחרונים ול"ע שלא נשחררו המפורשים בזה וחולס למה שפרס קלה בהמוך בשם המפורשים לעיקר קושייתם על עשה דלשבת א"כ א"ס דאם יוכל לישא שפחה אין כופין לעשה דפ"ו בלא"ה לא דחי ומטעם שזבאר ע"ס ועדין ז"ע :

בא"ד וא"ת וליתי עשה דפ"ו ולידתי ל"ת כו' בכל הספרים שלפנינו אייתא עשה דפ"ו וי"ל דאף דעבד אין מלוה על פ"ו מ"מ כיון שחל"י ב"ח חל על חלי החירות שנו מנהו דפ"ו ובמהר"ם לזבנין ז"ל הביא שני גירסאות ולחד פ"י שם קאי על עשה דלשבת ובמהר"ם א"ס שם בחגיגה העהיק לשון החוס' דזה היתרי עשה דלשבת כו' ואין ג"י זו לפנינו ובעיקר דבריהם אי נימא דקאי אפ"ו והיינו מזד החירות כ"ל דעיקר קושיית חוס' אי נימא דחל"י עבד דקדש אשה חופסין קידושין שהרי אין ח"ן חופסין קידושין מהאע מדברי החוס' לקמן דלא נקרא בנו גנין ירושה דאין לו חיים ע"י לקמן דף מ"ג ע"א ד"ה ואי אמרת וא"כ י"ל דלא מקיים גם פ"ו כיון שאין מתייתם אחריו והרי דבר זה נשאר איבערי נהגן ובע"כ ל"ל דהחוס' ס"ל דחל"י עבד וחל"י ב"ח סוה דינו נקטי' שפחה וחל"י ב"ח דמסקינן לקמן דהוה קידושין וס"ה לחל"י עבד וחל"י ב"ח ודלא כשיטת הרמב"ם ז"ל ועיין בר"ן לקמן או דקושיית החוס' דעכ"פ נפשוט מהבא דלא תפסו קידושין וכן כתב ב"ה אבני מלוואים דהחוס' אולו בשיטת הרשב"א דנפסע"א האי בע"י דתפסו קידושין ולפ"י ז"ל ל"מ לא תפסו קידושין אין מקום לקושיית החוס' — ובלימוד הישיבה אמרתי עוד דקו' החוס' ה' ספיר אף אי ס"ל לא תפסו קידושין ד"ל למ"ס נקמן דלעת הרמב"ם דמא"ה מספקא ל"י בחל"י עבד עפי מבחל"י שפחה ע"פ דהפ"י שם דכל דש"י ל"י אף בלא קידושין חו מקרי חו"י לכול' ולכן בחל"י שפחה וחל"י ב"ח עכ"פ חו"י לכול' מן החורה שהרי ב"ח מותר בשפחה מה"ת לפ"י הרמב"ם ז"ל אבל בעבד אב"ה ב"ח וה"ל לא חו"י לכול' ע"ס שיישבנו בזה גם קו' הפ"י בנגע"א במה דפשיט משפחה חרופה המאורבת לע"ע ולפ"י ספיר י"ל נשאר קשה קושיית החוס' שהרי אי נימא דחתי עשה ודחי ל"ת חו קו"י לכול' ומקיים גם פ"ו ואכתי ישא ב"ח ויחפסו קידושין אלא דגם בזה י"ל דלא ק' קושיית החוס' למש"ל בזה דאיבערי ג"י לש"ס שחל"י עבד וחל"י ב"ח שקידש ב"ח אי תפסו קידושין דזיפוק ל"י הא הוה קידושין שאין מסורין לביאה כיון דאסור לבוא עלי' משום דחתי ל"ד חירות ומשחמט בא"א וכחבנו דע"כ מוכח מזה דעבד ב"ח ונדאי אב"ה מה"ת וא"כ הרי גם קודם הקידושין אב"ה ע"י נולד עבדות ואף שתיחב"ק ע"י קידושין אב"ה חמור עפי שהיא א"א

גימין

לחוס' רק משבת להוא חיל' ג'כ אלד עבדות וספיר אתי עשה ודחי
 ל"ח ופיון למסוס פ"ו לא ניחן העשה לדחות כ"א מסוס שבת הרי
 ספיר מקיים בשפחה וסוב אכור לו ב"ח מהגהו טעמי לדחיבה
 ודוק היטב וא"כ הדברים מוכרעים קלת דקו' החוס' משוס שבת
 וכמ"ס מוהרש"א בחגיגה וכמס"ל וטמ"ס עוד לקמן בזה :

בא"ד ועוד י"ל בדקיה-ליכא עשה כו' אפי' מסיקלא אפסר
 לה בכיולא בזה ככאן לתקשו המפרשים וביחוד הרב
 בעל טורי ארזן הוביף להקשות מהגוי'א ללקמן בחל"י שפחה וב"ח
 שכפו את רבה וקאמר בש"ס מעיקרא למאן כריי ב"ב לאמר אשה
 מלוה על פ"ו ואכתי אמאי כפו אותה הא כיון לאיהי מפקלא ג"כ
 א"כ הרי יכולה להנשא למי שחל"י עבד וחל"י ב"ח וואף שכתבו
 החוס' לקמן לאחי גד עבדות ומטמנש בלד חירות הא י"ל לעשה
 דוחה ל"ח של שניהם כיון בדקיה נמי איכא עשה ע"ס חוכן
 קושיחו - והנה למס"ל דקו' החוס' משוס עשה לפ"ו והוא ללד
 האוי בעי' קידושין חופסין בחל"י עבד וחב"ח א"כ י"ל לה"ס
 גם דרולה לאוקמי אליבא דריב"ז י"ל דבאנת"ל"ס"ו או נאמר
 ואין לו קידושין וא"כ לא מקיים גם פ"ו בב"ח ומכ"ס בחל"י שפחה
 חל"י ב"ח אלא למס"ל בשיטת הרמב"ם להא לפשיטא ל"י
 לה"ס בחל"י שפחה וחל"י ב"ח שנתקדשה הוה קידושין והיינו
 משוס דחוי' לכולי' מה"ס ובחל"י עבד וחל"י ב"ח לא חויי' לכולי'
 כיון לאכור בלד חירות מן החורה א"כ אכתי י"ל בנתקדש חני
 שפחה וחל"י ב"ח אסנאמר לעשה דוחה ל"ח הרי חוי' לכולי' וספיר
 ופסין קידושין ומקיים גם פ"ו וכעין שרלונומר על קושי'ת
 החוס' לעיל אמנם לעיל להבדו למ"מ גם ככה"ג אין קידושין
 חופסין דהרי ה"ל קידושין שאין מסורין לביאה כיון דאם מקדשה
 הרי אסורה עליו מכא א"א וכל כה"ג ודל"י לז ניחן העשה לדחות
 ובהא ודל"י הוה קידושין שא"מ לביאה למ"ס החוס' בקידושין
 כלל שמתחת הקידושין נאסרה הביאה ה"ל קידושין שא"מ לביאה
 וה"ל הרי בלא הקידושין הרי ה"ל העשה דוחה ל"ח ונמלא שאדרכה
 הקידושין מוסיפים איסור מה שהס מותר מעיקרא כל זה כתבנו
 לעיל :

אבר הכא י"ל גם אם מקדשה הותר לו הביאה שהרי לא
 נעשית כ"א שפחה חרופה זאינה אלא באשם וא"כ
 אין חמור משאר חייבי לאוין (ואולי עוד קיל טפי כיון לאינו אלא
 באשם אף במויד מיהו הוא נוקה) וכיון לאינה אלא בלאו א"כ
 ספיר י"ל לעשה לפ"ו דוחה גם ל"ח ודקאמר במס' גזיר
 דמה לי חד לאו ומה לי חרי לאוין ע"ס :

ובאמת שלכאורה י"ל דאף לחי' הסני דעדינא למעיקר
 לאו י"ס מקוס לקושי'א זו לפי שיטת הרמב"ם ז"ל
 למסוס לאו לשפחה חרופה הלא אין חייב כ"א בגמר ביאה כמבואר
 בכרייתו ובימות דף ג"ז ואף שהחוס' סס הוכיחו דגמר ביאה
 סינו בלא הולאת זרע וא"כ י"ל לפ"ו לא מקיים כ"א בהורעה
 מ"מ מדברי רס"י סס משמע שפי' גמר ביאה הוא ג"כ בהורעה
 אלא דבס"א י"ל דעכ"פ לאו ללא יהי' קדש מיהו חיל בתחלת ביאה
 וכמס"ל וא"כ אכתי ל"ת לישא ב"ח משוס נאו ללא יהי' קדש דסס
 לא מקיים בעידא וה"ה בחל"י ב"ח :

מירו למס"ל בשיטת הרמב"ם דל"ל לאו ללא יהי' קדש בשפחה
 וגם ע"י קידושין בלא"ה ליכא אסורא כלל כה"ג אלא
 בעבד בב"ח לא שייך כה"ג כ"א איסור לשפחה חרופה שהרי כבר
 היא מקודשת ולא שייך איסור קדשה וזה ברור והא לעבד אכור
 בב"ח היינו משוס דלדל"י כל פנוי ישראלית בלאו ללא חיהי'
 קדשה אף בישראל הבא על הפנוי וממילא לעבד לא עדיף מ ישראל
 ע"ס שהוכחנו ביאור ועפ"ד הה"מ ז"ל סכ' ע"ד הרמב"ם
 דישראל'י אכורה טפי משפחה ע"ס ואם נאמר דגם בשפחה חרופה
 אינו עובר כ"א בגמר ביאה ממש א"כ אכתי הדרא קו' לדוכתה
 דישא חל"י שפחה וחל"י ב"ח וע"כ ל"ל כדעת החוס' דיבמות
 דגם בשפחה חרופה א"כ כ"א גמר ביאה הראוי' להזייע ע"ס :

אמנם חני אומר לשיטת הרמב"ם בלא"ה ל"ק קושי'ת
 הגאונים הפנ"י ורס"א הכ"ל כיון דלדל"י שפחה מותר
 לב"ח מלאורייתא שייך ספיר ח"י הכ"ל שכתבו החוס' כיון בדקיה
 ליכא עשה וכיון דלא ניחן לדחות אללה ל"מ להנשא לו הי"נ
 בחל"י שפחה אף דגם בדקיה איכא עשה לריב"ב מ"מ הרי לא ניחן
 לדחות אללה העשה ל"ח כיון דנא"ת היתה מותרת לב"ח גמור
 ולד עבדות אכור על"י מן החורה א"כ הרי מה"ס אפסר לקיים
 שניהם ע"י שחנשא לב"ח שוב אכור על"י מי שחל"י עבד אף
 לבחור דגזרו חז"ל על שפחה כמ"ס הגאון בעל שאלות ארי'
 דכה"ג דמלאורייתא אפסר לקיים שניהם לא דחי ל"ח אף לבחור
 גזירת חז"ל דרבנן ודוק וכיון בדקיה לא דחי שוב ספיר דכפו
 את רבה ולא קשה קושי'ת המפורשים הכ"ל ודוק :

ובאמת לחי' זה לא יחכן לכאורה לשיטת החולקים על
 הרמב"ם ז"ל אמנם מלתי' ב"ח ל"ח ברכות
 דף

י"ל למ"מ לא מיקרי פ"ו כקידושין שאין מסורין לביאה כיון שלא
 היתה הותר גמור קודם הקידושין עיי' היטב סס לחמן בגמרא
 ופ"י י"ל דממילא ל"ק קו' החוס' לובא עשה לפ"ו וידקה לז"ל
 דכיון דזינו בר קידושין כגונאל דאין לו ה"ח בלא"ה מלד עשה
 דוחה כ"ח כגומר היכא אכתי ראוי' לקיי' פ"ו על ידה דבכה"ג הרי
 לא חוי' נפול' וע"כ עיקר הותר הקידושין בגונאל דאית לה
 הותרא בה כגון שר ז"ל לפ"ו ובכה"ג הוא דחוי' לכופי' יגסוס דאחי
 עשה ודחי א"כ כה"ג שוב אין הקידושין נתפסים להא ה"ל קידושין
 שא"מ לביאה כיון דחגיגי קידושין ה"ל בגמ' הוה ממילא ועל ידי
 הקידושין נאסר משוס ח"א ונ"מ ממ"ל לא חילו הקידושין וכיון
 ללא חילו הקידושין א"כ לא מקיים ג"כ פ"ו ודוק כי הוא עשה
 עמוקה למי' וטמ"ס בזה לקמן ישיהו אם נאמר דנפסטה הדיבעי'
 דנפסו קידושין ספיר י"ל דבר קידושין הוא בגונאל דלא מקיים בה
 העשה דהיינו בעקרה ונקטה ואי' לנתי' וכה"ג דכל כה"ג אין
 קידושין אסורין אהו טפי בלא"ה ה"ל אסור בה וכיון דעכ"פ בר
 קידושין הוא ממילא גם בנו מחייבם אחרו אף בכל גווי' אם בא
 על"י (משוס דחיי עשה נא"ת וע"י קידושין"ל אכור ח"א דשמתה
 דנ"מ עשה לדחות וא"מ ממ"ל כו' בל"ל) וע"כ עיקר קו' החוס'
 ללד לאיבעי' לי' להגן קידושין חופסין בה כו' לכאורה ועמ"ס
 עוד בזה בסמוך :

בא"ד וי"ל כיון לאפסר נקיים ע"י כפי' פו' מה שנתקש
 המפרשים דמה אולמני' הדיא ל"ח מעשה דלעולם בהס
 חעבדוי שהרי אכתי ג"כ אי כופין נמי עובר ענ עשה דלעולם בהס
 חעבדוי וא"כ איך נקרא זה אפסר נע"ד נראה כיון דאי לאו דכופין
 הרי העבד כדאי לקיים מלוה שנו ודל"י ישא אשה ב"ח לקיים פ"ו
 דהא נדל"י א"א בע"א וחיינ על"י העשה א"כ מוצב כנו ככוף
 סודון משוס העשה שנו לפ"ו נלתי' אמת הא שחא חני' א"כ
 עבדין מ"מ נעבד על עשה י"ל דמ"מ ה"ל בכלל אפסר לקיים
 למ"ס הר"ן כסס הר"ב"ל וסתר פוסקים בחולה בשבת ס"ס לבינה
 לפניו א"כ סודותין לו בשבת וי"א דל ספי' נ"י נבילה ולא ללטרך
 פחול שבת החורה משוס דנכבינה עובר על כל זית וזית ושחילה
 אין עובר כ"א פסע' אמת ופ"ו ה"ל דכוותיה הרי העבד יעבור בכל
 עת על ל"ח דל"י יהי' קדש מלד העשה שנו והרי אינו עובר אלא
 פ"א על עשה ולכן מוטב להעשה לפ"ו ידקה עשה של הרב וכמו
 שהס כס"ב הטעם מאוס דחוי' הוא אלל החולה כמו כן הכא
 עשה דוחה ל"ח דחוי' הוא ולא חסר וזה תירוץ כגון מאד א"ל לכל
 דברי המפרשים והמתר יבחר :

אמנם מה דקשי' לי טובא לפי תירוץ החוס' זה - א"כ
 משמע דלמס"ס דאסורה ה"ל העבד רשאי לישא ב"ח
 א"כ איך אמרו ב"ס ל"ב"ה תקנתא כו' ואת עצמו לא תקנתא - הרי
 גם ל"ה ה"ל מחוץ כיון שלא כפנו את רבו נמסרה רשקונה ה"ל
 רשאי לישא ב"ח ואף אם נאמר שהס הוא שחילשו דבר זה שאכור
 הוא בידו כיון שאפסר לכוף לרבו - מלבד שהא דוחק בלשון
 עוד מיותר הוא מה שאמרו לישא שפחה א"י גמ' כדך אם תיורן
 לו נישא שפחה מ"מ הא לא מקיים פ"ו ודל"י כמ"ס החוס' לעיל
 וא"כ אכתי העבד ישא ב"ח לקיים פ"ו ודל"י אכורה הוא בידו
 כיון דל"ל שפופין את רבו ומיקרי אפסר לקיים שניהם א"כ לא
 תלי' זה מילי בהיתר שפ"ה או אסורה - ועוד קשה לחמן
 בגמרא דף מ"ב ע"א גבי נגחו שור של רבו כו' דפירשו החוס'
 דמייירי למסנה ראשונה - או למסנה חרונה נח"ע של יחומים
 קטנים דלאו בני כפי' ניכחו - ונ"ח קשה מאי פריך בחר הכי
 א"ה יוס של רבו ישא שפחה יוס של עגמו ישא ב"ח משמע דבא"ה
 אכור הוא כה"ג והלא בהמת ככה"ג שרי ל"י מש"ס דחיי' עשה
 ל"ח כיון דא"ל נקיים שניהם ע"י כפי' ודוחק נומר למיירי
 בא"ס אין מקיים פ"ו כהכי - כגון שכבר קיים או באשם שאין
 ראוי' לפ"ו - :

אמנם מ"ס מוהר"ם ז"ל כיון להד גירסא דקו' החוס' ה"ל
 משוס עשה דלשכ א"כ י"ל דב"ח א"א לו לישא משוס
 ללא מקיים פ"ו בהכי אלא עשה דשכ וא"כ עדיף לישא שפחה
 לא מיבעי' לפמ"ס הרמב"ם ז"ל דבשפחה מותר ב"ח מה"ס א"כ
 הרי גם נדל"י איכא חוספוח איסור בבת חורין האו אכור לז
 עבדות בה מה"ס למה שכתב לקמן דהרמב"ם ז"ל מודה בזה -
 מש"א"כ כשנשא שפחה אין עובר מה"ס אלא אף לפמ"ס שאר
 פוסקים מ"מ הרי ב"ח חוכל לישא ב"ח ויהי' זרעה כשרים ולמה
 יפגוס זרעה ויהי' הולד פגוס לכהונה כמבואר ביבמות ובא"ע ס'י
 ד' וס'י ז' וכיון לאפסר ל"י לקיים שבת בשפחה אכור בב"ח עכ"פ
 אכל שפחה אפסר דשרי ל"י באמת למסנה ראשונה ול"ע ועדיין
 דחוק הלסון במסנה במה שאמרו ואת עלגמס לא תקנתא כמ"ס
 והא דאינו נושא ב"ח כדו לקיים פ"ו שרי בשפחה אין מקיים פ"ו
 וי"ל דהחוס' סוברים דפ"ו אינו מקיים בכל הענין ומשוס דאין
 קידושין חופסין וכמס"ל :

עוד י"ל ללכן לא שרי' ל"י ב"ח אף כשמחיים פ"ו והיינו
 כמ"ס הרב בעל טורי ארזן דעיקר קו' החוס' ללא אחי
 עשה למלד חירות ודחי ל"ח שהוא בלד עבדות ולכן לא קשי' להו

ק"ב ע"ב ש"ל לון דבר החלש ללכ"ע שפחה לא עבדה איבורא
אם תחשף ללכ"ע ש"עמו ולפי"ו קושיית המפורשים ז"ל לא
קשה ע"ד שכתבנו ודו"ק היעב :

בא"ד

וא"ת ימכור עצמו בלכ"ע כו' לפי שיטת הרמב"ם
לישראלים אסורה בלא קידושין מה"ת ונפי
שיטתו נבאר לקמן שמשו"ה עבד ג"כ אסור בב"ת מה"ט ללא
לנא חתי קדשה נלדי' קאי דווקא על בח חורין וכמ"ס ה"ה
לאין מדאין ערוות זו לזו א"כ ע"כ עי"ה קושיית החוס' לדידי' לא
חלה אלא בגוינא דיטאנה בקידושין בלא קידושין י"ל לאסור
בה שהרי נפמ"ס הרמב"ם הא להחירו שפחה נע"ע היינו כיון
דבלא"ה מותרת לו ד"ת והנה לדעת המפורשים שהבאתי לעבד
ישראלים וולדי לאסור ד"ת ווא"כ כאן כל חירות שבו וכל חירות שבה
וולדי לאיכא איבור ד"ת וא"כ בב"ת לאסור מה"ת א"כ הרי אסור
בה מלד חירות ומצינא לל"מ כלל קושיית החוס' לאי קדשה הרי
אסורה לו משום א"ת לחתי לך עבדות ומשמש בל"ת וממ"כ אי
אפשר ודו"ק :

אל"ה

לכאורה אכתי לא עבר אלא משום שפחה חרופה
לאינה א"ת גמורה וכבר כתבתי געיל דה"ג לא הוי
אלא כל"ת גרידא (ו"ל דהוא ג"כ בעינא דמעיקר לאו אם
נאמר דגמר ביאה לשפחה חרופה ה"ל בהזרעה) אלא די"ל חתי'
קמא לחוס' משום לאפשר לקיים שניהם וכן לתירון בתרא
דכדידה ליכא עשה וזה שייך ג"כ כאן ועמ"ל : כ"ז מקומו לקמן על
קושיית מהרש"א ז"ל — :

בא"ד

וי"ל דגר ועבד משוחרר אין נמכרין לע"ע כו' הרב
בעלי טורי אבן ז"ל נתקשה מש"ס דיבמות גבי שפחה
שנתערב וולדה בוולד שפחה למשמע דכופין אוחס לשחרר זא"ו
והא ה"ס שפיר מצי למכור עצמו בע"ע ולא שייך תירונס שבכאן
ע"ס ולע"ל י"ל דלכ"פ איכא מלות פ"ו ללא שייך כ"א בבת חורין
ולא מקיים בשפחה ואף שכתבו החוס' לטעיל לאין כופין לרבו כיון
דיוכל לקיים עכ"פ שבת כבר כתבנו למעלה די"ל דה"ט משום
לאין אומרים חטא כדי ש"כפה כו' כה"ג דהוה מננה רבה וכל זה
בגוינא לאיכא איבורא לשחרר משא"כ הכא שהרי שניהם משחררין
זה את זה וזה הוא תנא שניהם וכל כה"ג שחולא ללורכו של רבו
ליכא משום אסורא כמ"ס הרשב"א בשם הרמב"ן ז"ל לטעיל נכאן
י"ל כ"ע מודים וכמ"ס שם בכונת החוס' דגם הם מודים לדינא
לסבחתו ע"ס ועוד דבלא"ה א"י להשתעבד בו מהפק ובלמוד
הישיבה אמרתי עוד ליישב קו' הרב הג"ל נפמ"ס רבינו הרמב"ם
ז"ל דישראל מותר בשפחה מה"ת דבלא"ה אין כ"כ קושיא דימכור
עצמו בע"ע כיון דבלא"ה כתבו החוס' לטעיל דעשו"ה לא אחי
עשה דפ"ו ודחי נל"ת משום לאפשר לקיים שניהם ע"י כפי"ו א"כ
י"ל דגם בע"ע ליכא תקנתא כולי האי כיון דלכ"פ אסורא הוא
לעבד בשפחה אלא לחלוט הוא שפחה רחמנא להחירו א"כ עכ"פ
א"ו תקנה מעליא שיקבל ע"ע מרוננו העבדות ועי"כ יוחר לו
האיבור ועדיף יותר לכוף את רבו ולא נלטרך להחירו לו אסור
חורה אמנם אעפ"כ קושיית החוס' יתכן נפמ"ס הרמב"ם ששפחה
מוחרת לישראל ד"ת וא"כ אין כאן בלא"ה איבור חורה רק מדרבנן
ושפיר הוה ל"י תקנתא שלא נלטרך נכוף רבו לשחררו ולכיל מ"ע
לעולם בהם חעבודו אמנם כבר כתבו המחברים דעכ"פ בע"ע
כהן וולדי לאסור מה"ת בשפחה וחלוט הוא שפחה רחמנא להחירו
וא"כ י"ל ללעגין כהן חו"א"ו תקנתא גמורה שהרי גם עשה יעשה
אסור חורה ע"י מכירתו עצמו ומוטב לכוף רבו שלא יבא לדי
שום איבור ומשו"ה שם בכהנת שנתערב וולדה בוולד שפחה לאי
אינו עבד הוא כהן שפיר כופין אוחו לשחררו לאף אם ימכור עצמו
בע"ע ג"כ עובר אלאסור חורה ומשו"ה עדיף יותר לכוף את רבו
ולא יעשה שום איבור ודו"ק :

ע"ב ברה"ה

לא חוה כו' והא ללא כיופי' בחתי' שפחה כו'
במהרש"א ז"ל כ"י לא"ל משום לאפשר לה
בע"ע וכמ"ס חוס' לעיל לא"כ גם לשינוי' דמנהג הפקר נהגו
בהיהא אפשר בע"ע ומזה הו"ה ללא שרי לע"ע אלא בשפחה שלו
יע"ס וכבר תמנו עליו רבים ממנהגה דהמורה שכתבתי לשפחה
לע"ע מותר לגמרי אף בשפחה של אחרים ועי"ו בס"י נכ"י מ"ס בזה
במהדורא תיינא ובשעה"מ הלכות עבדים :

ואמנם

עיקר כוונת מהרש"א שלא יהי' ח"ו כטועה בלבר
משנה אומר כי עיקר חלוי' ברעון רבו שכיון שהוא
מוסר לו שפחה להוליך ממנה וולדות מחוייב הוא בכך ועי"ו שם
במ"ל בשעה"מ ז"ל אצל' בשפחה של אחרים שלא יהי' הולדות של
רבו איבורא איכא כמו שאמר ב"ח שנושא שפחה כיון שאין עושה
בשם עבדות לרבו אבל אם רבו מוסר לו שפחה
של אחרים מרנן אחרים ה"ל כאלו השפחה שלו כיון ששכר השפחה
אצל' חלוי' ואם מסרה רבה ליום אחד וולדי דהולדות שלו יום

שהיא שפחה וא"כ כשנחן לו אחנן עבד ביאה י"ל שהכות שלי
ופשיטא למהני שכירות גם למלאכה אחת שהי' כל זכות שלו כאלו
היא שפחה ושכירות ליומא ממכר הוא וה"כ י"ל לעגין כל זכות
הבא מביאה זו שלו כיון שבא בשכרו ומשמעי ל"י לרבו מוהר"א
כן מפ"י רש"י שם שכתב להדיא טעם זה דנע"ע מישרי שרי משום
זכות רבו והא ללא מוקי ה"ס בהכי שלא נחן לו האחנן כ"א בעבור
הביאה והזכות יהי' שייך לחלוי' דדוקק לאוקמי ה"י דמה לו לרבו
ליחן אחנן כיון שאין לו שום זכות בו זה ה"ה לרבו בזכותו של
רבינו הגדול ז"ל ומרווח יותר מכל מה שכתבו בזה מי שקמני עיי'
עליו וכוונת הגאון נכ"י אפשר לפרש ע"ד"ו — :

ורנה

בעוקר קו' מוהר"א ה"י נראה דבחתי' שפחה וחלוי'
ב"ת לא שייך שכתבא נע"ע לא מביעי' לפי מ"ס
הרמב"ם ז"ל דבכל פנוי' ישראלית איכא אסור מה"ת בלא קידושין
וכבר כתבנו דלפי שיטה זו מוכרחים הדברים לחלק בין שפחה
לישראל דמ"ל מותרת ד"ת ובין ישראלית לעבד שכתבנו בזה
בעשה"מ ומהרש"ל ועי"ו בפ"י מה"ת א"כ והרי
עכ"פ איכא אסורא לחורייתא ללא עדיף מישראל אלא על הפנוי'
וכבר כ"י ה"מ ז"ל דלדעת הרמב"ם הוא לאין מדמין ערוות זו
לזו דמק דפנוי' אסורה ד"ת שפחה מותרת אבל אם היא ישראלית
חל האסור חורה כמו על כל פנוי' א"כ בה"ג דחלוי' ב"ה שוב
ליכא תקנתא לאי ישאנה בלא קידושין הרי אסורה עליו מלד חירות
שלה על כל עבדות וכל חירות שבו ואין לו תקנה כ"א שייך דקשה
ובאמת שעי' קידושין הרי אין ביד רבו של ע"ע למכור לו כיון
שחלוי' ברננו ומהורה לא נחנה לו כח זה שיוכל לכופו לקדם אשה
שלא יוכל לפוטרה לעולם בלא גט וכה"ג כ"א הביאה עתה בני
התקשרות הקידושין הרשות ביד רבו משום הולדות ולא יוחר אבל
קידושי' אשה ברשות ורננו לעבד כל נראה ברור (גם בלא"ה
מהפקא ל"י אם כה"ג הולדות של רבו כיון שכבר חתי' ב"ת
וקידושין חופסין בה וכמ"ל על קושיית הגאון הפלא"ה ז"ל)
וא"כ א"ל לפרש דווקא בחי' לרבו ע"ע דלוקי אם ה"י לרבו ע"ע
א"כ שכתבנו לו כיון שאין רבו יכול לכופו לקדשה ובלא קידושין
אסורה לו א"כ שוב נושא שפחה ברננו ועבד אסורא זה ה"ל
נכון בזה ואף דמצי' לכפותו על שפחה אחרת מ"מ כיון דבשפחה
זו הרי ל"מ רבו לכפותו עליו ה"ל עכ"פ עתה כאלו עשה מרננו
ועובר כמ"ל ברור — :

וראיתי

דבר תמוה במ"ל ושעה"מ שהביאו בשם הרא"מ
שהקשה על מה שאמרו לע"ע בשפחה חלוט הוא
שולדה רחמנא שהרי אינו חלוט שמה שהחירה לו רחמנא בלא"ה
ראוי למשרי' משום דמקיים רבו עשה לעולם והתחלתו ורננו
לדחות נ"ת ללא יהי' קלס ועמ"ס שעה"מ דאינו בעינא דאינו
מקיים העשה כ"א בגמר ביאה או כשהולדות בעולם וסבחתו ל"ע
אמנם נוף הקושיא לא ידענא מה ק"ל דהא העשה דוהתחלתו
אינו אלא בע"ע והרי אפשר לו לקיים כשימסרה לכיונא בה דהיינו
ע"כ או נכרי ולמה יכשול בשביל וולדות ישראל וי"ל דדוקק
דבריהם — :

בר"ה

כופין את רבו וא"ת וכי אומרים לאלם חטא י"ל כבר
כתבתי לעיל דלמ"ס החוס' דמננה רבה שאני י"ל
דהוא מטעם לשבת ומשו"ה לקיים לשבת עיי' לעיל במחניהן והוא
עפ"ד הרשב"א פ"ק דשבת אמנם מ"ס הרשב"א לא שייך לעולם
העבדו מפני כל חירות שבו לכאורה אינו מובן דמה בכך הא כל
עבדות מקיים עשה כמו בעבד של שני שותפין וראיתי להרב בעל
קלו"ה ז"ל בסי' קע"א שפי' בזה והעלה דבר חדש דאינו יכול
לעבוד בו עבודת פרך משום דמה שעובד רבו יום אחד אינו מלד
שיעבוד העבדות לחוד שהרי אין ברירה אלא דלמרינן דלד חירות
משועבד ג"כ להשתמשות כמו בשני שותפין לפ"ד הר"ן ז"ל
במדרים אבל גם ביום של רבו הוא חזי ב"ח מלד עצמו והעלה
משום זה דא"י נעבוד עבדות פרך והנה גוף דבריו לחזי ב"ח הוא
גם ביום של רבו עוד נבאר בזה לקמן כמו כן לדבריו שהי' נגחו
יום של רבו כו' אבל מה שפי' ע"ד"ו טעמו של רשב"א ז"ל אין לוח
ליואין במשמעות לשון רשב"א ז"ל ועי"ו במג"א דבב"ח גמור
רשאי לעבוד עבדות פרך כ"א בע"ע אסור ודוקק לומ' ה"ק שיעבוד
משוי' ל"י כע"ע עכ"פ אבל מה שרצה לי מכונן יוחר בלשון
הרשב"א ז"ל בסברא דה"ט דחזי עבדות לחוד הרי אין ראוי
להשתמשות כלל כ"א מלד שיעבוד חזי החירות ועכ"פ א"א לכופו
לעבוד כ"א בלירוף שיעבוד חלק החירות והרי בחלק החירות
השיעבוד שעליו אין בו עשה וא"כ במה שמוחל שיעבוד זה אין בו
עבירה וממילא נפקע שיעבוד העבד שיש בו עשה כיון שא"י
לכופו מלד חזי החירות ולכן בטל בזה העשה ואף ע"י שמוחל
שיעבוד כל חירות גורם שיעבד גם שיעבוד הכל
עבדות מ"מ לית לן בזה וזה ברורין של דברים לע"ד
בכוונת רשב"א ומה דקשיא לרשב"א מ"ס דלקמן יבואר
שם :

בא"ד

ואותה שכנו את רבה כו' אעפ"י שהי' פושעין כו'
מלשון

מלשון החוס' משמע שתיקור השחרור הי' מפני הלכת העובדים עבירה שזונו עמה ולא משום דידה שהרי גם היא עבדה אסורה וכן משמע באמת לשון הגמרא מה דקאמר מנהג הפקר נהגו בה ולא קאמר שנהגה בעלמה מנהג הפקר ולחירוטם ניחא דלזיהו הוי כפושעים משא"כ האחרים שהי' אנוסין וכו' ו"ל לחי' הרשב"א בשבת דהוא מלוה דרביס לכך לריך לשינויא דמנהג הפקר כו' והי' מלוה דרביס אך לקושייתם דמ"ד להוכיח מזה דלאומרי' קט"א כדי שזכה חזירך א"כ בפשיטות הו"מ לאקשווי' נסון הגמרא דל"ל ללחלות הכפ' בשבני האחרים ולא בשביל עגמה וסבור הייתי לומר דמשום דידה ליכ' אסורא כולי האי כיון דחיכת ענה עשה לשבת עכ"פ גם למסקנא למ"ש החוס' לעיל • אלא ללא כיופיין לרבה לעשות ב"ח שמה גם אח"כ לא תגשא אצל הרי' בדיליה קיימת או אית לה בניס מקיימת שבת וא"כ אימי לא עבדה אסורא אף שלא בדרך נישואין כמשמע לעיל מדברי החוס' ד"ה ולכן עיקר האסור משום אוח' האקדים דכידהו' ליכא עשה שהרי יכולים נקיים בזיוצא בהם אלא דאכתי ו"ל למ"ש החוס' לזיל לחד הירוצא דכל שאפטר לקיים עכ"פ לא יתון העשה להחזת וכיון שכן אף משום לחא דידה הי' להם לכופ' כדי שלא יבא לירי דחייית עשה ל"ל (ועמ"ש' בסוגיא דמי שחלו עבד שיקדש ע"ש) ועוד ו"ל ולחלק דמה דמשמע לעיל מחוס' דרשות להם להגשא אף בלא קידושין היינו דמיוחזק עכ"פ גאח' אבל לא להפקיר עלמה לכל (ואולי הוא בכלל שינויא דמ"ה מנהג הפקר נהגו בה) וגם ו"ל דאיכא גם על דידה לפני עיור כיון דלזיהו אסורים בה אלא דו"ל כיון דלזיהו מקיימת מלוה דמי עשה גם ל"ל דלפני עיור דמה לי חד נלו או חרי לזיו' כדמשמע בזויר ומ"מ יש לחנק ואי"ה יבואר לקמן עפ"י הערה זו ואין כאן מקום להאריך :

השחרור כיון שהפקיעו חו"ל למשנה' אחרונה וכחצו דממתי' ל"ק כיון דעיקר הכפוי' על השחרור א"כ ע"כ לריך שיושאר לו כח זה שיוכל לשחררו וע"ש ביאור סברתם במהרש"ל ובמהר"ם לובלין ומ"ש דבריהם ואמנם לפי תירוצם דבשטר ילפינן. לה לה מאשה א"כ טוב הרי ו"ל דהפקעת חו"ל זכותו של דבו הוא לגמרי אף קודם השחרור שהרי לא הי' זריכים להשאר איזה כח עד השחרור שהרי בלא"ה יכול לשחררו ע"י שטר אף אם אין לו זכות ממון כלל ולכן א"ש דע"י כסף א"י לשחררו כיון דה"ל הפקר ולא ה"ל קנין כספו ואף למאן ללא בעי עבדו המיוחד לו היינו בשחרור אבל כהפ' ודאי ל"מ כה"ג דכיון דאפקרי' פקע לוי' כספי' כלאיתא להדיא ודוק :

דף ט"ב ע"א תוס' ד"ה בעבד של שני שותפין

והא אמרי' גופי' כו' עיי' במפורשים ו"ל שהאריכו בזה כוונת החוס' מה ללא מקשו מגופא דמתני' והפני' ו"ל הוסיף לומר ולבאר דחו"ל לא הפקיע כ"א עד שיחלטה לשחררו וכל שחלטה הו' אין בכלל הפקעת חו"ל ולפע"ד יש לפקפק בהבדל זהה דאל"כ למה אין יולאין בשן ועין הא מיד שהכה את שינו וסוימא את עינו כבר זיין לורך לכופו עפ"י תקנת חו"ל שהרי יש לנו שחרור גמור מתעת השן ועין ולמה לא ילא לחירות ויקרא קנין כספו שהרי ה"ל כנחרטה לשחררו שחו"ל עקרו כח הפקעתם לפי שכבר אין אנו זריכין להו"ה' דכוונת אמנם לפי סברת מוהרש"ל א"ש ולק"מ :

בא"ד וי"ל דשטר מהני כו' לכאורה אין זה מספיק דמה שייך לענין זה מלה לה מאשה שהרי כבר כתבו החוס' ללא ילפינן כלל האי גו"ש לענין שיהי' אסורא ולא ממולא ודבר זה רק לענין מיתת הבעל וגם הכא טעם אחר איכא משום שאינו כספו ואפ"ל בכוונת דבריהם עפ"ימס"ל בשיטת רמ"י דלמ"ד המפקיר לריך גם שחרור דה"ט גם הוא מורה דהי' ראוי להפקיע לגמרי מדרשא דעבד איס והי' מועיל גם לענין איסור אלא דילפינן לה לה מאשה שאין מועיל להחיר האיבור ע"ש שהכרתנו כן בכל שיטה הכ"ל ולפי"ו א"ש דכיון שכבר הופקר וא"כ כבר אינו עבד וא"ל שחרור כ"א מהיהא ילפותא דהה לה א"כ ממילא א"ל לזה קנין כספו כמו התם זה ל"ל להוסיף ביאור דתירוצם א"כ כי בסוגיא דלעיל לא משמע כן דעת החוס' ועמ"ש שם מ"מ הוא עזר וכחן ליישב קושייתם :

אמנם

מה דקשיא לכאורה על דרך הרב מוהרש"א ו"ל שביאר דקושייתם אזיל גם למשנה אחרונה דאף שהי' מכת הפקעת חו"ל ראוי' שיהי' דינו כדן מפקיר אלא דל"ק להו' משום ד"ל דלתיא כר"א התם ולמסקנת תירוצם היינו משום דשטר מהני ולפי"ו איך יתכן למסקנא ללישאל קמא דאמימר דאין לו תקנה פפי' בשטר א"כ איך למשנה אחרונה עשה אוחו ב"ח הא כבר הופקע זכותו ול"מ אף שטר (כיון דלא ס"ל להרב מוהרש"א ו"ל דכך חילקו שאר המפורשים בין משנה אחרונה למפקיר) ולא שייך גם חי' החוס' וגם תירוצו של הרב מוהרש"א לא לומר דמתני' לא תתיא כר"א דבשלמא אי הטעם משום ללא מיקרי קנין כספו ו"ל דשייכא בפלוגתא דר"א ור"י גבי עבדי מלוג אבל סברת אמימר דהוא מטעם דאסורא ל"מ מקיה ל"י לא מנינו בסברא זו כלל פלוגתא דתנאי ואיך יחלוק אמימר על המשנה וזה הוא דקדוק עלום דלרכו של הרב מוהרש"א ו"ל :

אמנם

מה שכלע"ד בזה לדון דבר הדש' דכוונת החוס' מעולם לא היתה כ"א מלד פלוגתא דתנאי אי בעינן עבדו המיוחד לו אבל מלד הפקר משום תקנת חו"ל נראה דבלא"ה לא קשיא שהרי ו"ל למס"ל בשם האחרונים דאף דהפקר ב"ד הפקר היינו לסלק כח האדון אבל מ"מ חורת זכיי' להעבד אינו אלא מדרבנן אחר הפקעת חו"ל וא"כ לענין מילי דאורייתא לא ה"ל כשלו ממס וא"כ הרי איכא לד הקנאת ממון שיהי' כשלו ממס וממילא ללא דמי למפקיר עבדו ללא נלמח מזה לעבד שום הקנאת ממון ע"י השחרור אלא אסורא גרידא אבל בהפקר שמלד הפקעת חו"ל גם זכות ממון שייך בו עכ"פ גם לעבד אם לרבו אין נ"מ אבל לעבד הוא נפקותא לקדש אשה ולשאר דברים ומסו"ה מועיל השחרור ולא מיקרי אסורא גרידא ודוק כי הוא סברא ברורה ועמ"ש"ל דף מ"ד ע"ב ד"ה לפרש דברי החוס' :

ואמנם

עכ"פ (מיושב) קושיית חוס' דהא עכ"פ לא מיקרי עבדו המיוחד לו שהרי עכ"פ גם לרבו אין לו בו זכות במעשה דינו ודוק וא"ל דאיך יועיל גם לענין הקנאה כיון שכבר ילא מרשות האדון עכ"פ בחורת סילוק אומר אני דגם זה ל"ק למה שביארנו לעילא דטעמא ללא הוה כווכה מן ההפקר הוא מלד שהפקר בעצמו או הפקר לכל כ"א בין שניהם ולא לעלמא ולכן לא מיקרי אין ברשותו כ"א מחמת זכות השני והרי הוא בעצמו שפיר יכול לקנות ודמי לגול ולא נתייחסו הבעלים ששניהם אין יכולין להקדישו אבל חד לחבירו מלי להקנות כמבואר שם ובמקום אחר הארכנו בזה ועמ"ש"ל דברי החוס' ד"ה בזה לבאר גם שם עפ"י הכנה זו שככאן :

בגמרא

הכותב לשני עבדים כו' מאי לאו הא ר' הא רבנן פ"ו

במישנה

אלא כופין את רבו ועושה אוחו ב"ח וכותב לו שטר על דמיו מב אר הוא מנאסן המנהג דהעשיית ב"ח הוא ע"י גב' שחרור והנה החוס' בתגיגה נתקשו לשמואל דאמר המפקיר עבדו ח"ל גם שחרור ע"ש מה שחירלו וכוונתם שהרי הפקיעו למ"א מעשה ידיו וה"ל דינו כדן מופקר ולפע"ד נראה ליישב לכתוב מ'אז' דהנה באמת לריך נהבין לאיך יועיל תקנת חכמים דהפ"ע איסור חורה להחירו ב"ח ו"ל דלמפקיר דקויל מה"ל חמס' נראה דכיון דהפקר ב"ד הפקר ה"ל כד"ל וכדמלנינו בכמה דוכתי' אמנם נודע מ"ש קל"ה האחרונים ומלחתי ג"כ להרב בעל מחנה אפרים שהעלה כן דאף דהפקר ב"ד הפקר מ"מ לעשות זכיי' אין מועלת ד"ח והיינו שזכה בן האחר אינו ד"ח דרובנן אף דנחלקו הבעלים ממנו לגמרי מד"ח ועמ"ש בזה לקמן דף מ"ב ע"א ודף מ"ג ע"ב (והטעם הוספתי שם בגמרא דאף כיון דנעשה הפקר כד"ח הרי גם האחר מלי לזכות זכיי' גמורה כווכה מן ההפקר דהי' נמי ד"ח מ"מ כה"ג שהוא ע"י הפקר דרבנן לא הוי דינו כהפקר מדינא לזיגין זכיי' שהרי בהפקר לריך שיהי' הפקר לכל אדם והרי מתקנת חכמים אינו הפקר כ"א לזוכה שהרי אחר ל"מ לזכות בו ודוק כי הוא טעם יקר וא"כ ז' ומעשה אומר אני דעכ"פ הוכי' שזוכה העבד בעצמו אינו כד"ח ע"י הפקר חו"ל ולא נשאר כ"א דרבנן והנה החוס' כתבו לעיל דף ל"ח ד"ה וכי מי כתב לאלו ג"ש דאף דרבנן ואבא שאול כ"ע ס"ל כשמואל לכל שאין רשות לרבו עליו לא קרוי עבד מ"מ בהא פליגו וס"ל נאבא שאול דקטנים כל המחזיקין כו' כיון שאין להם יד לזכות עלמס לא קרוי רשות לרבו עליו ע"ש ולפי"ו למה שפסקו החוס' ור"א ש וכמה ראשוני' כאבא שאול א"כ לא מיקרי עבד שאין רשות לרבו עליו כ"א בבוונא דאית לוי' זכיי' בעצמו ע"י ההפקר ולפי"ו שפיר לריך גם שחרור להחירו ב"ח דהרי מדאורייתא כיון שאין מועיל לו הפקעת חו"ל שיהי' לו זכיי' ע"כ ממילא לא מיקרי מדאורייתא אין רשות רבו ומסו"ה אין לריך גם שחרור נאחי' מחני' כה"כ דקיי"ל כאבא שאול ויהי' ישוב נכון מאד טוב אחר זמן שבהחיה זה מלחתי ב"ח מקח וממכר לרב האי גאון שער זיין שכח ההי' דכופין אוחו היינו למכור חלקו להעבד בשטר וכרבי דאמר אם הוא נותן דמיו דהוי כמוכרו לו וכעת לא ידעתי מי הזקיפו לזה הפירוש ול"ע בזה :

אמנם

מה דקשיא לכאורה במתני' כיון שעכ"פ כופין את רבו שיעשם ב"ח ל"ל עדיין ג"ש כיון דקיי"ל דכסף גומר א"כ הרי הוא משוחרר בשט"ח שנותן על דמי עצמו דהא דינו כלסף וכדמשמע בקידושין דקאמר אי דכתיב לוי' שטרלא על דמי' היינו כסף וכיון שע"כ לריך שיחלטה ע"י ברעון חכמים וע"כ דכופין אוחו עד שיאמר רוצה אני כמו בגט אשה דא"כ ל"מ שלא מדעתו וא"כ מועיל ע"י הכסף כמו שטר :

אמנם

לכאורה ו"ל בזה דבר נכון למ"ש החוס' לקמן מ"ב ע"א ד"ה בעבד של שני שותפין בסוף דבריהם להקשות במפקיר עבדו איך מהני ג"ש הא אינו כספו המיוחד לו וחירלו דבשטר מהני דילפינן לה לה מאשה וביאור המפורשים ו"ל דקושיית החוס' דמשו"ה לא קשיא להו אגוף המשנה דאיך מהני דקושיית החוס' דמשו"ה לא קשיא להו אגוף המשנה דאיך מהני

בדוקה כ"ל ועכ"פ ה"ל להרב לרמוז לסוגיין ועיין עוד פ"ק דף ק"ח ע"ב בהגויא דעלמך וכסויי כו' ע"ש בחידושינו מה שהעריכו לדעת מרדכי הג"ח — ועיין בסעי' ר"ג בקנין שהצטנן מקנהו ובהגויא דנעיג דף ק"ח בענין פגגנין ליבורא ויבורא אי"ה במהדורא בחרת (שייך נעיל) מה שחקל הגאון בשור אבן ז"ל דח"ל לא יוכל להפקיע כאן בעבד מחתקתם כיון דנוגע לאיבור לאורייתא ואפקעינהו לא שייך בעבד דמי הפ' י"ב כח קניינו שקנה אחו"י א"כ הרי ה"ל נכרי גמור יס נקיים הדבר ל' דעכ"פ הפקיע פה קניינו וא"כ יוכן נטבונ עלמנו גיחות ע"ה והרי בלא"ה לר"ד עבילה לחירות מאוס שיצדו גיהות בכנן ישלאל גמור לפמ"ש הפוסקים כ"ו: 7 —

נעיל בגמרא מחלוקות בשטר עיין בפנ"י נחקשה איך אפשר שנתחבר חתני בשטר הא' ל"ל יד ולא שייך גיטין וידו באין כ"א וא"ל דע"י אחרים בחורו זכיי' דהא ה"ל חוב לדידי' כיון דאיבור בשפתה ובכ"ח ואי ע"י שליחות א"כ חליא דבעי' דהידוסיין דף ק"ב במילי דלא מלי עבדתי מסיי שליח ע"ש ולכאורה י"ב דנמסרה ראשונה א"ש בנא"ה דפא עובד את רבו יום אחד ואת עלמנו יום אחד א"ל ביום של עלמנו הרי איח ל"י יד ספיר לזכות במתיאה ומתנה וממילא דלחגי ל"י ג"כ לקבלת הגט ביום של עלמנו להיונו ב"ח ואח"י מחלק עם רבו יום יום כיון שכבר זכה השחרור חתנו ועוד דשעה זו שמקבל הגט י"ב דהוא דילי' ואף שעדיין לא חילק בפירות לימים מ"מ י"ב דעכ"פ בשעה שמסחמם י"ל בשלו מסתמם וכלאיתא ר"פ השוחפין ע"ש בר"ן רק דלאיבור לא מהחלק מסא"כ דין ממון וידו גט חנוי דוקא בזכייה ממון דנמילא ה"ל חו כיד דאשה כיון שאינה משועבדת למג"ה וא"ש נמי דאף גת"ש דף מ"ב ע"ב דבליליא קרנא אינן בליהם חנוקה כלל ונשאר יד העבד מפותפת ואיכא למימר לכה"ג שיזכה העבד עלמנו וכליא קרנא לרבו לא ניסן לו תפשי היד מאדונו ע"ש היטב בדברינו מ"מ כיון דנדברי שאר זכיות ממון דלא כניא קרנא אינן ל"י יד חו מהני הגט ממנינא אף להוא עדיין עבד ועיקר קטני במתיאה ומתנה ובמבורר ר"פ הגזיר ולמסרה אחרונה פשיטא דנח"מ שהרי איח ל"י יד בלא"ה מלך הפקעה חו"ל זכות ע"י דעבד והוי דילי' נגמרי ללא דהא ל"ע קלח שהרי לגמ' הפקיע חו"ל כלל מעשה ידיו מלך שא"ל לו ליטא לו שפחה ולא ב"ח הרי בידיה שגא להפקיע מ"י וא"כ ל"י יושיל השחרור כלל וממ"ל לא יהיה לו חקנה בשפחה ועוד לאולי ע"י הפקעה חו"ל אינן חל הגט שחרור מן החולה מיהו בהא"ל כיון דהפקר ב"ד הפקר מושיל גם למילי דלאורייתא עכ"פ והפקעת זכות רבו וממנינא נשאר לו יד ויש לפגל ולרלוז בזה הרבה ועוד יבורא א"י"ה להמן בזה אבל באמת מעיקרא לת"מ דעכ"פ אף שלא הפקיע חו"ל נגמ"ה הרי הוי נשאר דלין חו"ל וא"כ ה"י דהין דעובד רבו יום א' וא"ה עלמנו יום אחד ואכתי הוי ח"יל בשעה שבו הו ביום שלו וכדלעיל וא"כ שפיר הוי חתי משחרר ודו"ק הן אונת שלמ"ל בשם הקלוג"ח ז"ל בהך לעובד את רבו עדין נשאר עארב פקפ"ו ואין להאריך עוד בזה ועיין במש"ל חמורה דף כ"ה ע"ב בגמרא להדיא דמשחרר חתי עבדו דקנה להוא מאוס לגיטו וידו באין כאחד ע"ש היטב ובחידושינו נעיל דף ק"ב ע"ב ע"ש היטב: —

שם בגמרא משלם חתי קנה לרבו כו' ואמאי נימא ביום של רבו לרבו ביום של עלמנו לעלמנו הקיסתי למה שהעלה הרב קלוג"ח בח"מ סי' קע"א דהיא דעובד את רבו יום א' נמסרה ראשונה למאי דקיי"ל אינן בר רה ע"כ יום של רבו ג"כ אינו עובד לגמרי ואף למ"ד יש ברירה וכן נסברת הר"ן ר"פ השהיין לסוחפין כל א"מ שמחמם בשלו ומלך קנין הנוף אפ"ה לא שייך כן בעבד לא"כ הרי כבר בימונו ב"ח הוא נגמרי וא"ל לב"ח שיחזור וישתעבד ובפרט למה דמסוק בש"ס דאיבורא לא אמרינן דכי ע"כ דאינו חנוקה גמורה וע"ש באורך וע"ל העלה דהוא ר"ל מלך שיצדו לך חירות שהשתעבד א"ש לרבו שגם לך חירות שלו וישתעבד בימונו וע"ש בי הדברים מוכרחין לכאורה ועדין בשחה דאמן כי מלאתי דברים אלה להווייתן כחובים אגני בדילי ברירה וכמבואר בחיבורי עמודי כסף עמודי פרק ופ"ו הנה לכאורה דאי"ל מאי פריך הכל שהרי משתמית א"ל לו לשלם קנס כ"א על לך חתי עבדו וכופר רק על חתי החירות שהרי באמת כן הוא בכל יום ויום חתי עבד וחתי ב"ח כמו לענין איבורא ואף דעובד לרבו כל היום היינו שגם לך חירות שלו עובד אחו"י אבל בשביל זה לא יחריבה חיוב הקנס מעל גופו כ"א כלל העבדות שיש בו וכן לחיוב כופר מפני הגד חירות שבו והוא לכאורה קושיא עצומה למבין ולכאורה דאין כוונת הש"ס לאפקויו לביום של רבו יש כל הקנס לרבו וכן ביום של עלמנו כל הכופר אבל עיקר הקושיא שביום של רבו ג"כ לא ישלם אלא חתי או י"ל ליום של עלמנו יזכה בחתי קנס ג"כ של רבו מלך חלוקתם וכן רבן ביום שלו גם חתי כופר ודו"ק: הקנס כפי לך העבדות אבל אחו"י חתי הקנס ישלם ל"ל בימונו דהיינו מיום של עלמנו לא יהיה להאדון זכות בו ולא ישלם ל"ל חתי כופר לעלמנו שהרי ביום של עלמנו הילה עלמנו האדון מכל זכותו שיש לו בעבדו ומנהי נמי לקנס המגיע מלך עבדו"ל אלא דהלאוקלח דחוק(ועמ"ש ד"ה

פ"י רש"י שזכר הספרות לאחר לזכות עבור שניהם וקשיא לי טעמא למש"ל בחי' דף ח' בשם הרב בעל הלוח"ח ז"ל דכל שחרור אף אם הוא שלא נסמה מ"מ ראוי ליהיגי בתורת מהנה חלל להטעם דנ"מ משום דאין לו יד ובשטר מהנה נ"מ מה שמתנהו וידו באים כא"ל וע"ש בס"י ר' והחוקו דבריו בכמה מקומות בחידושינו ומעשה הכ"כ בע"כ מיירי בזיכה להם ע"י אחר א"כ אף שיחחרר הגי' ראוי ליהיגי מטעם מהנה דוולאי מהני אף נחלמין והפא לא שייך דנ"ל יד כיון שיד אחר מזכה נו בכרחה שם מדברי הרב ז"ל ונלמד מהא דשטר ע"י אחרים לרש"ל אף דנ"ל גיטא וידו בחי' כא' והוא קושיא עצומה נכאורה וכן קשה במסקנא דמוקי נה בשטר א' ואכתי ניקני' בחורה מתנה דמהני אף נשגים בשטר אחד ולא מנאחי מקום מתנה נקושיא זו כ"א להחזיק מזה לעת הסוברים דזכיי' בחורה שניתנה וכפי מה שביאר רבינו הר"ן ז"ל שיעתם בר"פ האים מקלם הא"ס הקשה נשיטתם מהיא איבעי' אי עבד עושה שנית נחבן גיטו מ"ד רבו וא"ש זכיי' בחורה שליחות א"כ מה שמפקא ל"י הא ע"כ לעני מסוי שנית חליבא לרש"ל מדילכוניס אחרים לקבל עבדו בחורה זכיי' ע"ש וסורף דברי רבינו רש"י היטב דאין דזכיי' ניהא בחורה שליחות מ"מ קטן דנ"ל יד ל"ל נמי זכיי' עבדו כיון שאין גו יד בענמא אבל בעבד שפיר מהני ל"י זכיי' אחרים לגם נרש"ל אית ל"י דידו וגיטו באים כאחד חלף דס"ל דינפין לנה מהאש דנ"מ ל"י עד שיא לרשות אחרים וביד אחרים ה"ל כולא מרשות רבו ומשויה מהני ל"י שפיר משא"כ בקטן דאין גו יד כלל נזל עלמנו ולפ"י אומר אני דבשטר מתנה גס לעבד נ"מ זכיי' ע"י אחרים כיון לזה באמת ל"ל יד דהא לא מהני במתנה מתנתו וידו באין כאחד א"כ גם אחרים ל"מ לזכות בשבילו דה"ל בזה נקטן ונזה ראו' ברורה לדברי רבינו הר"ן ז"ל וכבר נבאר זה ג"כ בעמודי כסף עמוד השביעי פסק יע"ש באורך ושם ביארנו דגם נמ"ד זכיי' של בחורה שליחות כלל א"ש נמי למה שחינהו האחרונים בהא דכל מ"ד ל"מ עבד לא מלי מסוי שנית אהא דמסקין בקידושין דכיון דאית' בחורה גיטין מלי מסוי שליח ויין הך דנזיר דאמר' כל מ"ד ל"מ מלי עבד השתא נ"מ מסוי שליח ואף דאית' בחורת קידושין ועיין בס' בית אברהם דא"ש ג"כ ע"ד שכתבו ודו"ק שם ובה מיושב אללי על נכון הוגייה הש"ס דלאן בשינויא למש"ל כאן דאמר חתי חתי כו' וכבר נחקשו החוס' בזה ונמה נ"מ בחתי חתי וסחרו פ"י רש"י שם שהוא מטעם כל שאינו בוא"ל אפ"י ב"א אינו ע"ש מה שנתקשו והרשב"א ז"ל בחי' הוסיף ביאור לפ"י רש"י דבוא"ל ל"מ כשייר חתי ואח"כ נתן חתי וכו' דבשעת השחרור ה"ל שורה ה"ה ב"א ו"ל' לנתן חתי ושחרר חתי דהתם נתן המתנה לאחר שאין ידו כידו אבל הכא אחו"י כשייר נתן לעבדו שידו כידו כו' וסו"ס דבריו דבשארם כולו לא הנה באמת אלא אחד וכיון שאין מבורר ראוי שיתקו ע"ש ואכתי לר"ד הדבר ביאור הרבה למה ה"ל כשייר חתי ע"י המתנה לאחר:

אמנם עפ"י האמור ניחא דבאמת כבר ביארנו דמתנה ל"מ זכיי' טפי מיל העבד עלמנו כיון דלא גבי מתנה מתנתו וידו באין כ"א ל"מ כמו יד אחרים לזכות עבדו ולפ"י גם בשחרור כולו בחורה משלה ע"כ השחרור חל החלה ואח"כ המתנה דקודם לכן הרי אין לו יד וכאש"ל בחידושינו דף ח' דבכל נכסיי נחונין עבדו ה"ה ע"ד' דהשחרור חל מקודם ואח"כ המתנה ולפ"י מה נהגי דוקא בנתן כולו אבל בחתי הרי באוחו פעם לא חל השחרור ככל כיון שאז הוא השייר וכו' סכן ממילא לא קנה המתנה דהרי אין לו עדיין יד וי"ל אחרים הרי נמי ל"מ ל"י כפי מה שביארנו ולכן לא קנו הנכסים וגם עלמם אבל נתן כולו כולו אחת מיהת קנה ונ"ל ידענו מי הוא ולכן יחלוקו וע"ד שפ"י הרשב"א נפי שיטתו ודו"ק היטב כי הוא ענין לכוון — אלא שיש קלח דקדק נפי רשב"א מי אין ברירה י"ל ששניהם לא נשתחררו וכמו בגט אשה אי אין ברירה ועיין בגיט' שער מ"ג חלק ב' מה שנתעורר בהגויא זו לשיטת הרמב"ם דשייר בגט שחרור לאו כרזת גיטא מניקרי כיון שיש בו זכות לאדון והי' נכון מאד:

אמנם מ"ש שם עוד בענין הא' לכל שאינו בוא"ל שהכונה דוקא אם ה"י בוא"ל לא הוי קנין לשניהם אבל אם ה"י חושלת לראשון ע"ש לע"ג דהא בהיא דמקלח שתי אחיות או אשה ובתה ג"כ הוה בוא"ל חפסי קידושי הראשונה ואפ"ה אמרינן כל שאינו בוא"ל חפ"י בב"א אינו ע"ש ומסוגיא זו יש להוכיח דכוונת מתנה לעבדו ע"י אחרים נמי ל"מ וה"ל מה שקנה עבד קנה רבו והריב"ש א"ל ז"ל בחי' קידושין נסחפק קלח בזה ואף שהעלה לדונא לקנה רבו אעפ"כ קשה קלח שלא הביא סוגיא ערוכה זו דמוכח להדיא דין זה לאל"כ למה לא קנו הנכסים כיון דזיכה להם ע"י אחר ואולי יש לחלק בין זכות הן הנכסים מיד ליד ובין שטר מתנה על נכסיו — ועיין בשעה"מ פ"י מ"ה עבדים הלכה שהביא בשם התרדכי דס"ל דמתנה זיכה ע"י אחר בעבד והוא דבר חמוה מסוגיא דידן וע"ג גם על הרב שהביא כמה ראיות מת"ס דס"ל כהריב"ש ו' אלא הביא סוגיא ערוכה לידן ודברי כל המפרשים אם לא שחלק

ד"ה מה שיש לפתק ע"ז) וכעת אין לנו יישוב אחר מרווח מזה והא דקאמר בגמרא שור דיום של רבו לרבו אף לאין מגיע לו זה הוכוח כ"א מאל העבדות שלו שהרי לא חירות שלו אין משועבד כ"כ לאדונו כמו עבד כעני ממש ועמ"ש הקלו"ת שם לאסור לעבוד בו עבדות פרך גם ביומו כיון דהוא חלוי ב"ח (ובאמת ש"ל בזה דב"ח גמור ואינו ע"ש לא שייך ההוא לאו וכמ"ס הגמ"א סימן והכא בלא"ה אין לו דין ע"ש דהא משוחרר אינו נמכר בע"ע ויהי' אף שיהי' בזה) וא"כ מאל החירות ראוי שלא יזכה בזקו ואולי באפחת' מכאפי' י"ל כיון דזכות השמון ידלי' ה"ל כדון ע"ש דשייך הכזב לרבו אלא דהתם ילקח בהם קרקע והרב אוכל פירות והכא משמע לכל הזק לרבו ואף שאפשר ליישב בדוחק ודו"ק והי' מקום בזה ג"כ ליישב הו' ה"ח"מ שאביא לקמן מה דלא מוקי בזק ולא אפחתו ע"ש ודו"ק מ"ג פשטא דמילתא נראה לכל דהוא זכות שמון והי' מגיע עכ"פ להעבד עלמנו שפיר עלי' לזכות את רבו מאל חליקו לימים שעי"כ הוא זוכה ביומו מזכות השייכים לרבו ביום של עלמנו וה"ל כמכירה ואף אם מוכר לקנסו ל"מ מ"מ הכא הנכר רה ביניהם על כל הזכות של שמון וקני' ומש"ה שפיר כל הזק לרבו ביומו אבל בקנס דהמית ע"כ ל"ל כהפשיטות לעיל דקאי רק על חלי קנס כיון שאין עליו באמת רק שם חלי עבדות גם ביומו מהי חיות חוב הקנס כעבד שלם ול"מ חלוקתו בזה כיון שהלה שהמית אין מחטיב ביותר ודו"ק כי זה מוכרח לכאורה : —

שם בגמרא

התם שאלו קניא כליא קרנא לכאורה הי' נראה העצם דבכליל קרנא לא אזלינן בחר חלוקת הימים היינו משום כיון שהזק כולל גם הימני העתידיים לבא בתקנו של השני וא"כ ה"ל כהויא לשניהם וממילא חייל עליו החיוב להשלים לשניהם נזק כאלו לכ"א הזיק ביומו וממילא ה"ל מחלה לזה ומחלה לזה אלא דלפ"ז גם בהך דנגחו רבו למה דרנה יפרש דמייירי לענין נזק לאפחתו' מכאפא הרי שייך זה אם אין סופו לחזור עד איוה ימים א"כ הרי מגיע נזק גם להשני ביומו ונלמדך לפרש דמייירי בסופו לחזור באותו יום דווקא ופשטות לשון ה"ס לא משמע כן וגם בטוש"ע ושאר פוסקים לא הזכירו זה ואדרבה באין סופו לחזור כתבו כגון שנקטעה ע"ש בלשון הטור ז"ל ואף אם נדחק בכ"ז עוד יש להקשות לפ"ז דא"כ הרי מליין לאוקמי הך דנגחו גם בפחת אבר גמור ואף כלילא קרנא מ"מ יום של רבו כיון לעב"פ החיוב דמגיע על העבד מאל חירות שבו חייל החיוב באותו שעה ויום של רבו מהיכי פיה לא יזכה בו האדון שהרי כך הזנו ביניהם ועל אופן הזה הי' החלוקה שכל מה שיזכה מאל חירות שבו במעשה ידיו ומילתו ומהנחו הכל יחי' לרבו ועבור כן כל מה שזכה לא העבד לרבו ביום של עלמנו יהיה שלווא"כ למה יוגרע זכות זה דחבלתו משאר זכויותיו והרי כבר ביארנו לעיל דלענין זכות השמון הוי השיעבוד שיזכה בו כמו אלו הי' עבד כעני ממש דימנין רשות בידו להחטיב כן וכה"ג הוי קשיא לקמן אכ"ד דרבא דחלי כופר לירשיו היינו בעשאו טריפה ומאי יורשין עלמנו דא"כ הדלף קו' ה"ס לדוכחה ביום של רבו יהי' גם חלי כופר של רבו כיון דזוכה לו באותו יום כל מה שיזכה בו יזכה בו רבו כדן עבד כעני והרי חלי כופר יהיה זוכה בו מאל חירות יזכה בו רבו מאל חלוקה שביניהם ואף ש"ל בדוחק מ"מ היותר נראה דהכוונה הוא דבאופן כלילא קרנא לא הי' בכלל לחלוקה ונשאר על השיחוק דמה להם לחלוקה זו בשלמא בדבר דלא כלילא קרנא א"כ י"ל להיוח דגם הוא יזכה מזה ביום של חבירו כיונא בו אבל אי כלילא קרנא לגמרי ולא יוכל זוכה כזה להשני ביום של חבירו אין מוכחה ומזה ג"כ ראי' לדברי בעל קלו"ת דאינו חלוקה גמורה כ"א מאל שהשעבדו עלמנו זה לזה (ונוכל להרויח בזה גם קו' הלח"מ מה שחשקה למנה לא מוקי לה בזק דלא אפחתו' מכאפא ע"ש דו"ל לכל פה"ג שאין הופה לחזור מיקרי כלילא קרנא דעב"פ בפחות זה לא יזכה עוד השני לעולם ביום של חבירו וכל כה"ג אין דעתם נחלוקה ואף ש"ל שיקרה באבר אחר דמשמעות הסוגיא לכל כלילא קרנא באותו אבר הו' לא מוכח להדי' הזכותים ובאמת שקו' הלח"מ יש בלא"ה לדחות אף לפי דרך הראשון ודו"ק) :

אמנם

מה דהשיא הלח על דרכו של הרב בעל קלו"ת ז"ל והוא דלף בממון אינו חלוקה גמורה כ"א מאל של החירות משעבד עלמנו לאל העבדות וכבר כתבנו דבקנס דהמית ע"כ דהכא הוי דבלא"ה הרי אין כאן חיוב חלומין כ"א על כל העבדות והוא בכללן אינו אלא חלוי וה"ל כמו לענין אסורא דא"א שיחלקו וכחבנו דע"כ הקושיא דביום של עלמנו יהי' הכופר ל"ה אבל הקנס יפטור הלה לגמרי שהרי האדון סילק עלמנו מיהו והעבד אין מגיע לו קנס ולכאורה י"ל למ"ס הירושלמי דפ' נערוח דקנס א"י למחול א"כ אף יועיל סילוק האדון מהקנס כיון שבאמת מלינא הוי חלי עבד וחיל החיוב אלא שמאל חלוקת האדון עם העבד ה"ל כסילוק זכותו מהקנס מהעבד והרי אינו מועיל ואם נאמר העצם דל"מ מחילה ממש דשלב"ל א"ש דהכא לא שייך כן שהרי לא הי' סילוק מקנס לבד וגם לא לאותו שהמית רק ממילא מאל החלוקה לימים שביניהם נשתלק זכותו ואין מגיע לו י"ל דלא

הוי בכלל שלב"ל (ומכ"ס לשיטת הסוברים בהקנה דשלב"ל פס דש"ל ביחד דמהני) אמנם לדעת הסוברים דה"ל מחנה עמ"ס בחורה ל"ע אף שייך הכא כיון שלא התנה עמו רק עם העבד אי מהני להפקיע וי"ל עוד דהיינו בחמילה בחנם אבל הכא הרי החמילה הוי עבד זכויותיו שזכה מעבדו ביום שלו וה"ל כמוכרים זה לזה וממילא נפטר אותו שהמית כיון שהיום מופקע מרבו ע"י החלוקה שבין רבו לעבד (ובנגחו שור ביום של רבו לענין חבלה אף גם בזק ה"ל כמתנה עמ"ס בחורה לפי' הירושלמי ודאי די' לחלק דל"ל דה"ל כמכירה ולא כחמילה ועוד דהא העבד אינו מחוייב ד"ח וממנו אין מגיע חיוב זה אלא מן המזיק ולכן כל עיקר דברינו לענין הקנס דנפטר הממית ע"כ מקנס ע"כ חכמים אי מועיל לפי שיטת הירושלמי ה"ל) ועדין ל"ע בכ"ז :

אמנם

הא גופא לריך לכאורה לפני' במה מתקיים החלוקה לימים דנגחו רבו וכה"ג אי אחין שחלקו כמכר הרי ה"ל דשלב"ל בזכות הגזיקין וא"כ אף מהני למאן דס"ל דאפי' בשיחוק ל"מ על שלב"ל ולא אמרי' מיגו דקני מקניג"כ ועיין בח"מ סי' קע"ז מיהו לאל האביעוי' דמעוכב גט שחרור אין לו קנס ולדלי' קנס במ"י חליא יחא' אלא דעל מ"י גופא קשה החלוקה וי"ל הידיים בעולם ויותר נראה להני' דרך חיוב שמתחייבים ומשעבדים מה שיזכה כ"א יגיע לחבירו לפ"ז לא ה"ל על העבד ביום רבו דין מה שקנה עבד קנה רבו אלא דמני' ידי' קוזי ונ"מ דמהני גם ביום ההוא ע"מ שאין לרבו רשות כמו באשה ודו"ק וביאר :

שם בגמרא

השאה חבלו ב' אחרינא כו' חבול ב' איהו מיבעי' בחוס' חגיגה נתקשו מסוביגיה תה"ל דאמרי' התם בפשיטות דלמשנה אחרונה חיוב בראי' דה"ל כמו אין נו' אדון והכא אביעוי' ל' וחלקו דהתם כיון שהוא חי ועומד לכופו ולשחררו ה"ל כאלו כבר שחררו ולכן ה"ל כאין לו אדון ומיפוט פשיטא ל' לה"ס כה"ג והכא עיקר האביעוי' במת העבד שאז אינו עומד עוד לכוף האדון בכה"ג אי מעוכב ג"ס יש לו קנס ע"ש והדבר חמוה לכאורה הפלג ופלא דלפ"ז לא יתכן כאן כל הכוביגיה מה דמייתי מהפיל עינו שהרי הכא האדון חי ועומד לכוף ולשחררו ומש"ה י"ל דה"ל כאלו כבר נשחרר ועי' בשעה"מ הלכות ק"פ ובפ"י כאן שחמתו בזה ועל התוס' וע"כ מה שחילנו והרבה יש לפתק בדבריהם :

אמנם

לע"ד לאו קושיא הוא כלל ודברי התוס' מזוקקים מאוד והוא עפ"י"ס הרמב"ן והרשב"א בחידושיהם כאן דאין קחני להפיל את שינו כו' נוחן דמי עינו הא עדיין לא שמד בדין על השן ולא ילא לחירות ודוחק לומר דמייירי שעמד בדין בנתיים וע"ז חירלו דמ"מ כשעמד בדין אכ"כ איגלתי למפרע דילא לחירות מאז הפלח שינו ולכן לריך ליהן לו דמי עין עכ"ד ואומר אני כי סברתם זו יתכן רק למסקנא דס"ל א"כ ג"ס והחירו' חלוי רק בהעמדה בדין על גוף הפלח השן כולל לומר שפיר סברא זו דאיגלתי מלתא שהרי לא הי' מחוסר שום מעשה רק ידיעה על מה שכבר נעשה וכבר הפיל השן שהוא גורם החירות וכן לס"ד דמעוכב ג"ס נמי אין לו קנס א"כ עכ"פ בהפלת השן אף לריך ג"ס מ"מ נפיק ל' מחורת עבד לקנס משא"כ אי הוי אמרי' דמעוכב ג"ס יש לו קנס אלא היכא דהאדון חי דיינינן ל' ככתב לו גט שחרור כיון דבר כפוי' וכופין אותו על כך הך מלחא דלפני' ודאי לא החמילה כלל משעת הפלח השן שהרי לא הי' בידינו לכופו קודם העמידה בדין על השחרור ואסור לו לכתוב גט שחרור קודם העמדה וגם ל"מ דה"ל כמורה בקנס וכיון דעיקר הכפוי' על הכתיבת הגט אין מתחיל קודם העמדה בדין בוודאי קודם העמדה בדין עדיין יש לו עכ"פ דין מעוכב ג"ס עכ"פ וממילא לס"ד זאת יש לו קנס וקנסו לרבו וא"ש קושיית הש"ס דאי מעוכב ג"ס לריך גט שחרור ה"ל קודם העמדה בדין עכ"פ בכלל לאו בר כפוי' וכדון מת העבד שאינו בר כפוי' ומדמי הש"ס הגהה מילתי להדלי' ודו"ק כי הוי ענין ככון למבין — ובלימוד השיבה אמרתי בזה דבר מפולפל להמליא ראי' לשיטת הרמב"ם בהל' חגיגה שפירש פי' אחר בהך דמשנה דחגיגה ולמשנה אחרונה הוי דפטור מראי' היפך שיטת התוס' ורש"י ז"ל וכחבו המפורשים שי"ל לן פירושן מפאת קוש ית התוס' ה"ל משמעחין ולכאורה עדיין קשה מ"ט לא יחא' ל' כבברת התוס' :

אמנם

לפי האמור י"ל דלשיטת הרמב"ם נשחרו דברינו אלה ואי חלוקת התוס' קשיא סוגיא דשמעתין טובא וכקו' הפרי' ושעה"מ ה"ל וא"ל דדברינו דעכ"פ קודם העמדה בדין א"א לחשבו כמשוחרר גמור ע"י הכפוי' כיון דעוד לאו בר כפוי' הוא על הגט דאכתי לא הוי פריך הש"ס מידי למה שבאר לקמן לכל טעמא דחובל בעבדו פטור היינו מאל דמני' ידי' קא זכי וכמבואר בסו' ת"ך :

ורגה

הרב בעל אסיפה זקנים לז"כ כ' סס אהא דמשמע התם דלף דקנס אין זוכה עד שעת העמדה בדין מ"מ כי עמי' בדין ה"ל חכה למפרע בשעת הזק דא"כ אמאי קי"ל בלא

בלא הספיקה לעמוד בדיון עד שבגרה או מת האב דהוא טלה ולא אמרינן דמטעת העמדה בדיון ה"ל של האב למפרע וכי לחלק לכל דבשעת העמדה בדיון מחייב לאב עלמנו ספיר אמרינן דזוכה גם למפרע אבל החס אי אזלינן בתר שעת העמדה בדיון לקוד כבר בגרה ואינו מניע אלא לבת העמדה בדיון כו"ל מ"מ לזכות לאב למפרע שתיב בשעת העמדה בדיון כבר אינו שלו ומעשה אומר אבי לפע"מ רבינו הרמב"ם דזוק בעי ג"כ העמדה בדיון וא"כ בתשלומי עיניו הוא כבר אחר העמדה בדיון על שינו ועיין בב"ק דף ע"ג ע"ב עכ"פ כבר היטה העמדה בדיון גם על עינו ומטעת העמדה בדיון על עינו כבר עומד לכוף האדון ולשחררו ע"י גט שחרור א"כ הרי הוא כאלו כבר כפופו ולפי"ו לק"מ קושיה ה"ס ד"ל להאדון ל"מ לזכות מה שנגיע להעבד החבלה כיון דאינו זוכה העבד עלמנו בדמי חבלתו עד העמדה בדיון וא"כ כבר יאל מרשות האדון לגמרי דאינו עוד כמעוכב גט שחרור שהרי אגן כייפינן לו מאותו שעה ודמי נה"א דקניגיה וכיון לפקע ל"י זכותו לאדון בשעה זו ספיר זוכה החבלה לעלמנו (ואף דהחבלה המניע מהאדון עלמנו ע"מ דמי ממש כל"ל) ודמי למ"מ החוס' כר"פ אלו הכשרות בשם הירושלמי בבא על בחו אף דקנסה לאבי"ו ול"ל לעמאל קנס ליה בדבריה מניה דמייני בלא הספיקה לעמוד בדיון עד שבגרה הרי דגם האב הוי כה"ג לריך לשלם לה קנס מה"ט ללא זכה בו וה"מ ממש באדון ספיר לריך לשלם לו כיון דנ"מ לזכות ממון ולא קשיא קו' הס"ס אמנ"ס לפע"מ החוס' עלמ"ס ניהא דכל הפוסקים פליגי בהא על הרמב"ם וה"ל דחמשה דברים קין ממון גמור הוא וא"ל להעמדה בדיון וא"כ וז"ל זכה בדמי עינו למפרע והאדון מיני' דדי' קא זכה בשעת הזק ממש קודם שעמד בדיון על הזן משא"כ הרמב"ם לשיטתו דחבלה אינו זוכה עד העמדה בדיון מפאת קושיא הכ"ל הוכרח ספיר לפירושו ודו"ק היטב וא"כ כי הדברים רחוקים בדעת הרמב"ם לומר שזה טעמו עם כ"ז הדברי' ככונים לסייע מהם שיטת הראשונים החולקים על הרמב"ם בדיון החבלה והיינו כפי פירוש החוס' ורס"י ושאר ראשונים הפוסק בסוגיא דקניגיה ה"ל ללא יקשה עליהם מאונתו זו והבן :

בתוס' ד"ה מאי לאו כמשה אחרונה ולעיל לא בעי לאוקמי הא לנותן חלי קנס כו' כמשה

אחרונה כו' כי היכי דלא נפשוט האיבעי' דהבא עכ"ל לכאורה י"ס לדיקא דבלא"ה הך מימרא דנגחו רבו ע"כ קאי למ"ד דקנסו אינו לרב דא"כ איך מהני החלוקה על קנס הא ה"ל דשלב"ל ולא מהני חלוקתם למ"ד אין ברירה (ובפרע ל"י דרך הרב בעל קושיא"ת י"ל דאף למ"ד י"ס ברירה הוי נמי כמכ"ר) ולשיטת הרמב"ם בשותפין ג"כ א"י להסתפק על דשלב"ל א"כ י"ל דגם שותפת למ"מ כה"ג אלא דזה תלוי באיבעי' דלקמן במוכר לקנס אי הוי כקל לפירות או לא כיון דלאו מיני' דדי' קא חתי ובע"מ החוס' ורס"י לקמן משום דקנסא מעלמא חתי ולפי"ו י"ל דלמה דמכר הס"ס דכה"ג ל"מ מחמת דקל לפירות כיון דמעלמא קא חתי ע"מ ועי' בהש"מ מהני' מכירה ולפי"ו איך יכולין עלמ"ס לחלוק לימים על הנזקים כיון דבחבלה ג"כ אמרינן בסמוך דאי מעוכב ג"ס יש לו וקנס לרב או חבלו ב"י אחריו ויהי ל"י לרבי' אף דמי' שלו וכמ"ס החוס' בסמוך משום דמה ל"י קללה כולה כו' וכיהו דאין מניע לו כל הקנס והזקן ככה"ג דהבא שהרי תלוי ב"ח גמור וא"ל גט שחרור אבל עכ"פ הזני של רבו מדינא בלא זכות למעשה ידיו וא"כ אין זוכה העבד כ"א מלך חלוקתו ור"י וי"ס ע"ו ואינו מועיל בדשלב"ל כיון דגם ברירה לא שייכה הבא כמ"ס שם הרב בעל קושיא"ת ו"ל וע"כ ז"ל דהאימרא או אזיל בס"ד דקנס אין לרבו ומעילא בחבלה הזק שנו והיינו אי מ"י שלו ומעילא החלוקה לימים הוא מלך חלוקת הימים למ"י וספיר דמי' אלא דלפי"ו איך יתכן האיבעי' הס"ס דל"מ א"י קנסו לרבו שהרי נכלל להוסיף דין זה ממימרא הכ"ל דל"ל א"י א"י י"ס של רבו לרבו כו' אף למעשה ראשונה הא אין ברירה ולא זכו זה מזה למ"ד מוכר לקנס למ"מ עכ"פ ה"ל לחתוי מימרא דרבא ולנוי שקל ולמימרי' בה אגנס למ"מ הפנ"י דבה שברא למ"מ ל"י קבלא כונה שייך דוקא בזקוב"ה"ג א"כ א"ס דבהר מביק לעיל דהאימרא מייני' בהכח ובפיה לחזור ואינו אלא מלך שנת ומש"מ שייך דוקא למ"י ונהני החלוקה וי"ל בזה גם קו' הל"מ שסתקנו לעיל לנוקמי' בזוק ללא אפתחי' מכסכא דכה"ג ה"ל בכלל קנסא פ"ג ולפי"ו י"ס א"ר קושיאנו ה"ל איך מהני החלוקה אי יקנסו לרבו ועי' בסמוך מזה ואגנס לה"ל דמייני' בהכחא ודבלה גמורה ע"כ ה"ר רבנו לפרש האימרא ע"כ האיבעי' דקנסו וחבלתו תלוי במ"י ועי' יתקיים החלוקה ומעילא קו' החוס' עכ"פ ללא מ"י לעיל לדחוי' כלל דבריי' מייני' במעשה אחרונה וחרווי' בחבלה שאינה חוזרת ובכליא קרנא דל"ל ל"כ לא יתכן נוף המ"מ אף למעשה ראשונה איך מהני חלוקתם לקנס כיון דלא הוי כקל לפירות כיון דמעלמא חתי וא"כ ע"כ לפי הס"ד א"כ לאוקמי הכי אלא ללא נפשיט האיבעי' דבס"ד ע"ו ע"כ נפשיט האיבעי' להיפוך וכמ"ס :

ואמנ"ס הפוסקים דגני שותפין קונין זה מזה דשלב"ל ומ"מ כיון דקנו מקנו ג"כ יחא החלוקה אף בקנס וה"ט כיון דכ"א רולה לקנות זכותו של השני ג"כ אבל רבינו הרמב"ם נית' ל"י שברא זו ועי' בהס"י קצ"ו וגם בלשון הה"מ ע"כ כ"ג מהל' מכירה מבואר הטעם דאיכא חרי מי י"מ ולפי"ו י"ל דתליא במה שהוא ממון או קנס ועמ"ס בסמוך :

עוד ה"י אפשר לומר דדוקא לקמן בקנס היינו מלך נתיחה ומיתת העבד הוא דל"מ המכירה לקנס כיון דהוי כאתי מעלמא שהרי אין החלוקה בשיווי העבד שהרי אף אם אינו שוה כלום משלם שלשים כה"ג וכל כה"ג ה"ל הקנים מעלמא אבל בשאר נזיקין דשיימי' נזק העבד י"ל דמהני במוכר הגוף לזקן זה ובכה"ג ספיר דביום של רבו כו' ויום של עלמנו לעלמנו מהני מלך דקל לפירות שהרי מניע לו עבור חסרון מגוף שקנה וכן כפ' המפקיד למלתי לה הפוסקים בהקפאת כפל מבהמה נאיבעי' דהבא היינו ג"כ להכפל שמשלם יותר ממה שהיך ודו"ק א"ל דלפי"ו הקנסא איכא לעיל בסוגיא דהוה מלינן לאוקמי חרווי' למעשה ראשונה וה"ט בקנס דהמית א"ל שיהי' ביום של רבו לרבו וביום של עלמנו לעלמנו דהח"ס ל"מ החלוקה כלל שא"ל לו להקנות גוף העבד לקנס והוי אוקמימא ריחא וללך האיבעי' דאין לו קנס הריגס למעשה ראשונה ניהא הך מימרא וכמ"ס ולכן דברי החוס' נריכין עינן בזה ואי נימא דגם בזקן ושאר חבלה חליא בך דאיבעי' דלקמן א"כ יש לו קנס א"כ בלא"ה ע"כ לפי הס"ד למ"ד אין לו קנס וכמו שהוכחתי לעיל וא"כ ג"כ דברי החוס' אין מדוקדקי' כמ"ס כי היכי דלא נפשיט האיבעי' דממשע דע"כ הפיקא איחא במילתא ואולי י"ל עוד דגם לא רצה למיפשיט האיבעי' אי לא מהני המכירה לקנס ואי מהני א"כ ספיר קשיא הך ברייתא דגם בקנס הרי מועיל החלוקה ודו"ק כי עדיין ז"ע בכ"ז ואין להאריך עוד בזה ועוד י"ל דעת החוס' דענת הראב"ד דבשותפין מועיל גם בדשלב"ל משום דאגב דקנו מקנו ועמ"ס עוד מזה לקמן : —

בגמרא ת"ס המית כו' מאי לאו למעשה אחרונה לכאורה לריך להבין איך ס"ד לחתי למעשה אחרונה

דלכתי קשה ניהו דמדינא אית ל"י קנס לרבו ומיקרי אדון אע"ג דמ"י לעלמנו מ"מ קשה לאמאי באמת לא הפקיע חז"ל מלך הכפיי' גם דינו לענין קנס כמו שהפקיע חז"ל זכותו למ"י ולכאורה עלה בדעתו לומר דעד כאן לא הפקיע חז"ל ממעשה ידיו אלא במה שנגוע לטובתו וזכותו של העבד שכיון שפקע זכות האדון כשאר זכותו לעלמנו אבל הבא בקנס א"כ יפקיעו חז"ל יפטור הלה לגמרי ויאכל הלה לחוד וגם העבד לא זכה ולכן העמידו חז"ל בעיקר הדיון אלא דלפי"ו יש לדקדק ק"ת איכא לא"כ ה"ל פשיט מהבא לדיון מעוכב ג"ס לעלמא באמת בעלמא פקע קנס מאדונו בהפקעת מעשי' ידיו אלא דהבא שאני כיון דגם זכות מ"י לפקע אינו אלא מלך תקחו"ל להפקיע זכותו אף דבאמת הוא שלו א"כ י"ל דהיינו במ"י עלמנו שזוכה העבד ע"י כן אבל בקנס העמידו על הדיון שזכ"פ לא יפטור בעל השור ועמ"ס דעת הראב"ד ורמב"ם בזה אמנ"ס י"ל דמ"מ בהא כיון שכבר תקנו דאין לו מ"י א"כ שוב א"ל להס לקייבו קנס לאדון דה"ל חרתי מיני' דסחרי אהדדי ולכן ע"כ דיש לו קנס מדינא ואוקמה אדון מעוכב ג"ס ודו"ק אלא דלפי"ו ה"י מקום לחלק בחבלה וכה"ג אף למ"ד מעוכב ג"ס יש לו קנס לרבו מ"מ כה"ג למעשה אחרונה ראו"י שפיקיעו חז"ל ממנו זכות האדון כיון דבהא שוב יוכה העבד בו והוי ספיר טובת העבד וזכותו וכל כה"ג למה לא תיקנו חז"ל כמו במ"י לעיקר מדין המניע לאדון ולזכות לעבד וכ"ה"ל א"כ מאי פריך בסמוך מהפיל את שינו ובימא את עינו הא כה"ג קיי"ל ג"כ דכופין את רבו וא"כ עדין כפיי' י"ל שיקרו זכות רבו מכל אף דמדינא מניע לו ויוכה העבד וכמו שחקנו בח"ע וחז"ל בזכות מעשה ידיו ולמ"ס השע"מ בה' חגיגה יש לחלק בין מעוכב ג"ס להך דמי שחלו עבד ע"ס ובאמת שדעת הטור דגם בחבלה א"כ בר כפיי' הוא חבלתו לעלמנו וה"י אפשר לכוון סברתו דבריהם האלה אלא שבגויית הס"ס הכ"ל לריכין יישוב ועמ"ס הלח"מ ס"ס :

ובאמת שגם דברי החוס' לעיל ד"ה יוס של רבו ז"ע מאוד בעה שכתבו להגתה פשוטה לאי למעשה

אחרונה מ"י שלו שהרי באמת אף למעשה אחרונה הרי חליא באיבעי' דהבא אי מעוכב ג"ס קנסו לרבו ומשמע דה"ה בחבלה ור"ל דפריך מהפיל את שינו כו' וא"כ הרי הוא איבעי' ללא גמור כו' לא אמנ"ס א"כ נאמר דבחבלה כיון שמניע זכות זה לעבד לא יתכן כו' באיבעי' דהבא דעכ"פ הפקיע חז"ל זכותו כמו שהפקיעו חז"ל א"כ ברווחא ונראה שמוה הוליא הטור שיתחו אבל פשוט הסוגיא עדיין ז"ע וכן הראב"ד כ' בהד"א דתליא באיבעי' דהבא ע"כ בהשנות ה' ואולי יש לפרש בזה כוונת הראב"ד במה שסיים ס"ס בלשון ההשנה מ"ס רבינו הרמב"ם דיוס של רבו כו' וכי הוא י"ל דלמעשה אחרונה אין כאן חלוקה לימים והכל לרב או לעלמנו דהנה ממנוג' ולא קיבא או כותפין הרשאה זה לזה ללכאורה כיוס

סיוס דבריו מיותר הוא ולא תליא בהשגה וכראיה משום דהי' אפשר לומר דלמסקנא דהספק אי מגיע לרבו או לעלמו וכי' הרמב"ם נעיל דאין מולאין מן החובל שוכנ' לזכות לכ"א ואי' א"כ לפי"ז דכנ' כה"ג סוב לא הפקיע תו"כ כח מהקנס עכ"פ ואוקמה אדריא (וללא כמ"ל דהא בזה תליא) דבשאלת מ"י עכ"פ זוכה העבד אבל הכא יפטור הנה לגמרי וא"כ יתכן הדין אף למצוה אחרונה דבהא אוקמה אדריא כדי שלא יפטור וע"כ' דמ"מ הרי ראוי לגבותו ע"י תפיסה או כתיבת הרשאה והראש"ד לשיטתו דבקנס כ"מ תפיסה וע"כ' כי שני אופנים דהיינו לענין תפיסה זכי הרמב"ם בעלמו לעיל וזוהו לריך שיהי' לשיטתו דין מעון עיי' עליו או ע"י הרשאה למ"י וכמ"ל דה"ס מ"י שספור כן וחולי בממון כ"ע מודים וא"כ ספיר איכא נפקותא במה שהזקיע כח האדון שלא יגבה לבדו ויש זכות לעבד ע"י כן שיעיל תפיסתו או עכ"פ בהרשאת תפירו יגבה גם הוא ודו"ק :

מירו לפעמות לשון האגויא ושאר פוסקים משמע גם בחבלה חיובי' לן הכא ונראה דגמרי' לא הפסיד רבו הקנס מלד כפיית תו"ל היינו להפקעת מ"י ה"י ר"ק ע"י שיגא העבד לחירות ע"י תקנות"ל כמ"ל לאדון מלד הפקר ב"ד לא פקע כח מ"י ולא ה"י כח תו"ל לשחררו לגמרי שלא יטעך ג"ש וממילא נשאר דינו כעבד שהפקירו רבו וכל זכות ממון הנשאר לעבד שהפקירו ג"כ לא עקרו תו"ל והשוו את מדתם ודו"ק ומוזה הראה כי כל מה שפלגו המפורשים לעיל בחוס' ל"ה עבד של שני שותפין אי הוי כב"ח לגמרי קודם כתיבת ג"ס או לא תליא במחלוקת האור"ר ושאר פוסקים בדיון לכאן ויבואר לפנינו :

בתוס' ד"ה חבלי בני אחריני כו' ואף למ"י לעלמו כו' דמה לי קטלה כולה או קטלה פנגא לפי"ז משמע דבקנס חבלה לא זכי הרב מן העבד ועכ"פ חיובי' ללא איפסגא הוא וכן הביאו חיובי' זו כל הראשונים ועיי' בטור"ר ח"מ ה"י ת"כ וקס"י גי על מ"ס הרב"י בח"מ ב"י ת"ך דבחובל עבד בנעמי שלו אין לוקה ג"כ כ"א בהכאה שאין בה שו"פ וכן נמשעות הטור"ר והרמב"ם וביאר שם דבריו הקלו"ח לאף לאין משלם מ"מ ה"ל כמלקות וחטומין דהא ה"ל כאלו שילם כיון דרבי' מיני' יודי' קא זכי ע"ש והרי כאן משמע דהוא זוכה משעה ראשונה שהרי מ"י לעלמו ואפ"ה שייך לו וא"כ אכתי ה"י לו ללקות ואולי י"ל דמ"מ נענין זה זוכה הקנס מן העבד דבהא זיכתי לו רחמנא שם אדון אבל לעולם דמני' קא זכי ואף דבקנס שלשים לכאורה לא יתכן כ"כ שזכה ממנו שהרי העבד מת י"ל דמ"מ הוא זכותו דהעבד דומיא דכפר נפשו וזכות זה ל"י האדון ועיי' ב"ק :

שם בגמרא עבד שמכרו רבו לקנס כו' עיי' ברשב"א ז"ל שחמה ע"ז דגמא לא יועיל כאלו הקנה עמו להיות שוחף עמו ונטל זה לחלקו הזכות של הקנס ע"כ ובאמת כי ללד האיביעי' ה"ל דמעובד ג"ס אין לו קנס ניקח בלא"ה ד"ל לכיון דעכ"פ אחר שסילק זכותו מכל מעשי ידיו וא"כ ממילא אין אלונו ואיך יגיע לו קנס וא"ל שעכ"פ מגיע הקנס להשני וה"ל זכותו ומקנהו לזה דא"כ סוב לריך לבא מזכותו של הראשון ואכתי ק"ל דשכ"ג ול"ד לדיקן תירוח שזכות הפירות מגיעו לו מהדקל שהוא שלו משא"כ הכא שהזכות שנשאר לו בעבד אינו מזכהו הקנס שעדיין אין לו כלום מזכות ע"מנו שבעבד כ"א מזכות מי שיש לו זכות מעשה ידיו ודו"ק :

ורפי"ז ז"ל דהאיביעי' דהא תלוי בהך דלעיל אי אין לו קנס וי"ל כהמ"ך כל האיביעות דמישך שייכי בהדדי ע"ל ד"ה מ"ס דבאמת שזכה ה"י ניקח ברשותו מה שנתקנה הרב בעפ"י ז"ל פריך על החוס' ז"ל מאי קשיא להו לאכתי הא יוכל למוכרו לגמרי ד"ל דכבר הפקירו או מכרו ולא נשאר לו כ"א זכות זה דקנס ולמ"י שיתא לקושעת החוס' ברשותו וממ"נ ק"ל דאי ה"ל כמ"י יש לו קנס במכרו א"כ אין מקום לחיובי' זו דבלא"ה מהני מלד שהקנה לו בנותן העבד והוא חלקו וכמ"ל וממילא זוכה הקנס מלד גופו ואי"ל לאין לו קנס וא"כ ממילא ע"כ דבריייתא לא מיירי בעבד כה"ג שמכרו או הפקירו לאין לו קנס בלא"ה וע"כ שיש לו זכות מ"י וספיר הקשו דא"כ ימכרו לגמרי ודו"ק כי זה נכון ובעיקר קושית דברי הרשב"א ז"ל דקושייתו עפ"י דברי הר"ן ורמב"ן בר"פ השותפין דכל כה"ג יש ברירה בחלוקת זמנים או ימים וה"ל כאלו יש לו קנין הגוף משעה ראשונה דאי אמרינן אין ברירה ה"ל הו דשלב"ל ול"מ הקנהו זו או דש"ל דשוקפין שאני לאבד קנינו מקנו אף דשלב"ל או בדילתו אמרינן אפי' ברירה ע"ש בר"פ השותפין ואף דמתחילה ה"י של א"י לבד ולקח לחבירו לשותף ז"ל דהוי ג"כ כשותפין משעה ראשונה ונ"ע שם ואי"ה בדיון ברירה יבואר ועמ"ל דבגמרו רבו א"ל בלא"ה סברת הרשב"א דהתם ה"ל ודאי כמו הקנאה חדשה לשיטת הקלו"ח דכן חורין הוא אינו חוזר ומשעבד וא"א שיהי' לו לכ"א קנין הגוף משעה ראשונה ולכן ה"ל בכל גווני כמוכר עבדו לקנס ע"ש :

בגמרא חיובי' להו מי שחליו עבד וחב"ח שקידם אשה הקסתי לכאורה דמה חיובי' ל"י הא פסיטא ללא הוי קידושין כה"ג למ"ד קידושין שאין מסורין לביאה לא הוי קידושין ונמ"ס שם החוס' לכל להקידושין מגרעין ואוסרין הביאה ה"ל א"מ לביאה וא"כ הכא הרי ע"י הקידושין נעשית א"א ואסורה עליו במיתה ואיך יחולו ול"מ לרבה לאיירי בשמעתין למיפסגא האיביעי' והרי איהו גופי' סבר ללא הוה קידושין אלא אף לאביי דקיי"ל כותי' מני' לשיטת הרשב"א ללא פליג רק בשתי אחיות דהביאה אינה אסורה עליו אלא מלד ספק אם נחקדשה אבל כל כה"ג שהקידושין ודאי אוסרין ל"מ וא"כ קשה כנ"ל ול"ל דמ"מ הרי קודם הקידושין ג"כ היתה אסורה עליו ודמי לחייבי לאוין שכתבו שם החוס' דל"ח להכי ואף דהכא באני שהרי ניהוהך אסורא א"א ומעיקרא לא היתה אלא בלאו מ"מ אפשר כיון דעכ"פ לא היתה מותרת לגמרי קודם הקידושין אינם קידושין שאין מסורין לביאה ועדיין ז"ע בזה ובלא"ה קשה עדיין לדעת הרמב"ם למה שהבינו מדבריו לעבד שרי בבת ישראל מן החורה וכן שפחה לישראל וא"כ הרי מה"ח היחרא היתה קודם הקידושין וכיון שכן מדאורייתא ה"ל קידושין שא"מ לביאה והי' מזה הכרע כשיטת המחלקים בדעת הרמב"ם דעבד בישראלית אכור מן החורה ולפי"ז א"ש כמו לשא"פ (אלא למש"ל דלדעתי אין בו איכור לדעת הרמב"ם כ"א כשא"פ רגו"י בלא קידושין ע"ש בחי' לא"ע יש עדיין ללדל בזה) ומיהו י"ל דהרמב"ם ל"ל סברת הרשב"א ה"ל ולהלכתא דקיי"ל דהוי קידושין בכל ענין הוה קידושין ולהרשב"א באמת ל"ל כמ"ס כיון דהוי אסור חורה מלד שפחה ועבד לא איכפת לן סוב. אחר זמן רב שכתבתי זה מצאתי כל פלפול זה בס' ארבי' מלואים בס"י מ"א ועידי בשחק נאמן כי כוונתי לכולה דברים אלה מדעתי — ואי אמרת קידושין לאו קידושין יורשין מנ"ל הרב הגאון בס' הפלגה ז"ל בחי' א"ע בס"י מ"ד נחקקה קושיא מושכלת לשיטת הסוברים דבחלוי' שפחה וחלוי' ב"ח חילו הקידושין א"כ הרי משכחת ליה יורשים בב"ח שקידם אשה חלוי' שפחה וחב"ח וילדה בן שאוחו הבן הרי הוא ח"י עבד וחב"ח מלד אביו ואביו יורשי' וספיר אית ל"י יורשים ומזה ראה לדחות דעת הסוברים דיש חלוק בין חלוי' שפחה וחב"ח לח"ע וחב"ח אלא תרומיהו שוים ועוד הוסיף להקשות כן לעיל במה דפשיט הש"ס לעיל חיובי' דמעובד ג"ס ומקוי לה למשנה ראשונה והא י"ל למשנה אחרונה ובקטן דכה"ג אין כופין ע"ש שדחק טובא דהש"ס לא ראה לשנויי כן דהש"ס ס"ד דירשין ממנו ואכתי נוקמי כה"ג ובאביו יורשו וע"ד בלא"ה דחיקא מילתא דהסוגיא תהי' אליבא דמ"ד יורשין ממשוע"כ נראה דאין חלוקה גוס בעבד קטן כופין ואין הכרע בזה לחלק כיון דעכ"פ אית לכלל גדול י"ל דה"ל דינו כמעובד ג"ס או דחיקא ל"י לאוקמי כה"ג בקטן דוקא :

אמנם באמת מה דקשיא לי בלא"ה לליור זה שהמליא הרב ז"ל דכה"ג איכא לאוקמי הברייתא א"ל לאוקמי דוקא בקטן דנראה דוחק וגם התנה דבקטן אין כופין אין מבואר בשום מקום אלא דבלא"ה איכא לאקשוני קו' הש"ס דככה"ג אף למשנה אחרונה אין כופין אף בגדול שהרי החוס' במשנה נחמסו הא י"ש לו חקקה סימכור עלמו ותירו' למשחרר אין נמכר בע"ש דבעינן ושב אל משפתחו וליכא ע"ש והרי בגווגא שהמליא הרב ז"ל בגולד מחלוי' שפחה וחב"ח אביו ב"ח גמור דלד תירוח דידו אית ל"י יחם עם אביו הישראל וא"כ הכא גם על לז החירות שייך ושב אל משפתחו וספיר יוכל למכור עלמו לע"ע ומותר בשפחה ומאי דוחקי' דש"ס לאוקמי במשנה ראשונה :

ורגה בנותן הליור ה"ל שהמליא הרב דבחלוי' שפחה וחב"ח הגולדה מב"ח דלד חירות דידו יש לו יחס אבל לעג"ד הדבר מוכרע שכן הוא שזכה נתיישב לי קושיא חמורה וחוקה מה דהוי קשיא לי מריש ענ' הסוגיא דכריתות דדריש שם מקרא דבשפחה חרופה בעינן שחיה האשה בת מלקות או חייב הוא קרבן ואם הוא קטנה מבואר שם לכיון דהיא אית' לוקה אינו חייב קרבן וכן העתיקו הרמב"ם והש"ס ג' — וקשה היך אפשר בלא"ה שפחה חרופה בקטנה נמא דקיי"ל דהיינו בחלוי' שפחה והב"ח מאורסת לע"ע. ואי לאו הכי לא מחייב אשם. וכל כה"ג שהיא קטנה בלא"ה אין קידושיה קידושין כיון שאין בת דעת. וגם אם ל"ל שיקבל קידושין עבודה ונ"כ היך משכחת לה שפחה חרופה קטנה ודוחק גדול לפרש לשון הש"ס דחתי' כמ"ד מאורסת היינו מיוחדת עכ"ד ועוד דהרמב"ם הביא כן להלכה. ובאמת כי לכאורה הוא קושיא גדולה אמנם לפי ליור שהמליא הרב ז"ל ניקח דבר זה דשיך ככה"ג שהיא גולדה מתאי' שפחה וחב"ח שנתקדשה לב"ח ואית לה מלד חירות יחס עם אביו והוא קיבל קידושין עבודה ספיר משכחת לה שפחה חרופה קטנה ולולי הליור ה"ל קשה בעיני למנא אופן אחר שיהי' לש"ח לז אש (ורבה פשיטא דאין לו רשות לקדש ה"ל חירות) ומזה ראי' ברורה לדבריו דכל כה"ג מחייבם ה"ל חירות לאביו. וי"ל מכאן ראי' לפסק הרמב"ם ז"ל דבחלוי' שפחה

בלבד וגם הרי מבואר בשמעתין דאין חלוק וכדממע כאן מללא מוקי לה בהכי וכבר כתבנו ע"ז גם הרב בעל קה"ת בסיומן רמ"ע ע"ש :

ורגה באמת בגוף הקושיא מש"ס דילן אמאי לא מוקי בהכי שקידש חל"י שפחה וחב"ת אומר אני שאין מזה הכרע לומר דש"ס דילן פליג על הירושלמי בהא וכולל לומר דבג"ה ל"מ לאוקמי הכי וי"ש הרב דעש"ס כופר לירשיו בהכי שיש לו יורשים מחל"י שפחה וחב"ת לא"כ הרי יורשיו ג"כ הם חל"ים עבד וחב"ת כמוהו וזה פשוט ומשפחה אומר אני דבג"ה לא שייך חל"י כופר לירשיו דאף למלך הירוח הם יורשיו מ"מ אומר אני דבר חדש לפע"ד דכופר ל"מ לשלם להם וה"ט שהרי כבר כתבו החוס' וכו' הראשונים הא למשל חזי כופר א"ג דקיי"ל כופר ולא חזי כופר מ"מ זה הוא כופר שלם בעל כל חלק החירות שעל אד עבדות אינו מחויב כנגד וא"כ משלם כל הכופר המגיע ולפ"ז ודאי דכשמשלם עכ"פ לרי"ד שיקבל המקבל ג"כ כל הכופר המגיע והנה הריב"א כ"י בפ"ק קידושין גבי מהנה לפ"ד ע"מ שאין לרבו רשות ל"מ מסוס דה"ל כמותן מתנה לחל"י ל"מ דממילא פ"טבה בכולה כיון דחד גופא נינהו וע"י בה"א חבני מנא"ס הלכות קידושין סי' ל"א כ"ק כ"ע ע"ש הי"ע :

ומעתה אומר אני כיון דלד עבדות שבו אין יורש את חב"י וכמשלם הכופר הרי פ"טבה בכולה שא"י לחלק וליתן התשלומין רק ללד החל"י חירות שבו ללד וממילא הרי ג"כ לד עבדו משהלם ובו לא מקיים השלומי הכופר הרי ממילא חלק החירות משלם כל כופר המגיע וה"ל חזי כופר ופטור לגמרי ודו"ק כי הוא עלה עמוקה למצדין וכיון מאוד וע"י בהשו"י כ"ב מה"ה סימן ק"ג וסי' קכ"א בשם חוס' רק כופר חל"י במקבל גענין שני כופרין וה"ה לענין חזי כופר א"ס הוא אלל המקבל חזי כופר ל"מ וזה ברור :

אמנם אף שאין מדברי הש"ס דילן הכרע במה ללא מוקי הכ"ז וכמ"ש אכתי איכא לאקשו"י למ"ש החוס' דכל שיש לו קידושין הוה הבן מייחס אחריו בכ"מ א"כ הרי הו"מ לאוקמי שבת על ב"ח בלא קידושין והבן מתייחס אחריו כיון דלית ל"י קידושין בב"ז מיני' כמו שהקשה באמת הרב בעל קה"ת ז"ל ובהא לא שייך חירולנו הכ"ל ואמת כי קושיא זו יש לדחות במקל ולחלק מוסברא בין נדון החוס' אבל כבר כתבנו דגוף הדבר שיושיל טפי קידושין בחל"י שפחה וחב"ת טעמא בעי' ובלמוד הישיבה אמרנו להרחיב הדברים וההירושלמי לשיטתו דוקא הוא דמתקבץ בהכי והיינו למ"ש דבפ"ק בשמעתין דהך דלא חזיא ל"י דקאמר בשמעתין היינו דאבורה עליו אחר הקידושין מלד עבדות או מלד א"א וכמו שכתב עוד מזה לקמן ולפי דרכו כל היכא דמותרת לו אמרינן שפיר קידושין חופסין כיון דלא שייך בקנינו ועמ"ש בסו"ך דלדידי' ניתא אליבא דשיטת הרמב"ם ז"ל החלוק שחילק רבינו הרמב"ם ז"ל בין שח"ע וחב"ת דכשאר הדבר בהפק הארבעי' וגבי חל"י שפחה מהי הקידושין :

פשיטא למקודשת ע"ש באריכות מה שביארנו לפי דרכו של הרב ז"ל (א"ס כי דעתו אין נוטה לדבריו כמו שכתבאר בס"ל) לכאורה למה שנתקשה החוס' לעיל ליתא עשה ולידתי ל"ה ותי' לחד חירולא דבדידה ליכא עשה או מטעם שאפשר לכופו וכבר כתבנו לעיל לפ"ז למשנה ראשונה או בגוונא דא"א לכופו אחי עשה ודתי ל"ה שפיר ולפ"ז הרי לעיל מוקי הך ברייתא דהמיה למשנה ראשונה וא"כ לכאורה מה פשיט מהחוס' הא יש לומר דלמשנה ראשונה שפיר קידושין קידושין לחזיא לכולי' שהרי אחי עשה ודתי ל"ה לעבדות אלא דוה שגנה שהרי אחתי לא חזי' לכולי' משום איבור א"א וזה לא ניתן לדחות עבוד העשה וזה פשיט אך אחתי הו"מ לאוקמי בחל"י שפחה וחב"ת לאז קידושין שפיר קידושין משום דחזיא לכולי' למשנה ראשונה משום דחייית עשה לל"ה דעבדות ואף דחפסו בה קידושין ונעשית א"א מ"מ הא אין נעשית כ"א שפחה חרופה וא"כ ליכא אלא לאז ואפי' נלקוח ליכא בדידי' רק קרבן ועכ"פ לא תומר מאיבור לאז וכמ"ש הפני"י בסמוך ע"ש ובחירושינו ו"א"כ שוב אחי עשה ודתי ל"ה ואף דהוי ל"י שני לאוין מ"מ למסקנת הש"ס בגזיר דף ק"ז אין חלוק בין חד לאז לחרי לאוין וגם חירון החוס' דבדידה ליכא עשה ליתא לחירון זה כיון דגם היא חזי שפחה וחל"י ב"ח וא"א להבאר והרי לעיל במקו החוס' דגם בדידה איכא עשה לשבת ע"ש בשם הירושלמי וע"ש בחי' מוהר"מ לובלין ז"ל ולעיל בחירושינו והוא קושיא מושללת לכאורה ע"פ דרכו של הרב בפ"ק ז"ל ואין לנו כ"א חזי' האמצעי לעיל בחוס' משום דבעי' דלא דמיעקר לאז לא מקיים עשה וי"ל דה"מ הע"ס גם בחל"י שפחה וחב"ת הוא משום בעי' דלאז ולכן לא חזי' לכולי' ולא חפסו קידושין אף בכה"ג . אמנם לפנ"ש רבינו הרמב"ם הג"ל למה שביארנו לעיל לשיטת המפרשים בדבריו דאין חלוק בין ישראל בשפחה ובין עבד בב"ח דבחרווי' מותר מן החורה ועבד לאיסור בב"ח הוא רק מאיבור פנוי ישראלית ולפנ"ש הרמב"ם הג"ל איבור חורה ולפ"ז בקידושין בחל"י עבד וחב"ת ל"ב גמורה נמי הרי חזיא לכולי' חי לאז אבורא דא"א ע"י קידושין וכשהיא כבר מקודשת הרי לא

שפחה וחב"ת קיי"ל למקודשת לא"כ קשיא הך דכריחות ולדעת הגאון הפלג"ה ז"ל דכתב להוכיח מסוגיין דהא בהא הל"ה ל"ע באמת הך סוגיא דכריחות ז"ל דקאי רק לר' ישמעאל ודוחק — ובתיקור קושיא הגאון דאמאי לא מוקי הכא בשמעתין הוא לכאורה קושיא אלימנחא והרבה ערתי בזה ליישב ולא עלה בידי הך מרווח ואוני וי"ל דאף דלינו מוכרח דגם כה"ג ה"ל על ה"ה הנולד מנחה דין ח"ע מלד ממו וחב"ת מלד אביו וכמ"ש סמוכין גם מהך דשפחה חרופה אבל אין מוכרח שיהי' רביה זכות בולד זה לעבדותו ואולי לא קרינן על אד העבדות הוה האשה וילדיה חיה' לאדוני' ולא מיבעי' דלכתחילה ודאי פקע ממנו זכות זה שיש לו בשאר שפחות למסרם להבעל למי שירצה האדון (שהרי גם זה בכלל העבדות וע"י כגדה וכדון ע"כ וע"ע) שהרי אבורה לכתחילה ל"ב"ח וגם לעבד . ואף א"ס יש לו ע"ע שמוחר בשפחה וב"ח מ"מ אין לו כח למסרה לדעתה מכתה עעמים האחד למ"ש לעיל דאסור פנוי ב"ח לא הותר לו לע"ע וכמ"ל ולדעת הרמב"ם הוא איבור חורה וכמ"ל ב"דף מ"ב ע"א ד"ה לישא שפחה ע"ש באורך וא"כ האיסור על שניהם וא"י לכופה על איבור ואף דע"י קידושין שריא דבר כדבדו ס"ס דעל קידושין שוב לא נחגה לו דחמנא כח לכוף אחת להשקדס ובלוגנה חלוי וא"כ ודאי דלכתחלה פקע ממנה זכות זה גם י"ל דבלא"ה אין לו רשות לכופה להוליד וולדות אף בהיתר כגון בע"ע וכה"ג שהרי כבר כתבנו ס"ס בשם הרב בעל קה"ת ז"ל דהא דעובד לרבו לאז מחורת קנין הגוף שהרי אין ברירה וגם א"א שיהי' עשה ב"ח וחומר ומשעבד אלא הטעם הוא משום שיעבוד החלקים להדדי כמו כל השותפין בחזר שאין בה דין חלוקה דהוא כמו שיעבוד ואף שכחבו לעיל בדברי קה"ת א"ס ברורי' אל"י בזה ויכול לעבוד בו עבדות עבד אבל נדון דידן דהוא בולדות ומסירה לביאה ואין לה זכות א"כ כנגדו מהאדון חמורה חלקה ודאי ללא נשהעבדה ודו"ק ע"ש וכ"י לענין שאר עבדו' דגם רבו מנינו יום אחד מחלקו להשעבד ללד החירות אבל הכא ודאי לא שייך כנל שהיא תשעבד עלמה חלק החירות לענין הוולדות שלו וממילא א"א לעבוד בה עבדה ומכ"ש למ"ש קה"ת ס"ס דאף ביומו אבור לעבוד בו עבדות עבד כנעני והיינו כיון שאין מיוחד כ"א לעבד כנעני וממילא דה"ה וולדות משפחה שהוא רק עבדות שפחה כנענית לעבדים אינה מוסרה לוולדות כמבואר בה"ל עבדים דפקע ממנה זכות האדון בזה וזה ברור אל"י אלא אף א"ס עבדה ומסרה א"ע מרלוונה ונתעברה :

שם ואי אמרת כו' ראיתי לרבינו הראב"ן זל"ה"ה שהוסף פי' בזה וזה דבריו דאי קידושין משכחת לה שקידש אשה וכחב"ת לה כתובה והיא נוטלת הכופר עבור סיוב כתובתה ע"ש והוא פ"א אשר רבינו דחק השמועה לפרש יורשיו על האשה בכתובתה ולא פירש בפשוטו דמירי כה"ג שילדה ממנו וכפשוטו הסוגי' ואולי דחיקא ל"י לפרש כן . לא"כ הרי נשאה באיסור א"א ובניו ממורים ובאמת למ"ש החוס' ב"ד"ה ואי אמרת ע"ש דאי קידושין קידושין הבן מתייחס אחריו אף בלא קידושין א"כ יש לפרש הסוגיא דאי קידושין קידושין שוב איכא לאוקמי שבת על"י בזנות וכה"ג אין אבור א"א אלא דע"מ אבורא איכא לעבדות ולכן פירש דמירי בקידושין גרידא ואכתי דוחק הוא ובעת לא ידעתי תוכן הבוונה :

ובאמת כי לפי פירושו הג"ל יש ליישב קצת דעת רבינו הרמב"ם שכתב וכי דתי כופר ראוי ליטול ואין לו ונתקבו עליו דהא הוא איבעי' ללא איפשיט' א"ס יש לו קידושין וא"כ ה"ג עכ"פ ספק יורשין ומהי חפיסה עכ"פ כמו שהזכיר הרמב"ם בכמה דברים כיוצא בזה היכא דמשפיקא לן אמנס לפי' הראב"ן שהכונה בש"ס רק על כתובת ארוסתו וי"ל דבהא מודה הרמב"ם דל"מ חפיסה באיבעי' דלא איפשיט' כיון דעכ"פ אין לו זכות בגוף הממון כ"א מחמת שיעבוד חוב וה"ל כמו אין ס' מוליא מירי ודאי כדמשי ביבמות דף ל"ח ע"ב ע"ש ודבר זה יבואר אי' הבדלני קי"ל בקוגטרום התפסות וא"כ"מ אך מה דקשיא לכאורה על רבינו הראב"ן היאך אפשר שהגבה האשה כתובה מן הסופר הא ה"ל ראוי ואין כתובה גובה מן ראוי ואף למ"ש הפוסקים דמלוה לא הוי ראוי בכתובה נראה לכאורה דהוא מטעם שיעבוד דר"כ ובסופר כיון דאין משתלם כ"א לאחר מיחה נראה לכאורה ללא שייך שעבוד דר"כ וכן מלתי מבואר בלשון חו' רמב"ן ב"ב דף קכ"ד מודה להיא דכופר לא שייך דר"כ ע"ש הי"ע ואולי י"ל למ"ד ארוסה להיא דכופר לא שייך דר"כ ע"ש הי"ע לה מדעתו וא"כ י"ל דלינו כמו אין לה כתובה ע"כ מירי בשכ"י לה מדעתו וא"כ י"ל דלינו כמו שט"ח דעלמא אלא דו"א דהא גם חוס' כתובה דינו ככתובה בהנהו מילי . וגם בשאר בע"ת איכא פלוגתא דרבותא אי גובה מן הראוי וע"י בח"מ סי' ק"ד ובחי' לשם :

ורגה הרב משנה למלך הביא לשון הירושלמי דאמרינן התם דח"ע וחב"ת אין קידושין קידושין ואין גירושין גירושין והרב ז"ל חמה דאין משכחת לה סיגרא כיון דלא חפסי' קידושין ור"ה לחלק דבבת מיני' דהיינו חל"י שפחה וחב"ת י"ל דסברא ל"י להירושלמי דיש לו בה קידושין וככה"ג הוא דאין לו גירושין והדבר המנהיגה חלוק י"ש בין חל"י שפחה וחב"ת ל"ב"ת ומה טעם יש

ארא גוף דברי העפני אינם נוחים לי בזה מ"ס להא ללא חזית לכוני הוא מלך איסור ולדידי נראה להכונה ללא חזית לי הוא מלך חפיסת הקידושין ללא שייך מלך עבדות ואין חלוק בין היחרא לאהורא :

בתוס' ד"ה ואין אני קורא בה כו' ועיין בפניי שנתקשה להא משכחת נה אשת שני מתים מה"ס שנתקשה לשניהם קודם שנשחררה ע"ש והנה הרב בס' אבני מלואים ראה ליישב ע"פ דברי הח"מ שהעלה דבר חדש לאף למ"ד קידושין תוספין אין פוטריין לריותיהם בחליצה ויבוס שלהם את הלכות וכי הוא ז"ל דלפ"ז גם אין פוטרות לריותיהם אם הם איסור ערוה כיון דאם הי' כשרות לא הי' נפטריין בחליצה אחת מהם והנה ריכות חליצה לעלמס ע"ש וסברתו נראה נכונה אלא שבחי' רשב"א ז"ל ר"פ המגרש גבי אשת שני מתים משמע לאין זה מוכרע וע"ש וכירושלמי ובחי' דושינו לשם :

ארא גוף דברי הח"מ זכ"ש זה ליותר מעשרים שנה אשר שדיתי גרגא בדבריהם והגיעו דבריי לנמה ונמה מגדולי הדור ואין פותר שבמחילת כבודם לדבריהם נגד ש"ס ערוכה דיבמות דף י"ט ע"ב דקאמר התם להדיא לאי לר"ש זיקה ככנוסה דמי כייבם חלא וליפטר לרחה ומבואר שם דמהני יבוס הזקוקה ליפטר הכנוסה אף דידוע לאף לר"ש סבר זיקה בכנוסה מ"מ אין חייבין עלי' משום א"ל ואין בו לחא למלקות ומכ"ש מיתה ואפ"ה פטרה לאשחו גמורה ומכ"ש דביאת החליצ' שפחה דפטרה ללרחה כיון דחייבין עלי' קרבן משום א"ל והדבר קשה לחלק בחילוק מרות אמנס בחליצה יש קלה נוקוס לדבריהם מדברי הרמב"ן שם בחידושי ש"ס דחליצת הזקוקה לא פטרה לכנוסה משום לאינה אשחו גמורה לא אליה חליצה דידה לנויפטר לרחה ולפ"ז אפשר לומר ולקיים דינו של הח"מ עכ"פ בחליצה דחליצה דידה לא פטרה לאשחו גמורה ולפ"ז חוזר וניער קו' הרב בעפניי כיון דעכ"פ ביאתה פוטרה לרחה מן החליצה ויבוס א"כ פשהיא ערוה ראויה שתפטור ג"כ לרחה וה"ל בית ולא הבנתי מ"ש בעל אבני מלואים דיבוס וודאי ללא פטור כיון דהיא חסורה עליו דהא אינה אסורה חלא באיסור לאו ומדאורייתא חזית ליבוס :

אבנב אפשר לומר דבר חדש דכל כה"ג מדאורייתא לא חזית ליבוס אף אם כאמר דש"ח לא היו טפי מחייבי לאוין והיינו למ"ש הפני' בכתובות דף מ' ע"ב אהא דאמרי' התם דבמוליא שם רע ואונס לא אחי עשה לנו תהי' לאשה ודחי לית דחייבי לאוין משום דאי אמרה לא בעינא כו' וכחז הוא ז"ל דא"כ איד"ס ד' דיבוס דחה עשה לל"ה את מני אמרה לא בעינא כו' ע"ש וכחז משום דיבוס גם עלי' דידה רמיא מ"ע דיבוס ואיבי ג"כ מקיימה העשה ומשו"ה ניתן העשה לדחות ע"ש וכן מוכיח לעיל בחוס' שכתבו דלדידה ליכא עשה כו' משמע דבעלמא לא דחי כי אם איכא בדידה עשה ולפי מ"ס הרב בעל טורי אבן הטעם ללא אחי עשה דפ"ו ודחי לל"ה דהא הי' קלם משום דהע"ש הוא מלך החירות והלאו הוא מלך העבדות וכל כה"ג לא ניתן הל"ס לדחות כיון דבדל החיוב דל"ת אין עליו העשה ע"ש וה"ג דכוותה הרי העשה דיבוס הוא מלך החירות והל"ת משום דל השפחות דידה וא"כ בדידה לא ניתן העשה לדחות לל"ת וממילא ללא דחי אף לדידי' וכמ"ס החוס' לעיל כה"ג בח"ע וכיון דמדאורייתא לא חזית ליבוס ומדאורייתא לא דחי ומבואר שם דיבמות לאף אם עבר וצא עלי' לא נפטרה לרחה ומעתה א"ש קו' הפני' ז"ל דכל כה"ג ללא נפטרה דביאת לרחה משום הלאו וכן החליצה לא פטרה משום שאינה אשחו גמורה גם כשהיא ערוה לא נפטרה לרחה וכמ"ס הרב בעל אבני מלואים לפי דרכו ע"ש ודו"ק היטב :

בתוס' ד"ה גמרו קידושי ראשון כו' עשה"ד לפע"ד יש להוסיף טעם אהא דגמרו למ"ש הגאון הפללה ז"ל בחידושי קידושין ליישב קושית החוס' שהקשו דנפטרו קידושי כנוסה בשני חלאי אשה כיון דלא שייך חי' הש"ס שם סיכא דעת אחרת וכי הוא ז"ל משום ללכאורה י"ל דל"ד אשה לבהמה דהתם הרי עכ"פ מתחתה קדושה אף לא קדשה כולה וממילא פשטו אבל הכא כיון דחזי אשה אין מקודשת כלל א"כ הרי אין כאן אפי' מקלה קדושה ולכן לא אמרי' דפטרה וכי הוא ז"ל דהקושיא היא מל"ל דקרא למעוטי חזי אשה למא משו"ה קרי לה אשה דא"ל אשה' מקודשת חליצ' כיון דמקודשת חליצ' ממילא פטרה כנוסה וע"ז קאמר דהכא דעת אחרת וא"כ הרי משכחת לה חזי אשה אם היא אין מחלצה ואפ"ה כחוב אשה וא"כ ע"כ למעוטי חזי אשה וכיון דכבר אימעט חזי אשה ממילא לא שייך פשטו ע"ש ולפי"ז הכא שפיר אמרינן דפשטו קידושי כנוסה מאי אמרת שהרי אדרבה הא לא חיל כלל דה"ל חזי אשה ז"ל דהא בשעה דחיל לא שפיר ולא הי' חזי אשה וכיון דחיל במקלת אמרינן פשטה כיון דהיא מרוצה ודו"ק (ויש להעמיס זה בדברי הרמב"ם ולפרש דבריו החלוק בין לא נתקשה לאתר ובין נתקשה וה"ע דלדעתה חליצת מלתא ואי"ה בחי' פוסקי' יבואר ואין להאריך כאן יותר :

לא שייך עוד איסור פניו משום לא תהי' קדשה ודינה כמו א"ל או שפחה חרופה דענמא וזה פשוט לכל מבין וכן בחליצ' שפחה וחב"ח ג"כ אין האיסור מצד עבדות כלל דהרי עכ"פ מה"ס חזית ליבוס"ש נקמן בחליצ' שפחה וחב"ח דמיקרי חזית לכוני' איניבא להרמב"ם ז"ל מההיא טעמא ונפ"ז ע"כ האי דנת הנה חזית לכוני' בחטוי' עבד וחב"ח היינו משום איסור א"ל או שפחה חרופה בחיני' שפחה וכדלאתרן והא ללא אחי עשה ודחי לי' כיון שחיוב העשה על שניהם וא"ל לקיים ע"י בעינן אחר ולמסנה ראויה ללא כייפינן לי' הרי יוכל העשה לדחות לל"ת וכמ"ס וע"כ אין עיקר הטעם אנת משום בעינמא כו' לא מקיים עשה דפ"ו או שבת ע"י גמר ביאה ודו"ק אלא לאכתי לכאורה כיון שביאתו ללשיטת הרמב"ם עיקר איסור מה"ס משום שפחה חרופה ואכתי י"ל דלתי עשה ודחי נג"ל דהא שפחה חרופה לא מיחייב עד גמר ביאה כדלפי' דיבמות אלא דכבר הכיחו שם כנ הראשונים והחוס' דהיינו גמר ביאה בלא הזרעה וא"כ אפרי' בעינמא דמייקר לאו לא מקיים עשה דעשה דפ"ו לא מקיים עד שזריע ושוב הי' לא חזית לי' גם בחליצ' שפחה משום הלאו דש"ח ללא ניתן לדחות וא"ש מה' דלא מוקי ש"ס דיון בחליצ' שפחה לאין חלוק כלל דכך ענין לא חפסו הקידושין כיון דלא חזית לי' כו' נ"ס דיון וממילא י"ל דהירושלמי לשיטתו דהובר בפ' הבא על יבמתו דבעינן בשפחה חרופה זריעה ממס' וא"כ הי' בעינמא וא"כ י"ל דחפסו קידושין שפיר בחליצ' שפחה וחב"ח משום לאיכא עשה לשניהם ומיירי במקום שאין כופין לרבו כמבואר שם לאויל למסנה ראויה לקיין לעבוד אחרתו אי מיירי בכה"ג ללא שייך כפ"י וא"כ כל כה"ג דחי עשה לל"ת דשפחה חרופה וחזית לי' ודו"ק כי הוא ענין כזו מלך עלמו והסברות נכונות וקרובות כה"ג :

שם בגמרא ואם לחך אדם לומר חזית היא שפחה חרופה כו' עיין בפניי נחקה דמאי מוכיח משפחה חרופה הא י"ל עיקר הטעם לאינה מקודשת היינו משום דלא חזית לכוני' והיינו דלכורה עליו מלך עבדות שבה וא"כ מה ראי' מהתם הא ע"ש מותר בשניהם וא"כ חזית לי' ובאמת שבעיקר הפירוש לא חזית לי' נראה שהוא מלך חפיסת הקידושין כיון דלאו בת קידושין היא וכמו שנבאר עוד בזה לקמן וע"ל בחוס' ד"ה ובמפורשים שם אמנס גם לפי דרכו של הרב ז"ל נראה לומר שבאמת מאכן ראי' ובייחא לשיטת רבינו ז"ל דמ"ל לישראל בשפחה מותר מה"ס ולפ"ז שפיר פשוט קידושין תופסין בחליצ' שפחה לכל ישראל כיון דלא שפיר בקיינו והיינו משפחה חרופה דמהני כיון דלא שפיר מאי אמרת להתם חזית לי' דו"ל דהא מדאורייתא אין חלוק בין ע"ש לכל כה"ג וא"כ הרי עכ"פ חפסו קידושין מן החורה וזה נכון ובה י"ל מה שדקדק הר"ן ע"פ הרמב"ם מה הלוק יש בין ח"ע לחב"ח דנשאר בספק ובחליצ' שפחה פשיטא לן דמקודשת ונמ"ס ניתא ברווחא דח"ע ודלפי' ללא מליץ למילף משפחה חרופה כיון דיש לחלק וכן הרב הג"ל דהתם חזית לכוני' משא"כ ח"ע וחב"ח ללא חזית לכוני' משום דא"ל לכ"ע ולכן נשאר הספק דו"ק - ועמ"ס בזה בכמוך בסוגיא לאשת שני מתים :

גבי רישוי ד"ה ואין אני קורא בה כו' ומיהו משום פלוגתא דלעיל דמסקפא לן כו' בס' אבני מלואים נחקה לפי רש"י ה"ל למיקט בקידושי שניהם עד שלא נשחררה ונפלה לפני לוי ליבוס דג"כ מתייבמות ממ"ז ול"ל ששחררה דבתיים ולע"ד י"ל ע"פ מ"ס על שיטת הרמב"ם דהא דפשיטא לן טפי בחליצ' שפחה דמקודשת היא משום דלא שפיר בקיינה וגם חזית לכוני' מן החורה וד"ל לח"ע וחב"ח דמסקפא לן משום דלא חזית לי' מה"ס וה"ל טפי כמו חזי ע"ש והנה עכ"פ מדרבנן למה לאחר שאמרו חז"ל שפחה הרי ג"כ לא חזית לכוני' והרי עכ"פ מדרבנן איכא שם פסול על הקידושין ואף דמ"מ חפסו בה קידושין מדאורייתא מ"מ נ"מ אם קדשה אחר אח"כ דעכ"פ חפסו בה נמי קידושין להלכה גט כמ"ס הר"מ זכ"ש וח"מ סי' ט"ו ובסי' מ"ב לענין קידש בפסולי' עדות דרבנן ומשמע שם דכלל קידושין פסולי' מדרבנן דינא הכי ע"ש ולפ"ז הרי מדרבנן היא אשת שני מתים ולא הוי מתייבמת ללוי כיון דבעוד שלא נשחררה וקידשה השני הי' על הראשון שם פסול קידושין מדרבנן ולכן ל"מ למיקני כה"ג בלא נשחררה אבל בנשחררה דבתיים נראה דגמרי קידושי הראשון לגמרי כיון דעתה חזית לכוני' וכמ"ס הרמב"ם הטעם דגמרו דהוי בקידושי קטנה ע"ש ומכ"ש כה"ג ולכן כשקידשה אח"כ השני לא חלו כלל אף להריוכה גט ופסיר לא ה"ל אשת שני מתים ודו"ק ומוה ראי' למ"ס הב"ש שם לאף דהשני קדשה ג"כ קידשה בקידושין פסולי' דרבנן כריכה גט משניהם וכלא כה"מ שם ש"כ דווקא בקדשה השני קידושין כשרים לגמרי דאל"כ אכתי לא הוי כריכה גט משני כיון דלדידי' ג"כ קודם השחרור הרי הי' קידושין פסולי' דרבנן ודו"ק היטב וע"ש היטב כי הענין דומה לכאן ואף דהכא הם שני אחים מ"מ אין לחלק שריי גם התם הוא א"ל לראשון מה"ס ואפ"ה חילו קידושי שני וזה ברור :

ובחבנו דה"ל כגול ולא נתייחסו כו' וכיון שאין פיקר הסילוק כ"א כנגד העבד א"כ העבד גופי' חוזר ומקנה זכותו כדי שיחול הקנאה מלך שניהם עיין לעיל בדברינו במשנה דמ"ע שכתבנו ביאור סברת זו ולפ"ז י"ל כיון דבעי הקנאה חדשה גם מהעבד להאדון שיחול השחרור חו ה"ל כפדאום אחרים שמבואר שם להחלוק בין פדאן הוא לאז קדוש הדבר לפי שלעול' לא ילא מרשו' הקדש לרשו' אחרים כ"א לרשותו אז חייל ההקדש כיון שעתה הרי בידו להקדישה שהוא ברשותו כ"ז שלא הקדישה ואחר ההקדש מיד בא ג"כ לרשותו ולכן חייל משא"כ כי אפסקי' אחר ואשה שם מספקא ל' לש"ס אי מיקרי פדאן אחרים ע"ש בר"ן ולפ"ז י"ל להכא נמי מיד דפקע רשות הנכרי עוד לא בא ברשות האדון הישראל שהרי אפסקו ג"כ חו"ל רשות רבו ולריך הקנאת העבד לרבו זכותו שיעיל השחרור ולכן ה"ל כפדאן האחרים ומ"ע ל"ע בזה ויותר נראה כמ"ל להחוס' לא רבו לתרץ שאמימר יחלוק על בעי' דר' אושיעל וממילא אף שעתה בידו לשחרר עתה מ"מ כיון שאח"כ פסיק זמן השיעבוד של נכרי ל"ע אף לחול אח"כ ואולי ה"ל איזה חילוק בין הך דפ' אע"פ להך דר' אושיעל באיזה אופן אחר וזו"ה בחו' לקידושין יבואר בס"ד ע"ש דף ס"ב ע"ב בחידושינו ואין להאריך יותר כי גוף פי' הג"ל בחוס' הוא מוכרח בלשונם :

בא"ד

ואכתי פש גב' ישראל ממנוא קנס וולדות כו' לכאורה הרי הוא בכלל האיבעי' לעיל במשנה ג"ס א"כ י"ל לו קנס מיקרי אדון ואין לו קנס כיון דמ"י שלו לא מיקרי אדון א"כ ה"ל לא החוס' לאמימר באמת סובר דיש לו קנס ולדידי' פשיטא ל' האיבעי' — אבל נראה לחלק דשאני להו בין הך איבעי' דהחס פקע כל זכוחם דרבי' ראשון למ"י שהרי אדרבה במעשי ידיו הוא אדון לעצמו וממילא פקע ג"כ זכות הקנס משא"כ הכא ללא פקע שיעבוד מ"י שהרי הוא משועבד לנכרי מכחו של ישראל כמו דאזכר לו ומעולם לא ילא מרשותו כ"א שמכר שיעבודו לנכרי וכיון שהנכרי ל"מ לזכות בקנס נשאר כח הקנס החלוו בע"י לרבו ראשון שהרי ה"י זכותו מקודם בזה ומה שלא חל העכירה נשאר לעצמו והוא למה זה דומה למוכר שט"ח למ"ד ששיי שעבדים יש שיעבוד הגוף ושיעבוד נכסים ושיעבוד הגוף אינו נמכר למ"מ נשאר להמוכר אף ששיעבוד הגוף לא חל כ"א מתמת החוב והרי החוב כבר מכר מ"מ אמרי' דכיון דבא מכחו והלוקח א"י לזכות בו נשאר למוכר מתמת שיעבוד החוב בראשונה וה"ל לזכותה וזה מדוקדק מאוד בלשון החוס' שכתבנו ואכתי פש גב' ישראל כו' כלומר שהרי ה"י לו זכות זה בעוד ה"י שלו ועוד לא פקע ועדיין שיעבדו ק"ס אלא שהלוקח בא בזכותו ודוק היטב :

ובזה

יש ליישב קו' המפורשים מלעיל גבי ההיא דמקרחא כו' דפריך מאמימר והרי החס ג"כ יש לראשון זכות בקנס דז"א לעכ"פ אח"כ שכבדו מחו הנכרים וזכו בעצמם בע"י חו אין לראשון זכות בקנס כלל כיון שכבר הוא לעצמו בזכות מ"י ולא מועיל לענין איסור גרידא ואף דה"ל עיקר חילולו בגט שחרור לאחר שיברח מנכרי ואז ג"כ כבר זכה בע"י כיון שברח א"כ נ"ס זכות האדון לקנס פקע לדברינו אלה ואכתי דרש קו' לזכותה זה אינו מלכד מה ש"ל ולחלק בין ברח להפקיר מרצונו או שמת דמ"ל דבידיה ל"מ להפקיע זכות הגונע לישראל ואולי עדיין לא נתייחס הנכרי ממנו ויוכל עוד לזכות בו וכה"ג יש לחלק בכמה גוויי אלא דבלא"ה י"ל בזה דמ"ל דקו' החוס' לא היתה כ"א על זמן שיעבוד הנכרי אבל לאחר הברית י"ל בלא"ה לא קשיא להו כמ"ש מורה"ש"ל בח"ס וז"ל על מ"ש החוס' דליכא למימר דחייל עתה וכ' הוא שכוונתם לאז בא הפקעת הממון והגט שחרור כאחת ומש"ה מהני שפיר עכ"ד ולפ"ז אף שדחו החוס' ל"ע טייל עתה שהרי א"כ לא הוה מ"י מזבין ל' אבל לא חזרו מסברתם הג"ל דכשחייל בבח אחת מהני וא"כ לאחר הברית הרי חייל בבח אחת הפקעה והשחרור וקודם שברח שפיר ה"י חייל מתמת זכות הממון בקנס וולדות אבל לאחר שפקע זכות הנכרי מ"י גם הא פקע אלא דחי"י בבח אחת ומעשה לעיל שפיר פריך דהא החס כבר מחו הנכרים וא"א לבעלי' הראשוני' לכחוב ג"ש שכבר פקע כל זכוחם אף מקני' וולדות וזה ברור — ובאמת שיש להוסיף עוד ולומר ללא חליא כלל באיבעי' לעיל ודברי החוס' פשוטים לכל דברי האיבעי' וס"ל דעד כאן לא מספקא ל' לש"ס לעיל אי יש לו קנס ואדון קרינן ל' לפי שפריך ג"ש ממנו דהיינו למסקנא דלדחו דברי אממר וס"ל מדלוקי לאסורא דגבי האדון עצמו דנשאר לו זכות האסור ויוכל להפקיע וקרינן ל' אדון אבל לאמימר עצמו דכיון דלא נשאר ר"ק אסור ל"מ מקני ל' וא"כ י"ל ללא מיקרי אדון מלך האסור לחוד כיון דאין חלוו בו לשחררו וה"ל כאלו פקע שם אדון ממנו וממילא דאין לו קנס אלא שזה דוחק לחלק אבל מ"מ בלא"ה א"ס ואין אנו נריכין לכ"ז דהחס בדברי האדון הישראל וולאי כיון לאסורא לברי' לא מורית חדע שהרי אין בידיהם לשחררו מה"ט ולפ"ז וולאי דאין מגיע להם קנס דהא בזה חליא אבל באדון עצמו כהך דהכא אף לאסורא ל"מ מקני ל' היינו שאין בו ממש להקנותו לעבד אבל זכותו נשאר בידו גם לענין אסור וממילא קרוי אדון לענין אסור אף

בתוס' ד"ה אבל אם כתב עליו אוננו כו' וא"ת הא לאמר לאמימר לעיל כו' משמע דיש לו חקנה בשטר וע"כ לא משחרר ל' עד שיברח כו' וי"ל ללא דמיא למפקיר כו' ואכתי פש גב' ישראל ממנוא לקנס וולדות ולא הפקיעו ממנו חכמים עד שיכתוב ג"ש עכ"ל דבריהם תמוהין מאוד לכל מעיין ועיין במפורשים ז"ל וכל דבריהם לא הונח לנו דאם נאמר דקושייתם היא דמטו"ה הוה כאן אסורא ולא ממנוא עתמת הפקעת חו"ל זכותו שי"א לחירות א"כ ה"ל לאקשווי אמחני' ומ"ש המפורשים הוא דחוס וגם א"כ הוה סגי להו במ"ש בסוף דבריהם ללא הפקיע עד שיכתוב ג"ש שחרור ואי קושייתם מה דהוה ביד נכרי קודם שיברח וה"ל כדלכ"ל וכמו שנבאר ביאור קושייתם בסמוך וא"כ עיקר חירולי' סגי דקני ל' עדיין לקנס וולדות ולמה להו לסברתם שלא הפקיעו כיון שלא הקשו מזה חילולו וה"ל להם בקושייתם להקשות גם מהפקעת חו"ל ועל המשנה גופא ומה שרמזה לע"ד דביאור דבריהם בטוב טעם הוא ע"פ ההערה אשר כבר כתבנו לעיל בחידושינו במשנה דמי שח"ע על קושיית החוס' בחניגה וחורנו וכפלנו הדברים גם בחוס' ד"ה עבד של שני שותפין וחורף דבריו שם לל"מ א"כ האחרונים דהפקר ב"ד ל"מ אלא להפקיע זכות אבל לא לעשות זכוי' כאלו ממש לעילי דאורייתא א"כ ה"ל כיון דמדיא מ"י העבד לרבו אף שהפקעת חו"ל בכחם היפה זכות רבו אבל לא האגי להיות כאלו ממש לענין קידושי אשה וכה"ג ומש"ה אריך גט שחרור גם לשמאל ע"ש אליבא דאבא שאול ע"ש היטב ומטעם זה כתבנו דעכ"פ כי כחוב לו רבו ג"ש אח"כ טוב נגמר הזכוי' לגמרי גם מן החורה כאלו מתש ואף שכבר נסתלק מ"מ מהני הקנאתו לעבד גופי' דכיון גול ולא נתייחסו הבעלים שזה לזה יכולין להקנות לגמרי דהפקר ב"ד לא הוה אלא בין שניהם וזכה העליון שם דאף לאמימר מהני ג"ש דרבו אחר הפקעת חו"ל דאינו אסורא גרידא כ"א גם זכויית ממנו דמעשה יזכה במ"י זכוי' גמורה והוא קנין נוכף ממה שזכה מעיקרא ע"י הפקר ב"ד ע"ש היטב ולפ"ז א"ש דברי החוס' כאן כמין חומר ומזוקקים שבעתיים דמעיקרא לא קשיא להו מתמת הפקעות חו"ל אברית' וגם אמשנה אידך מהני השחרור הא אסורא ל"מ מקני ל' די"ל דהוה ג"כ כממון כיון דזוכה בשחרורו זכוי' גמורה למ"י וא"א זכוייתו וכלאמרן ולכן לא קשיא להו כ"א אברית' דאכתי אידך מהני שחרורו לאחר שיברח כיון דכ"ז שלא יברח אינו מועיל שחרורו כלל לממון דהא הוא ביד נכרי וא"כ כ"ז אינו אלא אסורא גרידא ול"מ לאמימר (דבלא אמימר הרי יוכל לשחררו לענין אממר גם בעודו ביד נכרי וז"ל) וחירלו נגם בעודו ביד נכרי הרי הישראל אית ל' זכות ממון בגוי' לקנס וולדות וא"כ ל"מ כמו איסור גרידא כיון דיש בו גם זל ממון ואף דהקנאה זו קנסם וולדות לא שייכא לעבד מיד דהא העבד ג"כ לא יזכה בקנס דשלישם שקל"י וכן בולדות הא לא שייכא כלל זכוי' לעבד דהא ב"ח אין לו זכות בולדות שלו מ"מ עכ"פ מלך רבו נקרא ממון כלומר שמתחלק עצמו בשחרור זה גם מממון וכל כה"ג לא נקרא אסור גרידא כן ז"ל בכוונת החוס' כמבואר ושזב חזרו והוקשה להם דכיון דמ"י הם של נכרי כ"ז שלא ברח ואין כאן זל ממון כ"א מוכות רבו שה"ל לו בזה קודם השחרור הרי בזה בלא"ה פקע מלך הפקעת חו"ל וא"ל דאכתי זל ממון יש בו בזכירת העבד שהרי בדברים האלו בלא"ה אין זכוי' לעבד ולא נ"מ אלא שישתלק רבו מוכחי' אלו ולענין סילוקו הרי כבר נסתלק בלא"ה מלך הפקר ב"ד דהוה כדאורייתא כמ"ל דהפקעה הוה כד"ת ממש לכך הולחנו עתה לפי חירולם הג"ל לחדש שלא הפקיעו חו"ל כ"א עד שיכתוב ג"ש ואפשר דכוונתם רק לקנס וולדות אבל לשאר מילי וולאי הפקיעו גם קודם ג"ש ודוק מאוד בכ"ז — אלא שיש לדקדק קצת דקנס דזק וחבלה י"ל דשפיר נ"מ שזכה העבד ע"י ג"ש בזכוי' גמורה דאלו מלך הפקר ב"ד לא הוה זוכה מה"ת ואכתי מה קשיא להו לחוס' מתמת הפקעת חו"ל אקנס עכ"פ מיהו גם זה ניחא למ"ל ש"ס הטור והב"י דקנס דחבלה דזוכה האדון היינו לרבו זוכה מן העבד :

אמנם

כן בעיקר קו' החוס' לפי מה שפירשתי דהוה משום זכות הנכרי המעבד על השחרור קודם שברח ומלך דלכ"ל אחי עלה ודומי' לכשאקדש קניו' לך דלקמן אכתי יש לדקדק שהרי דבר זה הוא לכאורה חליא דבעי' דר' אושיעל באמר לאשה הרי את מקודשת לי אחר שאקדשך ואגרשך מהני משום דבידו לקדשה עכשיו והרמב"ם ז"ל פסק דמהני והרשב"א הביא סמוכין לדבריו מהך דפ' אע"פ דסדה זו שאני מוכר לך לכשאקדשה ממך תיקדש דמהני ע"ש בר"ן ז"ל בנדרים דף כ"ט וא"כ אמאי פשיטא להו לאקשווי לאמימר ללמא בוכר דמהני כה"ג ואולי החוס' ס"ל ללא נפשטה האי בעי' דחיקא להו למימר לאמימר פשיטא ל' מה דמספקא ל' לר' אושיעל וכשאר בהפק דגמרא עוד י"ל למש"ל דבלא"ה הא אפסקו חו"ל כח השיעבוד וא"כ בלא"ה לא ה"י ראוי להיעיל השחרור אלא דבהא קשי' להו די"ל דעכ"פ יש בו זל הקנאת ממון שזוכה העבד מלך הקנאה במה שעתה לא זכה כ"א בחורת דהפקר ב"ד שאינו אלא סילוק האדון ע"ש באורך וכבר כתבנו דהא גופא קשה אידך יוכל עתה האדון להקנות לו כיון שכבר נסתלק

סומך בדנייהם ואינו חושש על אסמכתא ואם לא החנה עמו הישראל התנאי הרי לא היי יכולת בידו לגבותו והוי מסלק ליי בווי וא"כ הרי הישראל אפסיד אנפשי שקיבל עלומו התנאי וה"ל כמוכרו לו כלומר אף למדינה לא קנה הנכרי הרי ע"מ בגובייאל זו הישראל אפסיד אנפשי וגרם זה ויאל לחירות בגובייאל זו. ולכן אין בו לדון דין אסמכתא ושפיר מדייק הש"ס אי למטא זמני' בעבד מאי למימרא הא לא גרע מגבאוי בחובו בלוחשן שהישראל גרם כן שילא לחירות משא"כ בתמך שפיר פליגי הפוסקים אי לנכרי אית ליי קנין מדינה דמה שגובה מלך אלמותו אין מילי לישראל מלעבור על ב"י דימי הפסח כיון דבדניינו אסמכתא לא קניא ודו"ק כי ז"ב:

א"ל דלפ"ז קשיא לכאורה לשיטת הסוברים דגם בעכו"ם שייך אסמכתא דלפ"ז הרי ה"מ לכווי רומיא לעבד ושהה חרוויי במטא זמני' ולא א"ל מעכשיו ועיין מ"ש הפני' ללא שייך לאוקמי בחלא במעכשיו וחלא בלא מעכשיו כיון דקחתי קד לישנא אכל הרי ה"מ לאוקמי חרוויי' בחד גוואל ובעבד ה"מ כיון דעכ"פ העכו"ם אזיל בחר דיניהם וגובהו ע"פ התנאי לא גרע מגבאוי בחובו בגרמת הישראל דג"כ יאל לחירות משא"כ בעדה לענין תרומה בעינן שהישראל קנה קנין גמור והוא מדינא לא קני ליי' כיון דמדינא הוא אסמכתא * ונ"ל מכאן ראוי למ"ש בחי' לאור"ח ובתשו' דאף מאן דסובר יא אסמכתא לעכו"ם היינו באם הישראל השכין דבר מה אלל נכרי דלא לא אזלינן בחר דיניהם בכל נכרי שהשכין לישראל דבר באסמכתא שפיר קונה הישראל בכל גוויי וה"מ משום דאמרי' דב"ק דף ק"ג גוי וישראל שבאל לפניך לדון אם אתה יכול לזכות בדניינו אומינן כך דינינו ואם לאו אומינן לו כך דיניכם א"כ ממילא לזכותו של ישראל ולחובתו של גוי אזלינן שפיר בחר דיניהם ובהכי אחי' כולי' שמעתין לנכון וללא שייך כלל בדין אסמכתא דבעבד אף שהשכין ישראל להכרי ע"מ הטעם כמש"ל משום כיון דהעכו"ם גובהו ס"מ ע"פ התנאי אף שאינו מדינא ה"ל גובהו בחובו בגרמת ישראל ובעדה שהשכין נכרי אלל ישראל אזלינן בחר דיניהם להישראל שיוחלט בידו ומס"ה חייבת במעשר אי מטא זמני' ודו"ק וממילא לאין כאן קושיא גס לשיטת רש"י ז"ל הנ"ל בסו"פ ע"ג ושם בחידושינו לח"מ נחבאר דברייהם אלה וראיתי לרב בעפני' שנתערר כאן לאביי למפרע גובה א"כ ראוי שיחייב במעשר בכל ענין מטעם למפרע גובה ובאמת שהדבר זה ז"ע בעיני לע"ז מוכח דל"א כה"ג למפרע גובה לענין גידול הפירות שגדלו במשך הזמן שהיה האלל הלוה דאל"כ בהקדים מלוה חוץ זמנו דחייב ההקדש למ"ד למפרע גובה ולא מלינו שיחול ההקדש לאסור הפירות על הלוה גופי' קודם טריפה שהרי גדלו בעדה הקדש (ועיין לעיל בפנ"י בסוגי' דהקדש חמץ ושחרור ובחי' לשם) ועיין בחי' ר"ח בסופו בשם תשובת הרשב"א וברשב"א עלמנו ח"ג דבהקדש לא שייך מהיום ולתת"מ מה"ט דאל"כ גדלו וינקו הפירות מהקדש:

בפירשי ואבע"ז כנון שלוח ע"מ למשכנו כו' הרב בעפני' נתקשה טובא דל"כ בתרומה נמי ליפטר כיון דמטא זמני' ה"ל כגבוי ולע"ז ברור בדעת רש"י ז"ל דעיקר כוונת הגמרא בשנויה זה דמעיקרא ס"ד להוי כחנאי דמכר משום הזמן שיוחלט לגמרי וכעין דמייירי בתנתי' דנכרי שהלוה לפרס"י שם בפסחים ל"א ע"ב ע"ש והא"ה הוא דמסיק בחירוף זה דלא ה"ל חנאי כ"א משעה שיבא הזמן לא יהי' עוד רשות לפדותו ממקום אחר אבל עכ"פ לריך הוא לגבותו בשומא וכן פירשו שם קל"ת מפורשים. והוא דפסחים ג"כ ע"ד ע"ש בחידושינו ובחשובותינו סימן באורך וכיון דעכ"פ לריך גבי' לא ה"ל כשלו ממס כ"א משעה גבי' אלא דעכ"פ מכח התנאי מני מטא זמני' שוב א"י להלקו ובעבד דעיקר הקנס משום התנאי כמש"ל ללבחר הכי כי יגבנו הנכרי עפ"י התנאי הרי גבאו בחובו עכ"פ ע"י גרמת הישראל ושייך ג"כ קנס משא"כ בעדה דעיקר החיוב ממעשרות חלוי אס הוא מדינא של הנכרי ואינו שלו עד הגבי' ומטעם למפרע גובה כבר כתבנו דמשו"ה לא חל החיוב על הפירות ודו"ק כי זה האמת והכנון:

דף מ"ז ע"ב צעיר ירמי' בן בבל שנשא אשה בא"י ודעתו לחזור כו' פ"י רש"י מה דקיי"ל בעל דנכסי אשחו כלוקח דמי כו' משמע דעיקר האיבעי' מטעם דה"ל כלוקח ולכאורה קשיא לי דמאי איבעי' ליי למה לאיתא דב"מ דף כ' ע"ב גס בעל דנכסי אשחו מי מעל דקאמר החס נמעול בעל היחרא יתחא ליי דלקנות איסורא לא יתחא ליי כו' נמעול ב"ד דהיתרא תיקנו ליי לאסורא לא תקנו וכתבו שם החוס' וס"ל דה"ט ה"מ' לומר גס אבעל דאף אי ה"י רולה הדעל לקנות לא ה"י מהני כיון דתק"ח לא היחה על לאסורא ולפי"ז מה קמייבעי' ליי הא לא אהני ליי המכירה כלל כיון דעכ"פ איסורא הוא למכור לט"ל אונן יכול א"י לקנות כלל ודוחק לתקן בין אסורא דרבנן לאיסור תורה:

אף שלא מושיל השחרור וזוכה ע"כ בולדות ודו"ק כי הוא בחר ומוד דאף אס דחוק לומר גס גבי' דידי' אי ל"מ לשחרר לא מיקרי אדון מלך איסור מ"מ הכא כיון שמשועבד לנכרי למ"י ודל"י זוכה רבו בקנס מנד זכות המון משועבד מכחו ומה דל"מ למזכי לנכרי שנשאר לו זכותו וכו' ש"ל למענה ועכ"פ קו' המפורשים לק"מ מהנהו טעמא דכתיבנא והדברים מאוד ברורים אלא שהם בלתי מסודרים ואי"ה במהדורא בתרא יבואר לנכון וחורף הדברים בקצרה עוד הפעם על קו' המפורשים דלדעתו לק"מ לכל זדדי האיבעי' דלעיל גבי קנס לא מיבעי' אי נימא לחליא בתי' ומעוכב ג"ס אין לו קנס דלפ"ז אין לריכין אנו לומר דמ"ש החוס' כאן לפש לראשון קנס וולדות אף לאין לו מ"י. דהוא רק משום שמשועבד לנכרי עכ"פ למ"י מכח מכירתו של ראשון וה"ל זכות זה כמאוייר לו וכעו שהלכתו לעיל בהצרת הדברים וממילא להינו דווקא בעודו משועבד לנכרי אז זוכה הראשון בקנס משא"כ כשמה הנכרי וכאן דמהני לאחר שצרכ הוא מטעם שכתבנו למעלה דכבת אחת אחי משא"כ החס ממו הנכרים חחילה ואז פקע זכות המוכר גס בקנס קודם השחרור ולכן ל"מ ועיי' היטב בדברינו דלעיל אלא אף נפי זד האיבעי' דלעיל דקנס לא חלי' בתי' כלל וזוכה בכל ענין ע"מ הא עיקר הטעם כיון דלענין אסורא עדיין אדון הוא ולכאורה לאמימר דס"ל דמפקיר חו ל"מ משחרר ליי א"כ י"ל לכאורה דפקע שם אדון מיני' לגמרי ולא יזכה גס בקנס אך זה שגובה דודלתי באסורא גרידא ג"כ נקרא אדון כבדראסנה דאף ל"מ שחירות היינו לפי דה"ל לאסורא ל"מ מקני ליי לעבד כלומר ללאו בר הקגאה הוא והוא כדבר שאין בו משם שאינו נקנה אבל זכות זה שחתה יד האדון מי הפקיע ממנו ועכ"פ הוא כמעוכב ג"ס מחמת האדון כלומר מלך איסור עדיין נובל לקרות עליו שהוא עבור שיעבוד אדונו דמלידו בא לו האיסור ועוד לא פקע ממנו וה"ל איסורא בידיה מחמת זכות האדון הזה ונ"מ דעכ"פ נקרא אדון לענין קנס כן י"ל לגבי האדון עלמנו אבל באמת האדון לאמימר בא"י לישנא לאסורא לנכרי' לא מורית א"כ אוחו איסור לעבד אין חלוי נכס שהרי לא ירשוהו וא"כ אין שם אדון עליהם כלל גס מלך האסור ואין איסור ע"י מלך אדנות שלה' כלל ולכן גס קנס לא זכו וזה ברור של דברים וכבר כתבתי לעיל דאולי י"ל דלאמימר אף בדיו' מעוכב ג"ס אין לו קנס ודברי החוס' אחיין שפיר בכל האופנים:

בגמרא הא דמטא זמני' כו' לכאורה מוכח מכאן דממשכנתא לית בה משום אסמכתא אף היכא דלא שייך קנין דר' ינחק ואף די' דמייירי במעכשיו מ"מ מוכח עכ"פ דמעכשיו מהני והוא הפך דעת רש"י ז"ל שהובא בת"מ סי' ע"ג בש"ך ס"ק דגם מעכשיו נ"מ ואף במשכון וע"ש בש"ך שחמה על רש"י ז"ל דפ' איזוהו נשך וכו' קלות החשן יש בהך דפ' איזוהו נשך ע"ש לדקדק מלשון רש"י ז"ל דאלדבה דשייך אסמכתא גס במשכנתא ול"מ כ"א כמ"ש הרמב"ם בשם חכמי הפירע ע"ש היטב ומכאן קשה דהכא לא שייך חירורו ואפ"ה מהני במטא זמני' וגם פריך בפסיסות מאי למימרא דמשמע מלחא דפשיטא היא דלא הוי אסמכתא ונ"מ לכאורה של שלא הביאו סוגיא לכאן:

ובאמת ש"ס מקום לדחות לשיטת הסוברים לאין אסמכתא לעכו"ם והוא דעת הראב"ד ז"ל בה' חמץ ומלה וי"ל דרש"י ז"ל אזיל בשיטתו אבל אחתי קשה קל"ת על המחבר בסימן ע"ג שהביא דין למשכון דמהני מעכשיו בשם יש מי שאומר והיינו שחשש לדעת רש"י ז"ל וכיון דל"א להלוה שיטת רש"י בסוגיין כ"א עפ"י דעת הסוברים לאין אסמכתא לעכו"ם והרי הרב המחבר בש"ע או"ח סי' חמ"א לא הזכיר כלל דעת הראב"ד וכו"מ שם במג"א לייקן כן מלשון המחבר וא"כ ה"י לו להכריע לגמרי דלא כרש"י ז"ל וכבר כתבנו מזה בחי' נח"מ ע"ש והנה באמת הא דפריך בעבד אי דמטא זמני' מאי למימרא משמע דפשיטא הוא קל"ת קשה לכל השיטות אף למ"ד אין אסמכתא לעכו"ם דלמא הא קמ"ל ומייירי באמת בלא מעכשיו וגם הלשון אי דמטא זמני' בעבד מאי למימרא משמע קל"ת דקושייתו בעבד דווקא ובלימוד החלמידי' אמרתי דבר מוסבר ומושלל להנחיק חוסית הגמרא דבעבד דווקא קשיא ליי דבאמת מלחא דפשיטא הוא שהרי עיקר מחלוקת הפוסקים אי יש אסמכתא לעכו"ם מצואר הוא לעיקר יסודם משום דבדיניהם אין דין אסמכתא וא"כ העכו"ם עלמנו וולתי דבדיניהם אזיל אלא שיעקר מחלוקתם אי בחר דיניהם דיינינן גס לישראל או הישראל לא איכפת ליי דדיניהם והוא על דין ישראל עומד ולא גמיר ומקני ועיין במג"א סי' תמ"א ב"ס ב' עכ"פ הנכרי וולתי דלא אזיל בחר דינינו וכיון שהביע זמן ולא פרעו ישראל הוא לוחשו באלמות כפי החנאי אלא דבתמך מ"מ לא הוה כשלו ממס כיון דבדינא לא קנאו ולפי"ז א"ש טובא דלקמן אמרינן בגבאוי בחובו לא יאלו לחירות ופריך ממי שאנס המלך גרבו כו' ומשני משום דקא משתדשי ליי ופ"י רש"י אכל הכא מאי אית ליי לישראל למיעבד ואנוס הוא ומענה אומר אני דכ"ז בגבאוי בחובו החס דלי הוי לישראל מעות הוי מבלק ליי אלא שאין לו ומאי ה"ל למיעבד אבל הכא הרי אף אס יא לישראל מעות ל"א מסלק ליי לנכרי שהכרי על תנאו

לאין קורין גם להחלמך מאיסור הגאח ע"י ואלו משו"ה הסב רש"י ז"ל פירושו עליו ועמ"ס בהמון עוד בדעת רש"י ז"ל :

בתים ריה

אל קורין בו כו' פרש"י ואין נראה הכו' לכאורה דברי רש"י ופירושו באמת חמו ובענין אפסר לומר דה"ל לרש"י דמי מחשש שמא הנכרי כתב על גמ' ומשום פסול שאינו בכתיבה א"כ אין הפסול כ"ל לקריאת ב"מ ותשם קריאה בס"ת פסול ס"ל לרש"י דכה"ג אינו אלא כספק דרבנן דכל קריאת סתם בליבור אינו אלא חקנת שזרע וכל כה"ג בהפסוק השקול נמי הוא אזנין לקולא ותלינן בישראל אלא דהחשש שמא כתבו לע"ז ואיכא סרך אישוי לאורייתא ולכן כ"ל דנשנין זה ה"ל שוב ס"ס להיתרא דאף אם כתבו שמה לא כתבו לע"ז ומ"מ לא פהליגין ל"י דכנגד זה שהוא כתבו שלא לשם ע"ז בני בחד ספיקא שמא ישראל כתבו וכיוצא בזה כתב הס"ד ז"ל ביו"ד כ"י פ"ד גבי ליר דגים טמאים ע"ש ממס כיוצא בזה דכל כה"ג דנגד לאורייתא הוה ס"ס ודברבנן חד ספיקא שרי לגמרי ודו"ק אלא להחוס' בדרכות דף י"ג רפ"ב הביאו בשם רש"י דכ"ל דקריאת ס"ס הוי לאורייתא מיהו למ"מ שם החוס' לפרש למיירי באיזה פרשיות דוקא כגון זכור ופרה וכה"ג א"ש להכח משמע דפלוגתייה' בכל קריאת השנה מיהו גם אם כתבו לשם ע"ז ל"מ קלת אי הקרי' בו הינה אישו' לאורייתא כיון שעכ"פ אינו ע"ז ע"למה ומשתי :

בתים ריה

שיבד לשמן דעי כו' חומא למלא כו' משום דהתמא לשמה קאי בימי חורפי שעתה בזה י"שוב קו' החוס' עמית' המנות הרב החרף מוה"ר משה ילחם זל"ה מה"ק ראווא דהנה נחקה לרשב"ג אמאי קורין בכתבו נכרי הא בכתבו מין וולתי לישרף לכ"ע והנה בחולין דף י"ג פריך אשתיית נכרי נכילה ויחוש שמא מין הוא ומשני אין רוב מינין באומות והנה לרשב"ג דחייש למיעוטא בפ"ב דבכורות כג"ש החוס' בחולין קשה א"כ כל נכרי יחוש שמא מין הוא ואיך קורין בו דהא הוא חיים למיעוטא - אמנם י"ל דכל החשש בכתיבת מין למחשבתו לע"ז י"ל דהיינו ג"כ דוקא למ"ד דבעי כתיבה לשמה דאל"כ מה בכך למחשבתו לעכו"ם דמיא למילה דנתי לאמרונין בע"ז דף כ"ז וכי היכן מלינו מילה לשמה שיפסול אם כוונתו להר גריות ע"ש וה"ה הכא ול"ל לע"ז דהיא עבודה מ"ד עבודת שמיטה משא"כ בשאר ענינים (וכדברינו אלה מלאכי מבורח דמי' חמש שנות להר"ן בלקוטים שנסוף גיטין ע"ש וכיון בזה לדעת הראשונים :

ורפיו

י"ל לרשב"ג לא בעי כתיבה לשמה ולכן לא חייש לכתיבת מין ולפי"ז א"ש קושית הש"ס דהא בעי עבוד לשמה מכ"ש כתיבה וא"ל כמ"ס החוס' דשמא לשמה קאי דו"א כיון דעכ"פ בעי לשמה א"כ עכ"פ פוסל מחשבת ע"ז וא"כ ממילא יפסול נכרי לרשב"ג מחשש מין ע"כ תוכן דבריו הגעמיים תלכ"ב"ה :

טו ע"ב בפרשי ריה

קסבר ר"ג כו' לפיכך אומרים לו קודם גירושין הוי יודע שאלת חזירנה עולמית ושוב אינו נאמן לומר כן כו' שלא היחה חביבה עליו לכאורה ה"ל לפרש טפי בפסיטות דכיון דרבנן אמרו שלא יחזיר חו אין כ"א חשש שאפי"ה דבעהו כן הא לא עדיף מתנאי גמור ול"מ כיון שהוא איסור להחזיר ונ"מ כמו מתנה על איסור דרבנן ועיי' בא"ע ה"ל כ"ח סעי' בהג"ה - אמנם נראה דרש"י הולך כ"כ לפמ"ס הר"ן בשמעתין דהא דחיישי' לר"מ בכפלי' למילתא דוקא והיינו משום דבעי תנאי - כפול ואכתי הא לא ה"ל כדן תנאי שלא התנה כתנאי דב"ג וב"ר באר' הלפחו וכד' דבאמת הכא לא בעינן דיני תנאי כיון שמתנה על מה שעבר ה"ל לדיני תנאי רק כפלא בעינן בכל ענין משום דל"ל מכלל לאו אחת שומע הנ"כ ד' וזורף דבריו מחבאר עפ"י ש"ס הרב המ"ל מהל' אישות דבתנאי לשעבר לא בעינן משפטי תנאי וא"ל לילפיה דב"ג וב"ר כיון דמשיקרא מחחיתו חס הדבר שקרומיה סמיכין למ"ס דמי' להרמב"ם פ"ו מהל' אישות דאף בדיבור ודיבור לא בעינן שאר דיני תנאי מ"מ בעינן תנאי כפול לר"מ ע"ש באורך וכיון שכן ה"ל אף לאמור רבנן לא יחזיר מ"מ אינו מועיל לבעל התנאי שהרי כתבו החו' בפ"א ע"פ דף כ"ז והטעם דל"מ כנגד ד"ת משום דלפינן מב"ג וב"ר ופריך להיות דומיא דהחם וכל דלא הוי דומיא דב"ג לא חזי דבורא ומבטל משא"כ כל תנאי לשעבר לא ילפינן מהחם מהני אף נגד ד"ת ודו"ק :

ורנה

רפינו הגדול הרמב"ם ז"ל בחיבורו העתיק החשש לקול רק על להבא ש"א מחנהג אח"כ בדרך כס" ויתחרט ויאמר אם ה"י יודע שחחנהג אח"כ בציניעות כו' וכן באילנות אם ה"י יודע שחחרפא ולפירושו שוב כוכל לומר למטה דאמרו רבנן לא יחזיר חו ל"מ תנאי כלל כיון שהוא תנאי להבא ו"ל קו' הר"ן מה דלא אמר בלשון תנאי לא איכפת לן כיון דהוא גילוי

ורן אמת שיש שם לפרש דברי הש"ס בענין אחר שדברי החוס' ופירושם שם אין מוכרע וכלמנשאע בדברי ה"ב בעל ס' מתנה אפרים כפי קנין משיכה סימן ב' ור"ה להעמיס כן בדברי הרמב"ם שהכוונה היא שהב"ד אין מועלים עבור חקנתם לאדעתא דהכי לא חקינן וכלא כדעת החוס' אבל קנין דרבנן מהני אף לענין אסורא וכבר כתבנו שם בהגהותינו דראיתנו מהרמב"ם אינה ראי' כ"כ לאפשר לדידי' משיכה ג"כ מה"ז וכמו שכתבאר אללינו במקום אחר וגם אין לדמות חקנות חו"ל זו לזו ואין לנו מנינו כן אלא בחקנתא לבעל ויהי' אף שהי' עכ"פ לדעת החוס' ב"מ קשה הוגיא דכאן :

ואמת

כי ה"י אפשר לפרש (לולי פרש"י) האיבעי' להיפוך ניהו דאי ה"ל כמכר לאי קנה הבעל משום דלא חקנו רבנן באסורא אבל עכ"פ לזד האיבעי' כיון דהדין עמה לא ה"ל כמכר עבדו לח"ל א"כ הרי אין כ"א אסורא זכה הבעל מדינא בעבדים כפי שאר נכסיו מלוג ואעשה אכתי נ"מ בכך איבעי' לענין זכיות הבעל גופי' אי זכה בחק"ח או לא ודו"ק :

ובאמת

בזה ה"י מקום ליישב קו' הלח"מ על הרמב"ם ז"ל שהעתיק האיבעי' וכ' בסה"ס שהלח"מ פסק אי חסוד כמכירה אי לא ונתקשה הלח"מ שהרי בכל האיבעי' הקולעות כ' הרמב"ם נ"מ לענין חפיסת העבד כדי דמיו מרבו והיינו דמכר לנכרי אבל הכא בעל הרי כיון שהלח"מ פסק אם יאל לחירות כבר פסק השיבדו ו"ל להשתעבד עוד העבד מוחזק בעלמו וכבר יאל לחירות ומלא למה השמי' רבינו עיקר הדין מה שיש בו ולמ"ס י"ל לאדדבה העבד ודאי לא יאל לחירות שהרי אי ה"ל כמכר עבדו לח"ל הרי לא אהני כלל מה שהכניסה לו עבדים לחסדו כלונס בחקנתא דרבנן לאיסורא לא חקינן דרבנן ואין עיקר הספק רק לענין זכיות הבעל מאשה לא הוה כשאר נכסיו מלוג וזה אינו אלא ספק ממון ולא איכפת ל"י לשעבד לענין חירות אלא בין העבד לרבו לכך כ' הדין דחפיסה משא"כ כאן ודו"ק ועדין ל"ע :

שם בגמרא

אמר ר' יובב נחוי חזי חזי כו' ולריך גט שאסור מרבו שני ש"א קניי' רבו שני ולא הדרו זבוי עיי' פרש"י דאי הוו הדרו לא הוה לריך ג"ש רק מראשון ורבינו הרשב"א ז"ל נחקה טובא דהא לריך גט מרבו שני כיון דמדון חורה קניי' ולא הדרו זבוי אלא מדרבנן ע"ש סכתב ליישב בחירונו השני דכיון דהדרו זבוי וחזור משותפו ה"ל כמוכרו שני לראשון במשנת שמקבל וסגי בגט הראשון עכ"ל וקשיא לי טובא למה שהכריח החוס' דמי' שמכרו אף בצדו בא"י כבר יאל ב"ח לרבו שני ומראשון והיינו מלד הפקר ב"ד וא"כ ה"ל כמו חלו עבד וחב"ח למשנה אחרונה דכופין דכבר פקע כל זכותיו מעבד ואיך יוכל למכרו עוד הא לא הוי דידי' עוד ואף אם נאמר דהוא יוכל לשחררו וללא באמירת היינו לאסורא גרידא ג"כ מועיל אבל להקנות לאחר ונדאי אין בידו איסורא גרידא ובמה זכה ובאמת לאמיתא גופי' קשה כה"ג אף יוכל לשחררו וכבר רבו החירונים בזה לעיל במשנה אחרונה ע"ש וכ"ז שייך דוקא לעלמו אבל שימכרו לאחר ואחזו אחר יפקיע אסורו לא שמענו ולמ"ס החוס' לעיל לענין קנה וולדות יש לדחוק קלת גם כהאן :

אבר

בעיקר קו' רשב"א ז"ל י"ל בפסיטות למ"ס החוס' במס' תגיגה דף ק"ע ע"ב לשמואל דס"ל העפיק עבדו א"כ למשנה אחרונה הרי א"ל ג"ש ומדבריהם שם נמי משמע למשנה אחרונה פקע כל זכותיו ותי' דהוא לטובתו שלא אמר לו עבדו אחי ולפי"ז הכא דקליא וטריא אליבא דשמואל שפיר קאמר דהא הכא הגט נמי אין בו לורך ד"ל כיון שכבר חקנו חו"ל ש"א לחירות ואפקדוהו הרי א"ל ג"ש מדיכא וכל הגט הוא סקנתא דרבנן ואף למותר ושפיר א"ל רק מרבו ראשון כיון דהדרו זבוי ולחשש הלעז שגיי טפי בנט מן הראשון אי הדרו זבוי לזה נוסה פ"ד סכ' הרשב"א בחי' הראשון שם אלא שהוא בחוס' ביאר דרך מרווח יותר מיהו למש"ל בחירוף קו' החוס' בחגיגה דלרא קו' הרשב"א לזכותה ומ"מ יש לחלק הענינים ובמהסורא בחרא אבאר יתיר :

גמרא

הא בגלי דמיה לוקחיה ש"ע ס"ה שלמלא ביד נכר קורין בו לכאורה יש להביא ראי' מכלא לשיעת האחרונים ביו"ד דבס"ת שכתב בפסול לענין קרי דאין קורין בו ג"כ להחלמך כמו בחומטין אלא עשון גיזיה לשיטת הסוברים דרשאין לקרות בו להחלמך י"ל דלא הוי קרי ל"י הפדים כל כה"ג אלא חומטין ואולי אינו חייב בפדי' כ"א ב"ת וסבור הייתי לומר דקנשיית הש"ס היא מהפילין ומזוזות דאי פסולין אין בהם דמים כלל אף למ"ס הרב"י באור"ח ה"ל ל"ב דאף למ"ד נמלא ביד נכרי אין קורין היינו בס"ת אבל בהפילין ומזוזות תלינן בדישראל א"כ אכתי לא מוכיח הש"ס אס"ת דקורין בו ד"ל דבס"ת פודין כדי דמיהם להחלמך ובתפילין ומזוזות באמת קורין בו ונשיטת דרש"י שפירש להוכחת הש"ס מחשש ע"א א"ש דמחשש ה"ל ודאי

גילוי דעת ה"ל כאמר בלשון תנאי כדכונן ועיי' בשע"מ ספ"ו מה' אישוח ואלו הכיב פירושו בן המצאם הזה ליישב קו' הזכ"ה ור"י ע"ה הושיעו במה שאמרו לא יחזיר דל"ה יוכל לעז סטונו. הו' דרך תנאי אבל לפירושו יתח' דל"ה תנאי גמור נהפך ל"מ לאחר שאמרו חז"ל לא יחזיר ודו"ק ועמ"ש בזה לקמן יישוב דברי הר"י"ף בזה בצדק נחמד ע"ה :

ע"ב במשנה המוליד אשתו משום איילנית לא יחזיר נפרש"י שלא הכיר בה והא' לזריכה גמ' מאם חזקת אין הדם עושה בעילתו בעילת זנות קשה לכאורה נר"י ה"ל באיילנית נכאורה לא שייך חזקה א"ל עושה דב"ו דהא ר"י ס"ל ביבמות דף כ"ה כהן לא ישא איילנית דהו' זונה דכל ביאה שאין בה פרה' הו' ב"ו ע"ה שו"ב"כ גס הרי ע"י קידושין הו' בעילתו ב"ו ועדי בשחק כי אחר עמלתי על חקירה זו מלאתי גס נהרב בעל הפנ"ה ז"ל ס"ל בהוד' דבריו סברא זו דלר"י לא שייך חזקה זו באיילנית ור"ה ליישב בזה קו' התו' ל"ה המוליד ע"ש ולא מתונה כי גס פ"ל לר"י איירי בעשנה בלא הכיר וא"כ לר"י לא נא ה"ל זריכה גמ' כלל נכן נ"ל דלדלר"י כהן לא ישא איילנית אבל בירש"ל ליכא איסור כלל דעיקר דבריו הנקראת בשם זונה אף דהיא היתרה נגמתי מ"מ כיון שא"י לילד הו' בכלל זונה והיינו בכהן זונה אסורה עליו משום זונה לא יקח אבל ישראל דבקיודשין הותרה לו זונה משום ה"ה דשרי לישא איילנית בקידושין בהיתר גמור דאין על הביאה שם זנות כיון דהיא בקידושין אלא על האשה שם זונה ולכן לא הוזכר איסור זה כ"ל בכהן וזה ברור לדעתו וחזקה דא"ל עושה בעילתו בעילת זנות היינו ביאת זנות בלא קידושין דאסורה לכל ישראל עכ"פ מדרבנן ולהרמב"ם מה"ל ואף דנשון ה"ס"ל דכל ביאה שאין פירלה כו' משמע קלת דהביאה שמוצאת ענה אבנ הדברים מוכרחים להכונה לעשות ביאת כאלה נקרא ע"ה האשה זונה וכל מי זונה שרי' לי' בקידושין ה"ה איילנית וזה ברור נדעשי והכפ"ן ע"ה בראיות ברורות בהשו' דכך חזקה זו לא נאמר אלא בפ"יגות זנות שלא לשם נישואין ואפ"י בהיתר - :

ש"ב בגמרא ור"מ לטעמיה דבעי' תנאי כפול האחרונים נחששו על הרמב"ם שפסק כר"מ וכבר מילתי זה אמורה כמה שנים בחי' להרמב"ם פ"ו מה' אישות ובק"י ג"ל ע"ה ל"ח דמהנזקת הגאונים אי נעכשו בעיני תנאי כפול הוא למאי דה"ל דלא כר"מ בעיקר סברתו אי אמרינן מכלל לאו אחי שומע הו' ולא פסקינן בתנאי כוונתי כ"ל משום דילפינן מהנאי דב"ג וב"ר והיינו כמ"ס התוס' דמשברא לא אחי דיבורא מבטל מ' ש"ה אי לאו דמלינו כן בהנאי דב"ג וב"ר ולכן בעינן דימאי ממש לכל הלכותיו אבל היכא אמלך הסברא ראוי לבטל המעשה אוקמה אדניא למכלל לאו אחי שומע הו' וכן דדיבור ודיבור וממילא לר"מ גופי' אין חלוק ובוה יטבנו כל הקוסיות על הגאונים ודברי רבינו הרמב"ם בזמנה מקומה ונפרט בעיני הנקי וע"ה באורך ולפי"ו א"ס גס כאן דה"ל תנאי למעכשו ולכן דווקא לר"מ בעינן כפינה ולא קיי' כוונתי בהא וביותר למ"ס הרב הג"ל נלדד דהתנאי דנשעבר ה"ל בכ"מ כמעכשו ולא בעינן דיני תנאי וכן כ' הר"ן כאן והרב הג"ל נקשה בזה מהוגיא דקידושין אמנם נק"מ דהתם אויל הסוגיא לר"מ גופי' דלדידי' אין חלוק כמו ביארנו שם וא"כ לדידן דלא קי"ל כר"מ כ"ל בהנאי להבבא היינו משום דלא אחי דיבור ומבטל המעשה ע"ה ולכן לדידן א"ל נגילא וכל זה נכון ודברי הר"י"ף בסוגיין תמוה מאוד מ"ס אמילתא דר"י לאומרינן לה שתיקוחד יפה מדיבורך דאגרי' לה השתא הוא דברית דמה ענין זה לשתיקוחד יפה מדיבורך שהרי בלא"ה ל"ל ויביה מדינא והמפורשים נחקרו טובא ולע"ד דרך מרווח והוא דרבינו הוקשה לו כפי פשטות הלשון דמה"ט לא יהיבין לה כחיבה משום חשש לעז וכמ"ס רש"י וכת"ס המפורשים לבאר דאף שא"ל הו' יודע כו' אעפ"כ מני להנאי לעז מחמת נחיתת הכחיבה דלפי"ו למה הפסידה כחיבתה מה דמניע לה מדינא לתקן שיאמרו לו קודם נחיתת הגט סבופו ליתן נה כחיבתה וא"כ אעפ"כ יגרש מאי איכפת לן הא לא יבא עוד לדי לעז והוא דקדוק עלום לכאורה :

אבגם הדבר הוצר והולך על מש"ל בסוגיא דמוליד ש"ר טעם דברי הרמב"ם ס"כ אופן החשש על להבא ולא כ' כפרש"י וחוס' שאם ימלא דברים בדלתי היינו שיהי' שקר מתחלתו וכחבנו דבזה ס"ל לרבינו ללא הו' מושיל מה שאומרינן לו הו' יודע דאכתי הוא יאמרו שחז"ל אין יכולת בידם לעקור תנאי וכיון דהוא תנאי לשעבר מהני אף כנגד ד"ה ודברי חז"ל כיון דלא ילפינן ל"י מב"ג וב"ר וכמ"ס אבל בתנאי להבבא כיון שתיקנו חז"ל שלא יחזיר לא אהני' לי' תנאי' דה"ל כמתנה על מ"ס בדרבנן דל"מ עיי' סו"י ויינו דוקא בתנאי להבבא דבעי שיהי' כתנאי דכ"ג וב"ר וכמ"ס התוס' פ' אעפ"י ע"ה ושזב אין כאן חשש כלל וע"ה ללא חיישינן שימלא שקר מתחלתו וגם הוא אכתי אדעתו להחנות כן רק על להבבא אבל אכתי ק' באיילנית והרמב"ם כ' באמת החשש גם באיילנית שמת תזרפא

אח"כ ואמר אח"כ כו' אבל אכתי ל"ב שהרי באמת בלא"ה קשה ל"ב לשתיקוחד יפה כו' לענין הכחובה הא בלא"ה ל"ל כחובה כיון דל"ל שנתרפאה אח"כ ונראה דוולתי הא מילתא דל"ב שנתרפאו א"ס היתה איילנית תדע שהרי להרבה פוסקים איילנית א"ל שנתרפאו ואין דל"ל דאפשר אבל הפרשיות דחוק הוא עכ"פ והנה המרדכי כ' בפ"י הבבא על יבמתו דבכחובת' אזלינן בחד רוב להולי' כיון דשאר כחובתה מביישה ולהא מילתא אמרינן בל' השומד לגבות כו' והרב בעל ש"ס ביאר בזה בשמעתתא ע"ה באורך ונפ"י ז"ל לענין כחובה הו' אזלינן בחד רובא שאין מתרפאות וע"כ שלא היתה איילנית מעיקרא ומדין הו' ראוי לגבות כחובה וזה נכון לפמ"ס הנרדכי"י ה"ל - אמנם לכאורה ק' כיון דהרוב אין מקבלים רפואה א"כ לכאורה באיילנית א"ס ילדה לכאורה החשש לעז במקומו עומד שיאמר אדעתא דהפי לא גרשתי ואף לאמרנו הו' יודע כו' ורבנן אמרו שלא יחזיר מ"מ כיון דהוא הנאי שעבר כלומר דמעיקרא לא היתה איילנית כמ"ס התוס' שהרי אפ"י גילוי דעת גמור לא הוה ולא חששו אלא שיויליא לעז בעלמא (וסברא זו ס"ל גם להרמב"ם אלא דה"ל דהחשש לעז לא מקינן מיני' בתנאי דלשעבר ע"י האמירה שאימרים לו הו' יודע וכמ"ס ל"ל) אבל עכ"פ כיון דאפשר שנתרפא אח"כ ועכ"פ מיעוטא הוא וא"ס בתרפאית אח"כ הרי ל"מ תנאי כיון שאמרו רבנן לא יחזיר א"כ עכ"פ אין כאן חשש לעז שהרי טוב לא יוליא לעז שמת יאמרו עתה נתרפאית ואין בידי להחזירה וכל כה"ג דאינו נוגע לאיסור ברור סומכין אסברא זו דהשתא הוא דברית להשקיע הלעז ודו"ק ומעתה כך הוא המושך דברי הר"י"ף ופירושו לדברי הר"י"ף להפקיע כחובתה מטעם דהשתא הוא דברית לחוד לא הו' כדאי להפסידה שהרי שטר כחובה בידה ומביישה הרוב שאין מתרפאות וממילא י"ל דמעיקרא לא היתה איילנית אלא כיון דבלא"ה איכא חשש לעז שיאמר אלו כן לא גרשתיך ואף שאמרו לו הו' יודע לא הו' מהני אף א"ס נישום שלא היתה איילנית מעיקרא דהא ה"ל תנאי דלשעבר אלא דעל החשש לעז בעלמא לא איכפת לן ונאמר לו דעתה נתרפאית ואין בידי להחזירה ורשאי' להשמוך ע"ז למיעוט המתרפאות כיון דכל החשש אינו חשש גמור וכמ"ס ל"ל וכ"ז אי לא יהיבין לה כחובה נשקט הלעז באומרינו לו שעתה נתרפאית אבל א"ס יבבה לה כחובה מכת הרוב שמעיקרא לא היתה איילנית הרי אכן מחוקקין לה שלא היתה איילנית הרי בזה חומר חשש הלעז הראשון על הגט למקומו דבהא ל"מ מה שא"ל הוה יודע והרי גביית כחובתה מורה שכן הוא וכיון שכן יהי' חרתי דהחרי לכך א"ל שתיקוחד יפה מדיבורך ע"י הכחובה יהי' כל הגירוסין בלעז הראשון משא"כ א"ס אין גובה כחובה אמרינן על החשש לעז לחוד שעתה נתרפאית אף דלא שכיחא והיינו רק לענין הלעז ודו"ק כי זה מדויק לשון הר"י"ף דבזה שתיקוחד יפה דעתה אמרי' השתא הוא דברית לכל החשש לעז ולא כן כשחובה כחובה ולריכוס חרתי טעמא להדדי וגם לא הוה מתקנו רבנן אף א"ס יאמרו לי' הו' יודע שתטול כה"ב דהנה בכך כיון שעכ"פ יוחזק דמעיקרא הו' שקר חו' אין מועיל מה שאומרינן לו הו' יודע וכדפרש"י לעיל ודו"ק כי הוא כפחור ופרת כב"ד :

מ"ז ע"א תוס' ד"ה לוקח ומביא ביכורים כו' ואור"ת ל"ס הוא ול"ס אחר כו' הרב בעפ"י ז"ל תמה נאוד איד אפסר שהלוקח ביכורים ואינו בעל השדה שיביא כיון דאין השדה שלו והרי ה"ל כלוקח פירות חלושין מן השוק ע"ה באורך ובאמת אינו תמיהה למ"ס הרב ז"ל לעיל דהא דמביא ביכורים אף שהרי אין לו זכות בפירות והיינו לפי שעכ"פ קדושת הארץ על השדה וקרינן ב"י מארר'ך מחמת קדושת הארץ ע"ה ודבריו מוכרחים שם ולפי"ו נראה דלענין קדושת הארץ אין חילוק בין א"ס הו' השדה שלו מכבר או לא כיון שאין זכות באמת גם לבעל השדה מעלמו במה שהיתה שלו מכבר ועיקר ההבאה לפי שקדושת הארץ בכלל הוא מחמת ישראל ולכן הו' מואלף לא"כ ה"ה כל הלוקח הבכורים שאי להביא משוזה ואל דשקי' וע"י ה"ה א"י קנין פיר' בקה"ל דמי' הו' ינו א"ס להחזק בעלים אחרים ישראלים חו' לא קרינן ב"י מארר'ך משום הקדושה הכללית כי מו' שהגוף שלו והזכות ה"ל נאררו ואין רשאי אחר להביא אבל אי אין לקרקע בעלים כלל חו' קרינן מארר'ך מלך קדושת הארץ וכל ישראל ראויים להביא מלך קדושת הארץ ואין חלוק בין בעלים הראשונים לאחר כ"ל ועמ"ס בזה לקמן בסוגיא דלבייתך עפ"ד אלו ע"ה היטב :

בגמרא אלא לאו דנכרי ולוקמינהי ישראל כו' ופ"י רש"י וכיון דנכרי לא מייפק להניח לא חייל עלי' שם פאה ע"ה היטב כו' ולא לשם פאה להניחה בה"ס כו' ונ"ל דאף דהו' דעתו על נכרי כפי המלוה שיהי' מופקד מ"מ לא הו' חרות הפקר עלה ואולי הטעם משום דהפקר בעי' לעניים ולעשירים ומלוה פאה אינו אלא לעניים אלא דמ"מ משום מלוה הוא דחיילא וממילא למאן דלא מייחייב ה"ל דהפקר לעניים ולא לעשירים ללא חייל

ובעיקר ספיקו של הרב המ"ל בפאה אם פטורה מן המעשר קודם שזכו בה עניים עיניי ב"ק פ' המניח דף ל' ע"א אהא דמי שהניח פאה בזה זה כו' ע"ש היטב ובתוס' שם ותמלא המוכין לדברינו כאן ע"ש ודו"ק ועדיין ל"ע וכעת אין הזמן מהכריע ואי"ה עוד חזון למעד לעיניי בזה :

ע"ב תוס' ד"ה טבל וחולין מערבין כו' וקשה כו' הא אפי' למ"ד אין ברירה יש לו חלק בודלאי כו' ראיתי להרב מוהר"ם לז"ל שרצה ליישב קושיא זו על רש"י והורף דבריו דאי מחזירין זה לזה ביוכל היינו שמתלפס חלקיהם וא"כ גם אותה המקלח הרי לא יושאר בידו בזמן היובל שהרי יחזירה לו ח"כ ולכן ה"ל ככולו רק קנין פירות ע"ש ומלבד כי אף לפת"ש יש לגמגם בזה כמובן עוד הגני יוסוף להפליא על גדול כמותו שהרי גוף דבר המחזירין אי הוי חליפין ממנו או שיחזירוהו לשותפות יש דעות חנוקות בזה עיין במפורשים ולעיל ר"פ כל הגט — אמנם כ"ז טיף להפק בענין החזרה היאך הוא לשיטת שאר ראשונים דהספק אי א"כ שמה הוחלף החלקים זה לזה אבן לשיטת רש"י דאי א"כ הוה ודלאי מקלח עכ"פ שלוא"כ היאך עלה על דעת כלל שבבוא היובל יחליף עם חבירו כיון דהמקלח הוא שלו א"כ למה יומכר לחבירו חכם במה שלא קנה ממנו כלל ופשיטא דחזרה רק לשותפות וממילא המקלח שלו נשאר שלו לעולם והתוס' ספיר הקשו וזה ברור אללי :

ובאמת לא יפסחא הוי קשיא לי זה כמה שנין לפי' התוס' דה"ס אין ברירה על כמה חלוקות או שכל החלק של חבירו או מקלחו או שמה ג"כ אירע חלקו באמת א"כ איך ילא י"ח בחזרה ביוכל לא בחליפת כל החלקים שמה לא הגיע לו בחלוקה ראשונה רק מקלח של חבירו וכן להיפוך אי מחזיר לשותפות למא כל חלק של חבירו ה"י שלו ושלו של חבירו זא"כ ילטרכו להחליף ומה שמחזיר לחבירו יוחר ממה שלקח אללו ה"ל כמכירה חדשה ביוכל דהוא ג"כ חייב ורא"ל וכמו דאמרי' במכירה ביוכל לאינה מכורה ה"ה שראוי שיאבה המכירה ביוכל עלמנו וגם שמה הגיע לכ"א על חלקו בחלוקה ראשונה וה"ל מכירה חדשה והכרה פלפלי בענין זה ואולי י"ל שבאמת אין עושין כן כ"א שנת היובל ולאחר היובל חוזרין וחולקין בחחילה כמ"ש המפורשים לדעת הרמב"ם וא"כ אף אי הוי מכירה חדשה לא הוי ללמיתות ודמי למוכר לששים שנה וכמ"ש הרמב"ם ומכירה ביוכל לאסור היינו ללמיתות וכשמחזירין ביוכל עלמנו הו יולאין בזה ממ"ג ודו"ק ולדבר זה העירנו ג"כ א' מהחכמי' זה כמה שנים ויהי' איך שיהי' לדברי התוס' ופירושים אבן לפי רש"י הדברים מוכרחים דהחזרה רק לשותפות ודברי הרב מוהר"ם בזה ל"ע מאוד לפע"ד — ובעיקר דברי רש"י ז"ל הנה בתוס' ה"י כחבתי יישב שיטתו ענין נכון וכבד מאוד ואמת ונלאיתי כעת להעתיקו ואי"ה במהדורא בתרא אבאר ג"כ כאן ראשי פרקי הדברים ובעז"ה הוא כפתור ופרח :

ר"ל אמר מביא ואינו קורא הרב בעפ"י חקר בכלן אי ההבאה ל"ח ובאמת שהיא מחלוקת קדומה בין רש"ם ב"ב ורמב"ן והוס' שם חולקים עליו ע"ש והנה דעת רש"ם שם למציא דקרינן מארלך ולא מצי' אמר מפרי האדמה אשר נתת לי והתוס' ז"ל שם וכן הרמב"ן נתקשו דאי קרינן מארלך א"כ יקרא ג"כ מן התורה ולכאורה ה"י נלע"ד דברי רש"ם מאוד מוכרעין מהבב"א והוא דבל"ה ל"רין להבין דהא ק"פ עכ"פ לא גרע משכירות דעכ"פ מעכר ליומא איבא ומהו הכרע לאנן קיי"ל דשכירות לא קנה והנה הרב הלח"מ ב"פ מ"ה כחב לחלק בשכירות דאף דבע"ל ראשי להשכיר לנכרי אף שמכנים אלילים משום דלא הוי אל ביהך וסמכי' ע"ז דשכירות קניא ואלו לענין מליאה פסק הרמב"ם דהשכירות לא קניא ושהח"מ קונס למשכיר (יש כאן ט"ס בהעתק לשון הלח"מ דלדבריהם ע"ז פסק הרמב"ם דאסור להשכיר אבן חילוקו הא דבע"ז ה"ו בני שהבית שלו לא לחשמשו ע"ש אבן ע"פ עיקר החילוק כמ"ש על שמו ודברינו נכונים ע"ש היטב ודו"ק) וכ' לחלק דכ"ו שמשמש בו השוכר לחשמישו ה"ל הבית כקניו לו לגמרי גם הגוף וממילא דמיקרי בית בשעה שמכנים האלילים אבן גוף הח"מ שא"ל לחשמישו הרי הוא בזכות הראשון לגמרי ע"ש ולפ"ז י"ל ה"כ עכ"פ בשעה שגדלו הפירות הרי הוא ברשותו וגדל על קרקע שלו דהא עכ"פ שכירות יומא ממכר הוא יא"כ הרי קרינן ב' מארלך אלא דבשעת ההבאה כשכבר נחלשו הפירות א"כ הרי הקרקע שוב חוזרת למוכר כמו החם בשכירות וא"כ הרי ה"ל כמכר הקרקע א"כ דקיי"ל למציא ואינו קורא והבאה זו לאורייחא כמבואר במשנה פ' דבכורים וא"כ אחיין ספיר דברי רש"ם ז"ל לכאורה :

אל"ה שאני אומר שמה שחלקו הרמב"ן והתוס' ע"ז לאינו מביא מה"ת נראה דטעמם דאף שבשעה שגדל לא קרינן ב' מארלך והיינו כיון דר"ל ס"ל דאף במוכר קרקע בזמן שהיובל נוהג נמי אין קורא אף דיש לו קנין הגוף גמור מ"מ כיון דאינו אלא קנין ערמית לא הוה קנה"ג וכמ"ש הר"ן בדברים דף כ"ט טעם הדבר ע"ש

חייל כלל ורשאי לחזור בו אף קודם חזרה ה"ל כשלו ולא ילא מרשותו וקשה לי דא"כ איך קחתי חייבין במעשר הא"ל להפריש כלל מעשר הישראל המלקט כיון שאינו שלו ואף משלו א"י לחרות כיון דאלו הפירות אינו שלו ולוקא בהורם משלו על של חבירו לזכותו ונפטרו ממעשר מהני ליתחא לי' וזכות הוא לו וגם בזה איבעי' ב"ה אבן להרום על של חבירו לעלמי וודאי ל"ע ולא חייל המעשר כלל ודוחק לומר דקחתי וחייבין במעשר כלומר שהאכלו עובר באסור טבל אבל באמת ל"ג תקנתא כלל דזה דוחק גדול בלשון חייבין במעשר והו"ל לומר והסורין משום טבל ולא שחייבין במעשר למשמע דאיכא תקנתא ובאמת שקי' מקום לומר וליישב ומכאן יהי' רא' למ"ש הב"ש ברי' ד' ח"ח להחזיק דעת הרב בהג"ה דקדשה בגול או בגניבת עכו"ם דמקודשת אף למ"ד גול עכו"ם לאורייחא להשני ה"ל בהיתרא תתא נידוי' וה"ל עושה דשרי בעכו"ם ע"ש ואני הוכפתי סם ביאור לחלו הקידושין אף דהמקדש לא קנה מ"מ ה"ל סינוי רשות כיון דביד האחר יחול הסינוי שהרי החוס' כחבו ביאוש וס"ר הוא עיקר הקנין הס"ר אלא דמקודש יאוש לא חזי לחול עליו כיון דבעלים מרדפין אחריהם וא"כ כה"ג דהשני תית לי' קנין א"ל ליאוש ע"ש בחי' לא"ע ולפ"ז ה"י מעשר המלקט מעשר שהרי ה"ל סינוי רשות עכ"פ כשבא המעשר ליד הלוי כיון דלדדי' ה"ל עושה ושפיר הרומותן ומעשרן מועיל כדקאמר בב"ק דף ה"ז ע"ש ודו"ק :

אל"ה דאכתי קשיא לי לשינויא דס"ה דמיירי בישראל וליקנינהו נכרי ואלדעתא דנכרי לא אפקרינהו וא"כ הרי הוא בכלל גול ישראל ואיך מהני המעשר ואולי י"ל דהיהו דלדעתא דנכרי לא אפקרו אבל מ"מ אייבשו הבעלים מלד גול הנכרי שהא' אלם ולא יחזירם (וה"ל כהחם גזילה דהוי יאוש ואף דהכא מיירי בנכרי המלקט מ"מ י"ל דכה"ג דהוא בתורה לקט מהמא מיאש או דה"ל בגניבה דאף בעכו"ם הוי יאוש) אלא דיאוש אין כוטר ממעשר כמ"ש החוס' להוכיח בב"ק דף ה"ט ד"ה כל שלקטו כיון דאינו מייאש כ"א מלד הבולן וגם אסור להחזיק בו (אנא דבגולן נכרי לא ברירא לי הד' מלחא אי רשאי אחר להחזיק בו לאולי אין זה בכלל גזילה לנכרי כ"א גרם חייב תשלומין וע"ז לא מיחסר לעכו"ם ועיין סי' ש"ט ומ"ש סם ובחי' לכוני' דאונכרי בסוכה ויהי' איך שיהי' עכ"פ טיף שאר טעמים שכתבו החוס' סם לקייב יאוש בנעשר וא"כ האחר יוכל לעשר דהא יהי' יאוש וסינוי הסם או סינוי רשות וכדקאמר סם בב"ק דף ה"ל וא"ש הא דקייט חייבין במעשר ודו"ק ועדיין לרדך לי עיין בב"ז :

בגמרא אדעתא דנכרי לא אפקרינהו ראיתי להרב המובהק שעל מל"מ ז"ל בפ"ב מ"ה תרומות כ' דבר חדש לאם ליקט עשיר פאה ג"כ חייב במעשר דפאה לא יפטור כ"א באחי ליד זוכה וראייתו מכאן ונדבריו ז"ל דהכא מיירי בעני דבעשיר בלא"ה הא"מ למימר אדעתא דעשיר לא אפקרינהו ועיין בחזרה גיטין מ"ש בזה אבל הכראה פשוט דגם בעני המלקט שבה לידו להט זה ג"כ ל"מ כיון שהרי אינו זוכה בו בחזרה מנהו כ"א שמשלם מחירו לנכרי המוכר לו וא"כ פשיטא דאין מקיים מלות פאה בזה ואין חלוק בין עני נעשיר בזה אבל מ"מ לעב"ד הקלושה אין נראה לי מה שחידש הרב דפאה לא איפטרו ממעשר כ"א כשבא ליד הזוכה דא"כ לא הוי לרדך ה"ה לומר בלשון הזה אדעתא דנכרי לא אפקרי ומעיקרא מא קשיא לי' כיון דפאה אינה פטורה כ"א אם בא ליד הו כה העני והרי פאה זו לא בא ליד העני וכמ"ל דאף ע"י אינו זוכה אלא מלד מוכר הנכרי וא"כ פשיטא דאין פטורה ומשמעות לשון הסוגיא דלדבריהם כל פאה הוי הפקר מהחלתו אלא דהכא כיון דנכרי ליקטה אינלאי מילתא למכרע שלא רתה בעה"ב שיהי' הפקר לכן נ"ל דכל פאה פטורה משעשה שהפקירה והבע"ה מיד נכחנק במה שמניחה פאה ולקטה אח"כ מי שראוי לה או לא הוא עשה את שלו אלא אי הוה מהנה חבאי שלא יהי' הפקר כ"א לעני אז מלד החבאי פקע הפקר למכרע אבל הבע"ה א"כ אין לרדך לחבאי זה מיהו זה לישראל עשיר לא נחבעל הפאה למכרע דא"ל אדעתא דעשיר לא אפקרה שדבר זה אין לרדך לו להחנות בזה לישראל מהחמא בלא זה לא יגזול העניים ולא יסיג גבולם ולא נחשדו ישראל בזה ואם נמלא אחד שגזול אדעתא דהכי לא אסיק אדעתא' שיהלה ההפרכה בחבאי עובר אחד מהגזלנים ללא שכיחי אבל לענין נכרי מחחילה עולה בדעתו שאם יפקירה יהי' העכו"ם שולט בו לכך מעיקרא ה"ל כהחנה שלא יהי' הפקר לעכו"ם ולכן כי ליקטה הנכרי ה"ל כחבאי דמעיקרא ומבטל הפאה למכרע כן נראה לי לדון בדבר זה לכאורה ועכ"ז אינינו מחליט הדברי ועוד חזון למועד נעיין ע"ז אי"ה במ"א יבואר :

עוד ז"ב למ"ש המ"ל בזוף דבריו ליישב משנה דשבילת לקט מפאה כיון שגמר שלא מדעת הבע"ה א"כ אכתי לא א"ש לפי דרכו בלכתא איד משכחה לה א"כ הפקיר דהא מ"פ קרוז וקיימו ובשדה של נכרי הא יש קנין ובלא"ה פטור מן המעשרות והרי לדדי' אין חלוק בין נכרי לישראל עשיר ואי כפרכה מ"מ מן המעשר חו לא הדרת חייבי בלקיטת נכרי ע"ש ונ"ע כעת :

ע"ש דל קנין לשעה מיקרי קנין פירות וכיון דבכורות קפדין שיבא לו קנין עולמית ולא קנין לשעה א"כ הרי בשעה שגדל לא קרינו בה מאריך שהרי הארץ גופי' אינה קנין עולמית כ"א כל שעת תשמישו בהרשע ול"נ בשכירות לחשיב ביתך היינו דברי' שא"ל נהינו כשלו ממש בקנין הגוף ודו"ק כי עדיין ל"ע לחקק לפי הענינים בין הך דשכירות ליומא ובין הך דהמוכר שדה בזמן שהיובל נוהג דהא אפי' קנין הגוף לשעה איך מועיל ואיך מועיל ממכר ליומא כמו שכירות וכה"ג ול"ע ועמ"ש בתוס' ד"ה מתה אין ע"ש היטב :

בהוס' ד"ה מתה אין כו' ופ"ת מאי קושיא כו' עיין מ"ס בסמוך ליישב קו' התוס' זו בדרך כחמד בס"ד :

בא"ד לר"ל שהי' לו פירות תחילה א"כ דבמתה מביא וקורא כיון דלאגיד בה לפירות תחילה לכאורה עדיין אין לו מובן למה בכך כיון דר"ל לא אהני ק"פ נחוד ומה בכך דלאגיד לפירות תחילה ואמנם למש"ל לפרש דלעת רשב"ס נכון מאוד הדבר כמין חומר דאם נאמר דמביא מן התורה דהיינו דה"ל כגדל בשדה ואח"כ מכר השדה ע"ש מ"ס דלמות לשכירות וכיון דבחר הכי מתה הרי ה"ל כחור וקנה אוחו השדה שמוכר ולכה"ג וולתי דמביא וקורא אלף דלעת החוס' א"א לפרש כן דלפינו על רשב"ס ז"ל אמנם למש"ל דטעמא דהתוס' דלפינו דהא היינו משום איך מימרא דר"ל דחזית דגם במוכר שדה ביובל ג"כ לא ה"ל אלף קנין פירות אף דאית ל"י קנין הגוף גמור מ"מ כיון שאינו עולמית ק"פ קרינן ל"י א"כ ה"י אפשר גומר דבהך שקליא וטרי' דר"ל ור"י המוכר שדה לפירות עכ"פ ספיר פריך ר"ל לר"י מהך דברייתא ולדילי' באמת הוי מחלקי' בכ"ד דהשתא בין מוכר שדה לפירות ובין מוכר שדה ביובל דזה באמת הוי קנין הגוף וממילא גם במוכר שדה לפירות מביא מה"ס מתמת שגדלו הפירות עכ"פ בשדה מלך המוכר ליומא גם גוף הקרקע והא דקאמר ר"ל לקמן דגם במוכר שדה בזמן שהיובל נוהג ה"ל ק"פ י"ל דהיינו לאספקא דר"י משני ל"י מתה אייטרכנו ל"י וקב"ר ר"ל להך שינויא וכיון דאין הוכחה נהך דברייתא טוב מ"מ מן הסברא דאין לתק בין מוכר שדה בזמן שהיובל נוהג ור"י לא חשיב הנה ק"פ ודו"ק ואם כי הוא קאת דוחק אבל דחק מרווח הוא דלעת הרמב"ם ז"ל שפסק כר"ל ופסק דאפי' לא מתה וחתמה עליו דלר"ל הרי מוכר אפי' לא מתה וכתבו דס"ל דר"ל קיבל ג"כ הך שינויא ואחרי מכל"ל הא ולמ"ס יתבא דר"ל דר"ל גופא א"א למסקנא שישבור דאפי' לא מזה לזה בכך דהא ה"ל כלוקח פירות הלואין ומה דלאגיד בה לפירות ל"מ כיון דק"פ לא כה"ג דמי ולמסקנא הרי גם קנין קרקע שאינו עולמית לר"ל חשיב ק"פ בענמא ור"כ מה בכך דלאגיד בה לפירות מחיים וע"כ ר"ל גופי' לבחר למטיק דינו דבזמן שהיובל נוהג נמי כק"פ יחשבו א"ל לפרשו גם בלא מתה וכי שקיל וערי עם ר"י בהך דינא ימוכר שדה לפירות אפשר דה"מ לחקק בהכי אבל לבחר דמשני ל"י ר"י וס"ל דבזמן שהיובל נוהג כק"פ יחשב לדילי' ג"כ א"א לפרש מתה דוקא דא"כ ה"ל כלוקח פירות חלופים כיון דבשעת גידולם ג"כ לא ה"י הקרקע שלו כ"א נזמן ודו"ק היטב :

בגמרא מתה אין לא מתה ג"ל לכאורה לפי שיטת הפוסקים דירושת העבד דרבנן ל"ע אי מביא וקורא לפנ"ש הפוסקים דבזכ"י דרבנן לא ה"ל כדלדורייחא למילתא דל"ת וכמ"ס בכמה מקומות ומכללם דעת הרב בעל מחנה אפרים ג"כ כ"ל וא"כ הרי מן התורה אינו שלו ואינו ארנו ואדמחו אלא דבאמת לפנ"ש הרשב"ס דב"ב דק"פ ג"כ מביא מה"ס רק דאינו קורא י"ל דהקרי' ספיר מ"י במידי דזכה מדרבנן לא מביעי' למאן דהובר בב"ב דק"פ ו"א דהקרי' אסור משום דלא דמפקע לה מחרומות ומעשרות והכא דחי' מדלדורייחא ביכורים הוא אלא אף אי נימא משום מיחוא כשיקרא הא כיון דעכ"פ מדרבנן זוכה זכ"י גמורה והוי כדילי' עכ"פ לא מיחוי כשיקרא וז"ב אללי' ובאמת שלכאורה קשה על רשב"ס דמביא מה"ס דק"פ ג"כ לא א"כ למ"ד דאינו קורא ללא ליפקע מחרומות ומעשרות למה לא יקרא וקו' ה"ס דב"ב מכדי פסוקי בעלמא הוא ול"ע כעת) והנה לכאורה ה"י נלע"ד לקון דבר החדש למש"ל בשם הרב בעפ"י ז"ל במשנה דלוקח מן הכותי מביא ביכורים דיוכל להביא מכח קדושת הארץ אע"פ שאין שלו כלל ואין לו זכ"י בנוף הקרקע כלל וכתבו דעיקר הקפידא שלא יהי' הקרקע של ישראל אחר ואז לא יוכל בעל הפירות להביא ולקרות משום הדושת הארץ הכללית כיון שיש לה בעלים אבל הכא דאין לה בעלים כ"ל יוכל בעל הפירות להביא מלך החלק שבקדושת הארץ ושם כתבנו דה"ה אחר' שלא היה בעלי' כלל בזו הקרקע ויכלו להביא ע"ש שהוא מוכרח מדברי התוס' עכ"מ א"כ אשכחנא פתרי דלכ"ע רשאי לקרות ע"י זכ"י דרבנן מלך ירושת העבד וכה"ג שהרי כבר כתבו ז"ל דעכ"פ הפקר ב"ד וולתי דהוי כהפקר מה"ס ולהלך כח הבעלים ממנו אלא דזכ"י לא מ"י משווי כמו מן התורה ממש וא"כ הרי עכ"פ מלך ירושת העבד דרבנן נפקע והיפקר כח האשה ויררשים אחרים וממילא ה"ל הקרקע כאין לה בעלים כלל מה"ס וא"כ הרי יוכל העבד להביא

מלך קדושת הארץ הכללית וכמו בלוקח מן הנכרי ודו"ק היטב כי הוא ע"כ נכונה למזין :

א"ר שלפ"ז יש עדיין דלוקח לר"י דס"ל ק"פ כה"ג דמי משמע דאף בקנין פירות דרבנן נמי מהני שהרי ה"ס מייחוי מברייית' דהוא לאחר חקנת הפירות שהוא דרבנן בעלמא דדוחק גומר שזיכתה מרלוכה דאז הוי כשל תורה וכדמשמע לעיל בתוס' דהוא דוחק כיון שכבר היקנו חז"ל חקנת הפירות מה"ס נפרוש סתם דברייתא בזיכתה כיון שא"ל זכ"י והבעל זוכה מאליו בכח חקנת חכמים וא"כ לשיטת הפוסקים ה"ל אחי אף מביא בכורים מן התורה כיון דלא הוי כדילי' משום זכ"י דרבנן רק כהפקר ב"ד וא"ל נמי מה"ס דעכ"פ כח האשה הופקר ואין לקרקע בעלים שהקנין הגוף אית לה גם לדילי' דרבנן וה"ל כבעלים :

ואורי למ"ד ק"פ כה"ג דמי עדיין חניינו מקה"ג דידה ובעל זכותו דבעל קנין הגוף והוא העיקר וכדמשמע בכמה דוכתי' ובב"ב דף פ"ט ודף ל' נענין עבדי מנוג אי יולאין בשן ועין ובדין יום או יומים דלמ"ד ק"פ כה"ג דמי אזלינן בחר האיש לנוד ונא בחרה אף דאית לה קנין הגוף וכן משמע לקמן דף מ"ט ע"א דאי ק"פ כה"ג דמי לא ירית מידי ע"ש משמע דקה"ג לא חשיב כלל ועיין בתוס' פ' החולץ ד"ה וב"ב דף פ"ט ול"ע סו"ד ו"א כ"י י"ל דהוי כאלו אין לה זכות בקרקע ושפיר יוכל הוא להביא עבור קדושת הארץ ודו"ק * ובהו יש ליישב דרווחא טובא קו' התוס' שהקשו דמה פריך ר"ל הא תנא דלביחך פליג וא"כ י"ל דר"י סבר כההיא תנא ותיירושלם דחיק טובא וגם לא א"ש למ"ד ירושת העבד דרבנן אבל למ"ס ניהא היטב ד"ל דלא פליג כלל רק האני תנא דלביחך קאי קודם החקנה וא"ל לא ה"י לבעל פירות כ"א מלך שזיכתה בעלמא פירות לבעל זזה הוי לדורייחא משו"ה מביא משא"כ דברייתא מיירי לאחר החקנה וכשלא זיכתה וא"כ כה"ג מן התורה אין לו זכות גם בפירות ולכן אינו מביא דוולתי גם קרא דלביחך לר"ל מיירי עכ"פ בזיכתה אלא אף דבעלמא לא מהני ק"פ הכא גלי רחמנא דמביא עבור ק"פ אבל עכ"פ זכות פירות בעינן שיהי' לו והכא הרי מדלדורייחא כיון שלא זיכתה לו מעצמה דיינינן ל"י מה"ס כאין לה פירות ולכן פריך מינה ר"ל לר"י דלדילי' דס"ל באמת ק"פ כה"ג דמי א"כ בעל זכות קנין הגוף לגבי קנין פירות א"כ אף לבחר תקנתא דרבנן נמי ליהי' ק"פ נבעל קנין הגוף דאשה דכבר ביארנו דלענין זה מועיל הפקר ב"ד להפקיע זכות הבעלים וכיון שכן ה"ל כנההלקה האשה ומביא העבד משום קדושת הארץ וכמו דבמתה למ"ד ירושת העבד דרבנן וזה שפיר לר"י דס"ל דאי באמת אית ל"י ק"פ מהני כה"ג משא"כ לר"ל לשיטת דס"ל באמת ק"פ לאו כה"ג דמי וקרא רבי דלביחך דאפ"ה מביא וכבר ביאר לנו הרב בעל שעה"מ ז"ל ב"ה דמ"מ גם ק"פ דאשה לא כה"ג דמי אלא דנענין בכורים רבי רחמנא אף שאין לו קנין הגוף נמי מהני אם יש לו זכות הפירות וכיון דהשתא קיימינן דאף דיש לו פירות נמי לאו כה"ג דמי לכל מיני רק לבכורים ולפ"ז אי מדלדורייחא אין לו פירות ולא שייך דרשא דלביחך טוב אף דאית ל"י מדרבנן פירות חו אינו רשאי להביא מדרשא דלביחך כיון דאין לו זכ"י מדלדוריי' וא"ל דמביא משום קדושת הארץ כיון דקנין האשה הופקע דזה אינו דל"ד לעיל לא היפקע כלל כח האשה מלך זכות הפירות שהרי באמת לאו כקנין הגוף דמי וא"כ הרי יש לקרקע בעלים האשה ומדלדורייחא גם אין לו פירות ולכן אין מביא וקרא דלביחך. א"ש קודם החקנה ובזיכתה דאז עכ"פ רביי' רחמנא להביא משו"ה הפירות כשיש לו מה"ס ודו"ק היטב כי הוא ענין נכון. ודרך עמום דישב קו' התוס' החמורה * ודע הא דקאמר ר"ל מתה אין כו' לכאורה ל"ע דלכח חקנתא דרבנן דתקנת אישא הרי גם לדילי' קשוב כלוקח אף דבעלמא ק"פ לא כה"ג דמי שהרי כל עיקר חקנת אושא לא נאמר רק במקום שאין ק"פ וכמ"ס התוס' ב"ב וכתובות וא"כ אחתי חיקשי על דברייתא ואלו מיירי קודם חק"א או יש להוכיח מכאן דמחיים לא הוי כלוקח אף לבחר חק"א מיהול"מ"ש האחרונים בכו" ק"ג בח"מ וב"א ע"י ה"י ל"א דהבעל נחשב כלוקח מחיים לענין שאם מתה אח"כ אזי הוי כלוקח מחיים וזכותו חלוי בזה עד שחמות ואם חמות זוכה למפרע יש ליישב הסוגיא לפ"י דלכאורה לר"ל מה מהני מתה כיון דבשעה גידול לא הוי שלו וה"ל כקונה פירות חלופין ומ"ס התוס' בזה אינו מספיק אבל לפנ"ש הפוסקים ה"ל יוחא הוא דכשמתה הרי ה"ל כלוקח גמור מחיים דכשמתה אח"כ ה"ל כלוקח מחיים ולכן מביא וקרא ודו"ק ובמהדירא בחרתו יבואר ככאן :

מ"ח ע"א בגמרא ר"י ור"ש סברי ק"פ לאו כה"ג דמי ובהא במיתת אביו השתא הוא דקא ירית כו' וכי אייטריד קרא להקדישה כו' ק"ק דאי משום ירושת הגוף ה"ל שדה אחיזה א"כ אף בהקדישה ל"ל קרא דמ"מ קאי ירית ירושת הגוף דאף להקדישה מ"מ קנין הגוף נשאר אלל אביו והוא ירית לה אח"כ ובדוחק י"ל כיון דלכבר הקדישה א"כ אין ירושה זו חשובה כלום כיון שאין לו זכות גוסף ע"י ירושת הגוף שהרי ע"כ אדרבה לא תחזור לו ביובל ויושאר הקדש לעולם וכל כה"ג אמרינן להיפוך דלא הוי ירושה בכלום ונשאר על דינו הראשון משא"כ כשהוא

דמי לדידי' מנינן למימר לאין הבעלים קורין בשום ענין על
הבאח השליח (וכן לר"ל י"ל דש"ל אין מחזירין זה לזה ביובל)
ולכן מבני ספיר שליחטן להלחן ע"י שליח אצל לדיקן נסתר כן זה
וא"ש דברי הרמב"ם בשני פסקיו יאמנם הכא אולי הסוגיא לר"י
גופי' דאיתו ס"ל בירושלמי דינא דגרידא לתריהו יתחו ולדידי'
מוכרח דאין הבעלים קורין ע"י שליח דאל"כ לא משכחת לה שליח
שמביא וא"ק ולדידי' קאמר ספיר דאי לאו דאמר ק"פ כה"ג דמי
כ"ה מלא ידיו ורגליו והיינו לשיטתו בירושלמי הכ"ל אצל לדיקן מה
שיקח הרמב"ם דברי ר"י בירושלמי א"ש ודו"ק והוא ע"ד פלפול
האגב בעיקר דברי רש"י כאן מבואר אללנו ביאר נכון ועמוק ע"ד
האמת בחשובה שרמזתי להעלה והמעין שס' ירוה למאורי גם ע"ד
הרמב"ם ועפ"י שיטתם בהך דגבול וחולין מעורבין ע"ש ומיסקלים
על דברי הר"ן ר"פ השוחפין על שיטת הרמב"ם שם :

ע"ב וקא אמרן אלא ללא נחית לפירי כו' הפוסקים העלו
לדינא בבי' קכ"ב דע"פ לא נסחנק לעולם
הבעל מהפירות אלא באותו זמן ויהי' לו פירות אח"כ רק בזה
העסק אין לו פירות ונתקשיתי לשיטת הסבורים דבעל לוקח הוי
מחייב לבחור חק"א גם על הגוף ועיי' בא"ע סי' ז' וא"כ בלא"ה
הרי גם על הגוף ה"ל כבעלים ולמה ילטרך הרשאה . ואמנם מה
שי"ל בזה דבר חדש למה שמבואר אללנו בדיני הרשאה להג"ע
לכריך הרשאה ולא מועיל שליחות בעלמא מסוס דה"ל כתב
לאחרים ל"מ שליח מסוס חופס לבש"ח ועיי' בפנ"ר ריב"ק דף ע'
ע"א והנהגה למה דאיתא בב"ב דכל היכא דאיכא פסידא לאחרני
לא שויה רבין כלוקח אלא כיורש והאשה שמכרה בני"מ דהשג
מוציא מיד הלוקחות מלך חק"א אף לאית להו פסידא היינו מסוס
אינהו אפסדו אנפשי' לא דה"ל למיזבן מאתתא חתי גברא ע"ש
ולפי"ז הכא ה"ל כפסידא ותובה לאחרני לא שויה כלוקח ולא שייך
אינהו אפסדו שהרי הם אינם מודים אם היזה מעולם וזאת זה
להאשה ומה ה"ל למיעבד וכאמר על דין יורש ודו"ק היטב וי"ל לנו
מזה שאם התביעה מחמת מכירת האשה א"ל הרשאה כג"ל אף
באופן שהיתה מועלת המכירה אלא שמכחישים זה את זה ולכין
לדון לכריך הרשאה ודו"ק מאוד ותל"מ :

מ"ז ע"ב בפרשי ר"ה פי' הגזיקין אין מוסיפין
כו' חוזר הלוקח וגובה כו'
מנכסים משועבדים שמכרה לו באחריות וכ' לו שטר ע"ג המכירה
כו' עכ"ל הרב בעפנ"י נתקשה טובא דהא אין קי"ל המוכר שהו
בעדים נמי גובה ממשועבדים כדל"י בב"ב והוא הנכס פסוקה
משום דאית ליה קלא ובאמת שגם בשטר לא הוי לריך נפרש
שבאחריות מכר לו שהרי אחריות ט"ס לפי פסק הלכה ובגבול גם
שמואל מודה לשיטת החוס' בב"מ דף ק"ז ע"ש אצל הג"ע ד'
דרש"י ז"ל רבה לפרש המגנה אליבא דכ"ע והרבה אמוראי הא
ס"ל שג"ל דאוריג"ס ל' לרש"י כן לפסק הלכה וכדעת הרבה מן
הראשונים עיי' בש"ך רס"י ל"ט והוקשה לו קושיית החוס' דלכך
שייך מפי' חיקון העולם דמשמע דהק"ן עכ"פ גובה מדינא והרי
גמ"ד שג"ל דרבה הגובינא בקרן הוא רק משום כ"ד ולא ניתא
לי' כפי' החוס' בזה וכן פרש"י למיירי בפרש"י לו השיעבוד וכה"ג
ס"ל גרש"י דשיעבודא לאורייתא בידקושין דף י"ג ע"ש בחי'
רשב"א וגמ"ל בזה ומצינא דא"ל לחיקון העולם בקרן כ"ל בשבח
והא דמוכר שהו בעדים גובה ממשעבדי היינו לפי חקנת
חז"ל משום כ"ד ותלוי רק בקלא ולכן כיון שיוציא
הקול גובה ממשעבדי' אצל לדינא לאורייתא
לא הוי מועיל אלא שטר וממילא מוכר שהו בעדים לא הוי גובה
ממשעבדי וא"כ אכתי דרש"י קו' לדוכזה הא הק"ן אינו גובה
מדינא וזה ברור בכונת רש"י וא"ש טובא נמי מה שהולך פירש
לו אחריות אף דקי"ל אחריות ט"ס לדינא לאורייתא בעינין
דוקא פירש וכמ"ש בחי' לח"מ הוי ל"ט ליישב קו' רשב"א על
פרש"י הכ"ל דהא קי"ל אחריות ט"ס וא"כ ליהוי כל שטר כמי
פירש לו וכהבנו ללק"מ שהרי באמת מה מהני ט"ס אבו מ'
ששכח לקבל ק"ס על דבר הלריך קנין יועיל הקנין מלד שטעה
וסכח אצל עיקר הדברים כך הוא לפני האמת דשיעבודא
לאורייתא או חז"ל חיקנו השיעבוד או שיעבודא ל"ד א"כ קייל
השיעבוד מעלמנו על הנכסים אלא דלמ"ד לאו ט"ס הוא משום
כיון שלא פירש לו השיעבוד אמרי' דמתח' לו וע"ד אחריות ט"ס
אמרי' דשכח להחנות עמו ולא מתח' לו השיעבוד אצל כ"ז אי חייל
השיעבוד ממילא משא"כ למ"ד שיעבודא ל"ד רק פירש לו אז חייל
ע"י השטר וכמ"ש שם א"כ כל ששכח ולא התנה אין מקום לשיעבוד
שיחול כיון שלא עשה קנין הלריך לאחזו דבר ע"ש בביאור היטב
והדברים נכונים ואמתיים למדין וזוהי א"ש כל דברי רש"י דלאן
ודו"ק :

בתוס' ר"ח אין נפרעין מנכסיו יחוננים עמס"ל בזה דף
מ"ט ע"ב בגמרא ד"ה :

כשהוא תחת ידו בעת מות אביו א"כ ניתוסף לו זכות בקנין הגוף
כיון שעדיין תחת ידו ומהני לכמה עניינים כגון הפאה ביכורים
וכה"ג וממילא כי הקדישה אח"כ ה"ל שהאחות ע"י זכות שהי'
בירו קודם שהקדישה ועיי' בתשובות המיוחסות להרמב"ן ז"ל הוי'
ק"ו ובס' מתנה אפרים ה' זכ"י ומתנה סו' מ"ס במ"ס ובתשובתו'
הג"ל הוי' מ"ה ואי"ה במקום אחר יבואר עוד מזה :

מיהו למס"ל לכל עיקר הטעם דשה מקנה חזרת ביובל מן
ההקדש לפי שא"א מקדים דבר שאין שנו מבואר
במשנה פ' דשירוקין לא"ה ניתא דכשהקדישה מידה הרי בשע"ז
ההקדש ה"ל שה מקנה ולא חייל ההקדש מכוס שלא הוי' שלו וא"כ
אח"כ שבא לידו לא מהני ההקדש שיחול לעולם ד"ל כהקדש דבר
שאינו שלו ואח"כ קנאה דל"ע ועיי' בב"מ סו' ק"ח ס"ק וכן לריך
קרא ע"ז נגד ודו"ק ועיי' בקנאה ח"ה הוי' ק"ג וקצ"א :

בתוס' ד"ה אי לאו לאורי כו' בסה"ל וי"ל כיון דחזירי לו
אחרת לא קרינן ב'י' שה מקנה כו' מאוד נתקשיתי
בזה ולא זכיתי להבין דבריהם הקדושים שהרי הטעם מפורש אמ"כ
פ' דשירוקין דהטעם דהשה מקנה חזרה ביובל לפי שאין אדם
מקדים דבר שאין שלו וכ"כ רש"י בפ"י בהר"י וא"כ מה בכך
שזחה זו חזירי לו אחרת הרי אין בידו להקדים שהו עכ"פ כיון
שהוא של אחיו והרי ה"ל דבר שאין לו כשאר שה מקנה כיון
דלאו גז"ה הוא ולעיל בשדה הראוי להיות אחוזה באמת גלי'ן
קרא יתירא דלא זייטנין ג"י כשה מקנה והוא גז"ה אצל בכתם
שה מקנה דעלמא מבואר הוא טעמו והרי טעם זה שייך גם
כאן בחתי' ול"ע כעת ואין ליישב כ"ל בדוקא גדול :

בפרשי ר"ה לא משכחת וקורא כו' בס' מתנה לוי
להאזין מוהר"ן מפפ"מ זל"ה הרנים
בדברי רש"י ז"ל לתה לא פירש על ההבאה והמציא דבר מחודד
עלענין הבאה י"ל דכ"א מביא בחזרת שליחות שחבירו א"ש אין
שלו ע"ש היטב ואמנם שליח מביא ואין קורא לכך פרש"י אקריאה
ט"ס וכיוצא בזה שמעתי בשם הגאון מופת ופלא הדור מוהר"ר
משולס ז"ל ה"ה אבדק"ק פרעשבורג והנה עדיין גא' יא"ג י"ח כדע'
הרשב"ם דהיכא דהבאה ונקיחה וקריאה ע"י שליח קורין הבעלים
עיי' בב"ב דף ק"פ א"כ אכתי משכחת לה הקריאה בלחפז שיביאו
הביכורים כחתי' וכ"א יקרא וממ"י יעלה הקריאה או לביכורים
שלו או לביכורים של חבירו כיון שהוא שומו מחללת הלוקחה
וההבאה עד הקריאה ובאמת ל"ל דאכתי ל"מ למיעבד אלא
דברים הלריכים לקריאה החזקה וא"ל דלינס להיות בקריאה
ועיי' בסוף פ"ג לביכורים אלא דנראה דלכרים אלו אין מעבדים
הקריאה ביעבד :

ובאמת כו' לפי' רשב"ם למציא מה"מ אלא דאינו קורא
א"ש דא"ל להם לקרות על סמך דבר רי חבירו
בחזרת שליחות דהא עיקר הביכורים עכ"פ הם של אחר לענין
ההבאה ואינם של בעלים הראשונים וא"כ אינו ענין לשליחות כלל
דהא הכאה הוא בשביל עצמו וקושיית הגמ' שלקא כהוגן אצל לדברי
המפורשים דהבאה הוא רק מדרבנן ומדל"ה ה"ל כגול בקרקע של
בעלי' הראשונים א"כ מצי' לקרן ג"כ בחור' בעלי' על הבאח השליח
ובדרך פלל ל' אמרתי בזה ליישב שיטת רבינו הרמב"ם שנתקשו
שפסק ק"פ לאו כה"ג דמי ופסק דאחין שחלקו לקוחות ומחזירין
ביובל דבלא"ה רבינו ג"כ רוח אחרת אהו מנה' ביכורים שפסק
לביכורים אף שגראו ונדחו נמי מביאין והיא נגד הש"ס דגמ'
מכוח מימרא דר' אושיעא והרב כמ"ז ז"ל הלך בעדו דהירושלמי
מקשה מההא דשליח מביא ואינו קורא ומשני כשלוקטן ע"י שליח
מעיקרא שלא נראו מעולם לביראה והרמב"ם ז"ל לא ניתא ליה
בתיוראל דהירושלמי ומסו"ה דחי למימרא דמכות מההיא דשליח
מביא ואינו קורא והדבר תמוה כיון דהירושלמי מהרון לה ולא
שפ"ל ולדוק מ"ל לרבינו לדחות חירון הירושלמי אמנם החוס'
נתקשו על הרשב"ם מההיא דירושלמי ללשי שיטתו דכשהבאה
ולקחה ע"י השליח מצי' הבעלים לקרות א"כ הרי גם כשליקטן
לשלה ביד נכרי נראו לקריאה אם יקח ויביאם השליח בעלמו
והבעלים יקראו ומזה דחו שיטתו וע"ש במוהר"ם א"ש מ"ס ליישב
אליבא דרשב"ם ז"ל ואמנם לפמ"ש רבינו י"ל דג"כ אולי בשיטת
רשב"ם והיינו ללדיקן דקי"ל דה"פ לאו כה"ג דמי וקי"ל נמי
למחזירין זה לזה ביובל א"כ לא משכחת לה הקריאה אצל אם נאמר
דבעלים קורין על לקיחה והבאח השליח הרי מצי' לקרות ג"כ
כמ"ש ע"ד שבי' הרב מוהר"ן הג"ל וה"ל כאלו קורא על הבאת
שלו ואמנם לפי"ז ז"ל דאף שגראו לקריאה ונדחו נמי מביאין
אח"כ מההיא דשליח מביא ואין קורא אעפ"י שגראו לקריאה אם
נתקן השליח ויביאם כמ"ש החו' לפי' רשב"ם הג"ל ונדחה חירון
הירושלמי ומזה הוכרח לדחות כל הגמירא דר' אושיעא בש"ס
דילן ודברי הירושלמי שהרי להבכתא דיון דק"פ לאו כה"ג דמי
ע"כ הבעלים מצי' לקרות על הבאת השליח . אמנם מרי
דשמעתיא בירושלמי הס' ר"י ור"ל ור"י לטעמי' דה"ל ק"פ כה"ג

בגמרא ולא ילעין אי כחושה אכיל אי שמינה משלם שמינה כו' השחא ללא ידעי משלם שמינה העמ"ה הרב צעפני פלפל בחכמה דהא י"ל דמיירי בטוענו ברי וכו' משאיל"מ אביבא מ"ד דכלא ה"ל למידע כמי אמרינן מחוך שאינו יכול לישבע מ' וכו' והעלה לחרון להוי ע"ק כיון דאיה ל"י קרקע ע"ס ועדיין ל"ב לשיטת הרמב"ן ורשב"א דכל לא"ג מלקוחות ליכא דין שיעבוד קרקעות א"כ הרי בכלא ג"כ משכחת לה כה"ג מתוך שאיל"מ כיון לא"ג מלקוחות עפ"י הודאחו ומכ"ס לדעת הפוסקים דלזינו בובה משמעבדי כזיקין כמו בשאר מגוה ע"פ א"ס לא משעת העמלה בדין ואיך וא"כ הרי לא מיקרי ע"ק כמ"ס האט"ז בסוגיא דשבת בשם הראשונים דאף גבוי מלקוחות משעת העמלה בדין ואיך צעטת הודאחו יאנה לחיוב ע"ס בל"ה כגון שעמד בדין על הקרן אמנם י"ל דכלא ה"ל לא מחייב שבועה לפמ"ס הפוסקים לדמי קרקע ה"ל ג"כ בקרקע וכל שנלמח החביעה מנזק הקרקע ה"ל נמי דין אין נשבעין על הקרקעות והוא שיטת הרמב"ם ז"ל עיי' בס"ס ל"ה וכיון דכל עיקר קושיא הוא לדעת הרמב"ם דאיהו אין מחלק בין לא ה"ל למידע וכו' ודלדי' בלא"ה לא שייך הכא דין מתוך שא"י לשבע משלם וע"ס לדעת הראב"ד חלוק בין אם חובשו למלאות החפירות עלמס שחפר בקרקע ולפי"ז הכא אם חובשו לשלם קרקע י"ל דה"ל ג"כ בכלל אין נשבעין ועיי' בב"ק דף ח' בסוגיא דכסף או מיטב ובטועש סו' תי"ט ואין להאריך :

מיט עיא בתום דיה כגון שהיתה עידיה לזיוף כזיבורית דמזיק ואיכא ל"מ למימר כו' דלזינו נותן אלא מעדיהו שלו ואין חייב לקנות קשה לי לשיטת הטור ז"ל דא"ס י"ל עידי עדיהו אפ"ה א"ל ליתן לו רק מהסם עדיהו ועיין בש"ך סו' ד"ב ה"ק וסו' תי"ט . סק"ד וכו' הרי משלחה לה איכא באופן ש"ס לו גם עידי עדיהו והעדיהו סתם ש"ס כזיבורית של מזיק ל"מ ליתן לו מהסם עדיהו שנו כיון דאי"ס בכלל מיטב דמזיק ומחוייב ליתן לו העידי עדיהו כיון שא"ל לקנותם וי"ס לו ומכאן ה"י ראי' מוכרעת לשיטת מורה"ש ל"ס דכ"מ צריך הליזק ליתן לו עידי עדיהו ש"ס לו ול"ע שהטור ר' והר"ם יתנוקו על החו"ב ולא יזכרו דעתם בזה ועדיין ל"פ :

ע"ב בנסרא אמר רבא ח"ס ר"מ אומר כחובת אשה כזיבורית אינימא מיחמי וכו' ל"מ אין נפרעין כו' אלא מן הזיבורית כו' וקשיא לי טובא לפמ"ס החוס' לעיל במשנה ד"ה אין נפרעין דמזיקין דמלאורייתא בעדיהו לא יתכן דך דינא לאין נפרעין אלא למ"ד שיעבדא ל"ד ואז לא גבי מיחמי כלל מדינא או למ"ד ס"ד מיירי בעדיהו דמזיק כזיבורית דמזיק ומ"ד כדמזיק שמינן א"כ מה קשיא לי י"ל לר"מ כו' דהרי בוודאי ל"ג דך דינא כחובת אשה כיון דה"ל כחובת אשה לאורייתא וכו' כיון דמלאורייתא אית לה כחובה בגירושין ובאלמנות א"כ הרי מה"ת חל החיוב על היתומים לסלק כחובתה וכבר כחבו החוס' לעיל דגם דינה ממיטב מן התורה אליבא דמ"ד כחובה לאורייתא אלא דזיקון בזבירות מבוים שמה לקניטנו וא"כ טוב עכ"פ בינונית אוקמה אל"ת ונובה גם מן היתומים כמו נזיקין למ"ד שיעבדא לאורייתא לשיטת החוס' וא"כ הרי נוכח לומר כפשוטו גרובה מן הבינונית כחובת אלמנה (ועיין פי' רש"י שמפרש לכו"ל שמעתין דמיירי כחובת אלמנה ממש והוא פשוט) וא"כ מאי קושיא . וכבר העירוני בחידושינו חקירה זו לח"מ סו' ל"ט צ"נו שיעבדא לאורייתא דאף למ"ד שיעבדא ל"ד מ"מ כחובה י"ל דגרובה מיחמי מה"ה סקן היתה עיקר תקנתה מן התורה וריתתי עפ"י ליישב דברי מורה"ש ל"ב ב"ס י"ב ב"מ דפ' נושאין על האנוסה לענין עבדי כמקרקע כחובתה ע"ס . ואולי י"ל בדוחק דאף כחובה מה"ת באלמנות היינו שהוא מקווייב להפרש כחובה מאי"ס עבורה מנכסיו . עבור חיובו כחובתה לה א"ל עכ"פ עיקר החיוב על גופו ולא על יורשים וא"ס לא השלים חיובי ה"ל כשאר חוב שאין חל על נכסי היורשים מה"ת למ"ד שיעבדא ל"ד וה"ו"ק אעפ"כ ה"ל דרך לחוק בעיני וטוב קאיתי בפ"י כחובות דף למשמע ק"ל דהו"ב כן דמן היורשים ל"ל ע"ס ועדיין ל"ע :

בתום ד"ה בקבלן וקשה להיכי דנו"כ ביד אין לו להמלוה על הלואה כלום כו' עיין בס' תחיבת משפט להרב האל גאז"י בחיבורו על ספר מישרים שהאריך בדברי חוס' אולו ע"ס בנתיב ד"ג ח"ג והביא משמוהריב"ל שנהפוך ג"כ למא באמת אין על הלואה כל ס רק הערב ומכ"ל דלא מיירי בהכי ע"ס שנלחק טובא ולע"ד נראה פשוט דה"ג אסור להשהות את אשחו כיון שאין עיקר שיעבודה על הבעל כ"א על הערב וכמ"ס רמ"א בא"ע סו' ס"ו בשם הרשב"א בחטובה (נהנה בחי' לא"ע מ"ס להפסד בדיעבד א"ס חל השיעבוד הערב כה"ג כיון שאין יוכל הבעל ידי חטובה בזה ולא מקיים תק"ח בהכי ע"ס באורח ובסו' קכ"ט בח"מ בסמ"ע זכ"ה ע"ה בהג"ה ודוק) ועכ"פ פשיטא דלא מיירי בהכי כיון דה"ל כאלו משהה אשחו בלא כחובה כלל ועיי' בחוס' פ' החובל דף פ"ט ד"ה כל לגבי בעלה ע"ס היטב :

בתום ד"ה אלא למ"ד אי אית לי' משחעבד כו' ובק' פי' כו' וקשה דהא הכא איירי בקבלן כו' ליישב דברי רש"י ז"ל שהדברים לכאורה תמוהים מאוד ז"ל דלמ"ס רש"י לעיל דהיינו כשהתפיסה מטלטלין כו' והרשב"א ז"ל ביאר בכונת רש"י דכ"ל לקבלן לא מחייב במתחייב חיוב לחיובו והעמיד לו ע"ז קבלן כ"א כשהתפיסה בידו החוב והחזיר על פיו ולפי"ז בזיקון לכאורה לא שייך כה"ג דא"ס לא התפיס בידן מידי הרי אינו קבלן וא"ס התפיס כבר בידו דמי חסלומי' הנזק והחזיר על פיו למה יהי' על הקבלן דיני בעדיהו הא לא נעשה ערב בשביל הנזק גופי' שהרי כבר בלא ערבותו ה"י בשאר בידו המטלטלים והשחא אינו אלא כמו ערב על המטלטלין שהתפיס בידו ולמה ה"י עדין מצע"ת בעד המטלטלין ואין דינו אלא כזיבורית . ועוד שהרי כבר פסק חוב הנזק כיון שכבר שילם לו זה"ל כמו חוב חדש ודינו כצע"ת וזה הוקשה לו לרש"י ז"ל לפי שיטתו וע"כ מפרש דמאי דמוקי בקבלן לאו אכילי מלחא קאי אלא באשה דערב לא משחעבד כ"א בקבלן ע"כ דמיירי בקבלן אבל איך דקחני כפשוטו דהיינו ב"ח וניזקין כיון דערב לחוד נמי משחעבד מיירי בפשוטו בערב דהמסדה עיקר חיובם אחי לאשמע"י בערב הלא תש"ס לכוין דערב לחוד נמי משחעבד ואין נ"מ לדינא למה ישלם בעל המסדה דינו קבלן כיון דכן הדין בערב ג"כ והאמרי"ק בלשון הגמרא דרב אחא בר יעקב נקט כגון שערב כו' וכי מוקי לה בקבלן לא קאמר אלא . והיינו דוקא כחובה ללא משחעבד באופן אחר הוא דמיירי בקבלן ואדרבה איך ע"כ מיירי בערב מניזקין ללא משכחת לה רק ערבות גרידא לשיטתו וטובה מוכח דגם ב"ח מיירי בערב כיון דגם בע"ח משחעבד דערבות גרידא וספיר פריך הגמרא דכה"ג באית לה נכסי הרי אין נפרעין מן הערב חטולה וא"כ בע"ח דמיירי בערב גרידא לא ניחא ושה"י קבלן לא רצה לאוקמי משום ניזקין דע"כ מיירי בערב גרידא וממסמא בע"ח נמי מיירי כה"ג ועוד דעכ"פ בזיקון הוי נשאר הקושיא דע"כ מיירי בערב גרידא אלא דרש"י ז"ל קוטב הקושיא גם לענין בע"ח כיון דבאמת מיירי בע"ח נמי בהכי דומיא דניזקין כיון דא"ל לקבלנית דווחא וכוה מיישב ג"כ מה שחמה המורה"ש על רש"י לדעה דלא ידע דמיירי באשחדיק א"כ מחני' ההמלוה כו' לא יפרע מן הערב חטולה מי ניחא לי' ולמ"ס ניחא להחם ידע דמיירי בערב גרידא ימשהעבד אף ל"ל נכסי וז"ל נדעתי בכונת רש"י ז"ל וא"ס כי עדיין י"ס לקוח מ"ס בזיקון נהוי"ת ללא מיירי בהתפיס וגם בס' חמ"ס דג"ס להראב"ד משמע בשם הירושלמי' דכל דכה"ג דלמח החיוב מחמת חוב נזק דינו נמי בעדיהו ע"ס אעפ"כ כלאי סם הדברים ליישב החמיהות שבדברי רש"י בסוגיא זו עלמא ובלשוננו שכמעט אין לו מובן כלל וכמבואר :

נו"ן עיא בפ"י רש"י ד"ה דמיירי מלאורייתא שהרי קרקע זו ערב למלוה וערב משחעבד מן החורה דכתיב אנכי אערבנו עכ"ל לכאורה הוא אריכות לשון ושפת יתר מה שהאריך ב"כ ובפרט מה שהביא קרא לאנכי אערבנו שהרי מבואר הוא בהרבה מחימות בש"ס דשיעבדא לאורייתא ולא מייחיי סם לימוד לאנכי אערבנו כ"א בערב ב"פ ג"פ וה"ל לרש"י ז"ל נסמוד דבריו מההיא דשיעבדא לאורייתא אבל נראה דכ"מ דשיעבדא לאורייתא א"ל ללמוד לאנכי אערבנו דעיקר ס"ד דערב לא משחעבד היינו לפי שמחייב עצמו בחייב חדש שמדינא אין עליו ערבות כלל רק שמקבל ע"ע החיוב וס"ד דלא יוכל לחייב עצמו במה שאינו חייב למה לו לזה להזעיר עבור שיעבוד חזירו כיון דממילא אין לו שייכות להלוואה זו והרי ר"ל באמת ס"ל המחשב עצמו בדבר שלא ה"י חייב פטור ואף לר"י דס"ל חייב היינו בלא תנאי כמבואר ברס"י מ' ב"ח בשם הפוסקים ולכן איננו ערב קרא אבל ערבות דשיעבוד נכסים דמשעבד משום דנכסיהו אינן ערביין ב"י הוא ערבות דממילא כלומר שהם י"ס להם שייכות שיחול עליהם חיוב ערבות מדינא עבור הלואה כיון שהם נכסין של לזה עצמו וכל כה"ג א"ל קרא דערבות דידהו כמו חיוב גופו של הלואה דלינא הוא וכיון דכן הסברא למ"ד שיעבדא לעבור הלוואה הלואה נכסים הנכסים לערבים לא ה"ל חיוב חדש הערבות ולכן לא מייחיי קרא לאנכי אערבנו וא"ל לו וכמ"ס דלחם הערבות לולי קבלתו מרלונו הטוב עליו אין עליו חובת הערבות אמנם הכא ששיעבד לו עדינת אף דערבות דממילא על הנכסים אינם אלא על הבינוניות א"כ העדינות ה"ל כמו ערבות חדשה שלא ה"י חל עלי' משחמא כ"א מלך שהעמידה לערב עתה בחיוב חדש וזה דמי לערב דעלמא שאין לו שייכות להלוואה ולא לערבות והוא מקבל ע"ע הערבו' זה לא שמענו מהך דשיעבדא לאורייתא בעלמא וע"כ האורך רש"י ז"ל לאחויי קרא לאנכי אערבנו דמייריב"כ מערבות כזה ולשון רש"י ז"ל מזוקק שבעתיים בלי יחרון וכ"ז כ"ס מ"ס ב"ד :

בתום ד"ה כיון דדינו בעדיהו נראה דספר ש"ד כו' ומר זוטרא ואב"י ס"ל שיעבדא ל"ה כו' הרב בעפני ז"ל נחקשה טובא כיון דה"ל למפרע גרובה ע"כ דשיעבדא לאורייתא דמי

דאי מדרבנן לא ראו לאלם כח הגובינא למפרע והוסיף עוד ראוי
 דע"כ אי סליד ל"א למפרע גובה מההיא לפי ג"פ דפרק הש"ס
 ארבה לאמר ס"ד מההיא גבוי קרקע יש לו והוי כמחוק המנה
 ומאי קושיא הא י"ל דס"ד למפרע גובה וע"כ דהא בזה חניא דאי
 למפרע גובה ע"כ דס"ד ע"כ תוכן דבריו וכבר ביארתי בזה ב"ד
 לח"מ למלך סראייחו יש לדחות בזה אפי' כמ"ס סה והאופן
 היותר מר"ח בק"רה אמרנו לע"ס המוס' ב"ב דף קכ"ה ע"ב
 להשיג על פי רשב"א ז"ל שד' דסטר מיקרי בעין והמנה ה"ל
 כשבת לא"כ אמאי אמרו רבנן לאינו גובה הא כיון שגובה פי שנים
 בשטר ממ' נח אית נ"י פי שנים במנה שנה האל מחנקו ע"ס ומיה
 הוכיחו דגם השטר ה"ל כחיו בעין וראוי הוא ע"ס אף אלו לאמר
 להפוך שהרי גם למ"ד למפרע גובה דהיינו כפי שיעבורי א"כ כל
 הגובינא למפרע היינו נפי ערך הש"עבוד וא"כ כיון דקודם
 הגובינא אין לו חלק בשטר פי שנים דהא השטר קודם שגובה
 וודאי לאין לו חלק פי שנים א"כ ממילא א"ת נוגבות אה"כ כ"א
 כפי חלקו בשטר השטר ומאי אהני לן הך למפרע גובה דמ"מ
 אין לו גבות כ"א כפי חלקו בשיעבורו ודו"ק מאד וע"כ דס"ד
 וא"כ השיעבוד גופי' משוי' ל"י מוחק קודם הגובינא ודו"ק :

א"ת דאף מלך הסבא אס לאמר דאי סליד ל"א למפרע גובה
 אפי' הו' נראה ננו לחק הענינים לנכון דבשעתהס
 שפיר ה"ל לאביי' ס"ד חף דבעלמא ס"ד והיינו למ"ס סה
 באריכות למ"ס הרישב"א דאי ס"ד הטעם משום דאין הקאה
 לחלאין ע"ס דהיינו למ"ד למכאן ולהבא גובה ולא ה"נ שנו למפרע
 כמו דחזין דאי אקדים מלוה או זבין לאו כלום עביד משא"כ למ"ד
 למפרע גובה י"ל דה"ל כוז נא נמיה דהא ה"ל שנו בעיני מבר
 והקדש ג"כ ע"ס ונפ"ז ה' עוקס לומר דנאבי וודאי דשעבודא
 ד"ח ללא ח"ל הקאה לחלאין - אלנא דלמא שביארנו שם בס"ה ס"ו
 באו"ת ואחריו בעל קלוה"ח ז"ל נהסביר דגם לאביי מכירוח
 שטרוח דרבנן וכן מהני מחינה במוכר ס"ח אף דלדידי' ראוי
 שיעיל המכר דבר תורה כיון דלדידי' למפרע גובה מ"מ כיון דל"א
 למפרע גובה כ"א השגבא לבסוף כמ"ס החוס' פסחים ל"א וא"כ
 א"א לאלם כח המכר מטעם גובינא למפרע דלדרכה כיון דלא
 חייל או שמחלו לבסוף הרי לא אחי לדי גובינא לעולם ע"ס היטב
 ובקלוה"ח ס"י ק"ז עוד מזה וע"ס בחידושינו לעיל בכוניא דשחרור
 וחזק דיש מקום לעיין על הכרחם בזה ע"ס ועכ"פ נפי דבריהם
 יש לחלק הענינים דעד כאן נ"א אביי' למפרע גובה ושיעבודא
 ג"כ לאורייחא מטעם זה אלנא היכא דגובינא שיעבורי נח חנו
 בלון שעבוד למפרע כלומר דאף אס לא דלון דין שיעבוד למפרע
 עכ"פ יגבה מכאן ולהבא מיני' דידיו או מנהוחה והתומים עכ"ל
 מדרבנן עכ"פ הרי בודלתי אחי' לדי גובינא מועיל הגובינא
 למפרע לחול עליו גם דין שעבוד לאוריי' שיחול הדקסו או מכירתו
 וכן ביחומי' שגבו קרקע בחובת אביהם דב"ח ה"ז נגובה מהס
 למ"ד למפרע גובה דהס נמי הרי היחומים ממ"ל גובים חובתם
 ואין נפ' קואח' בייבינא למפרע כ"א שגבה ב"ח לאביהם מהס
 ובהא אלים כח הגובינא לחול השעבוד למפרע משא"כ הכא דאי
 לאו למועיל השעבוד לאוריי' אין דינו המלוה לנכות מיקחמים
 מנכסים אלו דהיינו העדות כ"א זיבוריה וא"כ לאנו רזים לאלם
 כח הגובינא בעדות אלו מלך דשיעבודא לאוריי' והשיעבוד
 לאוריי' אינו ח"כ מ"ס למפרע גובה שוב שייך הך סברת
 דאחרונים דלדרכה הרי לא יבא לדי גובינא לבסוף וממילא לא
 שייך גם למפרע גובה ובלא למפרע גובה השעבוד וודאי גם לאביי
 מדרבנן מטעם אין הקאה לחלאין דבר זה לכוין אחר העין היטב
 ובפרט להמעין בחי' לח"מ בענין זה :

בגמרא והחני אברהם קוואה כו' הרשב"א ז"ל בחי' כו'
 לדחות המוכחים מכאן דשעבודא לאוריי' ד"ל
 דהא דק'מר בשטר דה"ל לאוריי' היינו משום דפירש לו
 השעבוד ויש לדקק דבריו לאחתי מאי פייך מניחין הא הס
 לא שייך פירש לו ובס"ד ז"ל נראה שהבין דבריו דבניקין י"ל משו'
 דה"ל מלוה הכהונה בחורה ונפ"ע שעבודא לאוריי' ובאמת שדברי
 הרשב"א ז"ל שחומים לפ"ז ועמ"ס שם בחי' להי' הג"ל ובסמוך
 ע"ד החוס' והרב הש"ך הביא דברי הרשב"א ז"ל וכבר ד"ל
 עוד בפשיטות כוונת הש"ס דמלאוריי' דיני בעדות היינו מיני'
 דידיו' דמיני' דידיו' וודאי מה"ת ולכן כי החנו רבנן ביחמי לגבוי
 מיני' י"ל דחיקון כעין לאורי' במ' נ"י דידיו' ולפ"ז שפיר פריך
 מניחין דהא הס' ג"כ מיני' דידיו' גופי' מה"ה ודמי לשטר הו"ל
 מן היחומים וכ"כ מוהר"ם ס"ף בשמעתין ועמ"ס שם על דבריו :

בהוס' ד"ה כיון דמלאוריי' דיני' בעדות כו' נראה לסבר
 ש"ד דאי שעבודא ל"ד אף דמיני' דידיו' מלאורייחא
 בעדות מ"מ נבי יחמי כו' לכאורה יש לדקק לכיון דע"כ החוס'
 ס"ל ש"ד הך פירש לו השעבוד שהרי הכא מיירי כפיירש לו וא"כ
 מאי פסיקא להו דמיני' דידיו' בעדות הא י"ל ללא חייל השעבוד
 אף לגבי דידיו' שהרי לדעת זו לאפיי' פירש לו ל"מ כבר ביאר לנו
 הרישב"א כפ"ק דקידושין דה"ט דאף דמיני' מ"מ שיעבוד

גרע דאין הקאה לחלאין ע"ס א"כ הרי שעבוד קרקע זו ה"ל ג"כ
 הקאה לחלאין וחינו יכונ גבובה ממנו כ"א מחמת חיוב גופו וחיוב
 גופו הרי נח חיי טפי על העדות או משועבד שאר נכסיו ועמ"ס
 בקונטרס בשיעבודא לאורייחא ליישב ע"ד קושיית החוס' דבוק
 ב"ב דהא דפר' החס לעינא דלעינא למת' עוגל ד"ח
 בע"ח זיבוריה מקרא דא"ס אחר אהה נושה בוכו' חנמא דס"ד
 והקשו החוס' הא מיני' דידיו' וודאי גובה וכחכנו שם דע"כ עילא
 סובר ש"ד דא"כ ח"ל זיבוריה כול מקרא דבע"ח זיבוריה שהרי
 אין לו שעבוד ערבות כלל עג הכסים רק מחמת חיוב גופו והוא
 לריך לפדות חיוב גופו ופשיטא דיוגל בכל נכסיו שמנכה דבע"ח
 אע"כ דשעבוד מעס לאורייחא וע"ס באריכות ולפ"ז אי שעבודא
 ל"ד י' מיני' דידיו' אין ראוי נחול שעבוד נכסים ומחמת חיוב
 גופו שוכה כג הכסים ומיני' חיי יגבה דווקא עדיות כיון שאין
 הקאה לחלאין ול"ג דמ"מ אינו גופו' וודאי דלריך לשלם כפי חנאו
 אף אי סליד לנו יאה כחנאי בענמא אף היחומים פטורין מטעם
 שעבוד ועדין ל"ע בזה ומהא דנא פליגי במיני' דידיו' אין להביא
 ראוי' דלדידי' חל החיוב אף בלא טעם דשעבודא ד"ל דהא עכ"פ
 לדין שעבודא דרבנן מיהא בחייו וחילי מכח שעבוד נכסיו ולא
 פליגי כ"א נבי יחמי לאוקמה דלאורייחא ודו"ק ועיין בחי' לסי'
 ל"ט שם ע"ד הש"ך פקפקו שם בזו הסברא ואכ"מ להאריך
 יותר :

ע"ב בתוס' ד"ה יחומי' שאמרו כו' ולר"ח דמפרש כו'
 מותר לקבל שבעתו כו' בנכרי שקבל עליו
 לדון בדי' כו' לדעת הרבה פוסקים דבניקין דווקא קטנים ולא
 גדולים ז"ל כמ"ס בחירושם הראשון דמיירי כשהודה ומת דבנכרי
 ליכא נאוקמי דהא נזחי נכרי פטורין מרעהו ולא של נכרי ועיין
 ברשב"א שם הירושלמי זיבורלמי עלמנו דמשמע קלה דבניקין
 נפרעין אף מן הקטנים וע"ס במופרי' הירושלמי וכעת אינן ח"ל
 אבל יש לדקק לפיר"ח ניהו דרשאי לקבל שבעתו כיון שקיבל עליו
 לדון בדי' הרי בלא"ה א"א לו לנכרי ליטול בשטרו שהרי נכרי דין
 חסד איה ליה לשבעה ובחסיד המוליא שטר על היחומים מפסיד
 ומבואר הוא בב"י ס"י ק"ח נכרי דין חסד יש לו ע"ס ודוקק
 לומר דהיינו נסיטה לאין מקבלין שבעתו וה"ל דינו כחסוד ללא
 משמע כן ומלאחי' באו"ח סימן ז"ב שעמד ע"ז על לשון הש"ע
 וכבר דמיירי בנאמנות דל"א אין אלס מוריש והרי כיון שהיא חסוד
 אסור לקבל שבעתו ולע"ג ועוד דנכר ושמואל כו' כל"ל ואכתי
 מהיענה במחני' דהא עכ"פ קחני גובה בשבעה לרב ושמואל
 גופי' דס"ל דמלינא אין אלס מוריש ולידדו אף בנאמנות אמרינן
 אין אלס מוריש כיון דלידדו בכל השבעות אין אלס מוריש ועיין
 בס"י ק"ח בס"י שם ובפ"ה ח' ואלו י"ל לרב ושמואל
 באמת דקחין להטעם או דס"ל דמחני' מיירי בגדולים ול"ע
 בכוניא דעירובין חס' ובכוניא דס"פ כל השבעין :

א"ת שערין יש לדקק לסיבת הסוברים דנאמנות מהני נגד
 יורשים א"כ ע"כ מיירי בלא נאמנות וא"כ איך קחני
 דנוטל בשבעתו יש לדחות אלנא שכבר כחכנו דעכ"פ דהלסון דיבע
 המנה שהרי כה"ג באמת נוטל בלא שבעה שהרי אסור לקבל
 שבעת החסוד ואינו ד"ל דזה בישראל חסוד דווקא שהרי באמת יש
 פוסקים דאס' אמר לקבל שבעתו אע"פ שהוא חסוד שומעין לו
 והחולקים ס"ל דמ"מ אין להשביע נפתי חלול הס' וי"ל דלא שייך
 חיילי' הבס אלנא בישראל - אבל על שבעת שקר דעכו"ס לא
 קפלינן אס והחלל הס' כל ידו ואל' דעכ"פ עובר על לפני עיור
 כיון שהס מלווים על שבעת שקר דא"כ גם בישראל המשביע חבירו
 ה"א אס' להשביע י"ס נשבע שקר משום לפני עור ועכ"ל כיון
 דחובע ממונו נ"ח ליה וס"ה בנכרי רק עיקר האסור משום חלול
 :שם וזה אפשר ללא שייך בנכרי ול"ע ובחי' לח"מ ס"י ק"י יבואר
 עוד :

בגמרא וליחוי שטרא דיתחו הי קדים כו' ל"מ לשנויי דמיירי
 בשטרא שאין בהס זמן דזה אינו דא"כ באמת לא
 מהימן להפקיע זכותה כיון שהחוב של כ"א ידוע בשטר ומלינא
 חולקים אינו נאמן דדיבורו להקדים משא"כ אס אין חובס ידוע
 כלל כדמסיק שפיר נאמן כמ"ס בחי' רשב"א ז"ל :

בתוס' ד"ה הב"ע דבע"ח כו' מכאן שוכה כו' לכאורה
 לפי המשקל דמיירי לאין החוב ידוע אין
 הוכחה כלל שהרי י"ל משו"ה ל"מ גבייתם להדחות הב"ח המביא
 בשטר וכמבואר ברבי' ז"ט דאינו נאמן בהולאחו לחוב לאחריס
 וה"ג כוונתה ואינו נאמן כ"א כשיס' לבע"ח להפרע וא"כ מ"ל
 דמאחר דבורר שגבה ללא גבה וע"כ עיקר הוכחה דלס"ד דמיירי
 בשט"ח ה"ל לאקשווי' דא"כ אמאי גובה כלל והוא דוקק קלת
 ובאמת שהי' מקום לומר הוכחתם אף להמסקנא למה שר"ה הרב
 האו"ת ז"ל לדון בס"י ז"ט שם דמטלטלין או קרקעו' שגבה
 אחר הלואה לאין בהס דין קדימה דמהני הולאחו כיון דעכ"פ
 עתה מחייב עלמנו בהולאחו א"כ עתה הרי הוא ג"כ ב"ח ואף
 שהוא מאוחר מ"מ חולקין ע"ס א"כ הוי א"ס הכא כיון דלס"ד
 מה שגבה גבה אף במאוחר מהני הולאחו דהא מהולאחו ואלין
 דין ב"ח מאוחר יש לו אבל הרב בעל קלוה"ח ז"ל השיג שם עליו
 ידעתי

ודעחו לכל חייב לאחרינו אין בהולחנו כלום ודבריו נראין לכאורה נכונים אך אין מקום להוכיח החכם במסקנתו ולמטרך לדחוק לעיקר הוכחתו מהם ד' ועדיין ל"ע :

בפירשי דיה

לפי שאין כתובין בו' אבל דמי בפירו' ה"ל כמע"פ בו' ואע"ג ד"כ ל"י אלא איקום ואשפי בו' ולהך כתיבה ל"ג קנא בו' אבל על הפירות שזיננס עדיין בשעת המכירה בעונם אין קול יולא ביאר דבריו נראה דכל עיקר הקונ' ע"י עדי השטר ע"י ברכי' מ"ג וכי' ה"ט בח"מ וא"כ מה שיש לורך עתה בשעת כתיבה דהיינו דמי המכר עלמו הם מולתים הקול משא"כ על דבר שאין עתה לורך בו ואפשר שלא יבא נידוי גבוי' אין עליהם הוליא קול דכברו ללא ילטרך ליה ונכן ל"ג קנא ואף שהמכר יש לו קול מ"מ שמה מכר נו סגל באחריו' הפירות ואע"ג דאחריות ע"ם הוא וקיי"ל דאף אם נא כ' נו אלא איקום נמי גובה מלקוחות מעמם לא שדי איכס זוני בכדי וא"כ הרי הנקוחות יודעים לזיהר י"ל דהלקוחות יסברו שהתנה בפירם שלא באחריות דוולאי אין גובה וכן ל"מ קול המכר :

עוד

י"ל דנימו דאחריות ע"ם וגובה אף בלא כתיבת אחריות היינו בדבר שגן הדן אף אם הי' דינו שיוכתב דוקא הי' ג"כ גובה מלקוחות ואמרי' דט"ם הוא ומג"י אף שלא נכתב ועמ"ס בריס פירקין על קושיית הרשב"א על רש"י ז"ל בקידושין אהא דפירם לרהשעבוד ע"ם היטב ובחידושי רס"י ל"ט ע"ם משא"כ בדבר שאם הי' לורך לכתיבה לא הי' חל עליו כלל השעבוד אף שכתב כגון דין הפירות והשבת וא"כ הרי ע"י אחריות ע"ם אנו מוסיפין ענין חוב מה שגא' הי' חייב כלל בהא לא אמרינן דע"י הט"ם להוסיף עליו חוב ע"י כן כיון שאעיקר הדין הרי בחמת לא חל ענין חוב כלל אמרינן דקאי בדינ' ולא עדיף גא' נכתב מאזו כ' נו לפירות נ"מ כתיבה מהיכי' תיתי יחול עליו חוב ע"י השכתה ודו"ק כי הוא סברא ברורה וכיולא בזה כ' הכע"כ בשם הרמב"ן מה שהשיג על הרמב"ם שפסק דאחייב עלמי בדבר שאין קלוב נ"מ ור"ה לכאורה לומר דהוא מטעם דחייב מעמנו כיון דאחר דה"ט (וה"ל אף סיהי' עכ"פ בזה א"ש מה דפריך והא מוזכות חסה ובכוח דמאין לכתיבה למיא ואע"ג שלא הי' בצינ' בשעת כתיבה ואין הקול יולא וכמו שהקשו החוס' דו"ל דהקושיא כיון דעכ"פ עיקר הניסוח אין יש לו קול ממילא תית ל"י קול שאנו ענין חוב מוזכות סהרי החס' מדינא א"ל כתיבה כלל סהרי הוא תכלית ב"ד ואף התנה שלא יחייב לא מהני בחזרת תנאי ב"ד וספור יש לו קול ו"ס רש"י בסמוך ו"ל דתנאי ב"ד הוא כו' שהוא משעבד נה דהגן לא כ' לה כו' וכונתו מבורחת דהתם לא תנית בכתיבה ואף תנאו נ"מ וא"כ א"ל לחול על הכתיבה כלל ומאסי' חתי יופאע שיטבול מן הנקוחות ודו"ק כי זה ברור ופאע ונא זכיתי להדין דברי רבותינו בעני' החוס' שנתן שו בזה והלא דברי רש"י ז"ל פשוטים מאוד וברורי' :

כדיה

מעיקרא להכי איתקין בו' ולא יהי' חסובי' ככתובים אלא ממשעבדים לפי שאין אדם רוצה ליקח בו' לכאורה הוא העמם כמו נמ"ד לפי שאין קלובים והרי מ"ד זה לאין כתובין משמע דפליק אסברא דאין קלובים ובאמת שרש"י ז"ל הוכיח לזה דאנ"כ אמאי באמת מעיקרא להכי איתקין אבל נראה דכונתו דולזי כ"ע ה"ס דשייך פסיקא ינקוחות כה"ג כיון שאין קלוב וגם א"ל לזיהר אלא דמ"ד לפי שאין כתובין ה"ל דאף דא"ל לזיהר מ"מ דבר שגן עיקר הדין חייב השעבוד לא הפקיעו חו"ל כח השעבוד משום שהיא סברא שרי' מ"מ הוא פסולא דבע"ח וא"ל לנו להפקיע שעבודו מה שהוא מן הדין ולא חיישינן להך סברא דא"ל לזיהר על תיקון העונם דאין כח ביד חו"ל להפקיע ד"ו שנ דבע"ח משא"כ הכא דעיקר השעבוד והחוב תקלו חו"ל א"כ בידים הי' להקן מחלילה רק שיטבול שאפשר לזיהר בו אבל כה"ג שאי אפשר לזיהר הכיחו על הדין ולא הי' בכלל תקנתם מעיקרא כן שא"ל לזיהר בו וא"כ פסיקא טובא נבעל שלא יוכל למכור מנכסיו :

אבל

מ"ד דאין קלובין ס"ל דה"ט הי' כח ביד חו"ל להפקיע אף שיטבול דכבר חיל מדינא על הנכסים מדאורייתא משום תיקון העולם וזה הוא עיקר פלוגתא דו"ק כי זה ברור ועמ"ס בזה לקמן לפרש"י ב"מ כגון שקנו מידו ע"ש והגן :

בתום דיה

לפי שאין כתובין בו' אין קול יולא כו' לפי"ז הא דפריך וה"ז מדין האשה כו' א"ל דבנה מי לא עסקינו שהי' בעולם כו' דגירסה ואהדרה כו' לכאורה משמע מדבריהם שהוסיפו כן נפירושו של רש"י ז"ל וקאי לי דע"כ א"ל נפרש הכי כוונתם שה"ס דא"כ תיהי' מאי עשני כתובין הן כו' ואין כתובין הן אלא ממשעבדי' ולפרש"י הטעם מפני שא"ל ללקוחות לזיהר והרי רש"י ז"ל וכן חוס' סוכרים דכשהשנים קלובו ה"ל קלוב לענין גביית ממשעבדי' כמבואר לקמן והנה החוס' כתבו בר"פ הגושא הא למזון הבנות ה"ל אינו קלוב אף להשנים ממשעבדי

קלובות עד דתצנרן היינו משום ללא ידעינן כמה בנות יהי' לו ע"ש ולפי"ז למה דס"ל לעילא לאין כתובין . א"כ פל היכא דהבנות ליחנהו בשעת כתיבה בלא"ה אין טורף ממשעבדי לפמ"ס החוס' מטעם אין כתובין ועיקר קו' הש"ס דהבנות שהי' בעולם עכ"פ . ליטרפו ובה"ג ל"מ הש"ס מדי דהא הלקוחות יודעים לזיהר להשאיר נכסים עד דתצנרן והבנות שיוולדו אחי' בלא"ה לא יטרפו מלקוחות מנאס דאין כתובין ודו"ק ונ"ע ואזני החוס' מפרשי' נה בלכפי' נפשי' ונלא עפ"י פרש"י דבסמוך ומפרשי' מעיקרא להכי איתקין ללא כפרש"י או לאזני' בשיטתם ר"פ נערה דאינו קלוב למטה נמי מיקרי אין קלוב ועיי' בחי' לח"מ בו' ס' וסי' קט"ו ובחי' לכתובות ואין להאריך ועמ"ס לקמן בחוס' ד"ה בשקנו מידו ע"ש היטב :

בתום דיה

כתובין הן אלא ב"ח וא"ת אפאי לא משני אימר לררי אהפסה כו' למס"ל החוס' בחד תי' דמזון האשה נמי פריך הי' מקום ליישב קו' החוס' עפ"י המפורשים דהך חששא דלררי אהפסה הוא רק ספק ומש"ה גובה מ"ב"ח ללא חיישינן כונו האזני ועיי' בא"ס בכתובי' פ' הגושא בשם ועיי' בקל"ה"ה סי' ל"ט ובג"מ סס ובחידושינו דכל כה"ג דהחייב חל כבר וחיישינן לפרעון מס' ה"ל כספק בפרעון אלא דבכל מדי דשעינן ליחמי דינו כטענת ברי כיון דהב"ד טוענים עבורם וכמ"ס הש"ך בסי' ע"ב ס"ק כ"א ועיי' בקל"ה"ה סי' רל"ז ובחי' לכתובי' דף פ"ה ואמנם כיון דהך חששא דלררי גס לטענת הב"ד אינו נחשב כ"א לספק וכמ"ס המפורשים הכ"ל וכמשמעו' הלאזן אימר לררי אהפסה הי' להחשב כספק בפרעון ונא נפטרן הלקוחות' אלא לענין מזון הבנות י"ל לפנ"ם הרשב"ד ז"ל בבל' אישות ויבואר בסמוך דכל עיקר חוב הבנות אינו חל כ"א לאחר מותו וא"כ החס' לררי ה"ל כס' בחוב ועמ"ס בסמוך בפירוש דברי הרשב"ד ז"ל וא"כ ספיר חיישינן לררי משא"כ במזון האשה מחיים ספיר פריך דו"ק ה"ל ספק פרעון כיון דהחשש לררי רק מוחזק לנו כספק וה"ל ספק בפרעון ודו"ק :

אמנם

דלעתי ג"ל ליישב קו' החוס' ללל השיטות והנה בגוף החס' דלררי אהפסה דל"ח לב"ח כ' סס עוד הא"ס ב"ד בשם דאף דיש לחוש לררי גס בירשים מ"מ כיון דהוא תנאי ב"ד וא"ל שיקיים תקול' ע"כ דבדין מירשים אע"ג דאיכא חס' לררי ומשום כח אגמיה שלא לחוס לררי עכ"ל והנה באמת לפי טעם זה גס מן הלקוחות' הי' ראוי שלא לחוס לררי דכלל תנאי ב"ד הרי חס' גס לענין ממשעבדי בכתובה ואף בלא נכתב שינבע ממשעבדי ולמה היתחו חו"ל כאן כח תקנתם לענין ממשעבדי וע"כ נראה דבאמת הש"ס סמך אמאי דכבר שני לעיל מעיקרא הכי איתקין כתובין הן אלא ב"ח ולא אלא משעבדים והיינו מטעם שכ' רש"י ז"ל או מטעם אחר וא"כ בלא"ה לא הי' מעולם כח התנאי ב"ד לענין ממשעבדי נגד עוזן הבנות רק איהו קבל מעמנו קנין להחייב אף ממשעבדי וכיון דאיכא חס' לררי דמדינא לא גבי לאו כל כמיני' בקניינו להפקיע חס' לררי כיון דלזה לא אלתיה בתקנתם בכת חו"ל כיון שאינו בכלל התקנה בלא"ה מטעמא דלעיל ודו"ק : ומצתה א"ש דכל כמה דלא ידע הך תירולא לא הו"מ לתירולא מחס' לררי דאכתי מאי נ"מ בין יורשים ללקוחות דהא גס בירשים שייך לררי וא"כ אלתיה רבנן בתקנתם וה"ה לענין ממשעבדי דמ"ס זה מזה ושני התירולאים לרביס להדדי ודו"ק כי זה ברור כשמש :

בתום דיה

ר"ח קלובין וכתובין בעי כו' עיי' בפני' שכ' דאמאי לא בעי להסיך איעולא ס"ל חד לחוד בני ולע"ד לפירש"י ליכא להפוקי בהא דכבר כתבו לרשי' ז"ל גס עולא ס"ל טעמא דאין קלוב שייך תיקון העולם אלא דס"ל למה דהוא מעיקר הדין לא חשו לתיקון העולם להפסיד לבע"ח חייבו מדינא ולכן לא חשו לתיקון העולם כ"ל במזון הבנות דהוא חקנה חדשה ולפי"ז אי נימא דהלוב לקוד טרפא ממשעבדי ולפי' רש"י אף מע"פ גרידא גובה א"כ גס בטעמא דאין קלוב לא הוי ראוי להפקיע שעבוד מן הדין דלא גרע ממע"פ אמנם למס"ל לפרש הא דקלובי' ואעפ"י שאין כתובי' ע"ש יש לדחוק :

בתום דיה

למא קלובין אעפ"י שאין כתובין כו' ואין נראה כו' לזי דבריהם הקדושים הי' נראה דקאי אמא דקרי בש"ס לעיל אינו כתוב דהיינו שכ' בשטר ואינו בעולם וז"ל האזני טעמא דעולא דאין הקול יולא לאוחו כתיבה ודו"ק כי בזה סרו קושיית החוס' :

פרשי דיה ואת אמרת שניי' כו' מפני שלא הספיקה כו' כוונת הדברים הוא לעיקר טעמא דר"י דאמר ויתרה אינו אלא מחמת מחילת השיעבוד דא"כ לא הוה מייחתי מנה דגביא ממשעבדי אלא עיקר כוונת ר' יוחנן דהחייב לא חל כ"א בשעת גובייתא וכיון דהשחא פקע החייב סהרי אין כאן בן לבן אינה נוטלת וע"ז מקשה ר"ח לא"כ אין גובה ממשעבדי

למשעבדי האל כל כה"ג לליכא חיוב כ"א דבגויינא לא שייך שיעבוד ומפרע וע"כ להשעבוד חל על הכהנים מיד וא"כ ממילא גביא אף לפקע חובה בשעת הגויינא וכו' :

א"ל ללשונות הלא"ה ז"ל מה' אישות לכל מוזן האשה והבנה' לא חייל כ"א לאחר מיתה ומסויה אין בהם דין קדומה וכבר נלגשו שם כולם והסינו על הראב"ד דהא מסמך אי לחו משום תיקון העונם ה' גובה ממשעבדי משעת הישאוף ובחי' לח"מ ה' נ"ו כהבנו פירושו דליהו"ט"ל דעיקר חיוב הגוף לא חייל כ"א לאחר מיתה ומ"מ כשזעבדו הכללים על החיוב הגוף שיתול אח"כ וכמו לטורף שבור חיוב השבח והפירות אף להחיוב הגוף ודלמי אינו בא כ"א לאחר שהשבת או גילו הפירות וכעין זה מבואר בס"י ג"ט ובחילוסינו לשם דמלי לשעבד נכסיו כשילוח אח"כ וטורף נמפרע והרב בעל קלו"ח סימן ק"ל נראה מדבריו שאין מקום להשיעבוד כה"ג והמשיין בדברינו שם בס"י ל"ט יראה כי כמעט הדברים מוכרחים דשייך שיעבוד כה"ג וא"כ סובר הראב"ד כיון לחיוב הגוף של כולם כב"א שפיר חילקים ע"ש מ"ש באור"ח וא"כ לפי"ז לא הוי מייית ר' חנינא ראי' לדבריו ד"ל להשעור נכסיו ג"פ אינו חל חיוב הגוף כ"א בשעת הגויינא דהיינו כשנאה להשא ומ"מ נשעבדו נכסים לשפרע ומסויה בלא הספיקה ספיר דויהיה ול"מ ואלו יש לחלק העניינים ועיי' בסמוך דהא לשבח למשמע נמי דשייך שיעבוד נכסים כה"ג :

גדול וה"ט כיון לחליא בטענה ותביעה ולא משום נתינה ודווקא בשומריהן להשבעה הוא רק משום תנא דנתינה ע"ס ונפ"י בהגותה לא דמיא כלל להך דמייירי בשומריהן אלא דרש"י ז"ל הולך לטעמא דבא. בטענה אביו דכמו דבשומריהן כיון דעיקר חיוב השבעה נגד גרם הנתינה לריד סיהי' גדול א"כ ממינא דה"ה בהלואה דגרם חיוב השבעה מלד הטענה רחוי' שלא יועיל טענת הקטן וע"ז כחב דמייירי בבא בטענת אביו ומאני ספיר ולו"ק :

בתוס' בריה מפני מה אמרה תורה פירש למה לא יהא נאמן במיגו כו' דאין לו פנים נכפור הכל ואלע"ג דכ"ג נמי אמרינן כו' לאשחמוטי קא מישחמיט דמסויה משביעין אותו שבעת היסת כו' כבר כתבנו בזה בחי' נכסות ישוב הדברים והסוגיות בדרך ברור מאוד לולי דברי רבותינו והוא דבאצת נכסותה טעמא דבני נמה באמת לא נמיא ככה"ג ג"כ אשחמוטי וע"כ ז"ל דזה לא שכיח כלל שלא יהי' לו דבר מה לפרוע ומ"כ מדחזינן דאינו מודה בכלום ע"כ שאינו רלונו לשלם כלל רק שנוול נמרי אף למ"ס הסמ"ע בס"י ז"כ ככופר בפיקדון דאמ"ר ג"כ היכא ללא ראו ע"י שיהי' בידו בשעת הכפירה לאשחמוטי קא משחמיט עד דבחיטתא לי' והא לזא טען הכי היינו לאשחמוטי מן השבעה ע"ש אבל עכ"ז נראה ליהו דק"ו החוס' זו מיושב ספיר אבל עכ"ז הדרא קו' החוס' לדוכחה על היום דברי יביה במ"ס אב"י העלאת עדי' לז"ל וכו' הרי ב"ן לפי"ה החוס' וכו' ופיר"י דהא למסקנא הרי שייך נכסיה' לאשחמוטי כמו במ"מ וא"כ לפי"ז הרי גם ככה"ג שייך לאשחמוטי כלומר שאין לו הפרעון כל הסך ואם יודה אותו מקלח הרי יחייב ואין רלונו לישבע כמ"ס הבמ"ש בשבעת אמת ומכ"ס בשבעת שקר וא"כ הרי גם ככה"ג אין בו העזה כ"כ ונראה דבאמת זה טעם הסוגיא בשבעות לאמרי' גם ככה"ג אשחמוטי דהיינו לאמרי' דמשחמיט אף במקלח שיוכל לשלם מכה חיוב השבעה למודה במקלח והטילו חז"ל ענין השבעת היסת אבל בשמעתינן ספיר קאמר רבה חוקה א"א מעין בכפירת הכל לכל כוונתו ליתן טעם למה חייבה רחמנא שבעה במודה במקלח והיינו להא אית לי' מיגו דכה"ג כלומר דאף דמדינא ה' מוטל עליו השבעה במ"מ מן הסברא או מגז"ה עכ"פ המיגו יפטרנו וע"ז ספיר תי' דרחמנא ספיר חייבה שבעה כיון דאין לפוטרי מלד המיגו והרי איכא העזה טפי ככה"ג ממודה במקלח דבמודה במקלח שייך אשחמוטי מלד עמנו שפירעון וכו' כן בכופר הכל וכמ"ל מאי אמרת דגם בכופר הכל שייך אשחמוטי מלד השבעה ז"ל דכיון שאח"כ יהי' הדין דגם מודה במקלח פטור א"כ הרי כל מודה במקלח לא יהי' לו עוד מיגו דאי יכפור הכי הרי יהי' מעיז נמור דאין לנו לחלוק גס בהשבעה מן השבעה כיון דגם מ"מ פטור ובלא מיגו הרי אין מן הדין לפוטרו ולכן נשאר על דינו אבל לבחר לחייבה רחמנא שבעה שייך ספיר אשחמוטי גם ככה"ג וא"כ למשביעין אותו היסת משום אשחמוטי וכו' כי הדברים ברורים :

בא"ד אבל מדחייבה רחמנא שבעה טפי כו' לאיטרין נהיכא שאין הבעלים ודעים שנגב לו או שהי' חייב לאביו עכ"ל למ"ס המרדכי' בפי' שבעת הדיינין דטעמא דאין נשבעין על טענת שמה משום דה"ל משיב אביה א"כ כל כה"ג דכ"ג נמי חייב ספיר נשבעין בטענת שמה כיון דל"ל מיגו ואולי באמת הוא טעמא דשבעת שומריהן ללא בעי' הודאה במקלח דנשבעין גם על שמה א"כ ליתא ליהווי של הזוס' אבל כבר באמת עמדתי ע"ד המרדכי' בהשבותי ובחי' לח"מ דא"כ ה' ראו להשביע בטענת שמה אם כל כה"ג דטוען ברי על המקלח כנון שטענו חמשים ומסופק על חמשים אחרים והוא מודה בחמשים דהא הכא לא הוה כמשיב אביה כיון דהחמשים שמודה חובשו חפירו בבדי' ולא משמע כן לשלם גבי שני שורים קשורים ע"ש וברש"י וכלל שפורשים הראשונים וע"פ שחמתינו גם על הפנה"ג ומיהו"ט בהשבעה ענין זה ואכ"מ :

ובירדותי שמעתי בזה קו' העונש ונכמלומה שהוא בשם הגאון החריף מהו' משולם ז"ל דה"ל דא"כ אפ"ר לקרא פיירי בשוענו ב"ם עפ"י העד וכו' חייב שבעה לאולי"ת' לא"כ אי פקח הוא יפרענו ואח"כ יתבענו ויקיים קמאי במלוה וכדאשכחן בפי' הפוזב גבי ע"א שעיר שהוא פרועה והחובט יטעון אינו יודע ונאחייב משא"י ל"מ והע"א לא יפטרו דאין קס לעמוח ע"כ חוכן הקושיא מלבד שיש לחלק בכמה גוולי להך דכחובות עוד י"ל להחוס' לשיעום לכל היבא ללא למידע ל"א לין משא"י ומן בגוונא נגזב לו או שאביו הלוח לו לכה"ג לא ה"ל למידע ופטור ודו"ק ועוד י"ל למ"ס החוס' פ"ח דב"מ ובכמה דוכתי למ"ד דה"ל לא משכח לה שבעת מודה במזלח כ"א בל"ל קרקע א"כ י"ל להחובט יש לו קרקע וכשיחזור ויתבע הלוח למלוה יפטור מטעם אין נשבעין על ש"ק ודו"ק נעוד ו"ל דבמה גווי' :

תוס' דיה כשקנו מירו פי' בקונטרס כו' ויק דהא לבנות ל"מ כתיבה כו' למס"ל ככונת רש"י ז"ל דמסויה אמרי' דאין כחובין אכל משעבדי מטעם דתיקון העונם לאינו קלוב כיון דהוא מעיקר תקח"ל חשו חז"ל מעיקרא שלא לחקן השיעבוד ככה"ג ליתא תיקון העולם משא"כ אי הוי מדינא לא הפקיע חז"ל השיעבוד א"ס דהיינו בכתיבה ד"ל דאינו מקבל ע"כ כ"א התק"ח והרי מעיקרא ה' התקנה שיכתוב כל תכאי כחובת משא"כ בקנו מירו דהוא דבר חדש וחיוב גמור על גופו ובפ"י כחב ג"כ ע"ד ז"ל אבל מ"ס הוא בחוס' ביאור ע"ש א"כ בזה שוב משעבד מדינא ואין חלוק בין אין קלוב לשיאל משום דל"ל משום שאין קלובין וזה ברור והא לא מוקי בכחב לה לאו ל"מ בבנות י"ל דהש"ס אויל כאן ללד האיבעי' בר"פ הנושא דשטרי פסיקתא לא ניתנו לכחוב ולשיטת רש"י בחיוב חלם ל"מ להחייב בכתיבה גרידא כ"א בשטרי פסיקתא וא"כ בחו נמי ל"מ הכתיבה וע"כ שקנו מירו : ובלאמת למסקנא דכבר אסיק אלעתי' הך סברא לבנות לזא הוה בשעת קנין ועיקר קו' הש"ס בנות להוה בשעת נישואין דלהדרה וגירסה בגא"ה יש ניישב קושיית החוס' דכל כה"ג י"ל ללא שייך שהקנינות לא ידעו למזהר ומטעם שכתבנו לעיל בחוס' ד"ה לפי שאין כחובין ד"ל דמוזן הכנות לאינו קלוב הוא מטעם ללא ידעין כמה בנות יהי' לו כמ"ס החוס' ר"פ הנושא וא"כ כל כה"ג דנ"מ הקנין כ"א בבנות שכבר יש לו בלא"ה לא שייך טעם שכי' רש"י לעיל דהא דאין כחובין אכל משעבדי ודו"ק ולדעתי כל מ"ס בסוגיין בדיעת רש"י ז"ל הם דברים ברורים בס"ד :

שם בגמרא וראב"י ז"ל מאי אביה פטור עיי' בס"י הפלג"ה בחי' כחובות שנתקשה למ"ד ללא תבעו כלל מעיקרא א"כ הרי ה"ל הולאה קדמה לחביעה דנ"מ ובאמת מדברי הש"ך בס"י ע"ה נראה דהוא באמת מטעמא דמשיב אביה ע"ש אמת שיטת שאר פוסקים לא משמע כן וסוד אחר זמן רב מלאתי בבעיה שער ז' הב' פי' כ"כ בשם ריב"ן מינא"ש ז"ל ע"ש אבואר שם ללא שייך חזקה א"א מעיז כ"ו שאל חבשו ע"ש ז"ל ודבריו ז"כ כמ"ס במקום אחר ומ"מ לדברינו אלה קרובים ולו"ק ג"כ אם אמר אני היום זכור או שידוע שהי' זכור מחללה ג"כ פטור בהולאה קדמה לחביעה ובאמת ש"ל דאף בלא משיב אביה ובגוונא שהי' זכור מחללה אפ"ה יש לפטור למסקנא בהולאה קדמה לחביעה והיינו לפי מה לקיי"ל ברבה דטעמא לחיוב שד"א משום חזקה אין אלם מעיז והיהא בפולי' צעני ללודי לוי' ואשחמוטי קא משחמיט וכבר פירשו זה החוס' דהכולה הוא דלוי אין אלם מעיז א"כ גם באותו מקלח אף מעיז וא"כ ספיר ה"ל מיגו ולכן הולך לאשחמוטי ולפי"ז באם אין כוונתו כלל והוא אינו מודה במקלח אין נתנות באשחמוטי למה לו לכפור עתה שמה לא יתבענו כ"א כשהי' לו מעוה וע"כ דרלונו להעני' וא"כ הרי זילן לכפור הכל ולכן פטרינן ל"י ספיר ודו"ק וא"כ נמי החלוק בין כמעריש או כמעדה ועיי' בחי' לח"מ ה"י ע"ה ופי' ופי"ז אחי נמי ספיר דב"ד דל"ל לראב"י ז"ל ספיר מחייב אף בהולאה קדמה לחביעה ע"ש בחי' פ"ב דכחובות בזה :

תוס' דיה אלא דברבה קא מ'פלגו כו' ועוד דבפי' הגול ממעט נחבו כשהוא קטן כו' וא"כ היה טעמא נמי נמטט כו' לע"ד י"ל דלשיטת הרמ"ה דה"ל הולאה וכה"ג אף בנתינת קטן נמי מחייבין כשחובטו פשהו :

ג'תוס' ליה אין אלס מעיז אין לפרש לפי שפשה טובה כו' דא"כ בפקדון שלא עשה לו טובה פטור מ"מ במינו וז"ל עשה לו טובה גם כה"כ חייב וכה"כ פטור הוא רק משום חובה וכתבנו שם בפקדון גם כה"כ חייב והתוס' שם השיגוהו מכמה משניות לגם בפקדון בעי הולאה במקלח אלא להחוס' כאן רלו לשחור פירושו בעיקר טעמו דאין אלס מעיז אף אם נפרש שם כפי' החוס' להלוונה לקאי אטענת נאנסו ומוכרת הוא גם ככה דלא"כ חיקשד הא אית לי מיגו בנאנסו במקלח מיגו דאי בעי כופר הכל כיון ללא שייך טעמא דא"כ מעיז ע"כ גז"ה דכי הוא זה לא קאי אטענת נאנסו והיינו לשיטתם דלעיל שכבר הכריחו במלוה גז"ה הוא דכ"ה פטור ולא מטעמא דחזקה ועכ"פ הי' אפשר לישאר בסברא זו דחזקה דא"כ מעיז היינו לפי שפשה לו טובה אלא דלפ"ז הי' יולא לנו דבטענת פקדון דלאר בטענת נאנסו כ"כ בטענת הולאה ובפירה כיון דמיגו יולא מכלל גז"ה דכי הוא זה לחייבו בכופר הכל הי' גם מודה במקלח פטור כיון דליכא חזקה דא"כ מעיז עכ"פ אלא למ"ש הס"ך ז"ל בכללי מיגו אוח וי"ז ע"ש דלפי רש"י אף דפקדון ליכא חזקה אבל מיגו לא אמרי' אף לשיטת רש"י אין דבריהם שכלאן פוכרתים אלא שדברי הס"ך ז"ל אינם מוכרעים וגם מדברי חוס' ב"ק דף ק"ז נראה הפך סברת הס"ך ז"ל ע"ש באורך ומ"ש בחי' לח"מ בזה ולכן הוכרחו להביא ראיות ליתא איהא טוה למלוה ממ"ש דכ"ה פטור ומולה במקלח חייב כמו במלוה וע"כ דאין חלוק וחזקה איז אלס מעיז שייכא בכל ענין וזה ברור ורבים נחשבו דבדברי חוס' בזה ולק"מ אלא לכתאורה סברא זו אי הוא מטעם עשה לי טובה או לא משמע לכאורה להוא פלוגתא דרשב"י ורבנן כאן שהרי לרבנן דבבבא מעיז אף למכיר בשאר שרי מיירי ע"ה בטוענו ברי דהא בשמא אין גשעין גרוב הפ סקים גם באמר לי אבא א"כ ע"כ מה"ט ואיך גטיגו ענ פ"י רש"י הא להרבה פוסקים קי"ל כרבנן ואזו הראה לי כי גטי" בלחובות עמל ע"ו וההנין דברי החוס' ב"ש"ע :

והאי י"ל דפליגתא דרשב"י ורבנן הוא מלך סברא אחרת והוא כעין ש"י הס"ך דלמי מיגו ובסי' ז"ב לענין מיגו להעזה לכל שהאמינו התובע יצא ונתן עמו אין מעיז פני' נגדו כיון שגם הוא האמינו משא"כ בחפס ממנו וכה"ג שלא הי' לו עסק מחחילה עמו ולפ"ז י"מ לרבנן ה"ל אף דמכיר בשקר מ"מ יכול להעזי נגדו כיון שהוא לא האמינו ולא הלוחו כ"כ אביו ולכן בפקדון גם רבנן מודו דהא עכ"פ הוא בעל הפקדון שהפקיד בידו והאמינו אינו מעיז אף שלא עשה לו טובה ודו"ק ועמ"ש בחי' לח"מ סי' פ"ב דלענין מיגו להעזה ולאפטורי משבועה דברים נכונים :

והאי בכולי' בעי לולזי כו' עד סוף הדבור הרב טוהר"מ ש"י ז"ל נחמשה דא"כ ל"ל לרבה לחזקה א"כ מעיז הא בלא"ה לא שייכא מיגו כיון דאין כופר משום אישחמוטי א"כ לא יכפור הכל כיון לאוחו מקלח יש בידו לשלם ולק"מ דכיון דהוא סובר משום אישחמוטי ראשי לכפור על שיהי' לו א"כ אם נחייבנו שבועה א"כ גם אוחו מקלח יחזיק בידו עד שיהי' לו לשלם כולו שהרי כל עיקר הקושיא רק משום משיב אבידה וכמ"ש הפנימי דמיגו לאפטורי משבועה הרי ל"א וכמ"ש בחי' לב"מ בהמשך דברי רש"י ז"ל ע"ש וא"כ אכתי תיהדר הקושיא לדוכתה למשום אישחמוטי יכפר הכל אבל הרב בעל בעפנימי נחמשה לאבזי דס"ל חיישינן לטפס מלוה ישינה א"כ י"ל דאין לו טפס מלוה ישינה כ"כ על מקלח ולכן אינו כופר בכולי ויפה הקשה דלפני י"ל דאין עושה כלל משום אישחמוטי והוא בעיניו כגזל גמור אלא דהכפירה הוא משום למסופק ועל אוחו המקלח שידע בבדי אין לו שום טענה לכפור ומש"ה מודה ובאמת שהוא קושיית לח קודמין והובא בא"מ ז"ל ע"ש מה שחירצו ואעתיח דבריהם לקמן :

והנה בילוחי שבעתי רבים מהר"ם קו' בעפנימי ז"ל ע"פ דברי רמב"ן ז"ל בשמעתא ד"ם מלוה דחירץ אהא לקאי' להו לקמאי בשינויא דאבזי דמשני שמא מלוה ישינה יש לו עליו דא"כ לימא ולטעון הכי וחירץ הוא ז"ל ד"ל דחפץ בטלית ואי לעובר על לא חממוד אינו נכסל דבלא דמי משמע להו ע"ש ולפ"ז קושיית רבה על מלוה במקלח במענת דהא כתיב כה"ק או כלים בקרא ל"ל לטוען משום מלוה ישינה דא"כ לימא ולטעון הכי וביאור דבריהם דאף דמסיק דחיישי' שמא ס' מלוה ישינה יש לו עליו וא"כ אם יטעון ס' מלוה לא יהי' נאמן מ"מ ה"ל למטען וודאי מלוה במקום טענתו להשא' שטוען להד"ס ואומר שרך בוודאי ה"ל למטען מלוה וודאי דעכ"פ שמא יש לו המלוה וה"ל עכ"פ טענתו בס' אמת מיטעון וודאי שרך ע"כ שמעתי ורבים וכן גדילים נשחמטו בזה הסברא לבנות ע"ז בנינים בסוגיות הש"ס : (וכעת נחישבתי דאין לדברים אלה קיום כלל וקושיית הפנימי כראי מולק שלמסקלח דחיישי' שמא ס' מלוה ליחא כלל לקושיית דלימא ולטעון הכא שהרי אם יטעון וודאי מלוה וודאי דמדינא איכא עלי' שבועה מן האורה ללא שייך מיגו דחשוד ד"ל דלמא ס' מלוה יש לו ואפ"ה רמינן עלי' שבועה שיפרוש מהפיקא וכמו דמסקינן שם

דפרטי אינשי מס' שבועה ולפ"ז אף במכחיש לגמרי נמי חשוד ע"כ :

ובאמת שמחילה השבתי לישב בזה דברי רש"י שפירש במיערא דרבה דאילטרין לאשחמוטי משום טעמא דחשוד אממונא חשוד אשבועתא והחוס' חמיה דהא מסקינן לקמן דנ"א מיגו דחשוד כו' ולדבריהם הג"ל י"ל דרש"י ז"ל פסק כשינויא דאבזי דהחשש משום ס' מלוה ישינה וכדעת כמה פוסקים וא"כ אכתי במענת הא נשאר הקושיא דחשוד אממונא ולכך רריך טעמא דאשחמוטי ובזה הי' מיושב על כוון קו' חוס' על רש"י מנסכא דר' אבא דאין מי שאי"ל משלם ד"ל דהתם לא חשוד אממונא בלא"ה ד"ל משום ס' מלוה ישינה וחפץ בגופו של חפץ וכחירץ הרמב"ן בטלית ודו"ק כן עלה ברעיוני בהשקפה ראשונה — אבל לאחר העיון הדברי' ליחנהו להרי למסקנא דחיישינן שמא ס' מלוה ישינה יש לו א"כ בטוען וודאי מלוה וודאי לרריך לשבע וכדמסקינן בש"ס ללא מיקרי חשוד כיון דחפסי מהפיקא ודמינן עלי' שבועה ליפרוש מהפק שבועה - א"כ גם בכופר לגמרי משבעינן לי' מחשש הג"ל מאי אצרת דא"כ ה"ל למטען הכי וע"כ דאין לו ס' מלוה וה"ל חשוד אממונא ד"ל לאס נתיח דבכופר לגמרי אינו נשבע משום מיגו דחשוד וכטוען מלוה נשבע דאז אינו חשוד אממונא א"כ הדר חשש למקומו דכל כופר אית לי' מלוה אלא דאינו רוצה למטען הכי כדי שלא יתחייב שבועה ודוק ולכן ע"כ משבעינן לי' בכל בווי ודו"ק ואזו דהישבתי דמעשה אין מקום ג"כ לישב העולם קו' הפל"י ג"כ ומע קרא פירכא דאכתי לא פריך רבה מידי דכל מודה במקלח לא יסבע משום מיגו ד"ל לטוען משום ס' מלוה דאין לומר דא"כ לטעון הכי ד"ל דכיון דאס טוען להדיא מלוה הרי אין מקום למיגו שלו דלאמר דאין לו ס' מלוה יותר דא"כ סוב י"ל בכל כופר דאעריס קא מעריס לכפור לגמרי כדי שיהי' נחשב למשיב אבידה ופטור ובאמת אינו טוען רק משום מלוה ואינו משיב אבידה כלל וכקו' הפנימי ואינו רוצה למטען הכי דאז יגרע כח המיגו וקו' הפנימי כראי מולק ודו"ק ועיין פ"ק דב"מ דהס"ה קאמר בכמה דוכתי סברא זו דאערומי קא מעריס ובעיקר קו' החוס' על רש"י ז"ל מנסכא י"ל טפי דברי הא"מ ז"ל ע"ש דע"כ אין לו ס' מלוה דא"כ לא הי' לו עסק עמו ע"ש ולפ"ז נכסכא דע"כ חטף ממנו י"ל שפיר שמא ס' מלוה ישינה ודברי רש"י דאליבא דשינויא דאבזי והוא דעת הרבה ראשונים ז"ל ולק"מ קושיית החוס' :

ג"כ ע"ב ורמינהו כו' כאן להאכיל כאן להניח רבינו הרשב"א ז"ל שקול וטרי אי היתא דתורעין הוא מדינא ולהניח הוא דחיקון רבנן שלא יתרמו ויעשרו וטעמא דאפטורופוס ידו כדי היחומים אלא שחשו שלא יזולו בנכסיהם או לאף להאכיל אין רשות בידו כ"א מלך הפקר ב"ד ומתחזק"ל ע"ש ולכאורה נראה דתלוי במחלוקת הראשונים אי זכיי' מה"ת בקבן ועיין רפ"ב דקידושין אהא דיתומים שבאו לחלוק ב"ד מעמידין להם אפטורופוס בחי' ריטב"א ורשב"א ז"ל ובר"ן שם שהאריכו טובא ובאמת שקלעט כמה מן הראשונים שם דאפטורופוס ב"ד מהני טפי לזכות עבור היחומים אף לייכא שליחות לקטן אבל רוב הפוסקים שם ס"ל דל"מ מדאורייתא דווקא גבי חלוקה הוא דמהני לפי שאינה זכיי' חרשה וגילוי מלחא בעלמא הוא ע"ש בר"ן ז"ל ולפ"ז ע"כ הלא חתנתא דרבנן בעלמא הוא וביותר הדברים מוכרתיים שם בחי' רשב"א עצמו דעכ"פ בחרומה ל"מ זכיי' בלא שליחות ע"ש שהביא ראוי' מהיהא דחורם משלו על של חבירו דע"כ בחורח שליחות הוא דבחרומה ל"מ זכיי' גרידא וא"כ הרי מוכרת הא דל"מ אלא מדרבנן ומשום הפקר ב"ד הפקר וז"ע על הסתיירה שבדברי רשב"א עצמו משם לכאן - ואמנם יש לדקדק קלח למ"ש בכמה דוכתי בשם האחרונים ז"ל דס"ל דכלל מקום דהפקר ב"ד הפקר אינו אלא לעשות הפקר ולא לעשות קנין מדאורייתא וא"כ אכתי ה"ל אפטורופוס חורמין שאינו שלהן ועכ"פ איך מועיל בחרומה דאורייתא כיון דאין זכיי' כ"א מדרבנן ועמ"ש"ל דקד"ך אהא דאקנוי' אקני רבנן נבעל בשם הגאון בעל נוב"ז ז"ל בחשונה ולפי דבריו שם י"ל כאן דכיון דכבר זכה ב' מדרבנן שוב ה"ל כשלו לחרום ממנו ואף דבמשנה קחני מעשר פירות וא"כ י"ל לשיטת הכוזבים דמעשר פירות דרבנן שפיר מהני זכיי' דרבנן אבל לפ"ז מאי פריך הס"ם ורמיניהו מהיהא דולא אפטורופי' הא התם י"ל בחרומה דאורייתא דחרומה דגן חירוש וילכך וזה אין להקשות על הרשב"א ז"ל דאין מייחי מקרא הא במתני' ל"מ באמת כ"א מדרבנן ומה"ת שפיר מועט אפטורופין ד"ל דעיקר הקושיא מתנא דברייתא דמשמע דגם לדינא דידן ל"מ חרומת אפטורופין וזה פשוט) ובאמת ש"ל נע"ש במקום אחר דאף למאן דסובר דהפקר ב"ד ל"מ לקנין דאורייתא אלא היכא שקילש בו אשה מהני ל"ע ע"י קנין דרבנן דהאשה קבלתו בחורח שינוי רשות דהוי קנין דאורייתא ולא גרע מגול לאחר יאוש דאף דיאוש גרידא לא קני אף מדרבנן מ"מ מהני בלידך שינוי רשות או שינוי השם וכמ"ש החוס' בפ' מרובה דעכ"פ מועיל שיחול עליו שינוי השם ועיקר הקנין הוא השינוי מכ"ש בחנין דרבנן דקונה לכל מילי דמועיל השינוי ע"י הפקר ב"ד כיון דעכ"פ יאף מרשות בעלים לגמרי

לגמרי ע"י ההפקר לבזה ה"ל להפקר מה"ח להפקיע מבעלים הרשאים כמבואר שם בחידושינו ועליון מירוש וכו' עוד מזה להמך דף ג"ה ע"ש דהל שינוי השם או ש"ר וכיון דבחרומה מושל שינוי השם שהרי גב' וגז' חרומתן הרומה מה"ט לשינוי השם ודקאמר שם בב"ק דף ס"ו ולכן מועיל ע"י הפקר ב"ד לחול ושאר הפירות י"ל דאף ללא קנאס לגמרי מ"מ יוכל לתרום ולפוטרום ללא גרע מתרום משלו על של חבירו וכה"ל בגב' וגז' שחרטו דמהי מה"ט לפטור שאר הפירות אף שלא קנאן כלל וכו' :

לפ"י בהקדש נמי יומא להגזר ה"ל כשליח וכמלומה שהעיר בזה הרשב"א בחידושי בקיודין וע"ש היטב :

והנה הרב הלח"מ כ' להקשו' לאמאי לא חשו בהקדש לשרפן חיטך כו' ובאמת כי לפי דברי החוס' ה"ל נק"מ דבהקדש לא הועילו כיון שאין דין שמירה ועל המעות ג"כ ואכתי מני אמר נשרפו כו' ומלאחי אח"כ בהפך הפלאה ז"ל שחירן כן והוא פשוט אבל אכתי ק' גלאיך חירוולי החוס' וכבר כבדתי לשיטת הרשב"א ע"כ מוכרחין אנו לת"י אחרים :

ואמנם אמרתי ליתמוד הישיבה בישוב קו' הלח"מ באופן מרווח בטוב טעם לכל החירוולים והוא מה שביארנו לנו הפוסקים דבק"ס הוא ללא הפקיעו מאוס שאם יאמרו נשרפו כו' והיינו משום דכל זמן שלא נחן הלווק המעות בודאי טרח ומילי ולכן בק"ס או קנייני' אחרים שאין חלויים במעות לא חשו חז"ל לעקור הקניין ועיי' בהג"ע סי' ר"א ושם האבחנו ביאור דאף דמסכתא נה הקניין גם בנתינת המעות למי המאק וגם קנה כק"ס א"כ הרי אז איכא חששא דנשרפו כו' מ"מ כיון שגוף הקניין אינו חלוי בנתינת המעות א"כ כל זמן שהקניין הזה ה"ל בלא גזירות ראוי שיקנה לאז אין טעם כלל לזקרו וכיון שע"כ ה"כרחה לקיימו קודם שנתן במעות ח"ך אפטר נח"ל לתת דבר זה ה"ן כבואר כו' דקנין לחוד בלא מעות יקנה וכשינתן המעות ג"כ לא יקנה כלפי לייא שמפני שהוסיף גרע ע"כ הוכרח הדבר לעמוד על ליינו ולא יבא לחשש דנשרפו וכו' ק"ס ע"כ זה ביאור עיקר ההבדל וכמ"ש בהשוכה אחת באריות ומעשה אומר אני דבר חדש בהקדש א"א כלל שיעקרו חכמים קנין הכסף שהוא ומה שנתקני הרשאוני שם דלמה יוכל המוכר לחזור במשיכה להקדש הא חייב גזוס אמירה לגבוה כמסורה להדיוט ע"ש ואלי אמרתי עיני"ש החוס' בכמה דוכתי דאף לר"י מעות קונות ל"ח ומשיכה ל"מ היינו פמכר דאיכא קנין כסף אבל כמנייה ומתנה דליכא כסף וודאי עיקר הקנין הוא משיכה והוא קנין מעניא ולפי"ז כיון דאמירה לגבוה ל"מ אלא מטעם דה"ל כמשיכה ומסורה בדיוט וכיון כל היכא דאיכא כסף פ"מ קנייני' אחרים ה"ה דל"מ גם קנין דאמירה לגבוה ללא עדיף מכל קניינים דאמעטו בהקדש ובהקדש תימעטו קניינים אחרים דונתן הכסף כו' אמנם כ"ז במכר דאיכא כסף אבל במתנה להקדש שפיר מועיל אמירה ומשיכה ומסורה כיון דליכא כסף ואחר שאמרתי דבר זה מלאחי להגאון הפלאה ז"ל שנס הוא כ' ע"ד ז' ובכלל דבריו דברינו אלא שהם כאן בסו"ט ביאור ע"ש ות"ל כוונתי לדעת הגלול זנה"ה :

והנה בסוגיין אמרתי לדחות ראיתי הארלכ"י שהביא מסוגיין דקיי"ל כר"ל משיכה אינו קנין מה"ח ל"ל לר"י דס"ל מצות קונות וא"כ משיכה אינו קנין מה"ח ל"ל לר"י דס"ל מצות דנכסי יחומים הרי הוא כהקדש חיפוק ל"י דגבי יחמי חקמה אדאורייתא וכלאמר' לעיל גבי אין נפרעין מנכסי יחומים אלא מייבדוית ובאמת שקשה מזה להפוסקים כר' יוחנן ויחנן מה שנתפס אין מכאן ראוי למה שביארתי בחשוכה אחת על מה שנתפס הגאון בעל נב"י בקדש אשה בחפץ שקנה במשיכה אי תייל מה"ח למ"ד למעמ"ש לא הוי קידושי הורה כיון דאינו חנא קנין מדרבנן וכתבנו דעיקר הפיקו אינו למה שביארנו לנו האחרונים דאף לחז"ל לא יוכלו לעשר קנין מה"ח ע"י חקתם אבל לעקור ד"ת וודאי בכחם היפה מטעם הפקר ב"ד וכמו במקדש באיסורי הגאה דרבנן וכמ"ש כל האחרוני' ולמה שביארנו לנו החוס' דבמליאה ומתנה וודאי משיכה קונה ד"ת כיון דליכא קנין כסף ודוקא היכא דאיכא כסף ל"מ א"כ לפי"ז לבתר שעקרו חז"ל קנין כסף א"כ טוב ה"ל מכר כמו מתנה להמשיכה מועלת ד"ת ואינו ענין למעמ"ש דאין מועיל בשום מקום מה"ח משא"כ הכא דעכ"פ ישנו ד"ת בניכא כסף ולבחר תקחו"ל הוי הליכא כסף :

ומעתה אומר אני ל"מ הש"ס לפרש טעמא דביתומי' חוקמה אד"ת למשיכה אינו קנין דז"א כיון דבהא אמרינו לקמן דכסף לחוד אינו קנין לקנות מיתומים כשהוקר משום שלא יהי' כח ההדיוט כו' א"כ הרי חז"ל העמידו חקתם דכסף אינו קונה גם ביתומים שוב מי שקונה ממם במשיכה ה"ל קנין דאורייתא שהרי כיון דליכא כסף ה"ל משיכה כמו מליאה ומתנה דמהי מה"ח לכך הוכרח הש"ס לאוקמה הטעם משום דהרי הן בהקדש ולא משום לאוקמי אד"ת יד"ק כי הוא נכון :

ומעתה אומר אני גם על קו' הלח"מ ז"ל דבאמת למה שביארנו לנו החוס' דשריפה חלוי בחורח המוכר ואם אינו ברשותו לחזור אחריות השריפה על הלווק ובהיפוך אם יוכל לחזור ולפי"ז אם ה"י דין אמירה לגבוה בכה"ג במכר לא ה"י המוכר יכול לחזור אף בלא מתן דמים מן ההקדש וכיון שכן ה"י המוכר יכול לומר נשרפו כו' אלא דהאמירה ל"מ מאד קנין הכסף דונתן הכסף כו' אבל אי יעקרו חז"ל קנין הכסף יחזרו כל הקניינים

והנה בחוס' פ"ק דתשובה נבי גר קטן כחבו לזון דבר חדש דהיכא דאין בו שום דל חובה כלל מהני אף בקטן בחורת שליחות ע"ש ש"ס דבחורמה איכא דל חובה דאין לה שיעור מה"ח וחטאה אחת פוטרת הדרי ונפי דבריהם ה"י תפטר לחלק באופן אחר דכה"ג מועיל הפקר ב"ד על דל החובה ושוכ אית ל"י כח לתרום בחורת שליחות מה"ח ועדיין ל"ע בזה :

אד"ט דגוף דברי החוס' קשה לי טיבא דלפי"ז במעשר הרי אין בו שום דל חובה כלל להא א"ן להרבות ולמעט משיעורו וא"כ בהא ה"ל להועיל מדאורייתא וכו' מעיקרא מאי פריך ורמי מחני' אברייחא להא במתני' במעשר מהני בחורת שליחות ולא משום הפקר ב"ד כלל כ"א מדינא וברייחא בחרומה דאיכא ל"י חובה ולית ל"י שליחות לקטן ורבנן לא חקינו כלל בהך מילתא מידי כ"א במעשר הוא פחורת שליחות ובראה בעיני דע"כ מחני' לאו מדינא הוא בחור' שליחות דכיון דע"כ מיירי בהקני' פחותי' מבין י"ג דל"ה ל"מ אפוטרופס' במטלטלין כמבואר בח"מ סי' ר"ן ולפי"ז א"י לתרום ולעשר בעלמא ול"מ מאי שליח במידי ללא מלי עבד ודחיקא ל"י לאחתי בהגיע לעונת המעשרו דוקא וע"כ משום הפקר ב"ד ומדרבנן וספיר פריך ועפ"י הדברים האלה העליתי יישוב נכון ומתפיק לדברי החוס' מס' שנת דף נו"ן ע"כ מה שהקדש שם אראב"ט דהוי מעשר חריסר לאפי עגלא להא הוי קטן וחרלו דלפוטרופס הוי מעשר בקטנותו וחמה הרב ח"ז ז"ל שחשבונו כינו ל"ה להא להניח ל"ל רשות לאפוטרופוס לתרום ע"ש השאר"ך בזה ולפע"ד י"ל דמה שחלקו בין לאכול בין להניח היינו במידי דמדינא ל"מ תרומת האפוטרופוס וכמ"ש הרשב"א ז"ל לפי קמא דיד"י ללא עבדי קתנא במה שאין לורך כ"א להניח וכבר כתבנו דלשיטת החוס' במעשר ה"י לו נהעיל בחורת שליחות לשיטת החוס' ע"מם בחובו' הג"ל כיון דאין בו דל חובה כלל כיון דל"א להרבו' או למעט משיעורו אלא דאמעט אחר ל"מ משום דל"מ עבד בעלמא דחרומתו אין תרומה נכך כ"מ מדינא והנה בלשון החוס' שנת בקושייתם לייקן שכתבו ומה אמא לא עישר בקטנותו למעט שאינו הכרח דאפטר שיעשר אלא למתמא לא עשה הוא בעלמא והרי החוס' ה"י להם להחליט שלא עישר בקטנותו דל"כ הא אין מועיל כיון שה"י קטן ואין במעשרו פלוס והוא לקדון ע"מם לכאורה ו אמנם אפטר לומר דבמעשר בהמה מהני לקטן למ"ש החוס' פ"ק דחולין בשם הירושלמי חרומי' למדיק אמאי ל"מ חרומי' קטן הא ה"ל מעשה ומחשבה ומשני בחרומה כחייב ונחשב וא"כ עיקר הוא המחשבה ומחשבה גרידא ל"ל וא"כ י"ל דבמעשר בהמה כיון שקדוש מאליו אם נכנס העשירי אין עקרו המחשבה ומהני בקטן מעשה ומחשבתו פיכתא מחזך מעשיו ואולי ה"ל מעשה גרידא (ועדיין ל"ש בזה ועמ"ש בזה לקמן) דמהי גם בקטן לכן לא הכריחו החוס' הדבר שלא עישר בעלמא אלא שמתמא לא עשה כן בקטנותו כיון דע"כ ה"י חייב עליו כ"ל בקטנותו או מטורח הרב ודו"ק וכיון שזכינו לזה א"ש חירוים דאפוטרופוס הוי מעשר ואף להניח כיון דמדינא הוי רשאי בחורת שליחות כיון שאין בו שום דל חובה וכמ"ל וגם מלי הקטן למיעבד בעלמא וספיר מהני בחורת שליחות ודו"ק היטב :

בחוס' ד"ה תמו למימר לשרפו חיטך בעלי פו' א"ל כיון דברשותא אייעקר כו' ולכאורה ק' לשיטת הרשב"א ז"ל דאין ל"ן שומרין לקטן ואפי' בפשיעה מיפטר א"כ תיקשי קו' החוס' שהקשו דבמה דוכתי אמאי הועילו חכמים דחקתם הא אי מעות אין קונות ואמר לשרפו מעותיך בעלי' וחרוץ לא שייך דכפיים אין להם שמירה אלא דקרקע דהא נכסי קטנים אין בהם דין שמירה ויפטר בכל ענין ואולי ס"ל להרשב"א ז"ל בחירוולים האחרים דמעות נוח יותר לשומרן אלא דאכתי קשה קושיי' שניי' שהקשו חוס' כאן במשך פירי מיחמי דהלקוחו' יאמרו לשרפו כו' וחרוץ להוי כש"ס לא שייך כיון דאין דין שמירה לנכסי קטנים ועיי' בכ"מ סי' קל"ט שהקשה בעין זה בהקדש וחרווליו לא שייך לענין נכסי קטנים ואולי ס"ל להרשב"א דכשומר אפוטרופוס לשומר חייב השומר ומיירי שיש להן אפוטרופוס ול"ע ועמ"ש בזה לקמן בחוס' ד"ה הלכה פאבא שאול ובלא"ה לוחק הוא שהרי פעוטו' מקחן מקח וא"כ לאפוטרופוס במטלטלין וא"כ משתמא מיירי בכל גווי' ובאמת דמ"ש החוס' לעיל להקשו' מכה מי שפרע ה"י ג"כ מקום לדון ח"ה ה"י הגזר לאפוטרופוס ה"ל כשליח דאינו מקבל מי שפרע אלא

הקיימים למקומם וייעל גם אמירה ואי אמירה מהני א"כ אף אם לא לקח דמים כלל מן ההקדש ויעיל האמירה ואז לא שייך כשרותו וא"כ טיב ממילא ה"ל קנין גם כשנתן המעות דהא קנין מזה אחר וה"ל ק"מ שלא עקרו חז"ל עבור המעו' ואכתיו יחי' החשב במקומו :

ע"ב בתוס' ד"ה

הלכה כאבא שאול כו' ואפי' וולתי פשע פטור כו' והר"ם מוורדי"ן הביא ראוי' לאפשיעה חייב כו' גא"ל כ"כ וסיני כו' נכאורה לשמ"ס הרשב"א דאין דין שומרין לקטן ואפי' מפשיעה פטור בלא"ה איך אפוטרופס חייב בפשיעה הא אין בו דין שומרין ואף באפוטרופס שמנהיג האב ה"ל כהפקיד ביד אביו ומת' ול"ע אי' שייך כה"פ אמירה ועיי' בח"מ סי' ל"ה ועכ"פ במגוה"ב ב"ד דומיא דההיא לשור שנגח כו' הרי ה"ל עתה נכסי קטנים ואף למסרום הב"ד לידו מ"מ כיון שאין הנכסים שלהם כ"א של הקטן כ"ל פכאורה לאין בזה דין שמירה וכמו שכתבתי מדברי הסמ"ע ז"ל סי' ס"א לב"ד שמסרו מעו' של קטן אינו בחזרת שמירה מלך מסירת הב"ד לידו ע"ס :

ובאמת

שמ"פ המפקיד ה"י אפשר לחות לה"ל כמזיק כיון ששינו בשליחותו לקנות בשענתה מקח שאינו ראוי ודומיא לשותף ששינה דחייב לשלם אף דהוי שמירה בבעלים כמ"ס הס"ך סי' קע"ו וכ"ה' בחשבונ' שב יעקב לכל כה"ב שהוא דרך עסק שלא כהוגן ה"ל חיובו מדין מזיק ולא בשורת שואר אלא לפי"ז נדחה גם ראיות החוס' מש"ס ד"ל דמזיק וולתי חייב אף באפוטרופס כיון דאין חיובו מלך שומר ול"ע אלא בלא"ה עדיין יקשה להרשב"א ז"ל דפטור בפשיעה קטן ממה דסקיל וטרי החס אי חייב הבקרא והולך לפטור מטעם דמני אמר אלא בהדי חורי אוקימתי' כו' והא כל חיובו אינו אלא מדין שומר ושמירה בכבשי קטן ליכא וגם בזה הכי קאמר לאי"ס הוא חייב הבקרא והאי אין דין שומרין לקטן ועיי' בש"ך סי' ל"ה וכו' דבגווי אחריני מודה לידו של הרשב"א ז"ל :

וביורה

קשה על הרשב"א שגם הוא כ' לפלפל בדברי החוס' ואיהו מרא' לשמעתא דפוטור פשיעה בכבשי קטן ודוחק לומר דהשי' אפוטרופס דינס כבכשי אחרים גם לבעיני אפוטרופס עצמו איך שייך לחייבו נגדם מטעם זה וניהו דאם אפוטרופס מסר לאחרים אפשר דשייך דין חיוב שמירה כיון שהוא המוסר מש"ס האפוטרופס עצמו איך יתחייב וכבר כתבתי מדברי הסמ"ע משמע דמכירת הב"ד אינו גורם חיוב השמירה ול"ע בכ"ז - שוב אחר זמן רב מלאתי באורים סי' ל"ו שכ' בפשיטות דכשמרו הב"ד אז האפוטרופס דחייב דין שומרין ומייתי' הך ד"פ המפקיד ז"ל ק"ת י גם מבואר שם מדבריו בחומי' דאם ה"י שומר לאביו ומת' דחייב לקטן בכל דיני שומרין וגם זה אינו מוכרח אלא אמנם בחי' פ' הכובח מלאתי ראוי לדבריו ע"ס בעובדא דבקרא שהוכחו הפוסקי' דהבקרא מקרי נוגע משום דחייב לשלם ע"ס ברא"ש ובריב"ש בראשונה והרי לשיטת הרשב"א ז"ל והמרדכי שהובא פכ"ז לעיל במשנה דכושל ע"כ לריך לאוקמי ההיא עובדא ביהומים קטנים ע"ס ומבואר דמ"מ שייך דין פשיעה וע"כ דמיירי בתל מהני גוונא ודו"ק ויבואר אי"ה בחי' לח"מ סי' ל"ו ואכ"מ להאריך יותר :

גיב ע"ב בתוס' ד"ה

מנסך כו' ומשום שלא יהי' כ"א הולך כו' אין לחייבו דמ"ט לא מחייבין ל"י אלא כאלו הוא היזק ניכר עכ"ל וכוונתם בלשון הקושית מבואר דהיינו כיון דבלא"ה מדינת פטור ומטעם היזק שאינו ניכר ואפי' מחייבין ל"י מטעם זה א"כ מה לי אם ניתוסף עוד פטור משום קים לן בדברה מיני' ליחייב מה"ט וע"ז חירלו ללא מחייבין ל"י מה"ט טפי מהיזק ניכר וסברתם ק"ת דחוק ולכאורה ה"י מקום לומר בפשיטות דבלא"ה כבר נתקשה הגאון בעפ"י דמנסך למה דמסקינן ללעזורי' קא מיכווין ולא משכח לה במנסך כ"א בגוונא דישראל מומר או בהחרו בו וקבל ההחלטה ומשום חששא זו לא שייך לחוש שכל אי' ואי' ישעה כן אמנם באמת בגוף הש"ס י"ל לא מיבעי' למאן דליף קנסא מקנסא א"כ כבר חייבו בכל היזק שא"כ היכא דשייך הך חששא ולא פליג חז"ל בחתנתם ואף למאן דלא יליף י"ל דמ"מ במידי דלנוי להדדי לא פלוג חז"ל כיון דעכ"פ אפשר דיתרמי משא"כ אי יש כאן פטור חדש דהיינו טעמא דקים לן בדברה מיני' ללא שייך בכל היזק שא"כ א"כ פשיטא ד"ל ללא חשו במנסך לחייבו כיון דהוא מילתא דלא שכיחי לגמרי למסקנא דקיי"ל ללעזורי' וכן נראה מדברי קתת המפורשים ז"ל ש"ל כן בקושיית החוס' :

אמנם

כן בלימוד הישיבה אמרתי להחוס' שפיר הקשו ואין כאן מקום לדחוי זה שאמר דהוא מלחא ללא שכיח לל"מ דזו ממילא א"ס לאוקימתא לישראל מומר וכמו שאבאר בבלא"ה הוה קשיא ל"י ע"ל החוס' בדבור הוה בסוף דבריהם שכ' טעמו דשמואל ללא סבר מכו' אגבדה קניי' דסבר דמני א"ל הרי שלך לפעין וכמו בהכח אחר דאניסך דידי' ל"מ

מחייבין ל"י משום קלב"מ ואח"כ חזרו למלוא טעם לדברי רב דס"ל מכו' אגבדה קניי' והרי מני' א"ל הרי שלך לפעין ע"ס שסברתם דחוקה קלת ול"כ וכמ"ס שם ולכאורה לרב לשיטתו הרי בלא"ה לא שייך טעמא דהרי שלך לפעין שהרי ס"ל בסנהדרין בבא במתרתה ונטל כלים דא"ל להחזיר בדמים קניניהו ע"ס ומיני טעמא דקלב"מ לקנות החפץ גם בעין מלך חיוב מיחה - ונפי"ז שפור יש לחייבו על הגבהה הראשונה מלך הגזל ולא מני' אמר הרי שלך לפעין שהרי אח"כ כי נסכו עביד לה בחיוב מיחה וא"כ קנה החפץ מלך זה ונשאר עליו חוב דמים הראשונים כמו בעלמא בשינוי ויארס אחר הגזילה אי קונה ל"מ הגזן תו לפטור בהשבת החפץ בעין וה"ל דכוותה והוא לכאורה דקדוק עלום - ושוב הראו לי כי הגאון מנ"סא כ"י העיר סברא זו אלא שרצה להעמיס בלשון החוס' בהירושל' ע"ס ולא זו הדרך בכוונתם כמונ' מאליו וב"ה כי כוונתי לדעתו בעיקר הדברים אבל באמת בלא"ה לק"מ והחוס' שפיר שגא' הספיקו עצמם בזה למה שמבואר חללינו בכמה מקומות ולכל המעיין בסוגיא דסנהדרין ה"ל דאין הכוונה כלל לרב דהמיתה ה"ל קנין דז"ל דקלב"מ אין עושה קנין כלל ואדרבה עיקר חיובא רמי עלי' כמ"ס רש"י ותוס' בב"מ דף פ' אלא דל"ה פליגי האמוראים החס בדין זה אי נטל לריך להחזיר דהא ודאי דעכ"פ הב"ד אין עושין תרתי דהיינו עושג' מיחה וממון ורבה בעלמא כוונת דהי' שייך דווקא בלא החפץ אינו בעין וה"ל חשנומין ג"כ כמו דין כיון שמטלם מיסו וכל כה"ג ה"ל שחי רשעיות ואין כח ביד ב"ד להענישו אבל כשהוא בעין הרי חזרה החפץ אינו מלך דין חדש כלל דק דממילא ברשות מרא' קמא הוא דה"ל רק כפקדון אכנו יע"ס ורב' סובר לכל גזילה ה"ל קנין מדחייב' רחמנא באונסין אלא דרחמנא גזרה בהשבה אף למדינתא ה"ל לקנות החפץ נמלא גם חזרת החפץ ה"ל כמו רשעה אחת ג"כ ולכן שחי רשעיות לא עבדינן ופטור משום קלב"מ אבל הקנין הוא מלך הגזילה ראשונה אלא דבעלמא ל"מ ג"י מגו"ה דוהשיב דה"ל כמו חשנומין זה הוא עיקר ביאר ההבדל למעיין שם היטב. והנה כבר כתבנו בשם הרב בעל קלוה"ת בח"מ סי' ל"ד לכל גזלן לא מיקרי הגבהה דידי' קנין כ"א כפעם ראשונה שגזלו מבית הבעלים אבל משעה שהוא כבר בידו ל"מ עוד הגבהה לקנות עוד הפעם כיון דלא אפקי' מרשות הבעלים ע"ג הגבהה זו אלא אם מוהיף אינה קנין בשינוי וכה"ג וע"ס בנ"ע מלישא כ"י ובחילוקי שם :

ורפ"ז

א"ס טובא דברי החוס' דשפיר מני' אמר הרי שלך לפעין על הגבהה ראשונה אף דנסכו אח"כ ונתחייב מיחה ואף לרב ולא שייך בדמים קניניהו למ"ס דעיקר הקנין הוא הגזילה ולפי"ז הכא בגזילה ראשונה שהי' באמת קנין המכפית זה לא הועיל לו לקנות דרחמנא אמר והשיב שאז עדיין לא נתחייב מיחה ובשעת הניסוך אף אם טעוה כן בשעת הגבהה מ"מ הרי עתה אין מוסיף קנין ע"י גזילה זו שהרי כבר הוא בידו בחזרת גזילה וכל כה"ג אינו מעשה קנין כלל ואיך יקנה והחייב מיחה אינו פוטרו כיון דממילא דלרא' וקנין דגזילה ראשונה נתחייב בהשבה כיון דאינו בב"א עם המיתה גז"מ כי הידברים ברורים :

והנה

באמת גם בסוגיא דחולין מ"ב לכאורה מעיקרא דפריך החס למ"ד א"א דס"ס ממנסך והרי י"ל במנסך קניניהו בדמים שפיר מלך חיוב מיחה דהא עיקר הקושית אליבא דרב דאיחא הוא דאמר מנסך ממש - ואמנם באמת עיקר קו' הש"ס ג"כ ע"ז דהא לרב נמי מכו' אגבדה קני' דאל"כ הוי פטור מלשלם וא"כ שוב לא קניי' וכמ"ס וכן פרש"י שם להדיא וקביא סוגיא דין ולכאורה הוא שפת יתר דמה שייטא החס לחקור מלך קלב"מ הלא עיקר הקושית מלך דל"מ לאסור כלל אמנם לכאורה ה"מ לומר דקניניהו בדמים וע"כ פרש"י דמכו' אגבדה קניי' :

ובאמת

לשיטת הפוסקים דאף למאן דפליג ארב בנטל היינו מדרבנן לא קניי' אבל מדאורייתא קניי' ע"ס ברמב"ן במלחמות ובחוס' ומיהרש"א שם א"כ ז"ל לכ"ע הך סברא דהא מדאורייתא מיהת הו"מ לאוסרה ע"י קנין המיתה וע"כ דעיקר קו' הש"ס רק משום דכי אגבדה קניי' והגה הרב הכר"ו ז"ל בסו"ד ב"ן ד"ל האריך להוכיח דלמסקנא דלמרינן ללעזורי' הוא ג"כ על קוטב זה דמדאורייתא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו ולכן חלינן ללעזורי' אבל אי הוי מועיל מה"ת לאוסרה לא הוי אמרינן להחיר משום ללעזורי' וכבר כתבנו דטעמא דקלב"מ הוי מועיל לאסור אלולי הטעם דמכו' אגבדה קניי' ומעשה א"ס כאן דברי החוס' דלשמואל דל"מ מכו' אגבדה ולדידי' בכל ענין שייך קלב"מ לפי ס"ד זו דחוס' א"כ הרי לדידי' כל מנסך קונה גם היין בחיוב מיחה מטעם קלב"מ ואף למאן דפליג ארב מ"מ מדאורייתא קונה לשיטת הפוסקים הג"ל וא"כ שפיר קשיא להו דלפי"ז יתחייב מטעם שלא יהי' כ"א הולך ומנסך ולא נאמר ללעזורי' קמכווין דבהא כיון דקניניהו בדמים מטעם קלב"מ א"כ הרי הוי כדילי' מני' לאוסרי' מדין תורה וכנ"ל ולא חלינן ללעזורי' קו' מיכווין כמ"ל בשם הכר"ו ז"ל וא"כ שפיר איכא למיחש שכ"א יתנסך

למחנה מיירי בלא התרו בו לאל"כ קלב"מ וכבר תמאו עליו בהרחי
 חרף להא קי"ל חייבי מיתוח סוגנין פטורין ועוד להא ב"ש
 קאמר טעם אחר למשום דכי אגבהה קניי' ולדברינו הג"ל י"ל דגם
 הרמב"ם ס"ל למזי אגבהה קניי' אלא דקשיא לוי' להא אגבהה
 נחוד בלאן לא מחייב לוי' להא מזי אחר הרי שלך נפיק כמ"ס ה"ם
 ב"ק רק דלניסוך דאח"כ מחייב משעת אגבהה למפרע כמ"ס
 החוס' והרי גברא בר פטורה אי מיירי בהתרו בו וכלעת האחרוני'
 הג"ל ולכן מוקילה בלא התרו בו לז"ע עכ"פ גברא בר חיובא הוא
 לני"ש וספיר מחייב משעת אגבהה ולו"ק היטב :

אמנם בעיקר קו' החוס' מה שהולכנו לדחוק לרב איך סובר
 מצי אגבהה קניי' כיון דמזי אחר הש"ל הי' לל"ג נולד
 דבריהם הקדושים לרב בלא"ה לא שייכא כלל הך סברא דה"ל
 לפי מה דאמרין ב"פ המרובה דף ס"ו לפריך מגזל תמן ועבר עליו
 הסבת להאמר לו הרי שלך לפיך ואב"ד יאוש קולט' ההוא מצי מטא
 עידן איסורי' וולאי מייאש ואמאי א"ל הש"ל ומשני זה מחייאש וזה
 איך רונה לקנות והנה זה שייך גאחר מעשה הגזילה אבל אם בשעת
 מעשה הגזילה וכל לקנות והוא עדין בפקיטו וולאי לז"ע שייך זה
 איך רונה לקנות כיון דעביד מעשה ושיין באל"מ ב"מ שרונה לומר
 דפקין לאורייתא ל"מ דאמר אי אפשי לה"ל מהלה
 ע"ש ומכ"ס למה שביארתי במ"א להגזילה בעלמא הוא קנין גמור
 אלא לרחמנא גרע קניינו מיהביב וכוון דהבעלים מייאשו א"ל
 אינו בכלל והשיב הרי הגזילה הוא קנין גמור והרי מחטפת בגזילה
 ומחטפין לגזולו וולאי דקני לוי' מיהו זה יש לחזור ע"פ מש"ל באורף
 בשם בעל קלוה"ח זל"ה ע"ש היטב ומ"מ מכברא נראה דה"ל
 לא מוקרי איך רונה לקנות במ"ס הרב מלי"ם וכ"כ הרב בעל חורף
 גיטין בפשיטות וא"כ ללאורה כיון דבעולו מנכד נאכר בהנאה
 משעת אגבהה וולאי לקניי' ול"מ אחר הש"ל ונאמר ללאורה דבר
 החוס' לשמואל מצד דמזי אחר הש"ל אמנם באמת תליבא דהלכה'
 דיאוש איך קונה דקו דבריהם דספיר מזי אחר הש"ל ללא קני לוי'
 גם ע"י יאוש משא"כ רב לשיטתו דה"ל יאוש קונה ב"ק פ'
 מרובה א"כ לדילוי' וולאי דמנכד חייב משעת אגבהה דהא קניי'
 ביאוש כיון שנאכר בהנאה ולא יוכל עוד לומר הרי שלך לפיך
 דו"ק ובחידושי לחולין אמרנו בזה פרפרת נאה על קו' החוס'
 שהקשו למה דמוקי לה בלית לוי' שחפוט בגווי' לא"כ היינו מדמע
 ע"ש ואמרתי דלכאורה הרי קו' הש"ס שם לק"מ ממנכד איך מזי
 לאסור דבר שאינו שלו דהא מרא דשמעתא למנכד הוא רב ורב
 הרי ל"ל יאוש הוכה וא"כ הרי קונס ביאוש ולכן הרי מזי לאסור אף
 זה טעות דהא עיקר הדין משום דלאכר בהנאה ונאה ספיר פרוך
 דאי איך אחר אומר דש"ס א"כ הרי לא אייאש מרה מיני' כלל
 כיון דלא יוכל לאסרה כלל :

אמנם למה דמשי לדין לוי' שחפוט בגווי' א"כ שוב היין
 נאכר בוולאי בהנאה מלך הקערות א"כ שוב מייאש
 בוולאי בעל היין ע"י הניסוך ושוב מזי לאסור כל היין גם חלק
 חבירו כיון דקניי' בייאוש דהרי כבר נאכר בהנאה וממילא ללאו
 היינו מדמע דהקניב על מזיק חלק חבירו ממש דו"ק היטב :

ודנה הרב בעפכ"י נתקשה על תי' החוס' הזה דמ"ס לשנואל
 מזי אחר הרי שלך לפיך על אגבהה דאי עוקמין
 בישראל מומר הרי נאכר מנח מגע משעת אגבהה וע"ש שכתב
 דהחוס' ס"ל דמומר אין אסור במגע ובאלנת שהחוס' חולין דף
 מ"א כתבו הלמ"ק ג"ל דמיירי בישראל מומר במגע ע"ש : —
 וביתו חורפי אמרתי בזה למ"ס הר"ן ז"ל ב"פ השוכר במס' ע"ן
 אהא דאמר' החס דההיא כותי נכסי' לחמרא דישראל אף
 לזבוגי' אסור למשקל דמי מההיא נכרי שרי דמיקלי קליי' ומייתי
 החס רבא ראי' מההיא נכרי שניסך יינו של ישראל שלא בפני
 ע"י ריב"ב וריב"ב מחירין כו' לאו כל כמיך שחאכר יינו לאונסי
 וכבר נתקשו ס"ס רש"י ורש"י ז"ל בראיית הגמרא וכת' הר"ן ז"ל
 לפרש דהכוונה הוא דאי נימא דנוגע עכו"ם אסור משום בנחיהן
 אף שלא כיון למגע ולגבד לא הוי שרי למשקל דמי כיון דחז"ל
 אסרוהו בהנאה ואיהו לא נחכוין להויק ולכן מתיית מהחס לעיקר
 האסור משום שנחכוון לנסך וא"כ ממ"כ שרי למשקל מן הנכרי
 אי לא כיון לאסרו ולנסכו הרי עוולו כשר ומוחר בהנאה ואי נחכוון
 לנסך מחייב לשלם מטעם מזיק ולפי דבריו יוצא לנו דלא נגע
 עכו"ם ביינו של ישראל ואח"כ נאכר ממע ע"י אחר לאסור למשקל
 דמי מן העכו"ם הראשון שרהי אין כאן ממ"כ להיתרא לז"ל דאיהו
 לא נחכוון להויק ולנסך והיינו מ"מ אסור בהנאה ע"י ניסוך השני
 ולפ"ז הכא בשניסכו הוא ע"מנו אח"כ לפטור על הניסוך משום
 קלב"מ וא"א לחייבו על המגע ג"כ שאלא לא כיון לנסכו וע"ה כבר
 אסור בהנאה ע"י הניסוך ואשעת ניסוך פטור דו"ק כי הוא ע"ה
 עמוקה לכאורה - אמנם דבר זה חלוי אי קלב"מ מיפטר לגמרי אי
 מחייב לז"ש ומאני חפיסה דאי שרי חפיסה א"כ שוב ג"כ ראוי
 לשקול ממנו דמתי אף שנסכו אח"כ לכבר נחייב על המגע כמו
 שאר מגע מומר וראוי לשקול דמי ממנו דאשעת ניסוך ג"כ מחייב
 הוא עכ"פ לז"ש דו"ק : אמנם שהא' לחיין לדברי הר"ן ז"ל
 הג"ל

יחנכך יינו של חבירו אף שאינו מומר ויפיל ניסוכו מטעם
 דבלמים קניניה ודו"ק והוכרחו לחיובם ללא עדיף ההיזק ניכר
 ע"ס - ובזה ישבנו ע"ד פנפול קושיית העולם וזכר ג"כ קושיא זו
 בחשו' ירדו הגאון מוה"ז מרגליות נ"י מה שקורנו בס"ד דטעמא
 דשמואל דלא אמרי' מצי אגבהה קניי' משום דמזי א"ל הרי שלך
 לפיך ונח מחייב כ"א אשעת ניסוך וכבר קלב"מ והקשו הא לפי' ז'
 כשאר חס קושיא ראשונה דאכתי איכא לחייבו משום לא יהי' כל
 א' הילך כו' מצי אמרתי ללא עדיף מהיזק ניכר דו"א דבהיזק ניכר
 כה"ג הוי אמרין מצי אגבהה כיון דבהיזק ניכר ל"מ אחר הרי שלך
 לפיך כמבאר לקמן בסוגיא ע"כ חוכן הקו' ועמ"ס בסמוך ליישב
 עפ"י פשוטו :

אבל ע"ד שכתבו י"ל ע"ד פנפול דלשמואל לפי מהקנת
 דבריהם בלא"ה ל"ק קושיית דנעיל מה שהקשו לחייב
 משום שלא יהי' כ"א הולך וננסך ד"ל לנ"ח לוי' כיון דאין אדם
 אומר דבר שאינו שלו וא"ל דבלמים קניניהו מתמת חייב המיתה
 וכמ"ל דהא לפי האמת לכבר עסקו ההוס' דגם ל"ל ירמי'
 ושמואל אגבהה לאו לניסוך הוי אלא דמזי א"ל הרי שלך
 לפיך א"כ בלא"ה לק"מ קו' החוס' שכל א' ילך וינסך דו"ק
 דבאמת י"מ כהברת הפנימי' ז"ל דבהא ל"ק שכל א' ילך כיון דאינו
 אומר כ"א במזיל והתרו בו לא שכינתו וא"ל דה"ל שלו ע"י המיתה
 דוה אינו דהא לסברא דשעת אגבהה משקרא לאו לורך ניסוך
 א"כ שוב קנין הגזילה ראשונה הוי קודם חייב מיתה ונחייב
 בהסבה ובחר הכי הו' לא הוי קנין וכמ"ל על קו' הרב בעל חורף
 גיטין ודו"ק היטב כי הוא חריף ומוסב"ל :

באיך אשעת אגבהה נמי מפטר משום דמזי א"ל הש"ל כו'
 כבר הבאנו קושיית העולם דלג"ס החוס' משום שכל
 ילך וינסך לא מחייב' לוי' טפי מהיזק ניכר א"כ לנעמה דבריהם
 הרי בהיזק ניכר כה"ג לא הוי מזי א"ל הרי שלך לפיך כיון דהיזק
 ניכר וכמבאר בסוגיא לחמון וכבר כתבתי מה ש"ל בזה ע"ד
 פנפול אבל ע"פ פשוטו לק"מ חלף דהא ללא אמרין בהיזק ניכר
 הרי שלך לפיך ובהיזק שא"כ מ"מ אחר הרי שלך נפיק הוא סברא
 לכל שהזק ניכר לא שייך הרי שלך לפיך כיון שאינו כמו שהי'
 דראשונה שהרי הזק ניכר לא כן שא"כ ולכן למ"ד מצינא דהיזק
 שא"כ סמ"י היזק אלמא דלס נזח עליו אף כה"ג ג"כ ל"מ למימר
 דז"ל שלך לפיך אבל למ"ד לאו שני' זק אלא דקניסין לוי' לחייבו
 דחשנימין אע"פ דלאו סמ"י זק א"כ עכ"פ לענין הש"ל במילתי'
 קיימו שסלו לפניו ועכ"פ אגבהה קו' ל"מ מחייב' עליו דהזק אינו
 ניכר ומה שמעלס עליו אינו אלא תנם בעלמא וא"כ עיקר החייב
 הניסוך וא"ו קלב"מ דו"ק . ועוד דעכ"פ ז"ה הוי מנסכו אחר
 הרי הוי מזי אחר הרי שלך לפיך אגבהה דהא לא שייך לשוהו
 בהיזק ניכר כיון דלא גמר הניסוך א"כ עיקר הקנס יהי' לחסכו כמו
 זק ניכר שנסכו הוא עלמא וממילא לעיקר החייב נלמח ממעשה
 דיל' אח"כ ושוב שייך קלב"מ וכמו שגראה מלשון החוס' דהוי
 חלוי בחיובו אי הוי מנסכו אחר זה ברור . ולע דבעיקר סברת
 החוס' מ"ס דקלב"מ אין לחייבו מטעם שכל"א כו' דווקא לענין
 היזק שא"כ סיהי' כניכר יש להוסיף ביאור וחזקין לסברתם עפ"ד
 הטו"ז ביו"ל סו' קי"ו דלל דבר שמפורש בחורה אין כח ביד חז"ל
 לעקרו וא"ש דבשלמא לענין היזק שא"כ לא נוכר בחורה להדיא
 שיפטור ומסו"ה יש כח ביד חז"ל לחייבו משא"כ לענין קלב"מ
 למפורש בהדיא כדי רעעתי משום רשעה אחת כו' ואי אחת מחייב
 משום ב"ר וא"כ הוי ככתוב בחורה דאין כח ביד חז"ל לעקרו :

באיך ורב סבר דמשעת אגבהה כו' יש לחייב משעת אגבהה
 על כל מה שיתחייב אה"כ כו' לכאורה טעמא בעי
 דניהו דמחייב בשעת אגבהה אמת שיתחייב אה"כ כל החייבים אבל
 הכא כיון דמשעת ניסוך באמת לא מחייב כו' דקלב"מ וא"כ מה
 אהני לוי' אגבהה לחייבו מעיקרא אשעת ניסוך כיון דלא יופטר
 לגמרי מטעם קלב"מ ושעת פטור הוא ונראה דכוונה דבריהם
 סובב והולך על מה שביאר רש"י ז"ל ב"פ השוכר את הפועלים דף
 ז"א דלל קלב"מ מהני חפיסה וה"ע כיון דחייב לז"ש והיינו טעמא
 דבאמת חייב גם האמון עם המיתה אלא להב"ד אין ראוי לדון
 שתי רשעיות אבל אם חפס' דבע"ד נהני כיון דגברא בר חיובא
 ולפ"ז א"ש ה"ג כיון דבאמת גם בשעת ניסוך גברא בר חיובא
 הוא ספיר אהני לוי' אגבהה לחייבו מעיקרא על כל מה שיתחייב
 אה"כ שהרי באמת נחייב אה"כ וממילא דגם הב"ד מזי לחייבו
 שניהם כיון דהמטון חל חייבו בשעת אגבהה על כל מה שיתחייב
 אה"כ והמיתה רק בשעת ניסוך ואין באין שני רשעיות כ"א וזה
 ברור דכוונתם ולפי מה שהביאו האחרונים בח"מ סו' ק"ח (עיין
 או"ת יקלוה"ח ז"ל ע"ס) מלעת מיהרש"ל דל"מ חפיסה כ"א בחייבי
 מיתוח סוגנין וכה"ג דאינו חייב מיתה ממש . אבל אם חייב מיתה
 ממש גברא בר פטורה הוא לגמרי (ועיין בחי' לח"מ שדחתי
 דבריהם) א"כ כל כה"ג א"א לחייבו גם על אגבהה ראשונה כיון
 דגברא בר פטורה הוא בשעת ניסוך לא נחייב גם למפרע
 לדידהו באמת י"ל דמחני' מיירי בלא התרו בו ודו"ק ולפי דבריהם
 ארווח לן ישוב וביאור דברי הרמב"ם ז"ל בפי' המסיית סכתב

הנ"ל כלל מנע רק משום חשש ניהוד וכן הוא לעת הרמב"ם פ"א
 א"ה מ"א הנכה ל' בלא"ה. לקמ"ק הפנ"י ז"ל שהרי על מנע
 מלמו נכחורה איך חייב בישראל כיון שהוא משום חשש ניהוד ואז
 פטור משום קנב"מ ובגברי דחייב יש לדחות לשיטת החוס'
 העירובין דף ס"ב ללא שייך בזכרי קנב"מ ע"ש ומה שיש לדקדק
 בדברייהם מבואר חללינו בארובה במהות אחר אבל בישראל קשה
 וע"כ נ"ל כיון דג"כ לריד הגבחה ושכ"ד א"כ גם על שעת מנע
 וניהוכו דיינין הך סברא דמני אגבחה ק"י ומיהו רק אשכ"ח
 וא"כ טוב תניא בהך סברא אי צורך גיהוד הוא ולשמאל דמני אמר
 הש"ל גם אמנע פטור משום קנב"מ בישראל מומר מה"ט כיון
 לאמנע נחוד מני אמר הש"ל ואניהוד מיפטר משום קנב"מ ולכן
 לפי שיטה זו בלא"ה אין מקום לקושיית הרב ז"ל ועדיין ל"ע ובאמת
 שדברי הר"ן אינם מוסכמים כ"כ ללפ"מ שאר פוסקים דמחייב
 בכך ענין לשגם כיון לאנן אהרינן ל"י עכ"פ יה' מחמת כוונתו
 לנסך או משום גזירה דכנותיהם ואי"ה בחי' יי"ג מבואר אין כאן
 מקום להאריך יותר :

בפי' רש"י

ד"ה הכהנים שפיגלו כו' שחטו חוץ למנע
 כו' הרב המ"ז ז"ל לפל ב"ה חובל ומזיק פ'
 תלכה אם גם בשוהט שלא לשמו להקרבן כשר אם חייבין לשלם כיון
 ללא עלה לבעלי' לשם חובה ע"ש שהאריך ואם יש לחלק בין נדבה
 לחובה בזה ע"ש ואם באמת חייב למה נקט במשנה פיגול דווקא
 ובאמת שברש"י ב"ק דף ה' נקט פסול שלא לשמו אלא מה דנקיט
 שם חטאת הוגה שם ע"פ קל"ח מפורשים דמזירי בהיפך בשלמים
 לשם חטאת להקרבן כשר ואלא עלה לבעלי' לשם חובה :

ובה

שנלמד בזה למה שרלו להוכיח החוס' והרא"ש בסנהדרין
 דף ל"ג דכל היכא דלדיבירא בעלמא מזיק חייב אפי'
 לרבינן ללא לייני דל"ג ומייתי רא"י מכהנים שפיגלו ושאר
 פוסקים חולקים על סברתם ועיין בש"ך סי' ק"ה ס"ק שדחה
 רא"י זו ו"כ הטעם דה"ל בעושה מעשה כיון שחוטא במחשבת
 פסול וה"ל כהקול בשחיטה לפי' י"ל דהיינו דווקא בפסול ממש
 שגם הקרבן פסול ה"ל כמעשה וחייב אף לרבינן משא"כ אם הקרבן
 כשר רק שאינו עולה לבעלים מחמת מחשבתו ופיגולו לא ה"ל
 כמעשה ולא הוי מחייב אלא לר"מ ובמחניהן אחי' אחי' כרבינן
 ובדמשמע מדברי החוס' שם דמחני' ע"כ ככ"ע ודו"ק ולפ"ז יש
 ליישב גם דברי רש"י ב"ק דהתם דנקיט במחשבת שלא לשמו
 ובכה"ג להקרבן כשר (לפי הגהת קל"ח המפורשים הנ"ל) היינו
 לשם הקושיא ליחני מפגל ע"כ הש"ס איזא אליבא דהלכתא דקיי"ל
 כ"מ דלאין דל"ג וע"כ הקושיא רק באופן דהוא קרבן כשר והיינו
 למ"ש הבעפניי בעלמא רש"י בסמוך דרש"י סובר דמזיק ההקדש
 חייב מלאורייחא בקרן אלא דאינו משלם מעליית כיון דהורע כחו
 ההקדש בזקי סור לכתוב רעהו כו' ע"ש ועמ"ש בסמוך ולפ"ז אי
 הוי מיירי בגונא דהקרבן פסול לא הוי פריך מידי ליחני מפגל דהא
 חני שם וכולן כאבות נזיקין לשלם ממנוט והכא הרי אינו משלם
 ממיטב דאף דהבעלי' בעוהו מלך גורם וה"ל כהדיוט דלינר
 במיטב מ"מ הא לא גרם להם היוק שהרי אינו מחוייב להקדש כמו
 הבעלים וה"כ יאמר להם דיני עמם ההקדש ולהקדש אין אני לריד
 לשלם ממנוט וכיון דאינו משלם להקדש הו' אין להקדש תביעה על
 הבעלים וה"כ לא גרם להם נזק בצדו לכך לריד לפרש שם להכוונה
 ליחני במחשבת של' לשמו לאו הקרבן כשר וא"כ לא הוית ההקדש
 מידי ועיקר דינו עם הבעלים וריד לשלם להם ממיטב ודו"ק —
 ואי דלא מחייב אלא אליבא דר"מ הרי גם קושיא ליתני מסור אינו
 אלא למאן דלאין דל"ג וכמו שהוכיח הש"ך ז"ל בסו"י שפ"ו סק"א
 ע"ש שסחר דברי החוס' והעלה דאינו חייב רק לר"מ וממילא דגם
 מחשבת שלא לשמו חייב יאכל הכא מפרש רש"י חטאת דמחני'
 אליבא דכ"ע וממילא דדוקא פיגול גמור חייב ודו"ק אלא לפי'
 ז"ל להסתייגה הם גם אליבא דר"מ דלבר הגורם לממון כממון
 דמי ואולי רש"י ז"ל ס"ל דגרמי גורם לממון אחד הוא וכלעת
 בכה"ג ז"ל :

בדי'ה

חייבין לשלם דמיהן לבעלים שהן צריכין להביא אחריהם
 חתימה א"כ גלגה הוא כו' הרב בעפניי כת' להקשות
 דהא לרבינן דר"ש דבר הגורם לממון לאו כממון דמי וע"כ העלה
 דקו' הש"ס לחתחייב להקדש ומטעם מזיק ההקדש ע"ש שכי' לעת
 רש"י ז"ל שהמזיק ההקדש חייב נה"ת ולא מיפטר בהקדש
 כ"א בשור מרעהו ע"ש ובאמת שהר"ן ז"ל והרמב"ן בחידושיהם גם
 הם עמין בהא דמזיק ההקדש וכחבו שני תי' הג"ל או דהחייב מלך
 הבעלים או מלך ההקדש ומלכנו ובאמת שלכאורה דברי הבעפניי
 ז"ל חמוהים במ"ה דקושיית הש"ס לרש"י מטעם היוק ההקדש
 שהרי רש"י ז"ל כ' להדיא חייבין לשלם לבעלים שהם צריכים להביא
 כו' אמנא דהחייב לבעלים ואולי י"ל דמ"מ עיקר החייב מלך
 ההקדש אלא כיון לאין הקרבן כשר כ"א שיקריבוהו לשם
 הבעלים וא"כ מה שמחייבין להקדש משלמים הנזק לבעלים שהם
 יקריבו קרבן עבור המעות והוא ממלא קרוב קרבן הראשון לשם
 בעלים ור"ש רש"י שם צריכין להביא אחריהם ואף אם ירצה הכהן

גמרא ואב"א

היוק שא"כ שמי' היוק בדיני אדם נמי לחייב
 עיין במורה"א ז"ל הקשה דלמ"ד ל"ש
 היוק נמי לחייב מטעם שלא יהא כ"א הולך כו' ובאמת למ"ש החוס'
 בפי' אנו מליאות נחד חי' למיירי בעושה מלאכה בפרת חטאת
 בשותפות לאנ"כ א"י לפסול במלאכה פרתו של חבירו כיון ללא
 ניתא ל"י ע"ש י"ל קו' מהרש"א לכוון דהנה כבר נחקשו החוס'
 דמאי פריך הא ל"יבא דאמר לורס און פרתו של חבירו פטור מטעם
 סתם שורים לאו לגבי מוצח קיימו א"כ למא' מאו"ה פטור והתו'
 לחבו שם דל"י דמפרה נחוד פריך ד"ל כיון דלע"י יקריס מסחמת
 לגבי מוצח קיימו דא"כ מאי הוכרך בשינויא דש"ס בני חטאת שקל
 בהם מסקולות הא בלא"ה לא קשיא * והנה הרמב"ן כ' בשמעתי
 ליישב דרבה נטעמי' דנ"ג גרמי והכא אזלי' למה דקיי"ל דל"ג
 ולפ"ז י"ל דבס"ד דש"ס לא פשיקא נו' אכתי להקשות גם למ"ד
 דהיוק שא"כ לא שמי' היוק דנמא ס"ל כרבה אף למ"ד שמי' נזק
 פריך עכ"פ מפרה דהכא בנא"ה לא שייך סתם שורים לאו לגבי
 מוצח וכמ"ש החוס' בנ"ק-מסא"כ למ"ד ל"ש היוק גם מפרה ל"מ
 פריך דהא כיון דיש לו שותפות ואל"ה לא שייך שכ"א ילך ויעשה
 מלאכה הרי נא יועיל לאהרו כיון דלאו דל"י ואז לא שייך ג"כ שילך
 כו' כיון דגם אינו מפסיד כמ"ש החוס' סברא זו בב"ק לענין
 כלאים ע"ש ובמסקנא דמזיקי גם בני חטאת שקל בהם כו' היינו
 משום לכיון דכבר בלא"ה מוכרח לאוקמי בפרת חטאת כה"ג מוקים
 גם בני חטאת כה"ג ואתיא גם אליבא דהלכתא ללא קיי"ל כרבה
 התם וכמ"ש הרמב"ן לפי שטחו והוי א"ש הכל ברווחא ואחי' נמי
 שפיר מה שחקקה הרב בעל גי'ת ז"ל מאי פריך מפרת חטאת
 למ"ד שמי' היוק הא י"ל לפטור משום כדי סיודיע אף במזיד * וא"ל
 כשינויא דלעיל דלעצורי' קא מיכווין דודע לא מודע ל"י ד"ל
 דעושה להנחתו אמנע לדעת החוס' ניתא כיון דמיירי ביש לו
 שותפות א"כ ל"ש שמי' לא יודיע דע"כ ל"ח להא' אלא באם חבירו
 נכשל לבד באיסור אבל הכא הרי הוא יודע שפסולה לפרה א"כ
 אינו גופי' יעבוד אסורא לא שייך כלל לפוטרו משום שמי' יודיע
 ודו"ק ונשיטת הראב"ד דבאין מתכווין להנחתו לא מחייב משום
 קנס וכן בגורם א"ש בפשיטות דלמ"ד שמי' היוק ה"ל כמזיק בידיים
 ואין חלוק משא"כ למ"ד ל"ש היוק וכמזומה שכ"כ המפורשים :

שם פרה

כגון שהכניסה לרבה כו' ופי' כיון למחשבת
 בעלמא הוא כו' וכוונתו בהיוק שא"כ דווקא
 דבהיוק ניכר וולאי לחייב אף במחשבתו וכדמובח בכתב דוכתי
 ועי' בב"ק דף ל"ט דמוכחין דר"מ איח ל"י דל"ג ממסכך על
 גפני של חבירו והתם רק משום המחשבת נאסר כמ"ש החוס' שם
 ומחמת שנתיות הימנה ולא גדרה ובחי' רש"י א"ה הקשה מ"ש
 מכהנים שפיגלו דה"ל ג"כ מחשבתו וכוונתו דמאי פריך לעיל הא
 מני' לשנוי' דפיגולו במחשבתו ובאמת למ"ל בשם החוס' והרא"ש
 ז"ל בסנהדרין דמוכחי' מההיא דכהנים שפגלו דכל היכא
 דצדיבועא מזיק גם לרבינן חייב * ועמ"ש בסו"י כ"ה ושם הוכחי'
 דבמחשבתו לחוד לא מחייבין לרבינן אף דבמחשבתו לגמר הנזק
 וכדמובח מההיא דנתייבא כו' דלעיל א"ש קושייתו יובימי חורפי'
 אמרתי עוד לחלק בין פיגול כיון דאינו יודע מחשבתו וזאת כ"א
 אמה שאומר אח"כ שפיגול א"כ הרי עשה בהולאתי שפיגול מפסיד
 הקרבן שהי' כשר לולי דבריו לכן ה"ל מזיק עשה דביבורו ואף
 של' דבריו כבר נפסל עם כ"ז עיקר הנזק נגמר דביבורו והמוכין
 לדבריו קלח ממ"ש הש"ך ז"ל בסו"י ס"ן דבהודה שפרע קודם
 המכר לריד לשלם כל דמי השטר ע"ש ביישוב קו' הרא"ש בסוגיא
 דמלא שובר ע"ש היטב ואף שיש לחלק קלח העניינים אבל אחר
 העיון גוף הסברא ניתן להאמר משא"כ כאן פרה שהכניסה לרבה
 ע"מ שחינוק ותידוש אנו ילעינן המחשבת ורואין המלאכה
 ופוסלין אותה רק משום המחשבת וכל כה"ג אין כאן לזירוף הנזק
 רק המחשבת ודו"ק * וכבר נבאר בחשבותם להרב הה"ג הקריף
 מוהר"י מקמארנא זל"ה ולולי דברי רש"י ז"ל הי' אפשר לפרש
 שינויא דש"ס ע"ד אחר והיא למה שכ' הרמב"ן ושיינתו דהא לא
 משני סתם שורים לאו לגבי מוצח קיימו משום דאכתי גורם
 מיקרי ולמ"ש קלח ראשונים גורם דגורם פטור לכ"ע ועי' בש"ך
 כה

סי' שפ"ו ונקלטה"ח עם ולפי"ו י"ל לאף למחשבה ג"כ ה"ל כגרמי
עכ"פ אבל כה"ג לאף איהו עשה בידים לא הי' חייב אלא משום
גרמי והמחשבה ה"ל גורם למעשה וה"ל גורם גורם ולכן פטור
משא"כ בפיגול לא היה אלא חד גורם ודו"ק :

בגמרא קשיא דר"י אר"י כו' מסוגיא זו המכו המפורשים
ע"ד רש"י חולין דף ט"ו שפירש שם לטעמו
ד"י לאו משום קנסא שנג חטו מויד לא"כ ה"ל לאוסרה
עולמית והוא נגד סוגיא דידן ובכר הארכתי שם בחידושינו לקיים
דברי מוהרש"א ז"ל בפירושו להסם אליבא דרב הוכרח רש"י ז"ל
לפרש טעמא דכדי שיעשו ללא ליחסי מעבירה אלא שדבריו הם
כדברי נביאות ולמה לרב נשחקה הטעם אבל אגחמו האוספו בזה
דברי טעם וביארנו שם עפ"י דברי החוס'
שם בד"ה מורי להו כר"מ מ"ש שם במשכיל בשבת טעמא דשרי
משום לחוי לכוס ובשוחט העלו הטעם משום שהוא מנהא ללא
שכיח ובחבנו ד"ל דכוונתם דווקא בשוחט לא שכיחא והיינו משום
דבנא"ה אכור לברייתא משום מוקלה ולא שרי כ"א כשהי' חולה
מבט"י והברייתא בשבת וכל כה"ג הוא מלחא ללא שכיחא וע"ש
ובמנ"א ה"י ש"ח מ"ש להשיג על הב"ח ולמ"ש י"ל לקיים דברי
הש"ח ז"ל ד"ל להחוס' לא נחבו כן כ"א בשוחט ומטעם שכתבונו
ובזה ביארנו שם דברי החוס' דף י"ד ע"ב ד"ה ע"ש היטב ונפ"י
לרב דלדמי שוחט למשכיל לדיו' ע"כ הטעם דלדי שיעשו משום
ללא ליחסי ממלכת שבת ולא משום גזירה שמא יעשה כן לשבת
הבאה כיון דהוא מלחא לנ"ש ומעשה אי ימא לקנסו שנג אטו
מויד היינו ג"כ לאו משום גזירה שיעבור ויאמר שנג אטו אלא
משום גוף האכור בלא גזירה וזוה לא שייך לחלק בין בו ביום
לעולמית וע"ז הובז והולכים שמכל דברי רש"י רב ונחפיה
האכור רק משום הנלח מלכת שבת אבל לדיון באמת אין האכור
רק משום גזירה שיעשה כן לשבת הבאה וקנס דאוג אטו מויד
שיעבור במויד ויאמר שנג אטו ובהא א"ל לקנסו שנג אטו מויד
גם עולמית שכבר ביאר לנו הרשב"א ז"ל כפ"ק החומין הטעם
כיון דלחברין ל"י ליומי' חו לא שייכא הך גזירה שיעבור ויאמר
שנג אטו ע"ש ובהכי אחיין כל הסוגיות שפיר דהכא וד"פ אטו
נערוה ע"ש במהרש"א ויובן לך היטב ושם מבואר אגביתו בארובה
כל הדברים ה"ל וכאן באחי בקצרה מאוד והמעניין יבין מתוך
העיון היטב שם במהרש"א חוס' הג"ל :

בתוס' ד"ה

הקשה רבינו אפרים כו' ובשלמא למה למוקי
לה כר"מ כו' דקניי' שנג אטו מויד כו' עיי'
בפ' אד"מ למיחוי החוס' קו' רבינו אפרים ושם נתקשו אטיהר
את הטמא כה"ג דמוקי לה בעירבן לכה"ג אטו חייב וחירלו
לה"ל כמו מויד דה"ל לקדק בבוראתי ומלבד סלבריהם סותרין
שם נכאן ק' מדוע לא יוחא להו שם בחירוש' דהכא לה"ד למוקי
לה כר"מ הא בלא"ה לא קשה דהא ר"מ ק"ג שנג אטו מויד וכן
העלו יישוב זה גם הרמב"ן והרשב"א בחידושיהם :

ברשי ד"ה

לחיל מיני' חרומה טמאה כו' והאובל
חרומה בטומאת הגוף הוא במיתה ואפי'
היא טמאה כו' הדברים תמוהים לבאורה וכבר הרגשתי בזה בחי'
ליבמות דהא ארובה בטמאה אינו חייב מיתה כיון דהיא מחולקת
ועומדת וכדאיתא בסנהדרין פ"ג ובחולין קו' ומונ' גנו"ש
החוס' שם לחד חירולא דהוא משום אין איכור הל' עט איכור
י"ל קתה דהכא לר"מ קיימינן ואיהו ה"ל מחש' א'
ועיי' בימות דף ל"ד ע"א וגם ע"ז שם לפקק גם מי דחקו לרש"י
לפרש כן הא עכ"פ לכ"ג עשה מיהת איכא וא"כ עכ"פ נח תמיא
ל' ועיי' בחשו' הרמ"ע מפא"ו הימן קכ"ג בענין זה :

אמנם

לבריהם שם מלוקקיים גם מה שיינו שם קו' רבינו
אפרים ענ טיהר את הטמא שיעירבן כו' ולא אטימא
את הטמא כה"ג דמוקי לה בעירבן לכה"ג אטו חייב וחירלו
לה"ל כמו מויד דה"ל לקדק בבוראתי ומלבד סלבריהם סותרין
שם נכאן ק' מדוע לא יוחא להו שם בחירוש' דהכא לה"ד למוקי
לה כר"מ הא בלא"ה לא קשה דהא ר"מ ק"ג שנג אטו מויד וכן
העלו יישוב זה גם הרמב"ן והרשב"א בחידושיהם :

ובעיקר

קו' התוע' לאי אחי' כר"מ א"ך בטל ברובא והולכנו
לדחיק השמועה לנא אחי' בנא כר"מ והוא לנא
כשיטת הרמב"ן והרשב"א ה"י רראה להוכיח מזה שיטת הרשב"א
לס"ל אין מבטלין איכור לכתחילה הוא איכור דאורייתא ועמ"ש
בסוף הסוגיא גבי נפלו ונחפלו מזה דפריך מינה גרמי' ללא קניי'
בדרבנן והא הכא דמלאורייתא חד בחרי בטל כו' כלומר דדבר
אשכח בטל מה"ת ולכאורה לא הי' לריך לזה כיון דעכ"פ עתה
בטל לאחר הפגיעה וע"כ לאין מבטלין לכתחילה מה"ת וכמ"ש
שם ועיי' בס' תמים דע"ס להראב"ד ז"ל ונפ"י גם אנו נאמר
לר"מ דה"ל לנא ע"ש ה"ל דלאורייתא לא קניי' ולשיטת הרשב"א
ז"ל הרי ביטול אכור לכתחילה הוא דאורייתא ונחה קניי' ע"כ
ז"ל דה"ל דהסם לבטל לכתחילה אין כאן אכור דאורייתא כיון
דכבר בטל ברובא וד"ח לא בטל רק מדרבנן וזה ברור ולפי"ו יונא
לנו דכתערוכות שליקר הביטול ע"י הרוב בנא שפיר בשנג בטל
לר"מ דהרי הכא ע"י התערבות זה עיקר הביטול הוא אכור
דאורייתא אש ביטול במויד ובהא לא קניי' ר"מ וא"כ א"ש בטיהר
הטמא דבטלו ברובא לר"מ וכל כה"ג לא קניי' לפמ"ש הרשב"א
דה"ל דאורייתא ודו"ק :

בתוס' ד"ה

אכל חרומה טמורה כו' לא כמו שפירש
בקונטרס כו' לכאורה באמת דברי רש"י
ז"ל תמוהים ולכאורה הי' אפשר לומר דכוונתו דווקא כח' אטיבא
לרבא לאיהו מרא דהיהא אוקימתא ולדיו' דחייבי מלקות שנגין
פטורין א"כ ע"כ ז"ל הא דמשלם בשנג הוא משום ה"ה לנפיה
ללא שייך קלב"מ אזו משום דגלי קרא וכמו שהאריכו החוס' בזה
בכתובות פ' אלו נערות ובריש פ' ממש' חרומות ע"ש היטב
ובז"י נכתובות שם ולפי"ו על המוחר דח"י משום גזין י"ל דכחמת
המלקות פטר ל' דבנא ליכא כפרה וגם לא גלי קרא ודו"ק דף
למ"ש שם בפ' אלו נערות דל דמחייבין ל' בקין י"ל מכו' אגבהה
קיי' ולא הולכנו ה"ה שם לטעמא דגלי קרא אזו משום דהוא
לכפרה אלא מלך חיוב חומס לייכא אלא אכילה מ"מ למ"ש
הפכ"י שם דבשנג לא שייך מכו' אגבהה כיון ללא נחטון לגזול
וע"ש מ"ש בקיום דבריו א"ש דע"כ עיקר חיובו רק משום חיוב
רחוקא אחרומה בשנג וזה א"ל לשלם כ"א לפי מדה ודו"ק ובש"ס
שם בפסחים י"ג דקאי לפי ההלכתא דקיי"ל חייבי מלקות שנגין
חייבין ודו"ק ועיי' בפכ"י כאן מ"ש להקשות מסוגיא דפסחים
כיולא בזה ואין קושיחו מוכרח למעיין אבל ביוטב דברי רש"י י"ל
שפיר כמ"ש והרב בעפ"י ראה ליישב דברי רש"י כיון דהוא משלם
חולין אלא דעשה חרומה לא ה"ל אלא כמטמא טהורין וחליא
דקין היוק שא"כ ע"ש ואני חוכך בזה לכיון דלריך לשלם עבור חובו
פשיטא דפרעון מעליא בעי כמו שוין של חובו וכדאמרינן בהזורק
מטבע של חבירו לים אף דמני בר אמורא למסקל"י מ"מ אי
אגבהה חתילה לא מהני ובעי למעבד הבה מעליא ומכ"ש הכא
דיוקע בשעת פרעון שלא שיה כרי חובו למה יפטור בזה חובו
שאכבר ול"ד למטמא כלל ודו"ק :

ע"ב

וא"ח היוק שא"כ שמי' היוק כו' עיי' במהרמ"ז ז"ל
שלקדק למא הפטור משום כדי שויע ועי' דעיקר
הקושיא משום מטבע שפסל ובאמת למ"ש החוס' ב"ק דף ל'
לנמ"ל פסלו מדינה בהלואה א"ל לשלם כאן כשהול' ע"ש ה"י
מקום לחלק הענינים לל"ד להלא דהוא נזק ממנ' אמנ' באמת
בעיקר קושייתו ה"י מקום לומר דגם מעבד עניו הפסח קשיא
ל' לש"ס דהא לא שייך ג"כ כדי שויעו דהא ידוע שעבר עליו
הפסח וי"ף אש נאמר שביטלו הגזין הא ל"מ ביטולו ועוד דעכ"פ
אכור בהלואה אף כשביטלו אש לא שגאמר שאכרו כל ימי הפסח
לעניי' ונא"כ קהו ממנו דאז שפיר מותר בהלואה ואף דאינו
אלו אולי מהני מכירתו וכמ"ש הרב בעל מקור חיים בה"פ סו' חמ'
לענין נפקד ולהת' קניי' שם וס"ל דנפקד ל"מ לבטל אבל למכור
י"ל דשרי משום השבת אכילה ונ"ע :

תוכי ד"ה

הכא בתנאי כו' בהאשה רבה מעינא ס"ד ה"י
י"ל דכוונתם להוסיף ביאור בהמשך הסוגיא
לכאורה י"ל לא הי' צריך לכל הארכיות ולא הווי מיעדת דרב אמת
דבנא"ה אנופא דברייתא דקשיא דאמאי בשנג השלמות השומין
ג"ה

אמנם

למ"ש החוס' דעיקר קושיא דתורת טלוי שיקלה
ולכאורה ק' להא ס"ל דל"מ כ"א שיה' קלת
שינוי השם ומלחתי אח"כ בקלוא"ח שגמל ע"ז ע"כ ז"ל דהקושיא
מטבע שפסל ואזו הוי שינוי השם ג"כ ובאמת שלפי דעת החוס'
צ"ק שהבאחי י"ל לפקק קלת גם במטבע שפסל ללא קשה כ"כ
למ"ד היוק שא"כ שמי' היוק כיון דעכ"פ יונא במחלה אחרת
עוד י"ל דלייק לשיטת החוס' דהוא משום שינוי לפי"ו בשומר
ללא שייך ה"ע אף בהיוק פולר ה"י לומר הש"ל ולא א"ש לשון
החוס' גבי פלוגתא דר' יעקב ורמב"ם בפלפלים שפלפלו בד"ה
גזין הוא ונ"ע קתה ופעה לעחי לרדיה וא"א לעיין בכ"ז אי"ה
במ"ב דעחי לבאר בזה גם ל"ע בשומר בהיוק שא"כ עכ"פ
יהחייב מדין פשיעה ועי' חוס' פ' הכונה י ושוב מלחתי לפסול
גדול דלברי הרב המובהק שעה"מ ז"ל בסוף הספר בכל זה ישיין
שם :

לא קנהו אטו מזיד אבל י"ל דבפסוק דברייחא הוי אמרינן כמ"ד
 י"ל כח זיד חכמים לעקר דבר מה"ט וא"כ במזיד לאין חסלוטין
 היינו מלך הפקר ז"ל ועקירת דבר חורה וכל כה"ג י"ל ללא שייך
 לקיום שוגג אטו מזיד כיון ללריכין לעקור דבר מה"ט ע"י כן
 וזמזיד גופא י"ל דהיינו דוקא במזיד דפשיעה) ואיך יוכיפו עוד
 לעקור ד"ת בשוגג אבל נמסקת דחור ומשלים לאחרים אבל
 חסלוטין חסלוטין וא"כ אין כאן עקירה לד"ת שפיר חלוי בפנוגתא
 דקנהו שוגג אטו מזיד ולכן מיייתי מר' אחא דהוא מסקתא דהתם
 למ"ד א"י לעקור ד"ת ודו"ק והוא פשוט :

ע"ב בנמרא

והא הכא דמלאורייתא ברובא בטל כו'
 ופרש"י דמלאורייתא אין חלוק בין דבר
 חשוב כו' כבר כתבנו לעיל לשיטת הסוברים דביטול איסור מה"ט
 שרי לא הוי לריכין להא לאף אי דבר חשוב לא בטל מה"ט מ"מ
 עשה שפוטעס ומבטל החשיבות אינו כ"א ביטול איסור לכחילה
 ושרי מלאורייתא והי' הכרע לשיטת הראב"ד ז"ל ומלאחי אח"כ
 בפרי תולדות ה"ל ע"כ שצמד בזה ות"ל כוונתי לדעת גדול אך בסוף
 הסוגיא בהא דמסני א"ר יוסי במתכוון ללקט דשרי משום לחזקה
 אין אלא אוסר כו' ופרש"י ללא גזרינן בהא אף להקט במתכוון
 הרי לא נתבטל מה"ט קודם הליקוט וה"ל דלאורייתא ממש לשיטת
 הראב"ד י"ל דעכ"פ גיהו דאסור מלאורייתא לבחילה אבל עכ"פ
 דיעבד הוי שרי מלאורייתא וא"כ הא לאסור אף דיעבד מדרבנן
 ופיר לא גזרינן כיון דהוא מלמא דל"ש ודו"ק זה הוי פשוט בעיני
 ומשמע קנה מדבריו דאי הוי איסור חורה דביטול הוי אסור אף
 דיעבד ולא ילעגתא מנ"ל ולא מלמאנו כן בשום מקום אלא שאת"י
 ראייתא להראב"ד חמים דעים שלו שהרגיש בזה גם מה שראתא
 מדבריו לכל הטעם שלא נתבטל בעודו מחובר אלא משום דבר
 חשוב ולכאורה ל"ש שהרי מפרש"י נראה דהוי מוטעם דהוי
 מחובר ולא שייך ביטול מה"ט וגם לפי דבריו לא הוי אסור ללקט
 לכחילה מה"ט כיון דנתבטל מה"ט גם בעודו מחובר (גד דבריו
 שם נח זיתיה נהדין על בוראיו) ואולי מפרש לה שכבר נעקרו
 הנטועות ונא כפרש"י אלא שכ"ז שהם שלמים ה"ל דבר חשוב
 ול"ש ובאמת שגם לפרש"י הוי אפשר דבעודו מחובר לא שייך
 ביטול אבל הוי כ"א שרי ללקטו מה"ט משום כל דפריש מרובא
 פריש אף דהוא קבוע כיון דאינו ידוע האסור לשיטת הר"ם
 מקינן לכל כה"ג לא שייך דין קבוע ע"ש ראייתו מחל אינן
 וכבר עמדתי על חקירה זו בחי' לוי' כו' ק"י ושם יבואר ועוד
 א"ר דעתי לבאר כאן במהדורא בתראה עיי' בפ"ט דתרומות
 משנה ה' (והתוס' ד"ה כולן אסורין ובחי' לוי' דה"ל :

הר"ן ז"ל כ"פ האומר בקידושין לכל מינו לעדיין בידו לעשו' עדיף
 משאר מינו ועבתי אף נגד החזקה לכל כה"ג ה"ל כעדים ע"ש
 והכא עדיין בידו לטמאותו ולהפסידם ומש"ה נאמן אף להפסד
 ממון ודו"ק :

אמנם

לפי שטת זו עכ"ל כדעת המ"כ דלכ"ע אסור ודוקא
 הבעלים מלי למימר כל כמתיך להפסיד ממוני אבל
 לכ"ע ה"ל דין ע"א באיבורין לאסור עליהם ע"י ב"ה מחנה
 אפרים משמע ג"כ דעמו ככ"ל רק שחולק על דברי המ"כ ה"ל
 באם כבר הבחיסה בעלים י"ל דשרי לכ"ע אבל אי ליחנהו לבעלי
 נפיקו להכתישו י"ל לאסור לאחרים ועדי' בשחק כי כוונתי כזה
 דעתי בכל דברא זו ועמ"ס בחי' קידושין באורך ובדיני ע"א
 באיבורין אמנם כ"ז אם אינו נגד החזקה לאז מדינת מהימן הע"א
 כמו להחיר דנאמן אי לאו טעמא דהפסד ממון מש"ה בעי
 הכחשת בעלים דוקא אבל נגד חזקה ממש אם נאמר דגם להחיר
 א"כ ה"ה לאסור אף לאחרים שהרי אין הטעם דא"כ משום כל
 הפסד המון וזה פשוט וזה באמת דעת החולק שמוכח שם בב"י
 סו' ק"ד ע"ש כי זה טעמו ומעשה א"ש ג"ס קו' הסני' מה"ט
 ביד מי שהקשה הרא"ש דהתם הרי הסופר אחי לרב ואמר כ"ה
 שכתבתי לפגמי כו' מש"ע שהבעלי לא הוי באוחו מעמד
 שיכתיסוהו או יודו לדבריו וא"כ שפיר שאל ר"א כ"ה ביד מי
 כנומר שאם הס"ה עורו בידו א"כ עכ"פ לריכין לחוס לדבריו
 ופסול הס"ה לקרות בו כיון דאינו נגד החזקה מדינת נאמן
 ולאחרים אין כאן כל הפסד ממון מש"כ אם כבר ילא הס"ה מידו
 א"כ הרי ה"ג אצות היתרא כיון שילא ממנו בתורת כשר וכמו
 שהכריח הרב בעל שם שצעתא ע"ש דהוא חזקה אלימתא טובא
 מה שהחזק בהיתר וכיון שכן כל מידות עתה נגד החזקה אין
 בידו לנרעה עוד דכהא ודאי אין עדותו מועיל גם לאחרני ודו"ק
 וקושיית היר"ש דהא לריך לשגם כבר כתבו המפורשים חידושים
 בזה :

וע"ד

לפני אמרתי להשת ג"ס קו' ראשונה של הרא"ש דיתחייב
 לשגם דו"ל למ"ס המ"כ ס"ל דלאחרים אסור מלך
 העדאת העד כיון שגם אינו הפסד ממון י"ל דהכונה הוא
 שעתה כשיחזור ויבא או יפגל יפטר מחסלוטין למ"ס החוס'
 דכנה לוכתי לחלק בין גרמי לגורם ממון דאף מאן דס"ל דל"ג
 מ"מ דבדבר הגורם לממון קו"ל כרבנן דר"ם דפסור והיינו משום
 שאינו שיה ממון כ"א לבעלי ההס' מש"כ בגורם דשיה ממון
 גכ"ע א"כ הכא כיון שלאחרים בלא"ה לריכין להחזיק בטמאים
 א"ה אין עוד נפקותא בזה שחוזר וטומאם ואין כאן נפקותא בלא
 לבעלים עצמם שהם לא הוי לריכין להאמינו א"כ ה"ל כגורם
 לממון דפסור ודו"ק מיהו כ"ז לחודא בעלמא בפרט למש"ל
 דכהנים שפגלו בלא"ה ל"ל דאחיא כר"ש לשיטת רש"י ואף שגם
 בזה אמרנו ליישב מה ללא נקיט הרא"ש קושייתו אפינוג רק
 אצטעא דו"ל מה"ט גופא דלדין מפגל פסור למה דקו"ל ללא
 כר"ם דאמר דבר הגורם לממון כו' וי"ל דמתני' אחיי' כר"ם
 וברייחא תליבא דין והוא כוונה נאותה בדברי הרא"ש ז"ל ולפי"ז
 הוי מקום ליישב ה"ל דממילא גם במטמא יהי' דין דבר הגורם
 לממון אי לא קיי"ל כר"ם כיון דלאחרים שאין בעלים בלא"ה
 אחזקו בטומאה עפ"י עדותי של הראשון ודו"ק אלא דלמש"ל
 בכונת רש"י ז"ל ע"ש דף י"ג ע"א דבריינו ליחנהו להנהו מילי
 וגוף הקושיא כבר כתבו המפורשים דו"ל דטמא ויאמר שוגג
 הייה ולכן אין דעתם נוח ביטובו ה"ל ואינו אלא חדולא בעלמא
 אלא דלפע"ד בלא"ה ל"ש אי שייך כאן מינו כיון דהוא אסור נמור
 לטמא תרומה או לפגל קדשים והוא לאו עב"ה ואיך שייך בזה
 מינו דלמא אין רוחה לעבור עבירה כ"א לעבורי' ולהפסיד ממון
 חבירו ול"ע אמנם בעיקר מה שהכריחו לרש"י ז"ל לפרש עפ"י
 שיטת הבעפנ"ז ז"ל ודלא כשיטת הש"ך ככתבו שם דברים ברורים
 דרש"י ז"ל לשיטתו א"ה לו לפרש כפי שיטת הש"ך ז"ל שהרי לפי
 שטחו דעיקר פלוגתי' היכא דא"כ להחיר ג"כ והיינו באיכא
 חזקה נגד עדותו ולכאורה ק' טובא דחינת נטמאו עהרותך או
 נחכסך ייך אבל נחפגלו ונחיד אמאי לא מהימן לאבני באין בידו הא
 אינו נגד חזקת היתר שהרי אדרבה הרי הוא בחזקת איסור כל זמן
 שלא נזק בהיתר וכל כמה דלא מיזדריק הדם לא מיסחרי ועיין
 בחולין ר"פ או"ב וא"כ אם נולד הפק פסול בזריקה הרי ה"ל כמו
 הפק בשחטה דה"ל חזקה לאיסורא ואמרין הספק ומכ"ס דנאמן
 ע"א שזרק שלא כדיון אמנם לשיטת התוס' דס"ל לאין מחזקינן
 מאסור לאסור ובהמה בחיי' בחזקת איסור לאו היינו חזקת אבר
 מן החי דא"כ ה"ל מאיסור אבר מן החי לאסור נבילה דלא
 מחזקינן אלא איסור שאינו זבחה והוא חזקת
 אוחו איסור עצמו א"כ הכא ה"ל מאסור לאסור לכ"ז שלא נזק
 הוא אסור אחר - אבל אינו בחזקת פיגול ולכן כי מעיד על הפיגול
 ה"ל מאסור לאסור (וגם בזה ל"ע קצת למה שמבואר אצלנו
 במקומו בדיון מחזקינן מאסור לאסור עיין בקונטרסינו ה"ל
 ואכ"ס להאריך) וא"ש בשיטת הש"ך א"כ רש"י ז"ל
 דאינו פרש בכל דוכתי בהמה בחיי' איסור אמה"ה אלמא
 דמחזקינן

בפרשי דיה

כל שידו כו' שעורו בידן לממאן ולפגלן
 כו' בכהן העובד מיירי כו' כוונתו דאי
 מיירי בישראל שהרי השמיטה כשרה בזה א"כ אין בידו לפגל
 בזריקה דהוא פסול לזרוק ולכן ל"ל בכהן והנה כל הראשונים
 הכינו מדברי רש"י ז"ל דכוונתי משום מינו צדוקא על דבריו
 והרא"ש ז"ל החסה שלשה קושי' חדא דהא בעי שגזי ועוד דכ"ה
 משמע דאי הס"ה ביד להבלי נאמן מדקאמר ס"ה ביד מי כו'
 אצטע"י שכבר נכתבו ואין בידו לקבל ועוד דהקשה מ"פ האשה
 רבה דאי חורם משלו על של חבירו א"ל דעת בעלים נאמן משום
 בידו ואטו דבפוטנא עסקי' שיהרום משלו וע"כ משום דהוא
 כבעלים עכ"ל ובאמת כייבכל הדברים הנזכרים לסוגיא זו ודיני
 ע"א כאיסורין כבר מילתי אנורה בארובה בכללי ע"א באיסורין
 קונטרס מיוחד ולכן לא באתי כאן כ"א בקצרה מאוד מ"ש שם
 דעת רש"י ז"ל וכתבתי דרש"י ז"ל אויל בשיטת הרב בעפנ"י
 שהאריך בכלן ובחי' לקידושין להחיר דברי הש"ך ז"ל שהעלה דבכל
 מינו דע"א נאמן להחיר כ"ס דנאמן לאסור וכל פלוגתי' הכא
 היינו נגד החזקה ול"ל האביע' דיבמות דע"א אינו נאמן להחיר
 באצות איסורא אלא דאף אי נאמן בע"א להחיר גם נגד החזקה
 מ"מ אינו נאמן להחיר משום דו"ל לעבורי' הא מיכוון או משום
 דה"ל דבר שצמחון כיון שפסידו ממון ולפי"ז גם בלא אחזק
 איסורא ולא היתרא דולאי נאמן ע"א להחיר מ"מ לאסור י"ל
 אינו נאמן משום דה"ל דבר שצמחון כן עולה מהוד דבריו ע"ש
 שהרחבתי הדברי' בבוארם והבאתי סמכין לשיטה זו מדברי המ"כ
 שהובא בב"י סו' ק"י ללעלמא אסור אף בהכחשת בעלים ע"ש
 ויבאר עוד בסמוך בזה ומה שהכריחו לרש"י ז"ל לפרש כן ולפי"ז
 א"ש הכל ברווחא דרש"י ז"ל לשיטתו דלעיל רפ"י
 כיבר דאחזק והוא בידו דנאמן להחיר הוא
 נוטם דבידו מגרע החזקה וה"ל בלא אחזק היתרא ולא אסורא
 ע"ש היטב ולפי"ז א"ש בהגורם דנאמן כיון דה"ל בלא אחזק
 רש"י לענין איסור לא אחני לן מה דאינו נגד
 החזקה דאף בלא אחזק אינו נאמן לאסור מטיימס שכ' הפנ"י
 ז"ל וה"ל כממון שאינו נאמן בכל ענין ולכך נריך לטעמא דמינו
 ודו"ק ואף למ"ס במקום אחר דבממון בעי עדות גמורה לא מהני
 ע"א אף ע"י אינו כמ"ס בם הריב"ז א"י קידושין מ"מ י"ל למ"ס

למחוקקין מאמה"ח לבלה ע"כ מוכרח ללא כשיטת הס"ך לאין הטעם משום החזקה כ"א מטעם הפסד ממון ודו"ק ועמ"ש בזה לקצין גבי כה"ג בין"הכ יוכיח :

בגמרא

כגון לאשכחתי ולא ח"ל מידוכו" שס בקוטרסי הג"ל כתבנו בזה מה ש"ל בטעם דברי רבא ע"פ מה שביארנו שם לשיטת הסוכרים למוקי נה שהבעלים שותקים וכבר האריך הר"ן ז"ל בקידושין למלא טעם הדברים לאי הוי משום שתיקה הבע"ד להוי כהולאה א"כ הרי לא שייך לנאמנות העד מ"י כיון שהוא מחמת האדלת הבעלים ועוד לבלה ה"י שם הבעלים איך שייך הולאה ומה שכתבו הח"ס' דמייירי כשאומר בפניך כהנסך הוא דוחק וע"ש מה שר"ה לחדש שיטה אחרת ויכ"ז יש פקוקים אבל אכתבו ביארנו למ"ס לשיטת רס"י דהטעם לאינו נאמן העד אף להחיר ה"י נאמן כיון שה"י בידו כבר ומגרע החזקה אפ"ה משום דהוי הפסד ממון אינו נאמן לאסור והיינו ע"ל שכתב רס"י בשם מ"כ דלעלמ"א לאינו נוגע להם נאמן העד . א"כ שפיר צריך שה"י הבעלים אומרים אינו מאמיך וז"ל ה"ל הפסד ממון ולבר שבממין דבעי שנים משא"כ בשותקים א"כ חייב נאמנות העד לאיסור כמו להחיר וה"ל כמו איסור גרידא לנאמן ע"א באיסורין ודו"ק דבה"א כל דקדוקי הר"ן ז"ל ומעשה למה שביארנו לעיל בשם הרב בעל שב שמעתא ז"ל דיש שני מיני חזקות חזקת מעיקרא שגולד בחזקת היתר ואוקמי לחזקה קמייתא וחזקה אף כלא נודע משולם ולא נהדררה כ"א מאחר שכבר החזק בהחיר בעיני העולם ה"ל חזקה ג"כ להיתר ולפ"ו א"ש דבפעם הראשון כיון שה"י בידו אחר החזקה נגרעה החזקה וה"ל כלא לחזק היתר ולא איסור לנאמן העד מדינא א"כ לא כנגד הכחשת הבעלים לאינו נאמן משום דה"ל כבבר שבממון ולכן כשהם שותקים ל"א ה"ל כבבר שבממון כ"א כבבר איסור וגימון ע"א מדינא משא"כ כשכבר ילא מינו בחזקת לשר והחזק ע"י כן בהחירא לעלמ"א א"כ שוב נולד כאן חזקה חדשה להחירא והרי אחר חזקה זו לא ה"י בידו כלל לנרעה ובאשרה בחזקה שוב אין העד נאמן מדינא . ולכן א"כ הכחשת הבעלים לבלה"ה לא מהימן ולכן אף שותק ל"מ כשאי"ל ולא שייך הולאה בע"ד ובהכי מחלק רבא בכה"ג שותק וע"ש שביארתי בזה דברי הפוסקים ודברי הרמב"ם ב"ה שסיים בדבריו אלא הרי בחזקת טהרות כו' ששפת יתר הוא בדבריו ומבוארים הדברים כמ"ס כאן ושם מבואר באריכות גדול אכ"מ מאחר שאינו נוגע לפסגא לשמעתיא כ"כ ושם ביארנו ג"כ ע"ד קו' הרשב"א בכה"ג ביו"ט יוכיח ע"ש :

בגמרא

כה"ג ביו"ט יוכיח רבינו הראב"ן הקשה על רס"י דהא הפר בא משלו וא"כ הרי י"ל דמשו"ה נאמן כיון שמפסיד הפר וצריך לעיקר הקושיא משעיר ומלבד שצ"ר רס"י ז"ל אינם מיושבים בהכי שהרי פירש על הפר ושעיר . גם חידושי אינו מוכן לכאורה שהרי ע"כ מפסיד גם הפר דהא בלא"ה ע"כ שפיר כלל המחנות כדאיתא בזבחים דף מ"ג דלמ"ד אין מפגלין בחתי מחיר ע"כ שפירגל בשלשון וא"כ הרי אכ"כ מערב בקרבנות לס הפר ושעיר ונפסלו שניהם ודוחק לומר דאית"י כמ"ד אין מערבין לקרנות ועמ"ש"ל מזה ובאמת מדבר זה שאלני זה הרבה שנים המנות הרב המאה"ג החריף מוה"י יעקל מקמארא זלה"ה אב"ד דק"ק הג"ל והקשה קושיא זו מעלמנו על הש"ס כי לא נודע לו דברי הראב"ן ואני רציתי לדקום לניהו דבעי דיפגל בשלשון אבל א"ל לפגל שניהם הפר ושעיר . אבל כ"כ"א דהיינו בפר או שעיר צריך לפגל בשלשון במחנות וא"כ י"ל דאף דמערבין לקרנות מ"מ אינו בפר שלו לא ה"י אלא בחתי מחיר בפר שלו ולא נפסל אבל בשלישית מ"מ הא לא ה"י אלא בחתי מחיר בפר שלו ולא נפסל אבל השעיר נפסל בשביל שפירגל בשלשון ודו"ק . אלא דמשמעות הסוגיא דקייטת החס' לעד שפירגל בארבעים ושלוש מחנות ולבסוף קייט בביריתא מ"מ מעל הוליה הרב ז"ל דבעינן שפירגל בכלום וע"ז בנה קושייתו והארכנו בזה בפלפולים טובא ואמנם אף לפי דרכו י"ל דר"י ס"ל מפגלין בחתי מחיר :

או

י"ל דבעת הראב"ן דע"כ פסול מה"ח כמשמעות לשון רס"י שם ובדמ"ב ואף שהח"ס הכריחו שם לאינו אלא פסול לרבנן מ"מ אינו מוכרח כ"כ ואולי הראב"ן חולק ובמקום אחר אבאר בזה אי"ה ובאות שלפי דעת החו"ט בעת הרמב"ם ע"ש רפ"ד למחנות משמע דס"ל דר"י יוכי' החס' במשנה ס"ל כר"מ דמפגלין בחתי מחיר ע"ש ומזה ה"י הכרע נכון לשיטתו ודו"ק וע"ש במצ"ב המשנה :

אמנם

לולי דבריו ה"י ג"ל בפשיטות וכן לחיתי אז להרב הג"ל דאף אם הוא מפסיד י"ל ג"כ אינו נאמן למ"ס הטו"ז בסו"י קכ"ו ס"ק ללא אמרינו מהוך שגאן להפסיד שדרו וראיתו מקידושין גבי קלשחין כו' שאינה באשרה בקרובותיו ע"ש ולפ"ו ה"י אפשר לומר דכה"ג ביו"ט יוכיח היינו לפי שיש לו חזקה ולא ה"י ראוי להאמינו אף להפסיד משלו ודו"ק — ובאמת שיש להסיק עוד ביאור לדברי הגאון ז"ל שהרי באמת קשה למה דמבואר בעלמא דגו"ה בזמון דבעי שני עדים ואף במלתא דעלמא לא מהימן כל היבא דצריך שני עדים כמבואר בקוף סו"י ל' בח"מ ובשדות אשה

למהני בעגונ"י משום דלאקילו בה רבנן ומלך אפקעינהו כמבואר בראשונים א"כ א"כ מטעם מהוך שאין כאן אלא הוכחה שאומר אמת וכל כה"ג לא מהני בעיני דבעי ערות גמורה ומש"ה ה"י כראה ללא שייכא אלא בא"י דמדינא ע"א נאמן שהרי נאמן להחיר אלא שיש לחוש לנעוריו קו' מיכוון ובכה"ג דגם הוא מפסיד לא שייך לנעוריו ולפ"ו באמת גם בחזקה דמדינא לא מהימן ע"א גם להחיר ל"א גם מחוך שנאמן כו' ותלות זה י"ב טעם מרווח אלא אם נחית בזה הרב בטו"ז ה"י לו להוסיף עוד דהא החס' דבר שבטרה וה"י ממש כערוח ממון דב"י גו"ה הוא דבעי שנים ואין צורך לדון מלך החזקה וכבר הארכתי בכ"ז בתשובה להרב הג"ל — אמנם עכ"ז דברי הראב"ן וקושייתו נכונה שהרי בלא"ה דברי הט"ז ז"ל מרפסין איגרי לא"כ בנחנסך א"כ נאמן כשמשפיד שדרו כמבואר שם בהג"ה רמז' אשר ע"ז העמיד קושייתו ושם כתבנו בקיום דברי הרב ז"ל . אם נאמר דבידו מגרע לחזקה א"כ י"ל גם בנחנסך לאינו ערות נגד החזקה ולפ"ו ה"י בכהן האפגל עכ"פ מיקרי בידו שהרי ה"י יכולת בידו לפגל בפנים . ואף לאין אנו יכול לברר פיגולו מ"מ ניהו דמיינו ליכא אבל לשיטת הסוכרים דה"ל כבעלי הרי עכ"פ הוא כבעלים עליו ולכן עכ"ל כמ"ס לשיטת הראב"ן דס"ל דמפגלין בחתי מחיר או דעכ"פ פסול מה"ח — אלא דלפ"ו איפכא קשיא לא"כ א"כ א"כ מוכיח הש"ס מכה"ג ביו"ט הא י"ל הטעם דבידו לפגל בחון במחנות שכל המזבח כיון דמהני גם בחתי מחיר לפסול . ואמת שגם הרב הג"ל נתקשה בן אז ולשיטה רס"י ז"ל לטעם בידו משום מינו א"כ י"ל לאין כאן מינו דיפסיד הפר שלו ג"ה והחס' בידו לפגל ולומר שגם אנו וכמ"ס קלח מפורשים על קו' הראב"ן ז"ל מש"כ הכא דוודאי מפסיד ואין כאן מינו וכ"כ הרב הג"ל אבל לשיטת המפורשים משום דהוי כבעלים וודאי דקשה כ"ל ז"ל דעובדא דהכא מחוקקא אליבא דבתי ומוכיח באמת מכה"ג ביו"ט דעכ"פ בידו מהני לענין איסור נהאמינו ועיין בחי"ר שב"א ז"ל ודו"ק כי עדין א"כ ע"ל עוד דכיון דכל מחנות כפרה כפ"ע הם וכדאיתא ביומא א"כ עכ"פ אלו המחנות שכבר ילאו מתחת ידו הם ודמי לשומר שמשירו בידו שלשה חביות יין ו"א כבר ילא מת"י שאינו נאמן על מה שכבר ילא מתחת ידו ועמ"ס"ל עוד לפגל בזה :

בפי רש"י

ד"ה ולמלא לחוי"י בפספס כו' וגבי עבודות לפני ולפנים כו' ולכאורה עכ"פ ה"ל לאקשוי למ"ס"ל לשיטת הראב"ן דס"ל השתא דמפגלין בחתי מחיר נפסול עכ"פ יש ליישב קו' רס"י ברווחא והוא לכאורה הקשיא לשיטת הס"ך ז"ל דכל עיקר הפלוגתא אי ע"א מהימן נגד החזקה אבל בלא לחזקת נאמן לאסור מ"כ"ס להחיר א"כ ק' טובא למ"ס"ל דבנחנסך וצריך הא ללא אמרינו דבתי"י בחזקת אסור מוקלשין קיימא עד אחר הצריקה וכיון שהספק בשחיטה או בזריקה אם נעשה דקין הרי חזקת אסור מסייע וכחכנו דהטעם משום לאין מחוייבין מאסור לאסור ע"ש וא"כ קשה מה מיייתי מכה"ג ביו"ט הכא הלא ה"ה בעומד באמצע ההואות ואומר שפיגול הוא הרי אסור לו לזרוק שאר הזאות כיון דכבר נפסל הדם ונפסל . וכיון שלא יזה שאר הזאות הרי הוא חזקת אלוה אסור עלמנו שה"י על הקדשים קודם התחלות הזאות והרי ה"ל חזקה באוהו אסור עלמנו כמו אסור שאין זבחה דמהני וה"ה הכא . וא"כ דלמא משו"ה נאמן . והוא לכאורה קושיא אלימתא ולחרץ זה אין לנו כ"א להכריע שיטת רבינו הרמב"ם שפסק בפ"י מה פה"מ דכלי שרח מקדשין דם הפסול ליקרב ע"ג המזבח והמפורשים נכבדו בדבריו ע"ש בלח"מ ובכה"ז זבחים דף ומכאן ה"י ישתא אבא לפ"ו אין נפקותא בשאר הזאות דאף אם נפסל ונפסל מ"מ רשאי להזות השאר וא"כ אין ר"מ לזה כלל וכשגומר הזאות אין כאן רק חשש פיגול וה"ל מואסור לאסור שהרי מחוקקתו הראשונה וודאי ילא ודו"ק היטב :

אמנם

למה שד"מ הרב בעל טה"ק בזבחים דף מ"ג ללא אמרינו הכי דמ"ס מקדש כל הראוי למזבח ואף אם עלו לא ירדו על המזבח מטעם שמקדש כל הראוי למזבח ואף אם עלו לא ירדו בכה"ג מקדש הכלי שרח להקריבו אבל בדם שזרק יצ"ר כגון מחנות לפני ולפנים וההיכל אין מקדש הכלי ע"ש הוכחנו מסוגיא הג"ל . הדלא קו' לדוכתה דכה"ג שעמד באמצע הזאות . ועוד עליו להוות שאר הזאות להיכל וכה"ג שם נזרקים לארץ בכה"ג הרי נאמן להפסיק שלא יזרקו עוד כיון שהכ"ס לא חדש וממילא ה"ל כ"ס טריפות הגול מחיים כמ"ס ואכתי מה מוכיח . אמנם קו' הש"ס מהזאות ההיכל אם אומר שנפגלו ואז אין עליו כ"א הזאות המזבח ובהם אין נפקותא אם נפגלו ג"כ רשאי להזוהם על המזבח וכבי הא הרי ילא מואסורו ראשון ולענין פיגול איך ל"י חזקת היתר כיון לאין מחוייבין מאסור לאסור וכמ"ס"ל וכיון שכן דעיקר הוכחנו ממחנות שבהיכל שפיר משני ל"י לחוי"י בפספס דעל לפני ולפנים בלא"ה לא קשה ד"ל כמ"ס"ל לאינו נגד החזקה ודו"ק היטב כי הריף הוא מש"ל יש לדחות נגד דבחון קרבנות דיוה"כ לא שייך לדון מחמת ח"י איסור דנהמה בחיי' כיון דהם מקרבנות הגרפיין ואין נאכלין . וא"כ אין כאן רא"י לפסק הרמב"ם דכ"ס מוקדשין דם פסול ליקרב :

אמנם

אמנם במהדורה בתרא הרחבנו הדברים ע"ד אחר והוא ע"פ מ"ש על קו' המפורשים דהא הוה בידם משום המחנות נעוד לא נורקו ונשיטת הר"ש ה"ל כבענין • אף שאין לו מינו ועיין עוד בחשו"י ח"ל ס' לנשיטת הר"ש אף דלא הי' מינו מעולם דינא הכי ע"ש — אבל כבר כתבנו לעיל דל"מ למה דקיי"ל ביומא דף דכל המחנות כפרה בפ"ע הם ואם נשפך הדם א"ל להיות מפר ושעיר השני כ"א ממקום שפסק וכן פסק הרמב"ם ב"ה פ' ע"ש ח"כ המחנות שכבר הזה ה"ל כיו"א מחמת ידו מכבר ודמי נמי שהפקיד אל"ל אחד שלש חביות יין • שאם הוליך אחת מהן מת' שאינו נאמן לומר לו אח"כ שנתנסך אע"פ שנשארו בידו עוד שני חביות האחרות דע"כ זו שהעיד עלי' אינו תחת ידו וזה פשוט מאוד :

אמנם עכ"ז ק' לכאורה בשמעתין למה שהעלה הח"ס שם בחשו"י לדינא דכל שהופקד ח"י השומר וגם אין בידו לנכך עוד משעה שבה לידו אעפ"כ לשיטת הר"ש ז"ל דה"ל כבעלים נאמן להעיד שנתנסך קודם שבה לידו כיון דעשה כ"ל כבעלים שיהא ח"ל דביבורו אף שעדותו על זמן שקודם שבה לידו ע"ש ח"כ הרי עכ"פ שאר המחנות שלא הזה עדיין הרי הם בידו ולפי דבריו שנתפגלו הראשונים בידו גם הם נפסלו מפיגונו וא"כ הרי עשה מעיד עליהם שהם פסולים והרי הם בידו ואף שנפסלו מחמת הראשונות שכבר אין בידו • וכיון שיועיל עדותו שלא יורקו עוד ממילא אף שא"ל על הראשונות נגד הקהל הרי לריכוס פר אחד להשלים המחנות ודו"ק ממילא ברע מאלו העד על מה שבידו שנאסרו קודם לכן כמ"ש הח"ס ז"ל ולדעתו הוא כ"ס מגדול הח"ס ודו"ק מאוד וא"כ דלמא עשו"ה נאמן לפסול ואין לומר דקושיית הגמ' הכי אזילא לאם אס נלריך להביא פר ושעיר אחר משום המחנות שעדיין בידו דלמא עליהם עכ"פ לא נלריך לחזור ולהוות הראשונים שכבר ילא מת' ואין נאמן עליהם ולקושטא דמילתא הרי לפי עדותו גם הראשונים פסולים וזה בלא"ה אינה קושיא למ"ש לעיל בשם המ"כ שהביא הרב ב"י ז"ל דאף דע"א אינו נאמן לאסור באחרות היחרא הוא רק נבעלים משום הפסד ממונס ולעלמא אכירי וכמ"ש שם באורך להכריח בן בשיטת הרמב"ם ז"ל ח"כ הרי הכא אי יועיל עדותו להלריך פר ושעיר אחר ממילא אין להם פהידא בזה עוד וכל כה"ג מדינא מועיל עדותו לחזור ולהוות הראשונים כיון שנוגע רק לאסור ולא לממן ודו"ק מאוד כי הוא הערה מושכלת ועלה עמוק :

אמנם למ"ש לשיטת הרמב"ם דכ"ס מחדשין דם פסול ליקרב ח"כ א"ל הקהל להאמינם כלל דמחמת פיגול הראשונות הרי כשרים ליקרב עכ"פ ואין עושה בזה איסור וממילא לענין שהקהל ילאו י"ח אח"כ פשיטא כיון שאינו נאמן בגוף הפיגול על הראשונות לא יטרכו להביא עוד פר ושעיר אח"כ כיון שכבר נזרקו וא"כ עליהם שלא הי' כהלכתם וכבר ילא י"ח ועיקר קושייתו לא חלה כ"א אם יועיל עדותו שלא יורקו כלל ע"פ עדותו ודו"ק מאוד בכ"ז וזוה נתקיים שאר דבריו ביישוב קו' רש"י כפי הדרך שביארנו לעיל ודו"ק — שייך לעיל לחי' מהדורה בתרא מפ' השולח למ"ש שם ביישוב קו' התוס' ד"ה ואפקעינהו :

והנה עוד נשאר לפקפק על מ"ש בישו"ב קושייתם דל"מ ביטול הבעל משום דכבר זכה השלית בחורת חפיסה לאכתי נשאר קשה קושייתם לשיטת הרמב"ם וכייעתו דה"ל דמהני ביטול לגט ע"זמו ול"מ לחזור ולגרש בו כ"ז שלא נמטר מעשה הכניסה לידה וא"כ אכתי ביד הבעל לבעל הגט ע"זמו • וכל כה"ג הרי שייך חקנת ממזרים גם באשה משזיכה ונלטרך להפקעת חו"ל ולעיל במ"ה דהולך גט זה לעבדי למאי דה"ל דמהני בחורת חפיסה י"ל בא"מ דמיימי בבוטא ללא ביטול כ"א אהשליחות אבל הכא לענין חשם חפיו הרי בידו לחפות מלך ביטול הגט וכבר הערנו זה גם במהדורה קמא ומ"ש שם אינו מוכרע בעיני : ובאמת ש"ל מזה רא"י לשיטת סה"ח דביטול הגט אינו מועיל שלא בפניו והי' רא"י נכונה לדבריו אבל גוף דיוו מחובר חבלין להנעימו ועמ"ש :

אמנם גם בזה נלפע"ד לדון דבר חדש מאוד דגם בזה י"ל קו' התוס' לכוון מאוד דבאמת זה לי כשליש שנה בימי חורפי הערתי לסלק קושיית התוס' ע"ד אחר והוא למה שמבואר במרכ"י פ' האומר בקידושין דכל ענין לאפקעינהו הוא רק בחורת תנאי דשעת הקידושין ומחלק בזה בין שניות וח"ל דחפסו בה קידושין משום ללא שייך תנאי מא"כ היכא שהקידושין כהלכתם בשעת מעשה שפיר שייך תנאי זה שאם יבעל הגט אח"כ ולא ירלו חו"ל בקידושין למפרע יחבטלו מלך חלאו הראשון ע"ש היטב • ולפ"ז אמרתי דכל כה"ג הי' נראה לכתחלה דחייבו חו"ל בן וחלו הקידושין בהנאם גם אם עבר וביטול אין נעקרין הקידושין למפרע וחיבת מיתה על זנותה והיינו למ"ש הפוסקים והובא גם בח"ס פ' מ"ה לאם נחן לחבירו שדה ע"ת שאם ימכרנה לאחר תחבטל המחנה ושבר ומכרו להמכר בעל מלך התנאי והמחנה מ"מ

קיימת ואע"פ שעבר על חלאו מ"מ כיון שע"י חלאם נחבטל הנכר ח"כ הרי ה"ל כאלו לא עבר על חלאו • וכשאררת המחנה בחוקפה חזינן דאע"פ שעשה מעשה נגד התנאי ולא נחבטלה רק מלך התנאי דכשיעשה בן הדרא למרא קמא ואעפ"כ כשמבטלין המכר מלך הזה נוכח ח"כ לקיים גם המחנה ודיינינן שלא עבר ע"ת לגבי עלמנו שתקיים לו המחנה וא"כ הרי הכא נמי נוכח לדון כן דלענין שיועיל הביטול שיחבטל באמת הגט הועיל תנאי הראשון שאם יועיל יחבטלו הקידושין אבל כיון שמלך תנאי זה ח"כ לו שיועיל הביטול • ח"כ הרי לא עבר ע"ד חו"ל כיון שאין מעשו קיימים • וא"כ למה יפקעו הקידושין כיון שאין כאן נגד רלוניס אחר שלא הונח הביטול ודו"ק כי לכאורה הוא דמיון לשם כאשר באמת רבים וכן שלמים בחכמי הזמן רבו בקירוב הסברא זו ולדמות לשם • אמנם עכ"ז נחתי חלא לבי כי ח"כ לדמותו לשם שהרי כיון שכבר עשה מעשה הביטול ח"כ ח"כ עוד לבעלו כ"א מלך שהפקיעו הקידושין למקומם ובאמת שם דין הפוסקים ה"ל הוא מאוד קשה להולמו מלך זה שהרי הוא עשה כבר ביטול המחנה במה שמכרו ולא הי' אפשר לבעל המכר כ"א מלך ביטול המחנה ואיך חוזרו לקיומה • אמנם בזה אפשר לומר דכיון דאמר ע"מ שלא המכרנה כוונתו מכירה הקיימת וכיון דלא שייך מכר חלא במה שבידו ושלו לאטו אס ימכר אחד דרקע שאין שלו הוא נכלל בלשון מכר וא"כ כיון דמלך תנאי ה"ל כמוכר דבר שאין שלו ח"כ לא הי' כאן חלא דברים בעלמא ודברים של מה בכך לא מכר וא"ז כנגד התנאי שכל מה שעושה אינו מכר וכמ"ש הפוסקים בע"מ שלא חנשאי דו"ק שם וכ"ז שם שהתנאי על לשון מכר משא"כ כאן שאף אס הפקיעו הקידושין הרי ביד הבעל"ה הגט ושמו ביטול וחורה שאין כאן חלא חורה ממה ששלו לו שיהא שחור ממה שמלוה על נחיתת ניר בעלמא ח"כ הרי ח"כ שיעשה שליחו בע"כ וא"ל לבעל דבריו אס לא ע"י הפקעת הקידושין למפרע ושהוא תנאי בלי גט ושליחות כ"א מלך הפקעה וממילא נשאר פנוי ודו"ק וע"כ אומר אני דכ"ז לענין ביטול השליחות שכבר כתבנו שא"ל שלא יועיל דיבורו בזה מלך שום תנאי ודיבור זה כבר חל ביטול לשעמו וא"ל עוד להפקיעו משא"כ בביטול הגט שלא יועיל לחזור ולגרש בי דבר זה אין מועיל בשום מקום כ"א כל כה"ג שמבטל בעלה של אשה זו שחל הגט על פיו ובידו לעשותו ג"כ חתום שהרי דבר זה גם לבעל אייתו מלך הסברא כמ"ש הראשונים ולכן לענין דבור זה הביטול לריך שיהי' עליו כח הבעל המגרס • וכיון שאם יעשה בן יופקעו הקידושין למפרע וה"ל כאחר ח"כ אמר' דלברו בזה הוא ללא הועיל ונוכל לדמות למכר הנ"ל דבא חרות קנין ה"ג דכוונה לריך כחי כשאין בידו לעשות כן שוב חוזרים הקידושין לקיים כיון שלא הועיל ביטולו לשעמו דבהא ה"ל כאחר ודו"ק מאוד היטב הדק :

שייך לעיר למ"פ השולח דף מ"ז ע"ב :

בתוס' ד"ה מתה אין לא מתה לא כו' וא"ת מאי קושיא דלמא ר"י ס"ל כחנא דלביחך וכו' ליישב קו' התוס' החמירה וכבר הארכתי גם במהדורה קמא ועתה נלע"ד בפשיטות יוחר למ"ש שם לחקור דלכאורה משמע דהא דמביא וקורא הוא מדין גמור והבכורים דין בכורים גמורים יש להם כשאר בכורים לפטור מתדומות ומעשרות ועיין ב"ב דף פ"א ולכאורה למה דמוקי לה במתה משום דלירושת הבעל דרבנן איך יהי' להם דין בכורים מן החורה כיון דמה"ת אין לו זכות ולא היו בכורי אלמנה • ואמנם זה כתבנו הוכחה לשיטת הפוסקים דה"ל דע"י זכות קנין דרבנן נמי חשוב כשלו גם למילי דאורייתא ענין קידושי אשה וכה"ג ועיין בזה בא"ע ס' כ"ח לענין קידושי אשה במעמ"ש — אמנם בחי' לא"ע העליון דעיקר העעם דה"ל מלאורייתא כל כה"ג הוא משום הפקר ב"ד הפקר (ושם כתבנו בשם הגאון המובהק מוה"י סענדל מרגליות זלה"ה שחילק בזה בין קידושי מעמ"ש לקדושי קטן וקטנה דכל דל"מ למיזכי גם בחורת הפקר לא אהני לי' למשווי' לאורייתא ואכ"מ) והנה התוס' כתבו ביבמות דף פ"ט בההיא דאין חורמין מן הזמא על העהור הכרא אחת דל"ל הפקר ב"ד הפקר חלא אס אפקעינהו מרשות' לגמרי ולכן שם לכתחלה הכי נמי שלו הוא ועליו לחקנו לא שייך הפקר ב"ד ע"ש ולפ"ז אכתי תיקשי קו' ה"ל לזכות' דאע"ג דבעלמא ק"פ כה"ג דמי אבל הכא ק"פ דבעל איננה כ"א מתקוז"ל דלמא כל כה"ג לא אליס כלאורייתא ומשום הפקר ב"ד הרי לא שייך לכאורה כאן כיון דהגוף שלה גם לכתחלה ח"ל חלא דגם לזה י"ל דע"מ שייך הפקר ב"ד הפקר ומשום דאי ק"פ כה"ג דמי נראה דה"ל רק כשל בעל ומשמע הכי ב"ב דף פ"ט בההיא דעבדי מלוג יולאין ב"ן ועין לאיש ולא לאשה למ"ד ק"פ כה"ג דמי וכן לקמן דף מ"ח גבי שדה אחוזה דאמרי' שם דאי ק"פ כה"ג דמי לא ירית מידי ואיננה בכלל שדה אחוזה חזינן דקה"ג בטל לגמרי וא"כ י"ל דשפיר שייך נמי הפקר ב"ד כמו בירושלמי ולכן אי הוי ק"פ כה"ג מביא וקורא גם מלך תתקוז"ל וזה ברור :

ומעתה ח"ש קו' התוס' ברומא למה שהוכיח הרב בעל ופעמ"מ ז"ל בפ"ד מ"ה דיבורי' דלמ"ד דק"פ לאו כקה"ג

בית חו"ל לעקור האוי' וכ"ז איז הוי רשאה להאכילה בידם כמו שאר מוונות האשה והי' מקום לומר שהוא בכלל חקנתם למוונות האשה על בעלה והיינו למ"ד יש כח ביד חו"ל לעקור דבר מה"ת אף בקום ועשה י"ל דמעיקרא הכי חקינן לעקור האביוור משא"כ אם איז כח ביד חו"ל לעקור בקום ועשה א"כ הרי החרומה אינה בגדר שאר חיוצ מוונות שהרי אדרבה אסור לו להאכילה ולהפי לה בגרמנו א"כ שוב לא בכלל בחקנתם דנשומין מוונות אלו דחרומה אלא אם היא אוכלת עממה בני יונוי העעל וידיעו וכל כה"ג שוב אף בשב ווא"ת האסור של חורה במקומו עומד שגא עקרונו חו"ל כלל כיון שע"כ לא ככלל בחקנתם דנשומין שהרי לריד למונעה וא"כ אם היא אוכלת מעממה ה"ל כשאר קטן האובד נבילות כיון שאין לורד שעה מלד תקנת חו"ל בנישומין וגא נכללה כלל בחקנתם ודו"ק כי הוא הכרא ברורה בעיני :

בא"ד

לאפי' תאכל חרומה לאורייתא הא קטנה היא עיין במהרש"ל שהוסיף על דבריהם ללא גורי' שתגדיל ולא חבטל דמלתא ללא שכית הוא וכוונתו לפי ת"י בחרא של החוס' לעיל וגא ידעתי מה הוועיל לשני תירולים קנאי של החוס' ובשלמא לחי' האמצעי י"ל דהכא הרי לא חגיזי אובנת בגינן ואם כן י"ל דהכוונה שאין מאכילה בידים (ונו"מ לא יתכן סוגיא דהאם אמאי לא גרינן וי"ג בדוחק) אכל לחי' קמא דבעיא הוא כוי' ונו"מ דמלוויין להפרישו קשה למה לא גרינן ומולאחי במוהרמ"ש שרשאה שהרגיש בזה וכ"מ לא גרינן כיון דאין האביוור כ"א משום דמלוויין נהפרישו ונו"מ י"ל להחזיק הדברים כיון דאינו אלא גורה בעלמא ואין מתירין אותה בידים לאביוור חרומה לאוריית' כל כה"ג לא חמירא גיורה דרבנן מאביוור לאוריית' גופא דבשב ווא"ת יכולים לעקור ל"ת ע"י נשומין דרבנן . ומכ"ס דנשומין דרבנן עקרו משמרת לדבר חורה דבכה"ג יש כח ביד חו"ל לעקור ע"י דרבנן כיון שגורד שעה בדבר עכ"פ לזונה במה דרשאי דהיינו בחרומה דרבנן ודו"ק ולא דמי לשאר גיורות חו"ל דגרינן אטו לאורייתא :

בפי' רש"י

ל"ה שלא יהי' הכהנים ערצין שאכלו חולין בעזרה כו' ולא פי' משום שהקריבו חולין בעזרה דנמ"ש לקמן דהא דפטרונו לביבי קרבן אחר היינו משום דשב ווא"ת הוא א"כ כבודע קודם זריקה והקרבנה לא ההירו חכמים להקריבו . דהא כה"ג עוקר בידים הוא . וא"כ אכתי יהי' הכהנים ערצים וא"כ עיקר התקנה הוא גשום שעלבים באכילת אסור ועיין בחוס' חולין פ"ק דק"ב דבגי השתא בהמתן של לדיקים כוי' לאכילת האסור מגונה טפי משאר איסורין ולכן בלא"ה עיקר התקנה רק משום תש אכילה לאחר שכבר נזרק וזו הוא רק שב ווא"ת ודו"ק . מיהו למסקנא דלוקמיה רבנן ברשותא אפשר דרשאי לזרקו ולהקריבו אף בנוגע קודם זריקה ואין כאן עקירת ד"ז כלל ולקמן יבואר :

בחוס' ר"ה

מ"ט יאום כדילא קני כוי' ואור"ת כוי' ונזף לענין הקרבה קאמר עוגא דלא קני כוי' באמת כן משמע מלשון רש"י ג"כ דוקא לענין הקרבה לא קני מיהו י"ל דטעמא כמ"ס קלת דלענין קרבן לכתוב קרבנו לריד להיות שלו קודם הקדשו ולא מהני קנין אלא ללכאורה יש להבין דאי פסול להקרבה א"כ בלא והני עלה קשיא דברייתא למה שמבואר בסוגיא דב"ק דקדשי בדק הבית מחייב על ההקדש גופא דו"ה דמה לי מכרו להדיא או מכרו להקדש ודוקא בקדשי מובח פסור דמעיקרא חורא לראובן והשתא חורא לראובן ע"ש ובכה"ג דפסול להקרבה הרי ה"ל כקדשי בדק הבית ולחייב על ההקדש עלמנו אך זה אינו דעכ"פ הוא הקדשו לקרבן להקריבו ולא הודיעו שהוא גזול א"כ הרי לא עשה מעשה מכירה ולא מחייב דו"ה ולא מחייבני לוי' כ"א בהקדים מעיקרא לבע"ה ולא להקרבה והרי הוא בכלל מחר משעה ראשונה אבל הכא הרי כוונתו לקדשי מובח וזה פשוט אלא דלפי"ז שהקדשו למזבח והרי לפי האמת דפסול להקרבה הרי לא חלה הקדושה כלל דה"ל כמקדים בעלי מום מעיקרן דאינו קדוש כלל ועיי' ברמב"ם ה' אסורי מזבח ובהשגות הראב"ד שם וז"ל דמייירי שאמר ה"ז לעולה לכל כה"ג מבואר שם ברמב"ם דאם ראוי ליקרב יקרב הוא גופו ואם לא ימכר ודמיו לעולה והשתא א"כ דכשעה שהקדשו ה"ל עליו הקדשה ליקרב וז"ל ה"ל כקדשי דכ"ה הוועתה אף שגודע שאינו ראוי להקרבה עכ"פ לא פקע הקדושה להמכר ולבא דמיו עולה ועדיין ל"ע קצת אבל מה דקשיא לי על דברי אס"ז ב"ק שכ"ל דאי לא הוה מיייתי חני עלה הוי מוקי לה דבעלי מומין שאין ראוי למזבח וזה ודאי תיעה לפי הסוגיא דב"ק דף ע"ז דמוכח דכה"ג שהקדים לבע"ה לחייב על ההקדש דו"ה וראוי הוא סובר כשיטת הפוסקים שכתבו דלמסקנא לא קיי"ל כהך סוגיא דב"ק ואפי' בקדשי דל"ה אינו חייב דו"ה ועיי' ברמב"ם במלחמותיו פ' הגזול בפרט ע"ש ובפנ"ב בחילוקיו :

ואבתי

קשיא ללכאורה למסקנת דברי החוס' יאום כדילא קני כוי' ב"א בלירוף שינוי השם ע"י ההקדש למ"ש החוס' שם ב"ק דהא ללא הוי שינוי השם החוזר לברייתו ע"י השאלה

בקה"ג ושאני הכא לכתוב ולביתך הוא רק לענין ביכורים רבי קרא ונת נשאר מילי והוא פשוט מאוד ונפ"ז א"כ דשפיר מוחיב ר"ז רק לר"י מבריית' זה דקתני מתה לר"י יותקן דמ"ל ק"פ כקה"ג גם בעמא שפיר תיקשי יהוה דברייתא מייירי לבתר תק"א ובשלא זכתה האשה י נמי ראוי להיות מביא וקורא דמלד תק"ח ליהוה כשל חורה מלד הפקר ב"ד הפקר כיון דכך הק"פ דילי' הוא שייך הפקר ב"ד וכמ"ס ג' משא"כ גר"ל א"ש . כיון דבאמת ק"פ דבעל לא הוי לשם דבר כקה"ג כ"א לענין ביכורים מקרא דלביחך ועכ"פ לריד קשי' לו זכות גמור בפירות מדינא דבלא זכות לפירות כלל וודאי לא רבי קרא א"כ ניסו דרבי קרא שיביא היינו בשים נו זכות פירות מן החורה דקרא ע"כ מייירי שזכתה לו באמת הפירות בקנין המספיק אבל ברייתא מייירי בשלא זכתה כיון דכבר תק"ח לאוכל פירות ומלד זה א"א להביא ביכורים מה"ת מלד קרא דולביחך שהרי גם דבעל הפירות אין לו מה"ת דבהא ליכא למימר מלד הפקר ב"ד שהיא כד"ת שהרי כיון דלכל מילי ק"פ דילי' לאו כקה"ג דמי א"כ ה"ל שלה לכל מילי שוב לא שייך הפקר ב"ד כהברת החוס' ביבמות הנ"ל וכ"ס הוא מהתם שהרי גם בשעה זו הוא שגה לכל דבר וכיון דלא שייך הפקר ב"ד אין דינו כד"ת להבאת הביכורים ודו"ק כי הוא נכון מאוד בס"ד :

ניה שם בגמרא

אמר רבא מעלותי של ר"י בן גולדא כוי' ללכאורה ע"כ עיקר חידושי' דר"י היינו לאשמע"י ללא בעי שתדע שהיא מגורסת לאלו ראוה ללא בעי וולאי מלתא פשיטא ככולי תלמודא דלשה מחגרסת בע"כ ואפי' בפקחת הי"מ לאשמע"יין ללא בעי ראוה אס ה' כוונת ר"י לזה אלא דל"ל דבר"א דניסו ללא בעי ראוה אבל לריכה שתדע שמגרסה בע"כ ודכותה אשכחן גבי ייעוד דבעי שודיענה אף למלי לייעדה בע"כ וכמ"ס חוס' בקידושין דף ה' ע"א בד"ה שכן ישנה בע"כ וכה"ג כהזכר שם בקידושין דף מ"ד ע"א לענין מאמר וזוהי מיייתי ראוי לדינו דאף דבזורה שהוא שט"ח מהני וז"ב . ללכאורה דפסט הגמרא אלא דלפ"ז אין ראוי כ"כ מר"י שהרי חרשת עכ"פ מייירי בזולעת לשמור ישינה וא"כ י"ל דעכ"פ דעת איח צה וכן בקטנה כה"ג אבל כאן מודיעה כלל באמת ל"מ ועיין לקמן דף ע"ח בחוס' ד"ה אינו גט כוי' ובמוהרמ"א ובחידושינו שם לפרש הסוגיא דכאן :

בגמרא

וליכול קטן אוכל נבילות הוא כוי' המדך הסוגיא חמיהו כל המפרשים ונלחמו טובא עיין מוהרמ"א ומוהרמ"ש כי קושיית הש"ס מ"מ למ"ד מלוויין יכול בחרומה דרבנן עכ"פ ולמ"ד אין מלוויין יכול אף בחרומה לאורייתא גם הרשב"א ז"ל בחידושינו נשאר הקושיא על פי רש"י שפירש במונחה לאוכלת בחרומה דרבנן דהרי מבואר הוא בגמ' דלמ"ד אין מלוויין להפרישו אוכלת בחרומה לאורייתא וכ' לפרש דברי רש"י דמשמע ל"י דמאכילה בידים . וגם בזה לא הונח לו ולפע"ד הדברים כפסגן ואין כאן שום קושיא ודברי רש"י ז"ל מדוייקים מאוד והאמת כמו שפירש ז"ל בדעת רש"י דמשמע ל"י דמאכילה בידים ומשו"ה פירש בחרומה דרבנן ומה ללא גרינן אטו חרומה לאורייתא הברור כסברת מהרש"א ז"ל משום דאיהו גדול ולא גרינן כ"א בחרש וחרשת . וזה דקאמר שם יאכיל חרש בחרשת וע"ז שפיר קשיא ל"י לש"ס כיון דקטן אוכל נבילות אין ב"ד מלוויין להפרישו ומה שמאכילה הוא ועושה איסור להאכילה ג"כ הרי אין אנו מלוויין להפרישו כיון דקאמין יחשב ואין במעשהו כלום עלינו להפרישו מאסור שאוכל בעמנו או שמאכיל לאחרים ולכן לא קשיא ל"י הא מלתא כ"א בחרש אבל בקטנה אי הוי מאכילה וולאי דלנינה אסור בחרומה לאורייתא על הגדול ואם היינו סוברים דב"ד מלוויין להפריש ה"י ג"כ יתח דעכ"פ עלינו הב"ד להפריש שניהם מאסור וזוהי א"ש כל הסוגיא ודברי רש"י ז"ל והוא פשוט לפע"ד וברור לולי שמדברי רבותינו המפרשים לא נראה כן :

בחוס'

ד"ה ועל הקטנה כוי' למ"ד אין כח ביד חכמים לעקור דבר מה"ת כוי' וי"ל דבעי' הוא כוי' אי ב"ד מלוויין להפרישו ללכאורה קשה דהא אף למ"ד ב"ד מלוויין להפרישו הוא רשאי לאכול בחרומה לאורייתא שהרי למ"ד יש כח ביד חכמים לעקור דבר מה"ת ה' רשאה לאכול משום נישומין דרבנן כמ"ס החוס' לעיל אלא דעיקר הפלפול למ"ד אין כח ביד חכמים לעקור דבר מה"ת והרי דבר זה לא' לעקור הוא דוקא בקום ועשה והכא לענין להפרישו הרי ה"ל כשב ואל חעשה כיון שאין הב"ד עושין מעשה בידים רק שאין מפרישין הקטן ואולי כיון דנפקא לן מלא תאכלו לא תאכילום כדליתא סוף יבמות ה"ל כמעשה בידים ודוחק ובאמת שזבה ה' מקום ליישב קו' הרשב"א בחי' יבמות שם שהקשה דעכ"פ משום חנוך אסור להניחה לאכול וי"ל דמשום מלות חינוך ה"ל כשב ווא"ת לכ"ע ודו"ק . אלא שזה דוחק לומר שהפרשה תהי' בקום ועשה ואולי י"ל דמה דיש כח ביד חו"ל לעקור דבר מה"ת היינו אם הוא לורד שעה וטעם בדבר כמ"ס רש"י במנחות דף מ' פ"ג והוא בכלל חקנתם והנה באמת חכמים תקנו נשומין לקטנה . ומינה שאם ה'י בכלל חקנתם שרשאי להאכילה חרומה כוי' נמי כח

השאלה משום ללא שכיחא והרי כיון דמייירי בקדשים דפסולין להקדשה הרי אין עליהם לכל היותר כ"א קדושת דמים ומנהי פדיון ואבזי ה"ל חוזר נב-יייתו ע"י פדיון וכן למ"ש התוס' דעסוקין לקרבן משום נהב"ג והרי ככה"ג עומד נפדיון וע"כ אין נהם הקנה כ"א נפדיון וא"כ ה"ל דלמי חוזר נב-יייתו מי דבשינוי רשות נח אשכחן הך חילוקא כלל ועיי' בחי' נח"מ סי' ס"מ"ש בזה או דלא מיקרי חוזר כיון דעכ"פ הוא של הקדש לענין דמינו וממילא דחייב ההקדש שפיר ודו"ק ולמ"ש הקלוה"ח בסיומן סי"ג לדעת הרא"ש ז"ל דלא מהני כלל יאוש וש"ר בהקדש כ"א שינוי השם הדרא קו' הג"ל לדוכחה והי' מזה סויע לשיטת הפוסקים דשייך יאוש וש"ר בכל ענין ע"ש היטבש"כ הגפוקחא לענין קדושי אשה כה"ג :

ארא לאכתי קשה על לטון דמשמע להדיא מדבריהם למסקנתם דגם עולא דקייט במימרא דאין מכפרת מי' יאוש כדי לא קני היינו דוקא לענין הקרבה אבל ההקדש חייב והרי הכל מייירי בחטאת, להם קדשים שחייב באחר וכן ולמ"ש ה"ו ב"ש מרוב' ה"ל לא ה"י בכלל ש"ר כ"א באין חייב באחריותו וא"כ הרי גם ההקדש לא חייב דלא ה"ל שינוי השם החוזר לברייתו ואולי י"ל דכיון דנועד אח"כ לאינו ראוי להקדשה א"כ אינו חייב באחריותו ג"כ וכיון שאמר ה"ו לחטאת כמו שפירשנו לעיל א"כ איגנאי מלתא דלא נחפס להקדישו אלא לדמים ופקע חיוב האחריות וחיל מלך ש"ר ועדיין ז"ע כיון שאמר ה"ו לחטאת אפשר כיון דחייב בחטאת א"כ ה"ל כחייב באחריות' שאם יאבד הלה מחייב להקדיש אחרת תחתיו לחטאת משא"כ אם היא בעין אף קדושה קדושת דמים מ"מ מביא חטאת מדמיו וה"ל כחייב באחריות משם דלא מיקרי ש"ר ע"י כו' וז"ע כי יש ללמד לכאן ולכאן בזה ואי"ה דעתי לבאר בזה במקומו :

בא"ד ועוד קשה דמשמע לאי יאוש קני ת"ש כו' וליכא לשנויי כגון שהקדישוהו בעלים כו' דא"כ מאי פריך לעולא כו' עיי' במורה"ש ז"ל ובתוס' ב"ק דף ס"ז ד"ה חבנו זה לראי' לדחות פירושו הפשוט לעולא ה"ל יאוש כדי לא קני כלל ופלוגנתי' דבין יאוש קונה דא"כ אמאי לא פריך גס לרי' מחיוב דו"ה וליכא לשנויי כגון שהקדישו הבעלים דא"כ מאי פריך לעולא ע"ש ובחי' סס חבנו דאין זה קושיא והכרעה לדחו' פ"י הפשוט וי"ל אדרבה שייכתא לעולא ס"ל יאוש לא קני כלל והיינו דבלא"ה ז"כ אמאי לא מוקי באמת בש"ס הכל כאוקומתא דב"ק כגון שהקדישוהו כו' ומ"מ מורה"ש ז"ל במתכ"ת הוא דוחק כמבואר ע"כ ה"י כראה לומר למ"ש הגאון בעל פנ"י ז"ל בחידושינו לעיל בסוגיא דעבד דשמה על מ"ש התוס' ב"ק ד"ה לראש אינו כהפקר גמור דא"כ אף אי באיסורא אפ"ה לדי' הוי מהני וכחב הוא הגעם דנשום דאינו הפקר מדינא כיון שאינו ברשותו וה"ל כגול ולא נחייאשו הבעלים ששניהם א"י להקדישו וה"ה הפקר ע"ש ולכן ל"מ אלא בחורת יאוש ואי בהיתרא אפ"ה לדי' ע"ש ולפ"י א"ש טובא דלמ"ד יאוש גרידא לא קני ל"מ לשנויי כגון שהקדישו הבעלים דהא בש"ס פריך עלה מי קדיש האמר ר"י גול ולא נחייאשו כו' ומוקי לה כלנועין דיכול להקדיש דבר האיני ברשותו ומעשה למ"ד יאוש לא קני ע"כ דס"ל דא"י להקדיש ולהפקיר דבר שאין ברשותו וכמו שכתבנו בשם הפנ"י א"כ א"א שהבעלים יקדישו משא"כ התם דקאי לר"ל דה"ל באמת יאוש כדי קני א"כ י"ל שהקדיש הבעלים ציד גב וסבר באמת כלנועין ובר"ל וכן פריך דוקא לעולא לדידי' ל"מ לאוקמי כה"ג כיון דל"ל כלנועין וס"ל דא"י להפקיר דבר שאין ברשותו ע"ש בחידושינו שהרחבנו הדברים מיהו כאן לפי ר"ת שפיר הקשו כיון דס"ל דיאוש כדי קני א"כ גם לעולא הו"מ לאוקמי בהכי אלא דלמסקנת דברי התוס' דתרוויי"ס ס"ל דיאוש לא קני כ"א משום ירוף שינוי השם או ש"ר א"ש עכ"פ בנופח דמשמעחא אמאי דלא מוקי לה בשמעתין שהקדישו בעלים וקודם יאוש וכמו דמוקי בב"ק מה"ט שכתבנו דא"כ עכ"ל כלנועין ומ"ד יאוש לא קני ע"כ לא ס"ל כלנועין ומטעם שכתבנו וא"כ לתירונו של הרב מורה"ש ז"ל שהוא דחוק מאוד לפע"ד :

קרבה אח"כ בפנים אבל הרי אם נודע בין שחיטה לזריקה וכה"ג ללא שייך ה"ט הרי קו"ל דאין מכפרת וכמ"ל בפ"י רש"י ד"ה סנא יהי' עכבים ע"ש ובפנ"י וכיון דהכא מייירי בשחטה בחון הרי למ בלא לכלל קרבן כלל א"כ הרי אגנאי מלתא דלא בלא לכלל חק"ח שחכר והרי אינם קדשים בחון כלל ולמה יחייב כר"ח כיון דלא קנסוהו בלא טעם לשיטת התוס' וכבר נתקשו בזה :

אמנם נראה פשוט בפונת החוס' כיון שכבר הוכיחו לעיל דקדושה היא לכ"ע מלך היאוש אלא דלא חזי להקרבה והנה מבואר הוא ביומא וזבחים דהל"ל דאף בקדשי בל"ה ה"י חייבין משום קדשים בחון על שחיטתן כיון דאיקרו קדשי ה' אלא דמשטיהו רחמנא מקרא דואל פתח אהל מועד כו' דכל דלא חזי לפתח אהל מועד פטרי' מהיובא ע"ש ונפ"י הכל כיון דעכ"פ קדשים נינהו ועיקר פטוריו' משום דלא חזי לפתח אהל מועד וכיון דהכא הרי ה"י ראוי לפתח אהל מועד כיון דאם הקריבו בפנים הרי הוא מלך חק"ח מכפר וא"כ ה"י או בלאו כשר מה"ט מלך דאוקמוהו רבנן ברשותי' וכיון דהוי כחזי לפתח אהל מועד מדלוריייתא חייב גם על שחוטו חון כה"ג מדלוריייתא כיון דהוי קדשי ה' וגם חזי לפתח אהל מועד ודו"ק :

אמנם כ"ז אי עכ"פ קדוש הוא אף שחטתה בחון ועתה הרי א"ל לחק"ח כיון דלא שייך שיהיו כהנים עכבים עכ"פ נשארה בקדושה מלך היאוש וש"ר און מלך היאוש גרידא כשיטת ר"ת וה"ל קדשי ה' ומלך אין ראוי נפתח אהל מועד אין נפוערו כיון דאם הקריבו ה"י ראוי מלך חק"ח אבל קודם יאוש ח"כ הרי גוף הקדושה מדינא אין חלה כיון דאינו שלו ואינו בכלל קדשי ה' כלל עתה דשחטה בחון פשיטא דפטור כיון דכה"ג לא תקו חז"ל שיהי' הקדש אי לא שייך שיהי' הכהנים עכבים והוי חוגגין בחון ודו"ק כי זה ברור :

ומעתה נראה דמ"ש הראב"ד ד"ה נ"מ לגיזותי' וולדותי' דמייירי לפני יאוש היינו בשחטה אח"כ בפנים דאז מחמת החק"ח שלא יהי' כהנים עכבים קדשה וכל כה"ג י"ל דקדשה גם למפרע משא"כ התם דפריך ומי קדוש שפיר פריך דהתם המוך אסיפא דכל כה"ג עכ"פ איך חייב בחון וע"כ דמייירי לאחר יאוש ודו"ק ועמ"ש לקמן בפ"י רש"י ישוב דברי הראב"ד עוד באופן אחר :

אמנם השתא לאחינן להכי י"ל בלא"ה קו' ה"ס ז"ל על הראב"ד דבלא"ה לא מחוקמתא לאחר יאוש דא"כ איך א"ש במכר לאחר שהקדיש דמשמע דלא נטבחה כלל בפנים וא"כ הרי לא חייב ההקדש כלל משניקרא כיון דאיגנאי מילת' למפרע דלא קם ברשותו כלל וא"כ הרי מנר של בעלים הראשונים וההקדש לא פטר לי' כלל וזה ברור :

בפרשי ד"ה ואינו משלם ארבעה וחמשה כו' דכי קא טבח דהקדש קא טבח כו' דרעהו ולא של הקדש דברים אלו צריכים עינן שהרי אף אי ה"י הקדש כיון הדיוט לא הוי משלם ארבעה וחמשה כיון שלא גבז מרשות הקדש ואף בהדיוט אי מכרו בעלים לאחר אחר שגבז יוצטב ומכר הגבז הוי מיפטר כיון שלא גבז מרשותו ואולי הוי מהני מטעם מה מכר לראשון כו' וגם זה ז"ע בק"מ אבל בהקדש ודאי בלא"ה לא שייך זה וסוד מלאתי להגאון בעפנ"י בחידושי' ב"ק שהרגיש בזה :

בד"ה כרח מאי עבדתי' דששלמא כו' דאיכא למימר כו' לענין הקרבה קאמר והיינו כשיטת ר"ת דלעיל בחוס' אלא דלפ"י ז"ל דטבח דמתני' מייירי בשחט מעוט הסימנין בחון וגמרו בפנים וכדמוקי בב"ק מתני' דחולין בעזרה מייירי בפה"ג דאל"כ מני שחט פורחא אסרה איך לאו דמרה קא טבח וא"כ בלא רעהו הוי מפטר דלאו שחיטה הוא למ"ד חשנב"ע דלוריייתא אלא דלפ"י קשיא איפכא לס"ד זו הא מני שחט בחון נאסרה עכ"פ מדרבנן שהרי עכ"פ ראוי לבא בפנים מדרבנן וניי' דס"ד דאינו חייב כרת ע"י דבריהם אבל נאסר בזלמי משום שחטי חון מדרבנן ומכ"ש למה שהעלה הגאון חב"ש ז"ל בס"י וי"ו ביו"ד בשוחט לשם דבר הגידר ונידב נאסר אף דבר שאין שלו כלל מדרבנן משום מראית עין ואף דמיעוט קמא דקנה וכיון דנאסר מדרבנן בהנאה משמע בחוס' שם דלא מחייב דו"ה וא"כ איך קחני טבח אינו משלם ד' וה' דמשמע דטעמא משום דולא של הקדש חיפוק לי' דמלך השחיטה עצמה הן בפנים הן בחון ה"ל שחיטה אסורה וא"ל כיון דמכפרה אין כאן חולין בעזרה אף בשעת שחיטה וה"ל כקדשים בפנים וא"כ י"ל ששחט כולו בפנים דו"ה דא"כ מעיקרא לא הורגך רש"י ז"ל לכל פירושו לעולא מודה דקדוש די"ל דאע"ג דאינו קדוש מדלוריייתא מ"מ כיון דתיקנו רבנן דמכפרת וא"כ בשעת שחיטה ה"ל כשוחט של הקדש מש"ה לא מחייב ד' וה' אע"כ דס"ל לרש"י דמש"ה לא הוה פטרינן לי' מדי' וה' כיון דמלוריייתא היא עדיין ברשות בעלים ראשונים כמו דמצינו למשום מעשה שבת דרבנן לא חשיבין לי' שחיטה שאינה

ע"ב בנמרא מאי נ"מ לגיזותי' וולדותי' כבר הקשו החוס' בשמעת' מזה לר"ת דס"ל יאוש כדי קני א"כ מה קא מיבצי' לי אי אוקמוה ברשותה הא בלא"ה הגיזות וולדות שלו מלך יאוש והראב"ד ז"ל כ' לתרן דהאיבעי' היא קודם יאוש דאי אקמוה ברשותי' ה"ה קודם יאוש נמי אקמוה ברשותי' וכבר נתקשו ע"ז הראשונים טובא משמעחא דב"ק הג"ל דפריך לר"ל מבריייתא דהקדש וטבח ומכר וקאמר בנמרא אי לימא לפני יאוש מי קדיש אלא לאו לאחר יאוש ודלמא מייירי קודם יאוש ומטעם אוקמוה ברשותי' והוא לכאורה קושיא גדולה ולעתי' נראה ליישב בטוב טעם דלמ"ש החוס' כאן בל"ה כי היכי דלא לחייב עלה דהא דאוקמוה ברשותי' לאו משום קנס אלא כיון דלא נודעה מכפרת מדרבנן א"כ הך חקנתא דאהני לי' ליהוי ברשותו ולכאורה הדבר תמוה דא"כ לאינו אלא מלך תקנה זו שלא יהי' הבעלים עכבים וכדמשמע מלשונם א"כ תינה אס באמת

שאינה ראוי ליפטר מד' וה' עיי' בב'ק דף ע"א או דס"ד כיון
לדון מכפרת כ"א. ולחזר זריקה וכמס'ל בפ"י רש"י ד"ה שלא יהי'
כהנים עלנבים ופטרוהו רק לבעלים להביא אחרת וא"כ בשעת
שחיטה עדיין אינו קרוי של הקדש לס"ד ללא ידע לאוקמוה רבנן
ברשותי' משעת הקדש אף לבחר חקתא לרבנן ה"ל כשוחט של
בעלים למ"ד יאוש לא קני וא"כ תיפוק ל"י דממ"נ פטור דהא אף
בשל בעלים כה"ג הא מיפטר משום שחיטת תונין בעזרה :

בפירשי דיה

אוקמוה רבנן ברשותי' כו' והפקר ב"ד
הוא יקדשה כבר מילתי אמורה בכמה
מקומות בשם קלח האחרונים ומכללם הרב בעל ג"פ ז"ל וגם הרב
המובהק בעל מחנה אפרים לידל בזה דאף הפקר ב"ד הפקר אבל
לא ה"ל כלאורייתא כקניי' ממש א"כ אכתי אידך חייב על ש"ס ואידך
חייל ההקדש מלאורייתא ליקרב כשלו ממש וכמו ל"מ לענין קדושי
אשה :

אמנם

למ"ש בחידושינו לא"ע ה' קידושין לאי יאוש קני'
מדרבנן שפיר ו"ל דהוי בלאורייתא אף לקדושי וכה"ג
במילי לאורייתא וטעמא דידי שיהי' כל דברי האחרונים ל"ב
בכה"ג לחתא ליד' ממש אף ל"מ בקניינו כ"א מדרבנן דהא כיון
דעכ"פ הפקר ב"ד הוי כמח"ת ממש ללחא מרשות בעלים הראשונים'
הרי עכ"פ זוכה גם מה"ת בחזרת זכיי' מן הפקר והוא לכאורה
הרגש עולם אבל לדעתי נראה דלק"מ דהא עכ"פ הפקר ב"ד
הפקר במילי רבנן פטור ללא עשו הדבר הפקר כ"א נגד בע"ד
זה שפעה זה הקנין חדע דכה"ג א"כ לא ה"י ברשותו ל"מ לזכות
בה אחר וכמו שהכרחנו ג"כ לעיל בחידושינו גבי עבד ע"ש וא"כ
גם הזכיי' בתורת הפקר אינו מה"ת דהא ל"מ בשום דוכחא זכיי'
הפקר כ"א בהפקר לכל אדם וא"כ גם חזרת הפקר ל"מ מה"ת
לזוכה בה כיון דאינו הפקר לכל אדם אלא שחז"ל קרא עליו שם
הפקר אף שאינו הפקר ואינו דין שיהי' הפקר בכחם היפה לעקר
מרשות בעלים הראשונים' אף אם אינו מן הדין אבל לא להני
לעשו' זכיי' להזוכה משום הפקר זה כיון דאין בו דין הפקר כלל
ודו"ק כי זה ברור :

ובזה

כתבנו למ"ד יאוש קני' מדרבנן י"ל שפיר דזוכה מה"ת
והיינו למ"ש החכם ב"ק דף ס"ט ע"א לתד חירולא
דאף אי יאוש לא קני היינו לגזון דבאסורא אחת ליד' אבל כל
המחזיק בה זכה בה לזכ"ע הוי הפקר מלד יאוש בעלים ולפ"י
לבחר דחיקנו חז"ל שגם הוא יקנה ולא חשו לה"ס דבאסורא אחת
לידי' א"כ טוב זוכה בה בחזרת הפקר שהרי עשה הוא באמת
הפקר לכל אדם ודינו כדון הפקר וטוב זוכה מה"ת ודו"ק (אלא
שדברים אלו יחכנו רק לשיטת התוס' בחד חירולא דאף אי יאוש
קונה לריד להיות בבית הגזון בחזרת הפקר ולא בחזרת מחנה
וכמוזמה שכן דעת הפוסקים לדינא ומבואר אי"ה עוד בדיני יאוש
ואכ"מ להאריך) :

ולפיז

א"ש גם כאן דמטו"ה מהני גם ד"ת להקדישו כאלו
שלו ממש בחזרת זכיי' מן ההפקר כיון לאוקמוה רבנן
ברשותי' וקנאה גם הוא ולאחרים ה"ל הפקר מלד היאוש והרי
הכל מיירי לאחר יאוש ושפיר ה"ל הקדש גמור מה"ת :

ובזה

מיושב היטב על נכון גם שיטת הראב"ד ז"ל שהבאתי
לעיל מה שפירש איבע' גיזות וולדות קודם יאוש
ממה שהקשה הא"ס ז"מ מהל דפריך בב"ק לר"י ממחני' נגבד והקדש
כו' אילימא לפני יאוש מי קדיש האי י"ל משום לאוקמוה ברשותי'
ולמ"ש י"ל דעכ"פ קודם יאוש הרי מה"ת אינו הקדש וא"כ תיקשי
סיפא לטבח בחזן חייב כרת דהא אף אם ניטא הפקר ב"ד הפקר
הא לא הוי קנין מלאורייתא והכא בנוגל דהוא קודם יאוש הרי
אינו הפקר לכל אדם דהא לא אוקמה ברשותי' כ"א לנגבד ואין
לאחרים זכות והבזן (ועוד שאפשר בזה לענין חיוב ד' וה' תלוי
באם הוא הקדש ד"ת וכמו שז"לנו למעלה בפרשי' ד"ה) משא"כ
הראב"ד ז"ל מוקי לאיבעות הש"ס שפיר קודם יאוש לענין גיזות
וולדות דעכ"פ מדרבנן הוא שלו וא"כ שיהי' חייל גם מה"ת אין
קלוק בין אחר יאוש או קודם ודו"ק כי הוא נכון ובלומוד הישיבה
הארכנו הדברים ע"ד פלפול עפ"י דברי הרב בעל בית אברהם
בישובו לדברי הרמב"ם ואין להאריך :

בתום דיה

כי היכי לתחייב עלה כו' פירש"י כו' דקנסוהו
רבנן וי"ן לר"י לא"כ שחטה אחר כו' לכאורה
י"ל בקושייתא דהא לכאורה יש לקדקת מאי פריך הש"ס אידך חייב
על שחטתי חזן ולפי פירשי' וחוס' ההקדש חייל בכל ענין רק לאינו
קרב הא י"ל למ"ש קלח מפורשים לכל דאיכא עוד קנין אחר לבד
היאוש וש"ר לא ה"ל מהב"ע ולמ"ש הרא"ש ז"ל ברפ"ה הגזון דאי
שינוי קו' קונה למפרע בשעת הגזילה אף לגיו' וולדות קודם יאוש
א"כ הרי בשחטה איכא שינוי מעשה גמור וא"כ הרי קנאה ע"י כן
משעת גזילה וה"ל כשלו ממש מה"ת למפרע גם לענין הקרבה
ונכ" בית אברהם הקשה כה"ג על הרא"ש בדעו' גיזות וולדות

ע"ש ובשאלת אי לא חייל כלל ההקדש לא קשה מידי דאף קנאה
למפרע מ"מ לענין הקדש י"ל דלא חייל כיון שאז לא היסה שלו ה"ל
עכ"פ כדבר שאין ברשותו וא"כ כי יקדיש את ביתו קדש א"ר כיון
דמחוסר עדיין מעשה השינוי משא"כ בסכר הוא הקדש א"כ הרי
חזי להקרבה מה"ת כיון דאינלאי מלתא דשלו ה"י ע"י שינוי שא"כ
אלא שנוף קושייתא הביח אברהם גם לענין גיזות וולדות איננה
קושיא למה דמשמע שם מדברי' הרא"ש ז"ל דכל זה שייך לדון בשינוי
ממילא דוקא אבל בעשה ה"ל השינוי ה"ל כחברה או שחי'י
דמשלם ארבעה והיינו דה"ל כגזילה דאחריתי ע"ש וכל כה"ג לא
מקנאה למפרע ע"ש בדקדוק דבריו ולפ"י בשחטה הוא לא קנהו
למפרע ודו"ק ולפ"י י"ל דכל עיקר הו' הש"ס רק בטבתא הוא
ואתא שפיר משני ופי' רש"י לחייב משום דקנסוהו רבנן ודשחטה
אחר י"ל דבלא"ה חייב משום דקנאה הגזון בשינוי למפרע וא"כ
ה"ל בשעת עבייתה בשוחט קדשים בחזן ודו"ק ומיהו כ"ו לפלפול
בעלמא אבל לקושטא דמילתא אין נראה שחייל חיוב ש"ח למפרע
ע"י שינוי דסוף עבייתה גם כיון דהשינוי מעשה כשכבר הוא
ברשות הקדש ע"י היאוש א"כ לא שייך שיקנה הגזון ע"י
השינוי כיון שכבר ילא מרשותו וגם ליכא לאוקמוי קודם יאוש דא"כ
באכר אמאי חייב ד' וה' הא לא חייל ההקדש כלל וע"כ מ"ש
דהוא יאוש ש"ר גמור וא"כ טוב לא שייך לדון משום שינוי מעשה
ובזה נדחה ג"כ קו' הרב הג"ל על הרא"ש א"כ לא שיקושיחו יהי'
לשיטת הראב"ד דמיירי קודם יאוש וא"כ כ"י לשיטת הדברים
דרך פלפול אבל רחוק ממרכו הפשטו ולכן לא הארכתי : על
קו' הא"ס ז"ל על הראב"ד דגאי' פריך לר"ל מי קדוש הא י"ל אוקמוה
ברשות' כבר כתבנו למעלה ד"ל דפריך ממכר דאז אינו בכלל
אוקמה רבנן ברשותי' כיון שלא הוקרבה אלא שעדיין קלח מפקדן
הלשון דפריך דהקדש דהקדש הו"מל ע"ד כיון דמיירי בטבח
בפנים ואז אוקמה רבנן ברשותי' אלא שגם בזה י"ל למה דליתא
בירושלמי דר"ל ס"ל נודעה לרבים היינו שלשה :

בפירשי דיה

מקחו בטל דאיכא למימר מיראה עבד
א"ר השני נוח לי כו' רבינו הרשב"ם ז"ל
הרבה להקשות על פי' זה דהשני נוח לי ועיקר קושייתו העולמה
מסוגיא דב"ב דפריך מניה לר"ה דס"ל תלוי וזבין כו' אמרינן
דאבב אובבי' גמר ומקני והרי לפרס"י יש לחלק משום ד"מ משום
השני נוח לי והרב בעפנ"י חשב ליישב דהיינו שינוי דש"ס התם
ל"ש דאמר לך חזק וקני כו' אבל עיקר קו' רשב"א ז"ל הא
דפריך התם גם לשמואל דאמר עד שיכתוב אחריות ומ"ש
המפורשים דלשמואל באמת טעמא משום דמיראה עבד אינו
מוכרח למנ"ל ג"כ הא דהא י"ל ג"כ דהוא מה"מ מ"מ בעיני
אחריות דא"כ י"ל דעבד משום השני נוח לי וכמ"ש הפ"י
בעלמו בסוף דבריו ע"ש וכן משמע באשה דהטעם משום כ"ר
כו' ואפ"ה מחלק שמואל ולע"ד יש ליישב דברי רש"י בטוב טעם
דבבוגיית הש"ס דב"ב ע"כ הוכרח לפרש בטעמא דשמואל משום
יראה אבל נמהקנא נוכל לפרש שגי הטעמים וכמו שפירש רש"י
כאן והוא דלכאורה הקשיא למ"ש המ"ל לזייק מדברי רש"י ז"ל
דהאחריות היינו משום טריפת בע"ח משמע דקבלת אחריות
מלד גזילה לחוד אינו ראוי כ"כ על רילוי המכירה ועמ"ל בזה
ולפ"י קשה לכאורה לס"ד דסוגיא דב"ב דהוי משמע ל"י ד"א
בביקורין נמי מיירי ביהיב דמי ולפי שיטת הפוסקים הסוברים
דיהיב דמי היינו דמי כל הקרקע כולו א"כ לכאורה גם מהקבלת
אחריות על טריפת בע"ח אין ראוי שנתרעה על המכר דהא לא
עבד מילתא יתירא כלל בזה שקיבל עליו אחריות כיון שמקבל
דמי כל הקרקע א"כ הרי יהי' בידו מעוה נגד טורפת הב"ע
והרי אינו משלם מכיבו האחריות ואין לומר דאכתי מפסיד
בקבלת אחריותו לענין שבת שיושבח השדה א"כ למשהמ"א
מיירי בפירוש לו השבח ג"כ כדיוכל האחריו' זה אינו דהא נמי נית'
סהרי קי"ל במקבל מחנה או במכר שלא באחריו' אינו טורף ב"ח
שבת כלל כיון שאין לו על מי לחזור וא"כ אם לא ה"י מקבל
אחריות עליו לא ה"י יכול הב"ח לגבות מלוקח מאנו כלל וה"י
נשאר החוב עליו א"כ הרי אינו מפסיד עבור חיוב אחריות כלל
שהרי הב"ח ה"י גובה ממנו בלא"ה השאר וא"ל דאכתי לא ה"ל
להתירא למכר כלל ואז יהי' רק כגזילה ביד הלוקח מן האחריות
וממילא יגבה מבע"ח השבח מידו כיון דלא לקחה מידו של הב"ע
וא"כ אכתי מפסיד ע"י רילוי באחריות דהא השתא קיימינן
לשמואל דשטר לחוד ל"מ והיינו משום דשטר עבד מיראה וא"כ
כיון שהוא סבר שיעיל שטר מכר שלו ולא מועיל לו טענת ב"ד
דא"כ הרי לא איכפת ל"י גם בקבלת אחריות א"כ בטוח
שיבטלו א"כ וע"כ כ' דהכוונה דהוא חושש שמא יתחייב מה שקיבל
עליו וא"כ כל כה"ג השטר הרי כבר נגמר וא"כ אינו מפסיד גם
בקבלת אחריותו שא"כ יחשבוהו כמוכר מרלונו הרי לא יגבה בלא"ה
השבח מלוקח אם לא יקבל אחריות האכר שיהי' לקונה על יד
לחזור והחרן הרי מקבל עתה כל דמיו וא"כ הרי לא יפסיד מכיבו
וכמ"ל ולמ"ש בשם מוהרי"ט כו' בלא"ה לא יוכל לגבות הב"ע מן
הלוקח

להוסיף בזה ע"פ מ"ס בסי' ל"ט בחידושי לח"מ ע"ד הג"ח ע"ס היטב:

שם בגמרא כגון זה טעמינן ליורש וללוקח כו' עיין ברשב"א ז"ל נחמשה טובא לאריך אפסר

שעלחה לו חוקה ג"ס כיון דאפי' נחרלה בפי' ל"מ מלך יראה ע"ס ולע"ד יש לחלק דוולדאי בחוקה ג"ס דמהני בעלמא אס זה טוען גזלה ממנו לאינו כאמנן אלא"כ הוחוק בגזלנותא חו"ל"מ גם שלש שנים א"כ במהני' ההחלה לקח מהקריקון ולא נחן לבעה"ב כחוקון חממים הרביעי וגם עתה בלקח ממנו הרי אינו רולנה ליתן לו רביע רק לפחות א"כ ה"ל בגזלנותא ונאסורא אחא ליהי' ל"מ חוקה משא"כ הכא טעמינן ל"י שחנן לו רביע כדינו ומחללה על המדך זה קנה מהקריקון וכל כה"ג הרי אינו ל"י רשות לכהילה ליקח ע"ד"ו כפי חקתו"ל והוי כאלו טוען שירד לחוכה בחורח מקח ללאו כל כמיני' של זה לטעון שירד בגזלנות ודו"ק ושוב הוראה ל"י גם הרב בעל נ"מ כ' כזה בח"מ סו' מ' וחי' ל"י שכוונתי לדעתו :

בגמרא ואי איכא בי לארי במחא כו' הרב בעל כפות חמרים

הרע"ס בזה הא ק"י"ל קרקע אין נקנית ביאוש ע"ס ובקל"ה ח"כ כו' רל"ו ולפע"ד י"ל בפשיטות דהא ל"מ בקרקע יאוש י"ל למ"ס הפני"ו ז"ל לחקור לעיל בחי' לסוגיא לעבד שנסבה דמדינא ה"י ראו להיות מועיל יאוש בקרקעות בחורח הפקר דבמטלטלין י"ל דהוי דבר שאין ברשימו משא"כ בקרקע והלאו בעל נכ"י בחנק א"ע סו' כ' להשיג עליו דבקרקע נמי כיון שא"י להוליא בדיוקין ה"ל כמטלטלין ודיון שאין ברשותו ל"מ להדיס ולהפקיר ע"ס ולפ"ו י"ל דה"ט בעלמא ל"מ בחורח הפקר כיון שא"י להוליא מחמת אלמות הגולן משא"כ כאן דזיכ"ר בי דלאר במחא ולא קבל הרי יכול להול או בדיוניהס וה"ל כדכרסוהו ופ"ה אייאש ה"ל כהפקר ושפיר מהני גם בקרקעות בחורח הפקר ודו"ק :

בגמרא וטעוהן עד כמה עד שחוח בדול הראב"ד ז"ל סובר

דכשאני לקטן אף פחות משחוח לריך להחזיר לו ללאו בני מחילה נינהו אמנן כל הפוסקי' חולקים ע"ו ונראה לכאורה דחלי' בספ"ה שנספק רבינו הרא"ש ז"ל בפי' הזהב אי מותר להונח לכתחלה בפחות משחוח אי קאי עליו הלאו לזא חונו כיון לאינו אלא מאס מחילה עכ"פ המאנה שידע שמאנה אסור עליו להונח או לנמא כל פחות משחוח הוא בכלל המקח כיון שא"י לנמאס והוא בכלל שויו דחפץ ע"ס בדימון ולפי' צד זה שהוא בכלל המקח י"ל דאין חלוק בין קטנים אף ללאו בני מחילה נינהו ועמ"ס בחי' לח"מ סו' לכתאורה משמע ללאו בכלל המקח הוא משלות דקיי"ל דטעה חוזר בכ"ס ועיין עוד מזה בחידושינו פ"ב דקידושין ע"ס - מיהו הה"מ כ' דהוא בכלל חקנתא דחממים שמחנחן מחנה ע"ס בפי' כ"ט ג"ה מכירה ולפ"ו י"ל דאף אי איכא אסורא לאונאס פחות משחוח אפי' מהני אלא דאיפכא איכא למידק קלת אס הקטן אינה המוכר או הלוקח לפנ"ס הנמ"י והובא בהג"ה ח"מ בימון רל"ה דאס מכרו בנכסיס מוצ"ס וכה"ג ל"מ מכירחן מאסם דכיון דאיכא אסורא במכר ומחנה ונק"א רשע כה"ג לא עביד רבנן חקנתא דהשבוטות מתחן מקח וממכרס מכר ע"ס - ולפ"ו אי איכא לאו דאינאנה נא ה"י ראויו סיחקייס המכר של קטן ככה"ג שאינה את חבירו ובשלמא אס הקנה לקטן ונאנה המוכר י"ל דכל כה"ג שהקטן יקנה מהגדול א"כ להח"ס שהוא מלך דעת אחרת מקנה אותו דמהני וכמ"ס הרמב"ם בקרקע מהני אלא שהקטן יוכל לחזור בו ע"ס בפי' כ"ט מ"ה מכירה ולד"ו ע"כ הקנתא דחממים אינאטריך שלא יוכל הקטן לחזור בו אבל המוכר אי' לחזור מלדארייתא אבל אס מכר זאינה י"ל דל"מ כלל ככה"ג דאיכא אסורא אלא דגם זה ליתא דהא גוף המכר אינו אסור ואס ה"י מחזיר אונאס הרי המקח קיים כדינו ואין בו אסור וא"כ טוב אינו ענין לבטל החקנה בגוף המקח שיהי' קיים ולענין חורח אונאס ממילא דינס כנהול ומזה דחיתי קושיא ארת שהקטי' בילדוהי לשיטה הרא"ש באינה ע"י שליח פחות משחוח ראויו שיבטל המקט כיון דא"ס לר"ע ולדעת כמה פוסקים המעשה בטל אי אשלד"ע והרי אסור איכא ומלחתי א"כ קושיא זו באיזה חסובה - אבל האמת דלק"מ גוף המכירה והמקח אין בו עבירה רק האונאס ולא נבטל המקח בהכי ול"ד לשאר דבר עבירה ויבואר אי"ה בחי' לח"מ - ושם הקטי' על כ"ד ספיקי של הרא"ש ז"ל שכח ד"ל דהיא בכלל המקח ול"מ טעות כלל מש"ס דכתובות דף ק' אהא דאמרינן שליח כאלמנה ופריך מחרומה דפוחת עשרה כו' וחרומהו חרומה ומשני הכי טעומה האס מלי א"ל בהכי אמדדיך כו' ואי אינאס הא גם בפחות משחוח אינו בגדר טעות ומלי א"ל אדמחיד וכיון דניחא לך במתח הוסיף שהח וכו' מהסביר הרא"ש ולפי' החוס' שם דקאי אשליח ב"ד ניחא להאס הרי הוא שומת ואס ה"י שס אוהו דנמא'ס הרי ה"י מחוייבי' הב"ח והאלמנה להחזרות לשומתם ולכן כל מה שמוסיף הוא טעות דבשאר מקח שייך שפיר טעמו של הרא"ש שאולי לא ה"י מהר"ה המוכר ליתן בפחות אלא דא"כ קושיא להיפוך מהה"ס ע"ס שהארכנו וכ' שאפשר לומר ששני הטעמים מכווני' מאוד ועוד הארכנו

הלוקח מן הסקריקון כ"ו שלא מכרה לו זכמ"ס"ל בשמו אלא להא י"ל דטעמא דמפני יראה קעביד ולא נחרלה במכר כלל א"ס שהרי כ' הרשב"א ז"ל הטעם דמפני חריות דהא לא מהספי מנולן כיון שהודה במכירתו על קבלת חריות לא יכופנו ע"ס ולפ"ו אכן אמרי' דאי אי' דלזא נחרל' לא ה"ל לקבל חריות מאי אמרי' דהא אינו מפסיד מניכו בקבלת החריות ז"ל דעכ"פ לא יטרך להחזרות על המכר שהרי עכ"פ הלה הנוקח שאין רולה ליקח כ"א בחריות לדי' איכא נפקותא טובא בקבלת חריות כדי שיהי' בטוח בגובייכה מעותיו וממילא אס הנה לא יחרלה לו ימנע מליקח ממנו ולא יחרלה ליתן לו מעות עכ"פ שטר בלא חריות והרי זה רלונו של הבעה"ב ע"ס וע"ד דגמר ומקני מרלונו ודו"ק משא"כ לטעמא דהשני נוח לי השה שפיר כנ"ל דהא חרפה הבעה"ב חפץ שיקחנו כיון שנות לו אן הראשון - אלא דמקום דאית גי' פסידא לא עביד מאו"ה וביון דהכא אינו מפסיד כלום מניכו מאו"ה כחב השטר והאחריות שיהי' נוח לו להוליאנה מידו אס יוכל ואס לא יוכל לבטל האכר הרי אינו מפסיד :

אל"א דבהא טוב מלינו למימר במס"ל דעכ"פ אי לא הוי נחרלה

הוי גובה בע"ח השבח מהלוקח מן הסקריקון כיון שלא קנאה כדין מלי נכבות ממנו כדי חובו אף אס אין לו על מי לחזור והרי השבח איירינן ללאו אנוס הוא על ההקדאה ככל רק דמדעתו עביד מאסם דשני נוחו וכו'ן דאית ל"י נפקותא בחריות השבח ודו"ק - אבל עדין יס לפקס למ"ס מוהרי"ט בחסובה סו' בסם הרדב"ו דבבא מחמת עכו"ס ל"מ בע"ח לגבות ממנו דמלי אמר מהר"ה שטרף למרי' ופי' הרב מוהרי"ט לפי דבריו הך קבלת חריות דהכא מסיס בע"ח היינו בגולא דקנאה מבעה"ב אח"כ ולמסנה ראשונה וה"ל כאונה מישראל ומשו"ה גובה חובו ממנו א"כ הדרא קושיא נדוכסה דהא שפיר ל"ל פסידא כלל דהא אס לא יחרלה במכר כלל ולא יקנה בלא"ה לא יגבה הבע"ח מן הלוקח מהקריקון מטעם מהדר"א - ואס יחרלה בהקדאה ולא יקבל חריות א"כ הרי הבע"ח שיבא לגבות מכתו לא יגבה עכ"פ השבח מלוקח כיון דאין לו על מי לחזור ואי כנגד הקרן הרי מקבל דמיס עתה וא"כ מאי איכפת ל"י בחריות :

ואמנם לטעמא דמחמת יראה א"ס ע"ד שכתבו למעלה

דעכ"פ לא ה"י לו לקבל חריות שעכ"פ ימנע הלוקח אללו בלא חריות וא"כ מיושבנו קו' רשב"א ז"ל דבס"ס ל"מ דע"כ הוי מוכרחין לפרש מטעסיראס למאי דס"ד דמ"ירי דיהיב דמי וא"כ ע"כ דאמרי' דאגב אונסי' לא גמר וטקני' ופריך שפיר לר"ה אבל למסקנא נוכל לפרש שני הטעמים גם מאסם שהשני נוח לי כיון דלא שקיל דמי ולפ"ו ראו' לשיטת הסבירים דשבתא דממילא ג"כ אי' לגבות בלא חריות וללא כהס"ד ז"ל בהי' קט"ו - אמנן הרב המ"ל ז"ל השיג על הרב מוהרי"ט ז"ל ע"ס ולפי דבריו נראה סתירה קלת על דברינו :

ואמ"כ כ"ו לי כמה שנים אשר הקטיה על דינו של הרדב"ו

ז"ל מסוגיא דכ"ב דף ג'ו גבי נכרי שלקח שדה מן הישראל וחזר ומכרה לישראל לאמרי' ההם דעכו"ס אין לו חוקה כ"א בשטר וה"ה הישראל הבא מכתו ואי החזיק ג"ס ואמר קמאי דידי זכנה מינד העכו"ס נחמן בעיגו דאלא זכניה' והרי המינו גרוע דאס יאמר מינד זכניה' יחול עליו שיבדוד בע"ח של המוכר משא"כ בלקחה מעכו"ס לפטור מכל שעבדו בע"ח לשיטת הרדב"ו הנ"ל ודו"ק ויש ליישב :

בפי' רש"י ד"ה חריות לאי טרפו לה מיני' כו' כבר

כתבתי למעלה בשם הרב המ"ל ז"ל בפי' ט"ו מ"ה טוען שקייק מדברי רש"י ז"ל דכוונתו לענין טריפת בע"ח ובמחמת שאין לזה הכרע כ"כ - אמנן לפי הבנתו ה"י אפ"ל בטעם דברי רש"י ז"ל אזיל בשיטת הרא"ש שהביאו החוס' דפלוגתי' קלי בפלוגתא דלחריות ט"ס וא"כ אי הוי חריות דגזילה הא גם לשמואל חריות ט"ס הוא וכמו שהוכיחו החוס' פ"ק דב"מ דף י"ד ע"א וכן י"ל ע"פ מ"ס האונ"ס בסי' ק"ג ע"ס לדין דלחריות ע"ס ל"מ כתיבת חריות רק לשמואל ל"ל ע"ס וא"כ י"ל ג"כ ע"ד הכ"ל דאי לענין חריות גזילה נחוד בלא"ה ט"ס גם לשמואל ואס כן אי נמלא קבלת חריות הגזילה ראו' וע"כ דה"מ לענין בע"ח ועמ"ס :

טירו מזה יס מקום לפסוע הסתפקות הרב בעפני' ז"ל במסנה

אי טורף הבעה"ב גם הפירות מהלוקח מן הסקריקון או נימא דעכ"פ הפירות שאכל אהני ל"י מכירת הסקריקון לאל"כ לא אינאטריך רש"י ז"ל לפרש אחריות דבע"ח דכה"ג דהכא גם חריות גזילה לאו ט"ס הוא כיון דשיקר הטעם דלשמואל אחר ות לאו ט"ס הוא דבע"ח מאסם לעביד אינאס לזבין ליומא אבל בגזילה ל"א הך סברא ופירשו סם החוס' הטעם מאסם דבגול הרי צריך להחזיר הפירות והרי הכא לא ה"י צריך להחזיר הפירות וא"כ הוי שייך עביד אינאס לזבין ליומא שהרי אף אס יבא נגול אחר יאמר שכל בבת זה הסקריקון :

בתום ל"ה כו' עשה"ד והרשב"א ז"ל חולק לכאן לא שייך

חריות ט"ס ע"ס טעמו כי נכון הוא ויותר יס

הארכנו בזה בחיי לקיחושי דף מג ע"ב וביישוב קו' החום' סס ע"פ הדברים האלה ואכ"מ :

ע"ה כ"א בידוע שהוא חסוד י"ל ספור מהני ס"ב להקל ואוליין נמי חצר רובא כה"ג וכן בטומאה אי סתמא ל"ח לחסדו והאי דינו כל ככל איבורין דמהני ס"ב ולכן הור"ך להביא הברייתא ולמרמי מעשר אמשער והוא נכון ועמ"ס בחי' חולין יישוב נכון על מה שהקשיתי על הרשב"א ז"ל לשם ע"פ הדברים אלה :

בגמרא מעשר את שהוא נוחן לה ומה שהוא לוקח ממנו כז' לכאורה איך נחוש לחלופי הא הוא סל"ר ולקונא ול"ל משום דיש בו חשש איבור לאורייחא ודמי לגבינוט עכו"ם דחיישינן בספק אם נחלפה עיין בש"ך ה"י ק"י דיניו ס"ב באור"ך מזה ולכן כיון דחז"ל גזרו לחוש למיעוט ה"ל כלאורייחא לאבור בחד הפיקא אבל אכתי כ"ב למ"ד לקוח פטור אחר מרוח מה"ה א"כ אין כאן מיוחד איבור לאורייחא כלל דמשום לקוח נפטר ואין כאן אלא איבור דרבנן ברידא ודאוי להקל מספיקו ועמ"ס כיוולא בזה בחי' לחולין דף ז' מהיו מפורש באיזה ספר כי כל שמירחו ע"ה לאכול בעלמו ואח"כ נמלך ונחנו לאחר חייב במעשר ולא מיקרי לקוח ומכאן הויע נכון וכעת איניו זוכר מהומו אינו וכו' יחזיר לי אבילתי בקרוז — טוב הושב לי אבייחי בע"ה והיא בס' מרכבת המשנה בפ"ב מ"א מעשר ע"ה :

ס"ב ע"א בגמרא וליחוש למאן נגע המפרשים נחמסו הא לעיל קאמר דמפקידין אלל ע"ה שאין לבו גם זה ע"ה מה שחלקו ולפע"ד נראה בחום' ביאור למ"ס הרמב"ם בכהן שלבו גם זה היינו לאוכלה שחוטפין אכהנים זה מזה חנקא א"כ י"ל דעיקר הטעם דבישראל ע"ה ל"ח שהוא בגזל אללו כיון שאין לו שייכות לחרומה זו ואינו חסוד לגזול וכן משמע לעיל דחלופי שייך בגזל עיין ברש"י משא"כ כהן אינו חושבו גזל כיון שהוא חרומה וכו' כשבא ליד ע"ה חרומה אחרת מה"ה יגע בו לגזולו משא"כ כאן שהוא חרומה שלו וכיון שהוא חסוד על המעשר א"כ כל שלא בא ליז הכהן הרי יוכל לחזור מהפרשתו ולקוח לעצמו דאין גבו חרחה גזל כיון שאין חושב חייב על ההפרשה הרי אינו גזול כלל ודו"ק משא"כ חרומה אחרת ניהו לדעתו אין חייב דהפרשה אבל כיון שכבר ניתנה לכהן הרי הוא עכ"פ גזל גמור :

פרק האומר

ע"ב בגמרא ש"מ הולך כוזבי דמי ח"ק למש"ל דף ק"ג ללפוסקים דה"ל בחן כוזבי וכן בהולך כוזבי א"ל שיבא ליד העבד והאשה כלל גם איינו סוברים לשון הולך הוא עב המך שיבא לידו אלא דממילא נעשה ש"ק דאשה או העבד כיון דאינו חב לאחרים כיון דבלא"ה א"י לחזור בו ע"ה שכן העלה ג"כ הרב מניסא בספרו וא"כ אם אמר א"י שחבל לה אלא הולך והן לה כו' למה יוכל לחזור בו ועקרין כל לשון הולך שאמר דמשמע כוזבי והא י"ל שלא הקפ"ד אלא שלא יזכה בעבירה בחורת שליחות לקבלה אבל עכ"פ מה שכלל בלשון הולך סתמא דהיינו שלא יוכל לחזור בו עד דמטא לידה ושיחול עכ"פ כשיבא לידה ע"ז לא עיכב כלל ואינו נכלל בלשון שאמר שלא יחול כלל כ"א בחורת ש"ה ויש ליישב דו"ק ועמ"ס עוד מזה לקמן :

א"ש לקבלה ואשה להולכה מהו עיין פ"י רש"י וזו"ל דברי פירושו ה"י אפשר לפרש דהכוונה היא שכיון שעיקר השליחות להולכה מלך הבעל והיינו שהוא יהי' לו כח הגירושין וזה שייך בלפ"ש' שגם הדין בכחו לגרש אשחו ומ"י להעשות שליח לחבירו בענין זה אבל במשה הוא בדין שיהא אינה בגדר הזה שחגרש היא את האיש אלא להחגרש מיד בעלה ושליחות לקבלה הוא ג"כ ע"ד שנתנת לו כח לקבלת הגט והוי מירי דאיחא בלפ"ש' נקבל גט מיד בעלה ובלשון החום' ה"י אפשר לפרש שכוונתו ע"ד שכתבנו אלא שמדברי הש"ס לקמן בהא דקאמר חפשו מנינה איש שכן אב מקבל לבחו קטנה גט מוכרע יותר פירוש רש"י ז"ל דלפרושו הרי אין ענין כלל דהחם הרי איש גופי הוא או בגדר אשה המחגרשת ומ"מ יש ליישבנו וגם לפירש"י אינו מדוייק כ"כ הרא"י מאז וכמבואר למעין ואיפכא קשיא לי לפי רש"י למה שהעלה הרב מוהרש"א דעיקר האיבעני' וס"ד דאשה בהולכה לא שייכא היינו לפי ללא ידע מההיא מתני' דהאשה עצמה מביאה גיטה ולפ"י למסקנא דכבר תהיון אדעת המשנה הרי אין החולה כלל לספק באשה כיון דשייכא בהולכה א"כ מ"ל למיפוט ממחני' אריש לקבלה דהא לא איפשוט ממחני' דין ד"ל דכשר להולכה ולקבלה למחני' היינו באשה דבא פשיטא שכתרה לשיניהם אבל באיש מ"ל דאף לא מקבל גט לבחו מ"מ עדיין יש לפקפק ולהפק דעת דהרי בסוף הסוגיא אי לא הפסדות למחני' הרי נסתפק בזה וע"כ דזה הדיווי רק לס"ד דלא ידע כלל מאשה דשייכא בה הולכה ובמתניחין סתמא נקיע י"ל דעכ"פ שייך איש טפי בקבלה במקום בחו הקטנה א"כ כי אינו עמיון גמור לז' איבעייחא אבל לבחר שידע לאשה שייכא בהולכה בדידה ודאי ז"ל דע"פא אשה נאיש כיון דשייכא בדידה ע"ה

ס"א ע"א תוס' דיה

ליקט ונתן ביד כו' ולא אחז בזה אלא להפילם בס' מחנה אפרים לתקשה על דברי חוס' אלו שלבדיהם סותרים למ"ס ב"ב דף ק"ג דידו אינו קונה אם אינו מחכווין לקנות והאריך לפלפל בדיני' אלו ע"ה בס' קנין ומשיכה ס' דמ' ה' ובאמת כי י"ל קצת הסתירה עפ"ה הרב ז"ל לחלק בדבר דאי ידו קונה מטעם שליחות מהני אף שלא מדעתו ואם הוא קנין בפ"ע כל קנין רריך כוונה ע"ה ספ"י כן לשון הירושלמי פ"ד שבועות פלוגאה דר' ירמ' ור' מאימא אלא וזכה בפירות שבועות ע"ה ולפ"ז י"ל דכל ידו של אדם אית ב"י נמי משום שליחות והוי ראוי ליהני אף שלא מדעת ג"כ אלא ד"ל כמ"ס הר"ן פ"ק דב"מ ויבוא בנמי' סס דע"כ חזר לאו משום שליחות לחוד מהני במליאתה דהא ה"ל חב לאחרים ולא שייך שינוי דוכי' לפש"י אלא דהוי כיד אריכתא ע"ה ולפ"ז ה"י ע"כ במליאתה וכה"ג אין יד קונה מטעם שליחות משום דהוי חב לאחרים ובחורת קנין יד רריך כוונה כמ"ס הרב ז"ל משא"כ הכא שפי"ל דקונה אוחו מטעם שליחות ואף בלא כוונה ואין בו משום חובה לאחריני כמו שאר מליאה כיון דבלא"ה כבר איכא עלה איבור גזל מפני דרכי שלום אף בלא זכייתו וא"כ טוב שיזכה לגמרי נגד הגזולו בזה מהני ל"י שליחות לזכיי' גמורה ול"ד להפקר דרשאי כ"א לזכות בו לכחחילה ודו"ק :

בתוס' דיה

ריחיים וחגור כו' אבל מגור אין לך להשאיל למטמא וטעון שבירה כו' לכאורה כוונתם משום טומאת ע"ה שגורו על כלים שלחיתו אלל ע"ה ועיין במ"ס טהרות ודברי הרב מהרש"א ז"ל ז"ע וכמ"מ שגם הרב מוהרמ"ם ז"ל ה"י כן כוונת החום' :

ב"ה

רבא אמר כו' רבא נמי ס"ל רוב ע"ה מעשרין הן אסור לסייע כו' לכאורה ה"י נראה דלסייע בביחא אסור משום כל קובע כמחנה על מחנה דמי אלא דלפ"ז ה"י אסור ליקח חבואה מע"ה בביחא מדאורייתא ולא הוי שייך רוב ע"ה מעשרין הן ולא משמע כן בכולי דמלואה . ובבב"ר הייתי לומר משום דאין אנו דנין על החבואה כ"א על האדם אם הוא מן הרגילים למעשר הן לא וכל כה"ג לא שייך לקון משום קבוע ורא"י לזה משחיטה וכה"ג דאז"ל בחר רוב בהמות כשרות ולא מחלקין דמקום קביעותם לא ניזל חצר רובא מהיו מה"ה בלא"ה לא שייך קבוע כה"ג כיון שאין ידוע האבור וכמ"ס הר"ש מקינון וליכא למיגור דבדמאי נמי משו"ה הוי דרבנן כיון שאין האבור ניכר וידוע דז"א דא"כ דע"כ לא הוה מקליטין בדמאי כה"ג בלוחמ מביחו כמו בשאר דמאי אלא ה"י דינו כקבוע דרבנן והפיקו ממנו להחמיר ולא הוה מקליטין ב"י קולא יתיירא כלאשכחן בדמאי (ועוד י"ל דבשחיטה ה"ל כמו רובא דליחא קמן ובין ליחא קמן) ובאמת שבין ד"ה ס' קכ"ד בה"ה והוא מדברי מהרי"ז משמע כה"ג דיש מערבין יין במשק' ויש אין מערבין לאבור ליקח בביחא משום קבוע ואין דנין על האדם כ"א על המשקה ע"ה ושבו הוראה לי כי בכ"פ ס' ק"י הרגישו בזה בדמאי והביא דברי רמ"א הנ"ל וכ' ליישב ד"ל שהכניסה בחוץ וכה"ג וז"ע גם בשמעתי הרי משמע דמחייב מדאורייתא במעשר וחרומה ואפ"ה רשאה לסייע בביחא מטעם רוב ע"ה מעשרין לאביו ועיין חום' יבמות דף ק"ט ע"ה ובחי' לשם ויבואר במקום אחר מזה :

בתוס' דיה

רישא טומאת חולין כו' ור"ז חירץ כו' בודאי עושה בטומאה כו' פשוט דכוונתם שודאי לנו שמושה בטומאה ול"ל לולאי חסוד וז"ל בחום' דהחם ר"ל שאינו טהם ע"ה אלא דאיכא רג"ל לחסודו או שכבר יא' מחי' דבר שאין מחוון אבל עתה אין ידוע אם עושה בטומאה אבל הכא מירי שמושה גם עתה בטומאה ואם כי פשוט הוא אבל ז"ע בעיני על הגאון פנ"י ז"ל שנטה מזה בכל הסוגיא והאריך בפלפולים לשיפת ר"ה ולמ"ס אין צורך לכל האריכות ליש חילוק בין וולאי חסוד לולאי עושה בטומאה ואין מקום לרוב קושייתו במחכ"ת ועיין עליו . ובדברי הר"ן בחידושו במשנה ויש הסוגיא יש מקום עיין בדבריו ע"ה היטב :

בתוס' דיה

משום דלפ"ז חסוד וז"ל בחום' דהחם ר"ל שאינו טהם ע"ה אלא דאיכא רג"ל לחסודו או שכבר יא' מחי' דבר שאין מחוון אבל עתה אין ידוע אם עושה בטומאה אבל הכא מירי שמושה גם עתה בטומאה ואם כי פשוט הוא אבל ז"ע בעיני על הגאון פנ"י ז"ל שנטה מזה בכל הסוגיא והאריך בפלפולים לשיפת ר"ה ולמ"ס אין צורך לכל האריכות ליש חילוק בין וולאי חסוד לולאי עושה בטומאה ואין מקום לרוב קושייתו במחכ"ת ועיין עליו . ובדברי הר"ן בחידושו במשנה ויש הסוגיא יש מקום עיין בדבריו ע"ה היטב :

עלמא וא"כ אחי אים מניל וז"ע ואין ליישב כ"א דוחק אבל לפירושו א"ש דלף בש"ה לעלמא ג"כ נסחפך הש"ס ללא יושל מטעם שנתבנו כיון דהוא שליחות הבעל נגרש אשמו וליחא בדירה וע"ז גופא אנו דנין והמקשה לא ידע המענה לפשוט מינה ולבתר דמייקו נפשט' כל האיבע"י דלף דמיידי ללא שייכא בנפשי' מ"מ מוכל להעשות שליט' וה"ה ב"איש דליון שום סברא לחלק כגל ודו"ק היטב :

שליחות קבלה לאשה ניתא בנוגה לדיבעית הש"ס דהיינו באשחך אמרה כו' א"י לשליחותו כלל אלא לרלונו ליון הגט אף ע"ת לאשה עמ"ס"ל בתחילת הסוגיא נפירש"י ע"ס היטב אבל גבי קטנה שאמרה התקבל קשה לכאורה לשיטת הפוסקים הכ"ל דמלכנו שמיעת קולו ואפשר כיון לאשה אמרה בפירוש לשון שליחות ואיחא אח"כ הסכים על הולכה ע"ד קטפי ע"י לקמן דף ע"ב דשם הפלא"ה ז"ל לענין שליחות דכתיב הגט כה"ג ואף שהיא אמרה התקבל יש בכלל מאתים ענה וכ"ז לא ימלט מדוחק ובליומוד הישיבה הארכתו בזה והעדותי ע"ד העו"ר ז"ל וע"ד שפירש בכוונתו בעל ס' מכתב מאל"י שער ע"ס וק' עלי הארכיכות כעת :

בגמרא אמר ר' אשי מכיפא כו' האשה עלמא מביאה גיטה ובלבד שרביכה לומר בפ"ג הך סיוס לשון המענה לר"ך לומר בפ"ג הוא לכאורה למוחר ונראה דמכאן ראי' וסייעתא טובה לדעת התשב"ץ ז"ל סבובא לעיל בדברינו בדיוק פ"ג דשעחו שאם עשה שליח על הגט שלא יוכל בעלמו לגרש האשה כ"א למוסרו לשליח שמינה הוא בעלמו לשליח זה ל"מ בפ"ג דידי' וטעמו כיון דאינו חורת שליחות עליו והפוסקים מכשירים כה"ג גם ע"י נכרי מדהני אמעשה קוף בעלמא ועיקר השליחות ע"י השליח שני א"כ לא ה"ל דין שליח גם לענין בפ"ג ופי' שם הסוגיא לעיל דמכשירין כה"ג באשה אף שרביכה נאשו שליח אחר לקבל מידה הגט או שהב"ד עשו שליח ואפ"ה מהני בפ"ג דידה היינו באופן שהיא היחה שליח הבעל ושליחות השני מכה שליחותה הוא והוי על עלמא דין שליח ע"ס באורך והרב מוהרש"ם ושאר אחרונים חולקים עליו והבינו דגם אם האשה איננה שליח כלל כ"א למסור ליד שלוחו של הבעל מהני בפ"ג דידה ומכאן תיובתא לשיטתם דאל"כ לא הוה מיייתי ר' אשי מילי ממחני' לאשה כשרה להולכה שהרי י"ל דבאמת ל"מ שליחותה כלל רק גמר של הגט ע"י השליח השני והוא אים ומסירתו ע"י אשמו לשליח כשר בודאי ללא גרעי מנכרי לכשר כה"ג מילי דהוי אקוף וא"כ הרי נדחה כל הוכחה וע"כ כפי' התשב"ץ להחם מיידי שהיא שלוחו של הבעל ממש ומל"ד ח"ל שליחו השני וספי' מיייתי מינה ר' לאשה בר שליחו דהולכ' היא מה לאלדתי באת' דמייירי בכה"ג שאינ' ל"ל הבעל ע. גוף הגט היינו דכה"ג לא ה"י מועיל בפ"ג דידה וע"כ דהוא שלוחו של הבעל והיינו ממש כדעת התשב"ץ ולשיטת שאר פוסקים ל"ע ודו"ק והשאלא א"ש דמיייתי סיוס לשון המענה ובלבד שרביכה לומר בפ"ג דזה הוא עיקר הראי' דהיא שליח גמור דאל"כ איך מועיל בפ"ג דידה והבן :

ע"ב בגמרא למימרא למספקא ל"י לרב כו' הקשה הרשב"א והרמב"ן הא י"ל דבחווב מספקא להו משא"כ בגט דהוא כמחנה ולולי דברי קדשים ה"י נלע"ד לזון דהא ע"כ עיקר החלוק בין חוב למחנה הוא דלף דבלשון הולך י"ל דהוי כזכי מדמהני גבי חוב אלמא דלכלל בלשון זה גם זכיי' אלא שאין הלשון מבורר כ"כ ולכן במחנה לר"ך להיות לשון מבורר טפי ועיי' באו"ח ס' קכ"ה :

ורפיז הכא דהיא אמרה התקבל א"כ הרי אים לא ביגול שליחותה כבר הוא שליח קבלה מכח האשה אלא לאתי לשון הולך דבעל ומבטל ל"י א"כ י"ל דאינו דבר חדש שהרי א"י לחול השליחות מלך דיבורו אלא שעכ"פ לא יהי' קרוי ביטול וכיון דאפשר להכלל בלשון זכיי' כדלשון בעלמא בחוב ה"י לנו לומר דגם כאן ניהו דלא נעשה כזכיי' חדשה מלשון הולך אבל לא הועיל לבטל ג"כ וכשאר על דיונו הראשון כש"ק מן שאשה ועכ"ל דהלשון הולך נכלל הדיפוך דאינו כזכי בשום ענין ולכן הוי לשון מבורר שביטל שליחותה וממילא דגם בחוב ע"כ לא מהי' ודו"ק כי לדעתו הוא סברא נכונה לולי שמדברי רבותינו לא נראה כן :

התם ס' ממנוא לקולא כבר כתבתי בספ"ק שהדבר חמוה שיהי' חשוב כמחוסר כיון שהוא עדיין ביד שליח ואדרב' גבי מחנה ק"ל פ"ק כה"ג דמספקין בלשון הולך יחלוקו או שולא וע"ס שכתבנו מזה הכרעה נכונה לשיטת הרא"ש פ"ק שכ' דלמ"ד הולך לאו כזכי הא דלא מהני ל"י בחורת חופס לבש"ח במחוסר שאין חב לאתרים ולפי חירונו של הרא"ש הוא דהחופס לר"ך לקבל עליו אחריות ואם לאו לר"ך להחזיר החפיסה ומיידי שאין מקבל אחריות והשאלא א"ש כיון דלבע"ח י"ל מהני בחורת חפיסה ועיקר דינו עס השליח שיקבל עליו אחריות אים אינו מחזיר וא הולך כזכי א"י לקבל אחריות א"כ עיקר דינו בזה עס השליח וספיר מקרי השליח מוחזק שאיננו מחוייב באחריות מלך הספק משא"כ החס במתנה דל"מ חפיסה ושהשליח יחזיק עבור המקבל לאו כל כמיני' כיון שהלה אינו מוחזק דינא דיתלוקא אי שולא ודו"ק אמנם לשאר חירולים שברא"ש ע"ס ז"ע :

דמעיה הרב בעפנ"י ז"ל כ' ליישב מה שנחקה דא"ך מספקא ל"י לרב בחוב הא מוכח במחני' דחנן שחרור כו' דהוי כזכי ואף נפמ"ס החוס' עס דהוי כחוב עכ"פ מוכח הכי בחוב וכ' ד"ל דא"י לחזור מלך ספק אבל לענין איבור באמת ל"מ והדבר לפע"ד ל"ע דפי"ז ראוי דלא ליהני כלל עתה כיון שכבר נפסק דין דהוי הפק א"כ טוב איננו זכות לעבד וא"ך נעשה שלוחו לזכותו כיון דא"י לו לזכותו בשחרור ודאי וא"כ יהי' אסור בשפחה וז"ל וא"כ לא זכה לו כלל כיון שלא לוואו לקבל עבורו א"י לו נהש"ל שלוחו כ"א לזכות בעדו ואף לקורבו כדון"ע י"ל דלא שייך בספק כיון דרבו אומר דהדין עמו ועוד דהא איכא חקנתא שלא יזכה עבורו כלל כיון שלא ליהו ויותר בשפחה דמעיקרא ע"כ דבריו ל"ע לדעתו ובאמת שלמ"ס המ"ל לספק בעושה שליח לקדש לו אשה וקידש ספק קידושין אי מהני השליחות או י"ל דהוא בכלל סיני יש להקשות לכאורה גס אדין הגירושין באשה שאמרה התקבל והוא אמר הולך דחוללת ולא מחייבת הא כיון דל"מ אלא בחורת שליחות קבלה דידה וכיון דעתה מלך לשון הולך נולד ספק אים הוא כזכי והיינו שלא ביטל השליחות או לא שהרי באשה א"י שישול בענין אחר כ"א מלך שליחותה טוב י"ל דלא הועיל כלל אף לספק שהוא שינוי כיון שהיא אוחה על שליחו' ודאי והה"י מגורשת לגמרי ועכשיו אבידא ב"י והוא ס' מגורשת י"ל דלא ניתא לה ואף שסמכתא א"כ ל"מ כיון כשבא לידו לא ה"י בחורת שליחות וכמ"ס ר"ש ל"ענין הולכה ודו"ק ואולי יש לחלק הענינים :

בפירש"י דיה אפי' הגיע בט לידה כו' מדקדוק לשונו כאן וכד"ה כי מטא לידה כו' משמע דעת רש"י ז"ל כדעת הפוסקים דשליחות הבאה חייבא מלך שליחו' הבעל להולכה ולא מחכה וכן משמעות לשונו לקמן בסוגיא דין ובפ' האומנין מבורר יותר מלשון כזה ועיי' בר"ן דשמעתין ושם הביא ראיות שהוא מלך שליחות קבלה דידה והוא רק על תנאי ולפי"ז ז"ל דאי דבורא דידה' סמך מהו"ה ל"מ אף דבאמת עשאמו שליח קבלה וא"כ הרי א"י לשליחות דידה' כלל אפ"ה י"ל שהוא לא ה"י נותן הגט אים ה"י נודע לו שאינו ש"ק לגמרי בלא תנאי וה"ל כמוטעה בעיקר נתינת הגט אבל לפירש"י א"ש בפשיטות כיון דלא ידע וסבר שהוא ש"ק דידה א"כ הכי לא ה"י לר"ך לעשות שליח הולכה כלל שהרי הוא נותן בידו לשליח וא"ל השליחות מזידו כלל כ"א מזידה ולכן כי נודע א"כ שלא נעשה כ"א שליח הובקה הרי חסר עיקר השליחות להולכה כיון דלא ידע הבעל שר"ך שליחותו ודו"ק ונ"מ טובא בפירושים אלו להאשך הסוגיא כמו שנבאר בס"ד :

ס"ג ע"א ארימא אדיבורי דידה קסמ"ך עיי' לקמן ע"כ ומ"ס ד"ה להקשות בסוגיא זו על שיטת הרמב"ן בענין שליחות שאין חוזרת :

שם א"י לידה אדיבורא דידה' קא סמ"ך לכאורה ק' למ"ס הב"ח והט"ז בסי' דש"ק לאשה אסור לבעל להטיל תנאי בגט ואם עשה כן פסול דיעבד א"כ לפי שיטת הר"ן ושאר פוסקים דמ"ל דעיקר שליחות הבאה לאשה אינו מלך שליחות הולכה דבעל כ"א מלך האשה שהיא עשאמה אוחה שליח ע"ת שלא יחול כ"א בבא לידה וא"כ אחי' אמתי מגורשת גם כשבא לידה הא הוא לא עשה שליח כלל כיון דאדיבורא דידה' סמ"ך ואין החלות כ"א בחורת שליחותה והרי היא עשאמו בלי תנאי וא"כ נחבטל גם שליחותה וא"ך חתגהם כלל וזר"ך לחלק הענינים ועמ"ס לקמן מסוגיא זו להקשות ע"ד הטו"ז בענין שליחות שאין חוזרת ע"ס בארכיכות ושם יבואר :

בגמרא הוי עובדא וארכה כו' גט וחליה עיי' ברשב"א העתיק דברי הרמב"ן שר"ה לסחור ראיית הפוסקים כר"ת לאשה עושה שליח לקבל מיד שליח בעלה מללא מספקא ל"י אלא משום שליחות שאין חוזרת ד"ל דמייירי בקדמה ושו"י שליח וכ' הוא ז"ל דכל כה"ג דשו"י שליח מעיקרא לא שייכא כלל הפלוגתא אי בעי שליחות החוזרת ול"מ בודאי ואין כאן לך ספק דמוכח בסוגיא דספ"ב לעיל דפריך בפשיטות והא לא חזרה כו' וע"כ דשאני החס שלא ה"י ראוי לחזור מתחלת השליחות משא"כ

בפירש"י דיה אלא כו' לכי מחיידע ל"י ל"מ שוויי שליח לקבלה ניתא ל"י ליהוי שליח להולכה מכאן ק' לכאורה לדעת הפוסקים שהביא בס' מכתב מאל"י דגם שליחות להולכה לר"ך דישמעו קולו דבעל וא"כ לפי"ז לא יתכן כל הסוגיא דהכא לר"ך יעשה שליח להולכה מפאת נתינתא דבעל אבל לא ל"הוה בפירוש ואף שיש לדחוק מ"מ עיקרא דמלחא לא משמע הכי ואולם לשיטת הר"ן דשליחות הבאה היא מלך

משא"כ כאן למעיקרא הי' ראוי לחזור ולפי"ז ממילא א"א לומר דמיירי בשו"י שליח מעיקרא ונחזקת ראיית הראשונים ע"כ חוכן דברי קלשו הנעמים ונכאורה יש להביא רא"י מוכרעת לחנוקו שב רבינו הרשב"א ז"ל שהרי בנא"ה לר"ך להבי"ן דלפ"ד הרשב"א וברמב"ן משמע דשו"י שליח קבלה מעיקרא אף שהוא לא עשהו אלא להולכה אפ"ה חייל הגט מיד כשבא לידו מטעם שליחותה אמה דק"ל דכה"ג אשה עושה שליח כו' מיד שליח בעלה וא"כ קשה לעיג בכל הבוגיא דמה ג"מ אי הולך לא כוכי מ"ע כיון שהיא עשאהו שליח קבלה מעיקרא לחול הגט בחורת שניקחה מיד שליח בענה ואמנם ל"ל נכאורה ידע שהיא עשאהו שליח קבלה ואפ"ה לא עשאו רק שליח להולכה ביטול שליחותה והוי כאומר אי אפשי שתקבל ואינו רק שליח להולכה והם איירי בנא"ה ידע מזה שעשאהו שליח קבלה ואינו כמבטל שליחותה ומשום מהני שליחות דידה וזה פשוט ומבואר ומעתה ק' טובא בבוגיא לעיל דקאמר אי תאמר איפכא התקבל לי גיטוי ואשחך אמרה הבא לי כו' משנהיג לידי מגורשא אלמא דליבורא דידה קבמ"ך והרי אף אי חני איפכא לא הי' מוכח דליבורא דידה קבמ"ך דהא י"ל דהטעם דמגורשא מיד כיון דהוא לא ידע שעשאהו שליח קבלה א"כ הרי לא ביטל ושליחותה וממילא מהני מלד אשה עושה שליח קבלה מיד בעלה ובשלמא לשיטת הרשב"א והפוסקים דשליחות הובאה מלד שליחותה הוא ולא שליחות הולכה דבעל א"ש דליבורא דידה קבמ"ך י"ל דה"ל טיובי שהוא לא נתן בידה כ"א שהי' סבור שעשאהו שליח קבלה ע"ת ואם הי' יודע שעשאהו שליח קבלה לנגמרי לא הי' נתן הגט ונמלא הוא כמיטעה במהירותו כמ"ל והרי ע"ך סמך הגירוסין הוא מלד שליחותה כפי שאמר לו השליח ונמלא שקר משא"כ לפירש"י וסויעתו שהוא שליחות חדש מבטל וא"כ הרי השליח עושה שליחותו כפי ליינו אלא שמוסיף עוד שליחות האשה שקיבל עלינו ג"כ ודמי ממש לנדון הרמב"ן דכאן דמוקי לעובדא דא בשו"י שליח מעיקרא ויהו עושה אוחו שליח הולכה דמהני ולא אמרי' דהוי טיובי וה"ט כיון שיקר שליחותו של הבעל נעשה א"י לידע מזה אם הוא שליח ע"כ וא"כ הדרת קו' א"ך הוי מוכח בפשיטות כיון דליכא למימר דהוא מטעם זה דעשה שלוחו ושלוחה ואולי ל"ל הריא דבעי' שליחות החוזרת שהרי לשיטת הרמב"ן מספקא ל"י הש"ס דהא יהי' מזה הכרעה נכונה בשיטת הרשב"א ז"ל דכה"ג שמעיקרא הוא שליחות שאין חוזרת לא מהני לכ"ע וספיר מוכיח מניה דליבורא דידה קבמ"ך דאל"כ בטל שליחות הבעל משום שליחות שאין חוזרת לכל כה"ג דשו"י שליח מעיקרא ל"מ לכ"ע ודו"ק והיינו לשיטת רש"י ז"ל דשליחות הבאה מלד שליחות הבעל הוא אלא דעדיין קשה הבוגיא לפרש"י ז"ל למה שפי' לעיל דפ"ד דמאי פריך החס והא לא חזרה שליחות משום שבעית בע"ד אח"כ והחוס' השיגו מכאן דכלל גוויי מיקרי שליחות שאין חוזרת אף באם אינו בע"ד עלמנו והרב בעל שו"ת ז"ל כ"ד ה"ט דרש"י קשיא ל"י קושיית הרשב"א ז"ל דאי פריך בפשיטות ההם כיון דכאן כשאר בהפק וקורונו של הרשב"א ז"ל לא יחא ל"י וע"כ מחלק בראשון אחר דכשהיא עלמנו בע"ד לכ"ע ל"מ מטעם שליחות שאין חוזרת ע"ש ולפי"ז קשה קו' הג"ל דמכ"ל למיפשט דליבורא דידה כו' דהא אף אי דבורא דידה מ"מ מהני משום דהוי כעושה שליח מיד שליח בעלה ומשום שליחות שאין חוזרת נמי לא הוי אף שמעיקרא לא חזרה כיון שאינו בע"ד עלמנו הרי בהא מספקא ל"י לש"ס בכאן וא"כ דלמא דמ"ל לר"י דמהני ולעולם דליבורא דידה קבמ"ך ול"ש ולפמ"ש דבוגיא דלעיל דפשיטתו דליבורא דידה קבמ"ך ולא דחי דהוא משום שליחותה הוא משום דהוי שליחות שאין חוזרת יש להוכיח לכאורה הפך דעת פטו"ז ז"ל בסו"א קמ"א שהוא ז"ל השיג על מזה שכי' הרמב"ם והש"ע דבין עשה ש"ה ואח"כ עשה אוחו ש"ק דאמרינו דהוא כו' מגורשא מטעם שמה ל"מ השליחות כיון שהוא שליחות שאין חוזרת דכהניגט גט לידה אח"כ מגורשא ודאי ו"כ הוא ז"ל דנראה לי דאפי' הגיב גט לידה אינה מגורשא כיון שלא הועיל השליחות מטעם שאין חוזרת ה"ל כמבטל לגמרי ע"ש ועמ"ש בק"א להשיג עליו דבדין שכי' הש"ע לא השיג לנכון אף לפי שטתו שהרי החס ראוי ליהני עכ"פ בשחזור אח"כ משליחות האשה ומקבל עליו שליחות הבעל לחוד ול"ד למ"ש רש"י בכאן דהויא דליבורא דידה קבמ"ך או בעקר השליח שליחותי' ל"מ אף כי נמלך אח"כ הבעל עיני' לעיל משום דכשבא הגט מיד הבעל הרי לא הי' שליחות וא"כ בשעת מסירת הגט לא בא לידו בחזרת שליחות ואוב ל"מ דה"ל כעלי גיטך משג"ק משא"כ הכא דכשה שקיבל הגט הי' שליח גמור שהרי אז הוי שליחות החוזר אלא שאח"כ כמבטל ע"י שליחות קבלה ושוב מהני כשחזר אח"כ דדמי למי שנתן גט לשליח ואח"כ חזר צו השליח ושוב נראה דמהני כמ"ש בהשבותי וצוה נדחה ראייתו מפ"ק דהחם לא הוי שליחות החוזר מעיקרא ול"מ כלל ודו"ק אלא דלפי דבריו עכ"פ באם הי' חתלה שליחות שאין חוזרת הי' נראה דל"מ אף שהניגט לידה אח"כ ולפי"ז אכתי יקשה קושיית הש"ס דלעיל דאמרינו דאלו הוי אמר ר"י דהניגט גט לידו מגורשא הוה אמרי' דליבורא דידה קבמ"ך והרי לפי"ז הוה קשיא איפכא

כיון דמשליחות לקבלה לשליחות להולכה אמרי' ללא עקב השליח שליחותי' כמבואר בכל הסוגיא דמה"ט מגורשא למ"ד דליבורא דידה קבמ"ך כ"כ כשהמר לבעל אשחך אמרה הבא לי גיטוי הרי עדיין עומד בשליחות האשה וא"כ מה שקיבל לעלמנו שליחות להולכה לשיטת ה"ה מרים דשליחות הובאה הוא בחזרת שליחות להולכה הרי הוא שליחות שאין חוזרת וראוי ללא ליהני אף כשהי' יע גט לידה דה"ל כמבטל לגמרי וכמ"ל בשם פטו"ז ז"ל ועכ"ל דניחא דל"מ אבל אינו נידון כביטול ואם חוזר משליחות קבנה לאשה אח"כ מהני ספיר ודו"ק ובק"א נבאר עוד בזה דיש יס לחנך הענינים ושם נבאר עוד מה שיש נחקור באם האשה עשאהו ש"ק והוא אמר א"א שתקבל לה כו' מי מלי האשה לעשותו ש"ק אח"כ לר"ח דאשה עושה שליח כו' ואין בידו למחות על להבא ובחמת א"ש הי' הדין כן הי' ג"כ דא"כ יחזור וינעור כל פעם שניקחה אח"כ כשעשה שליח הולכה דבעגמכ גילוי דעשה הראשון אלא דלשיטת הירושלמי יחא דחיישי' במא חזרה בה ודמי לכל גיטוי דע"ה דל"מ מן האשה כיון שמהבטל בחזרת שליחותה ודו"ק והוא הערה עלמה לפע"ד ע"ש ועי"י בס' מולד מאש ח"א סו"ך ג"ע שכתפק ב"ש"ס שג בעל א"ש בטל ומנה שליח אחר ועשאו רבות למותה שלוחים עד מהרה כהוגו אי יוכל לעשות שליח גם לאוחו שביטל הבעל שליחותו ע"ש שהגיה בנ"ע והוא קלח דמיון לנדון דידה ודו"ק ואי"ה במ"ב יבואר ובחי' פוסקים :

בפירש"י ד"ה

לשליח שאינו כו' עי' מש"ל בזה דפ"ב וסיך לכאן ועי"י בס' ג"פ סו"ך ק"ך ונה שכתפק א"ש אמר להם כחבו והנולדה עשו שלוחים מדעמם ונאכד אי שייכא ג"כ הך איבעי' וליד לכאן ולכאן וע"ש מ"ש לעורר למה לא פירש"י כן ובאמה כי פטווח לשון הגמרא לא משמע הכי ועל הגמרא עלמה י"ל הא ללא בעי כה"ג היינו למה שהעלה המ"ל בשליח עושה שליח דמ"י הראשון לבעל השני וכבר הארכנו בזה לעיל בפ"ב וא"כ כל כה"ג הרי מלי לבעל השליחות מעיקרו וה"ל כאלו לא עשו שליחותו עדיין ושוב רש"י לכהוב מחדש וליחן לידה ע"י עלמס או ע"י שלוחם ומכאן ראוי לשיטת מורה"מ פאלוה שהביא המהנה נמלך ועל דעת הגט פשוט יש לפקפק מטעם זה דאין מהום לכפיקו ואולי מיירי בגוואה שקיבלו עליהם בשבועה שלא לבעל וכה"ג ודו"ק ועי"י בק"א סו"ך ק"ך :

דבוגיא דשדיש

בגמרא ד"ה

אמר בעל גאמן אי איתא לגירוסין יהי' ניהלי' לידה כו' לכאורה ע"כ כשהבעל מומר לפקדון היינו בלא הגאי דלמ"כ לא סייך אי איתא כיון דע"ת מברו ולפי"ז אם מחולקים בהנאי א"ש הי' כך גם ר"ה מודה דשליש נאמן ומכאן סתירה ע"ד י"ה דר"י רבי' ג"ו ודו"ק ולפי"ז נכאורה לא פריך מבדיהא דזה אומר כך וזה אומר כך השליש נאמן מבדיהם דהא י"ל דמחולקים בהנאי והשליש מעיד כדברי ר"ה דכה"ג גם ר"ה מודה ובדוחק י"ל דמשמע ל"י דכלל ענין השליש נאמן אף שאומר לפיקדון בלי שום הנאי אך למ"ש הפנ"י הריא דליבורא ד"ה לטעמא דאי איתא אף דבלא"ה הרי ליה ל"י סברת הימני' וא"כ למה יאמן השליש והורף דבריו דע"כ פקדון טענה גדושה הוא ואי לאו אי איתא לא הי' נאמן ולפי"ז אפשר דכל כה"ג שטוען שנתברו להנאי ומכחישים עלמס דלברי הננאי לאו טענה גדושה הוא דל"ל הימני' בלא"ה לא מהימן השליש ודו"ק וצוה הי' מהום ליישב קו' החוס' אברייחא דמייחוי לאחובי לר"ה אמאי לא מוקי לה באין שלשון בעיר ד"ל דאדרבה פירש הברייתא דמשמע ל"י דמכחישים עלמס בהנאי א"ך הי' אבל שניהם מודים בשלישות שהי' ע"ה ולפי"ז ספיר פריך דבהא לר"ה לא מהימן אף היכא דלא סייך אי איתא כיון דלא סייך ג"כ טעמא דהימני' ואיכנה טענה גרוע ודו"ק כי צוה הי' ישוב נכון ואמנם הוא סתירה גמורה נשיטת הש"ך ז"ל בסו"א ג"ו וכמ"ש שם בחידושינו ועמ"ש בזה בסמוך בלשון החוס' ד"ה בעל גאמן :

בגמרא

דהא הימני' עי' ברשב"א הקשה למה דק"ל כרי'א דע"מ כרהי' וא"כ בענין ע"מ ממש וא"כ א"ך סייך הימני' שא"ס יסקר ויאמר לגירוסין הא לא מהני מטעם חסרון השעדים מהירה וע"ש מ"ש ג"י יטבו ודבריו לריבין צ"ח הרבה ועי"י בק"א מ"ש מזה לביוע לשיטה הרי"ף דבע"ת פ"ע ע"מ ואמנם לולי דבריו הקדושים הי' נפסע"ד לומר דכל כה"ג מהני בלא עדים כלל והטעם למ"ש החוס' פ"ק דלר"א גם במכר וצחנה הי' לריב"ז ע"מ מדינא ולא הוי מהני כ"א משום הולאה ב"ה אבל בנט לא מהני הולאה בע"ד משום דאח מתייב"י לאחריב"י ועמ"ש ביאור דבריהם פ"ק י והנה למה שמבואר אולינו בכמה מציאות דהא דל"מ בנט וקידושין הולאה בע"ד אף דכ"מ שבהנחית אגנין מהני הולאה עכ"פ לגבי עלמס מ"מ כיון דגו"ה בהחזרת אגנין שונגמר דוקא עפ"י עדים אלא דאי הוי הולאה בע"ד ג"ע לאו

בפקדון עלמו לשיך הימני י"ל להשליש כאמן טפיה מהיא עלמה
 ואללה היו מהימן פקדון במיגו ובוה נסתחיעו כל דינין של רבינו
 ז"ל בהכרזה נכונה בין בטענת פקדון ובין בטענת נפל ואם כי
 אזני קצת רחוק הוא בכוננת הה"מ ז"ל עכ"פ דינו של סממ"ס
 מוכרע עפ"י דברינו אלה :

בתום ריה ואפי"ן הן כו' וי"ל דלמ"ד שלשים נאמן ל"ט

עדי אמירה לע"ק כו' וכיון דבאין שלשה
 בעיר כו' משון הרב מוהרש"א ז"ל והא דאיינערדיך ע"ק במתני'
 משום דע"מ כרתי כר"א והיינו באין ע"מ כו' דאי ע"מ כו' וא"כ
 הוי עדי אמירה כונו דבר דע"מ מילתא אחריתי הוא עכ"ל והרב
 בעפ"י ז"ל תמה בדבריו דהא הוא עדות גמורה וע"מ מ"ס בדוחק
 דמהני בכח כ"י ובאמת גם בכח כ"י בעי ע"מ בשעת מעשה
 אגף לאפשר לכיון דהוי כ"י כמאה עדים א"כ ע"מ לפנינו לתוקף
 שרדין נמסר ולפי"ז י"ל דגם בע"מ לא מיקרי זה עדות כיון דאינו
 אלא מלך חוקה סה"י כדון דומי לנאמנות השליש ללא מיחשב
 עדות אמירה ח"י דבר כיון דהקבלה אינו נידון בחזרת עדות אלא
 לאעפ"י"כ לא דמי דבע"מ הא דדיינין סה"י ע"מ הוי עלה חזרת
 עדות סה"י אלו לא הוי שני ע"מ כשרים לעדות לא הוי מחירין
 לאשה להנשא ולשי"ט הרמב"ם דש"ל לכל שטר הוי מפי כחבס
 כחבו הפוסקים דבאמת אין מחירין האשה להנשא מה"ת עפ"י ע"מ
 לחוד אלא דאיכא עלה חזרת עדות ובאמת סה"י בעל כ"מ כ"י
 כ' שברא זו בשיטת הרמב"ם ללא הוי בחזרת עדות כ"א בחזרת
 חוקה אבל מדברי הרמב"ם לא נראה כן :

אמנם לנו דברי מוהרש"א ז"ל ה"י נלפע"ד דאין מקום

לקושייתו כלל סה"י באמת למש"ל על קו' הרשב"א
 דאיך שייך הימני כיון דבעי ע"מ וא"כ איך יועיל לגירוסין כיון
 שלא ה"י ע"מ סה"י נהן לפיקדון ובין לחירוינו סג' הרשב"א ז"ל
 ובין לחירוינו דלעיל מוכח דעכ"פ כאן בנאמנות השליש ח"י הגב
 משום דהימני אף שנת ה"י ע"מ כלל בשעת מעשה ולפי"ז יש
 דקדק על לשון הזה"ש שכתבו לקמן בד"ה הי"מ ר"א הוא דאי ע"מ
 בו א"כ ע"מ דאמרינן שם: ומ"מ נמסר בע"מ דל"ל לה"ך שברא
 שהרי אף אם לא נמסר כג"כ בע"מ מהני בגווא דמתני' כיון
 דאיירינן אליבא דר"ח דאמר שלים מהימן משום דהימני ואמנם
 ז"ל להבונה דהתוס' שפיר הוצרכו נמסר לו ה"ה טעמא סה"י
 כל נאמנותו של השליש הוא מטעם דהימני דהיינו שיוכל למוסרו
 לאשה והיא תאמר נהגרשתי ומגו וא"כ באופן זה לכאורה הרי לא
 שייך הימני דהא אם תאמר הוא שנהגרשה ממנו הרי לריכה ע"מ
 נפנינו וע"כ הוצרכו התוס' דגם שחאמר נהגרשתי חלטרך ע"מ
 לפנינו שאנו תאמר שובחמא נמסר כדון וכיון שכן שפיר ה"מ
 למסור השליש הגט לאשה ושוב שייך הימני ולעולם אם השליש
 אומר לגירוסין טוב א"כ ע"מ כלל אף בשעת גירוסין ואף אם לא
 ה"י עדים נמי ח"י אלא דבאין ע"מ כו' לא שייך הימני דלז"ל
 למסור לאשה לאשה עלמה חלטרך לברר ע"י ע"מ וזה פשוט
 וברור בבוגת התוס' לקמן ובוה מהולק קושיית מוהרש"א כאן
 בפסיקות דהב"א בשמעתין למ"ד שלים נאמן אי איכא ע"מ אין
 לריכין עדי אמירה לע"מ כלל למ"ד שלים מהימן כיון דעכ"פ מני
 למסור בידה שחאמר נהגרשתי בע"מ דאז באמת נידון עפ"י ע"מ
 סה"י ע"מ ואף שחאמת אינו כן שלא ה"י ע"מ אבל היא תשחר
 סה"י ע"מ) טוב אמרי' דהימני שלים וממילא א"כ לדון כלל
 עפ"י ע"מ סה"י ע"מ דאף שלא ה"י ע"מ ג"כ מהני סה"י ה"י
 לפקדון ואפי"ה מהני טעמם הימני וכבר כתבו כלל דא"כ לנרף
 כ"א נאמנות השליש לא שייך לפסול עדות האמירה משום ח"י דבר
 וזה ברורן של דברים נפע"ד בלי גמגום :

בריה בעל אומר כו' הא ללא נקיט בעל אומר להולכה כו'

לכאורה הו"מ לפרושי דה"ה לא שייך הימני כיון
 שעיקר הטעם דאמרי' דהימני סה"י ה"י לו לבעל לחוס טמא
 ימסרנו והיא תאמר שנהגרשה והרי בשמסר להולכה הרי באמת כו'
 כן דעתו של בעל שחגרש בבואו לידה וא"כ ה"י לא נעשה
 שלא כדון ואולי י"ל שימסר לה כינוי לבין עצמו ובאמת בחזרת
 שלים הולכה ל"מ בלא ע"מ לר"א וא"כ אכתי הוא שלא כדון או
 שיכרר הבעל שביטלו והיא תשקר ותאמר שקבלתי מידה וכד"ה
 ועיין בר"ן בישמעתין ועמ"ס הפ"י ומ"ס לקמן בגמרא :

בתום ד"ה בעל נאמן ואפי"ה לר"ה דאמר בעל נאמן כו' אכתי

יערער הבעל ויאמר לפקדון כו' הרב בעל ששה"מ
 ז"ל הביא בשם הרב בעל מחנה אפרים ז"ל שהקשה ע"ד הא"ס
 דמאי קושיא הא י"ל דהשליש נאמן משום מיגו ללא שייך שהאשה
 לא תחרטה לקבל הגט וכמ"ס הזה"ש לקמן דהא עתה אין הבעל
 מכחישו ואינו לפנינו וא"כ שפיר שייכא המיגו ובאמת הנוף הסבר'
 אינו מוכרעת סה"י אפי"ה כשיבא הבעל ויבחיש שוב אודא המיגו
 וי"ל דש"ל כיון שכבר האמינוהו אז שוב לא יועיל ערעור הבעל
 כ"ח

לעדים אבל עכשין כיון דלפעלמא ל"מ הולכה זו דהאחרים הרי א"כ
 לקבל הולכת בע"מ עליהם וממילא הרי אין הולכה זו הועלת כמו
 עדים לעדים נאמנים אכ"כ וממילא ה"ל כבלא עדים ל"מ כלל
 מגו"ה ומסו"ה לא נחפשו הקידושין או הגירוסין גם לגבי עצמם
 א"כ גם הרב בעפ"י בח"י קידושין דף ס"ה ע"ס היטב ומטעם
 דאין קידושין וגירוסין לחל"אין ע"ס וכבר הארכנו בדיוור דברים
 אלו בכמה מקומות בהידושינו ולפי"ז הכא דאמרינן דהוא האמין
 נשלים אם יסקר וממילא אם נאמן לשנים יהיו הגירוסין ידועים
 לכל העולם מטעם הימני ומקובלים אף לאחריו וכל כה"ג מהני
 אף אם לא ה"י עדים כלל כמו הולכת בע"מ היכא ללא מחייבי
 לאחריו ודו"ק וכבר הזכרנו שברא זו לעיל ע"מ ולקמן בפ'
 המגדל א"ה בק"א שיעת הרי"ף ז"ל ור"מ סובר דמני בע"מ לתוד
 מטעם זה ע"מ אלא שאני מוסיף דהכא בנאמנות השליש כ"כ
 מודים ועמ"ס בזה לקמן :

בגמרא ולימניה' שלים הרב בעפ"י הקשה מהאן לשיטת

האומרים דבטענת נפל נאמן להכחיש שלים א"כ
 הרי י"ל לר"ך שני כיתי עדים מתחש נפילה לאין השליש נאמן
 וחירן דהמשמעות הוא לריכה בכל פ"ס והרי עכ"פ כשאין הבעל
 מערער א"כ עדים ע"מ ולפע"ד עדין מגופא דשמעתתא ומימרא
 דר"ח י"ס לריכה דבנפל ג"כ השליש נאמן אף כשהבעל מערער
 דהיינו לדין דקיי"ל כר"א דע"מ כרתי כבר נתקשה הרשב"א ז"ל
 דהא כהא לא שייך הימני שא"ס יסקר ויאמר לגירוסין יהי'
 לגירוסין כיון דעכ"פ חסרו עדים ולא ח"י הגט בלא עדים וכבר
 דנשיטת הרי"ף ורמב"ם דאי איכא ע"מ אלא ע"מ א"כ וכבר
 כתבו קצת מפורשים דהטעם דהוי כאן סה"י על המסירה ואנחנו
 הוסיפו לעיל עוד דכה"ג לנאמנות השליש מועיל לעגמא כמו על
 עצמם אהני בלא עדים כיון דליכא טעמא דמת יבי נאחריו ע"מ
 ונפי"ז אי נישא דעכ"פ כשהבעל מערער בטענת נפל שומעין לו
 דהלא קו' לזוכתה יהיו דאין אין לריכין לקום על נפל אבל אכתי
 איך נקבל נאמנות השליש על טענת פקדון כיון דליכא ע"מ וא"כ
 להוי כאן סה"י או להוי כעדים כיון דנאמנותו מועיל לאחריו
 סה"י אינו כעדים גמורים דהא אכתי שייך טענת נפל שיערער
 אי איכא ע"מ משום אין מועיל סוס מערער וכיון דלא מהני ממ"ז
 כמו עדים אינו חל כלל כמ"ס לענין הולכה ודו"ק היטב וחסדו
 שזו היא ראי' עלומה דגם כשטוען נפל ל"מ וספיר י"ל דנאמנות
 השליש הוי כמו אם ה"י עדים על המסירה ומסו"ה מהני אף אם
 אין עדים א"כ כבר מילתי אמורה בח"י לח"מ ס"י ג"ו על ביוור
 שטהו ביישיב קושיי' הפ"י ז"ל דהפוסקים דס"ל דטענת נפל
 טהני נגד השליש ללא קשיא משאע"ן למה שכתב הרשב"א
 בשמעתין לאמאי לא קאמר הטעם לאינו נאמן בטענת פקדון
 משום לכיון דשחאחו שליח לקבלה ה"ל ידו כידה וחירן דהא לאינו
 נאמן בטענת פקדון כשהוא בילה היינו משום שחאמתא אין
 מפקיד אלא שחאחו וטענה גרועה הוא משא"כ בשליח י"ל שהפקיד
 בידו שלא ידע ששחאחו שליח לקבלה לפי"ז בטענת נפל דהא דא"כ
 נגדה ע"כ משום דהגט בחזקתה ולא אליס טענתו נגדה לחזקת
 שהוא שלה כיון שהיא בעלת דבר ממילא שייך שפיר הטעם דידו
 כידה שלא להאמין נגד השליח ג"כ וזה ברור מ"א"כ במזמן המושלש
 פ"ל להפוסקים ללא אליס חזקת השליש לחזקת טענת נפל כיון
 שעיקר המזמן אינו שלו ולא שייך כהא ידו כידה כמו גבי נט כיון
 שאינו שלו ועמ"ס בחוס' ולפי"ז ג"כ גם דהך הימני :

ואמנם בזה יש ליישב גם דברי הה"מ ז"ל התמוהים מ"ס

פ"ב מה' גירוסין הלכה להוכיח דביולא מת"י האשה
 אינו נאמן בנפל וז"ל הוליו רבינו מג"ס פ"ב זה דביולא מת"י
 שליח קבלה א"כ הבעל לומר לפקדון נחתינו וכ"כ שאינו נאמן
 בטענת נפל כשיולא מחתה ידה שאין דין האבורין כד"מ כו'
 והדברים מאוד תמוהים סה"י ע"כ שלים מהימן טפיה מאשה עלמה
 סה"י בפקדון נגד האשה מהימן במיגו למזוייף ובשלים לא מהימן
 וכבר החפלאי עליו הלח"מ ומהרי"ב ז"ל והב"ם וגם איך הוליו טענת
 נפל מפקדון וע"ס שהאריכו ולפע"ד י"ל דמשמע ל"י ממומרא דר"ח
 דע"כ גם נפל לא מהימן נגד השליש וכמ"ל דאל"ה לא הוי מהני
 גם טעמא דהימני כיון דע"כ אין נאמנותו מועיל כעדים משום
 לענין נפל א"כ הרי הוא כליכא עדים על המסירה והנה בנפל
 חלתי דכ"ס הוא אשה משלים סה"י כבר ביארנו לשיטת הסוברים
 דבמזמן נאמן בטענתו היינו משום דלא ש"ך הימני א"כ הכא בנפל
 דל"י מהימן ע"כ משום דידו כידה וממילא מוכרח דבדיקה עלמה
 פשיטא ללא מיהמן וא"כ לענין טענת נפל שפיר מיתתי כיון דלא
 שייך לחלק מטעם הימני ודו"ק היטב וי"ל עוד כהא דמשמע ל"י
 דמירי בלא נחקיים דאיהו ס"ל לחזק קושיית הרשב"א ז"ל שהקשה
 דחופין ל"י משום דידו כידה לפלוגתא דר"ה ור"ח מייירי באין
 מקויים וכל כה"ג הוא מהימן כשהגט בידה ומסו"ה הולך לטעמא
 דהימני וממילא דבנפל ל"מ אף מיגו וע"כ דגם בידה אינו נאמן
 גמיון דהא בנפל גם השליש לא מהימן אלא משום דידו כידה אבל

אח"כ כמו לענין כפי"כ ובאמת שיש לחלק בזה וכמ"ש הפני" ע"ד
 הרא"ש ז"ל דלאני טענה מווייף מפקדון וכו' הי' מקום לפרש ג"כ
 מדברי החוס' מה דנקטו בלשון קושייתם מה הושינו חכמים
 בתקנתם כו' אכתי יערער כו' ואמאי לא הקאו מעיקרא איך
 מקבלין הגט ולא חיישי' לפקדון כיון דאין בכך נאמנות ע"ו והרי
 פקדון טענה לאורייתא ואין טענין ל' וכמו שכתב לקמן ולמ"ש
 י"ל דבהא לא קשיא נהו דהא י"ל דלא נאמן בנא"ה מאוס מיגו אלא
 דמ"ג דאח"כ כשיבא הבעל ויערער ויסולק המיגו שהאשה או' לא
 תרצה לעמוד בדברי' מחוסר' א"א כיון שהאות שהבעל מכחיס
 ונהאמינו מאוס שאמר תחלה עדותו ס"ל להחוס' דזה נ"מ כ"א
 בטענה זייף לא בטענות אחרות וכמ"ש הרב בעפ"י ז"ל ע"ד
 הקאו הא לא הושינו בתקנתם ודו"ק — אלא דבלא"ה לא ידענא
 מה קשיא להו להרבינים הנ"ל דנפע"ד הך מיגו גרוע הוא שכיון
 שהגט אינו מקויים וכן"ל אין מנויים לקיימו א"כ תחייבא האשה
 לקבלו על סמך זה שאמר שהגרסה מנד ערעור זייף שאז כשיבא
 הבעל חטטך שני עדים על קיומו (ולשיטת הרשב"ד לא תכסא כלל
 בלא קיום הבעל אף קודם ערעורו של בעל מיהו רוב הפוסקים
 חונקים) משא"כ כשאקבלו מן השליח מהי"פ כ"י דיד' וא"כ מאי
 עדיפותי דטענת כהגרסתי יהו דנסתלק טענת פקדון ויטאר
 ערעור דזייף ודלעתה הוא ברור לל"ת מיגו ועג"ש בהמך עוד
 ישוב קושייתם בדרך מרווח :

ובדיוק

לשון החוס' מה שנת הקאו איך מהימן השליח בשעת
 מסירה י"ל דאינו בשיטת הפוסקים דבאין הבעל
 מכחיסו גס לר"ה שלים נאמן ובמחישו איך דפליגו ולכן עיקר קו'
 דאכתי יערער הבעל וק"ל ועג"ש בתי' דף ב' ע"ב בחוס' ד"ה
 דאחיהו בי חרי עוד ישוב דקדוק הנ"ל בדרך מרווח יותר ע"ש —
 והרב בעפ"י ז"ל כאן הביא דברי הרא"ש ז"ל בריש גיטין מ"ש
 הטעם שלח נאמן דכסא שהאמינוהו על כפי"כ כמו כן האמינוהו
 על השליחות כו' וזתמה מאוד על לשונו דהא חסא לא מהימן כ"א
 מטעם קיום שטרות דרבנן משא"כ לענין פקדון דהוא טענה
 לאורייתא אין כת ביד קו"ל להאמינו עכ"ל וכבר כתבנו בכמה
 דוכתי בביאור לשון הרא"ש ז"ל ודעת שפתי ברור מללו מה שאמר
 בדבריו כיון שהגט יולא מח"י ולמ"ש הבי"ז מכחיס ל' כו' שלפי
 הצנת בעפ"י ז"ל הוא שפת יתר אבל ברור שהרא"ש ז"ל נסמך ג"כ
 על דברי החוס' בחירוס דהוא מטעם שלים נאמן אלא דבאמת
 קשיא ל' דעדין לא הושינו בזה כשיבא הבעל ויערער כשיהי'
 הגט ביד האשה כבר דלא ה"ל כאין שליחותו יולא מתחת ידו וע"ו
 הוסיף לחז"ל נתנו לו כח הנאמנות שיושילו דבריו שאמר או' והק"ו
 היא ואיכנה גרוע דבר תורה שהרי אדרבה או' הי' נאמן בחורת
 שלים ואם הי' בא' הבעל לא הוי מני להכחישו אלא שהי' יכול לבטלו
 אם רולה אבל אכן ל"מ למטען עבירו פקדון וא"כ שפיר דמי
 לכפי"כ . וכ"ש הוא מהחם דחם עכ"פ מדרבנן גס עתה לריד
 שנים אלא דאקילו רבנן ומיהו אף לבתר דמערער . ל"מ ד
 דכמערער כפי קיום מן החורה וכמ"ש הב"ש סו' קמ"ב וכמ"ל
 בחידושינו מכ"ש הכא שלא הי' מועיל ערעורו כלל בשעת מעשה
 דמועיל אף אם אח"כ אזלא ל' נאמנותו של השלים מטעם שכבר
 נחוק הגט בהכשר וע"ש שהוספנו בביאור בזה והדברים מרווחים
 וכנונים אלא קשיא לכאורה על הרא"ש ז"ל שהולך ליה משום
 חק"ו והא מדינא דינא הכי בכל שלים שיולא שליחותו מח"י שאם
 אומר עדותו כפי עדים ועכ"פ לפני ב"ד וולאי מהני וכמבואר
 בסומ"ך נ"ו . וא"כ הכא ממילא הרי אמר אז כפי שלים או שלשה
 שמוסר דניניהם וניהו דלא הוה חורת ב"ד עליהם למולי לאורייתא
 כיון שכלטרף מהם הרי ה"ל כעדים שנים שהם חוץ ממנו — ואולי
 י"ל דחם גופא תקנתא ומשום פסידא דבע"ד . דהא ה"ל עד
 מפי עד וסלא כפינו אלא משום תקנתא בעלמא הוא באהורין לא
 הוי מהני כה"ג או אפשר דאין שם עד עליהם :

בא"ד

כו' צ"ן שלשון בעיר כו' וא"ת הנהו למזכרו מערסא
 לערסא כו' וי"ל דסברו כר"ח דהשלים נאמן הרב
 בעפ"י ז"ל חמה מזה על המהרש"א ז"ל שפירש לעיל בד"ה שאומר
 כו' מ"ש החוס' ומיירי שאמר שהוא שליח לקבלה דב"ה לא מהימן
 כשהוא ביד האשה דה"ל כאין שליחותו יולא מח"י וא"כ הדרג' מו'
 החוס' דלוחתה ובאמת שלכאורה הוא פלא גדול אמנם למט"ל בישוב
 וביאור דברי הרא"ש ז"ל יש לכיון דברי החוס' ומהרש"א ללכון
 דמ"ג ג"כ תי' הרא"ש ז"ל דכיון דהשלים נאמן עכ"פ כשהוא בידו
 א"כ שוב י"ל דמועיל עדות של השליח אף לאחר כן לאחר שיבא מיגו
 נגד ערעורו של בעל . וכמו גבי כפי"כ אלא דמ"ל להחוס' ז"ל דאינו
 אלא מתקחו"ל כמו כפי"כ וכמ"ל בכונת הרא"ש ז"ל סבירא להו
 כדעת הפוסקים כפי קמ"א דהיינו דווקא בח"ל שאין מלוויין
 לקיימו והולכרו לחקנה דכפי"כ וכבר כתב הרא"ש ז"ל דאי יטטרך
 עדות על השליחות אכתי לא הושינו בתקנתם והוי בכלל התקנה
 דכפי"כ משא"כ היכא שלא הוצרכו ולא חשו להא גס בשליחות אותמה
 ארינא ואינו נאמן כשאין יולא מח"י ושפיר פירשו לעיל דמיירי
 כפי"כ דווקא דב"ה כיון דפלוניתיי בשלשון בעיר דווקא כמסקלת
 דפריהם כאן וא"כ כה"ג הרי לא נתקן כפי"כ לרוב אמוראי דלעיל

כפי"כ ללא מזכרו בעיר אחת וא"כ כל כה"ג אוקי ארינא ואינו
 נאמן אבנ הכא דעיקר קו' החוס' במקום שהלריכו כפי"כ והא
 שפיר תירלו דשנים נאמן ואף לאחר שיבא מיגו מתק"ח להחיות
 נאמנותו שאמר בשעה שהי' שלים וכמ"ש וע"פ ביאור דברי ר"א"ש
 ז"ל ודו"ק . כי הוא דרך קרוב ונכון מאוד בדעת החוס' ז"ל אלא
 דאכתי קשיא לי על תירוצים מה שהקשיא למענה דאכתי יערער
 הבעל ויאמר שחמו בידו על הנאי כך וכך ולא נתקיים דכה"ג
 הבעל נאמן לשיטת הפני" לכל טעמו שר"ה אינו אלא משום
 דפקדון טענה גרועה הוא וכמ"ש בגמרא וז"ל לכל כה"ג שזודה
 ששאלו שליח בנא"ה מהימן השלים כיון שזודה שהאמינו עניו ודלא
 כמ"ש לעיל ועמ"ש בזה בחוס' ד"ה מחיב ר' אבא ומדברי החוס'
 אלנו יש להוכיח ללכון דעת רבינו הרמב"ם ובייטחו דשולג מהימן
 אף באינו מקויים ולא מהימן הבעל במיגו דמוזייף נגדו ודעת
 כשיטת הפוסקים להיכא דאין מקויים אין השלים נאמן לאל"כ
 חיקשי כפי"כ לקאמר הטעם דנאמן השליח לומר כפי"כ דמה"ש א"ל
 קיום ורבנן הימזוהו ולשיטת רבינו הרמב"ם דכשהבעל מערער
 לריד קיום מה"ש ע"כ עיקר הטעם דכפי"כ מדאוריית' לא טענין
 מווייף כשאינו מערער ולמ"ש הב"ש בר"ס קמ"ב ואכתי קשה ניהו
 ללא טענין מווייף מה"ש אבל פקדון במיגו דמוזייף ראוי להיות
 טענה מה"ש כמ"ש החוס' פ"ק דאף אי לא טענין מווייף ליחמי
 אבל פרוע במיגו דמוזייף טענין שפיר דומיא דהחורתי במיגו
 דנאכהו וא"כ ממילא אין מועיל עדותו כלל אף כשהגט יולא מח"י
 בחורת שלים שהרי אכן טענין פקדון במיגו ול"ה נ"מ נאמנות
 השלים וגם קיום ע"א כיון דהוא טענה לאורייתא ואיך תקנו חכמים
 שיושיב עדותו דכפי"כ לבטל הטענה דפקדון לזוה לז"מ קיום שטרות
 דרבנן דעכ"פ קודם שמקיים השליח הרי טענה פקדון במיגו טענה
 לאורייתא הוא ועכ"ל"ג דשלים מהימן מטעם הימני' אף במיגו
 וכנגד טענה מווייף עלמנו באמת אינה טענה רק מדרבנן וחקנו
 משום עבולה להקל בו ודו"ק היטב — ודברים אלו לריד העברת
 קולמוס כי שנגה הי' בידי דמלאורייתא פשיטא דל"מ בי' מיגו
 דמוזייף במ"ש מטענת מווייף עלמנו ועיין בחוס' פ"ב דכחובות
 גבי מודה בשטר שכתבו ע"ש ודו"ק ונ"ל להך דפ"ק מוחמי דשפיר
 יש חלוק למעין ונ"פ ואבנ שיטתא כדבתי כן וכוה מיושב ג"כ ללכון
 קו' השעה"מ כשם הרב בעל מ"ז ז"ל דל"ל להחוס' לטעמא דשלים
 מהימן חיפוק ל' דמהימן משום מיגו דז"ר לאי לא הי' לו נאמנות
 כ"א מטעם מיגו הרי הי' לו לבעל ג"כ מיגו דמוזייף ושוב הי'
 טענהו טענת פקדון טענה משליחת מה"ש מח"י . ושוב לא הי'
 יכולים חז"ל להאמינו עג עיקר העדות דכפי"כ לאינו אלא משום
 דקיום שטרות דרבנן והכא הרי הוא טענה דא רייתא וע"כ דנאמן
 מטעם שלים וה"ל מיגו במקום עדים ודו"ק והרבה הארכתי בזה
 בלימוד השיבה :

בתוס'

ד"ה שלים נאמן כו' דאין לפרש כו' מינו כו' שיכול
 למסרו לאשה כדפי' הקונטרס בהמך חלה כו' גבי
 ההיא שכתב כו' כיון דאחזוק בב"ד כו' ועוד אי תשוב מיגו דהיכא
 דאיכא מיגו מודה כו' אלא ל"ח מיגו כו' דשמא האשה לא חתרלה
 כו' הגה דברי רש"י ז"ל באמת חמוהין לפי דבנתם דלעתה ובאמת
 שקושיא ראשונה מפ"ב יש דלוחתה למ"ש רש"י שם דאחזוק היינו
 שחוקיים בב"ד ע"ש ודו"ק ועמ"ש שם בחיובינו אבל שאל קושיות
 הם חמיהות קיימות אבל לפע"ד ולוי דבריהם הקדושים נראה
 ברור דרש"י ז"ל סובר ג"כ סברתם דל"ח מיגו שמה לא חתרלה
 לקבל הגט אלא דמ"מ שייך הימני' כיון דהי' בידו למסרו וכשיטת
 החוס' ז"ל ואהא עיקר פלוגתי' דר"ה ור"ח אלא דרש"י ז"ל סובר
 דכל סברת הימני' לא אמרינן אלא בעוד בידו עכ"פ למסרו וניהו
 ללא הוי מיגו אבל כל ההיא שעה"ש שייך טעמא דהימני' אבל כשעוד
 אין בידו למסרו לאשה חו' לא מהימן גס מטעם הימני' וטעמו בהא
 למ"ש הרשב"א ז"ל כטעמא דכאין שליחותו יולא מח"י לאינו נאמן
 דהוא מטעם כיון דאין מאמינין אותו באמת רק לאמרי' שמהמינו
 שאם ישקר ואין לריד להאמין שקרו אלא כל זמן שבידו לעשותו עוד
 אבל כשיבא מח"י שאין בידו להעמיד שקרו שוב אין מחוייב להאמינו
 ע"ש . ובאמת שלפי טעם זה צ"ע דא"כ אף בעודו בידו ואין בידו
 למסרו עוד הי' ראוי שלא יועיל טעמא דהימני' ולא משמע כן
 בכל הפוסקים . וכבר עמדתי על חקירה זו בחידושינו לח"מ סו'
 ל"ו שהדברים לריכוס טעם וסברא לחלק בין זה ובין אם אין שליחותו
 יולא מח"י לטעמו של הרשב"א ז"ל . ולכן רש"י ז"ל באמת ס"ל דכל
 כה"ג שאין בידו לשקר אזיל ל' נאמנותו כמו יולא שליחותו מח"י
 כבר וזה ברור אללי ומעשה א"ש הא דלריד לטעמא דהימני'
 דבאמת אין זה מיגו וא"ש דמודה ר"ה באמרה חמאה דידי כו' דכל
 כה"ג דהוי מיגו מודה אבל הכא טעמו לל"ת מיגו שהאשה לא
 חתרלה ולריד להימני' וכמו שפירשו החוס' וזה ברור אללי :

עוד יש ליישב דברי רש"י ע"פ דברי הרא"ש ז"ל שאבא כטו"ר
 סי' ק"ח ובש"ע סעיף למבואר מדבריו דגם אלם אין
 נאמן להפסיד את ממון חבירו במיגו כ"א בע"ד עלמנו מהימן במיגו
 או מי שזממנו לידו האמון מהבע"ד ברשותו ע"ש וא"ש נמי ללכך
 לריד

לר"ק טעמא דהימני' משא"כ האשה עצמה שהיא הבע"ד נאמנת במיגו לכ"ע אף לר"ה והראשון נראה בעיניו יותר :

אלא שעדיין ק' לפי' רש"י מאי פריך קבל ל"ל ניהו דנפרש : דהכוונה ג"כ כמ"ס החום' שעדים שראו בידו שלם ליהני והיינו כיון דאמרנו בפנינו קבל וקראע הרי הם עדים על הקריעה וא"ל שידוע מהקבלה וכו' ברור כוונת החום' מ"מ הא יוכל לומר לפקדון כיון דעשה א"ן בידו לשקר עוד למסרו לאשה אזיל ל"י נאמנתו וכשאר טענת פקדון ומסו"ה לר"ד עדי קבלה וכו' ומה ש"ל בכוננת רש"י הוא דהקושיא קאי דעכ"פ עדים שראו בידו שלם ואמר לא הוא דהוא לגירוסין כה"ג מהני ול"ל עדי קבלה ממס' וכ"כ הר"ן ו"ל אלא שדקה זה דא"כ עדי אמירה נמי לא לר"ד כיון שראו בידו שלם ואמר אז שהוא שליח ושעשהו ע"ס אבל לפע"ד הדבר נכון נפ"י רש"י ו"ל דבאמת בלא"ה נתקשו החום' לרש"י ו"ל א"ך שייך באמירה הימני' אבל לפע"ד הדברים כפסגן כיון דעכ"פ איהו היב' כה"ל' דאי יאמר לגירוסין יהי' גירוסין א"כ עכ"פ משעה שאמר לגירוסין ונתרנית האשה שהיא' שלוחו לקבלה שהרי היא מודית לו א"כ עתה נעשית שליח קבלה לידה ואף דמתחלה ב"א בידו נא ה"י עדיין שליח קבלה אפ"ה מהני שקרי כשאומר לקבלה והוא נתנו לפקדון ה"י ג"כ לא ה"י מתחילה שליח קבלה שאפשר שמשקר עתה אמר' דלפ"ה נהנו ע"פ ש"מ שאז שיקרי יהי' לגירוסין וא"כ אז עבר נתרנית האשה ויוכל לחול לקבלה ולכן שפיר פריך דעדי אמירה ג"כ לא לר"ד כיון דהשאלה האשה אומרת שהוא שול"ק ולא מ"י לשנויי' בפסוטה דעתה קראע וא"י לחול לגירוסין דל"ק דבגט קראע נמי חייל הגירוסין כל שידוע המסירה כמ"ס בסמוך לדעת החוק' הוא דעת רש"י לכך הולך לשנויי' דעכ"פ הימני' לא שייך לאין בידו העינו עתה למסרו לאשה ואזיל ל"י הימננה ד"י ופריך קבל ל"ל חסדי בעדי' שראו בידו שלם ואמר שהוא לגירוסין ועל אמירה לא ה"י נאמנת כיון ש"ל שהאשה עוד לא נתרנית או ועכשיו שראינו שנתרנית כבר אזיל ל"י נאמנתו אבל כשיש עדי אמירה א"כ א"ל כ"א שהוא יסקר ויאמר לגירוסין וזה סני ע"פ עדים החרים וד"ק כן י"ל המשך הסוגיא ומהלכות בתרא א"י' ויבאר יותר :

בא"ד ולפ"ו מהימני' ל"י אפי' בדברים העשוין להשאל ולהסיר עיי' בס"פ שנתקשה בדבריהם דהא לא שייך הימני' כיון להול' ג"כ גם מבע"ד אבל הפסוק בכוננת החום' כיון דעכ"פ ראו בידו בעיני' דל"ק אפי' בדברים העשוין להשאל מהימנ' כמאמר בס"י ע"כ סעיף ט' וא"כ אף שדעתו ראו בידו ול"ל מיגו מ"מ כיון שהי' בידו למסור קולס שראו מהני בשליש אף דהוי מיגו ומפרע דעכ"פ הימני' וק"ל :

ר"ה ד"ה מחיב ר' אבא משמע ל"י דמייירי אף בשניהם בעיר אחת כו' כבר כתבתי בגמ' מה ש"ל בישוב הקושיא לפ"ד הפנ"י בשמעתין ועוד ה"י נראה למ"ס בישוב קו' הפנ"י ו"ל דו"ל דר"ה אילתריד' לטעמא דאי איתא מ"ד קושיית הרשב"א דאל"ה אמרינן דל"י נאמנת עמוס דידו כידה ומסו"ה מלעמא דאי איתא לא אמרינן דידו כידה ולפ"ו י"ל דבממנו מהימנ' הבע"ד ללא שייך טעמא דידו כידה כיון ללא עשאו שליח ממס' בלא"ה בממנו לא שייך זה כמ"ס' אמת לשיטת החום' ליחא לזה ומוכרחין הם להירושל' דהא חירכו לעיל לקושייתם לבי"ה שתיקנו בפ"כ דהושיל גם לענין טענת פקדון משום דבאין שלשן מודה ר"ה כיון ללא שייך אי איתא ע"ס ולפ"ו אכתי הדרת קו' לדוכתה הא חס' בלא איתא לר"ה בעל נאמן כיון ללא שייך טעמא דידו כידה ולכן הוכרחו להירושל' זה ובלאמה שיעקר קו' הפנ"י ה"י מקום עוד לומר טעם אחר דשליש נאמן טפי מבע"ד כי ליכא הוכחה אי איתא כו' והוא משום כיון שהאמני' בע"ד מסתמא הוא מוחזק לנאמן בעיניהם ובלאמה שנס' מ"ס בישוב קו' החו"ה דה"ג דמודה שעשאו שליח רה על חנאי אחר י"ל ללא שייך סברת הפנ"י דפקדון טענה גרוש ע"ס ג"כ נסתר מדברי החום' לעיל וכמ"ס בדבריהם דא"כ הדרת קו' החום' לדוכתה דמה הושילו חו"ל בתקנתא אכתי יערער הבעל שמסרו ע"ת ולא נתקיים החנאי ובלאמה ש"ל דה"ג לא שייך ה"י איתא וגם ר"ה מודה וא"כ תיקשי מאי פריך מבריייתא דשליש נאמן משניהם לנאמן מיירי כה"ג ומה שאפשר לומר בזה דטעמא דכה"ג שליח נאמן משניהם היינו דווקא בגט והיינו למ"ס המ"ל בפ"ד מ"ה בכיורח דאף דל"א חזקה שליח עושה שליחותו בלאורי' אבל אם עשה שליחותו ומספקין אם סיכה שליחותו מהני חזקה זו אף למי' דלורייחא ע"ס וע"ס במג"א ס"י ח"ט ס"ק בשס הרב מוה"ר אשכנזי וא"כ כל כה"ג י"ל דמכין אפי' בלאורייתא והרי לקמן בסוגין באבד הגט לגמרי כ"ל להאמינו משום חזקה שליח עושה שליחותו אלא דמטיק דנקולא לא אמרי' והרייף והר"א ש"ס העלו לחומרא לחוס משום חזקה זו וכל זה בלא גודע אם עשה שליחותו אבל כה"ג י"ל למסוד אף להקל ובהכי סלקין דברי החום' לעיל דר"ה בעל נאמן לנכון אלא לפ"ו הדרת קושייתו דלדוכתה דמאי פריך מהך ברייחא לנאמן מיירי כה"ג ואולי י"ל דכל כה"ג ה"י נאמן אף שאין שליחותו יולא מח"י למ"ס הרשב"א ו"ל בטעמו דשליש אינו נאמן כשאין יולא מח"י משום כיון דהימני' אף

אם יסקר אין מחוייב לטמוך על שקרו כ"א כשעודו בידו לעשות כן משא"כ אם נאמנתו מ"ד חזקה מהימנ' אף כשיולא מח"י וכמ"ד לקמן להאמינו אף באבד מטעם חזקה זו ואילו סיפא דבריי' מכוונת דבאין שליחותו יולא מח"י אינו נאמן ודו"ל וכו' י"ל שיש ליישב גם קו' החום' לענין היב' וי"ל עוד דחזקה זו לא שייך לדון אלא כשכבר הוליא מח"י אבל כל זמן שהוא חתה ידו ורונה למסרו י"ל לכ"ע מהני הכחשה ולא היינין מ"ד חזקה ול"ע בכ"ז ועיין בחי' לח"מ ס"י כ"ז אלא לכלל הפוסקים משמע דגם כה"ג אין השליש נאמן רק כשיולא מחתה ידו וכמ"ס בח"מ לח"מ ואולי חזקה דשליח ל"מ בממנו ועיין בס"ד ס"י ל"א ס"ק ובאור"ת שם שכתב דכל לאיכא חשש נגיעה ודלתי ל"ע חזקה זו וי"ל דכל דבר שבממון איכא למיחשדי למסקר עבור הכחת ממון ולכן לא מהימנ' מטעם חזקה זו וגם י"ל דנידון מוהר"ב"א שהביא התנ"א לא דמי להא דהתם לבעינין שעשה כדאשר לנטוה ומסרו ליד מי שגשגחן לו אלא שהי' בו סיני מ"ד אחר משא"כ כאן שאם עבר ע"ת לא נסתלק לו כלל וואין בידו ה' חסונות מוהר"ב"א נעיינן בו ויבאר ח"י"ה לנכון בחי' פוסקים בס"י כ"ז כי שם מקומו הראוי וכאן אין להאריך ולא רשמתי כאן רק לזכרון :

בר"ה שאני ממון כו' כיון שמסר בידו האמינו כו' אבל באיסור אין בידו להאמינו עיין בר"ן ו"ל שפקק על דבריהם ולפע"ד נראה דמעיקרא ס"ד ללא דנתרנה סיה' האמת כדברי השליש אם יסקר אלא אף אם יהי' גול אינו חושש לזה אבל עכ"פ הוא גול נמור והוא אינו חושש על הגולה ו גם אין לנו מחוייבין לעשות לו דין שנתרנה אם יגלוהו ויגלוהו אבל לא סיה' מההפך להיות באמת כדברי השליש ולכן בג"ל לא שייך זה דאם הוא באמת אכורה איכא חסור א"ל ואם הוא אינו חושש לאיסור אכן מי שבקינן ולר"ח ה"י כן הורת חנאי סיה' באמת לגירוסין כדברי השליש וכן בממון וממילא באמת גם באיסור בידו לעשות כן וזה פשוט שכן הוא כוונת רש"י ו"ל :

בתום ד"ה תיבול כו' בעדים שראו בידו שלם סני נראה דהיינו למ"ד דיכולה להגדרם בגט קראע אלא דהיינו אזיל ל"י דאם יומסר לידה קראע אין לה ראי' על הגירוסין אבל אם היה מוסר לה הבעל עלמו בע"מ מהני ולכן ה"ל כהגט יולא מח"י והוא תורת שליח עליו עדיין אלא דהוי מיגו למפרע וכל כה"ג מהני בשליש כיון שהי' בידו למסרו בשום פעם כמ"ס הא"ך בס"י כ"ז ס"ק א' משא"כ לשיטת הסוברים דנקראע א"י להגדרם אף בע"מ והגט פסול הוא ה"ל באבד לגמרי' וא"י אף שראו בידו דלא עכ"פ השתא הוא אין שליחותו יולא מח"י ובהכי א"י דברי הטור ורמ"א בס"י ק' סעיף ע"ס בה"ה וכו' נתקשה מדברי החום' כאן ולק"מ דבאבד א"ל להאמינו בחזרת שליח דה"ל אין שליחותו יולא מחתה ידו :

בגמרא וליהמני' לשליש מי נפיק גיטא מצותי' יד' לכאורה חמיה דהא לא נעלם מהמקנן סיפא דברייחא לעיל דשליש נאמן ד"ל שליחותו יולא כו' הרי הוא ככל אדם ובשלמא לעיל על המשנה הוי ס"ד דנקראע הוי כיוולא מח"י ועמ"ס' ל אבל באבד פשיטא דמיקרי אין שליחותו יולא מח"י והי' אפ"ר להכריע מזה דברי הרשב"א בשמעתין דס"ל כשהוא ביד האשה לא מיקרי אין שליחותו יולא מח"י כיון דהימני' שאם יסקר ויאמר לגירוסין יהי' לגירוסין והרי הוא מסרו בחזרת גירוסין וכבר חל לשעתו ומפרש דאין שליחותו יולא מח"י דאינו נאמן היינו לחיובת מי שמסרו לו ע"ס וא"כ י"ל דס"ד דמקנן דאין הוכחה כלל לדבריו שמסרו לו נאמן לזכותו כיון שפני דבריו שכבר מסרו הרי כבר חל וברייחא מיירי בחובת מי שמסרו לו ולכן ביאור לו החרגן דכל שאין הוכחה כלל שמסרו ודאי אינו נאמן שכבר מסר לזכותו וכמ"ס הרשב"א עלמו דבנאבד לא מהימנ' לזכות בין לחובה אבל לשיטת שאר מפורשים קשיא הסוגיא טובא ועיין בפנ"י ו"ע ואכתי קשיא לי טובא דמאי פריך וליהמני' לשליש ושיטת קצת פוסקים להוכיח מכאן דהלכה כר"ח עיין ברי"ף ור"א ש"ס והרי גם לר"ח לא מהימנ' אלא משום טעמא דהימני' כלומר שאף אם יסקר ויאמר לגירוסין יהי' לגירוסין והיינו לענין טענת פקדון דבידו להאמינו ע"ת וליחמו ע"ת זה אבל כשאומר שנתנו לידה אי חיישינן שנאבד מידו וכה"ג שעדיין לא נחת מה מהני הימנתי' דבעל כלל הא"א לה להגדרם כ"א כשיבא לרשותה ודוחק לומר דס"ל כאלו נתגרשה בקבלתו דה אינו דהא עיקר חנאי אינו סיה' כדברי שליח והרי השליח נופי' אינו אומר כ"א שהוא שליח להולכה א"כ לא חלו הגירוסין כ"א ע"י מסירה וע"ז אין לו נאמנות כיון ללא שייך הימני' וגם אין לדחות לה"ס לא ידע עדיין דחזקה שליח עושה שליחותו והוא רק לחומרא והוי ס"ל דגם לקולא אמרי' אלא ללא פריך מחזקה זו משום ד"ל דאינו נאמן על זה לכתן בידו לגירוסין ויעל המסירה נאמינו בחזרת חזקה ע"ס ומלבד שזה דוחק דקו' המקנן יהי' ע"ז כיון דליח הלכתא הכי וגם לא הוכר מזה גם גוף הדבר יש סתירה דאי נימא דעל טענת פקדון גופא לא מהימנ' כ"א בחזרת הימני' כלומר שאף אם משקר בזה מ"מ יחול הגירוסין עפ"י חלו של הבעל אבל עכ"פ כיון דיש חשש של פקדון טוב הרי נסתר

נשחר לענין נסירה לחוקה שליח עושה שליחותו שהרי לא עשהו שליח בפירוש לזה אדרבה הרי נתנו לפקדון ואם הי' בלבו שאם יסקר מ"מ יהי' כדבריו אבל אינו תורת שליחות שהי' שייך חוקה ודו"ק וגם לוחק נומר שהוא באמת שינוי מי קא נפיק כו' מטעם הנ"ל שהרי באמת זה הוא ענין אחר אף בדבר שנאמן ל"ח כשינוא מתי' ומשמעות ההנזית לכשהגט בעולם והי' עדיין בחלומה הוי נתמן על המסירה כגון שטיען שחזרה והפקירה בידו וכה"ג ונמ"ס שם כה"ג אינו נתמן משום הימני' כיון דעיקר אמירתו על המסירה אין כח ביד הבעל להאמינו אם משקר ובאמת לכל כה"ג שהגט הוי בידו י"ל דהי' נתמן בלא"ה משום מינו דהא לא שייך סברת החוס' שהאשה לא תתלה כיון שגם היא משקרת אך אכתי' נ"מ בראו בידו שאין לו עור מינו וכה"ג) עיין בהפני' שהרבה להקשות עד"ו אבל עכ"ל לא עמד בהרגשים אלו שכתבנו ונ"ע בעיני ואולם הי' מזה הכרע לשיטת המפורשים ללכ"ע פריך אף לר"ה והיינו בדליכא הכתשה גם ר"ה מודה אף לית ליה סברת הימני' ולפי"ו יש ליישב קו' הנ"ל ומזה ראי' למ"ס בחירושינו דף א' ע"ב ב"ד"ה ורבנו כו' לשיטת רש"י ובלק"ג ע"ב חו"מ ל"ה נתן והיה תא"ע ש"ס הי"ב ולו"ק :

וריהמני לבעל הוי פבר כתבו הרשב"א והמפורשים דסוגיין במ"ד גמ' למפרע נתמן והדבר מוכרח למ"ס החוס' לעיל דף ק"ז ע"ב דכל כה"ג ת"א להאמינו להבא שהרי לא גירסה בגט זה ונפי"ו לבחור הכי לפרוך ולימא חוקה שליח עושה שליחותו ג"כ ע"כ למ"ד גירסתי נתמן למפרע פריך דלכ"כ מה בכך דעושה שליחותו הו' אכן חיישינן לפקדון נמסר לו ובחזרה שליח אינו נתמן כיון דלא נפיק מתי' וע"כ דסוגי' אקושי' ראשונה דבעל שאמר גירסתי נתמן אלא דלא קאמר גירסתי בלומר לניהו נתמן למסרו לגירושין אבל אינו יולע מהמסירה ולכן על המסירה נדון משום חוקה דשליח והרי"ף והרא"ש ז"ל שכתבו ללדין ל"ל חוקה שע"ס אעפ"י כ חוששין לחומרא עכ"ל דס"ל דגם בעל שאמר גירסתי נתמן למפרע ונ"ע דלא משמע כן שהרי לא העתיקו כלל הקושי' דבעל שאמר גירסתי משמע משום לדלין לית לן למפרע נתמן וא"כ איך העתיקו הקושי' השני' לחוקה ותשנו לחומרא הא חלף באיך חילת (ול"ל כמ"ס הב"ש בסו' קנ"ב גמ' למפרע חוששין באומר הבעל גירסתי ע"ס) ולפי"ו יש לקדקק למה השמיטוהו שהרי הך חששא דחוקה בלי חששא דבעל שאמר גירסתי לא מהני לחוס' לה כיון דא"י אס' לגירושין קבלו ודו"ק ובחי' פוסקים פק"א ח"ה יבואר בס"ל עוד מזה :

עב : וריהמני לזידה מ"ה כו' חוקה אין אשה מעיזה כו' ל"ע למה דמשמע דר"ח לא קאמר אלא במכחשו במה שיורע בדברי וכליתא סוף נדרים מאי פריך הא הכא התינה לאשה אינו יודע הבעל מזה ולא שייך אין אשה מעיזה ואף אם לא הוי העד מפייעה ג"כ לא היתה נאמנת ונ"ע :

בתום דיה נערה המאורסה כו' ומביא ריב"ס ראי' ב"י הא נערר ה"ז גמ' כו' הרשב"א ז"ל העתיק כאן דברי הראב"ד ז"ל שדחה ראיית החוס' ד"ל דמיירי שנתן לה רשות אביה לקבל גימיה והקשה עליו הרשב"א ז"ל דא"כ מה פריך והא נערה עושה שליח דהא י"ל דמיירי בנתן לה רשות ומש"ה נערה עושה שליח ע"ס והרב בעל שעה"מ ז"ל הקשה על הרשב"א ליתקשי ל"י לנפשי' אמאי לא מוקי באמת הכי ול"ל לאוקמי כשאין לה אב לוקמי בנתן לה אביה רשות לקבל גימיה ולכאורה י"ל דבאמת נתינת רשות לאביה בלמוד מדין לאי וקבלי קדושין והנה כבר נתקנו שם אי הו' מטעם שליחות וכבר כ' שם הרא"ה ז"ל דקטנו מני להעשות שליח לטובו ולזכותו ולדעת כנה פוסקים הוא מדין סלוק שכתלתק האב וממילא אי"ל לה יד והרבה מהפוסקים ס"ל לחלק בין קידושי כסף לשטר ועיין בתשובה"י ובחי' לקידושין שהארכנו בזה וסנה אי הו' מדין שליחות י"ל דל"מ לשווי' שליח לשיטת הרבה פוסקים דאין ש"ק עושה שליח מטעם מילי אבל אם הוא מדין סילוק י"ל דמהני שפיר דה"ל יד ע"מ ע"י סילוק ובידה לעשות שליח ולפי"ו לא הו' קשיא אש"ס דקידושין לוקמי הכי ד"ל דאי נערה מלך ע"מ לא אלימא ידה לשווי' שליח גם מלך נתינת רשות אביה ל"מ שהרי אין לה כ"א כח שליח ואין שליח עושה שליח אמנם לפי"ו אודא לה גם תי' של הראב"ד ז"ל דא"כ אכתי' אמאי אינטרין לאשמעי' בקטנה דל"מ החקבל לידה משום שאין הקטן עושה שליח חיפוק ל"י דהא מלך ע"מ י"ל כלל רק בחזרה שליחות ואין שליח עושה שליח וע"כ או דהו' בחזרה סילוק או דס"ל דשליח עושה שפיר מקשה הרשב"א לוקמי בנערה ג"כ הכי ודו"ק ועוד יש להרחיב הדברים ובמקומו שם כתבנו על סתירת דברי הראב"ד שהעיר הרב בעל שעה"מ ועיין כי אין בלאן עיקר מקומו ושם בחי' קידושין הארכנו טובא ולבאר עוד דרכים אחרים ואמנם באמת לשיטת הפוסקים דשליח עושה שליח לקבלה לכאורה באמת ק' אמאי לא מוקי בנערה ה"ו גמ' כה"ג :

ועוד מצדברי הרשב"א א"ל להלום שטה זו דרשב"א ז"ל ס"ל דמהני באמת מדין סילוק ועכ"ל כפי פשוטו דלוחק לאוקמי מהני' בהכי כיון ללמסקנא דקטנה ג"כ מקבלת גמ' אין הכרח דמיירי מהני' בהכי וכ"כ המפורשים ז"ל וע"ד פלפול אמרתי שיש לפשוט מכאן הסתפקות הרב המ"ל ז"ל שכתפק מה' גירושין אי שליח ראשון מלי לבעל שליח השני או ניגאל דכבר נהחלק שמו ונ"ד לבעל ולפי נד זה דא"י לבעל שפיר ללא מוקי מהני' בהכי למ"ס הרב בעפ"י במשנה הא דקחתי שאין הקטן עושה שליח דאף לבגירושין איחא דפשי' ולא אימעט גם מקרא לחסם גם אחס' לחרומה כיון דכתיב שליחות בגירושין גופא וכ' הוא הע"ס דחיישינן שמא חזרה נה בשעת קבלת הגט כיון שאין בה דעת אין סומכין על שליחותה ולפי"ו א"ס דאי מיירי בנערה שנתן לה אבי' רשות ומש"ה מלי לשווי' שליח כח שליחות אביה ע"כ קגה דאינו גמ' מיירי נמי בכה"ג לאל"כ פשיטא הא נא עדיפא מנערה וכה"ג שהיא שליח אביה הרי לא שייך הטעם דקטן אין עושה שליח דהא עיקר הטעם שמא חזרה נה והרי לעשות שליח אחר הרי לא מניא לחזור מן השליחות שאף שהיא חוזרת הרי השליח השני יש לו כח האב ומה מהני חזרתה דהשליח עומד במקום האב וע"כ לנא מיירי כה"ג ודו"ק :

והנה לכאורה בלא"ה ל"ב דברי הראב"ד ז"ל וכן על מ"ס כל הפוסקים בפשיטות דאף דקטנה ל"מ להזגרם ע"י ע"ממה מ"מ נתינת רשות מהני ומלמי לה ללאי וקבלי גיטך וכבר כתבנו דהיינו אי לאי וקבלי הוא בחזרה סילוק והרי כל כה"ג ודלתי דהאב מלי לחזור בכל עת שירצה וככל סילוק בעלמא דאין בו קנין כמ"ס החוס' באינו גיוולית ואינו עושה וכן הו' בחידושי הרשב"א להדיא ק"ק דקידושין ע"ס וא"כ איך מחגרסת למ"ס הפוסקים בהירושלמי' באשה אף שגילתה דעה להחגרם מ"מ ג"מ נגזרת עבודה משום דחיישינן שמא חזרה נה ואף אי איגלאי מלתא דמורונית ל"מ כיון דבשעת מסירה אינו שליחות וא"כ ה"ה הכא נימא שמא חזר בו האב ולא ניתא ל"י עוד בסילוקו ואיך חילי הגט דלוחק לומר דגבוי האב ל"ח הגט כחובה כ"כ דהא ודלתי דכל הדיני' דל"מ בגט אשה משום דהו' חוב בגוונתן גט נא נאשתי דינו לחזור ה"ה לגבי אבי קטנה דלינא הכי וכן דלאו שניחות גמור חיישינן לחזרה וכמ"ס הב"ש בסו' קמ"א ובראה דשליח הכי כיון דעכ"פ א"כ איגלאי מלתא שלא חזר בו ומרובה חילי הגט שפיר דלוקא בזכ"י ושליחות בעינן שהי' השליחות מבורר בשעה שעושה השליחות ול"מ ניתוחא למפרע דמה א"ס מדעתיכס וכמ"ס לקטן בשם הח"ד ז"ל ה"י קפ"ח דבעינן שהי' ידוע הוכוח בשעת עשיית השליחות ול"מ מה דליגלאי מלתא דהי' שליח אבל הכא א"ל הבח נהורת שליחות רק מכח סילוק האב נעשית היא בע"ד לעלמה לקבלת הגט בקבלתה גמ' של עלמה בהא שפיר אמרינן איגלאי מלתא למפרע וממני כיון דאין בזה בחזרה שליחות אלא בחזרה ז"ל עלמה ודו"ק וכו' ה"י מקום לישב מה שהקשה הרשב"א על הראב"ד למאי מוכיח דנערה עושה שליח כיון דהו' ע"י נתינת רשות לאביה דז"ל דאי איחא דמלך עלמה אינה עושה שליח א"כ ל"מ ג"ח רשות שמא חזר בו ונייהו ד"ס מקבלת בעלמה גימיה מהני משום איגלאי מלתא למפרע אבל שליחותה אין ראוי לחול כיון שיש חשש שחזר בו האב ואינו מועיל שליחותי כיון שהי' אינה בע"ד עוד וי"ל דלענין שליחות בעי' שהי' מבורר לשעתו ול"מ הא דליגלאי מלתא למפרע כמ"ס הח"ד בחורם שאין שנו דל"מ גילוי הדעת דא"כ לחול למפרע ודו"ק אלא דא"ל לחלק בהכי דא"כ תיקשי לשיטת הראב"ד דעכ"פ אף אי נפשי' דנערה עושה שליח מלך עלמה לזלימיה ידה כיד אביה אבל עכ"פ בקטנה דאין לה יד עלמה רק מכח נתינת רשות אביה לפוס שיסחו הרי לא הוי לריך במשנה לטעם שאין קטן עושה שליח חיפוק ל"י שמא חזר בו כבר האב וע"כ דגם בהא אמרינן איגלאי מלתא למפרע ולא דמי לגידון הח"ד בחורם שאין שנו דה"ס בשעת מעשה יש לחוס שאין שליח מי שצ"ה אותו כלומר ללא ניתא ל"י אבל הכא הרי שליחה הו' בוולתי אלא שאינו ידוע אם מי שליחה יכול לעשות המעשה ואם הוא בע"ד וכל כה"ג שפיר אמרינן איגלאי מלתא למפרע דאינה בע"ד מדמהני לגבי עלמה אם מקבלתו וכמ"ס וא"כ י"ל שיעיל ג"כ שליחותה ולכן אין מקום בזה לדחות חושית הרשב"א ז"ל :

בתום דיה וכל שא"י למורכו' וכן נראה כו' א"כ ה"ס לענין קידושין לא חתקס' גם ע"י אביה דוינאלה והיתה כתיב כו' עיי' במהרש"א ההקשה דאי הו' הקיטא לכל מילי אחי א"כ קטנה פשוטה דמחגרסת למה לא חתקס' כו' עכ"ד ובאמת שהחוס' בקידושין דף מ"ד כתבו דכהא לא שייך הקיטא כיון דבקידושין אין לה דעת כו' ועיי' בפנ"י א"מ: דברי מוהרש"א ז"ל שפתינו ברור מלנו להקסות לפ"ד החוס' דהכא דמקשים לרש"י ז"ל דלא מחגרסת ה"ס דאין מחקקתה אף דהחוס' בקידושין לא שייך ה"ע דמסלחה ואין חזרת א"כ חזינן דהקישא לכל מילי אף שאין טעמם שוה וא"כ ה"ה לענין פשוטות וזו מדוקדק בלשוננו ע"ס והרב בעפ"י כ"י דהקישא אחי לקטנה אלא בגדולה

בגדולה ודבריו הם בלי טעם אבל בחידושנו לקידושין כתבנו טעם נכון דע"כ קרא בגדולה איירי שהרי כתוב כי מלאכה פרוץ דבר והרי בקטנה פיתוי אונס הוא ואין נאסרת כלל וממילא קרא בגדולה איירי ולא הוקם בקטנה וזה דבר נכון להאמר ודו"ק גם ועיי' בחי' לב"ש דף י' שדקדקתי על לשון רש"י ז"ל שם דקטנה היא אית לה יד ונפקי לה מא"ר דושלחה כו' וא"כ לר' יבאי דרבי מוכחן בידה לשטמה מנ"ר דבקטנה אית לה יד דלמא באמת ד"ה לקטנה וכ"כ ח"כ לימא הך כ"מ בין ר' יאסמאל לר' יבאי וכמ"ש החוס' כאן להקשות לרש"י ז"ל ע"ש ול"ע הוכיחו שגא דבריו רש"י ז"ל וז"ל :

תוס' ד"ה

שאי שחופי מבוואות דרבנן משמע דר"ח ור"י פנינו אי זוכה לאחרים מדאורייתא כו' וכוונת דבריהם לכה"ד דבעי שהי' דינו כמו אם הי' לאורייתא אי"כ הרי גם לר"א קשה דהא עכ"פ מדאוריית' נ"מ וכוונתו מבווארת לכתור דברי רש"י ז"ל שפירש לא"ר אינו זוכה אלא מדרבנן ובאמת שקושיא זו הי' אפשר ליישבה בפשיטות נמה דמבמע מדברי הר"ן כמה שהי' ביאור וחזקן לשיטת רש"י ז"ל דע"כ לר"ז אינו זוכה פ"י מדרבנן דאי הוה זוכה מדרבנן לא הוה פריך בפשיטות לקמוןהא כל דחקון רבנן כעין לאורייתא חיקון דמהי' היטיבא יועיל קנין דרבנן עכ"פ גאוסר דרבנן והר"ן ז"ל שהוסיק עוד דלאוי הועיל אף באסור חורה מטעם הפקד"ד אבל נפע"ד קשה בל"ה אף חס נאמר כשיטת הבוברים לנ"מ למילי לאורייתא וכמבואר בח"ע ה"י כ"ח עכ"פ דרבנן וולאי מועיל וע"כ לאפי' מדרבנן אין מועיל וממילא ה"ל כהנכחא בלא טעמא שיועיל בעירוב וע"ז שפיר פריך כל דחקון כו' כן עולה מדבריו ולפי"ז אין ראי' כלל נגד דעת רש"י ז"ל דכ"ד לא ידע דרבנן מקילינן כוונת האי שלא יצטרך אף זכיי' מדרבנן ואח"כ משני דרבנן מקילינן אף כה"ג (ועמ"ש לקמן) בנמרא לפי שטה זו גבי מעשר ללא פרוץ קושיא זו לכל דחקון כו') אבל גם בס"ד ידע דשחופי מבוואות אינו לאורייתא כיון דפשוט לכל דכל עירוב אינו אלא חקנחא בעלמא האומנם רבינו הרשב"א ז"ל שהוסיק להקשות על רש"י מההיא דמעשר דכה"ד הרי הוי כוכר דמירי במעשר לאורייתא וא"כ איך אחי ל"י שפיר גם לר"א הא עכ"פ מדאורייתא ל"מ חלולו לאחרים ואיך יועיל להפקיע חסור חורה וזו קושיא אלימתא ביוחר וולוי גם לשיטת הבוברים דקנין ממון דרבנן מועיל גם למילי לאורייתא היינו מלך הפקר ב"ד אבל החס הרי לא שייך כיון שעקרו איסור והפירות לא הפקירו חז"ל להכניבו ברשות הקטנים וכמ"ש הרשב"א גבי אפטרופסי' כורמין ומעשרין דא"כ הי' נריך להוסיף חומש וע"כ שהפירות נאשרו לבעלים ועיי' חוס' יבמות דף ל' ע"א ד"ה איזי כהן ומקלס כו' ע"ש היטב וחראה שכן הוא וקושיית הרשב"א עלומה אבל מה שנלע"ד בישובו לשיטת רש"י ז"ל והוא דבלא"ה ל"ב טובא מי דחקו לרש"י ז"ל לפרש דהוא מדרבנן דנמא זוכה מדאורייתא והנראה מכוונתו לנ"מ החוס' לחרץ קושייתם דהא זכיי' בתורת שליחות ואין שליחות לקטן ותי' דבמילי דאית' בדנפשי' אית ל"י שליחות וזכיי' איתא בדנפשי' בדעת אחרת מקנה עכ"ד :

ולבאורה

קשה טובא על תירוצם לנ"מ החוס' ב"מ ללא מהני שליחות המקבל לחוד לזכות בממון חבירו אם לא שהוא מלך שליחות בעל הממון דהיינו הנותן אם לא שמפקיר ממנו או מהני שליחות המקבל לחוד לזכות עבורו ע"ש שהוכיחו כן מן הסוגיא דלשם וכן כתבו האחרונים בכמה דוכחא ועמ"ש לעיל פ"ק בסוגיא דמעמ"ש ובחי' לח"מ ה"י קכ"ו ולפ"ו קשה דאכתי איך מלי לזכות הקטן לאחרים במסנה או מכר ניהו דשליחות מלך המקבל דהיינו לזכות במילי איתא בדנפשי' שהרי גם הוא זוכה לעצמו וכמ"ש חוס' אבל הרי בעינן שהי' שליח גם מלך הנותן וא"כ שליחותו הוא שזכה לחבירו כאלו הוא בעצמו מוכהו והרי דבר זה ליתא בדנפשי' שהרי הקטן עצמו אין לו כח זה להקנות וה"ל עכ"פ בלא שליחות הנותן ואיך יזכה הלה והוא דקדוק עצום ואין לו ל"י ליישב כ"א לכיון דפעוטות מקחן מקח וממכרם ממכר במטלטלין א"כ הרי אית ל"י כח הקנאה לאחרים ג"כ ושפיר מלי להעשות שליח הנותן ג"כ ודו"ק ובהי' א"ש דברי רש"י ומזוקקים מאוד כיון דכח הקנאה דפעוטות אינו אלא מדרבנן א"כ טוב אין הזכיי' חלה כ"א מדרבנן משום חקנתא הנ"ל וממילא מדאורייתא לא הי' מהני כיון דחסר שליחות הנותן ודו"ק כי הוא ברור בכוונתו וזכה מסוכן קו' הרשב"א ז"ל בפשיטות דלפי מה שפ"י לקמן הית' והרשב"א גופי' דעיקר הראי' ממעשר שני דחזינן דבמילי דאית' בדנפשי' מלי לעשות עבור חבירו והיינו למ"ד דמופלא סמוך לאיש מועיל חלולו מה"ת וא"כ הרי שם א"ל לשום שליחות אחר כ"א מה דאיתא בדנפשי' דהחם לא שייך סברת החוס' בב"מ הנ"ל ודו"ק) ובדבר דאיתא בדנפשי' באמת לר' אסוי מה"ת ודוקא בזכות ממון ע"כ ליתא מדאורייתא כיון דליהא

כ"ט

ומערה

אומר אני וגם לפי הבנת דברי החוס' דמעיקרא ס"ד דלענין עירוב צעי ממס זכיי' לאורייתא ג"כ א"ש דברי רש"י ז"ל שהרי באמת חקר הר"ן ז"ל דהא לכתה מילי מועיל קנין דרבנן כלאורייתא אמנם אף לשיטת הפוסקים דלא מהני כבר ביארנו בכמה דוכתי דמ"מ מועיל לעשות הפקר מרשות הבעלים מדאורייתא בחורת הפקר ב"ד אלא דל"מ לזכות לזוכה בשלו ממס מה"ז וכן העלה בס' מחנה אפרים כאן על קו' הר"ן ע"ש ב"ה קנין הלכה ב' ועמ"ש ל' בסוגיא דחטאת גזולה ולפי"ז הכא אי הוי מועיל מדרבנן שפיר ה"ל זכיי' גמורה מה"ת שהרי כבר ביארנו גם רש"י ז"ל מודה למלך שליחות המקבל ה"ל כלאורייתא ממס כיון דבהא איתא בדנפשי' רק דבעי שליחות הנותן ולענין זה ליתא בדנפשי' מה"ת כ"א מדרבנן וזהו הרי הא דבעי שליחות הנותן כבר כתבו החוספות שם בב"מ דהיינו אם יש כאן בעל הממון אבל אם הפקירו ה"ל כאלו אין כאן נוחן וסגי בשליחות המקבל לחוד ע"ש היטב ולפ"ז כיון דעכ"פ נגד הנותן מהני גם בקנין דרבנן נעשות הפקר גמור ולהוליו מרשות הבעלים ממילא מלי לזכות מדאורייתא דבהא אית' בדנפשי' מה"ת לזכות עבורו מן הפקר - כאילו הוא הפקר מה"ת ממס וכמ"ש האחרוני' ז"ל וממילא מועיל אף למילי לאורייתא ומ"ש רש"י ז"ל זוכה מדרבנן אין רונה לומר דזכיי' לא הוי אלא דינא דרבנן דבאמת לבחר שחקו תו"ג הוה דינו כלאורי' לכל מילי - למה שביארנו אלא דרש"י נחכוין מדאורייתא לא הי' מקום לחוס הזכיי' כלל כיון דמדאורייתא העושות אין ממכרן כלום ודו"ק היטב כי כל זה נכון מאוד ועמ"ש בחוס' ד"ה אלא לאו ע"ש :

בהוס' ד"ה

אלא לאו דלא אחיא ב' שערות וא"ח מ"ש שפחה מבנו וזכו הקטנים כו' הרב בעל קלוה"ת ז"ל ילא לידון בדבר החדש לחרץ קושיית החוס' וחורף דבריו דהא דמשני שאני שיחופי מבוואות דרבנן היינו דברבנן מודה ר"ח לר"א דזוכה לאחרים אבל אעפ"כ נריך שהי' בעידי דאית' בדנפשי' לאל"כ אין לו זכיי' כלל - ומזה העלה לשיטת הפוסקים דקטנה שיש לה אב אין לה זכיי' במחנה א"כ ל"מ לזכות על יד שם עצמם אין זוכים לעצמם והך שפחה מיירי באין לה אב עכ"ד :

וערין

חזר וניעור קושיית החוס' דא"כ אמאי לא אחיב לכ"ע ממסנה זו דס"ל דאמה עבריי' יולדת במיתה אב מק"ו וכבר פריך הש"ס כיוצא בו בב"מ פ"ק אר"ל ממליאת שפחה ועבדו העברים לעצמם ע"ש היטב ומשני דו"ל דמליאתה לאבי' ואכתי איכא לאותבי ממסנה זו דהא איך אפשר לזכות לאחרים ע"י שפחתו הא ע"כ יש לה אב וכה"ג אין לה זכיי' לאחרים בין אי ס"ל לר"ל כר' אמי וכר"ח לפי דבריו דע"כ מיירי במילי לזכות לנפשי' ובאמת שלוני דבריו הי' אפ"ל דלמה דמסיק דשאני שיחופי מבוואות כו' א"ל להיות במילי דאית' בדנפשי' ועמ"ש בסמוך ע"פ דרכו ליישב דברי רש"י במס' עירובין - ובעיקר קו' החוס' י"ל עוד למ"ש הרשב"א ז"ל בקידושין דף י"ט גבי גלו וקבלו קידושין דעכ"פ כחצר אבי' היא לזכות לאבי' מחנה שנותן לו אחר על ידה וי"ל כיון דכחצר דמיא א"א לזכות לאחר על ידה כיון דהקנאה בעי יליאה מרשות לרשות וה"ל כעומד המחנה בחיירו דל"מ מיהו הרשב"א ז"ל נשאר שם בל"ע מטעם חזר מהלכת ושם אבואר אי"ה :

בא"ד

ואין לחמוה כו' אמרינן לשמואל דעירוב משום קנין קטנ' לא כו' באמת בדנפשי' שם שלפנינו יש ערבובי דבריהם בזה אמנם בעיקר קו' חוס' הי' נראה להעיר ע"פ דרכו של הרב בעל קלוה"ת דבשיחופי מבוואות דרבנן ג"כ נריך שהי' במילי דאית' בדנפשי' ולמס"ל דהרי בכל זכיי' בעי שליחות הנותן ודמסוס הכי פי' רש"י מדרבנן משום דכח הקנאה לאחרים אין לו לקטן כ"א מדרבנן בעלמא מחקנתא דפעוטות כו' והיינו במטלטלין אבל קנין רשות דהוא קרקעות הרי גם חז"ל לא חיקנו אף מדרבנן וא"כ הרי ליתא בדנפשי' לענין הקנאת הקרקע אף מדרבנן ולמ"ד משום דיליה ליתא אבל אי משום קנין קשה - וז"ל בשמעתינן לשמואל דהקנאת רשות באמת מקנה להם הוא עצמו וכן הו"ל - דבלא"ה ז"ל שמתחילה הי' להם מעמד זה שיקנו כ"א רשות לחבירו או לכיון דיעינן דמזנה הוא והוא לורך להם דמסתמא מקנו כ"א לחבירו רשותו וחדע דאל"כ מה מהני מה שהוא זוכה להם ע"י קנין דלמא לא יחיל להו לאחרים בעירוב זה ועכ"ל דיעבדו דמרויסי - או שהקנו כ"א לחבירו וא"ל רק הקנאת המעות דהיינו לזכות עבורם בחובות השיחוף ודו"ק - אלא דהרי הצריך להגיע מעות לכ"א לידו עבור ההקנאה שיחול כמו מכירה דהא חרקה אין נקאה כ"א באחד מדרכי ההקנאה ולכן כשיגיע לכ"א מעות בעד חלקו מהני וכיון דזכיי' החזית

החזית שהוא מטלטלין סוגי ע"י הקטן שהוא מטלטלין ההקנאות עבור חלקו כ"א שיש להם בחזית מיקו שנה ע"י הקטן כ"א שב יום לבד ויחזר להא דמהני חף שאחרים שבבני המבוי לא עשאוהו שליח לקטן לזכות חלקם לבעה"ב ושל החבית וא"כ אחי איד מהני ד"ל למה לאיחא בעירובין דלחד מבני מבוי שר"ל להשחוק או שאומר דבאין בני המבוי ונוטלין שיחופו ממנו בע"כ אלמא להקנאות החזר א"כ מדעתו דאל"כ מה מועיל מה שנוטלין ממנו שיחופו אלא לכך תק"מ בר"ל או אומר שיכולין להקנות לו ולהקנות ממנו בע"כ אלא דבני שיחוף א"א שיחול ההקנאה ולכן נוטלין ממנו בע"כ ובה"כ שכבר זיכה להם ע"י שוב השיחוף שזכה הקטן עבורם מלי הבעה"ב ליטול ממנו בע"כ ולקנות ע"כ רשומם ולהקנותם כמו אם נוטלין בע"כ מביתו ודו"ק ונפ"ו י"ל דמ"ירי כה"ג וא"כ רק הזכ"י על חבית המשושפת ובחר הכי ההקנאות ע"י המזכה בעלמו אבל החס מ"ירי באין אחר"י זע"ו וכשהקטן גובה העירוב היינו שמקנים על ידו ההשיות זה לזה וכל כה"ג ה"ל הקנאות קרקע על ידו לז"מ ע"י קטן י"ג מדרבנן כיון דלית' בנפשי' לצנין הקנאות קרקעות אף מדרבנן ודו"ק ועמ"ס בסמוך בחוס' ד"ה שאני שחופי מבוזות דרבנן ועמ"ס עור במהדורא בחרא להרחיב הדברים עמ"ס הרב המובהק בעל מתנה אפרים דלפנין אף קולה ע"י נכרי וחסו דא"ל שליחות כיון דגם טלי מעג"מ מהני והמעצות גומרים הקנין . והנה דברים אלו מוכרחים גם ב"מ להמקשן להוי ט"לוק הדעה' להיבית כמ"ד קטן וזכה והרי עיקר טעמא משום לאיחא בדפשי' כמ"ס החוס' והר"י בקרקע לית' בדפשי' וכמ"ל וע"כ כמ"ס :

בתוס' ד"ה

שאלו שחופי מבוזות דרבנן כו' וא"מ והא זכ"י הוא מטעם שליחות כו' לכאורה משמע מדבריהם דאי זכ"י לא הוי מטעם שליחות הוי מהני אף בקטן . ולפ"ו להפוסקי' זכ"י אינו בחזרה שליחות והוא שיטת הר"י כ"א בקידושין וע"ס בר"ן ר"פ באריכות לא הוי לריכ"י לחלק בין איחא בדפשי' אלא דמהני בחזרה זכ"י ואף דקטן ל"ל יד לזכות כמ"ס החוס' לעיל במ"א מ"מ כ"ן דבדעת אחרת מקנה מפני לי' זכ"י לעלמו י"ל דמ"ל לזכות לאחרים כ"ש דעת אחרת וע"מ ל"ע בזה (חדא כיון דל"ל יד גמור בכל הזכויות כגון במ"א ה"ה ופ"ד וגם בקנין חליפין שיעיל יד לזכות לאחרים בלא שליחות מיהו לזה י"ל לעכ"פ בשפתחו הוי מועיל דלית לה יד גם במ"א ה"ה ואית לה ח"ר וק"מ כמ"ס המחבר בסו' ר"ה ע"ס ובש"ך ודו"ק) דכראה דלא מיבעי' לשיטת החוס' דב"מ שהבאנו לעיל דבממון בעינן על כל אופנים שליחות מן המקבל נחוד אלא גם שליחות הנותן דמכ"ס דזכ"י גרידא ל"מ בממון אם לא עשאו הנותן שליח וא"כ אחי הוא בכלל שליחות אלא אף אם נאמר דשליחות מהני בכל ענין היינו מ"ל שליחות המקבל ה"ל רק השליחות על הקנין ובהא אית לי' יד כשדעת אחרת מקנה ומ"ל לזכות גם עבור חבירו אבל זכ"י בלא שליחות למאן דסובר דמהני כדר ביארתי בכמה מקומות ובפרט בקונטרסי' דל"מ שליחות זכ"י זה הוי למין מתנה בעלמא שזה מהנה לנכרי ומש"ה ל"מ בגיטין וקידושין ללא שייך אלא בממון . ולפ"ו אינו כו' כ"א חזרה הקנאה שמוכה ומנהה ול"מ פשיטא דכח הקטן ליתא להקנות שום דבר משלו ומכ"ס של אחרים ובודאי ל"מ לחול כ"א מטעם שליחות :

עור

נראה למ"ס הא"מ דב"מ דף ע"ב להא דליינין אין זכ"י לנכרי אע"ג דזכ"י לא נפיק מאחס גם אחס ר"ל לשיטת הסוברי' דזכ"י לאו בחזרה שליחות מ"מ לבחר דגלי קרא דשליחות וס חילוק בין ישראל לנכרי ה"ה בזכ"י למהו הטעם עלמו גם בקטן ל"מ זכ"י בלא שליחות וזה ברור ולכן ל"ל דהחוס' קושטא דמלחא נקטו דה"ס ל"ל להדיא דזכ"י מטעם שליחות אבל גם אי זכ"י לאו מטעם שליחות מ"מ בעינן שיהי' אית' בדפשי' ודו"ק ועמ"ס לקטן בגמרא עור סמופין לזה :

דף סה ע"א בתוס' ד"ה

כעין דאורייתא חיקון והא דהג"ה בהגבהה טפח פ"ו לא קניא אלא בהגבהה ג"כ כו' עיין דאורייתא כיון דמגבי' בר זכ"י כו' מאכ"ס שמוכין לדברינו שכתבנו זה כמה שנים לחלק דאף להסוברים דע"י קנין דרבנן נעשו קידושי חורה אבל בקטנה אי ל"ל יד מדאורייתא לא הוי כדאורייתא לענין קידוש' אשה דלמשמע מדברי חוס' ורשב"א ורי"ב"א גבי לאו וקבלו קידוש' כולס פה אחד וכחצנו משום דרבנן לא אלמנה למילחא דיליהו כ"א למיהו כדאורייתא אבל באם אינו בר קנין כלל אף מה"מ לשוויי זוכה כמין החורה לא אלמנה ע"ס שיישבנו בזה כמה בחירוח דש"ס ופוסקים ומדברי החוס' אלו יש סמך להבדילינו סס ואכ"מ להאריך :

מ"הו

גוף דברי החוס' ל"כ בחירוחים למ"ס דליון למגבי' בר זכ"י הוא כו' והיינו למ"ד וזכה לאחרים והרי לפ"ו ה"מ הש"ס לשנוי' גם למ"ד לאין וזכה לאחרים מדאורייתא לשיטתם דלמינו דלאורייתא משמע דמדרבנן עכ"פ וזכה לאחרים כמו שכתבנו מדברי

ה"מ ז"ל לשיטת החוס' וא"כ כיון להקטן עלמו לגבי ליד' בר זכ"י מה"מ (וגם אינו זוכה בעת לעלמו לל"ל) ועינה גריעות' לענין לזכות לאחרים וכיון דזכי לזכה מדרבנן הרי ה"ל ספירובעין דאורייתא כיון דהזוכה נחמתו הוא זכ"י גמורה ולא יהא טעשה בעלמו אינה קנין גרוע להוי מהני כמו בהגבהה טפח ומר לי אם נעשה זכ"י רבנן ע"י אחר אבל ליד' דבר זכ"י הוא יחשב כזכ"י מה"מ ודוחק מאוד לחלק העניינים . ומה שכתבנו בזה הוא ד"ל לעכ"פ לא עשו רבנן תקנתם שיעיל זכ"י הקטן כ"א בחזרה שליחות ומטעם לאיחא בדפשי' ועמ"ס ל"ל בשם בעל קלו"מ אלא דלר"ח ל"מ בעלמא אף במ"ל לאיחא בדפשי' ובמ"ד דרבנן מתקחו"ל שיקנה אבל בחזרה שליחות זכ"י בלא שליחות לאו כלום הוא יגרע מהגבהה טפח ולפ"ו כיון דעכ"פ נשאר בכת זה הקנין גם אלל הקטן זכות ללירוף הקנין שיעיל דהיינו השליחות שטעשה מדרבנן למדאורייתא נר"ח אף במ"ד לאיחא בדפשי' אינו נעשה השליח וכמ"ס הפ"י באור' ולפ"ו כיון דהוא עלמו בשליחותו דנוגע לעלמו ח"א שיתשב כדאורייתא אף דרבנן דהא כעין דאורייתא חיקון כיון דלאו בר הכי הוי לקבל שום של חוה מה"מ וה"ל נבכר' ללאו בר זכ"י הוא וכשאר על דיו שליח מדרבנן ממילא לא ה"י כח ב"י חו"ל לזכות הזוכה מחמתו עפי מדרבנן אף דהוא בר זכ"י כיון דמצורב בזכ"י כח השליחות של הקטן שאינו בר שליחות כלל ואין ב"ד חו"ל לאלים לחו ולכן ספיר פריך כל דחיקון רבנן כו' ודו"ק וילא נ"מ מזה שא"ס ה"י זכ"י מועלת בלא השליחות . וכבר כתבנו לפ"ד הא"מ דב"מ הוי פלוגתי' נמי בהא אי זוכה לאחרים במ"ד לאיחא בדפשי' וכמ"ס בסמוך ולא הוי ליינין כ"א על כח הזוכה לא הוי פריך הש"ס כל דחיקון כו' דו"ל דה"ל כעין דאורייתא כיון דגביר' בר זכ"י אלא שכבר כתבנו דבמ"ד דממון לא מועיל זכ"י בלא שליחות לכ"ע ולשיטת החוס' בלא"ה יחא דליד'ו כל זכ"י בחזרה שליחות הוא . ובה"כ ח"א קושיית הפ"י העלומה דבממון דבמ"ד פריך דמ"ס ומ"ס במעשר שני דרבנן . ואמאי לא פריך נמי והא כל לחיקון רבנן כו' וגם שינוי' דש"ס געיל לא יחכן כ"כ במעשר כיון דאית לי' עיקר מן החורה ונ"מ י"ל ליישב דכראה דבמעשר לא שי כא כלל דלמות לזכ"י לאחרים בחזרה שליחות שהרי החס א"לרבה הרי אינו מועיל לחולל בחזרה שליחות היעלים דא"כ ה"י לר"ך להוסיף חומש כמו אם ה"י העלים משלמים שליח כמ"ס אבל עיקר הכוונה בש"ס אי החלול מואיל דבש"ס אחרים כ"מ דחוס' בהמון דלעלמו ודאי יכול לחלל והא דלחילא בפלוגתא דר"א ור"ח היינו יכול לחלל והא דלחילא בפלוגתא דר"א ור"ח היינו ע"ל שכתבנו למעלה דגם זכ"י בלא שליחות תליא בהא וכמ"ס בשם הא"מ דב"מ לענין זכ"י לנכרי דכל מ"ד דמועט רחמנא משליחות ה"ה בלא שליחות לא מ"ל למיעבד לחבירו וזמילא לר"ח דאף באיחא בדפשי' אין נעשה שליח וה"ה זכ"י וה"ה שאר מילי אף דלא חליין בשליחות אבל בהא כיון לעכ"פ מדרבנן מהני אף לר"ח שוב שייך בפשיטות חירן הג"מ שאני מעשר שני דרבנן ולא שייך כל לחיקון כו' כיון שהורינו החוס' ז"ל להיכא דגברא בר זכ"י הוי כעין דאורייתא וכיון דהקטן בר חלו' הוא לעלמו והבעלים ג"כ בני זכ"י ובר חלול הם וא"כ גם לשליחות מהני ספיר כעין דאורייתא ודו"ק :

ובאמת

שליטת רש"י וכפי מ"ס דביאור דכ"ו דאף מדרבנן לא מהני א"כ ל"ל דתקנתא בעלמא הוא א"כ י"ל דלעיל פריך ספיר דלא הוי כעין דאורייתא דלאורייתא מועיל הזכ"י והכא הרי הזכ"י בעלמא אף מדרבנן וכ"א יכול לחזור מוכיחו והוי כחתי דמ"ד ח"א א"כ הרי א"ך כאן חזרה עירוב כלל אף מדרבנן משא"כ בעעשר י"ל דגם החלול חיקונו שישאר בהקדש ע"י הקטנים שדבר זה אינו חלו' בזכ"יחו לאחרים אלא א"לרבה הקטן כאלו הקדישו והרי הממון ב"י בידו וממילא לענין היתר אכילות הפירות שילא לחולין יש כח ביד חו"ל לחקן כיון לאין כאן חתי' דמ"ד ודו"ק וכמ"ס שכן כתבו ג"כ קל"ת מפולשים אבל מש"ל בשיטת החוס' הוא דרך מרווח בע"ה :

במשנה

לפי שאין הקטן עושה שליח כו' הרב דפני' ולה"ה האריך למעניתו בחוגי' דנערה המאורסה וכלן בקלרה אמאי אין עושה שליח כיון דלית' בדפשי' ונס כתיב שליחות בגופי' בגירושין ומ"ל למעוטי קטן וכמו כן הקשה על שיטת הרמב"ן שכתב דבגוי'א דלעיל דקטנה א"י לקבל גיולה כיון שאין נעשית שליח דהכא נעט ראוי שיעיל שליחותה ע"ס כ"א וזה כמה שנים אשר הארכתי בהשורה ובכתי' יסוד על דברי החוס' דב"מ ליישב קו' הדפכרי' על הרמב"ן בענין קטנה אביה ולא היא ועכשיו ראינו כי בירושלמי משמע דג"כ ח"א שיהי' שליח הבעל כ"א שלוחה שהחורה זוכה לה וע"י בתי' קידושין ק"מ מ"ל ובירושלמי . אמנם הא דאין עושה שליח י"ל בלא"ה אית' לן מהכר' כיון דאינה בת דעת והרי השליחות בעי דעת המשלח ואף לאיחא בדפשי' היינו משום דג"כ דעתה כיון דמתגרשת בע"כ והיינו ע"י מ"מ אלא ע"י שלוחה הרי בעי דעת על השליחות ור"לן וקטנה אין לה ר"לן דג"כ ח"א חוס' בקידושין לאף לר"ל

לר"ל לבגידותין היא אבל מודה בקידושין משום לאיזולה דעת
 להכא בגמרא ראונו שיועיל שליחותה ע"כ כל"ל וה"ל לכוותה הרי
 פשליחות בגירושין דומה לקידושין ל"מ בטמנה כיון שאין בה דעת
 וזה פ"ק אללי אמנם ע"ד הרמב"ם שפיר חלה קושייתו לענין
 להעשות שליח ודברי רבינו הרמב"ם ש"כ טעם אחר הוא לקטנה
 אין עושה שליח לר"ך באמת ביאור ואכ"מ להאריך אי"ה יבואר
 בח"י פוסקים בס"ד :

במזיק נאמר מפלע תחת פלע ועיין ועוד דאי נימא דהו"ל בכלל
 שליחות יד אחתי קשה בהא דקאמר הש"ס להעלות פטור מטעם
 ללא ח"ל מההיא חרזי כו' והרי אף אי עבד בשליחותו ולא הו'
 קפידא מ"מ הא א"ש ל"ע ותייב השליח ואף דבשליחות יד רביי'
 רחמנא מ"מ למה זכר רש"י ז"ל בקידושין דף כ' ע"פ טעמא
 דזכר בעה"כ דשליח מעל דהוא משום לכיון לכלל החזרה כולה
 אשג"ל ע"ד רק דרביי' רחמנא באעילה היינו היכא לאיכא לחייב
 לבעה"כ אבל כי זכר דבעה"כ פטור ע"כ מחייב השליח כמו בכל
 החזרה יע"ש ולפי"ז ה"ל לכוותה אף דרבי קרא ליש שליח ל"ע
 בשי' היינו כי איכא לחיובי למשלח משא"כ הכא דהבעה"כ פטור
 לדמשי הש"ס דהא לא אמר מההיא חרזי אי"כ נשאר החיוב על
 השליח מטעם אשג"ל ע"ש על שיטת הפוסקים הנ"ל והכרע
 נכאורה לשיטת הסוברים דבשוגג של"ע ועיי' עוד בסו' ר"כ
 בסמ"ע ובהפלא"ה פ"ב דקידושין ובהירושין סס לענין ש"י עלמו
 ש"ס בו חסרון ל"ל דהוי כמו נשאר איסור אחר עמו ע"ש
 באריכות ונס מן הסברא נראה לעינא החיוב רק אשעת הנזק ולא
 מטעם ש"י מטעם שכתבו לעיל דהא י"ג כסדרת הפני"ו והס"ך
 דהוי רק בשוגג ולכן ע"ג גס להאפורשים טעמא דזכר בענין
 אחר וכמ"ס סס בחירושין דהב"א הו' תורה מויק :

ע"ב בתוס' ד"ה

גיטא לא הו' כו' וא"ת כו' עיי'
 במוהר"ם"א שדקק דפשיטות ה"ל
 להרוני לא"ל נא חגרתי אנא ב"ד פלוני כו' ואני בעניי לא
 זכיתי להדין דבריו הקדושים להחס נוחן לה עצמה א"כ י"ל דהוי
 נחיה נסם גירושין מעכשיו אלא שחולה בחנאי וכל כה"ג לא חזר
 כעניי גיטך מעג"ה להחניה כבר נגמרה כמו בכל תנאי אבל הכא
 לה"ל דהו' בקושייתם דהיא לא עשאהו ש"ק כ"ל ממזא מההיא
 ואיך א"כ מה יועיל הוא שיאמר נה אל חגרתי כו' בחזרה שלי"ה
 כבר כתבו החוס' דל"ע ובהזרת של"ק א"ל כיון דהיא לא עשאהו
 כ"ל לשקיל ממנו לא שיהי' כיהא א"ך יכול הוא להוסיף על שליחותה
 נגד דעתה ואפי' בחנאי א"ס עשאהו שליח לקבלה בסתם כחכמי
 לעיל בשם הזרונים דל"ו להוסיף חנאי שלא מרונה דה"ל
 כשינוי בשליחותה מ"כ"ם להוסיף מה שלא לוותה כלל וא"כ אין גנו
 אלא נומר דגם היא כוונה שיעשה של"ק משעת קבלת הגט וע"ת
 נחול כשיבא והרי הוא תירון השני של החוס' בס"ד והס"ן :

סו ע"ה בגמרא

מחנה איחא לאח"מ כו' עיי'
 במוהר"ם"א ז"ל מה של"י בישב ודיק
 לשון הש"ס ודבריו ל"כ עדין שיעקר החלוק בין ממון לבט
 ונראה דבממון נתיב דפסק כח המקנה אבל כח הקונה לא פסק
 וכיון שהוא מחייב נתן כח להקונה לקנות הממון ה"ל כיוצא בזה
 אין יורש מתמתו כ"ל לאח"מ ודוחה המהנה כח הירושא אבל
 בגירושין לר"ך שיגרסה הבעל מחיים ואיני ל"מ לזכות לעצמה
 בגירושין כלום וכח המגרש כבר פסק בעת מוואו וד"ק ועמ"ס בזה
 בח"י לח"מ סו' ר"ג ור"ג ובחסו' מהר"ט חלק ח"מ סו' פ"ג
 דמתנת ש"מ לאחר נגמר עיחה ע"ש ואף א"ס הגנה ועיי' עוד במ"ל
 פכ"ט מה' מכירה מה שהביא בשם מהר"ם אלשיך ע"ש היטב
 וד"ק מאוד ולאחר זמן מהני וע"כ כמ"ס ועמ"ס בסמוך :

בד"ה

הא ופא רבנן כו' וא"ת השתא משמע לוי' דבשלו הוי
 קפידא כו' וכן בפ' הנהגה כו' שליח מעל שלא עשה
 שליחותו כו' ותימה כו' מי א"י מההיא חרזי ומההיא
 לא חרזי כו' לכאורה קשה איכא דאי נימא דההיא דפ' המפקיד
 לא הו' קפידא וז"ל שליחותו של הבעה"כ א"כ חיקשי א"מלי
 פטרינן החס לבעה"כ מש"ל לא"ל מההיא חרזי והרי כיון דלא
 א"ל מההיא חרזי והרי כיון דלא הו' קפידא ה"ל בכלל שליחותו
 ולענין מעינה כה"ג הוי מועיל הבעה"כ כדאצרי' החס בהב"א לי
 מן התנן שאף שאמר לא הו' בלבי אלא מתנן זה כו' לדברים
 שכלב אינם דברים וכן הקשה הלח"מ ז"ל ואמנם י"ל לנכון בכוותם
 דרך מרווח דבאמת הרי בתנן הא ללא מיפטר בעה"כ מבואר
 הוא לכיון דהוא בכלל השליחות אף ללא הו' בלבו ה"ל בכלל
 דברים שכלב וז"ל דברים שכלב ללא אהני לעקור המעשה ומבואר
 הוא ע"כ בחוס' ובכל הראשונים דברר הידוע לכל דלא עבד
 ח"ל עשה דה"ל ה"ל בכלל דברים שכלב כיון שידוע לכל ולפי"ז
 א"ש דאף דלמסקנת החוס' לא הו' קפידא היינו בא"ס ה"ל באמת
 שיהיה שלו חבל לפי האמת שזה ידע שהשותף האחרים אינם שלו
 אין נך קפידא ג"מנה מזה לגזול ונהיך חבירו כיון שלא כיון לגזול
 וסגן שהדי ברורים ללא הו' בלבו ע"ז וכיון סגן אהני ל"י לפטרו
 כיון ללא אמר בפירוש מההיא חרזי וא"ן ילעין שאין זה בכת
 שליחותו אבל לחיוב השליח ג"ה אין לנו כיון דכשניהם שלו אין זה
 קפידא וכיון שהו' לא הו' יודע שהאחרים אינם שלו הרי הוא
 סבור שמושה של החוס' משא"כ אי הו' קפידא גס בשלו אף לפי דעת
 השליח לא עבד שליחותו וד"ק כו' זה ב"ד ובהדגש עיירי שניהם
 שהי' בתנן ה"ל של הקדש ומלא אף לפי האמת אין זה קפידא
 ועוד כיון שגם הבע"כ שכת א"ס הם הקדש לא"כ בלא"ה לא שייך
 מעילה בבעה"כ טוב לא הו' לו קפידא ע"כ"פ בשעת הגיונו וה"ל
 בכלל שליחותו והס"ן הו' ברורן של דברים :

בתוס' ד"ה

גדמי חמרא לא קאמר וא"ת כי אמר נמי
 למי חמרא הו' לשל"ל כו' וכדאמר' כו'
 למי שור זה שולח כו' אי לאו דמתחפילא הייתי אומר לדון דבר
 חדש דמתנת ש"מ לא איכפת לן בדל"ל למה ש"כ מוהר"ם בחסו'
 לחקור אי חייילא מתנת ש"מ אי לאח"מ ע"ש בסו' ע"ד חלק ח"מ
 וחורף דבריו ללא חייילא כ"ל לאח"מ מיהו משועבדת לו האמנה
 מיום כתיבתו לקיום המתנה כדי שלא יחול ע"י זכות הירושין
 והשיעבוד ההיא מפקיע זכות הירושין והנה למ"סילדן הבאין
 החסיד הגו' מוהר"ם ז"ל אב"ד לק"ק פוזן והובא בחסו' כ"ג
 ח"א בח"מ דביאור דברי הרמב"ן שבבעה"כ שער לאם הקנה
 דשל"ל וגם שעבדה לאף ללא חיל בחזרת קנין מ"מ חיל מלד
 חיובו לחיוב ושיעבד מהני גס פלגל"ל א"כ א"ס דמתנת ש"מ
 אף דהוי דל"ל ע"מ כיון דע"כ י"ס בה גס כח השיעבוד להפקיע
 זכות הירושין חיל בחזרת חיוב דמהני אף בדל"ל (ועוד י"ס
 להוסיף לכיון דהא לאין א"ס מקנה דשל"ל היינו בחזר בו המקנה
 שהרי בשמיטת ואביל לא מפקיען מיני' וא"כ כל כה"ג שהוא משועבד
 באופן שלא יחול זכות הירושין לאל"כ בלא"ה אפסית רשות הירושין
 כמ"ס מוהר"ם ה"ל וא"כ הרי אין להם רשות דביטולה ולא
 איכפת לן בהיותו דל"ל וז"ע בזה וד"ק סס היטב בחסו' ה"ל
 ועיי' עוד במ"ל פכ"ט מה' מכירה בשם מהר"ם אלשיך ותמצא
 סמוכין למ"ס כאן באופן השני ויבואר אי"ה בח"י לח"מ :

ודגה

הלב בעפני' כ' להקשות ע"ל החוס' דהא י"ל לפטור
 השליח דע"כ"פ הא לא נחכוון להיזק וכ"כ הש"ך בח"מ
 סו' ר"א וע"ש ודבריהם אינם להעלות ארובה דכמו בעמילה
 אי"כ על השוגג כמזיד כמו כן במזיק חייב בין בשוגג בין במזיד וז"כ
 ע"כ עיקר הפטור רק משום שליחות וא"י הו' קפידא הרי א"ל נפטור
 ותייב כאלו עשה בעצמו הי"ז בשוגג ואוני ה"ל דחשוב כאונס גמור
 דאף במזיק פטור אלא לפי"ז גס במעילה ה"ל לפטור השליח
 ע"ש"ט דה"ל כאונס ועכ"ל דה"ל דמי לשוגג מדחייב עלה קרבן
 מעילה וחומס ואולי מיקמי הך דהחס בגזר הקדש מיירי שהי' לו
 להעלות על הדעת טפי ש"ס כיון מעוה הקדש משא"כ הכל ללא
 הי' לו להעלות ע"ד מפקדון ועיין בחגיגה דף י' דקאמר החס
 קפידא שליח עניא מאי קעבד וקאמר מידי דהוה כו' ואמנם מה
 דאציא נכאורה לשיטת החוס' דהוא בתורת שליחות א"כ א"ך
 שקיל וערי החס מעיקרא לחייב בעה"כ הא"י אין שליח לדבר
 ע"ירה וא"כ אף א"ס ח"ל מההיא חרזי לא הו' חייב בנזק שעשה
 בשליחותו ובשלמא לשיטת החוס' בעלמא דבשוגג י"ס של"ע כיון
 ללא שייך דברי הרב כו' ניחא אבל לשאר פוסקים ללא מחלקו
 בין שוגג למזיד ועיי' בש"ך ח"מ סו' ש"מ ובאמת שהי' מקום
 לומר דהוי בכלל שליחות דל' בפקדון דבי' מרבינן שליחות לדבר
 עבירה בפ"ב דקידושין אבל גס זה ליחא דהא י"דון לידן בשליחות
 יד דהוי מטעם גזלן ודלוי לא מרבינן שוגג המזיד ועיקר דיבויא

בתוס' ד"ה

כדי לייפות כחו כו' פי' בקו' כו' עיי'
 דרשב"א מ"ס דלמות למוכר לו בית דבינהו
 דמראהו נפל כו' ולפע"ד יש לדון בדבר דיש לחלק בין מוכר למתנת
 ש"מ מן הירושין למ"ס הראשונים שם נבי דלאם נתנו ל"מ
 במתנת ש"מ דא"י למחול דקאמר ר"א"ב מתנת ש"מ לאורייתא
 היינו לא"י למחול ופירשו משום דה"ל כיוצא ואין יורש יכול למחול
 חלקו של חבירו ולפי"ז י"ל דהינו כירושא וזכורין א"ס נחסר חלק
 אחד ודלוי ל"מ שאר הירושין לדמותו דעדיף כמו כמורה :

במשנה

א"ס מעצמו נפל ה"ו גט לכאורה ק' טובא למה
 שמבואר הוא בב"מ דף ק"ב בחורס שלא ברשת
 לאף שא"ל כלך אלא יפות ל"מ מא"ס דמה אחס לדעתיהם ועבואר
 הוא בחב"ד סו' קפ"ח כל דכשעת המעשה לא ילענין דליחא ל"י
 כ"ל אחר המעשה ל"מ למפרע בהזרת שליחות וא"כ כיון דכשעת
 שאמר כתבו הו' כ"ריא ואינו ככלל בשליחותו הגחיכה א"ך אפטר
 דמשום דנפל אח"כ והוכיח סופו על חילתו יחיל השליחות לאפרע
 כיון דכשעת שנתנו לא ה"ל דין שליח ובאמת שהי' אפטר למרס
 המעשה דמיירי לעדו חו' וכוחבין ונוחנין עשה וא"ל להבליך עשה
 וכן נראה מדברי ק"ת ראשונים ז"ל אבל בדמ"ס מבואר דהב"א
 ונתנו

ניחא דניהו ד"ל גמורה ר"י באומר אמרו ואפ"ה חס"ו כשר וג"ל גזרינן אבל הרי הדרא קו' לדוכתה גמיה כשר כאן לא אמר אמרו וא"ל דע"ס הוי באומר אמרו כיון שהם שנים כו' להא ליחא להא השחא קיימינן לחס"ו כשר א"כ הרי הם כשרים בעלמם הכתוב ולחזום ואכתי איך רשאים לר"י ללוות לאחר וע"כ לכאורה כפי רש"י דמתמתא כיון ללא קפיד הוי כא"א וא"כ קשה על החוס' שפירשו בענין אחר :

והנה ראייתי לרב הגאון המובהק בעל אבן עזר שדרך דרך אחר צפ"י דברי החוס' ע"ש ולפי דרכו יש ליישב כענה קושיות אמנם י"ל פקפוקים אחרים אבל עכ"ל יש להוסיף מחוץ דבריו ד"ל להחוס' מודים לפי רש"י לקמן כמה דמסיק דנעשה כאומר אמרו להיינו מדלא קפיד ה"ל כאומר אמרו אלא דבש"ד לא שייך לפרושי הכי כיון דאכתי לא ידעו דנעשה מדפריך בחר הכי ואי כתובו כו' וא"כ איך הוי ניחא ל"י מעיקרא דהא פריך ממילי ל"י מיסבין לשליח ולא משני מידי ומשמע בסמוך דהוא קושית אחריתי וע"כ פירשו החוס' דלשמואל עלמזו דמייירי בשנים הבני ג"י בשנוית קמא דמבש"ל אי כתובו כ"י כו' ובה"ב ה"ל ודאי כאומר אמרו כיון שע"כ לריכוס להשתקף עמם חנא דכ"ז שייך אאיבעיא דמייירי בשנים אבל לבתר דשקיל וטרי הש"ס ממחני' והדר אייתי דברי ר"י במשנה דמייירי רק בשלשה ואפ"ה כ"ד דש"ס דקאי ארישא דהיינו דא"ל כ"א לחוס' בהא חזור ומקשה והקושית הוא רק א"ר יוסי דהא בשלשה אינן מקום להסברת החוס' ה"ל וא"כ איך כשר הכתב ע"י אחר וא"ל כיון דהקושית לר' יוסי א"כ מאי הולך לאחוי הא דאמר שמואל הלכה כר' יוסי דהא מייירי מר"י עלמזו ד"ל למ"ס לעיל בחי' הר"ן משמע דלרב דל"ל מיני לא מיסבין שייך פלוגתא דר"מ ור"י בטעמא דבזיון דה"ל לר' יוסי דגם בשנשה שייך בזיון וא"כ הוי מליין למימר ל"ל לר"י כלל מיני לא מיסבין ולכן הולך לאחוי דע"כ פ' שמואל מפרש לה לר"י מטעם מיני ודוק ובהא א"ש הרבה מהקושיות ובאמת כי דרכו של הרב ז"ל דרך אחר ע"ש אבל לפע"ד ביאורו ע"ל"ו יוחר קרוב דעיקר קו' הש"ס בשנוי' קא לר' יוסי ובהו מדוייק היטב מ"ס חוס' בסוף דבריהם ולקמן דפריך כו' הו"מ"ל אי כתב הגט כו' דמה שיאמרו הכא לדבריהם הקודמים וכבר הרגיש הרב ז"ל דזה אבג לדבריו ה"ל ניחא מאד ברייהא דבל"ו הוי מפרשין דה"ס שקיל וטרי אגופא לאיבעיא דרב ושמואל הא ה"ל מיני' וכיון שכן י"ל מטעם שהי' כך ה"י וא"כ למה יפלגל הש"ס ויקשה על מה שלא הי' משא"כ השחא דכחזו דשמואל גופא בשנים א"ל לך סברא דנעשה אלא דה"ל צפירוש כאומר אמרו משא"כ השחא דעל"ל דהקושית ש"י אליבא דר' יוסי גופי' וא"כ נסחפק הש"ס דההיא כתובו כו' א"כ ה"ה דהמ"ל איפכא וכעין זה כ' בעפ"י לפי דרכו :

ועוד י"ל ברווחא יותר דאי אשמואל גופי' ובעיינו י"ל דשפיר אחי דאי הוה אמרינן בהיפוך דכתב הגט הוא וחתמו להחוס' אחרים ניהו דה"ל מיני עכ"פ לא הוה פסולה דאורייתא כיון דלשמואל ע"מ כרתי ולא גרוע מפסול דמוזייף מחזבו ע"י קרובים וכה"ג (והיינו לחי' חמא לחוס' דב"ה ע"ש ולחירוף השני יש לפקפק בזה וע' בספ"י לקמן דק ע"ב ובחידישנו סל לעיל בפ"ה) וא"כ לא חלל משא"כ השחא מספקא ל"י אס חלל דבכתובה ודאי בעי שליחות לשמואל משא"כ אי פריך ממשנה דולאי ה"מ נאמר דגם אס"ד דכתב הגט הוא דמ"מ ע"כ לריכוס לחתום ג"כ הם בעצמם מטעם מיני' ואף לר"א מ"מ הא ה"ל מוזייף מזכו וה"ל פיסול כמו עדים קרובים וכה"ג וא"כ איך מספקא ל"י במתני' דהוי כתובו מאי הוי כו' ודוק כי כל זה נכון :

אמנם לפ"י דהחוס' לא כתבו כן כ"א לס"ד מקמי דאשני הש"ס נעשה א"כ לפ"י הוה משמע דלמסקנא עזרו החוס' לפרש"י דהכוונה דנעשה כא"א הוא מדלא קפיד וא"כ הו אינן לחקק שנים לשלשה והוא סתירה לדברי מהר"ם א"ל עכ"פ לעיל דב"ה כתבו וחנו ג"מ מ"ס מהר"ם א"ל ז"ל דבריו כאן מבואר דהחוס' כתבו כן למסקנא ע"ש שכתב דהיינו למה דאסיק דר"י ס"ל א"א פסול כו' :

ואמנם לדעתנו נראה ברור בכוונתי ז"ל דגם הוא מודה דבהא דמשני נעשה כאומר אמרו היינו כפרש"י ז"ל דמדלא קפיד ולא ע"ד שכתבו חוס' משום חס"ו והלשון נעשה משמע נמי הכי דאל"כ איך שייך נעשה הא הוי כא"א בפירוש כש"ס חוס' ואולי גם הוא סובר דמש"ה לא משני הש"ס הכי משום דאזי אמסנה לס"ד וזו לשמואל מספקא ל"י גם במשנה והתם הרי בשלשה עכ"ל כפשוטו מדלא קפיד אלא דרבינו ה"ל דו הסברת אינן מוכרעת שאמר ע"י ללא קפיד ה"ל כולה בפירוש אלא דבש"ד מוכרח הש"ס לזה הסברא דרובה לקיים דגם כר' יוסי שייך רק ספיקא אי כתב הגט אי כתב ידו והרי התם אינן ע"ש א"ל דליכא לפרושי דברי החוס' אבל למסקנא דר"י פוסל באומר אמרו וא"כ הרי בר' יוסי אינן נפקותא בהך סברא דנעשה שהרי אף מי נעשה לא מהני מידי וע"כ למסקנא אליבא דר"י אולי ג"י ספיקו דהאנא דהא אידי ואידי מיני ניהו וא"כ שמואל לא מספקא ל"י כ"א מביא ז' דנפ"י

ונחנו קודם לכן מהני אף אם אינן פכאי עתה ליתן והב"י ז"ל העתיק לשונו דליכא ע"ש ובאמת שהרמב"ם ז"ל גם בהך דחורס שאינו שלו לא הביא אוקמתה הש"ס ע"ש שכתבו שדקה סוגיא זו ולכן אולי שאר המפרשים בכוונה כתבו דוקא בעודו חי כותבין ונותנין אבל אם מת מיד לא מהני מה שכתבוהו אחרים לכן ול"ע על האחרונים שלא העירו בזה ולדעתנו ז"ל דליכא ויבואר בחי' פוסקים א"י"ה :

במשנה אמר לשלשה כו' אחד כותב ושנים חותמים כו' פשוט בעיני דמחני' דליכא קתני דע"פ אלו השלשה נגמר הגט ואם מלווים לאחרים לכתוב או לחתום בשליחותן למ"ד מיני מיסבין לשליח הוה נמי בכלל אי כותב ושנים חותמין שהרי האחרים הם שלוהיהם ובהו נדחה מ"ס הרב בעל מכתב אלי' ז"ה"ה דלייק אאיבעית הש"ס אי הוי כתובו ככתב הגט או כ"י תפשוט מבבא זו וע' בפ"ה וע"ד לק"מ כמ"ס וק"ל :

בתוס' ד"ה סנו גט ה"מ למיבעי' בלא אמר כתבו וחנו כו' מ"ס מהר"ם א"י ומה שהשיגו הרב בעפ"י ז"ל ויבואר אי"ה בהמוך דב"ה כתב ידו הוא כו' :

בתוס' ד"ה כתב ידו הוא א"ע"ג ללא מידי כו' הא מסיק דלשמואל אומר אמרו כשר וא"כ חס"ו פסול כו' וכשאומר לשנים כו' ה"ל כו' אמר נהם הבעל בפירוש שיסתחפו עמם אחר כו' ובעי מה רוצה הבעל כו' ולהמן דקאמר אי ס"ל כו' ה"ה דה"מ לומר איפכא כו' בכל דבריהם אלו נסבכו כל המפרשים והנה ראש המדברים ככ"מ הוא רבינו מהר"ם ז"ל נע"ל ד"ה כתבו וחנו וכאן משמע שחפס בפשטות דברי החוס' דכל איבעית שמואל לא יתכן כ"א בשנים ומטעם שכ' החוס' ובשלשה אינן מקום לאיבעיא זו ונתקשה כולם על דבריו דהא בעי למפשע ממחני' והרי במחני' מייירי גם בשלשה שאמר כתבו וחנו אלמא שייך גם בשלשה וכן פריך בחר הכי דפריך מר' יוסי דמייירי רק בשלשה ולכן פירשו כ"א לפי דרכו ע"י צפ"י ושע"מ ז"ל ולפע"ד נראה דקושית מבבא דרישא ליתא דבהא מודה הרב מהר"ם א"י דאף בשלשה שייכא איבעיא לשמואל דמה שהבין הרב בעפ"י דמ"ס לא שייכא האיבעיא בשלשה דכל שאין הכרח מדברי הבעל שר"ה שיסתחפו אחר עמם לריכוס הם לעשות שניהם הכתיבה והחתימה דבר זה ודאי ליתא וא"א להולמו דלעת החוס' שהרי עיקר האיבעיא מספקי להו צבי רב והם הכי ס"ל דחס"ו כשר ואם כן הרי ע"כ הספק כפשוטו אם ככלל בלשון כתבו רק הכתיבה או החתימה לדלד"ו א"ל כלל להסברת החוס' משום חס"ו פסול אלא כיון דלד"ו מיסבין לשליח ואין ראויין לעשות על אחרים הוא רק משום בזיון דבעל ובמה דקפיד וא"כ מיבעי' להו מה קפידתו ומה נכלל בלשון הכיבו אלא דהחוס' הולרכו להסביר כן לשמואל ניהו דלד"ו ג"כ יש נספק מה נכלל בזיוני הבעל אבל דלד"ו הרי מיני לא מיסבין לשליח וא"כ מה בכך דלא קפיד אבל הרי אינו מודה ג"כ שיעשה האחר וא"כ לא נפיק מחזרת מיני לא מיסבין דוקא באומר אמרו בפירוש מכשר ולא בסתם (ובאמת רש"י ז"ל דב"ה אמר שמואל כו' דמדלא קפיד נעשה כו' לא ניחא להו לחוס' עתה ויבואר לקמן אם חולקים על סברתו נגמרי) ולכן הוסיפו דהוי כאומר אמרו בפירוש וא"כ ספיר סובבת האיבעיא ג"כ כמו לרב מה הוא נכלל בלשון כתבו אלא דלרב עלמזו שייך אף בשלשה כיון דלא קפיד אלא אחת איך רשאים בלא"ה ללוות לאחרים אבל לשמואל אף ללא קפיד באיך מ"מ צריך ללאת ידי החס"י מיני לא מיסבין י"ל דהיינו בשנים דוקא ובשלשה לא ינאלו החס"י דמיני ודוק כי זה ברור :

ומעתה לר"מ עלמזו אף לשמואל שייכא האיבעיא גם בשלשה בכתבו וחנו שהרי לד"ו בשלשה כתבו לחוד ס"ל דהוי ב"ד ורשאין לעשות שליח אלא דבאמר גם כתבו הו"י א"ס מכלל כח ב"ד ואין רשאים לעשות שליח ומעילא אי לא קפיד אלא אחת דהיינו מה שנכלל בלשון כתבו הרי איך רשאין בכתב הב"ד שלא הפקיע כח הב"ד כ"א כמה דקפיד ושפיר קאמר חפשוט ממשנה ודוק ומה שפירש הרב מהר"ם א"ל ז"ל לעיל דבשלשה בכתבו וחנו אינן מקום לאיבעיא היינו לשמואל עלמזו דס"ל כר"י דאף בב"ד של שלשה שייך מיני לא מיסבין ע"ש ודוק :

ארא שכת"ו לא הו"לנו כמה דקאמר אח"כ תפשוטא דר' יוסי וא"כ דאי כתבו ככתב כו' והרי איך ס"ד לר' יוסי מכשר בכתב הגט ע"י אחרים הא ה"ל מיני' כיון דלא שייך סברת החוס' דה"ל באמר בפירוש שיסתחפו כו' וא"כ אף אי לא קפיד אכתב מ"מ משום מיני וכמ"ס ועוד קשה קושית עצומה אי נימא דהחוס' לא מפרשי כפי רש"י לקמן דב"ה הא אמר שמואל כו' דמדלא קפיד נעשה כאומר אמרו אלא שרריך להכריח הדבר שמואל לעשות כן הבעל מתמתא דחס"ו פסול ומוכרחים לשתף עמם אחר א"כ איך אולא השקלא וטריא אח"כ בנמרא דפריך ומי מודה ר"י כו' ומשני כיון דאמר מר כשר ולא העשה כו' הניחא למ"ד כשר ולא העשה כו' ואי איתא לדברי החוס' ופירושם הא אף למ"ד ללא העשה מי

לגפסי' ללדי' אומר אמרו כשר ולשמואל גופא ללא מבעי' לי' חנת בשנים חו' א"ל לכתוב דעשה דהא בלא"ה מוכרח סליה לאחר נהנהק וא"כ למה נהנהק נהנהק דעשה ונשאר סברת החוס' דע"כ הוה כחומר אמרו וכו' א"כ ג"כ ללא מבעי' לי' בג' דהיינו דב"מ למסקנה הסוגיא וא"ל נהנהק דעשה וכו' שהוסף א"כ כאלו דהיינו למסקנה דר"י פוסל כו' כחומר דלז' א"ל עוד דעשה ונשאר האיבעי' ע"ד ספי' החוס' כאן ודוק היטב כי כ"ו ברור ומדויק בלשוננו למעיין היטב :

בתוס' ד"ה מחנו' מני ר"י הוא כו' והא שכתב כחומר לג' חנו כו' כשר ולא חעשה לא יחוס הכופר אם לא שדע הבעל והאי שעשאן ב"ד כוונתו נראה דבשנתא בחששא דאמרו גופא ספיר ילאנו מחששא ב"מ כשר ולא חעשה שהרי הכופר יחוס שמא שכרו העדים וא"ל שישאל הבעל אם אמר להם כך דזה אינו כיון שישאל הבעל הרי ידע הבעל שרובה לחוס ויאמר לו האמת שלא ליהו עליו וא"כ ממ"כ אין כאן חשש אבל הא דלאי דהכופר אינו חושש כ"א לחשש ששכרה אבל לחשוד העדים אם שינוי בעדותם אין עליו לחוש כלממשע בשמעתין וכן באמר לשלשה והם ליווי לשנים שיאמרו בשליחותם להופר הרי הכופר אף אם יחוש ששכרה ישאל להבעל ויאמר לו האמת שזויה לשלשה והן ב"ד וא"כ נפקינן מידי חשש שכירות האשה אבל זה אין יודע הבעל למי עשו הב"ד שליח ואם עשאו אותו או לאחר על כן ספיר איכא למיחש משא"כ בשנים ממ"כ אם לא ייחדוהם למי ילוה אין כאן חשש ורשאי הכופר לחוס ואי ייחד עדים יאמר לו הבעל שזויהו לחוס ודוק כי זה פשוט וכו' מהולק מה שהקשה הרמב"ן על פירוש החוס' ז"ל ע"ש ולק"מ וכאשר כתבו אמנם ע"ש שהכופר לא יחוס הוא קשה להולמו דכ"ש בשמעתין משמע דכשר ולא חעשה היינו שהבעל לא ילוה כן אבל הכופר אינו חושש אף לחשש שכירות דאל"כ לא הוי פריך ללא למ"ד כשר וחעשה מאי איכא למימר דהא עכ"פ הכופר יחוש לעלמו לחוס בלא ליווי משום דכשר ולא חעשה ואולי י"ל להכונה שלא יכתוב בלי ידיעת הבעל דלא ליכא כסופא עדיין משא"כ בגמ' דקיישי' שמא מחלה יודע לו הכתיבה בבירור וכיון שכבר כתבו סוב יחוס משום כיסופא דידי' ויחוס ג"כ ועוד העירוני כמה דברים ע"ד הפשוט בעת לומדי הסוגיא :

בתוס' ד"ה אמרו לסופר לכתוב כו' ויחמונו ול"ד לעד מפי עד כו' שלא נמסרו העדות אלא

לראשונים אבל כאן עיקר העדות לא נמסר אלא לאלו והראשונים המה שלוחי הבעל שמורה לאלו לעשות עכ"ל הנה ביאור דבריהם החוס והרב הרמב"ן בחידושו גס הוא ביאור הדברים וע"ש וגם דבריו ז"כ קצת אבל נראה כי הכל הולך אל מקום א' והוא דכברי החוס' בשמעתין והכוונה הוא דהלוואה עיקר חיוב הפרעון ע"י ההלוואה והרי ההלוואה לא היתה אלא בפעם ראשונה וא"כ השנים שמעדין על ההלוואה הם נסמכים רק על הראשונים ואין להם ידיעה מעלמם כלום על חיובי של הלווה כי לא נחתיב בפניהם ע"פ עדותם ש: הראשונים חיוב חדש אבל הכא הרי כאן שני מיני ליווי לראשונים לא עשו רק שלוחים שיהי' במקומו ללוות ולכתוב וליחן גט לאשחו והם רק שלוחין בדבר והתחלה מעשה הגירוסין רק בפני האחרונים ועל זה עיקר עדותן עתה ששלוחו של הבעל מורה אותם וה"ל כאלו הוא מורה אלא דהא גופא בעי עדים אם עשאן שלוחים ע"י יעידו הראשונים או עדים אחרים והשנים א"ל להעיד כי"א מי ששא בשליחות הבעל ליווה אותם ועשו מחלה בתורת כח ליווי ולכן לא שייך על מפי עד כיון דהעדיות מחולקים על שני מעשים והל מעשה ראו כל כת בעיניהם ודמי לעדי אמירה ועדי קבל' בשליח האש' מקבל הגט בפני השני' ונמסרה בקב"ו אף שאין אלו העדים יודעים כי מי ששא בשליחות האשה חבל הגט והגוי בהכי ולקיום השליחות צריך בירור עדים אחרים ומהי אף אם לא ראו הנתינה ודוק כי זה ברור אלא לר"י ה' נראה לדון דבר חדש דעכ"פ למ"ד ע"מ כרתי ובעי ע"מ בשעת הנתינה ר"י כיון שיהיו ע"מ הראשונים לשיטת החוס' בסוגיא דשליש דמקשו אעדי אמירה ועידי קבלה הא הוי חלי דבר ותיירלו כיון דשליש נאמן כו' תוין דכל כה"ג כיון שצריך שני כתיבי עדים על בירור הראי' להנשא מקרי חלי דבר והכא לא שייך חירון החוס' שליש נאמן כיון שאין העדות כ"א על ליווי החתימה כמבואר מעלמו ואולי ס"ל ב"א למ"ד לחוס' כן לדינא והרמב"ן ז"ל שלא נראה מדבריו כן לשיטתו' אולי ללדי' לא הוי ח"ד וכו' כמבואר בחי' לב"ב ובמלחמות ה' ע"ג ועמ"ס בזה בהגו' וכו' הונח לנו קושיה מהר"א (א) אמנם מה דקשיא לי לפ"ו בגמרא אהא דאמר דאי אמר אחס חמונו ה"ל כ"א וחעשה כיון דמעשה לא עבדו והרמב"ן ז"ל בחידושו כ' ללא דוקא אחס חמונו אלא ה"ה אחס חנו נמי דהא ה"ל מעשה דלא עבדו ולפ"ו עכ"ל דמה דאמרין אמרו לפלוני ופלונני וקמונו דה"ל כשר ולא חעשה היינו ב"א הנתינה ע"י אחרים והרי לפי מה שאכתוב לדעת החוס' לא משכחת לה באמרו לפלוני ופלונני ויחמונו ח"א יהי' הם ע"מ דאל"כ הא הוי חלי דבר וכיון דקן הן ע"מ הרי נגמ' הגט על ידס וניהו דבאחס חמונו י"ל דהנתינה ע"י אחרים נגמ' עיקר ההכשר לפי שהם חמונו אבל באמרו לפלוני ופלונני ויחמונו ע"כ הנתינה ע"י אחרים וליהו כשר וחעשה ע"פ המסירה וע"מ דמ"ד דמחלק בין אחס חמונו לאמרו פלוני ופלונני ויחמונו דלר"מ דלדי' ה"ל ע"מ ע"מ לחוד כרתי וספיר י"ל דהנתינה ע"י אחרים וכו' משכחת לה דכשר ולא חעשה ודוק וכו' וכו' קושיה הרב מוהר"א בדבור זה שחשקה ע"מ החוס' כשישאל דשמואל דמ"ל אומר אמרו כשר חס' פוסל למ"ל דלמ"ל ה"ל כשר ולא חעשה ונמ"ס נחא שמואל ע"כ א"א שיסבור דכשר ולא חעשה

בא"ד ולכן בעי מה רובה בעל שיעשו הם כו' פנני נקשה

גמ' דכשר והעשה ב"א חמונו א"כ פשיעא לכוונת הבעל מחתימה שיחמונו הם דלמ"כ ה"ל כשר ולא חעשה ובאמת שנמ"ס הפנני' לעיל דף כ"ט לדון דכשמואל הבעל על הנתינה קודם שכתב ונחתם י"ל להוי מיני ואין רשאים ליהו ע"י אחר ע"ש ובה דבגו לשם שחוקנו דבריו ב"א אין בידם לחוס י"ל דל"מ וכמ"ל דף כ"ג ע"כ בפרס"י ד"ה לשליח שמתי ע"ש א"כ א"ס קושייתו נכונ' דהרי כבר כתב הרמב"ן בחידושו ללא דוקא אחס חמונו אלא גס ב"א חנו נמי כשר וחעשה הוא כיון דגמר הגירוסין הוא על ידס ולפ"ו הרי נשמואל למיני לא מימסרין הרי הנתינה לריכוס שיחמונו הם ואף דמ"ל דאומר אמרו כשר מ"מ הא החוס' עתה הוברים לכל שז"ן הכרת נהם לשחק עמם אחר אין זה בכלל אומר אמרו ולא אמרי' מדלא קפ"ד נעשה כ"א כו' אלא אם הוא הכרת ע"י חס"ו וא"כ לענין נתינה לייכא הכרת שמורה שיחמונו ע"י אחר פוסל הנתינה כ"א על ידס ממש וא"כ בין כך ובין כך ה"ל כשר וחעשה ולקמן למשמע דהתינה יכולים להיות ע"י אחר היינו למ"ד דנעשה כ"א וא"כ כל דלא קפ"ד נעשה כ"א כו' אלא השליחות לר"י ומש"ה גס בנתינה לא קפ"ד דהא בלשון לא נכלל רק הנתינה וע"ש חס' וסרה קו' הפנני' ז"ל :

אבר לפע"ד בלא"ה לק"מ וגרסו לו להרב ז"ל להקשות כן לפי

הבנתו ללולי הקב"ה מחס"ו הוי מוטל עניהם הכתיבה והחתימה שבגסון כתבו נכלל הכ"א הכ"א נוספקא גי' כיון דל"א לעשות טעיהם אבג אכתבו כתבו ג' ג' דהא ליחא מדפשיע נה ממחני' אב"ב דר"מ ורב גופי' דל"מ מיני לא מימסרין אבל עיקר הכוונה הוא מ"ה שכלל בלבונו כתבו יהי' פוסל או כשר אלו אין לנו בזה כ"א נפרש נשון כתבו וא"כ אף אם הוא כשר ולא חעשה מ"מ כיון שאין כוונה אחרת נלסון כתבו לריכין חנו לפרש כסמח פירושן והחוס' הולכין להוכחה דהס"ו דל"מ הוי אידך פוסל משום מיני ניהו דלא קפ"ד מ"מ הא אין עונה בפירוש אומר אמרו וע"כ הולכין דהוי כאומר אמרו בפירוש וממילא דל"ל לכל הפלפולים אף מה דקשיא לי לדרך התוס' דאכתי אידך פסיקא להו לשמואל דע"כ לריכוס להשחק עמם אחר כיון דהס"ו פוסל למאי למשמע לקמן בתוס' דלשמואל כתב כופר יעד כשר אף למ"ד א"ו כשר ולית להו סברת הרמב"ן ז"ל שכח נאמן דגס בכ"ב סופר ועד שייך קשקש ור"כ אכתי הרי בידס ליתן הגט ע"י כתב סופר ועד דכשר :

בתוס' ד"ה הא כתב הגט כשר וא"ת ומאי קשי' לי' כו' והא אפי' מלאו ב"א חעשה כשר כו' מה דקדק

הרב בעפ"י דאמאי לא קשיא להו אגופא דל"מ ע"ש מה שחירן ומכתי' אינו מדויק לשון החוס' מ"ס ונפ"ו ר"י כר"א ה"ל כו' ובימי חירפי אמרתי בזה דבר מחודד ד"מ לאגופא דל"מ ע"י לא קשיא להו אף אי נימא דאחיה כר"מ דמ"ל ע"ת כרתי והיינו למ"ס החוס' לעיל דע"כ צריך שיסתמו עמם אחר בכתיבה או בת"מ מטעם דהס"ו פוסל והרי הרב הב"א הביא דלא אמר אמרו אחרים לחוס' וחמונו הם הוי שנינו ופוסל מה"ת ולר"מ דמ"ל ע"ת כרתי הוא פשוט דפוסל גמור מה"ת וע' באחרונים שם סו' ק"ך נלפ"ו הרי אם הבעל נכתוב בכתיבה וע"כ ר"א שיאמרו לאחרים ויחמונו וא"כ הרי אין הפוסל מ"ס הכתיבה אלא משום החתימה מה שחמונו הן והוי שינוי נמלות הבעל בהחתימה משא"כ עתה ספיר מקחו החוס' דעכ"פ לא שייך למיפסל משום מיני כיון דלא ליוה כלום בענין הכתיבה והוי כמלאו ב"א חעשה והחתימה הרי חמונו הן כמלכות הבעל ודוק :

עוד אמרתי להעיר ע"מ הסוגיא לעיל דף כ"ט בעול חפץ

ותן נה הגט למשמע החס' דכל שא"ל הבעל שליחות הגט בצירוף דבר אחר אף אם לא שיהו בגוף הנתינה מ"מ נכתב השליחות ע"י שינוי האחר דמ"ל כחלה זה בזה ולפ"ו י"ל דכיון דאמר כתבו ותנו פוסל משום שינוי בכתיבה אף בכתיבה אין משלה ומורת השינוי דל"ל נהיית בשליחותו אבל י"ל דחלה הנתינה בכתיבה וא"כ נפסל הנתינה שלא הרשם על הנתינה כ"א בקיום כן דבריו ע"ש היטב (וי"ל דל' בזה הרבה אי דומה להסמ) ולכן עיקר קושייתו אקושייתו הש"ס דלפסול משום מיני וא"כ אין כאן שינוי כלל מליוני אלא דלא ה"ל שליחות והרי השליחות אינו נודק לכתיבה ודוק ועמ"ס בזה לקמן דף ע"ב ע"א ישוב קושיה הפנני' ז"ל שם ב"ד זה ע"ש היטב :

למד

העשה לתיב להמיר לע"מ כרחי ע"כ לריך שיהי הן הע"מ
 לשחוחמים אחרים או כשיחממו הם וא"כ הרי ה"ל מעשה ולא עבדו
 וא"ל דם"ל כמ"ד אף באחס תחמונו כשר ולא חעשה דזה אינו דהא
 רש"י ז"ל בזה הטעם לקמן למ"ד גמס הוא כשר ולא ח"י היינו
 משום גזירה הא אלו הא כלומר אטו אמרו לפלוני ופלוני ויחממי
 והרי למ"ד ע"מ כרחי לוכא נמינור כלל דמ"מ עבד מעשה א"ס
 חוחמים הם הרי עבדו מעשה החתימה ואי חוחמים אחרים ז"כ
 שוב לריך הנהיגה להיות נחוצה על ידס וכיון לניכא נמינור
 אי קמא לדינא לניכא למיחש נחוצה כלל אגא דבס"ס דק"ל לרש"י
 הכי לניכא דמחוזי וא"פ"ה קאמר הניחא למ"ד כשר ונ"ה והרי
 נמ"ס לשמואל א"א נחמבר הכי כיון לפוסק כר"א דע"מ כרחי ו"ל
 שהרי בלא"ה : כהבו החוס' לקושית הש"ס אינו לשמואל מניפא
 דמחמתיך דה"ל כשר דהא אינה מפרש חס"ו ואין הקוסיא כ"א
 מר' ירמיה' דכ"ג דהא פניג מה ל"ל לניכא דר' ירמיה' באומר
 אמרו המו"ג ובהא ספיר משני לר' ירמיה' ס"ג כמ"ד כשר ונ"ה
 ולמיה מהני' באמ"ר כר"מ דע"מ כרחי וממ"ל לניכא חש חורבא
 דה"ל חבל שמאיג נעמ"ה הנפסי' ע"כ לכשר והעשה כיון דה"ל
 ע"מ כרחי נא שייך חששא דחשכור כיון דעיקר הגירושין ע"פ
 הראשונים או בחתימה או במעשה הגירושין ודוק היטב וע"מ"ס
 בהסוך בפרש"י :

הבעל בגונא ללא חמר בפירס אמרו כ"א ליה להראשונים שליחות
 שיוכלו לעשות בעלמס אך ללא קפיד אס ימנו אחרים כגון ב"ד של
 שגס וכה"ג וא"כ בזה לא הני בטעמא דנעינין שמועה מפי הבעל
 לכיון דשגס הראשונים מפי הבעל ממס הרי נחפס השליחות כיון
 א"ס ג"ס בעלמס וכיון שכן ה"ו השגס כשרים בחורה שליחות
 דקאמר כיון דשליח עושה שליח ולא מיבעיא לם"ד דנמרא ק"ל
 לר' אשי דבשליח עושה שליח א"ס מת קמא ביטול השליחות דה"ל
 דמבאר כיון דהדיא דהשליח השני רק כעושה שליחותו סג הראשון וכני
 בה"ל להכשרו של הגט אלא אף נמחקא דה"ס דמהני ומא"ס
 לכונה מכח הבעל קא"ו ומהו הבעל בטנו כוכן היינו משום דבעת
 הבעל נעקר כח הראשון בשליחותו וממילא במח השליח הרי עול
 כח השליחות הראשון לא נחבטי כיון דאין עושה שליח בטנ עגמו
 שופקע זכוהו במיחחו דהא מת ונ"מ שליחותו הבעל לאחר
 מוחו משום שפקע כח גירושין דלוי' וכמ"ס רש"י ז"ל בפ"ק ועיין
 בקל"ה ס"ג פ"ג ע"ס בזה ועלמס ממנו אח"כ דברי הגמרא הללו
 א"ל של יוכל לעשות בחורה שליחות השליח הראשון כ"ו שהבעל
 קיים והשליחות קיים אין לנו"ס מבואר"ח ולכן איצטריך נטעמא
 דמ"ל לא מימסרן ודוק :

והנה הראשונים ז"ל נקשו על הרב"ז ז"ל דמסמע מלבריו
 שפירש בשיטת הר"ן והרא"ה לשיך פיסול באומר אמרו
 משום חשש חורבא והיינו בגונ' דמבדר פלוני ופלוני עדים דלא הוי
 כמנהג שליח שליח בפניו בפני עדים אבל בא"א הם מודה דהוא
 פיסול דגירושין דה"ג מיני ל"א מוסרן נשנית וע"י בחריכות מזה
 בס"ג ו"ס ומכח מאל"ו וס"ג ו"ס ס"ו ק"ך והנה מלבד שנוף דברי
 הר"ן והרא"ה אינם מורים ע"ז וכבר ביארתי בקטובה כוונתם
 באורך אף גם דברי הרב ז"ל הם נקטים מכונה הש"ס בשמעתיך
 למבאר הוא ללא שייך למפסג א"א משום זה כמ"ס מוסר"ח
 ומפרש"ל ז"ל בשמעתיך וכחבו הטעם דיותר ראוי למפסג חס"ו
 מא"א ע"ס דבריהם מוכרחים :

אמנם כן בתשובתי נעמך חבת הקודש דברי מרן הרב"ז ז"ל
 להלדיק את הלידיק אמרנו להרחיב הדברים דבאמת
 גוף סברת המפרשים טעמא בעי דמאי פסיקא להו וגם נבעלי
 הש"ס עלמס דיש טפי לפסול חס"ו מאומ' אמרו וז"ל דאיכא חקת
 בגונות טפי בא"א וא"כ כשיפסל א"א הרי אפס"ר שהבעל במדה"ו
 ולויה הנתינה ע"י אומר אמרו והוא כבר מועות שא"י לתקן עתה
 והשאר עגולה משא"כ בחס"ו הרי מלוים עדים הרבה לחוס'
 וניכא חשש כולי האי לעיגון וכיוצא בזה כהנן ה"ו
 דפ"ק דף ג' ע"א ע"ס ובפרט לחששא דחורבא דה"ו ונלמי לנא
 ש"ך במנהג בפירוש מדעתו ומב"ר הסופר ועדים דלא נא יהי
 עול דה"ס חורבא וכשר לכ"ע וז"ס וה"ל כוונתה שמא במדה"ו
 במקום הליוו אין סופר ועדים ולריך נלוות לחתנים שיאמרו להם
 וז"פ אך נכאורה נשית הסוברים דבמנהג בפירוש לשלוחים
 הסופר ועדים שגא בפניהם מהני ספיר א"כ אכתי אין נהון להכשיר
 א"א שהרי יוכל למנות הסופר ועדים שלוחים שלא בפניהם בפני
 אותם עדים ואז לא יצטרך להכשיר אומר אמרו אלא די"ל דעכ"פ
 איך יעשה כשאלין מכיר מיהם הסופר ועדים ואינם מבורר אללו
 ומיכרח ללוות להם שהם ימנו מי שיוכל לכתוב ולהחזיק והא
 הכרח להכשירו משום שיקון עיגון לא כן בחסם סופר ועד דוכנ
 להחזיק אחרים יכנ זה פשוט ומעשה א"ס דבגמרא קאי על כל
 הדין דא"א אי כשר והיינו אי מיני הוי מ"מסרן לשליח מדינא א"כ
 ודלמי דא"א לומר שיופסל משום חשש חורבא משום חס"ו לבהא
 ודלמי עד ד ע"י לפסול חס"ו ולהכשיר א"א מ"מסרן הכרח עיגון
 במקום שזין מכיר הסופר ועדים למנותם מבואר"ח וזכרתי נישן
 לה"ס רש"י למנות ואז אף אי איכא חשש חורבא דה"ו עדין טפי
 ל"ה א"ר ה"ה ונפסול באמת חס"ו ולדקו דברי מהר"ם ז"ל ומהר"ם א'
 מחזק משא"כ לפי האמת דבלא"ה פסול כנ"א ח"ה כה"ג שאין
 מבואר מיהו' הסופר ועדים משום מיני לא מימסרן ולא נחקשה
 להראשונים ז"ל אלא שישל עכ"פ כשיחן נהס רשות על אנשים
 מיוחדים אף כשאינו ממנה אותם מדעתו וע"ס בר' א"ה ספיר
 כ"י הרב"י דכל כה"ג שחולה דלעתם שהם יאמרו שאיכא חשש
 חורבא דה"ו וז"ל דעדין טפי לפסול בחס"ו משום חשש עיגון
 דאיכא ב"א דזה אינו כיון דע"כ לריך להכיר לא יחן לזה שממנים
 הסגל"כ בלא"ה פסוג משום מיני ואין להראשונה למנות אחר"א"כ
 הרי ביר"ב ג"כ למנותם לשלוחי' שלא בפניהם וה"י עדים ונפקין
 מכל החששות שבעולם וחס"ו יוכשר כיון שאפשר שגם זה שעת
 הדתח להמלא אחרים שיכולים לחתום זולת הסופר וכה"ג וזה
 ברור :

פרק מי שאחזו

חוס' דיה ונני ארמי הכי וא"ת כו' הקשה הרב ר' אלחנן
 כו' לר"ג נמי תיקשי כו' והכל אין סמיו' בידוי'
 כו' ועיין במהר"ם ז"ל הוביף להאחות מאטה דהא ע"כ ר"ל
 מודה מדקאמר ר"י מלמי ל"י לטובה ור"ל אמר מבהס כו' ע"ס
 נפ"ד

לעיל בהוס' דיה מחמי' מני בה"ד וי"ל דלר"מ דס"ל
 חס"ו פסול ה"ל באומר אמרו נסופר
 שיכתוב ואחרים תחמונו כו' ע"ס כבר נחקשה כל המפרשים דמ"ל
 לחוס' דהכוונה על החתימה לר"י שהרי זה עיקר איבעית הש"ס
 בשמעתיך ונא איפס"ט ע"ס ולפע"ד י"ל בפשיטת ע"פ מ"ס על
 קו' הרב בעפ"י שחקשה מא איבעי ל"י ל"ה"ס ה"י הכוונה על
 הכתיבה או על החתימה הא ע"כ כוונתו על החתימה דכה"ג ה"ל
 כשר ומעשה משא"כ באמרו לאחרים שיחמונו ואיכס כבר כחבנו
 לעיל דק"מ לכל כה"ג שסם כותבים וחוחמים כלימ"ר שהרי אחר
 מהם ע"כ כוכב ואחד מהם חוחם ואין מלטרפים יך עוד אחר
 בכה"ג כשר והעשה נכ"ע כיון דעיקר הטעם דמעשה לא עבדי
 ובחתימה כגמר הגירושין אף שנגמר בשעת נתינה והנתינה ע"י
 אחרים אפ"ה כשר והעשה כיון שהפירוחו שהגט כ"ז הוא על ידס
 וממילא ה"ה בכתיבת הסופר למ"ד ע"מ כרחי שהרי עיקר
 הכתיחה גם ע"י כתיבתו שהרי בעי לשמה מה"ס וז"ל דיני הגט
 וא"כ סוף הגט נגמר ע"י שגים הראשונים ע"י האחד הלכות שהוא
 הכ"ר והשליחות והשני החוחם על עזות הגט דה"ל כל ע"מ
 וגירושין וממילא לט"מ דס"ל כר"א וכן ספיר איבעי ל"י ולס"ז
 לר"מ דע"מ כרחי וז"ל מלא באפס"ט כ"ו הרי הגירושין לא נגמר
 ע"י הסופר כלל בזה דה"ס סברת הבעפ"י דלכחה דודאי
 כוונתו על החתימה שיהי כשר להפוך ה"ל ברמח כשר ול"ח כיון
 שאחד מהם לא עבד מעשה ודוק כי הוא כ"ו ובלתימה הי"ב
 אמרנו עוד דין אחר מפולפל בזה וזה נלפ"ד יותר קרוב נמכוון
 עיין בר"ן בשמעתיך שחקשה לשיטת הרמב"ן בשם הרא"ה דכי
 הטעם דא"א פסול משום דבעי שיסמעו מפיו ממש א"כ מ"ל
 דנר"י מיני לא מימסרן הא ו"ל דטעם משום שיסמעו מפיו ע"ס
 מ"ס הר"ן היסובי ובאמת כי מלבד דברי רבינו הר"ן ז"ל י"ל עוד
 דבאמת לר"א דס"ל ע"מ כרחי א"כ ע"ה א"כ כלל וא"כ הרי לא
 בעי סמיעה מפיו ולא בעי כלל מן ההורה ואין בו פיסוג כ"א
 משום מזויף מהוכו ואף לכתורה גם מ"מ אין בו פסול כיון
 דמזויף מחוכו עיקר הטעם דלמא אחי למסמך עליו והרי כה"ג
 אין בו חשש דהא לשאר טעמות א"כ סמיעה מפיו מ"מ י"ל כמ"ס
 החוס' פ"ק לעיגון שלא לשמה דהפס"י משום גזירה חתימה א"ו
 כתיבה דבעי מן ההורה סמיעה בפיו (וגם בזה אינו מוכרע נמ"ה
 אחס חוחמוג"כ כשר ולא העשה ולא שתיחא ו"ל דל"ז גזרינן כלל
 אטו כתיבה וכמו בחס"ו בשמעתיך ללא גזרינן מיהו בהא י"ל כיון
 דליוה לחתום ע"י א"א ח"כ הרי לא חייס לכשר ולא העשה וספיר
 גזרינן אלל זה הבעל חתימה אטו כתיבה וז"ל לחס"ו ה"ל להבעל
 חושש להך דכשר ולא חעשה ודוק כי הרבה יש ל"מ"ה בזה) ועכ"פ
 יהי' איך שיהי' אין בו אלא פסול דרבנן משא"כ אי מיני לא מימסרן
 לשליח והחמרו מלל השליחה כבר בחבנו הקוס' לעיל דאף
 בכתיבה לר"מ לאפי' מלאו באפס"ט כשר אפי' מלרינן מ"מ כיון
 שהוא ליוה רולת שיוכתב בשליחותו וכיון דהשליחות לא מהני ה"ל
 פסולה לאורייתא ע"ס ובפכ"י דף ע"ב לגם בחתימה שייך סברא
 זו ע"ס ודוק מיהו י"ל דה"ן לשיטתו ז"ל בדברים בזה ס"כ שס
 אהא דקאמר חס"ו לאי אין הבעל מיפיר לאשמו בלא סמיעה דל"מ
 למעבד שליח להפיר דל"מ דלשונו כמותו מ"מ במיני דבעי סמיעה
 בגופו לא שייך שליחות כיון דמ"מ אינה גופי לא סמ"ג וא"ל דה"ג
 ל"מ להשמות שליח במיני דסמיעה ודוק :

אמנם בלא"ה אחר נשוחת עפר רגליו אומר דיש ליישב
 שיטת הרא"ה בפשיטתו דטעמא ללא מימסרן לשליח
 ע"כ מוכרח הוא לר"י אף דבמנהג השליח בעיגון שיסמעו מפיו

ובזה הוציא לי מה לקשיא לי שני סניאין בך למעט מקרא
 למפיהם ונא מפ"כ א"כ ג"ל קרא דואס נא יגיד למעט
 אלס ונא ככ סאין חושלת בעדוחו א"ל נהגיד ומצינא פטור
 מק"ס והרבה טרחתי בזה נייב ונא עלתה בידי דרך מרווח
 אמנא עתה ראייתו כי י"ל קושא זוגמ"ס החוס' לקמן והרשב"ץ
 נהד הירונא דהרכנה עדיק בגט מפי כתבו כיון שעושה מעשה
 בגופו ע"ס ונ"כ מקרא למפ"כ לא מימעט הרכנה ברמא
 בעדוחו ע"י דדיקה נמורה ונ"ל כמעיד בפיו לוי קרא דואס לא
 יגיד למעט כן דבעי הגדה דווקא ודו"ק ונפ"ז י"ל ננו דבפקח
 גמור שכתבו לעיל נשיטת קנה פוסקים לא בעי הגדה בב"ד דווקא
 די"ל דאף נשיטת הפוסקים למפיהם ונא מפ"כ הוא בכל ענין אף
 שאינו מלס מ"ג הרכנה מהני לה"ל כמו מפיהם ודו"ק ומקרא
 דואס לא יגיד לא מימעט די"ג להיגיד דווקא באלס שאינו ראוי
 להגדה ודו"ק מאוד - ובה מלאחי בימור נכון לדברי רבינו הגדול
 הרמב"ם ז"ל בפ"ג מה' עדות הלכה י"א מ"ס שם בחרש ואלס
 ל"ד להעיד בב"ד מפיו או סיה' ראוי להעיד בפיו כו' ובר
 העיר סס הכ"מ למעט דראוי להעיד מהני מפ"כ והוא נגד
 דעתו בפ"ג מה' עדות שמבאר מדבריו דככל עדות אף בפקח
 ל"ג מפ"כ ואף שטר ל"ג מד"ה והוא פלא ומ"ס הרב בעל נב"ז ז"ל
 בתשובתו חלק יו"ד סימן ד' כתב בפני ב"ד ה"נ הגדה מעליא
 ובא"ס ל"ג א"ן דבריו מוכרעין בסוגיא שהרי מבואר הוא לר"ב
 מיקרי הגדה ע"י כתב אף בחנא וחרש רק בעדות נ"ג מסוס
 דקרא מיעט' מקרא למפיהם כו' ואי איתא לכל שכתב בב"ד
 מהני סיה' א"כ הרי ראוי להעיד בכתבו בב"ד ואנאי מיקרי א"י
 להגיד הא חנה השבועה שפיר כשיכתוב בב"ד וגם מאין י"ל לו
 להרמב"ם ז"ל לחלק בין אלס נפחה כיון שכתוב עתה בב"ד אבל
 לפע"ד הדברים כפשוטן דכלא"ה קשה לשון רבינו סיים סס וכן מי
 שנשחק כו' אעפ"י שנבדק כו' והעיד בפניו ככ"ו כו' למעט
 דמעיקרא לא איירי בכ"י דל"כ ה"ל כפל לשון אמנא עפ"י דבריו
 י"ג דברישא מיירי ע"י הרכנה וכה"ג במעשה בגופו דאינו ענין
 למפ"כ לה"ל כמו מפיו רק דנ"ח הגדה ולכן ל"ג באס אין ראוי
 להעיד בפיו וכמ"ל דהיה קרא בא"ס כתיב ונא אימעט פקח
 אבל מפי כתבס הוא באמת אף בפקח וזה הוא סיפא ובסיפא
 רשמינן דינא למפ"כ ואף נקיט דינו בנשחק היינו דאשמעי'
 רבותא דאף לא"י להעיד בע"א אפ"ה לא הקילו ור"מ לומר לפי
 שבעינא הקילו כה"ג מסוס תקנה עגונות וסינו נשיטת הסודרים
 דאף בניטין לא הכירו כ"א בחרש ונא בפקח ע"ג ברא"ש
 ובטוס"ג סי' ק"ך ב"ג אפ"ה נה הקילו בד"מ ודוק כי קלמי
 ובחידושינו נח"ג וא"ע נבחרו לנכון דבריו אלה באריכות ואכ"מ
 ית' ועמ"ס בזה בסמוך בחוס' ד"ה קהני מיהת בישוב קו' החוס'
 ע"פ דברים אלה :

בא"ד וי"מ דלמחתינן נא ח"ל כו' היינו אלס שאין שומע
 להיגיד חרש עיני בפני"מ מ"ס לפרש דברי החוס'
 דלכאורה חרש בלא"ה פסול שאינו בר מלות כלל די"ל להיגיד למ"ד
 דחרש בר מנות הא ע"ס ואכתי לא לייק למה שראתה מדברי
 הרמב"ם ז"ל בה' עדות פ"ט ה"י"א דחרש המדבר ואין שומע
 פסול לידות מום באין ראוי לשמוע איוס הדיינין ע"ס ודבריו
 מוכרחים דע"כ איה ב"י פוסול מסוס השמיעה שהרי מלד הדיבור
 אין בו גריעות ונ"כ בר מלות הוא וי"ג דנפקא לן מושמעה קול אלה
 דכתיב בהיה עני ינא ונא הוא דרשא באיזה חוספתא או ח"כ
 והרב הכ"מ לא הראה מקומו ויהי אף סיה' הרי אית ב"י פסול
 אחריתא ונ"כ קרא דואס לא יגיד ואולי י"ל דרבינו ז"ל מפ"כ כפי'
 היגיו אלו דס"ד דברייחא מיירי בחרש כו' ומזה ינא דינו וליכא
 מיעוט אחר כ"א הך קרא דואס לא יגיד והוא דוחק מאד :

בחוס' ד"ה קהני מיהת כו' אמאי דקחני פרט לאלס כר'
 ומיהו לר"י כו' נראה כו' וה"פ בשלמא אי
 לאו דרב כו' אע"פ שלענין עדות חשיבה הגדה כו' אעפ"כ פטר
 קרא באלס לענין ק"ס ל"ה הגדה כו' אבל לרב כו' עדות מחוך
 הכתב עדות מעליא כו' מסוס דרחמנא אמר מפיהם ולא מפי
 כתבס כו' ולפי דבריהם אלו ל"ל דלמסקנא גס הרכנה ממעט
 מפיהם דאל"כ אכתי י"ל דבדוקין ע"י הרכנה לעדות וק"ס לא
 מחייב מסוס דלענין ק"ס לא הוי הגדה מעליחא וע"י הכתב
 מימעט מסוס מפיהם ולא מפ"כ וע"כ למפיהם ממעט ממילא גס
 הרכנה וזה הוא היפוך דבריו לעיל אלא ש"ל דדוקא לרב דהוי
 ל"י הגדה מעליחא מפי הכתב ואפ"ה ממעטין ל"י מפיהם הוי
 דאמעט גס הרכנה דלדידי' הרכנה ודאי לא עדיק מכתובה כיון
 דכתיבה לדידי' דיבור מעליא הוא בחרש (וע' ברשב"א ריש הסוגיא
 ובפני"ב ובחידושינו לעיל מ"ס סס) אבל לדין שפיר י"ל דהרכנה
 עד ד מכתובה ועס זה י"ס להעמיד דבריו בפירוש לשון הרמב"ם
 ז"ל בה' עדות - אמנא עכ"פ קושיותינו לעיל דהרא להוכחה לרב
 עכ"פ לא הוי ריך למעוטי אלס מ"ס כיון דכלא"ה מימעט
 לעדות מקרא למפיהם להרכנה וכתיבה הרי אין חושלת בעדוחו
 עוד ובחידושינו לח"מ עוד כתבו מזה ע"ס ואכ"מ להאריך בגוף
 קו'

הרכנה למי הוי מפשו' קיימים שכבר כתבו שזה אין עולה על דעת
 וגם הרי אלס במחני' מג"ל שא"י לכתוב כיון ששומע מיום הוולדו
 עד עתה וא"כ י"ל דמסו"ה ה"ל בר דעת מסוס שיוכל לדבר מחוך
 הכתב אבל עיקר חשייתם למעטע לאו פירש דברי רב כהנא ג"ס
 עתה אין כותבין הגט כ"א בליווי שבכתב וכמו שפרש"י להדיא
 (ובס' פנ"י באמת פקפק בזה על קושיות ויהי' אף סיה' החוס'
 מפרשלה כפירש"י ז"ל) וע"ז הקשו דהא חותין באלס נה"ד
 דלמיחרש היודע לדבר מחוך הכתב דבעיקר נחיתה הגט נדעת
 רלונו הני בהרכנה וע"ז חירלו בהרכס לחלק בענין הרלונו בין
 כתב להרכנה אבל לעיקר הדין נמיהו בר דעת ודאי כתב דווקא
 ואולי פקפק של ה"ה דנמא קמ"ל רב דלענין ליוו הגט הני בכתב
 כמו בהרכנה סיה' כלאו שמעו מפיו שהרי לזה הרכנה עדיף אלא
 שג"ז אינו קושית לגס סברא זו נחא לרב) למסכתא דלדידי'
 לכתב עדיף כ"כ להוסי' כמדבר ממש דהני גס ליווי הגט טפי
 מהרכנה וכמ"ל בלשון החוס' ד"ה קהני מיהת עכ"מ מוכרח כן
 בשיטת ע"ס ומכאן באוכין לדבריו כאן ולדעתי הדברים
 נכונים מאוד :

ע"א שם בפירשי ד"ה חרש כו' שכנסה כשהוא
 פקח כו' לפי שאין כח
 לנדרושי חרטה כו' וקמ"ל כו' דפקח גמור הוא כו' עיי' מ"ס בזה
 לקמן בגמרא ב"ה תלמי' הוי ולקמן דף ע"ב ע"א ב"ה קולו ע"ד
 הגאון בעפ"י ז"ל ע"ס היטב :

שם בר"ה ולא מפי כתבס יעידו בב"ד ולא דמי לטטר
 שחחמוהו בעדים כו' דקדוק לשונו מ"ס כאן
 החלוק בין שטר לעדות ונא חנוף דברייחא דמיהו פרט נאלס
 שא"י להגיד י"ל עפ"י דברי החוס' בשמעתי' ד"ה קהני מיהת
 דברייחא י"ל דמייירי דווקא לענין קרבן שבועה אבל העדות כשר
 משא"כ למה דמסיק מפיהם ולא מפי כתבס מבואר דגס העדות
 פסול ושפיר ק"ל מ"ג שטר וק"ל ויותר נראה דרש"י ז"ל הוכיח
 לזה לל"ג הוי מלין למימר כשיטת ר"ח שהביאו חוס' פ"ב
 דכ"ו וזכור דווקא אלס א"י להעיד מפ"כ כיון שאינו ראוי להגיד
 בפיו וה"ל אינו ראוי לבינה ע"ס והחוס' דחו שטחו דקרא מפיהם
 ולא מפ"כ ממעט בכל ענין אף שאינו אלס וכן הוא שיטת רש"י ז"ל
 וכמ"ס חוס' סס ולכן בס"ד הוי מחלקין בין אלס לשאר עדים
 ואולי בשטר שחוס' אלס באמת פסול ועיין בס"ד הי"ו ומ"ס
 דבסמוך אבל למסקנא למפיהם ולא מפ"כ ה"ל לרש"י לטתמו
 ה"ל ללא שייך לחלק דקרא מיירי בכל גווי ודו"ק יעמ"ס עוד מזה
 לקמן :

בר"ה דלקילו בה בע"א קרוב ושפחה אולי"ל דרש"י ז"ל
 נחית להכרת בעל קלוה"ק ונ"מ בסו' מ"ז שהעלו
 לאלס הוי פסול חנוף ואף במיירי דל"ג הגדה פסול כמו סוגיא
 וקרוב ע"ס באריכות שטחס ובחידושינו ל"ג ולקמן י"ג הוסיק
 המלינו גס פסול חנוף הכשירו וא"כ ודמי ללא גרע מיני' וה"ן
 ואולס בחידושינו סס פקפקנו בסברא הנ"ל ואין להאריך יותר :

שם בר"ה יבמחו כו' לפי שא"י לחלוץ כו' וכנס ואין
 מוליא לעונס כו' ולא מפקע זיחה דלחוריחא
 כו' הך שא"י לחלוץ הוא שפת יתר דאף אי הוי מני לחלוץ אם
 צוחר בייבוס ה"ל נ"כ כניסה גמורה מלאוריחא ביאחו ביאה
 כיון שא"ל דעת דביאה יבמה ואף לשם זנות קנה אף בפקח
 שהבירה ביול לחנוץ ואפ"ה מהני מבואר בר"פ הבע"י ע"ס
 בכל הסוגיא ולא איפלגו סס כ"א אס קנה לכל ובאלמנה מן
 האירוסין ע"ס אבל פשיטא דביאה יבוס גמור הוא וא"כ אין צריך
 להיהי' דינא לא"י לחלוץ כאן ואולי קושטא דמילחא קמ"ס ועיי'
 ברמב"ם פ"ד מה' יבוס וחליצה פי"ג ו"ה י"ו ע"ס היטב ועיי'
 ברשב"א יבמות בשם ירושלמי' דחרש שקילס דביאה ה"ל געשה
 ואין לו גירושין ולפי"ז לא א"ס בשמעתי' דה"מ לאוקמה בנפלה לו
 מחרש שקילס דביאה ובלא"ה י"ע על הירושלמי' דא"כ כל שכנסה
 אחר"כ ינשא דקלסה אחר"כ דביאה ואפשר לומר כיון דחרש הוא לא
 שייך גבי' חוקת א"א ועדיין י"ע ואס באמת ש"ס לין חולק על
 הירושלמי' ה"י לו להרשב"א להזכיר זה שאין מוסכס מש"ס לין
 וי"ע :

בחוס' ד"ה אריז אי קשיא כו' ואורי' למחני' לא ק"ל
 דמשיטא ל"י דנבי גט א"ל הגדה בזה כו' כמו
 שר"ך גבי עדות דיבור כו' עסה"ד מדבריהם מבואר דפשיטא
 להו עדות ל"מ כ"א בהגדה בע"פ אף לידענין דכונתו להעיד
 ל"מ הגדה ובאמת שדבר זה אין מבואר להדיא בפקח בעדותו אי
 צריך הגדה דווקא ואמנא הראשונים נחוכהו בזה ועיי' בכתובות
 דף ד"א ע"ב בליינין המכירין ח"י עדים כו' למסיק ל"ג
 הגדה ובמורה"ש סס ובבע"מ סס ורמב"ן וב"ב נח"ו רמב"ן
 סס ובא"ת סי' מ"ו ובחידושינו לשם אלא ש"ל דאף למלאן ללא
 בעי הגדה בב"ד היינו במי שראוי להגיד אבל אם א"י להגיד
 למעכב הגדה לה"ע ודו"ק :

ק"ו ההוא ג"כ מבואר אלגינו בחי' סס ס"י מ"ו ולקמן בחי' מהדורא
בחרא יבואר ג"כ :

בגברא

חנאי היא לחניא חרש"ג כו' אבל פקה ובהחרש
הוא כחב והן מוחמים כו' ע' בפכ"ו ז"ל סכ'
לפסג לרש"ג חי ע"מ כרמי כדל"ל לעיל דף י"א ח"כ י"ל דוקא
בחרש"ג גמ בעי' כחבו כיון דהוא רק - מדרבנן משא"כ
בהך דרב למיירי בכתיבה וקמיצה דהוי פסול לאורייתא ע"ס
שהערך ונכ"ד ל"ל ידענא לכיון דבריו שהרי אם נאמר דכתיבתו
ג"ח כליבור הרי כל הגירושין שלו אינם חנים כלל מה"ת אף ע"י
עגמו דה"ל חרש שאין שומע ומין מדבר לאין במעשיו כגוס וכלמוכח
מדבר"ה ע"ז ז"ל בריש הסוגיא דהו עיקר תירושי דרב ודוק ועמ"ס
בזה בסוף הסוגיא נבי קוטי למעטוי דרב כהנא וע' עוד בפכ"י
חוס' ל"ה אר"ז בסוף דבריהם ואין להאריך יותר בזה :

בבישנה

אע"פ שכתבוהו כו' וכתבוהו לו וחזר וכתבו לה כו'
בטל עד שיאמר להופר כחבו ולעדים חתומו וכ"ה
בלשון הברייתא דמי חי בגמרא וכבר תמה הבעפ"י למחני' ללא
כמתן לר"מ עיקר החתימה ונר"ל הכתיבה וכ' לתרן עפ"ד
החוס' נעני בסוגיא דאומר אמרו לר"מ אף ללא בעי כתיבה
הניחות בכתב מה"מ אם כיווה לכתוב ע"י שליחות גרע טפי ובעל
מה"ת והענה הרב ז"ל דה"ל לר"מ בע"ח אם עשאן שליחות ואם
אינו מושיל אומר אמרו הגט בטל מה"ת ע"ס ועמ"ס בזה דף ק' ל'
ע"ל לענין מזו"ף מחוכו ובחי' לא"ע ס"י קכ"ז :

אטנם

לקח הרב ז"ל מה קמ"ל במה דמאיים אע"פ שכתבוהו
לבעל כו' וחזר נזנו לה דפשיטא כיון שכבר נכתב
ל"מ נתיבחו בשלמו להכשירו ונפע"ד י"ל לכוון עפ"י מס"ל
בחיודושינו דף ה"ו ע"ב ד"ה הא כתב הגט כשר על מה שהקדקו
במפרשים סס בלשון החוס' שליחו קורייחם לר"מ אפי' מנא
באשפה כשר אהא דקאמר הא כתב הגט כשר ולא בתחלת הס גי'א
דקאמר חי סחבו כתב הגט כו' ולהבין ד"ל דאף ללא בעי שליחות
מ"מ כיון שאמר כתבו והו הכתיבה בעי שליחות ה"ל כפיילא שלא
עשאן שנוחים על הכתיבה כ"ל בירוק הכתיבה וכאלו תלה
השליחות הכתיבה בכתיבה וכמו בטול חפן והן לה ע"ס הברכות
ומעשה י"ל דה"ל כאן במעשה כיון דרנה דהשמיטנו דבין הכתיבה
ובין החתימה הגט בטל ממש ואף דהד מיני' לא בעי שליחות כלל
והיינו ע"כ כמ"ס ל' בשם הרב בעפ"י דכיון דליוה נעשות שליחותו
גרע טפי ונאט בטל לכ"ע מה"ת וזו דבוקא גדולה אמנם אכתוי לא
שמעין דך סברא ל"ל דמש"ה הגט בטל כיון דבעי בכתיבה שליחות
ותלה הכתיבה והן זומה דידהו בשליחות הכתיבה וא"כ הרי בלא"ה
בטל מה"ת כיון ששינו מזיוו עיקר שליחות הכתיבה וכמ"ס ל' כך
סוים חנא למחני' אע"פ שכתבוהו לו כו' וא"כ הרי עשה הנתיבה
בעגמו והרי ביטל חנאו וא"כ ראוי ליהוי לוהי העצם לכתיבה
וחתימה גופא איפסלו מלחא דידהו והיינו כסברת החוס' והרב
בעפ"י ה"ל דלשליחו לכתוב ולחוסם גרע טפי ודוק :

דף ע"ב ע"א בגמרא

קולי לאבוקי מדר' כהנא אמר
רבא כו' ע' בפכ"י בחקשה על
הפוסקים שפסקו ללא כר' כהנא מהך דהכא ואנו לענין א"ל פסקו
דא"ל מהי אף דקאמר מני לאשקו ולפע"ד קשה יותר שהרי באמת
משמע דאין ל"ל דר"כ כלל והרי ר' כהנא קדית לן חרתי לילא
מכלל חרש ע"י שמדבר ע"י כתיבה והוא בר גירושין וגם שמועיל
ליווי ע"י חב שאחרים יכתבו ויתנו על ידי כתבו והרי לעיל
דקאמר דלוקן עליו חבריו מבואר ללא קי"ל כלל כוחו' ואפי'
ע"י עלמו א"י נגרם דה"ל דיו כדן סוטה שהרי קאמר לא יוניא
עולמית ועמ"ס ל' דה"ל חנאי היא ולפי' הכא דממעטין מקולו דך
ד"ל כהנא הרי לא ממעטין כ"ל דמפי כתבו האחרים לא יכתבו
ונהיבה פוסקים אף פקח כה"ג ל"מ ללא ה"ל שמיצה מקולו ע"י
כתבו ואלו בחרש הרי פסול אחרינא אמת למאן דלגי' אלה"כ שהרי
אפי' ע"י עלמו א"י נגרם דה"ל כסוטה וא' ד נעמו זה בלשון קולי
למשוטי וא"כ הרי אכתוי לא אשמעין חנא דברייחא דין זה דה"ל
כחרש גמור ואינו בר דעת כלל ולכאורה עלה ברעיוני דמיירי
בחרש גמור דכסה שגוה ב"מיה כך מוליא בר מיה ואפי' בעי
גיטי לשמה וליו' גמיר מדרבנן כמו שאר גיטין דפשיטא לכל פסולה
דגיטין מחובר ונשמה וכה"ג ד"י כ"י גמי בנט חרש ולמה שכתבו
הרשב"א וקל פוסקים דמעשה בגופו עדיף טפי וא"כ י"ל דבעי
דוקא רמיה אבל כתב ידו ל"מ דה"ל כאלו כתבו בלא ליווי ושמיעת
קולו דחרש שמיעת קולו דודי' היינו רמיה בגופו וא"כ דמעט
ל"י מקולי ליה די' פיסול אחר ודוק ואף דחרש מעיקרא משמע
לעיל ללא משכחה לה שיוכל לכתוב מ"מ איכא לאוקמי בפיחח
מעיקרא וכתחש א"כ אלא שכנסה לאחר שנתחש וכה"ג מוליא
ג"כ ברמיה וזה פשוט (והא דהיא ל"י לעיל אחר מעיקרא
מהיא לכנסה ברמיה ולמה שכתבו אף דחרש מעיקרא ל"מ כ"י
למאן דסובר דרמיה עדיף משום דהיא בגופו י"ל דעיקר הקושיא

אלשון דרשב"ג דקאמר דל"ל בחרש מעיקרא וקחני ברישא לא
הלכו אחר רמיותו ואנו בחרש מעיקרא מהני רמיה וזה פשוט
ובכתיבה הוי מקום ליישב גס קו' הפכ"י ולשיטת שאר פוסקים דכתב
יד חסוב כמו הרכנה אכסר ניישב ביושב קו' זו דה"ל סובר דאי
איחא דכ"י מהני להחשב ליווי בפקח או בחרש הוי מהני ג"כ להחשב
לחרש דין מדבר ואין שימש וחדא באידך תליא וממילא שמעין
חרתי מדר"כ אלא לפי' מוכח דגם פקח ל"מ כ"י ללוות על הכתיבה
ובחי' פוסקים ובחשובותי הארכנו בזה טובא אלא לפני שיטת
הסוברים דפקח מהני כ"י וה"ל דהרכנה לא עדיף מכ"י ומכ"ס
רמיה בחרש וה"ל דקולי לא ממעט אלא חרש קשה טובא מה
הקשיות דהא מקולי לא אימעט אלא דליווי ל"מ והרי למאן ל"ל
דר"כ אף ע"י עלמו א"י נגרם דה"ל כמו סוטה :

בגמרא

ומי מספקא לי' כו' ה"ו גיטך אם לא באתי כו'
הסוגיא בכלן לכאורה נפלאה למנ"ל דמיירי בחנאי
בע"פ וכן קשה בקמחך בהא דמייתי מרבא דה"ו גיטך אם מחי
והרב בעפ"י ז"ל כתב נחרץ ע"פ שיטת הרמב"ם דאין כותבין
חנאי בגט ע"ס ובאמה שדין זה אין מובאם בשאר פוסקים ראשונים
אמנם תמה שמבואר אלגינו בארכה לעיל בפ"ב דף כ"ה ע"ב
בחו' ולקמן בההיא דחקין שמואל בניטא דנדין קי"ל לאין
ברירה אף בחונה בדעת אחרים הא דחקין שמואל שיאמר אם
מחי אף לאין ברירה היינו דעיקר תקנתו שימנה החנאי בשעת
נתינה וכיון דכתיבה א"ל נגמה א"ל שיהי' מבור' וסתמא נמי כשר
ע"ס היטב ומש"ה בעי כפל החנאי דהנתיבה ה"ל מעשה ולא אחי
דיבור ומבטלו כ"ח בחנאי כגון משא"כ בכתיבה ע"ס היטב כי הוא
דרך נכון יש ניישב ספיר דך דרבא דע"כ מוכח דמיירי שהתנה
בשעת הנתינה דהא אינה מרא דשמעתיא לעיל ללא מפליג בין
חולה בד"ע ל"ל ובכתיבה כ"מ לחנאי דא"כ כיון דסתמא פסול
וכלדייק רבא גופא ברש"מ זכחים ע"ס אבל מהך דאם לא באתי
ללא שייכא כתיבתא דברירה כיון שהוא חנאי בידו וגם הוא שב
וא"ח וכמבואר לעיל כ"ז דף כ"ה קשה טובא
למנ"ל דמיירי בע"פ . וזה לי' שנים רבות שאמרתי
בפשיטות דא"ל כגן שיהי' כחוב בשטר החנאי דא"כ מאי הוכחה
מהזמן שהוא מהיום הא לריך לכתוב הזמן בחוכו שיוודע מהיכן
מתחיל החנאי שעי"כ יוכל נכרר ביעונו הגט כ"א אם יבא חוך יב"ח
חאמר היא שגא ה"י החנאי כ"א עג ששה חדשים וכיוצא ושלל בא
וחתוקי בגיטה (מיהו נחד לישגא לקמן דף ע"ו דמוקי לה באומר
לאמת עלי שלא פייתחי ולשיטת הפוסקים דלאמת גס נגר עדים
וע' בס' מכתב מחני' באורך משפטי החנאים באריכות י"ז קל"ח
דבהא ביד האשה בלא"ה להכחישו אם חרפה לקיים הגט אף שיהי'
לו עדים אבל לשיטת הפוסקים לעדים מהני ודאי דקשה כנ"ל
ובלא"ה הרי איכא נמי חששא שהוא חרפה לבעול הגט וע"י
הביור הביאה שגא באמצע וכשגא יהי' הזמן לא חוכל לברר ואולי
י"ל דהתאם עיקר כתיבת הזמן רק לטובתו ולזכותו ולא עבור זכותה
ועוד דבידו לגרסה בכל פעם ומיהו ה"ל איכא למיחש שחנאי ממנו
מו גות שגא כדן ע"י ביטול הגט וכה"ג ועכ"פ לנישגא דבאם לא
באתי ל"ח לפי"ס וא"ל לומר לאמת עלי וכן פסק הרמב"ם ודאי
דקשה כנ"ל וכן לשיטת הפוסקים דא"ל להאמינה כלל נגד עדים
ממש כדבריו הרי לריך הזמן למיחש לבררו ע"י עדים) ומזה
מוכיח הש"ס ספיר דמיירי שאין כחוב החנאי בשטר וא"כ בלא"ה לא
יוכל לבעול הגט כ"א כשיבא עדים שהתנה כך וממילא גס הם יזכרו
זמן החקלת החנאי ודוק כי הוא מוכרח מאד אלא דבפרש"י ריש
כתובות משמע שם דמיירי בשטר . ויותר נראה בעיני למ"ס הרב
בעפ"י ז"ל דאף לאין הוכחה מתוך הזמן שהזכירו מ"מ מהני זמנו
של שטר להחשב מהיום כיון דאם שחי לשונות משמע משחמא
מפרשינו ל"י מעכשיו כשכתוב בו הזמן ויכול לומר דזה חלוו אם
כוונה ר"י בדרך סברא זו ארמלד הכרח שאל"כ לא ה"י כוח"ב בו זמן
ונ"מ באם החנאי בע"פ דאז אין הכרח מלד כתיבת הזמן שכוונתו
מהיום שהרי י"ל בשעה שכ' הזמן עדיין גא ה"י בלבו החנאי ואי
אמרינו בע"פ ג"כ זמנו של שטר מוכיח ע"כ הכוונה משום הלשון
דאם שחי לשונות משמע וכל שכ' זמן מפרשינו ל"י בעעכשיו ומייתי
ספיר מהך דרבותינו באם לא באתי דסא אין הוכחה מלד הזמן כלל
משמע שכתבו שהרי הזמן מוכרח לביור קיום החנאי וביטולו
וע"כ ללא איכפת לן בהכי ומפרשינו ל"י מהיום וה"ה בחנאי
בע"פ . ובזה יש מקום ליישב כמה קושיות בסוגיין ואולם דבר רש"י
וחוס' אין מורים על פירוש זה ואחר זמן מלאחרי לידדי הגאון בעל
ישועות יעקב שפי' ע"ד הסוגיא :

ומה

שנתקשה הגאון בעפ"י ז"ל בחנאי בע"פ בכתוב בו זמן
הא ה"ל מוקדם אי אין חל מהיום נלפע"ד מכלאן רא"י ברורה
לשיטת הרמב"ם דנכתב ונתחש ביוסותין דלילה כשרוהטעם מבואר
בחיודושינו לעיל דף י"ט ע"ב דכיון דכתב ונתחשכדינו לא רנו חו"ל
לפוסלו למה הושילו בחקתהם דא"ל לאהני לכחילה לא חששא
דהרי חו"ל פירשו שגט מוקדם פסול וא"כ העדים לא יכתבו והכא
הרי כתבו כדוגא והנתינה הלוי ביד הבעל לשיטת רבינו דא"ל ע"מ
כאיש ע"ס וגם לא רנו לחקן שלא יכתבו גט לאיש בלא אשחו עמו
מט ע"ס

לגוף כפי שפא' דאס לא אעמוד מחולי זה אף שיעקר התנאי הי' על חולי זה ונא' חוגה אחר מ"מ הרי לשון הכפילה הי' ואם אעמוד מחולי לא יהי' גט וא"כ הרי לא נתקיים נשון הכפילה שהרי לא עמד ומיני' הי' כלן תנאי שמינו כפול דאף אם אירע היפוך התנאי ונעשה קיים ודוק היטב י' ומעשה י"ל דש"ס לידן לא משני הכת' רישא לסיפא כהמון בזה דפרך ארצא בעובדא דזבין ארעא' נהברי' כו' ולרצא לא מליגן לשנויי הכי דרצא גופי' הרי סובר גינוי מנהא בניטא מהי' א"כ הרי סף לא נתקיים הכפל מהי' לרצא כח' הגט משום בניטא עתו ואכתיוקסא מ"ט לסיפא ב"אס לא אעמוד כו' כ"ג וכמ"ל לפרש הסוגיא דפ"ק לכתובת: ב"אס לא באתי הליבא דרצא ודוק ועכ"ל לאונכא דג"מ מסיק אדעתו' והוא בכלל התנאי וכמ"ס החוס' בסוף דבריהם ד"ל איחיבוי' ע"ס ולכן אנרי' ללא קפיל שיח' מחולי זה וספיר קשיא לי' רישא לס פא וכל זה לרצא דס"ל דג"מ בגט מילהא הוא אבל לידן מניבא להלכתא טפיר פסקה המב"ס כחלוקה שג' הירושלמי ללד קן יש נקיים חלוקה של הירושלמי וע"ל שדוארנו לעיל בטעמא ודוק כי הוא ענין נכון ועמ"ס עוד בזה לקמן :

שלא יהי' גילוי לזה באיזה פוסק ועוד דעכ"פ על הרב בעל מחבר מאל"י מיני' ובי' אזיל נרגא שדעתו נראה בשער להכריע ממש כהפוסקים דבתנאי דע"מ לא מני' כבעל התנאי כשאין התנאי בידו וא"כ הדרא קני' לדוכתא דא"כ א"ל לחוס לקידושין משום א"כ כיון דל"מ ביטל תנאי והוא קושיא גדולה עלי' דמ"ס עוד מזה בתי' פוסקים אי"ה :

בפרש"י בריה

ואין חוששין לקידושין כו' וההיא חוששין דוגות ל"ד לאי לכהונה כו' הא גרושה היא ואי לתרומה כו' לא מפיסל לא לא בביתא עבירה כו' דבריו ל"ב שהרי מטעם זה האחרון נח' מני' לדחויי גס הס"ל להקטע לכהונה כיון דליבא ביאת עבירה והוא שפת יתר דלברין הקדושים אשר אין דרכו כן ונראה ברור דלש"י ז"ל רצה לשלול פי' החוס' לאיכא כר"א דפניו בעל הפנוי' כו' אלא לאזיל בשיטת החוס' וימות ק"ק כ"ט דר"א מודה לתרומה דל"א איפסל ע"ש וכמ"ס בהמור בתוס' ולכן ביאר רש"י דאי לכהונה ונוקמי באמת כר"א לכהונה הרי י"ל עשא' זונה הרי גרושה היא ואי לתרומה כו' ושוב אף לר"א לא מפיסלה לכן כתב דאין נפסדת כ"א בביתא נתין וממור וו"ב כשמש ודברי חוס' ל"ע וכבר כתבתי כן זה שנים רבות ואח"כ נתגלה ס' ג"ב ח"ב והביא בשם חס"א קושיא מזה ע"ד תוס' דשמעתין וע"ש מ"ס בארוך :

בתוס' ד"ה

נחן לה כספיים כו' ומיהו לר"א כו' עשאה זונה ספיר חוששין בזנות כו' כבר הבאתי דברי חוס' וימות שכתבו להדיא לתרומה לא מפיסלה אליבא דר"א ודבריהם סותרים לכאורה ועדי' בשתא נאמן שנתקשיתי בזה הרבה שנים טרם נתגלה ס' ג"ב ח"ב ומלאתי שכבר עמדו בזה ואמנם לחומר הקוביא י"ל דהחוס' כוונתם כאן לכהונה ולאסור גס משום זונה כדין גרושה וזנה ונ"מ לכמה מיני' ושוב מלאתי כן במהרש"ל בת"ס ז"ל שפי' סן לשון החוס' לקמן פ' הורק דף פ' ע"ס היטב וממילא דגס כאן י"ל ע"ד זה שפירש הרב סס' ובעיקר קו' החוס' ורש"י הי' טקוס לומר דחוששין לזנות היינו בגונא דנאסרה משום ביאה זו עלמה משום זונה כגון בכהן שגירש את אשתו דאס' ב"א עלי' ה"ג חללה כיון דהוא פסולי כהונה וע' בא"ע סי' ז' ובא"ע סי' קמ"ט בכה"ג שהביא דעוה מחלוקת בזה בכה"ג בכהן אי חיישינן לייחוד משום קידושין כיון דאסורה עלי' בלאו ל"ת לביאה ונראה דבהיא שיעה אזיל רש"י וחוס' ולכן לא תירצו לקושייתם כה"ג דס"ל דכל כה"ג אין חוששין לקידושין אבל לשיטת הכנה"ג עלמנו סס' דכלל ענין אס' נתייחדה חוששין לקידושין ספיר י"ל נ"מ כה"ג ודוק ומ"מ נראי' דברי החולקים על הכנה"ג :

בתוס' ד"ה

א"כ מאי אף כו' להגהה סתרי אהדדי לאי חוששין לזנות אין חוששין לקידושין נראה שהורצנו לזה ולא ניחא להו בפרש"י ב"ד"ה מאי אף סכ' דהא חששא דזנות כו' אלא קולא הוא כו' דהיינו נרס"ל לשיטתו לעיל דפי' כן דחוששין ללא דוקא משא"כ לפי מה שר"ו החוס' לעיל לפרש אליבא דר"א דל"פ פנוי' כו' עשאה זונה א"כ הרי א"ס לשון אף ולא הוי פריך הש"ס מילי' דהא איכא חומרת בשניהם לקידושין נהרתיכה גט ממנו או שמתין עד שתחלמא ולכהונה אח"מ בעלה אסורה משום השם שבא עלי' בזנות ונפסלה לכהונה משום זונה ולכן פירשו בעלין אחר אף באמת לריך ביאור למה באמת הוי תרתי דסתרי דהא י"ל דמספקא לן אי בעל לשם קידושין או לשם זנות ולכן חיישינן לתריווייהו לתומרא וכלאשכתן כמא דוכתא כה"ג (ואפשר להסביר הדברים ע"פ דברי הגהות מיימוני בס' געים באשונה ראשונה דככת אחת המסופקים בחידושין אס' קרוב לה לא הוי אפי' ס"ק וה"ל כבלא עדים כיון ללא ראו נתיבה אלא דבהיא דנתייחדה דחוששין לקידושין היינו דאה' כאלו ראו הקידושין דאס' בענרת כו' ע"ס היטב בארוך ולכן אי הוי חיישינן גס לזונה לתומרא ע"כ דהוא חששה קרובה לחוס לזנות חולא הוי חשש בקידושין דאף אי בעל לשם קידושין מ"מ כיון דהוא ספק הסקול לעדי' ה"ל כמקדש בלא עדים ודוק וע' בחידושינו לא"ע סי' ל' בר"ן פ' המדיר :

חוס' ד"ה

תנא ובלבד שימות כנ"ל בכלמה שהאריכו החוס' להקשות על פרש"י ז"ל ע' בפני' ובג"פ וכוונתי לדבריהם בתוס' לופך ויבואר אי"ה בקונטרסי' לדיני ברירה ע"כ נראה דטעמא דר' יוסי כנ"ל דמספקא לן אי חל משעת נתיבה או שעה א' קודם נתיבה לכאורה קשה דכל כה"ג דהוי ס' גירושין הרי איכא חזקה א"א ואוקי אחזקה וחייב תעבא בביתא בשוגג וכעין שהקשו החוס' בפ"ב דכהונות בהיא דקאי שם הבא עליה באשם חלוי קאי דה"ל בחטאת קאי וכאן לא שייך תירוצ' ע"ס ובאמת שגס לדברי רש"י ז"ל יש לדייק כן דאי מספקא לי' אי הוא שעה אחת הסמוך למיתה לחייב כדין א"א והאי משום החזקה ואולי י"ל דכה"ג לא שייך כ"כ תוקה משא"כ לפי' החוס' הרי דינו ככל ספק דעלמא ומכאן הוי מקום לשיע' למ"ס המ"ל דבספיקא דלינא לא שייך לאוקומי אחזקה קמייחא ע' בפני' מה' טומאת לרעת ולכן לא דמי להך דהתם דהספק במליאת משא"כ בס' דלינא ומטעם סכ' המ"ל דבשביל

ע"ב בנמרא

חוששין משום קידושין לפי' חוס' וכלל הפוסקים מיי'י במהיום אס' מותי דאז דוקא שייך חשש קידושין כיון דחיי' הגט נמפרע וזנה לשיטת הרמב"ם בהשו' קלח מפרשים דמיי'י בתנאי דאס' וע' בפ"ב בסי' ק"מ בסופו ובס"כ ע"ס היטב' וקשה לי' מכאן על מ"ס ר"ב נכתב מאל"י דף קס"ה ע"ג בשם קלח אחרונים דאף גמ"ד ליש ברירה נ"מ היינו דוקא דבר שבידו לעשות עתה המעשה שעושה כמון בכהוב לזיזה שחלא בפחח כו' לבידו לגרש בלא תנאי וכן כל הנהל מיני' דמיי'י בש"ס גבי דיני ברירה אבל דבר שאין בידו לעשות כן עכשו ר"ן אחר שחברר לא מהני ע"י ברירה כיון שאין הניח כלל לענין זה עד שיבואר אח"כ ע"ס בא"יכות ומה דקאמר געיל בפ"ב בכוניא דברירה כלל תנאי דמהיום אס' מתי להוי גט לכונות הוא משום ברירה וא"כ חייח דהגט חיי' ספיר משום שבידו לגרשה עכשו אבל קידושין איך חיי' אחר נתינת הגט לידה ע"מ שימות הא אין בידו לקדשה עכשו דהא האומר לאשחו הרי אשח מקולשת לי לאשר שאגרסך ל"מ כמבואר בפ"ב דקידושין וא"כ הרי א"א קידושין שיחולו כ"א אס' ימות ויבורר למפרע שגט זה כבר חיי' וכ"כ הרי אף למ"ד י"ב לא ויהי' לשיטת הרב הג"ל והרב מוהר"ל ח"ו ז"ל שהביא כן משמו וע' בחשו' הרא"ש כ"ל פ"א סי' כ"ב ז"ל ג"כ הכרע הפך דברי הרב בעל מלחמ מאל"י ז"ל עכ"פ דליני ממנוות וכה"ג דמהי' כה"ג למכרע :

ובתנאי

למ"ס הפוסקים לדין קו"ל לא"כ בעלמא אפ"ה מהני בגט שכ"מ מנעם סופו להתברר ע' בג"פ סי' ק"י הוי אפסל' לומר דמ"ס חיי' ג"כ בגונא הג"ל אף דאין כאן כל קידושין עד אחר שיבורר כיון דברירה זו לסופו להתברר עדיף טפי למ"ד א"כ ונזולה בכה"ג וה"ה בנדון הג"ל של הרבנים הג"ל שחלש' למ"ד י"ס דברירה דנ"מ כה"ג מ"מ בסופו להתברר מהני אלא שאין זה מעלה ארלוכה חל"ל לנזן דבריהם לא משמע כן וגס לפי דבריהם יש לחלח בין הגוסאים לאף מ"ל אין ברירה מודה בסופו להתברר אבל למ"ד י"ב ואפ"ה ל"מ כה"ג נראה דאין לחלח כלל אף אי סופו להתברר והוא גט מובן מאליו אלא אף אס' נראה לדחוק ולחלק בכהי מ"מ קשה טובא אסוגיית הש"ס לעיל דף כ"ה דמשמעות דעיקר החלוק' משום דכחולה דל"א איח' להו ברירה או משום דר"י ס"ל י"ב אף בתולה דל"ע וכחבו סס' המפרשים משום דרב משרשיא לא ס"ל חלוק' דסופו להתברר וא"כ לדידהו איזי מתי' דהבא וברייחא דחוששין לקידושין ביחוד והוי אין כאן קידושין כלל וכמ"ס כיון דא"א לקדושין לחול מעכשו עד שיבורר ובאמת לשיטת הטובלים דבתנאי דע"מ מ"י לבעט התנאי שיחול הגט מעכשו והוא שיטת הרא"ש וסא"פ י"ל להבא חיישינן שאלת ביטל התנאי וחיי' הגט כבר לשעתו ואח"כ דהה דהוי' פנוי' כבר בשעת הקדושין ודוק (אבל א"ל דחיי'ו הקידושין משום שבידו לבעט הגט ולקדשה דהא כל כה"ג ל"מ ללא עיהרי בידו דאל"כ בכל א"א שמתקדשה לאחר שיגרשה הרי ביי' לנ"ל ולקדשה אלא ללא מיהרי בידו וכדמסיק בס"ס פ' האומר שם י"ה לדידו לגרשה אין בידו ל"דשה וה"ה הכא ע"ס היטב ודוחק גדול לחלק :

וב"מ

י"ל למ"ס סס' הלח הראשונים דהא דל"ת בידו אע"ג שצרוכים השתא שניהם על הקידושין כיון שמחוסר מעשה ואח"כ יחירו שניהם ל"מ וי"ל כל שאין מחוסר מעשה ממש מהני ספיר כה"ג כיון שעתה מיראים על הקידושין :

א"א

לפ"ה הוי יוצא לנו דבר חדש דכל כה"ג שנתייחדה אף א"ה עמד אחר כך מן החולי' דכל כה"ג הרי משמעות הסוגיא והפוסקים דאין כאן חששא כלל ואס' מת אח"כ מותרה לכהן בעלמא אבל בנתייחדה כה"ג כיון דחיישינן לקידושין הרי ע"כ חוששין ג"כ לשמא ביטל חלוא והרי יהיה גרושה נמורה אלא שחזר ונשאה וא"כ הרי פסולה לכהונה לעולם וזה ענין רחוק אס' הדין כן

לדפסקעניו חו"ל לקידושק היינו מכאן ולהבא אחר נחיתת הגב
 והאונס וזכר כהבנו ליישב מה שהקשה עליהם מסוגיא דהתם מה
 דפריך ר' הונא דקדיש בכתפא קדיש בביאה מא"י דהא ביאה ראשונה
 לא הופקעה כלל דבאמת כן ההפקעה שהקישו חו"ל הקידושין
 מכאן ונהבא אף לנא מלינו באשה שחיה מקודשת רק נזמן
 ובלאמרי' בנדרים דהתקדש אשה נשנשים יום דמקודשת נעולה ולא
 נפקא בלא גע' והיינו משום דקדושת הגוף לא פקעה בכדי כהבנו
 שם ע"פ דברי הבעל אבני מנחות ז"ל בבי' שכ' לחלק בין המקדש
 בחלי אשה לנא אמרי' לפסטה קידושי בכלה משא"כ לאיכא דעת
 אחרת והיינו באשה והבא במקדש נלשטים יום ל"מ דעתה המעבדה
 כיון שכבר הפקירה נז' זכות לזמן תו לא דר' לה זכותה דה"ל כמוכר
 לזמן דאמרי' כיון דפקעה פסקה נשיטת הר"ן בגיטין ע"ש באורד
 ועפ"י כהבנו לכיון דכל המקדש חלעתא דרבנן מקדש חו"ל רבנן
 דעת אחרת וכאלו החנו עמו שאין מהכמיים על הקידושין נעונס
 וכנגד דעת רבנן לא שייך כיון דמסקה פסקה שהרי אינו בחורת
 זכות עלמס כמו האשה עלמס רק מפני שחולה בדעתם ובידס
 להפקיע ממנו וכל אימת שירלה הדר נהו זכותם לעכב הקידושין
 וביה א"ש מה דפריך ר' הונא כו' ר"נ בשלמא בכתפא הרי ביד חו"ל
 להפקיע גם מעיקרא וה"ל כחולה בדעתם וה"ל דעת רבנן דעת
 אחרת משא"כ בביאה הרי אין חילה בדעתם כלל כיון ס"ד דלאין
 בידס להפקיע קידושי ביאה וא"כ אף לנבא א"י להפקיע וע"ף
 מסני דגם בביאה בידס להפקיע קידושי מעיקרא ולכן הנוי בדעתם
 שפיר וממילא בידס להפקיע כן זמן שירנו מכאן ולהבא ודוק
 היטב ע"ש היטב כי היטבנו אשר לידברו בשנין זה ועוד הוספנו
 מילין ס' עפ"מ ליישב קו' האבני מילואים בחופין אחר בקידושינו
 לא"ע . עכ"פ היולא לנו מזה דכל היכא דלפקיעי חו"ל ע"י גע'
 דל"מ מה"ל לא נפקשו הקידושין כ"א משעת חיינו הגט ומשעה
 אומר אני למ"ש המפרשים דכל פלוגתייהו דר"ה ר"י למאי דק"ל
 זמנא שנ שר מוכיח היינו באין בחוב זמן כראוי אלא שכתוב בו
 שבוט או שר או במוקדש וע"י שליח וזמנא דאמרי' בכהדרין פ'
 א"ל ד"מ דמדיכא לאוריתא הוי בעי דו"ח אף בד"מ וממילא דבעי
 זמן גמור מה"ל וגם מוקדש ומאחר פסול מה"ט דדו"ח לזני דעקרו
 חו"ל וכ' ס' הכ"י דגם בגט לכשר כה"ג היינו דליו כד"מ
 ואפקעיניהו חו"ל לקידושין א"כ בכל גט שאין בו זמן כראוי הרי הוי'
 כאן הפקעת ה"ל זמן הראוי שגא' הוי' קדושין מעיקרא ואם זני זה
 לא תהרג וכן שנוהרת לקרובים אלא דלפ"ד הי"מ הכ"ל הרי אין
 מושקעים כ"א מוזמן חילולה הגט וקודם לכן הוי' א"א גמורה ואמנם
 למה שהשלה הרב בעפ"י ז"ל דבהנאי לאי עיקר הנהייה לשם
 גירושין הוא בשעת נחיתתו וגם כבר התחלת הגט לחוב' אלא לנא
 נגמר לגמרי א"כ הרי עכ"פ נהחלת הנהייה כבר כח חנות הגט
 מחתיל בחורת הפקעה וא"כ מס' ואילך עכ"פ אס' זינחה ה"ל
 כפ"טו' וכן לענין הפיכת הקידושין ומיושב קו' החוס' שפיר דניכא
 נ"מ אס' פסטה חוץ זמן זה לקבל הקידושין וגם נקיים ליו של
 הרמב"ם לנא נאסרה לבועל ודוק מאלד כי הוא עלה מוסכלת ומכ"ש
 דא"ש טפי למ"ש הפנ"י בחיי גיטין דגה"ת כל גט מועיל מחלה
 כיון שזכונן לומר אחרתוהו וכחכוננו ומועיל מלרבנן משום
 אפקעיניהו וממילא דא"ש דכרינו ודוק :

דבשיל החוקה לא יחזרה היין אלא להא מילתא גפא זכה"ג
 דשפיקא דלינא הוא מלד כוונת הלשון אי ניתא דאיכ' דלינא כיון
 שהוא לשון מסופק מלד היין ארימאל דהוי הפק במליאות כיון דהא
 דמספקא להו נחו"ל הוא מלד כוונת הלשון דבר זה נחלקו בו הרב
 הת"י בפ"ו משכירות מדמי לה לה' במליאות והרב ה"ה מוהר"י
 הכהן זלה"ה בקו' הספיקא כלל א' אוח ז' כהב דליו כהפיקא
 דלינא ומכאן נכאורה כיוע רב לשיטת מוהר"י הכהן ודנא כהרב
 הת"י דה"ל הכי בכוונתו מה שאמר מהיוס הוא וה"ל לאוקמי
 אחזקה ודוק כי הרי ראי' מוכרעת לע"ד שוב אח"י מלאחי ב"כ'
 מלל: א"ל נמוהר"י אלפנדרי' שהביא הך דהכלא וכ' דהא לנא
 מוקמי' אחזקה א"ה משום דל"א הכי אלא בחרי וחר' ולא אדע
 כוונתי' ואיך מלא נחנק מדין חורה ועמ"ש הפ"י בסוגיא דס'
 ממור ע"ש :

דף ע"ד ע"א כ"א בנייהו א"ב שחקרע כו' לכאורה

הו"מ למימר נ"מ פשוטה מאל
 לע"ן חזרת הבעל מהגירושין דלר"ה אין לחזור ולר"י מלי
 לחזור ול"ל דאי הוי' חזר בו הרי אף לר"ה אין מנוגדת
 דהרי בידו בלא נקבנ משהו וכל יתקיים הנחאי אלא דלכתי' נ"מ
 אי ניתא כתיבה בע"כ בטה נתינה וכשנוחנה לו בע"כ לנא מהני
 חזרתו ומוני' י"נ כיון דנקמן אילפנו לישיני בהא ולכמה פוסקים הוא
 כ"ל דינא לכן לא נקט נ"מ זו וזה פשוט ולקמן בקידושין קאמר נ"מ
 אס' פסטה כו' ולת' תיקשי דהא אף לר"ה הרי בידה שלא לקבל
 המעשה למ"ד נתינה בע"כ ל"ס נתינה ל"ל למ"מ כשחוזרת בה
 עכשיו מקידושי שני ורונה לחזור לראשון בהא שפיר נ"מ
 וכשמקבלת מן הראשון המעשה שפיר מהני לכתל קידושי שני ופשוט
 אלא דלכתי' יס' נדייק לשיטת רבינו הרמב"ם ז"ל דכשמקבלת בוף
 הגט א"י לגרש בו עוד הך כשחוזר מביטול א"כ אכתי' נ"מ אס' ביטול
 הגט בחוד הזמן ועכשיו רונה נגרש בו דלמ"ד לכשיחן אהני הביטול
 וסוד ל"מ לגרש בו ולקבל המעשה ממנה משא"כ למ"ד והיא החן
 הרי ל"מ ביטול גט כיון שחל למפרע ואין בידו לבטלו ואמנם במקום
 אחר כהבנו להעיר לאפשר לומר דגם הרמב"ם מודה דשכבר בל
 ליד האשה א"י לבטל הגט אף הוך שלשים וטעמא דליו משום דהרי
 כבר כתבו החולקים טעם נדבירה דאיך יועיל ביטול שלא יוכל
 עוד לגרש הא בקידושין נופא אס' חזר מלי נקדש פעם אחרת
 במעשה הללו וטעמו של הרמב"ם ז"ל דשאני גט דבעי נסמה ולסם
 לרישות וכי נעשה ע"ש ליוני הבעל וזה ה"ל דיבורא וחילי על
 הביטול על זה וזמנא' הגט ה"ג כנייר בעלמא ואין בו כה
 הכריתות עוד ולפ"ז נראה לעיקר הכריתות ולסמה הוא על שעת
 נתינה חל"ע דהא למ"ד ע"מ כתי' ע"כ עיקר הכריתות בשעת
 נתינה אע"פ שהביל הזמן אחר שלשים והעדים כבר מהו הנמא
 לכל דיניהם רק על נתינה ולבחר הכי חילי בכה שאר דעגמא וזכה
 שוב ל"מ ביטול דה"ל פמו כהך קידושין ודוק ועדיין ל"ע בכ"ז ועכ"ז
 אינו נכון בעיני לקדש חילוק זה ולע"ג :

חוס' דיה א"ב שפסטה ידה כו' ולעיל בבי גט המ"ל כגון

שפסטה ידה כו' לכאורה י"ל יסוד נכון נקושיא זו
 דל"ע לומר הך נ"מ לעיל למה שמבואר לעיל בפ"ב דף ק"פ דבהא
 מקודשת ע"מ שירלה אבא הלוי בדין ברירה והחוס' כחבו שם דכל
 חנאי שייך ברירה אלא בחנאי שבדיו לקיימו מהני וכ' ס' הרמב"ן
 לאף בחנאי שיש ביד א' מהם לקיים מיקרי נמי חנאי שבדיו ע"ש
 ולפ"ז א"ס טובא דנינו דהגט חילי בחנאי שחחן לי כיון שבידה
 לקיים ובידו נקבל ממנה אבל אחר התקדש אוחה קודם קיום הנאה
 לא חילי הקידושין משום דאין ברירה ואף דבידה לוחן מהחוס' זו
 מ"מ למס"ל דע"כ ה"ס רונה למלא נפקוהא למ"ד נתינה בע"כ
 ל"ש נתינה דאל"כ ה"מ נמימר חזרה א"ב ע"ש וא"כ הרי אין בידה
 לקיים החנאי שהוא לא ירלה לקבל מידה וכיון שכן לא חילי
 הקידושין לאין ביד שוב א' מהם לא המקדש ולא המחקשת משא"כ
 צנוף הגט הרי בידו לקבל ממנה אבל הכא בקידושין א"ש דמהני
 פסטה ידה דהרי אדרבא אס' לא יתקיימו החנאי הראשון הרי חילי
 קידושי שני והיא פנוי' גמורה והרי בידה שלא לקבל ממנו למ"ד
 ל"ס נתינה ועוד דבחנאי דשנא"ת לא שייך ברירה כמ"ש הראשונים
 לעיל בסוגיא דהרינו בועלך ע"מ שירלה אבא לאי ע"מ שלא ימחה
 הרי הוא שוא"ת ומהני כולאי אף למ"ד אין ברירה ודוק . והרב
 בעפ"י כ' נחרץ קו' החוס' לבייש מכאן היטב הרמב"ם דבחנאי
 דאס' נ"כ אס' נישאה לא חנא וע"ש מ"ש בטעמו של הרמב"ם דס"ל
 לחנאי דאס' ה"ל כמתחיל מעכשיו ומשייר לאחר קיומו . ולכן אס'
 נשאה ל"ח והפקו בה קדושין מיום הנתינה ובאמת כי שיטת
 הרמב"ם ז"ל ל"ע וטעם הרב הג"ל לא יעלה ארוכה שאחר שלא
 נגמר הגט בשליחותו מה יחן ומה יוסוף החללתו להפקיע ממנה
 איכור א"א כיון שעדיין לא יגמרו הגירושין אין זה אלא הימא
 במחכ"ת הרמה . ובאמת שיש לפע"ד דרך נכון להעמיד דברים
 אלה והוא ע"פ מ"ש כפר בחי' כחונתו ולעיל דף ל"ג ע"ב לקיים
 דברי שיטת הי"מ שהובא באס"ז ריש כחונתו לפירש הא

בגמרא ע"כ לא פליגי ע' ביה בחי' לקידושין מ"ש שם ע"ד החוס' והפללה ז"ל ודבריו השעה"צ בדעת הרמב"ם ותייתי לי שכוונתי דבריו :

ע"ב חוס' דיה אדמפלוגי במהיום כו' הימה כו' וי"ל
 עכ"פ ע' במהיום א' ומוהרמ"ם מ"ש בכוונת דבריהם
 אבל עדיין ל"ב כנלוח ביאור הסוגיא דלכתי' אף שייך פלוגתא
 דע"מ במהיום ולאח"מ כיון דחרי טעמא נינהו במהיום פניגי אי
 הוי חזרה או לא ובע"מ לכאורה הפלוגתא במשמעות הלשון וע"כ
 נראה לפע"ד ברור דהפלוגתא דע"מ כאומר מעכשין או לא אין
 הכוונה למלשון דע"מ יהי' נכלל משמעות מעכשין או להיפוך
 וכונה מודו לאין בו סוס משמעות בלשון ואין הכוונה מבוארת בו
 כ"א שהוא ע"ת אבל אס' כוונתו מעכשין או לא לא נוכל להוכיח
 ממשמעות הלשון לכולהו אמוראי אמנם עיקר פלוגתייהו דאמוראי
 בהא דבאומדנא בלשון סחוס כזה מה שראוי לאמוד בכוונתו ודבר
 זה מהני אף דברים שבלב כמ"ש הר"ן באריכות פ' האיש מקדש
 והרשב"א שם בסוגיא דזבין דלעתא למיסקלארעא לישראל א"ה
 דכר בקרבן ואמר לא נהבונתי אלא לקרבן של מלכים כו' ל"ז
 נחכונתי אלא בחרמו של ים כו' דמס"ה מהני כיון שהלשון סחוס
 וע"כ אין הכוונה אלא לא' מהם שפיר נאמנלפסד דבריו ולא הוי דברים
 שבלב וה"ל פליגי בלש א' מחנה על חנאי בסקת מהגדון בכוונתו
 אי ניתא שטחמא רלונו טפי במעכשין או בחנאי לנא מעכשין
 וזה ברור בעיני ומעשה שייכא שפיר נ"כ לפלוגתא דמהיום אי כדון
 בחזרה או לא ומתפקינן בכוונתו למלאן דס"ל דמסתמא רלון האדם
 נוטה טפי למעכשו גם החס' ראו' לזנו בחנאי ולא בחזרה ולמ"ד
 לאו כמעכשין ורלון האדם נוטה טפי נתינא לאס' אפשר במסופקין
 בחזרה

בחזרה לאו בתנאי לזונו טפי בחזרה ואם כי עדיין יש מקום חינוקים ביניהם ובמבואר אבן עזר שוב וכולל נומר לגם הם במשקל אחד וזוה יבוא סוגיית הש"ס וכל פי' החוס' נכחון ו"ב למבין ויבואר עוד בזה בחידושינו לקידושין ונח"ע בכמה דוכתי:

בגמרא ולימא מר לאמר כו' ורבה לאמר כרשב"ג לכאורה ק' לפרש הם גי' לש"ס דא"ך ס"ד דפנינו בפלוגתא דרשב"ג ורבנן למ"ס החוס' כד"ה רבי אמר התנא חיטריך ע"ס להטעם שכבר זכה בחלק השדה כו' ע"ס לנא סייך במתני' הכי וי"ל בדוחק:

אמר רבא מתקנתו של הלכ' כו' עיי' בקמ"ח סו"ה מה שנתקנה על האגודה ברייתא משמעתי' מההיא לירושלמי שהביא הש"ך סו"ך"א בחוס' וע"ס שביארתי ראית האגודה וש"אין ראוי מהירושלמי אם לאמר הטעם כמ"ס הש"ך להטעם לאורם רחמנא חיבי' נא והכא נח' שייך כו' כיון דרונה לקיים הגמי והמקב' מצב' וגם כיון שהנזק מחוייב עפ"י דין חורה נההרלות נחמתי' זה ועובר על לאו חס נזקתה נלמית' ונ"ד נק' דושין לאשה אינה מתחייבת להקדש בחנתי' ודו"ק מחוד ע"ס אמנם מה שנתקנה משמעתי' דא"ך ס"ד להטעם דהקנת הלל מחוס נתינה בע"כ הא כה"ג ודלוי' אונס הוא כיון שאונס מעשה ראשונה נלפע"ד לכל עיקר הפלוג' בנתינת בע"כ אי הוי קיום הנתיני בע"כ ואם כוונת התנאי מעיקרא הוי דוקא על רלונו ש' תרלה אח"כ או לא וכיון שחנתי' בכונת התנאי אינו ענין לאונסא כמאן דעביד וכבר הוכרתי מזה גם בחי' נח"מ סו"ה הכ"כ וע"ס עוד מזה ועיי' בחוס' ד"ה כלל אמר רשב"ג ודו"ק ומ"ס ועכ"ל למיני' נה' לבחי' ערי חומה למשמע לי' להחס' חנוי' בנתינה וזוה ביארתי במתנות' בהריב"ר וחד דעמי' שהובא בב"י סו"ה קמ"ג דלדעחו כל שבא ליד המקבל נכ"ע הוי נתינה ופיקוחא רב' רק בנא בא לידו ונחולקים גם כה"ג נידו פנינו דנראה גם כה"ג לידו בע"כ פליגי ומטעם שכתבנו ונמ"ד הוי נתינה אפ"י נא בא נידו נמי נח"י לאף לנכ"ע הוי הרי נח' נתינה החנאי אבן עזר נפטר מנא אונס וכיון שכל ר"ה נקב"ס ה"ל השני כמאן דעבד אמנ' נפ"י' מה דפריך כי אילטרין נ"י לתקוני' שכל בפניו ה"ל פניו בע"כ הוי נתינה חו מה שטען ה"ל כדון אונס והי' רמי' מכאן לכל כה"ג סה"י בירו נתינה החנאי מעיקרא נא הוי אונס וע"כ שכתבו בזה קו' החוס' :

עיה ע"א בגמרא

מ"ג ר"ש ומ"ג סיפא לכאורה יפלא דהו סיפא גופא קשיא מינה וזה בלא רישא לס"ד דאומר ע"מ נאז כמעשו' וא"כ לא חייב הגט כ"א לאחר שהא' כבר ביד הפעל וניכח נתינה כלל ו"ך אי הוה ברישא כשר והיינו דנא דענין הכיור משל הפעל ונא ס"ל פסול לאותיו' פורחות ב"יור' ע"מ הוה עכ"פ נתינה מיהא בעי וכבר נתקנה בזה רבינו הרשב"א ז"ל ונפע"ד מכאן ראוי' והיוע רב לשיעור' ובינו הגדול הרמב"ם דמ"ס דתנאי דאם עיקר הנתינה נגמרת מעשה ראשונה וא"ל בשעת חלות הגט להיות בידה (ואף אם הפקידתו ביד אחרים מהני ועיי' בס' מכתב' מנאלי' פנפול בזה בחור' וכמזמנה שראינו באיזה ראשון או אחרון חתירה זו בהפקידתו ביד בעל אי מהני) וא"כ כ"א להיות בעולם בשעת קיום התנאי לאם אבד או נסרף אינו כורת עיי' פ"ט מה"ל גירושין ובפכ"י לעיל דף ע"ד ובמכתב' מאני' והשחא מסיפא גופא למ"ס לאקשוני' ד"ל דעכ"פ כבר נגמר נתינה לשם גירושין והכריחו מני' לחול אף שכבר החזירה הגט כיון שזכ"פ הגט בעולם אבל מרישא שפיר ק"ל כיון דאזויה' פורחות באור' למ"ס לכריחו' וה"ל כנמתק' הגט או נסרף לפק"ז שס' כריחו' מיני' וא"כ הרי בשעת חלות הגט בקיום התנאי כבר הכיור של פעל ונפסל מלהיות כורת וא"ך חיל ודו"ק ועדיין ל"ע :

אפשר

לאפייסה לה בלמי עיי' ברשב"א ז"ל שכ' ללא חייב הגט כ"א כשכמתה מפייה לוי' בדמי ובאמת ש"ע קלת לא"כ אכתי' אין זה נתינה ואין הכיור משל הפעל כיון שמעלמת עבדו וכיוצא בזה נתינה הרשב"א לעיל גבי נתן לה טע' של כסף וא"ל ה"ו גיטך והתקבלי' כחובתה דנתקבלה כחובתה דהא ה"ל אותיות פורחות באור' כיון דהכיור נתן לה לא בהורת גט כ"א עבדו כחובתה ומכ"ס הכא' דנתינת לו דמים ונ"ל כמ"ס שס' הרשב"א לתרין דה"ל כמתנה עמה שחמול' כחובתה ע"ס וה"י י"ל דה"ל כמתנה עמה שחמול' לו המעות במתנה והכיור יהי' לשם כריחו' אם חקיים חתמה הג"ל והוא דחוק קלת' (ועיי' בס' פרי"ח ונ"פ בסו"י ק' ולפי' דבריהם א"ס כאן בפשיטות ע"ס) ולפי"ז אינו חל הגט כ"א מדעתה וגם לריד שיחלטה על החבלה דהא במתנה ודלוי' נתינה בע"כ לא שמה נתינה מיהו בלא"ה למ"ס כמ"ס חוס' בע"כ דבעל כיון דעיי' בתנאי לאם ומשמע ברשב"א ז"ל בחי' דתנאי לאסתיני' בע"כ ל"ס נתינו' עמ"ס בחי' לא"מ ורשב"א לעיל הוי ק' חוקמ"ג ומכאן הקשימי' על שיטת הפוסקים שהביא בעל אבני מילואים דבגט אם נתן בידה

לסם פקדון למ"ס אם מנרסה אח"כ ובעי בהחלפת הנתינה לשם גירושין והרי בהחלפת הנתינה כאן הוי' אותיו' פורחות באור' ומה בכך דאח"כ קונות מנאנו הכיור ויש לחלק קלת' ובחי' פוסקים יבואר כה"ד ומכאן קשה לי על הרא"ש ז"ל לעיל בסוגיא דמחולין לך שכ' גבי איכטל' דנ"פ אלא בע"כ דבעל אבל כשארולה מהני דמים לכ"ע דהא הכא ע"כ כשהבעל מרובה על נתינת הדמים ואפ"י מוחי' לה כרשב"ג דווקא משמע דלרבנן למ"ס בכל ענין דאי הכיור מיהו בלא"ה דברי רא"ש ז"ל ל"ע דא"כ ליפסוט מיהו דנתינה בע"כ ל"ס נתינה וע"ס כב"ס סו"ה ק' :

ובאמת שכבר כתבתי בחידושי' לא"ע ד"ל כמ"ס על קו' הרשב"א ד"ה איכטל' דווקא קאמר ע"ס דבמחולין לך כחוקן לבטל תנאו' אבל פלוגתי' ברובה' בקיום החנאי אם הדין כן משמעתי' תנאי' בהכי' ואינו מתחולל לוותר ולמחול על חנאי' ע"ס וה"ל הרא"ש מיי' דומיא' דמחולין לך שמתחולל לוותר ונמחול על חנאי' בקבלת הדמים ודוקא כה"ג מהני וזוה י"ל גם קו' הג"ל על הרא"ש ז"ל בסוגיין דהא' ועדיין ל"ע ובמהדורת' בתרא' אי"ה יבואר :

בגמרא

והא ה"ג מעשה קודם לחנאי' כו' מכאן נתקשו טובא על הרמב"ם שפסק דמעשה קודם לחנאי' דווקא במעשה ממס' א"כ מאי פריך דלמא' שהקדים החנאי' לנתינה והנה בלימוד הישיבה אמרתי לזר'ך בלירוף מה שנתקשו מההיא דאח"כ שמואל בגיטא דקאמר נמי הש"ס מ"ס דה"ל מעשה קודם לחנאי' אף דמיי' באמירה גרידא ואמרי' לתרין דרך פנפול דהנה באמת טעמא בעי' נמה נא ליהני' נתינת' המעשה קודם לחנאי' כיון' שעדיין לא נגמר המעשה הרי בירו' להתנות כל החנאים אמנם הרב הגאון בעל הפנפול ז"ל בחי' לקידושין כ"י ס"ג גייסב הקו' דבמאי' פליגי רשב"ג ור"מ בחנאי' קודם למעשה כשנמא' בח"כ י"ל דר"מ י"ך לה מב"ג וב"ר ורשב"ג ס"ל הולך הכחוב לאומרו' אבל בחנאי' קודם למעשה אי איתא דמלין לי' למינף מהתם כר"מ ה"ה לרשב"ג וכ' ל"ל ללא ילפי' מהתם כ"א דבעי' ת"כ אגא' דממניא' שמעי' דבעי' חנאי' קודם לחתימת' המעשה לחנ"כ הרי ככלו' שג' חנאי' אחר כ"ד מאמירת' ה"ל מקודמת' משא"כ לע"ד דנא' בעי' ת"כ נא איכפת לן כיון דא"ל כשנא' ע"ס (ובאמת שכתירו' סו' הרב"ג נפקק בדבריו ואכ"מ) ומעשה ים לנו טעם לכאורה על הקדמת חנאי' למעשה באמירת' וגם עדיין יש לסחור גם טעם זה למה שזבואר אללינו בכמה דוכ' יב"ש המפורשים ז"ל בשם הא"מ כויר' ונ"י כחובו' דמשו"ה בנזירו' מהני' חנאי' אף דנ"י נקיישו ע"י שליח ונ"ד לב"ג וב"ר משום דנא' ילפי' מהתם חנאי' חנאי' במעשה דמסברא לא אחי' דיבור ומבטל מעשה משא"כ בדיבור ודיבור מסברא עיקר דיבור לדיבור וא"ל להיות דומה לב"ג וב"ר ועיי' בחי' לעיל דף ק"ה ונ"ו ונפ"י' אכתי' א"ל נהקדים באמירה בחנאי' שאלולי' דהוי לריבין כפיתא' והי' נשמע מכלל הן נאז הרי הוי' החנאי' חכ"ד והרי לענין זה ללא הוי' חנאי' דיבורא' א"ל כפילא' ועקר לי' ההן נחול' וקודם גמר המעשה לאז' באמת נא עקר לי' בלי כפל הרי ע"ר כפנ' באמת חנאי' והירא' קו' דלזכרה מה יו"ם באמת רת' שמשעה קודם אף גם לזה י"ל עפ"י מ"ס המפורשים דל"ר"מ גופ' י"ל מכלל הן אחת' שומע לאז' אף בדיבורא' גרידא אלא דאין לא ס"ל כוונתי' בהא' אבל ר"י גופי' לא מפליג כלל ודבר זה מה כרח' מאוד כבוגיא' דקידושין ע"ס דמיי' קראי' טובא דמיי' דיבורא' גרידא (וזוה כ' הפוסקים ג"ל דל"ר"מ אף במעכשו' לריד' ח"פ מטעם זה שאמרנו וכמו שיבואר בהמוך) ולפי"ז ל"ר"מ גופי' אף בדיבורא' לריד' להקדים החנאי' למעשה כיון דלריד' הפסל ג"כ לעקור דיבורא' גרידא וכשיקדים האמירת' המעשה יהי' כפולג' אחר כ"ד וכדברי הגאון הג"ל אבל הרמב"ם לדינא' דפסק ללא כר"מ ואית' לי' מכלל הן כו' בכ"מ דאיכא' דיבורא' וכדמוכח שס' מדבריו בה' סוטה גבי הנתי' ובגדלים וכמו שיבארנו באריכות בחי' להרמב"ם בהל' אישות ע"ס א"כ לירי' לא איכפת לן בהקדמת' האמירה כ"א כשכבר נתן בידה לאז' אם הוא אחר כ"ד ה"ל כאחר ד"ד מן המעשה דל"מ חו' לשחרי' ודו"ק ומעשה כאמר' דרבינו ז"ל אזיל' בפ"י הסוגיא' כפי דרך רבוינו' החוס' דמפרשו' הקוסיא' למאי' ארי' ללא כפלי' לחנאי' כו' דהכונה הוא רק חניבא' דר"מ ודלא' כפירש"י דהא לדידהו' רבנן פליגי' בהא' גם אר"מ וא"כ ע"כ קוסיית' הש"ס לפני' מה דמוקנת' לי' כר"מ אפ"י כפלי' נמי ולפי"ז א"ס דל"ר"מ גופי' ודאי' לאף אמירת' המעשה קודם לחנאי' נמי מבטל' החנאי' משא"כ לדין וזוה מיושב ג"כ מה שהקשו על הרמב"ם מהך דאח"כ שמואל בגיטא כו' שהרי בלא"ה נתקשו על שיטת הגאונים דמעכשו' א"כ ת"כ הא' גם שכ"מ ע"כ הוא במעכשו' ואמאי' לריד' כפל' ותיירו' משום דל"ר"מ עלמון לריד' ת"כ אף במעכשו' וטעמא' ע"ד שכתבנו לעיל כיון דכל עיקר טעמא' למעכשו' א"ל דיני' חנאי' היינו' משום ללא שייך בי' אחי' דיבורא' ומבטל' מעשה וכמ"ס הראב"ד ז"ל ול"ר"מ דבלא"ה ל"ל מכלל הן כו' ובעי' דיני' חנאי' מדינא' אף איל' הוי' עקירת' המעשה ושמואל' אח"כ לרווחא' דמילתא' אף למאן דפסיק' כר"מ

פריע וע"ס ולפניו לחוס לדפח ר"מ פריד שלא יקיים גם האמירה המעשה קודם לחזו"ני וכמו שביארנו מיהו כ"ז פנסיגז אמנם בעיקר ביאור דברי הרמב"ם מזכיר שבמוך בהג"ה דהה"ה דהך נכון וברור אשר יש נכו נהעמיד כל דבריו וקס יבורר כג עליו זה ע"כ מכונו :

ברוכי דיה לאו משום דה"ל כו' פי' בקו' כו' וקס'ה כו' וא"ח בשלש ח"כ כו' אבל שלא יהי' מחנה על מ"ס בחורה וסיהי' אפטר לקיימו ע"י שליח כו' לבחורה י"ל בהמשך דבריהם דבאמת כפי' אפ"י חירולו לקושיהם דכיון דמן הכביר לא אחי לבו א' ועוקר למעשה ול"מ חנאי אנא מסיים לאשכחן כב"ג וז"ל דמהני לריך להיות דומה מזד"ע ע"ש ח"ל על חירולס שס קסה טובא למ"ס מוהר"ש א' ז"ל בחי' קידושין לפני' החוס' דרשב"ג פליג אר"מ ככולהו אף דבש"ל לא שייך מה שסותר דברי ר"מ בחנאי כפול דהולרך הכחוב נאומרו וכ' דס"ל דלשאר מילי בנא"ה אין לנו למילף מהחם כ"א דוקא לענין ח"כ ע"ס ולפ"י חוינן דל"ל הך סברא' ללא אחי דיבורא ומבטל מעשה כ"א דומיא דהחם לא"כ גם הגהו מילי ה"ל לאלרכי דמ"ה דב"ב וז"ל (וניהו לענין ח"כ י"ל כיון דהולרך הכחוב לאומרו א"ל להיות דומה לו כיון דלאו מחמת כפילא כפלו הכחוב או דה"ל בעלמא מכלל הן אחיה שומע כו' ואין סברא לחלק בין כפול לאינו כפול ודוק) וע"כ הוקסה להס הוסייהם ומירלו דמ"מ כיון דבהרבה מקומות כתיב עד"ז ספיר י"ל דעבי כה"ג ודוק ללא אמרי' עד"ז כבר חירן סס כש"ס דקידושין בולאי קראי ודברי החוס' כחובות ל"ב ועמ"ס סס בחידושינו מזה :

בא"ד ונראה להרב הר"א גרסי' בכל אחר ל"ל לר"מ כו' במוהר"ש כ' דהזו' כוונתם להשוות דברי הירושלמי לש"ס דילן דהכא משמע דלר"מ בעי ח"כ ועדיין יקסה קלח כיון דכ"פ מדרבנן לא בעי ח"כ וא"כ לכוניא דלביי עדיין לא יחיישב לשון מגורשת כיון דכ"פ אסורה להשגא מדרבנן דמדרבנן כיון דלהני תנאי ה"ל אחתיו פורחות באויר והרי בש"ס ע"כ דעגורשת לגמרי דל"ל לא הוי פריך מ"ס רישא ומ"ס סיפא דלא דרישא עכ"פ ס' מגורשת כיון דמ"ד לאו כמעכשיו דמי עכ"פ ספיקא הוי כמ"ס חוס' לעיל וע"כ למשמע לי דמגורשת גמורה ואף ש"ס לחלק בין ס' מגורשת מן החורה לוולאי מגורשת מה"ת ואין בו אנא חומרא דרבנן מ"מ גס פשט הלשון משמע דמותרת להשגא דשוק לא"כ ה"ל להניי' להדיא וא"כ אכתי ל"א א"ס אס נאמר דה"ס דילן סובר כירושלמי כיון דעכ"פ מדרבנן אסורה וכלי י"ל דלשיטת הירושלמי כיון דאינו אלא חומרא דרבנן א"כ כו' ה"ג דמחורת הגייר אח"כ עכ"פ מותרת להשגא כיון דלמ"ד כל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי הרי אף אי מקיימת החנאי מגורשת למפרע ואין כאן אלא ספק אי ע"מ לאו כמעכשיו דמי וא"כ ה"ל ספיקא דרבנן ולקולא ודוק ואף דמ"מ ב"מ דוכתי דלחמרו בס' דרבנן בא"א ובפרע דאיכא חוקת א"א ועמ"ס בריש מקילתין מ"מ הכא כיון דאינו אלא חומרא בעלמא י"ל ספיר מקילתין לכ"ע ועמ"ס בסמ"ד בחו' ד"ה אלא כו' :

בא"ד וקאמר מילי דטומי מילי בעלמא הוא כו' והא לא הוי ת"כ נכאורה י"ל למ"ס הפוסקים לחקור דלכאורה לא הוי בעי ח"כ במזמן כיון דאיכא חומרא דלא לעתא דהכי לא מוכר כ"א עפ"י חנאי וכן הוא דעת רשב"א באמת נתיבא אמנם שאר פוסקים כחבו דכיון דהתנה ולא התנה כדיו נרש טפי ובפעמ"א הוסיף ביאור דבשלמא בגילוי דעת בעמ"א י"ל שאס ה"י מזה ה"י מתנה כדיו וה"ל בגילוי דעת כפי' החנאי באופן המושיל משא"כ היכא שסתנה בפנינו הרי חוינן שאינו יודע להריות כדיו ולכן בטל החנאי ולפ"י אי לא הוי פטומי בעלמא וי"ל סתמך על מה שזכירה הוא הוי מהני בחורת גילוי דעת דעביד אלעמא דגילוי דעת דידע ודילי' הוה אמרינן שמועיל מבח חנאי גמור שאס הוא ה"י מתנה ה"י מתנה באופן המושיל וניהו דאידי לא ידעה אבל עכ"פ דילי' גילוי דעת מיקרי שאינו עונה כ"א עפ"י חנאי ודילי' ה"ג גילוי דעת המושיל שאס לא ה"י סומך על חנאי ה"י מתנה כדיו :

בחוס' דיה אלא משום דה"ל חנאי ומעשה בד"א כו' ורבא כו' לאו משום דלא ס"ל כ"ב כו' עיי' במוהר"ש ז"ל שרולס ליישב חו' החוס' דלר"ד רבא לא מהי לי' כרבי וכשנייא דר' אחי דמשמע לי' דהג רש"י וא"ל נהחזיר הגייר דל"ל אלא יחזיר כתי לעיל והה"ה וי"ל משום דאינו כדון חנאי וכן ראינו ונראה דהחוס' לא נחא להו בזה דה"ל גם לשינוי דר' אדא ע"כ צריכה להחזיר הגייר כיון דכל עיקר דלא הוי כדון חנאי משום דה"ל חנאי הסותר למעשה כפי' החוס' וז"ל כ"ז נמ"ד לאו כמעכשיו דמי אבנ אי כמעכשיו דמי הרי הוא חנאי גמיר כיון שאין סותר נמעשה כמ"ס אס' כאן וכיון דלמ"ד לאו כמעכשיו דמי ספיקא הוא לשעת

החוס' לעיל וא"כ הרי צריכה לחזו"ני מספק שמה כמעכשיו הוא והוא חנאי גמור וא"כ יקסה מאי פריך רב אלא חרבא ח"יפוק נ"י משום דה"ל חנאי ומעשה בד"א ז"ל אה"ה רבא משו"ה נת מלי לאוקמי כרבי משום דמעמע לוי דא"ל להחזיר החנאי א"כ מה"ט גופא הרי גא מני גשויי משום חנאי ומעשה בד"א לא"כ חלערך להחזיר הגייר מספק ולכן עדיפא משום דה"ל מעשה קודם לחנאי וע"כ מוכרח דלאו היינו טעמא דרבא ולא איכפת לוי להש"ס אי כוונת דברייהם בהחזרת הגייר דוקא ולכן הוכרחו לחזו"ני לחירולס דרבא רוצה לתוקמי אליבא דכ"ע וזה ברור ונשלחתי על הרב הגאון מוהר"ם ס"י ז"ל ללא נתיח לזה אמנם בנוסף דשמעתתא באמת ל"ב מנ"י באמת נר' אלא לאקשויי לרבא דלמא באמת שינויא דרבא עדיפא לוי' להחזיר גם הגייר ובאמת שהי' מכאן ראי' נכונה לשיטת הגאונים דמעכשיו א"ל ח"כ וכל דיני חנאי ומעשה א"ס בריוחא לכולהו שינויא אף דלביי ורבא צריכה להחזיר הגייר מספק שמה ע"מ כמעכשיו דמי וא"כ א"ל דיני חנאי כלל וע"כ דהכוונה שחזו"ני וממ"ג מגורשת ונפ"יז ספיר פריך ר' אדא דעד"ז וכול לומר ג"כ משום חנאי ומעשה בד"א וממ"ג מגורשת לאחר החורה ודוק היטב ועוד הארכתי בזה בחי' לדיני חנאי וע"ס בחוס' ד"ה לאו משום כו' ובדף ק' ע"ב דיה ובחי' לש"ס ומה שנתקשה עוד דקדוקן לשון החוס' דל"ל לאקשויי מההיא דהחזירו ינא חיפוק לוי' דהי הוי ס"ל לרבא ע"מ לאו כאומר מעכשיו הרי קמן ה"ל חנאי ומעשה בד"א גם באחריו וא"כ א"ל להחזיר כלל וכמו שביארנו הך נ"מ בכמוך לכאורה יש מקום לישב ונאמר דלמ"ס הרשב"א ז"ל בשמעתינ לחקור בשם החוס' דלכאורה מוכח מההיא דההיא דובין אלעמא למיסב לארעא דישראל דהא ניהו דהוי גילוי דעת הא לא עדיף מחנאי שאינו כפול וחי' לחד חירולא דההיא לא אחיא כר"מ כ"א לרבנן ועיי' בחי' ריטב"א סס וברין שערבה מן הראשונים הסכימו לחי' זה ועוד הביא חו' אחר בשם החוס' דחנאי שלא התנה כהלכתו י"ל עדיף מגילוי דעת שלא התנה כלל ע"ס ואמנם נחקקה דבחנאי ומעשה בד"א הרי לא שייך סברא זו שהרי לא ה"י בידו להחנות באופן אחר ע"ס אמנם גם לפי חירון ראשון דההיא אחיא לרבנן אמנם הא ודאי ש"ס דברים שא"ל לא גילוי דעת ונא ח"כ גם לרבנן וכמו במתנת שכ"מ ומכ"ס דאין סהדי ולא הוי דברים שבלב וכמ"ס שם החוס' והראשונים שלא חילוקים בדבר ע"ס ובכ"ה ג' שא"ל גם גילוי דעת ודלוי גם לרבנן מהני והג"ה באחרון דעת הרבה ראשונים דלמות לכה ש"ס ג"כ גילוי דעת כיון דלר"מ בעלמא ללא בו וא"ל לשום דיני חנאי ועיי' בא"ח בטור וב"י שם ולפ"י באחרון ודלוי הוי ראוי דליהי גם לר"מ בלא שום חנאי אמנם עכ"פ י"ל סברא זו דכל שהתנה ולא התנה כהלכתו גרע טפי (ומה ש"ס דקדק בזה כסוגיא דאס עמד חוזר מה דלמדי לה למחני' יבואר שם א"י ב"מ) אמנם לענין חנאי ומעשה בד"א כבר כ' הרשב"א ז"ל דלא שייכא סברא זו דהא אין בידו להחנות באופן אחר ומעשה א"ס דברי החוס' דמהא גופא לא פסיקא להו להקשות דאיך קסבר רבא דלריך נהחזיר דהא ה"ל חנאי ומעשה בד"א דיל' דבא י"ל דבאחריו כיון דלאן כהדי מהני נכ"ע בלי שום דיני חנאי ואע"ג דמ"מ נהדיא בלשון החוס' ככאן דכפלא בעי' היינו נפוס ס"ה דה"ל דכנ שלא התנה כהלכתו גרע אבל בחנאי ומעשה בד"א הרי נא שייך סברא זו כמ"ס הרשב"א ולכן הולרכו להסב חושייהם באופן אחר דאי לאו כמעכשיו א"כ הרי ה"ל כהתנה בפירוש שלא יחזו כ"א כשהחזירו ואיך ילא והבן אלא דלפ"י לריך לפרש דברי חוס' בסמוך מה שהולרכו נחלק בין הך דאחרון מטעם ע"מ כאומר מעכשיו ואינו סותר נמעשה לאו להכריח פירושם דלא ה"י חנאי ומעשה בד"א כ"א כסותר ודלוי הוי חנאי ומעשה בד"א לא ה"י אועיל באחריו שהרי מלין להחזירו ע"ד שכתבונו אלא דעיקר דבריהם דברר דאינו סותר למעשה באחרון מטעם דה"ל כמעכשיו ומשו"ה אף בקיום החנאי ילא דל"ל לא הוי יוצא גם כשהחזירו וע"ד שכתבונו כאן וע"כ דה"ג יוצא ספיר למפרע (או להושתא דמילתא אין נראה להס לחלק ע"ד שכתבונו ואעפ"י כ' לא פסיקא להו להוכיח כאן דרבא ס"ל כמעכשיו דמי ודוק) :

בגמרא וחיפוק לוי' משום דה"ל מעשה קודם לחנאי כרבי כהבנו לעיל קושיית האפורשים על הרמב"ם ז"ל דלדידי' מעשה קודם לחנאי היינו נמעשה ממש א"כ מאי פריך הכא מנ"ל דה"ל המעשה קודם לחנאי ועמ"ס לוי' אלא פלפולא אמנם מה ש"ל לנכון בזה הוא לפי שיטת הרב בעל כ"מ ז"ל בפ"ו מהל' אישות שהעמים דבעה רבינו ז"ל בזה שלא העתיק דין חנאי נמעשה שא"י לקיימו ע"י שליח ול"מ וכמתקנת הש"ס פ' המדיר ומסקתו דהרמב"ם ז"ל דחה למסקנת הגמרא שם ואינו ס"ל טעמא קמא דגמרא דהה"ה דהטעם בחלילה משום דכיון דעביד מעשה אחולי' אחלי' לחנאי ע"ס וע"ס בלח"מ שנתקשה עליו דהא החוס' נחקקה שם דא"כ כל מוכר איך מהני חנאי וכתבו דלריך שיהי' החנאי בגמרא של המעשה ממשה ויהי' לו לרבינו לבאר

לבארנו ואנחנו כחבננו לחלק בין חליצה לכל קניינים שבטולם ומשום דבכל קניגריד אמירה ודבור ללירוף מעשה הקניין ולכלול שיידיקין דעביד מעש' אחולי אחלי' שהרי ע"כ סמך א"ע על דיבורו הראשון לעשות קנין וממילא הי' חל גם ע"ת ראשון משא"כ בחליצה דמעשה בתרא א"ל לדיבור הראשון ככל ע"ש חינוך נכון ומרווח וע"ש עוד שכתבנו דבגט נשאר קושיית התוס' דבגט גם כהנן בשתיקה לרבינו הרמב"ם מהני מדינא ולפי"ז י"ל דבגט וולאי לריך התנאי להיות בגמר הנתינה לא קודם לכן ולפי"ז אי הוי האמירה נתי ק"ל דמעשה כבר חל וספיר פריך והא"ל מעשה קודם לתנאי באמירה ואי להנתינה הי' אחר השלמת התנאי א"כ הרי שייך אחולי' אחלי' ול"מ כלל ודו"ק :

משנה הי"ז גיטך ע"מ שחשמישי את אבא כו' מת האב או הבן אינו גט בס' קלוה"ח סי' ק"א נחשקה לשיטת ר"ל דס"ל בירושלמי לאונסא רחמנא חייבי' אמרי' וה"ל כמאן דעביד ועיי' בש"ך ס"ס וא"כ קשיא מהג"י דהא לא נחקיים התנאי מחמת באונס ע"ש מה דסקיל וטרי טובא בזה והביא דברי הירושלמי דמפרש פלוגתא דרבנן ורשב"ג בפלוגתא דר"י ור"ל וע"ש שכתב דמ"ס דין לא משמע ללא חליצה בהכי ולפע"ד י"ל דמ"ס דין לשיטת' וירושלמי לשיטת' דבאמת בלא"ה קשיא בירושלמי על סברא ר"ל דיהו לאמרי' אונסי' רחמנא חייבי' אבל אכתי למ"ס הראשונים בס' א"ס בריש בחובות דאף למ"ד יש אונס בגיטין ומהני אונסא לבטל התנאי היינו באם לא בתנאי ואירעו אונס לאמרינן דאין זה ביטל התנאי כיון שנאנס אבל קיום התנאי וולאי לא הוה ולכן להיפוך באם התנה אם בתנאי יהא גט ולא בא מחמת אונס עכ"פ הרי גא קיים התנאי שהרי לא בא ואיך יחול הבגט וכה"כ כ' המ"ל בשם מוהרב אלשקרני ווא"כ ה"נ יהוה דלר"ל אמרינן אונסא רחמנא חייבי' אבל כיון שלא קידשה כ"ל בתנאי שיהא הרי לא בא ולא קיום תנאי ולכן י"ל דבירושלמי מובאר שם דכפל תנאי ואמר אם לא יבוא לא יהי' קידושין וסב"ל לאיירי למ"ד דבעי תנאי כפול ואם לא כפלי' ממש אין בכח התנאי לבטל המעשה וא"ס כיון דר"ל באם לא בתנאי ואירעו אונס מהני בטל התנאי ולא חשוב כאלו לא בא כיון שאירעו אונס א"כ ה"נ יהוה ללא קיים התנאי מ"מ הרי לא עשה ג"כ להיפוך כפל תנאי שהרי כפילו אם לא יבא וזה מהני ל"י האונס וה"ל כלא כפלי' ל"נאי דבלא"ה המעשה קיים כיון ללא עבר על מה שכלל לתנאי ודו"ק מאד ודעיוננו הסברא דחבננו לעיל בסידורינו ע"ש באורך ולפי"ז לא שייכא פליגתא דר"ל כ"ל בתנאי דאם לאו לריך כפל משא"כ במעשה דר"ל כפול תנאי הרי ע"כ"פ לא נחקיים התנאי ובטל ממילא המעשה ומעשה א"ס במשנתנו דמירי בע"מ לא"ז תנאי כפול לרוב הפוסקים ומש"ה לא שייך פלוגתא דר"ל והירושלמי לשיטת' דר"ל אף במעשהו לריך ח"כ וכמ"ס תוס' לט"ל וא"כ שפיר חלי טעמא דרשב"ג רבנן ורבא דר"ל ודו"ק ושם הארכנו בו :

בפרשי דיה רשב"ג אומר כוה גט כו' שלא הקפידתו כו' לכאורה נראה מתקנות לשונו דטעמא דרשב"ג משום כל שאין העכבה ממנה הוא הדין דע"מ שחשמישי את אבא ובאמת הרי גם כמות האב או הבן בטעמא דרשב"ג משום שאין העכבה ממנה ולמה שדיק רש"י דיהא דמת הבן ואמנם י"ל בזה דרך מרווח למה שפירש"י לקמן ב"ה סיפא דפרש דכיון ללא אינטריך לפרושי ופריש דווקא קאמר ע"ש והתוס' הקשו הא מת האב לא שייך טעם שכ' רש"י ו"ל דהא התם אינטריך לפרושי שני שנים ללא נימא כל ימי חייו ע"ש ולקמן חבננו ד"ל דרש"י סובר בדעת הרשב"ג א"ל ש"ד דבא"ל שחשמישי גם ברישא אינו גט ובמת האב הרי אינו מובאר במטה בסיפא דאינו גט וא"כ הרי בלא"ה אין הקושיא מרישא לסיפא כ"ל במת הבן (וזה דקהני דברייתא דלקמן ג"כ מת האב יבואר לקמן מה שיש לקרק בשיטת רש"י ו"ל) וא"כ עכ"פ במשנ' גופ' מרישא לסיפא א"ס דבבבאמת הרי לא אינטריך לפרושי ופריש וע"כ א"ס דבמת הבן בסיפא אינו גט והבן והגה הרב המ"ל ז"ל בפלפולו ד"ל דגם רבא דמתחלק בין שחם למפרש היינו לרבנן אבל לרשב"ג י"ל דמודה לשינויא קמא דסגי ביום אחד ע"ש ולפי"ז א"ל בירוחא לשון רש"י ו"ל דקשיא ל"י דרשב"ג במאי פליג את"ק אי במת האב הא גם בסיפא הי"ז גט לאוקומתא דרבא כיון ללא שייך טעמו של רש"י ו"ל כיון ללא אינטריך לפרושי ופריש דהא אם לריך לפרש ובמת הבן הרי ג"כ לרשב"ג לטעמי' דס"ל דבסתם סגי ביום אחד א"כ הרי גם כן אינטריך לפרושי וא"כ לא מוכח מידי ממנה דפירש ובלא"ס ראוי ליהוי גט אף למאן דל"ל סברתו דרשב"ג דהא לכל שאין עכבה ממנה ולכן הוצרך רש"י ו"ל להסב פירוש דקאי את"ל שחשמישי דבזה אף ברישא אינו גט לפי סברת רשב"ג ו"ל שזהכרו וא"כ אף בלא פירש דינא הכי ולכן אינטריך רשב"ג לטעמא דכל שאין העכבה ממנה ודו"ק היטב כי הוא נכון מאוד ורש"י ו"ל פסח כ"בא בפ"י דמתני' ויוסר נכון להעמיד דברים אלה עפ"י מ"ש הרב בעפ"י ו"ל וצ"מ מ"ס עמוקים

ליישב קו' התוס' ממת האב ומשום להחם בלא"ה י"ל לא"ל לה"ט שפירש דווקא הוא ל"ל לכיון לפירש זמן ללעורה קא מיוכוון ולא להרוחה שהרי אי להרוחה הרי לריך לה כל ימי חייו משא"כ בבן שימי הנקה רק ב' שנים ולא אינטריך ל"י להרוחה יותר סד"א דכוונתו להרוחה ע"ש והוא נכון וא"כ א"ס דברי רש"י ובברייתא דלקמן י"ל :

עו עיא בפרשי ואין א"ל מן הראשונים וא"ל מן האחרונים מטערפין להעיד שהי' תנאי בגט כ"ז שלא יבואו שנים כאחד ויעירו בא"ל מן התנאים כשר ע"י ע"ק ולא כל כמיני' לשווי' תנאי בגט כו' לשונו ל"כ טובא ואריכות דברים לכאורה ללא לורך ומה שנלע"ד אחר העיון הכוון בדבריו הוא עפ"י מה שכבר עמדנו בחי' לח"מ סי' ל' במ"ס הפוסקים לעזות מיוחדת מהני באיסורא א"ל כגון בזנות וכה"ג לא"כ תיקשי טובא סוגיא ערוכה דהכא למה לא ילטרפו ורבינו רמ"א ז"ל רומז לכלאן אבל לא כתב כלום בישוב הדברים והרב ב"ס בא"ע גם הוא כ' לחלק משום דכל תנאי מילתא אחרייתא גם בס' תורת גיטין ראה לחלק מלד עדות התנאי ובבר כ' שם שכל זה אינו נכון בעיני דמה ענין לעדות התנאי למ"מ עתה שלא קיימה שום תנאי הרי כל א"ל לפי דבריו יודע שהיא אסורו באיסורא א"ל על בעלה השני ואיך תשאל ולא גרע מעדות מיוחדת על זנות שוב מלאתי בס' בני יעקב דכ"פ לפלול ארוך בזה ודעתו להחזיק חלוקה זה והביא הרבה המוכיח לדבריו וע"ש ובבר כתבנו במ"א דלדעת עדות זה דמי לאיסורין ולפיכך עד שכתבאר שם בח"מ דמלטרפין לפוסלו גם השני מיני העבירות וה"נ הרי כשגשגא שני עדים מעידים שהיא אסורה על בעלה בא"ל וכ"ש הוא מהתם ולכן דבריו כאן ח"ל מחזורי' יותר מכל התירושים ה"ל :

אמנם מה ש"ל בזה מה שחקר הרשב"א בחשובותיו ח"א סי' אלף רמ"ד לכיון דאין כוחבין תנאי בגט א"כ מי יעמוד על התנאי הלא העדים א"כ לוגר תנאי בשכ"י יולא ממ"א ועדים אחרים ג"כ א"כ נגד"ו עדי השטר בשכתב"י יולא ממ"א וכ' הוא ו"ל מעיקרא דמ"מ יהי' נאמנין עדים האחרים בחזרת תרי ותרי ונאמנה אחזקת א"ל אלא שבסוף דבריו העלה דכשמעידים שנמסר להם ע"ת וולאי נאמנין עדים האחרים שאין כאן הכחשה כלל כיון שמעידין על שעת המסירה עכ"ד ודברי רבינו רשב"א ז"ל הי' בהשגם עין הרב בעל אור"ח ז"ל בס"י מ"ו וע"ש כי כל דבריו נגד דברי רשב"א אלו והגה מ"ס דפשיטות דכל שמעידים על המסירה אינו בגדר תרי ותרי לפע"ד לא בריירא ל"י וכמ"ס דמקומו למשמע דגם כה"ג א"ל תנאי והבאתי שם מחלוקת בזה שגם בלשון רשב"א עלמנו יש סתירה בזה וכמומה שבכ"ה"ג האריך בזה ועמ"ס דסמוך הכרע ג"כ לשיטה זו מהוגיין ונדבריהם אין לנו אלא חירונו הראשון שבאמת עדות התנאי אין מועיל גם בעדים אחרים גם על המסירה כ"א בחזרת תרי ותרי והגה בחוס' בהגדרין וב"ק בסוגיא דלמפרע הוא נפסל אהא דקאמר התם א"כ לאסהידו בי תרי אחד כו' ללא אמרינן תרי כנראה כ"ל כשנים המוכתרים מסייעי' וא"ל אבל א"ל מחלון זה וא"ל מחלון זה ע"הג"י שנים אחרים המלופים המזכירים אותם לכנגד כל חד הי"ל תרי לגבי חד ע"ש והשחא א"ס למשנ"ה אין א"ל מהראשונים והאחרונים מלטרפין משום דכיון דלפי עדות השטר הי"ל כתי המעידים שלא הי' התנאי והם עדות מלופות חו הי"ל כנגד כל א"ל המעיד יחדיו על התנאי כתי לגבי חד ולא הוי עדות התנאי בכלא כתי ותרי ככל עדות תנאי לעלמא והבן ובזה מדוייק היטב לשון רש"י ו"ל שהסויף על טעמו של דבר ושהקשה לו ג"כ קושיית רמ"א ז"ל וע"כ תירצה בעתק לשונו דשאני הכא בעדות תנאי שכ"ז שלא באו עדים כאחד אין כאן עדות תרי ותרי כנגד ע"י שעדותם מורה שאינו ע"ה וכמ"ס לעיל וזה ברור כפתור ופירח בעיני ואמת לאמתו בכונת רש"י ו"ל - והנה באמת לשיטת הפוסקים לעדות על הנתינה מילתא באנפה נפשה היא וה"ל כעדות חדס ק' לכאורה לפרש"י ו"ל דבשנים אחרונים כבר מסר הגט ע"ת זה וא"כ הרי אז יוכל להטיל תנאי מחדש ולדין דק"ל ע"מ כרתי הרי ל"ל צירוף נאמן עד השני לבד דק"ל ע"א אומר תנאי דמהני לדעת הפוסקים דס"ל גם בשכ"י נאמן ע"א לומר תנאי משום דלאן מיעקר סהדותא הוא ולכאורה הוא קושיא עצומה ומכאן הי' קלת הכרע לחנות האחרונים ז"ל דבסימך ד"ל לענין עדות בע"פ לכ"ע ל"מ תנאי ע"ש בש"ך וסמ"ע ועדות המסירה הוא עדות בע"פ ועמ"ס שם בזה מלשון חשו' הרא"ש בענין טבעת שאולה אמנם באמת י"ל דהם מפרשים ללא כפרש"י שהאחרונים הם ע"מ ולדעת רש"י והמפורשים העומד' בשטתו ס"ל דתנאי א"כ כ"א כשאין כ"י יולא ממ"א אבל הכא בעדות המסירה כיון שגם יולא מת"י האשה הרי א"ל עוד עדים על המסירה לרוב הפוסקים א"כ הי"ל ככ"י יולא ממ"א דאין נאמן לומר תנאי ודו"ק :

אמנם עכ"פ לרש"י ו"ל לשיטתו לפי מה שהבינו החוס' דדעתו דליהו ס"ל לרישא צריכה כל אשה להביא ע"מ לפנינו

לפינו במה באיכא ע"מ עיי' פי' הכולל הדלא ק"ו נתיבא דה"ס
גם ע"ה ניהמין ומוה הוא שוכר לר"י לזכות המס דה"ס ל"כ
כדרי ונתיב נד"ע ח"ו"ס :

כהרוא בהרא פרק שא זו

בתום ד"ה ומי אר"י הכי וא"ת כו' וי"ל דהא פשיטא

דבשעה שאמר כתבו כו' אבנ קודם שיכתוב
ויחננו יתחלם ויתקלקל ועב שעת נתיבה י"ג נדמית נחתנו
קורדייקוס כו' לכאורה מדויק דבריהם במ"ס שבע שעת נתיבה
כו' משמע ל"כא קפידא כ"א על שעת נתיבה (וי' גרסא מזה
נסייע נשעת הרב בעפ"י ז"ל ס"י דז"ל לא בעי שנת נתיבה
ל"כא קפידא על הכתיבה וע"כ עיקר קפידא וצ"ל דה"ס על
נתיבה והרי האוס' אולו בשעה זו לכתיבה לא בעי שנת נתיבה
ול"ה ליה סברת הרב בעפ"י דהכתיבה מיפסקא מתיבא דרשא
דוכ' ונתן וכעו שבאמת פתקו בזה שאר המפורשים אצל החכמים
דבריהם מ"ס אבנ קודם שיכתוב ונתן וכתוב הרב דהקפידא על
החלשות וקלקל קודם שיכתוב והרי לסברת הבע"מ ז"ל שעת
יתר הוא כיון דלא איכפת בן בקולו זה וחיטושו שנקודת לכן
ונכאורה עלה ברעיוני הערה חדשה דבלא הלשן הגני' אין
כותבין ומתבין ג"כ לא ליק' לפום שעה זו גם ונהימין בזה
דברי הרשב"א ז"ל שהעיר בשם בעלי החוס' ז"ל ד"ה לא
נשחטה בין הכתיבה לנתיבה לא איכפת לן לכאורה הרי דברי החו'
בשעתין כיון סוהרים זה בפירוש והרי נתן דקפידו לנתיבה וגם
הרי עמדו כל המפורשים על המעם דהרי הכתיבה והרי בעי
שליחות (ועמ"ל בזה הדורא קמא טעם הדברים) וה"ה אפ"י
לומר דבאמת הוא נופא לנשחטה אין כותבין כבר כ' הרב בעפ"י
ז"ל דהטעם משום דל"מ עבדו ל"מ משוי שליח ולכן כאלו לא ידעו
לאו ב"כ נפקא השליחות אמנם זה אין מוכרע כ"כ שהרי י"ל לכל
מידי דנ"מ עבדו ל"מ משוי שליח היינו בהחלפת מינוי השליחות
אבל אם נחמנה כדיו לא נפסחו משום דנ"מ עבדו ומדומה
שבאמת כן דעת קל"ה אחרונים ז"ל וכן ה"ה נראה להסו"ק ע"ז
עפ"י מ"ס פקדושינו לצ"ל דף ק"ג ודף האומר וד"ה לח"מ ס"י
ל"מ להציר לאיך חל בכתבו והנו מינוי השליחות על הנתיבה
קודם גמר כתיבת הגט הא הגט הוי כדלג"ל קודם שנכתב
כלאיתא בסו' רמ"ג בע"ז ע"ג והרי שליחות ע"ז דלג"ל
לא חל וכמ"ס החוס' ביבמות ואיר' וכתבו דבני' ג"מ שאין
השליחות כ"א על הדין שיהי' ויה כדו והדין בשנים עמ"ל
כמה הערות בזה והאמנם י"ל דכ"פ לא עדיף מדלג"ל לר"מ
ועיקר חלות השליחות שבא לעולם כשנמנה הכתיבה ולפי"ה א"ס
דהנתיבה א"א כיון שדרך שיחול עתה בגמר הגט והרי כתיב ל"מ
עבדו וה"ל כל"מ עבדו בהחלפת השליחות ואמ"ס כ"ז כשנשחטה
קודם גמר הכתיבה אבל אם יגמר הכתיבה כשהי' בריא א"כ טוב
חל השליחות ואח"כ לא איכפת אי ל"מ עבדו כיון שכבר חל
לשעהו בגמרי וי"ל שזה הטעם הרשב"א ז"ל בשם החוס' דאף
דהחוס' הא קמין דקפדו אשעת נתיבה היינו משום דעיקר
הרעיונה על הנתיבה משום דבעי שליחות להכתיבה ח"ל שליחות
לדידהו אבל עכ"ו הרי גם הנתיבה לא הוי יגרע כח שליחות אלא
שנשחטה קודם גמר הכתיבה ומש"ה לא נהפך הפי"ש כ"א
באופן זה ובזה ה"י מדויק הדק היעבד לשון החוס' כאלו שקודם
שיכתב ונתן יתחלם ויתקלקל ועוד נא ה"י ח"י השתנות הנתיבה
ומאילא אר"כ בשעת נתיבה פסול שלא חל השליחות י"מין ד"ז לא
מ"י עבדו ודו"ק אמנם לקושטא לענינתא קשה סיה"י כן דעת
החוס' שלג יהי' קפידא על הכתיבה לא"כ יתחרו ליבורים מ"ס
לקמן ד"ה הנה דעתא ליתוא לפי מה שהנה דבריהם עיי'
בר"ן בשמעתין וכו"י ה"י ק"ד וכלל האחרונים שבוחר להילול
דגם הכתיבה בע"ז שנתו פסול ולכן נראה למ"ס כאלו בערם
שיכתב ונתן יתחלם כו' עיקר כוונתם שעב"פ א"א שנתן בעת
בריותו ושיגמר הכתיבה כולה והנתיבה בעודו בריא אמנם מ"ס
ה"פ דא על שעת נתיבה דוקא ונתקן בש"מ הלריכו ליתר טעם
יתקלקל על הכתיבה כיון על הכתיבה אפ"ר לוטר הדיוק גמור
כתבו כן והיינו למ"ס במהדורא קמא ביישיב קו' הפ"י ז"ל שנתקסו
לפ"י מ"ס החוס' למה לא יכתב הכתיבה הא לא בעי שליחות וכדברנו
לד"מ סה"י כבר כתבו החוס' שהיינו לאומר אמרו לכל לא ידעו
ל"ה סיה"י בשליחותו גם ר"מ מודה דהגט בטל כיון שלא נעשה
ליונו ולפי"י הרי הוא ל"ה כשהי' בריא ואו ה"י יסוב להכתב
השליחותו וכיון שלא נעשה כן הרי בטל הגט וא"כ הפסול שפ"ר
ע"י הכתיבה כנו על הכתיבה ו"י ז"ל נראה להיינו דוקא בשמעתין
כדרי גמור שליח ולא ה"י יודע שיכתב שיכתבו ה"י שוכח
הינה בריא ובשליחותו וכן נהנו בזה"ה ג"כ מייירי בש"מ סה"י
דעתו לזולת וה"י אפ"ר שיגמר נעט דעתו הללילה איך חת"כ
יהי' מקרי או שנתעלמו על שנשחטה בכל כ"ג אמרו דהיא לא ה"י
בעתו לזכות כ"א שיגמר בשליחותו מ"מ כהרי לא יודע גם
הוא שנתקוף העשה ענינו ויהי' רש"י רש"י לגמורו שליחותו

נבטל הכא בשעת כו' שנים כו' ולוהו הלא ליונו הוא כשכבר נשחט
והרי י"ל שכתובים עושים ליונו מאם ואפ"ה באמת הכתיבה
מהתקן כיון שה"ה לו בנא"ה אבל עכ"פ הרי גם עושים כמתחרי
ממס מ"ס ח"ן כאלו שניו בליונו מהני אף בנא שנתו כיון דעפ"י
הדין ח"ל שנתו כתיבה (ועמ"ל בישוב קו' החוס' עפ"י ז")
ולכן כתבו שיעקר הקנקנו עב שעת נתיבה דבהא בעי מדינת
שליחות ודו"ק היעבד כו' הוא ביאור נכון ועשה נבוא כבחר קושי ת
החוס' השני' בסוף הדבור מה שנתקסו דהא גם גר"ג קשיא כיון
דאין המי' בידן והוא קושיא עלוהו וכל הראשונים ז"ל הניחו
בקושיא ומתחילה נבאר דברי הירושלמי בשמעתין דעיי' ג"כ
פליגתא דר"ל ור"י (ושם מהופך מימרא דר"ג לר"י) ובאר הכי
קאמר דאם נתן הגט ביד האשה ואמר אל חתגרש אלא לאחר
שנשים יום ושחטה דג"כ פלוגתא דר"י ור"ל אי חייל הגט וכן
בקרנן בה"ג ע"ס והובא גם בשמעתין והרשב"א ז"ל פקפק בזה
מבוגיות רש"י לידן דבכ"ג מהני גם גר"י ויש שכתו רמיהו
אמנם יהי' איך סיה"י עכ"פ דברי הירושלמי ל"כ כיון דעיקר
פלוגתא דר"ל ור"ל לא אחמר כ"א בגוונא שמחוסר עדיין נתיבה
כ"ד האשה בכח השליחותו היעבד מני' דגם כשבת מיד אשה מכבר
ונ"ה מחוסר עוד שום דבר כ"א חלו' הגירושין שגא יועיל גר"ל
(וה"י דעה ר"י בש"ס דילן) וכבר נתקשה בזה גם הרב בעל
ק"ע ז"ל אמנם נפ"ד נראה ברור ובטוב טעם דעת הירושלמי
שה"י ל"כ באמת במאי פליגי ר"י ור"י בקורדייקוס כיון דטעמא
דר"ג דלא דמי לנתיבה נכאורה החלוק מנאר משום דסמ"י בידן
(והרי ר"י גופא אית ל"י דדבר שבדיו מהני עפי ומשום לכל שבדיו
לאו כמתוסר מעשה דמי בקידושין דף ס"ג וכן נראה משום
דבאמת גם טעמא דר"ל הרי ל"כ דמה בכך דסמ"י בידן ג"מ
לשעתיה הרי הוא ל"ה כש"ה גמור חדע שאם לא ה"י מלוה חתלה
נגרש הרי לא ה"י מועיל ליונו עתה וכן מקחו וממכרו ככל דין
שועה דעלמא אף דסמ"י בידן וא"כ אכתי הרי פסולו כשאר
שועה ול"ג יסוד הדבר עפ"י מ"ס המפורשים דכ"ע עיקר פיסול
דהכתיבה ונתיבה הוא משום נגרע כח השליחותו והיינו משום
כיון לכל מידי דנ"מ עבדו ל"מ משוי שליח ה"ה א"כ כבר מיה
השליח ואח"כ נכסה כח האמנה ונ"מ הוא עבדו גם שנתו ל"מ
עבדו וה"ל כמו בחתימה המיניו דנ"מ כה"ג והנה פקוד' מיר דף
י"ב חקרו לאיך מועיל מינוי האשה לחברתה להפריש חתמה בעדו
קמח דהא עתה ל"מ עבדו לחלח קמח אינה כלום ונ"מ גם אח"כ
כשהעשה עיבה וע"ס שכתבו דמה שבדיו ללוש נ"מ כיון דמתוסר
מעשה ח"י ז"ל דבעלמא ה"ל לר"י דשכל"ל כל שבדיו לאו כמתוסר
מעשה דמי וראייתם מההיא דיבמו' לכשלאכנה אגרסיה מינו
גט מעשה כל דנ"מ עבדו כו' (ולשיטתם ס"ס) ומיפ"י ביבמות
אש"ג דידו ומוה הוכיחו דנ"מ כל שבדיו וע"כ כתבו נהרן בדרך
אחר :

אמנם המדברי קיים הטעם הזה וס"ל כמו דבדיו ל"מ
נגבי' דידו' שלא יהי' בכלל דלג"ל כמו כן מהני
גם בשליחות (וברא"י החוס' ביבמות יבואר בסמוך ופי"ז ח"ט
דלעת המדברי ומכאן הברע לשיטתם דבהכי רוחא שמתחילת
ועמ"ל דעיקר הטעם דאין כותבין ונותבין משום שפקד כח
השליחות מ"מטעם כל דל"מ עבדו ל"מ משוי שליח וה"ה דפקע
ענינתא בגוונא דנתיבה השליחות אף דנ"מ עבדו ה"ה ומכ"כ דנת
פקדו כיון דכ"כ שבדיו מהני למיניבד שליח וכבאר הכי מ"מטעם
שבדיו ה"ה דגם לא פקע למיפ"י המיניו השליחות שה"י נבעהו
כיון מטעם דנ"מ עבדו השתת מטעם שבדיו אש"ג דמתוסר
מעשה אמנם לפי"י ל"כ טעמא דר"י יוחנן דהרי איהו גופי' מרת
דשמעתא דל"ל כל שבדיו לאו כמתוסר מעשה דמי אמנם נראה
לפליגתיהו בנייתא אחריתא וכ"א לשיטתי' ולטעמי' איזל והוא
דנ"מ ה"ה דהיא דסמ"י בידן עיקר יסודו דככה"ג מני משוי שליח
אף דנ"מ עבדו וכסברת המדברי ז"ל אמנם הרי החוס' דחו
סברא זו מהבוגיא דיבמות הג"ל מדקמיבעי ל"י ביבמות אמנם
האחרונים כתבו דלעת המדברי לחות ראיית החוס' מההיא
דיבמו' דההיא לא הוי טעמא דלכשלאכנה אגרסיה ל"מ משום
כ"כ מידי דנ"מ עבדו כ"א מטעם שכ' רמב"ם דה"ל שלא לשמה
כיון שגא נכתב לשם כריתוח ונ"מ מטעם שבדיו לבלא עלי' כיון
שמחוסר מעשה ה"ל מ"מ כשלא לשמה ע"ס :

והנה האחרונים ז"ל פתקו על מ"ס הראשונים דדין אשה
שנשחטת למני' למסור גט ליד שליח לצוברו לאשה
אחר שנתפאה דהא ה"ל כמו לכשאכנסה אגרסיה דל"מ וכתבו
לחקק דלשיטת הרמב"ם ופירושו ה"ל יחא ברווחא ל"ל דווקא
החם דהגט גופי' אין בו כח הכריתוח כיון שאינה אשחט עדיין
והרי גם א"ס בא הגט לידה ממש איך מועיל ואין עושה מעשה
כריתוח ומש"ה ה"ל כשלא לשמה משא"כ באשה שנשחטת כיון
שהיא כבר נשחטת א"ל דעשה אלא דנ"מ מטעם ונתן בידה וזו איך
להי' דא"כ עיקר הפיסוק שלא יבא לידה אבל אי הוי משכחת לה
שיבא לידה ה"י מועיל אין זה בגדר שלא לשם כריתוח עיי' בס'
בית

בית אברהם פסופו בחשוף הגאון ר"ח הכהן זצ"ל ושם הוספנו
 זיכרון לזה ולפניו אומר אני דבר חדש לדבר זה להמיי' בידן
 כאן שיעיל חנוי בדיו של הירושלמי שאם לאמר לאף כשכבר
 בא ניד האשה ואין מחוסר שום מעשה ג"כ לא חלי הגירושין
 אם נשטה וכמ"ס הירושלמי באומר אל תחנטי אנה לאחר
 שלשים יום א"כ הרי גוף הגירושין בטלים בוודאי אף להמיי'
 בידן להא' אינו בר גירושין מלידו אף בלא שליחות וה"ל כמנרס
 עתה מחדש דודאי ג"מ אף אם יחפא א"כ כמ"ס לעיל וגם
 הכתיבה בעת שטחו פסול מצד ש"ל כנכתב שלא נש
 כריתות כיון לאף כשלא ליד האשה א"י הגט לעשות כריתות
 אמנם חי נשג' שלא כדעת הירושלמי א"כ מלידו אין מניעה
 לפסול הכריתות כ"א מלד השליחו' וזה מהני ספיר בידו ועתה
 מ"ס דברי הירושלמי למה האליא ירושלמי פגוגתי' גם בבא ליד
 האשה לר"ל למחלק בין המיי' בידן ע"כ לדידי' כשכבר בא ליד
 האשה מהני הגט נכרות ואין בו מניעה גם בלא ניחן לידה כ"א
 מלד השליחו' וזה מהני בידו לאשאי' שליח וכלעת המרדכי הג"ל
 אבל ר"י פלוג' בהא' וס"ל אין כותבין ונותנין היינו דס"ל דגם
 כשכבר ליד האשה ל"מ כשנשטה וא"כ ל"מ להנתינה ל"מ אע"ג
 להמיי' בידן למה בכך הא' עתה א"י לגרס בשום אופן אלא דגם
 הכתיבה פסול משום דה"ל כנכתב שלא לשם כריתות' ואף אם
 כשחפה קודם הנתינה ל"מ וה' ברור ומכוון היטב בלשון הירושלמי
 (ועמ"ס ל' פרס"י ד"ה כותבין ונותנין) ולא אמרי' שוטה הוא
 וא"י לגרס כוונת רש"י ז"ל הוא דר"ל לית לוי' ע"כ שא"י לגרס
 כלומר כה"ג כשכבר ניחן ל' האשה ודוק) ועתה נבוא לביאור
 הסוגיא ביישוב קו' החוס' בס"ד וכאמר דנמ"ס כוונת הירושלמי
 א"כ בדין השכי שהמליא הירושלמי דהיינו בנתן לאשה ואח"כ
 נשטה בשעת חלות הגט דבה' שייכא פלוגתא דר"י ור"ל כמו
 שביארנו בזה שוב אין חלוק בזה בין קורדייקוס או נשטה שעות
 אחר לאין המיי' בידן כמבואר עפ"י הגהות הג"ל (ומה דנקיט
 הירושלמי בלשונו ואחזו קורדייקוס ע"כ לאו דווקא) והנה עוד
 נקדים מ"ס הרשב"א ז"ל בחי' בשם החוס' דעיקרן קפידא על
 הכתיבה אבל על הנתינה אין לחוש אם הוי' בריא בשעת הכתיבה
 ובחי' לעיל ביארנו שטחו לכונן עפ"י סברת הבעפ"י הג"ל
 להשעם משום דכל מידי דנ"מ עבד ל"מ משוי' שליח וביארנו
 להנתינה נא ה"ל בכלל ל"מ עבד כיון לא"ל לשם כריתות' זמם
 ומשעה יש להם לתש"ו ע"ס היטב טעם הדברים וע"כ עיקר
 הקפידא על הכתיבה אמנם נראה דכ"ז ילקו ויחכן כשיטת ר"ל
 (דירושלמי הוא דעת ר"י) דבקה הגט ליד האשה ואח"כ בשעת
 חלות הגט נשטה לחייל ספיר ואין כאן קפידא כ"א מלד
 שיתחא משא"כ נר' יוחנן לאליביה בירושלמי מסקינן דגם בקה"ג
 לא"י לגרס א"כ וודאי דמכ"ס להנתינה לא מהני בעת שטוחו
 והוא פשוט מאוד והנה מ"ס הרב בעפ"י לחקור דעל הכתיבה
 הרי בלא"ה לא שייך נתיפסג משום שליחו' כיון ללא בני מעיקר
 הדין שליחות בכתיבה ואנחנו כחבנו לדחות טענה זו עפ"י דעת
 החוס' ובעפ"י ז"ל כבוגיא לאומר אמרו לכל שלייה בתורת
 שליחו' גרע טפי ובע"י שיעשה בתורת שליחו' ע"ס ולכן ספיר
 הקפידא גם על הכתיבה ובה' יחכן היטב קושיית הס"ה לר"י
 ועפ"ד ה"י' ז"ל דכשחט בו רוב שנים כו' אחתי דעתיא לילוחת
 ב"י אלא לאח"כ יחקלקל בשעת הכתיבה והנתינה ומיתה לר"ל
 א"ס דהא נדידי' עיקר הפיסול משום השליחו' לכל מידי ל"מ
 עבד כו' וא"כ על הנתינה לא איכפת לן וכמ"ס הרשב"א ז"ל
 בשם ה"י' ז"ל שביארנו טעמו ז"ל היטב ועל הכתיבה ג"כ
 אין קפידא שהרי הכתיבה לא בעי שליחו' מדינא כ"א מתח קפידת
 הבעל וכבר כתבנו לעיל ביישוב קו' דקדוק לשון החוס' דזה שייך
 דווקא בלייה כשהוא בריא או שלא ידע שיחקלקל אח"כ משא"כ
 כשחט בו שנים כו' לאכן עבדינן עפ"י ליוני אעפ"י שנתקלקל
 באמת מהני ספיר אף שאח"כ נפסק השליחות כיון שעל"מ לא
 יבצר ושג' כמו שלייה שיכתבו ויתנו לכן אין כאן שום פיסול לא
 מלד הכתיבה ולא מלד הנתינה אבל לר"י ספיר קשיא ל' דהא
 לדידי' ל"מ לחול הגט בשום אופן בעת שטוחו לא מלד פיסול
 השליחו' וא"כ חיד כותבין ונותנין ודוק ועיי' בירושלמי מדוייק
 עפ"י דרכינו דמיתתי קושיא זו על ר"ל ממחני' דשחט בו כו'
 נבחר למטיק דינים הג"ל לנשטה בעת גירושין כשכבר בא ליד
 האשה (ושם נשאר בתובתא לר"ל) ולא פריך לה אג"ף מימרא
 לאין כותבין ונותנין ולמ"ס הדברים מכוונים דעיקר הקו' רה על
 דין הזה המבטח מלדרי ר"ל במה שאמר אין כותבין ונותנין
 ודוק היטב כי הדברים יש להם פנים בהלכה :

למס"ל באריכות בביאור דברי הירושלמי וכוונת דשמעתין נראה
 שיש לפרש להיפוך דכוונתו לאי הוה דינו לא"י לגרס לא הוי' מושיל
 גם בסמ"י' בידן אלא דר"ל ל"ל הך כב"א כיון דשוטה הוא עתה
 א"י לגרס ומלד ל"מ עבד ל"מ משוי' שליח הוא למחלקין בין
 סמ"י' בידן או לא וכמ"ס ב"א דוק ודוק היטב ויהי' חיד שיהי'
 כוונת רש"י ז"ל אבל מ"ס לעיל המה דברים מרווחים בכוונת
 הירושלמי וביישוב גוף הסוגיא :

בתוס' ר"ה

קחני מיהת כו' ומיהו אורי' כו' עיי'
 במהדורא קמא מ"ס על דבריהם ואמנם
 בעיקר דקדוקים לאגופא דברייתא דפרט לאלם שא"י להגיד ה"ל
 לאקסויי' יש לתרץ עוד עפ"י מ"ס הש"ך ז"ל בס"י מ"ו לפקפק על
 דינו של רבינו הגור והס"ע ז"ל שסחמו לאלם א"י לחתום שטר
 להשיטה הסודרים לכשטר לא שייך מפ"י וכשר מה"ה א"כ ה"ה
 באלם לפמ"ס רש"י וסייעתו דכפיהול מפ"י אין חלוק בין אלם
 לאחר ע"ס אבל לשיטה הרמב"ם דס"ל דגם בשטר שייך מפ"י
 ומתקנת חז"ל הכשירו כל שטר האתיק דינס דכאלם לא תיקנו
 כיון דניכא ג"ד ע"ס והאתרוגים נתקפו על דבריו לפני שטחו
 דלעת שאר פוסקים דגם אלם יוכל לחתום שטר א"כ מאי פריך
 הכא מההיא דבדוקין הא' י"ל דמייירי לעדות שטר ולפע"ד נראה
 דמכאן אין ראוי' להחזיר דבריו וגם שיעתא איכא מלד קושיית
 החוס' דכאן והיינו לפמ"ס הפוסקים המחלקים דכשטר עיקר
 הכשירו משום דכיון לעדות בשטר כמי שחקרה עדותו כב"ד
 ה"ל כמעיד ממש בע"פ לפני הב"ד בשעת חתימתו וא"כ י"ל
 דהיינו לדין דלא קי"ל כרב בהא' דחרס המדבר מחוך הכתב ה"ל
 הגדה מעלייתא ודיבור ממש ומסו"ה פסול לתפיהם ולא מפי
 כחבם אינו אלא לגלויי דבעדות בעינן דיבור והגדה ממש
 ודכתיב ל"א הגדה ודיבור ולכן בעדות בשטר דה"ל מגו"ה כמי
 שחקרה עדותו ודיבור והגדה מעליא מהני גם באלם דזה אין
 ממועט מקרא דמפיהם ולא מפ"י כיון דחוקו בעג"ו משא"כ
 השתא בסוגיין קיימינן לרב ליהוה ס"ל דחרס המדבר מחוך
 הכתב ה"ג כמדבר ואינו שומע ולדידי' ל"מ לחקק כלל בין כסבר
 בעדות משום דל"ת הגדה מעלייתא אלא לכל שום הגדה בעונם
 אף שהוא משולה ביותר אפ"ה ל"מ כל שאינו מפיהם ממש וא"כ
 גם שטר ל"מ אף דה"ל כמי שחקרה עדותו בב"ד דאעפ"י כ"ל לא
 שמעום מפיהם וע"כ ללהיה ס"ד באמת שטר חתמה לרבינן
 הוא כדעת הרמב"ם ז"ל וממילא באלם פסול גם לחתום שטר
 ודוק כי דבר זה נכון הוא בקיום דברי הש"ך ז"ל לדינא וממילא
 דמיושבס קו' תוס' בפשיטו' דאלולי דברי הרב הוה מוקמינן
 ברייתא לעדו' חתימה על השטר וכברת הש"ך ז"ל לענין דינא
 ודוק ואי"ה בחי' לח"מ יבואר יותר מזה :

ע"ד : ע"ב : ומי מסתקא ל' כו' וקחני עלה ורבותינו

החירוהו להשקא כו' כבר מילתא
 אמורה במהדורא קמא מחידושינו וכעת באחי להוסיף ביאור על
 דברים דבאמת יפלא לכאורה איך מוכח מזה דמייירי כחכאי דבע"פ
 ובמימרא לרבא דמיייתי בהמוך כבר כתבנו שם ליישב עפ"י
 דברינו דלעיל בסוגיא דברירה ולפרש הך לחתין שמואל בגיטא
 דמייירי דווקא בשעת כתיבה דבשעת כתיבה ל"מ משום חשש
 ברירה וכמ"ס בהמוך אבל בכאן לא שייך כן דבחנאי שבדיו לא
 שייכא לברירה כמ"ס החוס' שם וגם למ"ס הר"ן שם בחנאי לשב
 וא"כ לא שייכא לברירה והרי זה שאמר ה"ו גיטך אם לא באחי
 וכה"ג ודאי קחיל הגט גם אם החנאי בשעת הכתיבה ובאמת
 שמוה היא ראי' פשוטה ומבוארת לדעת רבינו הרמ"ה ז"ל סכ'
 לחלק דבאובע זמן לאחר שלשים יום לא אמרינן זמנו של שטר
 מוכיח עליו וכעמו משום דהולרך לחכות זמן בשטר כדי שידעו
 מחי יכלה הזמן ורבים נחקשו עליו מההיא דלם לא באחי דכאן
 אמנם אין בזה ריח קושיא מהבוגיא זו דבאמה ע"כ כל דינו לא
 נאמר אלא אם כתוב החנאי בשטר וא"כ הומו ג"כ י"ל שהוא
 להבדיל הומו החנאי אבל אם החנאי לא נכתב בחוכו לא שייך
 טעמו שהרי לא הונבל זמן הזה בחוך שטר כ"א לפני העדים ע"פ
 ולפניהם אמר החנאי ולמה יוכתב הזמן לבד בשטר והלא העדים
 יום שעומדים כעת (שהרי ע"כ לא יבורר שהי' חנאי כ"א
 בעדים בע"פ והם ידעו גם הגבלת זמן החנאי ואימת יאלם
 וכבר כתבתי בהגהותי לח"מ ע"ד הש"ך ז"ל מ"ס דמסוגיא
 דשמעתין משמע שלא כהרמ"ה שהרי אדרבה שיעתא מכאן
 והמ"ס) ולפ"ז ע"כ מייירי בחנאי דבע"פ ומזה מוכיח הש"ס
 שפיר דגם בחנאי דבע"פ אמר ר' יוסי ונפל אחי על האתרוגים
 שנתקשו מכאן והרי אדרבה שיעתא איכא :

לעיל בפירש"י ר"ה כותבין ונותנין נט לאלחר

כו' ולא אמרי' שוטה הוא
 וא"י לגרס עכ"ל מלקדוק לשונו הי' נראה דשוטה פסולו שא"י
 לגרס עתה ולא חלוי מלד שנספק שליחותו עמה כמו שכתבנו
 נעיל בשם הרב בעפ"י ז"ל הגם ס"ל שכוונת רש"י ז"ל עד"ז
 ומשום דמייירי ל"מ עבד ל"מ משוי' שליח ונ"כ"ז העיקר חסר אע"ס

אמנם לעיקר הדין אומר אני לנשאר פוסקים לפליגו עלי'
 ג"כ י"ל יישוב הסוגיא בהירווחה והוכחת הש"ס בהך
 דרבותינו דמייירי בחנאי דבע"פ בשעת נתינה לא בחוך השטר
 כראי מולק לכאורה והיינו למה למטיק דמייירי לחתין
 שמתא

הנכ למוכר יש לו רשות זה וע"ש וזוהו א"ש דרש"י ז"ל נסמך שלא
 נאמר ללא הוי חלצה כלל מלד זכו' הבעל שהרי עכ"פ הנוקף שלה
 ואינו הנוי לבעל כ"א נכירו' י"ל שפיר למיקרי חלצה אבנ עיקר
 הקושיא דעכ"פ הבעל הוי כמו שוכר וא"כ הוא אינו יכול נהקנו'
 נה ע"י חצר המוסבר נו כיון דקנוי לו גס נחשמישו וגל הוחנף'
 מרשות לרשו' וכסברת הרב הנ"ל וזה שחלה בטעם להשחמשו'
 ודו"ק כי הוא כוונה קרובה לאמה ועמ"ש בזה בחוס' בסמוך
 עוד י"ל למ"ש במקום אחר דשם האחרונים נחנק בין הקנאה
 ובין נתינה דגט דבהקנאה ל"מ חלרו ומתכחו בחין כ"א ועיי'
 בהלכות"ח ס"ו ר"י ס"ק והוספנו סס ביאור דע"י חלצה ומתכ' בחין
 כאחד יהיו למיקרי ב"א לרשו' המקבל אבל לא מיקרי ינא מרשו'
 הנהו' ובגט נא בעי כולי האי והבאחי סמוכין מההיא דראב"ש
 דכ"ל בעבד נ"מ גיטו וידו באין כאחד ותנה טעמי דבעי שינא
 מ"שו' לרשו' שאין שלו וה"ט כיון דה"ל דגס בגט לר"ד שינא
 רשות ואז לא מועיל טעמו לגיטו וידו באין א"ע"ש בתוך דבמ"ש
 נחו' להל' פסח בס"י חלו' בזה ואכ"מ להאריך וי"ל דגס"ל דנת
 כ"ל לחלרו וגיטו באין כאחד מהני היינו מה"ט דהוה סוכר דבעי
 שיהי' נפיק מעיקרא מרשות הבעל וכסברת ראב"ש בעבד ולכן
 פרש"י הקושיא אי' יאזה מרשות הבעל ולמסקנא באמ"ז מ"ג נגט
 כ"א שיבוא לידה ורשותה והוא אריכו' דברים במקומו ואס כי ג"כ
 נכון מפאת הסברא נמעי' שם דבדבריו אמנם פירש הראשון
 יותר קרוב נפשוט':

בגמרא

חלצה מה שקנאה אשה כו' הרב בעפ"י ז"ל כי
 דעיקר הקושיא לר"י דס"ל יש לבעט פירו' עד
 געה כגינה לר"ל לאין לבעט פירו' רק על ש"ז חזיגה אי"כ י"נ
 דשפיר מיקרי חלצה כיון שפסולת למפרע ולפע"ל מלמד סברתו
 אין מוכרעת דמה בכך שאחר שזכתה בגט מפסיד הבעל למפרע
 זכותו מ"מ הא כנ זמן שלא נתן לה יש נו לכ"ע פירו' אלא
 שאח"כ מוליאה ממנו וא"כ אכתי הדרא קושיא לזוכה כיון דלא
 ידע מחלצה וגיטה באין כאחד וא"ל לה לזכות בגט עד שהיא
 חלצה חלצה קודם חנו' הגט וזה לעמתי סברא דרורה אף גס
 הדבר מוכרע לכאורה דלפי הנחתי הרי קשה טובא לשיטת ר"ת
 ז"ל למפרע עיקר הקושיא הוא רק מזה דלא הוה חלצה לענין
 טקח וממכר כיון שמכרה בטל וכוננו שהנוקף של הבעל כמ"ש
 החוס' בפ"ה והרי הפוסקים הסכימו דאף שהבעל מוליא מיד
 הלקוחו' מ"מ אס נחלמנה המכר קיים למפרע והובא בהגהת
 מ"א ס"ו ג' ואף שה"ש ז"ל פקפק סע"ז אכתי ה"י
 רי ביארו כן להדיא לדינא בכחונו' דף נ"ט וע"כ כיון שחגורה
 וזר זכות הנוקף למפרע להאשה למשו"ה הוה מכר גמור משעה
 ראשונה וא"כ אכתי חולו הגירושין וחוכה בנוף שנה למפרע וכמו
 בפירו' נר"ג הרי קודם הגירושין בינו לאכול הפירו'
 עוד אחר הגירושין אף לאחר חגימה אלא שלריך
 והחזיר למפרע וזה בין זה לזה אע"כ כדפרישית ויש לחלק דוחק
 ולעמ"ש עוד מזה בסמוך בחוס' ד"ה ידה גופא מי קניא
 כו' .

בתוס' ד"ה

בכחב לה דו' דכו' וא"ל הא אכתי איח לוי
 נבעט פירו' כו' לכאורה ק' טובא עג קוי
 נמ"ש החוס' בעגמס נהמן ד"ה ידה מי קניא לוי כו' להחלוק בין
 ידה לחלצה אע"ג דחלצה נמי אין קניו' אלא לפירו' מ"מ אין
 ידה נהפיק עשא"כ ביד האשה למני' אמרה אינו ניוונת כו'
 נפ"י עיקר החנוק דבחלצה אין בידה להפקיע זכותו ולפי"ז הרי
 שפיר נשטי מ"ס דכחב נה דו' כו' אממילא למני' למכור וליחן
 ולהפקיע זכותו גס בפירות וזבוב נא ה"ל גיין פירו' לחכר קנין
 גמור ג"כ כמו יד האשה וזוחק לחגק בין שאין רשאה למכור
 וליחן נכחחנה ה"ל כאין בידה נהפקיע וזבוב אחר זמן רב מאלתי
 נהבאון רב בעל אבן העזר ס' לייסבו באמת כן קושיית החוס'
 והני"ה כוונתי לדעת הגדול זגה"ה :

ואורי

ש לחלק דא"ה החס' במ"ש ידוי' דבידה להפקיע
 מבענה ושיוחזר זכותה ה"ל לעמס' כלומר אס חלצה
 אינו ניוונת הרי מעשה ידיה לעמס' ממס' וזבוב נולד נומר ולדון
 דה"ל יד לעמס' בשביל הפקעה זו אבנ הכה אף שבידה להפקיע
 מבעלה אבל עכ"פ נס אין בידה נזבוב זה לעמס' כלומר שהרי
 אין בידה להחזיר זכו' חלצה נעמס' באכילו' פירו' וחלצה כי אין
 בידה כ"א נמכור ויחן נחחרים ואז נא יחחר ביד שניהם לא
 נב. נה וגל וכל כה"ג אינו נחשב לחלצה ג"כ ודו"ק :

ואורי

למ"ש בכונת רש"י ז"ל ד"ה קנה בעלה שיקר קוי
 הש"ס דמה שקנחה לאו שלא החשב חלצה משום
 זכיה הירוח' למ"מ מיהרי חלצה כיון שהנוקף שלה ועיקר קוי
 הש"ס דעכ"פ כיון שקנוי לו להשמיס ה"ל כאלו עדיין בחלרו
 עיי' נפיק ביאור הדברים שגדל' אזיל גס קושיית הש"ס לקמן
 מודה אף שמהי' ידה דנין הנוקף לעמס' מ"מ נא נא ג"כ מיד
 בענה וא"ש חו' החוס' ביוחא דהרי נפ"י ג"כ לריך לפרס לקמן
 ידעה לא קניא לוי היינו משום דיכולה להפקיע מענו באומרה
 מי

שמה פייס וכל הגט שהחנה אס לא באחי חיישי' לפייה אס לא
 באומרה לה נאמנה עלי שלא פייסתי ע"ש והנה דעה כמה פוסקים
 דל"מ הנאמנות כ"א כנגדה אבל כירב עדים נ"מ לאמנהו יפ"י
 הרי טעמא דר"י נהרה נמ"ש דומנו של סטר מוכיח כעומר דנא
 הוה רך להזכיר זמן הכתיבה הגס שלריך נלעה זמן כנות ה"ל
 כבר כחבו החוקקים על הרמ"ה שגס בזה הוי די אס יבטול רך
 שיחול הגט בזמן כלוה ה"ב חלק עיי' בעות"מ ס"ו ר"י ורמ"ע
 שם והרי בגונג' בהנתי לאס לא באחי ע"כ הבעל הולך נחזוב
 כהונו הזמן של היום כיון דמיהו שיר נכפסי' זכו' כ"א יבוא
 בחון הי"ח באמצע יתבטל הגט וגס נתן לה לאמנו' שה"ח דואמ'
 נגרו אס לא ע"י בירור עדים וזכרו הרי שאל כלל ע"י שיראה
 בחון יפ"ח וא"ל הרי הזמן סברתי נו גמול לזכיהו סה"א יבוא
 בחלק הסני' נקטות הגט כר"ח איר או כיון ויעמוד עד ש"ל
 ביאהו לכין אמנם נבע נח יחבר זמן התקנה החלצה רק ק"ס לז
 יבא עד יחן ש"ה האחר' יתבואש יבוא עד ש"ס ויבטול והרי
 בידה לומר שכתובה הגט הוי בחשתי או חס"כ ואז החזיק חלתי
 שלהם ימיוס הריהו והנאה באמת לא בא וכל שהעדים אינו מבררים
 אמירהו הרי הוי לאמנה ועכ"פ לא יהי' עלותו מבורר ע"י
 עדים וכן הוכרח לכתוב זמן התקנה החלצי שאז יבירר היטב
 שפיר על עדים שגס בצואו בהחלצה הזמן כבר נחבט הרב
 והיא חושיא גדולה לכאורה :

אמ"כ

כ"ז אס מירי כ"ז ב"ב בסטר בנאצי לאו"ל סמך
 על עלמנו על עדים אחרים שיעמוד בכל עת בואו
 גס אס לא ידעו מנוף החלצי ואף אס לא ה"י בש"ז החלצה
 והחלצי וזוהו נלטרך הזמן בחוכו שבירורף הזמן הכחוב בגט
 והחלצי ועדיו שיעידו על זמן ביאתו יתבטל הגט מא"כ וא"ל אין
 כחוב לכל החלצי בגט הרי בנא"ה ילטרך עדי החלצה שיעידו על
 החלצי והס ידעו אחי החלצה הזמן ונמס' נו הזמן בסטר וע"כ ר'י
 יוסי מייירי בניבאל שה"י החלצי בע"פ ומהו הוכיח הס"ס שפיר
 דר"י פליג אף בחלצי דבע"פ וזמנ' של הטר מיכית גס בכה"י
 ודו"ק וא"ש לכל השיטות אמנם כל דברינו רק לשיטת הסוכרים
 דגס באומר נאמנה עלי לא מהימנא כנגד עדים אבנ נחש"ז שאר
 פוסקים למפרעו לה לר"ך ליתן לה לאמנו' גס נגד עדי עדים
 (דל"ה חיי"ש) שמה בא בעדים ואסורה להגא' ועיי' בפוסקי'
 ובמכתב מאל"י באריך מזה) א"כ הדרא קוי לזכיה דמג"ל
 ל"ס נאוכתי למיירי בע"פ למ"א כ' הזמן בשטר וא"ס שירך
 זמן ש"ס סטר מיכית דכל"ה הזמן אין מועיל לו נהירורו שהרי
 בידה נהפיק כנ ביאור גס עדים נחש"ז מ"מ יחסי' ר"י
 הרמ"א אינו בטעם זי' ומכ"ל הינו' י"א דבעט פירו' כו' ב
 קביעות זמן נא אמרנו' זמנו של סטר נחש"ז ידמה לטעם הזמן
 למען דעת כלו' החלצים ומהו שפיר נחש"ז ח"ס דעירי' בחלצי
 בע"פ ע"ג סכתנו בריס דברים והבן :

בגמרא

גס בקאין יפלא לכאורה על פשטות לשון הסוגיא
 דאין מוכח להחלצי הוחנה בע"פ ולמא נכחב
 בחון הסטר וכבר כתבנו במ"ק וגס לפי' רמזונה ייסוב הדברים
 ע"פ מ"ס' בסוגיא דבריה נייסוב קו' החוס' מהך דלחקקן שמואל
 דהא מהיום אס מחי חלוי בבירה' וכחבנו לכל שהחלצי בש"ז
 נחיה א"ל נהיוח בו דין ברירה כיון דהנחיתה לא בעי לשמה
 והוכחה הש"ס לעיל באס החלצי כחוב בשטר הגט דאז סיבא
 שפיר לברירה והוכח"ה הש"ס מזה דמעשה קודם לחלצי בלשון
 המסנה דחתי ה"ז נטרך כו' ע"ש באורך ושמאל' לחחקן באמת
 חתני להחנות בש"ח נחיה וכל דינא חלצי קודם
 למעשהו' וז"כ ע"ש היטב ומה יתויסב ג"כ הך דשמעון דע"כ
 מייירי בחלצי בשעת נתינה דל"כ נא הו' מהני בלא"ה משום
 דא"כ אליבא דהלכתא ודו"ק :

פרק הורק

בפירש"י ד"ה

קנה בעלה פירו' להשחמש בה ואכתי
 ל"א נפיק מ"ד דבעל לכאורה מי סברתו
 לר"י ז"ל דקושיא מה דנא ינא מ"שוח בעלה ולא פ"י ז"א וטנו
 דה"ל לא מיקרי ח"כ מטעם ז' וכן נקטן נבי ידה ע"י ח"כ לוי
 עממע בפ"ה דעיקר הפקיעה הוי על ללא נפיק מ"ד ע"ש
 והדבר לריך טעם גס מה סלקת יפירו' להשחמש בה הוי שפח
 יחר מה שהסוקף לה שחמש בה ור"א לפע"ד ברור דכ"ס י' עיי'
 בע"ב ומה שיהאר נהמן בדברינו דאף לשיטת רש"י ז"ל דלטר
 סכירה קנה לזכור היינו נמסקנא דמ"ז חן דחלצה ונתינה באין
 כאחת מהני אבל לס"ד חלך הסכירה תינה למ"ד כ"א כ"א
 הרמב"ם ז"ל וא"כ י' סכירה' סכירה ח"כ דאשה יאמנס למ"ש
 הרב' י' ויחנה אפ"הים זמן ב"ה חלך דאע"פ דהני' י' קונה
 מעמלא אבנ ען הסוכר אי' נקנו' וה"ט כיון דהסוכר יש לו זכו'
 שהשחמשו' בחלך ולכונה נספן לא ינא חלך מרשהו' לרשו' כיון

דכוונתם שנתן לה בלשון מחנה נכסי עלמה גם זה אינו אלא חיימה במכ"ת הרמה לאיך אפשר להעמיס כן בשיטת הרב מוהרש"א ז"ל שהרי הוא עלמו כתב הטעם לקמן דלינין בנתן לה במחנה לסילוק מהפירו' טפי מסילוק בנכסי אשתו משום כיון דהוא מנכסיו שיר לעלמו הגוף וא"כ אי לשון המחנה מנכסי' הרי הי' לנו לדון הסילוק על הגוף כיון דלדרכה הגוף שלה וכמ"ס שם הרב מוהרש"א ז"ל להדיא וזה פשוט :

בתוס' ד"ה וכדרי' הכנה כו' לא מייחי ראי' כו' אלא

מייחי דלא תיקסי כו' הא ה"ל דלכ"ב כו' ואע"ג דל"מ כו' הא בדרכן תנאי קיים כו' עשה"ל בדכריהם אנו יש הרבה דקדוקים וקושיות חדא למה מייחי ראי' מר"מ בדרכן ולא מייחי מדר"י דליהו כו' דלחזו ייחא תנאו קיים וכוונתו קיי"ל ועוד דכיון דכל עיקר הפלפול מתמח דלכ"ב ח"כ מר"מ לא מוכח דהא איהו ס"ל אדם מקנה דלכ"ב ומכ"ס דיכול נהגתו ונסתק והנה הרב המ"ל דפכ"ג מה"ל אישות הוא נסבך בדכריהם טובא דלמה דמשמע מדברי החכם' דקרא בדרכן מהני סינוק אבל לא בדבר חורה אי הוא מתמח מתנה עמ"ס בחורה או דוקא דלכ"ב ומטעם דלכ"ב ונתקשה לפי הג' דהטעם משום דלכ"ב ח"כ ל"ל לרשב"ג דפ' הכוחב גבי ירושת הבעל משום דהוי מתנה עמ"ס בחורה תיפוק ל' דהוי דלכ"ב ועוד הביא דברי מוהר"מ במדרכי שהאשה הכולל לסלק מכחובה בשעה שקונה הבעל קרקע מטעם סילוק דלכ"ב ע"ס ח"ק דכ"ד ודעת החכם' כחובה ג"כ לאורייתא ומה שגראה נפע"ל לפרש שיעור דברי החכם' בכל דיבור זה אחר עיון היטב ומה שקלטה הגפה סולח מכל דברי המפורשים הכ"ג הוא דכל עיקר השקלא וטרי' בש"ס אי מועיל סילוקו בדרכן היינו דוקא בדלכ"ב ואפ"ה חלוי דין מתנה עמ"ס בחורה והיינו עפ"י מה זמנינו דין מתנה עמ"ס בחורה במזמן לחלו קיים גיטה ולקו' בדברי הראשונים ז"ל דיש מהם שכתבו להטעם דלינין נ"י בחורת הקנאה כנומר שאף בחור' חלוי אינו ראוי להחנ' נגד דבר חורה אבל הרי מני נוכח בו ולמחול לדבריו אה"כ או נהקנו' ומא"ה מחלקין בין מזמן נאיסור וכן שזינו דרך חלוי אי' שאין רוצה לזכו' חורה מעורר אינו יודין כחנ' הוא נגד דבר חורה כיון שעושה דרך הקנאה ומחילה ה"ל כאלו זכס וחור ומחל או הקנה ואף שאמר דרך החלוי ע"מ אין מפרטיין ל' הכי מו' כמבטין החלוי ומקיימים אותו דרך הקנאה והטעם לזה ביארתי בנחום אחר שני' דפ' אעפ"י בחי' דוסינו וכו' נ"ע סו' ל"ח באר"י ואמ"ס מדברי קלח מפורשים ר"מ דלכ"ב שבמזמן ראשי נגד ד"ת שנת לרנ"ו בזכ"י שזכחה לו החורה ומזי נכונה ודוקא במילה דאיכורא איכא קפידא בדבר והדברים אריכים במחומם בביאור דעות הג"ל והנה הכרעת הפוסקים ז"ל דהטעם משום דלינין ל' למחילה ומוכרח מש"ס דפ' הובל דמחלק בין יד' ומחיל אלמא דהוא משום מחילה דוקא וד"ה ומעשה א"ס דקידם דמוקי לה בכוח ועודה ארוסה ל' הוי לריך הש"ס למסקל ולמיערי אי מהני בחורת חלוי אף אם כאמר דזינו כלאורייתא משום הרי אף בלאורייתא קיי"ל דלכ"ב שבמזמן חלוי קיים וכו' ויהי' אף שיהי' הטעם הרי הכא הוי נמי דק דבר שבמזמן וכן א"ל לא ה' נוגע לתק"ח כ"א דלכ"ב גרידא נמי"ל דלא נסתפק לבעלי הש"ס דמועיל סילוק דלכ"ב"ל והוא כה"ה בפני עלמה כיון דאינו בחורת הקנאה כ"א סילוק אבל עיקר הכפך בכאן שנתקף שניהם שהוא נגד תקו"ל והוא ג"כ דלכ"ב"ל למא הטעם בדבר שבמזמן חלוי קיים מן החורה הוא מלך דלינין ל' כאלו כבר זכה וחור ומחל או הקנה ולריך להיות השלב"ל דלכ"ב"ל ל"מ ואי הוי הטעם דלכ"ב דלכ"ב הוי אמרינן הכי גם לעקור הד"ת ושלא לזכו' בו כלל שפיר הוי אמרינן הכי גם בדלכ"ב"ל שהרי מצי להסתלק ולא לזכו' אף בדלכ"ב"ל אמנם אף הטעם רק משום הקנאה ומחילה ולא שיד' כן בדלכ"ב"ל אמנם אף אי נימא דמ"ה ודאי ל"מ לומר אי אפשרי שלא יהר"ה לזכו' רק דרך הקנאה ומחילה (וכפי האמת לדעת החכם' וכמו שביאר) אחי שיד' הכפך עכ"ס דרשב"ג ד"ל דלכ"ב ודאי דל"ל להקנאה דמחילה רק שאינו רוצה לזכו' ובדרכן לא קפדינן כה"ג על עקירת החזו"ל דרך תנאי או סילוק זה נראה ברור כוונת המשך הסוגיא לדעת החכם' דכאן ומעשה הטר"ה לאו על לשון דברי החכם' דמעיקרא כחזו דעיקר שקלא וטרי' לאו על לשון הסילוק שמהני בלשון גרוע אלא שמועיל דלכ"ב"ל ור"י לומר לא שנסתפק לש"ס אי מועיל גם בעלמא סילוק דלכ"ב"ל דבזה י"ל פשיטא ל' לש"ס מהברא אבל הכא דוחא מהכא ל' כיון שהוא נגד תק"ח אולי אין מועיל כמו בד"ת אלא דלא שיד' כן לספק כ"א בדלכ"ב"ל דלכ"ב שדא לעולם הרי מצי לזכו' ולהקנו' אח"כ וכמו בלאורייתא דמהני לר"י ולכן ע"כ עיקר הכפך לא שיד' כ"א בדבר שלכ"ב"ל דאי מוכרחין אנו לדון בחורת סילוק דוקא ונוגע למחנה נגד תקו"ל ומעשה כחזו החכם' שפיר דה"ל לש"ס לאורכו דלכ"ב יוכל להחנות אף כה"ג שאינו רוצה כלל בחקתם ושלא

אינו ניוונות ולא חשיב כאלו הוא ברשותו וה"ל כ"א מרשותו ולפי"ז שוב גם כאן לכתר דמוחי ל' דכ"ל לה ד"ל אין לי בנכסייך הרי בידה להפקיע מבעלה וה"ל כאינו קנוי לו ונפיק מרשותו לחזר שלה דבהא טוב אין לחלק ולדחו' דבהפקעתה הרי גם איהי לא חזקה וכמ"ס בלע"ת החכם' שהרי לדידה בלא"ה מיקרי חלרה משום קנין הגוף לאיהי לה בחזר אף אם לא ה' יכולה בידה למכור כלל אלא דמעבד מה שיש לו רשות ג"כ וסילוק זכותו הרי בידה מוכן להפקיע עכ"ס שלא יושאר עכ"ס לו וה"ל כאלו אין לו זכות גמור וממילא זכו' חלרה ב"קאפו עשה קודם שמכרה וזכותו הרי יוכל להפקיע ע"י מכר ונ"מ גרע כות חלרה כמו בידה דוקא מאור' כי זה ישוב נכון ומרווח לפי שיטת ר"י ופירושא ב"ש אה"ן :

אמנם החכם' יראה דמפרשו בפ"טו' ד"ס"ג ג"ס דלח"ה כו' היינו דנא חסוב חלרה ככל ואזנו ל' יט"ס ב"מ דחזר השכירה קונה לשוכר ונא נמאכיר דש"ר' לוימא מעבד הוא ואזנו ש"ס לו זכות הפירו' הוא ניהו בעל החל"ו"ל כמ"ס דעכ"פ זכות הפירו' לא יחזיר גם לה כשימכרו ועשה הוא חזר הבעל ממנו וממ"ה קשיא להו שפיר קושייתם דוקא היטב בכל זה :

בתוס' ד"ה ומניא כו' הו"מ כו' או שנתן לה הבעל כו' ואין הבעל אוכל פירו' הרב מוהרש"א ז"ל

דקדק בלשון החיים' דלמה לא כתבו כאן לפיר' יתחא שהרי לדיו' חלוי במכירה ובמחנה ע"מ המכיר' בטעם כמ"ס הוט' לקמן לשיטת ר"ת והרב בעפ"י ז"ל האריך בסתירת דברי מוהרש"א ז"ל וחורף דבריו דל"ת שכתב לקמן דאף לאין אוכל פירו' במחנה מ"מ מכרה בעל היינו לבטל המכירה ולפי"ז כוונת החכם' בקושייתם להמשיכה מתוקמא קודם חק"א יאז גם המכר קיים ע"ס בחורף ולפע"ד כל דבריו במחכה' הרמה אין מדוקדקים דבאמת דבר זה ברור דקודם תק"א הכל הגוי באכילו' פירו' אבל מה שגראה מדר"ו דקודם תק"א ה' הדין במחנה הקנאה ואין הבעל אוכל פירו' וכן מה שגראה מדבריו דקי' ה"ה' וכו' לפירושי למחנה קודם חק"א וכל זה אינו נפע"ד וראשון אומר למה שגראה מדברי הרב מוהרש"א ז"ל נקמן דל"ה מה שקנאה כו' דכל דין נתן לה במחנה לאין אוכל פירו' דלינין ל' בחירת סילוק ועמ"ס"ל בדבריו אלא דלינין ל' טפי על סילוק מהפירו' ולא על הגוף כיון שהגוף שלו וכן נמה שכתב לקמן עוד טעם אחר עכ"פ יהי' אף שיהי' כיון דעכ"ס אין לריך לפרש הסילוק כ"א על דבר זכות אחד ולא מכל הזכויות א"כ היינו לבחור תק"א נוכח לומר שסילוק עלמו מן הפירו' ועכ"פ יושאר לו זכות גוף הקרקע לענין מכר משא"ל קודם תק"א הרי אם גאמר שסילוק עלמו מן הפירו' לא נשאר לו כלום גם בגוף דקודם תק"א הרי המכר קיים ע"כ ניהו סינוקו לנכור ונא לפירו' כדי שישאר לו עכ"פ זכות הפירו' דמי פתי יסור לכלה עלמו מכל ולא עדיף מסילוק בנכסי עלמה לאין מכלה עלמו מכל וכל ונא שייכא בברת המהרש"א שם וזה ברור למעין היטב נקמו ואם כי מ"מ קושיית המהרש"א ז"ל לא קשיא לפירו' כיון דמ"ס נא סילוק עלמו ממכר לא ה"ג חלרה ובהא נכונים דברי הרב בעפ"י אבל ריהטו לשונו משמע דלא נחיה לזה כ"א דקודם תק"א לא ה' לו אלא פירו' ולא הג' וזה אינו דא חלוי ונחיה מה שגראה מדבריו דהו' החכם' עשה גפיר' שייכא נמי אי מהוקמא קודם תק"א ולכן פשטות כל המשניות קודם תק"א גם זה ל"תא במחכה' דלדרכה עיקר קו' החכם' ע"כ לפירו' דוקא לבחור תק"א דאי חודם תק"א לעה שביארנו ע"כ בנתן לה במחנה ה' הזמן להיפוך דקנאה לענין המכר שיהי' קיים והוא אוכל פירו' דאם חמ"ל לא בילה עלמו כ"א מחל כמו בנכסי עלמה ואי כוונתו לפירו' ממילא נסתלק כל הזכויות וא"כ הרי לפירו' שוב אינו חלרה מחמת הפירו' דהא לדיו' חלוי הכל בפירו' ואין לנו נומר ליישב דקדוקי של הרב מוהרש"א ז"ל כ"א שקושייתם הובב על שני אופנים דלר"י ז"ל לוקמי בניהן לה במחנה והמשה אירי לבחור חק"א ונפ"ת באמת נוקמי קודם תק"א ודוק ואולי דחיקא ל' להרב מוהרש"א לפרש כן דברי החכם' ומסתמא קושייתם אחד גוונא בשנ"ס כי מ"ס הרב בעפ"י דמחני' מהסתמא קודם תק"א לפע"ד יתחא דלדרכה בכל דוכתי דייק הש"ס לסייע ממסניו דינא דתק"א בפ' האשה שפלו ובפ' החובל ואף דחיי הש"ס היינו בחורת דחיי למאן דל"ל תק"א אבל למאן דאיה ל' חק"א מוקים לה כפשוטו להיוענו ולא ילטרך לדחוקי וכ"מ הסוגיא דפ' הכוחב בהא דפריך ואימא מפירו' וכמ"ס שם הראשונים ז"ל וא"כ קו' מוה"ש"א שפיר דלפירו' יתחא דלא רנה הש"ס לאוקמי הסמא דמשה נגד חק"א דלתקנה בימי המשה ומוקים לה בשינוי דכ" לה כשהיא ארוסה דאקרא שפיר אף לתקנת אושא וק"ל ובאמת בעיקר דברי מוהרש"א נקמן ד"ה מה שהגתה יבואר בדבריו שם ובחי' לא"ע סו' ל"ב כי גם מקומו גם מה שרלה הרב בעפ"י ז"ל לחזר דברי מוהרש"א ז"ל שפירש דברי החכם' בקושייתם

הכי וכן הס"ם להכא אינו סובר כן וממילא ל"ע פ"כ"ה בחורח מחילה והקאה וממילא בשל"ב"ל ל"מ והולך לרוב להגא בדרבנן עכ"פ לעויל אי אפשי יסוב גם בשל"ב"ל מהני ודו"ק היטב וא"ט כי קלח רחוק ככוונת החוס' מ"מ גוף דבריכו נכון:

י"ב מה שפירש"י בד"ה תיחול ותיזול כו' בחורח אב"ק והראשונים נתקשו על פירושו זה שלא לאי בחורח אב"ק אי"כ לא הולך להקנו' מקום למנח ב"י גיטא דהא באג"ק לא בעי ליבירין וכלאיתא להדיא בקילוסין עול נחקשו להא קנין אג"ק רבנן ואיך יועיל לפטור ויקח יבומין לאוריי' ואכתי חלטרך ח"י"ה אך פ"י שו"ס להוא בחורח חל"ר ולפע"ד י"ל הכל על ככון דבנ"ה"ס יש ללקק למה לא פירשו' מטעם חל"ר וכמו שפירשו הם :

והנה הרב בעפ"י ז"ל רצה ליישב דעת רש"י ז"ל כזה דבס"ד לנא ידע מההיא לחל"ה וגיטא באין כא' אי"א לפרש בחורח חל"ר כיון דהקנה לה האל"ר והגט בבח אחח אבל למסקנא באמת נובל לפרש בחורח חל"ר ואמנם דבריו במח"כ אין להם מקום לאטו לא ידע הש"ס דבגט מהני הקנאת החל"ר ובגט בבח אחח והרי רבא גופא לעיל אומרה למימרא פטוה דך"ד"א ע"א בנחן לה גב בחל"רו וכן ביד עבדו וכ' לה שטר מהנה עניה"ס ולא שקיל וערי מידי מטעם חל"רה וגיטא באין כא' ופ"יטא ל"י לכה"ג ודאי מהני ועיקר השקלא ועריא בשמעתיך מכח פקפוק אחר לכיון דמה שקנחה האשה לריך לחול הגירושין קודם שקנחה החל"ר ליהוי חל"רה וא"ט לא חתנה לא חזכה גם בחל"ר ובהא הולך הש"ס נחדש לאעפ"י"כ מהני אבל החס' במימרא לרבא הרי החל"ר קנחה גם א"ט לא חתנה כלל ובהא פ"יטא ל"י ל"ש"ס דולאי מהני וזה ברור למעיין בל"ק ולכן אין דברי הרב ז"ל מעלה ארוכה אמנם מה שגלע"ד נכון הוא עפ"י"ש במקום אחר בטעם מחלוקת הפוסקים שחלקו א"ט חל"ר השכורה קונה מליאה למשכיר א"ל לשוכר ודעת הסבורים לקונה לשכירו"ל כ"ל כמכר ודעת רבינו הרמב"ם ז"ל דאינו קונה לשוכר כ"ל למשכיר ונהנה האחרונים נתקשו מדיו"א חל"ר"י דהא בגט מבואר להדיא דמחנחה בחל"ר השאלה והוא מבואר בש"ס להדיא וכ"כ רמב"ם ע"ש כמו בה"גירושין וכחבנו דהנה הרב הלח"מ ז"ל כ' ליישב דעת הרמב"ם ז"ל מהא דק"י"ל שכירות ליומא ממכר הוא וכח"ב הוא ז"ל דהרמב"ם ס"י נחנך דהא לשכירות ליומא ממכר הוא היינו לענין חשמישין שמחנחה השוכר בזה ה"ל גם הקרקע כדיו"א למחילה הקנה לן לחשמישין אנו סו"ה" אמנם כמשחמש בשל עלמו אבל לדבר שאין לחשמישין השוכר כשאר בחזקת המשכיר וה"ל כשלו ע"ש ולכן במליאה דה"ל מליחא אחריותא ה"ל כאלו הוכחה בחל"ר המשכיר כיון דגוף הקרקע שלו עכ"ל אמנם עדיין יש ללקק לכאורה גם בלין המליאה לכיון דהא ודאי א"ט כבר ה' השוכר קנה במליאה חזיה חפץ והי' מיתו בחל"ר השכורה הי' נקוח לו ג"כ שהרי הוא אחח מהשמישו שקנוי לו הקרקע א"כ הרי גם בא"ט המליאה להחל"ר נישא שיקנה הוא והרי זה דומה לנידון דכאן בגט דאע"ג דענה החל"ר של בעל דמה שקנחה אשה קנה בעלה אעפ"י"כ מהני דאמרי' כיון שא"ט חקנה הבט וחתנה בו ח"ה החל"ר ג"כ שלה אזלינן בהר הקנאת החפץ שעי"כ חקנה החל"ר אע"ג דקנין הבט עלמו אינו אלא ע"י קניית חל"רה וא"כ החס' נמי נישא הכי א"ט יקנה השוכר החפץ והי' ג"כ מה"ס שאנו עליו החפץ בחל"ר שהרי הוא חשמישו וא"כ ניזול בהר איפכא שבאמת חקנה לו המליאה אגב החל"ר והי' באמת חל"רו ומליאתו באין כאחד ואמנם י"ל בדעת הרמב"ם לנא חמרי' לחל"רה וגיטא באין כאחד מהני"כ"א בגט ולא במחנה ומליאה ועיי' בס"ד סו"ר"ב ש"כ להדיא נהרמב"ם ז"ל במחנה ומליאה ומכר דין לחל"רה ומחנחה באין כאחד (ובקלו"ה"ה ס"ס כח"ב ג"כ דל"מ ג"כ כ"א בגט ע"ש טעמו) וא"כ י"ל דמשי"ה ה"ל דמליאה אינו קונה לשוכר ולפי"ז א"ט מה שפסק בגט מהני חל"ר השאלו דבגט כיון דמפורש כאן לחל"רה וגיטא באין כאחד בגט עכ"פ מהני אי"כ הגם דחל"ר גופא קנוי למשכיר אבל אין ליינין הכי כיון שא"ט חקנה הגט והי' החל"ר קנוי לה כיון דהוא שחשמישו ליינין שפיר הקנין בחורח חל"רה וגיטא באין כאחד וכדקיי"ל הכי :

והפוסקים לס"ל דמליאה קונה ג"כ לשוכר אינהו לא מחלקו בין גט לשאר קניינים וגם בעלמא מהני חל"רו ומחנחו באין כאחד וע"ש בס"ד ולכן חין חלוק בין גט לשאר מליאה אבל עיקר הטעם מיוסד על המסקנא דהא דבר אסיק לחל"רה וגיטא גם כה"ג שא"א לקנח החל"ר בלי הקנאת הגט נמי מהני וה"ה במליאה דכוונה ודו"ק היטב וחסכח ושם האריכו ליישב כל מה שנחשבו על הרמב"ם ע"ל"ז וא"כ להאריך ומעשה מ"ס מה שלא פרש"י כאן מטעם חל"ר שהרי החוס' כאן נחקשו אהא דפריד"ק מה שקנחה כו' הא ה"ל כנחן מחנה נחשחו דקנחה וחיל"רו למיירי בשאלו ע"ש ולפי"ז א"ט לפרשו בחורח חל"ר דהא ה"ל חל"ר השאלה דמליאה הוא של משכיר ואיך חקנה הגט על ידו וא"כ רש"י ז"ל מן הסבורים לקונה לשוכר ובגט ביארנו לל"ע

ותלא לזכות מעיקרא מר"מ כו' הא בדרבנן תנאו הי"ס ולא מייחתי מר"י דא"כ בל"ת חנ"ו קיים שכבר כתבנו דהס' מהני בחורח מחילה דוקא ואין ראוי לזון ש"ו שיעיל בתורה אי אפשי מעיקרא אבל מר"מ שפיר מוכח להו שהרי טעמו של ר"מ דבלאורייתא א"כ בממון תנאו בטל כחבו המפורשים דא"כ דעויה לדידן הקנאה ומחילה מהני בודאי אבל באומר דרך חל"ר כ"מ כיון שעכ"פ עתה הוא דרך חל"ר נא ליינין ל"י למחילה ועיי' בנמ"י פ' הוהב ופ"מ :

ורבינו ע"כ בדרבנן נדל"י תנאו קיים היינו בחל"ר חל"ר ממס א"כ הנה לזכות מעיקרא כיון דלדידן בל"ת ל"מ אלמא בדרבנן מועיל החל"ר מלד עלמו א"כ אין רובה לכו" מעיקרא וממילא דה"ה בשל"ב"ל כיון שא"ל להקנו' ומחול רק טא נוא"ו ע"ז הכח לדל"ר ד"ל חל"ר גמור ידע דמהני בדרבנן כו' אבל כה"ג דהא הפסר דמ"מ ל"מ לעקור דברי חז"ל מעיקרא וא"כ דל"ר חל"ר כ"י דבדר שבממון ומלינן לזון בחורח מחילה והקנאה טוב א"כ מועיל בשל"ב"ל לכך הולך לר"כ שמועיל בחורח סינוק ומ"ל נאמר אי אפשי וכיון שד"ר שלא לל"ו בזכ"י כנגד דבר רבנן טוב אין חלוק בין של"ב"ג או לא ודו"ק ובהו ברו מהר דקדוקים של המפורשים על החוס' לא"ך מוכחי' מר"מ הא ר"מ ט"ל א"ט מקנה בשל"ב"ל וגמ"ס אין ע"ר הוכחה כ"א ח"ף לאינהו נא סבר הך כב"ר דל"ינין ל"י להקנאה ומחילה א"כ מועיל בדרבנן מר"מ נשמע ל"ע דברבנן מהני דרך חל"ר מעיקרא ואין חלוק בין דב"ל דב"ס לוק שיעיל בשל"ב"ל פ"יטא ל"י ל"ש"ס בנ"ה"ה דמהני וכמ"ס הכי נמצא ולא מספק ל"י חל"ר שאל ויהא כה"ג כמתנה נגד הקנאו"ל וכל זה בר"ר :

ומעשה ינא לנו דבלאורייתא הוא חל"ר חל"ר בשל"ב"ל היינו משום דבלאורייתא ודאי דל"מ נאמר אי אפשי מעיקרא והא דמהני בדרבנן שבממון היינו משום מחילה וההנה"ה וכל בשל"ב"ל מ"מ ל"מ בחורח סיל"ק ה"ל כהנה"ה עמ"ס בחורה ובחורח מחילה או הקנאה ה"ל בשל"ב"ל ומעשה א"ט מה דהולך רב"ג לטעמא דמתנה עמ"ס בחורה היינו ל"י לאו הכי הוה ליינין ל"י לסילוק והי' מועיל א"כ בשל"ב"ל לכן לריך למחנה עמ"ס בחורה ול"מ מ"מ"ל לא ב"ה סילוק ולא בחורח הקנאה וכ"ל ובח"י לפי הכותב שא"כ ח"ו השב"ס טובא ואין כאן מקומו כ"א לפרש דעת החוס' והמ"ו דבריהם שבכאן וזה מיוסד ג"כ לכח"מ ע"ש הפ"ל ז"ל שמהר"מ ז"ל ע"כ חולק על מסקנת החוס' דבלאורייתא ל"מ סילוק בשל"ב"ל דל"מ" עיקר טעמא דחוס' דב"ה כה"ג שאין ר"ה לכו"י ה"ל במחנה עמ"ס בחורה אבל בחורה דב"ל ודאי דמהני סילוק א"כ בל"ו ומעשה לפי מה שהורנו רבננו בענין החוס' פ"י אעפ"י"כ לנא נקרא מחנה עמ"ס בחורה כ"א ח"ב שאין מן הסברא כ"א מפאת גו"ה אבל חוב בל"ה ראו לפרוע מה שנהו ואל"כ ה"ה לענין זכות השיעבוד מעיקרא א"ט אינו רובה לזכות בו אינו כפונע דעת של חורה וזה ברור ומעשה דין ככל בשל"ב"ל דמהני סילוק א"כ בלאורייתא וכל זה ברור והארכתי עוד מזה בח"דושינו לכח"ב"ו ועמ"ס בח"י לה' כח"ב"ו מ"ס בזה כוונת רבינו הרמב"ם מ"ס רבינו הטעם ביר"ה לכתוב לחתת ממשט שהמה עליו וכחבנו לכל כוונתו שלא נאמר ביר"ה הוא ג"כ ה"ל דרך סברא בעלמא ואינו כנגד ד"ה כמו פריעת חוב וכה"ג לכך כתב דהוא ג"כ חוקה וגזירת החורה ע"ש באריכו' ואכ"מ :

בא"ד ואע"ג לרוב אית ל"י כו' דלפי' בל"ו יכול להחנ"ו הס"ס דהכא לא ס"ל הכי ועוד דבמסקנא דהס' לא קאי הכי לכאורה יפנה דהא איכא עוד אמורא' ונחל"י דה"ל בלאורייתא יכול להחנ"ו ומה בכך אי רב סובר הכי או לא וי"ל לכוונתם לאכתי איך מייחתי מההיא דר"ה אומר רב ה"ל מרב לא מוכח דאינהו לשיעתי' לס"ל כן גם בלאורייתא ואכתי דוחק הוא ללמא ראיית הש"ס מ"ב כהנא ור"ה ושוב ראיתי להמפרשים שרבונו עוה ובמפרש"א מ"ס לחנ"ו והרב מוהרמ"ל לא יחא ל"י בחילולו והי"ח בק"ש"א ע"ש :

אמנם לדברינו ה"ל יש לפרש דבריהם ברומחא למש"ל ככוונת מה דמייחתי מר"מ ולא מוכחא מר"י גופא לס"ל נא קיים א"כ בל"ר חורה היינו משום דל"ר גופא עיקר הטעם משום חל"רה וכמ"ס ב"ש"ט החוס' וכלמכות ב"פ הוהב ל"י אונאה אב"ג סילוק שלא לזכו מעיקרא י"ל באמת ל"מ ולכן הוכחה מר"מ דנא ס"ל כב"ר למח לה בל"ת וא"כ בדרבנן מהני ע"ש מ"ס סילוק מעיקרא ודחו ל"ל אכתי לחלק בין חל"ר גמ"ר וסילוק שלא דרך רכ"י ע"ש ומעשה י"ל דע"ל"ר ר"ו עתה להוביל מרב"פ הכותב דל"ל כן לס"ד דמ"ס ביר"ה והיינו לפ"מ"ס ה"ו"ס" ס"ס דפ"ד ס"ס אדרב מאונאה א"כ דב"פ הוהב מחלק בין ל"ב וה"ל מ"מ גם ביר"ה לא מיקרי ידע ומחיל ולפי"ז ע"כ אעפ"י"כ ל"מ גמ"ס מחילה כיון לא ידע דמחיל וע"כ שמהני אפ"י אינו רובה לזכות לל"מ מעיקרא וע"י דחו דבמסקנא לא קאי

ללכת מהני גס להרמזים היינו מאוס לה"ל כתירה וגיטה באין כאחד וע"ד סביראנו והרי הש"ס כאן בהכרח לא ידע עדיין מהכרח או לאל"כ לא הוי פריך מה שקנתה כו' וע"כ כל שקנין הגט בחזק ל"מווא"כ ממילא חזר האולין ל"מ ולא מידי לכן הולך חז"ק ואבז מהני גס אי שכירוח לא קניא כמבואר בפסיקות בש"ס בקידושין ובכל הפוסקים בלי חולק ודו"ק והשאל לאחינן נהכי מיוסב גס מה שנתקשו דהא חז"ק אינו אלא לרבנן ואיך יועיל מן החורה אומר חז"ק דגס זה א"ס שהרי באמת ה"י כאן מקום נהגורם בחורת חזר למועיל מה"ת אלא דעיקר הש"ס דאין מועיל גס חזרה אינו כיון שאינו אלא שאלו בידה וסבר ביארנו דגס"ל זו ללא ידע מהך סברא גיטה וחזרה בזין פ"ק ג"מ שאולו חז"ק לאס תקנה הגט הרי ה"ל גס הקרקע כדירה לתשמישה וה"ל חזרה ממס"מ ל"ס זו אוזנין בחר איפכא ללא קנחה הגט ומצינא אין כאן קנין חזר וכ"ז אי נא ה"י שום קנין כ"ל חזר אבל לבזר לחיות לן רש"י ז"ל מקנין חזר חז"ק א"כ הרי הגט תקנה בכזו ענין עכ"פ בחורת גירושין לרבנן בחורת חז"ק דהא עכ"פ שגורשת גמורה הוא מדרבנן וחוללה ולא מתייבמת וכיון שהגט קנוי לה בקנין לרבנן מצינא החזר שלה לתשמישה והרי טוב החזר קונה מה"ת ממס"מ דהא הגט שלה לכל מילי וה"ל מקום שמונח עליו חפץ שלה ממילא מתגרשת גס מה"ת בחורת חזר ודו"ק מאול וזוה מיוסב ג"כ מה שנתקשו ל"ל לזבדוין דו"ל דאי לא הוי לזבדוין אין כאן חורת חזר כ"ל חז"ק ולא ה"י מתגרשת מה"ת כ"ל מדרבנן וחסעגן עכ"פ לחליצה ודו"ק היטב כי הוא כפחור ופרח :

בתוס' ד"ה

ידע גופא כו' ואל"ת כו' ועוד דחזר קנוי לו בע"כ כו' ובתי' הוסיף לר"ל באמת יד דאשה דומה לחזר וקו' הש"ס הכא לרבא דס"ל דמוזנו' עיקר שפיר קשיא ל"י ידה מי קניא ל"י ואכתי קשה לכאורה לר"ל דס"ל מ"י עיקר ואל"כ קשה אליבא מראב"ם פ"ק קידושין דס"ל דבעבד שטר ע"י אחרים ולא ע"י עצמו ועטמו ללא אמרינן גיטו וידו באים כאחד הוא מאוס דמקטינן לה מאשה דבאשה יוכל הגט לרשו' שאינו שלו והא גס באשה ידה קנוי לו מיהו י"ל דמה"ת לא קניא ידה לז"ל ולר"ל ג"כ הוא תק"ת אלא דמ"י עיקר והיקשא ללה לה הוא לזין החורה אלא דאכתי קשה דא"כ לראב"ם לבחור תק"ת דמ"י עיקר וז"ל הך סברא גיטו וידו באים כאחד א"כ ה"י לומר דגס באשה ל"מ קבלתה כ"ל ע"י אחר וזה דבר שא"י אפשר לומר וגם א"כ יאטרך כל גט אשה להיות מרלוגה דבלא"ה ל"מ אחר לזכו' עבודה כיון דהוא חובה ונע"ג על הרשב"א וחסו' בתי' השני ואולי י"ל למ"ס דבעפני' בריש שמעתי' לר"ל לא קשיא ל"י להש"ס חזרה מה שקנתה כו' כיון דאין לבעל פירו' משעת חתימה א"כ י"ל דה"ה כל זכומים של הבעל מאשה נפקעו מהבעל משעת חתימה כשהתגרש אחר כן וממילא אף אי לא מהני חזרה וידה באים כאחד עם הגט אבל ה"ג שחל למפרע מהני וכמס"ל לעת הרב בעפני' ומשו"ה לר"כ גופי' בכל גווני חובל האשה לקבל הגט ע"י ידה וחזרה וא"ל לכל שקלא וטריא דשמעתין ודו"ק אבל כבר כתבנו לעיל דלדברי הבעפני' אין מוכרעים אלא ועדיין י"ע :

בפרש"י ד"ה

ה"ז חזקה כו' להשתא יהיב לה גיטא כו' וכן נכסים שיש להם אחריות כו' הנה הראשונים החפלאו על דברי רש"י ז"ל דלמה לא פירש כפשוטו מטעם חזר ונטו מפירושו לפרש באמת מטעם חזר ועיי' בר"ן ורשב"א והרב בעפני' ז"ל כ' דרש"י ז"ל הוכרח לפרושי הכי ל"ס דרבא לא ס"ל דחזירו וגיטו באין כאחד מהני א"כ ריך להיות החזר מקודם של האשה ואח"כ הוכה בגט ומשו"ה פי' משום חז"ק ע"ס ולפי האמת הוא באמת מחזרת חזר ואל"ל לאג"ק ובאמת כי עפ"י דרכו ה"ל אמרו ליישב ע"ד פלפול בלימוד השיטה גס מה שנתקשו על רש"י ז"ל דהא קנין חז"ק לרבנן ואיך מועיל להפקיע איסור א"ל ד"ת גס למה לי הויא דוכחא למת ב"י גיטא הא אף במקום אחר מהני דקיי"ל חז"ק לא בעי לזבדוין ואמרת' לזכאורה למה שהעלה הרב בעפני' ז"ל דה"ה יכול לשומרו הוי גט מה"ת היינו מטעם דגבי גט כתיב ונתן ומ"יבין נתינה כל דהו אף שאינה רשוחה ממס"מ אלא דריבויא דחזרה וגנה ורפיפה איצטרך למקום ששניהם יכולין לשומרו ע"ס אבז בעלמא כל שהיא יכולה לשומרו ואין ברשות בעל מהני א"כ אכתי חיקשי לחול הגירושין כיון דעכ"פ מהיום גוף החזר יושאר לה אלא ל"מ לקנות על ידו הגט בחורת קנין חזר אבל עכ"פ אין רשות הבעל ומסחמא היחה יכולה לשומרו וא"כ כל שלא ה"י בעלה באוהו עעמד החגרים דלוחק לומר דמייירי דמקום שה"י גס הש"מ דחוקף ל"י עלמא וה"י גס הוא יוכל לשומרו דמג"ל לרש"י הא ועיי' בתי' לעיל דף ס"ו ע"כ דמפרש שה"י גוסס ולא ה"י יכול ליתן ע"ס שהוכיח מזה דגוסס מחמתו מחנה וא"כ עכ"פ פשיטא ללא הוי יכול לשומרו כמנה ועוד דלפי רשב"ס מוכרח שה"י רה"ר מפסקת ולא ה"י יכולים להביאו

אלו וגם למ"ס מוהר"מ שיף ז"ל דהוא לא קי"י יכול לחפוס הגט בידו לרוב חולשתו ודלתי דהוא א"י לשומרו וא"כ מ"ל לרש"י ז"ל לפרש שה"י גס הוא יוכל לשומרו ואמנם י"ל דרש"י ז"ל לא ניחא ל"י לפרושי הכי שהרי מסקינן לקמן גבי קרוב לה דלח לא חשביד עובדא ע"ד דמטא לידו' והיינו למדרבנן מחמירין בכה"ג להזיקה לחליצה וע"כ דה"י ע"י קנין אחר המכפיק וי"ל דאג"ק דהוי כמו חזר דמהני אף מדרבנן כמ"ס התוס' שס ופני"ז א"ס דאף דקנין חז"ק רח מדרבנן מ"מ מועיל הגט לזמן החורה כהגרסה ע"י קרוב לה רק מדרבנן ל"מ וכל כה"ג מהני קנין חז"ק לרבנן להפקיע החומרא דרבנן ולהכשירו לגמרי ודו"ק וממילא מיוסב קו' השני' דל"ל לזבדוין דזה אינו דאי הוי הגט מונח במקו' אחר שהוא רשות הבעל א"כ הרי לא חל גס מלאורייתא בחורת קרוב לה ושיהי' עיקר הגירושין ע"י חז"ק ודלתי ל"מ כיון דהוא קנין לרבנן ודו"ק היטב :

אמנם

גוף דברי הרב בעפני' ה"ה נוחים לי דאף ללא אסיק אלעתי' דחזרה וגיטה באים כא' מ"מ הא ידע הש"ס דאי יש לה קנין בלא בעלה ללא איכפת לן אם חזרה קודם בזייתה או זוכה כאחת החזר והמטלטלין שבחובה ונעיל דף ד"ל דקאמר רבא דבהן לה שטר מתנה קלאהו ומתגרשת בו הלכה פסוקה הוא ולא שקיל ונרי מידי מדין חזרה וגיטה ועכ"פ ה"ל ל"ס לאדכורי דדיו דרבא לבחור חזרה דכאן וכמו דקאמר הש"ס גבא אשינויא דרבא דכאן וכן לראב"ם דל"ל גיטו וידו באים כא' ומסתמא ה"ה חזרו אבל לא פליג בהך ושיקר הקפידא דכאן לפי שחלוי קנין החזר בגירושין וא"ל שחתימה בו כיון שעדיין לא זכתה קודם הגירושין כלום ואהא מסית דאפ"ה מהני ואמנם לשיטת הש"ך בסו"ר ר"ב דגס בעלמא ל"מ קנין החזר והמטלטלין ביחד ול"ל דגט שאני אפשר לקיים דברי הרב בעפני' וכן הוא דעת האס"י בחד חירולא וכמ"ס הקלוה"ח סו' קל"ח ור"ב אבל כל האחרונים השיגו ומכמה סוגיות ערוכו' בש"ס ומה שנלע"ד נכון ביישוב שיטה רש"י מה שפירש בקנין חז"ק ולא בחורת חזר ואומר דגס רש"י ז"ל מודה דלפי האמת הוא בחורת חזר וכפשוטו' לשון הגמרא במסקנא חזרה וגיטה אמנם ל"ס ד הוכרח לפרש מטעם חז"ק ולא בחורת חזר והוא עפ"י ש"ס בתי' לחומ"מ ובחשובתי ליישב דברי הרמב"ם שפסק דחזר הסכורה קונה למשכיר ואלוה' בהל' גירושין פסק להדיא דחזר השכירה ושאלוה' קונה וכחכנו דהנה באמת בלא"ה נתקשו בטעמו דהא שכירו' ליומא ממכר הוא דלהשחמטו' ה"ל ביחו דשוכר אבל גוף הבית של המשכיר ולכן אסור להכי ג"כ ע"י ודו"ק והרב הלח"מ חולק בין אם משחמש בו השוכר שאז לענין תשמישו ה"ל ביחו ממס שלענין זה הוהקנה לו אבל גוף החזר מה שאינו שייך לחשמיש שוכר הרי הוא של המשכיר ולכן המליאה ג"כ של המשכיר ע"ס אמנם ע"י כחכנו דלפני"ז גס במליאה ה"י ראוי שיקנה השוכר שהרי כיון שאם יוקנה לו החפץ הנמלא הרי גס מקום החפץ שלו כקנוי שלענין זה הרי קנהו ממס למקום חפצו וא"כ ה"י ואף שעתה עוד לא קנוי לו החפץ מ"מ הרי נדון זה דמי לכאן בגיטה וחזרה באים כאחד וה"י הרי קנין המליאה והחזר באים כאחד וניחא ל"י למ"ס בעל קלוה"ח בסו"ר ר' ס"ק ה' דבעלמא בהקנאה ל"מ הך סברא דקנין וחזרו באים כאחד ולא דייקנן הכי כ"ל בגט ע"ס וא"ש דל"מ לקנו' המליאה ע"כ אם לא שיהי' לו קנין החזר מקודם והכא הרי כ"ז שלא קנה החפץ אין לו קנין בחזר ודו"ק ולפני"ז א"ס דבגט מודה הרמב"ם דמהני אף בשכור' ושאלו שהרי עכ"פ אחר שזוכית בגט הרי החזר קנוי לה כמו בכל שכירו' לחפצים שלה וממילא זוכה בגט וע"כ זוכה בחזר דבגט נהני כה"ג לכ"ע דממסית הכא והבן ועמ"ס דזה לקמן ליישב הך דשוכר את מקומו דב"מ דף י"א עפ"י ואכ"מ להאריך ומעשה נלע"ל דרש"י ז"ל אוזיל בשיטת ר"י בעל חוס' דכאן מייירי שהשאל לה או השכיר לה מקום החזר דאל"כ לא פרכינן מהך דמה שקנתה כו' דהא אין הבעל אוכל פירו' וכמבואר בכולה שמעתין לשון רש"י דהקפידא על פירו' ורש"י ז"ל סובר דחזר השכורה קונה למשכיר וא"כ הא דחזר השכירה קונה בגט היינו רק משום דחזרה וגיטה באין כאחד וכמו שהוכחנו לשיטת הרמב"ם ה"ל וממילא למה דלא אהיית אלעתי' דחזירו וגיטו כאחד מהני בלא"ה ל"מ בשאלה ושכירו' אף אי יש קנין לאשה בלא בעלה ולכן הולך לפרש באג"ק ובאג"ק הרי חז"ק דקרקע בשכירו' ומטלטלין במחנ' מהני אף למ"ד שכירו' לא קניא וע"כ דהחזר חז"ק קנין הגוף ממס בקרקע אפ"ה חייב בחורת חזר ומשו"ה מהני כאן אף לכה"ד ואפ"ה פריך הש"ס שפיר מה שקנתה אשה כו' וא"כ ל"ל לשאר שכירו' שהרי גס זכות השחמטו' לבעלה ודו"ק כי קרתי אבל לפי האמת דמסיק הך סברא דחזרה וגיטה באין כא' חו"ל לזכות בחורת חז"ק כ"ל שהיא קנין ממס בהזר מחמת זכיית הגט וה"ל חזרה וגיטה באים כאחד ודו"ק היטב ומה שהקשו איד מהני חז"ק דהוא מדרבנן להיות גט מן החורה י"ל כמ"ס האחרונים ז"ל דה"ל בחורת הפקר ב"ד ומשום אפקעינהו וכמו דמהני קנין ל"ל אמות וכה"ג ועמ"ס מזה בלשון התוס' והנה הרב בעל קלוה"ח

הרשי טיב גיטין

בגמרא לימא דהא קמפלגי מר סבר משום שליחו' אחרבי קשה לי לה"ה גוט מהני ג"כ בחורח שליחות ולמ"ש הרשב"א מייירי ג"כ במרוצות על הגירוסין ע"ש וא"כ למ"ד למשום שליחות אחרבי וא"כ סיהי' דומה לידה ג"כ ל"ל משמור כלל הא במתנה במשומר נלעם הלוחן וללעם כמה פוסקים א"ל להיות משמור כנגד נדעח אחרת מקנה ועיין בח"מ סי' ר' סעיף א' ובאחרונים שם ועמ"ס בסמוך בדבור של אחר זה .

בגמרא דכ"ע חלצה משום ידה אחרבי כו' רבינו הרשב"א ז"ל חקר בחיזוין אי נתרציה נהגט אי לריד להיות עומדח כיון דלא גרעא תרציה ואל"כ א"ל להיות דומיא לידה ע"ש סב' דלפי"ז קשה לה"ד . דלפי"ז אי חלל נשוא' שליחות או משום ידה . והרי לעולא דמאני משום שליחות ע"כ במרוצות על הנט וא"כ במאי פליגי עגי' הא בכה"ג מהני משום שליחות ז"ש שחירץ דמייירי במרוצות על הזריקה וכיון שלא אמרה בהליא שיקנה נה חלצה לא הוי שליחות נקבלה ע"י החגר כ"א כעין שניה הוצאה . והנה מ"ש דהיי שליחות הוצאה עכ"ל דה"ל שליחות הוצאה לא הוי בחורח שליחות הוצאה דבעל כ"א מלך הא"ש רק שהיא בחורח חגלי' וכשיטת קלח ראשונים נעיל בר"מ האומר וע"ש בחיזוין דלפי"ז ז"ל לא סבר הך סברא אמנם בנוף קושייתו אנו חמה לפימ"ש ההוס' נעיל הך ד"ל ד"ה כללא דנליחא דאף דנא גרעא משליחות מ"מ בעי דומיא דידה לענין מהנד' ובענין משמור ע"ש שהכריחו כן ברמ"א מש"ס דהה"ל דא"ג דמרוצות בנט מ"מ חלל מהלכה לא קני ע"ש וא"כ גם קושייתו דהכא לק"מ דפנונתיי' אף במרוצות לגירוסין . ולשליחות נקבלה ואל"כ נ"מ נמ"ד משום ידה השליחות נמי בעי ג"כ דומיא לידה (ועמ"ס שם חוספת ביאור לדבריהם) ונש"כ ז"ל דרבינו הרשב"א פליגי אכסרית ההי"כ שם . אלא דלפי"ז לא ידענא מה יענה ליישב הושייה החוס' דה"ס . ואולי רבינו מפרש ג"כ כדזרעו להכא דאף שמרוצות בנט מדקבנה כנסר מהנה אכל כיון שלא עשהחזו שליח לקבלה ממ"מ אינו כ"א שליח מהובא' ועמ"ס בזה לקמן בכוונת הרמב"ם גבי כפוח ע"ש היטב ואכחי לחוק הוא קלח' . גם הא דחלל מהלכת בזמנו לא קני בעלמא נלטרך לומר לשיטת הרשב"א ע"ד שכתבנו לעיל בחיזוין דף ז"ל האו מטעם חופ"ט לנש"א ע"ש היטב וכל זה ל"ע :

אמנם אלוני למסחפתיא לחדש דבר מעלמי' ובפרט נגד הבל פי קדשו של רבינו הגדול ז"ל הייתי אומר כי דבר זה אינו מוכרע כ"כ לה"ד דה"ל דלעולא חלל משום שליחו' אחרבי שהיא דווקא צריון האשה ואולי י"ל דמועיל באשה בכל גווי והיינו מ"ס בקונטרסי' לדיני שליחות וזכיי' בכוונת דברי זוהי גרא' נמי רש"י ז"ל פ"ק דב"מ הפירש אהא גנט אשה חוב הוא לה ואין חבין לאדם שלח בפניו וז"ל כדאמר אין אדם יוכל לעשות שליח לחוב להבירו הלא מדעחו כו' ומ"ס לביאור ג"א דהיינו כמו נהישוח וזה ברור ונכחורה הוא שפח יתר דמה הוסיף בזה ענן פשטות הלשון וגם כחב חובת כנומר דלרכו ז"ל נשנו' בזו א"זה כוונה החיובי וי' מרנו שם דב"מ הא דאין חבין לאדם שלא בפניו נאמר בכמה מקומות אף בצקוס אינו עיין ג"ל ח"י דווקא . ודומיא דאין גומרין דינו שלא בפני בע"ד אף אם אינו צריך כלל לשליחות ואינו בג"ד הנה כלל אמנם נגט אשה אינו בגדר הזה כלל . ולכן הסב רש"י ז"ל פירושו דעיר ס' וז"ל דלכ"פ א"י להעשות שניח ע"כ דומ"ס ועמ"ס בזה סוף דבריו ועפ"ז יישוב קו' רשב"א . וכמו שאבאר בדברי רש"י ולסגנון לשון חכמים שפ"ק קידושין דף ז' ג"ע א"ל ורש"י ז"ל אהא דמהגר ע"ש הש"ס לר"מ דה"ל שטר ע"י עצמו ולא ע"י אחרים משום דה"ל חובה הוא לעבד ואין חבין לאדם שלא בפניו ובכסף מהני ע"י אחרים וקאמר כסף קבלה רבו גרמה לו להשחרר מאינו ואין אחרים אלו חבין אלא קבלת הרב והרב אינו נעשה שליחו' אלא לצורך עצמו ומקנהו מאינו . אלא חירות השטר קבלה אחרים גרמה לו וכיון דחוב הוא לו אין חבין לאדם שלא מלעחו עכ"ל . ואכחי א' מבורר עיקר הסברא וכבר ראיתי למי שרצה לחת פנים להסב"ר דבר רש"י ז"ל ולא שזה לנו . גם מ"ש שהרב אינו נעשה שליחו' אלא לצורך עצמו אין לו מובן גמור לפי הענין . אבל מה שרצה לנו ברור דביאור דבריו . הוא עפ"מ"ש במקום אחר על מה שכתבו האחרונים בנט בעל כרחה איך מהני ע"י שליח להוכיח דבש"ל דעת התוס' דל"מ לעשות שליח במקום לחב לאחרים והגאון מפראג ז"ל מכה זה י"ל לידן בדבר הדמש דבאמת ל"מ וכבר נחו ליה אהך סברא מאה עוכלא בעוכלא והרב בעל הלכות ז"ל כפי בח"מ כתי' דזה אינו בגדר חובה נאחרתי דה"ל כעושה בשלו להחזרה ויכחה לו שהי' חלוו ברצונו והוא לאדם העושה בשלו ע"ש דמדני' לה להך דמ"י ק"ה בלוח שזיכה לבע"ח מחובו ע"ש וחייתי לי שכינתי להברא זו זה שנים רבות ואמנם חמכתי יחידותי על אלוניו הרשב"א ז"ל בחי' גיטין דף ע"ד ע"ב בענין נתינה בע"כ דמסכך' ל"י להש"ה אי חשיב נתינה והוחזרה לא רבינו יצחק

קלוה"ק ז"ל כי ליישב דברי רש"י מה שנתקשו לאי משום אג"ק א"כ ל"ל חיבורין וחיירן הוא דעכ"פ בעינן שלא יהי' הגט אג"ק גבי' ברשות הבעל וא"כ מה בכך שקנה הגט הוא מ"מ האו ברשות הבעל ע"ש והוא סברא נכונה וע"ל דף ע"ח ע"ב ובחיזוין לשם ונראה דאף למ"ש בכוונת רש"י לה"ל דלחלל השכירה אין קונה א"כ הרי אף במקום הנט לא מיקרי חלצה מ"מ דא"ש דכבר כתבנו דעיקר הטעם דלא חשבו חלצה עדיין היינו משום דכ"ז שאין החפץ קניו לו ואינו שלו עדיין גם מקום החלל הוא של המשכיר וכל זה בעיקר הגירוסין לא כ"ל שיעיל כה"ג חלצה וגיטה באין כא' משא"כ אי עיקר זכיית הנט ע"י אג"ק והגט בודאי שלה ואין לנו פקפוק בזכיית הנט כ"א מאמת שהי' אביה ברשות הבעל א"כ י"ל כיון דאם תזכה בנט הרי המקום יוקנה לגמרי וא"כ לא יושאר אחר הגירוסין וכל כה"ג שלא יהי' אג"ק אחר הגירוסין אינו מעכב הגירוסין לחול לשעחו' כן אלא יושאר אחר ז"ל מאלו ועדיין ל"ע קלח בזה :

בתום ד"ה ותיוול וחיחוד כו' פרש"י לפני שהגט אהור לעלטל כו' ואע"ג דאין מגרשין בשבת כו' מהטעם ודכח בשוף דבריו דה"ה א"ס הי' לריד' לעלטלו דהוי שרינו ל"י ע"ש ובאמת שאכתי קשה לה"ד לפירש"י דהי' ע"י קנין אג"ק וכבר כתבתי דעכ"ל עשום אפקעינהו ואכתי ה"ל למשריי' איסור טלטול כדי שיהי' כל בדי' למפרע והרי ה"ל איסור ג"כ עליו למפרע ומוטב לעבור על איסור אחד למשעבור ענ כל בעילה ובעילה ועכ"פ הוא איסור לרבנן לכ"ע ועי' באו"מ ה"י סד"ח סי"ד אי בדבנן ג"כ שייך סברת הר"ן דמוטב לעבור על איסור חמור טפי משיעבור כו' ואולי י"ל דלא מיקרי אסורא כ"כ כיון שבשעת הבעילה לא הי' כוונתם לאסור וכ"ז דוחק ובעלמא מנינו שחירו שבות אף נגד איסור סוגג ועי' בשבת פ"ק גבי הדבוק פ"ח בחנור ובפרש"י ותוס' שם ג' ע"ב ד"ה חפשות ול"ע ואולי יש לומר למ"ש הבעפכ"י ז"ל הא ה"ל גט מוקדם כיון דנכתב בע"ש וי"ל דלא הי' כחוב בזמן כ"א שבוט או תדש וכה"ג כשר לכחילה וכמבואר לעיל פ"ב ולמ"ש"ל בכוניא ה"ל בשם הרב ה"ג ז"ל דמלאורייתא הוי לריד' זמן בנט משום דבעי דו"ח אלא דרבנן עקרוהו משום עגובא כמו בר"מ משום ג"ד ואפקעינהו לרבנן לקידושין ע"ש ולפי"ז א"ש צרווחא דבלא"ה הי' צריך להפקעת חז"ל למפרע הקידושין וא"כ שוב אין חלוק אם יקנו אג"ק ולא הי' צריך להחיר שבות לעלטול ודו"ק מאלו כי הוא נכון :

בתום ד"ה מה שקנה כו' ור"ח מפרש כו' כיון דלא מכרה ונחנה אין קיום כו' עי' במורה"א מ"ש לחלק בין דו"ד אין ל"י בנכסייך דאמרינן להיפוך ללא הילוק עצמו כ"א ממכירה ע"ש שחילק משום שהגוף שנו ומסתמא שייך לעצמו הגוף ולפע"ד י"ל עוד דהא דלינין להילוק מהמכ"ר ולא מן הפירו' ולא חיישינן שמא חמור מיד ויפסיד הכל בנכסי' אשתו הוא משום דמכירה לא שכיחא משום שבת בית אב"י וכמ"ש שם ההוס' ב"פ הכובח משא"כ בנכסי' אם יחלק עצמו מן המכ"ר חייש שמכור מיד ויפסיד הפירו' וירושא דו"ק אמנם בחי' ל"י הכובח וצ"ע ה"י ל"ב כתבנו בזה לדון מדברי הרא"ש ב"פ הכובח ד"ל דהא דקתנה ואין אוכל פ"רו' לאו בחורח הילוק הוא דליינין הכי ועיין בירושלמי ב"פ הכובח ובמפורשי' הירושלמי ומ"ש שם בח' דושינו ואין כאן מקום להאריך :

בגמרא הדר אחר רבא חלצה וגיטה באין כחלל למ"ש הרב בעל הלכות ז"ל לדון בסי' ר' ס"ה ה' זכ"י קפ"ט דכה"ג לא דיינינן כ"א בגירוסין אבל לא בתנין בע"פ וכן בשטר דמ"מ אינו חורה זכיי' כה"ג ע"ש והובא בדבריו בכתב דוכת' וא"כ יש לעיין דאכתי איך מושיל חזקה דחיחוד והפחת לקנות הקרקע כיון שאין מושלת חזקה כ"א אחר שתגדרש שעתה הרי הכל בחזקה הבעל ובשלמא לפיר' שתנח לה במתנה גמורה א"ש דהרי מחנה יכולה לקלח מבעלה אף קודם הגירוסין משא"כ לפיר'י' שלא הי' כ"א שאלו בידה ויינו זכות השתמש' וזכות זה שייך לבעל קודם הגירוסין ובקנין לא דיינינן הך סברא דהקנין והחזקה באים כאחד והי' אפשר מזה שדכרית דינו של הרב המ"ל פ"א מהל' מכירה במה שכתבתי ב"פ דלולי המורים באם מהני חזקה לשוכר שזכה ע"י חזקה בשעה ששכרה לאחר שיעיל לו אחר שחלל מיד הראשון בשכירותה ע"ש וא"כ א"ש לחזקה לשאלה מהני אף קודם גירוסין לכשתגדרש וא"ל להיות באים כאחד מיהו יטלדחות דקנין חזקה שאינו מלך שכל לידה כ"א שפועלת איזה פעולה בנוף הקרקע ועי"כ זוכה בה י"ל דג"כ מהני אף שכל כאחד אף בשאר קנינים ודווקא חלירה ל"מ כה"ג כיון שהקנין הוא לרך זכיי' רשותה ולריד' שיבא לרשות ממ"ש ודו"ק ושם בחי' לח"מ אי"ה אבאר יותר מזה :

ומהני בעל כרחו וחרוף תירוולו להסס אינו חלוי בדיון זה כיון שאינו קנין חדש • ואלרבה הרי אין הבעל קניינה רק שהיא קנוי לו וכן בשטר שחרור אין הרב קנוי לעבדו • ואלרבה הם משועבדים להרב וכשהוא בא לסלק שעבודם מעליו אם אחת מזיקו שלא יחא רשאי כ"א מדעס ח"כ הרי אחת מחייב שלו בע"כ ואל תחייבהו וכן פריעת בע"כ בו' עכ"ל הגעמיס והוא בכנג הברא הג"ל לאנן אמרי' לא"י לחוב לאחרים אבל ג"כ א"א נחוב נשנמו במה שהוא זכוחו ולהשתעבד עלמו להאחרים ע"י שנחשב להם חובה • והוא אינו עושה אלא בשלו וא"א נחמוז ב"ד ועמ"ס בזה רפ"ב לקידושין בפירוש לשון הש"ס מאי לגירובין שכן ישנה בע"כ לפ"ה הרשב"א הג"ל ומ"ס לדון בזה בחשוב במחלוקת המחרונים במגדש אשמו ע"י אחרים בע"כ לבחר חר"ג ואכ"מ להאריך ומעשה נאמר דבאמת עיקר מילתא דאין חבין לאלס שלא נפניו לא שייך כלל נגד הבעל והאלון שיעכב ע"י כן רלולו לנרש ונשחרר מתמח שהוא חובה לעבד ולאשה שהרי משום הכי א"א הוא נהמגע נעשות בכך מה שירצה ונסלק שעבדו מעניו יהי נהס חוב או זכות כיון שאינו קניינס וכמ"ס הרשב"א אלא למה דאמרי' נגע אשה או שחרור אין חבין כו' היינו במידי דבעי שליחות לקבנה מעבד או מהאשה וכיון שדבר זה חלוי ברלונס כלומר השליחות שהרי לא חייבה אחס החורה שיעשו שליח קבלה כדי לעשות רלון בעל והאלון בשחרורם • וכיון לחוב הוא להם א"א להעשות שליח שלא מדעתם והשאה א"א חילוק הגמרא בין כהן דהבנת רבו גרמה וה"ל כאלו הוא האלון עשה הכל וזה שהוביק רש"י שאינו בחורה שליחות להעבד וה"ל כעושה בשלו לאורך עלמו וא"א לעכב עליו מתמח שהוא שלא נפני האשה אבל בשטר הרי לריד בזה ל"י ח"ה שליחות להעבד שיחשב כאלו בא לודי וזוה ל"מ בחובה וכמ"ס געיל בכונת דברי רש"י ב"מ וכל זה ברור למדין נאמרו של חורה בס"ד ועמ"ס עוד מזה בקידושין ד"ה על חזירת הרשב"א שם באס העבד עימד ולוחו אי מהני לרבנן דר"מ ואכ"מ בכל זה להאריך ומעשה אומר אני דבעט האשה כיון דעיקר העכוב הוא רק מ"ד הל"ה ח"ה א"א להעשות לה שליח אם אינה מרולית אבל אי כבר עשה שליח ואס הי' הדין שהשליחות לנעיל ול"מ חורה (וכנס"ד לס"ס בקידושין דלא אחי דיבור ומבטל דיבור או באופן אחר) והוי ידעין דאינה מרולית בגט הוי מאי הבעל לורוק הגט בע"כ לשליח שהרי ב"ה הגט הוא בע"כ ויכול לחוב שלא נפני' אלא השליחות מעכב והכא הרי כבר הוא שלוה ויכול לנרשה בע"כ ושלא נפני' ולפי"ז י"ל אי חל"ה משום שליחות איתרבי נוכל לומר דהחל"ה כבר הוא שליחה מאליו וא"א לעשה לזה • כיון לכן ריבחה רחמנא ואף דעיקר הגט הוא חובה לדינה • מ"מ לא איכפת ל"י לבעל בהכי שגם הוא חובה לדיני' אם נמחה בידו • אמנם לפי האמת דחל"ה משום ידה ולא גרעא משליחות א"כ הכוונה הוא דחל"ה אינו מיוחד לחזית שליח כ"א במידי דזכות אמרינן דלא גרע מאלו עהאחו שליח וא"כ השליחות אינו א"א כשליחות דענמא שחלוי ברלוכה • ושוב גס בגט נ"מ דא"י החל"ה נעשה שליח שגא מדעתה ולא ע"ד ק מגברא דא"ל לעשות שליח גס בגט וכמ"ל בכונת רש"י ז"ל בקידושין וזב"מ דו"ק ולפי"ז מיושב ג"כ מה שדקדקנו לעיל דנמ"ד משום שליחות לא יטריך משחמר לדעתה ד"ל דכיון דענייני בע"כ אנה אף דהוא חובה מ"מ הוא נוחן לשליחה בע"כ אבל כ"ז אי משחמר משא"כ בחין משחמר • ובמחנה מהני שימור הנוחן בחורה זכות להעבד • וא"כ שוב השימור חלוי בדעתה ובשניתוחה וריכין לדעתה וכיון שהוא חוב ל"מ הנוחן הגט להעשות שליחה בע"כ נענין השימור ועדיין ל"ע בגוף החירך על קו' רשב"א ז"ל גס ביישוב קו' הגז"ל מ"מ בגט אשה עדיין אינו שבורר כ"כ לפי דיוק נשון רש"י ז"ל בקידושין ומבואר אלכינו א"י • בחטובותי בארובה יותר ואכ"מ להאריך :

אמנם למ"ס חוס' ב"ב דף פ' ע"ג ד"ה כנון שבעלה מוכר קלחות דבאמת אינו בחורת הקנאה כלל רק נחנית רשות בעלמא ללא ניהוי כליו של לוחק ברשות מוכר אפשר לומר לכל כה"ג לא שייך כלל מה שקנאה וא"א להיות כלל קנין כ"א נחנית רשות בעלמא ומהני אף קודם גירושין אלא דקנאת לא משמע הכי בלשון הגמרא בהא דקאמר מהום חיקה קנוי לה דמשמע קנאת דהוא בחורת קנין והל"ה קו' לדוכתה • אמנם באמת לכאורה לפי דברי החוס' הרי הדברים מוכרעין לן כלל הסוגיא שהרי עיקר קושייתם דבמה קנאה כיון שר"ה לך חוק וקני ולמה הוכרחו להירושם דבאמת אינו בחורת קנין וא"כ הלא קושייתם לן שייך אף שיהוי רמקום חיקה והי' לכאורה הכלת ג"כ לחירושם לגס בכאן אינו אלא בחורת נחיות רשות • וא"כ א"א גס קושייתו ובע"כ ל"ל לפמ"ס החוס' דלשון קנוי לה גס כאן לאו לוחק אלא דעדין אין זה מוכרח למ"ס שם בחידושינו ל"י ש"קו' מהרש"א שדקדק שס על דברי החוס' ל"מ ד בקושייתם דבעי חוקה א"ך נוחא לעיל דמשמע גס בכליו של לוחק בזיל קני מהני וה"ל מחסר חוקה • וגס אנתנו דק' קנוי שם למה העמידו קושייתם לוחק אשינוייל דבעלה מוכר קלחות ולא אמסקנא למקום חוקה קנוי ואף ש"ל דחפכו חירן המולס • וה"ה אשינוייל בחל"ה מ"מ הוא דוחק קנאת למעין שם וע"כ כחבנו דבאמת למה שהעיר הרב בעל קלוה"ס בסי' קפ"ט דלשיטת הרמב"ם לאכילות פירות חסוב חוקה י"ל דבשאלה א"א חוקה אחרת כ"א שיכניס כניו נשם והשימוש הוי כאכילות פירות וכתב עוד לאף להחוס' ה.זולקים שם על הרמב"ם ביינו להקנאת גוף הקרקע • אבל לקנות לשימוש ודאי מהני • וא"כ הרי בלא"ה ל"מ החוס' לאקשו"י דא"ך מהני בא"ל זיל וקני • ד"ל דקנה שפיר המקום להכנסת כליו בחורה חוקה כיון שהשאלו לזה והוא מניח שם כליו ע"כ זו הוא חוקה ג"ה וה"ל קשיא להו לחוס' ז"ל כ"א דבעלה מוכר קלחות יבשה שפיר סבירא להו דלא חשיבא חוקה ב"א שיהי' ניכר שמתח.ות בו • אבל לומר כיון שהקני לה ע"קם להיות בו קלחת קנאה אבז זה השימוש המקום זה לא ניתח להו לחוס' והיינו טעמא למה שמבואר במרדכי פ' האומר דבקנין חוקה לריד לגלוי לעת גמור שניכר שיהי' לשם חוקה ולכן פסק דבשחמם בחורת חסד ולא בשכירות וחוב ל"מ חוקה זו שיקנ' אחר הזמן שמגיע השכירות ע"ס • ולפי"ז י"ל דוולאי גס לס"ד ללא סבר הש"ס דמקום קלחת קנוי לאשה מ"מ פשיטא למדינא יס לה רשות לאשה להשקמם ברשות בעלה ולהניח חפציה • דאטו חשכור לה מקום אחר חוץ מבית בעלה • זו דבר שאין עולה על הדעת ודבר חנימה מאוד • וע"כ ל"ל לאף שא"י למחות אבל בהקנאת מקום לזה א"א ליחן לה ונמלא אכתי אין לה זכות במקום וה"ל כליו של לוחק ברשות מוכר והל"ה שייך דקניי לה וזוה שפ"ל הקשו דא"כ אין קנוי לה כיון שאין השתמשות ניכר בחורת חוקה שהרי בלא"ה מ"מ משחמר מקודם לכן בבית בעלה • וא"כ אף שבעלה מוכר קלחות ורלונו להקנות המקום להל"ה באשה עכ"פ אינה חסובה חוקה הנחת קלחת במקום הזה ולתירושם ל"ע דהיו דא"ל הקנאת מקום בחינן גטור אבל עכ"פ לריד נחנית רשות ושלא יקפיד על מקום הנחת הכלי כדי שלא יעכב הקנין לקנות ללוחק • וגם בזה דווקא לריד גס באשה עכ"פ שיהי' כר קלחות וכה"ג דאי לאו הכי אף שא"י נמחות על החפציה אבל א"ל נבעל רשותו לה שחובל לקנות ע"י כלים שלה כ"א במכר קלחות וכה"ג ולפי"ז י"ל דלשינוייל דמקום קנאה קנוי לה נוכל לומר להכרח הראשונה דהוא בחורת קנין ממש וא"א לוחק החוס' בחירושם כלל ולא קשיא דהא בעי חוקה ד"ל דהוא באמת בחורת גמורה ומהני בקנין השימוש בהל"ה ובמו בכל לוחק דעלמא שקונה ע"י כן גס לשיטת החוס' ולשינוייל זה אין להקנות החיקה מטעם שכתבנו שהרי גס קודם הקנין הוי לה רשו' לחפציה ובגדים לזה אינו ד"ל לגם בהחל"ה מה שהאשה מחלחל להשחמם חחה בעלה בחפציה אלו ברשותו הוא בחורת קנין וזה שדקדק רש"י ז"ל בלשון ה"ך כאן ד"ה חניא נמי הכי כו' שמכניס אשחוח לוחך ביהו ע"מ להיות כלי אשמישו כו' וא"כ ניכרת החוקה מיד וממילא דא"א טפי לישנא דקנוי לה ע"ד שכתבנו וי"ל גס החוס' מוד' למסקנא ולכן לא כתבים כ"א בשינוייל דניכר קלחות :

א"א דלפ"ז הדרא קו' לדוכתה דהא לא שייך בזה חל"ה וגיטתה באים כאחד ומטעם שכתבתי לעיל ולא עוד אלא דגם לפיר"ח קשה שפירש דלא מיקרי חל"ה כ"א ש"סלה רשו' במכירה ושיש לה קנין בגוף הקרקע וכ' לחלק בין שאלו ושגור דקונה היינו משום שיש לו רשו' להוריס זכוחו ולאחר עיון בלשון החוס' ב"ב דף והכא באשה וולאי דאין לה רשו' זה כ"א בחיי' ולה ול"ל לאחר שיבא מכה כיון דהטעם רק דאין מקפיד על אשחוח וא"כ א"ך קרי חל"ה ועכ"ל כמ"ס החוס' שם דא"א קנין גמור אלא נחיות רשות בעלמא • ואינו בכלל קנין ועכ"פ לשון החוס' שם ב"ב ל"ע דא"ך ה"ד כלל שיהי' בחורת קנין דאל"כ בלא"ה ל"מ מטעם שכתבנו דהא לא הוי חל"ה כלל בין לשיטת ר"ת ול"ע לכאורה

עיה ע"א בגמרא

לפי שאין אלס מקפיד כו' מפירש"י ד"ה חניא נמי הכי משמע דכל זה הוא כל זמן שהוא אשחוח אינו מקפיד ומקנה לה ממש זה וכן נראה מדיוק פירושו לעיל בד"ה בין יריכות ע"ס וביחור מבואר כן שם בסיוס לטובו ז"ל ועד עכשיו הוי אוחו מקום קנוי לה משמע שא לו קנוי לה אלא בעודו החתין וכ"כ החוס' ושאר מפורשים לעיל גבי הא דקאמר אמקום כרעא לא קפדי היינו דווקא באשחוח ולא באחר • וא"כ משחמא לאחר גירושין מקפיד כמו על אחר וי"ע דא"כ חיקשי קו' הש"ס לעיל הא מה שקנאה אשה קנה בעלה לפיר"י לעיל שבחוס' דבהשאלו לה הוא דלפיר"ה הש"ס הכי דבהא לא אמרינן קנאה ואין הבעל אוכל פירות ע"ס והוכחנו כן לעיל גס בדעת רש"י ז"ל וא"ל כחירך הגמרא לעיל דחל"ה וגיטה באין כאחד כמאשני החס דו"א דהא אחר הגירושין הרי כנחה השאלה והשכירות לגמרי וא"כ ממ"כ קודם לכן נא הוי שנה אלא של הבעל ואחר הגירושין אינו מושאל לה כלל ואפשר לחלק בדוחק :

לכאורה ועיין בא"ס ז' שם ובתירושוני :

בתום ד"ה אינו גט עד שיאמר כו' ר"י ה' מרדכי כו' וא"ת דבהניזקין כו' גבי מעדותו של ר"י בן גוגלת כו' וי"ל דהסם נמי אח"כ יגידו לה עדים כו' עכ"פ כבר כתבו המפורסם ז"ל כוונת הבעל שהוא מכוון לגירושין . ואמנם לר"י מבואר שגם הוא חלע אלא שמסקנת דבריהם שאף אם חלע אחר כך מהני ע"פ עדי הגירושין . אמנם ל"ע בגוף הבעל ולעיל דאכתי מנ"ל לרבא לאכתי לא"ל שודיע לה ג"כ קודם הגירושין ונ"מ ע"פ הגדת עדים אח"כ שהרי עכ"ל דהתרחש מבינה הולעת עדים שנתגרשה לאנ"כ הרי גם כהוף אין יודעת וזה וודאי נ"מ אף לפי האמת כמ"ס תוס' בשמעתין וא"כ מנ"ל לרבא ללא מיירי בכה"ג שאמר לחרש קודם שחגרש בגט זה וכמו בשאר אשה נפירי . שהרי מזה לא נוכר מעדותו של ר"י בן גוגלת כ"א שחרשת ויאלה בגט וכבר נחקיטי פעין זה לעיל בסוף הסוגיא והנהו בל"ע :

ואמנם

עמה דינמי היטב כוונת הסוגיא ולעיל שהרי כבר כתבנו לעיל דהא פשיטא ל"י לרבא וא"ל להוכחה כלל לאשה מחגרשת בע"כ אלא לרפ"ה סד"א ניהו שא"ל רבנה אבל אכתי צריכה להיות בר לעת כוונת הגירושין והנה יודע קטן וחרש יש להם מעשה ואין להם מחשבם ותורף התלוות נראה לכל מידי דבטי איזה כוונה לקה כגון לשמה או כה"ג זה אין בדעת קט"ו להשיג אבל מעשה בעלמא יש להם ופ"א א"ש למריש הוא בלקא לעת"י רבא דגם האשה צריכה להשיג כוונת הגירושין כלומר שבגט זה נפטרה מבעלה ונשתי מותרת וכמו כוונת הבעל בנתינה שיחכוון לפוטרה ע"כ עיין בסדר גיטין לפי המנהג עמה ואף שאינה מרונית אבל עכ"פ יש בה דעת הו' ולכן מהני וזה ה"ל קלח כמחשבה והי' מקום לומר דחרשת אין לה כוונה זו . אבל באמת הוא א"ל כוונה כלל להחגרש רק שר"י שחלע בדרך כלל שמעשה יהי' א"י שיהי' כוונת נתינה זו עכ"פ לא תשוב עול לבית בעלה . וזה אינו תלוי במחשבה כ"א ידיעה גרידא מהדין שהיא גרוסה . וזה יש לה נמי לחרשת והוא כמעשה גרידא . כלומר שמעשה זה דרך כלל מודיעין אותה שכבר היא גרוסה ממנו . ועיקר הכוונה שתועיל לגוף הגירושין לשעתו . אין סום סיוע מאשה כ"א מבעלה והשתא א"ש דגם באשה לעלמא הי' נפקותא א"ש היתה צריכה הכוונה לחלות הגירושין הי' צריך בשעת מעשה שנתן הגט לידה ולא מהני מה שמודיעים לה אח"כ אבל מתרשת שמעינן שכוונתה לשעתו אין מועיל ולא מעלה ולא מוריד להרי חרשת לאו בת כוונה היא ופ"ה מחגרשת מלך ידיעה דרך כלל שמהיום שוב אינה אשתו א"כ גם באשה לעלמא מהני שיעידו אח"כ ודו"ק היטב כי זה ברור כשמש בעיני ופשוט :

על הגירושין ה"ל כמו מחנה ומועיל בחורח שליחות ע"ס וכתבנו לעיל דע"כ חולק רבינו על הכרת החום לעיל דף ק"א דבעינן דומיא דיהא אף במידי דשייך שליחות ולדידי' נשתרה קו' החום לעיל בחוקפה למה לא קני חרש מהלך מטעם שליח במרונית על הגט כמו החסם בנחן לה שטר מחנה וע"ס שזידלנו לומר להרשב"א ז"ל מחרן קו' החום ע"ד חירולו לעיל דאף למרונית על הזריקה אבל כיון שלא . אמרה חקנה גי' רצרי לא היו שליחות קבלה כ"א כעין שליחות הובאה וכיון שכן י"ל שכן הוא ג"כ שיטת רבינו הרמב"ם ז"ל ולכן במטא לידה מיהא מיגרשא דע"י חרל היו עכ"פ בשליחות הובאה ודו"ק סם בלבן הרשב"א ז"ל אמנם סא שכ' הרמב"ם דין זה דווקא בנחן לה שטר מחנה על העבד ולא בעבדה (ואף ש"ל בפשיטות דבעבדה אין הכרח לאיירי במרונית שהרי י"ל דמיירי בעל כרחא כהתם גט נחן לה שטר מחנה מוכחא מילתא דמיירי במרונית כמ"ס תוס' לז"ל מ"מ יש לדייק קלח כיון שכבר השמיענו כן בהלכה לא הי' לו נשמייה דהין במרונית דליגא כלעיל) י"ל לזון ג"כ ע"ד שכתבנו לעיל והיינו ללכאורה לא שייך כנגד בחלרה וכן בעבדה דינא דשליחות להובאה נמה שמבואר לעיל דחררה מה שקנחה ולא מהני כ"א מטעם חלרה וגיטה באין כאחד וזה שייך דווקא באם נגמר הגירושין לגמרי ע"י זריקה הגט לחלרה והוא שליחות לקבלה לאו יהי' חלרה אבל שליחות להובאה כיון שצ"י לא יוגמרו הגירושין הרי אינה חלרה כלל ואינו אף בגדר שליחות להובאה אמנם לעיל בנחן לה העבד בנתינה א"ש למ"ס החום לעיל דבמחנה גמורה קנחה ואין הבעל אוכל פירות היו לה דין חרש דווקא בשאלה הוא דפריך לעיל הכי ע"ס וא"כ כיון שהוא נחן לה העבד שפיר קנחה מיד י"ף שלא נגמרו הגירושין ונעשה עכ"פ שליחה להובאה משא"כ בעבדה ממש לא משכחת לה דין זה כלל כיון דבחררה מה שקנחה כו' וממילא אינו גט כשיגיע לידה ודו"ק :

בגמרא

קרוב לה בד' אמות שלה כו' הראשונים נחלקו בזה אם הוא גט לאורייתא וכן בקידושין גם אם הוא מלך קנין ד"ל שתיקנו חו"ל בשאר מקומות הקנין או הוא קנין צ"ע והנה לשיטת קלח מן הראשונים שהובא בא"ס ז' פ"ק דב"ע דב' אמות צעי שיאמר שיקנה א"כ לכאורה א"י מהני בגט בע"כ דהא דבה"ג לא קמו לה גם בעלמא בד' אמות ואף דלענין הגירושין מצי לכופה אבל הרי מלך ד' אמות שיקנו לה צעי דעשה ואל"ה לא קני לה וא"כ ע"כ עיקר חקנתא דרבנן הכי הוא דבכה"ג דוקא שאמר יקנה לי קמו וממילא ה"ה בגט דהא לשיטת הראשונים ה"ל שחלו בת הגירושין והקידושין בקנין לא העדיפו חו"ל כאן כה"ד אמות יוחר מבעלמא ועיי' בחום ד"ה למ"ד ברה"ר לא קני מיירי הכא בסימטא ובזידירה"ר (ואולי י"ל דבאמת מיירי כן וא"כ משמע דלר"י להיות גם בגירושין כח הקנין ד' אמות ואמנם לשיטת החולקים וס"ל לא"ל שיאמר שיקנה לו סד' אמות אלא דמסתמא קונים לו ולא פקע הקנין כ"א כשאמר בפירוש שלא יקנה לו ע"ס בא"ס ז' והיינו דקאמר החסם גלי דעח"י דבנפילה כו' א"ש וא"ל דעכ"פ לא תחגרש בע"כ כשאמרה שאין רוצית דז"א דבהא שוב מהני הגירושין בעל חלע שהרי למ"ל ידו נמי אין קונה לו שלא מדעתו ומכ"ס בעל כרחו א"כ א"י מהני שום גט בע"כ אף כשבא לידה ועכ"ל דמ"מ מיקרי נחן בידה כלומר שהוא מקום הראוי לקנות בו כממרונית מהני שוב הגט גם בע"כ משא"כ לשיטת הסוברים דבטי אמירה א"כ כל שלא אמרה עדיין מחובר הקנין ולא נקרא בלל בידה ומכ"ס לשיטת הסוברים דב' אמות דמהני גילוי דעת שלא לקנות היינו א"א בחק"ח עיין א"ס ז' וזה דוקא דבבר שעתק החקקה ל"מ וכמס"ל וא"ש היינו אומרים דבאמת ל"מ הגט כ"א כשנתרלה על הזריקה ולמחנה הגט הי' מקום קלח ליישב קו' החום לקמן ע"כ שהקשו א"י פ"ל שנקנו ד' אמות מאוירן הא לא מינצטו וי"ל דכה"ג דניחא לה בגט ואמרה שיקנה לה מהני בחורח שליחות כמו במחנה דממשע קלח דעת הרשב"א לעיל גבי חרש משום שליחות איחרבי ע"ס ובתירושוניו אלא דו"ק דא"ל שיהרצה על הגט דוקא רח בכה"ג דאמרה חקלה שיקנו לה ד' אמות למציאה ומחא ושוב מהני אח"כ גם לגירושין ואף בע"כ והוא כמו ידה ודו"ק היטב אלא לכל סוגיא דשמעתין משמע דאין חילוק ואף בע"כ מהני ובפרט לקמן גבי ידה קטפרס דפריך בפשיטות וחקנו לה ד' אמות ולא משני שלא אמרו שיקנה לה וע"כ דא"ל אמירה כלל וע"כ מוכח מכאן עכ"פ חלח או לא"ל גם אמירה בעלמא או דל' אמות בגט לא תלוי בקנין ואף למ"ד ברה"ר לא קנו מ"מ בגט חקנתא בפ"ע הי' משום חקנת עגונות ול"ע מזה בשיטת הפוסקים אם יוכחמו השיטות דבינים אלו ובק"א אי"ה יבואר חו חס"י לי טובא לשיטת הפוסקים דבגט דחקינו ד"ל היינו מהך דחקנתא דל"א דעלמא דקונין לאדם וכ"כ רש"י ז"ל להדיא והרי ד"ל דעלמא אינו חלח בחורח חלר ותיקשי מזה לאביו ולעיל דף ק"א דס"ל דדומיא לידה בעינן דליחה בין מדע זה ובין בע"כ והכא הרי בידה לומר לא ניחא לי שיקנו ד' אמותי וכמס"ל בשם הפוסקים וא"כ לא היו דמ"א

בגמרא

ישן כו' ה"ז גט אמאי חרש מהלכת היא לכאורה יש להבין למה שהעלה הרב בעפ"י ז"ל דקרוצ לה דמשחמר דמהני הוא חיל מה"ח למריבויה דונחן מרבינו ל"י וא"ל שיבא לרשותה כ"א שלא יהי' ברשותו ע"ס א"כ הי"נ ניהו דחרש מהלכת לא קנה . אבל הרי אין רשותו של הבעל ג"כ . וא"כ אמאי אין לא תקנה בחורח משחמר לחוד . ואמנם י"ל למ"ס הרב בעפ"י ז"ל דריבויה דחלרו אחי בשניהם יכולין לשומרן ומשמע ל"י להס"ם דמללח פירש רבא דווקא באין הבעל יוכל לשומרן מהני . עכ"ל דמיירי בכל גווי ובחורח חרש ופיר פריך ואף דבשניהם יכולין לשומרן ג"כ מגורשת ואין מגורשת מ"מ א"י קנחי ה"ז גט דמשמע מגורשת לגמרי . כ"כ לכאורה . ובזה הי' מקום לסלק קושיית החום לעיל שדקדקו על הסוגיא למה לא פריך גם ארישאל ל"ל לטעמא דמשחמר שלא לדעתה תיפוק ליה דהוי חרש מהלכת ע"ס דף ק"א ל"ה ולמ"ס י"ל דווקא דארישאל הוא מליין למימר דעדיפא מיני' נקט דלא הוי בכלל משחמר כלל כיון שהוא שלא מדעתה . וא"כ לא הוי גט כלל משא"כ אי הוי כמשחמר אף דהבעל יוכל לשומרן . והוי חרש מהלכת הוי עכ"פ מגורשת ואין מגורשת . משא"כ אסיפא שפיר ק"ל דעכ"פ א"י קנחי ה"ז גט ודו"ק . אמנם כ"ז לפליגא אבל לחוקטא דמילתא נראה כמו דחרש מהלכת לא קני כיון דלא הוי דומיא לידה . י"ל דגם משחמר ל"מ אף לסכרת הפכ"י באם הוא מהלך כיון דריבויה דונחן הוא דומיא לידה ועיין לעיל בלשון הפכ"י היטב ועדיין ל"ע קלח :

בגמרא

והלכתא בכפות . בספרי הרמב"ם בגירסתא אחת משמע דאף באינו כפות ונישור מ"מ הוי גט כשבא לידה אח"כ . והראשונים תלמו עליו ואמנם גם הוא ז"ל לא כתב דין זה כ"א בנחן לה שטר מחנה על עבדו והוא מימרא דרבא לעיל דף ק"א והדבר לר"י ביאור למה לא כתב כן גם בדין זה וכבר כתבתי בזה לעיל בתירושוני ואמנם עמה נחשורר לי דרך קרוב יוחר בכוונתו ואחזור ואשנה דרך קלרה והוא דלמס"ל בשם הרשב"א ז"ל אהא דחרש משום שליחות איחרבי דעתו דאף אי משום ידה איחרבי מ"מ איפא דגרונית

דומיא לחכמה ויש לחלק ובהדורה בתרא יבואר עוד מזה
א"ה :

שם וריחוי

הי מינייהו קדים ופירש"י ואי אפג קדמה
כו' נכאורה אי נימא דקנין ד"ל ב"ש ג"כ
בהורח קנין ד"ל דעלמא מהני א"כ הרי נוכל לומר דקדמה אינה
ואפ"ה הוי מחלה על מחלה למה שצבואר לעיל דבכל קניינים אף
בשאלה ושכירות ונה שנקחה אשה קנה בעלה אלא דגיטה וחכמה
באים כאחד כלומר וכו' בשעת הגירושין ואח"כ נעשה חכמה
א"כ ה"ג י"ל הרי בשעה שזכתה עדיין הוא קניו לו זכותה
וכשתגרש הרי כבר קדם הוא ג"כ בד"ל וה"ל כאלו ג"כ הוא זכה
בהם מחמת זכותו שעתד בחוכם וה"ל מע"מ אך זה אינו דכיון
שאלו ה' כן באלם אחר חוין דהראשון מעכב זכויות השני וא"ל
לו עוד לקנותם עד שהראשון ילא מד"ל וא"כ באשה נמי ניהו
דכו' שהיא תחתיו דבעל הוא זוכה גם זכותה אבל ע"כ מעכבת
זכויותו שא"ל לו לזכות גם מלד זכות עצמו כיון שהקדמה לו ואין
בידו כ"ל זכות אשה וזכות זה פקע בשעת גירושין ולא נשאר לו
כלום הגע בעלמך הרי שזכרה או שאלה קרקע לזמן ידוע בקנין
המספיק ושוב שאל ג"כ הוא מאותם הפעלים דאף כל זמן שהיא
זכות שאלתה שלו אבל כשתגרש ממנו פקע ולא אהני לו"י עה
שג"כ הוא סבר או שאל מהפעלים קודם גירושין סוה"ל ולא מידי
כיון שהיא קדמה וקנתה וזה פשוט ולשיטת הסבורים דל"ל דג"כ
מהני אף ברה"ר ומאוס תקנת עבדות י"ל בלא"ה אין בו דא קנין
כלל וכמ"ס לקמן וזה שייך בלא"ה מה שנקחה כו' דל"ל אלא
תקנתה בעלמא ועמ"ס לקמן בשמוך :

דאחי

תרוויי' בהדי הדדי הרב בעל אבני מילואים נחמשה
מזה לשיטת הר"ן ז"ל דכ"ל דבקידושין מהני חכר
של שניהם דלקניו אקני לה שיחולו הקידושין וא"כ אכתי בקידושין
היאך מתקמא מע"מ דז"כ תתקדם לגמרי וע"ס שהעלה מזה
דל"ל שחזנו חכמים אין לו זכות בגוף הקרקע ולא ברה"ר שייך
אקניו אקני לה וכבר כתבתי בחי' לשם ללש"ד לא משמע הכי
דבעלמא היכא תקנינו רבין ד"ל בקנין משמע דהוא מחזרת חכר
וקנין חכר ל"מ אלא מתמת זכות הגוף יבאו שנתנה ממחלוקות
הפוסקים גבי חכר הסכורה ואף דהוא ברה"ר למ"ד דקונה
ע"כ שייך נמי קנין הגוף ויבואר א"ה בחי' אבל י"ל לשיטת
הר"ן ז"ל ה"ל דס"ל דבג"כ דוקא חיקנו אף ברה"ר ובחכר שאין
של שניהם וכל כה"ג תיקנו חז"ל בג"כ וקידושין תקנתה בפ"ע
ובכה"ג י"ל ודאי א"ל קנין כלל בגוף הקרקע (וכמ"ס דמא"ה
לא שייך ג"כ לדון מה שנקחה אשה כו') ובכה"ג לא שייך ג"כ
אקניו אקני לו"י וזה נראה מוכרע מן הסברא דכל כה"ג הוא
תקנתה בפ"ע בלא דא קנין כלל וכמו שהוכחתי לעיל גם לשיטת
הפוסקים דבעי אמירה עם הקנין ד"ל ע"ס היטב וזהו פשוט :

ואמנם

בזה א"ס מאוד לנכון מה שנתקשו המפורשים ז"ל
אהא דפריך והא א"ל ללמ"ס דהרי משכחת לה
כגון שקדם אחד וזכה בחוך ד"ל אלו ואח"כ באו האים והאשה
שניהם לתוך ד"ל אלו וא"כ הרי לא זכו גם שניהם כ"ל לאחר
שילא הראשון וכשאר זכות שניהם בב"א והלחוקו טובא ולמ"ס י"ל
ברוחא הויע לשיטת הר"ן ה"ל דבקידושין מקודשת בחכר של
שניהם וכבר כתבנו דבמקום דקונה ד"ל מדינא שייך ג"כ אקניו
אקני לה ג"כ כמו בחכר וא"כ ע"כ למיירי במקום דאין קונה
ד"ל כ"ל בג"כ ברה"ר וכמ"ס דב"ה דב"ה ודאי לא שייך אקניו
אקני לה וכה"ג טוב לא מיתוקמא בעמ"ד עוד אחר קודם לכן
כיון דל"מ לענין קנין לא נחבטל עיי"כ זכויות האשה והבעל
למילתיהו לענין ג"כ דו"ק :

גמרא

והא א"ל ללמ"ס מכאן ג"כ ראוי למש"ל דאף לשיטת
הסבורים דבכל קנין ד"ל צריך אמירה שיקנו לו
ואל"ה לא קנה אפ"ה בג"כ א"ל כלום ולא תימא דע"כ ריכיה
להיות דעתה מפורש לקנות ע"י הד' אע"פ וכתר הכי קניא לה
גיטה אף בע"כ וכמו שעלה על דעתי לפי שעה זו דא"כ תיקשי
הרי משכחת לה דאף דקדם אחד לחבירו מ"מ לא אגזר שיקנו
עד שבא גם חבירו ואז אמר גם חבירו שיקנו לו ולכן זכו שניהם
ואף ש"ל דבוקק דגם בזה ס"ל ל"ש ד"ל א"ל ללמ"ס גם האמירה
ביחד מ"מ הא משכחת לה שבשעה אמירה אמרו שניהם שאינם
רוצים לזכות כ"ל ביחד וא"כ מעולם לא קנו לשניהם כ"ל מפנה
אע"כ דהכא בג"כ לא בעי אמירה ולא מהני ג"כ אף אי מחנה
שלא יקנו לו לבדו אף דאמרינן בעלמא דבגילוי דעתו שאין רוצה
לקנות מהני לכ"ע וכלאיתא פ"ק דב"ב כבר כתבנו לעיל דבג"כ
כיון שהא"כ בע"כ לא מהני גם אמירה שאינה ראויה דבע"כ
משום דקנת עגומו קניו גיטה אלא דאכתי צריך ביאור אם נאמר
דאינה מגורשת כ"ל בתורת קנין ד"ל דעלמא ולשיטת החוס'
והעומדים בשטחם ללא קני כ"ל בשיטתו ובגילוי דעתו אכתי
אי אמרה קודם ביאתה לד"ל שאינה ראויה לקנות סוה קנין ע"י
הדי"ל נראה דל"מ גם לענין גירושין כיון דלענין קנין מהני
גילוי דעתה אף אפשר שיקנו לה רבין בע"כ ובשלמא נשיטת

המפורשים דמשום תקנות עגונות תקנו בגירושין אף במקום דאין
קונה והוא תקנתא בפ"ע י"ל דל"מ אמירה ומטעם שכתבנו
לעיל דנמ"ס הראשונים דבד"ל ה"ט דמני למימר א"ל לקנות הוא
משום אי אפסי בחקנת חכמים ונוכל לומר דהיינו בחקנה שהוא
בכל זכות ממון דוקא אבל הכא הוא נוגע לאיסור משום תקנות
עגונות וחשש שיקדשה אחר ויהי נוגע לאיסור א"ל וכל כה"ג
י"ל דאינו בלבד ממון הנוגע לטובתה ועיין מה שחקר אי אשה
מני אמרה לא ניקח ל"י בחקנתא דפנ"כ שלא חתגרש ע"י שליח
הולכה בח"ל אבל אי אינו חקנתא בפ"ע רק מלהא דקנין נראה
כיון דבידה להפקיע זכות קניינה ממילא פקע כח הגירושין וא"כ
דילמא מיירי בכה"ג שבאמת אמרה קודם הגירושין א"ל לקנות
כ"ל ביחד ושפיר משכחת לה מחלה על מחלה ואמנם מזה ה"י
מקום לפשוט חקירה שעמדנו במקום אחר והוא בחי' לח"מ ה"י
פ"ע ובא"ע ה"י ז"כ אי מלי למימר א"ל בחקנת חכמים למחלה
כלומר שיבטל התקנה למחלה ולזכות במקלח והגאון הפלא"ה
ז"ל כ' בפשיטות בק"ל להל' כחובות סו"ק דנ"מ (ואני הוכחתי
ס"ס בחי' להיפוך) ולפי סברת זו א"ס דל"מ למקמי בכה"ג
דכיון שאמר אינו רוצה לקנות כ"ל מחלה י"ל דנ"מ דהרי לא מלי
להלך עצמו מהקנין כ"ל בחורח אי אפסי והרי רוצה לזכות
במחלה וע"כ או דל"מ כ"ל או דנא קנה כלל ואכתי דלת משכחת
לה מחלה על מחלה ודו"ק מאוד :

אמנם

מזה עכ"פ ראוי דל"ל אמירה דאי צריך אמירה א"כ
א"ל כלל לאי אפסי רק שתקנו"ל נא חלה כלל כ"ל
באמירה ולדידהו גם בהך דנפילה גלי דעתיה הכוונה ע"ד"ו וא"כ
אין עוקר כלל תקנו"ל שהרי מקיימה באמירתהו למקלח ובהמה
שנא אמר שיקנה לא תקנו חז"ל כלל וא"כ הרי משכחת לה מחלה
על מחלה וע"כ ליתיה דל"מ ז"ל ודו"ק :

ובזה

נסתר מש"ל בשם בעל תפוס"ח ז"ל שרצה ליישב קו'
דנחלר של שניהם מקודשת דא"כ אמאי דמע"מ נא
חיילו הקידושין מטעם אקניו אקני ורצה ללמד דלא שייך בל"ל
הקנאה שאינו קנין הגוף והרי עכ"פ אי אפסי מהני לכ"ע ואכתי
נימא דחיילו הקידושין בחורח אי אפסי לזכות ומצינא נשאר זכות
הד"ל רק לה דהא אינו רוצה לקנות ולאי מהני בקנין ד"ל דרבין
וע"כ דעיקר התירוק כמ"ס דו"ק בכל הפנפול הזה טוב ראיתי
כי יש לקיים דברי הרב ז"ל ביישוב שיטת הר"ן ז"ל ולא מטעמי'
אלא דאף אי מהני בחורח סילוק וכמ"ס מטעם אי אפסי י"ל
דב"ה טוב לא ליינון מהמא לסיילוק כיון שא"כ חפסי ג"כ
שאר זכויות מהל"א וכל כה"ג לא אמרינן מהמא אקניו אקני
לה משא"כ בחכר של שניהם אמרי' דלא אקני לה כ"ל שיחולו
הקידושין אבל לשאר דברים יהי' שלו כמקדס וזה סברא נכונה
לע"ד ודו"ק :

ע"ב : תוס' ד"ה

א"ל ללמ"ס כו' וא"ת ולישני ללא
ידעין הי מינייהו קדים כו' וי"ל
דלישנא דמע"מ לא משמע הכי כו' ובחי' רמב"ן הוסיף בלשונו
ד"ל למיחני ספק כיון דהוי ספק והוא מדוקדק קלח יותר כי
לפי המפורשים ע"ס לחלק דבשני כתי עדים שפיר שייך מע"מ
ד"ל דע"י העדים ע"ס א"כ הרי אכתי ה"ל לזקמי בכה"ג
דאחי תרוויי' בהדי הדדי ומשום דאין מהפקינן בטעות קרי ל"י
מע"מ ועכ"ל דגם כוננת הסוס' דעכ"פ ה"ל נמיחני ספק אמנם
לפי"ו קשה על רבינו שמעון שהובא בחוס' חולין ובבבורות
ובסוכה גבי פרוץ כעומד ובעירובין ובכמה דוכתי בש"ס דאינו
ס"ל דנא דמהני מע"מ בשתי' למ"ד מע"מ כרוב וכן בסוכה דאף
דא"ל ללמ"ס מ"ג כל כה"ג כיון דאיכא שני ספיקות דמהני כלומר
אם העומד מרובה ודאי דמהני ובשוין נמי מהני וכן בשחיטה
ולכן לא חיישינן לכולי האי לחוש שמא לא נומ"ס ולא הי' אלא
מיעוט ע"ס היטב וא"כ הרי אכתי איכא לאוקמי באתו תרוויי'
בהדי הדדי ואפ"ה נקט ל"י בלשון מע"מ משום דאין גם מהפקינן
שמא איחיתמי תרוויי' בהדי הדדי ולא הוה מלי נמיחני ספק
וממילא הוה שמעינן גם באתו תרוויי' בהדי הדדי כיון דא"ל
ללמ"ס וה"ג ג"כ ספיקא כמ"ס דז"ל דהא אי לא הוה קחני דין
דמחלה על מחלה ממש כלומר כשניהם שווים דג"כ דינא הכי
דמגורשת ואינה מגורשת והוינן חופסין בזה חד לד או דמגורשת
או דאינה מגורשת ממילא דאיחיתמי לתרוויי' בלו בהדי הדדי
גם אי א"ל ללמ"ס לא הוי פסקינן דין דמגורשת ואינה מגורשת
רק הוי אמרינן לאפשר ללמ"ס ולהפוס דין דשניהם שווים מטעם
שכ' רבינו שמעון ה"ל ור"לנו לימר אי הוי דין בשניהם בלמ"ס
שוים מגורשת א"כ כי נמי מהפקינן דא"ל ללמ"ס מ"מ כה"ג
שנראה לנו ששוים ה"י ג"כ דין דמגורשת דהא אי אינה קדמה
מגורשת וכשניהם שווים נמי מגורשת ולא נשאר לנו ספק כ"ל
שאינו קדים וכל כה"ג ל"ח כמו בשחיטה וכל הגהו לעיל וכן
אי נדון להיפוך בשניהם שווים אין מגורשת היינו דין גם כה"ג
דאינה מגורשת ואף דא"ל ללמ"ס מ"מ הא איכא ספיקא דאינה
קדים דאין מגורשת וגם כששניהם שווין אין מגורשת ולכן לא בני לן
בדינ' דס' קרוב לה אי הוי קחני במג' דמגורשת ואין מגורשת דהיינו
מוקמינן

לה

מוקמינו בולאי קדים אחד מהם ואנן לא ידעין מי הוא הקולם
 אבל בה"ג דשניהם שונים לפי ראות עינינו לא הוי ידעין וכמו
 שביארנו לכך הולך לשנות במסנה הדין לכל מחנה על מחנה
 אף אי איתרמוי איתרמי ג"כ הדין למגורשת ואין מגורשת וממילא
 לאף לא"א לאמלם ג"כ נשאר הדין כן דהא איכא לספוקי סמ"א
 הם שונים וכשאר דינו למגורשת ואין מגורשת וכן אי איהו קדים
 ואינה מגורשת או איהי קדמה ומג רשח וממילא נשאר ספק ודו"ק
 היטב ותשכח כי הוא קושיא עלומה לשיטת ר"ם הכ"ל ועכ"ל
 לפוס' כאן לא נחשו לשיטה הג"ל ואיהו י"ל מתוך לקו' התוס'
 באנפי' אחרתא ועיי' מ"ש קלח מפורשים ליישב לשיטת הגמ'
 דבכח א' המסופקים ה"ל כמקדש בלא עדים וכן י"ל בגירוסין
 ועיי' מזה בס' אבני מילואים סימן ו' ויבואר עוד מזה לקמן
 ובחי' לא"ע שם חו קשיא לי לכלל השטות דהא י"ל למחנה על מחנ'
 לקחתי אף למסופקין בזה מי קודם אעפ"כ א"ש ליטא למחנתן
 למחנה על מחנה וזה למ"ה הרב בעל אב"ז פ"ק דב"מ אהא
 לאמר'י' החס לאי מגבי' מליאה לחבירו לא קני בשטלים הגבוי
 מליאה ללא קנה לא זה ולא זה דהוי כמונחה עב"ק ובעי למיפסג
 עמחני' דשנים אוחזין לקחתי לחזקין ולחי' הש"ס דהתם שאני
 לכל חד טען אני הגבהתי מחנה ופירש"י שם ולכן חולקין בין
 שניהם לאחר ל"מ לתפוס אמנם דהא עכ"פ הוא אין לו טענה
 ועיקר הספק בין שניהם והקאו הראשונים לא"כ אכתי הוי שבעת
 שוא דהא ב"ש"ס לעיל קאמר הטעם ללא הוי ש"ס משום דאמור
 חרווי' בדהי הדדי אנבהו והוי לפי ה"ד וזו חרווי' בדהי הדדי
 אנבהו אין לשום אחד מהם כלום בדין ואיך משתבע שקר שחלי'
 שלו ומירצן א' מהראשונים ז"ל דכיון שהב"ד פושקין דין החנוקה
 ה"ל זכות בה מן הדין דהא הפקר ב"ד הפקר ושפיר משתבע דה"ל
 כשלו והריטב"א השיגו מטעם דאין זוכה כ"א אחר השבעה
 ועדיין לא נשבע ע"ש משמע דאיכא לא"כ שבעה ספיר שייכא
 הק סברא דהוי כשלו ע"י פסק ב"ד שזכו לו והוי כשלו וכיון שכן
 למה שפסק רמ"א בס'י' רמ"ח דהפסק מי קודם בחוק ד"א וכן
 צבא בבת אחת לחוד ד"א לחולקין וע"כ דה"ל בחורת דין דשנים
 אוחזין • וא"כ הרי ע"פ פסק ב"ד דה"א קנוי לשניהם מעת
 שגולד הפסק וצב"ה ל"ד דה"א לאמלם הרי לא שייכא דין שבעה
 ג"כ כיון שאין ביניהם הכחשה ומדינא צריכים לחלוק וה"ל כד"א
 קנוי לשניהם הרי שוב ספיר הרי ל"י מחנה על מחנה דה"ל כאלו
 זכו באמת שניהם בד"א דמה לי אם באו בשוה או שהב"ד זיכו להם
 דה"א בשוה הרי ה"ל כשלהם והרי כל קנין ד"א הוא רק דרבנן
 ואפ"ה מועיל לקידושין וגירוסין כמ"ש הפוסקים הטעם כמו כן
 בה"ג דמדינא דרבנן שייכו לשניהם ה"ל כאיתא לחרווי' זכות
 ע"פ דינא דרבנן ושפיר מהני להו לשניהם גם לקידושין וגירוסין •
 והרי שוב מדינא מגורשת ואין מגורשת כמו נמ"ד אפשר לאמלם
 ואף אח"ל שיש לחלק בין שבעת שוא לשאר ענייני זכיי' וכן אף
 לשיטת החולקים על כל סברות המפורשים הכ"ל מ"מ מעת
 שפסקו הב"ד ביניהם הדין לחוקין בכל מה שיבוא בחוק ד"א
 ושייך לשניהם נראה דמורו כ"ע דמהיום והלאה ה"ל כאלו זכותם
 ברור לשניהם לקנות ולכל מילי ש' עולם וא"כ עכ"פ קושיית הש"ס
 דלא משכחת לה מחנה על מחנה הרי יש לדחות למיירי צב"ה
 שהיו שונים או מסופקים ועיי' ה"ד הדין ביניהם דשייכו לשניהם
 הבעל ואשה ואח"כ כשהברר ונגמר הדין שניהם שונים בד"א
 וזרק לה גט או קידושין ה"ל מחנה על מחנה ממש • ומסו"ה
 מגורשת ואינה מגורשת וצ"ע ואין לדחות כ"א על כל הדוחק •
 ואולי גם בזה ס"ל לחוב' דלא כלל בלשון מע"מ כיון דנשאר לנו
 ספק מי קדים באמת אלא לאנן הוא דעבדינן החלוקה ביניהם
 ועמ"ש בסמוך ע"ד בעל אבני מילואים :

בתום ד"ה מחנה ע"מ שניהם יחלוקו הבא לא שייך המע"ה
 דאין כאן ס' עיין במהרש"א ופנ"י וקלו"ח סימן
 ק"ד ס"ק ומ"ש שם בחידושינו כי באמת דברי המרדכי צ"ע
 קלח וכמ"ש שם והנה בעיקר קו' החוב' לימא המע"ה רבינו
 הרשב"א זכ"ה העיר להר"ן ד"ל דחרווי' איכא חובה להלוה
 איכא ח" מרא קמא ונמלוג איכא חוקת חיוב ולכן יחלוקו (וע"ש
 מ"ש נחרך לחמ"ה לא מקייב בפרו' אלא מ"י אש פרע"ק ומה שאכתוב
 בהמשך ע"ד דבריו) אמנם בדרשו' אלא מ"י מ"י וס"ל ליישב קו' מהרש"א
 הכ"ז על החוב' דאכתי אין יחולת לכו' למ"ד דעירי' צב"ה כתיב
 עדים וחירונו ע"פ פי' המרדכי חוק קלח מ"י אש פרע"ק רבתינו
 צעלי החוב' ולא יביאו פי' זה כנראה שמתחין אבל לפע"ל י"ל
 דגם החוב' ז"פ אהקו אדעיקוי' סברת רבינו הרשב"א ד"ל דכאן
 יש גזון מכל חוקת חיוב דאעיקרא וצ"כ"פ כיון דחרווי' איכא
 חוקה לכן יחלוקו אבל עיקר קושיית החוב' לגאן דאפרשו במע"מ
 בד"א של שניהם וכה"ג והוי סלקא דעתיה דה"ס דכה"ג ג"כ
 דייגינן ל' בחורח ספק (וכנראה מלשון חירולים) וע"כ עיקר
 הספק מלד הדין ונמ"ש המ"ל בפ"י מה' צ"ע צ"ע דבספיק' דלינא
 לא שייך למידן ככל נלד חוקה דמעיקרא שגלג החוקה לא ישתנה
 הדין ע"ש ובמ"ש במקום אחר לחוק דבריו וא"כ לאארי' וא"כ
 ל"ש חוקה דמעיקרא ללוה לא שייכא בספק דה"ל חבל הרי'
 אית' ל' עכ"פ חזקה ממשן בשעתה כמ"מ דהמע"ה וכמו
 שביארנו בד"ה חוקת ממון בשע"ק ר"י כ"כ בענין פ' ומבואר
 ג"כ בדברי מוהרי"ל זכ"ה בקו' הספיקות כגון ע"ש היטב ואינו
 מלד הכרעת החזקה ובוה אין חלוקת בין ספק מליאות ל"ס דלינא
 ודו"ק כ"ל וז"ש החוב' לימא המע"ה וע"י ספיר חירלי
 דלשנייה דר"י אין כלל מלד ספק כ"א מדינא שייך לשניהם ויחלוקו
 אבל לשנייה דר"י דעירי' צב"ה כתיב ע"ד ה"ל ס' במליאות
 וכל כה"ג ודל"י שייך לדון מלד חוקה דמעיקרא וס"ד ספיר חירולי
 של הרשב"א ז"ל ודו"ק כי דבר זה כמ"מ דה"ל ס' במליאות
 והנה עדיין דברי הרשב"א ז"ל צ"כ בכמה דברים יש לדון מדברין
 בכל ס' פרעון בעלמא דחייב אש הוא מלד ח' חייב או טעם אחר
 כיון דהכא הרי שניהם מסופקים וא"כ אין ל' ח' ח' ג"ס לאין ס'
 מוליא מילי ודל"י ועיין בטו"ו ס"ס ע"ה ובקלו"ח ס' ובקלו"ח
 סימן ובחידושינו לשם לח"מ סימן מ"י ס"ק ע"ש היטב בכל
 המקומות ובמ"ל פ"ח מה' שאלה ופקדון ס"א ע"ש • עוד יש
 להעיר לדעת הר"ן ז"ל בפ"ד בכתובות בסניג' דאשמע מלשונו
 דף 7

מוקמינו בולאי קדים אחד מהם ואנן לא ידעין מי הוא הקולם
 אבל בה"ג דשניהם שונים לפי ראות עינינו לא הוי ידעין וכמו
 שביארנו לכך הולך לשנות במסנה הדין לכל מחנה על מחנה
 אף אי איתרמוי איתרמי ג"כ הדין למגורשת ואין מגורשת וממילא
 לאף לא"א לאמלם ג"כ נשאר הדין כן דהא איכא לספוקי סמ"א
 הם שונים וכשאר דינו למגורשת ואין מגורשת וכן אי איהו קדים
 ואינה מגורשת או איהי קדמה ומג רשח וממילא נשאר ספק ודו"ק
 היטב ותשכח כי הוא קושיא עלומה לשיטת ר"ם הכ"ל ועכ"ל
 לפוס' כאן לא נחשו לשיטה הג"ל ואיהו י"ל מתוך לקו' התוס'
 באנפי' אחרתא ועיי' מ"ש קלח מפורשים ליישב לשיטת הגמ'
 דבכח א' המסופקים ה"ל כמקדש בלא עדים וכן י"ל בגירוסין
 ועיי' מזה בס' אבני מילואים סימן ו' ויבואר עוד מזה לקמן
 ובחי' לא"ע שם חו קשיא לי לכלל השטות דהא י"ל למחנה על מחנ'
 לקחתי אף למסופקין בזה מי קודם אעפ"כ א"ש ליטא למחנתן
 למחנה על מחנה וזה למ"ה הרב בעל אב"ז פ"ק דב"מ אהא
 לאמר'י' החס לאי מגבי' מליאה לחבירו לא קני בשטלים הגבוי
 מליאה ללא קנה לא זה ולא זה דהוי כמונחה עב"ק ובעי למיפסג
 עמחני' דשנים אוחזין לקחתי לחזקין ולחי' הש"ס דהתם שאני
 לכל חד טען אני הגבהתי מחנה ופירש"י שם ולכן חולקין בין
 שניהם לאחר ל"מ לתפוס אמנם דהא עכ"פ הוא אין לו טענה
 ועיקר הספק בין שניהם והקאו הראשונים לא"כ אכתי הוי שבעת
 שוא דהא ב"ש"ס לעיל קאמר הטעם ללא הוי ש"ס משום דאמור
 חרווי' בדהי הדדי אנבהו והוי לפי ה"ד וזו חרווי' בדהי הדדי
 אנבהו אין לשום אחד מהם כלום בדין ואיך משתבע שקר שחלי'
 שלו ומירצן א' מהראשונים ז"ל דכיון שהב"ד פושקין דין החנוקה
 ה"ל זכות בה מן הדין דהא הפקר ב"ד הפקר ושפיר משתבע דה"ל
 כשלו והריטב"א השיגו מטעם דאין זוכה כ"א אחר השבעה
 ועדיין לא נשבע ע"ש משמע דאיכא לא"כ שבעה ספיר שייכא
 הק סברא דהוי כשלו ע"י פסק ב"ד שזכו לו והוי כשלו וכיון שכן
 למה שפסק רמ"א בס'י' רמ"ח דהפסק מי קודם בחוק ד"א וכן
 צבא בבת אחת לחוד ד"א לחולקין וע"כ דה"ל בחורת דין דשנים
 אוחזין • וא"כ הרי ע"פ פסק ב"ד דה"א קנוי לשניהם מעת
 שגולד הפסק וצב"ה ל"ד דה"א לאמלם הרי לא שייכא דין שבעה
 ג"כ כיון שאין ביניהם הכחשה ומדינא צריכים לחלוק וה"ל כד"א
 קנוי לשניהם הרי שוב ספיר הרי ל"י מחנה על מחנה דה"ל כאלו
 זכו באמת שניהם בד"א דמה לי אם באו בשוה או שהב"ד זיכו להם
 דה"א בשוה הרי ה"ל כשלהם והרי כל קנין ד"א הוא רק דרבנן
 ואפ"ה מועיל לקידושין וגירוסין כמ"ש הפוסקים הטעם כמו כן
 בה"ג דמדינא דרבנן שייכו לשניהם ה"ל כאיתא לחרווי' זכות
 ע"פ דינא דרבנן ושפיר מהני להו לשניהם גם לקידושין וגירוסין •
 והרי שוב מדינא מגורשת ואין מגורשת כמו נמ"ד אפשר לאמלם
 ואף אח"ל שיש לחלק בין שבעת שוא לשאר ענייני זכיי' וכן אף
 לשיטת החולקים על כל סברות המפורשים הכ"ל מ"מ מעת
 שפסקו הב"ד ביניהם הדין לחוקין בכל מה שיבוא בחוק ד"א
 ושייך לשניהם נראה דמורו כ"ע דמהיום והלאה ה"ל כאלו זכותם
 ברור לשניהם לקנות ולכל מילי ש' עולם וא"כ עכ"פ קושיית הש"ס
 דלא משכחת לה מחנה על מחנה הרי יש לדחות למיירי צב"ה
 שהיו שונים או מסופקים ועיי' ה"ד הדין ביניהם דשייכו לשניהם
 הבעל ואשה ואח"כ כשהברר ונגמר הדין שניהם שונים בד"א
 וזרק לה גט או קידושין ה"ל מחנה על מחנה ממש • ומסו"ה
 מגורשת ואינה מגורשת וצ"ע ואין לדחות כ"א על כל הדוחק •
 ואולי גם בזה ס"ל לחוב' דלא כלל בלשון מע"מ כיון דנשאר לנו
 ספק מי קדים באמת אלא לאנן הוא דעבדינן החלוקה ביניהם
 ועמ"ש בסמוך ע"ד בעל אבני מילואים :

ובאמת י"ל דהחוב' לית לכו בנזק הדין בספק מי בלא לחוד
 ד"א לחולקין אש לאמר דס"ל כאן דה"א לאמלם
 לא הוי אפי' כהפק באו כ"א דה"א דה"א דה"א דה"א דה"א
 במשפחות הדברים לפי פירוש רבינו שמעון הכ"ל שהבאתי לעיל
 ע"ש (היינו למ"ש שם בחי' ל"ב"א לפרש דברי האב"י שבי' דה"ע
 דלא עיקרי שבעת שוא משום דינא דרבנן ויחלוקו והרי לפמ"ש
 רוב הפוסקים בענין החלוקה יכולה להיות אמת והרי ככה"ג אין
 החלוקה אמת דהא עכ"פ כי אנבהו בדהי הדדי הרי אין של
 שניהם ואכתי אין הב"ד פוסקין כלל דין חלוקה וכחבנו דעיקר
 הטעם דבעי חלוקה יכולה להיות אמת משום דאל"כ הרי עושין
 ודל"י בזל לא' מהכדלים כמ"ש הרא"ש בריש ב"מ באורך והכא
 הרי אין עושין שום גזל לאחד מהם כיון דלדבריה חרווי' לא זכו
 וכ"א נוטל בחנם ולפ"י כה"ג דהכא י"ל דאין פוסקין חלוקה כיון
 דבוודאי קדים אחד מהם ואין החלוקה יכולה להיות אמת ודו"ק
 אלא שכבר כחבנו שם למדברי רמ"א ז"ל שהעתיק הדברי' דלינא
 ע"כ לא נראה כן וע"כ או דאפשר שיזומלם דאכתי בדהי הדדי
 אלא לחנן לא ידעין או דס"ל כמ"ש החוב' דאפשר שהקנה אחד
 לחבירו חלי חלקו • וא"כ ה"י נימא הכי אלא דבהא שוב י"ל למ"ש
 הרב בעל אבני מילואים לל"ד דכ"א לא שייך למימר אקנוי אקני

לאף למ"ד חרי וחרי הפיקא דרבנן ומוקמינן מה"ת אחזקה קמייתא - אבל להוציא ממון מחזקהו לכ"ע ל"מ חזקה למעיקרא בחרי וחרי ע"ש א"כ בלא"ה לא שייך לחייב הלוה לשלם מלך חזקה חיוב ודו"ק ועיין עוד מהבבא זו בשעה"מ פ' מה' אישות ובקונטרסו עמודי כסף הנ"ל בדן חזקה ממון בס' דלינא ע"ש מ"ש בזה לדחות קו' הרב מוהרי"ל זלה"ה בקונטרס הספיקות כלל :

בתוס' ד"ה וחסגרא מא ירא כו' ור"י אומר כו' עיין במהרש"א ודברי מוהר"ע סוף ז"ל יותר מוכרעים ועיין בס' א"כ ב"מ שכתב דכ"ל דשייך ב' לקנות מן החורה לא חקינן ד' אמות ולכן בחזרו לא מהני קנין ל"א כלל ע"ש היטב :

ע"ט ע"א בפירש"י ד"ה והא לא מינטר כו' לאחי זיקא ושלי ל"י כו' וכי לא

שדיי' זיקא כו' אמאי קחני מגורשה מן האויר כו' הא בעי' אויר שסופו לניח כו' מדוק לשונו זה ה"ל נראה דהא ללא מינטר ואין סופו לנח רחמי מיני ניכרו - ונאמר דמה שאכפרי לרוח למשדיי' אינו בגדר אויר שאין סופו לנח - אי לא בא כנב ולקטו כו' או גשמים כיון דבההיא שעתא לא הו' רוח מלוי' נמשדיי' ודיינינן ל"י בחר השתא אבל מלך משחמר אף שאין עתה רוח מלוי' מ"ע כפ"א או נו קרוי משחמר שהי עיקר הטעם דמשחמר מהני הוא כמ"ש הראשונים פ"ק דב"מ ע"ש בגמ' ז"ל דמשחמא אדם מניח סם קפלין וה"ל כיד אריכא ע"ש ג"כ הכא שברוב הפעמים אין משחמר הרי אין זה דרך להנחת חפלים וה"ל כחלר שאין משחמר לכל מלי אמנם בעינין אויר שאין סופו לנח אי הוי כמונח עב"ק א"כ א"כ שאין סופו להניח י"ל ללא בעי גם משחמר דליינינן ל"י כאלו הניח בקרקע ובקרקע הרי הוא משחמר וה"ל כנגע בקרקע וכמו דאמרי' בפחות משלש דמהני אף להאויר אין משחמר בפ"מ מ"מ כיון דחשיבין ל"י כלבוד ה"ל כע"כ הגב מגש וסם משחמר וכיון שהאיר עינינו הרב מוהר"א ז"ל לקמן בסוגיא ודבריו רחיים נמי שאומרים - ולכן ה"ל הו' אצרי' כמונח דמי לא הו' נריך משחמר האויר כ"ל גוף החלר בקרקעיהו ומה שנלקט באויר ה"ל כמונח אמנם למטה וסם ה"ל חרר המשחמר ע"ש היטב בגמ' א"כ אבל קו' הש"ס הוא לאויר שאין סופו לנח לאו כמונח דמי ואינו ממג כמונח והרי לא הניח מלך הכלב והנשמים ומהא לקוד לא הוי קשיא לה"ס ד"ל לאף ללאו כמונח דמי מ"ע קונה האויר בפ"ע אף אי לא נחשב כמונח עמם ד"ל לאויר גופי' חשוב חררי' אלא לפ"ז נריך להיות האויר משחמר והכא אינו משחמר מלך הרוח כמ"ל וע"כ נריך להיות כמונח והרי לא הו' סופו להניח ודו"ק כי בזה הו' עולה לנכון כל לשונו של רש"י ז"ל וגם מה שנתקשו החוס' ושאר ראשונים מההיא דורח ארביי' כו' דמספקא לן אי קונה אף שאין סופו לנח ד"ל דהתם הקנין מלך האויר ממג וכיון שהוא חרר מחילות ה"ל כמשחמר אבל לא חשיבין ל"י כהונת ממג ודו"ק מאוד ועיין בפנ"י בשעתי' ובב"ש סו' ק"ל ובבב"ז ופ"ע בזבחים דף ק"ה - ובבבא זו יש להנח הרבה ביישוב כמה סחירות אלא שכל זה לא הניח לנו דברי רש"י ב"מ דהא לא מינטר כו' גבי הוא אלמנע' כו' ע"ש דמשמע מלשונו לאויר שאין סופו לנח הוא מלך הרוח ושהוא בכלל קושיית הגמרא והא לא מינטר ול"ע טובא על שניתו טעמו ולשונו :

בתוס' ד"ה היתה עומדת כו' נרב אושיעא כו' עיין מש"ל בדף ע"ז ע"ב בשם ח"י רשב"א ומגם מבואר דגם לרי' אושיעא ל"מ כ"א כשגרוולית על הגב וא"כ י"ל דהכא מיירי במתגרשה בע"כ דכ"ע בעי עומדת וע"ש ברשב"א שמבואר כן להדיא דל"י אושיעא ע"כ מיירי בנתרנית וא"כ ל"ק קו' החוס' ומכאן מוכח דהחוס' ה"ל דשייר שליחות אף בע"כ לאשה והיינו כהבדלתו לעיל וע"ש היטב וה"ל כי נאמא חון לעדרי שם ע"ש ודו"ק היטב :

בדיה כגון כו' וא"ל לאמרי' במריבה כו' והא לענין שבת מחייב כו' ולענין קנין עד דמטי לחון המחילות למ"ש המפורשים דעיקר מה דלא מהני חון למחילות הוא משום דבעי חלר המשחמר ולפ"ז ה"ל נראה דלמאן ללא בעי דבעה אחרת מקנה חרר המשחמר ועיין בח"מ סו' ר' ס"א ובקלוה"ת סם א"כ אמ"ל ל"א גס לקושיית החוס' דהכא - אמנם בלימוד הישיבה אמרי' דרד פנפיל להעמיד קושטתם אליבא דכ"ע והוא למה שפנפלו האחרונים בח"מ סו' ר"ח על שהיה דמרובה דאין מהני הקנין בשבת הא ה"ל כל מילתא דאמר רחמנא לא ח' צבד כו' ומלך מקח וממכר בשבת י"ל דהוא אסור דרבנן ולא שייך בהא כל מילתא וכמו שחילוקי קלח מפורשים בין ההיא דפ' אשה שפנלו גבי יבם בכ"כ אחיו הבעל ע"ש ללא מהני זביגי' דהתם מעיקרא הכי חקינן דל"כ כ"א ימכור ועיין בטו"ז סו' ח"ק באו"ח בשם פ"ש וכעת נחגלה סו' הרדב"ז חלק חמישי ובחשו' סו' פ"אלפים ס"ח האריך לחלה בזה והביא דברי הר"ן שם או דווקא כה"ג דאיכא פסולא דאחרוני ע"ש היטב אבל בדאורייתא נראה למודה דבכל ענין לאו עבד כ"מ - והנה בחילוקינו סם כתבנו ד"ל

דמיירי כמוכר לאחר יאוש למ"ד יאוש כדי לא קני ולקלח אמוראי דף סם לא מיחייב דו"ה כ"א כה"ג דאהני מעטיו ועכ"פ גס לאינד אמוראי איכא לאוקמי כה"ג וא"ש שהרי כבר בארנו לעיל בחידושינו בסוגיא דעבד שגטבה דהא דמהני יאוש וס"ר בעלמא היינו מלך הגזלן ואף דבאמת אי מלי הלוקח להחזיק מן הפקר כיון דלאחר יאוש כל המחזיק זכה כיון דבהחירא אחא לידו וא"כ הרי א"ל לזכות כלל מכח הגזלן ע"ש שהכרתנו טעם הדברים לזכות הגזלן מעכב עליו שלא לקנות; מלך עלמנו מלך הפקר דהרי כיון דאיכא סינוי רשום שום אדרבה זכות הגזלן קודמת דסינוי רשות לזכות הוי קנין גס להגזלן כמוכר להסינוי וקנין באין כאחד ע"ש באריכות ביאור הענין והנה הא דמוקי בזרוק גביביתך לחלרי מלך איסור שבת הרי לא עבד אסורא כ"א המוכר - אבל הקונה הרי אין לו מניעה בקנינו דאיהו הרי לא עבד איסורא וא"כ אדרבה כיון דבגזלן עבד אסורא במכירתו י"מ ל"י קנין ש"ר זה שיקנהו הוא ע"י קנין הסינוי רשות וממילא אין מה שיפסק על קנין הלוקח מלך הפקר - ואיהו הרי לא עבד איסורא וספיר זוכה מלך הפקר ודו"ק היטב ועיין ב"ש פ' מרובה סימן ומעשה א"ש דברי החוס' בקושייתם בכאן דכיון דעיקר זכיית הלוקח מלך יאוש גרידא וכלאו קונה מההפקר טוב בוודאי דרך להיות משחמר - וא"כ הרי ודאי אינו קונה אלא עד דמטא לחון המחילות ודו"ק - ועוד העירותי בזה בכמה אנפי :

ע"ב בתוס' ד"ה והא לא נח וכו' פי' בקונטרס כו' משמע מפירושו דאויר כלי קונה וכו' דבפ"ז דע"א משמע דאויר כלי קונה כו' בס' קלוה"ת בסו' ר' כ' ליישב טיטת רש"י ד"ל דה"ע"ס משום דאין משחמר ובעת אחרת מקנה א"ל משחמר וכ"כ הפנ"י וקלח מהמפורשים :

ואמנם לשע"ד דברי החוס' גס בזה נכונים בקושייתם זו למען שמבואר אלנינו לעיל בדף ע"ז ע"ב דהא דמהני בלא שימור בעת אחרת מקנה היינו משום דמשחמר מלך המוכר והגזלן וכ"ע"ש הקלוה"ת סו' ר' בשם וכתבנו סם דגם בזה הוא מלך שליחות לזכות מעשה דשימור זה שליח של הקונה וה"ל כאלו משחמו בעלמנו ע"ש היטב והנה כבר נתקשו כל האחרונים דאין מהני חרר דגברא בכרי כיון דהוא בחורה שליחות ואין שליחות לכרי ובס' קלוה"ת סו' ר' העלה דבר נכון דשליחות דחלר א"ל בן ברית דהא בחלר גופי' אינו בחורה בן ברית ולא שייך אחס דומיא דשליחתם ע"ש באריכות - אמנם כ"ז אי החלר משחמר מלך עב"ד וא"ל לחול השליחות כ"א על החלר גופי' ומהני אף לכרי אבל שליחות דשימור שהגזלן יהיה שליחו למקבל בזה טוב ה"ל כשאר שליחות דגברא דבהא אימעות מאחס כו' ואין הישראל נעשה שליח לכרי - וה"ל כאלו אינו משומר כלל ול"מ גס בעת אחרת מקנה - אס הקונה הוא נכרי וא"ש הוכחת החוס' דלמהני לכרי לקנות ע"י האויר כלי ע"כ דנקרא חלר המשחמר ומהני אף לגבי ומליתא ודו"ק כי זה נכון :

בגמרא ארי"א אמר שמואל אס נשאח לא חלא כו' א"ד כו' לכאורה י"ל דלשיטת הבוכרים דאין שליח לד"ע אף בדברבנן ובטל המעשה עיין במ"ל פ' מה' ובכ"י ח"א סו' ולמה שהעלה דכל עיקר דפסול גבי יאן היינו בניין ע"י שליח דאל"כ פסול משום מוקדם עיין בסו' קכ"ז ס"ק ובפנ"י כאן וא"כ הרי ראוי שיחבטל כל שליחות הגט כיון דעכ"פ איסורא איכא דגט יאן בפרט למ"ד דלכחחילה לא חנשא אלא למ"ש הרב בעל נוב"י במה"ת הא"ע סימן על קו' השואל שהקשה לו כה"ג מכחיבה במחבור ושלא לשמה ברפ"ק דזה אינו בכלל עבירה דאין צו אוסור לגרם לכהחילה כ"א דפסול לכהחילה אבל אין צו דכניד עבירה לעשות כן ע"ש ח"א"ס גס הנ"ל ודו"ק אמנם בחו' לא"ע כתבנו גס ע"ז ליישב דברי הרא"ש בחטובה שפסק דבמוקדם אף אט נשאח חלא והנה הרב בעפנ"י ז"ל בסמוך כ' הטעם דה"ל כשינוי בשליחות כו' ואף למאן ללא בעי שליחות בנתיבה מ"מ היכא שניוס על השליחות לכ"ע פסול דשינוי והיינו ע"ד שכתבו החוס' לעיל בסוגיא דאומר אמרו ע"ש ואכתי קשה דא"כ בשאר פסולים נמי ניתא הכי והרי לא כתב כן הרא"ש כ"א במוקדם ואני אומר כי ע"ד"ז טוב וכל לומר אף בידע הבעל שהקדימו אפ"ה א"ש דפסול אף דיעבד ודווקא במוקדם והיינו משום כיון דבלינוי על הכתיבה והחתימה הרי בע"כ לריכים לעשות דשליחותו דווקא וכמ"ש הפנ"י וזוה סברתו נכונה כמ"ש כבר בחידושינו לעיל בן בכמה דוכתי והנה לבאורה בכל פסולים הא ה"ל שליחות בדבר עבירה ואף שליח ראוי טפי ליבטל שא"א שיטעו שליחותם כיון שהוא פסיל דרבנן להבדיל המ"ל הנ"ל שהבאסי (ואף ששעו ליוני נמי לא יועיל כיון שמצוה ה"ל כעוסם שליח ובעל כמ"ש החוס' כן באומר אמרו דל"מ משום מילי לא מוטבין לשליח אף שעושים כמו שליח ע"ש היטב בלשון החוס' ד"ה כו' ודו"ק) :

אלא לכבר כתבנו בשם הגוב"י ז"ל דכל כה"ג ל"ח דבר עבירה שאין

פאין צו זך איבער לעשות כן כ"א סם פסול עליו לכחלה משא"ה
 בהקדמו דהרי איבא כאן ערוח סקר ודבר עבירה ממש לגבות
 מלקוחות שלא כיון והוא עבירה לארייתא לכ"ע ושפיר שייך
 צ"י אשל"ש וצטל השליחות ולכן כשליחות לחתום גרע טפי כיון
 שלריכ"י לעשות שליחותו ואינס יכולים מלך אשל"ש ודמי ממש
 לאומר אמרו דלעיל דל"ע צינכתיבה בין בחתימה מטעם דבמילי
 אין מועיל השליחות לשיטת החכם וכמו שהעלה הפני"י בדף ע"ב
 גבי עד שיאמר להם כחצו וחתמו ע"ש באורך ובח"י לטעם
 והדברים כפתור ופתר ויבאר עוד א"י"ה בביאור יותר לכתוב :

בתום ד"ה לריכ"י גע כו' ואין נראה להר"י כו' ובאמת
 כי גם אם נאמר כפ"ה זו לא נחתא מה שרואה מלשון
 רש"י דהגט לא חל מה"ע ע"ש בזה חולין כו' לכאורה ה"י אפשר
 לומר בכוונת רש"י ז"ל דקדושי שני דגא הוי קידושין היינו משום
 לאפקעיניהו חז"ל לקדושי שני כיון דחז"ל פסלו הגט הראשון
 וכמאמרו ש"כ קלח המפורשים . אבל גמ"ש המרדכי פ' האומר
 סו' בטעם הדברים דנ"א אפקעיניהו בכוונת וז"ל וכה"ג ע"ש
 א"כ ה"נ לא שייך לומר אפקעיניהו וכן גמ"ש קלח הראשונים
 דנ"א אפקעיניהו כ"א היכא דמצינו מפורש בדברי חז"ל ע"ש ועיין
 בחשובותיו סימן בחסובה שהשגחי להרב הגדול הלמלי מוה'
 משה טוביבעש נ"י מק"ק לבוב הארכתי בזה טובא ודברי הרב
 מוהרמ"ל בכאן מה שר"ה ליישב דברי רש"י הוא תימה בעיני ואין
 לו ביאור כלל ע"ש היטב :

בפירשי ולא מטמאין לה אם כהנים הם עיין במהרש"ל
 שכתב דנ"ד הוא אלא אחד כהן וא' נזיר ושמעתי
 מחפלאים עליו דהא נזיר אסור לטמאות לקרובים ובאמת כי הוא
 פלא ועיין חוב' יבמות דף פ"ט ע"ב ד"ה ובנזיר דף מ' ע"ב
 ד"ה לאף דקאמר סם לאשחו הוא מה מלוה למשו"ה אף קטנה
 מותר לטמא לה וא"כ י"ל גם נזיר לאו היינו עיקר טעמא אלא
 למש"ה עקרו חז"ל לד"ח ומ"מ עיקר הטומאה משום אשחו וא"כ
 צנזיר לאשחו גמור אין טעמא ממילא אסור בספקרובי ודו"ק מאוד
 והנה לשיטת הרמב"ם בזה' אבל פ' לעשמע סם מדבריו לכל כהן
 שטמא לאשחו אף בנדולה הוא מטעם מה מלוה ומדברי סופרים
 הוא להחירו לו אי"כ ה"י אפשר לומר צנזיר ג"כ היתירו כיון דמת
 מלוה גם לדידי' היתרא הוא ע"ש בלח"מ מ"ט טעמו של רבינו
 ז"ל משום דה"ל ירושת הבעל דרצנן ואינה בכלל שאר' . אלא
 דגם בזה י"ל ע"ד שכתבו החוס' סם בקטנה למ"מ אינה מת
 מלוה ממש כ"א שהחירו לו באשחו מד"ס כמו לשאר
 קרובים אבל כ"ג נזיר שלא הותרו בקרובים לאוריי' גם לנשיהם
 אין מטמאים וזה פשוט ומשמעות כל דברי ראשונים ואחרונים
 וע"כ דברי הרב ז"ל בזה כ"ע :

א"כ אין מועיל עדותם ע"ז שהרי כל כה"ג אין נחשב להם פיסול
 ואין חוקרים על הדבר וה"נ מילחא דנא רמיי' עליי' לדיוק וגם
 אנחנו אין רשאים לסמוך וע"כ הליגן שחקרו וא"כ אכתי ג"ל
 לחז"ל לחקן כן ככל הגיטין הא כסידעו ש"ס שנייב"ש באמת
 וכחצו סימן זה אבל מה לנו להוסיף על כוונת הגט במקום שאין
 צריך נו להיינו צניכא שני יב"ש כיון לאין צו חושלת בשמלא חי
 הוי רשאין לסמוך ע"ז אף בא"י לעדים אם יש עוד יב"ש שפיר
 מועלת התקנה למא' יש שני יב"ש בעיר והעדים אינם יודעים
 מ"מ נכסיווע. לנו אה"כ ש"ס שני יב"ש ה"י במקום סימן אבל
 נפמ"ש החוס' הג"ל ע"כ אין רשאים לסמוך ע"ז כ"א באופן
 שידוע להם חדע למטעם זה כשר צניכא עוד יב"ש שהעדים א"ל
 כלל דקדק בזה א"כ מה יועיל כתיבה בכל הגיטין ואדרבה
 איבא טפי שמא' לא ידעו מהיב"ש אחר ונא דקדקו גם על מקום
 הלידה ואם לא הוי כותבין בין כ"א בידוע ש"ס שני יב"ש לא ה"י
 מקום פקוק וה"י מועיל כתיבת ודו"ק ויש ליישב בדוחק דמ"מ
 ת ק וכן בכל הגיטין שישימו כב העדים שהוא משום חבש שני
 יב"ש ויתנו לב לחקור אחרים ואז ידקדקו בהם סימן דו"ק או
 אפשר לומר דה"נ ל"וס' לכל לריכ"י חשש פי' בצינוח פ"א איכפת
 לן במה שחיק גם הוא לחס' :

בגמ' אלא לאו הופר וכדלמא נהו רב להפרי' כי יבחינו בדיני
 כו' לכאורה משמע דגם משכחת לה שמסר לה
 מהבעל הדברים לכתוב ויהי במקום אחד והם כתבו במקום
 אחר ושכריכין לכתוב מקום הכתיבה ותינה ואי לא הוה דרב
 ה"א שיכתבו מקום מסירת הדברים כמו בשאר שטרות ונראה
 מזה כמ"ס הב"ש ז"ל להעדים בחתימתן הם מעידים על ליוו
 הבעל על חתימתן וא"כ שפיר ע"ד לכתבו במקום הליוו כיון
 ש"ע"ה הם מעידים אמנם מיהו כשקרא כותבין מקום הכתיבה
 וכמו בשטרות שמסנין מקום מסירת הדברים למקום שעומדין
 ודו"ק :

אמנם לכאורה יפלא דנ"ל נש"ס לאח ויי הא דרב לעיקר
 פירושא דמחנ"י שהרי עדיין לא שמעינן משום
 דוכתא דבעי כתיבת המהום וש"ס שינה במקום שפסול אף
 שמקום מסירת הדברים והכתיבה הכל במקום אחד אי לאו הך
 אוקימתא דהכא דה"י צמורח דקאי על עמידה א"כ הרי איבא
 לפרושי שמייירי מהנ"י אף אם ה"י הכל במקום אחד ופסול משום
 שיקרו ונ"ל לחאווי הא דרב וא"ג דמרב שמעי' בגט דלריך
 לכתוב מקום עמידה שהרי באמת רב מייירי בשאר שטרות ובאמת
 אין צו פיסול אף אם שיקרי נגמרי לנעת הרבה פוסקים ועכ"פ
 רב נא מייירי בגט ומנ"ל דבגט פסול כ"א מן הסברא ולמה לא
 מוקי לה כפשוטו ומלמתי אח"כ בס"ג ופ' וכו' דרובא אשמעי'
 דאפי' כה"ג פסול ועדיין דחוק קלח ובסמוך בדברי תוס' ויבאר
 א"י"ה יישוב נכון ומרווח בס"ד :

פ : ע"א : תוס' ד"ה וסם עירונו' אר"י דהיינו
 דוקא כו' שהקדמונים הרגילו
 כו' שאם יארע ש"ס יב"ש אחר יהי' בו סימן כו' ור"ת הביא רש"י
 כו' דלאו אכילה כו' אלמא אפי' אינו כהן השטר כשר כו' דברי
 החוס' כאן קשים להולמס לפע"ד שהרי ראיות ר"ת ע"כ לא אול"ה
 כ"א לשיטת החוס' סם בכחויות והיינו שהרי בגוף הסוגיא
 דהחם דלמרי' לאו אכילה מילתא קמשהדי הקשו באמת סם כל
 הראשונים מההיא דב"ב דבשני יב"ש יכתבו כהן ואין מהני הא
 לא אכילה מילתא קמשהדי (וכוונתם כיון דהשטר כשר בשנינו
 אינו סימן לסמוך עליו) ונחלקו בחירוס ים מהם שחירונו
 דלא איבעי' ל"י לנ"ש אלא באינו כתוב בלשון עדים כ"א בלשון
 הלוה והעדים חתומים מלמטה אבל אם העדים כתבו כן שפיר
 אכילה מילתא קמשהדי וא"כ י"ל דבפ"ג אף דיעבד פסול והר"ן
 כ' עוד דדוקא ליוחסין מיבעי' ל"י לאפשר להעדים סומכין על
 קזקה וליוחסין בעי עדות ברורה ולפי טעם זה ז"כ אם הוא סקר
 לגמרי פסול ועיין ש"ך סו' מ"ט האריך טובא בזה והחוס' סם
 חירונו דכשיש שני יב"ש בעיר א' גרע טפי ולריכין לכתוב
 האמת והשאר דבריהם כאן ע"כ לא אול"ה לשיטת הרמב"ם
 דהטעם דסומכין על החוקה לא"כ אדרבה מוכח איפכא דבשאר
 גמור פסול ואי לשיטת המחלקת בין כתוב בלשון העדים או בלשון
 המחייב ג"ו ליחא דניוהו דבגט י"ל דהוי כאלו כתב הוא הלשון
 וע"מ חתמו אבל מלשון ר"ח משמע דכל שטרות כשרים בשנינו
 כה"ג ולשיטת הנ"ל ליחא ועוד דלפי"ז הרי שוב אין חלוק בין
 איבא ב' יב"ש בעיר אחת או לא שהרי סם שהוליאוהו כן מבהיתר
 המשנה דב"ב אף דמייירי בשני יב"ש ואפ"ה הולרכו לחדש בלשון
 עדים הוא לכשר וא"כ מה הועילו בחקנתם לכתוב מקום הלידה
 לעשות סימן כשיש שני יב"ש כיון דבגט ה"ל כאלו הו"מ לשנינו
 דבעל ועדים חתומים וכה"ג לדידהו כה"ג עדים לאו אכילה
 מילתא קמשהדי וי"מ וא"כ לכמוך עליו במקום שני יב"ש
 ואם נאמר לחלו בשטית עלמס דים חלוק בין שני יב"ש לאו
 אכילה מילתא קמשהדי וא"כ ע"כ אם באנו לסמוך ע"ז ע"כ
 דלמרי' שחקרו ש"ס עוד שני יב"ש שאם נאמר שלא ידעו מזה

בתוס' ד"ה כי יבחינו בדיני כו' ואור"י אע"ג דבגט
 פסליגן כו' בשאר שטרות כשר כו' לכאורה
 למ"ש החוס' לעיל דבכ"מ שא"ל לכתבו בשטר גם אם שינה לא
 מיפסול בכל השטרות א"כ בפשיטות מוכח דבשאר שטרות כשר
 השינוי ועמ"ש בחי' לח"מ סו' מ"ט מזה שהרי מדינא א"ל לכתוב
 ככל מקום הכתיבה כמבואר בח"מ סו' מ"ג ואפי' לכתבילה ומה"ת
 פסול דיעבד ולמ"ש הפני"י לעיג בזה"ל ד"ה וסם עירונו' ללאו
 כללל כייני חוב' בזה וי"ל בכמה מיני השינוי מיפסול טפי מאם
 לא כתבו י"ל קלח ע"ש בחירונו לקושיית הגאון ר"א ברודא
 זללה"ה :

בא"ד כדלמרי' פאל"מ כו' כשר שמא אחרוהו וכחצוהו כו'
 הרב מוהרש"ל נחקה דהא איבא נפרושי שאחרוהו
 ביום הכתיבה וכחצו באמת במקום הכתיבה הנזכר בשטר ובאמת
 שהוא דקוק ע"פם מאוד ויותר פלא שהחוס' עלמס כחצו
 פאל"מ לפי זה והשיגו על רש"י שפ"י כפ"י החוס' דכאן וכחצו
 עליו שבחנם דחק ע"ש וא"כ נשאר ראיהו וק"י הרב מוהרש"ל
 דחוק ובגט שאין בו זמן כלל דל"ת לעדת שאילה"ז עיי' בקצוה"ת
 סו' ל' מזה ע"ש אמנם במאמרו כ"כ הנ"מ סם שהיינו על כו'
 וע"ש ובחינושינו וזה לי שנים רבות שאמרתי ביאור דברי החוס'
 ויישוב קושיית מוהרש"ל ז"ל בדרך זה והוא דלכאורה הוי קשיא לי
 למה דמאמע בפאל"מ דאי הוי רריך כל עדות דו"ח הוי לן למיפסול
 מאחר כיון דהוא בלא דו"ח ואינה ראוי להאמר אלא דמביק הסם
 דל"מ לא בעי ד"ח ע"ש בר"פ אד"מ היטב ובהכלל ה"גם דל"מ
 דו"ח הוא משום נעילות דנח והיינו שאם ילמרכו דו"ח יבטל
 עדותם באם ימנוע מן העדים איזה דבר שהל"ו בו דו"ח ויפסול
 עדותם ועיי' במ"ש בחידושינו לח"מ סם"ל ג"א אהא לעדים
 הקרובים לדיניוס פסולים משום עדות שתינה"ז להרבה פוסקים
 אף דממנון ל"ל דו"ח משום דלא שייך תקנתא דנ"י בכה"ג ע"ש
 בכו' אור"ח ובחידושינו סם חויגן עכ"פ דלל דלא ה"י צריך לתקנה
 לעקור דו"ח לא עקרו חז"ל ופסלו אף דיעבד א"כ לפי"ז במאמרו
 דכשר תינתן אם אחריו הכתיבה ולא כתבו עוד אחריו הולרכו
 להכשיר

הרצ בעפניי באורך בריש מס' ר"ה דל"ה ולשטרות ביישוב
 שיטת רש"י ז"ל דכל לייבא פיסול על העדים אם עשו שלא כדין
 חיישין ספיר גם לפסול השטר ול"א חזקה על העדי' שעשו כדין
 אלא שלא להוליאם מחזקת כשרותם לעלות לחזקת כשרותם עדיפת
 מחזקת ממון וכן כ' הרב בטו"ז שס' ל' בביאור דברי הבב"א
 והרמב"ן ז"ל ע"ש היטב שכ' ג"כ בדברים האלה א"כ א"ש ג"כ
 דברי החוס' לכיון דבשינוי מקום לא נפסלו השדי' רק השטר
 פסול משום מיחוי כשיקרא כמבואר. א"כ איך תלין החס' בליסור
 שגם השטר כשר הא' י"ל ששינוי מקום וה"ל למיפסל וע"כ דכשר
 בכל גווני כשר ספיר נובל לפרש כפי' החוס' בסנהדרין לפי'
 איחורו וכתבו שאיחורו יום הכתיבה כיון שהוא מליאות יותר פשוט
 וזו"ק והבותר יבחר :

ע"ב בגמרא

לימא חיהוי תיובתא דר' המנוחא עיי'
 בפנ"י ז"ל מה שחקקה על שיטת הר"ף
 ועיין מה שקדקנו לעיל בגמרא מה שהור"ך להיהו דרבי לאמר
 להפרי' כו' ולא מוקי לה בשינוי כפשוטו י"ל לא"ש לדעת הסוברי'
 דבלא כ' מקום עמידה כלל ג"כ פסול. וא"כ ל"מ למוקמי בשינוי
 ממש וכן ה"ר"א ברזלא י"ל ליתני לא כתבו ומכל שינוי ומשנ"ה
 הור"ך היהו דר' ועיי' שכתבו מקום אגירת הבב"א ואפ"ה פסול
 משום מיחוי כשיקרא ועיין בס' ג"פ באורך מענין זה ובלקוטי
 א"ע שס' ואכ"מ להאריך :

בגמרא

לימא חיהוי תיובתא דר' המנוחא כו' לפי' החוס'
 לאי זינתה שרי לא הוי שייכא הך גזירה כיון דלא
 עבדה איסורא ולבאורה יש לקדקק מזה על מה שהובא בב"ש
 בב"י י"ז דגם בנחקקה דמוחרת לראשון היינו בלא קיבלה גט מן
 השני ע"ש אבל בנתיב ג"כ מן האירוסין אסורה לראשון כיון
 דבאמת נתיבא חיישין ספיר לגירש זה ונשא זה ע"ש בחי' לפ'
 האשה רבה שישבנו בזה קושיית הרב בעל מ"ב ז"ל א"כ כאן ביבמה
 דקידושין חופסין בה לרבנן וזו"ק הרי בלא"ה שייכא הך גזירה
 דשמת אחרו גם אם זינתה מותרת ללא עדיף מנחקקה החס'
 בא"א אלא ש"ל איפכא דדוקא התם כיון דא"א היא א"א הראשון
 הרי לא היתה לריכה גט ספיר החשש נחזק טובא ויאמרו ע"כ
 גירש זה וקידש זה משא"כ הכא לכיון דאף חס' זקוקה ליבס בודאי
 נמי לריכה גט למ"ד קידושין מוולתי או מוסק א"כ אין הגט ראי'
 לחוס על שאינה זקוקה וספיר שרי כן לה למ"ד זינתה שריא אי
 לאו משום דמחלפת וזו"ק אלא דמזה קשיא איפכא למה שהעלה
 הרב בעל מ"ל ז"ל בפ"י מהל' גירושין בדעת הרמב"ם ז"ל וקל'ת
 ראשונים דגם היבא דעבדה איסורא לא קנהינן לה אלא בלידוק
 בחשש שמת יאמרו כו' והיינו באם לריכה גט מן השני לא באופן
 אחר א"כ הכא בשושרת יבס ללא שייך ה"ט שהרי ממ"כ לריכה
 גט אף חס' בודאי זקוקה א"כ גם בעבדה אסורא לא הוי למקמי'
 כיון דלא שייך בחשש שמת יאמרו. מלד הגט ואי משום דמחלפת
 באשה כו' א"כ הרי גם לרב המנוחא לריך לטעם זה ובלא"ה
 דברי הרב המ"ל ז"ע משמעין דבזינתה עכ"פ הוי לן למשרי'
 ללא גריעה מאשה שהלך בעלה לשרי בזינתה לדידי' וז"ע כי כעת
 לא אוכל לעיין בזה מפני העונות ועמש"ל עוד מזה בסוף פ'
 המגדש ביישוב הסוגיות ודברי הרמב"ם ועיי' בנב"י בתשובה
 ואי"ה יבואר במ"ב לנכון :

חוס' ד"ה

ובנהרדעא לא מבטלינן קלא אפי' ע"י עדים
 כו' עיי' במוהר"ם ל' כוונת החוס' ז"ל דמשמע
 להו הכי דל"ה הרי הו"מ לשנויי דלריך דזיקה בעדים אלא דקשיא
 לי טובא דלכאורה אכתי לאוקמי ע"י עדים למסקנת הגמ' דלריך
 הא ה"ל קלא לבתר נישואין דל"ח ומשני חלא משני ואי דאחה
 מוליא לעז על בניו אחי למימר סמיך למיחה גירסה ופירש"י
 ולא אחי לאחזוקי קלא קמא דבכי הואיל ומראשון לא אפקוה ואין
 כאן לעז והנה הא וולתי דב"ד נוקחין להוליאיה ושיחלו העולם
 בחשש אחר ע"כ משום דחוששין לאמתת הקול דאי משום חשש לעז
 משום זה הקול הא בלא"ה לא הוי חיישין לה ואדרבה כל כה"ג
 להחזיקה קול הראשון אחר נישואין לא חיישין משום לעז הבנים
 אלא דחיישי' שמת אמת היא אסורה והעולם יחלו בחשש חדש ולא
 יהי' להוליאיה לעז הבנים וכ"ז בקול שלא נחבררו שקרו אבל אם
 נחבררו שקרו בעדים כשרים ע"כ הא דלא מבטלינן ל"י משום לעז
 הצריות על הקול הראשון שמת אמת הוא וזה הרי אין לחוש לבחר
 כשואין ופשיטא דמוקמינן לה אדינא שלא לחוש להקול שנחבטל
 ולמהלנו להחזיק קול שבולדאי שקר ולפני הצריות לאחזוקי חשש
 אחר שגם הוא שקר שהרי הקול הראשון לא יוחזק בזה לאדרבה
 יאמרו סמוך למיחה גירסה וכדמסיק והדבר ברור ומוסבר לכל מבין
 וקשיא גדולה הוא אללי ובדוחק יש ליישב דעדין לא ידע מההיא
 מהקנא :

שוב

מלאחי באחרונים ז"ל שרצו ליישב דעת הרמב"ם שלא
 הביא סיכויא דגמרא באחרא לקרו לכתיבה כמינה כו'
 וכתבו בשם הב"ח ז"ל דליהו סובר דשנויא זו לאו דסמכא הוא
 וקושיית

להכשיר השטר שהרי שמת לא יהי' להם הזמן גורם לכחוב ביומו
 ויבחרו לאחר הכתיבה וישכחו זמן הלואה ולכן הכשירו לאחר
 הזמן אבל בעומדים ביום הכתיבה ומאחרים הזמן שלאחר כן למה
 יוכשר מאומר כזה הרי הי' בידם לכתוב זמן האמיתי שעומדין בו
 ולכאורה הוא דקדוק עלום ויותר קשה זה בלשון הרמב"ם ז"ל
 פי"ז מה' מלוה שכחב להדיא העעם משום שא"ל דו"ח בד"מ ע"ש
 ובכ"י סי' ע"ב באורך ואין לנו לומר בזה אלא כיון דע"כ הכשירו
 בכה"ג בנחאחר הכתיבה ולא כחבו כ"א נזמן האחר לאז הי'
 הדבר נכרין להכשיר מטעם נציגות דלת מטעם שכתבו שמת
 לא יוכל לכתוב בזמנו וגם ישכחו הזמן האמיתי ממילא טוב כל
 ערות בשטר וא"י להימנה שהרי ביד העדים לכשיוזמו לומר
 התגללות שכתבו או אח"כ לכן אחרתו ואינם יכולים להזעם ע"י
 עמנו הייחוס טוב לא איכפת נהו לחז"ל והכשירו כל מאוחר אף
 שאין בו לורך כלל שהרי עיקר דו"ח כדי שיבוא לידי הזמנה וכיון
 דבשטר לא יבוא לידי הזמנה מחמת התגללות המאוחר שכתב
 הכתיבה יכולים ג"כ לאחר ביומו מעט דלא בלא"ה לא יוזמו ועיי'
 בר"ן ספ"ב דכתובות. בענין הזמנה בשטר דים סמוכין לזה ע"ש
 ומעשה נראה לדברי החוס' מוזקקים מא' דלדבריהם שס' שכתבו
 שרש"י ז"ל בחס' דחק מה שלא פרש כפשוטו היינו לפי מה שכבר
 הוכיחו כאן למאוחר שכתבו אחר זמנם כשר לכתוב במזמנם
 הכתיבה וא"כ הרי בלא"ה לא יבואו לידי הזמנה מחמת התגללות
 מאוחר כזה א"כ טוב יוכלו להתללל עצמם בפשיטות יותר שכתבו
 ביומו ואחרו הזמן משא"כ כאן שפללו על גוף הדין אי כה"ג כשר
 משום מיחוי כשיקרא ולפום סברא זו דכה"ג שכותבים אח"כ אסור
 לכתוב מקום הכתיבה דפסול דמיתוי כשיקרא הוא אף דיעבד
 ספיר מיתוי מהחם דליכא לדחויי דהתם התגללות רק על איחור
 דיום הכתיבה מעט ואחרו הזמן דא"כ אמאי באמת כשר כה"ג
 ולא מיפסל מטעם דו"ח כיון דלא הי' לורך להם לאיחור זה
 וליכא כ"ד בכה"י ולמה יאחרו לכתיבה לבטל חורת הזמנה מהם
 כיון שאם לא יעשו כן יבואו לידי הזמנה גמורה שהרי בזמנו כתבוהו
 וממילא דע"כ דגם מאוחר כה"ג כשר ולכן א"א להם להיזמנם לאז
 שייך נ"ד וכמש"ל וממילא למסקנה ה"ה דיכולים לאחר גם
 בשעת הכתיבה על זמן שאחרי כן וממילא דא"ש לשון אחרתו
 וכתבוהו כפשוטו וכפי' החוס' שס' וזו"ק מאוד :

ובזה

לפ"ע ד' ניישב דעת רבינו ז"ל שפסל גט מאוחר בפ"ב
 מהל' גירושין ל"ל דאזיל לשיטתו דס"ל דבגט פסול
 מאוחר כה"ג דהכא שכתבו מקום הכיווי אף דיעבד משום מיחוי
 כ' זיקר' וכפי מסקנת הגמ' לחלק בין שאר שטר לגט א"כ ממילא
 פסול אף אם הכתובו במקומו רק האיתרו הזמן שהרי לא הי' לורך
 לאחר הזמן ובטל חורת הזמנה מהם כיון שא"ל ל"ד ולורך עיגובא
 כה"ג כיון שיודעים יום הכתיבה והלוי וה"ל דבלא"ה אין דין
 הזמנה משום התגללות המאוחר כגוונא דהכא שכתבוהו אחר כן
 דהא כה"ג וולתי לא עשו שנת כדין משום פיסול מיחוי כשיקרא
 וצמילא חוקמה אדינא דבעי דו"ח מטעם ולריך לכתבו בזמנו
 (ומדוקק שס' לשון הרמב"ם דהוא מטעם זה שהרי חשב פיסול
 למאוחר בכה"י שינוי מקום ע"ש) ומישוב בזה על כוון מאוד
 לקושיית החוס' כל הפוסקים מהיהו דג"פ במקושר שעשאו פשוט
 דהתם העדים העירו בזמנו ואח"כ נעשה פשוט גם להרמב"ם
 כשר לפי טעם הכ"ל וזו"ק היטב ומה נכון אף נעים בזה ליישב
 דקדוק שקדקנו לעיל בגמרא אהא דקאמר לא מוכי' וכדאמר להו
 רב להפרי' כו' ל"ל ההוא דרב דגמא הכוונה כפשוטו שלריך
 לכהוב מקום עמידה באם נכתב ביומו ומקומו ד"ל דספיר הור"ך
 לזה למה ששקיל וטרי הגאון בעל נוב"י דלמה באמת הור"כו
 לחקן מקום העמידה וכ' דהוא משום שיהי' יכול להיזמנה אלא
 דשדי בה נרנא דהא בלא"ה א"י להיים עדי הגט כיון דיכולין לומר
 אחרתוהו וכתבוהו ע"ש ואמנם לדעת הרמב"ם ז"ל הכ"ל דפוסל
 גט מאוחר טוב נובל לקיים העעם משום ערות שא"י להז' חמס
 כבר כהבנו לפ"ע ד' טעם הרמב"ם י"ל משום לכיון למאוחר
 ששינוי מקום הכתיבה פסול משום מיחוי כשיקרא א"כ גם במאוחר
 שכתבוהו במקומו ואחרו זמן הכתיבה ג"כ פסול משום דו"ח כיון
 דאין בו חקנת עיגון להכשירו אמנם אם הי' מאוחר שכתבוהו
 אחר זמנו כשר בשינוי מקום הכתיבה לא הי' טעם כלל לחקן
 מקום הכתיבה והעמידה שרי' בלא"ה א"י להצמם שיכלו לומר
 אחרתוהו ומעשה א"ש להש"ם דחזית לן לפרושי על מקום עמידה
 על הסופר ואין לו טעם כ"א מחמת שא"י להיזמנה הור"ך לאחויי
 הא דרב דא"כ לא הועילו בחקנתם שיכלו לומר אחרתוהו אמנם
 למאי ד"ב אמר להפרי' כי כתיבתו כו' ופוסל משום מיחוי כשיקרא
 ובגט א"כ דיעבד ובטל התגללות למאוחר ששינוי מקום הכיווי
 וממילא כל מאוחר פסול וא"י לומר אחרתוהו ויכולין להזעם העדי'
 חקנו מקום עמידה ספיר ולכן חתבוהו בגט דווקא ולא בשאר
 שטרות והדברים כפחור ופרח בס"ד ובזה יש ליישב ג"כ דקדוק
 הגאון ר"א ברזלא ז"ל על ה'הו"ם נעיל ד"ה ושם עירו ע"ש ובכ"י
 נהדורא בתרא יבואר עוד בזה ובעיקר ביאור דברי החוס'
 ובחירת דבריהם לת"ע סי' ל' כתבו שיש לפרש ע"ד אחר למ"ש

שמואל לקמן בדברינו לעיקר מחלוקת הפוסקים הג"ל הלוי א"ס מהני גם בקנינים לעלמא ג"כ חלירו ומתנחו בתיא כאלה כמו בגט ושהרמב"ם ז"ל מחנך בין גט לשאר קנין ושהרא"ש ז"ל לכובר דשוכר קונה לו חלירו אינו מחלק וממילא להשאיל לה"ל דגם בגט לא הוי מהני חלירו וגיטו בתיא כאלה מ"כ בעלמא ואז כ"ע מודים לשיטת הרמב"ם ז"ל דא"ק כ"א למשכיר ודו"ק :

בתוס' ד"ה ונתן וא"ת כו' ואין בכלל אלא כמה שפירט וי"ל דשנתה חזר וכלל כו' מלשון רש"י ז"ל מבואר ההיפוך שאינו על דרך ילפוחא לכלל ופרט ובאמת שלכאורה יש הכרע לשיטתו של רש"י ז"ל מכוונת ללעיל דף ק"א דבהיא לונחן גט לעבדו וכ' לה שטר מחנה עליו ע"ש בחוס' ד"ה אטו שליחות מידה איתרבי כו' שהשלו ס"ס דלע"ג דלמרי' בב"מ דלחריה מסוס ידה איתרבי ולא גרעה משליחות ובגט אשם לחוב הוא לה אין חבין אלא בפניו ובמתנה דוכות הוא לה כו' אעפ"כ בעינן דומיא דידה נענין משתמר ולפענן חרר המהלכת אע"ג דשליח מהלך וולאי קונה אעפ"כ נענין זה מהני הדרא דלומיא דידה ע"ש ומזה הו' הכרע דלא כפי' החוס' - כאן לאי הוי דרשא דהכא מחורה כלל ופרט לא הוי ממעטין משליחות כיון דלא איתרבי בהיא כלל ופרט וכמו שכ' הרב הש"ך ז"ל בסו"ט ס"ו ס"ק לענין פשיעה בשומרין בהנהו לאיתמעטו מדן שמירה לשיטת המחייבים ד"עמ"י מסוס דהפרט אינו ממעט כ"א מה לאיתרבי ממכנ דידה אכל מה דמן ההכרח או ללמד ממקום אחר אין למעטו בכלל ופרט וא"כ הרי שליחות דחזר לידענין לה במחנה כבר ביאור שם רש"י דהוא מושלח ושלחה וא"ל כלל לשום ריבוי ע"ש ולמה נמעט חזר מהלך מהך כלל ופרט שלא יהי' עליו דין שליח כדן שאר שלוחים שנלמדו מושלח ושלחה ואולם החוס' מלבד דלפטר דל"ל כלל הברת הש"ך ז"ל (דליתיהו מן הפוסקים שם גם מפשיעה) גם לשיטת החוס' הא דלמרי' דלא גרעה משליחות אינו כובד אהך דרשא דשלחה כמ"ס הרב מוהרש"א שם בב"מ דף י"ב ע"ב בלשון רש"י ס"ס דהחוס' פנינו בהא ומפרשו לה בענין אחר וע"כ שכתבו שאר ספורים דהכוונה לא גרעה משליחות וא"כ שפיר יש מקום דבכרחה ללעיל בפ' המביא אבל לשיטת רש"י ופירושו בב"מ דשליחות דחזר נפקא לן מושלח אי ניעת דדרשא דהכא בחורת כנן ופרט נדרשה הוי דרשא קו' החוס' הג"ל בדף ק"א דלזכותה ולא הוה ניקא קנבתינא וכמ"ל בס"ס הש"ך ז"ל ולכן י"ל הוכרח לפירושו דלרשו בחורת ריבוי ומיעוט ודו"ק) כל הרשום כאן בין הקוים אינו מוכרע ובמהדורא שליטת אי"ה נשמט מדברינו :

תוס' ד"ה בכונן לה דו"ל כבר כתבתי יישוב קושייתם במהדורא קמא לשיטת רש"י בדרך נכון מאוד ובעיקר שיטת ר"ת ומה שהביא רא"י מן הירושלמי וביאר עוד בחי' אלה לקמן ע"כ בחוס' ד"ה מה שקנחה :

בתוס' ד"ה וההגיא כו' הו"מ לנשוי כו' אי שנתן לה הבעל במחנה כו' כבר הארכתי במהדורא קמא להשיג על הרב בעפ"י ז"ל על מה שהבין בכוננת החוס' למיירי קודם חק"א ועל מה שגראה מדבריו דקודם חק"א הו' גם הדין בכחן הבעל מחנה שהמכר קיים וגם הבעל אין אוכל פירות עד שמוה השיב על הרב מוהרש"א ואנחנו כתבנו דלכ"ע קודם חק"א הו' הדין בהיפוך בנזן לה להמכר קיים ואוכנ פירות וכדן דו"ל אין לי בנכסיה דלמחנין ע"ש הטעם וממילא דגם לפי' החוס' קושייתם קאי ע"כ אי מחני' מיירי לבהר חק"א ע"ש אמנם כעת הנני יוסיף להפניא על הגאון ז"ל איך ענה על רעינו בכוננת החוס' השיב קושייתם לחוקמי מחני' קודם חק"א שהרי נפייז עדיפא הו"ל נפקדות דל"ל גם נאוקימתא דו"ל שהרי קודם חק"א לשיטת ר"ת נא שייכא כנן עיקר קו' הש"ס לפיר"ת דחלו במכר כיון דקודם חק"א הו' כנן ענין המכר קיים על הגוף ומה שהבעל אוכנ פירות לא ענינע כח החזר כיון דק"פ לאו כק"ג דמי וכמ"ס החוס' בב"ב ע"ש ואף דבחי' ולפירות המכר בטל אבל זה אינו מלך קנין הגוף דכלל ק"פ דעלמא ג"כ ל"מ בעל הגוף למכור הפירות והמכר נפירות בטל ועכ"ו עיקרו קנין הגוף וא"כ קודם חק"א הרי הוי עיקר החזר דאשה ולא הו' החללה לקו' הש"ס כ"א דע"כ לת ר"ה לחוקמי קודם חק"א ודו"ק :

תוס' ד"ה דו"ל אין לי כו' והא דמהני בעבד אין לי עסק בך לא כמו שפיר"ת דממילא זכו ב' דל"כ יכי מייתי רא"י לחנן פ' בהרא דהרי א"ל לעלמד מהני באשה מק"ו לעבד כו' עכ"ל נכאורה הו' מזה סמירה גם לחי' לרבינו הרשב"א ז"ל במס' כזכות שכ' ג"כ לחנן בין עבד לשוקף וטעמו דאין לי עסק בך הוא עכ"פ נזון הילוח שמהלך זכוחו ממנו ולכן מהני בעבד דממילא זכה לעלמו כיון שמהלך שערבו וממנו ע"ש וא"כ דילמא הרי א"ל לעלמו נמי מהני בסו"ט הילוח והא דמהני להחיר בב"ק לשיטת הרשב"א ז"ל אע"פ דמפיקר עבדו לריק ג"ס להחירו בב"ק אולי הילוח טוב מהני טפי ושיין ברמב"ם פ' מה' עבדים ובס' לרור

וקושיית הש"ס י"ל בדרך אחר ומלבד שהוא לחוק גם לא האירו דרך יסכון אור בקושיית הגמרא ולמ"ס י"ג ע"פ"י דרכם דהרמב"ם לא חס לנתיב קמא מסוס דלמחנה א"ל בהירוח זה דכלא"ה ל"ק מהיא לא מבטנין קלא דככה"ג לבחר נישואין וולאי מבטנין באופן שנהבבר שמדינא אין כאן חסס וללעז הבריות בנא"ה ה"כ כיון דהוא לבחר נישואין וגם א"ס הלא מן השגי לא יוחזק הקול הראשון כ"א מתקם אחר שמונלמיתיה גירסה וכמ"ס ודו"ק היטב :

ע"ב : בתוס' ד"ה דב"ס סברי אדם עושה בב"ז כו' ואע"ג כו' ומפ' רבה ור' יוסף פו' מסוס דאין אדם עושה בב"ז כו' עסק"ד הא לא רנו להקשות מצ"ה אב"ה דס"י אניתא דרבה ור"י דס"ל גם נשואות ממאנות ול"ת לב"ז מסוס דהרי מפרס בהיא ס"ס טעמיי' מסוס דבנשואין וכחובה לא הוי בב"ז וכלמסקי הכא אכל לב"ז ש"קסה מכח צ"ס אבל דאלמא עיקר קושייתם נב"ס נא ידענא נהולמס גיהו דל"ל הכא לב"ס דאין אדם עושה בב"ז למיתסבה נחוקה גמורה דניהוי עי"ז פיקושין בעדים ממש דעכ"ל למאן דאית לי' דהוה פיקושין דה"ל כפירור ממש וכמ"ס מוהר"ם ב"ס בהנה"מ דחשובה דלמ"ד הן הן ע"י ייחוד דעכ"ל דה"ל כוולאי ממש וא"כ לא הוה אפי' ס"ק כיון דליכא עדים ע"ש אבל אכתו אית להו דעכ"פ לא ניקח ל"ל לאכסי בב"ז וא"כ עכ"פ שייכא חקנקה דנשואות אין ממאנות דממנעי ולא נמקבא לה מי שאין רולה לעשות בב"ז ולפע"ל ל"ע שפלא חלקו בזה הרמב"ם כי ה"ל חננה מרווח ואוני"ג דעיקר קו' דעכ"פ ה"ל פנוגתי' דב"ס וצ"ה סברות הפוכות כיון דבעלמא חסו ב"ס טפי לסברא זו ואפי' דרך נישואין ממעטו ולא יעשו בב"ז מהיכי חיתי יפלגו אב"ה ולא יהי' גם לדידהו חזקה לעשות קושייתין אלא דלפי"ז דגם אינו מרווח כ"כ ועמ"ס עוד בסמ"ך ועיין מ"ס מהרמ"ל ז"ל נרייק בלשון דחרא דמכיל דפליגי דהן הן ע"י ייחוד כו' דלמא דטעמא קמא וי"ל דלא ניקח ליה לפש"ס עפאת החוס' הג"ל דעכ"פ הוי סברות הפוכות מהיא דייבמות ודו"ק :

בא"ד וצ"ה סברי כו' ואע"פ דס"ל אפי' נשואות ממאנות היינו מסוס כיון דע"י נישואין כו' ל"ת בב"ז ול"ע דלפי"ז אכתו קשה מילון אפי' חזק דהא דקענה שהגדילה ובעל ס"ל לרב דל"ל גט משני וה"ע מסוס דחזקה אין אדם עושה בב"ז ובעל נשם קידושין אלמא דשייך גם בנישואין דרבנן חזקה זו ואע"פ דבה ור"י יוסף יפגנו אדן זה שהוא מוכס דקיי"ל כרב בהא חזקין לשייכא גם כ"ה חזקה זו ודחוק לומר דכל סג דגלה אח"כ ומ"ל למיעבד קידושין גמורין ה"ג בעינחו ב"ז כמו בבאר פני' דלא ממעט הכי ובאמת בב"ס ס"י ג"ז ס"ק ק"ג מלמחי שכ' בשם הרשב"א ז"ל דברים מחודשי' דבקענה שנתקדשה שנה מדעת אב"י דרשאים ליבש חללו עד שחגגלו וחקקש דביאה נאם גדלה בעל נשם קידושין * ואע"ג דכאן חין ב"ז מ"מ לכשחגגלו נאפטר לקדשה דביאה מסתמא מכוון לקידושין ואם אינו מכוון הוי כב"ז (דבריו בזה סחומים וגם לדבריו אנה לא ידענא א"ס גם דקענה שדלה דתיקנו לה רבנן נשואין אי הדין כן וחסו' רשב"א לא מלאחי כעת) ועוד דמסתמא מקדש אותה שלא יתפכו קידושי אחר עכ"ל הנה לפי סברתו זו הוי נישא דקענה דה"ס דבהא טעמא אחרת איכא כדי שלא יתפכו קידושין אחרים ובהא הוי נישא לי מה דהני קסאי לי טובא על מ"ס הה"מ ז"ל בפ"א מה"א פמוכין דלעת הרמב"ם דבפנוי' איכא אסורא דחורייחא מסוס גר"א עושה זונה ע"כ איכא אסורא ויוד דא"כ נא הוי מסווינן נחוקה אין אדם עושה בב"ז כיון דליכא איסור חורה כמו דקדשות דהא בנישואי קטנה לא שייכא הגוה טעמי דליכא אסורא ולר"א דכה"ג לא עסקה זונה * אבל לדברי ה"ס ז"ל י"ל דהחזקה מסוס שרולה שלא יתפכו קידושין אחרים והה"מ עיקר ראייתו מהיא דממעטין דהספק א"ס הו' רבנן כלל להדשה כ"א לפ"ז ובהא ע"כ החזקה מסוס אסורא ודו"ק אלא דלפי"ז קשה דגמ' דעיווי' אפי' נחא דרב וסתואל דקענה שהגדילה פלונגתי' בקידושין ע"כ ומומין וכנסה אי לריכה גט והרי חסס לא שייך ה"ע דחזקה (לא מסוס אסורא כמ"ס הה"מ) ולא מסוס שאין רולה שיוחפכו קידושין סה"י א"ס אין בה מומין בנא"ה נא יחולו הקידושין אחרים וא"ס יש בה מומין אונדרים הרי בנא"ה מקחו בטל ורולה פנירושין ומ"ג ע"י חזקה זו שויתר הנאי ואע"ג דב"ס מנריך להו דבריכותא אבל למ"ס אין דומה כלל * וכלא"ה דברי ה"ס עיינים עיון בטיני וגם מהסו' רשב"א לא מלאחי מזה כעת :

מהדורא בתרא פי הוורק

בפירע"י ד"ה תנה בעלה כו' ואכתו לא נפיק מידו' דבעל כבר כתבנו הפירוש הנכון בדבריו ולשונו והראשון עיקר אמנם מ"ס שם דרש"י ז"ל מהסוברים דחלר הסריפס א"ק לשוכר כ"א למשכיר - אין נראה כן מדבריו בפ' השואל בב"מ ובח"מ סו' ט"ז אבל יחנן הדרך שכתבו לפי מה

לרור החיים עם ובמחנה אפרים ה' עבדים ע"ש היטב ועיין
 עוד מזה בחידושינו לקמן אמנם באשה ודאי לא שייכה הך
 מילתא לענין איבור אשת איש וז"ל דהא פשיטא לי' לשון ה"א
 לטמך אינו ע"ד חורה סילוק כ"א לשון הקנאה ובהא סובר
 ה"א לאשה ועבד שונים ולא שייך לפליגי ביניהם :

למאי דה"ד בנשואה עכ"ל דמועיל בדבר שלב"ל מאלד הפירות
 ולכן תירץ דמזה לא הוי מלי להוכיח דבנשואה ה"ל דקל לפירות -
 משא"כ הכא דמייירי בארוסה ועדיין ל"ט טובא דאכתי ה"ל לשי"ט
 לאוכותי מדין ירושה במשנה דמועיל הסילוק אע"ג דהוא ג"כ
 דשלב"ל וכמו שנתקשה בפני"י בזה ע"ש שהאריך ובירושא מוסכס
 הוא דבנשואה ה"ל שלב"ל הן אמת שלדעת ה"א ע"מ דעת
 הרמב"ם ז"ל גם בירושא ל"ט דשלב"ל וכמו שיבאר בסמוך אמנם
 דעת החוס' ה"ג ל"א להעמיס שיטה זו דל"כ לא הוי לריד"כ
 לטעמא דנחלה הבאה לו ממקום אחר דמשמע דגם בירושא לריד"כ
 להאי טעמא דרבא דאי אפשי מלד שלב"ל וכמבואר בל' החוס'
 וה"א ע"מ סבוכר כן אפשר שמפרש האמת כמו שמפרש הר"ן
 בשמעתין ללא מלד שלב"ל איירינן כ"א מלד מתנה ע"מ"ש בחורה
 ודלא עשו חיזוק יוחר משל חורה :

אמנם לפע"ד י"ל דדעת החוס' ג"כ דרך נכון והרווח מאלד
 עפ"י שיטת ה"א ז"ל וכמו שיבאר להנהגה לכאורה
 יש להבין במה שהחליטו רוב הפוסקים בירושא דנשואה הוה
 כדשלב"ל ד"מ שהרי לפי סברת רבי' מוהרש"א שהעיר כן דכמו
 דמהני בקנין דקל פירות כמו כן מהני בסילוק בפירות שמועיל
 מלד דקל לפירות א"כ בירושא נמי ינמא הכי דבשלמא קודם חקנת
 אושא לא שייך זה להבעל ל"ל שום זכיי' מחיים לענין ירושה
 משא"כ לדיון בהר הק"א הרי הבעל כבר ה"ל כלוקח מחיים ולמה
 לא יועיל מלד דקל לפירות ונראה דלק"מ דבלא"ה ל"כ לסברת
 מוהרש"א ז"ל שהרי עיקר הטעם דמועיל דקל לפירות הוא משום
 כיון דאי"ל זכות בגוף הדקל שהרי גוף הוא כבר בעולם ממילא
 הפירות שלו אבל מה יועיל בסילוק שהרי עיקר זכות בפירות הוא
 זכו' דשלב"ל ונראה הטעם דגם בסילוק שייך כזה דלמס"כ הרשב"א
 בחי' גיטין בסוגיא דמעמ"ש דכל דחיקנו רבנן התנחא בזכותם
 שבין איש נאשחו חיקנו ע"ד שאם הוי' נחנין כן מעלמו הוי' מהני
 אבל לא חיקנו מעיקרא מינחא דגם אם התנה כן לא הוי' מועיל
 ע"ש באריכות ועיין עוד מזה באהיפות זקנים ב"ב דמשמע ג"כ
 ככ"ל (הן אמת ממ"ש זה לכלל מונח ל"ט דבכמה מקומות מלינו
 שחיקנו דאע"ג דאין זה הקנאה כלל וכמ"ש במ"א עכ"פ הא
 חזי' דעכ"פ ברוד חיקנו ע"ד"ו ועכ"פ כל שיש דרך הקנאה חיקנו
 ע"ד"ו סיהי' כאילו חקנו זה לזה) ומעשה א"ש דבחקנת פירות
 שחיקנו לבעל כיון שמועיל לדיון דקל לפירות מהחמא ע"ד"ו חיקנו
 סיהי' לו זכות כמו דקל לפירות דכה"ג הוי' מהני גם בהקנאה
 מרלוכה וכיון שלא הוי' לו זכות לבעל כ"א אגב דקל ממילא כחב
 רבי' מוהרש"א ז"ל דה"ה הסילוק מהני ע"ד"ו כלומר דאי הוה מבלק
 עמנו מזכות זה ונמילא לא נשאר לו זכות פירות דמעולם לא
 נחקן לו כ"א בזירוף זכות הדקל וכעין סיהי' בהקנאת האשה
 מרלוכה זכות זה וכ"ו בזכות פירות אבל בזכות שקודם תק"א הוי'
 לו זכות בה בלא זכות הגוף הקרקע (ומזה מוכח ג"כ דכללא דכולל
 הרשב"א לא וכו') וע"כ דגם דבחר הכי הוסיפו וחיקנו לו גם זכו'
 שיחול מחיים ויש לו זכות בגוף הקרקע מ"מ אם נחלקת מזה
 הזכות עדיין נש"ר לו זכות ירושה דחקנת ראשונה ולענין זה ה"ל
 סילוק דשלב"ל ולכן לא הוי' כמו דקל לפירות וזה פשוט וברור :
 והנה ה"א ע"מ בפ"ב מה' אירושא ברלוכה להליך בעד רבינו ז"ל במה
 שהשינו הראב"ד ז"ל דל"ל לטעמא דחוקת משפט ומחנה ע"מ"ש
 בחורה דהא ה"ל דבר שלב"ל וכו' וז"ל ואי סבור שרבינו הולך
 לזה מפני האשה שהוא מורישה אותו והחנינו עמו כן שלא ירשנה
 והיא חירש אחר ואלו הוי' בירושא כשאר דבר שבממון הוי' החלני
 קיים שיזכה בירושא מי ירשנה הוא וכן הוי' הדיון בשאר ירושות אלו
 הוי' כחנאי שבממון . אבל מחוך שהענין ירושה מכח חוקת
 משפט א"א להפקיע ולומר פלוני ירשני במקום שיש בן כו' (ועיין
 מש"ל בחוק ההוגיא מזה) ולפי שכל המוריש ה"ל מן האשה
 יכולין לחת במחנה נרשיהן לכל מי שירצה שלא ברובן הירוש' ואי
 להחיל בחורה ירושה לאיש נכרי אף ברובן הירוש' כ' רבי' מפני
 שענין ירושה בירושא הוא חוקת המשפט כו' עכ"ל וחורף דרבינו
 היקרים דא"ו בחורת הקנאות הירוש' סיהי' שייך בו א"א מקנה
 דשלב"ל אלא שהי' מועיל אם לא היה בו דין מחנה ע"מ"ש בחורת
 חנאו בטל מלד המוריש ללא עדיף הבעל מירוש' אחר שאילו היה
 הירושא כדיון חנאי שבממון הוי' מלי למימר פלוני יירשני במקום
 בן ועיקר הטעם דל"מ למימר פלוני יירשני הוא משום שאין בידו
 לפקוד ד"ח ובאמת כי הדברים ומוכרחים ב"ש ב"ב ד"מ המסנ'י
 ומשקלא וטרי' דגמ' דהרי להדי' אמרו במשנה פלוני יירשני
 במקום שיש בן לאו כלום לפי שמחנה ע"מ"ש בחורה ובש"ס שקיל
 וטרי' עלה לימא מחני' כר"מ כו' לר"י דבדר שבממון חנאי
 קיים ומשני החס ידע ומחיל כו' אלמא דעכ"פ מלד דשלב"ל ל"ט
 כה"ג כיון שהמוריש אומר כן ומפקיע ירושה הבן לולי טעם
 המחנה ע"מ"ש בחורה ע"ד שהדברי' ל"ט לשיטת החולקים על רבי'
 ז"ל איך יפרשו הסיניא אם לא בדוחק . אמנם עדיין לריבין
 הדברים חבלין להחנינו ירושה כל הירושין הוי' מועיל מלד המוריש
 שבידו להחנות על נכסיו שהרי בידו ליתן מחנה לכל מי שירצה
 וכד"א שיוכל להפקיע גם בחורת ירושה לאיש נכרי אבל ירושה
 הבעל

אמנם השחא דלחנינו להכי הוי' נלפע"ד להלדיק אהן אלדיק
 דברי ר"ת ז"ל ולייבב מה שנתקשו רבותינו עליו שהרי
 בלא"ה לריד"כ ביאור חינוקו מ"ש דב"ב משמיה קזכו בי' ללא
 מלינו סברא וחילוק זה בשום מקום וקשה שימלא סברא כזו מלבדו
 מבלי רמז כזו בחנמולא דיקן . וכן נראה שכוונתו סובבת והונכת
 ע"ד רבינו הרשב"א ז"ל דבעבד הטעם הוא משום סילוק כלומר
 דבחורה סילוק ספיר מהני וא"ל הקנאה כלל לא להוה קשיא לי'
 על חירץ זה ולכן הוכרח לחדש סברתו הנ"ל וכמו שאבאר דבאמת
 לפי חירולו של הרשב"א עוד יש מקום לדון ולפקק ניהו דנימא
 לשון חינוק ספיר מועיל בעבד וא"ל הקנאה גמורה כ"א חורה
 סילוק דאכתי למ"ד לא יוכח נחזור האלון ונזכות בו והיינו למ"ש
 הרב המובהק מהרי"ט ז"ל בתשובותיו ח"א סי' מ"ה להחליט
 ליינא דכלל מקום הנ"ל בחורת סילוק אע"ג דמהני לשעתו
 כמו הקנאה אבל מ"מ יוכל לחזור בו כל שעה שאין לו דרך הקנאה
 לענין חורה וראיינו מבוארת בדברי החוס' דפ' הכותב ד"ה
 דכחו בפשיטות דדיון אינו ניונית ואינו עושה לאע"ג דמהני
 מ"מ יכולה לחזור בה בכל שעה ומזה הוליא דגם בעלמא דינא
 הכי ומזה דמהני בכוח לה ועודה ארוסה היינו משום דכ"ז שלא
 חור בו הוי' סילוק גמור לשעתו וכבר זכרה היא בנככים וע"ש
 בחי' מ"ש להוסיף הסברת דברים אלו והוכרח לזה מדברי חוס'
 סס (וסם כחבנו בזה שיש ג"כ להבין בזה מה שכתבה מדברי חוס'
 פ"האשה שפלו דככותב לה ועודה ארוסה ל"מ לנככים שפלו לה
 משנאחל למה שכתבה מדברי המפורשים טעמם משום דהוי'
 דשלב"ל אין מספיק שהרי מבואר מדברי החוס' ר"פ הכותב
 דסילוק מהני דשלב"ל ואכ"מ נהאריך בזה וע"ש) ולפ"ז ניהו
 לשון אין לי עסק בך הוי' סילוק מעליא כ"ז שלא חור בו האלון
 אבל מ"מ יהי' רשות בידו לחזור לא"ל דהעבד ג"כ וזה בעלמא
 דזה אינו למה שהאריך הרב בעפ"י ז"ל בחי' זושיו לפ' השולת
 בכמה דוכתי דכל כה"ג שלא ילא מרשות רבו לגמרי אין לו לעבד
 יד לזכות בעלמא דרך הפקר ודוקא בהפקר גמור דקיי"ל דהיי'ל
 לגמרי גם אם לא אחי ליד זוכה א"כ מיד שהפקירו פקע רשות
 האלון לגמרי כ"ז שלא זכה בו מחדש ואז ה"ל העבד כאחר לזכות
 בו בעלמא משא"כ לר' יוסי דס"ל דבעי עבד לאחי לרשות זוכה
 לא מהני הפקר בעבד כלל לזכות בו בעלמא דאין לו יד לבעל
 זכייא האלון כ"ז שאפשר לו לרשות האלון לחול עליו ע"ש שפ"ל
 ושלש דבר זה וכחב שיש ראיות חבילות לזה ולפ"ז גם הכא איך
 אפשר שיועיל בחורה סילוק כיון דמלי לחזור בו בדיבורו בעלמא
 איך יועיל ליד העבד לזכות בעלמא לבעל כח חורתו ע"ש היטב
 והראה שלסברתו מוכרח ומוכרע כמ"ש זה הוא דהוי קשיא ליה
 לר"ה ז"ל על ההיא דסילוק דעבד ועל כן הוכרח לחדש גם סברא
 זו דמשמיה קא זכו בי' כגומר דבעבד ספיר לא חיישי' על זכות
 החורה כל שהועיל לשעתו וטעם הדבר נראה כי הוא ע"ד
 שהורנו רבותינו הראשונים ל"א אהא דהקלש חמץ ושחרור דמפקיע
 מידי שעבוד והחילוק בזה בין הקלש קדוש הגוף לקדוש דמים
 שטעמם לכ"ז להשיעבוד אינו מפקיע כ"א מכאן ולהבא כדן
 בע"ח דמכאן ולהבא גובה וכי אחי קדושת הגוף וחיי'ל לשעתו
 לא פקע וסברא זו נובע מדברי חוס' לעיל דף ל"ט ע"ב ע"ש
 באריכות ושם כתבו דכן ג"כ שחרור כיון דחיי'ל עליו קדושת
 ישראל ה"ל קדושת קגון חו לא פקע ולפ"ז גם אגב כאמר כאן
 דכיון דעכ"פ בחורה סילוק לשעתו ה"ל סילוק מעליא ולשעתה
 פקע רשות האלון ממנו דאף לשיטת מוהרי"ט כל סילוק מהני
 בי' חורה אבל הוא רק מכאן ולהבא אבל לא למפרע וכמ"ש סם
 מוהרי"ט ז"ל בעלמא שכן הדיון ג"כ בהך דאינו ניונית ואינו עושה
 וא"כ טוב הרי חל קדושת ישראל על העבד ול"מ חורה גם להבא
 ול"ד נכל סילוק דעלמא דאע"ג דחיי'ל לשעתו פקע עכ"פ מכאן
 ואילך ע"י חורה וזה שהסופר ר"ת ז"ל בלשונו הלח סברא זו
 דמשמיה קזכו בי' לענין שלא יועיל חורה כמו גבי הדיוט אבל
 לעיקר הלשון אי יועיל בשעתו דין הדיוט ושמים שונים וכל דל"מ
 להדיוט נ"מ גם לשמים ולכן לקמן בפ' בחרא דסקיל וטרי בגוף
 הלשון לשעתו אי יועיל וכמ"ש סכן לריד"כ לפ' בהכרח גם
 לפמ"ש הרשב"א ספיר מיייתי קו' מעבד לאשה ודו"ה היטב .
 ונדעתיה הוא ענין ישר לדון לכך זכות לשיטת של ר"ת בה' הישר
 למעיון סם והמקום ידוננו ג"כ לכך זכות :

ברו"ט ד"ה וכלרז כהנא כו' אהא לא מיייתי כו' אלא מייחי
 ללא חקשי היכי יכול להחננו שלא ירשנה הואיל שלא בא
 לעולם כו' עכ"ל הרב מוהרש"א ז"ל בפ' הכותב עמד על דבריהם
 וז"ל סם ובלא"ה פירות לא מיקרי דשלב"ל דה"ל כמו דקל לפירות
 דל"מ דשלב"ל כלאמרי' בעלמא עכ"ל כוונתו מבואר דהרי גם

נגע לזכותה אולי לא שייך סברתו שם :

בתום דיה ידה גופא מי קניא לי' לבעל וא"ת חלרה

כמי כו' וי"ל כיון דקניו לו לפירא ה"ל כאלו קניו גוף החזר לו אבל מ"י מעלמא קאחי לכאורה הדברים מחוסרים חבלין ולפע"ד הו' מקום להוסיף נוסף בטעם החנוק והוא עפ"י מ"ס' ובחי' פ' הכותב להסביר דברי רבינו מהרש"א ז"ל שם מ"ס דבסילוק מפירות לא מיקרי דלכ"ל דה"ל כמו דקל לפירותו ללכאורה ל"ד להדדי להחם חלויו זה בזה כלומר כיון דגוף הדקל שנו ממילא הפירות משלו הם גללים אבל הכא נראה דמסתמא מהגוף מ"מ נשאר לו זכות הפירות בלא דקל וכחכננו משום דמשיקרא חקנת הפירות לבעל הו' ע"ד דקל לפירותו כלומר שיהי' חלו זכות הגוף וזכה אכל בפירות כדרך הקנאה וסמוכין שלנו מדברי הרשב"א לעיל דף ק"ג דכל דחקינו רבנן בזכות הבעל והאשה הם ע"ד המושלים גם ע"ד הקנאה מעלמא וכן כחבר הראשונים בד"ב בסוגיא דיסבון חנו ע"ש ולכן הסילוק מושיל ג"כ בהורח קל לפירות אמנם כבר כתבנו דל"ע כ"ל לאו כללל ג"כ שמינו כמה זכאים אע"ג שאין מושלים בשום אופן דרך הקנאה אלא לכל דהי' אפשר לחקן דרך שמועיל בהקנאה חקון כן וכל היכא דלי' אפשר חקינו זכות גרידא בפרות הפקר ב"ד והנה הרשב"א ז"ל בכתובות בסוגיא דמקדש מ"י אשחז הובא ב"אס"ז שם פלגל הבנה בחכמה להידים לנועשה ודיהם אין זהו דרך הקנאה ע"ד דקל לפירות דמ"מ ה"ל דלכ"ל כיון דמ"י מעלמא אחי ע"ש ולפי"ז י"ל ע"ד"ז סובב החלוק בין חקין פירות דחזר דחזר מיקרי שפ"ר קניא לי' לפירות דכיון דמושיל דקל לפירות מעיקרא הכי חקינו רבנן שלא יהי' כדלכ"ל שיעבדו לו גוף לפירות ולכן סבירא לי' ללא הוי חלירה מטעם זה אבל במעשה ידי' כיון דאין מושיל אש חקנית לו ידי' למעשה ידי' א"כ בלי ספק מעיקרא לא חקינו לי' רבנן זכות כ"א במ"י עלמא לא בידה שהרי לא יוסיף חת כח אש יעדיפו כחו בידים עלמא כיון דמעלמא קאחי ודו"ק מאוד :

ובנה

הי' אפשר לומר ולהשוות סברות הש"ס דידן והירושלמי דשמעתין דב"ס ירושלמי משמע דיד אשה נמי קא קניא לי' והיינו אביבא דר"מ דאין קנין לאשה בלא בענה וב"ס דילן משמע דלכ"ע יד אשה אינו קניו' לו והיינו לפי מה דמוכח בהם הרשב"א מהירושלמי דלית לי' חלוק זה דקל לפירותו ולכן שיבאזו מן הדקל וגם אי מעלמא אחי ה"ל כמו דקל לפירות ולכן מהני קנין חזר נאורה ע"ש באריכות לסוגיו ולפי"ז מושיל הקנאות הידים למ"י א"כ סובב חקינו חקנו"ל במ"י ג"ע חקנות פירות להקנות ולשעבד גם הגוף כיון שמועיל דרך הקנאה שפיר אין מחלק בין חזר לפירות ובין ידי' למ"י ומיקרי קניו' לו ודו"ק כי זה הי' עולה נכון מאוד ועיין בלשון חוס' והרא"ש פ' אעפ"י דף מ"ז ע"ב ד"ה זימנין ללא מלו ב"ס"ד ע"ש היטב וכמ"ב כמין חומר יבואה אי"ה :

בא"ד

ועוד כו' אבל ידי' אינם קונים לו בע"כ כו' אינו ניזונית ואינו עושה עכ"ל ועיין ברשב"א ש"כ בסוף דבריו דרבא לביטחי' דמ"ג מזוזות עיקר וכבר הקשתי לשאלו בחי' במהורא קמא דל"כ לר"ל נשאר קשה יד האשה לראב"ש דל"ל בעבד ידו וניטו באין כא' מהני ואיך מהני באשה דע"כ קושיית הגמ' דיד אשה היינו ממעשים בכל יום דארינא דאורייתא בנא"ה ל"ק דהא מדאורייתא אין מ"י לבעלה וא"כ נראב"ש הדרא קו' לזכותה ועמ"ש שם ועדין ל"ע :

בפירשי דיה

ה"ז חוקה לקנות כו' וחקן נכסים שאין להם אחריות לקני' כו' דכסף ושטר וחוקה כו' עכ"ל מ"ס רש"י בהורח אב"ק כבר פירשתי שיחתי במה דא קמא בשני אופנים נחמדים ע"ש באורך ועתה באתי להוסיף שם לדרך האחרון שם והוא העיקר בעיני רוחא היטב קו' הראשונים מה שהקשו ל"ל הדיא דוכחא דמנח ב"י גיטא כיון דבאב"ק א"ל זיבירין והוא בלירוף קו' שחששו דהא אב"ק דרבנן ואיך מהני לפטור מחליצה ואמנם הדבר נכון מאוד כמין חומר שהרי כבר כתבנו שם להחזיר סדרת הגאון בעפ"י ז"ל מה שגלה בדעתו ז"ל דלכ"ד דנא' כ"ג דחלירו וניטו באין כא' מהני שלא יועיב ג"כ אש מקנה לו חק"ז ומטלטלין ביחד בחורח חזר וע"ד ש"כ א"ש ד"ז ב"ס ר"ב וכתבנו דזה ליתא דהא ודלתי הוי ידע דמהני כיון דלכ"פ החזר ודלתי נקנה לו מה"ח לא יקחו המטלטלין ועיקר ס"ד דש"ס דכל שגם החזר אינו קניו' לה מעיקרא גם קודם הגירושין כ"א אחר שיחולו הגירושין בזה הוי ס"ד ל"מ כיון ש"ל בהיפוך שא"ס הגט הנחון בחוכו וגם החזר הדרא למרי' והנה סברתו ד"ס שכתבנו בשיטת הרמב"ם דחזר השכורה א"ק לשוכר מטעם דכלל הקניונים דעלמא ל"מ חלירו ומחנחו באין כאחד הוא ג"כ ע"ד זה דבעלמא מי שהקנה חזר ומטלטלין בחוכו כאחד ודלתי מהני גם להרמב"ם ז"ל ודעת הש"ך ז"ל בזה בה"י ר"ב יחידא הוא אין אחד מהאחרונים שיכינו עמו בזה אבל עיקר דבריו סובבי' והולכים על קוטי' הזה שבחזר השכורה א"ס א"ק

הבעל ובלא"ה אין ביד האשה להפ"יע גם בהורח מחנה לבחור חק"א וכמו שקדקק הה"מ בעלמא בלשון דבריו שכל הירושין חוץ מן האשה יכולין לתח במתנה כו' וא"כ אכתי א"ל לטעמא דחוק"ז משפט ובלא"ה נ"מ מ"ד האשה ומ"ד הבעל ה"ג דלכ"ל אמנם אחר העיון היטב ינחא למש"ל ללכאורה לאחר חק"א לא הוי דכ"ר שלכ"ל כיון שיש לו זכות בגוף מהיום הרי ה"ל כדקל לפירותו וכחקנתה סם דעיקר הטעם ניהו דמועיל הסילוק לענין הגוף אכתי נשאר לו זכות הירושא מ"ד החקנה ראשונה בלא זכות הגוף ונענין זה ה"ל דשנ"ל ולפי"ז א"ש דמ"מ"ה גם באשה הוי טהגי מ"ע למלך זכות לוקח שיש לו ואין בידו להפקיע מ"מ הרי הוא מהלק ע"מ וו"ה"ל כמקנה נה זכות זה :

ובנה

לא ה"ל דלכ"ל שהרי כבר יש לו זכות זה מתים ידה מאי חמרה ניהו דהושיל לסלק זכות הלוות נשאר לו זכות הירושא א"כ לא עדיף מירש אחר ושוב בידה מ"ד להפקיע ירושה זו לתח מחנה לאחר כמו בשאר יורשין (וכמו שהי' הדין קודם חק"א) וא"כ הרי בידה שהנחיל בידה אי הוי הדין דלחיי ממון קיים או לא עשו חיווך בדרכין ולכן שפ"ר הולך גם ירושה אשה לטעמא דע"א חיוות וסב"אורייתא ל"מ מטעם חוקת הגאפ"ט וכ"ז ברור למעיין היטב ומעשה א"ש היטב ביאר הסוגיא ודרכה דבאמה ממנח"ל לא מ"י לחאוי' דסילוק מושיל דלכ"ל מ"א ירושה די"ג דכיון דמ"ד למירי' בנא"ה אין כאן מ"ד דלכ"ל וע"ד שביארנו סברתו הה"מ דל"ל דמ"מ"ה מהני בין מ"ד לוקח לאו מהני מ"ד הלוות של הבעל דה"ל כדקל לפירות זכות זה יש לו מתים ובין מ"ד חקנות יורש לאו מהני מ"ד אשה המורשה אי לא עשו חיווך בדרכין חל"י קיים לת"ק דרשב"ג אבל השתא נמה דמוק' לה בכותב לה וצ"ה ארוסה שפ"ר ה"ל דלכ"ל מ"ד זכות הבעל לה ירש"י א"כ כלוקח והי' בזה שפ"ר להפקיע זכות בזה ועיקר הסילוק מ"ד הבעל והרי זכות שפ"ר ה"ל דלכ"ל שהרי בעודה ארוסה אין לו עוד זכות הכ"ל ולכן איצטריך לחאוי' רב כהנא דו"ק מאוד כי הוא נכון (וא"ל ע"ז דהא אמרי' לעיל דמנח"ל קודם חק"א ובחי' ולפירות וא"כ אכתי למח"י לא לריד לר"ב דז"א דכ"ר כתבו המפורשים דא"ז אלא דרך דחוי ובאמת גם במנח"י איירי לאחר חקנת אשה פדמוכח למנן בהדי' בהא דפריך אמנח"י ואימא מפירי כמ"ש כל הראשונים ז"ל ע"ש) אלא דלכ"ד הו"מ לאוקמי בסיגא א"ע דשעת ניסוחין ממ"ש לאו זכות מ"ד לוקח ג"כ כבר בידו ולא הוי דלכ"ל ומי דחקו לאוקמי בעודה ארוסה ואולי י"ל דכל פה"ג סובב ל"מ לשון גרוע שהרי ה"ל כאלו כבר זכה כון שעתה שעת וכי"י מעלייתא אית לי' ונ"מ לשון גרוע שעדין איכנה שעת זביי' ודו"ק :

אמנם

אי קשה הא קשה לפי דבריו אלו דעיקר השאלא וטרי' ללא ליהוי דלכ"ל מ"ד זכות הבעל שלאחר הכשואין כלומר לפי שלא זכה בהסבתורח לוקח ע"ד שחשא דמסו"ה ע"ד דמיקרי דשנ"ל דלכתי' למה א צטריך לר"ב ולר"ב לאוכוחי מינה דמהני דלכ"ל ללכאורה כל כה"ג לא מיקרי באמת דלכ"ל למה קיי"ל כחוס' בקידושין פ' האומר לכל שבידו לאו כמחוסר מעשה דמי וטעו"ה בפירות ארוסה וז"ה חרומה לכשיחלוש דבריו קיימים והחם פריך מ"ה מהי"ה לאומר לאשתו הרי את מקודשת לי לאחר שאינרשך דל"ע והא בידה נגרסה ונשני פיהו דבידו נגרסה אין בידו נקדשה והראשונים נחששו דמה בכך ה"א שיהם ח"ים בקידושין וכח"ז סם הריטב"א ז"ל וזה לסוגי' פ"י הרי אין בידו לקדשה עד שיגרסה והרי הוא מחוסר מעשה גמור משא"כ בפירות מחוברין להשתא מ"י לחלושינהו ולפ"ר שניהו בתלושה גופי' ע"ש ולפי"ז הרי הכא ה"י נראה דמ"י לחרומה שהרי כיון ששניהם ח"ים בנשאין הרי בידם להשטא זה לזה ולזכות בנכסים ולסלק א"ע (ואף דלמ"ס לעיל דשעת ניסוחין אין מושיל הסילוק כ"א בלשון טוב עכ"פ לא מיקרי מ"ד זה דלכ"ל כיון דעכ"פ הו"י בידם וגם הרי בידם לסלק א"ע בלשון טוב קשה כנ"ל ובשאלא כפי ההכנה פשוטה דהדבר שלכ"ל הוא מ"ד זכות הירושא א"ש ללא שייך דר"י וכמבואר משא"כ למ"ס לעיל אמנם למ"ס הרשב"א לסלק באופן אחר ואי"כיון דחל"י בדעת שניהם א"ף שעתה הם מרוצים מ"מ כיון שאין בידם לגמור עתה ואח"כ שמת' חשונה דעתה (ומדברי הרב ב"ס' אבני מלואים ס' ס"ק משמע שהבין מדברי הרשב"א והריטב"א המה אחרים ולדעתה הכל גדול ביניהם ע"ש ודו"ק) וא"כ הו' אפשר לומר ה"י לכותי' למה שביארנו לעיל לשיטת הה"מ דהסילוק אין מושיל מ"ד הבעל ל"ד כ"א מ"ד האשה ג"כ שהיא חוכל' להורים נכסיו למי שהרטה ולהפקיע ממנו ירושתו לאחרים א"כ הרי הלוי הסילוק בדעת שניהם ומי"ס"ר מעשה הנישאין ביניהם שצריך ג"כ רלו"ן שיהם דמ"י לכוונה להך דהחם ודו"ק ואולי החוס' אית להו פרישא אחריתא ב"ס סם ועמ"ס למנן שיש לפ"ר פ"י מרווח ב"ס"ד אלא שקשה נהמות להחם דכיון דהוא

א"ק החפץ גם הקרקע אינה קנוי' לו שהרי אינו קנוי' לו כ"א בעת חשאים חפלים שלו וכמ"ל באורן ולכן הוי כמו גט דשמעתין דבהא הוא דל"כ סברא דחזירו וגיטו בחי' כ"א שהרי י"ל אדרבה דגא יקנה המטלטלין וממילא גם אין לו קנין קרקע ולפי"ז א"ס ברווחא דרש"י ו"ז לא ר"ל לפרש בחזרת חזר נהר דאי לא הוי אלא תורת קנין חזר ע"ג הגט הוי אזונין בתר איפכא להביא ס"ד אמנם למה שהמליח רש"י ז"ל תורת קנין אג"ק דבהא ודאי מהני עכ"פ ולפי"ז שוב הגט קנוי לאשה עכ"פ קנין דרבנן ולא הני להגט מדרבנן מיהא נמוסרה נכהן וליכא ליבמה אבל גט דחיל מדרבנן וקאחזו כאלה ממש מאי אמרת דעכ"פ אין ביכולת גט זה להפקיע זיקת היבם מן החזרה זה אינו דבהא שוב אהני לה נקנות ולהחגירה גט גמור מה"ט בחזרת חזר שהרי גם החזר קנוי נה בשאלתה ושכירותה מה"ט קנין הגוף לכך החפלים שלה והרי החפץ שהוא הגט כאלה מלד הקנין דרבנן וממ"ז החפץ שלה שוב החזר קנוי קנין הגוף וממילא חיל הגט מן החזרה וזו עלה עמוקה למבין בס"ד וממילא מיושבת גס קני' השני ל"ל ליבוינין דז"א דאי הוי הגט מוכח במקום אחר הרי לא הוי הל כ"א חזרת אג"ק וזה הוי חייב הגט מה"ט והיחזה וקוקה ניכוס מש"א"כ באחוז מקום עלמנו תרכבה אחרי רב"ז לעיקר הגט בחזרת אג"ק ולבחר הכי חייב גם מה"ט בחזרת חזר מה"ט וזו"ק כי הוא כפסוק ופרח בה"ר ועמ"ש בסמוך ראוי לפירש"י ז"ל :

בגמרא

מה שקנה אשה קנה בעלה לכאורה קשה לי קוש"א עלומה למאי קושיא מהך דמה שקנה אשה כיון דכל עיקר הגט הוי בלא חזקה ליבוס והרי לענין שלא חזקה הרי מקום לחול הגט שפיר והיינו לפי הסוגיא דב"ב דף קל"ו ע"פ דמש"א חזקת דקנין נכחי לך ואחרך לפלוגי דאע"ג דאם מכר הראשון אין לשני אלא מה ששיר דה"ל לרצא דאם נתנו הראשון במתנת ש"מ ל"מ ומטעם דמתנת ש"מ לא חילא כ"א גאח"מ וכבר קדמו אחרך והטעם מבואר שם בפ"י רשב"ס ז"ל דמשום דמתנת ש"מ כיון דחלו דבעתו אינו לא גמר ומקני לאחרים עס גמר מיתחו כ"א לת"מ ממש אבל היקר המתנה הנכסים לאח"מ ומפקיעו ממנו כל כוונתו מיד בשעת גמר מיתה דראשון (ועיי' עוד מזה) ופריך הכס דרבא דרבא דרבא אה"ר מתנת ש"מ קונה בגמר מיתה וקאמר עלה הדר רבא מההיא ופריך ממאי דמההיא הדר ב"י דלמא מהא הדר ב"י ומשני לא ס"ד ומייתי עלה ממחני' ה"ז גיטך אם מחי כ"א ע"כ משום דקנין דליהו רשב"ס ודלמרוי' ה"ז גיטך אם מחי כ"א ע"כ משום דקנין דליהו מנרש בחזרת ש"מ ומדעתו ע"כ כוונתו כמו כל מתנת ש"מ שאין רצונו שיחול כ"א לאחר כל גמר מיתחו דאלו הוי אמרי' בכל מתנת ש"מ דכיוונתו בגמר מיתה היינו לנין כן גם בגט ולא הוי גט לאח"מ אע"כ לכל מתנת ש"מ לא חיל בגמר מיתה מבואר מזה דאי הוי מנין לחול בגמר מיתה ממש הוה עליו חזרת גט להחירה לשוק ע"ש (והרב בעל נח"מ כ' מדעתו סברא זו בפ"ט מהל' גירושין וחלי לה דקנין גיטתה וחלירה באין כ"א והאחרונים חלקו עליו דלויא והיך רואה שכו' לימוד ערוך בש"ס הג"ל ופירש"ס ותי"ל לטעמי' של הרב ז"ל) והנה הא ודאי דכל זכותים שיש לבעל בכב"י אשתו בחייו ופקע לאח"מ שאין לו בהם זכור"י כ"א עד גמר מיתה שכל דבר שאין חלו דעת עלמו כ"א בדעת אחרים מיד בגמר מיתה ה"ל כלאח"מ ממש ודוקא מלכת ש"מ שחלו דעתו נדחה עד לאח"מ ממש ואם כי זה פשוט וגמי לאחרך כ"ל ג"כ מלאח"מ מפורש ומעשה הרי הש"מ הוה דבר המך דעתו נגרשה מעשיו ולא חלה בחלמי המיתה וז"כ דעתו שיקול מיד אלא שזכות הפירות שלו מצבבת על קנין החזר וממילא בגמל מה האז יופקע זכותו ממילא ייחזר לאשה הרי אז יוכל לחול הגט בכל הכשרו ולא הוי גט לאח"מ כיון דבגמר מיתה חיל וכמו שהוכחו ולפי"ז מה ק"ו לי' מהא דקנתה אשה קנה בעלה דהא עכ"פ שפיר יועיל לטעמו שלא חזקה ליבוס ואין לומר דאח"מ יתול זכיה ירושה היבם בכב"י מלוג שלה שכלו חתח בעל דלא"י בימות דף ל"ח דאח"מ קשה לשיטת הרמב"ם ורש"י דאין היבם אוכל פירות בכב"י היבמה והרי לפירש"י עיקר חלו באכילה פירות (וגם לשיטת שאר פוסקים הדבר ל"ע ככה"ג בשאלה לפי שעה ואיינו קנין עולמית לאשה כ"א לפי שעה ולא חזקה בהם עד שעת היבוס אם יש לו זכות בהם בעת זקנתה ויהי' חיד' שיהי' הדבר קשה לשיטת רש"י והר"ן ז"ל דה"ל דאין לו זכות אכילות פירות כלל והיא קושיא עלומה ומוסכלת ובאמת מכאן הוי שיעורא טובא לפירש"י שפירש שהי' בחזרת אג"ק להביא פירושו יתא' ברווחא טובא דס"ל דכל כה"ג לא שייך לחול אג"ק למ"ש הרשב"א בחשובה והב"ב ב"י ה"ר ר"ן ובסמ"ע שם לכל קנין אג"ק בעי אג"ק של המתנה ולא אג"ק של עלמו והיינו דבעי שיהי' לו זכות הקרקע בחזרת קנין עתה בשעה שזיכה בה ומהני חזקת זה למטלטלין ג"כ שיקנו אגב"ה וע"ש היטב וגם לריך שיבואו הקניינים יחד ונמ"ש הרשב"א ז"ל להביא בחיודו ליקדושי' בע"מ שחבטו לו הסגר כ"ו דכל שקנין הקרקע קודם עקנין המטלטלין ל"מ למטלטלין לזכות בהם כיון דאין זוכה נמפרע

בשעת הקנאה הקרקע ע"ש ולפי"ז כיון דגוף החזר הרי נקנה לה מעכשיו בחזרת חזקה גמורה רק לעל הגירושין וזכיות הגט הוי מעכב זכות הבעל בפירות ובשעת מיתה נסתלק זכותו ואז הוכל לזכות בגט אבל בחזר לא נוסף הקנאה חדשה דממילא הוא שלה ככל נכסים בשעת מות הבעל ואיך אפשר שחזקה ע"י המטלטלין דהיינו הגט דה"ל שוב כמתנה אג"ק של עלמו וזה ברור מאוד למעיין בלדק ועד"ז עלמו כ"ל פירוש דברי הרשב"א בחשובה ה"ל מ"ש לדון ל"מ במתנת ש"מ להקנות אג"ק דה"ל כמתנה אג"ק של עלמו שהאחרונים עס נסבכו הרבה בפ"י דבריו ע"ש דרישה וסמ"ע וב"ח ולפ"ז הדברים מובנים ע"ד שכתבו כאן והוא כיון דבקרקע לא התנה שום קנין אחר רק במתנת ש"מ וא"כ הרי חזקה לזכות בחזרת מתנת ש"מ שא"ל שום קנין כ"א כירושא שו"י רבין ואמנם על המטלטלין אחר שלא כללם להקנותו ג"כ בכח מתנת ש"מ ושא להם דרך הקנאה דהיינו אג"ק א"כ קפיד שיהי' דרך הקנאה (ומה דקשיא דכל"ה הא אין קנין לאח"מ ביארנו שם די"ל דהרשב"א לשיטתו לאג"ק א"ל הקנאה המתנה והמ"ש הרב בעל קלוה"ט בשו"ע ע"ש באורך ובחי' לח"מ ובחשובה ביארנו היטב וא"כ להאריך) וא"כ לא ר"ל להקנותו כ"א בחזרת אג"ב ואג"ב לא שייך להקרקע זוכה בחזרת ירושה לא בשום קנין ואף דמ"מ הקרקע שלו בחזרת מתנת ש"מ וה"ל כמטלטלין אג"ק של עלמו דג"כ הקרקע שלו ואכ"ה ל"מ כיון שהוא שלו מכבר לא בחזרת הקנאה משל חבירו וזו"ק ועוד הוי הפסד להוסיף ביאור דהיינו של הרשב"א באופן יותר מוכרז והוא ה"ס נאמר בשיטתו הסור ה"ר ר"ן והוא שיטת חוב' ור"א ע"ש בספ"ק לגיטין דכל מתנת ש"מ וי"ל נמפרע לכשימות ע"ש והנה הרשב"א ז"ל כ"ה"י קידושין דף ק"ז ת"ה דאמרין דהתם דאסמכר ל"י סטר המכר כשזכה הלווה בקרקע זכה אגב"ה הסטר והקשה לו דבחזרת אג"ק ל"מ כיון שאם יחזיק בקרקע זכה למפרע משעת הקנין בקרקע והסטר אינו זוכה כ"א עכשיו וה"ל כקונה מטלטלין אג"ק של עלמו ע"ר ולפי"ז ה"ג במתנת ש"מ הרי הקרקע יוקנה למפרע משום דברי ש"מ ככחובין ומסורין למפרע והמטלטלי' לא יזכה כ"א עתה שהרי לא נחנס בחזרת מתנת ש"מ כ"א דרך הקנאה וה"ל כמתנה אג"ק של עלמו וזו"ק :

ואמת

זוה מדוייק יותר בלשון הרשב"א ז"ל אבל עכ"ז הראשון יותר מוכרע בעיני סבירת החס' והר"א ע"ש משמע דל"ל להרשב"א ז"ל ע"ש בחי' גיטין ובחשבותיו שילדנו לכאן ולכאן בדעת הרשב"א ז"ל ויהי' חיד' שיהי' קושייתו מיושבת היטב לפירש"י ז"ל ואלו רש"י ז"ל הוכרח לפירושו מטעם כיון דלשיטתו אין ליבוס זכות באכילות פירות ושאר פוסקים דפליגי ארש"י ז"ל דסוברים ליבוס זוכה מיד במקום הבעל ועדיין ל"ע ליישב לשיטתו וכמ"ל :

אמנם

לפנ"ש הסמ"ע ז"ל (וכ"ז דעת הב"ח ז"ל) שם ובדרישה דכ' בפשיטות דאג"ק של המגבל קונה אף שכבר הוי' שלו (יע"ל בס"ד סי' קנ"ז ועליל בחיודו ש"ד ד"ב וע"ש) והוא נגד הברת רשב"א ז"ל בחי' לקידושין שהסתקנו ג"כ א"ס ברווחא והוא עפ"י שם במקום אחר ביאור דברי השיטור ולשונו בענין שכירות בחזר שרואה קלת מדבריו דבחזרת אג"ק נמי בעי קרקע שלו ממש ואפ"ה מהני בשכירות כלומה בחיודו וכחבנו משום דלמה שהעליתו לעיל דעיקר הטעם דשכירות לא קניא לשוכר בחזרת חזר משום דא"ג דשכירות ליומא ממכר הוא והוה כשלו היינו רק לחשמיש' אבל לא לשאר דבר ולכן ל"מ לקנין וכחבנו דלע"ג דקשיקנה החפץ המונח בחזירו שוב יהי' הקרקע קנוי גם להפך כמו קנין הגוף אפ"ה ל"מ משום דה"ל חזירו ומתנתו או מליחתו באים כ"א ול"מ לשיטת הפוסקים אלו אבל מודים דאי הו"ל קנין קרקע גם בלי הגין החפץ שאז ממילא קונה גם החפץ אף שאינו לא בשכירות ע"ש היטב והנה יתחי' אן דלפום סברא הג"ל דה"ל שלהסוכר יש לו קנין הגוף גם בקרקע הרי לריך להדין מתי הוקנה לו קנין זה דולדאי א"א לומר שכל פעם שמסתמם בו או מקנה לו זכות זה המסכיר מחדש שהרי כבר כלתה חזקתו וקניינו בכסף וסטר וע"כ שחזקה שמוסרה ששונה זו הוה הקנין על גוף הקרקע וקונו מיד קנין הגוף אלא שתכאי ביניהם שלא יחול הזכות מהיום והלאה כ"א לעת הצורך לו ובעת שאין הצורך לו יהי' ברשות המסכיר ומעשה בשעה ראשונה עכ"פ הרי זכה בגוף הקרקע זכ"י מהפקת שיהי' שמור לו לעת לרכיו ולכן באותו זכ"י עלמו שפיר קונה אג"ק המטלטלין כדון כל קרקע במכר יש שעה זו ודלתי הוי השכירות במכר ולכן לכ"ע מהני אג"ק וזו"ק היטב בסברא זו כי הוא דקה מאוד וישרה למבין בע"ה :

אבר

קנין חזר היא אחר גמר הקנין ששעה ושוב אינו כשלו ממש כ"א לעת הצורך חלו ולכן לא קניא ל"י לשוכר וזו"ק מ"ד ומעשה אומר אני דבהכי גם אג"ק ל"מ בשכירות כ"א בעת הקנאה הוה"ל דל"כ אף אי נמא כשיטת הסמ"ע ז"ל דמ"י אג"ק שיש לו מכבר הרי הכא שלא הוי אלא מושאל לה אחר החזקה

חובה לדידה ואדרבה יש חוב לבעל אס' לטור משיעבודו פ"ט באריכות ובאמת שלא מלאחי בדברי הראשונים ולה"ה שיהי' מהם רמז הסירה ללעת הרשב"א ז"ל ואס' כי באמת דרכו של רבינו הרשב"א ז"ל נפלאה להבין עומק דבריו במה שחילק דמייירי בנחלת על גוף וקנה ולמר ה"ל כבלית הובאה ולמר ה"ל כשליחו לקבלה :

וראיתי להרב בטל אבני מלוואים בחיבורו הגלפס מחדש שנס הוא לחקרו דרך רבינו ז"ל והמליח מדעחו לפקוחא אחריחא דהיינו אי משום שליחותא ודאי לא מייירי ג"כ כ"א בנחלתא ואפ"ה ג"מ בין משום ידה באס חורה אח"כ דלג"מ משום שליחות כיון שכבר נחלת והחלר בחורה שליחות מד"ל ה"ל כמעשה ולא אחי דיבורא ומכיל מעשה ונס ר"י דפיגי ח"ל בשאר שליחות לקבלה בר"פ האומר בק דוסין אפ"ה מודה בכלל משא"כ למ"ד משום ידה ולא גרעה משליחות ע"ש עכ"ל ולמחכית אין סברא זו עולה על הדעת ואינו כדאי לחות כושיית הרשב"א ז"ל דאטו למ"ד משום שליחות אחרתי יהי' עדיף נח החלר שאינו בן ענת משליח אחר שהוא בן ענת ואיך יחול ע"ז שום מעשה במה שנחלת שחלר יהי' שליחה ובעוד לא בא בחירה חורה דיבורה אמנם אס' באנו ליישב על"ז קושיית רשב"א הנ"ל הי' נלפע"ד דרך מרווח אחר יומריחן לקיימו דהיינו לפט"ש למן דף ע"ח אהא דנחן ביד עבדה לחדש הברא אחת והוא לאס לאמר לחלר משום ידה איחרתי ולא גרעה משליחות למבואר שם בש"ס ב"מ ובפריש"י דס' ד"ל הוא בחורה זכיי' כלומר לאינו שליחות גמור ממש כיון שריך לזה סיוע דזכין לאדם שלא זכינו אבל לא עדיף מזכיי' אחרת שהוא בחורה שליחות דהיינו שלא עשאו המשלח בפירוש אלא שמעלמו עמד ועשה השליחות וזה הוא עיקר הנ"מ אי משום שליחות איחרתי היינו דהחלר יש בו כח השליחות כשליח ממש שעשאו המשלח אבל אי משום ידה איחרתי אין בחלר כח שליחות זה אלא כח זכיי' שליח שנעשה מאליו כדון זכיי' (ויש כ"מ ביניי' כמו שיבואר) ע"ש שבו המחקר ייסוד הרשב"א ז"ל מה למחלק בכלל למ"ד משום ידה גם כשהחריף לא חל הגט כ"א כשיבא לידה ולא ה"ל החלר כ"א שליח הובאה דעפ"י פשוטן של דברים אין טעם לזה למה ועיל למ"ד משום שליחות איחרתי בחורת ע"ש טפי למ"ד משום ידה כיון ללא גרע משליחות כ"ש שכתבין שלפי' זה יש המוכין לזה עפ"י שיטת הר"י ז"ל וביעשו בניטין דף ט' דבגט ושחרור אף למ"ד דכות הוא לו והולך כזכר בניטין דל"ע למהדר ב'י' אבל לא חל הגט ממש להחירו כב"ח וכן באסה כ"א בבא לידם ממש ולא ה"ל כשליח קבלה ממש ועיי' במהרי"ק וקה"ד באריכות דבין גט מומר ולכן טפי משליח להובאה לא הוי ודוק :

ואמנם לשיטת בא"פ דה"ל דאין חלוק ודגם בחורה זכיי' א"פ לביע ע"ש הגט ממש ליד העבד או האשה א"כ יחא לפקוחא זו וכמבואר אמנם אפ"ה א"ס הנ"מ ע"ד שכ' הרב הג"ל לענין חורה ולאו מטעמי' אמנם עיקרי הדברים עפ"י דעת הירושלמי שהביאו הפוסקים דגם אם גילמה לעמה שרונה להקגרש למ"ד בחורה זכיי' משום דחייבין שמה חורה בה וכבר נחבדו האחרונים ז"ל לחלק לסברא זו למ"ש דלא חייבין הרי בכל שליח קבלה שנחלת עניו מהני ונ"ח שמה חורה בינתיים אע"פ דגם בש"ק מהני חורה וכחבו משום דכל של"ק צריך שיחברר החורה ויבטלנו בפירוש דאל"כ השליחות נקיים וגם דברים שכלב ל"ע משא"כ אי אינו ר"ח בחורה זכיי' כל שבלבה חורה או אירע מקרה שחוב הוא לה נחבטל הזכיי' כיון שלא עשאו שליח בפירוש ועיי' בב"ח א"ע ב'י' ק"מ לכן חיישי' טפי ונ"מ דכין שליחות ומעשה בהכי מיתפרשו גם כאן הסוגיא למ"ד משום שליחות כל שנחלת על הגט ל"ח שמה חורה ומהני אע"פ ללא ידעין דעתה אח"כ כשבא הגט לחורה וכדין כל שליח חבלה וגם אס חורה בפירוש ריך שיהי' בחורה ביטול גמור דיבור בפה ולפני עדים כדין כל ביטול שליחות משא"כ אי משום ידה איחרתי רק ללא גרעא משליחות אין על החלר כ"א חורה זכיי' מטעם דזכין לאדם כו' צריך שיהי' מבואר דעתה בשעת זריקת הגט לדעת הירושלמי והפוסקים דה"ל כן ואל"ה שמה חורה בה וגם להחולקים דל"ח לחורה ג"מ בחורה בפירוש או איגלאי מילתא דחוב הוא לה נחבטל הזכיי' מאליו ודוק והבן בכ"ו ועמ"ל עוד בזה :

ע"ח : ע"א : בגמרא לחוד קלחה אמאי כליו של לוקח ברשות מוכר הוא כו' עיי' במוהר"ע ז"ל שדקדקו על הלשון ללעיל בפיקוחא דהיתה עומדת בחוד המטה ונטל קאמר ש"מ כליו כו' ומשמע שהוא רק כשטות על האובצ"י דבב"ב בשנין כליו של לוקח וכלן פריך לה דרך הוסיף וה"ל למימר ג"כ ש"מ ולפע"ד יש ליישב דרך נכון מאוד ומפולפל ונקדים מה שחקר הרב בעל נה"מ נ"י בחי' לח"ג כו' ר' לשיטת הפוסקים דבעינן עומד בחוד החלר ממש ונ"מ מה שעומד כלל החלר ועיי' בעירובין ברש"י ותוס' ס' ובה"מ פ"ז

החוקה כבר הדר החלר לבעלה כמו כל שוכר לעלמא וכמו שא"ק נחורה חנר מחמת דשכירות לאו כמכר כמו בן בחורה אג"ק כל שאינו בשעת החוקה ודו"ק היטב הדק בכל מ"ש כאן כי הוא ענין חריף ואמנם באמת דברי הסמ"ע ז"ל בעלמס אין להם הכרע כלל ובפרט נגד דעת רבינו הרשב"א ז"ל ולכן א"ס לכ"ז כאן כ"א כמ"ש געיל בדרך פשוט :

בתום דיה ותיוול ותחולד כו' ול"ל לטלי גיטך מענ"ק כו' עיי' בפנ"י ז"ל שכ' לפלפל למה יהי' עדיף מטלה האשה מיד בעלה מאז דאפ"ה ל"מ כיון שהוא לא עשה מעשה הנחיתה וכלקמן דף ע"ט ע"א פ"ט ובאמת ש"ל דעיקר החילוק הוא שהרי גם באמת גם שס אס קירב א"ע להיוע הנחיתה למהני וממילא כ"ס כאן לנא הוי כלל יד יודה לולי הקנחתו שהקנה לה הקרקע וא"ל חוק וקני' ונ"ל לנטלה בידה ממש שאין לו טוס חלק בקבלתה ולא טייעה להיות לה יד לממילא הוא ידה מעיקרא וזה הוא גם טעם מימרא דרבא לעיל בנחן גט ביד עבדו או בחלרו וכ' לה סטר מחנה עניו וק"ק על התוס' שלא פללו דבין טלי לעיל בסוגיא דהאס ונטרו על כאן ול"ע ועוד יבואר א"ה במהדורה בתרא ס' :

בתום דיה מה שקנתה כו' עמ"ל ועוד דיבורא למי משמע דבאכילת פירות חלו כו' כבר הערתי זה כמה שנים דלנפע"ד לולי דברי קדש אין רא"י זו מוכרעת נסתור שיטת ר"ח ז"ל למעיי' ס' בתום פת"ה דעיקר חילוי דר"ח ז"ל להכריע שטחו ללאו באכילת פירות חלו משום דהא חנן קיי"ל ק"פ לאו כקה"ג דמי ע"ש ולפ"ז אין רא"י כלל מהירושלמי לסתור דבר זה שהרי התם אויל הסוגיא לר' יוחנן דר"י משני עלה ולר"י ק"פ כקה"ג דמי וספיר חלוי באכילת פירות כלומר למ"ד ק"פ יש לו קנין הגוף לטבל האכירה דאסה וכמ"ש חוס' בכתובות דף נו"ן ובשאר דוכחי דלר"י ז"ל לחק"א כ"א בבילוק מן הפירות וזה פשוט ולא עוד אלא דיש לכאורה עוד רא"י לשיטת ר"ח ז"ל מן הירושלמי לפי הגירסא שפנינו דבשינויא דירושלמי לפי ג' שפנינו לא נזכר כ"א שכ' לה דו"ד אין לי בנכסייך ולכאורה אין זה מספיק וכמ"ש חוס' ח"י החול' אכתי אוכל פירוש ור"ח ז"ל לשיטתו דה"ל לדוחק ט"י החול' ז"ל דל"ד נקט בנכסייך ובאמת כ' לה גם מסירוהך אבל לפי ר"ח יחא ברווחא דהירושלמי ג"כ סובר דעיקר חלו ר"ח דבין מכירה ולא פריך מדין מבר דו"ל דמחני' קודם חק"א למכרה קיים ולכן הסב קושייתן מר' שהוא משועבד לבעל הפירות וכלומר וזממילא המכר בטל משום ק"פ כקה"ג דמי לכן בחירוני לא האורך ולתקם כ"א שכ' לה דו"ד אין לי בנכסייך וא"כ אף שמלך הדין הי' המכר בטל גם קודם חק"א אבל מלך הילוקו המכר קיים ולכן אף ששאר' לו זכות הפירות לא איכפת לן לענין חירה כיון שסילק עלמו עקנין הגוף ודו"ק כי לכאורה זה נכון מאוד בכוחה ר"ח ז"ל ובעיקר דברי ר"ח ז"ל ודיוקו דע"כ נא חלו באכילת פירות לחוד משום דק"פ לאו כקה"ג דמי וחילוקו בין שאלו כיון שבידה להורים זכות השאלה ל"ע מסוגיא דלקמן בהיא דסקיל וטרי אהיא דמטה וקלחה מלך כליו של לוקח ברשות מוכר ע"ש דמוכח דגם בשאלה ושכירות שאין לה זכות כ"א ע"ד אחר הגירושין ומיתה ומהני בגט ע"ש בחידושינו וס' יבואר גם למש"ל בס"פ השולח בהיא דק"פ לאו כקה"ג שיש ללדד דע"כ פ' מהני בכ"מ דמהני שכירות ושאלה ודלא גרע מיני' ע"ש באריכות הטעם עפ"י דברי הלח"מ ז"ל שהבאתי לעיל יש ליישב היטב דעת שאר פוסקים החולקים על פירושו ולמ"ל דסברת הלח"מ חלוי דבין גיטה וחלרה באין כאחד י"ל ג"כ דברי רש"י שבכאן מה שפירש בחורה אג"ק ולא בחורה חלר גם אי הוי הקלחה ממש ע"ד שכתבנו למעלה כיון דהשעא אכתי לא הוי ידע מההיא לחלרה וגיטה כו' וי"ל באמת ל"מ גם מתנה ממש גמורה מטעם ק"פ לאו כקה"ג דמי ולא עדיף משאלה והא דפירש"י לעיל חלרה מה שקנתה אשה קנה בעלה ומטעם שיעבוד הפירות י"ל דא"ס ל"ע דע"כ ל"מ איהי' למקני מן הבעל וכמו משכיר מן הסוכר וכמ"ל בש"ס הרב בעל מחנה אפרים ז"ל ע"ש היטב ודו"ק בכ"ז והאמעי' שם בחידושינו ודברינו בכלן יבין מדעחו כי בזה יש די להלק פקוק של ר"ח ז"ל מלך זה דק"פ לאו כקה"ג דמי ולא רצייתי להאריך בזה עוד אחר שאין נ"מ כ"כ לדינא למסקנא וגם אכתי שאר הראשונים בלא"ה לא חשו לקושי' זו של ר"ח ולא חשו לסברתו :

בגמרא לימא בהא קמייפלגי מ"מ משום ידה איחרתי כו' כבר הארכתי בחידושינו מהדורא קמא לחקור לל"מ ז"ל דמ"מ משום שליחות איחרתי איך הוי יחא ל"י מהא דבעינן משחמר לדעתה דהא אי משום שליחות א"ל גם למשחמר ו"ג"ש שרליתי לחדש דבר מדעתי נגד משמעוה לשון דברי רשב"א ז"ל לל"מ ז"ל דו"ד מייירי הכל בגוואל דנחלת על הגט אלא דאפי' בע"כ הוי כ"ד למהני בחורה שליחות כיון דגט בע"כ אין כאן

פי"ז מהל' גזילה ואבידה וא"כ היאך כליו של אדם קונות לו בחורת
 חר' אעפ"י שאין עומד בחוכו מיד ואיהו כ' דבמשמרת א"ל סיהי'
 עומד בחוכו ע"סויפה כ' במתנה ומכר ללא גרע משליחות אמנם
 עדיין צריך הדבר ביאור בגט דמבואר לעני' דל"מ בכל ענין לכל
 שאינו עומד בנידו אע"ג למשמרת ואפ"ה מהני כלי לאשה
 כדמוכח הכא ונראה דמזה סייעחא למה שהעלו החוס' לעיל
 דף ק' א' וברשב"א ז"ל דבנתרלית על הגט דינה בזה כמתנה ולא
 בעי עומד בנידו ודשייך גם בנט לא גרעא משליחות והנה נודע
 מתקנות הראשונים ז"ל בענין דינא דכלים של לוקח ברשות מוכר
 ובכליו של מוכר ברשות לוקח דנשיטת הרא"ש והטור הוא
 איכע"י ללא איפסאג' בתרומי' וגם שחלו זה בזה דעיקר הספק
 אם בטל לגבי הרשות או איפכא הרשות לגבי הכלי ולכן אי בחד
 לא קני באיך דינא להפך לקני אבל מדברי הר"ף והרשב"ם
 ז"ל משמע דבתרומי' לא קני והטעם נראה מסברת הה"מ
 דמשיקר הדין צריך סיהי' רשות הקונה בשיהיה גם בכלי או
 בחכר עוד מבואר שם בחי' לכו"ה הג"ל דלמטה זו י"ל ג"כ דכליו
 של מוכר ברשות לוקח לר"ג לא קני דהא ודלמי דחד לחודי' לא
 מהני ואין מחבטל חד לגבי' חבתי' ועיקר הפלוגתא להחם רק
 בכליו של לוקח ברשות מוכר דבזה י"ל דחשוב גם כאלו הרשות של
 לוקח וה"מ דכיון דלא"ל זיל קני מבואר להדיא דמיהו והטעם
 דה"ל כאלו השאיל לו רשותו לקנות על ידו א"כ גם בהחסי"ל דה"ל
 כאלו זיל קני ע"ג חסום ב"ב ובמת"א ה' חר' באורך ובחי' שם
 (ומסו"ה בכליו של מוכר ברשות לוקח לר"ע ל"מ דהחם גם
 בא"י להדיא זיל קני ל"מ כמשמעות לשון הטור בסו"ר ר' וטעמו
 של דבר וחילוק שני הנושאים מבואר אלטנו שם יפה ויבואר
 ג"כ בהמשך בסקרה) ועיי' בנח"מ מכירה ומ"ש שם בשם
 הרשב"ן ז"ל במתנתאמיני :

ולפי"ז אם נאמר דה"ט דכליו של לוקח ברשות מוכר גם
 לג"ד דקונה הוא מטעם דה"ל כאלו אמר זיל קני
 לכאורה קשה איך מהני בגט כיון דנפוס טעה הג"ל ע"כ א"א'
 לקנות בכלים נחוד כ"א בלירוף רשות גוף החצר שהרי משו"ה גם
 בכניו שג מוכר ברשות לוקח לא קני וכמ"ל בשם הה"מ ז"ל והרי'
 החצר איננו כ"א בחורת שאול ולכאורה בגט אשה הא לא עדיף
 מכל חר' שאול דקני וטרי לעיל מלד מה שקנה אשה קנה בעלה
 עיין לעיל בחוס' ד"ה מה שקנה דבשאלה לא ה"ל כדיון נוחן
 מנח' נאשחו אלא ש"ל כדמסיק לעיל למהני בחורת חר' וגיטת
 באין כ"א וז"פ והנה הרב הש"ך ז"ל כחז בסו"ר ר"ב לדון דבמתנה
 ומכר ל"מ חר' ומתנהו באין כאחד וכאמת שמלאנו לו הסמוכין
 מדברי הריטב"א בקידושין בכוניא דמקומו מושכר לו והאחרונים
 טענו עליו מהכוניא דלעיל והרב בעל קנה"ח ר"ה לחלק בין חר'
 לאשה דבחורת יד ובין חר' דבבית שהיא בחורת שליחות ל"מ
 חר'ה וזכיתו בכ"א ע"ש וע"ד הריטב"א יש לקיי"שטתו גם למ"ד
 דחר' דבבית משום יד וילפינו קטן מקטנה כיון דבעובדא דר"ג
 מיירי באין עומד בלדו ע"ש בפ"ק דב"מ ולפי"ז למש"ל דכל
 כליו של אדם דקונה ע"כ בחורת שניחות א"כ אין בחוכו מאס א"כ
 טוב באשה כל כה"ג ראוי' ללא ליהני ע"כ"פ כלי' ברשות הבעל
 למש"ל דלעולם ל"מ כ"א בחורת שאלת החצר מהבעל לאשחו על
 הכני וע"כ בחורת חר'ה וגיטת בחין כא' ולשיטתו הש"ך ז"ל ל"מ
 כ"א בחורת יד ולכן כה"ג ל"מ ממ"י בחורת יד ל"מ כיון
 לאין עומדת בחוך הכלי ולא מקרי סמוך לה ובחורת שליחות ל"מ
 דככה"ג בעי' סיהי' חר'ה מתחילה וא"כ יבית המטלטלין נחוכו
 לשיטת הש"ך ז"ל ודעמי' וא"כ הדרא קושיא לדוכחה גם למ"ד
 החם לקונה בכליו של לוקח ברשות מוכר ובאמת שמה"ש סתירה
 ג"כ לדעת הש"ך ז"ל דזוחק לומר דמיירי החם בעומד בחוך
 הכני חצנס באמת גוף דינו של הש"ך ז"ל כבר ביארנו לעיל דף
 ק' א' במהדרא בתרא ולקמן בחידושינו בשמעחחא בעבד כפות
 לאין לו הכרע גם אם נאמר דחר'ה וגיטת באין כא' הוא רק אי
 בחורת יד שהרי מ"מ יוכל לחול הקנין ע"ד שהחר' יוקיה לו
 מעיקרא ואח"כ המטלטלין ואין הכרח שיחוי' דווקא בבת אחת
 וממילא ללא גרע בזה מה לאין עומד בנידו וז"ל רש"י לדברינו
 אמנם כנ"ל שמכח מה שקנה אשה קנה בענה א"א' שיחוי' כ"א
 בחורת חר'ה וגיטת באין כאחת א"כ אי מחנקינן חילוק זה ללא
 דייקני' הכא כ"א בחורת יד ולא בחורת שליחות שפיר הדרא ק'
 הכי' לדוכחה אמנם לעיל דינא דמטה א"ש דלייק' הש"ם דכליו
 של לוקח ברשות מוכר קנה שהרי מיירי בלא"ה בעומדת במטה
 וא"כ הרי הכלי קונה בחורת יד לכ"ע ושפיר מהני אף בחר'ה
 וגיטת באין כאחד ולכן עכ"פ למ"ד החם דקונה מעשם דה"ל
 כמשאיל הרשות מהני ג"כ הכא משא"כ הכא בקבלתה דליהו
 דבקבלתה ל"ל לבעל זכות כדאזכר בירושלמי אבל הרי הוא
 ברשיה הבעל וה"ל ברשות מוכר וגם אחר' דהני בעמא ע"כ
 דמשאיל לה הרשות ולכן קונה הכלי אבל הרי טוב מה שקנה
 אשה קנה בענה וז"מ השאלה להחם ברשות כ"א בחורת חר'ה
 וגיטת בא"כ כמת' והכא הרי אין עומדת בחין הכני וע"כ ר'ן
 בחורת שניחות דהחם הובא ג"כ כדוכחה גם גמ"ד קנה

וע"כ ל"ל דלמ"ד ל"א איכפת לן ברשות המוכר ולעולם קונה
 אע"ג שאין משאיל הרשות ומעכה מדוייק היטב לשון הגמרא
 ונחיישב דקדק הרב מוהרמ"ם ז"ל היטב דלעיל שפיר אחי' ל"י
 עכ"פ למ"ד החם לקונה דכמו החם אמרי' דה"ל כאלו אמר זיל
 קני ומהני כמו כן י"ל הכא דמהני מטעם זה שהרי באמת שייך
 גם כאן טעם הג"ל כיון להוא בחורת יד דעומדת בחוכו משא"כ
 הכא בקבלתה י"ל דגם למ"ד החם לקונה מ"מ הכא א"א' דכיון
 שאין עומדת בחוכו טוב י"ל מה שקנה אשה כו' וכמ"ל שפיר
 פריך אמאי הא כליו כו' ברשות מוכר הוא כלומר שעדיין הוא
 ברשות הבעל לאף שהשאיל לה מ"מ הא ל"מ כיון ללא אמרי'
 גיטת וחר'ה באין כאחד בחורת שליחות וז"ל ומה מאוד הי'
 לכוון בזה דיוק לשון הש"ע בא"ע דברישא בקלתה כחב שאם אינה
 הגוי' בחר'ה כו' אינה מגורשת ובמטה כ"י שאם אינה גבוהה
 עשרה הוה ט' מגורשת וכבר חמה שם על זה הרב ז"ש שם
 דלכאורה בכל גווי' ט' הוא מההיא פנוגחא דכליו של לוקח כו'
 אבל למ"ש א"ש דבסיפא במטה שפיר הלוי בפנוגחא ובסיפא
 דאיתא בעלמא בההיא דינא דכליו של לוקח עו' כיון דשייך ג"כ
 טעמים הל' ולמנו שביארנו דמיירי להלי' ביושבת בחוך המטה
 משא"כ בקלתה אינה מגורשת כנג' די"ל ג"כ למ"ד החם לקונה
 הוא מטעם דה"ל כאלו א"ל זיל קני והכא ל"מ מטעם דכל כה"ג
 מה שקנה אשה קנה בענה וחר'ה וגיטת כו' ל"מ באין עומדת
 בחוכו וז"ל וידעתי כי בשון הרב י' ז"ל בחיבורו לא משמע
 חילוק זה ע"כ כ"ז יחלנו הדברים עכ"פ להסכימם לדיאל כפי
 אשר סידרו בש"ע והכל בכחב מיד ה' עליו השכיל כמ"ש
 האחרונים ז"ל בכמה מקומות :

בגמרא מקום קלתה קלוי' לה כו' ע"ל בחידושינו מהדרא
 קמא ושם נחקשונו דלמ"ש החוס' דווקא באשה לא
 קפיד וא"כ אחר הגירושין חוזר לבעל ותיקשי קושיית הש"ם לעיל
 דמה שקנה אשה קנה בעלה דהא לא עדיף משאלה עיי' לעיל
 בחוס' ד"ה תיחוד כו' ולא שייך שיחוי' דגמרא דגיטת וחר'ה
 באין כאחד דהא אחר הגירושין נשחל הגט גם החר' אין שלה ושם
 כתבנו דלמ"ל החוס' ב"ב ד"א' סיהי' הרשות קני יחא אלא
 דה"כ ה"ל לחוס' לאחוי' מינה ראי' דלישאל דהני לה משמע
 דהוא בחורת קנין ממש ועיי' בס' מחנה אפרים ג"כ דקדוק
 מלשון זה דהוא בחורת קנין :

אמנם לעת העלתי בלימוד הישיבה דרך נכון והוא דמכאן
 יהי' סייעחא למש"ל בשם קלח הראשונים דהיא
 דכליו של מוכר ברשות לוקח מילחא דפסיקא ללא קני גם ללד
 הח' בעי' דכלי' של לוקח ברשות מוכר לא קני דבעינן סיהי' הכלי
 והרשות של הקונה וכמ"ש הה"מ ז"ל ומעכה אומר אני הערה
 חדשה לשיטת הרא"ש בששובה והובא בח"מ סו"ר ר"מ סעי' ד'
 דהמשכיר והשוכר ה"ל כשותפין בחצר לענין מציאה א"כ י"ל
 דדינו כחר' השותפין לכל מילי ויוכלו לקנות כ"א במכר או מחנה
 מאחר כמו בשאר חר' השותפין שקונים מאחרים ועיי' בשון
 הא"ש ב"ב ד"מ דף ס"ז ע"ב ד"הואי אגבהינהו בסימני ע"ש היטב
 וכדבתי בזה באורך במ"א ואכ"מ להפריך ולפי"ז י"ל עיקר קו'
 הגמרא לעיל חר'ה מה שקנה אשה קנה בעלה דאע"ג דגם היא
 משותפת מלד הגוף שלה אבל אינה מתגרשת ולא חוכל לקנות
 מבעלה כדיון חר' השותפין שאין קונים זה מזה ומלאחי אח"כ גם
 בחיבורו של הגאון מלבוב נ"י שגם הוא פ"י כן קושיית הש"ם
 אלא שגם הזכיר מתשוב' הרא"ש הג"ל אמנם לפע"ד נראה
 דהא לאין קונין זה מזה קיינו בטקום שיש לשיהם זכות לענין
 קנין וכל א' כחו כמו השני ולכן לא אלים האחד לקני' מחבירו
 אחרי שלה ג"כ מיקרי חר'ה ומאי אינמי' דהאי מהאי דווקא
 מאחר שאינו מתכוון לקני' כ"א לאחד השותפין מהני אבל זה
 מזה לא ולכן במציאה הרי זכו שניהם כיון שזכותם שוה אמנם אם
 הוא בגוונא שישותף אבד נפיק' זכותו באיזה מקום מהחר' לקנו'
 על ידו הרי גהרזון וזכותו וכיון שהשני יש לו זכו' לקנות במקום
 הזה וחבירו לית לי זכו' יוכל לקנות גם משותף חבירו ולפי"ז
 נראה דהכא בקלתה בלא"ה ל"ק קושיית הש"ם חר'ה מה שקנה
 כו' ובגמרא שהיא לא חוכל לקני' הגט מן הבעל דזה אינו להרי'
 בקלתה גופי' שהיא הכלי אין לו לבעל זכות כדמשמע בירושלמי
 ועיקר זכותו רק ברשות שקלתה מונח בו וגם שם יש לה זכות
 הגוף א"כ לדידה ה"ל כאלו הכלי שלה עומד ברשותה ולגבי הבעל
 ה"ל הכלי של אחר וא"כ אם ה' שם חפץ לא ה' הבעל ראוי
 לקני' ע"י רשותו כיון שהקלתה שלה וכיון שכן ה"ל כמתרומן
 זכותו במקום קלתה וה"ל כאלו הוא חר' דידה ללד לקנות עכ"פ
 דרך מקום קלתה וז"ל לשאר חר'ה שותפין וז"ל היטב ואמנם
 מזה הכרע שיטה ה"מ דלעיל דכשהכלי של מוכר או של אחר
 אינו קנה גלוחא גם בחלרו ודל"א כשיטת הטור והרא"ש
 הייבשי' תלי'ה בחברו לנשיעתה הרי למאן למחרן מוכר

ומלרובן קשויות לספיקא היינו בנוונא סלריך להוילא מיד תי
 המוחק אבל היבא שא"ל להוילא אזינין בחר החוקה נמ"ל ספיקא
 דרבנן אבל נמ"ל דלורייא פכל נווני לא אזינין בחר חוקה ע"ס
 היטב בכ"ז וזשעה"מ הל' אריות (למשמע מדבריו דגם מדלו'
 דינא הכי נס למ"ד בד"ר אבל מדברי מוהר"מ מטיקטין מסמע
 דהוא דרבנן) ונפ"ז א"ס להר"ן והרמב"ן, והגמ"י למחלקי בין
 מטלטלין למקרקעות היינו נדידן דעיקר הלכתא דספיקא דרבנן
 הוא וכמ"ס הר"ן סס בכחובות ונכן כל שא"ל להוילא אזינין בחר
 חוקה גם בחרי וחרי ולכן בקרקעות דקרקע בחוקה בעלי שומד
 ה"ל כללו א"ל להוילא מידו ואזינין בחר חוקה מרא קמא
 משא"כ במטלטלין דעכ"פ הוא חפוט עתה ולריכוס להוילא מחוקה
 בזה ג"מ חוקה מרא קמא בחרי וחרי . משא"כ החס בסוגיא
 דיבמו וכתובו ספיר קאמר הש"ס דנמ"ל ספיקא דלוריי' ממש
 ואפי' א"ל להוילא שום דבר מחו חו עתה ג"כ לא אזיני' בחר ח'
 מרא קמא גם בקרקעו' לא אזינין בחר חוקה מרא קמא וספיר
 מוכיח הש"ס גם לחרי וחרי ספיקא דרבנן ודוק כי זה הוא ברור
 וכבר הגיעו דברי אלה לכבוד הרב גדול הג"ל בעווד בחיים
 חיובו ושמו דלברי :

ומעתה

תכל כיון שאין שום א' מוחזק בהעמו' וכמו
 שביארנו לדין דבקרקעו' אזינין בחר ח' מרא
 קמא גם בחרי וחרי אכתי לא הוי ניחא אוקימתא לחרי וחרי גם
 ילפי' המרדכי דהוי הדרא קו' החוס' לדוכסה לוקמי עכ"פ בחוק'
 מרא קמא ויזכה הלוח בעצמותיו כמו בכל ספק במכר ובמחנה .
 אמנם הש"ס לעיל אזיל לרבה ור' יוסף דה"ל ספיקא דלוריי' הוא
 והרי נדידוהו כבר ביארנו דגם הר"ן והגמ"י מודים דגם בקרקעו'
 לא אזיני' בחר ח' מרא קמא אע"ג שא"ל להוילא משום חוקה
 וכן ספיר דיחלוקו' וא"ס ומה נעמו בזה דברי רבינו הטור ז"ל
 ברס"י ק"ך שבתחל' דבריו בדין זרוק לי בחורת גיטין הביא גם
 פי' לקרוב לה לענין ד' אמנו' ובמחנה על מחנה השאיט אוקימתא
 זו והביא רק מילתא דר' יוחנן לענין וכל לשמרו ע"ס ליהוה למוד'
 ר"י לדינא דרב מ"מ קסא . והרב ב"י ז"ל הרגיש בזה לאמאי לא
 כתב בס"י פ"א גבי דין דחלוקה בד' אמנו' שהרי עכ"פ דין זה ג"כ
 אמח לדינא לכאורה . אבל נמ"ש נישא ברובהו דבכונה עלונה
 השמיטו כיון דלא משכת' לה ס' כ"ל בחרי וחרי כפי אוקימתא
 דרבה ור"י ועפ"י פי' המרדכי ז"ל ונלדין ליתא בהיהו דין דחוק'
 כיון דלדין יד"ה הוא ומלוריי' עומדין אחוקה כנ שא"ל להוילא
 משום חוקה ורבה ור"י לשיטתו' דה"ל ספיר אוקמיה סופא
 דמחני' בדין ד' אמנו' ודוק מאלד אלא שעדין יש לקדק קלח
 למ"ס החוס' לעיל דהך דא"ל למלמס נמי ספיקא הוא . אבל ג"ז
 ליתא מלבד עכ"פ המשכה לא מחוקמא דהכי לרבה ור"י והוא
 מילתא דחיהא גם בדין זה הרי הדין נעשה בין דבאכד משום ממון
 ובדין של המרדכי מחא' ח' מרא קמא וכמ"ל וזה פשוט ובה
 מיושב על כוונ' ק"ר החוס' והראשי"ן אהא דפרי' והא א"ל
 למלמס למחא בחא' מנורס' ואינה מנורס' משום ספיקא ועיני'
 בחי' הרמב"ן שכ' להרן משום דכס"ג חוקה מחוק' א"ל ורבה
 ור"י ס"ל לחרי וחרי ספיקא דלוריי' וכבר כתבנו לעיל דזה אין
 מספיק לאכתי כיון דלענין ממון בד' אמנו' יחלוקו וה"ל כשניהם
 יש להם זכו' מדינא וספיר ה"ג מנורסח מדין מע"מ . אבל למ"ס
 י"ל דאזיני' לא מוקמינן בהכי משום סופא דכס"ג בכל ענין
 המע"ה או משום ח' מרא קמא לפי' המרדכי ודוק מאלד
 ובמהדורא בהרא יבואר עוד לנכון :

פי' ע"א בגמ'

נענה ר"ט ואמר הרי שהלכה נשאה
 לחתיו של זה שאברה עניו ומה ברא
 בניס נמלא זה עוקר ד"ח כו' למ"ס החוס' לעיל בסס רסב"ס
 דאסורה לינשא קודם קיום החתני גם בחתני שדיה לקיימו
 עכ"ל דמייירי בשעברה ונשאה באיסור אלא דבאמ' בלא"ה ה"ל
 דנקט נשאה לאו דווקא שהרי גם נקידושין למחר ג"כ ה"ל עקירת
 ד"ת אס ימו' בלא בניס למן האירוסין ג"כ הרי למינשא
 כדן נשואה . וא"כ ה"מ למינקט בהיתרא
 ומה ש"ל בזה ברומחא הוא למ"ס הרב"י בחסודותיו
 הרמו' לפלפל בדין ע"מ שלח חתני אס קידושין בכלל
 נישואין לענין החתני והי' מכאן הכרע לשיט' הסוברי' דבקידושין
 לחוד לא מקרי עבירה על החתני ובה' א"ס למה שמבואר
 ביבמו' פ' השע"י בחוס' דשם הירושלמי לפלוגתא דרב ושמואל
 החס בביאה שלא כדרכה וה"ה בשערה נמי דינא הכי כמו ביאה
 גרועה ומבואר סס במסקנא הנמ' דלמס היתה נשואה לבעל אזי
 ביאה גרועה דשלא כדרכה (או השראה לשיט' הירושלמי) ג"כ
 עושה אוחה נשואה . אבל מן האירוסין לא עדיפא ביאה גרועה
 כזו לבעדיף כחו מן הבעל ולא מסוי' לה נשואה כ"א ארוסה ע"ס
 היטב והנה למה שמבואר שיט' החוס' לעיל דק"ך ולמה מפרשי'
 ראשונים דבחיבי' לאזין למן החרה רעיא ליבוס משום דעשה
 לזנה ליה באמת מן החרה אינו מותר כ"ל בהערה בין
 דבערהה קונס מי קיימא המלוח שהכניסוהו נגמור ביה
 ובהי

לכליו של לוקח ברשות מוכר א"כ וא"כ הרי איפכא הרשו' ללוקח
 קונה אף ע"י כליו של מוכר וא"כ הדרא קו' לדוכסה דה"ל חנר
 השוחפין ממש שהרי גם הבעל יוכל לקנות ע"י רשותו אף
 כשהכלי של אחר ודוק וה"ן ועיני' דב"ב אהא דסקיל וטרי בדין
 כליו של לוקח ברשות מוכר ומייתי מסיפא דמחני' דמייירי בכליו
 של מוכר ברשות לוקח דקה לוקח ואמרינן החס עלה ומדלנו
 חל מוכר ברשות לוקח לא קנה כליו של לוקח ברשות מוכר נמי לא
 קנה והלשון אינו מדוייק דהרי ע"כ הכונה בסיפא הוא ללא
 מבטל כלי של המוכר קנית לוקח ומשו"ה קנה ספיר ואיך שייך לימר
 ללא קנה המוכר והרש"ס ז"ל כתב שהכונה שלא נשאר למוכר
 שמכרו וזה לכאורה דחיק מאוד דע"ז לא ה"ן קנין ולמח"ל
 הסברא בשוחפין י"ל ע"ד ה"ן לחלו זה בזה דא"ס ה"ל למוכר
 קנין ע"י כליו וקנות על ידו אינה דבר או מבטל קנין ללוקח
 אבל א"ס אין לו זכות ספיר מצי הלוקח לקנות :

מהדורא בתרא מפ' הוורק בסיד'

ע"ח : ע"ב : הו"ס דיה מחנה על מחנה יחלוקו
 הכא לא שייך המע"ה
 לאין כאן ספק כו' עיני' במהרש"א ז"ל באורך מה שקדקק להכתי
 לרבה ור' יוסף היקטי דהא ה"ג ספק ותירן ע"פ' המרדכי ופי'
 דמייירי שפרע לו חו"ז ור"ה לחזור בו והמלוה עושן שכבר זכה
 בו וכוונתו דבהא' לא שייך המע"ה דהא לא ירע' מי האוחזק
 שהרי על המעות המונח אבו דין א"ס הוא ברשות הלוח או המלוה
 וה"ל כשניהם נתינ מוחזקין אלא לפי' המרדכי גם קו' החוס'
 בלא"ה לק"מ אף תי הוי ספק וכבר הרגיש בזה בה' קלוה"ח כו'
 ק"ך ע"ס מ"ש בזה ויל' לזו מזה קו' על פי' המרדכי וע"ס בחי'
 לח"מ אבל באמת בלא"ה נק"מ שהרי באמת גם לפי' המרדכי קו'
 החוס' בחוקפה ליהו להמע"ה לא שייך כיון שא"ל הלס לשלם
 מכיסו אבל כיון שהפרעו' הזה לא ה"י מח ייב הלוח בתוך הזמן
 והספק א"ס זכה בו המלוה או לא וכמוחזקין ג"כ לא נכל לדונס
 נוקי ממון בחוקה מרא קמא וכמו בעלמא בס' מכר או מחנה
 שהדין עם המוכר בחוקה ע"מ כ"ז שאין א' מוחזק נמור ודפרט
 בטוענים שעת :

אמנם

אעפ"כ הרב מהרש"א ז"ל יפה כי לחרך קושייתו
 על החוס' לכוין דמייירי בחרי וחרי לרבה ור' יוסף
 והרי איננו ס"ל לחרי וחרי ספיקא דלורייא לא מוקמי' אחוקה
 קמייחא א"כ ה"ג למ' חוקה מרא קמא וכלעבואר להלוח בנמ"י
 פ"ק דב"מ בסוגיא דתקפה כהו וכלל הראשונים סס דמשו"ה מהני
 חפיכה בחרי וחרי טפי מבשאר ספק ממון משום דכלל ס' ממון
 מפיקין מיד החופס בחולת ח' מרא קמא משא"כ בחרי וחרי ללא
 מוקמינן אחוקה מרא קמא דומיא דאסורין לחרי וחרי ספיקא
 הוא ע"ס וה"ל לכוונה אלא לאכתי לכאורה למ"ס הגמ"י שסס
 המפורשים ז"ל לחלק בין קרקע למטלטלין דבקרקע אזינין בחר
 חוקה מרא קמא ומכ"ס היבא שאין מוחזקין דהכא דמי לב' מי
 המוחזק ול"מ חוקה ממון לשום ח' משניהם וז"פ אמנם למה
 שביארנו במקום אחר עכ"ל ללא כיוול בחר החוקה ועולה דברי
 הרב מהרש"א וביאורו לנכון משא"כ אי הוי מפרשינן כפירש"י
 באבד המעות ספיר שייך ח' ממון ממע לשלם הלוח מכיבו עבור
 אחריות דבהא וולאי גם בחרי וחרי מוקמינן הממון בחוקה
 המוחזק בכל דוכחא למבואר בפשיטות וזה ברור אמנם למה
 שכתבנו במקום אחר לכתר דברי הרמב"ס והגמ"י ה"ל מ"ס לחלק
 בדין חפיכה ה"ל בחרי וחרי בין מטלטלי למקרקעי והוא
 דבמטלטלין הוא למחני חפיכה בחרי וחרי אבל בקרקעות אזינין
 בחר ח' מרא קמא ול"מ חפיכה כיון דבחוקה בעלי' עומדת
 והרב גדול ידלי המנוח מוהרר"י כ"ן זלה"ה בקונטרס הספיקו'
 שלו כו' א' חמה מאוד על דבריהם מש"ס דכתובות דף ק"ך
 וביבמות דף ל"א למבואר להדיא ללא"ל חרי וחרי ספיקא דלוריי'
 הוא ולא אזינין בחר חוקה דגם בקרקעות מוקמינן בחוקה הלוקח
 ע"ס גבי נכסי דבר שיעא אלמא לכלל גווי ל"מ חוקה מרא קמא
 ע"ס שהניח בל"מ אמנם אנהו ח"ל עמדנו על אמתת כוונתם
 של הראשונים ז"ל שסודם מוסד על יסוד דברי רבינו הר"ן ז"ל
 בכחובות פ"ב בסוגיא דינא ערשור על א' מהדיינים דסס האריך
 לפלפל בדין חרי וחרי ספיקא דלורייא או דרבנן והלכתא כמ"ל
 דרבנן ותיורף דבריו למסקנא דמילתא אחר שהאריך בנועם פלפולו
 ובראיות לכאן ולכאן לאע"ג לדידן חרי וחרי ספיקא דרבנן
 ומלורייא אזינין ספיר בחר חוקה כל זה שכשנריכין להוילא
 לבר זה מחוקה מי שמוחק בה עתה וכן באמת אי"ס לריכין
 אותה להוילא מחוקה א"ל אבל היבא לא"ל להוילא שום דבר בהא
 ודקאי אזינין בחר חוקה קמייחא גם בחרי וחרי ע"ס היטב
 כ"ד :

אמנם

מבואר מדבריו לחלוק זה היינו משום דה"ל להלכתא
 כמ"ל ספיקא דרבנן ומלורייא מוקמי' אחוקה

וזה הכי בני לה וגם הר"ן ז"ל ושיעור החולקים שם היינו מסוים
 דב"ל להעשה מקיימא בגמר ביאה זו ג"כ ודאי גם הבגור
 לג"ת אהל בגוונא להגמר ביאה וודאי לא ניתן לדחות גיורו
 דמקיימא מנחת יבוס בהעראה גרידא ומעתה א"ש דאליטריך
 הש"ס הכא למקטב גשאלח אע"ג דהוא באסורא דבמין האירוסין
 לא הוי כלל עקירה ד"ת שהרי חובל להתייבם לאחר שבאסרה
 עליו בהעראה גרידא ולא יהי' ביאתו רק באירוסין ובקידושין
 גרידא נא עכרה על הפגאי וכמ"ל משא"כ בנישואין
 דמקמינן החס דבכח ענין ה"ל כשואה ע"ס ודו"ק :

בגמרא ות"ל דמתנה עמ"ס בתורה היא כו' עיי' בזה
 בתשובות מה שבדבתי בזה באורך ביאור הסוגיא
 ועל מה שנתקשה בה' מהנהגת אפרים ז"ל והוא בענין קידושי ע"ת
 כחח מוג"ר ע"ג :

תוס' ד"ה מהו דתימא ה"ג נחחר החורף כו' קמ"ל
 דאפ"ה כשר דהופר לא כחב כ"א ע"מ
 שיאמר הבעל בסוף כו' לכאורה נ"ע כיון דע"כ עכ"פ דעתו
 ג"כ כשלא יחזור הבעל שלא יהי' לשם כריחות למגד זה הגט
 בטל והיא לריכה לקיים התנאי ע"י דעת הבעל לשעתו כמו
 שיחבאר עוד לקמן א"כ הרי גם להכשיר מאי מהני כשדעתו גם
 על מה שיאמר הבעל להקוף הרי ה"ל לכאורה לאומר להופר כקוב
 לאיזה שיראה למאן דנ"ל ברירה פסול ובאמת שעה ברעיוני
 כמה חילוקים דבדבר עכ"ז לא מלאחי דרך מרווח לחלק העניינים
 ועמ"ס בהמוך ע"ד התוס' בתנאי שמתקו ובמהדורא בתרא
 א"י"ה לתקור אי מהני תנאי דמתנה עם הסופר לחוד ולא עם
 האשה ובשאר תנאי לשיטת התוס' ג"מ התנאי ע"ס ובמ"ל ע"ד
 מהרש"א ז"ל בחוס' ד"ה שחקו אבל בחון כה"ג נראה דגם לשיטת
 החוס' כיון דהתנאי תלוי בכריחות להתנאי קיים ע"ס הטעם
 וגם בשאר ת אי נ"ע :

אבר מה ש"ל לפע"ד בכוננת החוס' ללא מפרשו לה ע"ד
 מה שפרס"ז ו"ג שמשמע שהתנאי דע"פ מירי שאמר
 להופר בפירוש נכתוב ע"מ כן ד"ל דכל כה"ג באמת ה"ל ככתבו
 כפי' שאל נשם כריחות ונ"מ מה שחזר בו אח"כ חב פלוגתא דב
 ספרא ורבא היינו רק בזמנא הבעל התנאי עוד קודם הכתיבה
 שעת"ת זה יגרשנה ודעתו להקנות כן אח"כ בשעת נתינה וכל
 כה"ג שאינו מלוה לסופר בפירוש נכתוב ע"מ כן באמת אם לא
 ה"י מוכיר בשעת נתינה התנאי עם האשה לא ה"י התנאי מחויב
 על האשה נקיימו אלא דאפ"ה ככריש חס פיסוק הכתיבה
 משום שהסופר המוך ע"ז שיתקיים הבעל בתנאי וממילא כותבו
 שלא לשם כריחות ומלינו כיונא בזה להרמב"ם דפוסל כל תנאי
 בע"פ לפני החורף משום חשש ברירה דמשמע מנשן הפוסקים
 דכל שמוכיר התנאי קודם החורף אע"פ"י שה' נאי אינו על
 הכתיבה ממש נמי פוסל וכמ"ל לעיל דגם שבע"ד ה"י נראה
 ד"ל דלכה"ג הרמב"ם מודה וה"י מהיישב עם זה קו' הרשב"א
 ז"ל מחוספתא דכתבו ותנו ע"ס ועמ"ל אבל הא קמן דהרשב"א
 וכן האחרונים בתשובותיהם שחשו לדברי הרמב"ם ז"ל גם כה"ג
 ומכשירים בלא ידעו העדים מהתנאי ששיטתם סובב ע"ז וכן
 אף להחולקים על הרמב"ם ז"ל דבתנאי ליכא חששא היינו
 דאזלא בשיטת החוס' דבתנאי חשיב לשם כריחות בכל ענין ודו"ק
 אצ"ל בחון נשאר ההיא חששא על כתב הסופר אף שאל נלטהו
 ע"ז ולכן גם רב ספרא דמכשיר היינו דנ"ל סברא זו וכ"ג שהסופר
 דעהו על מה שיאמר הבעל לבסוף כלומר כיון שאל נלטהו כן
 בפירוש הבעל לא איכפת ל"י כנן מהחילה לכתוב ע"ד הבעל
 כמה שאומר בפיו כעת וא"ל להענות דעתו כ"א להחירה
 כחש ובכירלה הבעל לקיים דעתו גם כה"ג נתינה כן בשעת
 נתינה לכן כה"ג לא תלוי בברירה כלל דגם אם יושאר הבעל
 ברשותו לא יופסל הגט מחמת תנאי אלא משום כתיבת הסופר
 שלא לשם כריחות שלא חלה הסופר דעת הבעל ורבא פוסל
 דה"י דכל שידוע הסופר שלעת הבעל כן עתה כותב ע"ס ובכה"ג
 פסול משום הכתיבה שלא לשם כריחות וחזרת הבעל ל"מ או
 מדינא משום שאין דעת הסופר על להבא רק על שעתו או משום
 גזירה עיי' בר"ן בשמעתין ובמ"ס"א לקמן ובהכי יש ליישב
 דברי מהרש"א ז"ל ד"ה שחקו ע"ס שלכאורה דבריו אין להם ביאור
 וכמ"ל ובמהדורא בתרא ועדין ל"ע :

בגמרא ורבא אמר ל"ש אלא לאחר החורף כו' עיי' בפני
 שהאר"י להקשות לשיטת הסוברים דבע"ת
 נמי מיפסל שלא לשמה משום מזויף מחוכו וא"כ אחי לפסול
 מדרכין ולכאורה ה"י נלפ"ד דבכאן לא שייך פסול
 מזויף מחוכו לפסול גם מדרכין והוא למה שיחבאר
 דעיקר התנאי של הבעל לא ה"י כ"א מצד
 הכשר הכתיבה ולא הלואו בכתיבה הגט וא"כ עיקר מה שהאשה
 לריכה לקיים תנאי זה שלא תכשאי לפלוני הוא דא"כ יפסול הגט
 למפרע דאדעתא דהכי לא נכתב לשם גירושין וא"כ טובא יש

לחל ק' דבעלמא עכ"פ גם על התחיימה שייך פסול זה כלומר כיון
 דאדרבו חו"ל התחיימה ה"ל מכלל שאר הגט ובעי לשמה מדרכין
 מיהת וכעין דאורי' תיקון משא"כ הכא אם לא התנה קודם לכן
 הרי האשה ע"ת מותרת להכשא לפלוני דהא גם אם לא יהקיים
 התנאי הכתיבה כד"ן נעשה ואינה אסורה להכשא לו מחמת התנאי
 כ"א מצד פיסול התחיימה וא"כ הרי לשיטת הרב המ"ל דכל
 שדלורוי' הוי כריחות' לא מיקרי שויר בגט א"כ ממילא הגט כשר
 לגמרי ודו"ק מאוד הן אמת שבשעה"מ פ"ח מה' גירושין פקפק על
 דבריו וע"ס שם הרשב"א ז"ל שיש קלח סתירה בדבריו וגם אחריו
 כתבנו בזה להוכיח מדברי הרשב"א בסוגיא דזמן • ומלשון
 הירושלמי שהובא ס"ס ברשב"א דף ל' דמשמע דמיקרי שויר בגט
 ע"ס ועיי' לעיל בחידושינו ראי' ברורה מהרמב"ם בשעה"מ ז"ל
 ע"ס ובכ"ה הרי גם לשיטת המ"ל ניהו דלא ה"ל פסולא דאורי'
 אבל מדרכין הוי מיהת שויר ופסול דרבנן והדרת קושיא לדוכתה :

בהוס' ד"ה שחקו שחקי לבעל בכל תנאים איירי ורבא
 לטעמי' גזור לפני החורף ע"מ אטו חון דרבנן דרבי
 עיי' במוהר"ם ז"ל נתקשה בדבריהם דנקמן לא מוכח אלא בכח
 ולא בע"פ והיינו משום דאפשר לחון ע"פ לפני החורף נמי לא
 אכור מדינא אלא משום גזירה דכתב אלא דהתוס' סוברים לחון
 ע"פ נמי פוסל מדינא ושייכא שפיר הך גזירה וע"ז הביא קו'
 הר"ן ד"ז ע"פ לפני החורף פסול מדינא א"כ לגזור אחר החורף
 אטו לפני החורף בע"פ ועמ"ס מהרש"א בתירוני' בכונ' החוס'
 דכוונתם לגזור בלא נתקיים התנאי קשה להולמו דכה"ג בכל תנאי
 ראוי לפסול מדינא כיון שלא ביטל תנאי ולא נתקיים ועיי' בפני
 ומ"ל והנה בעיקר קושיית הר"ן ז"ל לכאורה עלה ברעיוני דנק"מ
 על שיטת החוס' דליהו דגזרינן אחר החורף אטו לפני החורף
 היינו בגוונא שהתנאי נעשה כהלכתו שיהי' חיוב על אשה לקיימו
 לולי שחזר וביטלו א"כ שייך למיגזר פיסול לחזר ומחקו הא אטו
 הא • אצ"ל אי התנאי בלא"ה א"ל האשה לקיימו אף שלא חזר וביטל
 הבעל היכי ניקום ונגזור אטו חון שס"ה' מקום התנאי לחול
 ולפסול הגט וכחיו אכן באם נא התנה הבעל התנאי עם האשה רק
 שניהו הסופר נכתוב ע"מ כן ועם האשה לא התנה כמה יהי'
 חוקף התנאי זה על האשה ע"כ ר"ז משום דא"כ ה"ל כאינו שניה
 דנינו הבעל וכ"ז בפני החורף אבל אחר החורף א"ל ליוו הבעל
 א"כ ל"ל האשה לקיים התנאי דבעל עם הסופר דאע"פ"י יהי'
 כשר ולכן נא מנאנו שום פיסול בע"פ לאחר החורף דל"ל לחון
 שהתנה כדיו דבאמת איכא שוירי אם לא יחזור הבעל מחתאי זה
 ובכתב אחר החורף א"ש הגזירה לכיון דכתוב בגוף הגט הרי
 ממילא כשיטתו נאשה בתנאי זה ה"ל תנאי גמור ושייכו כל הני
 גזירות והבן וגפ"ז י"ל דבע"פ לפני החורף בחון פסול מדינא גם
 בחזר ומחקו ושפיר גזרינן שאר תנאי אטו חון בפני החורף אלא
 דלכתר העינין גם בזה לא מנאנו מנח דלכאורה ה"י נראה דהא
 מילתא גופא שיעיל תנאי הבעל במה שמחנה בשעת כתיבת
 הסופר אע"ג שאין מחנה עם האשה ושחלטרך לקיימו ה"י נראה
 דזה שייך ג"כ רק בחון למ"ס החוס' להשיב על פירש"י ז"ל שפירש
 בכל תנאים גזרינן אע"פ שנתקיימו והחוס' הוכיחו לקמן דדוקא
 בחון מיקרי לא נכתב לשם כריחות • אבל בשאר תנאי ה"ל ככתב
 לשם כריחות' ולכן נחזר ומחקו מדינא כשר ומשמע דסברתם
 משום דבחון דה"ל שויר בגוף הכריחות' אי נתקיים כן בזה ה"ל שלא
 לשם כריחות' א"כ כלל תנאי כיון שעכ"פ כשנתקיים יהי' לשם
 כריחות' א"כ אף שכתבו הסופר ע"מ כן והיא לא נחנה המעות
 כפי התנאי לא ה"ל למפרע פסול מצד הכתיבה שכתב באופן
 שהי' סבור הסופר שחתן הוויים וכיון דלא הוי פסול בזה בכל
 ענין א"כ א"י חלטרך האשה לקיים תנאי זה כיון שבאמת לא
 התנה עמה ואי משום כתיבת הסופר הא בזה לא איכפת לן דבין
 כך ובין כך נכתב לשם כריחות' אף לפי דעת הבעל ונ"ע דמשמעו'
 לשון הרמב"ם ושאר פוסקים דנינו תנאי בזה וכמ"ס בתקו' אחר
 מזה א"כ לפי"ז לא הוי שייכא כלל הך גזירה בשאר תנאים בע"פ
 גם לפני החורף וכמ"ל על קו' הר"ן כיון דנ"ל להדי דבחון
 לריך עכ"פ ביטול התנאי והכא א"ל כלל לקיימו ובאמת שהי' בזה
 מקום לפרש דברי מהרש"א ז"ל בתירוני' מ"ס בסוף דבריו לכוונת
 החוס' דגזרינן בלא חזר בו הבעל ולא נתקיים שקבר כתבנו
 דלכאורה א"י יעלה על הדעת להכשיר תנאי שלא נתקיים גם בלא
 גזירה אבל י"ל שהוא הדבר שדברנו דבאמת בשאר תנאים כל שלא
 התנה עם האשה עלמה כ"א בשעת כתיבה הזכירו בע"פ ולא
 נכתוב בחוכו מדינא א"ל לקיימו וה"ל הגט כשר בכל ענין אלא
 כיון דבחון כה"ג פוסל הגט גם בע"פ א"כ שוב ליכא שייכא הך
 גזירה אם לא נחום לתנאי דעלמא בע"פ לפני החורף לא נחוש ג"כ
 לפסול ע"מ בחון בע"פ וזה ה"ל גזירה אטו פסולא דאורי' ושפיר
 גזרינן ל"י אבל בע"פ בחון חזר וביטלו י"ל לשיטת החוס' לפסול
 מדרכין והיינו משום שלעת הסופר רק כפי שינוי אח"כ וכמ"ס
 החוס' לרב ספרא א"כ גם בתנאי כה"ג שחזר בו לא גזרינן כלל
 ובכתב אחר החורף גם בחזר ומחקו או בשאר תנאים ככתב לפני
 החורף

התורף גם בחזר ומתחן גזרין חלא גזירה אטו חוץ לה"ג כן הי' אפשר לקיים שיטת מהרש"א ז"ל ובאמת שאם היינו מחלישים כן דחלוי דבע"פ לפני התורף אם אינה מחנה עם האשה א"ל לקיימן מטעם שכתבו כיון לכתוב לשם כריחו' גם אם הי' ע"ת שוב לא איכפת לן בכל קיום התנאי לפסול הכתיבה עבור זה וכמ"ל הי' נכון בעיני ליישב עם זה מה שלקק עם הר"ן בר"פ כל הגט על מה דנקיט האיבעי' באומר לסופר לחוב לאיזה שחלא בפחת חתלה ולא נקוט באשה אחת ע"מ שחלא בפחת חתלה לאי א"ב ל"מ ומזה רנה לסי ע' שיעה הראשונה דבמחנה על שני דברים לא אמרי' ברירה בכך בווי דווקא דבמחנה על שני דברים לא אמרי' ברירה ודחק נייב הסוגיא במה דמייח מענין שיראה אצל לדין ברירה אע"ג ללא היו רק במחנה על דבר א' וכן בהרי זה גיטך אם מתי וביחוד קשה על רש"י וחוס' סללא נתנו לחילוק זה ע"מ א"כ שאר לקלות זה על האיבעי' ולמ"מ א"ש בריוחא דכיון דהחם מייירי בלא התנה עם האשה ללא רק עם הסופר והסופר אין בידו להסכים על חלאו כ"א בגוונא שאם לפי התנאי לא יהיה לשם כריחו' למפרע וכמ"ל לאן וכבר כתבו החוס' כאן לבשאר תנאי דעלמא הוי כתיבתו לשם כריחו' גם באם לא יתקיים התנאי וא"כ במה ב"ה להחני' עמו ע"מ שחלא בפחת חתלה שאף אם לא חלא בפחת חתלה ג"כ הוכל להגרס בגט זה ולא יופסל משו' שלא לשם כריחו' ולכן נא נקיט איבעייתו בכה"ג רק בשני נשים שאז אם חלא השני' בפחת הרי נכתב שלא לשם אשה זו כלל ופסול משו' שלא לשמה וכל כה"ג לחנאי ר"ך להתקיים בוולתי וספיר מיבעי' ל"י אי מהני בזה ברירה אבל במחנה תנאי גמור בש"ע נחיה גם במחנה ד"ל ר"ך לדין ברירה והבן ועכ"ז הדבר ז"ע בעיני דמשמעו' לאון הפוסקים גם בעיקר הי' הג"ל שיגזור בתנאי שאינו קיים ע"פ הדין ויופסל הגט מחמת גזיר' תנאי אחר שמופיל לא מלינו כזה והוא דבר מחודש מאוד לחדשו וע"ל כל הדברים הג"ל מן הפוסקים בעיני ועמ"ל עול מה ש"ס לפרש בחוס' ומהרש"א הג"ל ולכ"ז לא מייירי כ"א בתנאי שהזכיר הבעל שרונה להחני' א"כ אצל בש"ע הכתיבה לא הי' תנאי מפורש עם הסופר ושבה יש לחלק בין תנאי לחון לשאר תנאים (ויש לפרש ג"כ דברי מהרש"א ע"ז וכמ"ל לעיל) ובה א"ש ג"כ דברי הר"ן ממה שהקשינו לעיל על דבריו ודו"ק והי' יוצא לנו דבאומר לסופר שיכתוב ע"מ כן מהלן ג"כ בשאר תנאים שריכה האשה לקיימו גם לפמ"ש החוס' וכן משמע קלח בפוסקים בדני התנאי וכעת אי אפשר לי לטיין בהר"ן ולהחליט הדברים וגם בפי' הסוגיא דרך הלכון ותי"ה במהדורא בחרא עוד חזון למורה לבאר כ"ז ובחשובותי א"ה :

חידושי פרק הורק

בפירשי דיה קנה בעלה עיקר הפירוש כמ"ש במה"ק באופן הראשון אלא שר"ך לחקן דברי סם לגם שרש"י ז"ל מן הסוברים לגם בעלמא קונה לשוכר היינו משום דמ"ל לגם בעלמא מהני חליו ומתחן באין כאחד ועפי"מ"ג לקמן לכוה חלוי מנחות הרמב"ם ושאר פוסקים ולכן נגט מהני לכ"ע גם להרמב"ם ולפי"ז למ"ד לגם בגט ל"ע חליו ומתחן באים כאחד ע"כ גם נרש"י ז"ל חזר השכירה קונה למשכיר וא"כ מה פריך אמנם בזה ז"ל כמ"ש הרב בעל מח"א ז"ל לכ"ע מן השוכר א"ק וזה כוונת רש"י ז"ל וע"ז סובב דבר זה לקמן ביישוב קו' החוס' ד"ה בנכסיו וכמ"ש סם :

בתוס' דיה וחגי' כו' או שנתן לה הבעל במחנה כו' עיין במהרש"א ופנ"י וכבר הארנו סם במה"ק בסתירת דברי הרב בעפ"י ובמה"ב בדרך קלרה וגם במה שהעלינו קדום חק"א לא הי' הדין כן בנחן לה במחנה דאין אוכלי פירות א"ש קו' החוס' ללא רנה נחוקמי בכהי דא"ב יהי' מוכרח משני' לבאר חק"א והרי חוינן דבר"פ הכותב וכן בפ' החובל הש"ס ניתח לי' שיהי' המחני' בהכרח דווקא אחר חק"א ע"ש :

בהוס' דיה וכלר"כ כו' עסה"ד במה"ק הארכנו טובא לפרש דבריהם וכן בחי' פ' הכותב אמנם כעת נלמ' ד' דרך קלרה מאוד ובה יתיישרו כל דבריהם מפקפוקי המפורשים הרבה דבאמת אהא דיוכל להשתקל משלב"ל ג"ו א"ש לראי' אי לא הי' בו כנגד ד"ת או חקנתא דרבנן דווקא קנין א"י להקנות לחבירו לשלב"ל אבל סילוק זכותו שהוא לא יזכה א"כ כ"כ דרך הקנאה ופשוט להש"ם דמהני בשלב"ל אבל הכא שהוא כנגד חקתו"ל ואינה אינו רונה בחקנתא דבע"א א"א מלך דשלב"ל וע"כ שכוונתו שלא יזכה מעיקרא וא"כ הרי הוא בכלל מחנה על דבריהם ל"מ בשל חורה בוולתי ובדרבנן שקיל וטרי הכא אי מהני וע"ז כתבו דאע"ג למוכח דברבנן מהני אף לר"מ וה"ה דה"מ לאקסויי מר"י בשל חורה וכמ"ש במקומות אחרים או י"ל בזה כמ"ש במה"ק דבדבר ש"ב לעולם י"ל דמהני לר"י מטעם

מחילה ובדשנב"ל לא שייכא אצל לר"מ ללא לן בזה מדין מחילה ואפ"ה מהני מלרבנן ע"כ לחנאו קיים דברבנן מיהא מטעם סילוק ואי אפשי וע"ז חילקו בין תנאי גמור לסילוק וכונתם כראה דתנאי שפיר ראוי להועיל יותר כיון שחבירו מעכב עליו ואינו רונה לזכותו א"א לו לזכות יותר ממה שמזכה הלה ולא פניגו אלא אם יוכג להחנות מלך המחנה ושהמעשה יתקיים בכל ענין וע"ז י"ל עפי' לחנאו קיים גם כנגד ד"ת כיון שבעל המעשה הוא המחנה אצל הכא הרי בידו הוא לזכות יותר ואינו רונה בזכו' של חורה שכבר בא לידו ולכן הולך לר"כ ועיין בס' הישר לר"ת חילוקיו ג"כ קלח ע"ד"ז וקלח דרך אחר עכ"פ זה כלל כוונתם לדעת רבנן ובחוק העניינים בין תנאי לסילוק ומסקנתם דבלאו רייתא וולתי ל"מ סילוק כ"א תנאי ממש והוא כלל הספק של המ"ל ומ"ש מדברי מוה"ר"מ בחשובה בשיעבוד הכותב במה"ק חלוק נכון מאוד ושייך לכלן ושוב סייעו דבריהם דאע"ג דמשמע בפ' הכותב דלוי הוי ס"ל לרב תנאי קיים ממון הוי מושיל סילוק ג"כ כד"כ שהרי רשב"ג קאי ארישא דתנאי דמייירי בכה"ג ע"ז כתבי דהש"ם דהכא פליג וגם למסקנא י"ל לכ"ע סילוק ל"מ והמענין במהרש"א ז"ל יראה ג"כ שהדין כן וכן י"ל בחוס' בכחובו' כו' וברו כמה פקפוקי' וכן הוא שיטה ר"ת בס' הישר וחילוקו קלח ע"ד אחר אמנם לא מלאנו שיטה זו לשאר הראשונים כמבואר בטוש"ע סי' ז"ב ואכ"מ :

בפירשי דיה ל"ג דבני' עשרה עליו רשוחא לנפשי' עסה"ד כבר נחקקה הרשב"א ז"ל ע"ד רש"י ועמ"ש סם דא"ל מאוס למפסיק כלי וכקאמר בב"מ דא"כ ספי' אין גבוה עשרה ולפע"ד יש לקיים פירש"י ז"ל וחתלה נבאר מה שיש לנו דלקק בסוגיא דב"מ סם אהא למשני דמפסיק כלי וחב"י דמוקי לה במדב"ק ורבה מחמת אור' שאין סופו לנוח דמזה מוכח דעכ"פ בחוק הכלי עצמו א"א לבה"ב לקנו' מחמת רשותו בין שהכלי אינו שלו דאל"כ בחוק הכלי עצמו ג"כ הרי לא מיפסק מידי עב חניית המוכר מלך רשותו וע"כ לכל כה"ג עכ"פ חולץ על רשותו של המוכר ועיין בלה"מ ומה"מ פ"א מה' זכ"י הלכה י"ז שנתלחו בזה ודעת הלח"מ לא"ק כי אם ע"י הכלי והלח"מ מפוקפק קלח בדבר ומשם ראי' מבווארת דא"כ אכתי חוקי תיקני אוירו של הכלי לבע"ה מלך אויר הביח שהוא יס לן וה"ט דעכ"פ הפסק הוא לחון על אויר הביח (ובאמת לשיטת הרמב"ם דס"ל דמייירי שהחזר שכורה להשוכר גם לרפת אלא קונה למשכיר מידי לחתי מעלמא יש לדחות) אלא דקו' הש"ס היתה דחיקי לבע"ה ב אויר חלרו קודם שהגיע לכלי וע"ז חירזו אב"י ורבה חירוזם ולרבה ה"ל אין סופו לנוח דכשיניח הרי ינוח בחוק הכלי ומזה מוכח לשיטת הרמב"ם והרי"ף ללא חליא בכהי דין דכלי של לוקח ברשות מוכר דין כליו של מוכר ברשות לוקח שהרי התם ע"כ לשיטת רש"י ז"ל והרמב"ם הרי ס"ל דכליו של לוקח ברשות מוכר קונה ובעל רשותו והנה לשיטת הרא"ש א"ז ראי' ד"ל דהתם ס"ל כלי של לוקח ברשות מוכר קנה וא"כ ע"כ דהרשות בעל לגבי כלי א"כ דין הוא שלא יקנה הבע"ה מלך רשותו דהא בהא חליא ועכ"ל דאל"כ איך קנה השוכר מלך כליו אלא דל"ג קשה איך סהם לן בגמ' ולאי' קאמר כלל מהך איבעי' כמו הכא בסוגיין ובאמת קונה הפוסקים דמייירי בחזר השכורה לשוכר בלא דאעפי"כ קונה למשכיר א"ש דכל כה"ג הרי יש לו רשות עכ"פ להניח כליו ולא בעל אצל לעולם י"ל דכליו של לוקח ברשות מוכר בעלמא י"א קנה משום דהכל בעל לגבי רשות ונמלא דהרא קו' לדוכתה דעכ"פ אכתי ה"ל לאקסויי למ"ד לא קנה וע"כ דבעל לגבי רשותו ו"כ להיפוך יקנה המוכר עפי' ביתו אעפי"י שהוא בחוק כליו ועכ"ל דינו של הה"מ ז"ל דרשות אוירו קונה בחוק כלי אחר ודו"ק ואף לשיטת הרא"ש דזה חלוי בזה לענין שלא יבטל רשות המוכר לכלי שיזכה הלוקח אצל גם הוא א"ק ע"י כלי של אחר ודו"ק מאוד ובאמת לשיטת רש"י ז"ל כיון ברשות אחר א"ל הרפת א"כ הדק"ל איך יקנה השוכר ע"י כליו ברשות אחר א"ל דהכוונה שאח"כ באמת משך השוכר הכלי מכאן לביתו ואז זכה אלא דאח"כ ל"י כליו להפסיק שלא יזכה המשכיר מיד בבוא הבעל לחלרו ע"י אויר חלרו ודו"ק ומעשה למה שבידנו דע"כ לכ"ע גם הבע"ה ל"מ לקנות ע"י כלי של אחר אם הוא כבר בחובו א"כ למה באמת כליו של לוקח ברשות מוכר א"ק שהרי לכאורה חלוי זה בזה לפמ"ש הרא"ש והרי י"א מרשותו אעכ"ל דמ"מ אם נאמר דבעל הכלי אבד רשות אין לכלי ג"כ קנין מלך ביטול הכלי ולכן שניהם ל"מ להנות ע"י הכלי וממילא כמי א"ק גם מן המוכר ולכן בגבוה עשרה י"ל ההכלי חולץ וה"ל רשות דפ"ע למה שבחובו דבחובו הרי אין לבע"ה רשות וגם לא שייך ביטול כיון שהוא גבוה עשרה ורחב ד' דה"ל רשות בפ"ע ועיין בשבת דין כרמלית בכלים אצל רה"י הוי בפ"ע והחסדמשני דמפסיק כלי אף בלא גבוה י' היינו לענין לבע"ל זכיה הבע"ה ב"ב דבהא א"ל גבוה אצל שיקנה ללוקח בעי' עשרה דלא ליבטול לגבי רשות כיון שבאמת ראוי להיות רשותו כיון שאין לבע"ה ב"ב רשות דו"ק היטב כי בזה א"ש קו' הרשב"א הג"ל עפ"י הערתו בעלמא מסוגיא הג"ל :

אמנם מה דפריך עלה והא איכא מקום רגלי המטה :
בגבירא אמאי כו' כבר כחבנו במה"כ דבר מפולפל ליישב
 קו' מהר"מ לזבלין ולסוף הש"ע בא"ע בדיונים
 אלו ועוד שם בשקלא וטריא לגמרא דבר תריף במימרא דרבא
 כאן שייך מ"ש ליישב קו' הפכ"י שהקשה על שיטת החוס' לעיל
 ג"כ בנתן ביד עבדו בעי משחמר והקשה הא י"ל להוא בחורת
 שליחו לענין זה למ"ד דבממון לא בעי משחמר כלל ג"כ ענין
 מפ' לפל ללכאורה י"ל קו' החוס' ליד העבד אינ' מועיל עפ"ד הש"ך
 ז"ל בס' ר"ב לחלרו ומחנחו ג"כ כאחד ולפי"ד בעל קלוה"ח ז"ל
 נחניק בין אם משום שליחות איחרי ובגט משום ידו אי"כ אי
 משום שניחוח ג"מ וזה הי' יישוב נכון מאוד לפמ"ש הג"ל אך י"ל
 דקו' החוס' אעפ"י כ' לא מחייבא שרי עיקר קו' אביי רק ללא
 או כידה גבי נט' לידה בע"כ אבל במתנה הו"ל חלצה זה ג"כ דין
 יד שהרי גם יד בעמנוא ליהא בע"כ וא"כ ליהי' עכ"פ נחיתה
 בחורת יד לענין שיחול אח"כ הגירושין ללא ברע מחיתה לשם
 פקדון נשיטת חוס' ורא"ש גמ' ענין כיון לנחיתה מיהו הוי ואח"כ
 תמגרש בחורת שליחות כמ"ש במקומו להשיג על דינו של הש"ך
 ז"ל שגם נפי' כבדו מלי קונה אח"כ עיין בחי' לב"מ במשך פרה
 זו וקני כלים וזבליקוטי סו' ר"ב וממלא ל"ק קו' הפכ"י ז"ל
 לענין משחמר כיון ללא הוי גם כיד בשעת נחיתה אי"כ הרי ה"ל
 רק ע"י שליחות ובחורת שליחות ל"מ כשכאים כאחד וה"ל כאלו
 לא הוי נחיתה עדיין כלל אלא לפי"ד ק"ל אפירכא לאביי ג"כ
 כה"ג לחתגרש אח"כ בחורת יד וכמ"ש במה"ק דהא יד לענין
 נחיתה הוי ג"כ מעיקרא :

בתוס' ד"ה על קושייתם מפ' למרובה צ"כ במה דקאמר
 כמאן הגה מחילה לריך להבין לאיד חייב קודם שבא
 לאויר כיון שע"כ נחכווין רק על הכנסה לאויר משום הקנין
 ומלאכת מחשבת אברה תורה ו"ל דה"ל ככתוון לזרוק שמונה
 זורק ארבע ג"כ חייב ועיין בשבת דף ל"ו והנה בירושלמי בהלכות
 גדישו של חבירו מטיק לאפי' לחיוב מיתה קדים מ"מ פטור משום
 לחיוב שבת על כל חטה וחטה ולפי"ד ה"נ עכ"פ הרי חיוב שבת
 עדיין לא פקע וכמו בכתוון לזרוק שמונה דאף לחיוב על ארבעה
 מ"מ פשיטא לחיוב מיתה ה"ל על כל שמונה אמות ואם קרע
 שיראין עד סוף השמונה פטור אלא שעדיין יש לחלק דהחם עדיין
 החיוב על הארבעה האחרונים כמו על הראשונים משא"כ הכא
 למאי בא לאויר הרה"י עד שינוח הרי כבר הוא ברשות היחיד
 וצרה"י קא מכנים ושפיר קשיא להו אמנם עדיין י"ל למ"ש הרשב"א
 דקלוטה לקולא לא אמרינן א"כ י"ל להיפוך לענין זה ה"ל כאלו
 לא נקלט עדיין שכשהגיע לארץ יוכל להשתחייב עוד משום מכנים
 מרה"ר לרה"י ו"מ אם הו' התראה על אופן זה או שכבר נתתי
 וחזר ושכת לענין חיוב חטאת או להיפוך לענין חייבים למזיד
 נמצא אעפ"י גורר החיוב על הכנסה זו עלמה עד שינוח וה"ל
 כזרק שמונה לפטור מחשלומוין עד סוף ההנחה וזה נלע"ד כיון
 אם יסכימו בזה ההוגיו' במ"ש שבת מ"ש במה"ק ליתא דר"פ ס"ל
 יאוש קוני' לחד ליטא צ"כ ס"ו ע"ב וא"כ ע"כ מיירי לפני יאוש :

ע"ב במשנה גמט יסן כבר כ' במה"ק למ"ש הפכ"י
 להקשות על שיטת המפורשים למיירי
 ע"י שליח דל"ק מדי"ל לנחן ע"י שליח קודם שנעשה יסן ומש"ה
 משום מוקדם ליכא ומשום גמט יסן איכא וז"פ אלא דלפ"ז נחשורר
 פקפוק אחר לאיד נוחן השליח אח"כ הגט ע"י ליווי הבטל כיון
 דאפשר לאין דעת הבטל ליחן גט פסול וה"ל סיגוי בשליחות ועמ"ש
 הפכ"י לענין מוקדם ע"י שליח אלא ש"ל דל"מ ממהני בנתרנה
 אח"כ הבטל ולא ערער וא"ל דאכתי אין ברירה ל"ל דבנחיתה
 לא איכפת לן ברירה ועפ"י שם כבר בשם הרשב"א ז"ל דכל שיוכל
 לחול להבא אמרינן הנברר לכ"ע ועמ"ש בחי' ר"פ כל הגט ודו"ק
 ובמ"ש ארווח לן טובא ליישב לשון רבינו הרמב"ם ז"ל מ"ש פ"ח
 בנתייחד אחר הכתיבה לזון הפסול מק"ו מנט שחייבך אחר
 הכתיבה וכחב שהוא גט בטל שחמהו הרשב"א והר"ן דאכתי מ"ל
 ביטול דיעבד ודי לבא מן הדיו להיות כ"דון ולמ"ש א"ש ברווחא
 דכיון שעכ"פ מק"ו הוא גט פסול לכתחילה וסוב אין רשאין עוד
 לכתוב ע"פ ליווי הראשון שאז הו' על גט כשר מאי אמרת דיעיל
 עכ"פ כשהתראה הבטל על כתיבתם ז"ל דבהא סוב אין ברירה
 וזקן מאוד ואכתי לריך יישוב קלח ממ"ש הרמב"ם גבי למי שארצה
 אגרש ע"ש דקדוק בחוס' כבר כתבתי במק"א ע"ש :

בסוגיא דנ"א אין זינו לא י"ש לזו אריכות דברים ויבואר
 לקמן כבר מלתינו אמורה במה"ק ללכאורה מכאן
 סחירה למ"ש הב"ש בבי' י"ז ס"ה ה"ע בשם מוהר"ש לאסור ג"ס
 בנחשדשה בנחן גט אע"ג ללא קנסוה ועמ"ש שם ללכאורה
 סחירה ממשה ערוכה אע"פ שנתן לה גט לא פסלה לכהונה וז"ל
 דע"כ ב"ד גרע טפי ויהי' איך שיהי' הא הכא לריכה גט כיון
 דמספ"ל אי קידושין חופסין ביבמה ול"ל דלדבריה למאי למצרכין
 גט בכל ענין א"כ אין מהגט ראי' ולא יאמרו גירש זה : אך לפ"י
 יקשה מכאן למה שכרחה שם מדברי הרא"ש פ' האשה דעיקר
 הטעם דקנסוה הוא רק בלירוף חשש לגירשה ע"ש שה"ג בזה על
 היר"ף וכ"מ ברמב"ם פ"י מה"ג וכמו שהאריך שם במ"ל ואינו
 מטעם קנה לחוד א"כ גם אם זינחה אסורה אעפ"י אין חשש
 מחמת הגט שהרי גם אם חלץ לה לריכה גט וי"ל דזוחק דמ"מ
 שייכא הך גזירה אמנם ע"ש במ"ל ש"כ ג"כ הך סברא באשת פתח
 ע"ש היטב או משום דמחלפא ואעפ"י דייק דזינחה אסורה משום
 דאל"כ לא הוה גזרינן כיון דבמזיד לא מחסר'א וכמ"ש החוס'
 בסוף דבריהם וכ"ז אינו במשמעות דברי החוס' שוב ראייתי
 להחוס' בסוטה ש"כ דלר' המנונא אין קידושין חופסין ביבמה
 לשוק א"כ בפשיטות א"ש דשייכא הך גזירה ממע לר"ה ולפי"ז
 הו"מ החוס' לחרוזי הסוגיא בפשיטות דאי זינחה אסורה שייכא
 שפיר הך גזירה ממע והך קנסא שיגרש זה ותיאסר על הראשון
 משא"כ אי זינחה מותרת וקידושין חופסין לא שייכא גם בנישואין
 הגזירה וע"כ משום דמחלפא ובאמת ש"ל עוד פ"י הסוגיא ע"ד
 מ"ש המ"ל שם בפ"י מה"ג בריש דבריו לענין אסורה על בעלה
 הראשון י"ל דבלא"ה קנסוה משום דלא לייקא וא"ל להך גזירה -
 אבל עיקר שקליא וטריא בגמ' אהלכרת גט מן השני ובאמת שבוה
 א"ש מה דמשמע בפשיטות דזינחת' ג"כ אסור' באשה שהלך בעלה
 למדה"י אף ללא שייך ה"ט ובמ"ל כ' שם ללדל דזינחה מותרת
 לטעם הג"ל דהרמב"ם והדבר תמוה דמשמע אין מוכח להדיא
 דבאשה עכ"פ ודאי אסורה בזינחה וכן מחוס' דמשמע אין ואמנם
 לפי"ז הוי ניתא ברווחא שמעתין דאי זינחה אסורה אסורה מ"ל
 ע"מ

עוד הערנו בעיקר קו' החוס' עפ"י הערתינו דאי לא ברע
 משליחות לא עדיף מזכיי' גרידחא ובלא שליחות ול"מ
 בגירושין לשיטת הרי"ף גבי שחרור ועמ"ש בזה בחי' פ"ק דב"מ
 וזבליקוטי סו' ר"ב לח"מ דבר נחמד ביישוב שיטת הרי"ף
 והרמב"ם ועוד יש סמוכין לזה בחי' רשב"א לעיל כמ"ש במקומו
 לעיל על דברי הרמב"ם מה ש"כ דבהגיע גט לידו מהני י"ל
 ללכאורה ק"ל טובא דלמה יגרע כח עבדה כאן ובממון
 מטעם אין משחמר או חלר מהלך יקנה בחורת יד דיד עבד כיד
 רבו מהני בודלתי ג"ס במהלך אמנם במתנה וכה"ג א"ש דכיון
 דהדלון אי הוי בעי לקנות הו' לריך משיכה או שאר קניינים ואם
 הו' מקנה להעבד ע"י מעשה קנין שעושה העבד באמת רבו
 מיני' לדי' קא זכו אבל התם המטלטל שהם ביד העבד אינם
 דרך הקנאה אללו ואיך יזכה רבו על ידו אם לא בחורת חלר וזה
 ברור מאוד אמנם בגט קשה כ"ל דהא א"ל הקנאה כלל כ"א
 נחיתה כמ"ש בשם הרשב"א ז"ל בחשונה וא"כ ליהני בכל ענין אך
 ז"א דבגירושין בלא"ה לא שייך יד עבד לדיד רבו דהא לית בר
 גירושין וא"כ ל"מ ידו גם לנחיתה לשם גירושין וזו"ק אך למ"ש
 הפוסקים דבנחיתה לשם פקדון נמי קני' ללא ליהו טלי גיטך
 מעג"ק א"כ מיושב קושיית הרשב"א על הרמב"ם
 לנכון דהא עכ"פ נחיתה מהני בחורת יד עבד וזו"ק אמנם מה
 שלא כ' כן רבינו ז"ל בבבא דנחן לעבדה כבר מלתינו אמורה
 במה"ק אלא ללכאורה עלה ברעיוני לפקפק אי שייך בכה"ג יד
 עבד כיד רבו להעדיף כחו באחר המזכה לרבו על ידו ואין כוונתו
 לזכו' לעבד עצמו ללא מלאכו כן מפורש אלא בהיפוך שרבו ג"מ
 לזכו' על ידו לאחרים מה"ט אבל שיזכה הוא מאחר ולריך לעיין
 בזה בפ' השואל גבי שחיהלו ע"י עבדו ולענין שאלה דבעלים
 בפ' ובחי' פ' האיש מקדם על קו' השעה"מ על חוס' ושם יבואר
 בסוגיא דקרוז לה הגה במהדורא קמא כבר הארכנו ועיקר דברי
 הקו' על פי' הר"ר שמע"י גם מה שהקשינו ע"פ דינו של הרב
 רמ"א ז"ל בס' רס"ח ג"ס ראי' דל"ל דל"א חקנה וזולת זה
 האריכות שם למוחר : על קו' החוס' ב"ד"ה ודייק בלשון העור
 ח"מ סו' ק"ך הגה הוא כ' שם במה"כ ישוב נחמד מאוד ברור וללו
 הכבדא נכונה על מה שנתקשו הראשונים אמאי לא פסיק מעיקר'
 הא אגיד גבי' עיי' במפ' ויישובם קלח דחוק בסברא י"ל עוד
 בדרך אחר דבאמת מה שנתקפו האחרונים בחלר השותפין אי
 מהני לגירושין והנה בקידושין מבואר מחלוקת רש"י ותוס' בפ"ק
 דקידושין גבי סלע של שניהם ע"ש ובפכ"י והי' נראה דה"ה
 בגירושין ועיין מ"ש בזה בגליון הירושלמי בפרקין אמנם מכאן
 נראה למ"מ דהא ב"ד"א שקניו לשיניהם מגורשת ואינה מגורשת
 ושוב מלאחי לקלוה"ח בא"ע סו' ל' ש"כ כן לפשוט מכאן ואמנם
 לפי המבואר בעלמא לחלר השותפין א"מ זה מזה אבל מאחרים
 קונים ע"כ משום לכיון דא"ל קנין מחבירי ה"ל כולו שלו
 להשתמשות חפציו וכדל' ר"פ השותפין למאי אמר לחוד שלי אני
 נכנס ובעלי אני משתמש ולכן מטעם אגיד גבי' שוב לא איכפת
 לו דכיון דאי יחולו הגירושין הרי המאוס כאלו כולו שלה ולא מיקרי
 אגיד גבי' כנ"ל ודיק' היטב כי זו סברא ברורה אלני בהא דחוט
 בידו ויכול לנחקו אללו העירותי דאי בממון הוה נחיתה לא ה"ל
 טלי גיטך מעג"ק לשיטת הפוסקים דבפקדון מהני ועיין בר"ן גבי
 יסקה ע"ש ושוב מלאחי כן לבעל אבני מלוואים ע"ש :

פרק הסגריש

עמדה בחזרה קבאל אבל אי ויתרה מותרת א"ל אין כאן אלא חש
נ רש זה וכשאו זה ואע"ג בדילגל שייכ'ממ"ל כיון לזרונה גירושין
מדינה אעפ"כ שייך איתלופי אבל בזנות לא שייכ' איתלופי כיון
ללא מיחסר'א בזנות מוד' לא קיימ'א הך גזירה דהא מוד' גופ'א
אינה אסורה אבל לענין חש' גירש זה אע"ג למד'ל'א הוי חיישי'
לה * אבג אי הוי מיתרמי הכי הוי אסור'א שפיר שייכ'א גזירה
דמיתנפ'א * ואמנ'ס בעיקר' הך מילת'א שיהי' הקג'ס בחרתי לא
משמע הכי ברא"ש ס' ב'מנ'ס ועיין ב"ב' בד"ה ס' ק"ט וע"כ
ל"ע בזינקה ה'א דפס'ט דאסורה ב"א' ואולי'ל בזנות עלמ'ו שפיר
קנסו אף ב"א זעמ'א גירש' דהו' ל"ח באנוסה ורק ב"ב'ה ה"ל
כאנוסה ואף דלענין קרב'ן פליגו ר"א ור"י ס' בזינקה אי פטורה
מקרב'ן והנכה כ"ר' ס' דהני'א כותבי' ע"ש דף ל' ע"א מ"ג
נבעלה הוה קסטינ' לה טפי וא"כ א"ש ג"כ סוגיין ע"ל שכתבו
אלא דלבי'ו הדרא קו' החוס' לדוכחה אמאי לא לייק הכי אמתי'
ד בזנות כיון דמחרתי טעמי קא איתין עלה וגו' י"ל :

אמנם

אעפ"כ צ"ב גם לשיטת הרמב"ם ז"ל וסייעתו
לזרב'ן דפסול'א דחוק' מסוס כריחות לכאורה יהי'
כביטול כל הגט ואיך יחזור להכשרו והרי בכח'כ בגט פסול אעפ"י
שקור ומחוק' מבוחר לקמן בחוס' מסוס דכח'כ שלא לשם כריחות
חזינן דזה הפסול לא נקטן אח"כ מסוס דה"ל כשלא לשמה וכה"ג
וא"כ כשמזנה אח"כ ומועיל התנאי אי נימ'א משום דהוה כעושה
פעולה בגוף הגט שלא יחול לפוסלו איך יחזור להכשרו וע"כ
בפ"י ס' דגם לאחר החורף מדינה ל"מ לחזור להכשרו מטעם
כיון שצ"ק הגט לא חל כ"א ע"כ זה ה"ל כנסתו ול"מ עוד
להכשר ופ"י לשיטת הרמב"ם ג'ס אחר הכתיבה בשעת כתיבה
נימ'א נמי הכי שלא יועיל מה שחזרו ונזכרו להכשירו ואם כי יש
לחוק' העניינים אבל לא ימלטו מדחוקים וכעת ל"ע בעיני
ואי"ה עוד יבואר לקמן בזה :

בתוס' דיה

לכאורה ה"י נראה דזווקא בע"מ של"ח כו'
אבל בע"מ של"ח ול"ח כו' עס"ה"ד דלכאור'
ק' לפי טעם זה לא"כ איך נקמן אפירכ'א דר"ע אי לימנ' בחון
מישרי שרי ר"א ואי ל"טריך לזבוקי בע"מ והיינו ע"כ להי'א
לישנ'א בחון מודו לאכתי'א ס"ד דפליגו בחרווייהו ומג"ל ה'א
דילמ'א רק בחון פליגו ובע"מ מודה ר"א ואעפ"י ס' שפיר פריך
ר"ט דאי בחון שרי ר"א ח"כ בע"מ של"ח ולא תבעי ג"כ מהכי
והחם שפיר גורס לעקור דבר מה"ת ועמ"ס"ל ב"שוק קו' זו לשיטת
המפורשים הג"ל דרך נכון מאוד :

ע"ב בגמרא

ורב'ן כל תנאי לא שייך כו' לכאורה ה"ל
תנאי ומעשה בד"א או שיו' ל"ע להקירה
ואולי'ל זה דווקא אם סוחר למעשה מלד עלמ'ו כמו בע"מ
שהחזירי לי הגייר אבל הפ'א הוא רק מלד מלות החורה ומזה הכרע
קל'א למה שפסל הרב בעפ"י בשמעתין אי בעי קרא לרב'ן
לפסול שור'א דאי הוי מן הסבר'א לפסול ה"ל * כסוחר למעשה
ול"ע וראיתי להרב מוהרי"ט דאי' עלה מטעם מתנה ע"א"ס
בחורה ולע"ד ל"ד להחם חדע דא"כ ב"א"ל אל חש' יין לעולם
לא ליהני מטעם הג"ל וע"כ דא"י דומה לדין תנאי ע"מ"ס בחורה
כ"א אם רוצה לפטור א"ע מחיוב' של חורה וכמו בשם או למיעבד
אסור'א ולא במידי דפוסל הגט ול"ע :

בתוס' דיה

ואי'ת לר"א דל"ח בע"מ שיו' כו' ובע"מ
שלא חייש'אי גריד'א כו' ובע"מ ש"ה ולא
חבעלי קשי'א עיין במה"ס"ל בשם החוס' יבמות שרלו לדחות קו'
זו אמתי' דאי ל"ק ואיכ'א אסור'א לתחילה ואמת שחוס' כהבו כן
שם ברי' דכריה'ס ג"כ ע"מ שלא חייש'אי לחוד וזה בוחר נמ"ס
כאן לעיל דבע"מ שלא חייש'אי גריד'א שרי גאחר אלא שהי' מקום
לישר'א דלאחר מיהו לא תנש'א כיון דיוכל ליבמה בע"כ אח"מ אבל
ג"ו אינו דליון דאינה זקוקה לו מתנת' גסואיו הרי הוא כאחר ואף
אם י"נחת המג'ר'ס בחיי' אח' הכנס' והפול ליב'ס אח"מ המג'ר'ס מ"מ
לא תהי' אליו כיון דתחלת' גוסואין לא נודקקה אליו ואח"כ בידו
שלא לכונן לקידושין חדשים כיון דכה"ג בהקיר'א אללו וכל כה"ג
לא אמתי' לחזור ובעל לקידושין אחרים לכ"ע כ"כ ובמדינה לי
שהרב' בעל מים עמתי'ס נחקה'ה בזה ולק"מ :

בא"ד

וי"ל דלא הני' לה מסוס דל"ד לאחות אשה כו' ואפי'
אם תחשבה כו' מ"מ לא מיהני דלא אם תיבעל
לא הוי אשה אח' מעולם כו' והנה בעיקר הירוש' מסוס דל"ד
לאחות אשה הנה באמת לכולהי שינוי' דובמות דמשמע דלא בעי
קרא לפי האמת דעשה לא דתי' שיש בה כרת ולא אי'טריך אלא
היכ'א לאי'טרי'א חד'אסור'א דהרא קו' לדוכחה ואולי' זה הוא
כלל דבריה'ס מ"ס אח"כ ולמאן' דלא נפק מ'אחות אשה ועדיין ל"כ
למעין' ס' היטב אמנ'ס כן מה שגיר'א מדבריה'ס דלפי האמת
בכה"ג לא פטרה זרעה מסוס דל"ד לאחות אשה וס'רעה מיה'ת
זקוקה מאוד ל"ע בעיני' ניהו דאיסור'א ל"ד לאחות אשה מהני
טעמי

בא"ד

כלאמתי' ביבמות כו' למעין' ס' י'ס לדחות הוכחה זו
דעס י"ל דלא מייירו כלל לענין קנס'א וכן ה"י מקום
בזה לדחות השגת הרא"ש על הרי"ף ר"פ האשה עשה הוי'א
ועיין בלשון הרמב"ן ז"ל והראב"ד שהוב'א ב"ב' ס' ס' וזכ"ר
להאריך עוד :

בגמ'

זכות הראוי' לשני לכאורה ע"כ איירי בהי'א מכתתו
דאי בזנות לדבריו הרי סווי' אנפשי' קד"א * ואיך
אפשר שיסאלנה אחר ואפ"ל דמייירי באינה יודעת ולכן לא הכתי'
מ"ש הרב מוהרש"א בחוס' ד"ה דלשמואל י"ל שמהחריטין על הגט
ובכח'ן ניהו דלא מהמנינ'ן להו להנשא זה לזה אבל מ"מ אסורה גם
לאחרים בלא גירושין אחריות' ואי דבאמת דינ'א הכי עכ"פ איך
יחזן לשון המעשה לאו כל היענו לאבד זכותו של שני ופ"י אל"י ונ'
הרא"ש ורשב"א בזה ל"ע ואמנ'ס למ"ד בנשאה ע"כ מייירי מסוס
חש' קנוי'א דאל"כ ל"ל לזכות של שני הא בלא"ה מי יטע' לו
לאסור'א אותה גם אם לא נשאת ומה לי הבעל או האשה מה"ה יהי'
קאמן עליו טפי מעל בעלה וה"ל למימר לאבד זכותה וע"כ
השמולי'ת ולכן דברי הרב מהרש"ל מוכרשים מאוד :

שם

בענין מ"טלין קל'א כבר הערתי ע"ד הרמב"ם ס' בחי'
ע"ס אמנ'ס עוד יש להעיר למאי דמסקינן לקמן דבעי
דבר' צרו'ר ובקידושין וגירושין אם העדי' הלכו למטה"י א"כ ע"כ
הס' אם העדים נחכונ'ו נכתובה אי לרינה והכ"ה ל"ע בעיני
לכאורה : כביני'א דנט קר'ח : הערתי לכאורה דלא שייך חש'ס
כולל'ס אם נאמר דה'א כשיחזרו לה אח"כ הרי ע"כ ב"ב' תנאי
ומהני ואם נאמר דרש"א לקיים התנאי' גם אחר הכתיבה א"ס אבל
אי נימ'א דלריך להשלים חודס לכן א"כ הרי כשה'ן לידה הוסכס על
הח'ומים בלבד והנה ב"ב' ה"י קיך משמע ל"מ ביטול תנאי' למ"ד
משום עדים וכו' ג"פ ספק עליו וע"מ"ס ס' לעיל בחידושי'ו דף
י"ח ע"ב ע"ס דף ל"ג ע"ב ע"ס ולמ"ס הר"ן בשמעתין להכ'א
לכ"ע מסוס עדים ודבעי שחקיים התנאי' לכ"ע א"כ למה נחוס
ל"י כיון שמסר לה בעמ'ה ול"ע :

בגמ'

פי' ע"ב ש"מ הוי'א קרוב כו' נלע"ד פ"י דשמעתי'א
דעיקר דלשמע"י אביי שלא הנאו חו"ל מקום מלד עלמ'ו
בכטר דלא נישב ב"הירוף קא"פ אבל לא מטעם חש' סיקימו
קרימוחו ודו"ק ואה'א קאמר שפיר דאי בעינן ר'ל פ"ס אכתי' לקב'ע
ל"י מקום מה"ט דקיים א"כ מסוס דלא ראו להחמיר הוי'א
חומרא' דיהוי' רופים דלמ'א לא משכחינן קיום בר'ופים וממיל'א
ה"י ללא הועיל הקבועות מחוס' ומלד עלמ'ו ג"כ לא ה"י טעם
לחז"ל לקבוע לו קו' ללא הועיל מקום ומסו'ה אוקמה אדני'א כה"ל
מוכרע :

בתוס'

ד"ה לא והשלם כו' מהרש"א ז"ל בקושי'תו הנכון
כדברי מוהרמ"ם ז"ל וכוונתו לדבריו וביהור דבריו
הר"ן ז"ל מ"ס דהלוי' במחלוקת אי מהני ביטול גנט נראה כוונתו
כאן דס"ג דאי מסוס תנאי' לא בעי שיחמו' זה בשני זה וכשיטת
קל'ת פוסקים דלעיל נע"כ מסוס עדים ואף שכבר יונה לשנים מ"מ
כשתלו'ה עוד לאחר ה"ל אל'ו מבטל תמימ'ס כ"א שלא יהי' עדי'
כ"א ב"הירוף השלי'ס וה"ל עשה ככולל'ס משום עדים ומסו'ה בעי
שיחמו' זה בשני זה וד"ק כי זה נכון בעיני'ו הרב בעל בני יעקב
במזמ'ה נחקה'ה ע"ד הר"ן ועיין גם ב"כ' מכתב מ'אלי' וע"ס
הוי' הנכון ויש להעיר עוד שמה שז"ל הרב ב"ש ב"ווי' העדים
ש"ל דשיך ערוה מיוחדת עיין בס"י ק"ג'ס לדחק בדון זה אי
שיך ביטול קוה ולהכשירו ע"י ע'ד השלי'ס ויבואר אי"ה בע"כ
ומל'אחי' אח"כ הערה בזה בסוף ס' בני יעקב ואי"ה יבואר
במהדור'א בתרא' :

טולק פרק הורג

פעמי שכתבו אכתיו הא מיחברא לרחה-מסוס כרחה אשת אח שלא
 במקום מלוה והרי אכסור אשת אח שלא בע"מ נמי פוער כרה
 פמ"ש החום בלרת מילתת שהרי כיון שא"ל לייבמה מסוס איסור
 א"ל שחול אזי ממילא לא פקנו איסור אשת אח מעיקר' וכלאמרי'
 פה"ג בפ"ד אחין גר"ש דב"ג אין אחש"א בהיה אשת אח ואחות
 אשה לאש בא עלי' חייב מסוס אשת אח לקדים ואע"ג לאשתרי
 במקום מלוה אפ"ה כיון לאיסור אחות אשה מחלי חלי וקאי והלכך
 לא פקע ע"ש וה"ל נמא לדוחה ע"ש היטב אלא שה"ל אפטר
 לחלק להסם עכ"פ הרי יחול איסור אשת אח כשיבא עלי' מא"כ
 הכל לפי חילוק האקרון שכתבו החום' דכשיבא עלי' לא יחול
 איסור מלך אשת אחיו כ"ל א"ל ומאילא לא ה"ל כאיסור אשת אח
 שלא בע"מ ו"ל ללרת איילגית :

אמנם אפתי ק' לי טובא בע"מ של"ה גרידא ולשיטת החום'
 לקמן דבע"מ שלא הנשאי גם אם נשאה בחיי המגדש
 לא נחבטל החנאי וא"כ אינו אלא כזוזה וא"כ הכל כשיבא עלי'
 היבם ג"כ לא יפקע קידושי א"זו אלא יתקיים מלות הייבום
 מלך חנאי וממילא יהי' ביאתו בזאת על אשת אחיו שלא בע"מ
 והרי טוב חיוב הכרת בהיותה לרת השני' וה"ל מוצא ללרת איילגית
 שכתבו החום' כיון דבדידה איבא כרה ממילא פטרה לרחה ואין
 אפשר שתחייבם לרחה ואולי כוונת החום' דעכ"פ לא ה"ל בכלל
 שם עשר עריות כיון לאיסור א"ל לא פטר לה רק א"ל אשת אח :

ואמנם על הרמב"ן והרשב"א ז"ל בריש יבמות למשעב דס"ל
 לדינא ללא פטרה לרחה ושריא טפה אפשר דנת
 חליצה הוא כיון שמה שאינו עולה ליבום הוא רק בחזרת החנאי
 קשה בע"מ שלא תישארי גרידא חפצור מייבום וחליצה וגם לרחה :

אמנם לשיטת הרמב"ן י"ל לאיבא חילק לקמן על שיטת
 החום' וה"ל דבנשאת בחיי הבעל נחבטל הגט למפרע
 וא"כ יש לחלק בין היות לאחות אשה ואשת אח דר"ש כמ"ל :

אמנם עפ"ז יוחא לן ליישב ברווחא מה דהוי קשיא לן לעיל
 לשיטת הסבורים דבע"מ של"ה ול"ה ה"ל כחוק אמא
 לא מוקי לקמן פירכא דר"ש בע"מ של"ה ולא חבעלי דיי"ג דר"ש
 לפני שיטת הרמב"ן ז"ל שהענה דכ"ג דהאסור ויבום מלך
 החנאי לריכה חליצה כבר הקשה בעלמא דא"כ מה פריך ר"ג הא
 ה"ל כגורם לבעול איסור מה"ה והולכך להרן לחליצה לאו מלוה
 הוא והוא דוחק כמבואר אבל לשיטת החום' בע"מ של"ה דלא
 נחבטל הגט כבר הבחנו להדבר מוכרח דה"ל האסור ויבום מסוס
 אשת אח שלא בע"מ דב"ה ודאי דמיקרי אינו עולה ליבום מלך
 איסור אשת אח עכ"מ ופטירה מחליצה ופוטרת לרחה ובהא שפיר
 פריך דגורם לבעול דבר מה"ה והשתא א"ש דבע"מ של"ה ולא
 חבעלי דיי"ג למוקמי דר"ש הרי ביאתו יבעל אישות אחיו ובה"ב
 ליבא איסור אשת אח רק אשה איש חלטרך חליצה וכמסקנא דברי
 הרמב"ן ז"ל ולא הוי כביטול דבר מה"ה כלל לכך עכ"ל דמייירי או
 בחוק או בע"מ בלש חושאי גרידא ודו"ק ועמ"ל עוד מזה :

בא"ד ומיהו לא יתיישב אלא למ"ד דנפקא לי' מאחות אשה
 כו' ע"ד פלפול אמרתי ניישב קושיאם איביא דכ"ע
 דהנה לבאורה יש לקדקק על מה שהחטיטוהו החום' וכל הראשונים
 לקמן דבע"מ שלא חושאי נחיד כי נשאת נ"פ בטלו הקידושין ג"כ
 למפרע מטעם דה"ל א"ל לבאורה איבא למידק נמ"ס החום' כאן
 דלמאן דיליף מאחות אשה בלרת ערוה שמוהר בזנות אף
 שבנישואין הוי א"ל ל"ד נאחות אשה ולא יפ"י מינה א"כ הא
 קידושין אין חופסין בא"ל הרי יליף לה בקידושין רק מהקישא
 דר' יונה לאחות אשה והא הכל ל"ד לאחות אשה בזנות ואינו
 שוחפסו הקידושין אלא שז"א למ"ש החום' דהבוגיא דהתם חליבא
 דר' דס"ל אין הוולד ממזר מח"כ ע"ש ולפ"ז לדיון בל"ה א"ה
 חופסין בא"ל וא"ל להקישא והנה כבר כ' לחנא דמחנאי י"ל דאי
 לא מחני ולכן לא מחני בע"מ שלא הינשאי ול"ה - אבל אכתי
 בע"מ שלא חושאי קשה דאע"ג ל"ד לאחות אשה מ"מ למאן
 דלא יליף אבל י"ל דכה"ג לא חני מסוס דבפלוגתא לא קמייירי וכיון
 דשרי ע"כ קידושין חופסין בכה"ג כמ"ל כיון דלא דמי לאחות
 אשה בהקישא דר' יונה וא"כ י"ל בפלוגתא לא קמייירי כמו דל
 חמני אלו תרומה אביו מה"ט וכמבואר שם ביבמות ולר"י כיון
 לקידושין חופסין עכ"פ אין פוטרת לרחה אע"ג דאינו עולה ליבום
 ואפשר דלריכה חליצה וכמו בחייבי לאוין ועיין יבמות דף י"ח ע"א
 ע"ש היטב בסוגיא דאלמנה לכה"ג ובקידושינו לשם ודו"ק ולולי
 דה"ל דאי ובטלונתא מייירי י"ל דיליף באתת מאחות אשה ודו"ק :

בא"ד ומסתכת להנמי בלרת לרה כו' יבא שמעון וייבום
 נלרתה לבאורה למ"ש הרשב"א ז"ל גם בחוק מראובן
 לאמרה על שניהם מלך איסור א"ל א"כ איך מייבם לרחה ודוחק
 לומר דהחום' ס"ל דהיא כפגוי' אלל ראוובן שזה אינו מסתבר כלל
 ועיין בלשון הרמב"ם ז"ל מה' אישות משמע קלח נ"כ דהיא כפגוי'
 וגם בריש"א בקידושין כ' סבת הרשב"א בלשון אפשר לאסורא
 מסוס א"ל אבל מדברי שא"פ נראה דהוי א"ל וכן העלה בס' א"מ
 גם בדעת הרמב"ם אמתם אחר השיון היטב יראה לא לרבה לשיטת
 הרשב"א א"ל א"ש טפי ברווחא ומכונים דברי החום' והוא דבאתת
 היא היתה אסורה לו לייבם מסוס איסור א"ל דקיינא עלי' מלך
 אישות בעל המגדש הראשון ולכן ייבם הוא לרחה ואע"כ הלרת
 ערוה לא נאסרה עליו והיה זקוקה לו הוא מטעם אחר וכמו
 דקידושי חוק מראובן חופסין אח"כ קידושי ראוובן אע"פ שתאשר
 עליו הביאה מסוס אישות הראשון וה"ל חייבי כריתות עליו אע"פ
 כן חופסין בה קידושין משום להכרת לא תהי' מלך חלק אישות
 שרובה להפסיד כ"ל מלך אחר וכמ"ש להסביר דברים אלו גם
 בחידושינו נפ' השולח ובהשוכה והדבר מוכרח הוא - וא"כ ה"ה
 לענין יבום נח ה"ל בכנג ערוה שפוטרה לרחה דכל היבא
 דקידושין חופסין קרינן בה לקחת וכלא"י ביבמות פ"ד בהגות
 דאלמנה לכה"ג ע"ש ולכן לרחה שפיר זקוקה ודו"ק כנלע"ד
 בהבנת דברי חום' ובאתת מדברי הרשב"א ז"ל מוכרעים לבאורה
 בגמ' בכמה דוכחי לתתא לבי חרי לא חויא ובקידושי' דף מ"ב
 למסו"ה כ"מ לענין נחן בה הא אפשר שיקטרו חוק מפלוני :

בגמרא וכי היכן מלינו אסורה לזה ומותרת לזה ק"ק דאי
 בחוק הרי בשעה שמותרת לזה היינו כשנשאת חלי
 כבר נחקה מאישות הראשון ומותרת לכ"ע ובפרט למשמעות
 הרא"ש בחסובה דטעמא דר"א מסוס הכי הוא שע"כ ה"ל חנאי כן
 דאל"כ היאשר גם על זה מסוס איסור א"ל ע"ש בכנג וא"כ מה
 פירכא היא על ר"א ו"ל דמ"מ בזוה"ל ה"ל שריא לעלמא ואסורה
 לזה ועי"ב בס' מכתב מאלי' מה שפלט אי הנשואין מנחקין או
 המיתה והקידושין וי"ל דהירושלמי אויל בשיטה זו וע"ש דהירושלמי
 רצה לחלק בין מישה גנירושין אבל ש"ס דיון ע"כ גא"כ עוד
 ו"ל לבאורה דהא גם לרובן קשיא מעבד וכל ח"כ דנידו דבשר
 הכי הגט והרי עכ"פ לחלו אסורה מסוס א"ל כמ"ל והיאך מותרת
 לעלמא כיון לא"ל היא וכן לקמן כמה איבעיות בחוק ובגמדים
 ובטעם אחרות וכל כה"ג ואיך מותרת ל"למא כיון לאיבא עלה
 באיסור א"ל ו"ל ע"כ קשה אפירכת ר"ע בסמוך דהרי שהיה
 גרושה לכהן כו' ו"ל דהיבא לאיסור גרושה מחפסט לאיסור
 לכהן ה"ה איסור א"ל האכתי חיקסא מהגורו סיורי :

שם אירימא בע"מ הרי הותרה אללו בזנות כבר
 נחקשו המפורשים דהא בע"מ כשישאת
 לכהן הרי נחבטל הגט ואינה גרושה מעיקרא ועיין השוכות
 מהרי"ט שדחק בזה ואפשר ניישב והאכתי מכאן מה שחילק הרב
 ב"ש ז"ל בס' קמ"ג בדעת המחבר ז"ל דאע"ג דפסה דבע"מ שלא
 חושאי לאביד גם אם עברה ונשאת אין הגט בטל דה"ל כזנות
 אפ"ה בנשאת בחיי המגדש הגט בע"מ והטעם לפי ש"כ לא
 נחבטלו הנישואין כ"ל לדיו מעבד ע"ש דאל"כ ה"ל הנישואין
 קיימים וה"ל נחבטל ע"י התכלי משא"כ בבא"ל נאביד הנישואין
 בלא"ה בטלים מלך ענמם ה"ל כזנות ואם נאשר דר"ע דהכל
 ס"ל אין חופסין בכל חייבי לאוין א"כ הרי יש לבעול בלא"ה
 הנישואין מלך איסור וגרושה נכהן וממילא לא נחבטל הגט
 מעיקרא ודו"ק ולשיטת שא"פ הדק"ל כמבואר :

שיד לעיל דף פ"ב ע"ב

בתוס' ד"ה כגון שבא ראוובן וקדשה כו' חיעה לר"י כו' אמאי
 לא פקע אישות לראובן מ"ש כו' דפקע אישות ראשון
 כו' עכ"ל הנה חינוקים קדושין לגירושין דק מאד ולפע"ד ה"מחוס
 מרווח בשיטת רש"י ז"ל לחלק בין קידושין לגירושין בהא מילא למה
 שמבואר שיתרו בס"פ החולך ובקידושין בהא הכל מודים במחור
 כועחו לאין הוולד ממזר דאי גא"ה קידושין חופסין ה"ל ג"ה
 פקעו כי נעשיה כוטה בחיי בענה ופ"י בח"כ לשיטת דא"ה
 הדיון כן והנה נפ"ז לריד להבין לבאורה דכל קידושי תורה
 כשקדשה ראוובן לשיטת הרשב"א ז"ל לבאורה משה' א"ה
 הראשון למה לא פקעו לגמרי קידושי ראשון כיון דאי הו"ה
 עכשיו לא ה"ל חופסין בה הא ליחא דהרי לפ"ז איך קידושי ראשון
 שוכהין הא אסורה עליו מסוס א"ל ועכ"ל כיון דעל חלקו לא
 מחיב

מקייב כ"א מלך חלקי אשה חבירו שפיר חפסו וכמ"ס לעיל ח"פ
 ותי"ב מכ"ס ללא פקעו קידושי קמא דמיא נמי לא תתייב ענה רק
 משום חלק ששיר ל"א על חלק קידושי מאז שכבר קידש זה פסונו
 וברור ומתקנה מ"ס דבגירסה ואמר חזן נפגוני אש"ג דמהני שורן
 אבל כי אקדשה אחר הרי נאסרה עליו משום א"ל גמורה וליה בה
 שום לך פגוני נלדידו ותי איה מקדש נה עכשו ה"י קידושי בטעם
 פקע נמי אישות הראשון לפ"ס רס"י ז"ל ודו"ק מאוד משא"כ
 בקידושי שיהיה לא שיר רק מ"ל ז"ל וזה ה"י נכון מאוד לוגי שדברי
 רס"י וסברתו ה"ל לחוקה מחול ורחוקה בעיני אהל הראשונים
 ז"ל בנבואה ס"ס

בא"ד ליון לפסקה פסקה עיון בר"ן בשמעתין וצ"ב ס"י
 מי ובתי"ב נפ' האומר באורך מה ששייך לבא"ד ע"ס :

בתוס' ל"ה הלא בידה לאגרושי כו' כבר תהיה כל המצורע
 בדבריהם ואמר חזקוני אני בא בלשון הרב מהר"ס א"ל
 שהוא סתום ומ"ס בת"מ אינו נכון ואבאר ה"ן בקלרה חורף דבריו
 ראשון למה לפ"ס כפי"ר רשב"א ב"ש ר"י בעל חוס' ז"ל דס"ג לכל
 ללא קילוי קידושי אמלעי ע"ד שחולו קידושי פלוגי ה"ל בקידושי
 פלוגי קדמו לקידושי ויהיה כפגוני אללו ובב"ז עד השתא וסכונת
 החוס' בחירולם לזריבא גט אגא יתעכב הדבר על שימות האגרא
 כו' והוא דוחק גדול לכוין בגזון חוס' כמבואר עוד למה לומר דרך
 שני סלריכה גט משום שאפשר לקיים בהיתר כ' זמנות האגרא ונא'
 לחירה עתה לקיים הזנאי בחש"ע ב"אית איסור למפרע כפגוני'
 וזה כמזמנה נוכח ברשב"א עגמו :

אננס מ"ס בסוף דבריו דרך שלישי הוא להסור לעת
 הרשב"א ז"ל בסברתו דה"ל דאי קידושי אחר חנוי
 בקידושי פלוגי קידושי אחר בטעם וקידושי פלוגי משום לה לפגוני'
 למפרע משעת הגט וה"ל ע"ש אחר ג"כ כפגוני' זה לא יוחא ליה
 אלא לה"ל אללו בא"ל על היום ואמנם סברתו ל"ב מאין הרגלים
 לומר כן ולע"ד נראה כוונתו דה"ל דגם תנאי שמחנה הבעל עם
 האשה הרי ביזו להחנות להם או בתנאי למעכשו וס"ל לכל
 שמחנה מעכשו אין כוונת הבעל בדוקא ע"כ יתב מעכשו
 ובא"ס ג"ו לא יחול כלל שהרי אין עיקר כוונתו רק שמקיים תנאי
 עכ"פ ושבא"ס לא הקיימו ה"י מ"מ מעכשו אבל שחול הגט
 מעכשו אין בו קפידא על כל הבעל כ"א נעובת האשה וזהו
 מעני' וה"ל איחזיק מילתא שא"ל שהקיים הרגלי באופן זה אם
 יחול הגט נמפרע אלא אם יתקיים בשעה ההנאי ג"ל אין הבעל
 מקפיד בדבר כיון שעכ"פ מקיים תנאו ויובל להקיים על תנאי
 מניחה גם כן ליון שכבר קידשה האחר א"כ טוב אין בידה קיימא
 חלפי על אופן זה שחול הגט למפרע דה"כ חיינו נמי קידושי
 להאחר ואח"כ יבטלו הקידושי פגוני (דמיני' דע"מ טנא חותמי
 לפלוגי ולבטל שמו' הכרע נסברת מהר"ס נגד סברת הרשב"א
 ז"ל) אבל הא ודלמי לא"ס ה"י מחנה שחול הגט עכ"פ משעת
 קיום התנאי לאז מצי' לקיים התנאי ולא יעכבו קידושי האחר א"כ
 השתא נמי כיון דעל אופן זה שחול קידושי האחר לא יתקיים
 התנאי לעולם א"כ הרי נלון עכ"פ חלוח הגט משעת קיום התנאי
 ויחול הגט כתיקונו עפ"י התנאי וקידושי האחר יבטלו ע"כ שהיה
 אז אשה איה ועכשו לעשיה פגוני' כיון שזין בידה קיום תנאי
 כ"א על להבא דוק מאוד כי הוא אלה עמוקה למדין ואמנם לא
 נמצאו לה חסד וכמה רב גובר' לחלם דבר זה מה"ז ו' והנה
 באמת ג"כ סברת הרשב"א ז"ל שחול קידושי פלוגי לחול ולא
 קידושי האחר כלל באמת גם בעיני יפלא למה בכך דקידושי פלוגי
 חלו לקיום תנאי מ"מ אחר א"כ קידושי אחר ומבטלין לקידושי
 ודמי לה"ל דע"מ טנא חותמי דמבטו כל הפוסקים דגם הם
 עבדה ונשתא לא היו ביטול התנאי משום כיון לזכור דה"ל חל
 איסור א"ל הראשון ומבטל ג"י ואח"כ נה הגט חזר לקדמותו
 ולהחולקת עיקר הטעם משום דהתנאי הוא רק ע"ד ליטואין
 ולהר"ן ז"ל ה"י חזיר שחול לשעתו ואח"כ יבטלו הגט אבל
 שחוקן קידושי חלו לשעתו מאיסור א"ל דא"ז אבתי' לבטלי'
 ויחולו רק קידושי האחר לא שעתו ואף שיש לחזק השנייהם דהתם
 בחותה תנאי הבעל תפיק' לקידושי פלוגי אבל הכא דמדין
 חורה הוא אין קידושי חופסין בא"ל וכל ד"ל לשתחו חו לא
 תתי איסור ז"ל ומתקיי' אבל תכתי א"ך יהיה דנה כפגוני' ולא
 יחולו כלל וגם שער' מהר"ס ז"ל ולכן לולי דברי הרשב"א ז"ל ה"י
 אפשר לומר פ"ס דבר הוא דבר חדש מאוד דבא"ת קידושי שליטה
 חלים בכל פ"ס ושתמא דמילתא דבא"ת להפיק' קידושי פלוגי
 מלך קידושי האחר האמלעי אי אפשר כמ"ס להא בעי לקיימי
 תנאי וא"ל שחולו כ"א באמצעות קידושי פלוגי וא"ך יתקיימו

והנה בעיקר קו' החוס' לפי דרכיו לקידושי שניהם
 חלים כבר ביארתי במה"ק בחרי אנפו ללא מניח
 נקיים תנאי לפלוגי בלא גירושין חלה לרבי'א
 ללשיתאי לקידושי שא"ע לביאה לא הו קידושי והכא ה"ל
 א"מ לביאה לקידושי ידיה חל איסור א"ל הקידושי האמלעי
 (ובזה יש לפקפק קצת דהא מעיקרא הוה עלה איסור א"ת
 הראשון ללא החרה אללו בנות ומ"מ י"ל לעכ"פ השתא
 ליכא רק משום איסורא דאישות האמלעי וזה הוא דחייב ע"י
 קידושי עתה ועדין ל"ש בזה) וספיר פריך לפ"ז לא ה"י
 קיום תנאי לשיטת הרשב"א ללעי' ועוד הערנו לפ"ס
 הרמב"ם לחופה דנ"מ לביאה ל"ק ולא מיקרי נישואין וה"מ
 כיון דאין בלעתו נבא עלי' ביאה איסור וא"כ ה"י לא
 מיקיים תנאי דתנאי ויישבנו בזה קו' השע"ה על המ"ל ללדיד'
 ל"מ גט קודם קיום התנאי למפרע ויחא ל"י דמהני להבא
 ואכתי א"ך ישאנה זה אבל למ"ס יוחא דכיון דהקידושי חלים
 גם בלא גט רק ל"מ לביאה כהא מהני שיקון מיד
 אחר הנישואין ויהיה אז לביאה ודו"ק היטב כי הוא
 דרך מפונבל :

עוד הערנו לזכאורה קידושי שני' א"ך חלוי הא' אין
 בידה כיון לחלו בנישואי שני ופן בגט בשמעתין
 קשה מאוד דהא ה"ל תנאי שצ"ד אחרים דמי לפ"מ שיראה
 אבא דמינה מקודמת ולשיטת הרשב"א למחלק בין תנאי שיוכל
 לחול להבא ולדיד' כהבנו לחלק בין תנאי לבשעת חתובה
 לבשעת נתינה א"ס בכל תנאי בגט :

אבר הכא בא"ס תנאי לכאורה ל"מ לחול הנישואין והגט
 אחר כך ואולי יוכל לחול בב"א אבל בקידושי
 האמלעי קשה כמ"ל ור"תי לפר' בזה דברי חוס' ג"כ אבל הוא
 רחוק בעיני וז"ע מזה בדיוני ברירה ת"ס ויבואר :

בא"ד שיכולה לומר מאיס עליו כו' לכאורה ל"מ לאטו
 טענה זו מציא לשקר ועיון בחוס' כחובות דף
 ס"ג דמשתע נהדיא דאם משתתה הגט איה גט ואיכא
 איסור א"ל ואזוי י"ל משום איסורא ה"ל במא"ס על"א אלא
 שזה בכלל קו' השני וי"ל בדוחק :

בא"ד וע"ק דכפ"ן ל"י נגד' משום איסורא למ"ס
 מהר"ס ז"ל בשמעתין ליישב דעיקר פירכה
 רב' לר"ן דג"כ דבוכר להסתירה שרי מאוקימתא בר"ס שמעתין
 י"י

י"ז קלח גם קו' זו א"כ אחת לס"ד לא הוי כיון דהוי סבר ר"ן לאס נשאת ל"ח א"כ אהא ספיר קסי' לי איך חינשא לכחילה ורבא לשיטתו דה"ל כר"י באמת ל"ז לטעמא דאין צידה דאף אס בידה ל"ח ועיין עוד במ"ל פ"א מהי מכירה פ"ן י' מ"ס ללדל בחנאי דע"מ שחמכרנו צא"ה יבואר במ"ב מה ש"ס לפלפל בהכרחו ע"ש :

יועיל אבל עכ"פ הגט פסול מל"ל שהוא רוצה בשור זה ואין כוונתו להחירה מכל חו ה"ל פיסול בגוף הגט ולא חל כלל אבל לר"א דמינו פוסל י"ל דמאילתא גט השור א"ל לקיימו וכוה י"ל מה שכתבתי הכ"מ דהא כשחנשא פקע חוץ לר"א משום שנתקם דמ"מ לרבנן פסול וכמ"ל ול"מ א"ה דינתק אה"כ הסני כיון ללא חייל לשעתו וז"ב אללי ביישוב קושייתו :

שם בגטרא

ה"ר ה"ז גיטך כו' לכאורה למ"ס הה"מ ז"ל בטעמא דפוסקים דכתבתי דע"מ לא בעי דיני חנאי עיקר הכרח משום דמאסה וצרייחא חנאי משעה קודם לחנאי ובלא כפל ושא"ל ועכ"ל לשיטת המלקים דכחו שלא דמקוה ולא ניחא להו להגי רבוחא וע"כ דבע"מ א"ל דיני חנאי והטעם כ"י הראב"ד לפ"ס שמתקיים מעשאו בקיום המעשה והרי הכל שמתבטל המעשה על ידי חנאי ליבעי דינו חנאי חנאי קודם למעשה ושא"ל וכפל ועיין במח"א דמאסה יעמ"ס כיו"ל בזה דעכ"פ בעי דיני חנאי : בענין חלוק שבין ע"מ שאין לך עליו שכ"ו ובין ע"מ שחאלנו בשר חויר גבר הארכתו למצויה בהשובתי בגט ע"ה שלא תזקק ליבם וע"ד הבעל מח"א י"ס לחלק כמה חלוקים עפ"ד הרמב"ם ז"ל :

לעיר

בגמ' לא דילמא בכשואין ועבר ואיכסוב י"ס לעיין ולהסביר החלוק מ"ס לעיל בע"מ שלא הנשאי לאבא ואבדך לחייל הגט לפי' הזו"ס אף אס עברה משום דחשבי' הכשואין לזנות ולא עברה ע"ה ומ"ס הכל דמהני בחוק לפר"י פה"ג אס זנות ל"ה שור וי"ס לחלק העניינים אחר העיין ושוב מלמתי במהר"ש ז"ל מזה ע"ס היטב :

ע"ב

בפירש"י ד"ה אמר ליכתוב בגיטא כו' עיין בפכ"י שקדקת מזה לשיטת החוס' לעיל דמוכרחים מכלאן דלריד שילמא ה"א מוחרת א"כ י"ס לפרש האיבעי' לענין אמירה :

ונראה

ד"ר ש"י ז"ל הוכרח לפרושו למ"ס בהמוד דבאמר לשפחה ל"מ משום דלגבה מלאכה לא אפקה מניי' ועממע לאי לא הוי רייד רק לענין אסורא הוי מהני כמו באשה ולמ"ס הבעל פכ"י ז"ל לעיל דף ל' ע"ב בשיטת רש"י דלשון הכתוב בשטר ה"ל גט לשון מתנה ע"ס ולפ"ו אס ה"י כחוב בגט בחיקונו ר"ה הוא אמר הכתיבה בלשון ה"א מוחרת בשפחה לא ה"י מקום לפסול שהרי לענין האמנה ל"ל אמירה בע"פ לכ"ע ומועיל מכה השטר לבד והאמירה להחירה לב"ח הרי בני בלשון ה"א מוחרת וע"כ הוכרח רש"י לפרושו ודו"ק מאוד אך למ"ס הר"ן ז"ל טעם אחר וכ"כ רש"י ז"ל עלמנו בפ"ק דקידושין ברש"י ז"ל :

דף פ"ה ע"א

במשנה

ז"ב דמה בכך דאלו אין בהם הוי' אבל עכ"פ הרי חייל עליהם איסור א"א עכ"ה שורו בזנות ולס"ד חוץ מונוחך הוי שור א"כ מ"ס הכהו דג"כ עכ"פ שור בזנות מיקרי ואע"ג דבלא"ה אסורין וקיימו מ"מ נוכח עליהם גם איסור א"א באבא ואחי ובעבד ונכרי לשיטת ר"ת י"ל בפ"ק לכחובות א"ס אלא שכבר הסם דבריו וגם בעבד לא מלמתי כן בפ"ו וגם ל"ב בסיפא נשיטת הרמב"ם דס"ל ד ו דרך זנות אינו לוקה אלא די"ל דאי לא הוי זהו קידושין ע"כ הוי לוי אף בזוגה כמבואר וע"כ דוחך הוא ועוד דעכ"פ איסור הוא א"א גמי חייל למ"ד אהע"א אבל לקושטא דמילתא ל"ל דאע"ג דשור בזנות גמי קו' שור ה"ינו למי שהיה בה הוי' אבל מי שאינו בר הוי' גם הזנות גמי ללא הוי מיקרי שור :

שם ה"ש

כו' מאי אובו - נהקשיתי דילמא הסם משום דא"ס למלאכה כיון שמכרו ומלמתי בר"ן ז"ל שכ' לחזק ע"ס ולמ"ס חוס' לעיל דלולדות וקנס י"ס לו זכות א"ס בלא"ה וע"ס דקידושין באורך :

דף פ"ו ע"א

בפירש"י ד"ה ואס ניכח הוולד כשר הויא הנא כו' נראה עיקר כוונתו לכפ"ו אי מהני לר"מ כמו ע"ס משום דאפשר לה"ל חב לאחריני דל"מ וכמו שכתבתי מדברי הרמב"ם דקידושין וביימו' בחו' דטעמו למכשר בגט מוס' דבגט דידוי' לא מיקרי חב לאחריני ול"ל דידוי' הא דבגט בעי עדים הוא כמ"ס הרמב"ם שחוזק בפניו וכמ"ס סם בליקוטי א"ע ומ"מ רש"י ז"ל לא ניחא לוי' להחליט כן ומ"ס דלמא דמוקי כר"מ עכ"ל דכ"י כמאה עדים למי כבר נהקשו המוריסים ז"ל דנאז לא מוקי לה כר"מ כ"א בהאי דהמאסה וי"ס ליישב ע"פ שיטתו לעיל דהוולד ממזר מה"ס ועפ"ס סם הפכ"י לחד תירוצא דלפ"ו עכ"ל דע"ס כרתי מה"ס ע"ס היטב וזה נכון מאוד בישוב לשון רש"י :

שם

באזן כבר כונתי לדברי מוהרי"ט ושאר מפורשים שהביאו בדפ"ר ר"י ברזילי לכל כוונתו שי"י קידושי חורה לכשיגיל אלא שא"י מסיף על דבריהם עפ"ד הרשב"א יבמות כמה שחילק בין קידושי קטן לקטנה דגדנו בהדה ולכן אי הוי ע"י אביו קידושי דרבנן יוכלו לחול אה"כ לקידושי חורה גדו"ק :

בענין

ע"מ כחאו בשאר שטרות הארכתו למעניה ע"ד הר"ף ז"ל ודברי הרמב"ן שסותר למ"ס הרא"ש בשיטתו דמכר כ"א עבדו ובערה דלמסקנת הר"ן לר"ב ע"ה נמי כרתי א"כ הדרא קו' הר"ן לעיל - וגם יישוב שיטה זו דג"ק משטר שחרור דמבואר בגמ' דעבדו"ל ועפ"י הערה חדשה לאי עבדו"ל במכר רייד לר"א ע"מ ממש בשעת מסירה גם בממון כיון ללא שייך טעמא שכ' החוס' לעיל דף ד' ע"א משום הודאת בע"ד כיון דחב ללוקח הראשון כיון שאין ביד המוכר לחזור ממקוה ושוב גם אס מהרו בעדים אי לא ידעי' שהוא מוקדם ה"ל כמווייף מחוכו ול"מ כלל ולא משכתת לר"א עבדו"ל במכר כ"א לר"מ וא"ס בשחרור דמהני לכ"ע ללא שייך מווייף מחוכו כיון דלשיטת החוס' בעי ע"מ בכל גווי' :

בתוכי

ד"ה חוץ מצרומאך כו' ואין נראה לר"י כו' לכאורה הוא קו' עלוטה ענ רש"י אבל לע"ד נראה ברור בכוונתו ע"פ מ"ס הרב בעל מכתב מאל"י שברא מחולשת על קו' הרשב"א והר"ן בנתיבי דנקט נרוסה דכרתי נקטי' דהא כל גט ממילא הוא גרוסה והורף הברתו לכל דעד השתא לא הוי בכלל אסורא כ"א מכאן ולהבא אף על גב דלינת בר הוי' אף על פי כן מיקרי שור ע"ס טעמו כי טוב הוא וניהן להאמר ועפ"י א"ס פירש"י כאן דאף על גב דבלא"ה מ'פסולא בחרומה עמה אבל כל שאינו מחמת שורא לא איכפת לן משא"כ אס יהי' מלד שור ע"ס הטב והמלא מבוחר כוונתו וי"ס לחזק ולפרש קו' החוס' בע"ה ולדחות גם ראיות מדבריהם דע"י שור דרבנן לא חל הגט מד"ת ע"ס אבל הוא רחוק בעיני :

מ"א

חנא כו' הא לא ילעו בהי מוניי' מגרסה קשיא לן בכתיבה כה"ג איך מהני כיון דוולדי בעי לשמה ואס מסופק בהי מיניי' מגרסה ול"ע בשני גיטין מחמת ספק ועיין בחפ"ד וגם משנים שבאו וכ"א אומר אני קדשתי שזה נוחן גט וזה נוחן גט והרבה נדחקו לחלק העניינים ועדיין ל"ע בעיני על קו' הראשונים על הר"ף ז"ל כבר מבואר בדברינו לעיל דף ד' בחילושינו :

ובעיקר

ספק האחרונים ז"ל אי על ידי דרבנן נעשה פיסול דאורייתא נלע"ד ראי' ברורה מדברי הרמב"ם שפסק בחוץ מירושחך ס' גירושין והלי ירושה דבעל דרבנן דירי' וא"כ עכ"פ מלאורייתא חייל הגט ואין כאן אלא ס' דרבנן ואיך נקטו כהני אינך דה"ל ס' דאורייתא וגם י"ל דהסיקו לקולא וזו בעיני ראי' גמורה למ"ס רש"י בטעמו דחוץ מירושחך משום קרא דשאריו ה"י אפשר ללדל ללא קאי להאי בעיא כ"א למ"ד דאורייתא ובעיקר האיבעי' דחוץ מצרומאך י"ס לפרש עוד דמייירי בכת כהן :

ובעיקר

האיבעיות ק"מ שיועיל חנאו בזה וע"כ הוי נראה דעיקר איבעיותו לניהו דבאמת לא

ובמפורשים ובסי' שכתב לעמוד למסכתא ליתא לכל האיך
 שקלא וטריא דמ"ט דיעמי הכונה שאנו מלפנין אוחו נחמימחו
 על הגש האחד והדר ביי' ע"ט ולע"ג מ"ל להטו"ר פיי דחוק
 כזה ולכאורה מוכרע מאוד עד ש"ט על המפורשים שנת
 הרנישו בזה לשיטתם קשיא טו"ט אהא דקאמר לחמן דהנא
 דיקן פסול משום דאומר לסוגי חתום וה"ל שלשה עדים על
 גט אחד ע"ט <

חתי דה"ל לכתב ביום ונחתם בלילה לכאורה יפלא להא
 מצואר זמן החתימה ולמה יוסבל מירי דהוי אס'
 לחיי קולם החתימה גיטא דין לא איתחוס עד יום פלג לכשר
 כמבואר בסו"ק קכ"ו ובסו"ק מ"ג בח"מ א"א אמת לשיטת החוס'
 והרא"ש וש"פ כיחא דאיהו ס"ל לכל גט בעי ע"מ א"כ
 אס' נמסר כל גט ביום כחיבתו לפני ע"ט הי' מסר וא"כ גם'
 עשה גלון כן דמסתמא נמסר ביום כחיבה והעדים שכתב
 והחתים בסוף כוונתם להעל על זה שכתב כל א' ביומו ולמי
 לכבוד חמשה הלאות בשטר א' ובזמני מחולפים וחדמי פדים
 בשטר א' כהפיו לה"ל כמעילים על הלאות בזמנם ובזבז ע"י
 ממשועבדים מומן הנכתב וה"ל הע"מ בגט אינם אלא לראוי'
 בעלמא' כמו בשאר שטרות ושפיר חיישי' לטריפה שלא הדין
 ל"ו נשיטת חוס' אבל לרי"ף והרמב"ם דע"ח מחכשרי לחודי'
 ולדידהו לא חלינן שכתב בע"מ כל שאינש לפנינו רק דמכנין
 אע"ה א"כ הרי לא נסמוך על העדים כ"ף על זמן האחרון
 וששחילק לא הי' לשר והרא"ש קושיא לזכותה ומכאן ראוי'
 שזומא לשיטת החולקים ול"ע ליישב לפמ"ד הרי"ף :
שם וליחכשר ההיא בראובן וההיא בבן יעקב כו' ללא
 פי' עד ואב"י' לעולם לכ' עד כר' עיין בטור

ורנה מ"ט החוס' בשמעתה' בל"ה וליחכשר למחור
 פירש"י וכ' עוד דבחס דחק ט"ל שהוא עלמא
 חתום כבר חתמו המפורשים לא"כ מה עמי דיעמי' ללא
 דיעקב הוא ועכ"ל שכוונת החוס' הוא באמת לשחור זה הפיי'
 לא"כ ה"ל לאקשוי הכי ולא יחקן שנוי' דגמ' וכ"כ הפני'
 ובס' בני יעקב ול"ל דהא ללא קשי' ל"ו לש"ס הכי היינו
 משום סברת החוס' ללא חיישי' שהמוני יחוס עברית וכן
 בהיפוך אבל אי לאו הכי הוה מלינן לאכשורי חרוויי' ולפי"ד
 איך חיישי' לקמן לגודלות לפסול הא ארבה אי חא"ט
 גודלות הרי מחכשרי חרוויי' ביעקב עד ואיך ס"ל לאוקמו
 בכחוב עד וע"כ כפי' הטו"ז ודוק כי הוא בפסוד ופרק לבייש
 לעמוד ואין לדחות פ"א דזומא גדול * ע"כ <

סדיק מסכת גימין

שאלה א' איך הדין בענין הנעבד לשם ס"ח או חפילין אם יכול לשנותו נמוזזה ושיטת הפוסקים נא נחברר היטב להמעיין וירדתי במגולת ים החלמוד והפוסקים לברר ולדרק כבוד הבחינה את דברי רבותינו הקדושים ולבאר דבר דבר על אופניו וערכתי פה קונטרס מיוחד וקראתיו בשם **חיבת הקודש** ואתה קורא נעים בין חבין את אשר לפניך וזה התלי :

תשובה הגה בטעם עיבוד נשמה דעת הר"ן והמנחמו פ"ק לכוונה שהיא כדי שיתקדם העור למען לא ישתמש ענין קודש בדבר של חול ודעת שאר פוסקים נראה להוא משום חיבת גבוה וחיבת קודש הוא שיעשה לשמה למען שתחיל המלוה מראשיתה בקדושה והגה נהר"ן והרמב"ן הג"ל להטעם הוא שגם יהי' על דבר חוב א"כ אם נתקדש בקדושה חמורה בודאי מהני לקדושה קלה כיון דלא הוי חוב ואלדכא נתקדש ביהר שאת . וזהו באמת שיטת הב"י ס' ל"ב ולפ"ו מועיל קדושת ס"ח וחפילין נמוזזה (וראיתי להרב בעל ש"ת שנתקדש בדברי הב"י מ"ט ריש זבחים דאפי' מנמוך נבזיה פכול בקדשים ואינו מביין כלל קושייתו דשם באמת הקרבן כשר וקדוש אף שלא לשמה רק שלא עלו לבטלים לשם חובה לאשר נא שחטוהו לשמו הרי לא הביא הקרבן המחויב ולכן מ"ל מנמוך נבזיה כיון שהיא שלא לשמו אבנ הכא דעיקר הענין שיתקדש והרי נתקדש בקדושה חמורה ממנו והבן) אבל נהסבורי' דהענין הוא משום חיבת מלוה לכאורה נראה ברור שר"ך שיתקדש לשם מלוה זו דוקא ונ"מ מס"ח נמוזזה :

נחקדש עוד רק מכה הכלי והרי עוד אין הכלי בעלמה קדוש לפסחו כיולא בזה מ"מ באין כאלהד ונחקדש הכלי ונתקדש הדבר שהניח בו ומעשה הדבר נכון מאד דכאמת העיבוד אינו רק שגא יהי' נכתב על דבר חול ממש אבל אין זה הזמנה עוד גנוף הקדושה וגוף הקדושה היא בעת שמחיל לכתוב ואז נתקדש בקדושת ס"ח ואז באין כאלהד גמר המעשה (כי גם התחלת הכתיבה נקרא גמר הדבר כמ"ס הע"א בסי' מ"ב) ואז כיון שהחיל קלח לכתוב שוב באמת נתקדש לקדושה חמורה ואכור עוד לשנות והתשמים עם הקדושה בא' כאלהד . ומעשה נק"מ מה שהקשיתי למעלה ראש דהא עיקר הזמנה הוא להר"ן כדי שגא יהי' מטיל בטלחי של חול . וא"כ אף שמחיל ההזמנה עוד מותר לשנותו דהוי טווי לארוג מ"מ אחר שהניח הפרשיות בהם שוב אכור לשנותו ובאין כאלהד התשמים והקדושה אבל למ"ד הזמנה לאו מילתא הוא א"כ עיבוד לשמה כלל ולא איכפת לן במה שיטיל בטלחי של חול :

ורפ"ט יחייב לי קושיות הקדמוני' על פרס"י הג"ל בסנהדרין שפי' דלמ"ד הזמנה למ"ד ל"ט עיבוד לשמה דהרי אין קי"ל כרבא וקי"ל דלריך עיבוד לשמה בהפר תורה ולפמ"ש לק"מ דבעור של חפילין הוי טווי לארוג וא"כ מאי מועיל העיבוד לשמה כיון דלא הוי רק הזמנה ולא מילתא הוא והרי עוד היכה ענינים לריך עד שיהי' עיקר המלוה אבל בס"ח לאחר העיבוד מחיל הכתיבה וספיר אינו כותב בדבר של חול משום דהשתא כשמחיל לכתוב באין כאלהד וספיר מ"ל העיבוד לשמה כיון שאח"כ לא יהי' נכתב בדבר של חול והענין נכון מאד לאיש מביין :

ורנה אדמו"ר שם הקשה מש"ס דגיטין מ"ה דפריך על רשב"ג דאמר מותר ליקח מהנכרי ס"ח והא לרשב"ג עיבוד לשמה בעי ומכ"ס כתיבה והא לשיטת הר"ן דהעיבוד לשמה הוא מטעם כדי שיתקדש ולא יהי' כמטיל בטלחי של חול א"כ מאי פריך דלמא אה"כ לכיון שנתקדש העור שוב מותר לכתוב אף שלא לשמה . ומה שכתבה לי בזה להנה באמת הא דמהני העיבוד לשמה א"ע"ג דהזמנה למ"ד כתבו הקדמונים משום דהזמנה גנוף הקדושה מילתא היא ופלוגתא דרשב"ג ורבנן או דמיירי ברשות כמ"ס בעמ"מ או בהפילין של יד לאין בו שין ולא מיקרי גוף הקדושה . (ובזה מיושב קושיות החוס' בגיטין מהא דקי"ל בה"ת דלריך עיבוד לשמה וקי"ל כאן דהזמנה ל"מ הוא ובאמת י"ל דבס"ח הוי גוף הקדושה ושם מיירי בענין אחר וכמ"ס) והנה בזה דהקלף יהי' מיקרי גוף הקדושה פסק הרמב"ן במלחמותיו פ"ק לסוכה על בעה"מ מש"ס דשכח פרק כל כחבי דקאמר אזולא כתב אזולא קדושתו ול"ד נעגלה ערופה דהיא גופי' עלם הקדושה ולדעתו כי לדעת בעה"מ הבנה אחרת בס"ס דולאי כ"ו שהכתב על הקלף גם הקלף עלמו קדוש בעלם הקדושה כמו עגלה ערופה ולריך הללה מפני הדליקה לא מפאת הכתב לבד אך רק גם מפני הקלף עלמו כי עלם הכתב ג"כ קדוש מחמת שכתב עליו אוחיות קדושי' ורק כשאזולא לה הכתב אז נכתב גם קדושת הקלף אולם כ"ו כשכתב לשם קדושה זו אבל אם כתב לשם קדושה קלה או לדבר של חול א"ע"פ שהס"ת כשר למאן דלא בעי כתיבה לשמה בס"ח אמנם לא יתכן עוד לומר שהקלף נתקדש מכתיבת האוחיות כיון שלא נכתב לשמה אין האוחיות מקדשין הגוויל שנקרא עלם הקדושה כיון שאוחיות עלמן לא נתקדשו ודבר זה נכון מאד . ולפ"ו נק"מ קושיות אדמו"ר הג"ל דהכי פריך הש"ס לכיון דרשב"ג עיבוד לשמה בעי ע"כ שגם כתיבה לשמה בעי דלא"כ הדר ל"מ העיבוד דהרי הזמנה ל"מ היא . וא"ל דהוי הזמנה גנוף הקדושה משום דהגוויל הוי עלם קדושה ז"א דהא אם לא נכתב לשמה גם הגוויל לא נתקדש בעלם קדושה ודוק היטב כי נכון הוא :

ורפ"ז מיושב קושיות החוס' שם דלמא באמת ל"כ כתיבה לשמה משום דכבר מעובד לשמה אמרינן בכתיבה להחמא לשמה הוי יע"ש ולפמ"ש לק"מ לכיון דהזמנה ל"מ הוא ואם לא נכתב לשמה גם הגוויל לא נתקדש דלא נעשה עלם קדושה וכמ"ל :

וער דרך פלפול אמרתי ליישב בזה קושיות מהרש"א שם בגיטין שהקשה דאמאי לא הקשה באמת הש"ס מעיבוד אעיבוד ולפמ"ש נכון הדבר דכאמת הא דמהני העיבוד לשמה משום שגשעה אח"כ עלם הקדושה וכמו שכתבתי בישוב קושיות המלחמות דמחמת שכתב עליו אוחיות הקדושים נתקדש הגוויל בעלם הקדושה . והנה בבתיים מחפילין של ראש שר"ך לעשות בו ש"ן מקמטי העור ולא מחובר בו מדבר אחר א"כ גם על העור עלמו היא עלם קדושה וספיר מועיל הזמנה בו וא"כ לא יהי' יכול להקשות מעיבוד משום ד"ל דשם מיירי בחפילין של ראש וא"כ בודאי לריך עיבוד לשמה ומשני דמועיל העיבוד לבחי חפילין של ראש דהוי עלם הקדושה כשעושה בו השי"ן אבל הכא בס"ח אם נאמר לכתיבה ל"כ לשמה ולא נתקדש העור מהאוחיות וא"כ לא נעשה עלם קדושה ולכן גם העיבוד לא מהני לשמה וכמ"ס והבן כל זה כי הוא עלה נכונה :

ורנה כבוד אדמו"ר הביא ראוי' להך דיוא דב"י דעיבוד לחפילין מהני נמוזזה מש"ס דאל"כ ל"ל הטעם דאין עושין מס"ח לחפילין

ורנה בס"ס דסנהדרין מ"ח נמצא בתנאי ליפן והב א"ע"פ שלא עבדן לשמן רשב"ג אומר עד שיעבדן לשמן ופרס"י דנמ"ד הזמנה ט"ה לריך עיבוד לשמה דמהני ולמ"ד הזמנה למ"ה לא לריך עיבוד לשמה כיון דל"מ העיבוד נתקדש העור כמ"ס הר"ן בכוחותיו ובמנחות לף ע"ב פרס"י דבהפילין כ"ו שלא הניחן מיקרי רק הזמנה בעלמא ועתיקא מיקרי שכבר הניחן והנה בטווי לארוג נכ"ע ל"מ לאסור השינוי ללאו הזמנה היא כלל וא"כ איך נמצא דעיבוד העור לבתיים הוי הזמנה דהרי עוד מחוסר עשיית הבתיים והנחת הפרשיות עוד עד שיהיו מחוקקים להניחם ואז דוקא מיקרי הזמנה ומקודם זה לא הוי הזמנה כלל ומותר לשנותו דהוי כמו טווי לארוג והא דבס"ח הוי העיבוד הזמנה היינו משום דלא נכתב עוד להיות נבצר המלוה דהא עיקר מלות הוא נכתוב הפר תורה משום ואתה כתבו לכם את השירה הזאת וכיון שהזמין העור שפיר הוי הזמנה נקיים מלות כתיבת ס"ח ובפרט לשיטת הקדמונים דס"ח לא בעי שירטוט ולא מחוסר שום מעשה אבל בחפילין המלוה הוא הסגולה והבן :

ואמרת אני בהבנת הדבר ליישבו ויהי' מלאן ראוי' לשיטת הר"ן הג"ל ונקיים ניישב קושיות הגאון מוהר"מ בעט ז"ל שהקשה לשיטת הפוסקים דעיבוד לה"ח וחפילין מועיל נמוזזה ועיבוד לשם מלוה ל"מ לס"ח הרי לשיטת רש"י ז"ל דלמ"ד הזמנה מילתא הוא ולריך הזמנה ואז אכור לשנותו לריך עיבוד לשמה ולמ"ד א"כ עיבוד לשמה מותר לשנותו ואז ל"מ הזמנה ללאו מילתא הוא וע' ברבי"ן בעלמאות פ"ק לסוכה שפ"י כן :

ומענה כיון דמותר לשנותו לשם מלוה א"כ לא הוי הזמנה כלל ואין הא קי"ל לריך עיבוד לשמה והכא כיון דמותר לשנותו נמוזזה א"כ אף אי נעבד לשם ס"ח לא הוי הזמנה כלל ולא הוי עיבוד לשמה דהרי לעולם אין בו רק קדושת מלוה אפי"כ גם עיבוד לשם מלוה מהני גם לס"ח משום כיון דנעבד לשם קדושה הזמנה מיקרי ולא ולא אחת הוא . ואדמו"ר הגאון ז"ל בתשובתו הגדופה בס"ס החלמוד מסכים עמו בזה רק שכתב דה"ב אזיל לשיטת הפוסקים דעיבוד לשמה משום חיבת מלוה ולכן אכור נמוזזה לחפילין ואיני מביין דבריו הקדושים במח"כ דלשיטתם א"כ אמאי מהני מחפילין וס"ח נמוזזה דמשום חיבת מלוה לריך העיבוד שיהי' לשם אוחה דבר ואוחה מלוה כמ"ל :

וראיתי עוד לאדמו"ר הגאון ז"ל שכתב דלאב"י הוי הטעם משום שיתקדש העור וגא משום לשמה ולכן באמת מהני אף נמוזזה לחפילין אף שנתקדשו קלה כיון דלא הוי חול משום דמענין בחודש וכמו דליף הש"ס במנחות ל"ט ממנהגות קרח שהי' בני שרת ואח"כ נעשה ציפוי למזבח ולדעתו אין דמיון עולה יפה דמח"כ דשם הרי עושה מעשה רבה מעשה ירי אומן לעשות ממנהגות ליפוי למזבח והרי עושה מעשה גדולה לשם קדושה חמורה ואז הוי הזמנה רבה אבל כאן שאינו עושה שום מעשה אחרת והרי מחללה נא נתקדש כ"כ לזה) ואמרתו אני בישוב הדבר לפי מה שכתבתי בס"ס דשבועות דף ט"ו וכמנה דוכחא דכל הכניס שעשה משה משיחתו מהקדש מכאן ואילך עבדוהו מחנכתו והיינו שכאחת הם קדושים ומתקדשים וכמו שיבאר בירושלמי פ"ג דיומא הרי חזינן דאף סהדבר הווא לא

שאלות ותשובות

חיבת הקודש

ותפילין מוזה לאין מורידין מק"ח לק"ק הרי בלא"ה לא נעבד לשם מוזה להפוסקים למוזה לריכה עיבוד לשמה וכח שהאור ראי' שאין עליו חסוד והמה דברי הש"א שם ולדידי ליכא ראי' כלל דלפני"א של חוס' דמייירי שקבר שירה אחת ממוזה ורולה להפור לה שורה אחת מס"ח ולאי ללא איכפת לן במאי לשורה אחת לא נעבד לשמה דבטל לגבי אינך ולחירון ב' של הוב' דמייירי לכחוב טל הגליון של ב"ח פ"א והנה נודע דעת רב נטרונאה גאון ובטור יו"ד סי' רע"א דאם לא נעבד לשם ב"ח דיכול לעבור עליו" סיד שנית ע"ש ב"ח והרי בש"ס שם ממנה הך דיכא לדין של טומאה דהרי הש"ס שם פריך מהך דנחנחו לספר ומשני דנחנחו וכרכחו אבל אל"ה לא מהני לרבא ובטומאה קי"ל דמעשה מוליא מיד מעשה ומיד מחשבה כמו בדבעת שבעה לאדם ואח"כ עשה בה איזה שינוי לבהמה שוב אין מקבל טומאה וכ"כ בזה דמהני ג"כ מעשה להוליא מעניני הקודש ולהעמידו על הענין שרולה עתה וא"כ ספיר יכול להעביר סיד על הגליון שלא נכתב עוד משני ה'לדים וגם מ"ל א"מיה שכתב כפר והוי ספיר כעיבוד חדש לשם מוזה וראי' ברורה לדברי דהרי איתא במ"ס סופרים בפ"ד דתפילין שבלו אין עושין מהם מוזה ומוזה שבלה עושה ממנה תפילין לפי שמעלין בקודש ותפילין הא דלפי בעי עיבוד לשמה והעיבוד למוזה ל"מ להפילין אלא ע"כ דמייירי ע"י העברת סיד לשם תפילין (וא"ל דהא לריך שיהי' עיבוד לשמה קודם הכתיבה לטעם הר"ן כדי שלא יכתוב על דבר של חול ל"ל דמעביר עליו בקולמוס וכמ"ל):

ז"ל במנחת מ"ב ה"ל דה"ח ל"ב עיבוד לשמה כלל והחוס' המאו עליו מש"ס גיטין ה"ל ובאמת לפמ"ס דרש"י אויל בשיטה הר"ז יש ליישב דהרי כבר כתבתי לעיל לשיטת בעה"מ דכל זמן שהכתב על הגויל גם על הגויל חל עלם קדושה מפאת עלמותו ומילין אורו מן הדליקה מחמת הגויל עלמו. והנה כבר כתבתי לאף לשיטת הפוסקים ל"ב כתיבה לשמה ב"ח היינו דוקא לעיבוד אבל נכתלה המלוה שיהי' לשמה ומעשה י"ל דהא שכתב רש"י ל"ל עיבוד לשמה היינו אם עשה כמו שהיא המלוה לכתלה וכחב לשמה ואז הרי הכתב מקדש להגויל ובאחד קדושת ומתקדש' וכמ"ל והגויל נקרא שוב עלם הקדושה והרי עיקר הטעם להר"ן כדי שלא ישחטם בדבר של חול והרי עת' נכתב' ובאין קדושת' וקדושת' וקדושת' וקדושת' וקדושת' וקדושת' עיבוד לשמה אבל בתפילין ספיר מלריך רש"י עיבוד לשמה דש"מ קדושת הכתב דב"ח עיקר המלוה הכתיבה משום ואחס כחבו נכס השירה כו' ובה נחקיים העשה וע"כ כמו דאמרין ההם שבזדהן מחנכתן כ"כ הכא שהרי זה הוא העבודה העיקרית ב"ח מעשה הכתיבה אבל בתפילין עיקר העבודה והמלוה היא ההגחה והכתיבה היא רק הכשר מלוה ג"ס לומר שהכתיבה יתקדש הקלף שיהי' נקרא עלם קדושה כיון שהכתיבה עלמנה אינה רק השטר מלוה ודוק הישב בזה (ובמוזה כבר כתב הרמב"ם הטעם דל"ל עיבוד לשמה כיון דאינה חובת הגוף רק חובת הדר) ומעשה נכון הדבר מאד דשם בגיטין י"ל דמייירי ללא נכתב לשמה אלא דמ"ס לא הי' פסול דיעבד וכמ"ל וא"כ לא נכתב מהך הכתב ושוב לריך עיבוד לשמה ומ"ה פסול ר"א להאי ב"ח שלא נעבד לשמה כיון דלא הי' נכתב לשמה והבן והבט לא וראה מה נכון מאד בזה ליישב קושיות מוהר"ם דהקשה דלמאי לא פריך עיבוד אעיבוד ל"ל דלע"כ דל"ל דב"ח ל"ב עיבוד לשמה כיון דהכתב מקדש הגויל שיעשה עלם הקדושה אבג בתפילין ל"ס זה כמ"ל מ"ס ב"ח בתפילין דל"ס זה כלל מ"ה פריך הש"ס דהרי עכ"פ שוב לריך הכתיבה לשמה דל"ל לא נכתב האותיות בקדושת ב"ח שיקדשו הגויל ושוב הי' לריך עיבוד וממ"ל מיקשי או מהכתיבה או מהעיבוד ודוק:

עוד

הקשה בכפר ש"א דהא לא נכתב לשם מוזה וגם זה לק"מ להפוסקים (ב"א ע"י ק"ל"ה ב"ה) דרק בשמות הקדושים אסור להעביר הקולמוס דמחוי כמומר כיון דאינו מעביר על כל הכתב אבל בגע מהני אס מעביר הקולמוס על כל הגט דכתב האחרון כתב כיון דפועל שיהי' לשמה וכמ"ס בחו"מ פ' הבונה וא"כ הי' יוסר טוב להעביר עליו קולמוס לשם מוזה כדי שלא יטריך גיזה וע"כ לריך הטעם משום לאין מורידין לק"ק:

עוד

הקשה אלאמ"ר לשיטת החוס' בגיטין ספירש לאי הומנה מ"ה א"כ א"ל עיבוד לשמה לדי בשאר הזמנות שאח"כ משא"כ אי הומנה למ"ה א"ל להומנים בהזמנה אחרת ולריך עיבוד והקשה לשיטת הפוסקים להטעם הוא משום חיבת מלוה א"כ אם הומנה מ"ה לריך שיהי' כל הזמנותיו לשם קדושה כמו בקרבנות שריך כל העבודת לשמה ובעד לריך כל עשיותי' לשמה. והנה מ"ס בגט לא כיון יפה בעת"כ דהרב רמ"א כתב שם דאינו נפסל בכך ע"כ בסי' קל"א ועיין בחו"מ מנחות מ"ב שם מדובר דלפני' לכתלה ל"ל עשיות הגט לשמה רק הכתיבה ע"ש ד"ה כחנאי וגם מקרבנות לק"מ ל"ל כלל דשם כל הדי' עבודות מעבדים וא"כ לריכין כולם שיהי' לשמה אבל הכא מדובר ברמב"ן בפ"ק דהוכה להבית ל"ל עיבוד כלל לה"ק ואפי' מעור המלוה כשר וא"כ כיון דהעיבוד לא מעבד בו כלל אף אם רולה לעבדו א"ל שיהי' לשמה כלל וכן מדובר בזבחים בכמה דוכתא. ובזה מיושב קושיות החוס' על רש"י מק"ח דב"ח ל"ל ע"כ עיבוד עכ"פ דל"ה הי' דבר שיכול להודיף ופסול כמדובר בה' קטנות א"כ שוב ספיר לריך הכל לשמה כמו בקרבנות והבן:

עוד

הקשה הגאון אלאמ"ר על הב"י דעיבוד של מוזה ל"מ לתפילין מהך ירושלמי שלהי מגילה תפילין שבלו עושין מהם מוזה (ד"ס ל מוזה חמורה) והרי איך מועיל העיבוד מק"ק לקדושה חמורה ומוה הוכיח דלהר"ן מהני כיון שעכ"פ אינו חול ע"ש. אמנם כבר הוכחו דהב"י קאי בשיטת הר"ן וכ"כ הרמב"ן במלחמות וז"ל דולאי עיבוד למוזה ל"מ לתפילין כיון דהוי מק"ק לק"ח וכבר כתבנו לעיל דאין ראי' מהא דמעלין בקודש יע"ש וגם בלא"ה קשה הא חיבת לענין העיבוד ואמנם מה יעשה בענין הכתיבה לאיך מהני לשם תפילין לענין מוזה קדושה חמורה היא לשיטת ירושלמי הג"ל ל"ב כ"ל דבלא"ה ק"ל לשיטת הרמב"ם והרא"ש וכן פ"ס המחבר ב"י ל"ב סעיף ל"ו דפ' והי' אס שמוע יעשה בחימה וע"ש בט"ז שהביא לזה ראי' מש"ס דע"כ קושיות הש"ס מנחות ל"ב הא מורידין עושין ואמאי הכא סתימות והכא פחותות גם מהתפילין הוא דכיון דהני סתם משמע שגם מפ' והא"ש עושין והרי הוא החומה ע"ש וא"ל קשה דהרי בירושלמי פ"ק דמגילה פוסק כמ"ד פחותות דוקא במוזה וסתימות פסול וכ"כ חוס' מנחות ל"ב ד"ה והאי דנא וא"כ איך החס לה לעושין מחפילין מוזה אע"כ ל"ל דמייירי להשלים וכמו שאמרו במנחות ל"ב ופרש"י דאם חסר שיטה אחת מחפילין דיטלים למוזה ע"ש בה"ג כאן מייירי בה"ג וא"כ י"ל כיון דכל המוזה נכתבה לשמה לא איכפת לן בשטה א' וכמ"ל לענין עיבוד וגם די"ל ע"י העברת קולמוס וכמ"ל לענין העברת סיד והבאתי ראי' ממ"ס סופרים וא"ש הכל בש"ד:

והנה

אלאמ"ר הגאון האריך בדעת רש"י אי סובר כהר"ן או כשאר פוסקים ודעתו דלעת רש"י היא כהפוסקים משום חיבוד מלוה ולפע"ד מוכרח להיפוך מהקושיות שהקשיתי לעיל דהא הזמנה של עיבוד הי' טויל לארוג ולכ"ע ל"מ וע"כ משום שנתקדש אח"כ בשעת כתיבה דלאין כאחד וכמ"ל ול"ה נכתב בדבר של חול וע"כ באריכות וכ"ל ל"ס לאינך פוסקים רק לשיטת הר"ן. והנה רש"י

ובזה

מיושב ממילא קושיות החוס' שם דלמא ל"ל כתיבה לשמה לכתמא לשמה קאי ולעת רש"י דב"ח ל"ל כג עיבוד לשמה אס נכתב לשמה א"כ הכי קאי קושיות הש"ס דכיון דבאמת לא נעבד לשמה הרי עכ"פ לריך הכתיבה לשמה שיתקדשו האותיות בקדושת ב"ח כדי שיקדשו הגויל ודוק. והא דלרש"י אינו פוסל דיעבד כתיבה שלא לשמה כמ"ס הנורדכי פ' התכלת היינו מלד הכתיבה בעלמא כגון אס נעבד לשמה ממש קודם הכתיבה א"כ כבר נחקדש העור ול"ל הכתיבה לשמה דלע"ג הזמנה למ"ה מ"מ י"ג דרש"י בובב כ"י הזמנה לגוף הקדושה מילתא הוא וניהו דהכתב נ"ל נכתב לשמה ולא נעשה הגויל עלם קדושה מ"מ י"ל דב"ח ל"ל כמ"ס חוס' ערכין ז' דבמקום השם הקדוש אפי' ננחק אהור נכתוב על מקומו דהשם מקדש הגויל מעבר לעבר וא"כ ספיר הוי הומנה לגוף הקדושה משום שיש כאן הרבה שמות הקדושים והוי הגויל גוף הקדושה אבל בבית תפילין של ראש ל"ס זה כמובן זה לדעת רש"י כ"ל ואנכי כתבתי לעיל בשיטת שאר קדמונים שחולקים על דעת חוס' ערכין ה"ל ומה שנתראה לי עוד לקיים דעת רש"י דליגא שנת חקשי עלי' מנ"ס גיטין ע"פ מ"ד מדובר בש"ס ריש מנחות דרבה ס"ל דמחשבה הניכרת לכל שמכוב ל"ס מחשבה לפסוק הקרבן א"כ א"ש הטעם ל"ב כתיבה לשמה ב"ח דהרי בשעת כתיבה ניכר לכל שמכוב לשם תפילין ומוזה או לשם דבר של חול והרי אנו רואין שם"ח הוא מחשבה הניכרת לכל שמכוב ל"ס מחשבה כלל לפסוק מ"ה אפי' חישב לשם תפילין כשר ב"ח אבל בתפילין ספיר לריך הכתיבה לשמה דבאמת טעם הדברים ל"ס מחשבה נחשבטו המפרשי' ומחנה ע"ה על רעיוני כיון דק"ל דברים שבלב הוחרין להמעשה ל"מ ה"ה ה"ג אך באמת רש"י לכתב שם וכן הקו"ב בכמה דוכתא דמחשבת קדשי' הוי כדבור הדק"ל וע"ל נראה דבאמת קי"ל לא אחי דיבור ומבטל מעשה אמנם הדבר לריך ביאור לכאורה דהרי קי"ל כר"י דעקימה פיו הוי מעשה והרי קי"ל דמעשה מוליא מיד מעשה וכבר הרגישו בזה אמנם ביאור הדבר הוא דאין אלימות המעשה מלד ענין הש"ס אלא רק מלד שנגמר איזה ענין. וכן מדובר להדיא בש"ס קידושין כ"ט דקאמר ההם נמי כ"ז דלא מטי גט לדה דיבור ודיבור הוא ואחי דיבור ומבטל דיבור הרי חזינן דלפני' הי' כאן כמה משפחות אפי' כ"ז שלא נגמר הדבר לא מיקרי מעשה הרי דעיקר אלימות מעשה הוא כשנגמר הענין ומ"ה מחשבה הניכרת לכל שאיכוב מיוחד מעשו' והיינו דבור לרש"י וחוס' ה"ל ל"מ לבטל המעשה היינו לפסוק הקרבן דהרי במעשה זה מחסר הקרבן ולא אחי דבור ומבטל מעשה דהמעשה מוכיח שאינו כן אבל בתפילין נגמר הדבר הוא ההגחה ומעשה שהודס לכן הוי רק הזמנה ל"ה מעשה ממש ואחי דבור דהוי ג"כ מעשה כמוהו דעקימה שפתיו ומבטלו והבן כי הוא טעם נכון. ולפ"ז נ"מ על רש"י ז"ל דשם בגיטין יש חשש שאם כתבו הנכרי לשם ע"ז והרי בזה אינו ניכר לכל שאינו מכוין לע"ז דבשלמא ביש"אל דעיקר חשש שמת כתבו לשם תפילין או לשם דבר חול והרי מהך מעשו' ניכר שמכוב שהרי כותב ב"ח אבל הנכרי ל"ס שמת שמת לע"ז וזה אינו ניכר

שמכוב וזוק כי הא כפחור ופרח ואסכי רש"י לא כיון לזה אמנם הדבר נכון מעלמו לקיים דינו של רש"י ונזה מיושב קושיות החוס' שם שהקשו למה באמת ל"ב כתיבה לשמה להחמא לשמה ולפ"מ מיושב שפיר דזה ל"ג רק בישראל משום להחמא הוא שכותב לשם חפילין והרי לנו רואין ס"ח אבל בכרי איכא חס ע"ז ול"ג נחמא לשמה והבן :

והנה כבוד אלא"ו הגאון ז"ל הקשה קושיא עצומה לכאורה לר"ג הנ"ג מש"ס למנחות למדמה צויות לילית לעבוד לחפילין והרי בלילית הם רק חמשי מלוא ללא שייך בהו שום קדושה שזרקין לאחר גמר מלואו וא"כ מה ענינו לעבד לחפילין ע"ס שהאריך בזה ובאמת שגם הרמב"ן במנחות ב"ק דסוכה כבר נוקשה בזה והיות בקושיא ואשר אני אחזה לקיים שיטת הר"ג לילית דבלא"ה המהו כל הקדמונים דבסוכה מסיק טעם שמואל למרירך טווי' לשמה משום נך לשם חובך ואיך מדמה לה הש"ס כאן לחפילין לית לן דרשא ענ עבוד לשמה ונלחוק מאל דבדר • ועוד תמהו כל הכותבים על רבינו הרמב"ם דפסק כה"ק ללא בעינן עבוד לשמה בעור הבתים ופסקו כשמואל דבעינן טווי' לשמה בלילית ועיין בלחם משנה סוף הלכות אבל • והר"א לענ"ד ליישב נל זה באופן נאות דהנה כבר כתבנו דקשה לשיטת הפוסקי' לטעם העבוד לשמה משום חיוב מלוא ולפי' רש"י דנע"ד הזמנה מילתא היא לייך עבוד לשמה והרי העבוד הוא טווי' לארוג וכן חיקקה לייך מוכר מת"ק דס"ל כרבא דהזמנה לאו מילתא למלא מש"ה לא מלירך עבדו לשמה כיון לטווי' לארוג הוא ולעולם בעלמא כ"ל הזמנה מלחא היא ושיטת הפוסקים הללו הרי לא שייך כ"מ שכתבנו בתחנת החשובה שיטת הר"ג לטעם העבוד משום קדושה וע"כ נראה מוכרח דגם ה"ק ס"ל הזמנה מילתא הוא וכמו שכתב הרמב"ן בגנחות ב"ק דסוכה דהא דמייחיה הש"ס בכהדרין כהנאי אביי הוא דמייחיה לז דרשב"ג ודאי קאי כוונתייהו דא"כ ודאי לא מהני העיבוד אבג באמת"ל דגם ה"ק ס"ל הזמנה מילתא היא ע"ס היטב ולמה שכתבתי ע"ז מוכרח הוא דה"ק ס"ל ג"כ הזמנה מילתא הוא אלא נראה דבזה פליגי הש"ס ורשב"ג דה"ק ללא מלירך עבוד לשמה ס"ל כהפוסקי' להטעם משום חוב מלוא ומ"ה לא מלירך עבוד לשמה כיון דלאו טווי' לארוג וכמו שכתבתי אבל רשב"ג ס"ל כהר"ג להעבוד לשמה כדי שיהקדם עבור ומ"ה שפיר בעי עבוד לשמה ולפי' רש"י דס"ל הזמנה מילתא היא שפיר מהני העבוד וכמ"ל דבאין כחחח החשמים עם הקדושה דבשעת שיטול הפרשיות נתכון לאו כבר הזמנה מעליותא הוא ויאכור לשגותו לחול כמ"ל זה ברור מאד :

ומעתה לרוב הפוסקים לפתקו כרשב"ג שפיר ים לקיים שיטת הר"ג להעבוד לשמה משום קדושה ולא קשה קושית אלא"ו הגאון ז"ל מה"ס ומעתה נבאר דברי רבינו הרמב"ם דפוסק ללא בעינן עיבוד לשמה בעור הבתים ופוסק כשמואל דבעינן טווי' לשמה והוא פוסק לילית חובת גברא וא"כ הדק"ל דהרי טווי' הוא טווי' לארוג דהא דפסק כה"ק ופסק כשמואל דבעינן טווי' לשמה א"ס לפ"מ דשמואל ע"כ סובר כה"ק אבל עדיין קשה כיון דפוסק לטעם העבוד לשמה משום חיוב מלוא למשום הכי פוסק כה"ק ללא בעי עיבוד לשמה דהוי טווי' לארוג א"כ האריך פוסק בלילית דבעינן טווי' לשמה דהרי הוא פסק בזה ללא כשמואל אלא לילית חובת גברא הוא וסוב הוי טווי' לארוג והוא חמ"י רבתי • ונראה ליישב בטוב טעם ונקדים ליישב עוד מה שחמיה עניו דהוא פסק ברצועות דבעינן עבוד לשמה והדבר חמו' דהרי הוא פסק דהזמנה למ"ה והוא מפרש כרש"י וכמ"ס גם בספר ל"מ כגף הלכות אבל ונהי דרבינו פסק לעגלה ערופה מקיים נאסרה וע"כ דהזמנה לנוף הקדושה מלחא היא מ"מ הרי הרצועות הן רק חמשי קדושה כמציאר בש"ס מגילה א"כ מה מועיל העיבוד לשמה כיון דהזמנה למ"ה אמנם יש ליישב בפשיטות ויתיישב ג"כ חמיה החוס' על רש"י בש"ס שבת ס"ב לרש"י גרס שם בש"ס ד"ד וי' ג"כ הלכה למשה מסיני והם גוף הקדושה והחוס' המהו שם ג"כ עליו מש"ס מגילה הנ"ל אמנם באמת לק"מ דבש"ס מגילה קאי על הרצועות שחון לקשרים שחולין למטה כמבואר בש"ס מנחות לית להו שצורא עד אלבע צריקה ע"ס הם הנקראים בש"ס שם חמשי קדושה אבל ה"ל

ויו"ד מקרי גוף הקדושה :
ובזה נתיישבו דברי בעה"מ פ"ק דסוכה החמוהים מאל דסותר עלמנו חכ"ד דנחחלה קאמר דהרצועות הן גוף הקדושה ודמ"ס מהני בהו עיבוד ואח"כ כ' דאם בל לשגותו יכול להזמ"מ ע"ס (וכבר ראיתי להגאון בעל מחבר ס' ב"מ שהר"ג בדבר נלחח מאל ע"ס) ולמ"ס י"ל דמקודם קאי להרצועות שבהן השמות ד' וי' ויח"כ קאי להתולין למטה ע"ס בפנים ויבואר לך ופשוט • אמנם עדיין יש חמ"י דהרי כמו ל"ל בהבתי עיבוד לשמה משום דהוי טווי' לארוג עשיית הבתים וא"כ גם ברצועות של הד' וי' הוי טווי' לארוג דחבר עשיית הקשרים עדיין בין העיבוד להגמר הדבר והוא חמ"י עצומה על רבינו הרמב"ם :

אמנם נראה בזה דלעת רבינו הרמב"ם ועמוד והתבונן בדבר לכאורה לריך ביאר גוף דבר זה דטווי' לאריגה ל"מ דהרי קי"ל דכל שבדו לאו כמחוסר מעשה דמי וכמבואר בש"ס פרק אע"פ דף כ"ט וע' בדקדוקים דר"ס בשם הר"א ממין ע"ס וא"כ נהי דעתה חינו ראוי עדיין למת מ"מ הרי בדיו לארוג ולאו כמחוסר מעשה וכמבואר גם בקדושין ס"ב דהוי כאלו כבר נעשה הה"ל בזה ועמדתו על ביאר הענין והוא כשדקדק לשון הש"ס דכל שבדו לאו כמחוסר מעשה דמי משמע דגוף הדבר בעולם אלא שמחוסר מעשה עדיין כה"ג מהני ונראה הטעם ח"י ל"ג לומר שמהני בדיו סיה"י כאלו כבר נעשה אלא רק חס גוף הדבר בעונס רק שמחוסר ח"זה מעשה לתהנו ח"ז מהני בדיו שלא יקרא מחוסר מעשה ונל כן בדבר שאינ"ו הויח הדבר בעולם כלל אע"פ דבדיו להוהו סיה"י בעולם מ"מ עכ"פ לע"ע עדיין חינו בעולם כלל וזוק בה"ר זו מאד • ומעתה כ"ל דכה"ג בעיבוד עור הבתים או טווי' החוטין לשם בגד למח כיון דענין הויית הבגד הוא ענין אחר לפני חדשות דהרי נעשה בגד (והרי הש"ס ב"ק ל"ג ע"כ קאמר ה"ע"ס דל"ה סיני רק מטעם דהדר לברייתו אי סתר ל"י) ועתה חוטין הם כיון דעוד לא נחווה שם בגד כלל ואינו בעולם הויית הבגד כלל ל"ש ע"ז לומר בדיו סיה"י כאלו הוא בעולם כיון שאינו בעולם הוייתו כלל ול"ס בדיו רק חס הויית הדבר היא בעולם רק שמחוסר מעשה לזה מהני בדיו כמובן למעין היטב וכן הוא בחובב אבנים דכיון דעדיין לא נחווה הדבר כלל דהוא בנין ואיננה בעולם הויית הקבר ל"ס בדיו וכן ב"ד בעור הבתים דכיון דמחוסר הויית הבתים לאינו בעולם כלל עדיין והוא ענין אחר דהקרא עור פשוט שאין עליו שום לורת כלי (ועיין פ"ז דכלים דהא דתפלה ד' כלים) וכיון דעדיין איננו בעולם הויית הבתים כלל ל"ש ע"ז בדיו כיון דהוא ענין אחר שעוד לא נחווה על ענין חדש והויית הדבר לא שייך בדיו כלל וזוק מאד כי הוא עצמו עמוקה • וא"כ ברצועות דהם לא ישגו הוייתם ותמוהם כלל רק מחוסר מעשה הקשרים שוב מהני בדיו לטווי' כאלו כבר נעשה הדבר ומהני הזמנה לאוהרו ולכך מלירך הרמב"ם עיבוד לשמו דמהני העיבוד דהזמנה לגוף הקדושה מלחא וי' גוף הקדושה הם וכמ"ל :

ומעתה א"ס גם בלילית דגם שם אע"ג דמחוסר החליי' בבגד מ"מ אין כאן סיני הואר לע"ס הויית הדבר כלל (והרמב"ם לא מלירך שזרין לחיוב אלא רשות לידוע) וכן הדיבעה אע"ג שמלירך רבינו מ"מ גם שם לא נשחנו הויית הדבר כלל ושפיר מהני ע"ז בדיו לטווי' כאלו נעשה המעשה ההוא ומס"ה שפיר מלירך טווי' לשמה משום חיוב מלוא דאע"ג דהוי טווי' לארוג מ"מ הוי הזמנה

ומעתה יבא על כון דכח קאי הכתאי דשמואל דסובר דבעי טווי' לילית לשמה ע"כ סוגר כהפוסקים דהוא משום חיוב מלוא דהרי בחמשי מלוא לא שייך הגנין קדושה כלל ואין לומר דהרי טווי' לארוג דשמואל נטעמיה דס"י לילית חובת טלית לכלי הפוסק חייבין בלילית וא"כ גמר המלוא הוא החלי' בבגד ולשיטת הרוב הקדמוני' ללא בעינן שורה בלילית הרי אין כאן עוד מעשה בין הטווי' להחלי' דהיא גמר הדבר ודמי ממש ל"ס דהכ"ה גמר מלוא היא והוי העבוד הזמנה ה"ה ה"כ הוי הקור' הזמנה מעליותא כיון דהחלי' הוי גמר הדבר (ואין לומר הרי לריך לביעה לשמה דהמעין שם בש"ס מנחות מ"ב ע"ב ור"א לענין דעדיין לא אהיק הש"ס דך מילתא דבעינן לביעה לשמה רק אח"כ בשם רב"ר ומ"ה כתבו באמת הפוסקי' ד"ל דשמואל אינו סובר כך ע"ס) רב סובר לטעם דלשמה כהר"ג משום קדושה ומ"ה לא בעי טווי' לשמה כיון דלא שייך בהו ענין קדושה והא דבעי ע"ז לשמה הוא למ"ז הר"ן בגיטין בחידושו דבגמר המלוא לכ"ע בעינן לשמה ואפי' לח"ק רשב"ג ללא בעי עיבוד לשמה מ"מ כהוף מעשה המלוא ונמרו בכלל המלוא הוא ובעי לשמה מאל עלמנו ול"מ לרב קהלא שם במנחות מ"ב ע"ב דרב סובר חובת טלית ודאי נכון אלא אפי' לרב נתנא דרב סבר לילית חובת גברא הוא מ"מ הרי זה גמר עשיית המלוא ודאי בעינן לשמה מאל עלמנו ומ"ה מלירך רב החלי' לשמה אע"ג דלא שייך בהו ענין קדושה מ"מ כיון דהוא גמר מעשה המלוא מכלל המלוא הוא ובעינן לשמה מאל עלמנו כמ"ס הר"ן וא"כ א"ס קושית החוס' דה"ס מ"ח דשמואל סובר ע"כ לטעם הלשמה משום חוב מלוא כיון דלירך דגדיליס חששה לך לשם חובך היינו אפי' הטווי' בכלל והרי הטווי' איננה גמר המלוא ובלילית ג"כ לא שייך ענין קדושה כלל וע"כ הטעם משום חיוב מלוא ושייך גם בלילית א"כ ע"כ סובר כה"ק דגם הוא ס"ב לטעם העיבוד לשמה משום חיוב מלוא דמ"ס י"א מלירך דעבוד לשמה כמ"ל ר"ש דהוי טווי' לאריגה ורב דסובר ללא בעינן טווי' לשמה ס"ל כרשב"ג לטעם העיבוד לשמה משום קדושה דל"ל הדק"ל דהרי העיבוד הוי טווי' לארוג אלא ע"כ כמ"ל וזוק יי נחמד הוא למבין :

ובזה יש ליישב קושית החוס' לפירושה ע"א חיי דבעי לביעה לשמה דהרי אביי ס"ל הזמנה מילתא הוא ולכני בשאר הזמנות ע"ס שדחוקו מאל דבדר ולמ"ס א"ס דבאמת בלילית הטעם משום דכתיב גדילים חששה לך לשם חובך ואינו זמנה לחפילין והא ר"ש"ה מדמה לה לעיל להדדי היינו על דרך ה"ל וזוק היטב כי קרתי מאד :

שאלות ותשובות

הומנה מעלייתא כיון דכל שבדיו לאו כמחוקר מעשה דמי והוק היטב
כי הוא דבר נחמד כמ"ד :

והנה עוד הקשה כבוד אלת'ו הגאון ז"ל על הר"ן מהא למנחות
לאמאי לרשב"ג דהז"מ בעי טווי לשמה לפי' החוס' והרי
לרוב הפוסקים בעי שזירה לשמה וא"כ לא הגי בהשירה להיא ג"כ
מעשה כמו עיבוד ע"ש שדחוק הרבה . והנראה לפע"ד מילתא חדתא
זוה דבלא"ה ק' עוד כזה דהרי קי"ל דבעי לביעה לשמה וא"כ לא הגי
בהצביעה לשמה להיא ג"כ מעשה כעיבוד :

אמנם נראה בהקדס ישוב נקושי' כל הקדמונים לפי החוס'
למ"ד הז"מ בעי עיבוד לשמה והרי גם באורג בגד למת
הוי מעשה ופליג רבא ללאו מלתא וא"כ מה מושיל העיבוד ועיין
בנעשה"מ והר"ן ס"פ נגה"ד שהאריך בזה . והנראה ללכאורה קשה
לי עובא דבחוספתא ספ"ב למגילה חזן אין עושין כל הכלים מתחלת
אלא לשם הקודש ואם נעשו מתחילתן להדיוט אין עושין אותם לגבוה
והרי קי"ל הכא להומנה לאו מלתא היא וקי"ל כחוספתא זו כמ"ש
הרמב"ם ספ"א מה' בית הבחירה הלכה כ' וכשחוממתי בזה כשעה
קלת שלח הרגישו בדבר עד שזוכרתי שהרב בעל משגה למגן בספר
פרשת דרכים נקדשה בזה על הרמב"ם והגיתו בל"ע . עוד יש לתמוה
בהא דמבואר בחוספתא שם לאבנים שחזבן מתחלה לבה"כ אין עושין
אותן לגבוה וכן מבואר בירושלמי פ"ג דיומא ה"ו לאבני קודש לריד
שחיה' חליבתן בקודש ובקודש יחזבו ע"ש והרי החליבה הוי טווי לארוב
וכמבואר בס"ה סנהדרין מ"ח וא"כ הרי עיקר העצם שחקקש מקודש
בקדושת מקדש והרי בחליבה עדיין מותר לשנותו ומאי פלג החליבה
לשם קודש והדברים מרפסין איגרי :

והנה באמת לשיטת הפוסקים דבמעשה ממש גם רבא מודה
דהומנה מילתא ועיין בר"ן ס"פ נגמר הדין ואם כן יש
לדחוק דכאן אזיל הירושלמי לבניי וכיון דמעשה אפי' לרבא מהני וא"כ
ס"ל להירושלמי ללאביי אפי' טווי לארוב מהני במעשה וכמו דמעשה
מהני לרבא דס"ל הומנ"מ והי' מקום ליישב גם מה שחמיה ללארוב
בהא דמבואר בירושלמי פ"ג דיומא ה"ו ופ"ג למגילה ה"א לאבנים
שחזבן לשם מה אסורין בהנאה דהרי אפי' לאביי הוי טווי לארוב וזמ"ש
י"ל כיון דמייירי במעשה ס"ל להירושלמי דמהני אף טווי לארוב אל
דזהו דחוק מאד למלבד דהרי בס"ס דילן קאמר לחליבה לכ"ע מותר
גם הרי קי"ל כרבא ואיך יסתום הירושלמי כאביי וגם מחוספתא ה"ל
עדיין תמוה וגם לרוב הפוסקים דהסכימו דאף מעשה ל"מ לרבא כלל
כיון דפליג באורג הוא מעשה) ועין כל רואיו ישחמם על המרתה
הגדולה והנוראה הלון :

והנראה לפע"ד בכ"ז ע"פ שנתראה לפע"ד מלתא חדתא והוא
דהא דרבא ס"ל הומנה לאו מילתא היינו רק באורג
בגד למת דמשמע דחוספין הי' נטוויין לשם חי' אלל האררינה היה לשם
עמ ולא הי' כל העשיות מתחלתן לשם מת אלל מתחילתו ואורג הוייתו
היה לשם חי' מע"ה ס"ל דאין ההומנה שאח"כ מוילתחו מיד ההומנה של
קודש שהיה לשם חי' הסווייה המריתקת הניעין ושאר מעשיות עד
האררינה עוד י"ל בטעמו ע"פ"מ דמבואר בירושלמי פ"ג דיומא ה"ו
ופ"ג למגילה ה"א דלשם חי' ולשם מת מותר (הן אמר שלע"ג דמ"ש
מקרבנות לזמנה ואלל לשמה פסול וכן מבואר בחוס' עכ"ה
ע"כ ד"ה מ"ט טעמיה פסולה דה"ג פסול דהוי כמנחה שנקמל' לשמה
ושלל לשמה ע"ש ולא ידעתי אמאי נקטו החוס' דוקא מנחה הרי בכל
הזבחים הדין כן כידוע מש"ס זבחים לאין מהפר ולע"ג) וא"כ כיון
דהחוספין הי' נטוויין לשם חי' נמלא דהבגד הוייתו ושורשו לשם חי' ולשם
מת דהחוספין הי' נטוויין לשם חי' והאררינה לשם מת וגם מלד הסברא
בעצמה ראוי להיכא לכל עשיותיו מתחלתו ועד סופו הכל לשם מת
הזמנן מעיקרא מסברא דמודה ללא מלינו שחולק רק בחלה הומנה
אלל היכא שכל עשיותיו והזמנותיו הי' לשם מת או לשם קדושה הרי
יש כאן כמה וכמה הזמנות ועשיות לשם קודש דהרי דעת כמה גדולי
הפוסקים היא דבמעשה מודה וכמס"ל ולא נדחתה שיטתם רק מכח
דמלינו פליג באורג היא מעשה אלל כזה דהיכא לכל עשיותיו
בקדושה וכל הזמנותיו לשם קדושה לאינלנו סתירה מש"ס דהרי באורג
אלרובא משמע להדיא דחוספין הי' נטוויין לשם חי' רק האררינה היחה
למת דבזה ראוי לילך בתר הסברא דהיכא לכל עשיותיו והזמנותיו
לשם מת או בקדושה לשם קודש מהני לרבא ולא פליג רק בחלה
הומנה ולא בכל הזמנות ועשיות מתחלתו ועד סופו לשם קדושה והכן :

ומעתה כל הקוסיות והחמיות א"ש (וי"ל גם מה שחמתי
על הירושלמי לאבנים שחזבן לשם מת אסורין ונראה
לפרש דהרי בלא"ה חמיה דהרי לית מאן פליג על הא דקי"ל כרבא
וע"כ נראה מוכרח דכוננת הירושלמי לחא"כ באמת בנוה דבאר אלל
לאי לאו חזבנו מתחלה לשם מת היה מותר לרבא וע"כ קאמר לחזבן
מתחלה מיד לשם מת מייירי לאו אסור וי"ל כזה קלת ההמיות אח"כ
לשם חי' ולשם מת מותר וכמס"ל דככה"ג דמתחלה היה לשם חי' מש"ס
ס"ל לרבא דמותר דהוי כללם חי' ולשם מת ואם אמנם כי דחוק קלת
בלשון מ"מ הרי הדברים מוכרחים מאד לאל"כ הדברים מרפסין
איגרי) . ה"א מה שחמתי על הירושלמי פ"ג דיומא ותוספתא ספ"ב
דמגילה לאבני קודש לריד שחיה' חליבתן בקודש ולשם קודש ואם

היבת הקורש

נחבנו לשם בה"כ (הן אמר שזוה ל"ש קלת על רבינו הרמב"ם דהרי
קי"ג מעיניו בקודש כמבואר במנחות ל"ט ובחוספתא למגילה מבואר
רק נחבנו להדיוט דכסולין לגבוה ע"ש אמנם י"ל למ"ש לעיל להשיב
על דברי אלת'ו הגאון ע"ש ה"טב דוח) לא מהני להר הביס דבזה
א"ש דבאמת לדיון קי"ל כרבא אין מקום לקדש הדברים מקודש
בקדושה והרי קי"ל לזריד לקדש מקודש ע"כ לריד שיהי' מתחלה
מקור מתחבתם ושורש הוייתם לשם קדושה ובכה"ג מודה רבא
למ"ד מתחלה מקור מחשבת' לשם קדושה מהני ובכה"ג מודה רבא
דכיון דכל עשיותיו לשם קדושה מתחלתו ספיר מועיני שלל היה יוכג
לשנותו לדבר חול וכמס"ל בברא' וממילא מושב חסיהת הע"ג
דהחוספתא דיוק דאין עושין כל הכלים מתחלתן דיוקא והיינו שחלת
מעשיהם לריד שלא יהי' לשם הדיוט לא"כ הרי לא מהני הזמנתם נשם
הקודש כיון דקי"ל הזמנה לאומילתא וע"כ לריד שיהיו מחתמם ושורש
מעשיהם לשם קדושה שלל יחמם קודש בדבר חול ולרבא ח"א בחוספין
אחר במס"ל דוק היטב :

וממילא לא"ש חמיהת הקדמונים לאמאי מהני עיבוד לרבא
דהרי העיבוד והו מתחלת מעשיו לשם קודש ורבא סובר
רק היכא שאינו נעשה מתחמת מעשיו לשם קודש וכמס"ל ומעשה
ממילא ברה מהר קושיא אלת'ו הגאון זל"ה דמס"ה לריד רק הסווייה
לשמה דוקא דהוא ראשית מעשיו שיהי' לשם קדושה מתחלתו וע'
סופו שחקקש בכל הזמנותיו נשם מלוה לאל"כ הרי הומנ"מ לרבא
ול"מ השוירה כיון דכבר נטווה לשם הדיוט והוי ממש כאורג דל"מ כיון
דכבר נטווה לשם חי' גם חושייתו נק"מ דמס"ה
ל"מ הכביעה כיון דכבר נטווה ונסוד לשם הדיוט ול"מ מתחלתו לשם
מלוה דוקא אלל דעדיין לריכין אנו ליישב הא דמבואר בחוספתא
דמגילה וז"ל כלי גבוה עד שלא נשתמם בו גבוה רשאי להשתמש בו
הדיוט דהרי כיון שהוא כלי גבוה ע"כ שגשגה מתחלתו לשם גבוה
דא"כ היה אסור לגבוה וכ"ש בחוספתא ה"ל וא"כ הרי כה"ג לרבא
הזמנה מתחל ואמאי יהי' רשאי להשתמש להדיוט :

אמנם נראה דכד דיוק בלשון החוספתא רשאי להשתמש בו
ולא קאמר רשאי לשנותו להדיוט וכדומה אלל דברור
דכאן לא מייירי שגשגה לגמרי לחול אלל שרואה להשתמש בארריני
בעממא להדיוט אבל שיהי' קודש כמקדס וזוה ל"ל דאף נ"מ לרבא
בכה"ג מהני הזמנה מ"מ ייינו שלא יהי' רשאי לשנותו לחול לגמרי
ושלל יהי' קודש עוד בזה מהני כיון שכל עשיותיו לשם קדושה כה"ג
עד דיוקא לרבא אבל לענין השתמשות בארריני בעממא להדיוט כה"ג
עיקר האיסור כדאמרין :ש"ס ע"ז ללאו אורח ארעא להשתמש בזה
הדיוט וזהו רק בשכר נשתמש בעלם לגבוה אז אינו רשאי להשתמש
אפי' בארריני להדיוט אב' בהומנה לחוד לא וזה ברור בסברא למיין
היטב :

ובדברי יושבנו ע"ד לפלול קושי' החוס' על רש"י מש"ס גיטין
דבעי כס"ז עיבוד לשמה וכמס"ל דיש להביח ראוי'
לרבינו הגדול הרמב"ן בנ"ק דבבב"ה וז"ל רבינו הגדול הרמב"ם דעור
הבתי"ג עיבוד כלל לח"ן ואפי' מעור התנה כשר וי"ל לגמרי ס"י סובר
כזו"א"כ ככר ראוי לבתי"ל לא עיבוד והעור בעלמא דהרי ככר נברא ואין
מתחלת הוייתו לשם קודש כלל כיון דראוי לבתי"ל עיבוד כלל אבל בס"ה
דלכ"ע עכ"פ בעי עיבוד וא"כ ספיר מקרי מתחלת מעשיו בקדושה
דהרי בלא עיבוד לא היה באפשרי לכתוב עליו כלל והוי כלל הוי
מעיקרא קודש העיבוד ומעשה שנעשה ראוי לס"מ נעשה לשם קודש
ומס"ה מהני ההומנה דהיינו העיבוד דהוי מתחלת מעשיו לשם קודש
ודוק ולעיל כתבנו לשיטת שאר גדולי הראשונים דחולקים וס"ל דגם
עור הבתים לריד טבד עכ"פ אלל על רש"י ל"ק די"ג כ"כ) :

עוד ראיתי שמתויד כבוד אלת'ו הגאון ז"ל בהבנת טעם ר"א
באון בשאלתח וחמה דא"ך שייך במלוה עיני קדושה ודחוק
דטעם דהענין הזמנה אומר משום מוקצה שהוקלה לכך ע"ש היטב
והרי גם במלוה שייך איסור מוקצה . ובכ"ה ישבנו מה שחמיה כולם
בהא דריש סימן קנ"ג גבוהי מנחה לבהכ"ג אסור לשנותו לחול וחמיה
הרבנים האחרונים דהרי הזמנה לאו מילתא היא אמנם נמה שכתב
רש"י נראה ליישב דבאמת לריכין להבין טעם רבא דהרי דאפי' לא יחלוק
על ענין מוקצה למחזו דמבואר בש"ס בכמה דוכתי' עיין בשבת
וסוכה . אמנם נראה בטעמו דהענין מוקצה למחזו לא שייך אלל
בשכר המלוה בעולם והוא מקלה דבר זה להמלוה שייך לאסור משום
מתחלה למחזו כיון דמוקצה דבר זה להמלוה לא כן בענין חסמיי
קדושה שכל זמן שלא שחמם אין האיסור בעולם דהרי עוד לא נעשה
המעשה האסורו לכן לא שייך הענין מוקצה כלל אבל בס"ה דהרי ביים
לקנות ס"ה שנגמרה ככר והוא מקלה מעשה זה לשם ס"ה שיקנה בעדו
ס"ה ספיר שייך הענין מוקצה למחזו דהרי מקלה מעשה זה לס"ה
ודוק כי קלרתי :

עוד יש ליישב קושיא זו של הרמ"ך לאמאי נבדו מעשה לבהכ"ג
אסור לשנותו דהרי הולמ"ה והוא למ"ש לעיל דבאמת ראוי
להניי הזמנה מטעם דכל שבדיו לאו כמחוקר מעשה דמי כמבואר
בס"ס כחובות דף :ט' דמס"ה חל ההקדש כיון דבדיו לפדוהת אמנם
נחבנו טעם הדברים לרבא ס"ל הזמנה לאו מלתא הוא דבעיני
השמיני

השמיטה קדושה לא שייך זה כיון שעוד לא נעשה המעשה האסורו ואכן נאמרין רק לכל שבידו לאו כמחוסר מעשה רגלו גנוף הענין הוא אחר כגון בהקדש לאין אמרינן להקדש חל כיון דלבידו לפלויה אבל במשפטין דעיקר האיסור מפאת שמעשה לקדושה והרי יצדן לא נעשה המעשה וזוהי מאד שם בדברינו וא"כ א"ס דהרי כאן ע"כ ל"ל שר"ס לכתוב ביהכ"נ ישן שכבר התפללו בו ונאכ"ל לשנותו לחוב' דא"כ ה"ל המעשה טויו לארוב וא"כ הרי אין ה' נעשה האסור בעלמא דהרי בכל מקום שהוא אפילו אינו נעשה קדוש ועימד הוא ואין מחוסר אלא לקנותו הרי לזה שוב נהגו בידו (ובתמא עיירי ד"ס כאן מי שר"ס למכרו להם והוי ז' פיר בידו) כיון דגין עלה המעשה האסור בעלמא דהרי חסר ודוק יא"ב כי הדבר נחמד למבן הנבא' ל' לא דק"ק שיעבד לשם ס"ת: הפניין יכול לשנותו נעשה דמהני העיבוד מחפילין למזוזה דהרי לשיטת רש"י ב"מ"ה"ב וכן לעת הרמב"ם למזוזה לא לר"ך כלל עיבוד נעשה וכן נשאל להדיא ריה"ט"ל לשון הש"ס במנה"ח לפי גרסתו דגרסתו דרש"י ומזוזה נקחין מכל אדם (ובא"ת שבלשון ש"ס"ס כאן נשאל ג"כ לשיטת רש"י דה"ל לא בשי עיבוד לשמה ומה שזוהי הקו"ם שם על רש"י מש"ס גיטין ה"ל דה"ל בשי עיבוד לשמה הנה מלבד מה שכתבו לעיני' עוד נראה ל' יי"ב בפ"טות למה שכתב רש"י ד"ס ר"ס זכחים למינה מקריב בה ונא"ו מה לא מחריב בה וכן החב"ד"ן גבי מלוח דלע"ג ד"ן דריכותא ה"לנו בנחמון שלא לשם מלוח כלל אבל בנחמון למלוחאחרת גרע ע"כ א"כ ה"ל בזה יש לומר דרש"י סובר דה"ל למה לא בשי עיבוד לשמה היינו בנחמון לשם דבר חול ללאו מינה הוא ולא מחריב בה אבל בנחמון לשם חפילין או נעוזה למינה הוא מחריב בה ופסול וכה"ג מיירי ג"כ בש"ס גיטין דהסופר אחר דנחמון לשם חפילין ומזוזה וזה פשוט . והא דנחמון מכל אדם ולא חיישינן למה עבדו לשם חפילין י"א מזוזה למ"ס דרש"י מורה כה"ג דז"ל לבאמת ודל"א לא ברשיעי עיבודין דידעו לר"י כיון עיבוד לשמה ולא יעבדו לשמה אלא לעידי הסהם כמו שכתב הרמב"ן במלחמתו בפ"ק דסוכה ל"א יעי' מהדין לר"י כיון עיבוד לשמה כלל ע"כ וא"כ אחי שפיר דל"ס והו"ס שגא' עבדו לשם חפילין הרי ע"כ לר"י א"ו לומר דידע דע"כ עיבוד לשמה ושוב שפיר אמרינן דוול"א עבדו לשם כ"ו כד"ו וזה פשוט קרוב לאמת :

לדבר בפיו צפירוס למעבדו לשם ס"ת (כיון דקימ"ל דעקימות פיו הוי מעשה) הוי קל"ת חזקה ללא נעשה דבר חדש אלא עבדו בחס' ולא אמר בפ"י שמעבדו לשם ס"ת וא"כ י"ל דק"ל לרש"י כשיטת כמה גדולי הקדמונים לאפי' רק מחשב דמחשבתו שמעבדו לשם ס"ת ג"כ מהני וא"כ אין כאן חזקה כלל כיון דא"ל דיבור כלל ונ"ל לומר חזקה ללא נעשה דבר חדש וא"כ א"ס דל"ס מיירי להסופר אמר דא"ל ללא היה במחשבתו לשם ס"ת וכה"ג פסול א"ל לרש"י והבן היטב אלא אפילו לשאר פוסקים דגם מזוזה לר"ך עיבוד לשמה מ"מ נראה דמהני העיבוד מחפילין למזוזה דכבר כתבו דלעת הר"כ והרמב"ן יש להם יסוד גדול לשיטת הפוסקים כרשב"ג למצ"ך עיבוד לשמה כמ"ס לעיל באריכות דל"ל ג"כ דהעיבוד לשמה כפי שיהקדש העור ורק הרמב"ם פוסק כה"ל ובאמת בענין פלוגתא זו מאן הפין ומאן רקיע להכריע בזו רינו מ"מ למה שכתב רש"י ב"מ"ה"ב דוכתא דכ"מ שנה רשב"ג במשנתו הלכה כמותו נראה לכאורה כהפוסקים כרשב"ג אלא ד"ל דה"ל להרמב"ם כמ"ס כמה פוסקים דזוהי רק היכי שנה רשב"ג במחנהיו אבל בדרייתא ליתא לכלל זה כידוע עכ"פ רוב הפוסקים פסקו כרשב"ג ויש לסמוך עליהם כיון דבאמת לעת רוב הפוסקים מבואר דהעיבוד לשמה רק דרבנן אלא שבהנהגת מרדכי ה' ילית מהספק לאפשר להוימן הזוזה ויש לומר דהוא לא מהספק רק בש"ת ד"ל לד"סין להם לשמה כמ"ס הר"ן ב"פ נגמר הדין אבל במזוזה ודל"א ל"ע רק דרבנן ואין כאן ספק כלל וע"כ יש לסמוך על הר"ן דכבר כתבו לדבריו נכונים מכל דל"ל ע"כ עליו מידי מן הש"ס ממה שהוקשה עליו כבוד אלא"ו הגאון ז"ל הן מש"ס גיטין והן מש"ס מנחות וגם לפי שיטת ר' אחאי גאון בשאלות שנו א"ס וכבר כתבו טעמו ע"פ מה שכתב רש"י בברכות דהענין הזמנה משום מוקלה קאחינן עלה והרי נבואר בש"ס שבה מ"ה ע"א ובש"ס סוכה וביב"ה דגם במלוח שייך הענין מוקלה ואם כן גם הענין הזמנה שייך שפיר גם כאן בטוית לילית דכיון דמזמינו הרי מקל"הו לכך שיהיה למלוח ונאכ"ר מטעם מוקלה אי אמרינן הזמנה מלחא הוא מהני הזמנה לשויהו מוקלה למלוחו ולמ"ד הזמנה לאו מלחא לא מהני הזמנה שיהיה מוקלה וכן מלחתי לרבינו הרמב"ן בחיזוי מגילה מבואר להדיא כמ"ס דהוא מטעם מוקלה למלוחו א"כ דברי הר"ג ברורים ומהני העיבוד מחפילין למזוזה ועתה נעתיק עלמניו אל הדין השני אי רשאי לשנותו למזוזה כיון דאין מורידין קמ"ח לק"ק . והנה בלבד כתב דמותר לשנותו וכ' הטעם דלע"ג דהזמנה לגוף הקדושה מלחא מ"מ לק"ק יכול לשנותו ורק לחול אסור אמנם באמת הדבר חספל בלי מלח כיון דלמ"ד הו"מ הרי א"ל לק"ק אסור כמבואר במנחו' ז"ל וה"ה למ"ד דהזמנה לגוף הקדושה מלחא לק"ק ג"כ אסור וכן כ' בחשוכת עבודת הגרשוני סי' ס"ה בפשיטות דאסור להגמ"א ע"ס :

ובחירושינו

כתבו עודך חזק בעלמא ליישב עול למה שכתבו הפוסקים בהא דקיי"ל מלוח אינן צריכין כוולה דהיינו אם עוה המלוח בתקונה כמו שהוא הדין לכתחילה לאמרינן דהתמאלשמה קאי אבל אם לא עשהו כמו שהוא המלוח לכתחילה לא אמרינן שחמאל לשמה קאי ע"ס ובחיזוי החוקהו במסמורות ביימות והבאתי כמה ראיות לדבריהם וא"כ יש לומר למה זכתבו לעיל דס"ל לרש"י לכתחילה צריכין לכתוב לשמה ט"ס אלא דבדיעבד אינו נפסל כד"ע ע"כ וא"כ י"ל דל"ס מיירי ל' כחב"ה"ת לשמה וכל טעם רש"י ז"ל דהתמאל לשמה קאי כמ"ס המרדכי בפ' התכלת בשם רש"י בענין הכתיבה ע"ס היטב וא"כ הכא כיון ללא נעשה הס"ת כמו שהוא המלוח לכתחילה לכתוב לשמה לא שייך שחמאל לשמה קאי ושוב נפסל מלד העיבדו שלא נעשה לשמה והבן . עוד אמרתי בדרך היות קרוב על דך זה למה שכתב הר"ן בשב"ת ע"ט דס"ת מלוחו לכתחילה על הוויל אלא דבדיעבד כשר גם על הקלף ע"ס : והנה שם ברשי פי' על מה שכתב בש"ס גוילין שבו פירש"י קלפין ובאמת ה"ל חמאל אללי להרי גויל ענין אחר וקלף ענין אחר וא"ך הוה פ"ט לרש"י דכאן לא דקדוק הש"ס ובאמת היה המעשה בקלף וגו' מה טעמו ומדוע לא ניהא ליה דמיירי באמת בגויל כמו שהוא גריבא לפנינו וחמהני שלא הרגשי בזה אמנם למה שכתבתי יתכן ואוד דרש"י לשיטתו דלא בעינן עיבוד לשמה וסיה קשה לו קושיהתוס' דהרי כאן מצ"ך ר' אב"ה עיבוד לשמה וע"כ ניהא ליה כאן מיירי באמת בקלף ולא דקדק הש"ס בזה וכיון דמלוחו לכתחילה בגויל הרי לא נעש' הס"ת כמלוחו לכתחילה מש"ה פסול ר"ל להאי ס"ת דלא שייך לומר שחמאל לשמה קאי כיון דלא נעשה כמו שהוא המלוח לכתחילה כמ"ס לעיל הבן :

עוד

י"ל דרש"י ס"ל דרת מן החזרה"ל בעינן עיבוד לשמה אבל מדרבנן וול"א לר"ך עיבודי טמה ומס"ה נקחין מכל אדם ולא חיישינן שגא' לא נעבדו לשם: דהוי ספיקא דרבנן ולקולא וס' פסלו ר"א מדרבנן ואעפ"כ יסבדו השכר כמו בלא כתב האזכרות לשמה דלע"ג דרבנן ארו רק דאין השס מן המוכתר אם מעבד עליו קולמוס לשם אפ"ה הופסד השכר אע"פ שגן הדין היה כשר ה"ה כ"ו כיון שדברבנן פסול שפיר מפסיד השכר עוד אפ"ל דבאמת צריכין לכן דמהכ"ת ניהוש ללא נעבד לשמה דהרי קיי"ל בכ"ע דאחזקתו ריעותא לא מחייקינן ואפי' דלדארייתא אם אין לנו מקום להספק כידוע אמנם י"ל דיש כאן קל"ת חזקה ללא נעשה דבר חדש ושיטת הפוסקים לר"ך

והנה

כבוד אלא"ו הגאון ז"ל חמה מאוד על בעל העבדות הגרשוני דהרי מוכרת הדבר לחלת דאל"כ יקשה על הגמ"י דמאי קאמר הש"ס דלמ"ד הו"מ א"ס בחתמא והרי חפילין ש"ר הוי גוף הקדושה משום הדין ואסור גם בחתמא אע"כ דלקדוש"קלה מותר לשנותו ומה הכרח לדינא כהאחרונים הנ"ל ע"ה ואחר מח"כ הרמה שגג מאוד בזה ואני נפלאתי הרבה איך הונח דעחו בחילוק הלבוש בישוב קשייתו על הגמ"י דהרי מבואר בכל הקדמונים דבחפילין של יד לא הוי הבית גוף הקדושה כיון דאין בו ש"ן כידוע וכמבואר והרי כל ענין הזמנה שיחקש העור ולא ישחמש בדבר של חול ואמרינן אין דא"ל ע"ג דהזל"מ ז"ל מ"מ הזמנה לזה שיחקש העור מ"מ אם הזמין לגוף הקדושה שפיר נחקש העור וא"כ אי ניהא דרשאי לשנותו לדבר שאיננו גוף הקדושה כלל כבית חפילין של יד א"כ שוב יהי' מוסר לשנותו א"ל לחול כיון דהזמנה ל"מ לדבר שאינו גוף הקדושה . והלבוש כתב רק כגון למזוזה שא"ל הוי גוף הקדושה וכ"כ בעה"מ פ"ק דסוכה דא"ל הדוכסוסטוס של מזוזה הוי גוף הקדושה אלא שקדושה קלה מחפילין וס"ת אז שפיר רשאי לשנותו לשיטתם אבל לא לחול או לדבר שאינו גוף הקדושה כבית של יד דלא נחקש בגוף הקדושה ואין בו ר"ק קדושת חממי' קדושה כיון דלא פעל הזמנה שלא יהי' רשאי לשנותו לדבר שאינו גוף הקדושה ושוב הזמנה לאו מלחא כלל וזה פשוט מאוד לכל מבין וא"כ ע"כ הכרח לחילוק הלבוש דגם לשטחו פשוט שאסר לשנותו לדבר שאינו גוף הקדושה . אך קושייתו עלמה לכאורה על הגמ"י :

אמנם

באמת נראה דלא קשה מידי אם ניהא דלגמ"י דס"ל דא"ל למאי דקימ"ל דהזמל"מ מ"מ בגוף הקדושה קימ"ל הזמנה מלחא וא"כ י"ל ללאב"י דס"ל אפי' במשינן הז"מ וא"כ בגוף הקדושה עדיף חד דרנא דלפי' טווי לארוב מהני דהרי הגמ"י ז"ל סברתו רק אליבא דרבי דהרי רבא ס"ל דע"פ לאחר עריפה נאכ"ר כמבואר בש"ס כריתות כ"ל ע"כ להדיא (ובזה"ס כתבו החוס' בסנהדרין להוכיח מדרבא דס"ל בכ"מ כר"י דהרי הו"א

הוא בעלמנו ס"ל כן להדיא שם בכריחות ע"ס) וא"כ לק"מ די"ל
 דהא קאמר ה"ס"ה שם בחלתא היינו שמתחבר עדיין איזה מעשה
 וא"כ למ"ד הונ"מ אלא לבנוף הקדושה מלתא הרי לא עדיף
 מלמ"ד הונ"מ דל"ה טוויי למרוג לא מהני וא"כ ה"כ די"ל
 לבנוף הקדושה ל"מ טוויי למרוג וה"ה"ג הוי טוויי למרוג כיון
 למחוסר בין ההומנה הלזו לגמר הדבר איזה מעשה * ופריך
 ה"ס"ה לל"מ דה"ה"ג כמסמין וא"כ הכא לבנוף הקדושה אפי' טוויי
 למרוג מהני וכמ"ס ומשני דלמ"ה וזה נכון בה"ד * וזהו י"ל מה
 שהקטינו בחתילת השב"ב על הר"ן דהרי העיבוד טוויי למרוג הוא
 ואמתי מהני וזהו י"ל לפי"ה"י דרשב"ג דס"ל דבעי עיבוד ס"ל
 הזמנה מלתא וא"כ א"ס דהרי כאן ס"ר גוף הקדושה הוא ולמ"ד
 ה"ה"ג כמסמין ס"ל לבנוף הקדושה אף טוויי למרוג מהני והבין *
 ובהכי י"ב מה דנכאורה חמ"י על הגמ' לאיך מוכיח אביי לפי
 החוס' (להג"י ס"ל כן בה"ק ומה שהקשה בעל מנ"א בסו"מ"ב
 מהמ"י בסנהדרין דכ' להזמנה כמסמין לאו מלתא נכ"ן ל"ב
 עיבוד לשמה הרי מפרש כר"י ע"ס שגג מאורד ועכ"ס ממנו דברי
 בעל המאור פ"ק דהוכה להקשה נפי' החוס' דרשב"ג ס"ל
 קול"מ איך מהני העיבוד דהרי גם באורג ל"מ לרבא וכ' לתרן
 לבנוף הקדושה מהני מעשה העיבוד אבל שאר הזמניות קאנות
 ל"מ לבנוף הקדושה ע"ס ובר"ן ס"פ נגמר הדין וזהו בעלמנו
 לזכות הנמי דהרי מפרש החוס' והוקס' לו ככ"ל דהרי איך מהני
 העיבוד ותו' כנ"ל לבנוף הקדושה מהני עיבוד אבל דרבישוח ס"ל
 לרוב הפוסקים דל"ה גוף הקדושה (ולא כמו שגראש ס"ה דעת
 בעל המאור וכן נראה דעת הרמב"ם כמ"ס) רק הבחיס וא"כ
 ל"מ העיבוד כיון דהול"מ אף במעשה היכא דלא הוי גוף הקדושה
 ומ"ס ה"ל עיבוד לשמה כיון דל"מ כלל לרבא קומי"ל כוותי' וזה
 פשוט ואמת) דת"ק ס"ל ה"ה"ג כמסמין דהרי בית של ראש הוי
 גוף הקדושה * ולכאורה הוה מקום לומר דה"ל דמייירי כאן רק
 בשי' דלא הוי גוף הקדושה (ובזה ה"י מקום לישב מה שחמיהו
 כולם על רש"י דרש"י ס"ל דכאן מייירי בשל יד ל"ה גוף הקדושה
 ובכ"ה הוי גוף הקדושה נכ"ן מהני העיבוד דה"ה"ג ו"פ) (ובזה
 ה"י מקום לישב מה שכולס חמיהו ב"ס"ה שכת כ"ח דלמלא מייירי
 ר"י מ"ס"ה דלא הוי בו שין ומ"ס"ה לריך לאשמעינן דלא הוכשר
 למלכתא ש"ס"ה אלא עור טהורה ובה"י י"ל דהרי מוכרת מבריות'
 עתיקתא מתקליט' דשל יד ג"כ לריך עור בהמה טהורה דהרי
 מר"ס"ה מוכרת מלייירי דרייתא זו רק ב"ס"ה ולא לריך לאשמעינן
 זהו ר"י משמ"י דנפ"י דכבר קדמוהו רבין ו"פ) אף עכ"ל לא
 ימלט מדוחק קל"ה * ועכ"ל (למ"ס"ה א"ס היטב דלמ"ה שביאר
 החוס' במגמות ההומנות קטנות היינו התהיך העור והרי גם זה
 טוויי למרוג הוא כמ"ס דבחיפולין מקרי רק הזמנה כשיגמרת
 כולה ואי הת"ק יסבור הול"מ אלא לבנוף הקדושה נולחא הרי
 ל"מ שוב לבנוף הקדושה טוויי למרוג כמו למ"ד הזמנה מלתא הוא
 אלא ע"כ דה"ה"ג סובר בעלמ"ה כמסמין הזמנה מלתא הוא מ"ה
 לבנוף הקדושה אפילו טוויי למרוג מהני ודוק הן אמת שלכאורה
 הוה מקום לומר עוד למ"ס הר"מ סימן ל"ב בשם איזה פוסקים
 דמהני לכחוב על הבית לבן השין דיוו א"כ י"ל דה"ל להגמיות'
 יוסף דכאן מייירי כה"ג וס"ל כמ"ס הרמב"ן במלחמות דכה"ג
 לא מיקרי גוף הקדושה רק היכי שהשין מעלם העור נקמטה דלז'
 לא שייך לומר אודא כתב אודא קדושה כמ"ס לעיל אז הוי הבית
 גוף הקדושה אבל כאן מייירי דהשין רק כחוב על הבית וכה"ג הוי
 כגוויי של ס"ה"ת דלא מיקרי ל"מ"ב"ן גוף הקדושה מכח הכתב אלא
 דכבר השגתי על האחרונים הללו בתשובה אחת שהערכתי בעיני
 חפילין מעור אחד והבאתי הירושלמי בפ"ק למגילה דבחים
 שחורות הלכה למשה מסיני וא"כ א"ה לומר דהשין יהיה בכתב
 פל עור לבן ע"ס אולם באמת י"ל עוד קושיא הי"ל בפשוטות
 על הגמיות יוסף די"ל דס"ל להגמיות יוסף כבעל המאור ור"ן
 דרק עבוד מהני לבנוף הקדושה יותר מלמסמין אבל שאר הזמנות
 קטנות גם לבנוף הקדושה לא מהני ואי דה"ה"ג ה"י סובר להזמנה
 לאו מלתא הוא לא הוה מהני שאר ההומנות קטנ"ה לבנוף הקדושה
 דלא מהני ב"י רק עבוד והבין (ומזה יהיה רא"י ג"כ דלא כבעל
 מגן אברהם דכתב להגמיות ס"ל כפי' רש"י דרשב"ג ס"ל
 להזמנה מלתא וא"כ דהרי קושיא לדוכתא לאיך מוכיח אביי
 דרשב"ג ס"ל גם כמסמין הזמנה מלתא דלמ"ה רק כאן מהני
 העבוד לשמה כיון דהוי הזמנה לבנוף הקדושה דהרי עבוד לבנוף
 הקדושה מהני יותר מלמסמין אלא ע"כ דמפרש חוס' ולענין
 שאר ההומנות קטנות הרי אין חולק) ובה"ה"ג יתחא מה דהיי קשיא
 טובא על הגמיות יוסף דהרי הגמיות יוסף קאי ע"כ לאביי דהרי
 רבא ס"ל בעגלה ערופה לאחר עריפה נאכרה וכן כתבו כמה
 מפורשים להדיא וא"כ הדבר חמוה מאורד דהיאך יליף אביי
 מעגלה ערופה להזמנה כמסמין מלתא הוא דהרי עגלה ערופה
 גוף הקדושה משום הכי הזמנה מלתא הוא (ובדוחק י"ל דלמה
 שכתב הרמב"ן והר"ן דהירידה לנחל איתן לא הוי מעשה כלל *
 א"כ יליף הכי דלא לבנוף הקדושה מהני הזמנה ולא לריך מעשה
 הרי רא"י ש"כ"פ כמסמין מהני הזמנה מעשה כאורג דהוא

מעשה גדול) הן אמת שראיתי לאתמו הגאון ז"ל שכתב לאביי
 יליף רק מלת ע"ס אך במחילת כבודו מלבד שכל הפוסקים לא
 מסמין כן גם הדבר דחוק מאוד בלשון ה"ס"ה בסנהדרין שם
 דמסמין להדיא לילף מעגלה ערופה ועיין בחוס' חולין פ"ב
 ע"ה ע"ס אמת א"ס למ"ה לעיל בשם בעל המאור דרך עבוד
 דהוא מעשה גדול מהני יותר לבנוף הקדושה מלמסמין ולמה
 שכתב הרמב"ן הי"ל דהירידה לנחל איתן לא הוי מעשה כלל וא"כ
 ע"כ אין הטעם בעגלה ערופה נשום גוף הקדושה דהרי אין שם
 מעשה כלל ואי הזמנה לאו מלתא כמסמין גם שם ראוי' ללא
 יהני כיון דאין שם מעשה דרק במעשה עבוד מהני יותר לבנוף
 הקדושה מלמסמין כ"ס וזה פשוט אולם באמת מ"ס לעיל ליישב
 קושיית א"ה מ"ו הגאון ז"ל יליף רק נשיטה הפוסקים דכה"ג
 למחוסר איזה מעשה מיקרי טוויי למרוג אלא להרמב"ם שכתבנו
 לעיל דכה"ג לא הוי טוויי למרוג דהרי קושיא לדוכתא כמובן
 אמנם לדידי' בנת"ה לא קשה צדיק לכיון דפוסק לעור הבחיס
 אין לריך עבוד כלל דפוסק כת"ה"כ החס מייירי ע"כ ג"כ כה"ג
 דלא עיבד הבחיס כלל והרי כבי הוכחנו דהגמיות יוסף קאמר
 רק בהעיבוד דמעשה גדול הוא דמהני יותר לבנוף הקדושה
 מלמסמין אבל בשאר מעשיות אינן כמו עבוד גוף וא"כ ספיר
 משני ס"ה בחלתא דהרי דם כמה מעשיות אבל כיון דאין כאן
 עבוד להרמב"ם ללא מלריך ליהבכל שפיר מותר לשנותו וא"כ
 שפיר י"ל דהרמב"ם ס"ג ג"כ כננוקי יוסף ולא קשה מדי * ועכ
 דרך הפלפול נראה ליישב קושית אלתמו הגאון ז"ל דעת
 הרמב"ם דכה"ג לא הוי טוויי למרוג ע"ס מה שאמר הטעם של
 הגמיות יוסף ובעל המאור דלמ"ה"ג דלמ"ה"ג דלמ"ה"ג דלמ"ה"ג
 בטעם אביי דהומ"ה יאסור דהרי לכיון דעבוד נא נעשה המעשה
 האסורו מאיזה טעם יאסור וכל"ה ליתן טעם הגון לכיון דקיי"ל
 כר"ס כל דבר העומד לעשותו ואלו כבר נעשה דמי ומשום הכי
 ס"ל ל"ה"ג דפרה מטמאה טומאת אובלין דכל העומד לפדות
 כפדיו דמי כמבואר בש"ס ב"ק נ"ו ע"ה א"כ י"ל דזהו ג"כ טעם
 אביי לכיון דכבר הוזמן הרי צומד לכך ואם יעשה המעשה
 יאסור דהוי אומייה ור"ה ביה (ע"ה"כ ה"י עומד לעשותו הרי אין עונד
 לכך וגם אף אם עשה המעשה לא יאסור דהוי ר"ה ביה ולא
 אומייה) וא"כ כיון לאומייה ה"י עומד לעשותו כיון דנעשה רק
 לשם מת וכיון דעומד להשתחו' למת הוי כאלו כבר נשתמש בו
 (ואין לומר דהרי אם משנהו לחל הרי הוכרח הדבר למפרע דלא
 היה עומד לכך דהרי קיי"ל דלא רייתא אין ברירה וכיון דלא היה
 עומד לכך נאכר עיין בש"ס חזין דף י"ד ע"ה ע"ה ובחי' דוסי
 לסנהדרין אמרתי על חלול בשמ"ה ליישב בזה קושיות החוס' על
 רש"י מס"ה דבעי עבוד לשמה הוא דנראה לע"ה דבחיפולין אף
 לרשב"ג העבוד לשמה רק מדבבין וכן מוכח להדיא מדברי רבינו
 הרמב"ן בפ"ק דסוכה ור"ן ה"ה פרק נגמר הדין דלדוקא בס"ה
 דכתיב ואחס כתבו לכם דרש"ן דבעי לשמה מה"ה כמו בזוית
 דלרש"ן לך לשם חובך ה"ה ב"ה"ה דבעי לשמה עבוד לשמה
 ע"ס היטב א"כ א"ס דבחיפולין דהעבוד לשמה רק דרבנן והרי
 דרבנן קיי"ל יש ברירה א"כ כולל לשנותו לדבר חול דהרי יתח
 הוכרח הדבר למפרע דלא הוה עומד לכך מעולם ולא נאכר מכח
 כל העומד לכך כאלו כבר נעשה דמי ומה"ה לת"ק לא בעי עבוד
 לשמה דעדיין יכול לשנותו חול משא"כ בס"ה דלכ"ע עבוד
 לשמה מן החורה והרי דלא רייתא אין ברירה וספיר נאכר
 דהעבוד לשמה לשנותו לחול כיון דלא היה עומד לכך כאלו כבר
 נעשה דמי ומ"ה קיי"ל דלרין עבוד לשמה ולא תיקשה הלכתא
 אהבתא והבין) :

אמנם

רבא סובר דכמסמין לא שייך ענין זה כלל לכיון
 דעיקר האסור וזמנא מכת המעשה השנוס דלכר
 קדושה שוב אסור לשנותו וזהו כ"ל זמן שלא שימש להקדושה
 דאמת במה יבוא האסור ענינו להשתמש בו לחול כיון דעדן לא
 נעשה המעשה האסור בעלם ודוק מאור * אמנם לבנוף
 הקדושה דהיינו שאחר מעשה שיעשה בו או יתקדש ע"כ הדבר
 מלך עצמותו כגון בגויל של ס"ה דלכר הארכנו לעיל
 דלרש"י ובעל המאור כל זמן שהכתב עליו גם ע"כ הגויל
 בעצמותו נחקדש מל עצמו ס"ל להגמ"י דשייך לומר כיון
 להומיניו להגויל הרי טמא להתקדש בקדושה וכאלו כבר נחקדש
 דמי כיון דעל דבר זה נלמו שזמין וחול הקדושה מלך עצמותו
 ומהוי ההומנה לאחור י"ר כיון דהקדושה יהיה נקשר על אותו
 דבר בעצמותו לא כן דבר שש"ס יסוד איבורו גם א"כ לא יהא
 מלך עצמותו דלא יתקדושה כלל על אותו דבר עצמו אלא
 שאסור מחמת ששחמ"ו בו להקדש ע"ס אחת וא"כ מהו י"ל לן
 ההומנה ומה שיעשה השחמ"ו בהקדש כיון דעדן לא נעשה
 השימוש בעלם במה הוא האיסור אבל לבנוף הקדושה דהיינו
 שא"כ יחול הקדושה גל עצמות הדבר מלך עצמותו מכח הדבר
 שיעשה בו שפיר מהני מה שעומד להקדש ע"ס ההומנה כתיב
 * כבר נתקדש ודוק כי הוא ע"כ עצמוהו נמבין בה"ד :

ומענה נאמר להם שכתבו תשובה צדקה ע"ע ע"ע כל שמוסר מעשה כגון הקבלה בין השמיטה לזריקה לא אמרו כל העומד לזרז בורק דני (אמנם לכאורה דברי המוסר צריכים באור דהרי תמיד מוסר מגשה הזריקה ואפי"ה אמרין כל העומד לזרז בורק דמי ונראה ביאור הדברים דבשלמא היכא דבאין בבת אחת כגון בזריקה דבבעת הזריקה מהם אז יותר הבשר וכדומה ואפי"ה לא שייך לומר דהרי מוסר מפסה להיות מותר דהרי באין כאחת לז' בבעת עשיית המעשה עמו אז מהם בבעתו ג"כ יהיה מותר ונזכר לא כן אסור דאמר עשית המעשה וגמרו להיינו אחר שכבר ח"ף עבר הלך לו אז יהיה מותר שפיר מיקרי מוסר מעשה ודו"ק חילוק כי קצתו והארכתי בזה במידותי בד"ק בפלסול ע"ע) אפי"ה בבת עשייתו לעיל בחדת' דמסר עדיין איזה מעשה שיהא הזמנה מעלייתא דהרי בתפילין כל זמן שלא נגמרה לבגדו לא הוי הזמנה מעלייתא כלל ואפי"ה לא אמרין כל העומד לזרז בורק דמי מוסר מעשה שיהא עומד לבגדו הקדושה ולא מהני כתיב המוסר ואין לומר דא"כ מה כרתי"ה"ס ולת"ד הזמנה מלתא היא דהרי הוי עווי לארוב דזה אינו דאין קיימתו השת' לבעת הרמב"ם דכהאי גוונא לא מיקר עווי' לארוב כתיב לעיל ודו"ק היעבדו דבר נחמד למזין היעבדו כס"ד: **ורנה** כבוד אחי"ה הגאון ז"ל הביא ראיה להלכות דלקדושה קלה רשאי' לטנותו מהא דקיי"ל צדו מעות לבית"ה מותר לטנותו לקדושה קלה לביעת רשאי' והוקשה בספר עירי אבן דהרי הזמנה לבגדו הקדושה מלתא דתוה הוכיח הגאון אחת"ו ז"ל חילוק הלכות ולע"ל אין כאן ראיה דבאמת ע"ע הנמוקי יוסף נראה לי דלמה נכתב רשאי' דע"ע של אביי' דהזמנה מלת' היא כיון שנקרא ע"ע המת עליו ונאמר מ"ד קריאת הכס :

דיס לומר העטס דלקדושה קלה רשאי לטנותה כיון דקיי"ל בש"ס מנחת דף ע"ט ע"א דמטלין בקודש ולא מורידין ורשאי לעשות קדושה המורה מקדושה קלה וא"כ הרי אין צורך להתקדש דוקא לטעם קדושה המורה אלא אפילו הוזמן לטעם קדושה קלה מהני לביעה זו והרי כל העטס דהזמנה לבגדו הקדושה מלתא הוא מביס דיס צורך להזמנה אבל בכה"ג כיון דגם זה הוא בגוף הקדושה ולא צריכין שיתקדש דוקא לטעם קדושה המורה כוב לא מהני ההזמנה והבן היטב אבל בקדשים של קרבן דצריך דוקא שיקדשו לטעם הזמנה דהבן היטב אבל בקדשים אפי"ה לטנותו לקדשי קדשים כמבואר בש"ס בכמה דוכתיב ומכ"ה מהני ההזמנה כיון דצריך להקדשו לטעם זה ואם מקדשו לטעם בלמים לא מהני לעגלה ערופה ודו"ק אלא דיס להרהר בזה לשמ"ס לעיל בתפילת התשובה לשלך בהא דמטלין בקודש ע"ס היטב :

אמנם באמת לא קשה מידו קושיות אחת"ו הגאון ז"ל ואני תמה עליו בזה דהרי לביעת רשאי' צדו בביס דף פ"ט ע"א דקיי"ל דמחשקה ישראל מן המותר לישראל היינו דצריך להיות מותר לכל ישראל אבל אם אסור לישראל אפי"ה מותר לכהנים כגון מדומע כסול לכהני' מהני קרבן מנחה ע"ס וא"כ כיון דאסור בהנחה להדיוע אפי"ה ללקדשים קלים ממנה היה מותר מ"מ פסול מפאת דאינו מן המותר לישראל אבל צדו דין לא שייך זה ולא עוד אלא שאפילו לביעת התוס' גם דהיינו מותר לכהני' מיקרי מן המותר לישראל נראה לע"ל דזהו רק היכי בעתה מותר לכהני' לאכלה בתורת חולין אבל היכי בעתה אסור גם לכהני' אלא שא"כ יהי' רשאי לכהני' לייכלה בתורת קדשים אבל עתה הרי אסור כהנאה חף לכהני' מכתבא דפסול לקרבן ואם כי הדבר מסתבר מאד מ"מ לרווחא דמלתא אביא ראיה מתוס' מנחת דף ס"ח ע"ב ד"ה לא דהקטו מימא דלא הוי מחשקה ויראל ע"ס והרי קיי"ל דאכלת קדשים מלות עשה כמבואר בספר המלות להרמב"ם אפי"ה קושי' הא י"ל דעשה דומה לא העשה דמסד והכתיב יהא רשאי לאכלו אח"כ אלא ע"כ דכיון דעתה קודם הקרבה אסור חף לכהני' לא הוי מן המותר לישראל כיון דאינו רשאים לאכלו בתורת חולין רק בתורת קדשים וזה פשוט) וא"כ קושיות הנורא אבן נא קשה מידו דבגבו מעות לא צריכין שיגבו המעות לצורך ביהב"כ כלל ואפי"ה נצוהו לטעם מול רשאי לקנות ממנו ביהב"כ כמובן ודו"ק היטב :

ע"ד קושיות בעל ספר טורי אבן הג"ל דכבר כתבנו לעיל ע"ע אביי דהזמנה מלתא הוא חסוד דכל העומד לעשות כאלו כבר נעשה דמי (ובמדוסי' למס' סנהדרין כתבתי בזה ליישב מה שהקשיתי לעיל על התוספתא דמ"מ מגילה דבגבו שחצו לטעם הדיוט פסולין לבגדו דהרי קיי"ל כרבא דהזמנה לאו מלתא הוא וכתבתי די"ל דהא דרבא ס"ל הזמנה לאו מלתא הוא אפי"ה דקיי"ל כר' שמעון דכל העומד כלי' מ"מ ס"ל דרשאי לטנותו והיינו למה שכתבו התוס' בפסחים י"ג ובתנאים ס' התכלת ע"ס וה"ה ה"כ כיון דמסנהו הרי אינלאי מלתא להפרע דלא הוי עומד לכך והבן אבל אם אינו מסנהו גם רבא מודה דמהני להתקדש ממוס דהרי אנלאי מלתא להפרע דהיי' עומד להתקדש וכאלו כבר נקדש מאז דמי ודו"ק בענין זה יבטנו קושיות התוס' בסנהדרין ע"ס דלאביי נמי מוקשה דלמה לי הוכיף בה דמוס אחד אפילו ימדו נמי לאסור וכתבתי דבענין איסור הזמנה ע"ס עיני איסור הא' תגד ההזמנה בעצמותה והיינו מפאת שהקצרה לכך כמ"ס רש"י בצרכות :

אמנם לזה נראה דצריך מעשה אבל דעטס ככתבו מוסר דקיי"ל כר' שמעון דכל העומד לעשות וסוכו לכך באלו כבר נעשה דמי וא"כ אפילו ימדו ע"ס לאסור כיון דכיוצו ליכר"ך צו המת אסור מעתה להשתמש בו דכיון דיתדו לכך הרי עומד לכרז זה וכו' כאלו כבר נעשה המוסר אם נחלך באמת שלא לכרוך צו המת וא"כ לא שייך לאסור מ"מ כל העומד כו' כיון דאינלאי מלתא להפרע שלא היה עומד לכך אבל עדיין יס' לאסור מ"מ ההזמנה בעצמותה מפאת שהוקשה לכך אמנם לזה צריך מעשה ומעשה כל מה שדקדקו הקדמונים צדמית לבין הש"ס הכל נכון דלעיל נקט האורג דהוא מעשה גמור שיאסור אפילו נחלך שלא יהיה למת מ"מ אסור מפאת ההזמנה בעצמותה וכן כאלו נקט הוסף שיאסור אפילו נחלך לטעם סי' אבל בעכסו לכך אסור אפילו ימדו לבד דהרי בהימור כבר עומד לכך ואסור מעתה להשתמש בו מש"ה הא' דמתנו לספר עהור מן המדרס שפירי הקדמונים דהרי אין כאן מעשה צניפו ולכ"ה זה דצריך דוקא מ"מ כחורב שיקרא החינ"ט ע"ס בר' וולת"ה א"ס דכיוצו סוכו לכן באמת שפיר עהור מעתה מעטס דכל העומד לע"ס כאלו כבר נעשה ה"ה ה"כ כיון דסוכו להשתמש בו לכבר כאלו כבר נשתמש בו וזה מייבב ג"כ מה שהקטו הקדמונים מהאי דאביי ואמו מורקין צו נליס דנאכרו אפי"ה דאין נחך משה צניפו כל דבר לביעה זו ע"ס ולת"ה א"ס דכיון דבעל"ס שלהם רוצים שיקברו עמו ושיאכרו שטר נאסרו מעטס דכל העומד וכו' ואין אחרים שמצילין מתירין כיון דאונס דבעל"ס של הכר לא שייך לומר אינלאי מלתא להכרע דהרי דבעל"ס באמת רוצים לאכרו ודו"ק היטב כי הדברים צדו"ל בש"ד והרבה הארכתי בזה במדוסי' ע"ד פלסול ע"ע) אלא דכאן אנו הילכין עתה צדמיתנו הכ"ל דעיקר עטס ההזמנה מוסר כל העומד וכו' ועיין מה

אמנם ס"ל דלא שייך לאסור מ"ד קריאת הכס רק בדבר ממילא כגון ענין קדושה או מצוה דהענין ע"ס הקדושה אוסרו כיון דהוזמן למלת' הכס הקדושה שפיר נאסר דהרי כבר נקרא עליו ע"ס קדושה או במצוה ע"ס שמים מלעליהם כמו שחמרו בש"ס סוכה דעני סוכה כיון שכל ע"ס שמים עליהם אסורין וכן בכל ענין ממילא לא כי בדבר שמשמין דע"ס אסורו מפאת המעשה השימוש שנס' אח"כ אינו על גופו ש"ס ענין קדושה רק מ"ד שמשמין לכהני' לא שייך לאסור מ"ד קריאת הכס כיון דאינו ענין ע"ס קדושה אלא ענין שמיש קדושה והרי עוד לא נעשה המעשה הבן מאד כי הוא עיון דף א"כ לא קשה מידו קושיות בעל ספר טורי אבן דבמעשה הרי לא שייך זה דהרי בגוף המעות אינו שייך לאסור מ"ד קריאת כס ודו"ק וא"כ אין כאן ראיה ל' ל' ב' ב' ע"ד נראה ל' דתורת ראיה זו בשנאמר העטס של נמיקי יוסף לבגדו הקדושה הזמנה מלתא היא (על דרך שכתב הר"ן בנדרים דככל דבר מצוה מהני קבלה לבד שיהא כנדר גמור על"ה כיון דבלא"ה מחייב לעשותו ע"ס היטב) אפי"ה האן י"ל דס"ל להנח"כ כמבואר בירוש' יומא פ"ג הלכה ו' ובתוספתא דמגיל' ספ"ב וכן עסק הרמב"ם דכל דבר שבקדושה צריך שיהא מתחילת עשייתו לטעם קודש ואם עשאן מתחילתו לטעם הדיוט פסולין לבגדו ע"ס וממוס הכי ס"ל הנתי' דמהני באמת ההזמנה כיון דהוא צורך ומיוב לבגדו הוצר ובלעדיה גוף הדבר אינו קדוש לל' ומעיל בדבה מול אבל צדמיתו לא צריך הזמנה קודם לכניוהני יבטנו קושיות התוס' מה שהקטו על רש"י מס' דע"ס ע"ד ע"ד לטעם והרי קיי"ל כרבא דהזמנה לאו מלתא היא ובת"ה א"ס ד"ל העטס כיון דהזמנה לבגדו הקדושה מלתא היא וכבר כתבנו דס"ל למ"י דכל דבר קדושה צריך שיהי' מתחילת עשייתו לטעם קדושה ומכ"ה מהני ההזמנה כיון דהוא צריך לבגדו הדבר שיתקדש דהרי אם עשאן מתחילה לטעם הדיוט אינו קדוש כלל והנה למה דקיי"ל דאפילו באתון דולאי אסור לבגדו מ"מ אם טניה לבגדו אחר מותר כידוע ומבואר בכמה דוכתיב בש"ס א"כ א"ס דבעור הבתים אפילו נעשה העובד להדיוט מעיקרא מ"מ כיון דמסנהו לכלי (ועיין בכלים סי' מ' בהו דתפילה ד' כלים לענין ע"מאה) מותר וא"כ טוב לא צריכין להזמנה כלל מעיקרא לטעם מצוה ומכ"ה לא מהני ההזמנה לרבא דס"ה הזמנה למ"ה אבל בש"ס דאין כאן שנינו לבגדו וצריכין להזמנה שלא יהא העור מעובד לטעם מול שפיר מהני ההזמנה לבגדו הקדושה כיו דהוא צורך לבגדו הדבר שיתקדש כמבואר בתוספתא הג"ל ודו"ק כי נכון הוא (ובהכ"ה ליישב קושיות אחת"ו הגאון ז"ל מה שהקשה על הלכות דלקדושה קלה רשאי לטנותו מש"ס כריתות דף כ"ה דמוכיד צדא מתניתין דעגנה ערופה אינו נאסרת משום דמתנן א"ס צדא ההורג קודם שיערפה תצא ומרעה בעור ובעי' דקיי"ל דעד שלא נראת לעריפה ופריך על"ה מביא ד"ן א"ס שנתערפה תקבר וקאמר על חני מצריתא לערופה כלומר דגם שנתר לנחל איתן דינא הכי דא נמצא ההורג תקבר אלא דקמי' לה מביס דא"כ לפרש הכי הסיפא מיס דקמי' ככר' הפיקו והלכה לה מביע דאי לאו הכי הוה מפרשין לה לסיפא שנתרית לערופה ונרי ע"ס איסור עגלה ערופה חיימים ההזמנה ולדין נמי לביעת הגמוקי יוסף גוף הקדושה ולפינן כ"ס מעגלה ערופה אפי"ה קשה דתישיב ליה דבלא"ה לא א"ס הסיפא תיקבר דנהי דאם רה להאח' מיל אבל הרי מצי להורידה לקדושה קה מחנה ע"ס שהניח צד"ע ולת"ה יפ' לקיים דברי הלכות לכאורה דא כתיבה מש"ס הג"ל

תשובה

פני החבר

דעו מד הדבר להחבר אמרתי כי ברירה גם בלאורייתא והרי כאן עומד הדבר להחבר בוודאי אם ימצא ההורג קודם הערוש (לש נמצא אח"כ הרי ג"כ הוי גוף הקדושה כמו שאמרנו במשנה של הספק באמה מחילה כפרה מטיקא והלכה לה) וא"כ ספיר פק רבינו דמחצה ההורג מרעה בעלר כיון להובר הדבר למפרע ולא היה ההזמנה לגוף הקדושה אבל רב לעצמה דפסק בכל מקום כ"י יומן בר מחלת כמבואר בש"ס יגמות והרי ר' יומן לית ליה ברירה כלל משמע מכל הכוסקים דאפילו עומד להחבר לית ליה ברירה בלאורייתא ספיר מביא ראיה ומתנימין דעכ"פ אז נאסרה לכיון ללא אמרתי ברירא והרי אז היה ההזמנה לגוף הקדושה ודו"ק היטב ע"ד פלטל :

ובנה

מיושב קוסיות בעל ס"ל בער המלך שמה למה ליה לאביו להביא כמנא חזינן זהב הרי מתנימין וסוטה פ"ג דקמני מצא ומרעה בעדר אש נמצא ההורג קודם הפדופה מוכח דלא נאסרה חזיים ומחילה אין כאן גזירה בזה דכס ס"ס ע"ש ואלחמי הגאון ז"ל דמק ליישב קושי' זו ע"ס ולמה שכתבתי א"ש דהבאה זו רק לרבא דלית ליה ברירה כמו שכתבתי אבל אביו לישעמי ומשמע בש"ס חולין דף י"ד ד"ס"ל ברירה וא"כ אין כאן ראיה כלל ד"ל לעולם נאסרה חזיים אלא לכיון דבנמצא ההורג ע"כ ס"ל לא נאסרה וא"כ לא היה ההזמנה א. ההזמנה לקדושה כלל מ"ס מרעה בעלר דהרי הובר הדבר למפרע ולא היה ההזמנה הזמנה לקדושה אבל רבא ספיר מביא ראיה דעגלה ערופה לאחר ערופה נאסרה ודו"ק ודרך אגב ראיתי להזכיר כאן דמה שמהו המוס' בסנהדרין על הש"ס דקאמר ס"ס ורבא מה עמא לא נמר מעגלה ערופה דהרי רבא ס"ל דעגלה ערופה לאחר ערופה נאסרה ונלקחו מאוד דבדבר אמת באמת ל"ק מידי למה שמבואר האז בש"ס לעיל כ"ד ע"ב דקאמר הכ"ס בשלמא לרבא מעינדא דאיתעבד בה מעשה משמע דעיקר טעם רבא כיון דאיתעבד בה מעשה וכמו שכתבנו הפוסקים באמת דק"י חזמה דבור לא מהני לרבא עיין בר"ס ס"פ נגמר הל"ן א"כ הכי הוסיף הש"ס לרבא דהרי עיקר עעמך דלרין דווקא מעשה בגופו של דבר והירידה לרחל איתן לא מיקרי מנשה בגופו של דבר כמ"ס המצ"ן לשה"א והובא בר"ס בסנהדרין פ"ג ואל"כ הרי אורג בגד דהוא נאסרה גמור בגופו של דבר הוי ליה למיסר בהזמנה ומשני לכיון דמתנין הוא לא נאסר אף בהזמנה מעשה ורק בגוף הקדושה כעגלה ערופה אז אסור במעשה כמו שכתב גם בעל המאור בפ"ק דהוכחה והבן ובחידושי למ"ס סנהדרין יבבתי קושי' זו על דרך כלפול טריף אמנם כללתי להעתיק כאן משני גודל האיריות וגם אינו נויב כ"כ לענייניו כאן ח"מ בזה ס"ל דעבוד אוכר בזמים דבריו מרסן אגרי ולא קיי"ל כוותיה) נחזור לענייניו דאפי' להנמוקי יוסף דהזמנה לגוף הקדושה מלמא הוא מ"מ לא מביא לביטת הרמב"ם וירוב הפוסקים דס"ס בעי ברעוט מן המורה (ובמפליין לכ"ע הוי ראו טווי לאריג דהרי בעינן עוד כמה מעשיות תד שיוגמר וגם ברעוט בעינן לכ"ע מה"מ) אבל ס"ס במנחות גרי הוי הזמנה מעלימא דהרי כבד נמרן המפליין לגמרי ורואה לעשוג מהן ס"י ע"ס) א"כ הרי הוי העיבד עוי לאריג כיון דעדיין מוסר מעשה בין הגמר הדבר דהוא החליצה ובין העיבוד ואפילו למה שכתבתי לעיל דהרמב"ם ס"ל דכה"ג לא מיקרי טוי לאריג מ"מ נראה לי י"ס ללמוד בזה על רוב הפוסקים דמביא מדבריהם דגם כה"ג מיקרי טווי לאריג דבאמת נראה מכל הפוסקי' וק"ד דאין מורידין כו' רק דרבן אמנם באמת בש"ס מנחות ס"ס דף י"ע משמע קצת דהוא מן התורה והיה נראה לי להכריע דלהורידו לזולת ממש הוי מן התורה אבל לקדושה קלה הוי רק דרבן (ובהכי יבבתי בחידושי למ"ס מגילה מהשתמחו התוסקים בהבנת עעט רש"י ד"ל דהומור יכול לטובה לן לקדושה קלה אבל לא לטול גמור ונדחק בהבנת עעמו והיה נראה לי דס"ל לרש"י להלכה כד"מ דמבואר בפנהדרין דמסקתא ליהוי רק דחוי ליה חפיים ליה או אכ"י מה ז"ל חוי ליה דהיינו החומר ג"כ אסור ע"ס ואל"כ לקדושה קלה הרי הוי ספיקא דרבן אבל לקו דמן התורה אסור לטננו הרי הוי ספיקא דאורייתא) ולא ס"ל לר"י כמ"ס הרדב"א דהיינו דבאין כאמת דאורייתא ודרבנן ריבין להחמין גם דרבנן משום זולזול ע"ס) והארכתי בזה ליישב גם מה שמהו רבנים האסורנים בס"י קנ"ג בא"ת על רש"י מש"ס ס"ס על דרך פלול ואין כאן מקומו להאריך בשלפולים) ועני"ש היוצא לנו מזה דלקדושה קלה לכ"ע הוי רק דרבנן א"כ י"ס ללמוד בזה על שאר רוב הפוסקי' דכה"ג מיקרי טווי לאריג דהרי רוב הפוסקים ס"ל דס"ס בעי טרעו וימפליין לכ"ע בעי ברעוט מה"מ וגם בלא"ה הוי טוי לאריג דהחומר עדיין כמה מעשיות שיוגמרו כמ"ס רש"י דכל זמן שלא נגמר לגמרי מיקרי טווי לאריג וכמ"ס לעיל דאיריות ע"ס ויבואר לך בחר היטב :

מה שכתבתי לעיל בזה אמת עוד יש אחי מילין והוא דהנמ"ס ס"ל ל"ס לומר כל העומד לכך כאילו כבר נעשו דמי אלא בדבר שאינו ענין מעשי אלא ענין מחילה כגון ענין קדושה או כגון בזה דמבואר בש"ס ב"ק דפרה ממחא עמאת אוכלין כיון דכל העומד לפדות כפדוי דמי והיינו לכיון דעומד לפדות כבר ס"ס אוכל עליו אבל בשמשי קדושה כגם א"כ אין על גוף הדבר ט"ס ענין קדושה מד שזמנתו רק שאסור להדיט משאת שממט להקדש שיסוד איסורו יוצא ע"י המעשה ששמתם בו לגבוה והרי עין לא נעשה בע"ס אבל בעיני ע"ס הקדושה שהוא ענין מחילה ואינו ענין מעשי ספיר שייך לומר כיון דעומד להקדש כאילו כבר קדוש ועומד כיון דסופו למול עליו העיני קדושה הוי כאילו כבר חלמה הקדושה עליו כיון דגוף ענין הקדושה הוא ענין מחילה ודוק מאוד כי הוא עיון דק מאוד אין כח הקולמס להסבירו יותר וא"כ א"ס קוסיות הע"א דבגבו מעות לא שייך זה דהרי המעות אינו עומד להקדש כלל ודוק היטב וא"כ אין כאן ראיה להלבוש (גם לפמ"ל א"ס קוסיות הע"א על דרך זה ודו"ק) :

עוד

נראה ליישב קוסיות בעל ספיר ט"א והוא דבאמת י"ל טעם אביו דהזמנה מלמא הוי דהרי קימ"ל כל שבדו לאו כמסור מעשה דמי כמבואר בש"ס כתובות דף נ"ט דחמ"ה באומ' טדה ז"ל לכשאפונה מחך קקטס דמל. ההקדש כיון דבידו לפדות ע"ס ה"ה הכא נמי כיון שהזמינו לכך הרי דעתו לעשות הדבר (ועיין בחומ' זבחים דל"ד ע"ב ד"ה בידו) אלא שמחוסר עדיין המעשה הרי בידו לעשותו :

אמנם

רבא סובר דבשמטין לא שייך זה לכיון דעיקר האיסור כיון דמשמט להמת מעשה השמוש אסור והרי עוד לא נעשה המעשה בעצם אבל בגוף הקדושה ס"ל להנמ"י וע"א שהדבר נאסר א"כ מ"ד שכל עליו קדושה אלא שמחוסר לזה עדיין מעשה שיחול עליו קדושה וכבידו לאו כמחוסר מעשה דמי אבל בדבר שכל עיקר ע"ס איסורו נאמת רק ע"י עשיית המעשה שנעשה וכ"ו טל המעשה ל"ס לאסור ואין אמרי' רק דכל שבדו לאו כמחוסר מעשה דמי כלומר דגוף הענין הוא דבר אחר אלא שמחוסר לדבר זה שיחול מעשה כגון בגוף הקדושה שבגוף ע"ס האיסור הוא מכה הקדושה שכל עליו אלא שמחוסר מעשה שיחול עליו הקדושה היא לזה מהני כל שבדו כיון דכבר הוזמן דאי לא הוזמן הרי ל"ס לאסור מכה ז"ה דהרי ז"ר ביה ולא אומני' סרי (וגם י"ל למ"ס המוס' זבחי' ל"ד ע"ב) אבל כיון דכבר הוזמן נאסר והבן * ואב"י סובר כמ"ס רש"י דהאיסור בשמטין רק מ"ד שנקרא ס"ס המת עליו והרי זה ענין אחר וספיר מקרי המעשה רק מחוסר מעשה ומהני בידו כיון דע"ס האיסור מ"ד קריאת ס"ס המת עליו :

אמנם

הנמ"י ס"ל להלכה דבשמטין המעשה השימוש אסור ולא שמת גרים כלל והיו ע"ס האיסור המעשה בשמטין ול"מ בידו לזה כיון דעוד לא נעשה באמת והבין מאוד כי היא ענין דק שכלי בש"ד * וא"ל לכיון דעתה דעמו למור ולשגותו הרי ל"מ בידו כמ"ס המוס' זבחים דף ל"ד דזה אינו דכיון דלאו מקודם באמת היה דעמו שיהיה מעובד ל"ס מפליין הרי כבר נאסר פעם אחת למנחה ובפרט לרבא דלית ליה ברירה והבן וא"כ א"ס קוסיות הטורי אכן למה שמבואר בש"ס זבחים דף ל"ד ע"ב ובש"ס כתובות דף נ"ע דלא מיקרי בידו שיקנה מאחר דמי יומר דימכור לו ע"ס וא"כ מ"ס"ה לא מהני ההזמנה לגוף הקדושה כיון דאין בידו ודו"ק היטב וא"כ נאסר ראיות אמת הגאון ז"ל להלבוש ע"ל על דרך זה דע"ס ג' הנמוקי יוסף לחלק בענין בידו דלא שייך שיהי בידו כאילו כבר נעשה אלא בענין מחילה כגון שמת בגוף הקדושה דלויינין דכבר חל הכס הקדש על הדבר כיון דבידו שיחול ס"ס הקדש עליו אבל היכי דאנו דנין על המעשה כגון בשמטי' קדושה דעיקר האיסור משאת המעשה כנעשה בו והרי עין לא נעשה ולא שייך בידו אלא על ענין מחילה כגון שהקדש או ס"ס הקדושה עיון בש"ס קדושים ע"ב ע"א ספיר שייך לומר דכבר חל ס"ס זה על הדבר כיון דבידו שיהי כן ודוק מאוד כי הוא דק אי אפשר לי להסבירו יותר שממת דקות הענין א"כ א"ס קוסיות העורף אכן הנ"ל ומעיקרא לק"מ דבגבו מעות לא שייך ענין זה שכתבנו כיון דעל המעות לא יחול הס"ס קדושה ודו"ק :

ומעתה

נחזור ל"ד דקלף שנעבד ל"ס ס"מ ומפליין רשאין לטננו לחוזה אפילו להנמוקי יוסף ובעל המאור וכן נראה דעת רבינו הרמב"ם דפסק דעגלה ערופה. מחיים נאסרה (הן אמת שבדרי רבינו תמהים פאסר תמהו עליו כל הפוסקים דפסק ג"כ ראש נמצא ההורג מרעה בעדר והרי בש"ס כריתות כ"ה מוכיח רבא מזה דלאסר ערופה נאסרה אמנם בחידושי למ"ס כריתות קתבתי ליישב דהרי באמת פסק רבינו דהזמנה לאו מלמא הוא אלא ז"ל דהא דפסק דעגלה ערופה מחיים אסורה אינו אלא מעטס דהזמנה לגוף הקדושה מלמא הוא ועגלה ערופה הוי גוף הקדושה אמנם אם נמצא ההורג : דגוה"כ הוא דשבו לא נעשה העגלה וא"כ מו לא הוי גוף הקדושה כיון דאינו נערף כלל (אלא שאנו דנין אס תקבר אן לא) והאברר הדבר למפרע דלא היה ההזמנה לגוף הקדושה כלל ל"ן דלא נערף העגלה ולמה שכתבנו כמה פוסקים דרבינו פוסק דהוכי

לכרי העצור

פני הויש

ולל"ה אבדק"א אובן יסן יט"א :